بسم الله الرحمن الرحيم

“ERZURUM YÂKÛTİYE BELEDİYESİ
2011 YILI KÜLTÜR HİZMETİ”

Müellif
HÂCE MUHAMMED LUTFÎ

خلاصة الحقايق

وَمَكتوُباتِ خواجَهْ مُحَمَّدْ لُطفِىّ

HULÂSATÜ'L-HAKĀYIK

VE

MEKTÛBÂT-I HÂCE MUHAMMED LUTFÎ

EFE HAZRETLERİ VAKFI

HULÂSATÜ'L-HAKĀYIK ve
MEKTÛBÂT-I HÂCE MUHAMMED LUTFÎ

Yayın Kurulu
Hüseyin Kutlu
Hasan Mazlumoğlu
İ.Hakkı Canat
Hüseyin Doğru
Esma Biçer

Hat
Abdülhâdi Erol Dönmez

Tezhip
Ersan Perçem

Ebru
Sadrettin Özçimi

Grafik Düzenleme
Merve Biçer

Baskı ve cilt
Elma Basım

Alvarlı Efe Hazretleri
İlim ve Sosyal Hizmetler Vakfı
Adres: Yalnız Selvi Caddesi
Mehmet Çavuş Sk./Çıkmazı
No: 4 Kat: 4 Çengelköy-İSTANBUL
Tel : 0216 332 40 25
Fax : 0216 332 86 99
Web : www.efehazretleri.org.tr

Damla Yayınevi
Adres: Prof. K. İsmail Gürkan Cad. No: 8
34110 Cağaloğlu-İSTANBUL
Tel : 0212 514 28 28
Fax : 0212 528 24 01

ISBN: 978-975-381-804-9
Sertifika No: 12582
5.basım
Haziran 2011

İÇİNDEKİLER

Önsöz 7
Hâce Muhammed Lutfi (Efe Hazretleri)? 11
Mukaddime 13
Bir Hâtıra 18
Arabî Gazeller 25
Kasîde-i Celâliyye 37
Fârisî Gazeller 40
Silsile-i Şerîfe (Aslî Harflerle) 43
Silsile-i Şerîfe 47
İlticâ-Nâme 55
Mîrâcü'n-Nebî 61
Mevlîdü'n-Nebî 75
Merhabâlar 86
Salâtullah selâmullah erişe rûh-i pâkine 87
Hurmet eden rahmet bulur 88
DÎVANÇE 91
A (Elif) Kāfiyesi 93
B (Be) Kāfiyesi 118
T (Te) Kāfiyesi 122
H (Ha) Kāfiyesi 139
D (Dâl) Kāfiyesi 140
Z (Zâl) Kāfiyesi 144
R (Ra) Kāfiyesi 145
Z (Ze) Kāfiyesi 263
S (Sin) Kāfiyesi 280
Ş (Şın) Kāfiyesi 281
S (Sad) Kāfiyesi 292
Z (Dad) Kāfiyesi 293
A (Ayın) Kāfiyesi 295
K (Kaf) Kāfiyesi 297
K (Kef) Kāfiyesi 307
L (Lâm) Kāfiyesi 309
M (Mim) Kāfiyesi 322
N (Nûn-i aslî) Kāfiyesi 338
N (Kâf-ı nûnî) Kāfiyesi 388
U (Vav) Kāfiyesi 410
A,E,H (He) Kāfiyesi 414
I,İ (Ye) Kāfiyesi 477

MESNEVÎLER 563
İlâhî-nâme 565
Na‘t-ı Resûlullâh 568
Na‘t-ı Habîb-i Rahmân 570
Arş-ı vahdet güneşi Hazret-i Muhtâr-ı Hudâ 571
Muhabbet-nâme 573
Sabâ-nâme 575
Hidâyet-nâme 577
Gülün Bülbül İle Şîvesi 580
Bitlis Ziyâreti 582
O şehr-i Bitlîs ki sultân diyârı 586
Firkat-nâme 587
Efrâd-ı Ümmet-i Muhammed’e 589
Hidâyet-i Hudâ rehberiz olsun 590
İlâhî Hazretinden ilticâlar 591
Zâkirini Bârî Hudâ mezkûr eder her dü-serâ 593
Bezm-i muhabbetde var nûr-i hüdâ nûr-i dil 593
DESTANLAR 597
Tevhîd Destânı 599
Kıyâmet Destânı 602
Dâsitân-ı Zemân 613
Erzurum Destânı 617
MERSİYELER 621
Der-vefât-ı Şeyh Abdü’l-Bâkî Efendi Hazretleri 623
Sezâ-vârdır cihân câne dâr olsun 623
Der-vefât-ı Vehbî Efendi 624
Vehbi Efendi’nin mezar taşı kitâbesi 626
Der-vefât-ı Maksûd Efendi 627
Der-vefât-ı Hacı Fâruk Efendi 627
Der-vefât-ı Hacı İbrâhim Baba 628
Der-vefât-ı Kırklar İmamı 629
Gönül mâh-ı Muharrem’dir amândır şâd olup gülme 630
DUÂ-İ HUCCÂC 633
MÂNİLER, KIT’ALAR, FERDLER 641
HİDÂYET BAHÇESİ 649
LÜGATÇE 661
DÎVANÇE’NİN ALFABETİK FİHRİSTİ 847

ÖNSÖZ

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın ism-i celîliyle başlarız.

Tâzîmle hamd ü senâlarımız; âlemlerin Rabbi, rahmeti herşeyi kuşatan Rabb'imiz Allah'a...

Şevk ile salavâtlarımız, aşk ile selâmlarımız; âlemlere rahmet olarak gönderilen, mü'minlere Raûf ve Rahîm olan Efendimiz Muhammed Mustafa'ya... Ehl-i Beyt'ine, Ashâb-ı Kirâm'ına, ve ona tâbî cümle evliyâullah'a...

Efe Hazretleri, âşıkāne, ârifâne, âlimâne ve mürşidâne söylemiş olduğu muhtelif konulardaki şiirlerini, kendisini seven dostlarına, kendisine gönül veren cânlarına ve her meşrepteki, her seviyedeki okuyucularına ledünnî bir armağan olarak sunmuştur.

O, şiirlerinin çoğunu Dîvân Edebiyâtı tarzında yazmış olmakla berâber halk şiirimizin zevkıne de sâhiptir. Vezin olarak hem arûzu hem de heceyi kullanmıştır. Bizim Yûnus gibi İlâhî aşkın neşvesiyle kaleme aldığı ilâhîleri, halk şâirlerimizin tarzında şiirleri vardır. Çok beğendiği Fuzûlî'ninkiler gibi hisli, Nâbî'ninkiler gibi hikmetli şiirleri, halk şâirlerimizin neş'esini duyuran deyişleri vardır. Efe Hazretleri, eskilerin elsine-i selâse dedikleri üç dilde, Türkçe, Farsça, Arapça şiirler yazmıştır. Türkçe şiirleri Mesnevîler, Destânlar ve Dîvânçe olmak üzere üç ana bölümdür. Dîvânçe, kāfiyelerine göre tertîb edilmiş 722 şiirdir. Manzûm mektupları da Dîvânçe'de derc edilmiştir. İçinde bazen birkaç beyit bazen kıt'a şeklinde şiirler bulunan mektuplarını ise ileride yayınlamak arzusundayız.

Efe Hazretleri'nin şiirlerinin başta gelen husûsiyeti, mürşidâne oluşudur. Şem'a-i nûr-i Ahmed'in, Nûr-cemâl-i Muhammed'in pervânesi olarak Muhammedî feyz ve nûrla; Abdülkādir'in devletini, Nakşibendîler himmetini, Mollâ-yı Rûm saltanâtını, derûnunda ve meclislerinde cem eyleyen Efe Hazretleri, şiirleriyle yüce pîrlerin feyizlerini âleme neşreder, gönülden tâliplere ikrâm eder.

O, siyasî içtimâî iktisâdî hâdiselerin dışında kalmakla beraber; bu hâdiselerin topluma îtikad, amel, ahlâk, fakr u zarûret, mihnet ve meşakkat cihetiyle yansımalarını çok yakından takip etmiştir. İçinde yaşadığı topluma dâimâ yol gösteren rehber-mürşid, çâresizlerin çâre-sâzı, fukarânın ve güçsüzlerin hâmîsi olmuştur. Efe Hazretleri'nin şiirleri dikkatle inceleniğinde ele aldığı konular îtibâriyle bu muhtevâ zenginliği hemen göze çarpar. Rus işgāli, Ermenî mezâlimi, sel felâketi, kıtlık, dînî hayata yöneltilen siyasî baskılar, ahlâki çöküntü v.b gibi.

Efe Hazretleri'nin "mevlid" i, Erzurum yöresinde kendine has üslup ve usülle mübârek gün ve gecelerde, husûsî meclislerde sıklıkla okunur.

Yine bir çok gazeli yöre ağzıyla "dâire" eşliğinde besteli olarak terennüm edilir.

Efe Hazretleri'nin Türkçe, Farsça, Arapça şiirlerini, O'nun yegâne mahdûmu, mümtâz halîfesi Hacı Seyfeddîn Efendi Hazretleri, elinde mevcud yedi yazma nüshadan derleyip, yeni harflerle **"Hulâsatü'l-Hakāyık ve Mektûbât-ı Hâce Muhammed Lutfî"** adını vererek 1394/1974 yılında neşrettiler. Bu neşri tâkîben 1400/1979 yılında, mevcut yedi nüshadaki farklılıkları yeniden, titizlikle gözden geçirip; gerekli tasarruf ve tashîhleri yaparak, nesih hattıyle ilim ve gönül ehline sundular.

Mevcûdu kalmadığı için, vakfımız 1416/1996 yılında **Hulâsatü'l-Hakāyık'**ı yeniden gözden geçirerek sonuna bir lügatçe ilâvesiyle birlikte üçüncü baskısını gerçekleştirmiş oldu. Aradan geçen on sene içinde mevcûdu kalmayan bu değerli eserin yoğun talep üzerine dördüncü baskısı yapıldı. Şimdi ise beşinci baskıyı gerçekleştirmek üzere bütün metinler bir kez daha baştan sona kadar titizlikle gözden geçirildi. Arapça, Farça şiirler ve silsiletü'z-zeheb nesih hattıyla yeniden yazıldı. Daha önceki baskılarda dikkatten kaçan bazı hatalar düzeltildi. Kitabın sonundaki lügatçe, ihtiyâca cevap verebilecek şekilde önemli ölçüde genişletildi.

Bilindiği gibi Osmanlıca metinleri, yeni yazıya çevirirken Farsça ve Arapça asıllı kelimelerin yazılışında bâzı güçlüklerle karşılaşılmaktadır. İlmî metin neşrinde bu güçlükler transkripsiyon alfabesiyle giderilmektedir. Okuyucularımızın, her sınıftan geniş bir kitle olacağı düşüncesiyle transkripsiyon alfabesi kullanmayı uygun bulmadık. Kolaylık sağlamak düşüncesiyle imlâ konusunda kural dışına çıktığımız özel durumlar da oldu. Bunları kısaca özetlemek gerekirse:

Arapça tamlamalarda harf-i ta'rîfi (ال); "zü'l-cenâheyn, yâ imâme'l-harameyn" de olduğu gibi ayrı gösterdik. "Allah" lâfzının bulunduğu terkiblerde ise buna lüzum görmedik; "Resûlullah, kitabullah" şeklinde bitişik yazdık.

Yer belirten türemiş kelimelerde "gâh ve hâne" ekini (-) işâretiyle ayırmadan yazdık; " tecellîgâh, dilhâne, dergâh, dershâne" de olduğu gibi. Aynı şekilde "Zâr, şen, stân" ekleriyle yapılan yer isimlerinde de kökle eki ayırmak için araya (-) işâreti koymadık; "gülistân, sünbülistân, gülzâr, gülşen" şeklinde bitişik yazdık.

Pây- mâl, müşg-bâr, dest-gîr, şuh-şeng kelimelerini okunuşu kolaylaştırsa bile pâyimâl, müşgibâr, destigîr şuhişeng şeklinde yazmayarak kökle eki (-) işaretiyle ayırmayı doğru bulduk.

"Dil-firîb, dil-nişîn, dil-hâh'ı (-) işâretiyle ayırırken; "dilber, dildâr, dilrubâ"yı bitişik yazmayı daha pratik bulduk.

Farsça ve Arapça asıllı kelimelerin doğru telaffuz edilmesini, okuyucunun bilgisine ve kulak alışkanlığına bırakmakla birlikte aşağıda belirteceğimiz şekilde bâzı işâretlerle kolaylaştırmağa çalıştık:

Farsça ve Arapça asıllı kelimelerdeki uzun ünlü harfleri (â-û-î), uzatma (^) işâreti ile gösterdik. Bazan vezin, bazan da lisan mûsıkîsine dikkat çekmek için kapalı hecelerde de gerek gördükçe (^) işaretini kullandık. (k) ve (g) harflerinin kalın okunması gereğini (kā) (gā) şekliyle (-) işâreti koyarak okuyucumuza yardımcı olmaya çalıştık. Ayrıca, ayın (ع) harfi için (‘), hemze (ء) için (’) işâretini imkân nisbetinde, doğru telâffuzu sağlamak niyetiyle kullandık.

Her şiirin veznini belirttik.

Eserdeki “Mukaddime-i Hulâsatü’l-Hakāyık” ve “Bir Hâtıra” başlıklı kısım ile “Hidâyet Bahçeleri” adlı bölüm Hâcı Seyfeddin Efendi Hazretleri’nin kalemindendir.

Şiirlerin yazılışında dikkatsizlikler, gözden kaçan yanlışlar bulunabilir. Bunların niyetimizin hâlisliği ve okuyucularımızın hoş görüsü ile bağışlanacağını ummaktayız. Okuyucularımız lutfedip uyarırlarsa cidden memnûn oluruz…

“Hulâsatü’l-Hakāyık ve Mektûbât-ı Hâce Muhammed Lutfî” adındaki bu kitabın dördüncü baskısı 1427/2006 yılında Efe Hazretleri’nin 50. Vuslat Yıldönümü vesîlesiyle gerçekleşmişti. Bu kutlu vesîle aynı zamanda “Efe Hazretleri Hayâtı, Şahsiyeti Ve Eserleri”, “Nazlı Niyazlar ve CD’si”, ile “Gülistân, Ah Gönül, Seyreyle Güzel CD’leri” nin yayınlanmasını da sağlamış oldu. Ayrıca yöre tavrında ve tasavvuf mûsikîsi formunda bestelenmiş şiirlerinin notaları ve içinde Efe Hazretleri’ne ait sözlerin bulunduğu elliye yakın hüsn-i hat levhası “Efe Hazretleri Hayâtı, Şahsiyeti ve Eserleri” adıyla yayınladığımız kitaba derc edilmiştir. “Kıyâmet Destân’ı ve şerhi”, “Duâ-i Huccâc CD’leri” ile birlikte yayına hazırlanmış bulunmaktadır. “Hulâsatü’l-Hakāyık’tan Seçmeler”, “Nât-ı şerîfler”, “Ramazâniyeler”, “Muharremiyeler” ve “Mevlîd-i şerîf”in müstakil olarak yayınlama ve seslendirme çalışmaları devam etmektedir.

Elinizdeki bu beşinci baskı, Yâkûtiye Belediyesi’nin talebiyle gerçekleşmiş oldu. Bu vesîleyle Yâkûtiye Belediye Başkanı Sayın Ali Korkut Bey’e teşekkür ederiz. Bu çalışmalarda yardımlarını esirgemeyen gayretli, himmetli, hizmetli, fedâkâr, cefâkâr cânlara ebedi şükranlarmızı sunarız.

Efe Hazretleri Vakfı
Yayın Kurulu
1432/2011-Çengelköy

Meded Yâ Hazret-i Şeyh Seyyid Muhammed Lutfi (K.S.)

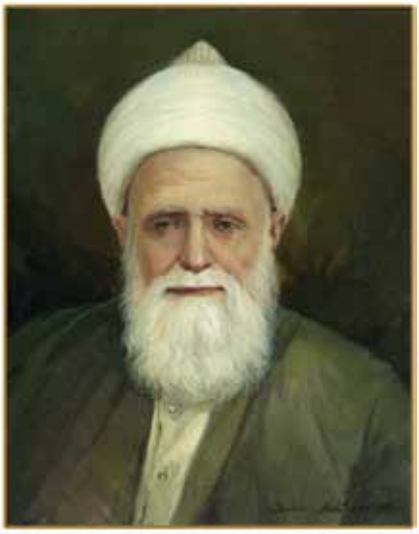

HÂCE MUHAMMED LUTFÎ
(Efe Hazretleri)

Hâce Muhammed LUTFÎ (Alvarlı Efe Hazretleri) 1285 / 1868 tarihinde Erzurum'un Hasankale'ye bağlı Kındığı köyünde dünyaya geldi. Pederleri Hâce Hüseyin Efendi, vâlideleri Seyyide Hadîce Hanım'dır. Tahsilini başta pederi olmak üzere devrinin şöhretli âlimlerinden tamamlayarak mücâzen 1307 / 1889'da Hasankale'nin Sivaslı Câmii'ne imam oldu. Aynı yıl pederleri ile birlikte Bitlis'e giderek Hâce Muhammed Pîr-i Küfrevî Hazretleri'nin huzuruyla müşerref oldu. 1312 / 1894 tarihinde seçkin bir halifesi olarak Hasankale'ye döndü. Buradan Erzurum›un Dinarkom köyüne yerleşti ve orada 1. Cihan Harbi'ne kadar kaldı. Bilâhare vazifesini Yavi nahiyesine, oradan da anavatanı olan Hasankale'ye nakletti. Kendisine teklif edilen Hasankale Müftülüğünü kabul etmeyerek, Alvar köyü halkının istirhâmı üzerine oraya giderek bu köyde yirmi dört sene vazife yaptı ve "Alvar İmamı" olarak tanındı. 1939 yılında tedavi için Erzurum'a geldi. Vefatına kadar Mehdi Efendi Mahallesi'nde kiraladığı bir evde ikāmet etti. 90 senelik ömrünü insanlığa ve İslâmiyete adayan Efe Hazretleri 12 Mart 1956 tarihinde ebedî âleme intikal etti. Nâş-ı şerifi Alvar köyünde pederleri Hâce Hüseyin Efendi Hazretleri yanında sırlandı.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اَلْحَمْدُ لِوَلِيِّهِ الَّذِىْ عَجَزَتِ الْعُقُوْلُ عَنْ مَعْرِفَةِ ذَاتِهِ وَقَصَرَتِ
الْاَفْكَارُ عَنِ الْاِحَاطَةِ بِكُنْهِ صِفَاتِهِ ۞ وَبَعَثَ نَبِيَّهُ
مُحَمَّدًا لِتَعْلِيْمِ الْاِيْمَانِ وَبَيَانِ صِفَاتِهِ ۞ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ
عَلٰى مُحَمَّدٍ نَبِيِّهِ وَاٰلِهِ وَاَصْحَابِهِ ۞ اَمَّا بَعْدُ قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى
فِىْ كَلَامِهِ الْقَدِيْمِ ۞ اَسْتَعِيْذُ بِاللّٰهِ الْعَظِيْمِ ۞ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ
مَالٌ وَّلَا بَنُوْنَ اِلَّا مَنْ اَتَى اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِيْمٍ ۞ صَدَقَ اللّٰهُ الْعَظِيْمُ
۞ وَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۞ اَلَا اِنَّ فِى الْجَسَدِ
مُضْغَةً اِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ وَاِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ
الْجَسَدُ كُلُّهُ اَلَا وَهِىَ الْقَلْبُ ۞ صَدَقَ النَّبِىُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

MUKADDİME

"Ol gün ki; Cenâb-ı Kādir-i Mutlak Hazret-i Allah, bizleri öldükten sonra tekrar ihyâ edeceğini ve Mahkeme-i Kübrâ'ya huzûr-i Rabbü'l-âlemin'de cem' edeceğini kelâm-ı İlâhîsi olan Kur'ân-ı Kerîm ile haber veriyor: "O günün dehşetinden yürekler hulkûme sıçramış, âkıbet endişesiyle her şahıs etrafından habersiz, azamet-i İlahiyyenin karşısında titrerken mâl ü evlad sana hiçbir fâide te'min etmez; illâ huzûr-i İlâhiyyeye götürdüğün küfr ü şirk ü şekk ü nifâktan sâlim ve müberrâ bir kalb-i selîm seni felâh u necâta eriştirecektir."

Mânâ-yı Hadîs-i Şerîf: "Siz âgâh ve mütenebbih olun ! Zîra vücûd-i insanda bir et parçası vardır ki; salâhı salâh-ı vücûdu, fesâdı, fesâd-ı vücûdu müstelzim olup o da kalb-i sanevberüyyü'ş-şekildir."

İşte Cenâb-ı Vâcibü'l-vücûd Allahü Teâlâ'nın bize işâret buyurduğu kalb-i selîm veyâhut gayr-i selîm ki, Cenâb-ı Hazret-i Resûlullah bizi tenvîren işâret buyuruyor: Herhangi mü'minin kendisinde bir kalb-i selîm yâni füyûzât-ı Rabbâniyye'nin nüzûlüne lâyık bir kalb-i selîm te'mîn etmesi, evvelen Cenâb-ı Hak Teâlâ'nın sıfât-ı bâ-kemâline şeksiz îmân etmesiyle ve şu altı sıfât-ı İlâhiyyeye îtikād-ı küllîsiyle mümkün olacaktır.

SIFÂT-I İLÂHİYYE:

Vücûd: Var olmak demektir. Yâni Allâhü Teâlâ Hazretleri bir faraziye ve bir hayâlî varlık olmayıp, hakîkaten yüce bir varlıktır.Varlığı, aklen ve naklen sâbittir.

Kıdem: Evveli olmamaktır. Yâni Allâhü Teâlâ'nın varlığı ezelîdir.

Hâdisâtın (sonradan yaratılanların) varlığı gibi değildir. Varlığının evveli yoktur.

Bekā: Sonu olmamaktır. Yâni kâinatta her varlığın bir sonu vardır. Allâhü Teâlâ Hazretleri'nin varlığının ise sonu yoktur.

Muhâlefetün li'l-havâdis: Yâni kâinatta var olan ve akıldan ve hayalden geçen hiçbir şeye benzemez.

Kıyam bi-nefsihi: Yâni kâinatta her var olan bir yaratana muhtaçtır ve varlığı da o yaratanın varlığı iledir. Fakat Allâhü Teâlâ Hazretleri öyle bir varlıktır ki; varlığı, zâtı ile kāimdir ve hiçbir şeye muhtaç değildir.

6. Vahdâniyet: Birlik, benzeri olmamak.

İkinci olarak, mü'minin bilmesi ve inanması farz olan şey îman esaslarıdır. Bunları bilmezse veyâhut kalbinde yâni can evinde tamam tasdîki husûl bulmazsa Allâhü Teâlâ indinde mü'min sayılamayacağı nass-ı kat'î ile sâbittir.

ÎMÂNIN ESASLARI:

Âmentü billâhî ve melâiketihî ve kütübihî ve rusülihî ve'l-yevmi'l-âhiri ve bi'l-kaderi hayrihi ve şerrihi minallâhi Teâlâ ve'l-ba'sü ba'de'l-mevti hakkun. Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlühû.

Üçüncü olarak, ubûdiyette üssü'l-esâs olan temel-i İslâmiyyet'in beş şartıyla amel etmek. Namaz, oruç, hacc, zekât ve kelime-i şehâdet.

Şu halde bir mü'min her şeyden önce Cenâb-ı Hakk'ın zâtına mahsus sıfât-ı İlâhiyyesine, îmân şartlarına ve temel-i İslamiyyet'e tereddütsüz imân ederek onu kalbine iyice yerleştirmelidir. Küfr ü dalâlet ehlinden imtiyâz etmek üzere de fiilen icrâ-ı ubûdiyetle mükellef olduğunu unutmamalıdır. Ancak bu tereddütsüz kabûl ve itaatini isbât ile Cenâb-ı Hazret-i Vâcibü'l-vücûd'a arz-ı ubûdiyetle kâmil bir îmân sâhibi olacaktır.

Böyle bir îmân sâhibi Muhterem Mü'min Kardeşim!

Cenâb-ı Hazret-i Resûlullah yukarıda yazılmış olan hadîs-i şerîfinde,

"Mü'minin kalbinin salâhı, salâh-ı vücûdunu; fesâdı, fesâd-ı vücûdunu intâç eder." buyuruyor. Bu emr-i Resûlullah ile salâh-ı kalbin , ancak tezkiye-i nefse vâbeste olduğunu her zevi'l-ukûl, aklî muhâkemesiyle ve kuvve-i müdrikesiyle tefekküren anlayabilecektir. Tezkiye-i nefs dediğimizde yâni nefs-i emmâre ki, küffâr ve münâfıkların sıfât-ı mezmûmeleridir. Bunlar da şu yedi sıfât-ı mezmûmedir:

Riyâ, ucüb, hased, buhl, kibir, hubb-i dünyâ, gaflet.

Esâs-ı ahlâk-ı zemîmelerden fer'îleri ise şunlardır:

Buğz u adâvet, isti'zâm-ı ağniyâ, istihkar-ı fukara, terk-i tevekkül, tûl-i emel, kıllet-i merhamet, zevâl-i hayâ ve terk-i kanâat.

Bu ahlâk-ı zemîmeleri, Musannif Hazretleri'nin nazmen beyân buyurduğu vech üzere takdîm ediyoruz:

Mir'ât-ı kalbe kıl nazar cânân cemâlin gösterir
Vâriyyetinden et güzer cânân cemâlin gösterir

Yüz yere sür sular gibi kurbân ol âhûlar gibi
Rağbetde hûb-rûlar gibi cânân cemâlin gösterir

Hizmete eyle gayreti hizmet ile al himmeti
Her dü-cihân bul devleti cânân cemâlin gösterir

Olur isen ehl-i edeb edeb seâdete sebeb
Edeb ile ol müntehab cânân cemâlin gösterir

Kibr ü riyâdan ol berî buhl ü hasedden kal geri
Hak yoluna ver bu seri cânân cemâlin gösterir

Mahlûk-ı Hakk'a merhamet eyle bu halka menfaat
Ol müsteîd bul mekremet cânân cemâlin gösterir

Her rûz u şeb eyle niyâz niyâz ile ol ser-firâz
Çâre kıla ol çâre-sâz cânân cemâlin gösterir

LUTFÎ gibi olma alîl gönlünde bul nûr-i Cemîl
Dest-gîrin olur Celîl cânân cemâlin gösterir

Ey âzim-i râh-ı hidâyet olan Muhterem Kardeşim!

Yukarıda Cenâb-ı Zü'l-Celâl Hazretleri'nin sıfât-ı zâtiyyesine kemâl-i îmânınla senin kalbinde merküz olan hidâyet ve seâdet kapıları açılarak her hâl ü kârında Cenâb-ı Hakk'ın tecelliyât-ı merhametine ve avn ü inâyet-i ulûhiyetine mazhariyyetin tahakkuk edecek ve senin kalbin bir mir'ât-ı hakîkat olacaktır. Sen o âyineye nazar kıldıkça kendini mazhar-ı lutf-i Rabbânî, şeytan ve dünya, nefs ve hevâ tasallutundan kurtaracak vesîlelerin sâhibi olarak bulacak ve ihsân-ı İlâhiyyeye nâiliyetle tezkiye-i nefse muktedir, itaat-i İlâhiyyede mukîm, emrullahe mutî bir insân-ı kâmil olacaksın.

Ey Tâlib-i Seâdet Kardeşim!

Kamu Cenâb-ı Hakk'a giden yol edeb ü hayâ ile gitmiştir. Bu sıfatlarla muttasıf olan yol almış ve hidâyet ü seâdet menziline vâsıl olmuştur. Cenâb-ı Hak Hazret-i Âdem'i yarattığında birer cevher olarak Hazret-i Âdem'in önüne aklı, hayâyı ve îmânı koydu. "Yâ Âdem ! Bunlardan birini ihtiyâr edeceksin" dedi. Hazret-i Âdem aklı ihtiyar etti. Hayâ dedi ki; "Yâ Rabbi, beni akıl cevherinden ayırma." Cenâb-ı Hak kabul buyurdu. Hayâ cevherini, akıl cevherine teslîm etti. Îmân dedi ki; "Yâ Rabbi, beni hayâ cevherinden ayırma. Hayâ cevheri olmayan yerde ben kalamam, kalmaklığıma da imkân yoktur." Cenâb-ı Hakîm-i Mutlak îmânı hayâ cevherine teslîm etti.

Muhakkak böyle olunca, akıl nerede hayâ orada olur; hayâ nerede îmân orada olur ki, Cenâb-ı Hazret-i Peygamber buyurmuştur: "Hayâ îmânın âyînesidir." Her kimde hayâ varsa ; muhakkak onda îmân vardır. Her kimde hayâ yoksa, muhakkak onda îmân da yoktur.

Musannif Hazretleri de buyurmuş: "Edeb ile ol müntehab." Yani edeb ü hayâ ile indallah ve inde'n-nâs mahbûb olursun. Bunların dışında edeb ü hayâdan mahrum kalırsan; ulü'l-elbâb, ulü'l-ebsâr meyânında menfûr olursun.

Hayâ ve edebsizlik şunlardır: Büyüklerine saygısızlık ve âdâb-ı muâşerete uymayan harekât u sekenâtında tab-'ı selîmin kabul edemeyeceği ve nefretle karşılayacağı herhangi kavl ü fi'l ü harekâtın… Bunlar seni "kemâlsiz" kelimesi altında nefretle itham edecektir. Meselâ: Büyüklerin ve küçüklerin yanında kahkaha ile şakır şakır gül-

mek buna benzer. Ehl-i kemâl ve ehl-i edeb insanlar sana, "kemâlsiz" numarası verecektir. Bunun gibi, kıyâfetinde âzâlarını gösterecek elbise giymek, sana hayâsız bir insan dedirtecektir. Hulâsâ senin meyân-ı ehl-i kemâlde edebli, hayâlı bir insan olman ancak kemâl ü edebinle; hâssaten, "Mâdem ki her an Cenâb-ı Hak beni görüyor, Cenâb-ı Hakk'ın manzarından hiçbir an ayrılmıyorum" inanç ve düşüncesiyle gerçekleşecektir. Bu şekilde her kavl ü fi'l ü harekâtın kemâl ü edeb ü hayâ ile olacaktır. Bu sâyede seâdet-i ebediyyeye nâil olursun bimennihi-Teâlâ…

Böylece, inâyetullah ile kibr ü riyâdan hıfz u emân-ı ilâhîde olacak kemâl-i ihlâs ve tevâzû haslet-i hamîdelerini elinde tutabileceksin. Buhl ü hased haslet-i zemîmesinden halâs bulma ise; niam-ı İlâhiyyeyi, rızâullah uğrunda sarf etmekle mümkün olacak ve böylece gönlünde bir zevk u safâ duyacaksın. Cenâb-ı zü'l Celâl Hazretleri'nin rızâsında canını fedâ etmekle, yâni nefsine herhangi bir şey ağır ve güç gelirse rızâ-yı İlâhiyyeyi tercîh etmekle rızâ-yı İlâhiyyeyi tahsîl edeceksin.

Cenâb-ı Hakk'ın Hadîs-i Kudsî'sinde buyurduğu gibi: "Yeryüzündeki mahlûkuma merhamet et ki, biz Azîmü'ş-şân ve gökteki mahlûkum size merhametli duâlar etsinler." Benî beşere menfaatli olan insanı, Cenâb-ı Peygamber Efendimiz şu Hadîs-i Şerîf'iyle şöyle vasıf buyurmuştur: "Nâsın hayırlısı, nâsa menfaatli olandır." Âgâh ve nazariyyât sâhibi ol ve bu hisâl-i hamîde ile muttasıf, musteîd ol ki, indallahda Cenâb-ı z'ül-kerem Hazretleri'nin, "İkram sofralarına buyurun" hitâbına muhâtab olup O'nun in'âm ü ihsânına nâil olasın.

Her varlığın unutarak müflis, yolsuz bir çölde ne tarafa gideceğini tâyin edemeyecek kadar şuûru iflas eden bir merd-i garîb , o anda Cenâb-ı zü'l-Celâl Hazretleri'nden nasıl halâs ve kurtuluş temennî ve niyâzında bulunur ise, sen de bu vech üzere Cenâb-ı Hakk'a her gece ve her gündüz, sûzişli niyâzdâr olarak recâ ve niyâz sâhibi olacaksın. İşte ancak bu niyâz ve tazarru'unla Cenâb-ı Hakk'ın merhamet ve rahmine nâil olacaksın. Herhangi müşkillerin çözmek üzere, "Cenâb-ı Hakk'dan meâdâ çâre-saz yoktur." îtikad-ı tâmmınla Cenâb-ı Hakk'ın hıfz u emânına dâhil olacaksın.

Sakın ve sakın gâfillerle teşrîk-i mesâî etme, Cenâb-ı Hakk'ın sâdık kullarıyla hem-bezm ol ki; Cenâb-ı Hakk'ın sâdık kullarıyla oturup kalkan sâdık olur, Cenâb-ı Hakk'a âsî kullar ile oturup kalkan âsî olur. İşte bu minvâl üzere ve yukarıdan aşağıya anlatılan Cenâb-ı Hakk'ın zât-ı ulûhiyyetine mahsûs akîdelerin, kâmil insan olmak üzere inanacakların ve nefs-i emmâre leşkerine karşı gayretlerinle kalbin kalb-i selim ve merkez-i nûr-i Cemîl-i Yezdânî olur. Bu kalbin sâhibine insân-ı kâmil ismi verilir. Nefs-i emmâre leşkeri ki -daha önce bahsettiğimiz ahlâk-ı rezîlelerdir- bu leşkere karşı gereğinde silahını kullanır, kalbin kapusunu bekler ve bu şeytan leşkerinin kalbe duhûlüne yol vermez isen kalbini salah üzere muhafaza etmiş olursun. Yok eğer

bu leşker-i şeytânın kalbe duhûlüne yol verir isen, o gün kalbin şeytan istilâsına uğramış; inzibâtını, kānun , idâre ve kâidesini, leşker-i şeytan eline almış olur. İşte o kalb o gün fesâda gitmiştir.

Kalb, vücûd iklîminin pâdişahıdır. Cevârih-i a'zâsı, onun askeridir. İşte Peygamberimiz sallallâhû aleyhi vesellemin buyurduğu gibi, "Kalb, fesâda giderse cevârih-i a'zâsı fesâda gider." O kimsenin nişânı şudur: Ulemâyı sevmez, yetîmlere merhamet etmez, miskînlere ihsân ve şefkāt etmez, fukarâyı gāyet hakîr görür, kalbi gibi katı ve galîz olur, nifâk ve dalâlet alâmetleri onda tam tezâhür eder. Eğer tevbe edip dönmezse, el-ıyâzen billâh îmânsız ölüm ile karşı karşıya kalır. Bir de insanlığın diğer iki şartı ki bunlar, insâf ve kıyâs-ı nefistir. Bu iki şartı kendisinde toplamayan kimseyi zevi'l-ukûl, insan saymamıştır. Peygamberimiz sallallâhû aleyhi vesellem buyurmuştur ki: " İnsâf ve kıyâs-ı nefsi olmayan bir şahıs ehl-i nifâktır yâni münâfıktır."

Ey Azîz! Mâlum olsun ki, tarîk-i Muhammedî'de ahlâk-ı Peygamberî'yi kendisine şiâr edinmek her mü'min-i mükellefin borçlu olduğu bir vazîfedir. Bir mü'min ahlâk-ı Muhammedî'yi fener gibi önüne ışık edinmedikçe onun sonu husrân ve helâktir. Ahlâk-ı Muhammedî'yi kendisine şiâr edinen kimse, her zaman dünyevî ve uhrevî seâdet-i ebediyyeye mazhar olarak kalbi, mir'ât-ı hakîkat ve merkez-i tevhîd-i sırr-ı Yezdânî ve delîl-i kurb-i Subhânî olur… O kalbe nazar ettikçe, hakîkat-i râh-ı hüdâyı teayyün ederek kurbiyyet-i Hudâyı Lem-yezel ile feyz-i füyûzât-ı Samedânî, bütün cevârih-i a'zâsını istîlâ edecek ve o âyîneye nazar ettikçe "Cânân cemâlin gösterir" sırrına mazhar olacaktır. Ve bi'n-netîce likā-yı İlâhiyyeye karşı teslîm-i ruh edip Cenâb-ı Hakk'ın Kur'ân-ı Kerîm'i ile va'd ettiği cennet-i Firdevs-i a'lâsında niteliksiz Cemâlullah'ı seyretmekle son ikrâm-ı İlâhiyyeye mazhar olacaktır. Cenâb-ı zü'l-Celâl Hazretleri, dergâh-ı ulûhiyetinde makbûl, mergûb, mahbûb ibâd-ı kirâmının hurmetine bizlere avn u inâyetini delâlet buyursun bi- mennihî-Teâlâ…

Muhterem okuyucu kardaşlarım! Ben abd-i nâçiz, Musannif Hazretleri'nin mahdûmu, mukaddime-i kitâb olarak takdîm ettiğim risâlede zaaf ü sehv ü hatâlarımın ve kusurlarımın afvini istirhâm ederken edîb-i kâmilin şu beytini takdim etmeden geçemedim.

Muhabbetle nazar her bir uyûbu setr eder görmez
Adâvetle nazar kemlikleri ifşâ eder durmaz.

Esselâmü Aleyküm ve Rahmetullâhi ve Berekâtühû.

El-Hâc Seyfeddin Mazlumoğlu
Sultanahmed-1394/1974

BİR HÂTIRA

Târih, 12 Mart 1956... Pederim Hazretleri'nin vefâtını müteâkıben böyle bir insân-ı kâmilin vefâtı teessürü, cümleyi bahr-i kedere gark etmiş ve şaşkına döndermiş idi. Bu meyânda ben âciz, oğlu olarak bu ayrılıktan o kadar müteessir idim ki; bazı defa dalgın dalgın hayretler içinde mütefekkiren otururdum. Pederim Hazretleri'nin vefâtı târihi Receb-i Şerîf 29... Ramazân-ı Şerîf'den birkaç gün almış idik. Bir akşam yine hasretle otururken bir âlem ki, gûyâ Pederim Hazretleri'ne muhâtab oldum. Emrediyordu ki: Yaz!...

İşte aşağıda yazdığım bir hâtıra ki, Pederim Hazretleri'nin bize hitâbı mahsûlü olarak arzediyorum:

1 Hamd ü senâ Hâlık'ıma lâ-yuhsâ
Halk eyledi rûhum Zât-ı Teâlâ
Âlem-i ervahda kıldı muallâ
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Vâlid-i enbiyâ rûh-i Muhammed
Bir bezm kurmuşdu o zât-ı emced
Ervâh-ı etkıyâ okurdu ebced
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Herkes hilkatince giydi hil'atler
Kimi nebî kimi velî tal'atler
Sâye-i levlâkde bulduk devletler
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Emr-i Resûlullâh dutdu hil'atim
Giydirdi egnime pîr-i akdesim
Şâh-ı Şirvânî'dir re's-i devletim
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller
5 Habîb-i Kibriyâ hitâbı ol ân

Hâce Huseyin'dir bir şâh-ı devrân
Olsun peder bu ferzende o sultân
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Takdîr-i ezelî geldi mutâbık
Emr-i Resûl'üne oldu muvâfık
Hâce Huseyin'e görüldüm lâyık
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Şâh-ı Şirvânî ki ol pîr-i akdes
Bâb-ı feyz-i Rahmân zât-ı mukaddes
Kıblegâh-ı enâm melce-i herkes
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Ezele mutâbık ne güzel devrân
Feyz-i nazarına kavuştum ey cân
Başım Arş'a kendim ferîd-i devrân
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Konuldu önüme Kur'ân-ı Kerîm
Hükmüyle emreyle sen olma elîm
Gayret ü himmeten aliyyü'l-amîm
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

10 İsr-i Resûlullah oldu şeh-râhım
Sahâbe-i kirâm râh-i minhâcım
Hâcegân-ı izâm oldu ser-tâcım
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Hamdülillah vazîfemde etmedim noksân
Fedâ-yı cân etdim dönmedim bir ân
Himmet etdi bana ol şâh-ı devrân
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

İ‘lâ-yı dîn içün gezdim sû-be-sû
Teblîğ-i emrullah câmi‘ ü çarşu
Hidâyet seâdet akıtdım çok su
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Himmet ü gayretim şer-‘i şerîfdi
Bülend-âvâz ile tarz-ı tarîkdi
Râh-i hakîkatde sa’yim harîfdi
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Fukarâ-yı ümmet derd-i derûnum
Isyân tuğyân artar âh-ı füzûnum
Hükm-i Kur’ân kalkdı yandı berûnum
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

15 Ciğer pâre pâre yandım yakıldım
Bu ümmetin hâli nic’olur derdim
Merhamet-i Rahîm dâimâ virdim
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

“İnneke meyyitün” takdîr-i ezel
Dünyâda kalmamış bir merd-i güzel
Böyle kurmuş bu çarhını Lem-yezel
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

İrci‘î nidâsın gûş-i cânıma
Erişdirdi dehir kıydı cânıma
Tabîb-i hâzıkım geçdi yanıma
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Câm-ı ecel dutar destinde felek
Ihtiyâr intizâr ederdi melek
Ümmet-i Ahmed’i ederdim dilek
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

O dem sebkat etdi emr-i İlâhî
Kabûl olup murâdımız kemâhî
Nezâre edindik likāullâhi
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

20 Allah Allah hatm-i nefes eyledim
Tefvîz-i emr edüp Allah söyledim
Likā-i Rabb'ime şitâb eyledim
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Hudâ'ya emânet olsun ihvânım
Toylasun mağfiret afle gufrânım
Dest-gîriz olsun Nebî zî-şânım
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Şehâdet edersiz şefkatimize
Elbet nihâyetsiz rahmim var size
Cân baş ile koşduz hizmetimize
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Hâtırız hoş dutun cemî-'i ihvân
Var ise sermâyem sizindir hemân
Dört gözle gözlerim sizleri her an
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Bi-iznillâh gözler sizi himmetim
Rabt-ı kalbinizi ister gayretim
Hatm-i Hâcegân'dır benim devletim
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

25 İhlâs ü mahviyyet pîşeniz olsun
Gönlünüz endûh u enînle dolsun
O zeman himmetim sizleri bulsun
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Gazeliyâtım oku dikkat et ey cân
Terceme-i âyât dür ile mercân
Mânâ eder hadîsleri kemâkân
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Yokdur bir mürşîde ihtiyâcınız
Gösterilmiş size hakkā râhınız
El-hâsıl tamâmdır teblîğ çâğınız
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Semiyy-i fahr-i âlem nâmım Muhammed
Mahlasım LUTFÎ'dir vekîl-i Ahmed
İhvânıma kıl merhamet yâ Samed
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Ümmet-i merhûme Fâtiha gözler
Elbette sizlere derûnlar sızlar
Selâmün aleyküm derûnda sözler
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

30 Fâtiha İhlâs'lar hatm-i kelâmım
Hatm-i Hâcegân'dır cümle merâmım
Merhametler ede size Rahmân'ım
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

Mahdûmum Seyfeddîn size emânet
İndizde ahfâdım bulsun mekremet
Hadîkamız size cây-i meserret
Bu bağçeden gelir bûy-i muhabbet
Hükmullâhe râzı olsun gönüller
Hicrân âteşine yansın gönüller

11'li hece vezni

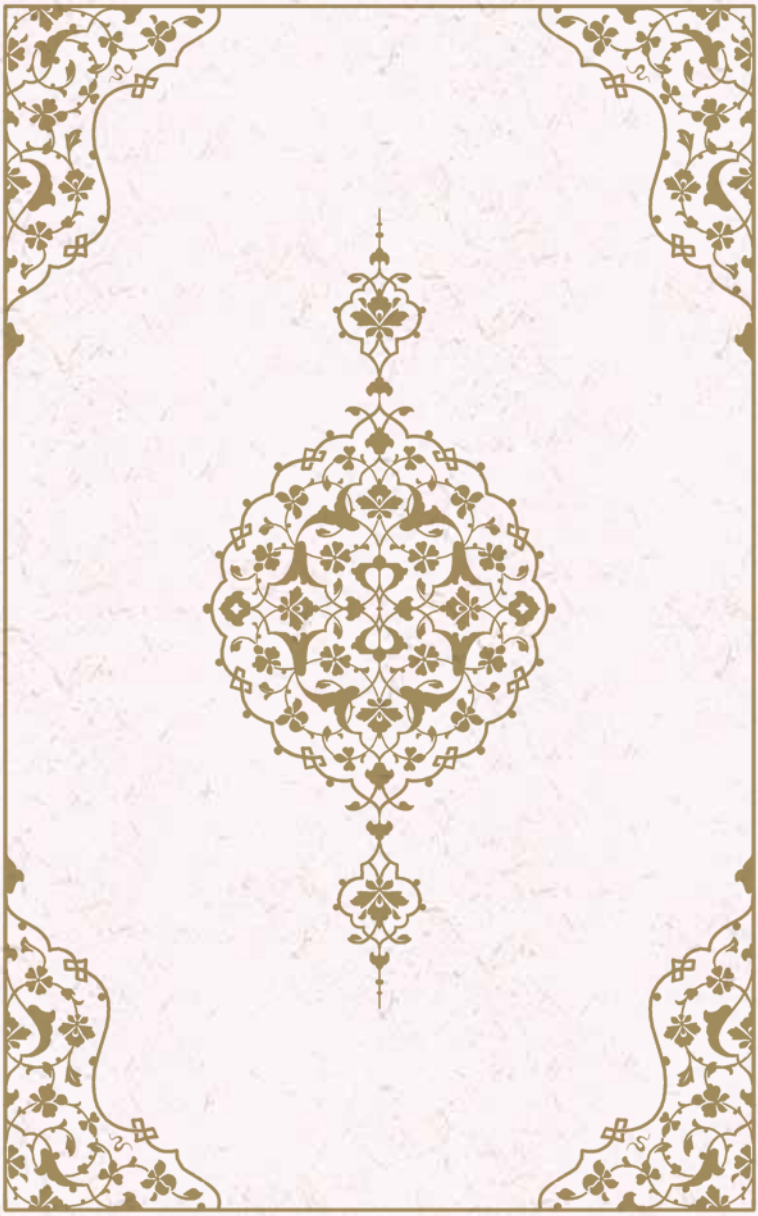

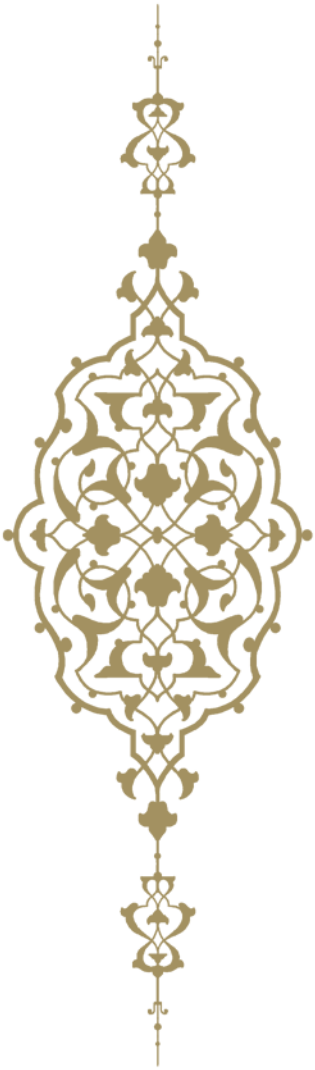

ARABÎ, FARİSÎ GAZELLER SİLSİLETÜ'Z- ZEHEB

عربی غزلیات

اَلْحَمْدُ لِمَنْ كَانَ عَلِيماً وَخَبِيراً
وَالشُّكْرُ لِمَنْ كَانَ حَكِيماً وَقَدِيراً

فَرْدٌ صَمَدٌ خَالِقُ الْأَشْيَاءِ غَنِيٌّ
مِنْ خَلْقِهِ فِي مُلْكِهِ نَفْعاً وَضِرَاراً

يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ أَبَدِيٌّ
يُخْرِجُ مِنَ الْقَبْرِ صَغِيراً وَكِبَاراً

ذُو اللُّطْفِ وَالْإِكْرَامِ وَالْإِحْسَانِ عَلَيْنَا
مِنْ فَضْلِهِ قَدْ أَحْسَنَ مَا نَطْلُبُ خَيْراً

نَسْتَرْحِمُ مِنْ رَحْمَتِهِ كُلَّ زَمَانٍ
مَا يَرُدُّ مِنَ الْبَابِ غَنِيّاً وَفَقِيراً

لَا يَمْنَعُ لِلسَّائِلِ مِنْ مَسْئَلَتِهِ
لَوْ كَانَ هُوَ السَّائِلُ فِي الْفِعْلِ شَرِيراً

مَنْ كَانَ كَرِيماً وَرَحِيماً وَحَكِيماً
يُكْرِمُ وَيُحْسِنُ وَلَوْ كَانَ كَرَاراً

لَا ضِدَّ وَلَا نِدَّ لَهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ
قَدْ قَدَّرَ مَا قَدَّرَ قَدْ قَرَّ قَرَاراً

لَا شَرِيكَ فِي مُلْكِهِ مَالِكُ الْمَمَالِكِ
اَلْكُلُّ مِنَ اللهِ إِلَى اللهِ مَصِيراً

مَنْ آمَنَ بِاللهِ وَمَا أَنْزَلَهُ اللهُ
قَدْ نَالَ كَرَمَ الْكَرِيمِ فَازَ جَدِيراً

مَنْ صَلَّى صَلَوٰتَهُ وَمَا سَنَّ نَبِيٌّ
قَدْ أَثْبَتَ إِسْلَامَهُ وَكَانَ شَكُوراً

آمَنَّا وَصَدَّقْنَا هُوَ اللهُ قَدِيمٌ
مَنْ أَنْكَرَ بِذَاتِهِ قَدْ كَانَ كَفُوراً

لَا أَوَّلَ لَا آخِرَ لَهُ دَائِمٌ بَاقِي
اَلْقَائِمُ بِذَاتِهِ اللهُ كَبِيراً

ذُو الْقُدْرَةِ وَالْعَظَمَةِ خَالِقُ الْأَشْيَاءِ
ذُو الْحِكْمَةِ وَالْمَرْحَمَةِ أَعْظَمُ قَدِيراً

ذُو الْعِزَّةِ وَالرَّحْمَةِ وَالْمِنَّةِ مَنَّانٌ
يَغْفِرُ وَيَرْحَمُ وَيَنْصُرُ كَثِيراً

ذُو الرَّحْمِ وَذُو اللُّطْفِ وَذُو الْقَهْرِ قَدِيرًا
فِي الظَّاهِرِ وَالْبَاطِنِ لِلْخَلْقِ نَصِيرًا

يَا رَبِّ قِنَا مِنْ فِتْنَةِ آخِرِ الْأَيَّامِ
وَارْحَمْنَا لَنَا يَا رَبَّنَا قَدْ كُنَّا ضَرِيرًا

يَا رَبِّ بِرِضَاكَ رِضَاكَ نَطْلُبُ مِنْكَ
مَا اسْتَلْمَسْ مِنْكَ وَقَدْ كُنْتَ بَصِيرًا

رَبَّيْتَنَا يَا رَبَّنَا مِنْ مَرْحَمَتِكَ
رَحْمَتُكَ لِخَلْقِكَ قَدْ كَانَ كَبِيرًا

يَا رَبَّنَا فِي التَّوْحِيدِ وَالتَّصْدِيقِ أَقِمْنَا
بِالْإِلْهَامِ وَالْإِنْعَامِ وَلِلنُّورِ جَبِيرًا

مَا كَانَ لَنَا يَنْصُرُ وَيَغْفِرُ ذَنْبًا
لَا يُوجَدُ مِنْ غَيْرِكَ يَكُونُ ظَهِيرًا

اَلْمِنَّةُ لِلّٰهِ تَعَالَى هُوَ أَرْحَمُ
لِلْخَلْقِ مِنَ الرَّحْمَةِ أَنْهَرُ نُهُورًا

مَنْ وُلِدَ مِنْ أُمِّهِ مِنَ الثَّقَلَيْنِ
اَلْمَوْتُ مَعَ الدَّهْشَةِ يُدْخِلُ قُبُورًا

اَلْعَبْدُ يُدَبِّرُ فَاللّٰهُ يُقَدِّرُ
اَلشَّرُّ شُرُورًا حُكْمُ الْخَيْرِ خُيُورًا

مَا أَنْزَلَ مِنَ الْكُتُبِ لِلثَّقَلَيْنِ
إِلَّا أَحَدٌ مِنْهُمَا لَا يَدْخُلُ نَارًا

اَلرَّحْمَةُ وَالْمَغْفِرَةُ مُنْتَظِرَةٌ
يَطْلُبُهُمَا الْمُؤْمِنُ مِنْ رَبِّهِ نَصِيرًا

اَللّٰهُ رَؤُفٌ وَرَحِيمٌ وَكَرِيمٌ
يُكَفِّرُ وَيَسْتُرُ لِلْعَبْدِ غَفُورًا

اَلْخَالِقُ خَلَقَ الْخَلْقَ مِنَ الْعَدَمِ
اَلرَّازِقُ رَزَقَ الْخَلْقَ مِنَ الْكَرَمِ

هُوَ الْحَكِيمُ الَّذِي فِي كُلِّ أَفْعَالِهِ
حِكْمَتُهُ أَعْظَمُ مِنْ نَيِّرِ الْأَعْظَمِ

مَا فَعَلَ الْحَكِيمُ هُوَ فِي مَحَلِّهِ
يُحْسِنُ كُلَّمَا جَاءَ مِنَ الْأَعْلَمِ

اَلْكُلُّ مِنَ اللّٰهِ وَالْكُلُّ إِلَى اللّٰهِ
هُوَ مَالِكُ الْمُلْكِ مِنْ أَوَّلِ الْقَدِيمِ

سَعَادَةُ الْعِبَادِ فِي طَاعَةِ اللهِ ... اَللهُ لَا يُضِيعُ اَجْرًا مِنَ الْخَدَمِ
اَحْسِنْ كَمَا اَحْسَنَكَ اللهُ مِنْ فَضْلِهِ ... اَلْاِحْسَانُ مِنَ الْمُحْسِنِ مِنْ اَحْسَنِ الْعَلَمِ
اَلْجَنَّةُ دَارُ الْاَسْخِيَاءِ يَدْخُلُونَهَا ... بِفَضْلِ اللهِ الْعَظِيمِ فِي اَوَّلِ الْقِدَمِ
اَلْبُخَلَاءُ فِي النَّارِ يَسْتَحِقُّونَ بِهَا ... يَمْنَعُ الصَّدَقَاتِ وَيَضْرِبُ الْخَدَمَ
اَمَرَتْنَا رَبُّنَا فِي الْكِتَابِ الْقَدِيمِ ... اَنْ نُطْعِمَ الْمِسْكِينَ وَالْاَسِيرَ وَالْيَتِيمَ
اَلْفُقَرَاءُ حَمَّالُ زَادِ اٰخِرَتِنَا ... يَنْقُلُونَ زَادَنَا فِي اَيَّامِ النَّدَمِ

اِنْ كُنْتَ تُحِبُّ اَنْ يُكْرِمَكَ رَبُّكَ
اَكْرِمِ الْمَسَاكِينَ قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَمِ

اَلْمُشْتَكَى اِلَيْكَ يَا رَبَّنَا الْكَرِيمَ ... وَالْاِسْتِرْحَامُ مِنْكَ يَا رَبَّنَا الرَّحِيمَ
اِشْتَدَّتْ حَاجَاتُنَا اِلَيْكَ يَا رَبَّنَا ... وَالْطُفْ بِنَا وَارْحَمْنَا يَا رَبَّنَا الْحَلِيمَ
اَكْرِمْنَا يَا رَبَّنَا بِحَقِّ نُورِ الْهُدَى ... وَاٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَقْدَارُهُمْ اَعْظَمُ
هٰذَا الزَّمَانُ الَّذِي ذَهَبَتِ الْاُمَّةُ ... عَنْ طَرِيقِ السَّعَادَةِ قُلُوبُهُمْ اَظْلَمُ
غَلَبَتْ اَشْرَارُنَا عَلَيْنَا يَا رَبَّنَا ... كَثُرَتِ الْبِدْعَةُ ذَلَّتْ بِهَا الْقَدَمُ
مَا كَانَتْ اَحْوَالُنَا فِي اَيَّامِ الْفِتَنِ ... غَلَبَتِ الْغَفْلَةُ عَلَيْنَا فِي النِّيَامِ
وَقَدْ مَضَتْ اَحْوَالُ الْقِبْطِيِّ اَحْوَالُنَا ... فَلْيَبْكِ اَحْوَالَنَا اللَّوْحُ وَالْقَلَمُ
مَنْ رَاٰى مِثْلَنَا فِي الدُّنْيَا اَمْثَالَنَا ... اَلْوَيْلُ اِنْ لَمْ يَجِئْ لَنَا مِنْهَا النَّدَمُ
اٰبَاءُ اَجْدَادُنَا مِنْ اُمَّةِ مُحَمَّدٍ ... وَلِاَهْلِ الْخُسْرَانِ كُنَّا لَهُمْ اَقْدَمُ

وَنَحْنُ الْمُوَحِّدُونَ أَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ... وَلَا يَسَعُ لَنَا إِلَّا مِنْكَ الْكَرَمُ
نَرْجُوكَ يَا رَبَّنَا صَرِّفْنَا نَحْوَ رِضَاكَ ... مِنَ الْأَبِ وَالْأُمِّ أَنْتَ لَنَا أَرْحَمُ

خَلَقْتَنَا رَبَّنَا مِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ رَحْمَتُكَ أَعْظَمُ

يَا مَحْمُودَ الْحَامِدِينَ الْحَمْدُ بِالتَّمَامِ ... لَكَ مِنَّا يَا رَبِّ بِأَحْسَنِ الْكَلَامِ
صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى سَيِّدِنَا الْمُصْطَفَى ... مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ عَلَى الدَّوَامِ
يَا قَادِرُ يَا قَيُّومُ قَدْ جَلَّ جَلَالُكَ ... فَتَجَلَّ يَا رَبِّ لَنَا بِاسْمِ السَّلَامُ
صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى سَيِّدِنَا الْمُصْطَفَى ... مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ عَلَى الدَّوَامِ
فَضَّلْتَنَا يَا رَبِّ عَلَى سَائِرِ الْأُمَمِ ... شَرَّفْتَنَا يَا رَبِّ بِالْإِيمَانِ وَالْإِسْلَامِ
صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى سَيِّدِنَا الْمُصْطَفَى ... مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ عَلَى الدَّوَامِ
أَرْسَلْتَ خَيْرَ الْوَرَى عَلَيْنَا يَا رَبَّنَا ... وَهُوَ نَبِيُّنَا كَانَ خَيْرَ الْأَنَامِ
صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى سَيِّدِنَا الْمُصْطَفَى ... مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ عَلَى الدَّوَامِ
الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ مِنْكَ مِنَّا يَا رَبِّ ... عَلَيْهِ وَآلِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامِ
صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى سَيِّدِنَا الْمُصْطَفَى ... مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ عَلَى الدَّوَامِ
وَعَلَى الْأَنْبِيَاءِ وَالرُّسُلِ يَا رَبِّ ... وَعَلَى أَصْحَابِهِمْ مِنْ رِجَالِ الْكِرَامِ
صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى سَيِّدِنَا الْمُصْطَفَى ... مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ عَلَى الدَّوَامِ
إِنْ لَمْ تَكُنْ نَاصِرًا لَنَا يَا رَبَّنَا الرَّحِيمَ ... وَمَنْ يُخَلِّصُنَا مِنْ لَيْلَةِ الظُّلَمِ

صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى سَيِّدِنَا الْمُصْطَفَى
مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْأَرْضُ عَلَى الدَّوَامِ

أَيْنَ الْمَفَرُّ يَا رَبِّ مِنْ بُحُورِ الْبَلَايَا
اِسْتَرْحَامُنَا مِنْكَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامِ

صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى سَيِّدِنَا الْمُصْطَفَى
مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْأَرْضُ عَلَى الدَّوَامِ

نَجَّنَا مِمَّا نَخَافُ وَنَرْجُوا رَحْمَتَكَ
صَبَّ الْبَلَاءُ عَلَيْنَا فِي هٰذِهِ الْأَيَّامِ

صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى سَيِّدِنَا الْمُصْطَفَى
مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْأَرْضُ عَلَى الدَّوَامِ

جَعَلْتَنَا يَا رَبِّ مِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ
أَمِتْنَا يَا رَبَّنَا بِالْقُرْآنِ الْإِمَامِ

صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى سَيِّدِنَا الْمُصْطَفَى
مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْأَرْضُ عَلَى الدَّوَامِ

نَشْهَدُكَ يَا رَبِّ أَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ
وَارْحَمْنَا يَا رَبَّنَا عَلَى وَقْفِ الْمَرَامِ

صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى سَيِّدِنَا الْمُصْطَفَى
مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْأَرْضُ عَلَى الدَّوَامِ

أَنْتَ رَبُّنَا الصَّمَدُ يَا اللّٰهُ يَا أَحَدُ
نَقُضَانَنَا يَا رَبِّ فَاقْبَلْ عَلَى التَّمَامِ

صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى سَيِّدِنَا الْمُصْطَفَى
مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْأَرْضُ عَلَى الدَّوَامِ

إِخْوَانُنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ
وَاغْفِرْ لَنَا وَلَهُمْ أَنْتَ رَبُّ الْأَنَامِ

صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى سَيِّدِنَا الْمُصْطَفَى
مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْأَرْضُ عَلَى الدَّوَامِ

أَنْتَ لَا تَرُدُّنَا بَعْدَ الدُّعَاءِ بِالْخَيْرِ
وَعَدْتَنَا يَا رَبِّ إِجَابَةَ الدَّعْلَمِ

صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى سَيِّدِنَا الْمُصْطَفَى
مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْأَرْضُ عَلَى الدَّوَامِ

وَارْحَمْنَا يَا رَبَّنَا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
أَيْقِظْنَا يَا رَبَّنَا مِنْ غَفْلَةِ النِّيَامِ

صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى سَيِّدِنَا الْمُصْطَفَى
مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْأَرْضُ عَلَى الدَّوَامِ

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ارْحَمْنَا وَاغْفِرْ لَنَا
بِحُرْمَةِ الصَّلٰوةِ وَبِفَضْلِ الصِّيَامِ

صَلِّ يَا رَبِّ عَلٰى سَيِّدِنَا الْمُصْطَفٰى
وَارْزُقْنَا يَا رَبَّنَا بِفَضْلِكَ وَجُودِكَ
مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْأَرْضُ عَلَى الدَّوَامِ
أَسْكِنَّا يَا رَبَّنَا صَحْنَ دَارِ السَّلَامِ

صَلِّ يَا رَبِّ عَلٰى سَيِّدِنَا الْمُصْطَفٰى
مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْأَرْضُ عَلَى الدَّوَامِ

نَظَرْنَا فِتْنَةَ الدَّهْرِ عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا
رَأَيْنَا شِدَّةَ الْقَهْرِ عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا
خَرَجَ النَّاسُ عَنِ الْإِيمَانِ تَبَرَّؤُا مِنَ الْإِحْسَانِ
فَقُولُوا أَيُّهَا الْإِخْوَانُ عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا
أَكَبَّ النَّاسُ عَلَى الْعِصْيَانِ دَخَلُوا بُحُورَ الطُّغْيَانِ
لَيْسَ الْخَوْفُ مِنَ الرَّحْمٰنِ عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا
أَيُّهَا النَّاسُ فَانْتَظِرُوا بِالْأَمْوَاتِ فَاعْتَبِرُوا
قَبْلَ الْمَوْتِ فَانْتَبِهُوا عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا
لَا يُوجَدُ نُورُ الْهُدٰى فِي الْعُيُونِ لِلْاِقْتِدَاءِ
كَانَ الشَّيْطَانُ مُقْتَدًا عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا
مَالَ النَّاسُ إِلَى الدُّنْيَا مَا بَقِيَ مِنَ الْحَيَاءِ
زُهَّادُهُمْ أَهْلُ الرِّيَاءِ عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا
الْعُلَمَاءُ غَافِلُونَ وَالْجُهَلَاءُ فَاسِقُونَ
وَالْأُمَرَاءُ جَائِرُونَ عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا

تَخَرَّبُوا قُبُورَنَا تَغَيَّرُوا حُضُورَنَا
تَكَثَّرُوا شُرُورَنَا عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا

الرَّشَادَةُ مِنْ نُورِ الْهُدٰى
وَالسَّعَادَةُ مِنْ خَيْرِ الْوَرٰى
اِسْمُهُ أَحْمَدُ قَدْرُهُ أَمْجَدُ
لِكُلِّ دَاءٍ يُعْطِيهِ الدَّوَاءَ

أَفْضَلُ الرُّسْلِ هَادِي السُّبُلِ ... أَكْرَمُ الْكِرَامِ مَمْدُوحُ الْمَوْلَى

حَبِيبُ الرَّحْمَنِ مَذْكُورُ الْقُرْآنِ ... عَرْشُ الْمَحَاسِنِ نُورُ الْأَنْبِيَاءِ

صَاحِبُ الْعِلْمِ كُنُوزُ الْكَرَمِ ... شَفِيعُ الْأُمَمِ خَيْرُ الشُّفَعَاءِ

مِنْ نُورِ الرَّحِيمِ مِنْ سِرِّ الْحَكِيمِ ... نَبِيٌّ كَرِيمٌ أَصْلُهُ أَزْكَى

رَحْمَةُ اللهِ دَاعِي اللهِ ... مِنْ فَضْلِ اللهِ دَارُ الضُّعَفَاءِ

عَارِجُ الْمِعْرَاجِ مُنِيرُ الْمِنْهَاجِ ... أَمِيرُ الرُّسْلِ لَيْلَةَ الْإِسْرَاءِ

وَانْشَقَّ الْقَمَرُ بِالْإِشَارَاتِ ... مُعْجِزَاتُهُ حُجَّةُ الْمَوْلَى

سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ جَدُّ الْحَسَنَيْنِ ... نُورُ الثَّقَلَيْنِ وَاصِلُ الْعُلَى

خَلَقَ اللهُ بِحُرْمَتِهِ
مَا خَلَقَهُ خَالِقُ الْأَشْيَاءِ

إِلٰهِي أَنْتَ وَهَّابٌ كَرِيمٌ خَالِقُ الْأَشْيَاءِ ... وَأَنْتَ عَالِمُ السِّرِّ مِنَ السُّفْلَى إِلَى الْعُلْيَاءِ

إِلٰهِي أَنْتَ فَرْدٌ وَاحِدٌ يَا مَالِكَ الْمُلْكِ ... يُسَبِّحُكَ يَا رَبِّ مَا عُدِّدَ مِنَ الْمُلْكِ

أُوَحِّدُكَ يَا رَبِّ بِإِلْهَامِكَ فِي قَلْبِي ... أُسَبِّحُكَ يَا رَبِّ بِإِنْعَامِكَ فِي قَلْبِي

إِلٰهِي قَدْ كُنْتَ كَرِيمًا قَادِرًا قَيُّومٌ ... وَلَا تَجْعَلْنِي يَا رَبِّ عَنِ الرَّحْمَةِ مِنَ الْمَكْتُومِ

إِلٰهِي أَنْتَ قَدْ قُلْتَ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ ... لِتَحْصِيلِ رِضَاكَ اجْعَلْنِي يَا رَبِّ مِنَ السَّاعِ

إِلٰهِي أَنْتَ رَزَّاقٌ كَرِيمٌ قَاسِمُ الْأَرْزَاقِ ... رَجَائِي مِنْكَ ذَوْقِي مَحَبَّتَكَ مِنْ أَذْوَاقِ

إِلٰهِي مَنْ رَأَيْتَ كَانَ مَنْصُورًا بِلَا نَصْرِكَ

فَكَيْفَ أَكُونُ مَعْمُورًا بِلَا عَوْنِكَ

مِنْ كُلِّ الْأَشْيَاءِ أَعْظَمُ رَحْمَتُكَ يَا رَبَّنَا
خَلَقْتَ مِنْ رَحْمَتِكَ جَنَّتَكَ دَارَ الصَّفَا

أَنْتَ الْحَكِيمُ فِي فِعْلِكَ أَنْتَ الرَّحِيمُ فِي قَوْلِكَ
كُلُّ الْأَشْيَاءِ فِي عِلْمِكَ الْحَمْدُ لَكَ وَالثَّنَا

نَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَلَا نَتَفَرَّقُ مِنْكَ
إِذَا جَمَعْنَا لَدَيْكَ يَا مُسْتَغِيثُ أَغِثْنَا

غَرِقْنَا فِي بَحْرِ الذُّنُوبِ شَرِبْنَا مِنْ نَهْرِ الْكُرُوبِ
يَا مَالِكَ الْمُلْكِ الْقَدِيمِ لِدَعْوَتِنَا أَجِبْنَا

أَنْتَ الْكَرِيمُ يَا ذَا الْكَرَمِ أَنْتَ الرَّحِيمُ فِي الْقِدَمِ
أَخْرِجْنَا مِنْ لَيْلِ الظُّلَمِ خَلِّصْنَا مِنْ دَارِ الْعَنَا

قَدْ سَبَقَتْ رَحْمَتُكَ غَضَبَكَ يَوْمَ الْأَزَلِ
أَنْتَ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ ذَاتُ الْعِلْمِ أَحْوَالَنَا

مَا كَثُرَتْ ذُنُوبُنَا عِنْدَ بُحُورِ رَحْمَتِكَ
إِنْ لَمْ تَكُنْ تَرْحَمْنَا وَمَنْ يَكُنْ يَرْحَمْنَا

خَلَقْتَنَا مِنْ فَضْلِكَ مِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ
لِتَغْفِرَ ذُنُوبَنَا وَتَسْتُرَ عُيُوبَنَا

وَعَدْتَ لِنَبِيِّنَا مَغْفِرَةَ أُمَّتِهِ
لَيْلَةَ الْمِعْرَاجِ كُنَّا مِنْ أُمَّتِهِ أَمَنَا

نَرْجُو مِنْكَ يَا رَبَّنَا بِحُرْمَةِ خَيْرِ الْوَرَى
لَكَ الْعِزُّ وَالْكِبْرِيَاءُ وَفِي الدَّارَيْنِ كُنْ لَنَا

قَدْ كُنَّا فِي بَحْرِ الْعِصْيَانِ غَرِقْنَا فِي نَهْرِ الطُّغْيَانِ
إِلَّا كُنَّا أَهْلَ الْإِيمَانِ بِكَ وَبِنَبِيِّنَا

أَمَرْتَنَا يَا رَبَّنَا لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَتِي
رَحْمَتُكَ لِلْمُذْنِبِينَ هَيَّئْتَهَا يَا رَبَّنَا

إِنْ نَظَرَ الْعَيْنُ مَعَ الْاِعْتِبَارِ
يَذْهَبُ الْعُقُولُ بِلَا اخْتِيَارِ

إِذَا رَأَى النَّاسُ رَجُلًا غَيُورًا
لَا جَرَمَ يَخْرُجُ مِنَ الدِّيَارِ

كَيْفَ يَعِيشُ الْعُرَفَاءُ فِي الزَّمَانِ
قَدْ وَجَبَ عَلَى كُلِّهِمْ فِرَارٌ

يُوجَدُ فِي كُلِّ زَمَانٍ رِجَالٌ ... يَمُوتُونَ فِي اللَّيَالِي وَالنَّهَارِ
قَدْ ذَهَبَ الْعَقْلُ مِنْ أَبْنَاءِ نَاسٍ ... زَمَانُنَا كَانَ زَمَانَ الْأَشْرَارِ
قَالَ النَّبِيُّ الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ ... قَدْ أَمَرَ الْمُخْتَارُ عَلَى الْاِشْتِهَارِ
كَانَتْ حَيَاةُ الْمُؤْمِنِ فِي نَهَارٍ ... وَاللَّيَالِي سَكَنُوا فِي جَوْفِ النَّارِ

قَدْ يُوجَدُ الْمُخْلِصُ فِي دِينِنَا
أَزْ بُولْنُورْ بُويْلَه كُوزْلَنَا مِدَارْ

يَا رَبَّنَا الرَّحِيمُ مَا كَانَتْ أَحْوَالُنَا ... إِلَى أَيْنَ تَنْتَهِي عَلَيْنَا أَيَّامُنَا
لِكَثْرَةِ الْغَفْلَةِ اِسْوَدَّتْ قُلُوبُنَا ... ذَهَبَتْ مِنَّا الْيَوْمَ أَنْوَارُ أَبْصَارِنَا
لَا يَفْهَمُ النَّاسُ لِضَعْفِ إِيمَانِهِمْ ... الْخَيْرُ مِنَ الشَّرِّ سَقَطَ مِنَّا الْمُنَى
قَطَعَتْ أَهْوَائُنَا سُبُلَ السَّلَامَةِ ... وَارْزُقْنَا السَّعَادَةَ يَا رَبَّنَا ارْحَمْنَا
غَلَبَتِ الْأَشْرَارُ ذَهَبَتِ الْأَخْيَارُ ... وَمَا بَقِيَتْ فِينَا يَا رَبَّنَا أُمَنَا
إِنْ كُنْتَ تَرْحَمُنَا يَا رَبَّنَا الْكَرِيمَ ... بِفَضْلِكَ يَا غَنِيُّ تَخْلُقُ أَسْبَابَنَا
الرِّجَالُ الْكِرَامُ الَّا يَرْجُونَ اللهَ ... وَكَانَ اللهُ لَنَا وَلَا يَكُنْ عَلَيْنَا
سَبَقَتْ رَحْمَتُهُ تَعَالَى غَضَبَهُ ... هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الَّذِي يَرْحَمُنَا
بِحُرْمَةِ مُحَمَّدٍ هُوَ حَبِيبُ الرَّحْمَنِ ... وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَهُمْ شُفَعَائُنَا

أَنَا الرَّجُلُ الَّذِي سَمَّى اللهُ مُحَمَّدًا
بِحُرْمَةِ مُحَمَّدٍ ارْحَمْنَا يَا رَبَّنَا

لَكَ الْحَمْدُ يَا رَبِّ وَالشُّكْرُ لَكَ يَا رَبِّ وَالْمُلْكُ لَكَ يَا رَبِّ اَلْعِيدُ عِيدٌ لَنَا وَالْخَيْرُ خَيْرٌ لَنَا

اَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ يَا اللهُ يَا مُعِينُ كُنَّا مِنْكَ نَسْتَعِينُ اَلْعِيدُ عِيدٌ لَنَا وَالْخَيْرُ خَيْرٌ لَنَا

هُوَ اللهُ رَبُّنَا يَغْفِرُ ذُنُوبَنَا يَسْتُرُ عُيُوبَنَا اَلْعِيدُ عِيدٌ لَنَا وَالْخَيْرُ خَيْرٌ لَنَا

خُلِقْنَا فِي دَارِ الْفَنَا عِشْنَا فِي بَحْرِ الْعَنَا يَرْحَمُنَا رَبُّنَا اَلْعِيدُ عِيدٌ لَنَا وَالْخَيْرُ خَيْرٌ لَنَا

كُنَّا فِي بَيْتِ الْحَرَمِ خُلِقْنَا خَيْرَ الْاُمَمِ نَبِيُّنَا مُحَمَّدٌ اَلْعِيدُ عِيدٌ لَنَا وَالْخَيْرُ خَيْرٌ لَنَا

وَاغْفِرْ لَنَا يَا غَفُورُ كُنْ عَبْدَكَ الشَّكُورُ وَاعْفُ عَنَّا يَا صَبُورُ اَلْعِيدُ عِيدٌ لَنَا وَالْخَيْرُ خَيْرٌ لَنَا

نَرْجُوكَ يَا رَبَّنَا مِنْ لَدُنْكَ هَبْ لَنَا وَلَا تَكُنْ عَلَيْنَا اَلْعِيدُ عِيدٌ لَنَا وَالْخَيْرُ خَيْرٌ لَنَا

اَنْتَ رَبُّنَا الْقَادِرُ لِعُيُوبِنَا سَاتِرٌ وَاغْفِرْ لَنَا يَا غَافِرُ اَلْعِيدُ عِيدٌ لَنَا وَالْخَيْرُ خَيْرٌ لَنَا

اَنْتَ رَبُّنَا الرَّحِيمُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ اَكْرِمْ لَنَا يَا كَرِيمُ اَلْعِيدُ عِيدٌ لَنَا وَالْخَيْرُ خَيْرٌ لَنَا

اَنْتَ الْغَنِيُّ يَا غَنِيُّ عَنْ خَلْقِكَ تَسْتَغْنِي اَلْجُودُ مِنَ الْغَنِي اَلْعِيدُ عِيدٌ لَنَا وَالْخَيْرُ خَيْرٌ لَنَا

يَا مَالِكَ الْمَمَالِكِ وَلَوْ كُنَّا كَذَالِكَ صُنَّا مِنَ الْمَهَالِكِ اَلْعِيدُ عِيدٌ لَنَا وَالْخَيْرُ خَيْرٌ لَنَا

يَا اَللهُ يَا اَحَدُ يَا قَيُّومُ يَا صَمَدُ نَرْجُوكَ مِنْكَ الْمَدَدُ اَلْعِيدُ عِيدٌ لَنَا وَالْخَيْرُ خَيْرٌ لَنَا

قَدْ اٰمَنَّا بِاللهِ وَبِرَسُولِ اللهِ اَلْكُلُّ مِنَ اللهِ اَلْعِيدُ عِيدٌ لَنَا وَالْخَيْرُ خَيْرٌ لَنَا

اِرْحَمْنَا يَا رَبَّنَا اَكْرِمْنَا يَا رَبَّنَا اَحْيِنَا يَا رَبَّنَا اَلْعِيدُ عِيدٌ لَنَا وَالْخَيْرُ خَيْرٌ لَنَا

اَنْتَ تُحِبُّ الْعَفْوَ وَالْكَرَمَ وَاللُّطْفَ وَالْاِنْعَامَ وَالرَّحِمَ اَلْعِيدُ عِيدٌ لَنَا وَالْخَيْرُ خَيْرٌ لَنَا

وَاعْفُ عَنَّا يَا كَرِيمُ وَاغْفِرْ لَنَا يَا رَحِيمُ اَنْتَ مَوْلَانَا الْقَدِيمُ اَلْعِيدُ عِيدٌ لَنَا وَالْخَيْرُ خَيْرٌ لَنَا

قصيدة جلالية

جل جلال الله عم نوال — نحمد لله على كل حال
ارسلنا الله كتاب الهدى — بعث نبيه للاهتدا
قد هدينا الله بدعوته — خلقنا الله بحرمته
اسعدنا الله بتوحيده — اسلمنا الله بتجديده
نورنا الله بنور الايمان — ادخلنا الله بدار الامان
ايقظنا الله بايقاظه — ارشدنا الله باعجازه
وصفنا في الكتب المنزلة — مدحنا في الصحف المرسلة
كلها يا ربنا من فضلك — اكرامك بحرمة نبيك
ايماننا اسلامنا ربنا — اكرم اكرامك يا ربنا
كن لنا يا ربنا في كل حال — انت كريم رحيم لا يزال
ربنا اثبت لنا ايماننا — ربنا اتمم لنا انوارنا
صل يا رب على خير الورى — صل يا رب على نور الهدى
صل يا رب على ختم الرسل — صل يا رب على نور السبل
صل يا رب على روح الوجود — صل يا رب على زين السجود
صل يا رب على اولاده — وعلى اله واصحابه

صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى خَيْرِ الْأُمَمِ
أُمَّتُنَا مَرْحُومَةٌ مُحْتَرَمْ

صَلَوَاتُ اللهِ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ
تَقْدِيسَاتُ اللهِ عَلَى الْأَوْلِيَاءِ

مَرْحَمَةُ اللهِ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ
مَغْفِرَةُ اللهِ عَلَى الْمُسْلِمِينَ

نَرْجُوا مِنَ اللهِ الرَّحِيمِ الْكَرِيمْ
رَحِمَنَا رَحِمَكُمُ الرَّحِيمْ

أَيُّهَا الْأَفْرَادُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
أَيُّهَا الْأَشْخَاصُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

يَنْظُرُ الْإِسْلَامُ بِنُورِ الرَّحِيمِ
أَرْسَلَ إِلَيْنَا نَبِيًّا كَرِيمْ

أُنْزِلَ عَلَيْهِ كِتَابُ الْهُدَى
الْكِتَابُ وَالرَّسُولُ مُقْتَدَا

مَنْ نَظَرَ وَجْهَ كِتَابٍ كَرِيمْ
وَاعْتَبَرَ أَمْرَ كَلَامٍ قَدِيمْ

مَنْ قَرَأَ أَمْرَهُ بِالْاِعْتِبَارْ
آمَنَ أَمْرَهُ بِلَا اخْتِيَارْ

هٰذَا كِتَابُ اللهِ يُصَدِّقُ
مَا هُوَ الْحَقُّ فِيهِ يُفَرِّقُ

يَعْمَلُ بِأَمْرِهِ فِي كُلِّ حَالْ
يُثْبِتُ إِيمَانَهُ عَلَى الْكَمَالْ

يَمْتَثِلُ بِأَمْرِهِ بِالْاِخْتِيَارْ
يَبْحَثُ مِنْ أَمْرِهِ بِالْاِفْتِخَارْ

يَنْزِلُ نُورُ الْهُدَى فِي قَلْبِهِ
يَخْرُجُ حُبُّ السِّوَا مِنْ قَلْبِهِ

يَذْكُرُ رَبَّهُ عَلَى الْاِكْتِثَارْ
يَسْتَغْفِرُ فِي اللَّيَالِي وَالنَّهَارْ

يَخَافُ مِنْ رَبِّهِ عَلَى الدَّوَامْ
وَلَا يَتَكَلَّمُ سُوءَ الْكَلَامْ

رَضِيَ مَا قَدَّرَ لَهُ الْقَدِيمْ
حُسْنَ مَا خَلَقَ لَهُ الْحَكِيمْ

يَعْلَمُ أَنَّهُ رَؤُوفٌ رَحِيمْ
يَعْلَمُ أَنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمْ

يَجِدُ فِي قَلْبِهِ نُورَ الْهُدَى ... يَعْلَمُ الْقُرْآنَ لَنَا الْمُقْتَدَا

يَظْهَرُ فِي قَلْبِهِ نُورُ الْإِيمَانْ ... يَجِدُ لِنَفْسِهِ دَارَ الْأَمَانْ

رَحِمَنَا رَحِمَكُمْ رَبُّنَا ... ثَبَّتَنَا اللهُ فِي إِيمَانِنَا

أَيُّهَا الْأَفْرَادُ مِنَ الْمُؤْمِنِينْ ... أَيُّهَا الْإِسْلَامُ مِنَ الْمُسْلِمِينْ

أَيُّهَا الْإِيمَانُ مِنْ أَهْلِ الْإِيمَانْ ... أُرْسِلَ الْقُرْآنُ لَنَا مُقْتَدَا

أَرْسَلَ رَسُولَنَا خَيْرَ الْأَنَامْ ... وَصَفَهُ لِلْكُتُبِ لَا يَنَامْ

مَنْ رَضِيَ أَمْرَ عَلِيمٍ حَكِيمْ ... وَسَيَرَى رَحْمَةَ رَبٍّ رَحِيمْ

مَنْ تَرَكَ أَمْرَ قَدِيرٍ قَدِيمْ ... وَسَيَرَى مَا فَعَلَ الْمُنْتَقِمْ

يَلْعَبُونَ كَيْفَ يَشَاءُ فِي الزَّمَانْ ... يَذْهَبُونَ إِلَى شَرِّ الْمَكَانْ

لَا تُرِيدُ أَنْفُسُهُمْ يَفْعَلُونْ ... النِّسَاءُ وَالرِّجَالُ يُفْسِدُونْ

إِنْ نَظَرَ الْعَاقِلُ بِالْاِعْتِبَارْ ... يَذْهَبُ عَقْلُهُ بِلَا اخْتِيَارْ

قَدْ عَمِيَتِ الْعُيُونُ فِي الْقَفَا ... أَيْنَ يَجِدُ الْعُمْيُ دَارَ الصَّفَا

إِذَا كَانَ النَّاسُ عُبَّادَ الْبُطُونْ ... قَدْ غَرِقَ الْكُلُّ فِي بَحْرِ الْفُنُونْ

إِنْ خَرَجَ الْمُؤْمِنُ مِنَ الْإِيمَانْ
أَكْفَرُ الْكُفَّارِ أَشْرَارُ الزَّمَانْ

إِلَهِي أَنْتَ أَعْلَمُ وَأَكْرَمُ لَنَا مِنَّا ... إِلَهِي كُنْ لَنَا أَنْتَ وَلَا تَكُنْ عَلَيْنَا

لِكُلِّ شَيْءٍ قَادِرٌ أَنْتَ يَا أَرْحَمُ أَعْلَمْ ... وَلِلسَّائِلِ وَاجِبٌ جَا مِنْ كَرَمِ الْأَكْرَامْ

اِلٰهی اَنتَ مَا کُنتَ تَرُدُّ عَبدَکَ العَاصِی
اِذَا جَاءَ اِلَی بَابِکَ کَثِیرٌ مِنَ المَعَاصِی

اِلٰهی اَنتَ حَنَّانٌ وَمَنَّانٌ وَرَحمَانٌ
وَفِی الدَّارَینِ یَا رَبِّ مِنکَ غُفرَانٌ

لَکَ الحَمدُ لَکَ الشُّکرُ لَکَ المُلکُ مَالِکُ الاَشیَا
مَعَ الاِیمَانِ رَبِّ اَخرِجنِی اِلَی القَبرِ مِنَ الدُّنیَا

فارسی غزلیات

در دیده های عاشقان هر دم عیان دیگرست
در سر درون عارفان هر دم بیان دیگرست

ای دل بگوش جان بشنو نغمهٔ نای وحدتست
سرمست می معنوی خواند دیوان دیگرست

شاهد قدسی پرده کش کرم شود ای نور دل
حیرت کرد دیده دل در راه از دیگرست

آدم شود ذوق صفا نور محبت می رسد
بلبل جان دارد نوا در آشیان دیگرست

لطفی که داند در جهان نکتهٔ سر من عرف
یابد ز درس من عرف علم عیان دیگرست

صبح دم دیدم چو گلشن کاکل گلبار دوست
خورشید اسامی نماید را دیدار دوست

بحر عمانست در او همت چو حید ربی گمان
دیده های عاشقان هر دم شد بیدار دوست

من چنین در دام زلفش قید دارد کردنم
خون زود از دل شدم من منصور بر دار دوست

وصلت وصل دلا را گر نمیدانی تو کیست
یار هست اغیار نیست باشی توی در دار دوست

لطفیا از من مپرس قربیت دلدار چیست
در رهش بوس کشتگان را گوش کن اخبار دوست

جنت فردوس چیست در نظرم دار دوست
دیدهٔ دلم قرار کرده شده یار دوست

نار محبت که هست در دل عشاق فتاد
مردهٔ دل میکند دیدهٔ بیدار دوست

بشنوی ای نور دل از نی آگاهیان
هرچه زارم رند گفتهٔ اسرار دوست

نور هدایت که هست مهر او در دل شد
گرد رونت نگری خود بین انوار دوست

لطفی کرمشان ترا مرحمتی میکند
راست بزن راه را منظر دیدار دوست

من ترا هر چند گفتم دلبرا از من گذر
میخواهم از جور تو باشم همیشه برحذر

تو مرا رحمی نکردی از ان مدت که من
استان درگهت کردم چو کعبه در نظر

گر تو از من خوشنودی بنمای یکبار از کرم
خوش ترین ایدمرا والله ای نور بصر

توجه ها کردی مرا ای افت دوران من
قهرهایت می کشم در دست تو ای ذوالقهر

کمترین بودم ولی از امت محمدان
بوده ثم ای نور دل بحق ان خیر البشر

لطفی تو گم گشته است در حق لطفی میر من
گر چنین مرده شوم من هذا من امر القدر

نه دیده دیدای دلدار چنین در دیگی من دارم
چنین درد کوثر جانست نه درد در عدن دارم

ضیای حسن جانانم مرا هر دو جهان نورست
محبت او در سینه ام چنان مشک ختن دارم

کمان ابرو صنم رو دلبران قتال عشاقست
زنان فتنهٔ دوران ز اتش یک بدن دارم

الا ای دلبر دلبا ز مرا رحمت نمی اید
کرمشانان کرم گیرد ترا ظن حسن دارم

چه غم دارم گر دستی کنم دامان میخانه
دهد بی ما نرا ساد رین دنیا شکن دارم

این اگر لطفی را بینی مرید می و میخانه
همین دانم که از دور پریشان امان دارم

ماه ماتم امدای دل دیدهٔ خونبار کن
شرحه شرحه کن جگر را سینه پر افکار کن

کربلا هست در درون عاشقان آتش مزند
آب خون ریز دیده هایم بهر ان بیدار کن

خون حسین یارب که دید از ابتلا ذوق یافته
از دلم از غیر نیست تواه آتش بار کن

گر چنین کردست در زیر بلای نظیر
حیرتست ای انس جان در هوش این بازار کن

نور دیدهٔ محمد شوق نور مرتضی
ماجرای آل زهرا شد چنین غمخوار کن

از کرم رو بوی مختار الهی میدهم
مهر هدایت حسین است ای یزید در نار کن

سید السادات حسین پروردهٔ خیر النساء
گر سعادت خواهم لطفی در ره دلدار کن

مرا شد افت جانسوز چها کردان کمان ابرو
پریشانم نمی بینی ند نمی دهد امان ابرو

چو شدم اسیر سودای زلفت یک نگاهی کن
بحالی پریشان ما نباشد مهربان ابرو

ندیدم این گلستان محبت یک نظر باز
بروی منتظر انش بود چون بی نشان ابرو

روانم در ره جانان چنان سرگشته حیران شد
زبانم را نمی اید نمی دارد ایمان ابرو

کشیدن سر زنیش یار قانون عاشقان لطفی
ایا وقت نمی اید کند رحمی عیان ابرو

سِلسِلَةُ الذَّهَب

خُداوندا بحقِّ اِسمِ اَعظَم
بِنُورِ سَیِّدِ اَولادِ آدَم

اِلٰهی اَز کَرَم بَر ما کَرَم کُن
قَبُولِ بابِ دَرگاهِ حَرَم کُن

حَبیبُ اللهِ مُحَمَّدِ مُصطَفی دِر
وَلِیُّ اللهِ عَلِیُّ المُرتَضی دِر

وَلیلِز سَرورِی صِدّیقِ اَکبَر
اَنی تَفضیل اِیدَر ذاتِ پَیامبَر

عُمَر دِر شَمسِ اَفلاکِ عَدالَت
اِیدَن اِظهارِ اِسلامَه دَلالَت

اُو ذِی النُّورَینِ اُولان حَق یارِی عُثمان
کُونَش کِبی یُوزُنده نُورِ رَحمان

رَسُولُ اللهِ دِیدِی سَلمانِ فارِس
بَنِدِ زامرِ اِیدَر نُورُ المَجالِس

رَضِیَ اللهُ عَنهُم هَر دُو عالَم
بِنُورِ سَیِّدِ اَولادِ آدَم

اُو قاسِمِ اِبنِ مُحَمَّد کُوزَلدِر
عِنایاتِ کَریمِ لَم یَزَلدِر

اِمامِ جَعفَرِ صادِق هِدایَت
کُونَش کِبی وَلایَتده نِهایَت

عارِفلَر سُلطانِیدِر پیرِ بِسطامَ
دَرجائِینِی اللهُ اِیتدِی اِتمامَ

شَیخ حَسَن خَرقانِی نُورِ وَحدَت
رَشادَت نَیِّرِیدِر ماهِ هِمَّت

اَبُو القاسِمِ کُرکانِی طَریقَت
کُونَشیدِر فُیُوضاتِ شَریعَت

اُو پیرِ فارَمَدِی طُوسِی جانان
رَشادَت تَخْتِینَه اُولدِی اُو سُلطان

ابو ایوب همدانی اوسلطان — هدایت مهر یدز خازن عرفان

شیخ عبد الخالق الغجدوانی — بقا بالله فنا فی الله ده فانی

نور عرفان عارف دیوکری — رشادت قبه سینك ماه نوری

پیر انجیر فغنوی اوسلطان — هدایت پنجه سنده بز گلستان

علی رامیتنی پیر پیران — انك شهرتی عالمده عزیزان

محمد سماسی نور هدادر — جهانه ناشر فیض خدادر

سید امیر کلال اوستاذ کامل — فیوضات محمدی اوحامل

محمد نقشبندی مهر والا — عالم اسلامه شمس تجلا

مقدس غوث گیلانی سعادت — کونشیدر اوعمان عنایت

رضی الله عنهم هر دو عالم — بنور سید اولاد آدم

الهی از کرم بز ما کرم کن — قبول باب درگاه حرم کن

عمر السهروردی باب حشمت — کنوز نور عرفان مهر همت

خواجه نجم الدین کبری مقدس — اوظرف نور وجودی روح اقدس

خواجه احمد چشتی قدر والا — معلی ایلدی قدرین تعالی

خواجه علاء الدین عطار محمد — انی غرق ایلدی انوار احمد

خواجه خرخی الحصاری یعقوب نور — حصار ایدوب انی ایلدی مستور

اَمیرِ اَولیا خواجهٔ اَخرار
اُو عُثمانِ هُدا سُلطانِ اَبرار

مُحَمَّدْ زاهِدْ ایدی مِیرِ میران
زَمانه سِنده ایدی شاهِ دَوراز

فُتُوحاتْ صاحِبی دَرْویش مُحَمَّدْ
وُجُودُندَنْ کَلُوزدی بُوی اَحْمَدْ

مُحَمَّدْ خواجَکی اَسرارِ تَوحیدْ
ایدَرْدی مُریدانه فَیضِ تَجدیدْ

مُحَمَّدْ باقِی بِاللهْ بَرْدِ لارا
زَمانه سِنده صانْ شاهِ بُخارا

اِمامِ رَبّانی فارُوقِ اَحْمَدْ
ثَنا اَیلَرْ اَکا ذاتِ مُحَمَّدْ

مُحَمَّدْ مَعصُومْ اِیسه نُورِ وَحدَتْ
یُوزُنده بَرْقِ اُورُوزْ شَمسِ شَرافَتْ

مُحَمَّدْ مُحسِنْ اِیسه جانه جانْدَرْ
کُونَشْدِرْدِ لَرَه خُورْشِیدِ جانْدَرْ

بَدَوانی اُو کُوزَلْ سَیِّدْ مُحَمَّدْ
دَرُونیدِرْ کِتابِ سِرِّ اَحْمَدْ

اُو شَمسُ الدّینْ حَبیبُ اللهِ مَظهَرْ
کُونَشْ کِبی یُوزُنده نُورِ اَزهَرْ

شاهِ دَهلَوی غایَتِ دِلرُبادِرْ
سَیِّدِرْ اَولادِ اَلِ عَبادِرْ

مُجَدِّدِ زَمانْ حَضرَتِ خالِدْ
هِدایَتْ کُونَشیدِرْ فَیضِ جاوِدْ

سَیِّدْ عَبدُاللهْ حِکارِی نَوالَه
اِیریشْدِی دَولَتِ سَیرِ جَمالَه

مُعَلّایِ هِمَمْ سَیِّدْ طَه دِرْ
وَلایَتْده مَقامِ مُنتَهادِرْ

مُحَمَّدْ کُفرَوی کُنُوزِ هِمَّتْ
بُو اُمَّتَه دَلیلِ هادِیِ رَحمَتْ

اَنِکْ فَرزَنْدی عَبدُالهادِی شاهِدْ
وَلایَتْ رُتبه سِنده عالِی جاهِدْ

دیگر فرزندی عبدالباقی جانان
رشادت تخمینه اولدی اوسلطان

شیخ نسیمدن نسیم هدایت
مرات جدیدن باب سعادت

شیخ سیفی مخدومی کوزلدن
هدایت نهری بخشیش ازلدن

کدائی شیخ حسین اول نور جماله
شهادتله ایروب حقا وصاله

محمد لطفی دن باب تجلی
میان اولیا قدری معلی

اومحمود وهبی جان مزد خدادن
انك علی زهدی حقدن عطادن

رضی الله عنهم هر دو عالم
بنور سیدا اولاد آدم

الهی ازکرم بزما کرم کن
قبول باب درگاه حرم کن

سادات نقشبندیلر مقدس
ایده اسرار لریني الله اقدس

سادات قادریلر خورشید همت
انك درویشلرینه قیل محبت

رجال مهروردیلر منور
اولوب راه هدایتده مطهر

معلی دن کروه کبرویلر
کما لیله مقام معنویلر

طریق چشتیده سالك اولانلر
بامر الله هدایتی بولانلر

کرامت کونشی پیر رفاعی
هدایت داهینه اولدی اوراعی

رجال الله اولوب اولیاء الله
ایدر زتر ضیه والله بالله

رضی الله عنهم هر دو عالم
بنور سیدا اولاد آدم

الهی ازکرم بزما کرم کن
قبول باب درگاه حرم کن

SİLSİLE-İ ŞERÎFE

1 Hudâvendâ be-hakk-ı ism-i Âzam
Be-nûr-i seyyid-i evlâd-ı Âdem

İlâhî ez-kerem ber-mâ kerem-kün
Kabûl-i bâb-ı dergâh-i harem-kün

Habîbullah *Muhammed Mustafâ*'dır
Veliyyullah *Aliyü'l-Mürtezâ*'dır

Velîler serveri *Sıddîk-ı Ekber*
Anı tafdîl ider Zât-ı Peyâmber

5 *Ömer*'dir şems-i eflâk-i adâlet
İden izhâr-ı İslâm'a dalâlet

O *Zinnûreyn* olan Hak yâri *Osman*
Güneş gibi yüzünde nûr-i Rahmân

Resûlullah dedi *Selmân-ı Fâris*
Benimdir emrider nûru'l-mecâlis

Radıyallahü anhüm her dü-âlem
Be-nûr-i seyyid-i evlâd-ı Âdem

O *Kāsım ibn-i Muhammed* güzeldir
İnâyâtı Kerîm ü Lem-yezel'dir

10 *İmâm-ı Ca'fer-i Sâdık* hidâyet
Güneş gibi velâyetde nihâyet

Ârifler sultânıdır *Pîr-i Bistâm*
Derecâtını Allah itdi itmâm

Şeyh *Hasan Harakānî* nûr-i vahdet
Reşâdet neyyiridir mâh-ı himmet

Ebu'l-Kāsım-ı Gürgânî tarîkat
Güneşidir füyûzât-ı şerîat

O *Pîr-i Fâramedî Tûsî* cânân
Reşâdet tahtına oldu o sultân

15 Ebû Eyyûb Hemedânî o sultân
Hidâyet mihridir hâzin-i irfân

Şeyh *Abdü'l-Hâlıku'l-Gucdevânî*
"Bekābillâh Fenâfillah"da fânî

Nûr-i irfân *Ârif-i Rivgerevî*
Reşâdet kubbesinin mâh-ı nevi

Pîr-i *İncîr-i Fağnevî* o sultân
Hidâyet bağçesinde bir gülistân

Aliyy-i Râmitenî pîr-i pîrân
Anın şöhreti âlemde "Azîzân"

20 Muhammed Semmâsî nûr-i hüdâdır
Cihâna nâşir-i feyz-i Hudâ'dır

Seyyid *Emir Gülâl* üstâd-ı kâmil
Füyûzât-ı Muhammed'i o hâmil

Muhammed Nakşibendî mihr-i vâlâ
Âlem-i İslâm'a şems-i tecellâ

Mukaddes *Gavs-i Geylânî* seâdet
Güneşidir o ummân-ı inâyet

Radıyallahü anhüm her dü-âlem
Be-nûr-i seyyid-i evlâd-ı Âdem

25 İlâhî ez-kerem ber-mâ kerem-kün
Kabûl-i bâb-ı dergâh-i harem-kün

Ömerü's-Sühreverdî bâb-ı Rahmet
Künûz-i nûr-i irfân mihr-i himmet

Hâce Necmeddîn-i Kübrâ mukaddes
O zarf-ı nûr vücûdu rûh-i akdes

Hâce Ahmed-i Çeştî kadr-i vâlâ
Muallâ eyledi kadrin Te'âlâ

Hâce Alâaddîn-i Attâr Muhammed
Anı gark eyledi envâr-ı Ahmed

30 *Hâce Ya'kûb-i Çerhiyyü'l-Hisâr nûr*
Hisâr edüb anı eyledi mestûr

Emîr-i Evliyâ Hâce-i Ahrâr
O ummân-ı hüdâ sultân-ı ebrâr

Muhammed Zâhid idi mîr-i mîrân
Zemânesinde idi şâh-ı devrân

Fütûhât sâhibi *Dervîş Muhammed*
Vücûdundan gelürdi bûy-i Ahmed

Muhammed Hâcegî esrâr-ı tevhîd
İderdi mürîdâne feyzi tecdîd

35 *Muhammed Bâkî Billâh* bir dilârâ
Zemânesinde sân Şâh-ı Buhârâ

İmâm-ı Rabbânî Fârûk-ı Ahmed
Senâ eyler ona Zât-ı Muhammed

Muhammed Ma'sum ise nûr-i vahdet
Yüzünde berk urur şems-i şerâfet

Muhammed Muhsin ise câne cândır
Güneşdir dillere hurşîd-i cândır

Bedevânî o güzel *Seyyid Muhammed*
Derûnudur kitâb-ı sırr-ı Ahmed

40 O *Şemseddin Habîbullah-i mazhar*
Güneş gibi yüzünde nûri ezher

Şâh-ı Dehlevî gāyet dilrubâdır
Seyyiddir evlâd-ı Âl-i abâ'dır

Müceddid-i zeman *Hazret-i Hâlid*
Hidâyet güneşidir feyz-i câvid

O *Abdullah-ı Hekârî* nevâle
Erişdi devlet-i seyr-i cemâle

Muallâ-yı himem *Seyyid Tâhâ*'dır
Velâyetde makāmı müntehâdır

45 *Muhammed Küfrevî* künûz-i himmet
Bu ümmete delil Hâdi-i rahmet

Anın ferzendi *Abdülhâdî Şâh*'dır
Velâyet rutbesinde âlî-câhdır

Diğer ferzendi *Abdülbâkî* cânân
Reşâdet tahtına oldu o sultân

Şeyh *Nesîm*'dir nesîm-i hidâyet
Mir'ât-ı ceddidir bâb-ı saâdet

Şeyh Yûsuf-i Kôdî nur-feşândır
Meyân-ı evliyâda âlî-şândır

50 *Gedâî Şeyh Huseyn* ol nûr cemâle
Şehâdetle erüp Hakk'a visâle

Muhammed Lutfî'dir bâb-ı tecellâ
Meyân-ı evliyâ kadri muallâ

O *Mahmûd Vehbî* cân merd-i Hudâ'dır
Anın ilmi zühdi Hak'tan atâdır

Şeyh Seyfî-i Mahdûmi güzeldir
Hidâyet nehri bahşîş-i ezeldir

Radıyallahü anhüm her dü-âlem
Be-nûr-i seyyid-i evlâd-ı Âdem

55 İlâhî ez-kerem ber-mâ kerem-kün
Kabûl-i bâb-ı dergâh-i harem-kün

Sâdât-ı *Nakşibendî*'ler mukaddes
İde esrârlarını Allah akdes

Sâdât-ı *Kādirî*'ler hurşîd-i himmet
Anın dervîşlerine kıl muhabbet

Ricâl-i *Sühreverdî*'ler münevver
Olup râh-ı hidâyetde mutahher

Muallâdır gürûh-i *Kübrevî*'ler
Kemâliyle makām-ı mânevîler

60 Tarîk-ı *Çeştî*'de sâlik olanlar
Bi-emrillâh hidâyeti bulanlar

Kerâmet güneşi *Pîr-i Rufâ'î*
Hidâyet râhına oldu o râ'î

Ricâlullah olub evliyâullah
İderiz tardıye vallahi billâh

Radıyallahü anhüm her dü-âlem
Be-nûr-i seyyid-i evlâd-ı Âdem

İlâhî ez-kerem ber-mâ kerem-kün
Kabûl-i bâb-ı dergâh-i harem-kün

Me fâ 'î lün / Me fâ 'î lün /Fe'û lün

İLTİCÂ-NÂME
MÎRÂCÜ'N-NEBÎ, MEVLÎDÜ'N-NEBÎ

İLTİCÂ-NÂME

1 Hamdü bî-had o Kerîm Mevlâ'ye
Ne Kerîm'dir keremi bî-gāye

Ne keremler bize kıldı o Kerîm
Nîmet-i îmânı kıldı takdîm

Sebkat etdi hidâyet-i ezelî
Oldu bize kerem-i Lem-yezelî

Nûr-i tevhîd ile münevver edüp
Âb-ı tasdîk ile mutahher edüp

5 Gönderüp bize Resûl'ü rehber
Habîbullah'ı bize peygamber

Nûr-i vahdet güneşi doğdu bize
Görünüp nûr-i hidâyâtı göze

Gönderüp hazret-i Kur'ân'ı Hudâ
Muttakîlere olur nûr-i hüdâ

Gönderüp Cebrâîl'i Rabb-i muîn
Resûlullah ola Muhammed Emîn

Zemân-ı âhire peygamber ola
Ehl-i îmân olana rehber ola

10 Kabz edüp kendi nûrunu O Kadîm
Halk edüp Zât-ı Muhammed'i Hakîm

Ol zemân oldu Resûlü's-sekaleyn
Ola hem dahî İmâmü'l-harameyn

Vücûdu hilkat-i eşyâ sebebi
Nûr-i Hak Zât-ı Hudâ müntehabi

Matla-'i şems-i seâdet zâtı
Me'haz-i nûr-i hidâyet zâtı

Kütüb-i münzelenin mezkûru
Vücûdu enbiyânın meşkûru

15 Vâsıfı ola anın Mevlâ'sı
Habîbullah ola nûr deryâsı

Mîrâc'ında şeref ü şevketini
Hak bilür ancak anın rif'atini

Ona Ahmed ü Muhammed Mevlâ
Dedi Kur'ân-ı Kerîm'de a'lâ

Kerem-i Zât-ı Kerîm'dir o Kerîm
Hikmet-i Zât-ı Hakîm'dir o Hakîm

Nûrdur enbiyânın ervâhına
Rûhdur evliyânın eşbâhına

20 Ne Kerîm'dir o Kerîm nûr-i Hudâ
Vücûdudur Kerîm'in mihr-i hüdâ

"Rahmeten li'l-âlemîn" ki zâtıdır
Enbiyâ evliyânın mir'âtıdır

Sen Resûl-i Kibriyâ'sın yâ Resûl
Nûr-i Mevlâ olasın asl-ı usûl

Ümmetin hâline eyle nazarı
Verdi Mevlâ sana elbet haberi

Sâilân zevk ile dergâhe gider
Merîzân hakîm-i âgâhe gider

25 Sen Hakîm-i Mutlak'ın müntehabi
Nûr-i Hak hilkat-i eşyâ sebebi

Ulûm-i evvelînin hâfızısın
Ulûm-i âhirînin lâfızısın

Arz-ı hâl etmek acebdir zâtına
Muttali'sin ümmetin ahvâline

Hak sana bildirecek hâlimizi
Ne hâcet arz edek ahvâlimizi

Çâr-nâ-çâr arz-ı hâl eylememiz
Bilürüz ayb olur söylememiz

30 Velâkin sâile bu ayb olamaz
Fukarâ ilm-i edebi bilemez

Ulu dergâhe gelir ise fakîr
Der-i dergâh anı eder mi hakîr

Hem Resûlü's-sekaleyn sen olasın
Habîb-i Hak bize resûl gelesin

Bırakır mı bu dâmânı elimiz
Kesilir mi bu recâdan dilimiz

Sen iken enbiyânın muhteremi
Sen iken âleme Hakk'ın keremi

35 Sana muhtâc olıcak bây u gedâ
Ümmetin rûhu olup sana fedâ

Keremin bahrine yokdur pâyân
Bize merhamete sensin şâyân

Hak dedi merhametin pek çokdur
Vallahi gayri çâremiz yokdur

Kerîm'in keremine kaldı ümîd
Doğa başımıza bir mihr-i cedîd

Ola ki kerem ede Bârî Hudâ
Merhamet ede meğer nûr-i hüdâ

40 Evvelâ merhametin masrafıyız
Ümem-i sâlifenin eşrefiyiz

Dergeh-i vâlâ-yı Mevlâ'sın sen
İnd-i Hak kadr-i muallâsın sen

Merhamet deryâsına var mı kenar
Bu kapıdan fukarâ boş mu döner

Ey kerem-şân Kerîm'in dergehine
Cem olur fukarâ pîşe-gehine

Vücûdun merhamet ummânıdır
Vücûdun rahmet-i Rahmân'ıdır

45 Sen iken enbiyânın muhteremi
Cümle mahlûkuna Hakk'ın keremi

İlticâmız Kerîm'in keremine
Bizi kayd eyleye defterine

Ey Habîb-i Kibriyâ eyle kerem
Der-i dergâhına yüzüm sürerem

Dergehinde ne kadar bây u gedâ
Çok ola eyleyeler nazlı sadâ

Fukarâdır der-i dergâh şerefi
Sâilân ile dola her tarefi

50 O kadar dergehde ola fukarâ
Biri ala biri bulmaya sıra

Ol zemân şâd olur erbâb-ı kerem
Açılur gün gibi ashâb-ı kerem

Fukarâ fakr ile iftihâr eder
Ne şerefdir der-i dergâhe gider

Kerem-i Kerîm'e mağrûrdurlar
Şiddet-i fakr ile mecbûrdurlar

Bize rahm et yâ Resûle's-sekaleyn
Bize rahm et yâ İmâme'l-haremeyn

55 Mültecîdir sana ümmet-i zelîl
Gide gide ne olur böyle alîl

Arş ile ferşi tutıcak şânın
Ola mı enbiyâda akrânın

Yâr-i gār'ın Ebû Bekri's-Sıddîk
Sıdkını Mevlâ edüpdür tasdîk

Dîn-i İslâm'a yâver oldu Ömer
Ümmetin eflâkine oldu kamer

Zi'n-nûreyn ise güzeller güzeli
Ne azîmdir kerem-i Lem-yezelî

60 Ali ise dü-serâ yârindir
Yevm-i kıyâmda alemdârındır

Haseneyn ise gözün nûrudur
Cümlesi kerâmâtın tûrudur

Çâr-i yâr çâr-tarafın şehperidir
Cümlesi ehl-i îmân rehberidir

Bu kadar kıymeti hurmet-i Hudâ
Evvelâ etdi sana nûr-i hüdâ

Me'haz-i küll-i kerâmâtsın sen
Matla-'i küll-i seâdâtsın sen

65 *Der-i dergâhına sarıldı gedâ*
Sen kabûl eyle bizi nûr-i hüdâ

Bu kadar bâr-ı girân oldu bize
Nevbeti merhametin geldi size

Bâri Çâr-i yâr'e bahş eyle bizi
N'ola Yâr-i gār'e bahş eyle bizi

Ey kerem-rû bize imdâd eyle
Ey Kerîm bizleri irşâd eyle

Arş-veş a'zam ola merhametin
Vücûd-i ekrem ola mekremetin

70 Bu kadar zâr u zebûn züll ü keder
Ümmetin hâline bir eyle nazar

Dehâlet etdi emân bây u gedâ
Der-i dergâhına ey nûr-i hüdâ

Es-salâtü ve's-selâmü yâ Resûl
Rûh-i pâkine ve âline vüsûl

Salâtullah selâmullah âline
Erişe evlâdına ashâbına

Tâbi‘îne ola salât ü selâm
Ümmet-i merhûmeye hatm-i kelâm

75 Âbâ ecdâdımıza rahmet ola
Cümle ehl-i îmâne rahmet ola

Ümm ü ceddâtımıza rahmet ola
Cümle ehl-i İslâm’a rahmet ola

Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lün
(Fâ ‘i lâ tün) *(Fa ‘ lün)*

MÎRÂCÜ'N-NEBÎ

(Aleyhi's-salâtü ve's-selâm)

1 Eşref-i ezmân olan leyle-i şân
Şeb-i Mîrâc-ı Nebî feyz-feşân

Ne seâdetli zemândır o gice
Keremin nehri revândır o gice

Leyle-i Kadri gibi mîr-i zemân
Arş-ı a'zam gibi bir dâru'l-emân

O gece âleme rahmet güneşi
Çıkacak eflâke vahdet güneşi

5 Ya'ni Habîb-i Hudâ nûr-i hüdâ
Yoluna ola n'ola rûhî fedâ

Dergehe da'vet edüp anı Ehad
Oldığiçün Habîb-i Zât-ı Samed

İntihâb etdi anı ilm-i ezel
Hilkat-i halka sebeb nûr-i güzel

Tâc-ı levlâk lâbisi mîr-i rusül
Taht-ı rahmet câlisi şem-'i sübül

Mefhar-i kevn ü mekân her dü-cihân
Anı vasf etmeğe kādir mi dehân

10 Kubbe-i Arş-ı risâlet kameri
Âleme mihr-i seâdet kemeri

Sadrıdır defter-i ilm-i ezelin
Hâfızıdır kütüb-i münzelenin

Ya'ni Ahmed ü Muhammed o resûl
Vücûdu nûr-i hüdâ asl-ı usûl

Zâtıdır şems-i hidâyet ebedî
O gece Ümmühân evinde idi

Matla-'i mihr-i "mâ evhâ" şafakı
Kütüb-i münzelenin müttefakı

15 Enbiyâ serveri Muhtâr-i Hudâ
İntihâb-ı ezelî nûr-i hüdâ

Cibrîl'e emr eder Allah o gece
Da'vet et Habîb'imi var bu gece

Dost dostun da'vet etmek bir usûl
Bârgâh-ı hareme ede vüsûl

Hurmet ile zâir ol Ahmed'imi
Vâsıl eyle bize Muhammed'imi

Azm eder Mevlâ'ya fermân-ber olan
Cebrâîl enbiyâya rehber olan

20 Sidre'den indi beşâret güheri
Vere med'uvv-i Hudâ'ya haberi

Mekke'ye indi bi-fermân-ı Hudâ
Kıldı râh-ı yârine rûhî fedâ

Buldu Ümmühân evinde o zemân
Gördü uykuda uyur dâru'l-emân

Hâbgâhında olan nûr-i mübîn
Nûruna hayrân ola Arş-ı berîn

Huzûr-ı Hazret'e varmak diledi
Pervâne şem'aya yanmak diledi

25 Gözü uyur idi kalbi uyumaz
Kalbi bîdâr ola nice duyamaz

Zevk ile bîdâr olup Hayru'l-enâm
Mazhar-ı esrâr-ı ilm-i Lâ-yenâm

İstîzân eyledi Cibrîl-i Emîn
Beni gönderdi sana Rabb-i muîn

Cebrâîl edeb ile verdi selâm
Hurmet ü tâzîm ile etdi kelâm

Selâmın aldı Resûlü's-sekaleyn
Aynı tâzîm ile ceddü'l-haseneyn

30 Emr-i Mevlâ ile geldim bu gece
Sürûrum oldu bu şeb bin derece

Selâm eyler sana Rabb'in yâ Resûl
Huzûr-i Hazretine eyle vüsûl

Hurmet ü tâzîm ile aldı selâm
Hamd ü senâ ile eyledi kıyâm

Okucıyam sana ben müjde-resân
Bu gece Hakk'a misâfir olasan

Dedi mahbûb-i Hudâ nûr-i hüdâ
Kulunu mihmân eder Zât-ı Hudâ

35 Kerem eyler dâimâ şân-ı kerem
O Kerîm'in keremini dilerem

Ne inâyet bize kıldı o Ganî
Kabul etdi der-i dergâhe beni

Kerîm'in şânı budur dedi Resûl
Beni hem ümmetimi ede kabûl

Cebrâîl dedi ki ey nûr-i basar
Bârgâh-ı hareme eyle sefer

Hurmetinle dü-serâ buldu nemâ
Seni gözler bu gece ehl-i semâ

40 Kudûmun muntazırı cümle melek
Cemâlin müştâkıdır Arş u felek

Bu şerâfet sana şâyân bu gece
Zât-ı pâkin şerâb-ı vuslat içe

Göreler sendeki nûr-i Ehad'i
Bulalar sendeki feyz-i Samed'i

Hâmil-i aşkın idi iş bu Burâk
Ciğerin yakmış idi nâr-ı firāk

Gözler idi bu zemânı yâ Resûl
Hizmetinde edesin anı kabûl

45 İncû mercân sîm ü zerdir eğeri
Sana hizmet edecek var değeri

Şehsüvâr oldu Burâk'ına Resûl
Dergeh-i cânânına ede vüsûl

Ân-ı vâhidede Kuds-i Şerîf'e
İndi evvelce o arz-ı zarîfe

Mescid-i Aksâ'ya erişdi Resûl
Kuds'ü teşrîf buyurup asl-ı usûl

Burak'ı halkaya bağladı Emîn
Nûra gark oldu o dem rûy-i zemîn

50 Enbiyâ ervâhı hâzırlar imiş
Mescid-i Aksâ'da nâzırlar imiş

İstikbâl eyledi rusul-i kirâm
Şeref-i teşrîfine vefk-ı merâm

Kemâl-i hurmet ile verdi selâm
Enbiyâ ervâhı eyledi kıyâm

Eflâk-i encüme kudret kameri
Mele-i a'lâya hikmet kemeri

Cedd-i pâki Hazret-i Âdem anı
Sadr-ı mihrâba geçirdi o cânı

55 Hurşîd-i vahdet idi nûr-i Cemîl
Muktedâ-yı ezelî feyz-i Celîl

Her biri merhabâ takdîm ederek
Kadr ü kıymetine tâzîm ederek

Mîrâc'ına bârekâllah dediler
Nûr-i dîdârına müştâk idiler

Şeb-i Mîrâc'da olan şevketini
Selefi görmedi bu devletini

Arş'dan ferşe kadar gör şerefi
Tenvîr etdi o gece her tarefi

60 Enbiyâ mecmûuna emr-i Hudâ
Habîb'imdir size imâm-i hüdâ

Muktedâ-yı ezelîsin dediler
İmâmetini kabûl eylediler

Es-salâh enbiyâ eyledi kıyâm
İktidâ eylediler oldu imâm

Enbiyâlar imâmı nûr-i hüdâ
İki rek'at namazı etdi edâ

Çün Resûlü's-sekaleyn verdi selâm
Hayr duâlar ile etdi temam

65 Himem-i enbiyâyı kıldı taleb
Ola himmetleri vuslata sebeb

Bârekâllah kün meallah dediler
Cümlesi hayr duâ eylediler

Enbiyâ ervâhına verdi selâm
İsm-i Mevlâ ile eyledi kelâm

Dedi Cibrîl kerem et kân-ı kerem
Perim üzerine almak dilerem

Râkib oldu per-i Cibrîl'e hemân
Cebrâîl aldı anı oldu revân

70 Yedi eflâki uçûben giderek
Mîkâîl İsrâfîl hizmet ederek

Enbiyâları mâkāmında güzel
Seyr edüp cümlesini nûr-i ezel

Âlem-i eflâki bir bir görerek
Herbir etrâfile bir bir bilerek

Âsumân oldu müzeyyen o gece
Melekût buldu şeref bin derece

Sidre-i müntehâ'ya oldu karîb
Cibrîl'in konağına indi Habîb

75 Sidre'ye verdi Muhammed şerefi
Nûr-i vahdet nûr edüp her tarefi

Kudsîler ravza-i Sidre'de beyân
Göricek nûr-i Muhammed'i ayân

Gördüler nûr-i hüdâ heybetini
Bildiler ne derece kıymetini

Emr eder Cibrîl'e Sidre'n ne güzel
Ne güzelsin güzel-i nûr-i ezel

Emreder Cibrîl'e yola düşelim
Bârgâh-ı Kerîm'e ulaşalım

80 Dedi Cebrâîl eyâ kân-ı kerem
Bir kadem ileri bassam yanaram

Buyurup Cibrîl'e ey nûr-i basar
Sensiz âsân ola mı râh-ı sefer

Cebrâîl bakdı Habîb'in yüzüne
Âb-ı firkat dolup iki gözüne

Yâr-i gār'ın senin eltâf-ı Hudâ
Muînin Mevlâ olur nûr-i hüdâ

Kerîm'in sana yetişir keremi
Refref olur Zât-ı Pâkin hidemi

85 Ol zemân Refref'i gönderdi Hudâ
Refref'e râkib ola nûr-i hüdâ

Emr eder Cibrîl'e ey nûr-i basar
Bu firâkımıza sen kılma keder

Kande varsam beraberdir rûhumuz
Himmetin ile olur fütûhumuz

Dedi Cebrâîl eyâ kân-ı kerem
İlticâm var sana med‘uvv-i harem

İlticâmı kabûl eyleye Hudâ
Seferin hurmetine nûr-i hüdâ

90 Dilerim ki olıcak yevm-i kıyâm
Vücûdumu sırât üstüne koyam

Ehl-i îmân basalar perlerime
Bir keder olmaya dilberlerime

Sırât’ı cümle selâmet geçeler
Cennet-i a‘lâda Kevser içeler

Himmet-i Cebrâîl’i gördü Nebî
Dedi ey Hazret-i Hak müntehabi

Cibrîl’e tahsîn edüp nûr-i hüdâ
Dedi nâsırın ola Zât-ı Hudâ

95 Emr eder Refref’e pervâz edegör
Avn-i Mevlâ ile dâim gidegör

Aldı Refref Resûl’ü yâre gider
Azm edüp dergeh-i dildâre gider

Per-i himmet ile pervâz ederek
Zevk u şevk ile yoluna giderek

Görünüp kubbe-i Arş’ın kameri
Açılup mâh-ı hidâyet kemeri

Feyz-i Feyyâz bürüdü Ahmed’ini
Nûra gark eyledi Muhammed’ini

100 Kerîm’in keremine mazhar olan
Eltâf-ı Kadîm’e müyesser olan

Dâimâ nusreti minallah olur
Her zemân sülûki ilâllah olur

Nûr-i vahdet güneşi doğdu o dem
Arş u ferş levh ü kalem oldu adem

Sâye-i "ellezî esrâ" serine
Feyz-i Feyyâz dökülüp gülberine

Kıymet-i nûr-i Muhammed ebedî
Gösterir âleme feyz-i Samedî

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün
(Fâ 'i lâ tün) (Fa ' lün)

Bahr-i Diğer

105 Girdi Refref bir azîm nûr bahrine
Daldı o dem nûr-i vahdet nehrine

Her tarafdan bin nehir çağlar gider
Şeş cihetden Refref'i bağlar gider

Ol Resûl-i Kibriyâ emr eyledi
Kerem-i Zât-ı Kadîm'i söyledi

Heybetullah hayrete saldı beni
Kudretullah kuvveti aldı beni

Şems-i vahdet doğdu cân gözlerime
Nûr-i Rahmân doldu nûr yüzlerime

110 Kühl-i "mâ-zâğal" çekildi gözüme
İlm-i hikmet nâzil oldu sözüme

Kādir u Kayyûm olan Ferd ü Ehad
Zâtı ile kāim Allahu's-Samed

Bir tecellî nûruna gark eyledi
Gûş-i câna "üdnü minnî" söyledi

Ref' olundu nâ-gehân yüz bin hicâb
Arş u ferş levh u kalem oldu hubâb

Ol tecellî rûhumu şâd eyledi
Ravza-i kalbimi irşâd eyledi

115 Kevser-i mânâ-yı vahdet verdi dâd
Dil dimâğı buldu lezzet-i güşâd

Rahmet-i Rahmân erişdi dem-be-dem
Mâsivallah oldu o demde adem

Kudret-i Mevlâ'dan aldık kuvveti
Kādir u Kayyûm'dan aldık kudreti

"Kābe kavseyni ev ednâ"dan nişân
"Üdnü minnî" emr ederdi âlî-şân

Ol zemân cân gözlerimden perdeyi
Kaldırup cânân yüzünden ferdeyi

120 Mazhar oldum "lîmeallah" sırrına
Ol dem erişdim kemâl-i birrine

Kerîm isminden tecellî eyledi
Selâm ism-i şerîfinden söyledi

Hurmet ü merhamet etdi kuluna
Bülbül etdi merhametin gülüne

Emr edüp Rabb'im bana sensin Habîb
Bârgâh-ı izzete ol sen karîb

Bârgâh-ı izzetim gözler seni
Sarf edesin rahmetim gözler seni

125 Hil'at-i levlâki sana vermişem
Huzûr-i hâssıma lâyık görmüşem

Enbiyâlar serverisin Müctebâ
Evliyâlar rehberisin merhabâ

Âlemi halk eyleyen Kādir benem
Ru'yetimle sana ikrâm eylerem

Seyr-i dîdârıma fer verdim gözen
Yed-i kudretimle nûr verdim yüzen

Sana müştâkdır "ev ednâ" gülleri
Sana âşık melekût bülbülleri

130 Kendi nûrumdan seni halk eyledim
Münzelâtımda seni medh eyledim

"Rahmeten li'l-âlemîn" kıldım seni
Evvelâ tevhîd eden sensin beni

Bârgâh-ı izzetim sadrındasın
Yâ Muhammed rahmetim bahrindesin

Nîmet-i uzmâ cemâlimdir sana
Bu kerâmât hep kemâlimdir sana

Her ne murâdın var ise kıl beyân
Avn-i ilhâmım ile eyle ayân

135 Sen hidâyet bahrine dürdânesin
Enbiyâ meydânına merdânesin

Her ne diler isen eylerem kabûl
Her murâdın kabûl edem yâ Resûl

Beni benimle görürsün Ahmed'im
Seni sevdim sen benim Muhammed'im

Öyle gark oldum tecellî nûruna
Çün erişdim nûr-i vahdet tûruna

Bu vücûd-i kâinât oldu adem
"Lâ vücûde illâ hû" dur dem-be-dem

140 Seyr kıldı kendi nûru nûrunu
Kendi nûru tenvîr etdi tûrunu

Emr ederdi Habîb'im eyle kelâm
Dost dostuna verir dâim selâm

Selâm ism-i şerîfine mazhar ol
Selâm ile rahmete müyesser ol

Rabbenâ ente's-selâm minke's-selâm
Es-selâm li'l-mü'minîn hayru'l-kelâm

İlticâm budur hemân yâ Rabbenâ
Ümmetimi dilerem yâ Rabbenâ

145 Bana Kerîm'in keremi yâ Ganî
Ümmetim mesrûr eder ancak beni

Ümmetim kaydı ciğerim dağlamış
Kayd-ı ümmet şeş cihetim bağlamış

Ümmetimin derdini verdin bana
Merhametin nevbeti geldi sana

Kādir u Kayyûm olan Perverdigâr
Erhamü'r-râhim olan Âmürzigâr

Kudretin âsârıdır bu Arş u ferş
Rahmetin bahrinde hubâb olmuş Arş

150 Huzûr-i izzetde sâil eyledin
Bu keremgâhe ki nâil eyledin

Dilerem şân-ı kereminden senin
Gözlerem kân-ı kereminden senin

Bir avuç toprak olan bu ümmetim
Sen Azîmü'ş-şân'e budur minnetim

Merhamet enhârına kıldım nazar
Katre ile ne olur bahre keder

Sen Ganiyyü'l-âlemîn'sin yâ Ganî
Keremin mesrûr eder ancak beni

155 Âl ü evlâdım fedâ-yı ümmetim
Ümmetime merhametdir himmetim

Yüz yere koydum ezelden tâ ebed
Ümmetime merhamet et yâ Samed

Rahmet-i Rahmân erişe dâdıma
Kerem-i Kerîm gele imdâdıma

Merhamet kıldı yine Rabbü'l-enâm
Tebşîr etdi beni ol dem Lâ-yenâm

Kendi nûrumdan seni halk eyledim
"Üdnü minnî" izzetimle söyledim

160 Bu kadar nazlı niyâzın ne kadar
Kerîm'e karşu münâcât bu kadar

Kerîm'in dergâhına varsa gedâ
Red eder mi tehî-dest anı Hudâ

Sen Habîb'im hem misâfir olasın
Da'vetimle dergehime gelesin

Misâfire ihtirâm etmek gerek
Arzûsuyla yoluna gitmek gerek

Seni râzî eylerem emr eyledim
Sûre-i Duhâ'da evvel söyledim

165 "Rahmeten li'l-âlemîn" kıldım seni
Habîbiyyete lâyık buldum seni

Yevm-i mahşer'de Livâü'l-hamd ile
Ümmetin olsun beraberce bile

Bahr-i rahmet hâzini kıldım seni
Va'dime sâdık bulursun sen beni

Nazar-ı rahmet ile kıldım nazar
Ümmetine Habîb'im çekme keder

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

Bahr-i Diğer

Götür bizden selâmımı Habîb'im
İki âlemde derdlere tabîbim

170 Selâmım ümmeten versün beşâret
Göreler cennet içinde kerâmet

Beni tevhîd seni tasdîk edenler
Yarın Firdevs-i a'la'ya gidenler

Gerek bir armağan bizden Habîb'im
Götüresin bu ümmete tabîbim

Bu beş vakit namaz yâdiger olsun
Tarafımdan size bergüzer olsun

Namazda mü'minin mîrâcı vardır
Râki' u sâcidin minhâcı vardır

175 Benim farzım senin sünnetin ile
Tutarlarsa bu ikisini bile

Kitâbım Hazret-i Kur'ân delîldir
Reh-i müstakîme emr-i Celîl'dir

Beyân eder size emr-i Hudâ'yı
Ayân eder size râh-i hüdâyı

Müyesser olalar merhametime
Olalar vâsıl ulu rahmetime

Risâlet hizmetine var Habîb'im
Hidâyet fermânın söyle tabîbim

180 Huzûrum zevkıne yokdur nihâyet
Nihâyetsize olur mu bidâyet

Visâlim zevkıdir gönlünde sâbit
Cemâlim şevkıdir kalbinde nâbit

Bu bezm-i vahdet ise her zemân var
Muhabbet-i İlâhî dilde dildâr

Hüve'l-Evvel hüve'l-Âhir ki zâtım
Hüve'z-Zâhir hüve'l-Bâtın sıfâtım

Hemân var kullarımı da'vet eyle
Kemâl-i merhametle himmet eyle

185 Huzûr-i izzete verdim selâmı
Selâm ile temâm etdim kelâmı

Cenâb-ı Kādir u Kayyûm bir Allah
Yine kudret ile gönderdi vallah

O dem Cibrîl'e emreyledi Mevlâ
Kerîm ü Kādir u Kayyûm Teâlâ

Getirdi merhametle bu cihâne
Yetiştirdi o beyt-i Ümmühân'e

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

Evsâf-ı Diğer

Eğer doğsa dile hubb-i Muhammed
O kalbi gark eder envâr-ı Ahmed

190 Eğer bahs olsa evsâf-ı Muhammed
Erişir halka eltâf-ı Muhammed

Ne mir'ât-ı hüdâdır nûr-i Ahmed
Ne rahmet-i Hudâ'dır bu Muhammed

Muhabbet-i Muhammed nûr-i Hak'dır
Muhabbet ehline cennet durakdır

Okunursa eğer Mîrâc-ı Ahmed
Görünür göze sertâc-ı Muhammed

Bu sırr-ı Mîrâc'ı fehmeden âdem
Olur ind-i İlâhî'de mükerrem

195 Câne cânân olan nûr-i İlâhî
Muhammed'dir iki âlem-penâhi

Seâdet-i ebedî kimde varsa
Bu Mîrâc-ı Muhammed'i duyarsa

Alur anı füyûzât-ı Muhammed
Bulur anı seâdât-ı Muhammed

Dilersen Yâr-i gār'ın Ahmed olsun
Dilinde dâimâ Muhammed olsun

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

MEVLÎDÜ'N- NEBÎ

(Aleyhi's-salâtü ve's-selâm)

1 Hamdü bî-had zâtına yâ Müsteân
Varlığındır mihr ü mâhdan müstebân

Hamde şâyân âlemi var eyleyen
Akla sığmaz kudret ızhâr eyleyen

Kudret ü irâdetin ki etdi cûd
"Emr-i kün"den buldu mahlûkāt vücûd

Kādir u Kayyûm olan Perverdigâr
Hak'dan ayân nesne yokdur âşikâr

5 Yokları var eyleyen Kādir odur
Mahlûkuna Râhim ü Kāhir odur

İsm-i Zât'ı zikredelim evvelâ
Merhamet eder Hudâ zâkir kula

Zâkirini zikreder Bârî Hudâ
Dillerine doldurur nûr-i hüdâ

Hâlik u Vâhid'e mahlûku delîl
Zî-basîret ol amân olma alîl

Bir Kerîm'dir bir Rahîm'dir bir Hakîm
Birliğin tasdîk eder kalb-i selîm

10 Kudretini gösterir bu kâinât
Birliğini bildirir bu mümkinât

Sebkat etmiş rahm-i Rahmân kahrine
Ehl-i İslâm düşe rahmet bahrine

Rahmet-i Rahmân'ı seyreyle güzel
Mahlûkuna nice Râhim Lem-yezel

Kullarına ettiği ihsâna bak
Kullarının ettiği isyâna bak

Rahmetini âşık etmiş abdine
Kabûl eder kim dönerse kendine

15 İlticâlar edelim dergâhına
Gidelim emr eylediği râhına

Kerîm'in dergâhına varsa gedâ
Reddeder mi tehî-dest Bârî Hudâ

Sadâkatdir abdine Mevlâ'ya yol
Sıdk ile her ne desen eyler kabûl

Derde dermândır Muhammed sohbeti
Nûr-i îmândır Muhammed ülfeti

Mevlid-i pâk-i Muhammed Mustafâ
Âşıkı olan ricâl-i bâ-safâ

20 Rahmet-i Rahmân dilersen ey kirâm
Ver Muhammed Mustafâ'ya çok selâm

Maksadımızdan mukaddem zî-kerem
Ol recâmı kıl kabûl ey muhterem

Rahmet-i Rahmân olan nûr-i hüdâ
Ahmed ü Mahmûd Muhammed Mustafâ

Dâreyinde Hak sizi mansûr ede
Afv edüp ısyânımız mağfûr ede

Her dü-âlem Hak ola size muîn
Rahmetullahi aleyküm ecmâîn

25 İlticâmız okuna bir Fâtihâ
Ehl-i îmâne Muhammed nâsihâ

Kādir u Kayyûm olan Perverdigâr
Kenz-i mahfî idi Zât-ı Girdigâr

Murâd-ı zâtı idi ilm-i ezel
Halk ede kendi nûrundan bir güzel

Kendini evvelâ tevhîd eyleye
Nûr-i tevhîd anı te'yîd eyleye

Sebeb-i hilkat-i eşyâ ola ol
Hilkat-i eşyâya da asl-ı usûl

30 Kendi nûrun kabz edüp emr eyledi
Sen Habîb'im Ahmed ol yâ nûr dedi

İsm-i pâkindir Muhammed muhterem
Emr-i evvelde sana edem kerem

"Rahmeten li'l-âlemîn" kıldım seni
Evvelâ tevhîd eden sensin beni

Nûr-i zâtın enbiyâya rûh ola
Hem vücûdun hikmet-i fütûh ola

Vuslatıma senin iledir vüsûl
Ne dilersen anı eylerem kabûl

35 Şöhret ü şânın Habîb-i Kibriyâ
Nûr-i pâkin âleme verir zıyâ

Her dü-âlem enbiyâlar serveri
Nûr-i Hak âhir zemân peygamberi

Hikmet-i iktizâ-yı sırr-ı kader
Pişrev ola zâtına ebu'l-beşer

Âdem'i ademden îcâd eyledi
İlm-i esmâ sırr-ı vahdet söyledi

Hazret-i Âdem'i halk etdi Hudâ
Nesl-i pâkinden gele nûr-i hüdâ

40 Cedd-i pâki ola Zât-ı Ahmed'in
Hâmil ola nûrunu Muhammed'in

Hâmil-i nûr-i Muhammed habbezâ
Şânına alleme'l-esmâdır sezâ

Nûr-i Ahmed ki erişdi Âdem'e
Hep melekler secde etdi Âdem'e

Nûr-i Ahmed Âdem'i gör n'eyledi
Mele-i a'lâda sultân eyledi

Bu şerâfet Hazret-i Muhammed'in
Bu kerâmet Zât-ı Pâk-i Ahmed'in

45 Âdem'i Hak gönderip cennetlere
Nâil etdi nice bin nîmetlere

Cennet-i a'lâyı seyrân eyledi
Kim bene yoldaş ola yâ Rab dedi

Arar idi kendisine bir refîk
Tab-'ı beşeriyyetine müttefik

Ol zemân Havvâ'yı halk etdi Hudâ
Havvâ ise kandîl-i nûr-i hüdâ

Havvâ'yı görünce Âdem nâ-gehân
Âşık oldu cân u dilden der-zemân

50 Âdem'e emr etdi Cibrîl-i Celîl
Vuslat-ı Havvâ'ya yok sana sebîl

Âdem'i hayretde koydu bu kelâm
Dedi ne olsa gerek âhir merâm

Dedi Cebrâîl eyâ ey bahtiyâr
Zevcenin zevc üzerinde mehri var

Ver salâtı Zât-ı Pâk-i Ahmed'e
Kıl muhabbet Hazret-i Muhammed'e

Yoksa sekiz cenneti versen eğer
Sanma Havvâ mehrine ola değer

55 Hûrî gılmân düşdü Havvâ seyrine
Kimse bakmaz oldu Havvâ gayrine

Cedde-i pâk-i Muhammed Mustafâ
Havvâ ana cennete şems-i safâ

Âdem ü Havvâ ki oldu müşteher
Cennet-i a'lâ içinde mûteber

Cennet-i a‘lâyı seyrân etdiler
Zevk u safâ ile devrân etdiler

Emr kıldı Âdem’e Rabb-i muîn
Şecere-i hıntaya olman yakîn

60 Cümle nîmetler size olsun helâl
Görmeyesiz cennet içinde melâl

Şecere-i hıntayı ki gördüler
Husn ü elvânına hayrân durdular

Ne güzeldir bu şecere dediler
Emrden gaflet ederek yediler

Hakîkatde şecerenin hikmeti
Dünyâya gele Muhammed Hazreti

Çilve-ger olup meğer gafletleri
Âkıbeti yücele devletleri

65 Emr-i Mevlâ Âdem’e oldu şedîd
Cennet-i a‘lâdan olun siz baîd

Hikmet-i sırr-ı kader gör n’eyledi
Anları dünyaya irsâl eyledi

Dünyaya indirdi Cibrîl anları
Dâim istiğfâr ederdi dilleri

Nice yıllar âh u feryâd etdiler
Tarîk-ı tevbeye doğru gitdiler

Yâd ederek Hazret-i Muhammed’i
Dutdular şefî‘ Cenâb-ı Ahmed’i

70 Hak kabûl etdi Muhammed hurmeti
Buldular ind-i Hudâ’da kıymeti

Havvâ ile Cidde’de cem oldular
Merhamet-i Kerîm ile doldular

Havvâ ana Şît’e oldu hâmile
Nûr-i Muhammed ile de kâmile

Şît vücûda geldi nûr-i Ahmed'i
Gösterirdi cemâl-i Muhammed'i

Nevbet ile Nûh'a geldi nûr-i pâk
Görse Yûsuf der idi rûhî fedâk

75 Tâ ki İbrâhîm'e erişdi bu nûr
Kâinâta doğdu bir şems-i sürûr

İsmâîl düşünce rahm-i mâdere
Nûr nüzûl etdi o demde Hâcer'e

İsmâîl Arş-ı berîn bir nûr idi
Nûr-i Muhtâr-i Hudâ'ya tûr idi

Ced-be-ced nakl etdi nûru Ahmed'in
Eşref idi ecdâdı Muhammed'in

Her kime uğradı ise işbu nûr
Her kemâlât etdi anlardan zuhûr

80 Âkıbet Abd-i Menâf'dan Hâşim'e
Kıldı Abdülmuttalib'de hâtime

Rahmet-i Rahmân dilersen ey kirâm
Ver Muhammed Mustafâ'ya çok selâm

Hazret-i Abdullah'a gelince nûr
Mekke oldu ol zemân dârü's-sürûr

Ol zemân mihr-i münevver Âmine
Ana olacak Muhammed Emîn'e

Âmine Abdullah'ın âilesi
Oldu âhir Hazretin hâmilesi

85 Hâmil oldu nûr-i Muhammed'i ol
Sâhibine nûrunu ede vüsûl

Hâmil olduğu zemân Muhammed'i
Şehr-i Receb'de ki Zât-ı Ahmed'i

Şehr-i Şevvâl'e gelince müddeti
Görür idi dürlü dürlü hikmeti

Emr ederdi hamlinin esrârını
Vasf ederdi enbiyâ envârını

Hurmetiyle enbiyâ eyler tavâf
Haml-i pâkimi giceler saff u saf

90 Kâbetullah'dan erişdi bir nidâ
Gûş-i câna geldi bir güzel sadâ

Hamlin ise enbiyâ merdânesi
Ey Habîb-i Kibriyâ'nın ânesi

Bu gelen şem-'i hüdâ pervânesi
Deryâ-yı risâletin dürdânesi

Bu gelen Muhtâr-ı Mevlâ'dır güzel
Anı muhtâr eylemiş ilm-i ezel

Bu şerâfet sana şâyân Âmine
Ana ki oldun Muhammed Emîn'e

95 Çün karîb oldu bu hamlin müddeti
Seyrede âlem bu şems-i rahmeti

Ol Rebîu'l-evvel ayında hemân
On ikinci gice idi ol zemân

Matla-'i mâh-i hidâyet Âmine
Meşrık-ı şems-i seâdet Âmine

Ol zemân esrâr-ı hikmet masdarı
Mâder-i âhir zemân peygamberi

Gözlerimden dedi ref' oldu hicâb
Doğdu sandım hâneme bir âfitâb

100 Gûş-i câne gelir idi bu sadâ
Bu gelendir âleme nûr-i hüdâ

Bu gelen hatm-i risâletdir bilin
Bu gelen şems-i seâdetdir bilin

Bu gelen Muhtâr-ı Mevlâ'dır bilin
Bu gelen mihr-i tecellâdır bilin

Bu gelendir enbiyâlar serveri
Nûr-i Hak âhir zemân peygamberi

Mevlid-i pâk-i Muhammed Mustafâ
Âşıkı olan ricâl-i bâ-safâ

105 Derde dermândır Muhammed sohbeti
Nûr-i îmândır Muhammed ülfeti

Rahmet-i Rahmân dilersen ey Kirâm
Ver Habîb-i Kibriyâ'ya çok selâm

Bu beşâretler anı şâd eyledi
Mûcizâtlar böyle irşâd eyledi

Söyler idi gördüğü hikmetleri
Vasf ederdi bulduğu hurmetleri

Nûra gark oldu o dem arz u semâ
Oldu beytim âleme cihân-nümâ

110 Âlem-i hayretde kaldım bir zemân
Cilve-i hamlim bana vermez emân

İlticâlar eyler idim bî-aded
Hazret-i Hak'dan diler idim meded

Yâd u tezkâr eylerem Rabb'im seni
Aldın Abdullah'ı n'eylersin beni

Çâr-etrâfıma kıldıkda nazar
Öyle bî-kes kalmış idim pür-keder

Gör kerem-i Rabbü'l-âlemîn'i sen
Kabûl eder sıdk ile Allah desen

115 Bâb-ı gāibden zuhûr etdi hemân
Dört aded nûr-i mücessem ol zemân

Cennet-i Firdevs-i a'lâ gülleri
Zevk u safâ bahş ederdi dilleri

Cennet-i cândan selâmlar verdiler
Nazlı nâzlı hâtırımı sordular

Biri Havvâ biri Meryem biri Hûr
Âsiye'dir birisi de zarf-ı nûr

Her biri bin arz-ı hurmet etdiler
Cân u dilden bana hizmet etdiler

120 Havvâ ider hâmil-i Hayru'l-verâ
Nûr-i vahdet hurşîd-i her dü-serâ

Meryem ider "Rahmeten li'l-âlemîn"
Mâderisin ism-i Muhammed Emîn

Âsiye der dürr-i vahdet masdarı
Mâder-i âhir zemân peygamberi

Cân u dilden hizmet etdiler bana
Dediler ki hâdimeyiz biz sana

Biz bu hizmete yüz üste gelmişiz
Fahr-i âlem kurbine yol bulmuşuz

125 Çünki nazar etdiler bu hâlime
Vâkıf oldular o dem ahvâlime

İkisi iki tarafdan dutdular
Hurmet ile hizmete el atdılar

Müftehirâne belimden diğeri
Dutdu gözler oldu ol nûr-peykeri

Dîde-i dil buldu ol dem kuvveti
Kâinâtda seyrederdim hikmeti

Şaldı bir nûr-i nübüvvet pertevi
Âleme âhir zemân peygamberi

130 Âlet-i küfr-i kebâir putları
Hep yere düşdü küfür âletleri

Göklere gördüm döşenmiş ergavân
Tâze güllerden güzel döşek revân

Sündüs istebrak münevver bir serîr
Ne serîrdir kudret-i Rabb-i Kadîr

Öyle tezyîn eyledi eflâki Hak
Bahr-i nûra döndü bu emlâk-i Hak

Bir münâdî emrederdi ol zemân
Bu gece gelse gerek dâru'l-emân

135 Bu gelen hatm-i risâletdir bu şeb
Bu doğan mâh-i hidâyetdir bu şeb

Bu gelen Muhtâr-i Mevlâ'dır bu şeb
Bu doğan şems-i tecellâdır bu şeb

Bu gelen Sâhib-Livâdır Mustafâ
Bu doğan mihr-i vefâdır pür-safâ

Emr-i Hak üç livâ geldi nâ-gehân
Âlem-i melekût oldu bu cihân

Cennet-i a'lâdan a'lâ bir zemân
Bahr-i nûra döndü bu kevn ü mekân

140 Emr olundu biri olsun meşrıka
Birini de tezce alın mağribe

Birini Beytullah'a emr-i Hudâ
Muntazır olun gelür nûr-i hüdâ

Rahmet-i Rahmân dilersen ey kirâm
Ver Muhammed Mustafâ'ya çok selâm

Gönderip istikbâle Rabbü'l-enâm
Ehl-i semâvâtı ol dem Lâ-yenâm

Nûr-i Rahmân ile doldu Arş ü ferş
Kudûmiyle iftihâr eyleye Arş

145 Feyz-i Feyyâz âleme verdi safâ
Âlemi gark etdi nûr-i Mustafâ

Çün karîb oldu gele Hayru'l-verâ
Kâinâtın serveri her dü-serâ

Bir harâret ârız oldu cânıma
Bir su arzûsuyle bakdım yanıma

Öyle gördüm ber-hevâdır çok melek
Kâse-i kevser gibi çarh-ı felek

Câm-ı hikmet ile şerbet verdiler
Âşıkāne bârekâllah dediler

150 Feyz-i Rabbânî erişdi rûhuma
Reşk eder Arş ile ferş fütûhuma

Ol zemân bürüdü beni bir gamâm
Eyledi vücûdumu mestûr tamâm

Emr-i Hak'la ki kuruldu bârgâh
Teşrîf ede tahtını ol pâdişâh

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

Mahall-i Kıyâm

(Bu bölüm ayakta okunur)

Geldi bir mürg-i seâdet nâ-gehân
Şehperiyle sığadı zahrim hemân

Zevk ile "nasrun minallah" okudu
Şevk ile "fethun karîbün" dür dedi

155 Nûr-i Mevlâ kâinât gözler seni
Kadr-i vâlâ mûcizât gözler seni

Ey kerem-şân Arş u ferş gözler seni
Leyle-i Esrâ'da Arş gözler seni

Ey vücûdu âlemin mevcûduna
Sebeb-i hikmet Hudâ'nın cûduna

Kenz-i feyzullah vücûdundur senin
Kâinât hep gark-ı cûdundur senin

Doldu beytim nûr-i nübüvvet ile
Neşr olup zevk u safâ dilden dile

160 Havvâ Meryem öyle şâdân oldular
Nûr içinde gül-i handân oldular

Doğdu ol sâ‘at Habîb-i Kibriyâ
Arş u ferş oldu o dem bahr-i zıyâ

Nûru dutdu kâinâtı ser-te-ser
Âleme hikmetle erdi bu haber

Doğdu ol şems-i seâdet bu gece
Doğdu ol mâh-i hidâyet bu gece

Doğdu ol şân-ı şefâ‘at bu gece
Doğdu ol hurşîd-i vahdet bu gece

165 Yek cihet eşyâ bütün verdi selâm
Merhabâ eyledi sandım Lâ-yenâm

Arş u ferşe ferş ü Arş’a tebşîrât
Âlem-i melekût aldı tekbîrât

Tekbîr eyle sen dahî Allah içün
Tâzîm eyle Hak Resûlullah içün

“Sallû aleyhi ve sellimû teslîmâ
Hattâ tenâlû cenneten ve ne‘îmâ”

Rahmet-i Rahmân dilersen ey kirâm
Ver Muhammed Mustafâ’ya çok selâm

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

Merhabâlar

1 Teşrîfinle yâ Muhammed Arş u ferş dârü’s-selâm
Mele-i melekût okur es-salâtü ve’s-selâm

Merhabâlar yâ Muhammed Arş u ferş dârü’s-sürûr
Kâinâtın her tarafı teşrîfinle doldu nûr

Merhabâ Hayru’l-verâ fâzıl-terîn-i enbiyâ
Zât-ı Pâkindir mukaddes şem-‘i cem-‘i evliyâ

Merhabâ ey mihr-i rahmet hurşîd-i her dü-serâ
Âfitâb-ı mevc-i izzet nûr-i Hak Hayru’l-verâ

5 Hâzin-i esrâr-ı “mâ evhâ” hidâyet perveri
“Rahmeten li’l-âlemîn” âhir zemân peygamberi

Merhabâ cûd-i vücûdundur dü-kevneyn hilkati
Sana giydirdi Hudâ “levlâke levlâk” hil‘ati

Hilkat-i âleme ancak Zât-ı Pâkindir sebeb
Sen Habîb-i Kibriyâ’sın her dü-âlem müntehab

Merhabâ Muhtâr-ı Mevlâ âleme asl-ı usûl
Yâ Resûlallah kerem kıl sen bizi eyle kabûl

Hâmil-i tevhîd olan gözler seni yevmü’l-kıyâm
Ey şefâ‘at mâdeni mansûr-i Hak Hayru’l-enâm

10 Dergehinde dîde-bândır dâimâ bây u gedâ
Her tarafdan LUTFÎ-tek yüz bin gedâ eyler nidâ

Ehl-i îmân gözleri gözler seni her dü-serâ
Dest-gîr ol sen bize rûz-i cezâ Hayru’l-verâ

Derde dermândır Muhammed sohbeti
Nûr-i îmândır Muhammed ülfeti

Rahmet-i Rahmân dilersen ey kirâm
Ver Habîb-i Kibriyâ’ya çok selâm

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ‘ i lün

1 Salâtullah selâmullah erişe rûh-i pâkine
Bizi bahş eyleye Mevlâ anın dergâhı hâkine

Salâtullah selâmullah Habîb-i Kibriyâ’sına
Bizi bahş eyleye Allah Muhammed Mustafâ’sına

Salâtullah selâmullah anın nûr-i dîdârına
Bizi bahş eyleye Mevlâ Habîb’in Çâr-i yâr’ına

Salâtullah selâmullah ola Hayru’l-verâ’sına
Bizi bahş eyleye Allah Aliyyü’l-Mürtezâ’sına

5 Salâtullah selâmullah anın evlâd ü âline
Bizi bahş eyleye Mevlâ sahâbenin hisâline

Salâtullah selâmullah cemî-'i enbiyâsına
Bizi bahş eyleye Allah gürûh-i evliyâsına

Salâtullah selâmullah anın ümmetine olsun
Bizi bahş eyleye Mevlâ anın hurmetine olsun

Salâtullah selâmullah bu ümmet-i Muhammed'e
Bizi bahş eyleye Allah bu mevlid-i Muhammed'e

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ 'î lün

1 Hurmet eden rahmet bulur
Mevlidine Muhammed'in
Rahmet-i Hak nâzil olur
Mevlidine Muhammed'in

Rahmet-i Hak Arş'dan iner
Cibrîller pervâne döner
Zevk ile kudsîler konar
Mevlidine Muhammed'in

Deryâ-yı rahmet açılır
Bâde-i vahdet içilir
Ehl-i hidâyet seçilir
Mevlidine Muhammed'in

Meclis-i mevlid güllenir
Mey-i muhabbet allanır
Nûr-i seâdet dallanır
Mevlidine Muhammed'in

5 Her kimde var nûr-i îmân
Îmân ile bulur emân
Müştâk olur ol bî-gümân
Mevlidine Muhammed'in

Nice belâlar def' olur
Dereceleri ref' olur
Hizmet edenler afv olur
Mevlidine Muhammed'in

Diler isen şefâ'ati
İki cihanda devleti
Dâimâ eyle rağbeti
Mevlidine Muhammed'in

Gülzâr-ı din güller açar
Mey-i muhabbetler içer
İslâm'lar kuş gibi uçar
Mevlidine Muhammed'in

Enbiyâlar hep şâd olur
Evliyâlar dilşâd olur
Ümmet olan irşâd olur
Mevlidine Muhammed'in

10 Kimde nûr-i irfân olur
Mal ile cân kurbân olur
Dest-gîri Rahmân olur
Mevlidine Muhammed'in

Mevlidini kim gûş eder
Bâde-i aşkı nûş eder
Ummân-ı rahmet cûş eder
Mevlidine Muhammed'in

LUTFÎ bu gafletden uyan
Merhamet-i Hakk'a dayan
Ol rahmet-i Hakk'a şâyân
Mevlidine Muhammed'in

8' li hece vezni

DÎVANÇE

A (ELİF) KĀFİYESİ

1

1 Mârifetullahe mâlik kim olur havf-i Hudâ
Bahr-i dilde dürr-i vahdet devr olur nûr-i hüdâ

Devlet-i dâreyn ancak hubb-i Mevlâ'dır bize
Kim olur dest-gîrimiz Âferîn'den mâadâ

Feyz-i Mevlâ ile dolsa ol olur mir'ât-ı Hak
Metn-i hikmet şerh eder gûş-i dile neyden sadâ

Mîr-i meydân-ı melâhat hurşîd-i aşk pertevi
Âsumân-ı kalbe ursa mâsivâ olur cüdâ

5 LUTFİYÂ cennât-ı firdevs sendedir âgâh bulun
Sırr-ı süveydâ ki dildedir sana verir zıyâ

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

2

1 Ey sâkî-i kevser-nisâr
Doldur şerâb-ı eynemâ
Ey nâşir-i bû-müşg-bâr
Doldur şerâb-ı eynemâ

Gözler seni mestâneler
Olsun güşâd meyhâneler
Pervâne-veş peymâneler
Doldur şerâb-ı eynemâ

Ey sâkî-i devr-i zemân
Âşıklara dâru'l-emân
Ey himmeti âb-ı revân
Doldur şerâb-ı eynemâ

Nûr-i hidâyet matla'ı
Zât-ı füyûzât menba'ı
Dilden dile nûr melme'i
Doldur şerâb-ı eynemâ

5 Ey sâkî-i mey-i vefâ
Kalbe şerâbındır şifâ
Ey sohbeti bezme safâ
Doldur şerâb-ı eynemâ

Mestâneler dilşâd ola
Dîvâneler irşâd ola
Kāmetleri şimşâd ola
Doldur şerâb-ı eynemâ

LUTFÎ'ye lutf eyle bu dem
Cânım fedâ nûr-i dîdem
Dilhâne gözler dem-be-dem
Doldur şerâb-ı eynemâ

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

3

1 Nevâ-yı nây-ı dilden dinleyen dilşâd olur cânâ
Şerâb-ı vahdeti nûş eyleyen irşâd olur cânâ

Hidâyet bağçesinde verd-i vahdetler açılmışdır
Seher bâd-ı sabâ mahbûbesi şimşâd olur cânâ

Safâ-yı sâfî sadre bahş eder ebrû-kemân dilber
O zülf-i zer-feşân uşşâkına bî-dâd olur cânâ

Vefâdâr şûh-şeng meh-rûleri kim gördü âlemde
Nedendir çâr-ebrûler cefâ mûtâd olur cânâ

5 Ne fitne-engîz olmuşdur bugün bu mihribân gülber
Olursa yine Allah'dan bize imdâd olur cânâ

Bugün LUTFÎ kebâb olmuş ciğer-pârelerin bir gör
Şivengâh-ı gönülde nice bin feryâd olur cânâ

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ 'î lün

4

1 Biz ümmet-i Muhammed'e
Merhamet kıl yâ Rabbenâ
Bahş eyle Zât-ı Ahmed'e
Merhamet kıl yâ Rabbenâ

Sensin Kerîm sensin Rahîm
Sensin Kadîm sensin Hakîm
Sensin Alîm sensin Halîm
Merhamet kıl yâ Rabbenâ

Ummân-ı rahmet Ahmed'dir
Kerem-kâni Muhammed'dir
Rahîm'in şânı rahmetdir
Merhamet kıl yâ Rabbenâ

Ey Hâlik-ı her dü-serâ
Muhammed'dir Hayru'l-verâ
Cemâlindir âlem-ârâ
Merhamet kıl yâ Rabbenâ

5 Nûr-i dîdârın âşıkı
Muhammed'dir müşâvikı
Enbiyâların fâikı
Merhamet kıl yâ Rabbenâ

Nâm-ı Muhammed bizdedir
Envâr-i îmân yüzdedir
Ezkâr-i tevhîd sözdedir
Merhamet kıl yâ Rabbenâ

Tevhîdin tasdîkı dilde
Îmân ile İslâm elde
Nûr-i hidâyet gönülde
Merhamet kıl yâ Rabbenâ

Vücûdumuz pârelense
Her bir a'zâ yârelense
Rûh bedende hârelense
Merhamet kıl yâ Rabbenâ

Her pâremiz tevhîd eder
Her a‘zâmız tasdîk eder
Yok şerîkin tahkîk eder
Merhamet kıl yâ Rabbenâ

10 Isyânımız haddin geçdi
İşimiz rahmete düşdü
Mürg-i devlet serden uçdu
Merhamet kıl yâ Rabbenâ

Ey Kerîm ü Perverdigâr
Keremin günden âşikâr
LUTFÎ söyler leyl ü nehâr
Merhamet kıl yâ Rabbenâ

8’li hece vezni

5

1 Şân u şerâfâtı kadîm
Ahmed Muhammed Mustafâ
Hulk-ı azîm Zât-ı Kerîm
Ahmed Muhammed Mustafâ

Hurşîd-i kubbe-i kerem
Nûrânî Zât-ı Muhterem
Mahbûb-i Mevlâ lâ-cerem
Ahmed Muhammed Mustafâ

Nûr-i hidâyet şehperi
Sadrı risâlet kişveri
Âhir zemân peygamberi
Ahmed Muhammed Mustafâ

Nûr-i hidâyet perveri
Enbiyâların serveri
Evliyâların rehberi
Ahmed Muhammed Mustafâ

Bahr-i kerem dürdânesi
Enbiyâlar merdânesi
Evliyâlar güldânesi
Ahmed Muhammed Mustafâ

Mir’ât-ı Hak rûz-i ezel
Eyledi anı Lem-yezel
Nurdan mürekkeb bir güzel
Ahmed Muhammed Mustafa

Mahşer yerinin sultânı
Anın şefâ‘at meydânı
Merhametin hânedânı
Ahmed Muhammed Mustafâ

10 Arş-ı mehâsin bir güneş
Doğdu güzel hurşîd-veş
Dâru’ş-şifâ yüzü güleş
Ahmed Muhammed Mustafâ

5 Rûz-i cezâ Rahmân anı
Râzî ede o sultânı
Olur şefâ‘at ummânı
Ahmed Muhammed Mustafâ

Tekye-geh-i Arş-ı berîn
Cemâl-i pâki bihterîn
Zât-ı Kerîm nûr-i mübîn
Ahmed Muhammed Mustafâ

Vücûdu Hakk’ın cûdudur
Rahmet-i Hak vücûdudur
Hakk’a dâim sücûdudur
Ahmed Muhammed Mustafâ

Kevser-i cândır sözleri
Mir’ât-ı kudret gözleri
Hurşîd-i hikmet yüzleri
Ahmed Muhammed Mustafâ

Muhtâr-ı Mevlâ zâtıdır
Hilm ü hayâ sıfâtıdır
Kur'ân ise âyâtıdır
Ahmed Muhammed Mustafâ

İlm-i aref deryâsıdır
Habîb-i Kibriyâ'sıdır
Güneş anın zıyâsıdır
Ahmed Muhammed Mustafâ

15 Mûcizâtına yok aded
Mâdâm ki Muhtaru's-Samed
LUTFÎ diler senden meded
Ahmed Muhammed Mustafâ

8'li hece vezni

6

1 Gül-gülistân-ı melâhatdir Muhammed Mustafâ
Bülbülistân-ı belâgatdir Muhammed Mustafâ

Rûh-i pâki nûr-i Mevlâ'dan mürekkeb bir güzel
Ayn-i ummân-ı inâyetdir Muhammed Mustafâ

Arş-ı tevhîd kubbesinde neyyir-i a'zamdır ol
Merd-i meydân-ı nübüvvetdir Muhammed Mustafâ

Ez-ezel tâ bâ-ebed Muhtâr-ı Mevlâ bir odur
Me'haz-i nehr-i seâdetdir Muhammed Mustafâ

5 "Rahmeten li'l-âlemîn"dir hem Habîbullah odur
Şâh-ı evreng-i şefâ'atdir Muhammed Mustafâ

Arş-veş harem-i ravzası metâf-ı kudsiyân
Hakkā ki mihr-i hidâyetdir Muhammed Mustafâ

LUTFÎ sür yerlere yüzler rahmet-i Rahmân hemân
Zîr-i dâmân-ı selâmetdir Muhammed Mustafâ

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

7

1 Âfitâb-ı kubbe-i kübrâ Muhammed Mustafâ
Mâhitâb-ı Leyle-i Esrâ Muhammed Mustafâ

Mevcûd-i mele-i a'lâ şem'inin pervânesi
İlm ü irfân mahzen-i deryâ Muhammed Mustafâ

Enbiyâlar serveri âhir zemân peygamberi
Gülbün-i gülşen-i "ev ednâ" Muhammed Mustafâ

Hil'at-i levlâki Zât-ı Pâkine verdi Hudâ
Metn-i neşr-i şârih-i Tâhâ Muhammed Mustafâ

5 "Ve'd-duhâ" vassâf olup ilm-i ezel vassâfına
Münzelâtda memdûh-i Mevlâ Muhammed Mustafâ

Gözlenir rûz-i cezâ bâb-ı şefâ'at fethine
Enbiyâya dergeh-i vâlâ Muhammed Mustafâ

"Lî meallah" ravzasında şem'a-i nûr-i hüdâ
Ol sebeble kevser-i mânâ Muhammed Mustafâ

Çâr-i yâr-i bâ-safâ cân verdi İslâm yoluna
Âb-ı hidâyet ile ihyâ Muhammed Mustafâ

Kıblegâh-ı enbiyâdır mihrâb-ı ebrûleri
Neyyir-i a'zam-ı isti'lâ Muhammed Mustafâ

10 Kudsiyânın ilticâgâhı ezelden tâ ebed
Melce-i bây u gedâ me'vâ Muhammed Mustafâ

Arş u ferş levh u kalem bir defteridir vasfının
Câlis-i kürsî-i istiğnâ Muhammed Mustafâ

Hurşîd-i kubbe-i vahdet nûr-i Hak Hayru'l-verâ
Her dü-âlem rahmet-i Mevlâ Muhammed Mustafâ

"Kühl-i mâ zâğa'l-basar" zîver-i nûr-i dîdesi
Hâk-i pây-i lü'lü'-i lâlâ Muhammed Mustafâ

Cûd-i vücûdu sebeb bu mevcûdât vücûduna
Hayât-ı dünyâ ve mâ-fîhâ Muhammed Mustafâ

15 Enbiyâlar evliyâlar muntazır fermânına
LUTFİYÂ ezel kerem-fermâ Muhammed Mustafâ

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

8

1 Mâşâallah ayn-i Kur'an'dır Habîb-i Kibriyâ
Bârekâllah rahm-i Rahman'dır Habîb-i Kibriyâ

"Rahmeten li'l-âlemîn" halk etdi bil Mevlâ anı
Teâlâllah kenz-i irfandır Habîb-i Kibriyâ

Nûr-i Hak'dır feyz-i Hak'dır lutf-i Hak'dır âleme
Hak budur ki lübb-i îmandır Habîb-i Kibriyâ

Onsekiz bin âlemin îcâdına oldur sebeb
Emr-i levlâk ile sultandır Habîb-i Kibriyâ

5 Hak anı sevdi ezel halk etdi muhtâr eyledi
Vasf olunmaz sırr-ı Yezdan'dır Habîb-i Kibriyâ

Şâh-ı evreng-i risâlet şems-i burc-i enbiyâ
Evliyâya mihr-i rahşandır Habîb-i Kibriyâ

Şems-i bezm-i vahdet oldu nûr cemâlin ey güzel
Akl erişmez âlî zî-şandır Habîb-i Kibriyâ

"Küntü kenz" esrârını âlemlere ifşâ kılan
Zâhir u bâtında bürhandır Habîb-i Kibriyâ

Enbiyânın serveridir evliyânın rehberi
Hak resûlü ins ile candır Habîb-i Kibriyâ

10 Âlem-i mülk-i melekût cümle halk-ı kâinât
Bildiler ki emr ü fermandır Habîb-i Kibriyâ

Oldur Ahmed ü Muhammed Mustafâ Mahmûd odur
Der-ezel Muhtâr-i Sübhan'dır Habîb-i Kibriyâ

LUTFÎ'ye lutfet eyâ sultân-ı kevneyn hak Resûl
Bilmişem ben mahz-ı ihsandır Habîb-i Kibriyâ

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

9

1 Ey her dü-serâ hurşîd-i eflâk-i tecellâ
Muhtâr-i Hudâ müftehar-i Arş-ı muallâ

Leyle-i keremde Kerîm'in va'd-i kerîmi
Tebşîr-i azîmdir sana "Rabbüke feterdâ"

Ey rehber-i kül rûz-i cezâ kân-i şefâ'at
Gülzâr-ı "denâ" bülbül-i bezm-i "fetedellâ"

Vasfın ne güzel vâsıfıdır sûre-i “Ve’n-Necm”
“Yâsîn” senâ eyler sana hem “sûre-i A‘lâ”

5 “Ve’l-Leyli” kasem-gû şeref ü şöhret ü şânın
Arş’a erişir hâzin-i esrâr-ı “mâ-evhâ”

“Ve’ş-Şemsi” şehâ mir’ât-ı dîdâr-ı şerîfin
Menzil-gehiniz şeb-i şerâfetde “ev ednâ”

Ey şân-ı kerem la‘l-i lebin nehr-i “Müddessir”
Sultân-ı rusül bârgehin bâb-ı temennâ

Câm-ı mey-i “Hâ-mîm” ile Kevser-i “Müzzemmil”
Verdi hayâtı dillere eyledi müzekkâ

Gönderdi sana hil‘at-i levlâke “le umrük”
“İnşirâh” ile “Ve’d-duhâ” hem “sûre-i Tâhâ”

10 Verdi şerefin Âdem’e bu şevket ü şânı
Seâdeti tâc-ı serini “alleme’l-esmâ”

İdrîs’e verüp Hazret-i Hak şân u şerâfet
Yüzün suyu hurmetine “mekânen aliyyâ”

Hurmetin ile Nûh-i Necî buldu necâtı
Fermân-ber olup emr-i Nûh’a emvâc-ı deryâ

Şân u şeref ü şevketine Bârî Teâlâ
Zünnûn’e edip batn-ı hûti Mescid-i Aksâ

İbrâhim’e nûr oldu nârı hâmil-i nûrun
Olduğu içün İsmâîl’i eyledi ihyâ

15 Yol verdi hemân Hazret-i Mûsâ’ya yem-i Nîl
Urdu asâyı himmetin ile yed-i beyzâ

Serîr-i Süleymân’e esâme mi bırakdı
Cebrâil ola hâmil-i livâ-yı “fetahnâ”

Yûsuf’u bulan Ya‘kub-veş ber-murâd oldu
Nâib olalı dergehine Zât-ı Mesîhâ

Mir’ât-ı Hudâ nûr-i hüdâ neyyir-i a‘zam
Cân verdi cemâl görmeğe Yahyâ Zekeriyyâ

Mescûd-i melek oldu o dem Hazret-i Âdem
Nâşir-i nûrun olduğıçün Âdem ü Havvâ

20 Ey nûr-i hüdâ şânına şâyân bu şerâfet
Tenvîr ede Arş-ı a'zamı Yesrib ü Bathâ

Na'l-i Burâk'ın olsa sezâ seb'a-i seyyâr
Verdi kademin Arş'a şeref Leyle-i Esrâ

Meddâhın iken Hazret-i Hak ilm-i ezelde
Kim vasfına kādir ola ey nûr-i Teâlâ

Gözler seni hep bây u gedâ rûz-i cezâda
Mecmûa-i mahşerde vücûdun mütemennâ

Efrâd-ı ümem hâk-i pâyin kıymeti olmaz
Bahş olsa ne var hâk-i pâyine bütün eşyâ

25 El-yevm bulunan hâmil-i îmân sana kurbân
Ferdâ düşe bu başımıza sâye-i Livâ

Deryâ-yı keremden n'ola bir katre-i ihsân
LUTFÎ kuluna eyleye ikrâmını Mevlâ

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

10

1 Ey şâhid-i mukaddes hurşîd-i âlem-ârâ
Geysûlerin muhammes ebrûlerin dilârâ

Zülfün teline kıymet olmaz cihan serâser
Neşr eylemiş dü-kevne mûyin anber-i sârâ

Ey nûr-i Hak Muhammed sûre-i "Ve'd-duhâ"da
Vasf eylemiş seni Hak târîf eder Teâlâ

Âyât-ı beyyinâtda ism-i şerîfin Ahmed
Bütün âleme rahmet gönderdi Zât-ı Mevlâ

5 Bu mevcûdât vücûdu mevcûduna sebebsin
Ey me'haz-i hidâyet ey dergeh-i muallâ

Ey sultân-ı selâtîn ey âlim-i bevâtîn
Ey hâtem-i risâlet ey matla-'i tecellâ

Ey hurşîd-i şefâ‘at gözler seni her ümmet
Ey merkez-i seâdet senden budur temennâ

Vîrânı mâmûr eyle mahzûnu mesrûr eyle
Ey mâden-i hidâyet mürdeyi eyle ihyâ

Bu ümmet-i Muhammed halk olmadan mukaddem
Va‘d eyledin şefâ‘at şefâ‘atin müheyyâ

10 Esrâr-ı “kābe kavseyn” kıldı seni mübeşşer
Kerîm ismine mazhar menzil-gehin “ev ednâ”

İlm-i ezelde sâbit nâm-ı pâkin Muhammed
Ey mahmûd-i Teâlâ indallah kadri vâlâ

Biz ümmet-i Muhammed şöhretiyle halk olduk
Bu nâmı bizden alma mübeşşer-i “feterdâ”

LUTFÎ kapunda el-yevm bir bende-i alîldir
Ey menba-‘ı merâhim merhametindir ibkā

Müs tef ‘i lün / Fe ‘û lün / Müs tef ‘i lün / Fe ‘û lün

11

1 Dilde halların hayâli nûr-i îmândır bana
Hayret-i husnin kitâbı ilm ü irfândır bana

Ol kadar mest eylemiş cîm-i cemâlin bâdesi
Gönlümü etmiş gülistân kevser-i cândır bana

Ey kerem-şân lutf u ihsândır kerîmler pîşesi
Hâk-i pâyin zerresi her derde dermândır bana

Hûrîler hayrân ola bir şâhid-i mânâya kim
Kelb-i kûyinle müşerref olduğum şândır bana

5 Kayd-ı bend etdi beni zindân-ı zülfünde senin
Kâkülün sevdâsı cânâ kurb-i cânândır bana

Mısr-ı mânâda Yûsuf-i câne âşıkdır gönül
Yûsuf olmazsa bu âlem ayn-i zindândır bana

Yâri kim ağyâri kim fark etmez ise bir gönül
Gafletinden zan eder ki dostu düşmândır bana

Ey güzellere güzellik bahşeden mahbûb-i cân
Lutf u kahrin cânıma bahşîş-i yeksândır bana

Ey Kerîm deryâ-yı lutfundan n'ola bu LUTFÎ' ye
Katre-i ummân-ı cûdun yine ummândır bana

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fa 'i lâ tün / Fâ 'i lün

12

1 Zehî bahş-i hayât eyler leb-i kevserlerin cânâ
Kızıl güller olur hayrân ruh-i ahmerlerin cânâ

Senin bâğ-ı İrem'de gülşen-i sadrın kitâbında
Aceb takrîr eder bülbül hat-ı ezherlerin cânâ

Hatından hâl-i hindûler seher goncelerinden hûb
Salındıkça sabâ ile tel-i anberlerin cânâ

Yüzündür gülşen-i tevhîd eder âşıkların tasdîk
Okudur halka-i zülfün dile ezberlerin cânâ

5 Güzel geysûlerin dilber senin husn-i hatındandır
Cemâlin seyr-i cennet kāmet-i ar'arların cânâ

Esîr-i kayd-ı bend etdin beni ey gözleri âhû
Musavverdir derûnumda peri-peykerlerin cânâ

Aceb kim bir vefâ görmüş cihân içre güzellerden
Bakan bu LUTFÎ'ye berrak göz-i ahterlerin cânâ

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün/ Mefâ î lün

13

1 Devreylesün meyhânede peymâneler versün zıyâ
Meyhânedir mestâneye ey nûr-i dil dâru's-safâ

Meyhânede sermestlere pîr-i mugānın bâdesi
Her katresi bir cân değer dillerine verir cilâ

Nûr-i hidâyet bahş eder câm-ı mey-i rûz-i elest
Hurşîd-veş feyz-i Kadîm âşıklara eder salâ

Dâru'l-emândır dâimâ humhâneler mey-keşlere
Cennet-i cândır dilrubâ vecde gelir zevk-âşinâ

5 Denn-i muhabbetden nemâ alsa gönül katmerleri
Dürd-i meye cânın verir her kim olursa mübtelâ

Mihr-i hüdâdan feyz alan nûr-i hidâyet perveri
Cânân iline cân atar dilden gider hubb-i sivâ

LUTFÎ derin deryâlara salma sefînen gark olur
Taht-ı Süleymân'ı değer cânân civârında belâ

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

14

1 Zıyâ-yı şems-i ruhsârın döner dil-cûlerin cânâ
Güzel tasvîr eder mâh-ı nevi ebrûlerin cânâ

Lebin handesidir ey cân eden gonceleri handân
Benefşeler kızıl güller dür-anber-bûlerin cânâ

Müselsel zülf-i çînçînin eder uşşâkını berdâr
Siyah hindûlerin kevkeb göz-i âhûlerin cânâ

Sana mânend yokdur ey bütün zîbâ bu âlemde
Olup şems ü kamer şeydâ görüp hûb-rûlerin cânâ

5 Eğer cellâd-ı çeşmin merd-i müjgândan nazar kılsa
Göreni gün gibi oklar zehî hûb-hûlerin cânâ

Senin husnin hayâlidir temâşâgâh uşşâka
Sabâ ile seherlerde husn-i geysûlerin cânâ

Senin kurbânınam ey şûh kerem kıl merhamet eyle
Yeter bu LUTFÎ'yi yakdı göz-i câdûlerin cânâ

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

15

1 Nûr-i ferâset ile eyle nazar dâimâ
Dâimâ ilhâm-ı Hak kalbe ola reh-nümâ

Zevk-ı dilin şâd ede vakt-i seherde seni
Gülşen-i dil gülleri sînede bulsun nemâ

Dünyaya etme nazar rûz u şeb eyle hazer
İki cihân devleti inzivâda innemâ

Sohbete devam eden kenz-i hidâyet olur
Seyr ederek reşk eder kalbine şems ü semâ

5 Sevdiğin öldürme sen senâ medâyih ile
Kendine eyle kıyâs bu husûsu siyyemâ

Yüz yere koy su gibi alçağa ver hayâtı
Mürdeleri zinde kıl hayr-hâh ol küllemâ

Dâm-ı dehande lisân bende çekilse bu dem
Sohbet safâ bahş eder hikmet ile rubbemâ

Devr-i kamer görmemiş elvân-ı asrımızı
Hakk'a tevekkül edüp kûhda sen ol hümâ

LUTFÎ'ye lutf eyleye Bârî Teâlâ meğer
Hidâyeti yâr ola tevfîk ola reh-nümâ

Müf te 'i lün / Fâ 'i lün / Müf te 'i lün / Fâ 'i lün

16

1 Âlemlere rahmet olan
Ahmed Muhammed Mustafâ
Hak'dan bize devlet olan
Ahmed Muhammed Mustafâ

Burc-i hidâyet hurşîdi
İki cihânın mürşidi
Enbiyâların irşâdi
Ahmed Muhammed Mustafâ

Mahbûb-i Mevlâ'dır ezel
Muhtâr edüp o Lem-yezel
İki cihânda bir güzel
Ahmed Muhammed Mustafâ

Dergâhıdır fevka'l-'ulâ
Dîdâr-ı envâr-ı Hudâ
Cemâline cânlar fedâ
Ahmed Muhammed Mustafâ

5 Âlemlere vermiş şeref
Nûr-i Muhammed her taref
Neşr eylemiş ders-i aref
Ahmed Muhammed Mustafâ

Oldur imâm-ı enbiyâ
Hem reh-nümâ-yı evliyâ
Âlemlere vermiş zıyâ
Ahmed Muhammed Mustafâ

Mihr-i tecellâ zâtıdır
Hubb-i Hudâ sıfâtıdır
Cemâl-i Hak mir'âtıdır
Ahmed Muhammed Mustafâ

Arş-ı berîn konağıdır
"Kābe kavseyn" durağıdır
Hak yolunun çerâğıdır
Ahmed Muhammed Mustafâ

LUTFÎ koymuş yere yüzün
Dergâhe dutmuşdur gözün
Şâm u seher olsun sözün
Ahmed Muhammed Mustafâ

8 'li hece vezni

17

1 Mecnûnları meftûn edicek kâkül-i Leylâ
Gözüne gülistân görünür sîne-i sahrâ

Âteş-i muhabbet ise çâr-tarafın almış
Ârâyiş-i cennet değeri zülf-i dilârâ

Çarpar dil-i dîvânesini âteş-gedeler
Dest-gîr-i ola âşıkına kāmet-i bâlâ

Kan yaş dökerek elbet olur gözleri hûn-bâr
Âşık belâ âşıklara bir hikmet-i Mevlâ

5 LUTFÎ gibi âşüftelere rahm ede cânân
Cânân yüzüdür âşıka mir'ât-ı tecellâ

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü/ Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

18

1 Hamdü lillâh dîn ü îmândır şerâb-ı eynemâ
Bârekâllah nûr-i Kur'ân'dır şerâb-ı eynemâ

Teâlâllah zübdesidir ayn-ı hamr-i vahdetin
Mâşâallah sırr-ı Yezdân'dır şerâb-ı eynemâ

Nûr-i îmân nûr-i İslâm nûr-i ihsân nûr-i dîn
Nûr-i millet feyz-i Rahmân'dır şerâb-ı eynemâ

"Küntü kenz"in sırrını fâş eyleyen âlemlere
Nûr-i Hak envâr-ı irfândır şerâb-ı eynemâ

5 “Rahmeten li’l-âlemîn” iken Muhammed Mustafâ
Enbiyâya özge ihsândır şerâb-ı eynemâ

Bu şerâb cümleden efdal Habîb-i Kibriyâ
İçdiği içün âlî-şândır şerâb-ı eynemâ

Bu şerâbın zevkıni sor enbiyâlar şâhına
Sırr-ı Mîrâc lutf-i Sübhân’dır şerâb-ı eynemâ

Bu şerâbın neş’esiyle Arş u ferş levh u kalem
Devrederler âlî sultândır şerâb-ı eynemâ

LUTFİYÂ bir lutf-i Hak’dır bu şerâbın katresi
Tende cândır cânda cânândır şerâb-ı eynemâ

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

19

1 Bülbülleri feryâda salan gonce-i hamrâ
Mecnûnları sahrâya salan kâkül-i Leylâ

Üftâdelerin derdine dermânı sorarsın
Nâz ile nazar ede göre dîde-i şehlâ

Ey zülf-i semensâ sakın âh-ı şererimden
Yûsuf’ları zindâne atan âh-ı Züleyhâ

Âşüftelerin âh-ı firâvânını alma
Cângâhı yakar korkaram âteş-i süveydâ

5 LUTFÎ o sanem-rûler ile eyleme ülfet
Elbette kopar hasret ile dilde vâveylâ

Mef ‘û lü / Me fâ ‘î lü/ Me fâ ‘î lü / Fe ‘û lün

20

1 Bu cümle kâinâtı kün deyüp var eyleyen Mevlâ
Habîbi Mustafâ’ya aşkını yâr eyleyen Mevlâ

Hudâ halk etdi Ahmed’i mukaddem kendi nûrundan
Mübârek kalb-i pâkin kenz-i esrâr eyleyen Mevlâ

Muhammed'dir nebîler serveri şems-i hüveydâsı
Risâletle anı sultân-ı ebrâr eyleyen Mevlâ

Zehî nûr-i İlâhî yevm-i vuslat mihr-i vâlâsı
Kemâl-i izzet ü ikrâmla serdâr eyleyen Mevlâ

5 Senindir rutbe-i levlâk senindir sırr-ı "mâevhâ"
Seni fevc-i risâletde alemdâr eyleyen Mevlâ

Senin şem'in zıyâsıdır bu mihr ü mâh ü encümler
Senin nûrunla Arş u ferşi pür-nûr eyleyen Mevlâ

Teâlallah seni sevdi beğendi eyledi muhtâr
Seni ser-halka-i müştâk-ı dîdâr eyleyen Mevlâ

Ezelden okunur husnin kitâbı cümle mahlûka
Seni sırr-ı elest uşşâka dildâr eyleyen Mevlâ

Seni tasdîk eder LUTFÎ iki âlemde bir sensin
Seni sevmeyenin gözüne hâki eyleyen Mevlâ

Me fâ 'î lün / Me fâ 'î lün / Me fâ 'î lün / Me fâ 'î lün

21

1 Mey-i muhabbet neşreder sâkî ki mihribân ola
Vere şerâb-ı eynemâ işretgehe derbân ola

Muğbeçeler dilkeş güzel ebrû-kemân bir nev-civân
Meyhânede devr eyleyen peymâneler mercân ola

Humhânede sermest olan âşıklar eyler ilticâ
Sâzendeler nağme-şinâs cânân ile cevlân ola

Gülbün-i dil güller açar vakt-i seher katmerinin
Nûr-i cemâlin bülbülân seyredicek talan ola

5 Dilrubâ dilber gülberin sahn-ı sînesidir cinân
Müştâk olan rûz-i ezel hurşîd-i âsumân ola

Zülf-i siyâh sanemlerin LUTFÎ esîridir bugün
Dergâhına dilberlerin cânlar vere kurbân ola

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

22

1 Ne seâdetli zemân cân ola cânâne fedâ
Serimiz serv-i revân lebleri mercâne fedâ

Nihâl-i gülbün-i dilde açılan gonceleri
Eylerem ruhleri âl la'l-i kızıl câme fedâ

Şöhret ü şân u şerâfât-ı kadîm mihr-i zemân
Seyr-i dîdârına dildâde şeref-şâne fedâ

O kamer tal'ati ger görse gözün nûr-i basar
Mihr ü mâh olsa n'ola böyle kerem-şâne fedâ

5 LUTFİYÂ feyz-i seher gerdeninin güllerine
İncû-veş dür dökerek zülf-i zer-efşâne fedâ

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün
(Fâ 'i lâ tün) *(Fa' lün)*

23

1 Öyle bir yâre yetiş yârîn ola yâr sana
Öyle bir mir'âtı dut göstere dildâr sana

Öyle bir dergehe var feth ola bir bâb-ı kerem
İltifât eyleye hoş sühanle hünkâr sana

Öyle bir mîr-i zemân dâmenine el atagör
Der-âgûş eyleyerek keşfede dîdâr sana

Öyle bir mey-keş ile hem-dem olup şâm u seher
Mey-i vahdet içerek bahşede envâr sana

5 Öyle bir nazlı nezâketli güzel bezmine var
LUTFÎ derbend ede ol kâkül-i gülbâr sana

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün
(Fâ 'i lâ tün) *(Fa' lün)*

24

1 Bir bâde ver sâkî bize
Mestâneler müştāk ola
Doldur mey-i bâkî bize
Zehr-i dile tiryāk ola

Büzr-i muhabbeti eke
Emtâr-ı hikmeti döke
Burc-i dilden şafak söke
Güneş gibi berrāk ola

Sâkî kerem eyle bize
Sırr-ı meyi söyle bize
Merhamet et böyle bize
Mâsivâmız ihrāk ola

Sâkî şerâb-ı eynemâ
Sende bulunur innemâ
İçen olur cihân-nümâ
Seyran-gehi nüh-tāk ola

Ey sâkî-i meyhânemiz
Doldur getir peymânemiz
Perde ata cânânemiz
Ebrûleri zer-tāk ola

Sâkî olur meyhânede
Mestâneler demhânede
Mey-i hayât peymânede
Gönülde iştiyāk ola

5 Gözler seni mestâneler
Açıla şerâbhâneler
Âkıl ola dîvâneler
Bay gedâ ber-siyāk ol

Mest makbûl-i dergâh olur
Hakîkate âgâh olur
Râhı da kıblegâh olur
Dil-dîdesi ferrāk ola

Sâkî ise mîr-i zemân
Meyhânedir dâru'l-emân
LUTFÎ olur kâmil îmân
Pîşrevleri uşşāk ola

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

25

1 Bir merd-i ferîd ile görüş devr-i zemânda
Metn-i hikemi şerh edicek hâlî mekânda

Tenvîr ede dil-dîdesini şevk-ı kelâmı
Seyr etdire dil hurşîdini arş-ı îmânda

Boş fikr ü hayâlât ile eyyâm-güzer olma
Allah ile olmaklığa ver nefse kumanda

Cümlemizi eltâf-ı Hudâ eyleye mazrûf
Mevcûd olasız cemiyet-i kerrûbiyânda

5 Bir merd-i münevver erişe dâd ede Allah
Hem zât-ı gayûr kalb-i metîn tîri kemânda

Âlemleri var eyleyen Allah'ı seversen
Sâbit olagör Kur'ân gibi dâru'l-emânda

LUTFÎ o kerem-kâni Hudâ Bâkî bir Allah
Allah'dan ırak olma aman kalma ziyânda

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

26

1 Yâ Rab dilerim Hazret-i Muhtâr'e bağışla
Ey Zât-ı Kerîm dildeki dildâre bağışla

Sen âlemi var eyleyen Allahü Alîm'sin
Ashâb-ı kirâm eylediği zâre bağışla

Ey şân-ı kerem lutf-i Kadîm Kādir u Kayyûm
Ricâl-i kirâm zümre-i ebrâre bağışla

Deryâ-yı keremden bize bir katre kerem kıl
Mahmûd u Muhammed nûr-i ahyâre bağışla

5 Rahmân u Rahîm Zât-ı Kadîm Hazret-i Mevlâ
Sen Leyle-i Mîrâc'daki esrâre bağışla

LUTFÎ keremin muntazırı dâim ü bâkî
Mele-i a'lâda olan ezkâre bağışla

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

27

1 Halk eyleyen âlemleri ol Kādir u Kayyûm
Besler seni elbette olan mûcid-i eşyâ

Rezzâk u Hakîm olduğu âlemlere mâlûm
Senden seni ezyedce sever Zât-ı Teâlâ

Ashâb-ı hüdâ nûr-i hidâyet ile dolmuş
Muvahhide kurmuş Hudâ dergâh-ı muallâ

Almış derecât ind-i Hudâ erbâb-ı himmet
Dil-dîdesine zâhir olup nûr-i tecellâ

5 Deryâ-yı kerem katreleri emtâr-ı hikmet
Tevhîd edenin başına yağdırsa da Mevlâ

Ey nûr-i basar Hazret-i Mevlâ'ya tevekkül
Eyle olasın ind-i Hudâ kıymet-i vâlâ

Allah diyenin nâsırı elbette Hudâ'dır
Boş dönmez o dergâhda vallahi gedâyâ

Bahr-i keremin kenârını görmedi LUTFÎ
Gark oldu kerem bahrine erbâb-ı temennâ

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe' û lün

28

1 Asl-ı zâtın ne diyem nûr-i Hudâ nûr-i Hudâ
Mûcizâtın ne diyem fazl-ı Hudâ feyz-i atâ

Ne keremdir bize ol ism-i Kerîm etdi kerem
O risâlet güneşi mihr-i vefâ mihr-i vefâ

Seni mes'ûd-i mukaddes ki o dem kıldı Hudâ
Ne zemîn ü ne zemân kâfî kefâ kâfî kefâ

Seni Hallâk-ı Hakîm kudret eliyle düzeli
Ne felek var ne melek dürr-i velâ dürr-i velâ

5 Enbiyâlar okudu husn-i kitâbın ezelî
Zevk-ı seyrinde kalup bâb-ı velâ bâb-ı velâ

Seni yüz dört kitâbın cem'ine câmi kıldı Hak
Enbiyâlar serveri şâfî şifâ şâfî şifâ

Sen hidâyet tâcısın enbiyânın müftehari
Ey velâyet kameri lübb-i devâ lübb-i devâ

Seni medh eyledi Hak ne kadar indi kitâb
LUTFÎ'yi eyle kabul kân-i atâ kân-i atâ

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün
(Fa 'i lâ tün) *(Fa' lün)*

29

1 Devlet oldur dü-cihânda dest-gîr olsun sana
Nîmet oldur aşk-ı Hak rûşen-zamîr olsun sana

Matlab-ı a'lâ odur ki Hak sana kulum diye
Ömr odur rûz-i cezâ mihr-i münîr olsun sana

Gülşen-i bâğ-ı muhabbetden bugün bir gül kopar
Cennet-i Firdevs'de mülk-i kebîr olsun sana

Bâde-i bâl-ı hidâyet nûş eden merdâneler
Evliyâlar himmeti her dem nasîr olsun sana

5 LUTFİYÂ yarın kıyâmetde Muhammed Hazreti
Ümmetiyle rahm-i Rahmân'dan beşîr olsun sana

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

30

1 Her derdine dermân olur
Ey nûr-i dil her dü-serâ
Eyle salât ile selâm
Destin duta Hayru'l-verâ

Kesret ile eyle salât
İnd-i Hudâ bul derecât
Salât kabûl-i münâcât
Salât olur derden devâ

Feyz-i salât ile var ol
Âl-i Muhammed'e yâr ol
Nûr-i hidâyete gār ol
Dilde doğa nûr-i hüdâ

Yüz dut Cenâb-ı Ahmed'e
Var dergeh-i Muhammed'e
Mâlik ol bâkî devlete
Kabûl eder Bârî Hudâ

5 Enbiyâlara ver salât
İnd-i Hudâ al derecât
Evliyâ ile bul hayât
Şerîate kıl iktidâ

Dilden bırakma tevhîdi
Tevhîdle eyle tahmîdi
Nûr-i îmânın tecdîdi
Tevhîd iledir ihtidâ

LUTFÎ Muhammed Mustafâ
Hasen Huseyin Mürtezâ
Hem Çâr-i yâr-i bâ-safâ
Sâhib-i mâkām-ı 'ulâ

8'li hece vezni

31

1 Ahmed ü Mahmûd Muhammed Mustafâ derler sana
Efdal-i mevcûd Habîb-i Kibriyâ derler sana

Ey risâlet mâdeni fâzıl-terîn-i enbiyâ
Arş-ı irşâd kubbesinde müntehâ derler sana

Nûr-i vahdet şem'ini sensin fürûzân eyleyen
Şâh-ı evreng-i şefâ'at Müctebâ derler sana

Nûr-i Mevlâ'dan mürekkebsin mükerremsin güzel
Ey kerîm-hilkat kerem-şân Mürtezâ derler sana

5 Şâh-ı evreng-i şefâ'atsin Habîb-i Kibriyâ
Rûz-i mahşerde azîm Sâhib-Livâ derler sana

"Kābe kavseyni ev ednâ" sadrına sultân olan
Bezm-i vuslat mahremi hak-âşinâ derler sana

Bu MUHAMMED LUTFÎ'ye lutf et kerem kıl yâ Resûl
Muktedâ-yı enbiyâ Sâhib-Livâ derler sana

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

32

1 Yâ Rab beni sen kâkül-i gülbâre bağışla
Gerden haremi turre-i tarrâre bağışla

Yâ Rab beni ol ruhleri âl ile görüşdür
Hâk-i kadem-i dilber-i dildâre bağışla

Yâ Rab beni ol ebrû-kemân mihr-i zemânla
Haşr eyle yarın lebleri gülnâre bağışla

Yâ Rab o güzel şân-ı kerem mâh-cebîne
Kişver-i melâhat meh-i hünkâre bağışla

5 Yâ Rab kerem et LUTFÎ bugün abd-i zelîldir
Sultân-ı dü-âlem reh-i Muhtâr'e bağışla

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

33

1 Keşf olsa gerek gün gibi esrâr-ı muammâ
Gözler göricek kamer-i kudret-i mücellâ

Kādir u Kadîm adlini izhâr eder elbet
Bu mihr-i münîr âleme olur mütecellâ

Fermân-berine fermânını verdi o Kayyûm
Sultân-ı kütüb Hazret-i Kur'ân nûr-i vâlâ

Yürütse gerek fermânını Zât-ı Teâlâ
Bir Zât-ı Kerîm tebliğ edüp kadr-i muallâ

5 LUTFÎ yine elbet bulunur hâmil-i îmân
Muvahhidînin nâsırıdır Hazret-i Mevlâ

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

34

1 Nâzır-ı dergâh-ı Mevlâ halka etmez ilticâ
Ârif-i âgâhe ancak zü'l-Keremdir mültecâ

Kesb-i yed-i nân-cû kevser-i cennetden lezîz
Mütevekkil olana ikrâm-ı Mevlâ câ-be-câ

Rızk içün serfürû etmek eşref-i nâsa bile
Dûzeh-ı nâre mi benzer a'lâ ednâya belâ

Sâilân mes'ûlünün indinde ham-gerden olur
Yed-i süflâ mürtecîdir yed-i ulyâ mürtecâ

5 "El-kâsibü habîbullah" emr edüp fahr-i cihân
Kâsib-i sâdıkdır elbet nâil-i fevz ü necâ

Kimde var himmet hidâyet kanâat gayret hemân
Tâcir-i gayûrdur ancak kerem-i Hakk'a becâ

Zâd-ı dâreyn kesb eder ehl-i seâdet her zemân
LUTFİYÂ abd-i İlâhî abde kılmaz irticâ

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

35

1 Sultân-ı rusül âleme rahmet seni Mevlâ
Gönderdi kerem eyledi Allahü Teâlâ

Ey nûr-i hüdâ Zât-ı Kerîm'in ne keremdir
Mahrem-i haremgâh-ı visâl Leyle-i Esrâ

Kim vasfına kādir ola Kur'ân sana vassâf
Ey menba-'ı mâden-i kerem nûr-i tecellâ

Hâk-i kademin dânesinin kıymeti olmaz
Şems ü kamer encümler ile cennet-i a'lâ

5 Ey şâh-ı rusül şem-'i sübül hurşîd-i kevneyn
Şân u şerefine bizi bahş eyleye Mevlâ

Hâk-i kademin Arş'a verüp şân u şerâfet
Nûr-i dü-serâ mesned-i iklîm-i tecellâ

Takdîr mi olur kıymet-i vâlâ-yı Muhammed
Rûz-i cezâ'da keşf ola LUTFÎ bu muammâ

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ î lü / Fe 'û lün

36

1 Ey şân-ı kerem Zât-ı Kadîm Hazret-i Mevlâ
Kudretin eseri olıcak Arş-ı muallâ

Ancak sana mahsûs bilesin zât-ı sıfatın
Mahlûkuna muhtâc değil Zât-ı Teâlâ

Ef'âlini zarf-ı hikem eylemiş ezelden
Tecellîleri eylemiş eşyâyı mücellâ

Ummân-ı keremden erişe katre-i rahmet
LUTFÎ'ye kerem eyleye Allahü Teâlâ

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

37

1 Bâd-ı sabâ var cânân iline
Çâr-perlerin sar ravza gülüne
Ahmed Muhammed Mustafâ'dır bu
Şefî'u'l-müznibîn zü'l-vefâdır bu
Sabâ dut dâmenin Müctebâ'dır bu
Cibrîller muntazır her fermânına

Bâd-ı sabâ var râh-i hüdâya
Cânlar kurbân et nûr-i Hudâ'ya
Ahmed Muhammed Mustafâ'dır bu
Şefî'u'l-müznibîn zü'l-vefâdır bu
Sabâ dut dâmenin Müctebâ'dır bu
Cibrîller muntazır her fermânına

Hayrân ol dâim sivâdan sâim
Dergâhe hâdim el at dalına
Ahmed Muhammed Mustafâ'dır bu
Şefî'u'l-müznibîn zü'l-vefâdır bu
Sabâ dut dâmenin Müctebâ'dır bu
Cibrîller muntazır her fermânına

Medîne şehri hidâyet bahri
Cibrîller hayrân kevser balına
Ahmed Muhamed Mustafâ'dır bu
Şefî'u'l-müznibîn zü'l-vefâdır bu
Sabâ dut dâmenin Müctebâ'dır bu
Cibrîller muntazır her fermânına

5 Ravza-i Ahmed kabr-i Muhammed
Kadruhû emced kurban âlına
Ahmed Muhammed Mustafâ'dır bu
Şefî'u'l-müznibîn zü'l-vefâdır bu
Sabâ dut dâmenin Müctebâ'dır bu
Cibrîller muntazır her fermânına

Âleme sultân Habîb-i Rahmân
Merkez-i ihsân dal nevâline
Ahmed Muhammed Mustafâ'dır bu
Şefî'u'l-müznibîn zü'l-vefâdır bu
Sabâ dut dâmenin Müctebâ'dır bu
Cibrîller muntazır her fermânına

Âleme rahmet hurşîd-i vahdet
Zât-ı Muhammed nûr cemâline
Ahmed Muhammed Mustafâ'dır bu
Şefî'u'l-müznibîn zü'l-vefâdır bu
Sabâ dut dâmenin Müctebâ'dır bu
Cibrîller muntazır her fermânına

Rızâsındadır rızâ-i Rahmân
Habîb'imdir dedi Hazret-i Mennân
LUTFÎ diler isen Hudâ'dan ihsân
Cân u gönülden uy fi'âlına
Ahmed Muhammed Mustafâ'dır bu
Şefî'u'l-müznibîn zü'l-vefâdır bu
Sabâ dut dâmenin Müctebâ'dır bu
Cibrîller muntazır her fermânına

10'lu hece vezni

38

1 Der-i deryâ-yı kerem Hazret-i Muhtâr-ı Hudâ
Onsekizbin âleme kamer-i envâr-i hüdâ

Şeref ü şân-ı kadîm her dü-serâda o Kerîm
Mürtezâ olsa gerek rûz-i cezâ dâr-ı Livâ

Vücûdu nûr-i hüdâ kubbe-i vahdet güneşi
Enbiyâ serveridir pâdişeh-i her dü-serâ

Hurşîd-i arş-ı risâlet kamer-i hikmet-i Hak
Sebeb-i hilkat-i eşyâ şeref-i Arş-ı ulâ

5 LUTFÎ'yi eyle kabûl şân u şerâfât-ı kadîm
Yâ Resûle's-sekaleyn mültecâ-yı bây u gedâ

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

B (Be) KĀFİYESİ

39

1 Beni zencîr-i zülfün kayd-ı bend etdi nedir esbâb
Bu zencîr-i cünûn rağbetine var mı bir erbâb

Cemâlin cânıma cânâ ne kevser mey-i ahmerdir
Görürse göz dilârâyı olur mu mâsivâ ahbâb

Nice âşıkları çengâl-i zülfün dârına merbût
Eden âhû bakışlı gözlerin ey dilber-i nâ-yâb

Revâ mı fitne-i devrân olupsun âfet-i ezmân
Olur mu şâir-i şöhret-gîrin hiç bir sözü bî-bâb

5 Mükedder olma ey LUTFÎ bu çarhın rûzigârından
Rehâ-yâb olmadı hergiz bu gaddârdan ne şeyh u şâb

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

40

1 Bu dârı benim başıma dar eyleme yâ Rab
Ağyâr elemin gönlüme bâr eyleme yâ Rab

Kurtar kerem et pâdişehim kayd-i sivâdan
Âzâd olayım kârımı zâr eyleme yâ Rab

Dil-beste olam rişte-i zülf-i ser-i yâre
Hicrân dağına sâkin-i gār eyleme yâ Rab

Gülşen-i gönülde açıla verd-i muhabbet
Cân bülbülünü terk-i diyâr eyleme yâ Rab

5 Dil oldu ümîd-perveri ikrâmı o yârin
Cânân gözüne bahtımı hâr eyleme yâ Rab

Kenz-i keremin ki var iken LUTFÎ-i zâre
Ağyâr gözüne rûy-i gubâr eyleme yâ Rab

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lü

41

1 Ehl-i îmânın efendim halka dîdârı garîb
Fi'li fi'line muhâlif dilde esrârı garîb

Dâhil-i dâru'l-emân olan Hudâ'ya âşinâ
Olanın ehl-i zemâne nûr-i ebsâri garîb

Rabt-ı kalb etmiş Cenâb-ı Hazret-i Allah'ına
Secdede rû-ber-zemîn olmakda ızhârı garîb

Bir kerem-şân zât-ı zî-şân nûr-feşân insânı bul
Böyle bir zarf-ı seâdet merdin etvârı garîb

5 Çarh-ı keç-rev devr eder devrân bozulmuş çâre yok
Hakk'ı bilmiş hak-şinâsın LUTFÎ inkârı garîb

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

42

1 Beni benden cüdâ kılsan
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab
Hak yoluna fedâ kılsan
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab
Neyin noksan olur yâ Rab

Yağmaya versen vârımı
Nâmûs u kibr ü ârımı
Günde göstersen yârimi
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab
Neyin noksan olur yâ Rab

Aşkın oduna dağlasan
Çâr-etrafımı bağlasan
Dilhânemi çerâğlasan
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab
Neyin noksân olur yâ Rab

Feyz-i Muhammed'le gönül
Nûr-i muhabbetle gönül
Dolsa meveddetle gönül
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab
Neyin noksan olur yâ Rab

5 Dil tâlib-i ders-i aref
Esrâr-ı tevhîd her taref
Dolsa gönül bulsa şeref
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab
Neyin noksan olur yâ Rab

Aşkın nârına yanayım
Derdin ile boyanayım
Keremine dayanayım
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab
Neyin noksan olur yâ Rab

Kenz-i mahfî etsün zuhûr
Hubbunla dil bulsun huzûr
Mahv olunsun her bir kusûr
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab
Neyin noksân olur yâ Rab

LUTFÎ sana eyler niyâz
Ağlar gözü her kış u yaz
Bir çâre kıl ey çâre-sâz
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab
Neyin noksan olur yâ Rab

8'li hece vezni

43

1 Kerem-kâni Perverdigâr
Keremin günden âşikâr
Kullar söyler leyl ü nehâr
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab

Var mı bir dergâh ki gidek
Bâbında ilticâ idek
Sana yalvarmayak n'idek
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab

Senden özge Rezzâk mı var
Ya Kerîm ü Hallâk mı var
Hâşâ gayri bir Hak mı var
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab

Âdem u Havvâ hurmeti
İbrâhîm Halîl himmeti
Sen kıl bize merhameti
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab

5 Gökden yağdır yerden bitir
Gāib hazînenden yetir
Sen görünmezinden yetir
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab

Balalar nân içün ağlar
Analar ciğerin dağlar
Ölüm ister nice sağlar
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab

Balaların bağrı yandı
Ciğerler kana boyandı
Sızıltı Arş'a dayandı
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab

Muhammed hurmeti yâ Rab
Peygamber kıymeti yâ Rab
Evliyâ hurmeti yâ Rab
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab

Evliyâullahe server
Hurmet-i Sıddîk-ı Ekber
Yâr-i gār-ı hak-peygamber
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab

10 Nûr-i Cemâl'in hakkıçün
İzz ü Celâl'in hakkıçün
Amme nevâlin hakkıçün
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab

Kullar derdli sızlar bugün
Gaffâr'ını gözler bugün
Yerlerdedir yüzler bugün
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab

LUTFÎ sûzişli nâz eyle
Değerli bir niyâz eyle
Yâ Rab kulların şâz eyle
N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab

8'li hece vezni

44

1 Senden dilerim dâimâ ihsânımı yâ Rab
Afv eyle beni cümle-i ihvânımı yâ Rab

Bu zümre-i ehl-i îmân olan sana kurbân
Sen eyle kabûl lutf ile kurbânımı yâ Rab

Ey şân-ı kerem afv ü kerem zâtına mahsûs
Sen eyle n'olur derdime dermânımı yâ Rab

Noksan mı olur bahr-i Kerîm'in kereminden
Bir katre ki ikmâl ede noksânımı yâ Rab

5 Ummân-ı kerem gark eder âlemleri vallah
Gözler göremez dergeh-i Rahmân'ımı yâ Rab

LUTFÎ gibi bir bende-i mücrim dahî var mı
Senden dilerim tekmîl-i îmânımı yâ Rab

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

45

1 Muhabbetin et dildeki ihsânımı yâ Rab
Hurşîd ederek zerre-i irfânımı yâ Rab

Ummân-ı kerem taksîme girdikde İlâhî
Bir katre veresin n'ola dermânımı yâ Rab

Ey şân-ı kerem Zât-ı Kerîm'in kereminden
Elbet dilerim afvime fermânımı yâ Rab

Abdine Rahîm lutf-i Kadîm Zât-ı Kerîm'sin
Kabûl ede gör lutf ile kurbânımı yâ Rab

5 Bu ümmet-i merhûmeye LUTFÎ ola kurbân
Sen eyle kabûl ihvân-ı îmânımı yâ Rab

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

T (Te) KĀFİYESİ

46

1 Olup şems ü kamer hayrânın ey Dost
Sürüp ehl-i semâ devrânın ey Dost

O kudsîler ki müştâk-ı cemâlin
Gözedirler güzel fermânın ey Dost

Seni ser-defter-i uşşâk edüp Hak
Dağılmış nüh-felekde şânın ey Dost

Kerem-kâni seni dergâh edinmiş
Dolup Cibrîl ile dîvânın ey Dost

5 Sana karşu bezenmiş Arş-ı a'lâ
Cemâlin göstere cânânın ey Dost

Haremgâh-ı visâle mahrem oldun
Seni mihmân edüp Mennân'ın ey Dost

Heyûlan nûr-i Hak'dır tâ ezelden
Muhammed nâm verüp Sübhân'ın ey Dost

Habîb-i Kibriyâ Muhtâr-ı Mevlâ
Şefâ'at şevketi meydânın ey Dost

Gürûh-i enbiyâya muktedâsın
Kelâmullah senin bürhânın ey Dost

10 Risâlet kubbesinde mâh-i tâbân
Mukarreblerde yok akrânın ey Dost

Muhakkak "Rahmeten li'l-âlemîn"sin
Keremullah senin ummânın ey Dost

Konağın "kābe kavseyni ev ednâ"
Olup Rûhu'l-emîn derbânın ey Dost

Kıyâmetde bu ümmete ne gam var
Seni râzî ede Rahmân'ın ey Dost

Cemâlin cîminin müştâkı Cibrîl
MUHAMMED LUTFÎ'dir kurbânın ey Dost

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

47

1 Ol gamze-i câdû ki bize verdi işâret
Nergis bakışı gül gülüşü ayn-i beşâret

Ol mîr-i zemân ebrû-kemân seyre sezâdır
Servi-i seher sallanışı şân u şerâfet

Günden de güzel gül yüzünün hâli hayâldir
Geysûleri gerdende döner devr-i kıyâmet

Seyr-i cemâl-i hurşîd-veş nûr-i basardan
Yûsuf-i zemân husn-i kemâl buldu nihâyet

5 Sular gibi eşyâya verir ayn-i hayâtı
Güneş gibi nûr bahş ediyor bu ne zekâvet

Güller gibi her vakt-i seher cennet-i cândır
LUTFÎ'ye erişe bu güzelden bu letâfet

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

48

1 Kemâlât ehline derbân olan kâmil olur elbet
Veren cânânına cân sırrına şâmil olur elbet

Kemân-ebrû güneş-veş rû cemâl-i câvidânîden
Açarsa perdeyi uşşâk olan nâil olur elbet

Dökülmüş gerdenine encüm-i kudret hayâl eyler
Cinân-ı hikmete nâzır olan kābil olur elbet

Eden câhilleri âlim dahî âlimleri nâ-dân
Kitâb-ı hikmet-i husni gören fâzıl olur elbet

5 Gönül hâlî olursa ger hayâl-i mâsivallahdan
O sırr-ı vahdeti Mansûr-veş kāil olur elbet

Dilersin kişver-i dilde bulasın kasr-ı cânânı
Adem âlemine cân at hicâb zâil olur elbet

Gel ey LUTFÎ Cenâb-ı zü'l-Celâl'e ilticâ eyle
Der-i dergâh-ı sultân şânıdır sâil olur elbet

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

49

1 Gel ey cân bülbülü fânî kafesde zârı mûtâd et
Ezel demlerini yâd eyleyüp bin âh u feryâd et

Vatan gülzârını terk eyledin diyâr-ı gurbetde
Bu hâristân-ı mihnetde belâ emtârını yâd et

Bu bir dâr-ı belâdır ki gelen ağlar giden ağlar
Belâ bahrinde firkat âleminde terk-i a'yâd et

Gözünden kan akar elbet olur ağ donların gülgûn
Bu zîr-i bâr-ı firkatde olur mu yâ gönül şâd et

5 Yıkar bir demde bin gönlün eder vîrân emân vermez
Düşüp yüz üstüne LUTFÎ aman Allah'ım imdâd et

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

50

1 Safâ geldin eyâ şehr-i şefâ'at
Bu ümmete doğan mâh-ı hidâyet
Buhûr-i rahmet-i Rahmân ki sensin
Nüzûl eyler bugün emtâr-ı rahmet

Safâ geldin eyâ kân-i kerâmet
Bu ümmete veren şân u şerâfet
Kerem nehrisin ey mihr-i diyânet
Buluruz senin ile yüce devlet

Safâ geldin eyâ ihsân-ı Mevlâ
Eden bu ümmeti a'lâdan a'lâ
Açılır sende dergâh-ı muallâ
Hudâ'ya sende eylerler karâbet

Safâ geldin eyâ şân-ı atâlar
Ki sende olunur afv-i hatâlar
Sana hurmetle eyler merhabâlar
Bu ümmet-i Muhammed pür-seâdet

5 Safâ geldin eyâ sultân-ı ezmân
Erişdin ümmete rahmet-i Rahmân
Alır İslâm olan afvine fermân
Sana hurmetdir îmâna alâmet

Safâ geldin eyâ nûr-i hüdâmız
Ki sendedir bize nûr-i Hudâ'mız
Sana kurbân ola rûh-i fedâmız
Şefi' ol bizlere rûz-i kıyâmet

Safâ geldin bu ümmete veren nûr
O cilvegâh-ı rahmete olan Tûr
Ki sensin ümmete cennât hem hûr
Kavuşduk LUTFÎ Mevlâ'ya nihâyet

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün/ Fe 'û lün

51

1 Dilberlere cân vermek içün câna ne minnet
Cânân ile vuslat ola îmâne ne minnet

Ders-i arefi mekteb-i mânâda okurlar
Mahviyyet-i tâmme ile irfâne ne minnet

Eflâk-i gönülde görünür mihr-i tecellâ
Kāl ile kalan âlim-i zî-şâne ne minnet

Ben dilber-i devrân ile varsam der-i gāre
Besdir bana bu dâver-i devrâne ne minnet

5 LUTFÎ o sanem saldı seni bahr-i belâya
Girdâbda dönen heybet-i ummâne ne minnet

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

52

1 Menzil-i nüzûl-i rahmet-i Rahmân
Ramazân-ı şerîf şehr-i şefâ‘at
Cenâb-ı zü’l-Celâl eylemiş ihsân
Ramazân-ı şerîf nûr-i hidâyet

Ummân-ı rahmet-i Rahmân bu mâhdır
Mahall-i mültecâ a‘lâ dergâhdır
Kâbe-i maksûda bir şâh-i râhdır
Ramazân-ı şerîf mihr-i melâhat

Ezelden İslâm’a rahmet minhâcı
Gülbe-i îmânın nûrlu sirâcı
Mü’min olanların başının tâcı
Ramazân-ı şerîf şân u şerâfet

Bu mâhda açılır ebvâb-ı rahmet
Neşrolur kalblere nûr-i hidâyet
Nûr-i mârifetle feyz-i muhabbet
Ramazân-ı şerîf mü’mine devlet

5 Kerem-i Kerîm’den olur keremler
İndallahda İslâm alır kıdemler
Açılır dergâhde bâb-ı haremler
Ramazân-ı şerîf kamer-i himmet

Leyle-i Kadir’de nûr-i tecellâ
Gark olur envâre Arş-ı muallâ
Taksîm eder bize nûr-i Teâlâ
Ramazân-ı şerîf kenz-i kerâmet

Sıyâm ile olur ednâlar a‘lâ
Günahkârları afv eder Teâlâ
LUTFÎ’ye lutfede bu mâhde Mevlâ
Ramazân merhamet şehr-i şefâ‘at

11’li hece vezni

53

1 Bu âlem-i ibretde dîvâneleri seyr et
Meyhâne-i vahdetde mestâneleri seyr et

Gülzâr-ı gülistân-ı dilde açılan güller
Gözlere verir hayret dürdâneleri seyr et

Meydân-ı muhabbetde âşıklar olur serbâz
Kerrâr-ı zemânı gör merdâneleri seyr et

Deryâ-yı meârifde mâhîleri seyr eyle
Cezbe-i İlâhî'de rûhâneleri seyr et

5 Dergâh-ı dilârâda sâzendelerin nâzı
LUTFÎ'ye safâ vermiş sûzâneleri seyr et

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Mef 'û lü / Me fâ 'î lü

54

1 Sâkî-i mey-i vahdet senden ola bir himmet
Meyhâne-i mânâda başıma yağar rahmet

Peymânelerin sâkî cânbâz-ı zemân olmuş
Güneş gibi berrakdır yeter mi ana kıymet

Şerâb-ı şerîatdir bâde-i hidâyetdir
Âşıklara şâyândır kim ister ise hikmet

Bu mekteb-i hikmetde ders-i arefin bahsi
Dilden dile neşr olmuş bâkî ebedî devlet

5 Deryâ-yı muallânın mâhîlerini seyr et
Bu bahr-i füyûzâtda feyz ile eder ülfet

LUTFÎ der-i dergâh-ı Mevlâ'da olan sâil
Derbânı o dergâhın sâile eder hurmet

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Mef 'û lü / Me fâ 'î lü

55

1 Aklımı başımdan aldı da gitdi
Göründü gözüme bir serv-i kāmet
Başım bir sevdâya daldı da gitdi
Ahvâlim ne olur bilmem nihâyet

Encüm-i seher mi server-i zemân
Yâ şems ü kamer mi âfet-i devrân
Seb'a-i seyyâre edende seyrân
Gözlerine bahşeyledi şerâfet

Bir âl ile aldı elden vârımı
Ref' eyledi nâmûsumu ârımı
Bırakmadı elde ihtiyârımı
Bilmedim sihir mi veyâ kerâmet

Seyrine sezâdır âhû-yi Çîn'ler
Bir hâli kıymeti Çîn-i mâçînler
Cemâline hayrân ins ile cinler
Güneş midir alâmet-i kıyâmet

5 Kāmetine kıyâm eder serviler
Mihr ü mâh encümler ru'yetin diler
Cennet-i a'lânın gülleri güler
Görseler cemâlin nedir halâvet

Dilber-i devrâne bir nazâr-endâz
Olmayan mürde-dil bulmaz çâre-sâz
Cânânın yolunda olmayan serbâz
LUTFÎ eder kıyâmetde nedâmet

11'li hece vezni

56

1 Sâkî-i mey-i vahdet eylerse eğer himmet
Meyhâne-i mânâda başıma konar rahmet

Demhânede peymâne güneş gibi berrakdır
Cân dîdesine cândır yeter mi ana kıymet

Şerâb-ı şerîatdir bâde-i muhabbetdir
Erbâbı verir cânı bir câne nedir minnet

Mekteb-i meârifde hikmet okunur elbet
Tullâb-ı meârife üstâdı eder şefkat

5 Deryâ-yı muammâdır bir Arş-ı muallâdır
Bu neyyir-i a'zamı kim görse eder hurmet

LUTFÎ bu kerem-rûler saldı seni sevdâya
Yok elde diğer çâre şi‘r ile eder ülfet

Mef ‘û lü / Me fâ‘ î lün / Mef ‘û lü / Me fâ‘ î lün

57

1 .....
.....

Ey şân u şerâfet şerefin gözlere göster
Ey şâhid-i kudsî n’ola bir arz-ı cemâl et

Derdlere devâ rûha gıdâ kalbe şifâdır
Âşüftelerin hâlini bir kerre süâl et

Deryâ-dil olan dâimâ afv ü kerem eyler
Üftâdelerin şerbetini âb-ı zülâl et

5 Keremler ile zâhir olur şân u şerâfet
Bakma gedânın noksânına setr-i vebâl et

Âşüftelerin dâdına feryâdına bir bak
İksâr-ı keremler ile ihsânı fi‘âl et

LUTFÎ’ye hüner her iki âlemde bu besdir
Tevhîd ile tasdîk ile muhabbet-i âl et

Mef ‘û lü / Me fâ ‘î lü / Me fâ ‘î lü / Fe ‘û lün

58

1 Müşg-bâr kâkül-i gül zülf-i semensâyı gözet
Arş kadar a‘zam olan hurşîd-i rânâyı gözet

Kamer-i kudret olan ebrû-kemân serv-i revân
Güneşi reşke salan rûy-i mücellâyı gözet

Çerâğ-ı ravza-i dil zülf-i zer-efşânımı gör
Kitâb-ı hikmet olan kadr-i muallâyı gözet

Dürr-i deryâ-yı melâhat olanın kıymeti yok
Ona kıymet veresin dildeki deryâyı gözet

5 LUTFİYÂ nûr-i hidâyet kameri dilde doğa
O zemân sırr-ı süveydâdaki bedr-âyı gözet

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

59

1 Ey nûr-i dil eyle nazar cân göz ile bu kâinât
Kitâb-ı ilm-i hikmetin metni düşüpdür mümkinât

Arz u semâ mülk ü melek şems ü kamer mir'ât-ı Hak
Hâlik-ı âlem varlığı olduğuna yok şübühât

Şems ü kamer devrânına encümlerin seyrânına
Dîde-i ibret ile bak seyyâr var hem sâbitât

Bir Kādir u Kayyûm ki var mâlik-i mülk ancak odur
Mûcidinin varlığına mevcûd-i eşyâ şâhidât

5 Şerîki hem nazîri yok evveli yok âhiri yok
Sâni-'i Mutlak zü'l-Celâl zâtındadır bâkî hayât

LUTFÎ bu eşyâ ne ki var Hâlik'ını tesbîh eder
Eder ise bu mahlûkat esrâr-ı Hakk'ı tâlîmât

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

60

1 Derûnum derdine dermân muhabbet
Dü-âlem afvime fermân muhabbet

Muhabbet bir güneş o burc-i dilde
Vücûd iklîmine sultân muhabbet

Muhabbet-i İlâhî nûr-i vahdet
Bırakır dillere irfân muhabbet

Kamu âlemlere ayn-i hayâtdır
Okur dilden dile Kur'ân muhabbet

5 Cemâlin cîmine verir cilâyı
Gözü yâre eder hayrân muhabbet

MUHAMMED LUTFÎ'ye lutf ede Allah
Derûnuna ola mihmân muhabbet

Me fa î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

61

1 Ey nûr-i dîdem Hazret-i Allah'a emânet
Ol her dü-serâ avn ü inâyetle selâmet

Nâsırın ola Hazret-i Allah dü-cihânda
Tevfîkını refîk ede hem dilde hidâyet

Sâbit ola ikrâr ile tasdîk ne keremdir
Tamâm ola tevhîd ile enfâs nihâyet

Namâz ise îmân nûrudur hem rûh-i dildir
Namâzda olan secdedir sırr-ı seâdet

5 Savm ile salât hacc ü zekât şâhid-i tevhîd
Şürûtu ile eyle tamâm emre itâat

Âlemleri halk eyleyen Allah ise Rabb'im
Fermânına muhâlif olan ehl-i şekāvet

Müslümân olan LUTFÎ dutar dâmen-i şer'i
Abd ise eğer mâbûduna eyler itâat

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

62

1 Ey dil yine meydânda merdâneleri seyr et
Sahrâ-yı muhabbetde dîvâneleri seyr et

Ey dil yine ârifler mekteb-i meârifde
Dershâne-i hikmetde dürdâneleri seyr et

Üstâd-ı levendânı bul kûşe-i vahdetde
Her bir tarafı mâmûr vîrâneleri seyr et

Metn-i arefe şârih dildeki süveydâdır
O şem'a-i vahdetde pervâneleri seyr et

5 LUTFÎ dürr-i irfânı bul meh-veş o devrânı
Meyhânede devr eyler peymâneleri seyr et

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Me fâ' î lün

63

1 Gönüldür gül-gülistân-ı muhabbet
Gönüldür bâğ u bostân-ı muhabbet

Gönüldür tahtgâh-ı hubb-i Mevlâ
Gönüldür mihr-i irfân-ı muhabbet

Tecellîgâh-ı Mevlâ'dır ezelden
Gönüldür râh-ı Rahmânî muhabbet

Hayât-ı câvidân aşk-ı Hudâ'dır
Gönüldür Hakk'a derbân-ı muhabbet

5 MUHAMMED LUTFÎ'ye yâ Rab kerem kıl
Ola yâ Rabbi kurbân-ı muhabbet

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

64

1 Ey şâhid-i kudsî n'ola bir arz-ı cemâl et
Güneş gibi âlemlere ızhâr-ı kemâl et

Ey mihr-i hüdâ feyz-i muhabbet ile doldur
Gülbe-i gönüllerde muhabbeti hayâl et

O şems-i vefâ dâr-ı şifâ kurb-i civârın
Üftâdelerin eyle kabûl hâli süâl et

Ey nûr-i basar bir nazar et hâl-i perîşân
Üftâdelere lutf ile ihsân-ı mekāl et

5 Yûsuf gibi âşüfte perâkendeye rahm et
LUTFÎ gibi dermândelere zâd u nevâl et

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

65

1 Cânân ile bir cân olana câna ne minnet
Dergâhına kurbân olana kāna ne minnet

Yâr ile yâver olsa eğer âşık-ı sâdık
Derdine devâ bulduğu dermâna ne minnet

Sabâ gibi sevdâ-keş olur diyâr-ı yâre
Eylese tavâf cân ile îmâna ne minnet

Ger dutsa eli dâmen-i cânânını birgün
Kerem-i Kerîm ettiği ihsâna ne minnet

5 LUTFÎ'ye eğer yâr-i kadîm bir nazar etse
Firdevs gibi cennet ile Rıdvân'a ne minnet

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

66

1 Bugün bu devr-i âlemde nice cânlar bulup devlet
Niceler kahr-ı Kahhâr'ı kazandı buldular zillet

Niceler sırr-ı tevhîdi derûnunda edüp ibkā
Muhabbetle derûnunda ibâdetle edüp ülfet

Niceler bahr-i şehvetde olup gark buldular husrân
Derûnunu şekāvetle mülevves eyledi gaflet

Niceler dergeh-i Hakk'a dutup yüz ilticâ eyler
Ubûdiyyet ile Hakk'a dü-âlem aldılar kıymet

5 Niceler esîr-i dâm-ı hevâ-yı nefs ile kaldı
Düşüp bahr-i şekāvete derûnları dolup zulmet

Niceler dîde-i irfân ile mir'ât-ı vahdetde
Nazar-dâr oldular alıp güzel gözlerine ibret

Kerem-i Kerîm'e LUTFÎ tevekkül eyle yoksa ki
Ne mümkindir halâs olmak meğer Mevlâ ede nusret

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

67

1 Tevhîdde yoldaşım dinde kardaşım
Zuhûr etdi alâmet-i kıyâmet
Sohbet-i vahdetde mahrem sırdaşım
Mahv oldu dillerden nûr-i hidâyet

Hayâ nâmûs âr pîr kalmadı gitdi
Derûn-i dillerden seâdet yitdi
Uryân oldu bu halk perdeyi atdı
Kimden edek bilmem kime şikâyet

Kopdu gelir kahr u gazab selleri
Âteş-i dalâlet dutdu illeri
Gülistân-ı dînin soldu gülleri
Îmân İslâm gitdi bu ne felâket

Hurşîd-i hidâyet zevâle erdi
Sahrâ-yı îmânın enhârı durdu
İblîs bu fitnenin çarhını kurdu
Gitdi bu milletden şân u şerâfet

5 İnkıyâd yok Hak'dan gelen fermâna
Öyle mi boyandık nâr-ı hirmâna
Düşmân olduk emr-i Zât-ı Rahmân'a
Gark etdi dünyâyı bahr-i şekāvet

Adlini gösterir kudret-i Mevlâ
Kahrini gönderir Zât-ı Teâlâ
Celâlinden doğar mihr-i tecellâ
Âfâk-ı enfüsi dutar celâlet

Gün-be-gün görünür devr-i kamerden
Sevk olur nehirler bahr-i kahirden
Kanlı sular akar kûy ü şeherden
Ref' olur âlemden rûy-i selâmet

Gayretin gösterir Vâcibü'l-vücûd
Ummân-ı kāhirde kalır bu mevcûd
Mâdem ki terk olmuş rükû u sücûd
LUTFÎ rûz-i cezâ olur nedâmet

11'li hece vezni

68

1 Seâdet-mend olan dildârına dilbend olur elbet
Gören dildârını sevdâsına derbend olur elbet

Nazar-endâz olan cemâl-i Leylâ'ya olur Mecnûn
Düşer vâdîlere sergeşte-i pâ-bend olur elbet

O serv-i kāmeti seyreyleyen sahrâ-yı gülşende
Yanar cânı döker kānı gözü bî-hand olur elbet

Dökülmüş gerdene geysûleri bir âfet-i devrân
Gören gözler gülistânı muhabbet-mend olur elbet

5 Düşenler dâm-ı sevdâya gezer vahdet diyârında
Bu deryâ-yı belâ LUTFÎ dalan levend olur elbet

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

69

1 Âb-ı hayâ yüzünde
Nûr-i irfân gözünde
Kâmil îmân özünde
Şükrün demidir elbet

Namaz niyâz nâzın var
Allah Allah râzın var
Aşk ile pervâzın var
Şükrün demidir elbet

Deryâ-yı vahdete gir
Vahdetde var bir emir
Yıkan ol pâk-i zamîr
Şükrün demidir elbet

Her şâm u seher gözle
Hak dergehine sızla
Cânân izini izle
Şükrün demidir elbet

5 Talana veren vârın
Hem nâmûs ile ârın
Yârin görür ol yarın
Şükrün demidir elbet

Aman firkatde kalma
Bahr-i hicrâne dalma
Kendin belâya salma
Şükrün demidir elbet

Dersin ise men aref
İki âlemde şeref
LUTFÎ şükret her taref
Şükrün demidir elbet

7'li hece vezni

70

1 Kondu yine dil tahtına sultân-ı muhabbet
Cânân ile cân eyledi bir cân gibi ülfet

Dildâr-ı dilârâ görüne manzar-ı dilde
Ol dil o zemân elbet olur ravza-i cennet

Gülşen-i gönülde açıla gonce-i hamrâ
Ol gonceye müştâk ola erbâb-ı hidâyet

Eşyâ-yı cihândan görünür kudret-i Bârî
Seyr eyle güzeller yüzünü kitâb-ı hikmet

5 Mir'ât-ı hüdâ dîde-i irfâna sezâdır
Elbette görür kimde ki var nûr-i basîret

Her zerrede bir şems-i münîr katrede deryâ
Âlem-i adem merdine mahsûs bu kerâmet

LUTFÎ gibi âvâre-i meydân-ı belâda
Kalma güzelim bul der-i dergâhe karâbet

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

71

1 Arş'dan urulur ferşe kadar nây-ı sehâvet
Güneş gibi göz doldura mînâ-yı sehâvet

Âlemleri halk eyleyen Allah'ı seversen
Kande bulunur kıymet-i vâlâ-yı sehâvet

Ey nûr-i basar dîde-i insâf ile bir bak
Pırlanta olur gün gibi kâlâ-yı sehâvet

Sehâvet ile Hakk'ın hemân hubbine vâsıl
Elbette eder rif'at ü bâlâ-yı sehâvet

5 LUTFÎ Kerîm ism-i şerîfine olan mazhar
Kerem-i Kerîm gark ede deryâ-yı sehâvet

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

72

1 Misâfirin kademleri kesilse
O evden bereket ref‘ olur elbet
Gönülde sehâvet gülleri solsa
Hurmet-i ahbâba kalır mı himmet

Bereket istersen devlethânede
Da‘vet et ihvânı bir bahânede
Hayr u bereketi bul bâ-hânede
Bakkal Muhammed’e etmeli hizmet

Âkif gibi siperlere sinmemiş
Cemâl gibi kuru kuru gülmemiş
Ağa gibi matbaada kalmamış
Bu âlî himmete okunur rahmet

Bulmak isteyenler bu şerâfeti
Arzu eyleyenler bu seâdeti
Seyr eyler fark eder bu sehâveti
Sehâvetdir vallah kadîmî kıymet

5 Sûret-i Lutfî’ye sîret-i hikmet
Ârif-i âgâhe versen nasîhat
LUTFİYÂ dilersen dünyada devlet
Râh-ı Muhammed’e eyle muhabbet

11’li hece vezni

73

1 Âşıkları vecde bırakır nây-ı muhabbet
Hayât ola âşıklara deryâ-yı muhabbet

Dağıldı şerâb-ı hidâyet bezm-i ezelde
Bin zevk ile etdi nidâ salâ-yı muhabbet

Meyhâne-i mânâda olan bâde-i vahdet
Sâkî-i hüdâya tâbi‘ kâlâ-yı muhabbet

Mestâne-i bezm-i ezelî mest-i müdâmdır
Dünyâda da uhrâda da vâlâ-yı muhabbet

5 İhsân-ı ezel yâdigeri kimde ki vardır
Elbet görünür dildeki me'vâ-yı muhabbet

LUTFÎ ne keremdir sana meyhâne-i mânâ
Peymâne-i aşkı vere mânâ-yı muhabbet

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

74

1 Dilâ bu devr-i âlemden nedir maksad nedir hikmet
Aceb bu ibn-i Âdem'den nedir maksad nedir hikmet

Ne içün halk eden Hâlık bizi halk eyledi yokdan
Bize bu sırr-ı a'zamdan nedir maksad nedir hikmet

Bize gönderdi Kur'ân'ı buyurup emr ü fermânı
Bu teklîf-i muazzamdan nedir maksad nedir hikmet

Resûller nev-be-nev geldi bu dünya ser-te-ser doldu
Bu mahlûk-ı mükerremden nedir maksad nedir hikmet

5 Kuluna verdi isti'dâd kılıp hem kābil-i irşâd
Bu kitâb-ı muallimden nedir maksad nedir hikmet

Bu mahlûkāt-ı âlemi abes halk etmedi Allah
Bize târîf ü tâlîmden nedir maksad nedir hikmet

Umûrda kābiliyyet kulda teklifden mukaddemdir
Gör ey LUTFÎ bu tefhîmden nedir maksad nedir hikmet

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

H (Ha) KĀFİYESİ

75

1 Evvel Hudâ'nın aşkına
Ey sâkî doldur bir kadeh
Nûr-i hüdânın aşkına
Ey sâkî doldur bir kadeh

Ol bâdeden her kim içer
Kayd-i sivâlardan geçer
Eflâk-i aşka per açar
Ey sâkî doldur bir kadeh

Mihr-i muhabbetler doğar
Esrâr-ı aşk kalbe sığar
Emtâr-ı hikmetler yağar
Ey sâkî doldur bir kadeh

Ebvâb-ı rahmet açılır
Envâr-ı irfân saçılır
Mey-i muhabbet içilir
Ey sâkî doldur bir kadeh

5 Mestâneler pür-nûr olur
Cebel-i diller Tûr olur
Gönül cinân cân hûr olur
Ey sâkî doldur bir kadeh

Zevk-ı derûn eyler zuhûr
Ol dem gönül bulur huzûr
Mestânelerdir kenz-i nûr
Ey sâkî doldur bir kadeh

Ol bâdenin mestânesi
İrfân dolar dilhânesi
Mâmûr olur vîrânesi
Ey sâkî doldur bir kadeh

Ol bâde ki ihsân olur
Her kim içer insân olur
Mânâda bir sultân olur
Ey sâkî doldur bir kadeh

Her kim gider meyhâneye
Îmân dolar dilhâneye
Cân bahş eder peymâneye
Ey sâkî doldur bir kadeh

10 Ders-i arefden kim alır
Cânânını cânda bulur
Meyhâneyi LUTFÎ bilir
Ey sâkî doldur bir kadeh

Müs tef'i lün / Müs tef'ilün

D (Dâl) KĀFİYESİ

76

1 Ders-i men arefe kitâb-ı hikmet
Muhammed'dir kerem-kâni Muhammed
Muhammed'e oldu hitâb-ı hikmet
Muhammed'dir kerem-kâni Muhammed

Zâtına kuruldu kürsî-i Levlâk
Kuruldu kürsîde sultân-ı emlâk
Kaldılar hayretde ashâb-ı eflâk
Muhammed'dir kerem-kâni Muhammed

Deryâ-yı meârif dürdânesidir
Şem'a-i cemâlin pervânesidir
Enbiyâullahın merdânesidir
Muhammed'dir kerem-kâni Muhammed

Sübhânellezîdir sırr-ı Mîrâc'ı
Kul kefâdan olmuş başının tâcı
Mihr-i izzet bezm-i vahdet sirâcı
Muhammed'dir kerem-kâni Muhammed

5 Dergâh-ı Hudâ'dır rahmet-i Rahmân
Zât-ı Muhammed'dir merkez-i ihsân
Gönderdi bir Allah âleme sultân
Muhammed'dir kerem-kâni Muhammed

Yüzü yerde LUTFÎ merhamet gözler
Bu dergâhe karşu yerdedir yüzler
Aman yâ Muhammed dillerde sözler
Muhammed'dir kerem-kâni Muhammed

11'li hece vezni

77

1 Gönül diyâr-ı hasretde eder bülbül gibi feryâd
Bu zîr-i bâr-ı mihnetde eder feryâdını mûtâd

Cüdâ düşmüş diyârından dûr olmuş nazlı yârından
Ciğergâhı âteş almış kerem-şândan umar imdâd

Meğer bir merhamet ede kerem-rû şâhid-i kudsî
Nazar-endâz ola dildâr aça bendin ede âzâd

Cemâlin cîmini perde edüp cemâline cânân
Aça perdesini yüzden ede âşıkların dilşâd

5 Der-i dergâh-ı dildâre varan bâd-ı sabâdan sor
Nice cân-dâde serbâzlar ciğerden eyler istimdâd

Vere kurb-i civârında o meh-rû gülbe-i ahzân
Sebeb-i vuslata hûn-rîz olan gözü eder irşâd

Mükedder olma ey LUTFÎ bu çarhın rûzigârından
Anadan babadan erham olan Allah eder imdâd

Me fâ ‘ î lün / Me fâ ‘ î lün / Me fâ ‘ î lün / Me fâ ‘ î lün

78

1 Arş’da okunur medh-i muallâ-yı Muhammed
Kürsî-i Kerîm’de çalınur nây-i Muhammed

Meddâhı ki Allah ola bir Zât-ı Kerîm’in
Takdîr ola mı kıymet-i vâlâ-yı Muhammed

Nûrullah ola hilkat-i aslı ne keremdir
Arş-ı mehâsin rûy-i mücellâ-yı Muhammed

Dergâh-ı Hudâ mâden-i hikmet o kerem-kân
Arş ulaşamaz kāmet-i bâlâ-yı Muhammed

5 Bir zât-ı kerîm hulk-i azîm me’haz-i hikmet
Mir’ât-ı hüdâ vech-i muzayyâ-yı Muhammed

LUTFÎ yere yüz koy o kerem-kânına yalvar
Pâyânı mı var bahşîş-i deryâ-yı Muhammed

Mef ‘û lü / Me fâ ‘î lü / Me fâ ‘î lü / Fe ‘û lün

79

1 Her kim ki olur iş bu cihân yâr-i Muhammed
Elbette olur uhrâda ol câr-i Muhammed

Muhabbet-i Muhammed ile eyleyen ülfet
Cennetde olur cânına dildâr Muhammed

Her kim ki eder cânını Muhammed'e kurbân
Gönlünde biter gül gibi gülzâr-ı Muhammed

Feryâda gelir vakt-i seher âşık-ı dilbend
Mâşûkuna karşı cân olur gār-ı Muhammed

5 LUTFÎ gibi dil-hastelere rahmede Mevlâ
Kabûl ede bu ümmeti bâ-zâr-ı Muhammed

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

80

1 Dervîş gel nâr-ı aşka yan
Envâr-ı tevhîde boyan
Esrâr-ı ezkâr ile kan
Allah de gafletden uyan
Kâmil olur dîn ü îmân
Allah Vâhid Ehad Samed

Halka-i Pîr-i Geylânî
Mahzen-i nûr-i Rabbânî
Bahş eder zikr-i sultânî
Kâmil eder pîr insânı
İkmâl eder her noksânı
Allah Vâhid Ehad Samed

Halka-i Pîr-i Bağdâdî
Cem eder ebdâl evtâdı
Kurmuş evreng-i irşâdı
Da'vet-i Hakk'a ibâdı
Cân u dilinde mûtâdı
Allah Vâhid Ehad Samed

Kādirîlerin edâsı
Arşa çıkar her sadâsı
Darb-ı zikirdir binâsı
Keşf olur müşkil mânâsı
Dervîşlerin âşinâsı
Allah Vâhid Ehad Samed

5 Pîr-i Bağdad'ın gülleri
Dervîşlerdir bülbülleri
Salındıkça sünbülleri
Zikreder mey ü mülleri
Budur ezkâr-ı dilleri
Allah Vâhid Ehad Samed

Evliyâların sultânı
Etkıyâların burhânı
Okudur ilm ü irfânı
Neşr eder feyz-i Rabbânî
Evrâd-ı Pîr-i Geylânî
Allah Vâhid Ehad Samed

Şems-i mârifet pîrimiz
Tarîkatde rehberimiz
Gönüllerde enverimiz
Dü-cihân dest-gîrimiz
LUTFÎ Hak'dan tezkîrimiz
Allah Vâhid Ehad Samed

8'li hece vezni

Z (Zâl) KĀFİYESİ

81

1 Ârifâne kıl nazar eş'ârıma baldan lezîz
Sâye-i lutf-i Mesîhâ ârife cândan lezîz

Zarf-ı zevkdir her hurûfu kâse-i meydir sözüm
Sâf-i dil iç sen de gör bak âb-ı hayvândan lezîz

Gel hayâl-i hâme düşme herkese Hak'dır veren
Her hüneri şübhesizdir olmaz irfândan lezîz

Âdemin mikdârı mâlûmdur bu hikmethânede
Ehlini bulsa bilir yok derde dermândan lezîz

5 Sen murâdın terk kıl cânân murâdın hâsıl et
Zevk-ı dilde bulmaz isen feyz-i Rahmân'dan lezîz

Ol derûndan âşinâ mir'ât-ı dilden yâri gör
Hâşâ lillâh hiç olur mu câna cânândan lezîz

Cân gözü cânân yüzünü seyr eder güneş gibi
LUTFÎ'ye bir lutf olur mu böyle ihsândan lezîz

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

R (Ra) KĀFİYESİ

82

1 Hâlik-ı âleme bin hamd ü senâ
Şerîki yok zâtı âlim ü dânâ
Kudret-i Kadîm'dir basîr u bînâ
Her anda o Mennân bir şân iledir

Âlemleri var eyleyen bir Allah
Secdeler eyleriz hasbeten lillâh
Fânîdir mâsivâ Bâkî'dir Allah
Nûr-i tevhîd dilde irfân iledir

Huzûr-i Hazret-i Perverdigâr'e
Mazhariyyetimiz ism-i Gaffâr'e
Yüz sürmemiz hâk-i pây-i Muhtâr'e
Kabûlümüz kâmil îmân iledir

Habîb-i Kibriyâ Ahmed-i Muhtâr
Sultân-ı selâtîn zevi'l-îtibâr
Nûrullahdan mahlûk oldu bahtiyâr
Nübüvveti sâbit Kur'ân iledir

5 Salevâtullahi Teâlâ her dem
Okuyun salevât ey nûr-i dîdem
Zât-ı Peygamber'e olsun dem-be-dem
Mûcizâtı zâhir bürhân iledir

Muhammed'dir "Rahmeten li'l-âlemîn"
Emr-i levlâk ile memdûh-i Mu'în
Nâzil oldu ana Kur'ân-ı mübîn
Risâleti sâbit Kur'ân iledir

Muhammed'dir mihr-i hüdâ âleme
Muhammed'dir feyz-i Hudâ âdeme
Muhammed'dir nûr-i Mevlâ dîdeme
Bahr-i rahmet nehr-i ısyân iledir

Serdâr-ı evliyâ Sıddîk-ı Ekber
Nûr-i Ahmed ile oldu münevver
Hâk-i pây-i Muhammed'le mutahher
Seâdeti sâbık gufrân iledir

Bâb-ı adâletdir emr-i risâlet
Ömer'e emr oldu iş bu beşâret
Fâruk ile geldi İslâm'a nusret
İzhâr-ı İslâm'da bin cân iledir

10 Halâvet-i Kur'ân zâhir sözünde
Nûr-i Rahmân nümâyândır yüzünde
Sırr-ı tevhîd sürûru var gözünde
Bu şerâfet şân-ı Osman iledir

Server-i ashâbdır Hayder-i Kerrâr
Arslanım demişdir Hazret-i Gaffâr
Şâh-ı velâyetdir emîr-i ebrâr
Nusretullah şîr-i Yezdân iledir

Rıdvânullahi aleyhim ecme'în
Şânları terdıye şâyân iledir

Hadîcetü'l-Kübrâ ümmü'l-mü'minîn
Evvel oldur olan İslâm'a muîn
Hazret-i Âişe ümmü'l-mü'minîn
Terdıyeleri şân şâyân iledir

Fâtımetü'z-Zehrâ hayru'n-nisâdır
Ümmü'l-Haseneyn hem zarf-ı hüdâdır
Evlâd-ı peygamber Hakk'a fedâdır
Ağlar gönlü gözü al kān iledir

Hasen-i Müctebâ dürr-i seâdet
Huseyn-i Kerbelâ şâh-ı şehâdet
Zeyne'l-Âbidîn'dir feyz-i nübüvvet
Şerefleri cedd-i zî-şân iledir

15 Zevi'l-ihtirâmdır ashâb-ı kirâm
Zât-ı Muhammed'dir anlara ikrâm
Min indillâh oldu a'zam-ı in'âm
Şeref ü şân Hamza arslan iledir

Selmân-ı Fâris'dir makbûl mükerrem
Muhammed Kāsım'dır sıddîk-ı ekrem
Ca'fer-i Sâdık'sa zât-ı muhterem
Evliyâullahdan emân iledir

İsmi Üveys zâtı veliyyullahdır
Sultân-ı tâlib-i rızâullahdır
Matlûb-i memdûh-i Resûlullah'dır
Efdal-i tâbi'în fermân iledir

Sultânu'l-ârifîn Ebâ Yezîd'dir
Meyân-ı ricâlde şânı mezîddir
Huzûr-i Mevlâ'da makbûl abîddir
Ezel-i ezelden irfân iledir

Pîr-i Harakānî nâ-mütenâhî
Kemâlâtı kâmil Hak'dır penâhı
Mir'ât-ı Muhammed evliyâ şâhı
Tarîk-ı Mevlâ'da merdân iledir

20 Merkez-i meârif Pîr-i Gürgânî
Hâce Fâremedî zevkın ummânı
Nûr-i Hemedânî cânımın cânı
Hayatları zikr-i Mennân iledir

Abdü'l-hâlık Gucdevânî lutfullah
Bir abd-i abîddir hasbeten lillâh
İnkıyâd ederler bütün ehlullah
Feyz-i Muhammed'den meydân iledir

Ârif Rivgerevî rükn-i tarîkat
Hâce Mahmûd ise mihr-i mârifet
Hâce Ali âyîne-i hidâyet
Bu merâtib kâmil insân iledir

Muhammed Bâbâ-yi Semmâsî nûrdur
Emîr Gülâl seyyid sâhib-huzûrdur
Sırr-ı tevhîd ehlullaha sürûrdur
Bu kerâmet hubb-i Sübhân iledir

Şâh-ı Nakşibendî deryâ-yı irfân
Neşr-i feyz-i Hak'da emsâl-i ummân
Câmiu'l-kemâlât ahlâk-ı Kur'ân
Dest-gîr-i ümmet fermân iledir

25 Pîr-i Geylânî'dir kamer-i himmet
Eflâk-i şerîat nûr-i tarîkat
Mir'ât-ı Muhammed bahr-i mârifet
Üstâd-ı kül rîh-i Rahmân iledir

Seyyid Ahmed Rufâî'nin şânı var
İlm ü hilm ü kâmil bin bürhânı var
Tarîkati Hak'dır cân kurbânı var
Emr-i şâmil pîr-i pîrân iledir

Molla Celâleddin nehr-i füyûzât
Vâridâtı kâmil sâhib-fütûhât
Aşk-ı Mevlâ ile olmuş zuhûrât
İbn-i Arabî ile meydân iledir

Şihâbüddin Ömer Sühreverdî'dir
Evliyâullahın kâmil merdidir
Necmüddîn-i Kübrâ gönül şevkıdır
Şems-i Çeştî feyz-i Yezdân iledir

Alâüddin Attar kenz-i meârif
Cem oldu Çerhî'de ilm-i avârif
Üstâd-ı kül sırr-ı eşyâda ârif
Pîr-i Ahrâr dâim seyrân iledir

30 Muhammed Zâhid'in şânı vâlâdır
İlm-i bâtın âleminde a'lâdır
Dervîş Muhammed'in zikri Mevlâ'dır
Mâsivâullahdan uryân iledir

Hazret-i Hâcegî hayât-ı cândır
Hâmil-i esrâr tarîkati şândır
Bâkîbillâh ise kadri ayândır
Bir bâkî cemâle seyrân iledir

İmâm-ı Rabbânî kitâb-ı aref
Bâkî Muhammed'le buldu bin şeref
Füyûzâtı ile doldu her taref
Kerem-i İlâhî şâyân iledir

Mevlânâ Urvetü'l-Vüskā Muhammed
Seyfüddîn Muhammed oldu müeyyed
Seyyîd Nûr Muhammed feyz-i müebbed
Cânı evliyânın cânân iledir

Şemsüddin mazhar-ı Habîbullahdır
Seyyid Abdullah ki Dehlevî şâhdır
Mevlânâ Hâlid ki bu dinde mâhdır
Seyyid Hekârî'yle erkân iledir

35 Seyyid Tâhâ zarf-ı feyz-i Rabbânî
Câm-ı hüdâ mey-i mânâ reyhânı
İnsan olan eder insan hayvânı
Dest-gîr-i Hak'dır derbân iledir

Muhammed Küfrevî kenz-i keremdir
Meyân-ı kâmilde Mesîhâ demdir
Avn-i Hudâ ile sâhib-kademdir
Lokmân-ı mânevî dermân iledir

Deryâ-yı muhabbet sultân-ı uşşâk
Târik-i mâsivâ cemâle müştâk
Meczûb-i İlâhî bahr-i iştiyāk
Abdülhâdî aşk-ı Rahmân iledir

Abdülbâkî câm-ı mey-i mânâdır
Ehl-i dildir zâhir bâtın rânâdır
Zarf-ı irfân gönül gözü bînâdır
İlm ü hikmet dürr ü mercân iledir

Nesîm-i Küfrevî Nesîm Efendi
Âlim-i hidâyet âlem beğendi
Bâb-ı hidâyetde himmet kemendi
Sa'y-i belîğleri derbân iledir

40 Abdülhâlık ise bâb-ı seâdet
Açıldı zâtına buldu şehâdet
Abdülbârî seyyid necm-i hidâyet
Şeyh Abdurrahmân cânân iledir

Şeyh Yûsuf-i Kôdî kıble-i cândır
Makbûl-i dergeh-i pîr-i pîrândır
Avn-i Hudâ ile dâru'l-emândır
Kerem-rû maksadı Deyyân iledir

Huseyn-i Gedâî muhtâc-ı Mevlâ
Perlikde şehâdet a'lâdan a'lâ
Rahmete gark ede Bârî Teâlâ
Ümîdimiz rahm-i Rahmân iledir

Muhammed Lutfî'dir kurbân-ı îşân
Ervâh-ı cüllâs-ı cem-'i azîzân
Himmetleri bâkî bizlere her an
Füyûzât-ı ânân Feyyâz iledir

Hâce Mahmûd Vehbî dillere dildâr
Râh-i şerîatde oldur şehsüvâr
Zühd ü takvâ mahviyyetde nâmdâr
Âlim-i hakîkat devrân iledir

45 Anlar ile anı Hudâ haşreyler
Evliyâya her kim muhabbet eyler
Evliyâyı gören Hakk'ı zikreyler
Hadîsdir bu emr ü fermân iledir

Evliyâyı medh eylemiş bir Allah
Kur'ân'da nazar et hasbeten lillâh
Evliyâ sebebdir tevfîk minallah
Velîye intisâb Kur'ân iledir

Velî yakîn demek olur Hudâ'ya
Kulak dut Kur'ân'dan gelen sadâya
Ermek ister isen râh-i hüdâya
Kurbiyyet-i Mevlâ insân iledir

MUHAMMED LUTFÎ'nin yerdedir yüzü
Ümîdi Hudâ'dır dergehde gözü
Anlarla haşreyle yâ Rabbi bizi
Ümîdimiz rahm-i Rahmân iledir

11'li hece vezni

83

1 Ey sâkî-i devr-i zemân gözler seni mestâneler
Ey fâtih-i dâru'l-emân devrân eder peymâneler

Ey sâkî-i meyhânemiz gözler seni mestânemiz
Şem'a yanar pervânemiz açıla şerâbhâneler

Sâzendelerin sâzına bak mestlerin niyâzına
Muğbeçenin hem nâzına cândan geçer dîvâneler

Ellerde şerâb gülleri gerdende gül kâkülleri
Nağme-nevâdır dilleri meyhânede dürdâneler

5 Ebrû-kemân bir nev-civân zülf-i siyeh serv-i revân
Pîr-i mugān âlî-dîvân kurmuş döner rindâneler

Verir şerâb-ı vahdeti mestâne eder himmeti
Sermest bulur bu devleti içer mey-i mîrâneler

Ejder eden aşâları mest eyleyen Mûsâ'ları
Ref'eylemiş Îsâ'ları LUTFÎ bu şerâbhâneler

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

84

1 Men aref bülbüllerine verd-i handim kıl nazar
Her seher sünbüllerine la'l-i kandim kıl nazar

Gör ne ibret gösterir göze mezâhirde şuûn
Dîde-i irfân-güşâde sa'd-mendim kıl nazar

Mazhar-ı esmâ olan eşyâ kitâb olmuş bize
Zerreler hep mihr-i vahdet şîve-mendim kıl nazar

Gör dehân-ı irfânı dökmüş güneş-veş gevheri
Bahr-i hikmetdir eserler bak efendim kıl nazar

5 Te'lîfât-ı evliyâ kevser-i mânâ kâsesi
Mârifet-nâme ki elde kâfî pendim kıl nazar

LUTFİYÂ dârü'l-emân gir ehl-i diller kalbine
Şebnem-âsâ nâzik ol himmet-bülendim kıl nazar

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

85

1 Tasavvuf sâf-ı dilden Hazret-i Allah'a dönmekdir
Tasavvuf ıstılâhâtı ile sanma öğünmekdir

Tasavvuf emr-i billâh ile dâim olmak elbettir
Yalınız sanma elfâz u ibârât beğenmekdir

Tasavvuf hasbeten lillâh bulursa ehlini söyler
Nukûşâtı makālâtı makāmât mı güvenmekdir

Doğar havf-i Hudâ'dan ilm-i hikmet kalb-i âgâhe
Gönülde inzivâ eyler muhabbetle tökünmekdir

5 Bu yolda ketm-i esrâr eylemek ağyârdan farzdır
Cehâlet perdesine zâhiren vallah bürünmekdir

Tasavvuf sırrını nâ-ehline neşreyleyen zâlim
Verip nâmûsunu ağyâr eline kâre dönmekdir

Tasavvuf nüshaları var yine erbâbına mahsûs
Haramdır mübtedîlere haram ile sürünmekdir

Sabîlere tezevvüc lezzetin söyleyen ahmaklar
Hakîkatde olup sârık zâhir sâdık görünmekdir

Görünmezden mukaddem mihr-i mânâ kalb-i tâlibde
Güneşden bahsi kılmaklık hayâsızlardan olmakdır

10 Nice yüz bin makāmâtı terakkî eylese âşık
Tasavvuf neşrine me'mûr olur mu bunu bilmekdir

Bu dînin a'zam-ı şartı kıyâs-ı nefs ü insâfdır
Yerinde sâmit u sâbir bu babda râhı almakdır

Mutasavvıf mütevâzî olur kor yerlere yüzler
Dayanıp LUTFÎ Mevlâ'ya îmân ile sevinmekdir

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

86

1 Lisânü'l-gayb olan ârif sana sırrın nihân söyler
Bu esrâr-ı İlâhî'yi gönülden bî-dehân söyler

Eğer Arş-ı tecellîden doğarsa hurşîd-i vahdet
Gönül tahtında rûh sultân olur emrin ayân söyler

Görürsün dîde-i dilden bu eşyâ mir'ât-ı Hak'dır
Bütün eşyâ olur nâtık aref dersin beyân söyler

Kemâl-i kudreti seyr et güzelce asgar eşyâdan
Azamet-i İlâhî'den kamu zerrât revân söyler

5 Güneşden âşikârdır sırr-ı vahdet olsa isti‘dâd
Nukûşât-ı cihân LUTFÎ bu esrârı devân söyler

Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün

87

1 Sırr-ı tevhîd neşreder bir mihr-i irfân dildedir
Mâsivâyı kat‘eder envâr-ı îmân dildedir

Âlemi var eyleyen Mevlâ’ya verdim gönlümü
Dest-gîrim her dü-âlem hubb-i Rahmân dildedir

Ravza-i dildir ezelden men aref dershânesi
Hall-i müşkil eyleyen ilhâm-ı şe’n dildedir

Mazhar-ı ism-i Kerîm’dir ervâh-ı ehl-i îmân
Hubb-i Mevlâ hâmilidir kenz-i ihsân dildedir

5 Menzil-i nûr-i tecellâ sadef-i dürr-i hüdâ
LUTFİYÂ nazargeh-i Hak emr ü fermân dildedir

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘î lâ tün / Fâ‘îlün

88

1 Ey mîr-i zemân şüphe ne yerler seni yerler
Musallâya kor er kişi niyyetine derler

Terk eylediğin serveti taksîme koyunca
Gavgā ederek vereseler nâ-sezâ söyler

Hâkimlere muhtâc olıcak âkıbeti bu
Kendüye taraf söyleye şâhidlere zorlar

Fetvâya gider görse eğer kesret-i nef‘i
Şerîatin ibkāsına ol bin senâ eyler

5 Ger vermese emr-i şerîat kesret-i mâlı
Kahrile döner kānûn-i cedîdeye fırlar

Cân tende iken mâlını Allah yoluna ver
Yoksa ki verese bu mâlın üstüne hırlar

LUTFİYÂ bugün Hâlik'a dön başka necât yok
Ölende ayân olsa ne fâide bu sırlar

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

89

1 Dergâh-ı Hudâ rahmet-i Rahmân bizi gözler
Ey ehl-i îmân envâr-ı irfân bizi gözler

Meddâhımız olmuş ezelî Hazret-i Mevlâ
Biz ümmet-i Muhammed'i ihsân bizi gözler

Bu şehr-i sıyâm emr-i İlâhî ne keremdir
Isyân u verem derdlere dermân bizi gözler

Âyîne-i şerîate bak sen seni bir gör
Emrine itâat ede Kur'ân bizi gözler

5 Kendi ne Kerîm'dir ne kerem eylemiş Allah
İslâm olanın ıtkına fermân bizi gözler

Arş'dan erişir ferşe kadar rahmet-i Rahmân
Ebhur-i keremden olan ummân bizi gözler

Allah'ı Muhammed'i seven beste-dil olmuş
Fermânına Mevlâ'sının Furkān bizi gözler

Bu şehr-i şerâfet ne kerâmet ne letâfet
Eller ere a'lâya Ramazân bizi gözler

Çâr-etrafa çarpar mı bulan râh-i hüdâyı
Dutmuş ola hablullahı sultân bizi gözler

10 Ey nûr-i dîdem nûr-i hüdâ bu Ramazân'da
Gönül gözüne erişe bu şân bizi gözler

Dest-gîrimiz ola meğer Hazret-i Allah
Mâh-i Ramazân efdal-i ezmân bizi gözler

LUTFÎ yere yüz koy o kerem-kânına yalvar
Vallahi bugün rahmet-i Rahmân gibi gözler

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

90

1 Belâ-yı girdâba düşen sefîne
Gökde uçan kuşdan istimdâd eyler
Bahr-i kahir dolsa rûy-i zemîne
Amân Allah diye bin feryâd eyler

Âteş aldı bu dünyâyı alışdı
Kâfir İslâm birbirine karışdı
Kullar azdı Hak'dan belâ erişdi
Kebâir küfüre istinâd eyler

Sular gibi akar akar giderler
Kebâiri göz önünde ederler
Evlâdından fâsık ümm ü pederler
Şehvet-i nefsine inkıyâd eyler

Nisâ ricâl birbirine karışdı
Ehl-i şekā ısyân ile görüşdü
İblîs mel'ûn murâdına erişdi
Yürüdür tuğyânı i'timâd eyler

5 Ahkemü'l-hâkimîn Rabbü'l-âlemîn
Demezler göndermiş Kur'ân-ı mübîn
Münkir-i kıyâmet olur mu gamgîn
Gün-be-gün gafleti izdiyâd eyler

Edeb ü hayâdan olmuşlar berî
Îmân u İslâm'dan kalmışlar geri
Bahr-i şekāvetde civân u pîri
Râh-i şerîatden istib'âd eyler

Kolay kolay İslâm nâmı söylenmez
Emr-i Kur'ân nedir aslâ dinlenmez
Bu gaflet kıratı gider eylenmez
Kitabdan bî-taraf infirâd eyler

Eyvâh İslâm bugün bozuldu gitdi
Tarîk-ı dalâle düzüldü gitdi
Îmân irfân ise süzüldü gitdi
Dem-i gaflet kalbde incimâd eyler

Âmirler verdiği emrine sâhib
Elbette emrullah cümleye gālib
Kādir kudretini eder mi gāib
Gayretullah LUTFÎ gör neler eyler

11'li hece vezni

91

1 Kānûn-i kadîmdir ezel ezelden
Kullarına sultân bayramlık verir
İhsânı umarlar vech-i güzelden
Kullarına sultân bayramlık verir

İlticâ eylerler kirâmü'n-nâse
Muhabbet eylerler Allah-şinâse
Îtibâr eylerler elbet esâse
Kullarına sultân bayramlık verir

İkramlar eylerler sabî sıbyâne
İhtirâm eylerler pîr ü civâne
Bayramda giderler mîr-i mîrâne
Kullarına sultân bayramlık verir

Sehâvetden sukût etme yamandır
Sehâvet erbâbı dost-ı Rahmân'dır
Sehâveti olan kâmil îmândır
Kullarına sultân bayramlık verir

5 Zü'l-Celâl bir Allah şâhlar şâhıdır
Cümle mahlûkātın pâdişâhıdır
İkrâm ihsân ise anın râhıdır
Kullarına sultân bayramlık verir

Cenâb-ı zü'l-Kerem cevâdü'n-Kerîm
Hâlik-ı âlemdir Rahmân u Rahîm
Rezzâku'l-merzûkîn fi'linde Hakîm
Kullarına sultân bayramlık verir

Kullar ki kullara ede ihsânı
İhsân ile göre insân insânı
Zuhûr eyler merhamet-i Sübhânî
Kullarına sultân bayramlık verir

Dergâh-ı Mevlâ'ye pâ-beste olan
Kerem-i Kerîm'e peyveste olan
Harem-i hurmete dest-reste olan
Kullarına sultân bayramlık verir

İki cihân devletidir muhabbet
Allah'a eylerse ne büyük devlet
Her kimde var ise bu âlî himmet
Kullarına sultân bayramlık verir

10 Tâlib-i rızâ-yı Rahmân olanlar
Anlardır rahmet-i Rahmân bulanlar
Hakk'a kulluk edüp namaz kılanlar
Kullarına sultân bayramlık verir

LUTFÎ dirâz etme bugün bu sözü
Kur'ân'dan ayırma bu iki gözü
Her kim Allah'ına döndürse yüzü
Kullarına sultân bayramlık verir

11'li hece vezni

92

1 Meydân-ı tevhîdde merd-i merdâne
Şem'a-i îmâne oldum pervâne
Mâlik oldu gönül nûr-i irfâne
İkrâr u tasdîkım elde dürdâne
Giderim cennete iki bir yokdur
Husn-i zannım Hâlik'ıma pek çokdur

Sebkat etdi seâdet-i ezelî
Tevhîd ettim ezel ben Lem-yezel'i
Kādir Allah kâinatı düzeli
Mahbûbumdur güzellerin güzeli
Giderim cennete iki bir yokdur
Husn-i zannım Hâlik'ıma pek çokdur

Nûr-i basîretle gördüm cihânı
Seyreyledim âşikâre nihânı
Tevfîk-i Hak dilde tevhîd bürhânı
Açıldı ebvâb-ı feyz-i Rabbânî
Giderim cennete iki bir yokdur
Husn-i zannım Hâlik'ıma pek çokdur

Aklı olan bilir hatâ sevâbı
Güneş-veş meydânda Hakk'ın kitâbı
Emrullahı dutan görmez itâbı
İrfân tarîkıyle aldım hitâbı
Giderim cennete iki bir yokdur
Husn-i zannım Hâlik'ıma pek çokdur

5 Kabûl ettim cândan emr-i Kur'ân'ı
İnkıyâd eyledim dutdum fermânı
Namaz kıldım aldım bûy-i Rahmânî
Secdede seyretdim zevk-ı îmânı
Giderim cennete iki bir yokdur
Husn-i zannım Hâlik'ıma pek çokdur

Allah'ın bizlere büyük ikrâmı
Müyesser eyledi dîn-i İslâm'ı
Bu İslâm'dır seâdetin i'lâmı
İslâm'ların selâmetdir encâmı
Giderim cennete iki bir yokdur
Husn-i zannım Hâlik'ıma pek çokdur

Salât ise Hakk'ı büyük bilmektir
Zekât ise Allah içün olmakdır
Oruç ise hubb-i Mevlâ bulmakdır
Îmân ise Kur'ân ile kalmakdır
Giderim cennete iki bir yokdur
Husn-i zannım Hâlik'ıma pek çokdur

Hacc ise bir zıyâfet-i Hudâ'dır
Ziyâret-i Kâbe emri edâdır
İslâm olan emrullahe fedâdır
Kalb-i mü'min kenz-i nûr-i hüdâdır
Giderim cennete iki bir yokdur
Husn-i zannım Hâlik'ıma pek çokdur

Erişdi gönlüme feyz-i Sübhânî
Aks etdi dimâğa bûy-i Rahmanî
Kur'ân ise bize Hakk'ın bürhânı
Hakk'dır mansûr eden ehl-i îmânı
Giderim cennete iki bir yokdur
Husn-i zannım Hâlik'ıma pek çokdur

10 Şerîatle olan dînine mâlik
İlm ü hayâ ile dutan mesâlik
Allah ile olan olur mu hâlik
Emr-i tarîkatle giden bir sâlik
Giderim cennete iki bir yokdur
Husn-i zannım Hâlik'ıma pek çokdur

MUHAMMED LUTFÎ'nin yerdedir yüzü
Ümîdi Allah'dır dergâhde gözü
Hubb-i Hudâ salmış derûne sızı
Hudâ elbet sever niyâz u nâzı
Giderim cennete iki bir yokdur
Husn-i zannım Hâlik'ıma pek çokdur

11'li hece vezni

93

1 Göründü hilâl-i mâh-ı Muharrem
Âdem ağlar Havvâ ağlar Şît ağlar
N'oldu Kerbelâ'da zât-ı mükerrem
İdrîs ağlar Sâlih ağlar Nûh ağlar

Habîb-i Kibriyâ kurret-i ayni
Nice gülgûn etdin o gül-cebîni
Nasıl elvân etdin vech-i Huseyn'i
Halîl ağlar gülzâr ağlar nâr ağlar

Deryâ-yı melâhat dürdânesini
Şem'a-i Muhammed pervânesini
Zümre-i velâyet merdânesini
İshâk ağlar Ya'kûb ağlar Îys ağlar

Gülzâr-ı nübüvvet gül-i hamrâsı
Kenz-i meârifdir sadr-ı sahrâsı
Kazâya rızâdır sabr u sevdâsı
Yûsuf ağlar Yûnus ağlar Lût ağlar

5 Ol hayru'n-nisânın nûr-i dîdesi
Hayder-i Kerrâr'ın ber-güzîdesi
Bahr-i seâdetin dür-ferîdesi
Mûsâ ağlar Hârûn ağlar Tûr ağlar

Ahmed-i Muhtâr'ın necm-i Mîrâc'ı
Enbiyâullahın başının tâcı
Mihr-i vefâ bezm-i vahdet sirâcı
Dâvûd ağlar Sultân ağlar mûr ağlar

Huseyn-i Kerbelâ mir'ât-i Hudâ
Sadr-ı safâ zarf-ı envâr-ı hüdâ
Emr-i Hakk'a rûhun eyledi fedâ
Îsâ ağlar Meryem ağlar Kuds ağlar

Hasen-i Müctebâ nûr-i hüdâdır
Huseyn-i Kerbelâ dürr-i vefâdır
Hakk'ı seven dâim Hakk'a fedâdır
Cibrîl ağlar Sidre ağlar Rûh ağlar

Sahrâ-yı Kerbelâ kan gülistânı
Bozuldu risâlet bâğ u bostânı
Ehl-i beyt'in soldu bahâristânı
Ahmed ağlar Mahmûd ağlar Hızr ağlar

10 Deşt-i Kerbelâ'da güzeller şâhı
Mülk-i melâhatde şehâdet mâhı
Huseyn'e muntazır Hakk'ın dergâhı
Sıddîk ağlar Muhtâr ağlar gār ağlar

Kerbelâ'ya Âl-i abâ ekilmiş
Kudret incûleri yere dökülmüş
Hayder-i Kerrâr'ın kaddi bükülmüş
Rıdvân ağlar gılmân ağlar hûr ağlar

Teşne-dil Ehl-i beyt feryâd ederler
Huseyn'in etrâfın alup giderler
Cilve-i Rabbânî çâre n'iderler
Zemîn ağlar zemân ağlar gök ağlar

Şiddet-i harâret kemâl bulunca
Ehl-i beyt'in dillerine dolunca
Risâlet bâğında güller solunca
Seher ağlar sabâ ağlar gül ağlar

Dürr-i yetîm Huseyn'in her sözleri
Dergâh-ı Hakk'adır güzel yüzleri
Kan yaş döker Ehl-i beyt'in gözleri
Nergis ağlar reyhân ağlar Nil ağlar

15 Kerbelâ çölünde cân bülbülleri
Güneş pâreleri Cibrîl gülleri
Nice alkan olmuş gül geysûleri
Sûsem ağlar sünbül ağlar gül ağlar

Alî Ekber Âl-i abâ reyhânı
Bahr-i Ehl-i beyt'in dürr ü mercânı
Kamer-i melâhat nûr gülistânı
Kâkül ağlar geysû ağlar tel ağlar

Evlâd-ı Alî'den o şîr-gîr Abbâs
Tarz-ı Hayder tahsîn eder gören nâs
Huseyn'in halâsın eyler iltimâs
Ummân ağlar tûfân ağlar cûd ağlar

Evlâd-ı Hasen'den Kāsım nev-civân
Âfitâb-i zemân mihr-i dirahşân
Hatt u hâli kudret dür ile mercân
İncû ağlar mercân ağlar dür ağlar

Bağlandı Fırat'ın her bir tarafı
Bilinmedi Ehl-i beyt'in şerefi
Bu hikmeti bilir bilen arefi
Lokmân ağlar Nu'mân ağlar dîn ağlar

20 Dîdeleri hûn-bâr sekîne gülber
Sâdâte çekilmiş şimşîr ü hançer
Pîr ü civân sabî görür berâber
Nesîm ağlar Mansûr ağlar dâr ağlar

Evlâd-ı peygamber bir bir gitdiler
Derecât-ı şehâdet'e yetdiler
Meydânı Huseyn'e teslim etdiler
Melek ağlar felek ağlar hâk ağlar

Hayderâne İmâm meydâne girdi
Seyredenler Zât-ı Ahmed'i gördü
Şîr-i Hudâvârî bir nâra urdu
Rüstem ağlar Behrâm ağlar Zâl ağlar

Câme-i Ahmed'i egnine geymiş
Amâme-i Peygamber'i sarınmış
Nûr-i Muhammed'i kat kat bürünmüş
Îmân ağlar İslâm ağlar dîn ağlar

Dîde giryân ciğer büryân o bir cân
Ederdi eşrârı hâk ile yeksân
Kanlar akar taşlar olurdu mercân
Şöhret ağlar şevket ağlar şân ağlar

25 O demde erişdi emr-i İlâhî
Bir Allah'dan gayri yokdur penâhı
Atından ki düşdü velâyet şâhı
Levha ağlar kalem ağlar Arş ağlar

Huseyn'i seyr eder ağlar Peygamber
Bu bâzâra nâzır fâtih-i Hayber
Şimr o gerdana salınca hançer
Merdân ağlar meydân ağlar kan ağlar

Haymegâhdan gördü İmâm'ı alkan
Ehl-i beyt eyledi aman bir figān
Arş'ı deler geçer bu âh-ı sûzân
Pîrân ağlar civân ağlar cân ağlar

Bütün eşyâ kan yaş ağlardı ol gün
Nehr ü bahir kanlar çağlardı ol gün
Bu derd gönülleri dağlardı ol gün
Hacer ağlar şecer ağlar bâr ağlar

MUHAMMED LUTFÎ'nin bağrı delinsin
Pârelensin beden rûhu alınsın
Muhıbb-i hânedân kimdir bilinsin
Gedâ ağlar sultân ağlar hân ağlar

11'li hece vezni

94

1 İmâm-ı ümmetem bugün
Cem oldu ümmet gün-be-gün
Aldatdız beni gûn-â-gûn
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

Ey Kûfî'ler ey bî-vefâ
Şâmî'lerde çokdur cefâ
Yezîd'e verdiniz şifâ
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

Ravzadan beni ayırdız
Zâlim Yezîd'e duyurduz
Kerbelâ'da iş kayırdız
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

Ceddim Habîb-i Kibriyâ
İmâm-ı cümle enbiyâ
Babam serdâr-ı evliyâ
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

5 Ceddim benim nûr-i hüdâ
Hayder babam şîr-i Hudâ
Zehrâ anam hayru'n-nisâ
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

Evvel Hudâ'nın aşkına
Nûr-i hüdânın aşkına
İş bu nidânın aşkına
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

Da'vet etdiz hilâfete
Teklif etdiz şerîate
Yol gösterdiz şehâdete
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

Esrâr-ı Ahmed bizdedir
Nûr-i Muhammed bizdedir
Feyz-i muhabbet bizdedir
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

Kerbelâ'da etdiz esîr
Ahvâlime Allah basîr
Nusret-i Rabb'im müstenîr
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

10 Bugün Hayru'l-verâ ağlar
Bugün hayru'n-nisâ ağlar
Bugün nûr-i hüdâ ağlar
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

Bugün Arş-ı berîn ağlar
Bugün rûy-i zemîn ağlar
Bugün Rûhu'l-emîn ağlar
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

Bugün bizi ağlatmayın
Yüreğimiz dağlatmayın
Yollarımız bağlatmayın
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

Bugün bizi âzâd edin
Rızâullahı yâd edin
Cedd-i a'lâmı şâd edin
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

Dokuz kardeşim berâber
Üç oğlum var nûrdan eser
Birâder-zâdeler server
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

15 Garib düştük bu illere
Söylendik dilden dillere
Gark olduk kandan göllere
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

Sâdâtlar şehîd oldular
Tâze gül gibi soldular
Bütün cinâne doldular
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

Şimdi biz şehîd olunca
Haymeler âteşlenince
Velvele Arş'a dolunca
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

İmâm ki kāne boyandı
Bu zulüm Arş'a dayandı
Gayret-i Hudâ uyandı
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

LUTFÎ dirâz etme sözü
Yüreklere urma közü
Haşre dek çıkmaz bu sızı
Bugün mâh-ı Muharrem'dir

8'li hece vezni

95

1 Ârifin cân gözlerinde nûr-i irfân var olur
Ârife avn-i Hudâ sırr-ı meârif yâr olur

Ârifin gönlü gözü menzil-i feyzullah velî
Ekserî hikmet-i Hak nâs manzarında hor olur

Ârife bir vakt olur ki gül-gülistân gösterir
Vakt olur ki içi cennet dışı zarf-ı nâr olur

Ârifin nûr-i hidâyet matla-'i cângâhıdır
Gâh olur ki zîr u zillet kârı âh ü zâr olur

5 Gâh olur ilm-i ledünnî nâşiri Hassân gibi
Gâh terk-i cân içün Allah ile bâzâr olur

LUTFİYÂ âriflerin erkânı akla sığmamış
Gâh uzlet gâh izzet dillere dildâr olur

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

96

1 Zâkirler zikr ile ülfet ederler
Tarîkat-i Hakk'a doğru giderler

Gönülleri Hakk'ın nûriyle dolmuş
Vücûdu zikr ile pür-nûr ederler

Dervîşlerin vardır âlî himmeti
Dervîşler gedâyı sultân ederler

Dervîşler Allah'ı sever gönülden
Halka-i zikirde meydân ederler

5 Dervîşlerin nûr-i îmân yüzünde
Berk urur göreni hayrân ederler

Sehâvet şecâat gayret tevekkül
Hidâyeti kalbde mihmân ederler

Dervîşler cündullah olmuş bâtında
"Nasrun minallah"dan ihsân ederler

Tâlib-i sâdıkı bulsa dervîşler
Gönlünü merkez-i irfân ederler

Dervîşlerin gönlü gözü mârifet
Nûruyla doldurmuş devrân ederler

10 Dervîşleri LUTFÎ çok sever Allah
Yolunda cânların kurbân ederler

11'li hece vezni

97

1 Mâcerâ-yı Kerbelâ'dan bahs eden dil nâr olur
Bahr-i derde gark olunca kalbi âteş-bâr olur

Nûr-i dîdâr-ı Huseyn'e âşık idi mihr ü mâh
Gün gibi bu Kerbelâ Vak'ası iştihâr olur

Hânedânın serveri Zât-ı Huseyn'dir zarf-ı nûr
Mâh-ı mâtemdir gözü âşıkların hûn-bâr olur

Kurret-i ayn-i Alî cân-pâre-i Zehrâ Huseyn
Âl ü evlâd-ı Muhammed katline bâzâr olur

5 Gül-gülistân-ı Habîb-i Kibriyâ'nın gülleri
Kerbelâ sahrâları kanlar akar gülzâr olur

Âl-i abâ gülleri günden güzel gül yüzleri
Nûr-i Mevlâ gösterir herbiri bir dildâr olur

LUTFİYÂ derd ü belâ ummânıdır bu Kerbelâ
İlm-i hikmet ehline dilden dile ihbâr olur

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

98

1 Seyreyle güzel kudret-i Mevlâ neler eyler
Allah'a sığın adl-i Teâlâ neler eyler

Elbet yürüdür fermânını Kādir u Kayyûm
Herkese lâyık sırr-ı tecellâ neler eyler

Âlemleri var eyleyen Allahü Alîm'dir
Gözler göricek mihr-i muallâ neler eyler

Eltâf-ı Kadîm rahm-i Azîm Bârî Teâlâ
Kerem-i Kerîm şems-i mücellâ neler eyler

5 LUTFÎ der-i dergâh-ı İlâhî'de sebât et
Nazlı niyâz et Hakk'a temennâ neler eyler

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

99

1 Rahmeti Rahîm'den istirhâm eyle
Merhameti Kadîm Zât-ı Hakîm'dir
Keremi Kerîm'den istikrâm eyle
Rahmân u Rahîm'dir Zât-ı Kerîm'dir

Hamd ü senâ bir şânına şâyândır
Hâlik-ı âlemdir halka ayândır
Mûcid-i mevcûdât akla beyândır
Merhamet-i Mevlâ halka amîmdir

Kopar rûz-i cezâ rahmet ummânı
Ne keremler eyler merhamet kânı
Âlemi gark etmiş Hakk'ın ihsânı
Dayan bir Allah'a lutfu azîmdir

Merhameti âşık ehl-i ısyâna
Ummân-ı merhamet gelür tuğyâna
Ne gam vardır yarın ehl-i îmâna
Mü'minler mekânı dâr-ı ne'îmdir

5 Pişrev-i mü'minîn Muhammed olur
Elbette o ümmet necâtı bulur
Aliyyü'l-Mürtezâ livâdâr olur
Allah'ın keremi bâkî kadîmdir

LUTFİYÂ tarîk-ı tevhîdde sâbit
Ol ol ki olasın bu bağda nâbit
Ehl-i îmân yazmış ezelde kâtib
Tevhîdimiz dilde Allah Alîm'dir

11'li hece vezni

100

1 Mevlâ bizi afvede
Gör ne güzel ıyd olur
Cürm ü hatâlar gide
Bayram o bayram olur

Feyz-i muhabbet-i Hak
Nûr-i hidâyet siyak
Cennet-i a'lâ durak
Bayram o bayram olur

Hakk'ı seven merd-i şîr
Kalbi olur müstenîr
Allah ola dest-gîr
Bayram o bayram olur

5 Merhametin kânıdır
Afv u kerem şânıdır
Hep anın ihsânıdır
Bayram o bayram olur

Hakk'ı seven dil ü cân
Aşkı ede heyecân
Feth ola bâb-ı cinân
Bayram o bayram olur

Bahr-i keremden Hudâ
Gark ede nûr-i hüdâ
Afv ola bây u gedâ
Bayram o bayram olur

Ganîler ede kerem
Ref' ola derd-i verem
Sahî ola muhterem
Bayram o bayram olur

Merhamet ede Rahîm
Dermânı vere Hakîm
Lutfede lutf-i Kadîm
Bayram o bayram olur

Nûr-i hidâyet dola
Dilde hidâyet bula
Nâsırın Allah ola
Bayram o bayram olur

10 Tevhîd ede zevk ile
Hakk'ı seve şevk ile
Tasdîk inerse dile
Bayram o bayram olur

El duta kitâbını
Dil duta hitâbını
Cân duta şitâbını
Bayram o bayram olur

Mevlâ'yı cândan seven
Rızâ-yı Hakk'a iven
Lutf-i Hudâ'ya güven
Bayram o bayram olur

Dildeki Rahmân olur
Derdlere dermân olur
Âzâde fermân olur
Bayram o bayram olur

LUTFÎ'ye lutf u kerem
Dâhil-i bâb-ı harem
Dâimâ Allah direm
Bayram o bayram olur

7'li hece vezni

101

1 Âdem oldur hak kelâmı duyduğunca şâd olur
Kendinin hakkında doğru sözlere dilşâd olur

Hayır-hâh bir dostuna eyler tevâzû dâimâ
Hak kelâmı kim dutarsa dü-cihân âbâd olur

Kesb-i yediyle meyân-ı nâsda şîr-i ner gibi
Ser-bülend ol ehl-i gayret hayr ile çok yâd olur

Ahyer olandır ibâdet eyleyen Allah'ına
Râh-i Mevlâ'da gider hem emrine münkād olur

5 Ehl-i gayretin olur mu kimseye bir minneti
Herkesin yanında kadr ü kıymeti îcâd olur

Merd-i battal dâimâ yer herkesin bir darbını
Darb yiyüp söz işiderek her günü berbâd olur

LUTFÎ'yi haşreyleye ashâb-ı gayretler ile
Zü'l-Celâl rûz-i cezâda ne güzel bir âd olur

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

102

1 Bu ahvâle âgâh olan erenler
Her dü-dîdeleri nehr-i kan olur
Nûr-i basîretle devri görenler
Ölümden bin beter perîşân olur

Kalmadı gözlerde nûr-i basîret
Gurûb etdi bugün şems-i şerîat
Hangi kalbde kaldı mihr-i mârifet
Bu zindân içinde bir buhrân olur

Kıbtîler görseler hayret ederler
Bu ahvâlimize vahşet ederler
Âkıller de şaşar dehşet ederler
Bu gidişde giden ten büryân olur

Kur'ân-ı Kerîm'den yüzler çevrildi
Diyânetin hisârları devrildi
İslâm olan ateşlerde kavruldu
Kıyâmetde seyret ne devrân olur

5 LUTFÎ rûz-i cezâ meydân kurulur
Defterler elinde herkes sürülür
Allah hâkim olur hisâb görülür
Zâlimler zulmüne peşîmân olur

11'li hece vezni

103

1 Ezelden âdet-i Mevlâ dostuna
Sevdiği kulunu mübtelâ eyler
Alınca abdini kerem destine
Anı bir derd ile ibtilâ eyler

Sabr ile selâmet buldu erenler
Belâları baldan tatlı görenler
Her ne gelse Hak'dan lezzet bulanlar
Dergâhında anı ictibâ eyler

Ne kadar Mevlâ'sı verirse derdi
Dergâh-ı Mevlâ'ya mültecâ kendi
Her ne verse Hudâ kudretin kandi
Hudâ'dan gelene merhabâ eyler

Mâşûkundan her ne gelse âşıka
Kevser-i cennet'dir rûh-i fâika
Verirler hediye elbet lâyıka
Sadr-ı esrârına âşinâ eyler

5 Herbir derdin elbet dermânı vardır
Dermân ise derde dâimâ yârdır
Erbâb-ı derd olan bil bahtiyârdır
Derd ile kurbiyyet intihâ eyler

Derd odur ki kulu bahtiyâr eder
Derdi dermân olur veremler gider
Derdliye Mevlâ'sı merhabâ eder
LUTFÎ bu derd abdi zü'l-velâ eyler

11'li hece vezni

104

1 Burc-i merhametden bir güneş doğar
Bu âlem tenvîr ü münevver olur
Ebrû-yi rahmetden emtârlar yağar
İslâm'lar tathîr ü mutahher olur

Görünür rahmet-i Rahmân gülleri
Sevk eder feryâda gül bülbülleri
Raksa salar bütün mor sünbülleri
Cihân hep müşg-bâr bû-anber olur

Kerem-i Kerîm'den olur merhamet
Açılur İslâm'a ebvâb-ı rahmet
Enbiyâ evliyâ ederler himmet
Efrâd-ı mü'minân müşekker olur

Yokları var eden bir Allah Kādir
Elbette ki alır yerin mekādir
Merhamet kânidir kullara Gāfir
Hakk'a kulluk eden muzaffer olur

5 Âlemi gark eder ummân-ı rahmet
Mü'mine âşıkdır ezel merhamet
Şarf olur dâima ümmete hurmet
Âkıbet bu devlet mukarrer olur

LUTFİYÂ anadan babadan erham
Olan Allah bize vallahi ekrem
Bir merhamet ede eltâfı akdem
Dest-gîr dü-âlem peygamber olur

11'li hece vezni

105

1 Bir maraz-ı mühlik sardı cihânı
Bu derdin âşikâr dermânı yokdur
Vîrân oldu halkın dâru'l-emânı
Zâhirde tâmîre imkânı yokdur

Ebnâ-yı Âdem'in dâr-ı dünyâda
Kalmadı râhatı mülk-i fenâda
Herkes helâkine olmuş âmâde
Bugün selâmetin nişânı yokdur

Nûr-i Muhammedî gözlerden gitdi
Kalblerden tevhîdin esrârı yitdi
Hidâyet diyânet seâdet bitdi
Ekser-i İslâm'ın irfânı yokdur

Îmân İslâm kaldı binde bir ferdde
O da gark olmuşdur bu bahr-i derdde
Dürr-i himmet vardır ba'zı bir merdde
Anın da elinde meydânı yokdur

5 Rûy-i zemîn rû-siyâhdır âşikâr
Fısk u fesâd ile dolmuş bî-şümâr
Îtibâr bulmuşdur rezîl cefâkâr
Şeytân olan nâsın şeytânı yokdur

Bin üç yüz otuz bir târih-i hicret
Kalmadı İslâm'da adâlet gayret
Tard ü teb'id oldu erbâb-ı himmet
Hele fütûhâtın derbânı yokdur

Fakîr hakîr sıbyan pây-mâl oldu
Zulm ü hakāretle âsumân doldu
Gülistân-ı dînin gülleri soldu
Tarîk-ı Kur'ân'ın kurbânı yokdur

LUTFİYÂ der yandım yakıldım n'idem
Bu bahr-i lânetde nereye gidem
Îmân gider küfür gelir dem-be-dem
Mü'mine ölmenin ziyânı yokdur

11'li hece vezni

106

1 Habîb-i Kibriyâ ağlar bugün eyyâm-ı mâtemdir
Aliyyü'l-Mürtezâ ağlar bugün eyyâm-ı mâtemdir

Semâvât ü zemîn ağlar bugün âlem kara bağlar
Bugün hayru'n-nisâ ağlar bugün eyyâm-ı mâtemdir

O şâhın derdine yandı bu âlem kāna boyandı
Bugün âh Arş'a dayandı bugün eyyâm-ı mâtemdir

Cinânın hûr u gılmânı bugün ağlar o sultânı
Melekler eyler efgānı bugün eyyâm-ı mâtemdir

5 Görünce şems-i sâdâtı cihân nûr-i hidâyâtı
Eder eşyâ münâcâtı bugün eyyâm-ı mâtemdir

Huseyn evlâd-ı Zehrâ'dır mukarreb ind-i Mevlâ'dır
Zehî kadr-i muallâdır bugün eyyâm-ı mâtemdir

Bu hikmethânede sultân olunca kān ile elvân
Bugün ağlar zevi'l-îmân bugün eyyâm-ı mâtemdir

Hudâ'nın LUTFÎ ihsânı olur dostları kurbânı
Yere dökülür al kānı bugün eyyâm-ı mâtemdir

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

107

1 Seyr-i dildâr ister isen dilde râhı gizlidir
Zîr-i zülfünde anın hâl-i siyâhı gizlidir

Cân atar cânân iline gerçi âşık her zemân
Kâkül-i gül-barların kıykāc külâhı gizlidir

Gözlerinden kan akar derd ehlinin vakt-i seher
Âşık-ı sâdık olanın dûd-i âhı gizlidir

Nûr-i vahdet güllerin açmış gönülde kıl nazar
Dilberin vechinde nûrun tahtgâhı gizlidir

5 Nüsha-i kübrâdır âdem bilse eğer hikmetin
Eflâk-i gönlünde her dem tâze mâhı gizlidir

LUTFİYÂ meyhâne-i mânâya var eyle niyâz
Mülk ü kişver-i reşâdet pâdişâhı gizlidir

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün /Fâ 'i lün

108

1 Bir bâde doldur sâkıyâ vecde gele peymâneler
Câmlar cilâ versin zıyâ raksa gele mestâneler

Göster şerâb-ı eynemâ bahşet hayât-ı innemâ
Meyhânedir dâr-ı devâ âkıl ola dîvâneler

Ey sâkî-i bezm-i elest gözler seni bâde-perest
Sermestlere ol dâd-res pür-nûr ola dilhâneler

Ey sâkî-i cân nerdesin kaldır basîret perdesin
Sâkî şerâb-âverdesin mâmûr ola vîrâneler

5 Bülbülleri gül dalına ruhsâr-ı gülün âlına
Kandır meyin zülâlına gözler döke dürdâneler

Sâkî gülistân-ı dile neyzenleri olsun bile
Görülmemiş bir dem ola yüz göstere cânâneler

Bir zülf-i zerrîn nâzenin kamer-nümâyiş meh-cebîn
Sâkî olan olur emîn LUTFÎ güzel meyhâneler

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

109

1 Dünyâ ve mâ-fîhâ değer ehl-i nazardan bir nazar
Kenz-i dile şâyestedir îsâr eder dürr ü güher

Meyhâne-yi mânâya var şerâb-ı vahdet andadır
İlm-i ledünnî bahşeder bâde-keşe nûr-i basar

Gir berg-i dile her seher güllerdeki şebnem gibi
Sen sâkî-i cânbâzı bul gönlündedir nûrdan neher

Demhâne-i dilde devâm mest-i müdâm eyler kıyâm
Kevser gibi vefk-ı merâm içer şerâbı her seher

5 LUTFÎ gibi ey nûr-i dil düşme bu kesret iline
Gel âkıbet-endîşi ol geçer gider devr-i kamer

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

110

1 Kubbe-i hidâyet şem-'i seâdet
Nûruna gark olmuş merdâneler var
Gülbe-i gönülde mâh-ı muhabbet
Yüzünde berk urur güldâneler var

Enhâr-ı tevhîdden almış nemâyı
Tûr-i hitâbında görmüş hümâyı
Sırr-ı süveydâda cihân-nümâyı
Keşfeder esrârı şeh-dâneler var

Gözlerin doldurmuş mârifet nûru
Bulmuş mârifetle bâkî huzûru
Cennet-i âcildir zevk u sürûru
Mârifet bahrinde dürdâneler var

Men aref kitâbı dilhânesinde
İlm-i ledün-dânın dershânesinde
Mey-i vahdet dolmuş peymânesinde
Sermest-i peymâne rindâneler var

5 Bahr-i mârifetin kenârı yokdur
Vüsûl-i vuslatın menzili çokdur
Sâdıklara sanma bu yol ırakdır
LUTFÎ vâsıl olmuş mestâneler var

11'li hece vezni

111

1 Dilbendelere cân ile cânân neler eyler
Üfgendelere âfet-i devrân neler eyler

Sahrâ-yı muhabbete düşen âteşe yanmış
Cângâhına bak âh-ı firâvân neler eyler

Leylâ-yı zemân server-i hûbân olur elbet
Mecnûnlarına dilber-i devrân neler eyler

O âfet-i cân ebrû-kemân rûy-i nûr-efşân
Üftâdelere yazdığı fermân neler eyler

5 Necm-i seher-âsâ görünür halları hande
Gül gibi güler ru'yet-i cânân neler eyler

LUTFÎ'ye verir zevk u safâ dilber-i dilbâz
Kudret kameri gözlere seyrân neler eyler

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

112

1 Mükedder dil olma ey nûr-i dîdem
Mevlâ sevdiğini mükedder eyler
Belâsı bal olur âkıbet Dede'm
Kara taşlarını mücevher eyler

Kondurur dünyâda gubâr yüzüne
Nûr-i mârifetler verir gözüne
Aman düşme ehl-i dünyâ izine
Seni kendi gibi mukahher eyler

Muhabbet-i Mevlâ budur kuluna
Dünya muhabbetin vermez diline
Âşık eder hikmetinin gülüne
Nûr-i hidâyetle mutahher eyler

Kulların gözüne zelîl gösterir
Akılsız bî-gâne alîl gösterir
İllet kıllet ile melûl gösterir
Gınâ-yı kalb ile muzaffer eyler

5 Gören ehl-i dünyâ dîvâne derler
Miskîn fakîr denî efsâne derler
Hüner-i san‘atdan bî-gâne derler
Sabr ile sadrını münevver eyler

Bilmezler indallah kıymetdâr olmuş
Zillet ü kılletle bahtiyâr olmuş
Nûr-i mârifetle dürr-i bâr olmuş
Muhabbet-i Mevlâ muammer eyler

LUTFÎ miskinlere merhamet eyle
Hizmet eyle cândan hurmetle söyle
Amandır incitme n’eylersen eyle
Uyûbun muhâsib müsetter eyler

11’li hece vezni

113

1 Zâir olun kabristânı
Nice yüzbin emvât yatır
Mü’minlerin nûristânı
Îmân ile merdân yatır

Bu ümmet bahtiyâr olmuş
Habîbu’llah’a câr olmuş
Merhamete civâr olmuş
Avn-i Hak’la handân yatır

Kabristân mü’minler râhı
Merhametin karargâhı
Açıla Hakk’ın dergâhı
Olmuş dârü’l-emân yatır

Süleymân İskender hani
Dillerde kaldı bir şânı
İki cihânın sultânı
Ol Habîb-i Rahmân yatır

5 Selâtînler tahte’t-türâb
Tahtgâhları olmuş harâb
Hânümânları gör serâb
Nice şâh-ı dîvân yatır

Yer yemiş kara gözlerin
Kat‘ etmiş şîrîn sözlerin
Kana bulamış yüzlerin
Serv-i kāmet civân yatır

Günden güzel nev-resteler
Zülf-i siyeh gül-desteler
Dildârına dil-besteler
Dîdeleri giryân yatır

Derc eylemiş dilberleri
Ferş eylemiş gülberleri
Kâkülleri anberleri
Herbiri dür mercân yatır

Dökülmüş inci dişleri
Çürümüş kara kaşları
Allah'a kalmış işleri
Ciğerleri büryân yatır

10 Dağılmış hep mafsalları
Taşlar altında elleri
Solmuş yüzünün gülleri
Cân gözleri hayrân yatır

Unudulmuşdur adları
İşidilmez feryâdları
Hak'dan ola imdâdları
Her biri bir kurbân yatır

Gerek zâir olan insân
Ede bir "Fâtihâ" ihsân
Okuya "Yâsîn"i yeksân
Hep muhtâc-ı Kur'ân yatır

Merhamet eyleye Allah
Himmet ede Resûlullah
Gözlerler "Fâtihâ" vallah
Derdlerine dermân yatır

LUTFÎ meded ede Mevlâ
Rahmede Zât-ı Teâlâ
Açıla cennet-i a'lâ
Nice pîr ü civân yatır

8'li hece vezni

114

1 Kurbânın olam cânâ cânım sana kurbândır
Hurşîd-i nûr-i vahdet gözüm sana hayrândır

Dildâr-ı dilârâsız dil mürde olur elbet
Kurbân olacak cânâ ancak sana bu cândır

Cânânım ile cânâ nâr-ı cahîme varsam
Herbir şerer-i nârın cângâhıma cinândır

Yârim bana yâr olsun derdi dile nâr olsun
Cinâne girem yârsız cinân câne nîrândır

5 Darbeder ise dilber gülbere döker güller
Ol serveri bir görsem ol ne şeh-i devrândır

Üftâdelere rahm et elbet keremin gözler
Bu LUTFÎ perîşândır sultânı kerem-şândır

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Me fâ' î lün

115

1 Lutf u kahri yâd edince nâdimân ağlar güler
Havf u recâ âleminde tâibân ağlar güler

Kudret-i Mevlâ adâlet merhametler gösterir
Gâh yağar gâh açılır bak âsumân ağlar güler

Dillere hayret verir bu devr-i âlem gün-be-gün
Herbiri bir gûnâ gör pîr ü civân ağlar güler

Sahrâ-yı sevdâda cânâ nice Mecnûn'lar gezer
Ru'yet-i dîdâr-ı yârda âşıkān ağlar güler

5 Nev-civânlar ber-murâd olmak dilerler dem-be-dem
Dâimâ sûr hitâmında arûsân ağlar güler

Dâr-ı firkatde olan üftâdeler âşüfteler
Bezm-i vuslatın deminde vâsılân ağlar güler

Men aref meyhânesinde mu'tekif mestâneler
Mey-i vahdet nûş edince ârifân ağlar güler

Âkıbet LUTFÎ sırâtı kim geçer rûz-i cezâ
Ehl-i îmân ol zemânda şâdümân ağlar güler

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

116

1 Âlem-i mahlûk ile devr-i zemân ağlar güler
Bahr-i ummânı görür âb-ı revân ağlar güler

Derd ü gam deryâsına gark olmuş ebnâ-yi zemân
Görse mihnethânede her mihribân ağlar güler

Devr-i deryâ-yı belâ girdâba salmış âlemi
Mihmânhâne içinde mîzübân ağlar güler

Âteş-i hasret-i yâre yanmış âşüftelerin
Gözlerinden kan gider dâim devân ağlar güler

5 Ferd-be-ferd seyr et cihânı derdsiz eşyâ var mıdır
Gâh yağar gâh açılır gör âsumân ağlar güler

Zülfi tellerine berdâr eylemiş âşıkların
Dildârın dârına düşmüş âşıkān ağlar güler

Yâr ile yârân olan dil ber-murâd olmuş velî
Havf-i firkat âteşiyle râygān ağlar güler

Kâinâtı derde salmış herkesin bir yâri var
Yâr-i dil nûr-i muhabbet zıyaân ağlar güler

LUTFÎ bu devr-i zemâna îtibâr olmaz bugün
Derdine dermân ara dâr-ı cinân ağlar güler

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

117

1 Bugün mâh-ı Muharrem'dir muhıbb-i hânedân ağlar
Bugün eyyâm-ı mâtemdir bugün âb-ı revân ağlar

Huseyn-i Kerbelâ'yı kan ile elvân eden gündür
Bugün Arş-ı muazzam'da olan âlî-dîvân ağlar

Bugün Âl-i abâ'nın gülşeninin gülleri soldu
Düşüp bir âteş-i dilsûz kamu ehl-i îmân ağlar

Bugün gülzâr-ı Muhtâr-ı Hudâ'ya bir hazân esdi
Zemîne düşdü vâveylâ felekde kehkeşân ağlar

5 Bugün hûn-bâr olur elbet gözü Hayder-i Kerrâr'ın
Görür Zehrâ'yı hûn-efşân Resûl-i âlî-şân ağlar

Bugün evlâd-i Hayder hem dahî ahfâd-ı Peygamber
Döküldü gül gibi yerler yüzüne âsumân ağlar

Gülistân-ı Muhammed'in gül-i hamrâların derdi
Yed-i kahrîle o gaddâr bugün devr-i zemân ağlar

Risâlet gül-gülistânı nübüvvet bâğ u bostânı
Huseynî ol nûristânın gören pîr ü civân ağlar

Gürûh-i hânedâna LUTFİYÂ kurbân ola cânım
İlâ yevmi'l-kıyâme cân ile ehl-i îmân ağlar

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

118

1 Bugün pîr-i mugānımdan dil-i teşnem şerâb ister
Şerâb-ı la'l-i reng ile yine gönlüm kebâb ister

N'olur ey sâkî-i mânâ şerâb-ı eynemâdan ver
Sivâ ile bu mâmûr gönlümüz senden harâb ister

Şerâb-ı vuslata vâsıl olanlar buldular devlet
Aceb sermest ü sekrândır ne çeng ü ne rübâb ister

Mey-i vahdet serâyında okurlar men aref dersin
O deryâ-yı hidâyetde muhabbetden hubâb ister

5 Der-i dergâh-ı cânâne yüzün sür kelb-i kemter-veş
Eğerçi LUTFİYÂ nûr-i basîretden nikāb ister

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

119

1 Gül-i gülzâr-ı İrem kâkül-i gül-destesidir
Encüm-i dîdeleri hallarının hastesidir

O kamer-tâb-ı felek necm-i seherden de güzel
Neyyir-i nüh-feleğin perver-i nev-restesidir

Perî-veş pervâz eder şevk ile şehperler ile
Reşk eder şems ü kamer seyrine şâyestesidir

Hurşîd-i burc-i melâhat ne vahîddir o sanem
Nesîm-i bâd-ı seher zülfünün âşüftesidir

5 Görmemiş devr-i zemân böylece cânbâzı aceb
LUTFÎ'ye dâru'l-emân dergeh-i hacestesidir

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

120

1 Bu sevdâ serinde olan nev-civân
Mecnûn gibi yolu sahrâya düşer
Bu sevda âşıka vermez hiç emân
Gün-be-gün derdile gavgāya düşer

Görünmüş gözüne Leylâ gülleri
Dağılmış gerdene zülfün telleri
Gerdeninde dâne dâne halları
Gören gözler böyle sevdâya düşer

Serv-veş serverdir levend-i zemân
Yûsuf-i Ken'an'dır âfet-i devrân
Âhûlar görseler olurlar kurbân
Geçer cândan gider deryâyâ düşer

Bulunmaz emsâli dilber-i tannâz
Cilveli nâz-endâz meşreb-i cânbâz
Görmemiş bir zemân böyle bir dilbâz
Bu şerâfet böyle bedr-âya düşer

5 Bend eylemiş nice pîr ü civânı
Esir etmiş gaddâr vermez emânı
Üftâdeler kesmiş cândan gümânı
Bu intizâr LUTFÎ ferdâya düşer

11'li hece vezni

121

1 Kabristânı gördüm bugün
Nice cânlar cevlân eder
Rahmet umarlar gün-be-gün
Gözlerini giryân eder

Nice civân nice pîrler
Nice arslan gibi erler
Yerleridir kara yerler
Hep hâk ile yeksân eder

Mâh cemâller olmuş türâb
Sarayları olmuş harâb
Defterinde olan sevâb
Güzel zevk-ı cinân eder

Görünür mezar taşları
Üstüne konar kuşları
Doğar rahmet güneşleri
Merhameti Rahmân eder

Sâildir iki elleri
İstirhâm eder dilleri
Zâir olan emvâtları
Dertlerine dermân eder

5 Gözlerler ehl-i hayâtı
Yâd eyleyeler emvâtı
Edeler bir merhameti
Bir Fâtiha ihsân eder

Nedâmet oduna yanmış
Hâb-ı gafletden uyanmış
Rahmet-i Hakk'a dayanmış
Ciğerlerin büryân eder

8'li hece vezni

122

1 Meydân-ı muhabbetde meydân eden erler var
Cângâhını cânâne kurbân eden erler var

Necm-i seherin şevkı hâlında hayâl olmuş
Bu cennet-i a'lâyı seyrân eden erler var

Şems ü kamere hayret vermiş o kemân-ebrû
Meşrık-ı mehâsinde cevlân eden erler var

Matla-'i tecellâda dergâh-ı muallâda
Âşüftelere dâim ihsân eden erler var

5 Ol şâhid-i kudsî ki dildâr-ı dilârâdır
O dilberi devrinde cânân eden erler var

LUTFÎ ne keremdir bu sahrâ-yı seâdetde
Mecnûn'ları Leylâ'ya hayrân eden erler var

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Me fâ' î lün

123

1 Mest-i müdâmdır bu dem âşık-ı şûrîdeler
Âlem-i hayretdedir dilbere dildâdeler

Nûr-i hidâyât-ı Hak dîde-i dilde ola
Kurbân olur zevk ile dergâhe âyendeler

Zülf-i sanem telleri bende çeker kulları
Câm-ı mey ü mülleri nûş eder üftâdeler

Sâkî-i nev-resteler demde kemer-besteler
Meyhânede şâd olur şevk ile pâ-bendeler

5 Dilde ki dildâr ola dîdesi bîdâr ola
Yâr-i vefâdâr ola âzâd olur bendeler

Şerbet-i aşk şevketi katresi cân kıymeti
İki cihân devleti buldu bu pûyendeler

LUTFÎ bu incûlerin celb ede Hak-cûlerin
Âb-ı hidâyet olur kim içe bu bâdeler

Müs tef 'i lün / Fâ 'i lün / Müs tef 'i lün / Fâ 'i lün

124

1 Deryâlara daldırsa âşık yine âb ister
Meyhânelere varsa gül rengi şerâb ister

Âşıklar olur serhoş mestâne olur mey-nûş
Dildâdeleri dildâr ciğeri kebâb ister

Meyhânede mey-nûşlar sermest ü perîşândır
Deryâ-yı muhabbetde zevk ile şitâb ister

Derd ehline dermândır derd-i derûnu her dem
Derdini sora dildâr dildâde hitâb ister

5 Bu râh-i muhabbetde kānûn-i kadîmîdir
Hevâ-yı harâretden vücûd-i hubab ister

Bu âlem-i hayretde dermande olan âşık
LUTFÎ keremi hakkı bir bâde-i nâb ister

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Me fâ' î lün

125

1 Deryâlara daldırsa dil âb-ı revân ister
Der-âgûş ede gönlüm bir tâze civân ister

Cângâhde o cânânı cân gözleri seyretse
Meydân-ı muhabbetde dilber-i devân ister

Her devr-i zemânede bir âfet-i devrân var
Âfet ile ülfetde bir hayli zemân ister

Âşüfte perâkende âşıklar olur elbet
Dergâhda gör yâri sûzişli şivân ister

5 Devrân olalı devrân dilbere verir meydân
Faslına bu dâvânın bir âlî-dîvân ister

Âşıklara bu dehşet dilberlere bu vahşet
Bilmem ki nedir hikmet fetvâ-yı ayân ister

LUTFÎ o sanem-rûler ol kâkül-i gül-bûler
Âşıka verir âteş âteş-i sûzân ister

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Mefâ î lün

126

1 Bir kârubân kopmuş ezel ezelden
Bir kapıdan gelir birinden gider
Emr olunmuş ezel o Lem-yezel'den
Bir kapıdan gelir birinden gider

Nice selâtînler tahtın üstünde
Nice Süleyman'lar mühür destinde
Nice evliyâlar irşâd postunda
Bir kapıdan gelir birinden gider

Nice zülf-i sanem kemân-ebrûler
Nice mîr-i zemân meh-tâbân rûler
Nice serv-i revân nice meh-rûler
Bir kapıdan gelir birinden gider

Nice şehzâdeler şîrîn edâlar
Nice yüzbinlerce bây u gedâlar
Nice yüzbinlerce rûhî fedâlar
Bir kapıdan gelir birinden gider

5 Nice İskender nice Husrev'ler
Nice şehsüvârlar nice pişrevler
Nice şeref-tâbân olan peyrevler
Bir kapıdan gelir birinden gider

Nice pîr ü civân emâne geldi
Nice yüzbin kâfir îmâne geldi
Her ne kadar devr-i zemâne geldi
Bir kapıdan gelir birinden gider

Er olanlar meydân aldı gitdiler
Merdâneler maksûduna yetdiler
Hak yolunda servi gibi bitdiler
Bir kapıdan gelir birinden gider

Dünyâya meyl etmez ehl-i seâdet
Hak'dan ayrılır mı ehl-i hidâyet
Görürler Mevlâ'dan lutf u inâyet
Bir kapıdan gelir birinden gider

Ehl-i dünyâ bilmez ağ u karayı
Dâr-ı bekā bilür dâr-ı fenâyı
Gönlünde görmemiş hubb-i Mevlâ'yı
Bir kapıdan gelir birinden gider

10 LUTFÎ bu âleme bâzâra geldin
Bu bâzârda derd-i hezâra geldin
Bir bak neye bu reh-güzâra geldin
Bir kapıdan gelir birinden gider

11'li hece vezni

127

1 Dîdâr-ı dilbere dildâde olan
Âşık-ı fedâkâr târ u mâr olur
Bahr-i muhabbetde üftâde olan
Âhından âteşler âşikâr olur

Sevdâ-keş sermestin olmaz mekânı
Derdin saklamağa yokdur imkânı
Sancılmış bağrına sevdâ dikeni
Sûzişli sözleri mânîdâr olur

Cemâl-i Leylâ'dan alır nemâyı
Sahrâ-yı hayretde görür hümâyı
Cemâli görenler görmez semâyı
Âlem-i vahşetde nâmdâr olur

Mecnûn gibi olur derdin deryâsı
Meşhûrdur âşıkın olmaz pervâsı
Meğer imdâd ede güzel Mevlâ'sı
Gözünde al kanı müşg-bâr olur

5 LUTFİYÂ aldanma âl-ı dilbere
Geysûler saçarsa sadr-ı anbere
Nazar-endâz olma amân gülbere
Evrâd ü ezkârın âh ü zâr olur

11'li hece vezni

128

1 Dilâ zencîr-i zülf-i dilberi dürdânelerden sor
Güzel gülberlerin âl-ı ruhın güldânelerden sor

Olup sermest bugün cânâ mey-i mânâ-yı ahmerden
Kadeh-bâzân meyânında dönen peymânelerden sor

Gürûh-i âşıkān müştâk olupdur bezm-i mestâne
Güneş-veş şevk-ı câmı gülbe-i mestânelerden sor

Şifâhâne-i hikmet derdlere meyhânedir dermân
Şifâ-yâb-ı şerâbı âkif-i meyhânelerden sor

5 Haremgâh-ı visâle şâhid-i kudsî olan gönlüm
Karîn-i kurb-i cânânım olan dîvânelerden sor

Aref dershânesinde bâdeye dildâdeler vardır
Cilâ-yı câm-ı hamrâyı veren cânânelerden sor

MUHAMMED LUTFÎ'yi yâ Rab ayırma bâb-ı rahmetden
O rahmet bahrini dilde bulan rindânelerden sor

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

129

1 Ummân-ı kerem rahmet-i Rahmân Ramazân'dır
Isyânımızın afvine fermân Ramazân'dır

Ol şân-ı kerem lutf-i kadîm eyledi ihsân
Derdliler içün mü'mine Lokmân Ramazân'dır

Gülzâr-ı gülistân-ı gönül nûr olur elbet
Hurşîd-i hüdâ menzil-i Kur'ân Ramazân'dır

Mahbûb-i Hudâ Hazret-i Mahmûd u Muhammed
Emr etdi bize memdûh-i Sübhân Ramazân'dır

5 Dilden dile neşretdi bu mâh nûr-i hidâyet
Cân gözlerine envâr-i irfân Ramazân'dır

Câmileri cennet gibi nûr eyledi elbet
Dergâh-ı hüdâ fethine derbân Ramazân'dır

Leyle-i Kadir'de açılur bâb-ı tecellâ
Dil cennetinin kasrına Rıdvân Ramazân'dır

Mü'minlere âşık dediler rahmet-i Rahmân
Ol bahr-i kerem mecma-'i gufrân Ramazân'dır

Arş'dan dökülür ferşe kadar emtâr-ı rahmet
Taksîm edecek rahmeti sultân Ramazân'dır

10 LUTFÎ gibi muhtâc olanı afv ede Allah
Rahmân u Rahîm rahmet-i Mennân Ramazân'dır

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

130

1 Gülzâr-ı dîdâre bülbül-i şeydâ
Bakınca esrâr-ı âşıkān söyler

Doğunca bir kalbe envâr-i hüdâ
Kitâb-ı esrârı pek ayân söyler

Gerden-i cânândan kevser görenler
İçen lezzetini her zemân söyler

Ruhsâr-i dilberden bûse alanlar
Zevkı başdan aşar bî-gümân söyler

5 Başı Arş'a değer el verse cânân
Âşıkı fân eyler bî-zebân söyler

Bir gülse âşıkın yüzüne güller
Açılur gönlünde gülistân söyler

Bir nîm-nazar ile dilber-i tannâz
Nice LUTFÎ gibi dürdâne söyler

11'li hece vezni

131

1 Gülistân-ı dilde açılan güller
Esrâr-ı tevhîdden nişân gösterir
O gülşende hikmet okur bülbüller
İlm ü irfân nûr-i zî-şân gösterir

Deryâ-yı derûndan incû mercânı
Çıkar tezyîn eyle gerden-i cânı
Esrâr-ı aşk ile bul heyecânı
Bu esrârı bâde-keşân gösterir

Men aref dersinde ilm-i ledünnî
Ârif-i billâhlar bilür metnini
Mâmûr etdi Kur'ân ins ile cinni
Tarîk-ı tevhîdde nişân gösterir

Ashâb-ı tevhîde nûr-i tecellâ
Erişdi oldular nûr-i mücellâ
Sırr-ı tevhîd kalbe verince cilâ
Hubb-i Mevlâ nûr-feşân gösterir

5 MUHAMMED LUTFÎ'yi dilşâd eyleye
Kayd-i mâsivâdan âzâd eyleye
Cümle ihvânımı irşâd eyleye
Her anda bir Allah nev-şân gösterir

11'li hece vezni

132

1 Bir âteş-i cânsûz düşüren câne güzeller
Âşıkları eyler deli dîvâne güzeller

Cân-dâdeleri dâre çeker zülf-i semensâ
Âşıkı eder şem'ine pervâne güzeller

Bir āl ile aldı beni ol ebrû-kemânlar
Esîri eder âşıkı şeh-dâne güzeller

Ey nûr-i basar tendeki cânım sana kurbân
Kabûl edegör sen beni kurbâne güzeller

5 Mevlânâ-yı Rûm şâh-ı Buhârâ nazarından
Feyz-i ebedî dopdolu peymâne güzeller

Âzâr-ı güzeller ise âşıklara ihsân
Nâz ile atar âşıkı cinâne güzeller

Bahr-i keremin zevrakına keştibân olmuş
Sâhil-i selâmete gider şâne güzeller

Güzellere peyrev olan elbette güzeldir
Şâdâne alur peyrevi şâdâne güzeller

LUTFÎ gibi âvârelere rahm ede Mevlâ
Ezelden ebed geldiler ihsâne güzeller

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

133

1 Gel ey bâğ-ı risâletde gül-i handân olan dilber
Gel ey râh-i besâletde şîr-i meydân olan dilber

Gel ey hûrşîd-i mânâ kubbe-i irşâdda bî-hemtâ
Gel ey nûr-i hidâyetde meh-i tâbân olan dilber

Gel ey üstâd-ı kül senden umarlar feyz-i Rabbânî
Bütün ervâh-ı zî-şân cânına cânân olan dilber

Gel ey Ahmed Muhammed Mustafâ Muhtâr-ı Mevlâ'sın
Şeb-i Esrâ'da bezm-i vahdete şâyân olan dilber

5 Gel ey memdûh-i Mevlâ vâsıfın Perverdigâr olmuş
Sana vassâf olan kimdir rîh-i Rahmân olan dilber

Seni âlemlere rahmet hemân gönderdi bir Allah
Gel ey mihr-i şefâ'at şevkıne zî-şân olan dilber

Ayağın tozuna kurbân olan LUTFÎ'ye rahmeyle
Usât-ı ümmetine zât-ı mihribân olan dilber

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

134

1 Nâr-ı hasretinde yandı âşık-ı cûyendeler
Dilberin devrinde cândan âh u vâh gûyendeler

Kays-veş sahrâ-yı aşka kim düşer mecnûn olur
Gül gibi solmaz olur mu dilbere dilbendeler

Mûy-i zülf-i dilber-âsâ incelir cân riştesi
Fânûs-i sevdâda yanmış âteşe bu bendeler

Servi-veş bir sâye salmış server-i hûbânlara
Dil-güşâ meyhânelerde zevk ede pâ-bendeler

5 Bir kamer-tal‘at güneş-veş âl ile aldı dili
Bî-karâr etdi efendim cânımı gül-handeler

LUTFİYÂ bahr-i muhabbetin kenârı var mıdır
Bahr-i bî-pâyânîde gark oldu hep efgendeler

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

135

1 Ey nûr-i dîdem hazret-i cânân sana cândır
Cemâl-i cânân cânına envâr-ı îmândır

Mevlâ’ya emânet olasın her dü-serâda
Âkıbeti mesken-gehiniz dâru’l-emândır

Dest-gîrin Allah ola ey rûh-i revânım
Feyz-i Samedânî dola kalbin halecândır

Derd-i derûnun dermânıdır zikr-i İlâhî
Muhabbet-i Mevlâ ise dillerde revândır

5 Hâfızın ola her iki âlemde bir Allah
Âgâhlar içün LUTFÎ bu bir devr-i yamândır

Mef ‘û lü / Me fâ ‘î lü / Me fâ ‘î lü / Fe ‘û lün

136

1 Ezel meyhânesinde bâde-keş mest-i muhabbetdir
Düşüp sermest hayretde kalan nâil-i devletdir

Şerâb-ı vahdeti rûz-i elest taksîm eder sâkî
Gürûh-i ârifâne zât-ı akdes mihr-i rahmetdir

Şerâb-ı eynemâ ihyâ eder mürde olan merdi
Verir bâkî hayâtı âşıkāne ne şerâfetdir

Kerem-rûler kerem-şândır Kerîm ismine mazhardır
Tecellî hil‘atin giymiş sere şems-i seâdetdir

5 Bu mevcûdât vücûdu gösterir mûcidini vâhid
Kamu eşyâ olur şâhid o vâhidde bu kudretdir

Çalar mihr-i hidâyet dîde-i diller olur pür-nûr
Açar perde-i esrârı cemâlinden ne cennetdir

Ederler derde dermânı bu hikmethânede LUTFÎ
Bütün sâil olur nâil keremistân-ı hikmetdir

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

137

1 Garib bülbül hâristân-ı belâda âh ü zâr eyler
Gülistân-ı bekāya vuslatını intizâr eyler

Gezüp gurbet elinde âşinam yok gam-güsârım yok
Gidince akrân u emsâl hayâtından güzâr eyler

Bu gülbe-i hüzünde dem-i nemrîz hûn-feşân gözler
Bu derd meyhânesinde cân alur başın firâr eyler

Nice serv-i revân serdâr ecel şerbetini içdi
Kalem terkîmde âcizdir hisâbın iktisâr eyler

5 Kemân-ebrû kamer-ruhler sîmîn-gerden güneş-rûler
Ecel dâmına kayd-i bend olup terk-i diyâr eyler

Nice pîr ü civân cân pençe-i kahrinde lerzândır
Nice İskender ü Dârâ'ları ecel şikâr eyler

Sığın perde-i Settâr'e dayan eltâf-ı Gaffâr'e
İnanma mekr-i mekkâre vücûdun târ u mâr eyler

Seni her dü-cihân cânâ Cenâb-i zü'l-Kerem Allah
Kerîm ismine mazhar bil keremin âşikâr eyler

MUHAMMED LUTFÎ dâîdir kabûl ede kerem-kâni
Bu ümmet-i Muhammed'i bu dinde pây-dâr eyler

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

138

1 Bu ne âteştir derûn-i tende cânım yandırır
Terk-i cân etsem gerek cânım beni usandırır

Bu ne derddir ki ciğergâhımı aldı gün-be-gün
Bir âh-ı cânsûz ile bin hufteyi uyandırır

Bu ne düşvâr yaradır ki kaddimi dâl eyledi
Rûhumu hulkûme bin kez mihneti dayandırır

Bu ne kattâl-i zemândır LUTFÎ-tek bin bendesi
Hûn alur zîr-i zemînde âşıkını kandırır

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

139

1 Dâreyinde devlet istersen sana iffet yeter
İffet ise her dü-âlem âdeme devlet yeter

Devlet ise izzet-i nefsin kitâb ile gözet
İzzet ise istikāmetde bulun kıymet yeter

Kıymet ise defter-i ehl-i seâdetde nâmın
Kayd olursa dü-cihânda bu sana izzet yeter

Gayretin cem eyle cânâ râh-i Hakk'a dön bugün
Hubb-i Mevlâ ile ülfet eyle ki servet yeter

5 Servet ise nûr-i tevhîd ile terkîb ola dil
LUTFİYÂ tâlib-i Hakk'a bu kadar şefkat yeter

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

140

1 Ey nûr-i basar rahmet-i Rahmân bize besdir
Her iki cihân kerem-i Mennân bize besdir

Mevlâ'ya tevekkül edenin yâveri Hak'dır
Cânân yoluna kurbân olan cân bize besdir

Ezkâr-ı İlâhi ile dil bulsa halâvet
Tevhîd ile tasdîk ile imân bize besdir

Hurşîd-i hüdâ mülk-i dili kıldı münevver
Dergâh-ı İlâhî'deki derbân bize besdir

5 Âdet-i kadîm sâilini şâd eder Allah
Cânımız olan dergâha kurbân bize besdir

Ol şân-ı kerem zât-ı Kerîm kıldı hidâyet
Tevfîkıni eyledi refîk şân bize besdir

LUTFÎ kerem-i Hazret-i Mevlâ'ya nihâyet
Vallahi bulunmaz nûr-i irfân bize besdir

Mef 'û lü / Me fâ ' î lü / Me fâ ' î lü / Fe' û lün

141

1 Meydân-ı muhabbetde
Devrâne gelir erler
Deryâ-yı meveddetde
Ummâne gelir erler

Vahdet gülünü dermiş
Dil bağçesini görmüş
Nefsin belini kırmış
Merdâne gelir erler

Dildâr-ı dilârâdan
Mecnûn gibi Leylâ'dan
Hasret dil-i şeydâdan
Dîvâne gelir erler

Gâh mest-i müdâmdır dil
Gâh aşkda ademdir dil
Gâh sırr-ı Âdem'dir dil
Mestâne gelir erler

5 Cânân ile cân olmuş
Gönlünde cinân bulmuş
Rûhuna îmân dolmuş
Peymâne gelir erler

LUTFÎ yine bu demde
Seyret ne var âlemde
Sırr-ı Hudâ Âdem'de
Cânâne gelir erler

Mef 'û lü / Me fâ ' î lün

142

1 Meydân-ı muhabbetde ki merdânelerin var
Rişte-i muhabbetde ki dürdânelerin var
Esrâr-ı aref dilde ledün-dânelerin var
Hikmethâne-i zevkde mül-dânelerin var

Arş'dan urulur ferşe kadar nây-i muhabbet
Erenler eliyle çekilir yây-ı muhabbet
Bahşîş-i ezeldir dile mînâ-yı muhabbet
Bâde-i elest-keşlere mestânelerin var

Günden güzelim gül yüzüne nûr-i Hudâ'dan
Urmuş o güneş merkez-i kubbe-i hüdâdan
Ders-i arefi fehm edegör gel bu nidâdan
Halka-i hakîkatde ledün-dânelerin var

Meyhânede bul bâde-i hâlisi meyânda
Sâkî-i zemân ile görüş doğru ayânda
İhlâs ile dâmânını dut Hakk'a dayan da
Sermestler ile dopdolu meyhânelerin var

5 Cânân ile cânın ile cevlâne gidersin
Hâk-i pâyine baş ile kurbâne gidersin
LUTFÎ gibi bir katresin ummâne gidersin
Âteşe atar cânını pervânelerin var

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

143

1 Ne devletdir bâzâr-ı aşk kurulmuş
Giren bu bâzâra merdâneler var

Gönüller zikr-i Hak ile nûr olmuş
İçerler bâde-i rûhâneler var

Severler Hazret-i Hakk'ı gönülden
Zâkirlerden güzel güldâneler var

Tecellîhânedir halka-i tevhîd
Nazargâh-ı Hudâ dilhâneler var

5 Hidâyet şem'i yanmışdır ezelden
O şem'a nice bin pervâneler var

Muvahhidler alur feyz-i Hudâ'dan
Olur mâmûr nice vîrâneler var

Gönül mekteb-i irfânda okur ders
Bu şehr-i aşkda çok dershâneler var

Cihân şîr-i Hudâ'dan hâlî olmaz
Gedâlar sâhibi şâhâneler var

Ayırma LUTFÎ göz dergâh-ı Hak'dan
Bu dîvânda yine dîvâneler var

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün /Fe 'û lün

144

1 Bülbülü feryâda saldı gonce-i handâneler
Şû'le-i şem'inde yandı dilberin pervâneler

Bülbül-i şeydâyı nâr-ı aşka dûçâr eyleyen
Gülşen-i bağ-ı İrem'de dizilen kâşâneler

Yakdı aşk pervâneyi feryâda meydan vermedi
Berg-i gülün şebneminden dizilen dürdâneler

Her seher âteşleyen bülbüllerin cângâhını
Pençe-i kahrında lerzân merdüm-i şîrâneler

5 Nâr-ı aşkdan asla pervâ etmeyen pervâneler
Râhat u âsâyiş ister dem-be-dem bî-gâneler

Ger dilersen LUTFİYÂ makbûl-i dergâh olmağı
Cân u bâşından geçerler sâdık-ı cânâneler

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

145

1 Gönül âlemini tenvîr eden şîrîn nevâlardır
Vücûd iklîmini tâmîr eden âb u hevâlardır

Güneşden feyz alur vech-i arâzînin gülistânı
Muhabbet şerbetin nûş et kamu derde devâlardır

Tecellîgâh-ı Mevlâ'dan gönülde bir süveydâ var
Anı erbâb-ı kalbden sor sorulmaz bî-nevâlardır

Cühelâ sohbeti semdir ki dünyâya gönül vermiş
Olan bulmaz felâhı sevdiği şey mâsivâlardır

5 Muhabbet ravzasında hazret-i cânânı seyreyle
Yüzün koy yerlere sızla kabûlüne devâlardır

Nüzûl-i Hazret-i Kur'ânî'den cânâ nedir hikmet
Muhammed peyrevi olmak reh-i Âl-i abâ'lardır

MUHAMMED LUTFÎ'nin cân u ciğerden âh u feryâdı
Kerem-i Kerîm'e mazhar olan ehl-i hayâlardır

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

146

1 Der-i dergâh-ı dildâre nice dildâdeler vardır
Niyâz-mendân gözü alkan nice üftâdeler vardır

Nice serv-i bülend kāmetleri dal eyledi bu derd
Bu sahrâ-yı muhabbetde muhabbet-zâdeler vardır

Kemân-ebrûlerin kâküllerin gerdende bend etmiş
Der-i dergâh-ı Mevlâ'da nice şehzâdeler vardır

Ezilmiş ez-ezel meyhâne-i mânâda bir bâde
O meyhâne-i mânâda nice bin bâdeler vardır

5 Ezelden mey-keşân sermest olur elbet bu âlemde
O meyin katresine nice bin cân-dâdeler vardır

Eğer kāl ehli bulsa o meyin metninde esrârı
Görürsün şöhret ü şânın atar üftâdeler vardır

MUHAMMED LUTFÎ'ye Bârî Teâlâ'dan ola ihsân
Olan mest-i müdâm meyhânede âzâdeler vardır

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

147

1 Şehr-i rahmet geldi ey dil merhamet ummân olur
Ümmet-i Muhtâr-i Mevlâ nâil-i gufrân olur

Açılur bâb-ı tecellâ neşrolur nûr-i hüdâ
Dillere feyz-i muhabbet-i Hudâ mihmân olur

Nûr-i vahdet gülleri gülbün-i dilde şân verir
Verd-i ahmer-veş yüzü sâimlerin handân olur

Rahm eder Bârî Teâlâ ümmet-i Muhammed'e
Dergeh-i Mevlâ'ya ancak Ramazân derbân olur

5 LUTFİYÂ dârü'l-emândır mihr-i rahmetdir bu mâh
Başımıza sâye salmış mâh-ı mihribân olur

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

148

1 Şem'a-i hidâyetde pervâne neler eyler
Sahrâ-yı muhabbetde dîvâne neler eyler

Leylâ yüzünü görmüş Mecnûn'u gören var mı
Meydân-ı dilârâda merdâne neler eyler

Ol serv-i seher-rûler geysûleri sarkıtmış
Kâkülleri gerdende dürdâne neler eyler

Dilber-i kemân-ebrû âfet-i zemân meh-rû
Meyhâne-i mânâda peymâne neler eyler

5 LUTFÎ bu perî-peyker-i uşşâka olan rehber
Vîrâneye sevk eyler vîrâne neler eyler

Mef 'û lü / Me fâ î lün / Mef 'û lü / Me fâ î lün

149

1 Âşıkların işretgehi dilhânedir vakt-i seher
Bâde-i vahdet katresi kalbe döker dürr ü güher

Mihr-i muhabbet pertevi sâzendelere bahş eder
Bir vâridât-ı mânevî zevka gelür ebu'l-beşer

Peymâneleri sâkıyân devre salar meyhânede
Cânlar fedâ etse gerek mestâne var her ne kadar

Sâkî-i nev-reste civân ebrû-kemân pervâne-veş
Devrân eder meyhânede hayret eder şems ü kamer

5 Cismin hayâtı cân ise rûhun hayâtı bâdedir
LUTFÎ bu bâdeyi içen iki cihân görmez keder

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

150

1 Mestâneleri bir gör meyhâne neler eyler
Sermest-i ser-endâze demhâne neler eyler

Sahrâ-yı felâketde mecnûnları bir seyr et
Kûşe-i küdûretde vîrâne neler eyler

Ol dilber-i tannâzın aldanma âlına sen
Bu sahrâ-yı sevdâda pîrâne neler eyler

Zülfü teline berdâr eder âşıkın her bâr
Uyma o kemân-bâze şîrâne neler eyler

5 LUTFÎ şâhid-i zî-şân âşıkları perîşân
Kānûn-i kadîmdir bu hayrâne neler eyler

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Me fâ' î lün

151

1 Nâz-endâz olan dilber sûzişli niyâz ister
Ol serv-i kemân-ebrû elbette ki nâz ister

Üftâdelerin gözler âşüftelerin her dem
Perde-i perîşânda dergehde âvâz ister

Dildâdelere dermân katline verir fermân
Âzâdelere cânân arza-i dirâz ister

Derbân-ı der-i dergâh gözler seni bil her gâh
Kurbiyyet-i dildâre bir sûz ü güdâz ister

5 LUTFÎ o sanem-rûler bend eyledi geysûler
Âşıklarını aşkda muktedir-i bâz ister

Mef 'û lü / Me fâ î lün / Mef 'û lü / Me fâ î lün

152

1 Serây-ı lî-me'a'l-Mevlâ dil-i vîrânemiz vardır
Nazargâh-ı İlâhî'dir tecellîhânemiz vardır

Gönül bir mürg-i mânâdır uçar âlem-i vahdetde
Cemâl-i şem-'i cânâne yanar pervânemiz vardır

Gezer sahrâ-yı Leylâ'da olur Mecnûn-veş sermest
Sabâ-veş kûy-i dildâre dil-i dîvânemiz vardır

Gönüldür dergeh-i dildâr kurar tahtın dilistânda
Hükümrân hazret-i cânân mîr-i mîrânemiz vardır

5 Metâf-ı ârifân olmuş mukaddes beyt-i Mevlâ'dır
Künûz-i ilm-i hikmetdir aref dershânemiz vardır

Şerâb-ı vahdet-i rahmet içer rûz-i elest elbet
Eder meyhânede işret gezer peymânemiz vardır

Gedâ-yı dergeh-i Mevlâ olan emîr-i âlemdir
Mey ile mürdeyi ihyâ eder meyhânemiz vardır

Adem âlemine cân at yüzün sür yerlere LUTFÎ
Bu meydân-ı hidâyetde yine merdânemiz vardır

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

153

1 Göründü hilâl-i mâh-i Ramazân
Rahmet-i Rahmân'a nihâyet mi var
Temevvüc etmede deryâ-yı Gufrân
Kerem-i Kerîm'e bidâyet mi var

Yâ Rab ne seâdet ne kerâmetdir
Arş'dan ferşe kadar ne şerâfetdir
Nûr-i tevhîd ile münevver olan
Ümmet-i Muhtâr'e zelâlet mi var

Dürre-i tevhîdi hâmil olanlar
Bu bahr-i tevhîdde dürri bulanlar
Kemâl-i îmâne mâlik olanlar
Zevk-ı mânevîden ferâgat mi var

Olur rûz-i cezâ kopar kıyâmet
Seyr olur o demde azîm alâmet
Ehl-i îmân olan bulur selâmet
Hâmil-i tevhîde hacâlet mi var

5 Zıyâfet-i Rahmân LUTFÎ bu mâhdır
İftâr sofrasında sâim âgâhdır
Mağfiret merhamet ne âlî-câhdır
Sâim-i lillâhe nedâmet mi var

11'li hece vezni

154

1 Âkıl isen ey bahtiyâr
Dîvâneye etdirme zâr
Dünyâyı uhrâyı yıkar
Edince zârını hezâr

Dîvâneler âh eylese
Derd ile Allah söylese
Âkıller anı anlasa
Âhı eder Arş'a güzâr

Dîvâne bir muammâdır
Renksiz renksiz müsemmâdır
Ölçülmez ka'r-i deryâdır
Deryâ ile olmaz bâzâr

Dîvâneye yokdur kalem
Kork Allah'dan verme elem
Dîvâneye eden zulem
Râh-i hidâyetden azar

5 Dîvâneye kahr-ı Hudâ
Aklını başından cüdâ
Âkıl ana etmez nidâ
Dîvâne sanki bir mezâr

Dîvâneye ülfet eden
Elfâz-ı küfür söyleden
Envâ-ı küfür öğreden
Kendi îmânından bî-zâr

Dîvâne ile anlaşan
Gülüp söyledip uğraşan
Arsız kemâlsiz söyleşen
Nâr-ı cehennemde kızar

Lutf ile kahri bilmeyen
Havf-i Hudâ'ya gelmeyen
Emr-i Kur'ân'da olmayan
Dîvâneden beter azar

Bilmeye seni ver nânı
Allah içün doyur anı
Zararsız yere iskânı
Eyle Hudâ rahmet yazar

10 Zikr eyle gel bir Allah'ı
Tefekkür hikmetullahı
Dîvâne olma vallahi
Mecnûn ile olmaz bâzâr

Dîvâneler değil hâlî
LUTFİYÂ olmakdan velî
Zâhirde görünür deli
Derdlere dermânlar yazar

8'li hece vezni

155

1 Ey zâir-i ehl-i kubûr gel kabrime kıl bir huzûr
Zevk-ı dil edince zuhûr gör nicedir cennât u hûr

Ahmed Muhammed Mustafâ Hasen Huseyin Mürtezâ
Hem Çâr-i yâr-i bâ-safâ kıldı şefâ'at doğdu nûr

Bende-i Şâh-ı Nakşî'yem Kıtmîr-i derd-mendiyem
Çün makbûl-i efendiyem kabrim olur dârü's-sürûr

Yerlerde pünhân olmuşam Rabb'ime mihmân olmuşam
Mazhar-ı gufrân olmuşam Rabb'im edüp afv-i kusûr

5 LUTFÎ'ye lutf etsin Hudâ dolsun dile nûr-i hüdâ
Hak yoluna rûhum fedâ tahte't-türâb abdü'l-Gafûr

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

156

1 Derd-i hicrânın devâsı ru'yet-i dîdâr-i yâr
Âşıkın sadr-ı şifâsı çok eder âzâr-ı yâr

Seyr-i dilber zevk-ı cennetdir dil-i şeydâlara
Dilde dildârın hevâsı söyledir ezkâr-ı yâr

Âşıkın feyz-i muhabbet nûr-i îmân artırır
Leb-be-leb doldukça gönül sıdk ile efkâr-ı yâr

Iyd-i ekberdir dil-i vîrâneyi tâmîr eder
Nîm-nigâhla bir gülerse o leb-i gülnâr-ı yâr

5 Derd-i dilber izdiyâdı derd-i hicrân ağlamak
Gün olur ki gönlüne güller açar gülzâr-ı yâr

Rahm kılsan sen sana rahm eyler ol cânân sana
Merhametden gayri yokdur âşıka bir kâr-i yâr

LUTFİYÂ aldanma dilber âlına cânın gider
Zülfünün herbir telinde var nice berdâr-ı yâr

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

157

1 Bir keder halk etse Rabbü'l-âlemîn
Mü'min ü muvahhide mükâfât eyler
Her ne diler ise Cenâb-ı Muîn
Hamd eden hâmidi mücâzât eyler

Belâya sabr eden kazâya rızâ
Cennet-i a‘lâdır sabrına cezâ
Fâtımetü’z-Zehrâ câr-ı Mürtezâ
Firdevs ravzasına mülâkat eyler

Her ne gelse Mevlâ’sından kuluna
Hamd ü şükrü ezkâr etse diline
Mağfiret fermânın alur eline
Rahmet-i Rahmân’a muzâfât eyler

Mü’mine ne gelse Zât-ı Mevlâ’dan
Ayırmazsa kalbin Hak Teâlâ’dan
Ayırmaz Mevlâ’sı taht-ı livâdan
Cenâb-ı zü’l-Celâl beşâret eyler

5 Bulsun evlâdları ind-i Hudâ’da
Merhamet mağfiret nûr-i hüdâda
Rahmet okur kullar bây u gedâ da
Mübârek rûhunu kerâmet eyler

Nûr-i îmân ile münevver evlâd
Âdâb-ı İslâm’la olmuşdu âbâd
Merhamet-i Mevlâ eyleye dilşâd
Dergâh-ı Rahmân’da berâet eyler

Gönlünde göründü feyz-i Rabbânî
Kalbinde var idi hubb-i Rahmânî
Yüzünde eser-i nûr-i îmânı
Gören İslâm böyle şehâdet eyler

Vâlidesi bulsun bu derdde rahmet
Bu derdine Mevlâ ede merhamet
Cennet-i a‘lâda bir bâkî devlet
Hazret-i Peygamber şefâ‘at eyler

Mevlâ ihsân etsin sabr-ı cemîller
Hurmet bulur elbet derdli alîller
Cennet-i a‘lâda zâd-ı kalîller
LUTFİYÂ Mevlâ’sı zıyâfet eyler

11’li hece vezni

158

1 Ey bülbül-i muhabbet gülün bir zemânı var
Gülzâr-ı gül bağına sabânın revânı var

Olsun sahrâ-yı sîne güzergâh-ı dilberân
Müjde o sahrâya ki meh-i mihribânı var

Ger gerdene bıraksa sanem zülf-i dilkeşin
Hayret eder süreyyâ hurşîdin nişânı var

Mânend-i bedr-i berrak dâne dâne halları
Gerden ruhında pertev çalar ergavânı var

5 LUTFÎ sanem-rûlerin derdine düşme zîrâ
Kemân-keşân dilberin bir tîr-i nihânı var

14'lü hece vezni

159

1 El elden üzülmüş yâr elden gitmiş
Humekā-yı zemân nanay oynarlar
Kurb-i kıyâmetdir târih de bitmiş
Humekā-yı zemân nanay oynarlar

Taraf taraf belâ istîlâ eyler
Kahrullah gazâba istinâd eyler
Kanlar akar yerde incimâd eyler
Humekā-yı zemân nanay oynarlar

Âr ile nâmus da kalmadı gitdi
Yüzler siyah oldu hayâ da bitti
Dünyâda yaşamak kemâle yetdi
Humekā-yı zemân nanay oynarlar

Avretler erine îtibâr etmez
Erlerin avrete sözü kâr etmez
Evlâd baba ile iftihâr etmez
Humekā-yı zemân nanay oynarlar

5 Erkek dişi birbirine karışdı
Herkes arzûsunu buldu görüşdü
Alâmet-i kübrâ hemân kavuşdu
Humekā-yı zemân nanay oynarlar

LUTFÎ'yi afv ede Hazret-i Allah
Merhamet buyura vallahi billâh
Korkaram tecellî ede adlullah
Humekā-yı zemân nanay oynarlar

11'li hece vezni

160

1 Hidâyet-i ezelî gönülde şikârı var
Ken'an gibi memâlik Yûsuf gibi yâri var

Dildâr -ı dilrubâlar serinde sâyebândır
Dergâhe ser-nihâde her dem iftihârı var

Gözlere gül-gülistân geysû-yi zer-nişânı
İrfân-nümâyiş ol cân îmân gibi vârı var

Dilbâz bir dilârâ perverde turfasıdır
Şems ü kamerden ahsen devrinde diyârı var

5 LUTFÎ o nev-resîde mir'ât-ı nûr-i vahdet
Meyhâne-i hüdâda câm-ı dürer-bârı var

Müs tef 'i lün / Fe 'û lün / Müs tef 'i lün / Fe 'û lün

161

1 Dilâ âlem-i hayretde seni cânbâz eden kimdir
O sahrâ-yı seâdetde seni serbâz eden kimdir

Bu âlem devriyâtında okurlar ders-i irfânı
Bu dershâne-i hikmetde seni dilbâz eden kimdir

Görenler cân gözüyle bu nukûşâtı bu eşyâyı
Bu nokta-i süveydâda hüner ibrâz eden kimdir

Tecellîhâne-i vahdet gönüldür dergeh-i Mevlâ
O dergâh-ı tecellâya dil-i derbâz eden kimdir

5 Olan sermest-i sergerdân ezel bezminde ey LUTFÎ
Bu dürr-i tevhîde cânâ ezel enbâz eden kimdir

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

162

1 Derdli olanın derdine dermân ne güzeldir
Mü'min olanın afvine fermân ne güzeldir

Dergâh-ı der-i dildârına âşık-ı serbâz
Mecnûn olana Leylâ'ya kurbân ne güzeldir

Mecnûnları sahrâya salıp âlem-i sevdâ
Leylâ yoluna cân ile kurbân ne güzeldir

Dergâh-ı dilâra seni gözler dü-serâda
Sâillerine ülfet-i devrân ne güzeldir

5 Âlemleri tenvîr edicek şems-i münevver
Dîdâr-ı dilârâsına hayrân ne güzeldir

Cân gözlerine mir'ât-ı vahdet görününce
Âşıklara ol demdeki seyrân ne güzeldir

Gülşen-i muhabbetde olan gonce-i hamrâ
Hurşîde verir şa'şaa rahşân ne güzeldir

Cân gözlerine nûr-i tecellâ ola LUTFÎ
Ârif olana dîde-i irfân ne güzeldir

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

163

1 Ehl-i dilin maksadı dildâr olur
Ehl-i dilin matlabı dîdâr olur

Ehl-i dilin aşk-ı Hudâ'dan gözü
Vakt-i seher kan dökerek nâr olur

Ehl-i dilin kalbinin âyînesi
Ehl-i dile gün gibi ızhâr olur

Ehl-i dilin feyzi Hudâ'dan gelür
Teslîm eden Ahmed-i Muhtâr olur

5 Ehl-i dilin âlemi var aşk ile
Âh ederek rûz u şebi zâr olur

Ehl-i dilin lutf-i Hudâ yâridir
Der-dü-cihân devleti bîdâr olur

Ehl-i dilin şemsi gönülden doğar
Tahta geçer âleme hünkâr olur

Ehl-i dilin gönlü gözü mârifet
Nûru ile cennet-i gülzâr olur

Ehl-i dili âyîne-i Hak bilin
Hakk'ı bulur vâkıf-ı esrâr olur

10 Ehl-i dilin sırrını ifşâ kılan
Binde birin Mansûr-i berdâr olur

Ehl-i dilin kadr-i muallâsı var
Ehl-i rızâ aşkı taleb-kâr olur

Ehl-i dilin derd-i derûnu değer
Her dü-cihân mülkine serdâr olur

Ehl-i dilin dersi olur men aref
İlm-i ledünnîsine astâr olur

Ehl-i dilin şem'asını LUTFİYÂ
Yakdı Hudâ âleme envâr olur

Müf te 'i lün / Müf te 'i lün / Fâ 'i lün

164

1 Ey dil yine sen dilber-i dildârımı bir gör
Yerlere kapan hurşîd-i dîdârımı bir gör

Ol tab-'ı latîfden erişir tab'a letâfet
Ol ârif-i Hak dîde-i bîdârımı bir gör

Ol mürşid-i din Mîr-i Nigârî'ye muhabbet
Mîrâs-ı pederim bana gülbârımı bir gör

Merkez-i füyûzât-ı ilâhî o kerem-rû
Yüz sür hâkine matla-'i envârımı bir gör

5 Dergâhına üftâdeleri eyledi ihyâ
LUTFİYÂ yürü mansûr-i hünkârımı bir gör

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

165

1 Deryâ-yı fitneye gark etmiş devrân
Kurb-i kıyâmetin bidâyetidir
Eşyâya bırakmış dehşet heyecân
Celâl-i Celîl'in celâletidir

Âsumândan iner lânet-i Bârî
Münâfık başına tanımaz Tanrı
Kur'ân'ı terk etmiş şeytandır yâri
Ehl-i şekāvetin dalâletidir

Bahr-i ummân gibi tuğyân kabardı
Hidâyet mahv oldu yüzler karardı
Bostân-ı seâdet soldu sarardı
Ebnâ-yı zemânın kabâhatidir

Muvahhid olanın ciğeri yandı
Nice ehl-i îmân kana boyandı
Mevc-i deryâ gibi fitne uyandı
Müddet-i dünyânın nihâyetidir

5 Hayâdan ârîdir nisvân-ı zemân
Kalmadı herkesde îmânda gümân
Kalmadı dünyâda bir dârü'l-emân
Şerîrin âteş-i şerâresidir

Mevlâya sığınmış ashâb-ı îmân
Kerem-i Kerîm'de kalmışdır gümân
Mü'mine rahmeyle aman yâ Rahmân
LUTFÎ bu zemânın nihâyetidir

11'li hece vezni

166

1 Birgün olur Hazret-i Mevlâ seni
Merhamet ü hurmete şâyân eder
Afv ederek Zât-ı Teâlâ seni
İkrâm u in'âmını ayân eder

Kullarının kusûruna kalmadan
Kullarını kahr edici olmadan
Kîyl ü kāli îtibâre almadan
Kerem-i Hak gör ne güzel şân eder

Afv edeni afv eder ol pâdişâh
Merhamete işte budur şâh-i râh
Afv edene lutf u kerem-i İlâh
Mutlak olur rahmet-i Rahmân eder

Kusûrunu mûterif olan kişi
Yüz yere kor özrü ederse kişi
Özrü kabûl eden olur er kişi
İhsân edene Hudâ ihsân eder

5 Bakma kulun kusûru hisâbına
Bakmaya Hak kusûrun kitâbına
Sebeb olma bir kulun itâbına
Menzilin Hak ravza-i cinân eder

LUTFÎ size hâdim ola nûr-i dil
İhsân ede Hak şerâb-ı selsebîl
İkrâmı bul Cenâb-ı Zât-ı Celîl
Mevlâ bizi Resûl'e cîrân eder

11'li hece vezni

167

1 Müjde ey nûr-i basar rahmet-i Rahmân bizdedir
Hurrem ol kılma keder aşk ile fermân bizdedir

Seni Allahu Kerîm halk edicek ehl-i îmân
Dâmen-i lutfe yapış şefkat-i Kur'ân bizdedir

N'ola ey derdli gönül Hakk'a niyâz nâz ile sen
Öyle Allah diyesin âhiri meydân bizdedir

Kuludur Rabb'ısıdır kendi Kerîm erham odur
Cûş eder bahr-i kerem lutf ile ihsân bizdedir

5 İsmimiz LUTFÎ bugün ümmet-i Muhammed iken
Buna kıymet mi yeter hurmet-i sultân bizdedir

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

168

1 Muhammed Mustafâ'dır bu Habîb-i Kibriyâ derler
Aliyyü'l-Mürtezâ'dır bu ezel şîr-i Hudâ derler

İmâm-ı enbiyâdır bu emîr-i evliyâdır bu
Ezel nûr-i hüdâdır bu dü-âlem muktedâ derler

Hudâ'nın nûru Ahmed'dir Habîbullah Muhammed'dir
Bu ümmete ne devletdir kamu derde devâ derler

Der-i dergâh-ı Mevlâ'dır bu bir kadr-i muallâdır
Bu menzil-i tecellâdır kadîmî rehnümâ derler

5 Bütün âlemlere rahmet odur ebvâb-ı merhamet
Bulur devlet olan ümmet kerem-kâni vefâ derler

Kulun LUTFÎ bu dergâhda seni gözler o her gâhda
Kalır mı bu penâhgâhda sana dârü'ş-şifâ derler

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

169

1 Ey nûr-i basar dildeki dildâr seni gözler
Ol Zât-ı Kadîm dâimî bîdâr seni gözler

Senden seni ziyâde seven Hazret-i Hak'dır
Rahmet nazarı ile o her bâr seni gözler

Tevhîdi ki tâ rûz-i ezel eylemiş ihsân
Muvahhid-i Hak lutf ile Settâr seni gözler

Sen ümmet-i Mahmûd u Muhammed ki bulundun
Muhammed ile hazret-i dîdâr seni gözler

5 Ümmet-i Muhammed'e hâdim LUTFÎ olursun
Bu devlet-i bâkî ola ebrâr seni gözler

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

170

1 Yâr ile hem-dem olan ağyâre ülfet mi eder
Ahyer ile yâr olan eşrâre ülfet mi eder

Der-i dildârı bulan âşık-ı serbâzların
Cânı cânâna gider derbâne ülfet mi eder

Mey-i sahbâ-yı ezel mesti müdâm gözlerini
Vakfeder dâr-i yâre civâre ülfet mi eder

Mîr-i meydân-ı hüdâ Hayder-i Kerrâr velî
Zülfikār'ı bırakıp küffâre ülfet mi eder

5 Der-i dergâh-ı İlâhî'de mülâzim olanın
Rızâsın gözlemeyüp bir kâre ülfet mi eder

Cemal'ım cân ile cânân yoluna varmalıdır
Cânâne kurbân olan cânına ülfet mi eder

LUTFİYÂ cân ile düş yâr-i kadîm dergâhına
Fakr u fenâyı bulan sultâne ülfet mi eder

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

171

1 Gülistân-ı risâletde gül-i handân Muhammed'dir
O bostân-ı hidâyetde gül ü reyhân Muhammed'dir

Güneşler yüzünün nûr-i zıyâsından nümâyişdir
Sudûr-i taht-ı hikmetde olan sultân Muhammed'dir

Künûz-i sırr-ı Sübhânî odur merhamet ummânı
Cemâl-i zü'l-Celâl'ini eden seyrân Muhammed'dir

O bir nûr-i mücellâdır o bir nûr-i muallâdır
Harem-i "kābe kavseyn"de olan mihmân Muhammed'dir

5 MUHAMMED LUTFÎ müsterhim kemâl-i merhametinden
Usâtın derdine rûz-i cezâ dermân Muhammed'dir

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

172

1 Mü'minin kalbindeki nûr-i ferâset gizlidir
Müsteîd metnindeki şem-'i hidâyet gizlidir

Sen edeb dâiresinde dürbîn-i irfâne bak
Herkesin merdüm-i çeşminde dirâyet gizlidir

Nûr-i dîdem âlemi seyret güneş-veş hikmeti
Fehmedip anla ki sende ilm-i hikmet gizlidir

Tâlib-i rızâ-yi Rahmân Hakk'ı meşhûd eylemiş
Terk-i hubb-i mâsivâda zevk-ı cennet gizlidir

5 LUTFİYÂ dârü's-selâmdır ehl-i diller sohbeti
Anların meclislerinde bahr-i rahmet gizlidir

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

173

1 İhvân-ı îmân her dü-cihân tâc-ı serimdir
Allah'ı seven sevgili nûr-i basarımdır

Hurşîd-i hidâyet doğa tenvîr ede kalbi
Bu nîmet-i uzmâ ise bir lutf-i Kerîm'dir

Kamer-i muhabbet-i Hudâ dilde münevver
Tevhîd-i İlâhî ki kazâ-yı kaderimdir

Dil ravzasına feyz-i Hudâ yâr-i gār olmuş
Esmâ-i İlâhî dile şîr ü şekerimdir

5 Mahmûd'e erişe keremi Zât-ı Kerîm'in
Muhammed ise gönlüme nûrdan eserimdir

Kâzım'ı hidâyet nûruna gark ede Allah
Derûn-i edebde ola sırr-ı keremimdir

Şâdeyleye n'ola bereket torbasını Hak
Tevfîk-ı Hudâ Tevfîk'a hayr-ı haberimdir

Cemâl'ı civân eyleye aşkı ile Allah
Mustafâ'ya ede kerem himmeti kadîmdir

Ümmet-i Muhammed'e ede merhamet Allah
Elbette eder merhameti Zât-ı Kerîm'dir

10 LUTFÎ gibi bî-çâreye rahmet ede Bârî
Mevlâ'yı seven dildeki dürr ü güherimdir

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

174

1 Âlemleri var eyleyen Allah Kerîm'dir
Elbette eder merhameti Zât-ı Rahîm'dir

Hurşîd-i kerem meşrıkıdır şehr-i şerâfet
Derdlere devâ eyleyen Allah Hakîm'dir

Kenz-i kerem-i Hazret-i Mevlâ Ramazân'da
Merhamet-i Hak mü'mine eltâf-ı Kadîm'dir

Bu şehr-i sıyâmda açılur bâb-ı tecellâ
Rahmet nazarıyle nazarı lutf-i azim'dir

5 Mü'min olanın afvine fermân Ramazân'dır
Ahvâlimize rahmeder Allah Alîm'dir

LUTFÎ gibi bî-çârelerin derdine dermân
Âlemleri var eyleyenin zâtı Kerîm'dir

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

175

1 Serinde sevdâsı olan nev-civân
Sahrâ-yı cünûnu ihtiyâr eyler
Tarîk-ı sevdâda olanlar revân
Mecnûn-veş nâmını iştihâr eyler

Bünyâdı mahv olur âşık-ı zârın
Bî-hûş-veş sermest bilmez karârın
Sevdâ-keşler bilmez âr ile vârın
Cûd-i vücûdunu târ u mâr eyler

Solar gül cemâli olur nâtüvân
Bahr-i muhabbetde olur keştibân
Sevdâ kurmuş dilde bir âlî-dîvân
Sînesinde olan zârı nâr eyler

Âşıkın gözüne görünmez cânı
Kâbe-veş gözünde kûy-i cânânı
Esîr etmiş derd-i dil heyecânı
Vücûdun derd-i dil müşg-bâr eyler

5 Dilberin yüzünde zülfün telleri
Dâne dâne gerdeninde halları
Bezetmiş kāmeti geysû dalları
Âşıkın derdini sad-hezâr eyler

Kāmet-i kıyâmet âfet-i devrân
Âşıkların eyler derdin firâvân
Cângâhe bırakmış âteş-i sûzân
Cesedlerde cânı bî-karâr eyler

LUTFİYÂ bend olma zülfün teline
Esîr olma dilberlerin âlına
Konma seherlerde gülün dalına
Sonra dutar seni yâr şikâr eyler

11'li hece vezni

176

1 Muhabbet âleminde âşık-ı şeydâ neler söyler
Doğar kalbinde bir hurşîd dil-i deryâ neler söyler

Gülistân-ı gönül güller açar ol demde seyr eyle
Şükûfehâ-yi gülşende gül-i hamrâ neler söyler

Gönülde cennet-i cân var cinâne benzemez aslâ
Anı seyreyleyen âşık kamu derde devâ söyler

Muhabbet bir şîr-i nerdir ser-i meydânı almışdır
Salâ eyler kamu halka o bî-pervâ neler söyler

5 Bu bâzâr-ı muhabbetde nice şîrâneler vardır
Girer meydâne Hayder-veş yed-i tûlâ neler söyler

Nice serdâr-ı serbâzân bu meydân-ı muhabbetde
Der-i dildâre cân vermiş kad-i tûbâ neler söyler

Edenler cânı cânâne bugün kurbân olur vâsıl
O Leylâ'yı o dem LUTFÎ gören şeydâ neler söyler

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

177

1 Dergâh-ı dilârâya fedâ rûh-i revândır
Akmış gidiyor âşık olan âb-ı revândır

Meh-veşlere endâz-ı nazar eylemek olmaz
Herbir nazarın kıymeti aldıkları cândır

Cennet gibidir seyri sanem-rûlerin ammâ
Hasretleri üftâdelere sûz-i nîrândır

Hurşîdi temâşâ edenin dîdesi nemli
Hurşîde de hayreti veren ebrû-kemândır

5 Sabâya verir geysûleri anber-i sârâ
Zülfüne sezâ reşk edecek hûr-i cinândır

LUTFÎ o kamer-şân şerefi vasf edebilmem
Âşıklarının gözüne hurşîd-i zemândır

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

178

1 Huseyn'in sergüzeştin ger duyarsa
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül ağlar
Bu derd ehline her kim ki uyarsa
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül ağlar

Duyan ehl-i îmân bu derde kaynar
Yezîd Âl-i abâ kanıyle oynar
Bu a'dânın ola ervâhı fi'n-nâr
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül ağlar

Ayırdı ravzadan Âl-i abâ'yı
Velî kılmadılar ahde vefâyı
Huseyn'e etdiler cevr ü cefâyı
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül ağlar

Risâlet bağçesinin güllerini
Boyadılar kana sünbüllerini
Uçurdu ravzadan bülbüllerini
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül ağlar

5 Huseyn-i Müctebâ nûr-i velâdır
Huseyn sultân-ı evreng-i belâdır
Bugün hep ehl-i derde es-salâdır
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül ağlar

Selâtîn Kerbelâ'da verdiler cân
Kızıl kanlar eder taşları mercân
Bütün âlemlere düşer heyecân
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül ağlar

Fâtıma dâne dâne gözlerinden
Döker kan yaş akar gül yüzlerinden
Çıkar âteşleri dilsûzlerinden
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül ağlar

Sabîler teşne-leb isterler âbı
Analar başına saçar türâbı
Meğer ki erişe Kevser şerâbı
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül ağlar

Aman bir âteş-i dilsûzdur bu
O etfâl-i Huseyn feryâd eder su
Güler bunlara o kavm-i cefâ-cû
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül ağlar

10 Feleklerde melekler âh ederler
Gözünü nâzır-ı dergâh ederler
Bu derdi derd-i dil her gâh ederler
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül ağlar

Gül-endâm sîm-beden ebrû-kemânlar
Cemâl-i nûr üzre geysû saçanlar
Bakıp etrâfa isterler emânlar
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül ağlar

Nübüvvet bostânının berg ü bârı
Risâlet bağçesinin gül'izârı
Melâhat mülkinin mihr-i nigârı
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül ağlar

Nigâristâne kudret güllerinden
Götürdü bû sabâ sünbüllerinden
Haber aldım bugün bülbüllerinden
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül ağlar

Hudâ'dan iste LUTFÎ bu berâtı
Ne mümkin suya sürmek anda atı
Görür evlâd-ı peygamber Fırat'ı
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül ağlar

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

179

1 Emr-i şerîat terk ola binlerce bin ânlar gider
Kitâb-ı Hak metrûk ola seller gibi kanlar gider

Yerde kala emr-i Hudâ olmaya Kur'ân'la nidâ
Seddoluna bâb-ı hüdâ merhamet-i Rahmân gider

Secde-i Rahmân olmaya fetvâ yerini bulmaya
İslâm kitâba uymaya elde olan ihsân gider

Kesile ellerden kerem tahkîr oluna muhterem
Kesret bula derd-i verem derdimize dermân gider

5 Şems-i hüdâ ede gurûb kalbler ola bahr-i kürûb
Zâhir ola kahr-i guyûb afvimize fermân gider

Yüzden hayâ gitse eğer kalmaya îmândan eser
Dünyâ olursa mûteber rûz-i cezâ cinân gider

İslâm'a hurmet olmasa îmân kemâlin bulmasa
Kur'ân kalblerde kalmasa ind-i Hudâ bürhân gider

Emr-i Hudâ'ya ol fedâ LUTFÎ doğa nûr-i hüdâ
Cândan azîz emr-i Hudâ cinâne müslümân gider

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

180

1 Dîdâr-ı dilbere nazar-bâz olma
Seni bir bakışla târ u mâr eyler
Cemâl-i cânâne dil-endâz olma
Seyf-i celâlini âşikâr eyler

Zülf-i zer-efşâne bâd-ı sabâdan
Dolaşsa telleri gelse hevâdan
Gönül zevk alınca o dilrubâdan
Âşıklar sadrını müşg-bâr eyler

Dilber-i tannâzın serv-i kāmetin
Kurb-i kıyâmetdir rûy-i âfetin
Cemâline bakma mihr-i kudretin
Derûnun derdini sad-hezâr eyler

Sahn-ı sînesinde hikmet gülleri
Ders-i aref okur cân bülbülleri
Dest-beste civânlar olmuş kulları
Mürg-i rûhu dutar yâr şikâr eyler

5 Kamer-veş ebrûler kemân kurulmuş
Şems ü kamer cemâline urulmuş
Güneş-veş bir güzel kande görülmüş
Felekde hurşîdi bî-karâr eyler

Çâker eyler İskender ü Dârâ'yı
Kim görse cân verir bu dilârâyı
LUTFÎ fark eylemiş ağ u karayı
Bedende cânları bî-karâr eyler

11'li hece vezni

181

1 Ey nûr-i basar nûr-i basîret ile bir bak
Âlemde olan zillet-i husrân ne kadar var

Ebnâ-yı zemâna hele ibret ile bir bak
Şeytân yoluna cân ile kurbân ne kadar var

Hayrât ü hasenât ile meşgûl olanı gör
Mağlûb-i hevâ Allah'a ısyân ne kadar var

Fısk ile fesâd mevc-i bahir gibi ziyâde
Her vakt-i seher kārî-i Kur'ân ne kadar var

5 Hâmil-i hayâ kaldı mı nisvânda ricâlde
Yüzlerine bak tâlib-i Rahmân ne kadar var

LUTFÎ ne sorarsın ki bugün halk-ı cihânı
Ara ki bulasın özü insân ne kadar var

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

182

1 Ey nûr-i basar Hazret-i Allah sana nâsır
Teslîm-i umûr eyle Hudâ her şeye kādir

Allah'a dayan bul keremin her dü-cihânda
Nîmet-i îmâne ne kadar olmalı şâkir

Hikmet-i Hudâ nûr-i hüdâ dilde bulunsun
Birgün ola ki kalbine bâtın ola zâhir

Ol şân-ı kerem Zât-ı Kerîm abdini ister
Tâlib ola rızâsına kabûl ede nâzır

5 Dergâh-i Hudâ gözlemede ehl-i niyâzı
LUTFÎ niyâzın şartı budur kalb ola tâhir

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

183

1 Züvvâr-ı beyt-i Mevlâ'ya Hudâ'dan merhabâlar var
Huccâca rîh-i Rahmân'ı veren bâd-ı sabâlar var

Der-i dergâh-ı Mevlâ'da niceler yüz yere koymuş
Dönüp Beytullah'a karşu nice yüz bin recâlar var

Nice bin âşık-ı sâdık dutup astâr-ı Kâbe'yi
Ciğerden arz-ı hâl eyler ne kadar istid'âlar var

Eğer a'lâ eğer ednâ nice bây u gedâlar var
Yapışıp dergeh-i Hakk'a aman Allah nidâlar var

5 Kerîm Hakk'ın kereminden Rahîm'in merhametinden
Umarlar olalar makbûl nice nazlı sadâlar var

Melekûtdan iner saf saf melekler bî-nihâyetdir
Bu ümmet-i Muhammed'de nice yüz bin duâlar var

Bu bir beyt-i İlâhî'dir metâf-ı enbiyâ olmuş
Çâr-etrâfında medfûn ne kadar enbiyâlar var

Melekler zümresine Cibrîl-i Emîn mutavvifdir
Bu ümmet-i Muhammed'den bu sırra âşinâlar var

Bulur devlet olan zâir metâf-ı kudsiyândır bu
Mukarrebler karargâhı nice bin evliyâlar var

10 Akar enhâr-ı rahmetler dökülür beyt-i Mevlâ'ya
Olur taksîm o dergâhdan bu ümmete nevâlar var

Tecellîgâh-ı Mevlâ'dır bu bir beyt-i muallâdır
Füyûzât-ı tecellâdır gerek zâhir hafâlar var

Bugün ezyâf-ı Mevlâ'yız muzîfimiz hemân Allah
Ümîdgâh rahmet-i Rahmân kıyâs dutmaz behâlar var

Dilerim Hazret-i Hak'dan bu ümmet-i Muhammed'e
Bu LUTFÎ kemteri kurbân ede Mevlâ atâlar var

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

184

1 Mevlâ ile eyle bâzâr
Mevlâ'dan al Mevlâ'ya ver
Tevekkülün eyle hezâr
Mevlâ'dan al Mevlâ'ya ver

Veren alan oldur hemân
Ne halk ederse her zemân
Rezzâk-ı merzûk bî-gümân
Mevlâ'dan al Mevlâ'ya ver

Dalma derin deryâlara
Dahî tehî sevdâlara
Düşme ulu gavgālara
Mevlâ'dan al Mevlâ'ya ver

İnsâf ile merhameti
Mahlûka eyle hurmeti
Haram helâle dikkati
Mevlâ'dan al Mevlâ'ya ver

5 Tesbîh ile bâzâra var
Tevhîd ile eyle güzâr
Mevlâ ile ol yâr-i gār
Mevlâ'dan al Mevlâ'ya ver

Ekser-i a'zam kanâat
Kanâatde bul berekât
Kanâatle et harekât
Mevlâ'dan al Mevlâ'ya ver

Dünyâ içün etme cedel
Âhirete verme halel
Allah içün eyle amel
Mevlâ'dan al Mevlâ'ya ver

10 Tevekkülünde niyeti
Mevlâ rızâsı himmeti
Allah içün kıl gayreti
Mevlâ'dan al Mevlâ'ya ver

Allah içün ticâreti
Et bu güzel ibâdeti
Ver sadaka vü zekâtı
Mevlâ'dan al Mevlâ'ya ver

Evlâd iyâlin şâd ola
Hak'dan sana imdâd ola
Nârdan tenin âzâd ola
Mevlâ'dan al Mevlâ'ya ver

Kitâb ile eyle şitâb
Doğru söz ile kıl hitâb
Bahr-i Hudâ'da ol hubâb
Mevlâ'dan al Mevlâ'ya ver

Akrabâlaran hurmet et
Mü'minlere muhabbet et
İhtiyarlara hizmet et
Mevlâ'dan al Mevlâ'ya ver

Alanda satanı gözet
Satanda alanı gözet
Kârinde kalanı gözet
Mevlâ'dan al Mevlâ'ya ver

Atan anan ger var ise
Tâli'in bahtiyâr ise
Devletin sana yâr ise
Mevlâ'dan al Mevlâ'ya ver

15 Kulluklarında dâim ol
Amellerinde kāim ol
Edeb ile bir hâdim ol
Mevlâ'dan al Mevlâ'ya ver

Fenâya kılma îtibâr
Bekāda yap âlî diyâr
Her dü-serâ ol bahtiyâr
Mevlâdan al Mevlâ'ya ver

LUTFÎ gibi olma alîl
Bu dünyâ zemânı kalîl
Gelen gider sana delîl
Mevlâ'dan al Mevlâ'ya ver

8'li hece vezni

185

1 İbret nazarıyle bir nazar eyle
Bu kâinât bir Mevlâ'yı gösterir
Hubb-i mâsivâdan sen hazer eyle
Bu nukûşât bir nakkāşı gösterir

Sûret-i eşyâda esrâr-ı tevhîd
Bu seyr ile olur kuvvet-i tasdîk
Gönülde irfânı edersen tecdîd
Dilde mihr-i muallâyı gösterir

Mutahher olunca sırr-ı süveydâ
Doğunca gönlüne hurşîd-i hüdâ
Görünür gözüne nûr-i tecellâ
Dilde mâh-ı muzayyâyı gösterir

Güzelim sabrile gözle dergâhı
Nâsır olur sana âlem-penâhı
Sâiller gözlerler Hakk'ın dergâhı
LUTFÎ merhamet-i Teâlâ'yı gösterir

11'li hece vezni

186

1 Sahîler cûd ile makbûl olurlar
Bahîller buhl ile melûl olurlar

Sahîler cûd ile mahmûd olurlar
Bahîller buhl ile merdûd olurlar

Sahîler cûd ile âbâd olurlar
Bahîller buhl ile berbâd olurlar

Sahîler cûd ile sultân olurlar
Bahîller buhl ile husrân olurlar

5 Sahîleri sever Hazret-i Allah
Bahîllerde yoktur muhabbetullah

Sahîler açarlar bâb-ı cenneti
Bahîllerde yokdur Hakk'ın rahmeti

Sahîler kerem-i Hakk'a dayanmış
Bahîller buhlünün nârına yanmış

Sehâvetdir kula Hak'dan hidâyet
Bahîllerdir olan ehl-i şekāvet

Sahîlerdir habîbullah âlemde
Bahîllerdir adüvvullah âdemde

10 Sahîleri sever LUTFÎ bir Allah
Budur hukm-i Hudâ vallahi billâh

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

187

1 Dilâ gülzâr-ı dünyâya gönül verdi nice cânlar
Göründü gözlere eşyâ güzelce dürr ü mercânlar

Nice efrâd-ı insânı esîr-i kayd-ı bend etdi
Nihâyet yerlere sürdü yüzün eyledi yeksânlar

Nice bir saltanat servetleri mahv eyledi yıkdı
Nice taht-ı Süleymân'ı vîrân görmüşdür insânlar

Nice İskender ü Cemşîd dahi Fir‘avn ü Nemrûd’lar
Yer altında durur mestûr kara yerlere mihmânlar

5 Bugün bu devr-i âleme güzelce çeşm-i ibretle
Bakanlar LUTFİYÂ bunda görürler mihr-i irfânlar

Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün

188

1 Rızâ-yı Bârî’de şer-‘i şerîfi cânda cân eyler
Kimin kim kalbini nûr-i muhabbet âlî-şân eyler

Teâlâllah zehî tûr-i muallâdır bu sırr-ı aşk
Nevâkısı eder ikmâl bütün varlığı fân eyler

Eğer sırr-ı süveydâyı sorarsan ehl-i dilden sor
Velî ketmetse bir yüzden diğer yüzden ayân eyler

Cenâb-ı Hazret-i Bârî yere göğe sığmaz iken
Derûn-i dil-i dindârda mekânsız bir mekân eyler

5 Gönül bezm-i elestden tahtgâh-ı hubb-i Mevlâ’dır
Tecellîhânesinde feyz-i Mevlâ’sın nihân eyler

Eğer nâm-ı Muhammed hassasından bir eser olsa
Kamu kâfir olur müslim cehennemi cinân eyler

Eğer şer-‘i şerîfe cân u dilden sa‘y eder LUTFÎ
Hakk’ın lutf-i İlâhî’si gönülde feyezân eyler

Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün

189

1 Ulûm-i zâhirin ism-i hüveydâsı şerîatdir
Bi-külli kâinâtın dâim ihyâsı şerîatdir

Şerîatdir iki âlemde sultân eyleyen abdi
Bu İslâm milletinin elde livâsı şerîatdir

Şerîat onsekiz bin âlemin cânında cândır
Bi-külli kâinâtın dürr-i yektâsı şerîatdir

Şerîat şerh eder aşk-ı dil-i uşşâkı âgâhe
Kulûb-i ehl-i zevkın nûr-i Mevlâ’sı şerîatdir

5 Şerîat nûrunun aksi ihâtâ eylemiş Arş'ı
Mükerrem kürsînin şem-'i mücellâsı şerîatdir

Şerîat enbiyâya zâhir ü bâtında bürhândır
Gönüllerde velîlerin dilârâsı şerîatdir

Şerîatdir eden her dü-cihânda kâmil insânı
Belî ehl-i îmânın sadr-ı şifâsı şerîatdir

Şerîat tâc-dârânı cihânın tâc-dârıdır
Hilâfet burcunun mâh-ı muzayyâsı şerîatdir

Şerîatdir bu mülk-i milleti dâim kılan sâbit
Adâlet tahtının sultân-ı vâlâsı şerîatdir

10 Şerîatle olur mansûr bu İslâm ser-te-ser mâmûr
Tarîk-ı nusretin gâyetle kübrâsı şerîatdir

Şerîatdir penâh-i dîn zahîr-i millet-i İslâm
Bu keşf-i sırr-ı tevhîdin muammâsı şerîatdir

Emânetdir bu ümmet-i Muhammed emr eder Kur'ân
Hükümdâre Hudâ emrinin icrâsı şerîatdir

Şerîatdir Hakk'ın nûr-i İlâhî'si bu mahlûka
Husûsen ümmet-i Ahmed'in ihyâsı şerîatdir

Şerîatdir bu mihr ü mâh u eflâk devrine me'mûr
Bu İslâm hükmünün vallahi ibkāsı şerîatdir

15 Meğer LUTFÎ'ye bir Allah meded eyleye lutfundan
Tarîk-ı müstakîme Hakk'ın ihdâsı şerîatdir

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

190

1 Nedir aşkın demi ey dil gözü alkan olandan sor
Kebâbın zevkıni cânâ ciğer-büryân olandan sor

Nedir sevdâ-yı sır sâkî gönülde işti'âl eyler
Mey-i vahdet içüp bezm-i elest reyyân olandan sor

Nedir erbâb-ı diller şehsüvârdır râh-i mânâda
Meyâdîn-i meârifde hüner-dârân olandan sor

Nedir meyhâne-i mânâ nedir yâ bâde-i sâkî
Girüp dilhâne küncinde görüp hayrân olandan sor

5 Nedir Leylâ'daki câzib eder âkılleri meczûb
Tecellî burcudur dilber görüp şâdân olandan sor

Bu eşyâ kim mezâhirdir nedir hikmeti zâhirdir
Vukûf-i ilm-i esmâ mânevî Lokmân olandan sor

Nedir ey LUTFÎ bu cûd-i vücûdunda olan hikmet
Aref dershânesinde nâşir-i irfân olandan sor

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

191

1 Derd ehlinin feryâdını merhamet-i Rahmân sever
Üftâdeler imdâdını dergâh-ı Hak derbân sever

Derdiyle bulur dermânı afvine alur fermânı
Zevka getirir Lokmân'ı derdlileri Lokmân sever

Derdlilerin âh vâhını seyreyle gör dil-hâhını
Dutmuş recânın râhını ilticâyı Sübhân sever

Derdden büyük dermân mı var bir sebeb-i gufrân mı var
Derd gibi bir kıymet mi var marîzleri Mennân sever

5 Nâz u niyâz-ı ehl-i derd sebeb-i hikmet-i Ehad
Enîsini sever Samed sâbırları Hannân sever

Derd bahşeder zevk-ı derûn meserreti olur füzûn
Vermiş bu zevkı kâf u nûn Eyyûb gibi ihsân sever

Derdliler bir devlet bulur tecellî-yi Rahmân olur
LUTFÎ bu devleti bulur hâmidleri Kur'ân sever

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

192

1 Merhamet-i Rahmân gufrân-ı Mennân
İhtiyârı elbet ihtiyâr eyler
Kerem-i Kerîm'i ararsan her an
İhtiyâre dâim îtibâr eyler

Mü'min ü muvahhid ihtiyâr âdem
Hâlikını zâkir olur dem-â-dem
Hak yolunda vârın eylemiş adem
Sahrâ-yı gönlünü gül'ızâr eyler

Nehr-i muhabbetden alır nemâyı
Kāf-ı seâdetde görür hümâyı
N'eyler o dem câm-ı cihân-nümâyı
Gülşen-i vahdetde iftihâr eyler

Terk etmiş sivâyı Hakk'a dayanmış
Seher vaktinde ki kalbi uyanmış
Güneş gibi nûr-i aşka boyanmış
Esrâr-ı vahdeti âşikâr eyler

5 LUTFÎ-veş sâil-i dergâh-ı Mevlâ
Merhamet eyleye Zât-ı Teâlâ
Kabûl ede bizi dergâh-i vâlâ
Ol zemân devleti pây-dâr eyler

11'li hece vezni

193

1 Su gibi a'mâr-ı âdem dem-be-dem çağlar gider
Kānûn-i kadîm budur ağlar gelir ağlar gider

Şerâb-ı gaflet ile tekebbürü sermest edüp
Perde-i şehvet acebdir gözlerin bağlar gider

Bu temâşâgâhde ârifler ilm-i hikmeti
Okuyup râh-i hüdâda gözlerin sağlar gider

Bahr-i zulmet gark edüp milyonlar ile âdemi
Bu felâket seylâbıdır nice bin dağlar gider

5 Var selâmet sefînesi râkib ol ey nûr-i dil
Kabdânı Nûh Necî'dir çarhını yağlar gider

Her zemân her dü-tarîk mesdûd değil zâhiblere
Her kāsıd maksûduna ciğerlerin dağlar gider

LUTFİYÂ rahmet-i Rahmân gün-be-gün gözler seni
Âşık olan mâşûkuna su gibi çağlar gider

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

194

1 Der-i dergâh-ı Mevlâ'ya olan sultân Muhammed'dir
Bu dergâh-ı İlâhî'de nûr-i Rahmân Muhammed'dir

Kamu âlemlere rahmet vücûd-i cûd-i Ahmed'dir
Kütüb-i münzelesinde olan ayân Muhammed'dir

Melekûttan inen her günde yetmiş bin melâikdir
Rîh-i Rahmân'ı bahşeyler gül ü reyhân Muhammed'dir

Eğer oldun ise zâir tecellîgâh-ı Mevlâ'yı
Huzûr-i kalbe mâlik ol âlî sultân Muhammed'dir

5 Huzûr-i Hazret-i Muhtâr-ı Mevlâ'da edebdâr ol
Gürûh-i enbiyâya bil mîr-i mîrân Muhammed'dir

Bırak mal ile evlâdın mâsivâdan olup târik
Ki evvel-i emirde bil nûr-i Mennân Muhammed'dir

İmâm-ı enbiyâ oldu o dem Leyle-i Esrâ'da
O mecmûa-i kübrâda alan meydân Muhammed'dir

Bu LUTFÎ kemterin yâ Rab bu bahr-i merhametinden
N'ola bir katre ihsânı azîm ummân Muhammed'dir

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

195

1 Cân zinde olsa elbet cesedde devrân eyler
Dil zevkı bulsa elbet cemâli seyrân eyler

Muhabbet-i Hudâ yâr olursa dilde dildâr
Nûr-i hidâyeti var gözleri hayrân eyler

Cânânı cân ederse yâr yoluna giderse
Bu derd ile yederse cânını cânân eyler

Bu bâde-i hayâtı içen görmez memâtı
Afvolur seyyiâtı dâreyni cinân eyler

5 Bâde-i vahdet-i cân verirse sana cânân
Gönülde dürr ü mercân pîrleri civân eyler

Aşkın demi cinândır bir cennet-i cânândır
Seâdete şâyândır ikrâmı Rıdvân eyler

Serinde varsa sevdâ dilde olduysa peydâ
Bu LUTFÎ gibi şeydâ cânını kurbân eyler

Müs tef 'i lün / Fe 'û lün / Müs tef 'i lün / Fe 'û lün

196

1 Dâr-ı fenâdır bu dünyâ mülk-i bâkî bundadır
Cennet-i âcil gönül uşşâka sâkî bundadır

Öyle bir meyhânedir ki zevk-ı tevhîd bahş eder
Zehr-i dillere dâim tiryâk-ı bâkî bundadır

Devreder elden ele câm-ı mey-i esrâr-ı Hak
Ol şerâb-ı eynemânın hoş mezâkı bundadır

Nice şâhlar tâc ü tahtından geçüp Mecnûn-veş
Oldular sahrâ-nişîn Leylâ nitâkı bundadır

5 Defter-i ilm-i ledünnî sadrının baş kâtibi
LUTFİYÂ cân gözleriyle bak revâkı bundadır

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

197

1 Şûh u şengim tîr-i müjgân bir urur bin pâreler
Yâr gülende gönlüme güller açar gülpâreler

Şöyle bir ebrû-kemân mihr-i zemân meftûniyem
Terk-i cân eyler görende âşık-ı âvâreler

Bezm-i meyde sâkî-i devrâne hikmet bahşeder
Âşık-ı cânânım olmuş şîşede sad pâreler

Gözlerin âfet-i devrân kaşların tîğ-ı kazâ
İhtiyârsız âşıkın bin câme-i cân pâreler

5 Zevk-ı cennetden değerli dilberin gülberleri
Katl eder LUTFÎ'yi elbet bu kılınc-ı hâreler

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

198

1 Birgün olur perdeyi yâr kaldırır
Seyr-i cemâl ile seni güldürür

Birgün olur nazlı nezâket yapar
Birgün olur câmını mey doldurur

Birgün olur kahr u sitem cevr eder
Birgün olur yâr hareme aldırır

Birgün olur katline fermân eder
Birgün olur la‘li ile kandırır

5 Birgün olur darb ile uryân eder
Birgün olur bûseden usandırır

Birgün olur kûyine koymaz seni
Birgün olur nâz ile uyandırır

Birgün olur dâre çeker bend eder
Birgün olur lutfuna dayandırır

Birgün olur serzenîş eyler sana
Birgün olur bûyine boyandırır

Birgün olur çâhe atar LUTFÎ’yi
Sonra Mısır şahlığına aldırır

Fâ‘i lâ tün / Fâ‘i lâ tün / Fâ‘i lün

199

1 Tevhîde buyurun bugün
Yarın kopar kıyâmetler
Zikredin Hakk’ı gün-be-gün
Kesbeyleyin seâdetler

Allah Allah dâim deyin
Derûnu zikr ile yuyun
Allah yoluna baş koyun
Olsun Hak’dan inâyetler

Derûn-i dilde bir huzûr
Muhlisâne etsün zuhûr
Kalmasun bedende fütûr
Makbûl ola ibâdetler

Halka-i tevhîde gelin
Lezzet-i tevhîdi bulun
Cân u dilden zâkir olun
Hakk’a edüp inâbetler

5 Hakk'ı seven zâkir olur
Râh-i hidâyeti bulur
Feyz-i Muhammed'i alur
Eder elbet şefâ'atler

Halka-i pîrâne el at
Nûr-i bahr-i tevhîde bat
Ehl-i tarîka kendin kat
Tevhîddedir kerâmetler

Halkadadır ders-i aref
Bu dersdedir her bir şeref
Esrâr-ı tevhîd her taref
Zâkirlere beşâretler

Zâkirler kenz-i irfândır
Merkez-i nûr-i îmândır
Kābil-i feyz-i Rahmân'dır
Olur Hak'dan sıyânetler

Zâkirler zarf-ı nûr olur
Makāmât-ı âlî bulur
Tevhîd meydânına gelür
Bulur zâkir şerâfetler

10 Günâhları mağfûr olur
Gönülleri mesrûr olur
Her dü-âlem mansûr olur
Olur ma'dûm kabâhatler

Zâkirleri enbiyâlar
Severler hem evliyâlar
Islâh olur eşkıyâlar
LUTFÎ bulur reşâdetler

8'li hece vezni

200

1 Tarîk-ı müstakîmi tâbi-'i Kur'ân olandan sor
Gönülde intizâmı câmi-'i irfân olandan sor

Nedir bu seyr-i envâ-ı nevâkış rûy-i eşyâda
Mezâhir sırrına âgâh gözü insân olandan sor

Münekkirâne câsûsu'l-kulûblar seyreder nâsı
Nazardan sûreti dûn sîreti insân olandan sor

Bu dil mihr-i meârif cennet-i âcildir ey zâhid
Adem âlemine şâyân kamer-tâbân olandan sor

5 Derûnun derdine cânâ şifâ-yâb olmak istersen
Aref tıbhânesinde LUTFİYÂ Lokmân olandan sor

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

201

1 Gönül bâğçesinin bârı muhabbet-i İlâhî'dir
Muhabbet-i İlâhî'se kulun püşt ü penâhıdır

Dil-i dildâre merbût ol sana akseyleye hâli
Gönül firdevs-i â'lâ'dır güzeller hâbgâhıdır

Gönül tûr-i tecellîdir füyûzâtın mahallidir
Sana sırr-ı aref söyler bu esrârın âgâhıdır

Gönül dîvân-ı Mevlâ'da nedîm-i câvidân olmuş
Husûl-i vuslat-ı yâre mücerreb şâh-râhıdır

5 Gönül bir neyyir-i a'zam güneşler iktibâs eyler
Kamer-veş pertevin nûru bu LUTFÎ'nin külâhıdır

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

202

1 Gül-gülistân-ı gönülde bülbül-i handân mı var
Sünbülistân-ı sühande dür döken dendân mı var

Bezm-i meyde nây-ı dil ursa makām-ı işreti
Şerheder her nefhasın bir ilm-i ledün-dân mı var

Kişver-i mülk-i adem seyyâhına sor söylesin
Sahn-ı meydân-ı zemâne bir şeh-i merdân mı var

Arz-ı hâli Hazret-i Allah'a vermek farz bugün
Başka bir yoldan ulaşır nusrete meydân mı var

5 Matla-'i mihr-i vefâ olan ricâl ankā olur
Hasb-i hâl eyleyecek bir kadr ü kıymetdân mı var

LUTFİYÂ kahr-i kader adl-i Hudâ'dır Hakk'a dön
Şiddet-i darb-ı Hudâ'ya karşu bir sindân mı var

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

203

1 Ey şân-ı kerem pâdişehim va'de vefâlar
Elbette eder ehl-i kerem derde devâlar

Eşref olanın şân u şerâfâtı kadîmdir
Sızlar der-i dergâhına karşu zuafâlar

Ey nûr-i basar mîr-i zemân şöhret ü şânın
Muhtâc zelîl rûy-i gubâr kaldı gedâlar

Mazlûm olanın tîr-i âhına siper olmaz
Elbet yürüdür arzasını nazlı sadâlar

5 LUTFÎ'yi hele zîr-i zemînlikde bırakdın
Kande kala bu yangına ağlar büdelâlar

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

204

1 Ezel bâğ-ı risâletde gül-i handân olan dilber
O meydân-ı hidâyetde nûr-i Yezdân olan dilber

Muallâ arş-ı irşâd kubbesinde hurşîd-i mânâ
Bu eflâk-i nübüvvetde meh-i tâbân olan dilber

Gürûh-i enbiyâ senden alurlar men aref dersin
Kamu ervâh-ı zî-şân cânına cânân olan dilber

Habîb-i Kibriyâ muhtâr-ı Mevlâ Ahmed ü Mahmûd
Şeb-i Esrâ'da bezm-i vahdete şâyân olan dilber

5 Senin memdûh-i Mevlâ vâsıfın Perverdigâr olmuş
Sana vassâf olup Allah rîh-i Rahmân olan dilber

Seni âlemlere rahmet hemân gönderdi va'd etdi
Seni râzî ede rûz-i cezâ zî-şân olan dilber

MUHAMMED LUTFÎ'ye lutfet aman ey rahmet-i Rahmân
O şevket-i şefâ'at tahtına sultân olan dilber

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

205

1 Yâ Rab kerem et derdimi dermâna yetişdir
Bu yolda benim 'ıtkımı fermâna yetişdir

Yâ Rab derûnum derdini bin dürlü füzûn et
Ey şân-ı kerem katremi ummâna yetişdir

Yâ Rab dil-i vîrânemi kıl âh u enîngâh
Lutfunla gözüm sûret-i Rahmân'a yetişdir

Yâ Rab bu kadar Zât-ı Kerîm'in kereminden
Ver nûr-i aref dîdemi seyrâna yetişdir

5 Yâ Rab ne diyem ben sana ey âlim ü dânâ
Bu LUTFÎ kulun lutf ile ihsâna yetişdir

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

206

1 Ebû Bekr'i sorarsın benden ey cân
Sadâkat kişverinde şâh-ı devrân
Velâyet rutbesinde kâmil insân
Muhammed ümmetinde bâb-ı îmân
Ne devletdir kulu medhede Kur'ân
Cihânda dört velî hakkā velîdir
Ebû Bekir Ömer Osman Alî'dir

Ömer dînin meh-i nûrânesidir
Adâlet bahrinin dürdânesidir
Hidâyet şem'inin pervânesidir
Şerîat şehrinin merdânesidir
Şecâat dehrinin yekdânesidir
Cihânda dört velî hakkā velîdir
Ebû Bekir Ömer Osman Alî'dir

Nedir Osman derûn-i evliyâda
Yüzünde nûr-i Mevlâ'sı ziyâde
Anın medhi Habîb-i Kibriyâ'da
Güneş gibi gürûh-i etkıyâda
Yed-i tûlâsı var hilm ü hayâda
Cihânda dört velî hakkā velîdir
Ebû Bekir Ömer Osman Alî'dir

Alî zâtında bir nûr-i mücessem
İlim bahrinde bir hût-i muazzam
Şecâatde şerîki yok müsellem
Âl-i abâ gürûhunda mukaddem
Kerem nehrinde bir zât-ı mükerrem
Cihânda dört velî hakkā velîdir
Ebû Bekir Ömer Osman Alî'dir

5 Hasen nûr-i nübüvvetdir münevver
Huseyn feyz-i risâletden mutahher
Hasen taht-ı seâdetde mukarrer
Huseyn şân-ı şehâdetle muzaffer
Gülistân-ı risâletde muattar
Cihânda dört velî hakkā velîdir
Ebû Bekir Ömer Osman Alî'dir

Seg-i dergâhı LUTFÎ Çâr-yâr'dır
Seâdet-i ezelî Yâr-i gār'dır
Hidâyetden eser kimde ki vardır
Velîlerin kademine gubârdır
Muhibb-i sâdıkdır Hakk'a yârdır
Cihânda dört velî hakkā velîdir
Ebû Bekir Ömer Osman Alî'dir

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

207

1 Esb-i mahviyyete râkib ol ki insânlık budur
Habl-i vâriyyeti kat' et şâh-ı merdânlık budur

Su gibi alçaklara eyle tenezzül ver hayât
Yüz yere koy Hakk'a karşu abd-i Rahmân'lık budur

Gün gibi güldür fakîrler yüzünü ihsân ile
Dut sehâvet sancağın sen halka hâkānlık budur

Gir derûn-i kalb-i kâmilde bulun şebnem gibi
Bî-taraf ol mâsivâdan şâh-ı devrânlık budur

5 Sendedir dürr-i hidâyet kenz-i kalbde bul anı
Hayderâne nefsi katlet mîr-i merdânlık budur

Men aref meyhânesinde mey-i mânâ doludur
Bir şerâb-ı eynemâdan iç ki sultânlık budur

Ârif-i nefs olmak ister Hakk'ı bilmek isteyen
Taht-ı dilde LUTFÎ sultân ol Süleymân'lık budur

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

208

1 Hakk'a gel yâr ol
Zâkir ol zâkir
Hak ile vâr ol
Zâkir ol zâkir

Feyz-i Hudâ'dır
Hâdî nidâdır
Nûr-i hüdâdır
Zâkir ol zâkir

Çal nây-ı aşkı
Öğren bu meşkı
Hak sever aşkı
Zâkir ol zâkir

Ders-i arefden
Bul bu şerefden
Al her tarefden
Zâkir ol zâkir

Dergâha yüz dut
Sivâdan göz dut
Hak sözü gel dut
Zâkir ol zâkir

5 Gül-gülistândır
Bâğ u bostândır
Bir nûristândır
Zâkir ol zâkir

Mürşid-i cândır
Zevk-ı cinândır
Bezm-i cânândır
Zâkir ol zâkir

Geç hevâlardan
Mâsivâlardan
Al nevâlardan
Zâkir ol zâkir

Rîh-i Rahmân'dır
Dârü'l-emândır
Kâmil îmândır
Zâkir ol zâkir

10 Derde dermândır
Âlî fermândır
Emr-i Kur'ân'dır
Zâkir ol zâkir

Nûr-i hidâyet
Mihr-i seâdet
Bâb-ı reşâdet
Zâkir ol zâkir

Kân-ı kerâmet
Şân u şerâfet
Bâb-ı şefâ'at
Zâkir ol zâkir

LUTFÎ'yi Allah
Eyleye lillâh
Tûbû ilallah
Zâkir ol zâkir

5'li hece vezni

209

1 Mâh-ı nev ebrûlere bakma gönül elden gider
Halları hindûlere bakma gönül elden gider

Gerden-i sîmîn-bere karşu görünmez âfitâb
Berkıyâ meh-rûlere bakma gönül elden gider

Serv-i kad hûrî kıyâfet âfet-i devrân güzel
Bakışı cân-cûlere bakma gönül elden gider

Âhû-yi Çîn bedeli kara gözün sürmelisi
Kâkül-i gül-bûlere bakma gönül elden gider

5 Sadr-ı cennet değeri kevser-i cândır güzelim
Sarkılan geysûlere bakma gönül elden gider

LUTFİYÂ necm-i seher mülk-i melâhatde vahîd
Yüzü kevser sulara bakma gönül elden gider

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

210

1 Ey nûr-i basar dildeki dildârımı bir gör
Ol kâni-kerem yâr-ı vefâdârımı bir gör

Ol ruhleri al hâsılı cennetde bulunmaz
Ol hâl-i hayâl kâkül-i gülbârımı bir gör

Ol çeşm-i siyeh âhû-yi Çîn'den de güzeldir
Ol müşg-i Tâtâr la'l-i güher-bârımı bir gör

Gerdende dökülmüş sanasın encüm-i kudret
Bengler mey-i câm gülbün-i gülzârımı bir gör

5 Kāmet-i kıyâmet ne şerâfet ne melâhat
Müjgânları tîr dîde-i hunhârımı bir gör

LUTFÎ o sanem necm-i seher âfet-i devrân
Cân gözler ile âleme hünkârımı bir gör

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

211

1 Günden güzel gül yüzlere şems ü kamer hayrân olur
Nergîs bakışlı gözlere âhû-yi Çîn kurbân olur

Geysûlerine dilberin bâd-ı sabâ vakt-i seher
Değse eğer kişver-i dil müşg-i Tâtâr reyhân olur

Mir'ât-ı vahdet-veş çalar envârını dilden dile
Cânân cemâlin gösterir görülmemiş devrân olur

Aşkın güneşini gönül gördü ise rûz-i elest
Elbet o nûr-i vahdetin kurbiyyeti Rahmân olur

5 Bir şâhid-i kudsî ki var pîr-i mugāndan sor anı
Görse eğer cân gözleri mülk-i dile sultân olur

LUTFÎ der-i dergâh-ı yâr çâr-çeşmile âşıkların
Vuslatını gözler güzel kendi yine derbân olur

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

212

1 Ez-ezel sermest olan bâdesini ballandırır
Mey kızıl sâkî güzel meyhâneyi allandırır

Dilberi dilhânesinde seyreden müştâk olur
Tâze mey sâkî civân mestâneyi güllendirir

Mürde dillere dilâ meyhâneler verir hayât
Gülbün-i dil nem alur muhabbeti dallandırır

Sâkıyâ rahm et bu dem ver bir şerâb-ı eynemâ
Mey-keşân sermest olur meyhâneyi sallandırır

5 Men aref câmı ile humhânede bir bâde var
Lâle-renk eyler yüzü gerdenleri hallandırır

Mâsivâ bilmez nedir bezm-i elest mestânesi
Öyle hayret bahşeder nâtıkları lallandırır

LUTFİYÂ bu bâdedir mesteyleyen Mûsâ'ları
Zevk-ı rûhânî verir kāl ehlini hallandırır

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

213

1 Bir râha kudûm et ki hüdâsız demesünler
Bir gāra dühûl et ki sadâsız demesünler
Cân bahş ile cânâne fedâsız demesünler
Şâhâne revîş ol ki edâsız demesünler
Bir sohbeti gûş et ki safâsız demesünler
Bir şerbeti nûş et ki şifâsız demesünler

Gülzâr-ı cemâl-i cihânı eyle temâşâ
Bir güle meyil ver ki o gül solmaya hâşâ
Bir devlete yetiş güzelim başa ulaşa
Sevdâ-yı sivâdan fârig ol düşme telâşa
Bir sohbeti gûş et ki safâsız demesünler
Bir şerbeti nûş et ki şifâsız demesünler

Bel bağlama cânâ bugün ebnâ-yı zemâne
Her gördüğünü sanma mâlik kâmil îmâne
Uzlet tarîkın dut varagör dârü'l-emâne
Hâtif-i gayb böyle dedi düşme gümâne
Bir sohbeti gûş et ki safâsız demesünler
Bir şerbeti nûş et ki şifâsız demesünler

Ankā gibi ender bulunur yâr-i vefâdâr
Çâr-kûşe-i âlem doludur cevr-i cefâkâr
Göster güzelim bir bana kim nerde safâ var
Bu câm-ı fenâ içre ne zevk u ne şifâ var
Bir sohbeti gûş et ki safâsız demesünler
Bir şerbeti nûş et ki şifâsız demesünler

5 LUTFÎ ne revâdır bu kadar devr-i zemânın
Cevrine tehammül edesin ol bî-emânın
Lutfuna keremine yine var mı gümânın
Aldanma âlına yeter ol kahr-i yamânın
Bir sohbeti gûş et ki safâsız demesünler
Bir şerbeti nûş et ki şifâsız demesünler

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

214

1 Gülzâr-ı cemâl-i cihânı eyle temâşâ
Bir güle gönül ver ki o gül solmaya hâşâ
Bir devlete yetiş güzelim başa ulaşa
Sevdâ-yı sivâdan fâriğ ol düşme telâşa
Bir bezme devâm et ki safâsız demesünler
Bir şerbeti nûş et ki şifâsız demesünler

Bel bağlama cânâ bugün ebnâ-yı zemâne
Her gördüğünü sanma mâlik kâmil îmâne
Uzlet tarîkın dut varagör dârü'l-emâne
Hâtif-i gayb böyle dedi düşme gümâne
Bir dâmene yapış ki vefâsız demesünler
Bir sohbeti gûş et ki safâsız demesünler

Ankā gibi ender bulunur yâr-i vefâdâr
Çâr-kûşe-i âlem doludur cevr-i cefâkâr
Bin derd ile gitdi nebîler nerde safâ var
Böyle bu cihân içre ne zevk u ne şifâ var
Bir bezme devâm et ki safâsız demesünler
Bir şerbeti nûş et ki şifâsız demesünler

Erbâb-ı hüner zîr ü zeber ya bir hısanda
Kalmadı hüner-mendi sorar devr-i âsânda
Buhl ise kemâl buldu bugün tab-'ı kesânda
Hâlik'a teveccüh edegör halkdan usan da
Câme-i edeb giy ki hayâsız demesünler
Şem'a-i hüdâ ol ki ziyâsız demesünler

5 Gönlünde eğer var ise bak zevk-ı îmânın
Cünbüşüne bak ibret ile devr-i zemânın
Uzlet evidir şimdi senin dârü'l-emânın
Allah'a sığın hâfız O'dur kesme gümânın
Bir bâdeyi nûş et ki fenâdır demesünler
Bir hizmete dûş ver ki 'anâdır demesünler

Ten-perver olup başını taştan taşa çalma
Miskîn ü denî muhtâc olup köşede kalma
Hurmet ile oturup dünyâya dalma
Bu nefs ü hevâ bahrine sen keştini salma
Bir dâmene yapış ki vefâsız demesünler
Bir sohbeti gûş et ki safâsız demesünler

Var hırkanı başına çek uzlet tarîkın dut
Bu dîni tâc et re'sine hurmet tarîkın dut
Kur'ân'a itâatdeki gayret tarîkın dut
LUTFÎ hidâyet almağa himmet tarîkın dut
Bir bezme devâm et ki safâsız demesünler
Bir şerbeti nûş et ki şifâsız demesünler

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

215

1 Ol görür ki mâverâyı çeşm-i irfân andadır
Ol bilür ki mâcerâyı sırr-ı Sübhân andadır

Mir'ât-ı Kur'ân ile görür gören hikmet nedir
İlm-i hikmet mektebidir nûr-i îmân andadır

Ayn-i ummân-ı hidâyet ehl-i îmân kalbidir
Ârif-i billâh odur ki ilm-i Kur'ân andadır

Men aref bâdesini neşreyleyen dilden dile
Sâkî-i kevser-i mânâ hubb-i Rahmân andadır

5 Bir emangâh yok cihânda illâ Muhtâr-i Hudâ
LUTFİYÂ dâru'l-emândır derde dermân andadır

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

216

(Şeyh Abdülbâki Efendi'ye ithâf)

1 Gönül-tek dilberâ çengâl-i zülfünde şikârın var
Muallak bu tel-i dâre benim de bahtiyârım var

Gülistân-ı güzellikde güneş-veş iştihârın var
O mihrin zerresine terk-i câne intizârım var

Sana hayrân olur şems ü kamer bir gül'izârın var
Benim de hâk-i pâyinden sînemde müşg-bârım var

Senin iklîm-i Çîn'de müşg-feşân âhûların var
Benim de reh-güzârında fedâ bir cân-nisârım var

5 Yolunda şâhid-i kudsî veren cân şâh-vârın var
Benim de dest-i dilberden atılmış tîr-i bârım var

Nice uşşâkı cem ü celb edesin îtibârın var
Benim de gülbe-i hasretde başımda gubârım var

Senin âlem-i mânâda nice yüzbin diyârın var
Sana LUTFÎ ola kurbân muhabbet gibi vârım var

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

217

1 Bir haste ki zâr u zebûn elbet olur bî-ihtiyâr
Cândan bî-zâr olan merîz kavline olmaz îtibâr

Arar tarar derd ehlini sorar süâl eder o cân
Görmez yolu erkânını gözlerine dolmuş gubâr

Her pîre-zeni görse ol sanır şifâ zarfı budur
Her çend bilse çâre yok derdini eyler âşikâr

Bahre düşen hayret-fezâ köpüğe eyler ilticâ
Zübâbı görse ber-hevâ nusreti eyler intizâr

5 Bulmaz ise bir âşinâ kûh-sâre söyler derdini
Bî-ihtiyâr dermân arar cânı teninde bî-karar

Dermande vü derd-mend olan hekîm sanar her gördüğün
Sorar tarîk-ı sıhhati ister ede terk-i diyâr

LUTFÎ yanıklardan süâl eyle harâretli dili
Ten-perverân gûş-i dirâz elbet olur şikem-şikâr

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

218

1 Ne devletdir bâzâr-ı aşk kurulmuş
Bu bâzârda yine merdâneler var

Gönüller feyz-i Hak ile nûr olmuş
Gönüldür bahr-i nûr dürdâneler var

Severler Hazret-i Hakk'ı gönülden
Bu gülzârda güzel güldâneler var

Tecellîhâne-i Mevlâ gönüldür
Nazargâh-ı Hudâ dilhâneler var

5 Hidâyet şem'ası yanmış gönülde
O şem'a nice bin pervâneler var

Gönüldür merkez-i feyz-i İlâhî
Şerâb-ı aşk ile mestâneler var

Gönül şahbâzıdır bâzâr-ı aşkın
O mürg-i aşka âteş-lâneler var

Gönül mekteb-i irfânda okur ders
Bu şehr-i aşkda çok dershâneler var

Cihân şîr-i Hudâ'dan hâlî olmaz
Bu dîvânda yine dîvâneler var

10 Şükür LUTFÎ kerem-kâni Kerîm'e
Mey-i vahdet verir meyhâneler var

Me fâ 'î lün / Me fâ 'î lün / Fe 'û lün

219

1 Pek güvenme dâr-ı dünyâya seni kabre güder
Cân gider cesed düşer yerlerde olur derbeder

Gāfil olma âkıbet nevbet gelir birgün sana
Yapdığın yapdırdığın vîrân eder dâr-ı keder

Çul çuval estâr-ı Kâbe-veş metâf olmuş sana
Al yeşil elden gider pâ-mâl olurlar serbeser

Nice bin eyvân u köşk elvân nakışlı hân-kāh
Devletin bulur zevâl harmân eder emr-i kader

5 Rişte-i cândır sana bugün süpürge telleri
Sîm ü zerden sevgili evlâdların elden gider

Gün olur oğlun kızın hep hâdim-i ağyâr olur
Eller elinde olurlar hâk-sâr zîr ü zeber

Bir fakîri görse gözlerin kara su indirir
Gûya ejderhâyı gördün âleme verir zeher

Teneşir tahtasına korlar ki solmuş gözlerin
Seyreder kande varacak der bugün râh-ı sefer

Mâlikü'l-mülk Hazret-i Allah'a etmez inkıyâd
Nûr-i tevhîd yok mudur kalbde aceb zerre kadar

10 Hac zekât sohbeti gāyet pek sakîl olmuş bugün
Putları tenzîl edübdür elde olan sîm ü zer

LUTFİYÂ dârü'l-emân dergâh-ı Mevlâ'dır yine
Ehl-i îmâna şerîat her dü-âlem reh-güzer

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

220

1 Cânânı incitme cânâ tendeki cânın incinir
Kimseye renc etme cânâ dürr ü mercânın incinir

Hâtır-şikest olma amân söyleme bir ferde yamân
İncidirsen halkı hemân femde zebânın incinir

Zulmeyleme bir ferde sen gelmeyesin bin derde sen
Olur isen zulme resen rûh-i revânın incinir

Eğri yola gider isen lehv ü la'ib eder isen
Kebâiri yeder isen senden cinânın incinir

5 Edeb hayâ gider elden nûr-i îmân çıkar dilden
Mahvolur irfân gönülden rahm-i Rahmân'ın incinir

Râh-i Hak'dan dûr olma sen gözlü iken kör olma sen
Merkeb gibi hor olma sen pîr ü civânın incinir

Terk edersen şerîatı reddedersen tarîkati
Bulamazsın hakîkati LUTFî îmânın incinir

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

221

1 Birgün olur yâr cemâlin gösterir
Şefkat eder ayn-i kemâl gösterir
Şân u şerâfâtı kadîm bir güzel
Sohbetiyle âb-ı zülâl gösterir

Birgün olur âşıka nzlar satar
Sahn-ı sînesin gözedir ok atar
Derdlilerin derdine bin derd katar
Resm-i savâbları vebâl gösterir

Birgün olur elden alur ezberin
Birgün olur kara eder defterin
Birgün olur pür-nûr eder gülberin
Mihr-i sivâ dâre zevâl gösterir

Birgün olur deftere ismin yazar
Birgün olur sûretâ bozar yazar
Çünkü olur dildeki derdin hezâr
Cân gözüne ayn-i cemâl gösterir

5 Birgün olur hem-dem olur yâr ile
Bahri gezer zevrak-ı cânân ile
Tezyîn eder dür ile mercân ile
Hurşîd-i cân ruhlerin al gösterir

Birgün olur LUTFÎ'ye eyler kerem
Kal' olunur dildeki derd-i verem
Elde olur ise o bâb-ı harem
Pîşegâhın Arş'a misâl gösterir

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fa 'i lün

222

1 Şevk u tarâb eder eflâk
Şerâb-ı eynemâdandır
Zevk-ı kalbi bulmuş emlâk
Şerâb-ı eynemâdandır

Hurşîd-i meârif doğar
Feyz-i Feyyâz kalbe sığar
Emtâr-ı muhabbet yağar
Şerâb-ı eynemâdandır

Men arefden dersin alan
Mârifete tâlib olan
Esrâr-ı tevhîdi bulan
Şerâb-ı eynemâdandır

Dürr-i derûnuna ârif
Olanlar ehl-i meârif
Hakîkat nefsini kâşif
Şerâb-ı eynemâdandır

5 Nedir eşyâyı seyreden
Sivânın gayrine giden
Kimde ki var dürr-i Aden
Şerâb-ı eynemâdandır

Zehirde balı zevk eden
Zulmetde nûru fark eden
Mağribi dilde şark eden
Şerâb-ı eynemâdandır

Cânândan ki hitâb olur
Derûn-i dil kitâb olur
Reh-i aşka şitâb olur
Şerâb-ı eynemâdandır

Arş-ı kalbin melekleri
Gösterirler felekleri
Kabûl olur dilekleri
Şerâb-ı eynemâdandır

Olursun nâzıra mir'ât
Eşyadan görürsün âyât
Verirler destine berât
Şerâb-ı eynemâdandır

10 Şerîat tâcın olursa
Tarîkat pâcın olursa
Gönül mîrâcın olursa
Şerâb-ı eynemâdandır

LUTFÎ'ye lutfede Bârî
Rızâullah ola yâri
Terk ede kamu ağyâri
Şerâb-ı eynemâdandır

8'li hece vezni

223

1 Âkifân-ı bezm-i mey âyîn-perest mestânedir
Mestlerin meskenleri devr-i kadîm meyhânedir

Mey-fürûş sermest olunca mey-keşân bî-hûş olur
Kâbe-i ulyâsı mestin dildeki demhânedir

Gülbün-i dil nem alur feyz-i şerâb-ı aşkdan
Cân verir gonce-i câne devreden peymânedir

Kim dutar cânan yediyle câm-ı mey-i vahdeti
Mîr-i meydân-ı dirâyet âşık-ı ferzânedir

5 Arş-ı dilde neyyir-i a'zam muhabbet şem'idir
Kandîl-i nûr-i hüdâ gönlündeki dürdânedir

Zevk-ı hubb-i hazret-i cânâneden kim bî-haber
Oldu ise münkir-i râh-i hüdâ bî-gânedir

LUTFİYÂ dâru'l-emân dershâne-i irfânı bul
Perde-keş dîdâr-ı yârdan bâde-i rûhânedir

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

224

1 Sâkıyân-ı bezm-i mey sermestleri şâdân eder
Servi-veş sallandırır mestâneyi merdân eder

Rakseder kâkülleri gerdende şehperler gibi
Seyf-i ebrûler kamer-veş Rüstem'e meydân eder

Mey-keşân neyzenleriyle dest-zen demhânede
Nev-civân sermestler ise zevk ile devrân eder

Dilber-i hurşîd-nümâyiş nâz-perdâz cilve-ger
Gül-ruhi peymâneyi güneş gibi elvân eder

5 Zülf-i zer ebrû-kemân şimşâd-kāmet nev-resîd
Seyr-i dîdârına müştâk âsumân seyrân eder

Çarh-ı gerdûn bu kadar nazlı nezâketler ile
Perveriş-dil goncesine cânını kurbân eder

LUTFİYÂ meh-veşlerin hayrânıdır seyyâreler
Nazar-endâz âşıkānı dillere destân eder

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

225

1 Dîde-i dildâre dîde-i hayrân
Bir nazar-endâzı cennet-i cândır

Bezm-i dilberlere olursa şâyân
Cânân merhabâsı zevk-ı cinândır

Kâküller dağılmış gülistân yüzü
Halları gerdende mihr-i zemândır

Güneş-veş yüzüne kamer bakamaz
Arz-ı cemâl etse âfet-i cândır

5 Zümre-i hûbânın serdârıdır bu
Mâh-ı nev çâr-ebrû nazlı civândır

Dîdeler görmemiş âfet-i devrân
Söyletmez öldürür cevri yamândır

LUTFÎ nerde buldun mîr-i kallâşı
Müjgânlar tîr ebrûleri kemândır

11'li hece vezni

226

1 Şem-'i ruh-i cânâneye pervâneler pervâz eder
Dârü'l-emân meyhâneye mestâneler âvâz eder

Demhânede sâzendeler humhânede eyler niyâz
Mey-kedede sâkîlere sermest olanlar nâz eder

Bir şûh meşreb muğbeçe allar giyüb meyhânede
Zülf-i siyeh sîm-gerdene tellerini yelpâz eder

İklîm-i Çîn'de âhûlar müştâk olur vakt-i seher
Sabâ sanem-rû dilbere perlerini endâz eder

5 LUTFÎ şeref şânlı güzel âşıkların kanın döker
Katline vuslat-cûlerin fermânını ibrâz eder

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

227

1 Ey bâd-ı sabâ al selâmım yâre yetişdir
Envâ-ı nezâket ile dildâre yetişdir

Şebnem gibidir berg-i gül-i gülbüni yârin
Rahm eyle sabâ bülbülü gülzâra yetişdir

Cemâline cân-dâde olup ihtirâm ile
Arz-ı hâlimi dîde-i bîdâre yetişdir

Derdlere devâ derdi yine eylemiş Allah
Derd ehlini derdi ile dîdâre yetişdir

5 LUTFÎ gibi dil-hastelere rahm ede Mevlâ
Derdimi n'ola nazlı niyâz-dâre yetiştir

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

228

1 Yâ Rab kerem et derdimi dermâna yetişdir
Ey şân-ı kerem hastemi Lokmân'a yetişdir

Derd-i dilime nûr-i hidâyet ola dermân
Gönlüm gözünü hurşîd-i irfâna yetişdir

Garkeyle bizi bahr-i mey-i vahdete her dem
Meyhâne-i mânâdaki mestâne yetişdir

Hem teşne-i mey te'sîr ede rişte-i câne
Mahmûr-i ezel dîde-i hayrâne yetişdir

5 LUTFÎ ola kurban n'ola ol dergeh-i yâre
Hâk-i pây-i dildârına şâdâne yetiştir

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

229

1 Deryâ-yı keremden bir katre yâ Rab
İhsân buyur derdimize dermândır
Mihr-i merhametten bir zerre yâ Rab
Kerem buyur afvimize fermândır

Mihr-i kereminde güneş bir zerre
Bu kâinât olsa nice bin kerre
Kudretin bahrinde olmaz bir katre
Nukûşât-ı eşyâ zarf-ı irfândır

Ârifâne nazar etse bir insân
Bu mahlûk mir'ât-ı kudret-i Rahmân
Gözünde var ise envâr-ı irfân
Mûcid-i mevcûda ayn-i bürhândır

Âlemi halkeden Hallâk-ı âlem
Mükerrem halk olmuş ebnâ-yı âdem
Dest-i risâletde Muhammed hâtem
Tevhîd etmek bir Allah'ı îmândır

5 Hâtemü'l-enbiyâ Ahmed-i Muhtâr
Habîb-i Kibriyâ sultân-ı ebrâr
Gönderdi zâtına Kur'ân'ı Gaffâr
Ashâb-ı tevhîde dârü'l-emândır

Bu MUHAMMED LUTFÎ dergâhı gözler
Bu dergâha karşu yerdedir yüzler
Aman Allah aman dillerde sözler
Erhamü'r-râhimîn Zât-ı Rahmân'dır

11'li hece vezni

230

1 Mâh-ı Muharrem oldu şafaktan çıkup kamer
Kubbe-i âsumânın meyânı âteş-kemer

Ser-i seâdet-i seyyidin kasdına düşüp
Yezîd-i bed-menîşin derûnu dolup zeher

Gülistân-ı risâlet gülüne olan cefâ
Evlâd-ı Mustafâ'ya eder miydi kefer

Ciğer-kûşe-i Ahmed o perver-i Muhammed
Huseyn-i Kerbelâ'dır dü-dîde-i Peygamber

5 Evlâd-ı Zehrâ nûr-i hüdâ mâden-i kerem
Meydân-ı Kerbelâ'ya açup gitti bâl ü per

Âl-i abâ risâlet gülistânı gülleri
Döküldü hâke düşdü kana boyandı gülber

Haremgâh-ı Huseyn'i diler leşker-i Yezîd
Pây-mâl eyleyeler Yezîd'e gide haber

Şehzâdeler birikdi Huseyn ile görüşdü
Niyâz ede Allah'a Hak'dan ola bir zafer

Evlâd-ı Âl-i abâ feryâd eder Huseyn'e
Bir su yetişmez ise gider cândaki güher

10 Feryâda düşdü o dem felekler de melekler
LUTFÎ dehr görmedi kimse zulmü bu kadar

14'lü hece vezni

231

1 Dâd u feryâd eyledikçe dâd u feryâdım gelür
Dâd u feryâdıma karşu Hakk'dan imdâdım gelür

Öyle bir zâr u zebûn âşüfte-hâl olduk bugün
Bu dil-i vîrânemi tâ'mîre üstâdım gelür

Derd gezer dermân gezer elbette emr-i kat'îdir
Ey Kerîm eyle kerem sen kalbde bünyâdım gelür

Hâliku'l-eşyâ İlâhe'l-âlemîn'sin ey Kerîm
Bir kerem eylersin elbet dilde mu'tâdım gelür

5 LUTFİYÂ dâru'l-emân mü'minlere tevhîd olur
Bahr-i tevhîd kalbimizdir zevk ile şâdım gelür

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

232

1 Basma tuğyâne kadem câme-i cân kan boyanır
Olma ısyâna esîr fitne-i âlem uyanır

Zulm ile küfrü berâber dutanın âkıbeti
Âh-ı mazlûm giderek gayret-i Hakk'a dayanır

Gaflet ü şehvet ü şöhret-gîr olan merd-i şerîr
Kavm-i Fir‘avun gibi bahri göricek inanır

Mûş-i bî-dîde gibi cem ediyor mâl-i haram
Sayyâd-ı nîze-keşân darbesi ile talanır

5 LUTFİYÂ eyle nazar doldu cihân şer ile şor
Hakk’ı nâsî başına kahr-ı İlâhî dolanır

Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lün

233

1 Ümmet-i Muhammed olan efrâda
Ey keremler kâni merhamet buyur
Hızır ile İlyâs’ı gönder imdâda
Ey keremler kâni merhamet buyur

Muhammed hurmeti emân ver bize
Kâmil îmân ile zemân ver bize
Cennet-i a‘lâda mekân ver bize
Ey keremler kâni merhamet buyur

Ümmet-i Muhammed oldu perîşân
Eşrâfı mahvoldu kalmadı zî-şân
Ey Vâhid-i Mutlak sensin kerem-şân
Ey keremler kâni merhamet buyur

Ey Hâlik-ı âlem emân el-emân
Senden özge yokdur bize bir gümân
Yâ Rab bize göster bir dârü’l-emân
Ey keremler kâni merhamet buyur

5 Muhammed hurmeti reddetme bizi
Dergâh-ı rahmetden seddetme bizi
Ağyâr zümresinden addetme bizi
Ey keremler kâni merhamet buyur

Habîb’indir senin Ahmed-i Muhtâr
Server-i enbiyâ zâtında dildâr
Sen bizi afveyle amân yâ Gaffâr
Ey keremler kâni merhamet buyur

Bi-hurmeti yâ Rab nûr-i peygamber
Enbiyâ evliyâ cümleye rehber
Yâr-i gār'i güzel Sıddîk-ı Ekber
Ey keremler kâni merhamet buyur

Enbiyâ evliyâ hurmeti yâ Rab
Etkıyâ asfiyâ hurmeti yâ Rab
Şürefâ urefâ hurmeti yâ Rab
Ey keremler kâni merhamet buyur

Bi-hakkı yâ Rabbi zât-ı izzetin
Esrârı yâ Rabbi ilm-i hikmetin
Bi-hakkı yâ Rabbi şân-ı kudretin
Ey keremler kâni merhamet buyur

10 LUTFÎ bugün yâ Râb abd-i zelîldir
Muhtâc-ı merhamet gözü alîldir
Sebkat-i rahmetin elde delîldir
Ey keremler kâni merhamet buyur

11'li hece vezni

234

1 Mâcerâ-yı Kerbelâ'dan bahseden binlerce var
Böyle âteş-bâr derûn etmiş Fuzûlî âşikâr

Öyle bir şöhret-şiâr âteş-feşân mersiyye-gû
Hadîka'sında nümâyân her sözü bir müşg-bâr

Gül-gülistân-ı mehâsin bedr-i vahdet zât-i pâk
Hazret-i Huseyn'e âşık kademinde bir gubâr

Mir'ât-ı Zât-ı Muhammed'dir cemâli cân-fezâ
Sırr-ı vahdetden derûnu ilm-i hikmet dürr-i bâr

5 Böyle bir zât-ı muazzamı şehîd etdi Yezîd
Kahr-ı Mevlâ'ya müyesser nârda olsun pây-dâr

Hazret-i Muhtâr-i Mevlâ pek severdi zâtını
Hurmet-i Huseyn'i dâim eylemişdi ihtiyâr

LUTFÎ'ye lutf ü keremdir bahs-i şâh-ı Kerbelâ
Rûz-i haşr ede şefâ'at bize sâhib-Zülfikār

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

235

1 Şem'a-i nûr-i Ahmed'e
Cibrîller pervâne döner
Nûr-cemâl-i Muhammed'e
Kudsîler pervâne döner

Zikret Allahü Ekber'i
Yâd eyle gel Peygamber'i
Rehber eyle sen Hayder'i
Dervîşler pervâne döner

Meydân-ı tevhîd kurulur
Tarz-ı Geylânî vurulur
Boyunlar Hakk'a burulur
Sâdıklar pervâne döner

Abdülkādir'in devleti
Nakşibendî'ler himmeti
Mollâ-yı Rûm saltanatı
Sâlikler pervâne döner

5 Âşık olan döner elbet
Eder Allah'a muhabbet
Zâkirlere iner rahmet
Saîdler pervâne döner

Şems-i hüdâ kalbe doğar
Vâridât-ı hikmet yağar
Sırr-ı esmâ kalbe sığar
Zâkirler pervâne döner

Feyz-i Muhammed'den almış
Deryâ-yı tevhîde dalmış
Zevk ile hayretde kalmış
Hayrânlar pervâne döner

Allah Allah Mûsâ döner
Elindeki asâ döner
Âsumânda Îsâ döner
Melekler pervâne döner

Dervîşler ki okur esmâ
Merhamet eder müsemmâ
Devrân eder Arş-ı a'lâ
Felekler pervâne döner

10 Dervîşler ki devrân eder
Mukarribler seyrân eder
Kudsîleri hayrân eder
Muhlisler pervâne döner

Zikrullah demini bulur
Münkirler de muhlis olur
Kâfirler îmâna gelür
Derdliler pervâne döner

Münkirlere çok görülmez
Hayvan olanlar bal yemez
Yarasa güneşi görmez
Basîrler pervâne döner

Cân gözüyle cânânı gör
Kimde kâmil îmânı gör
Hak'dan gelen fermânı gör
Mü'minler pervâne döner

Her kim sever bir Allah'ı
Zikreder esmâullahı
Görünce dergâhullahı
Tâlibler pervâne döner

15 LUTFÎ kalbe incû eker
Emtâr-ı hikmeti döker
Güneş gurûb fecir söker
Yıldızlar pervâne döner

8'li hece vezni

236

1 Temennâ-yı visâle mâye-i ihlâs olan aşkdır
Girüp Hayder gibi meydân içinde nâm alan aşkdır

Sipihrin çarhını çevre çeviren kuvve-i sevdâ
Belâ girdâbına hût-i muazzam-veş dalan aşkdır

Sikender Husrev ü Dârâ gulâmdır dergeh-i aşkda
Gidüb kāfdan kāfa mülk-i Süleymân'ı alan aşkdır

Acebdir mülk-i vîrâne girerse aşk olur mâmûr
Yıkan mâmûrları elbet eden vârı talan aşkdır

5 Salıp Mecnûn'ları sahrâlara Leylâ cemâlinden
Koyan âteş-i firkatde bu derdlere salan aşkdır

Diyâr-ı dâr-ı vahdetde garîbâne olan hem-dem
İçüp mey-i musaffâyı gönülde nây çalan aşkdır

Tecellîhâne-yi Mevlâ kulûb-i dervîşân LUTFÎ
Nazargâh-ı İlâhî'dir bu tuhfeyi bulan aşkdır

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

237

1 Şürûh-i metn-i kalbi ârif-i Mevlâ olandan sor
Fütûh-i ilm-i vehbî kâşif-i eşyâ olandan sor

Kemâlât ehline muhtâc olur cân gözleri bînâ
Nukûş-i zevrak-ı zevkı dil-i deryâ olandan sor

Cemâl-i hurşîd-i mânâya âşık encüm-i eflâk
Zuhûr-i zevk-ı dilde vâkıf-ı eşyâ olandan sor

Dilersin hazret-i cânân nazargâhı ola gönlün
Tarîk-ı devleti var mest-i bî-pervâ olandan sor

5 Aref meyhânesinde ister isen bâde-endâzlık
Mey-i vahdet ile bezm-i ezel şeydâ olandan sor

Gönül mir'ât-ı Mevlâ Arş-ı a'lâdan muallâdır
Anı ind-i Hudâ'da kıymet-i vâlâ olandan sor

MUHAMMED LUTFÎ deryâ-yı keremden ilticâ eyler
Şefâ'at şevketin Ahmed Muhammed Mustafâ'dan sor

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

238

1 Su gibi yerlere yüzler kim sürer insân olur
Yerdeki yüz dâimâ şâyeste-i ihsân olur

Zîr-i destân ise Hak'dan bir emânetdir sana
Hâlik'ı düşünse insân kullara kurbân olur

Hazret-i Hakk'ın muhabbet-dârına n'eyler bu halk
Hâmil-i hubb-i Hudâ Allah içün giryân olur

Nûr-i basîret ile sen bir nazar kıl âleme
Hakk'a dilbend olanın ciğerleri büryân olur

5 LUTFÎ dut dest-i garîbi sen garîbsin o garîb
Bu kadîmdir tâ ezelden derdlere dermân olur

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

239

1 Dilrubâlar gerdeninde görünen halhâneler
Savt-ı sermest na'rasıyla güllenir meyhâneler

Nâz satar nâzik sîm-endâm nev-civân ebrû-kemân
Nîm-nigâh eylerse cânân cân bulur cânhâneler

Gül-beyaz renk ruhleri al leb-kızıl bir serv-i kad
Reşk eder bâğ-ı İrem hayret alur gülhâneler

Şems-i kudret şu'lesi endâmıdır kandîl-i nûr
Bir gülerse gül yüzüyle cân verir hâkāneler

5 LUTFİYÂ ol mihr-i mir'ât-ı mehâsin dilrubâ
Perde-endâz olsa meh-veş nûr dolar dilhâneler

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tü / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

240

1 Yâ Rab kerem et derdime Lokmân'ımı gönder
Ey şân-ı kerem afvime fermânımı gönder

Âlemleri vâr eyleyen Allahu Kerîm'sin
Ey Zât-ı Kadîm cânıma cânânımı gönder

Ver nûr-i hüdâ dîdelerim râhını görsün
Sen eyle nazar kalbime mihmânımı gönder

Gülzâr-ı gülistân-ı gönül sırrına vâkıf
Olsam n'ola îmânıma irfânımı gönder

5 Dünyâ ise din düşmenidir rağbetimi kes
Aşkın ile dilhâneme sultânımı gönder

LUTFÎ gibi âşüftelerin hâline rahm et
Yâ Rab bu tehî-destime ihsânımı gönder

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

241

1 Âşıkların âteş-i aşk gülberine güller döker
Âteş-i âhın sûzişi cângâhına incû eker

Zülf-i siyeh sanemlerin kānûn-i kadîmi budur
Dilberlere dildâdeler cânından ümmîdin keser

Ebrû-kemân dilberlerin âfet-i cân olduğunu
Âlem bilür eyle hazer eyler hazer şems ü kamer

LUTFÎ amân dîvâneler dergâhına kıl ilticâ
Bu tîr-i aşk-ı dilberân âkıllerin bağrın deler

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

242

1 Her fiilde fâil-i Muhtârı gör
Mir'at-ı dilde olan dildârı gör

Mihr-i vahdetden açılmış gülleri
Gülşen-i dilde gözet dîdârı gör

Sendedir âlem-nümâ âyînesi
Bîdâr ol vakt-i seher bîdârı gör

Ârif ol seyreyle herbir zerreden
Neyyir-i a'zamdan a'zam yâri gör

5 Zeyd ile Amr ile uğraşma sakın
Zeyd ü Amr'ı sevkeden Gaffâr'ı gör

LUTFİYÂ rû-ber-zemîn ol dâima
Der-i tevbede bulun Settâr'ı gör

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

243

1 Ey sâkî aç meyhâneyi mestâneler elden gider
Humhâneyi âbâd kıl peymâneler elden gider

Meydir hayât-ı âşıkān ey sâkî-i cân rahm kıl
Meysiz kalırsa bâde-nûş meyhâneler elden gider

Mey kevser-i hayat-ı dil bak zevk-ı cennetden güzel
Sermest mey bulmaz ise emn ü emân elden gider

Mey fer verir derd ehline derddir devâ ey nûr-i dil
Derd ehli bulmazsa devâ tıbhâneler elden gider

5 Bir cân nedir meyhânenin yolunda olmaya fedâ
Cânlar fedâ olmaz ise cânâneler elden gider

Meyhâneyi kapar isen humhâneyi yıkar isen
Mestâneler harbe çıkar büthâneler elden gider

Seyret gönül illerini geç mâsivâ çöllerini
Kesbet gönül hallerini dilhâneler elden gider

Cismin hayâtı rûh ise rûhun hayâtı bâdedir
Mey zevkı dilde olmasa rûhâneler elden gider

Ey sâkî-i devr-i zemân meyhânedir dârü'l-emân
LUTFÎ diler bir mey hemân demhâneler elden gider

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

244

1 Sana ey nûr-i dil hayrân gönüldür
Cemâlin cîmine kurbân gönüldür
O mihr-i hikmeti seyreyleyen dil
Bu dersde tâlib-i irfân gönüldür

Dil-i deryâ olan bir merd-i meydân
Eder himmeti âleme o sultân
Dutarsın emri mûcibince fermân
Bu Lokmân'dan alan dermân gönüldür

Eğer bûy-i muhabbet alsa bir cân
Yanında hâk-veşdir dürr ü mercân
Gelür cezbe düşer câne heyecân
Hakîkatde olan kurbân gönüldür

Görünmez gözüne her dü-serâlar
Dilemez kimseden nân u nevâlar
Bulur derdinde derdine devâlar
Bu zevk ile süren devrân gönüldür

5 Gönül mâh-ı muzayyâdır vücûda
Gönül ile gelür LUTFÎ sücûda
Bütün âlem olur hayrân bu cûda
Bu meydânda eden devrân gönüldür

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

245

1 Ey keremler kâni Hazret-i Allah
Ummân-ı rahmetin katresi besdir
Kimseden meded yok amân yâ Allah
Şems-i merhametin zerresi besdir

Çâremiz kesildi dizde dermân yok
İnkırâz erişdi elde fermân yok
Karar-gîr olacak dârü'l-emân yok
Kamer-i re'fetin sürresi besdir

Şerrâr-ı zemâne meydânı aldı
Mezellet-i ahyâr kemâlin buldu
Gülbün-i îmânın gülleri soldu
Kubbe-i gayretin çevresi besdir

Amân yâ Rabbenâ emâna geldik
Biz nâsır-ı mutlak bir seni bildik
Leîmler kahrında yâ Rabbi olduk
Bu kadar eşrârın devresi besdir

5 Habîb'indir Muhammed'in hurmeti
Muhammed'dir dü-cihânın rahmeti
Enbiyânın evliyânın kıymeti
Hilâl-i himmetin gurresi besdir

Sultân-ı enbiyâ Ahmed-i Muhtâr
Şâh-ı velâyetdir Hayder-i Kerrâr
Bir merhamet göster aman yâ Gaffâr
Düşmânına dostun erresi besdir

Eldedir kitâb-ı Ahmed-i Muhtâr
Dildedir LUTFİYÂ hubb-i Çâr-i yâr
Serdâr-ı himmetdir Hayder-i Kerrâr
Şâh-ı adâletin turresi besdir

11'li hece vezni

246

1 Kamer-i hikmet cemâlin mihr-i mücellâ mıdır
Deryâ-yı rahmet kemâlin Arş-ı muallâ mıdır

Gül-gülistân-ı risâlet katmer-i vahdetlerin
Sahn-ı sînende açılmış cennet-i a'lâ mıdır

Ey kemân-ebrû kamer-veş âleme verdin zıyâ
Arş u ferş oldu münevver hurşîd-i eclâ mıdır

Enbiyâlar serveri âhir zemân peygamberi
Nûr-i Mevlâ'dan mürekkeb himmetin deryâ mıdır

5 “Rahmeten li’l-âlemîn”sin ey Habîb-i Kibriyâ
Şevket ü şânın şefâ‘at feyz-i Kibriyâ mıdır

Ahmed ü Mahmûd Muhammed Mustafâ derler sana
Rûz-i mahşerde livâdâr sana Mürtezâ mıdır

Bu MUHAMMED LUTFÎ’ye eyle şefâ‘at yâ Resûl
Kıl kabûl ey nûr-i Hak bu dergeh-i fadlâ mıdır

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

247

1 Ru’yet-i dildâr ile dil şâdümân olsun da gör
Cânânım âğûş-i cânda nev-civân olsun da gör

İhtiyârsız ihtiyârım elden aldı bir güzel
Perî-veşler âfet-i cân perîşân olsun da gör

Kâkül-i gülbâr-ı gül-endâz-ı gülber sîm-beden
Zülf-i dilber gerdeninde zer-feşân olsun da gör

Aşk u sevdâdan mürekkebdir gönül deryâ-yı derd
Sahrâ-yı sînemde sürûrum revân olsun da gör

5 Bak kamer-tal‘at kemân-ebrûlerinin tâkına
Hurşîd-i âsumân âşıkdır ayân olsun da gör

Mîr-i meydân-ı melâhat fitne-i âhir zemân
Dil-nüvâzdır cilve-bâzım mihribân olsun da gör

Nâveg-i müjgân-ı dilberden dağılmış gönlümü
Kāne boyanmış bu LUTFÎ’yi zemân olsun da gör

Fa ‘i lâ tün / Fa ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fa ‘i lâ tün

248

1 Öyle bir dildâre bende ol ki olsun yâr-i gār
Bir dilârâya gönül ver zülfü olsun müşg-bâr

Bâkî bir cân bahş ede ru’yet-i dîdârı anın
Hurşîd-i kudret gibi göstere dîdâr âşikâr

Olasın makbûl-i dergâh-ı hidâyet-perverin
Sadr-ı defterinde ismin kayd ede ol nâmdâr

Bu nukûşât-ı cihâna verme dil semler seni
Şâh gedâ olmuş değildir bu fenâda pây-dâr

5 Devlet-i dünya ise İskender'e yâr olmadı
Zıll-i zâil nevm-i nâim hiç olur mu îtibâr

Ârifâne kıl nazar mir'ât-ı Hak'dır bu cihân
Sırr-ı vahdet bahş eder eşyâ sana hurşîd-vâr

LUTFÎ tefvîz-i umûr et Hakk'a teslîm ol bugün
Ba'dehû dârü's-selâm olan cinânda kıl karâr

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

249

1 Gaflet şerâbıyla sarhoş olanlar
Îmân u İslâm'dan bî-haber olur
Emvâl ü eşyâdan lezzet bulanlar
Azâb ü hisâbdan bî-keder olur

Yalınız bir bilür nâm-ı İslâm'ı
Celb-i dünyâsına eyler devâmı
Bilmez ki bu ömrün gelür hıtâmı
Yanında bir akçe dür güher olur

Malı çoğaldıkça yüzü allanır
Vasfetdikçe malı ağzı ballanır
Servi gibi dünyâsıyla dallanır
Gözünde bir etmek Arş kadar olur

Gördükçe kendinden ziyâde bir ferd
Derûnuna dolar âteşden bin derd
Çarpar çâr-tarafa gayreti pek sert
Yediği içtiği hep zeher olur

5 Cânın fedâ eder dünyâ mâlına
Gören şaşar bu âdemin hâline
Bakmaz şerîatin kîyl ü kāline
Bu gaflet bâdesi şîr şeker olur

Yüz senelik erzâk yanında olsa
Herbir envâ'ıyle yığılsa dolsa
Tâzeden tarîk-ı ber-kârı bulsa
Gönlünde sürûru bin neher olur

Kalbine dünyâsı vermiş halâvet
Seâdete gālib olmuş şekāvet
Evlâd ıyâl eşyâ güzel tarâvet
Ne bilsün âkıbet bârı kahr olur

Bir fakîri birgün etmez misâfir
Mâldârları sever olsa da kâfir
Olur mu Cebbâr'ı Kahhâr'ı zâkir
Der ki insanlarda bu hüner olur

Torundan toruna kurar binâlar
Kendi emsâline eder senâlar
Zanneder ki ömrü bulmaz fenâlar
Elbet bu dünyâdan bir sefer olur

10 Evlâdına târîf eder bu hâli
Aman sakla gelen yıla bu mâli
Bu dünyânın vardır dürlü ahvâli
Olur da ki noksân bir deher olur

Âdâbı erkânı târîf eylemez
İslâm'ın şartını kolay söylemez
Emrullahı kendi doğru dinlemez
Düşünmez âkıbet derbeder olur

Sen seyreyle bu âdemin hâlini
Bu gayretde cem etdiği mâlini
Beline bağlamış gaflet şâlini
Zanneder binlerce muammer olur

Birgün olur var mâlını bölerler
Vereseler üzerine gülerler
Mihnethânesine bir bir dolarlar
Nice bin âdemler muzaffer olur

Enişteler geçer sedir başına
Oğulların ağu katar aşına
Bir akçe kıymazlar mezâr taşına
Meyânda sözleri mugayyer olur

15 Bu dam u taşları bir bir bölerler
Herbiri birine gider dolarlar
Harâmîler gibi gelür talarlar
Herbir taş gözlere mücevher olur

Gazab ile büyük damı sökerler
Kuşatları yer yüzüne dökerler
Kalan yerlerine arpa ekerler
Vereseler bir bir berâber olur

Neler çeker herkes tebdîl tağyîrde
Herbiri ölene tâzîr tekdîrde
Hiçbirisi râzı değil taksîmde
Yüzleri toz ile mugabber olur

Biri gider hızarcıyı getirir
Dülgerleri yanlarında oturur
Herbirisi işlerini bitirir
Vereseler yine mükedder olur

Masraflar gösterir o dem binâlar
Ne yapsınlar elde yokdur gınâlar
Üstadlar ederler işi fenâlar
Herbiri kahr ile mukahher olur

20 Ne bir ihsân ne bir in'âm zahîre
Ne Fâtihâ ne bir hayrât hâtıre
Uğramışlar gûyâ kahr-i Kāhir'e
Yanlarında bu mal münekker olur

LUTFÎ der ki aman ölmezden uyan
Şerîati dut bir Allah'a dayan
Îmân İslâm nûr-i tevhîde boyan
Ol zemân her şeyin mutahher olur

11'li hece vezni

250

1 Dîdâr-ı dilberler dîde-i câne
Sînede âteş-i sûzân gösterir
Âşık nazar etse rûy-i cânâne
Her hali bir dürr ü mercân gösterir

Kâkül dökülünce gül gerdânına
Keder verir güneşlerin şânına
Girmiş nice âşıkların kānına
Cihâna âfet-i devrân gösterir

Hâline haracdır Cemşîd'in tâcı
Kamer-veş ruhleri dîvân minhâcı
Güzeller bezminde kudret sirâcı
Taht-ı mehâsinde fermân gösterir

Kemân ebrûleri mihrâb-ı kudret
Sûreti âfitâb sîreti hikmet
Şâh-ı devrân görse eyler muhabbet
Cemâlin cihâna sultân gösterir

5 Kāmeti kalem-i kudret bir güzel
Bezetmiş kudretle güzel Lem-yezel
Şânına lâyıkdır böyle bir gazel
Âşıklar derdine dermân gösterir

Âhû gözleri var bir cihân-nümâ
Keşf olmaz efendim müşkil muammâ
Kāf-ı mehâsinde ol mürg-i hümâ
Gören kâfirlere îmân gösterir

LUTFÎ bu mir'ât-ı hikmete bir bak
Bu hikmetde bâkî devlete bir bak
Böyle bir kamer-i vahdete bir bak
Sırr-ı süveydâda irfân gösterir

11'li hece vezni

251

1 Âhû bakışlı dilberin zülf-i semensâları var
Kudret nakışlı gülberin kāmet-i tûbâları var

Gerdende halları hayâl la'l-i lebi âb-ı zülâl
Katmer-i kudret ruhi al rûy-i mücellâları var

Şînesi sîm mâh-i zemân hurşîd-veş dârü'l-emân
Âşıklarına mihribân kıymet-i vâlâları var

Geysûleri âfet-i cân cânlara salar heyecân
Râhında âşıklar hicân öyle tecellâları var

5 Şems ü kamer hayret eder ru'yetine gayret eder
Nâzırların aklı gider dilde dilârâları var

Şevket ü şân-ı ezelî cemâl-i kudret güzeli
Gör kerem-i Lem-yezel'i feyz-i Teâlâ'ları var

Kaşları kudret kalemi ruhleri zînet alemi
LUTFİYÂ Hakk'ın keremi cennet-i a'lâları var

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

252

1 Mir'ât-ı kalbe kıl nazar cânân cemâlin gösterir
Vâriyyetinden et güzer cânân cemâlin gösterir

Yüz yere sür sular gibi kurbân ol âhûlar gibi
Rağbetde hûb-rûlar gibi cânân cemâlin gösterir

Hizmete eyle gayreti hizmet ile al himmeti
Her dü-cihân bul devleti cânân cemâlin gösterir

Olur isen ehl-i edeb edeb seâdete sebeb
Edeb ile ol müntehab cânân cemâlin gösterir

5 Kibr ü riyâdan ol berî buhl ü hasedden kal geri
Hak yoluna ver bu seri cânân cemâlin gösterir

Mahlûk-ı Hakk'a merhamet eyle bu halka menfaat
Ol müsteîd bul mekremet cânân cemâlin gösterir

Her rûz u şeb eyle niyâz niyâz ile ol ser-firâz
Çâre kıla ol çâre-sâz cânân cemâlin gösterir

LUTFÎ gibi olma alîl gönlünde bul nûr-i Cemîl
Dest-gîrin olur Celîl cânân cemâlin gösterir

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

Z (Ze) KĀFİYESİ

253

1 Bir âteş-i cânsûz ki bülbüllere düşdü
Ol vakt-i seher gonce-i hamrâlara sığmaz

Gülşen-i gönül güllerinin zevkı seherde
Bahşolsa dile bülbül-i şeydâlara sığmaz

Mecnûn'ları sahrâlara sevk eyledi Leylâ
Ol câzibe ki kâkül-i Leylâ'lara sığmaz

Bir an görünür Mecnûn'a Leylâ cemâlinden
Bu seyr ü safâ dîde-i şehlâlara sığmaz

5 Sultân-ı muhabbet kura tahtını gönülde
Ol vakt o gönül Arş-ı muallâlara sığmaz

Bir dil ki der-i dergâh-i dildâre yetişmiş
Cânânsız o cân cennet-i a'lâlara sığmaz

Bir zevk ki olur ârif-i billâhde LUTFÎ
Bast olsa eğer var olan eşyâlara sığmaz

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

254

1 Perîşânı bugün cânâ perîşân olmayan bilmez
Cevâhir kadrini cevher-fürûşân olmayan bilmez

Cilâ-yı câm-ı aşkı sâkî-i meyhânelerden sor
Şeref ü şevket-i hamri şeref-şân olmayan bilmez

Gülistân-ı mehâsin şâhid-i kudsî o cânânı
Güneş-veş kubbe-i aşkda kamer-şân olmayan bilmez

Ne bilsün hâce-i hodbîn kitâb-ı Mesnevî dersin
Sudûr-i sadr-ı cânânı aref-şân olmayan bilmez

5 Niyâz-dârâna mahsûsdur efendisine nâz etmek
Keremin kıymetin zât-ı kerem-şân olmayan bilmez

Dilâ zevkın nihâyâtı bulunmaz bahr-i ummândır
Gönül kişverine şâhâne zî-şân olmayan bilmez

Tecellîhâne-i Mevlâ gönüldür hurşîd-i mânâ
Bu sırrı LUTFİYÂ dilde nûr-efşân olmayan bilmez

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

255

1 Ülfet-i ağyârı aslâ merd-i zî-şân istemez
İftirâk-ı rehberi ferd-i kerem-şân istemez

Ol kamer-veş dilberin vuslatına tâlib olan
Seyr ü sohbet etmeğe merd-i dirahşân istemez

Gül-gülistân-ı melâhatdir cemâli dilberin
Bahr-i feyze gark olanlar dürr ü mercân istemez

Kim esîr-i pençe-i şehbâz-ı aşk olmuş bugün
İlticâ etmez emîre dâde fermân istemez

5 Tîr-i âhı âşıkın cânân civârında karar
Eyler ise arz-ı hâle kâtib-i cân istemez

Nûr-i vahdet gülleri gönlünde nûr-pervâz iken
Âlem-i eflâk-i dilde mâh-i tâbân istemez

LUTFİYÂ rû-ber-zemîn üftâde-i meyhânemiz
Sâkıyâ bir bâde ver bu derde dermân istemez

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fa 'i lün

256

1 Her serv-i revân âfet-i devrâne yetişmez
Dil kâbesini bilmeyen gufrâne yetişmez

Erbâb-ı dilin cilve-gehi zülf-i dilârâ
Bu esrâr ise sîret-i hayvâna yetişmez

Zevk-ı meyi sor bezm-i elest bâde-keşinden
Bî-behre olan âlem-i irfâne yetişmez

Gülşen-i gönül var ise Rıdvân sana müştâk
Cân gözleri yok mihr-i dirahşâne yetişmez

5 LUTFÎ yine ol kâkül-i gül nâze mi çekdi
Dilber nâzını çekmeyen ihsâne yetişmez

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

257

1 Derd elinden dâde geldim âh eder feryâdımız
Derd ile mûtâde geldim gelmedi imdâdımız

Hazret-i Lokmân'e arz-ı hâle nevbet bulmadım
Ne kadar yandım yakıldım vermedi bir âdımız

Bir kerem-rûye dehâlet çâre yokdur n'eyleyim
Âteş-i derd-i derûnum yakmada bünyâdımız

Çâr-taraf feryâd kıldım kûhsârlar ağladı
Bir meded-res görmedim ki şâd ola nâ-şâdımız

5 Rahmet-i Rahmân'e kaldı LUTFİYÂ ümmîd bugün
Kâinâtı halk eden Allah ede imdâdımız

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

258

1 Dağları dağıdır âh-ı derûnum
Seng-dil dilberler mihribân olmaz
Başdan başa âteş aldı berûnum
Söndürmez sevdiğim mîzübân olmaz

Geysûler dağılmış ağ gerdânına
Hûrîler kurbândır şîrîn cânına
Şems ü kamer hayrân olmuş şânına
Dîdede kanıma dîde-bân olmaz

Devr-i kamer emsâlini görmemiş
Bâd-ı hazân gül yüzüne urmamış
Cemâline karşu güneş durmamış
Bu şöhrete şâyân her civân olmaz

Firdevs-i a‘lâ’dan almış nemâyı
Cemâli kaldırmış cihân-nümâyı
Mâh-i tâbân görse böyle hümâyı
Sahn-ı âsumânda serkeşân olmaz

5 Âfet-i devrândır kemân-ebrûler
Fitne-feşân olmuş zülf-i gül-bûler
Sabâ-yı seherde esen geysûler
LUTFİ böyle dilber her zemân olmaz

11’li hece vezni

259

1 Bahr-i muhabbetde gavvâs olanlar
Elvân-ı eşyâya nazar-dâr olmaz
Feyz-i muhabbeti kalbde bulanlar
Aslâ mâsivâdan haberdâr olmaz

Bir âdem bulursa derd-mendini
Ârifâne gözler kendi kendini
Eğer fark ederse dilde rengini
Şöhret ü şân ile nâmdâr olmaz

Hubb-i Hudâ metn-i dile dolmasa
Mürg-i hüdâ bâğ-ı güle konmasa
Mâsivâ gülleri kalbde solmasa
Cânın vermeyince yâr şikâr olmaz

Zürra‘ olan yola tohum eker mi
Kurumuş ağaçda bülbül öter mi
Hak yaptığı bir binâyı söker mi
Gönül kıran âdem behredâr olmaz

5 Er olan er kişi öğer mi kendin
Mâldâr olan âdem söyler mi nakdin
Mürşid-i kâmilin dutmayan pendin
Anın dâvâsına îtibâr olmaz

Müflis olan âdem ganî görünür
Ehl-i servet endâmına bürünür
Âkıbet mâr gibi yerde sürünür
Bu sıfatlı âdem bahtiyâr olmaz

LUTFİYÂ garazkâr olma yamândır
Mürüvvetli insân dâru'l-emândır
Allah'a sığındım bu ne zemândır
Bu cihânda Kur'ân gibi yâr olmaz

11'li hece vezni

260

1 Nazâr-endâz olan dîdâr-ı yâre
Kubbede hurşîd-i rahşâna bakmaz
Âgâh olsa eğer nûr-i dîdâre
Âlemde nukûş-i ekvâna bakmaz

Muhabbet olursa gönülde rehber
Zevk-ı dil esrârı okudur ezber
Güneşden güzeldir cemâl-i dilber
Cemâli seyreden cinâna bakmaz

Mey-i muhabbeti olan zâıkler
Bezm-i irfânîde olan fâıkler
Destûr-i mükerrem alan âşıkler
Vuslat-ı dergâhe derbâna bakmaz

LUTFÎ kurbân olsun merd-i meydâne
Kalbinde tevhîdi olmuş dürdâne
Meydân-ı tevhîdde merd-i merdâne
Olan Hak'dan gayri bir yana bakmaz

11'li hece vezni

261

1 Hevâ dâmında kayd-ı bend olan eşrâre pend olmaz
Yabanda mürd olan harden zübâbın pâyi bend olmaz

Hevâ-yı nefse tâbi' her cihet ısyâne daldırmış
Esam a'mâ leîm ferde nasîhat sûd-mend olmaz

Yüzün perdesini yırtmış îmân incîsini satmış
Kızışmış şehvete batmış ner arslana kemend olmaz

Denâet derûnu dolmuş rezâletde kemâl bulmuş
Hamâkat hâmili olmuş siyah merkep semend olmaz

5 Hayâ edeb diyânetsiz nâmûsu yok hidâyetsiz
Mürüvvet merhamet bilmez zeher parçası kand olmaz

Bu dînin gül-gülistânı yıkılsa târ u mâr olsa
Olur küffâr-perest şâdan o zâlim derd-mend olmaz

Zemân eşrârını irşâd ederim deyü zannetme
Öğüdün yuvada almış eke şeytâna fend olmaz

Bu dünyâ bahr-i hayr u şer olubdur LUTFÎ bîdâr ol
Tarîk-ı Hakk'ı bulmayan dü-kevneyn behre-mend olmaz

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

262

1 Acebdir mâden-i müşgîn cihânı müşg-bâr etmez
Visâl-i teşnesine rahmedüp ümmîd vâr etmez

Kerem-rûluk edüp düşmânlarına kahredüp dosta
Ne hikmetdir o meh-rû-veş adûvsun şerm-sâr etmez

Murâd dildârını âşık gönülde gün gibi görmek
Ki tasvîrde olan sûret cemâl-i câne yâr etmez

Kebûter ger getürse nâme-i cânânımı câne
Görür eflâke yetmiş dûd-i âhımdan güzâr etmez

5 Selâm-nâme-i dildârı dile LUTFÎ bilen tuhfe
Dil-i şeydâ hayâl-i yârsız bir an karar etmez

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

263

1 Bu kadar felâket bu kadar gaflet
Her kavm-i küffârda tasavvur olmaz
Bu kadar mihnetler bu kadar zahmet
El-yevm hiçbiri tezekkür olmaz

Bin bu kadar kahreylese Hudâ'mız
Göklerden çağrılsa gelse nidâmız
Mahvolmuş gönülden nûr-i hüdâmız
Âhiret âkıbet tefekkür olmaz

Gözler kör olmuşdur hakkı görmekden
Diller lâl olmuşdur hak söylemekden
Kulaklar sağırdır hak dinlemekden
Hakkı kabûl etmek tahattur olmaz

Kitâbullah ile yokdur hareket
Ref‘ oldu İslâm’dan gitdi bereket
Kesbetmiş tevhîdde lisân rekâket
Tarîk-ı tâlîmde teğayyur olmaz

5 Namaz farzdır mescidlere varmazlar
Kur’ân nedir emrullahı sormazlar
LUTFÎ ulemâyı âdem saymazlar
Nîmet-i îmâne teşekkür olmaz

11’li hece vezni

264

1 Ey sâkî rahmeyle bize
Biz Muhammed ümmetiyiz
İhsâne geldik biz size
Biz Muhammed ümmetiyiz

Ey sâkî zikret Ahmed’i
Zât-ı pâk-i Muhammed’i
Doldur bir bâde sermedî
Biz Muhammed ümmetiyiz

Ey sâkî şâh-ı enbiyâ
Oldur Habîb-i Kibriyâ
Verir şerâb-ı pür-safâ
Biz Muhammed ümmetiyiz

Ey sâkî zikret rehberi
İns ü cinnin peygamberi
Doldur şerâb-ı kevser’i
Biz Muhammed ümmetiyiz

5 Ey sâkî sırr-ı Çâr-i yâr
Verildi sana bahtiyâr
Doldur ver câm-ı aşk-ı yâr
Biz Muhammed ümmetiyiz

Sâkî bilirsin Ahmed’i
Hakîkat-i Muhammed’i
Lutfet şerâb-ı vahdeti
Biz Muhammed ümmetiyiz

Ey sâkî gel eyle kerem
Sensin mahremi bu harem
Bir bâde doldur lâ-cerem
Biz Muhammed ümmetiyiz

Ey sâkî feyz-i Rahmânî
Sendedir ilm-i Rabbânî
Lutfet bâde-i irfâni
Biz Muhammed ümmetiyiz

Ey sâkî bahr-i keremsin
Sâhib-i lutf-i himemsin
Sen sâkî-i bu ümemsin
Biz Muhammed ümmetiyiz

10 Ey sâkî ihsân sendedir
Derdlere dermân sendedir
Mey doldur meydân sendedir
Biz Muhammed ümmetiyiz

Ey sâkî gavs-i a‘zamsın
Sırr-ı mukaddes ekremsin
Bu LUTFÎ’ye sen erhamsın
Biz Muhammed ümmetiyiz

8’li hece vezni

265

1 Bir bâde-i hamrâ getür ey sâkî-i nevrestemiz
Vakt-i seher sahbâ getür meyhâneye dil-bestemiz

Mir’ât-i dil bulsun cilâ göster cemâlin cîmini
Cîm-i cemâlin şevkına cân gözleri peyvestemiz

Doldur şerâb-ı hikmeti bu hizmete kıl himmeti
İki cihânın devleti ey nûr-i dil vâbestemiz

Mey-i muhabbet-i Hudâ verir dile nûr-i hüdâ
Meyhâneye cânlar fedâ olsun bu meye restemiz

5 Her katresi âb-ı hayât içen anı görmez memât
Bu mey ile bu kâinât bulmuş hayât her hastemiz

Bâde-keşân meyhânede dilşâd olur vakt-i seher
Cânân dîdârın gösterir bu bâde-i hacestemiz

LUTFİYÂ cânân ile cân meyhânede bulur hayât
Zevrak-ı zevk olur müdâm demhânede sermestemiz

Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün

266

1 Güneş-veş dilber-i dildâr gönül eylenmez eylenmez
Gören gözler olur bîdâr gönül eylenmez eylenmez

Kemân-ebrûleri kudret kaleminden nedir hikmet
Cinân seyrine ne minnet gönül eylenmez eylenmez

Cemâli cennet-i cândır kelâmı dürr ü mercândır
Bu cângâhe heyecândır gönül eylenmez eylenmez

Bezetmiş gerdenin haller âşıkdır hâle hayâller
La‘l-i lebinde zülâller gönül eylenmez eylenmez

5 Gülistân-ı melâhatde bâğ u bostân-ı hikmetde
Bu vuslat-ı şerâfetde gönül eylenmez eylenmez

Gören gözler olur hayrân âleme âfet-i devrân
Nice cânlar olur seyrân gönül eylenmez eylenmez

LUTFÎ'ye dilber-i tannâz gece gündüz eder bin nâz
Gören gözler gelür mi vaz gönül eylenmez eylenmez

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

267

1 Revnak-ı gülistân demi bülbüllere kalmaz
Sabâ-yı seher zevkı de sünbüllere kalmaz

Günden de güzel mihr-i dirahşânlar ölürler
Gerdenleri sîm hâlları fülfüllere kalmaz

Çok serv-i revân âfet-i devrânları gördüm
Ne hûrî kıyâfet ne çiçek hâllara kalmaz

Bunca ki niyâz-dârına nâz ile göründü
Her vakt-i seher nazlı niyâz güllere kalmaz

5 Emîr-i zemân mühr-i Süleymân'e yetişse
Emri emîrin söylediği dillere kalmaz

Ey nûr-i basar nûr-i basîretden eser-yâb
Ol bak ki bu cân arşa yeten ellere kalmaz

LUTFÎ bu güzel şi'r-i dilâvîz ile ândır
Bu fânî cihân kullara sultânlara kalmaz

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

268

1 Bu menzil bir mürûrgâhdır mürûrgâhde karâr olmaz
Bu dünyâ bir güzergâhdır güzergâhde diyâr olmaz

Bu bir cânbâz-ı mekkârdır vefâsız bir cefâkârdır
Mürîdin ber-murâd etmez bu bir kimseye yâr olmaz

Aceb bir av ile avlar kişinin başını tavlar
Acebâ geldi mi bir er bu sayyâda şikâr olmaz

Gözün perdesini kaldır nûr-i ibret ile doldur
Basîretle nazar eyle bu miskîn pây-dâr olmaz

5 Bu bir kānûn-i kadîmdir gelen gitmek içün gelmiş
Bu bir kazâ-yı elbettir bu derde hiç timâr olmaz

Misâfirhânedir elbet gelen gider konan göçer
Bu dâr bir dâr-ı rıhletdir ikāmete bâzâr olmaz

Nice LUTFÎ gibi dildâdelerin nâ-murâd etmiş
Vefâsızın vefâsını gözetmek akla kâr olmaz

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

269

1 Derd elinden dâde geldim kandedir Lokmân'ımız
Rûz u şeb feryâd kıldım emrede dermânımız

Gül-gülistân-ı melâhatde eder zevk u safâ
Ne verir derdime dermân ne çıkarır cânımız

Böyle bir cânsûz ciğer-dûz tîrine oldum hedef
Ne kadar yandım yakıldım duymadı efgānımız

Dergeh-i tıbhânesinde eyledim yüz bin niyâz
Vermedi gerçi sataşdım katlime fermânımız

5 Bu ne çarh bu ne çember fitne-güster dil-firîb
Çâr-sû bend eylemişdir âfet-i devrânımız

Ne kadar tâb ü tüvân-dârlık edersem sûd yok
Pek perîşân eyledi ebdân-ı perîşânımız

LUTFİYÂ dârü'l-emân dildârı derlerdi ezel
Etmedi dermânımız bir merhamet sultânımız

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

270

1 Hubb-i Rahman isteyenler dürr ü mercan istemez
Derdini derman bilenler derde derman istemez

Derd ise bir dürr ü mercân gerden-i cân cevheri
Lübb-i irfân isteyenler şöhret ü şân istemez

Şehper-i zenbûri değmez bu cihân kâşânesi
Seyr-i cânân isteyenler kasr-ı cinân istemez

Bu fenâda sîm ü zerler od salar cângâhlere
Mâh-i tâbân isteyenler necmi seyrân istemez

5 Öyle bir dilbere el ver dâd-res olsun sana
Bâkî bir cân isteyenler fânî bir cân istemez

Bu nukûşât-ı cihânı nakşeden nakkāşı gör
İlm ü irfân isteyenler gül ü reyhân istemez

Mir'ât-ı hikmete bak LUTFÎ aref dersin oku
Cânı kurbân isteyenler câne kurbân istemez

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

271

1 Mecnûn ki sahrâyı seyretdi ammâ
Hayıf ki cemâl-i Leylâ görünmez

Bu seyrân-ı sahrâ müşkil muammâ
Katre bulunur mu deryâ görünmez

Sevdâ âşıkları sergeşte eyler
Mâşûk nerde kaldı sahbâ görünmez

Dûçâr olan bilür derd-i sevdâyı
Gözüne kāmet-i tûbâ görünmez

5 Âteş-i hasretle dağlanmış cânı
Zülf-i anber gözü şehlâ görünmez

Hasret diyârında olmuş perîşân
Dîde-i cânına dünyâ görünmez

Kaplamış vücûdun âteş-i sevdâ
N'eylesün hudûd-i sevdâ görünmez

Muhabbet bahrine sefîne salmış
Hiçbir taraf râh-i rehâ görünmez

LUTFÎ bu deryâya düşenler bilür
Deryâdadır ammâ deryâ görünmez

11'li hece vezni

272

1 Güvenme civânım serv-i kāmete
Gider bu güzellik sana da kalmaz
Mağrûr olma sakın mâle devlete
Gider bu güzellik sana da kalmaz

Nice bây u gedâ bu yer yutmuşdur
Nice tâc u tahtlar yere batmışdır
Nice pâdişahlar yerde yatmışdır
Gider bu güzellik sana da kalmaz

Al yanağın solar kaddin bükülür
Birgün olur konakların sökülür
Malın elden gider yere dökülür
Gider bu güzellik sana da kalmaz

Evlâdların birgün başan taş olur
Etmeği çok yedin çok savaş olur
Başın sana bir belâlı baş olur
Gider bu güzellik sana da kalmaz

5 Senin gibi akranların fân olur
Bir ferd yüzen bakmaz bağrın kan olur
Vardığın meclisler perîşân olur
Gider bu güzellik sana da kalmaz

Gelinlerin der ki yine mi geldi
Ölmez itmez bitmez ne belâ oldu
Evimizin içi musîbet doldu
Gider bu güzellik sana da kalmaz

Civânlık zemânı gün-be-gün gider
Bu dünyâ bin derde mübtelâ eder
Bin kerre öldürür ölüme kadar
Gider bu güzellik sana da kalmaz

Şerâfet-i dünyâ nevm-i nâimdir
Dünyâ ibtilâsı dâim kāimdir
LUTFİYÂ zannetme dünyâ dâimdir
Gider bu güzellik sana da kalmaz

11'li hece vezni

273

1 Şeyr-i dildârını ârif dilde âhe söylemez
Âlemi tenvîr eder hem mihr ü mâhe söylemez

Mekteb-i ilm-i ledünde men aref esrârını
Mûsil-i vasl-ı habîbi şâh-râhe söylemez

Nûr-i îmân hubb-i Rahmân'dan tefeyyüz eylemiş
Dîde-i bâtın eder seyrân nigâhe söylemez

Gülsitân-ı vahdetin bülbüllerin anlar olur
Gerden-i dilber öper zülf-i siyâhe söylemez

5 LUTFİYÂ sermest olur bezm-i elest mey-keşleri
Perver-i aşk-ı Hudâ gedâye şâhe söylemez

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

274

1 Her rûy-i kamer âfet-i devrâne yetişmez
Her gonce-i ter lebleri handâne yetişmez

Ol çeşm-i siyeh âhû-yi Çin'den de güzeldir
Gerdende hâli dengine dürdâne yetişmez

Her dîdesi bir kıble-nümâ kâbe-i aşka
Aşk kâbesini bilmeye Rahmân'e yetişmez

Dil beyt-i Hudâ derûnu mihrâb-ı muhabbet
Muhabbet ise sîret-i hayvâne yetişmez

5 Zevk-ı meyi sor bezm-i elest bâde-keşinden
Katre-i meyi içmeyen ummâne yetişmez

Gülşen-i gönül güllerini eyle temâşâ
Cân gözleri yok mihr-i dirahşâne yetişmez

Bir ârif-i billâhe meğer dil vere LUTFÎ
Erden dûr olan meydân-ı merdâne yetişmez

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

275

1 Dünyâ-yı denî dîde-i bîdâre görünmez
Gülzâr-ı cihân tâlib-i dîdâre görünmez

Mesteyleye ger dilleri bu şerbet-i tevhîd
Elbette o cân manzar-ı ağyâre görünmez

Cânân ile cân gülbe-i vahdetde bulunsa
Besdir bu şeref sûret-i dür-bâre görünmez

Sermest-i mey-i mânevî cennetleri görse
Ol cân-ı civân Rıdvân-ı serdâre görünmez

5 Meyhâne-i mânâ-yı muhabbet urefâdır
LUTFÎ o kerem-şânı gören nâre görünmez

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

276

1 Tâk-ı ebrû-yi kemânın dilberâ mihrâbımız
Kevser-i la'l-i lebindir bâde-i nâ-yâbımız

On sekiz bin âlemi hayretde koydun ey güzel
Aşk ile doldu gönüller kalmadı boş kabımız

Dergeh-i pîr-i mugāndır kâbesi âşıkların
Mahrem-i mihr-i muhabbet dilber-i mehtâbımız

Hatt-ı halın câm-ı meydir nûş-i hamr-i vahdeti
Etdiler bezm-i elestde müsteîd erbâbımız

5 Mâşâallah hiç ayılmaz bu meyin mestânesi
Hamdü lillâh haşrolurlar rind-i şeyh u şâbımız

Bâdenin dürdin çekince mest-i serhoş zindeler
Açılur nûr-i tecellâ lutf-i Hak'dan bâbımız

LUTFİYÂ lutfetse Hak bir köhne câmın cür'asın
Zevk-ı dil nûr-i muhabbet yâr olur ahbâbımız

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

277

1 Sahrâ-yı sevdâya düşen nevreste
Civânın başında aklı bulunmaz
Sevdâ-yı Leylâ'ya olan peyveste
Âlem-i hayreti târîf olunmaz

Âteş-i sevdâya dayanmaz diller
Feryâdın oduna yanar bülbüller
Devre gelür seherlerde sünbüller
Sevdâ-keş âşıkın önü alınmaz

Dâne dâne kan yaş akar gözünden
Revîş-i aşk belli olur yüzünden
Neş'e verir dürr ü mercân sözünden
Gûş-i câne bu esrârdır bulunmaz

Gören gözler eder hayret yüzünü
Lezzet alır işidenler sözünü
Dergâh-ı dildâre dutmuş gözünü
Aşk olmazsa bu deryâya dalınmaz

5 Dilberin bulunmaz misl ü menendi
Gören gözler gördü cândan beğendi
Âşıklar boynunda aşkın kemendi
LUTFÎ bu sahrânın haddi alınmaz

11'li hece vezni

278

1 Derdin sana dermândır
Özge dermân istemez
Cennet-i cân îmândır
Kasr-ı cinân istemez

Matlûbu Allah olan
Hasbeten lillâh olan
Ârif-i billâh olan
Hûrî ğılmân istemez

Aşk-ı Hudâ ki yârdır
Gönülde yâr-i gārdır
Bâkî devletin vardır
Şekk ü gümân istemez

Derdin derûnda kalsın
Gönül gözü nûr olsun
Cânın cânânı bulsun
Bâğ u bostân istemez

5 Ârifin dersi aref
Bu dersdedir her şeref
Sivâdan ol bî-taref
Dürr ü mercân istemez

Îmân İslâm sende var
Kitâbullaha ol yâr
Gönüldedir o dildâr
Elde fermân istemez

Kesme ümîd rahmetden
Ayrılma merhametden
Ol gör âlî himmetden
Şöhret ü şân istemez

Dermek dînârı nârdır
Dirhemde belâ vardır
Kimin ki bahtı yârdır
Kurb-i sultân istemez

LUTFÎ Hudâ'dan iste
Merhamete şâyeste
Mevlâya ol dil-beste
Mihr-i zemân istemez

7'li hece vezni

279

1 Merhamet bahrinin kenârı olmaz
Merhametin nihâyeti bulunmaz
Ümmet-i Muhammed gark olsa gerek
Bahr-i merhametin önü alınmaz

Hurşîd-i merhamet Zât-ı Muhammed
Âhir zemân peygamberi o Ahmed
Âlemlere rahmet göndermiş Ehad
Muhabbet-i Muhammed'den doyulmaz

Zât-ı Muhammed'dir dergâh-i Mevlâ
Vücûd-i mevcûdu nûr-i Teâlâ
İftihâr eyledi Arş-ı muallâ
Leyle-i Mîrâc'ın haddi bilinmez

Gülbe-i gönülde nûr-i hidâyet
Tevhîd-i Bârî'den oldur bidâyet
Seâdetle ömür bulur nihâyet
Nakş-ı tevhîd LUTFÎ dilde silinmez

11'li hece vezni

280

1 Âh odu tende iken büryân kebâbdayız biz
Aşk yâr cânda iken rengîn şerâbdayız biz

Hasret-i dilrubâdan âteş düşünce gönle
Başdan başa yıkılmış şehr-i harâbdayız biz

Ger fâriğ olmaz isen meh-pârelerden ey dil
Olmaz bize karargâh zîr-i hubâbdayız biz

Gel nâr-ı aşka yanma görünce şûh u şengi
Hâşâ ki tâkat olmaz ahd-i şebâbdayız biz

5 Mühlikdir âl-ı dilber aşk dâm-ı mehlekedir
Âlem-i hayret içre gûyâ ki hâbdayız biz

Nâr nûr u aşk muhabbet cem oldu yâr ruhinde
Gâhî güler gâh ağlar zevk-ı hûn-âbdayız biz

Zülf-i siyâhı ey dil zulmet bırakdı câne
Cân ermese cânâne taht-ı türâbdayız biz

Tîr-i kazâya benzer müjgân-ı kara gözler
Gel LUTFÎ'yi sen öldür hâzır cevâbdayız biz

Müs tef 'i lün / Fe 'û lün / Müs tef 'i lün / Fe 'û lün

S (Sin) KĀFİYESİ

281

1 Dîvanhâne-i hikmetde merdâneler okurlar ders
Niyâz-mendân-ı rahmetde erham olur feryâd-res

Der-i dildârı merkezden erbâb-ı nâzı seyreyle
Yol aldılar seher-hîzân dâim feryâd eder ceres

Sivâ-perest olan nîmet-i îmândan habersizdir
Şekāvet zulmeti almış gönlüne dolmuş hâr u has

Gül-gülistân-ı tevhîdde gönlü gözü pür-nûr olan
Devreder âsiyâb-veş zikr-i ilâhî her nefes

5 Kalbe dola nûr-i hüdâ cân atar cânân iline
Cânânsız âşıka cânâ cennet olur câne kafes

Bu eşyâ mazhar-ı esmâ fâil-i muhtâr müsemmâ
Görünen gösteren Hak'dır kayd-ı sivâdan kalbi kes

LUTFÎ derin deryâların daldırma ka'rine hergiz
Hâlık halkına erhamdır Allahü bes bâkî heves

16'lı hece vezni

Ş (Şın) KĀFİYESİ

282

1 Bu felâket seyrine bir çeşm-i bîdâr kalmamış
Bu melâhat şem‘ine bir gûş-i hüş-yâr kalmamış

Gül gider bülbül gider sünbül gider gülşen gider
Bu zevâlin sür‘atine ferd-i gam-hâr kalmamış

Mihr-i eflâk-ı selâmet âşikâr etmiş gurûb
Âkıbet-endîş olan bir ferd zinhâr kalmamış

Hurmeti vâcib olan eşyâ bugün tahkîrdedir
Cân vere cânân yolunda mîr-i nâmdâr kalmamış

5 Rûz-i haşre dek muhakkak evliyâ noksan değil
Şîr-i meydân-ı diyânet kâfî mikdâr kalmamış

Sürh-renk seller gider gayret-i Hak eyler zuhûr
Kıl nazar Allah içün bu nâsda hiç âr kalmamış

Fânî fi’d-dünyâ olan eşhâs hayvândan beter
LUTFİYÂ nusret eder sanma ki dindâr kalmamış

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

283

1 Güzeller güzeli nûr-i Muhammed
Âşıklar gözüne âşikâr olmuş
Güneşlerden güzel cemâl-i Ahmed
Ârifler gözünde müşg-bâr olmuş

Dîde-i cân ile dîdâr-ı yârı
Seyreden bahtiyâr o nûr-dîdârı
Sahrâ-yı sevdâda kılmış karârı
Râh-ı hidâyetde pây-dâr olmuş

Cemâl-i cânâne dil-besteler var
Cânın kurbân eder nev-resteler var
Bu zencîre dâim peyvesteler var
Meydân-ı himmetde nâmdâr olmuş

Nehr-i muhabbetden almış nemâyı
Sabâ gibi gezmiş görmüş hümâyı
Kalbinde seyretmiş cihân-nümâyı
Güneş-veş âlemde zer-'ıyâr olmuş

5 Gönlünde görünür rızâ-yı Bârî
Gülbe-i derûnu seâdet gāri
Rûz-i ezel olmuş tevhîd şikâri
Nûr-i hidâyetle gül'izâr olmuş

Mevlâ'ya kurbândır âşık-ı Mevlâ
Dergâha kurbândır âşık-ı Mevlâ
Zâkirleri sever Zât-ı Teâlâ
Âşıkların âhı sad-hezâr olmuş

Zâkirler giderler râh-ı hüdâya
Müştâk olmuş tevhîddeki sadâya
LUTFÎ kurbân olsun Hakk'a fedâya
Merhamet-i Rahmân ile vâr olmuş

11'li hece vezni

284

1 Bir nazarla âleme rahmetini âm eylemiş
Merhametiyle nice abdini ber-kâm eylemiş

Kıl kerem ey âlemi var eyleyen Allah'ımız
Kendi fazlından bizi îmân ile nâm eylemiş

Ey Kerîm ummân-ı rahmetden bize verdin nasîb
Merhametin yâ Kerîm noksânları tâm eylemiş

Nûr-i vahdetden erişdi mürşidi muvahhidin
Feyz-i tevhîd Arş ü ferşi zîr-i ikrâm eylemiş

5 LUTFİYÂ şems-i hidâyet âlemi tenvîr eder
Zümre-i ehl-i îmânı nûru ber-kâm eylemiş

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

285

1 Şi‘r ise âşıkları dâimâ dilşâd eylemiş
Şi‘r ile Sıddîk-ı Ekber halkı irşâd eylemiş

Zevk-ı şi‘r âb-ı hayâtdır müsteîd olsan eğer
Ehl-i derde dâimâ eş‘âr imdâd eylemiş

Mûteberdir ârifân indinde eş‘âr-ı selîs
Aşk deminde ehl-i diller vezni îcâd eylemiş

Dillerinden feyz-i Hak enhâr-veş akar gider
Şi‘r ile âşık olan merd dâde feryâd eylemiş

5 Hâfız-ı Şîrâzî’den almış Fuzûlî feyzini
Bu muhabbet nehri ile dilleri şâd eylemiş

LUTFİYÂ deryâ-yı rahmetdir kelâm-ı evliyâ
Miftâh-ı rahmet ile dergâhı güşâd eylemiş

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fa ‘i lün

286

1 Zevk-ı dilden dûr olanlar şi‘ri inkâr eylemiş
Sıdk ile Sıddîk-i Ekber şi‘ri tekrâr eylemiş

“Cüd bi-lutfik yâ İlâhî men lehû zâdün kalîl”
Bu münâcâtında mevzûn aczin ızhâr eylemiş

Kıl nazar Münebbihât’da Çâr-i yâr’in şi‘ri var
Na‘t-i Peygamber ise eş‘ârı dür-bâr eylemiş

Bu Muhammed ümmetinde nice bin Hassân var
Şâirâne zât-ı pâk Hassân’ı serdâr eylemiş

5 Arş-ı a‘zam’dan alurlar vâridâtı ârifân
Ârifân sohbetlerini ekser eş‘âr eylemiş

Nem alursa gülbün-i dil enhâr-ı eş‘ârdan
LUTFİYÂ bu zevk-ı eş‘âr kalbi gülzâr eylemiş

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

287

1 Kerem-i Kerîm'den azîm merhamet
Bizi Mevlâ ehl-i îmân eylemiş
Göndermiş bizlere Ahmed'i rahmet
Ehl-i tevhîd ehl-i irfân eylemiş

Nûr-i îmân ile kılmış münevver
Sırr-ı tevhîd ile etmiş mutahher
İkrâr u tasdîkle olduk muzaffer
Başımızda tâcı Kur'ân eylemiş

Taht-ı dilde câlis nûr-i muhabbet
Muhabbet-i Mevlâ gönülde devlet
Muhabbet-i Mevlâ ne büyük rahmet
Derdimize derdi dermân eylemiş

Ömer'im ömründe dürr-i seâdet
Bulasın gönlünde nûr-i hidâyet
Her iki cihânda budur selâmet
Îmânı İslâm'ı ihsân eylemiş

5 Gam yeme cihânın germ ü serdine
Gönülden fenânın düşme derdine
Ebnâ-yı zemânın bakma ferdine
Dilde karâr feyz-i Rahmân eylemiş

Hakk'ı seven gönül zarf-ı hüdâdır
Hubb-i Mevlâ dilde Hakk'a fedâdır
Ehl-i dünyâ her dem Hak'dan cüdâdır
Hak yolunda bulun fermân eylemiş

Dergâh-ı Mevlâ'da sâil olanlar
Kurb-i İlâhî'de devlet bulanlar
Bu dergâhden LUTFÎ nasîb alanlar
Seyrân-ı mîrânda devrân eylemiş

11'li hece vezni

288

1 Ol perî-veş gör nice zülfün perîşân eylemiş
Kâkül-i gül-bûlerin bâd-ı sabâ şân eylemiş

Her teli bir Şâh-nâme yazmış İskender'lere
Gerdeninde halları âlemde bir şân eylemiş

Dilrubâlar dergehi tahtında sultân bir güzel
Gözlere hayret verir mihr-i dirahşân eylemiş

Verd-i vahdet bâğı sadrında güneş-veş âşikâr
Hak anı mahlûk içinde bir kerem-şân eylemiş

5 Bu mehâşin saff-ı sadrında mukarrerdir bugün
LUTFİYÂ bu dilberi Mevlâ'sı zî-şân eylemiş

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

289

1 Şerâb-ı Lâ-yezâlî'den içenler teşne-yâb olmuş
O meyhâne-i vahdete olan câm-i şerâb olmuş

Tecellîgâh-ı Mevlâ'dır dil-i vîrâne-i uşşâk
Sivâ serâyını yıkmış harâb-ender-harâb olmuş

Görünce şevkı şems-i dil cemâl-i zü'l-Celâlî'den
Yüzünü yerlere koymuş türâb-ender-türâb olmuş

Meallah ârifün billâh olan erbâb-ı tecrîddir
Görünmez hurşîd-i mânâ beşeriyet nikāb olmuş

5 Hüve'l-Evvel hüve'l-Âhir hüve'z-Zâhir hüve'l-Bâtın
Cemâl-i zü'l-Celâl'ine kemâlâtı hicâb olmuş

Aman gûy-ân ile LUTFÎ yüzün sür yerlere yalvar
Nice bin Hayder-i Kerrâr bu deryâda hubâb olmuş

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

290

1 Ey sabâ al selâmım yâr-i vefâdâra yetiş
Anberistâna varup kâkül-i gülbâra yetiş

O sanem-rûler ile zülf-i semensâları gör
Kameri reşke salar hurşîd-i dîdâra yetiş

Perî-veş şehper-i şân bahşede dil-dîdesine
Nûr-i vahdet güneşi gösterir bir yâra yetiş

Kānûn-i devr-i kadîm âşıkın olmaz kederi
Cân gide yâr yoluna cân ile dildâra yetiş

5 LUTFİYÂ nazlı niyâz eyle kerem-şân olana
Nazarı ola kerem-rîz gözü bîdâra yetiş

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

291

1 Muhammed ümmeti her dü-cihânda bahtiyâr olmuş
Ezelden rahmet-i Rahmân'e lâyık ihtiyâr olmuş

Muhammed ümmeti memdûh-i Mevlâ her kitâbında
Reîsi Sıddîk-ı Ekber ile şöhret-şiâr olmuş

Bütün efrâd-ı eflâki duâhân eylemiş Allah
Muhammed ümmetine rahm-i Rahmân yâr-i gār olmuş

Nice yüz bin melekler var bize istiğfâr ederler
Muhammed ümmeti ind-i Hudâ'da müşg-bâr olmuş

5 Muhammed ümmeti ke'ş-şems hüveydâdır dü-âlemde
Mukarrebler meyânında şerâfet iştihâr olmuş

Livâ-i hamd ile mahbûb-i Mevlâ rûz-i mahşerde
Livâdâr Hayder-i Kerrâr'ı gör ki iftihâr olmuş

MUHAMMED LUTFÎ'yi yâ Rab kabûl eyle bu ümmetde
Kerem-kâni Kerîm Allah keremin îtibâr olmuş

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

292

1 Ey sâkî-i devr-i zemân devrâne gel mestâne-veş
Ey fâtih-i dârü'l-emân meydâne gel peymâne-veş

Meyhâneler olsun güşâd mestâneleri eyle şâd
Zâhidler olalar irşâd mest-i müdâm rindâne-veş

Sâzendeler ursun sâzı sermestler etsün nîyâzı
Mey-keşlerin çâre-sâzı ol bu şem'a pervâne-veş

Zî-zevk ola dilhâneler vecde gele peymâneler
Şevk vere şerâbhâneler gerdenlere dürdâne-veş

5 Neyden hevâ meyden nevâ terk ola hubb-i mâsivâ
Sâkî kıl bu derde devâ şefîk ol şifâhâne-veş

Mey ki muhabbet bâğıdır leşker-i gamı dağıdır
Ravza-i cân çerâğıdır câne cândır cânâne-veş

LUTFÎ tarâbhâneye var eyle tarâb ol bahtiyâr
Târibler olur müşg-bâr zülf-i dilberde şâne-veş

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

293

1 Nûr-i âyine-i cemâl-i cânân
Gönül iklîmini münevver etmiş
Hurşîd-i mânâdan almışdır inan
Zıyâ-yı mânevî mukarrer etmiş

Pertev salmış kalbe nûr-i cemâli
Güneş-veş parlamış ilm-i kemâli
Bâkî devlet bulmuş yokdur zevâli
Kamer gibi kalbin mutahher etmiş

Hayret eder görse hûr ile gılmân
Dehşet alur bilse âfet-i devrân
Mislini görmemiş mihr-i dirahşân
Hikmetullah böyle mukadder etmiş

Ebrû-kemân şîr-i zemân bî-gümân
Katleder âşıkı hiç vermez emân
Şûh-i kallâş mîr-i meydân nev-civân
Tâli-'i devleti muzaffer etmiş

5 LUFİYÂ dilberin kurbi âfetdir
Mücerreb anların bu'di râhatdır
Tasavvura sığmaz bu ne tâkatdır
Âşıklar kaddini müdevver etmiş

11'li hece vezni

294

1 Ezel meyhânesinde bâde-i vahdet şerâb olmuş
Gönülde o şerâbın katreleri dürr-i nâb olmuş

Meyân-ı mey-keşânda bu mey-i mânâya kıymet yok
Aref dershânesinde ilm-i sevdâ iktisâb olmuş

Alup ilm-i ledün-dân halkasında ders-i irfânı
Okur bir sûre ki herbir hurûfu bir kitâb olmuş

Edüp ilm-i ledün-dân halkasında ders-i irfânı
Gönül âlemine aşk-ı İlâhî zü'l-hitâb olmuş

5 O demhâne-i mânâda o dem cânân edüb fermân
Mukaddem ol meye sâkî Muhammed intihâb olmuş

Bu meyin katresi sermestlere bir bahr-i ummândır
Ne devlet LUTFÎ sermestler o ummânda hubâb olmuş

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

295

1 Adem sahrâsına cânâ ömür âb-ı revân olmuş
Diraht-ı kāmet-i insân o sahrâda kemân olmuş

Eğer seksen eğer doksan akar gider sular gibi
Açar gözlerini birgün görür hatm-i zemân olmuş

Ne evlâd ü ıyâlinden erişir bir meded ol gün
Götürür kabre koyarlar ya nâr u ya cinân olmuş

Kamu emvâl ü eşyâsın süâline kalur mârûz
Nedâmet odına yanar görür ki ne zîyan olmuş

5 MUHAMMED LUTFÎ'ye Mevlâ kerem ede dü-âlemde
Bütün efrâd-ı İslâm'ın yeri dâr-ı cinân olmuş

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

296

1 Ey gönül kaddimi ham etdi n'idem firkat-i yâr
Çâre ne sabır gerek ağlama gel eyleme zâr
Sen gibi bağrı yanık etdi nice âh-ı hezâr
N'idelim n'eyleyelim emr-i kader böyle imiş

Yâr ile yârân olan ağyârı görmekden ise
Iyd olur yevm-i memât çâre budur kim ne dese
Ne tehammül ne sabır kimde kalur böyle ise
N'idelim n'eyleyelim emr-i kader böyle imiş

Bu kadar zâr-ı âteş-nâk ile feryâd edeyim
Cân-nisâr rûhu fedâ eyleyerek yâd edeyim
Yâr yolunda bu kadar vârımı berbâd edeyim
N'idelim n'eyleyelim emr-i kader böyle imiş

Gözlerim kan dökerek yoluna oldum nigerân
Kûy-i cânâne gider vakt-i seher rûh-i revân
Âteş-i aşkı ile dil-gedemiz yandı emân
N'idelim n'eyleyelim emr-i kader böyle imiş

5 LUTFÎ cânânı gözet cân göz ile birgün olur
Rahmeder hâlimize yanımıza belki gelür
Dâimâ ehl-i sebât vuslat-ı cânânı bulur
N'idelim n'eyleyelim emr-i kader böyle imiş

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

297

1 Muhabbet bir Süleymân'dır gönül taht-ı revân olmuş
Muhabbet Mısr-ı Ken'an'dır gönül Yûsuf civân olmuş

Muhabbet neyyir-i a'zam gönül seb-'i semâvâtdır
Muhabbet hurşîd-i mânâ gönül nûr-âsumân olmuş

Muhabbet şâhid-i kudsî gönüldür âşık-ı şeydâ
Muhabbet hayât-ı cândır gönül nûr-âsumân olmuş

Muhabbet rûh-i a'zamdır gönül vücûdudur anın
Gönül bir mihr-i bâtındır dü-âlem âlî-şân olmuş

5 Muhabbet LUTFİYÂ her dü-serâda dest-gîr olmuş
Muhabbet mîr-i meydândır gönül âlî-dîvân olmuş

Me fâ 'î lün / Me fâ 'î lün / Me fâ 'î lün / Me fâ' î lün

298

1 Şems-i rahmet ehl-i îmânı münevver eylemiş
Nehr-i merhamet akar kalbi mutahher eylemiş

Zevk-ı hubb-i Hak derûn-i dillere vermiş hayât
Nûr-i irfân sırr-ı süveydâyı enver eylemiş

Mihr-i vahdet âşık olmuşdur ezelden tâ ebed
Hâmil-i tevhîd olanı Hak muzaffer eylemiş

Kerbelâ girdâbına mânend olur bu ibtilâ
Âl-i Zehrâ bu bâzârda sabrı rehber eylemiş

5 Zümre-i Âl-i abâ'nın peyreviyiz biz bugün
Teslîmiz Hazret-i Hakk'a ne mukadder eylemiş

Hak yolunda serbâz olmak mîr-i merdân kârıdır
Sırr-ı aşka âşinâlar rûhu cevher eylemiş

LUTFİYÂ sâdât dârında nice bin Mansûr var
Bu seâdet bâbını Hak günden ezher eylemiş

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

299

1 Ol kâkül-i gül serv-i revân tâze bürünmüş
Ol âfet-i cân sabâ-yı serbâze bürünmüş

Dîdâr-ı dilârâsı güzel hurşîd-i emlâk
Kudret kameri perde-i perdâze bürünmüş

Sevdâ-yı sanem-rûler ise dâm-ı belâdır
Deryâ-yı ademde o sanem râze bürünmüş

Hem-râz olayım derdi gönül yâr ile amma
El mi yetişir bâd-ı sabâ nâze bürünmüş

5 Gülbeng ederek geysûleri serv-i revânın
Sabâ-yı seher perlerine tâze bürünmüş

Şems ü kameri reşke salan âfet-i devrân
Peyker-i perî câme-i cânbâze bürünmüş

Dilberlere dildâde olan âteşe yanmış
LUTFÎ ise bu âteş-i âvâze bürünmüş

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

300

1 Ender bulunur Allah içün cândan usanmış
Gayret-i îmân mâliki cânından usanmış

Tâbi-'i hevâ nûr-i hüdâ bâtını satmış
Târik-i îmân ru'yet-i Kur'ân'dan usanmış

Allahü Kerîm şân-ı keremdir dedi Kur'an
Ebnâ-yı zemân Allah'a îmândan usanmış

Deryâ-yı kerem katresine tâlib olan var
Binde bir âdem hayât-ı cihândan usanmış

5 Ârif-i Hudâ nûr-i hüdâ zarfı olanlar
LUTFÎ gibi derd ehline dermândan usanmış

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

301

1 Bu derd meyhânesinde kimi gördün şâdümân olmuş
Bu gamhâne-i mihnetde belâdan kim emân bulmuş

Bu bir devvâr-ı gaddârdır gözü gördüğünü hep yer
Ne şâh u ne gedâ bunda ne bir ferd pây-dâr olmuş

Nice serv-i revân cânlar nice gül yüzlü sultânlar
Nice Cemşîd gibi hânlar bütün bu deryâya dalmış

Hüner Hakk'a kul olmakdır hüner irfânı bulmakdır
Hüner bir ibret almakdır bu gaflet âlemi almış

5 MUHAMMED LUTFÎ'ye lutfet amân ey Hâlik-ı âlem
Belâ-yı ekber oldur ki özünü gaflete salmış

Me fâ 'î lün / Me fâ 'î lün / Me fâ 'î lün / Me fâ' î lün

S (Sad) KĀFİYESİ

302

1 Derd-i derûn daşdı ummâne döndü
Bu derdin dermânı Lokmân'e mahsûs
Ecel yakın bu cân kurbâne döndü
Dest-gîrlik ancak Rahmân'e mahsûs

Âteş aldı cihân zâhir ü nihân
Çâr-kûşede yokdur bir dârü'l-emân
Mürg-i ankā olmuş cihânda îmân
Kādir ü Kayyûm'dan fermâne mahsûs

Merhamet-i Mevlâ ümîdgâhımız
Hak'dan gayri yokdur bir penâhımız
Şer-'i şerîf idi şâh-râhımız
Yevm-i kıyâmetde dîvâne mahsûs

Hakkā İslâm olup râhı gözetmek
Kitâbullah ile dîni bezetmek
LUTFİYÂ çenber-i çarhı düzeltmek
Mehdî âl-i Resûl sultâne mahsûs

11'li hece vezni

Z (Dad) KĀFİYESİ

303

1 Hilkat-i Âdem'den ancak ilm-i esmâdır garaz
İlm-i esmâdan mücerred bir müsemmâdır garaz

Hikmet-i hukm-i Hakîm'den memnu' olmuşdur süâl
Hall-i müşkil eyleyen fehm-i muammâdır garaz

Katreler deryâ olur her zerreden bir gün doğar
Arş-ı dilde ârife mihr-i tecellâdır garaz

Ârifâne cân gözüyle kâinâtı seyr kıl
Kalb ola mir'ât-ı vahdet nûr-i Mevlâ'dır garaz

5 İmtihân meydânına merdâne girdi merd olan
Zevk ile sabrında sâbit âl-i Zehrâ'dır garaz

İhtiyârın elde varken dut şerîat dâmenin
Hikmet-i hukm-i kitâbdan zevk-ı mânâdır garaz

Mekteb-i ilm-i ledünnîdir bu âlem ser-te-ser
LUTFİYÂ nûr-i hüdâ Hakk'ı temennâdır garaz

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

304

1 Hubb-i Mevlâ bulmak ister seyr-i Leylâ'dan garaz
Hûş-mendân olmak ister Kays-ı şeydâdan garaz

Âb-ı hayvân mürdeye cân vermeğe olmuş sebeb
Dem-i Îsâ almak ister mürde ihyâdan garaz

Ârifin gönlü gülistândır gülistan istemez
Bûy-i cânân gelmek ister verd-i hamrâdan garaz

Âşıkān her çend müştâkı cemâl-i dilberin
Mihr-i bâkî görmek ister rûy-i rânâdan garaz

5 LUTFİYÂ dârü'l-emân meyhânedir dergâhımız
Mey-i mânâ içmek ister hamr-i mânâdan garaz

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

305

1 Sırr-ı tevhîd seyridir bak mevc-i ummândan garaz
Zevk-ı dil bulmaktır ancak kesb-i irfândan garaz

Bu Kitâbullah bize bildirdi Hakk'ın emrini
Bir hayât-ı câvidândır emr ü fermândan garaz

İhtiyârsız gönlümü verdim güzeller şâhına
Kim eder bu zevkı ihsân seyr-i hûbândan garaz

Ya Bâyezîd-i zemân yâhut Cüneyd-i âlî-şân
Yüz yere koymak gerekdir şâh-ı devrândan garaz

5 LUTFİYÂ ger dilberi dilde dilersen çek elin
Hubb-i mâsivâyı terk et lübb-i ihsândan garaz

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

A (Ayın) KĀFİYESİ

306

1 Elvedâ şehr-i seâdet gitdi devlet elvedâ
Elvedâ şehr-i hidâyet gitdi nîmet elvedâ

Elvedâ ey "Rahmeten li'l-âlemîn"den yâdigâr
İndi Kur'ân sende hatmoldu risâlet elvedâ

Şehr-i Ramazân gider ehl-i îmân ağlar bugün
Ehl-i diller gönlüne mihr-i hidâyet elvedâ

Sensin ikrâm-ı Hudâ kadrin bilen bulur hüdâ
Sende okundu kitâb-ı sırr-ı vahdet elvedâ

5 Elvedâ ey şâh-i râh-i Hazret-i Hakk'a vüsûl
Cân gözü cânâne karşu şehr-i vuslat elvedâ

Sendedir feyz-i Muhammed iktibâs eyler kirâm
Medheder Kur'an'da Rahmân mâh-i rahmet elvedâ

Sende afvolmazsa bir kul devlet-i dâreyni yok
Ehl-i İslâm'a Ramazân'dır ganîmet elvedâ

Sendedir Leyle-i Kadr'in kadri Kur'an'da ki var
Evliyâlar gülşenisin mâh-i himmet elvedâ

Ümmet-i Muhammed'e sen nîmet-i uzmâ-yı Hak
Nûr-i çeşm-i etkıyâsın mâh-i şefkat elvedâ

10 Herkes îmânınca cânâ ihtirâm eyler sana
Kenz-i irfân zarf-ı Kur'ân şehr-i ülfet elvedâ

Cennete benzer bugün câmileri bu ümmetin
Sende güllendi gönüller nûr-i cennet elvedâ

Ey Ramazân kıymetin takdir eder Kur'ân senin
Ümmet-i Muhammed'e sen kıl şefâ'at elvedâ

Hazret-i Hakk-ı seversen Hakk'a şekvâ eyleme
Hak buyurdu hakkımızda şehr-i rahmet elvedâ

Hurmetin vâcib bilür her kimde îmân var olur
Cân u dilden eyler elbet bin muhabbet elvedâ

15 Mâl ile cânını cânânın yolunda sarfeder
Sende sahîler bulurlar bâkî nîmet elvedâ

Açılur güller sahîler gönlüne ey mâh-ı dîn
Feyz-i Rabbânî dolar dillere devlet elvedâ

Ey Ramazân cân u dilden âşıkın ağlar bugün
Dü-cihânda ind-i Hak'da buldu kıymet elvedâ

Sen yarın varır isen elbet huzûr-i Hazret'e
Kıl kerem aç bizlere bâb-ı şefâ'at elvedâ

Hazret-i Hakk'ın Habîb'i ol Muhammed aşkına
Bu günahkâr ümmete sen kıl inâyet elvedâ

20 Rû-siyeh bir LUTFÎ söyler bu der-i dergâhde
Rahmet-i Rahmân'e karşu kıl dalâlet elvedâ

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

K (Kaf) KĀFİYESİ

307

1 Ey nûr-i dîdem dîdede al kanıma bir bak
Lâle gibi dâğ-ı derûn elvânıma bir bak

Mecnûn'ları sahrâlara sevkeyledi Leylâ
Ta'n etme meni âfet-i devrânıma bir bak

Âlemleri vâr eyleyen Allah'ı seversen
Ey şân-ı kerem hâl-i perîşânıma bir bak

Sâkin-i sînem aşk-ı sanem yâr-i gārımdır
Cennet çerâğı zülf-i zer-efşânıma bir bak

5 Ey nûr-i basar dergeh-i meyhâneye var gör
Meyden fer alan âh-ı firâvânıma bir bak

Deryâlara daldırsa eğer âh-ı ciğer-sûz
Nem gösteremez dildeki sûzânıma bir bak

LUTFİYÂ nazargâhın ola mihr-i muhabbet
Cân gözler ile cândaki cânânıma bir bak

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

308

1 Rahmet-i Rahmân'ı dilerler ammâ
Emr-i Hakk'a karşu ısyâne bir bak
Bugünkü bu demde gülerler ammâ
Kur'ân'ın verdiği fermâne bir bak

Kur'ân'a inandık mü'miniz derler
Helâlden datlıca harâmı yerler
Bütün dünya-perest civânlar pîrler
Nerde var İslâm îmâne bir bak

Şeyâtîn ellere vermiş berâtı
Gaflet çekmiş altlarına kır atı
Güler oynar sanki geçmiş sırâtı
Fısk u fesâd ile devrâne bir bak

Ahmed-i Muhtâr'e ümmetiz derler
Şâyeste-i bahr-i rahmetiz derler
Biz İslâm'ız âlî himmetiz derler
Meyânda mahvolan erkâne bir bak

5 Zarf-ı îmân edeb hayâ kandedir
Nûr-i Kur'ân kalbde zıyâ kandedir
İlme amel ahde vefâ kandedir
Ne gidişdir emr-i Kur'an'e bir bak

Ebû Bekir Muhammed'in yârıdır
Ömer Fâruk kuvvet-i dindârıdır
Osman Ali mü'minler dildârıdır
Kimlerdeniz bugün zemâne bir bak

Herkes imâmına iktidâ eyler
Gece gündüz sevdiceğini söyler
Kerîh gördüğünü bir âdem n'eyler
Nelerdir mûteber ezhâne bir bak

Kitâb-ı Mevlâ'dan eller üzüldü
Tarîk-ı dalâle İslam düzüldü
Kal'a-i dîn îtikadlar bozuldu
Kimde kaldı hubb-i Rahmân'e bir bak

Sûretimiz sîretimize dâldir
Hâlimizi beyân eyleyen kāldir
İbretle nazar et bugün ne hâldir
Ref' olmuş dillerden irfâne bir bak

10 Muhammed ümmeti böyle olursa
Kitâbsız sünnetsiz hâlden kalırsa
Nefs ü hevâsıyla bir yol bulursa
Herbir şeye Kādir Sultân'e bir bak

Nefs-i emmârenin emri duyuldu
Seve seve şeyâtîne uyuldu
Emr-i şer-'i şerîf dilden soyuldu
Seâdetsiz pîr ü civâne bir bak

Mihr-i seâdeti aldılar elden
Seherde ayrıldı bülbüller gülden
Bırakdılar bahs-i Kur'an'ı dilden
Derûnu kapkara pîrâne bir bak

Sırr-ı selâmeti kaldırdı başdan
Sürmeli ceylanı bırakdı taşdan
Aldı alacağın kurudan yaşdan
Kedilere mağlûb şîrâne bir bak

Erenler eridi yağ gibi gitdi
Arslanların meydân zemânı bitdi
İnsân sıfatında olanlar yitdi
Hayvândan bin beter butlâne bir bak

15 Bülend-âvâz ile şeytân bağırır
Bölük bölük İslâm'ları çağırır
Gayret eder şekāvete kığırır
Binlerce bin ehl-i tuğyâne bir bak

Vallahi billâhi bu bize kalmaz
Yer göğün kıyâmı Kitâb'sız olmaz
Allah bir kahreder misli bulunmaz
Âlemlere dolmuş ısyâne bir bak

Muhâlefet kemâline erişdi
Herkes sevdiğini buldu görüşdü
Halletdi müşkilin sordu soruşdu
Hudâ ızhâr eder buhrâne bir bak

Âlemleri halkeyleyen bir Allah
Âkıbet intikām edecek vallah
LUTFÎ söyle bu dem hasbeten lillâh
Dünyâda kopacak buhrâne bir bak

11'li hece vezni

309

1 ……
……

Yâ Rab bu kadar eyledik ısyân sana amma
Ummân-ı kerem-i Kerîm'e karşu ne yapdık

Rahmet-i Rahîm mü'minedir mihr-i muallâ
Ey şân-ı kerem biz dahî ihsândan utandık

Settâru'l-uyûb aybımızı setrederek sen
Kerîm seni bildik sana yâ Rabbi dayandık

5 Sen Kādir ü Kayyûm ü Rahîm birsin İlâhî
Masraf-ı kerem-i Kerîm ısyâne boyandık

Dutduk der-i dergâhe niyâz yüzünü yâ Rab
Ey şân-ı kerem merhamet et şimdi uyandık

LUTFÎ gibi pejmürdeleri afv ede Allah
Gayride meded yok bize Mevlâ'ya dayandık

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

310

1 Ey savm u salât târiki nârdan haberin yok
Yanın yere yüzün yara dârdan haberin yok

Hacc ile zekât emr-i Hudâ demedin sen
Her dürlü azâb ü ikāb ü nârdan haberin yok

Allah'a kul olan dutar emrini Hudâ'nın
Nârda görecek derd-i hezârdan haberin yok

Mümkin mi ola Hakk'a âsî dünyâda bir kul
Cennetde cemâl nûr-i dîdârdan haberin yok

5 LUTFÎ gibi gel sen de bâb-ı tevbeye bir gir
Uhrâda olan dâr u diyârdan haberin yok

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

311

1 Nedendir halk-ı âlemde bu eşrârdan şikâyet yok
Nedir küfr ü îmân bilmez derûnunda dirâyet yok

Nedendir izzet-i nefsin tarafdârı bahâdır yok
Nedir izzet nedir zillet ne fark etsün zekâvet yok

Nedendir hurşîd-i îmân cemâline ta‘aşşuk yok
Nedir insân nedir hayvân neden bilsün necâbet yok

Cü‘al-veş revs-i ebkāre gömülmüş hiç teneffüs yok
Nedir şehd ü şeker bilmez tabîatde tahâret yok

5 Nedendir âr u nâmûs-i ıyâlin pây-mâl etmiş
Nedir şîrâne-veş iffet bilir mi hûk hayret yok

Nedendir mâl-i dünyâsı hübe’l-a‘lâdan a‘lâdır
Nedir nûr-i îmân şevkı neden görsün basîret yok

Nedendir gül-gülistân-ı îmânın gülleri soldu
Nâm-ı İslâm’ı vermez Hak bize LUTFÎ şerîat yok

Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün

312

1 Her cihetli çâr-tarafdan ayn-i ibret ile bak
Fâide vermez sükût et kendi çerâğını yak

Evliyânın sünneti dilin keserler der-dehân
Her ne emreyler iseler fermânı boynuna tak

Geç bu hikmet köprüsünden ses çıkarma ârif ol
Her işi yerinde Hakk’ın nehr-i hikmetlerde ak

Deli kuş gibi başın urma tuzağa cân gider
Halkı ver Hâlik’a ancak eyle vüs’atde durak

5 LUTFÎ-veş olma hacîl her dü-cihânda hayfdır
Teslim ol Hazret-i Hakk’a âteşi elden bırak

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

313

1 Cânâ yine cânân seni sormuş haberin yok
Cân câmı olan sadrına sarmış haberin yok

Envâ-ı inâyât ile besler seni cânân
Her vakt-i seher câng âhe varmış haberin yok

Ey nûr-i basar nûr-i basîretle nazar kıl
Sende seni cân gözleri görmüş haberin yok

Cânân seni sevmezse eğer cân diyemezsin
Bir emrine karşu sana durmuş haberin yok

5 Ol mihr-i münîr cümle-i eşyâya nazar-dâr
Gönlünde güzel matla'i kurmuş haberin yok

Ey mîr-i zemân âlem-i hayret demidir bu
Takdîr-i Hudâ defteri dürmüş haberin yok

LUTFÎ ki n'ola yâr-i kadîm dest-gîr olsun
Dilhânede dildârını bulmuş haberin yok

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

314

1 Âhım âteşi yakar âteşimin âhına bak
Gözümüz yâre bakar gönlümüzün râhına bak

Nâr ile yâr olalı aşkda yâver olalı
Gül açar derd ile gam taht-ı dilin şâhına bak

İncidir dâne-i dür incû gibi gerdenimi
Kan döker her dü-dîdem bu revîşin râhına bak

Öyle bir rehbere el ver ki ola rahmi anın
Rahmede bendelere şefkat-i dil-hâhına bak

5 Yürü LUTFÎ ser-i kûy-i sanemin manzarına
Hadd-i cûdunda anın himmet-i nâ-gâhına bak

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

315

1 Bizi halk eyledin ketm ü ademden
Sana hamd ü senâlar şâyân ancak
Edüb ehl-i îmân lutf u keremden
Sana hamd ü senâlar şâyân ancak

Seâdet-mend edüp bizi ezelden
Erişdi bu inâyet Lem-yezel'den
Ayırmadın bizi bezm-i güzelden
Sana hamd ü senâlar şâyân ancak

Bizi kıldın Muhammed ümmetinden
Bizi dûr eylemedin rahmetinden
Bize verdin hidâyet şerbetinden
Sana hamd ü senâlar şâyân ancak

Bizim peygamberimiz Mustafâ'dır
İmâmımız Aliyyü'l-Mürtezâ'dır
Yedimizde şerî'at muktedâdır
Sana hamd ü senâlar şâyân ancak

5 Bizi Kur'ân ile kıldın münevver
Mâ-i tevhîd ile olduk mutahher
Îmân İslâm ile olduk muzaffer
Sana hamd ü senâlar şâyân ancak

Kitâbullah yedimizde hüdâdır
Muhammed bahr-i rahmet-i Hudâ'dır
Muvahhidler Hudâ'sına fedâdır
Sana hamd ü senâlar şâyân ancak

Bizi zikreyledin yüz dört kitâbda
Bizi vasfeyledin re's-i hitâbda
Şerîat emriyle olduk şitâbda
Sana hamd ü senâlar şâyân ancak

Bizi ayırma yâ Rab bu hüdâdan
Bizi dûr eyleme bu muktedâdan
Sükût etmeye dil bu muktedâdan
Sana hamd ü senâlar şâyân ancak

Bu Arş u ferş âsumân İlâhî
Numûne kudretinden şems ü mâhı
Şerîkin yok Ehad'sin yâ İlâhî
Sana hamd ü senâlar şâyân ancak

10 MUHAMMED LUTFÎ gibi bin gedâlar
Der-i dergâhına eyler sadâlar
Bu dergâhda bay olur fukarâlar
Sana hamd ü senâlar şâyân ancak

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

316

1 Bu efrâd-ı zemânda mutlaka adle liyâkat yok
Şurûtuyla riâyet etmeğe îmâne tâkat yok

Şerîat emrine cândan olan tâlib olup ankā
Huzûr-i hazrete makbûl olacak istikāmet yok

Bütün âlemleri halkeyleyen Allah Kitâb'ında
Buyurduğu seâdetden göze çarpar işâret yok

Güneş-veş azher ü ebyen olan bu dîn-i İslâm'ı
Tarîk-ı emr-i Kur'ân'da sebât eyleye ümmet yok

5 Gözünden kan akar elbet seâdet-mend olan merdin
Ne yapsın böyle bir halka hayâ gitmiş hidâyet yok

Haram-zâde denî keç-rev olan âlüfte meşrebdir
O merdûd-i Hudâ'dır hadd-i zâtında seâdet yok

Hayâ gitmiş edeb bitmiş kemâlâtdan münezzehdir
Neden ehl-i îmân olsun derûnunda ki gayret yok

Mürüvvet merhamet yoksa derûn-i nâsda ey LUTFÎ
Yakarlar birbirin âteş-i zulm ile selâmet yok

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

317

1 Sahrâ-yı cünûnda kâ'be-i sevdâ
Kurulmuş kurduran Leylâ'ya bir bak
Tavâf eyler anı nice bin şeydâ
Mecnûn'larla dolmuş sahrâya bir bak

Âb-ı muhabbetden almış nemâyı
Ḳāf-i kanâatde görmüş hümâyı
Âşık n'eyler câm-ı cihân-nümâyı
Dilde tulu' etmiş bedr-âye bir bak

Bir kul ki vâsıl-ı dârü'l-emândır
Dâhil-i dergâh-ı pîr-i mugāndır
Kûşe-i meyhâne emn ü emândır
Mey-keşlere feyz-i Hudâ'ya bir bak

Kāf-i kanaâtde aynü'l-hayâtı
Âb-i hayât içen görmez memâtı
Bâb-ı itâatde eyler sebâtı
Serinde cem olmuş sevdâya bir bak

5 Bahşetmiş ezelden cânı cânâne
El atmış halka-i beytü'l-emâne
Sermest-i ezeldir dutmuş peymâne
LUTFÎ lutfeyleyen Mevlâ'ya bir bak

11'li hece vezni

318

1 Aşk u muhabbet-i Hak âşıka verir sebak
İctihâd-ı müctehid fetvâsıdır müttefak

Ümmü'l-'ulûm ilhâm-ı Hazret-i Allah'dır
Hâl diliyle tevhîdi takrîr eder her varak

Küngüre-i kâinat şâhididir Sâni'in
Kudretini gösterir vakt-i seherde şafak

Aşk ile mümtâz olan âşıka eyle nazar
Rîh-i hidâyet verir aşk ile çıkan arak

5 Nûr-i Muhammed'e yâr aşk idi ilm-i ezel
Makāmât-ı aşk ise âşıka yüzbin tabak

Perver-i aşk-ı Hudâ hurşîd-i a'zam odur
Aşk u muhabbet ile sultân olur bir 'alak

Aşk u muhabbet-i Hak LUTFÎ ola reh-nüma
Devlet-i uzmâ budur fetvâ budur müttefak

Müf te 'i lün / Fâ 'i lün / Müf te 'i lün / Fâ 'i lün

319

1 Ayrılık nidâsı geldi Hudâ'dan
Sizlere elvedâ biz gider olduk
Taksîm böyle imiş rûz-i ezelden
Sizlere elvedâ biz gider olduk

Kalmaz kusûruma mükrim olanlar
Afveder suçlarım mün'im olanlar
Bulasız Hudâ'dan emn ü emânlar
Sizlere elvedâ biz gider olduk

Yedik nîmetiniz hadden ziyâde
Sayamaz çok kâtib olsa âmâde
Taksîm böyle imiş hey ağazâde
Sizlere elvedâ biz gider olduk

Dest-gîriz olsun Hazret-i Allah
Kalbden duâcızım vallahi billâh
Şefâ'atcinizdir Hak Resûlullah
Sizlere elvedâ biz gider olduk

5 Hadden efzûn olsun nân u nîmetiz
Hakîkat yücelsin şân u şevketiz
Kusûr bende ise âlî himmetiz
Sizlere elvedâ biz gider olduk

Sadrızda oturduk biz şâd u handân
Evvel mukîm idik şimdiyse mihmân
Sırr-ı Sübhân olsun kalblere her ân
Sizlere elvedâ biz gider olduk

Büyük küçük cümle Hakk'a emânet
Bulasız cihânda izzet şerâfet
Ahd üzre sâbitim kılmam nedâmet
Sizlere elvedâ biz gider olduk

LUTFÎYÂ Hak size olsun emândar
Ehl-i tevhîd olmaz asla gümândar
Ahvâlin arzeder bu abd-i kemter
Sizlere elvedâ biz gider olduk

11'li hece vezni

K (Kef) KĀFİYESİ

320

1 Hâlimiz oldu bugün dillere destân giderek
Reşk eder fi‘limize büt-i perestân giderek

Öyle bir simsiyâh renge boyandı bu cihân
Kalmadı binde biri kâmil-i îmân giderek

Kaynadı bahr-i şekāvet dutuben yer yüzünü
Olacak nehr-i dalâl hey’et-i tûfân giderek

Ced-be-ced İslâm iken bu derece keç-rev ola
Böyle kalırsa n’ola Hazret-i Kur’ân giderek

5 LUTFÎ sen çekme elem adl-i Hudâ gayret-i Hak
Zuhûra geldi gelür bir ulu buhrân giderek

Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lün

321

1 Zehr-i nâb içdi elinden şâh-ı merdân ey felek
Yâ rehâ buldu mu senden merd-i meydân ey felek

Kāne gark etdin sitemle Kerbelâ sultânını
Gül-gülistân oldu kandan mihr-i devrân ey felek

Bahr-i hûne keştibân etdin Huseyn’i cevr ile
Âl-i abâ gülleri hâk ile yeksân ey felek

Her biri bir hurşîd-i eflâk-i hidâyet iken
Eyledin gerdenlerini lâle-veş kan ey felek

5 Evlâd-ı peygamberi saldın belâ deryâsına
Leşker-i ehl-i şekā ederdi seyrân ey felek

Mürtezâ’yı Müctebâ’yı Hazret-i Zehrâ’yı hem
Yakdı âteş-i ciğer eyledi büryân ey felek

LUTFİYÂ bu derde dermân dünyâda imkânı yok
Hâkim-i yevmi'd-dîn eyler adle fermân ey felek

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

322

1 Âl ile aldı meni ol mâh-i tâbân giderek
Kays-veş sahra-nişîn seyr-i beyâbân giderek

Hayrete saldı meni nûr-i cemâlin cîmine
Terk-i cân olsa n'ola böylece seyrân giderek

Ey sanem katlime fermân bize minnet mi bugün
Günde bin katlediyor âfet-i devrân giderek

Ey gönül kaşları kallâşa nazar etme dedim
Cângehin âteş eder dilber-i zî-şân giderek

5 LUTFİYÂ dilbere dildâde olan baht-ı siyâh
Gözleri kan dökerek oldu perîşân giderek

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

323

1 Tîşe-i kahr ile kırdın çarh-ı çenberim felek
Dest-i cevr ile ki derdin verd-i ahmerim felek

Gülbün-i bâğ-ı risâlet gonce-i hamrâları
Kerbelâ sahrâsı doldu bûy-i anberim felek

Âl-i abâ gül-gülistân-ı mehâsinken bugün
Bahr-i hûna gark edüp Huseyn'i serverim felek

Seng-i Kerbelâ'yı dür-veş sürh-i mercân eyledi
Dem-i peygamberi evlâdiyle Hayder'im felek

5 Gerden-i şâh-ı cihânı nehr-i kan seylân edüp
LUTFİYÂ bu derdi çekmez söyle şehperim felek

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

L (Lâm) KĀFİYESİ

324

1 Kûy-i cânâne gider bâd-ı sabâya süvâr ol
Sâye-veş yerlere düş zerre gibi sen bî-vâr ol

Şem'a-veş yak vücûdun nâr-ı muhabbete bugün
Hurşîd-âsâ mâsivâdan yürü terk-i diyâr ol

Seni senden dahî artık sever ol nûr-i cemîl
Der-i dergâhe giden bâd-ı sabâya gubâr ol

Sarf edüb âr u vârın gün gibi sâde güzel ol
Dürr-i vahdet hâmili dâimâ altun ayâr ol

5 LUTFİYÂ çarha çeker âşık olanı bu felek
Sabrda eyle sebât himmet atına süvâr ol

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

325

1 Belâ-yı girdâbın devrini bir gör
Bu devr-i âlemin katresi değil
Haccâc-ı Zâlim'in cevrini bir gör
Bugünkü bu zülmun zerresi değil

Elvân nakış kana boyandı dünyâ
Dehşet aldı gördü gökde Süreyyâ
El-amâna geldi bütün bu eşyâ
Bir âh-ı mazlûmun sürresi değil

İbn-i Âdem giydi âteş gömleği
Zâlimler elinde zimâm ilmeği
Bu cevir çevirdi çarh-ı feleği
Çevrilen bu çarhın çevresi değil

Âh-ı mazlûm âsumâne yetişdi
Âteş aldı Arz u semâ dutuşdu
Yedi deryâ birbirine bitişdi
Bu zulmet tîcinin behresi değil

5 Bir sel aldı bu ebnâ-yı zemânı
Âkıl olan kesdi cândan gümânı
LUTFÎ Hak saklasun bugün îmânı
Geçdi yaşamanın devresi değil

11'li hece vezni

326

1 Yâ neden terk-i diyâr etdin gönül
Gül yüzün böyle gubâr etdin gönül
Derd-i dilber mi zebûn etdi seni
Âlemi başıma dâr etdin gönül

Bu kadar yandın yakıldın yâr içün
Ya seni halk etti mi Hak nâr içün
Yoksa geldin âleme bu zâr içün
Mülk-i cânından güzâr etdin gönül

Derd ocağına kayılmışsın meğer
Âhın oku her seher Arş'a değer
Bu revîşin dillere âteş eker
Herkesi cândan bî-zâr etdin gönül

Aşkın odu yakdı cân u bedenim
Te'sir-i derd LUTFÎ mahvetdi tenim
Yâr diyor ki men seninem sen menim
Sen yine derdin hezâr etdin gönül

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

327

1 Gülistân-ı muhabbet bülbülünden dersin al ey dil
Serindeki seâdet sünbülünden dersin al ey dil

Kamu âlemleri var eyleyen Allah'a teslîm ol
Gözündeki hidâyet gülbününden dersin al ey dil

Rızık merzûka âşıkdır sana tâlib-i câlibdir
Bu gerden-i keremin fülfülünden dersin al ey dil

Sana cevr ü cefâ edenleri me'mûr eden Hak'dır
O mihnet-keş Alî'nin düldülünden dersin al ey dil

5 Huseyn-i Kerbelâ'nın sergüzeştin hâtıra bir al
O meydân-ı belâyâ rehberinden dersin al ey dil

Bu cilve-i celîden çekme gerden sâbir ü sâbit
Olup peyrev-i Hayder Kanber'inden dersin al ey dil

MUHAMMED LUTFÎ söyler söyleden Hak'dır hakîkatde
Hudâ'nın herbir anda hikmetinden dersin al ey dil

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

328

1 Gün olur Arş'a kadar rûh-i revân eyler gönül
Kat' eder eflâk ilin esbin revân eyler gönül

Cân atar cânân civârında karargâhı bulur
Bâkî bir hayât verir cânın civân eyler gönül

Bezm-i vahdetde şerâb-ı eynemâdan nûş edüp
Hurşîd-âsâ sevdiğin sana ayân eyler gönül

Sad-hezâran perdelerin ref'ine olur sebeb
Men aref dershânesinde ârifân eyler gönül

5 LUTFİYÂ mey-kede-i dilden füyûzât neşrolur
Bezm-i vuslat âleminde şâdümân eyler gönül

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

329

1 Gül-i gülzâr-ı melâhat ne vahîddir o güzel
Dür-i deryâ-yı halâvet ne ferîddir o güzel

Bu kamer-tâb-ı cihân âleme fermân vererek
Mîr-i meydân-ı rusül şems-i cedîddir o güzel

Öyle bir şân-ı risâletle dutup yeryüzünü
Doldurup nûr-i hüdâ feyz-i mezîddir o güzel

Nûr-i Mevlâ güneşi müntehab-i Zât-i Hudâ
Şehper-i Cibrîl-i cân emr-i sedîddir o güzel

5 Hilkat-i âleme bir illet-i gāiyye odur
Enbiyâ rehberidir zât-ı reşîddir o güzel

LUTFÎ sen yüz yere koy Hazret-i Allah'a sığın
Kopıcak rûz-i cezâ rahm-i resîddir o güzel

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

330

1 Bir âteş yandı cânımda
N'etdinse sen etdin gönül
Te'sîri var îmânımda
Netdinse sen etdin gönül

Beni saldın bu sevdâya
Perde çekdin dilârâya
Şekvâ eylerem Mevlâ'ya
N'etdinse sen etdin gönül

Mey-i vahdetden içirdin
İki âlemden geçirdin
Aklım başımdan uçurdun
N'etdinse sen etdin gönül

Orucumuz demhânede
İftarımız meyhânede
Bayramımız büthânede
N'etdinse sen etdin gönül

5 Mey-kedeye verdim revân
İster beni pîr-i mugān
Doldu kalbe nûr-i îmân
N'etdinse sen etdin gönül

İşretgehe basdım kadem
Mey nûş ederem dem-be-dem
Nâmûs u âr oldu adem
N'etdinse sen etdin gönül

Bu yolumuz Hak yoludur
Pîrimiz hakkā velîdir
Himmeti Arş'dan âlîdir
N'etdinse sen etdin gönül

LUTFÎ okur ders-i aref
Meyhânededir bu şeref
Esrâr-ı tevhîd her taref
N'etdinse sen etdin gönül

8'li hece vezni

331

1 Bâzâr-ı aşka
Meydâne gel gel
Dâim bu meşkā
Merdâne gel gel

Bâde-i bâkî
Arz eder sâkî
İç bu tiryâkı
Mestâne gel gel

Meyden al sadâ
Kim eder nidâ
Emreder Hudâ
İrfâne gel gel

Âr u vârından Men aref dersin Taht-ı sultânı
Kâr u zârrından Kim eder bahsin Dilde gör ânı
Cân diyârından Hakk'a gidersin Seyret o şânı
Cânâne gel gel Kurbâne gel gel Pîrâne gel gel

5 Aşka şâkir ol Kenz-i Hak'dır dil LUTFÎ'ye lutfet
Hakk'ı zâkir ol Beyt-i Hudâ bil Ey Bârî Hudâ
Cem-'i hâtır ol Ol bir nehr-i Nil Ver nûr-i hüdâ
İhsâne gel gel Ummâne gel gel İnsâne gel gel

5'li hece vezni

332

1 Rûh-i revânım işit verme bu dünyâya dil
Nazlı civânım işit bağlama ednâya dil

Âdem isen zümre-i erler ile hem-dem ol
Râh-ı rızâda bulun gitmeye rüsvâya dil

Mihr-i muhabbetde sen zerre-veş olsan adem
Maksad-ı aksâ budur gitmez olur zâye dil

Aşkı delîl eylesen vâsıl-ı dîdâr olur
Kays izini izleyüp bağla o Leylâ'ya dil

5 Nâmûs u ârı bırak mâni-'ı vuslatdır ol
Bâde-i cân nâyı çal ver mey-i mînâya dil

Tesbîh u seccâdeyi tâc ile hırkayı sat
Katre-i dürd-i meye bağla bir a'lâya dil

Gün gibi gel aç gözün LUTFÎ nigârı gözet
Hâlisâne bend edüb himmet-i vâlâya dil

Müf te 'i lün / Fâ 'i lün / Müf te 'i lün / Fâ 'i lün

333

1 İhsâr-ı kin şiâr-ı dil-i ârifân değil
Ağyâr ile cedel-cû reh-i âşıkān değil

Rüstem gibi bahâdır olursa da ehl-i dil
Merdüm-i kemterâne tîğıni keşân değil

İskender ile Dârâ elinde pârelense
Ger rîze rîze olsa vücûda ziyân değil

Kahramân-ı zemâne maktûl olursa bir ferd
Şerâfetiyle şânı artar ki nihân değil

5 Şîr şîr ile gerekdir ya dost ola ya düşmân
Ner-arslanın darbını ner-arslan duyan değil

Ölüm zulüm budur ki kelb boğa aç arslanı
Bu tahkîrin hudûdu zemânda beyân değil

LUTFÎ bu derdi çekmez envâ-i cins-i Âdem
Şerh-i mütûn-i derdim kilâbe şâyân değil

14'lü hece vezni

334

1 Hasb-i hâlinden haber aldım Garîb'im gam değil
Dünyâya meyl eyleyenler dünyâda âdem değil

Âdem ü Havvâ'dan al da gel berû bây u gedâ
Cümlesinin gördüğü günler dahî bir dem değil

Hayf zî-şevket olanlar gördüğü cevr ü cefâ
Şâh u sultân-ı zemânın hiçbiri hurrem değil

Rüstem ü Dârâ vü Husrev Keykubâd Cemşîd gibi
Görmediler birini ki gözleri hûn-nem değil

5 LUTFÎ bu dâr-ı belâda zevk bulan bir ferd yok
Zevk var diyen o ahmak akl ile hem-dem değil

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

335

1 Gözler seni rûz-i cezâ mevcûd-i mahşer yâ Resûl
Hayrü'l-verâ sensin hemân ey nûr-i Hak asl-ı usûl

Yevm-i kıyâm enbiyâlar intihâb eylerler seni
Bâb-ı şefâ'at fethine niyâzın eyler Hak kabûl

Rehber-i râh-i hidâyet kıldı seni o zü'l-kerem
Vâsıl olanlar sen ile buldu reh-i vasla vüsûl

Âhir zemân peygamberi evliyâların rehberi
Nûr-i hidâyet dilberi halk oldu nûrundan rusül

5 Âleme hurşîd-i hüdâ Habîb-i Zât-ı Kibriyâ
Rûz-i kıyâmet muktedâ her dü-serâ şem-'i sübül

İstirhâm eyler ümmetin merhametin mâdenisin
LUTFÎ'ye lutfet yâ Resûl biz ümmetin eyle kabûl

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

336

1 Ârifâne kıl nazar eş'ârıma ey nûr-i dil
Şi'r-i ehl-i dil olur dillerde nehr-i selsebîl

Gülbün-i hikmetdir ancak şi'ri ehl-i dillerin
Ehl-i dillerin kelâmı herbiri bir nehr-i Nîl

Şi'r ile her dem açılır ilm-i hikmet gülleri
Mesnevî'dir ârifâna mir'ât-ı nûr-i Cemîl

"Cüd bi-lutfik yâ İlâhî" Sıddîk-ı Ekber dedi
Arz-ı hâlinde buyurdu "innehû abdün zelîl"

5 Şi'r-i Mürtezâ lezîzdir kevser-i cennet gibi
Şâiri Peygamber'in Hassân bize besdir delîl

Câm-ı mey-i vahdet olmuşdur muhabbet şi'r ile
Celb olur âsân dile feyz-i muhabbet-i Celîl

Mürde diller har gibi baldan alır mı lezzeti
LUTFÎ o görmez güneşi gözleri olmuş alîl

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

337

1 Kubbe-i Arş'da bulunmaz incû mercândır gönül
Küre-i ferşde bulunmaz şâh-ı devrândır gönül

Böyle bir hurşîd-i şeffâf var mıdır Cibrîl'leri
Sidre'sinden indirir Yûsuf-i Ken'an'dır gönül

Herkesin gönlünde mektûm ism-i a'zam sûreti
Herkese meftûh olur mu kenz-i sultândır gönül

Ârifân bezm-i ezelde hâmil-i esrâr-ı dil
Matla-'i mihr-i tecellâ kûy-i Rahmân'dır gönül

5 Bir temâşâgâhdır bu Cebrâîl hayrân olur
LUTFİYÂ her dü-cihânda câne cânândır gönül

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

338

1 Ey nûr-i basar dildeki dildâre nazar kıl
Var gir hareme dildeki dildâre nazar kıl

Cânân sana cânından aziz cân diyecekdir
Terk eyle cânın cân içün ol yâre nazar kıl

Evlâd ü ıyâl perde çeker husn-i cemâle
Terkeyle vârın Mansûr-i berdâre nazar kıl

Ey nûr-i basar nûr-i basîretden eser-yâb
Ol vakt-i seher dildeki hünkâre nazar kıl

5 Yerlere yüzün ferş edegör dilbere yalvar
LUTFÎ gibi gör dîde-i bîdâre nazar kıl

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

339

1 Mihr ü mâh bir zerresidir nûr-cemâlin yâ Resûl
Bu nücûm eyler tavaf hep hatt-ı hâlin yâ Resûl

Arş u ferş ü nüh-felek devrân eder aşkın ile
Âleme hayret veren zevk-ı hayâlin yâ Resûl

Onsekiz bin âlemin esrârını tâlîm eden
Neş'e-i şevk-ı şerâb-ı lâ-yezâlin yâ Resûl

Hak seni medheyledi levh u kalem hayretdedir
Haşre dek yazmak ne mümkin hasb-i hâlin yâ Resûl

5 Hâk-i pây-i Hazret'e etmezdi Azrâil nüzûl
İnd-i Hak'da gāyet-i hubb-i visâlin yâ Resûl

Maşâallah "Rahmeten li'l-âlemîn"sin nûr-i Hak
Matla'idir dü-cihân ruhsâr-ı âlin yâ Resûl

Hamdü lillâh sen Habîb-i Hak resûl oldun bize
Halk içinde hiç bulunmaz bir misâlin yâ Resûl

Rutbe-i levlâkine LUTFÎ dayandı yâ Nebî
Âsıyân-ı ümmete göster cemâlin ya Resûl

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

340

1 Dü-cihânda zü'l-cenâheyn olmak istersin gönül
Sıdk ile teslîm ü te'dîb-vâr olup pîrâne gel

İlm-i tevhîd sırrını neşreyleyen dilden dile
Diler isen hâk-i pây-i hazret-i insâne gel

Rûh-i pâki der-ezel kâmil idi âşıkların
Ten gılâfında tamâm tekmîl olan merdâne gel

Nûr-i Hakk'ı Hazret-i Cânân gözüyle gözleyüp
Öz gözün a'mâ kıluben bir azîm seyrâne gel

5 Defter ü dîvâne sığmaz metn-i insânı eğer
Şerhede ashâb-ı irfân deryâ-yı ummâne gel

Ehl-i zevkın gönlü mir'ât-ı dilârâdır müdâm
Seyreder kendi yüzün kendindeki sultâne gel

LUTFÎ'dir mahlas bana ismim Muhammed'dir güzel
Lutfedüb Tanrı Teâlâ ey gönül şükrâne gel

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

341

1 Ârif-i billâh olan bir ferd ile etmez cedel
Dünyâ mâlı ger giderse gönlüne gelmez halel

Mürg-i kerkes-veş olur mu lâşe-hâr üftâdesi
Merd-i meydân-ı hidâyet eylemez tûl-i emel

Dîde-i irfân ile kıl sen nazar ibret ile
Dünyâyı gark eylemişdir kahr ile bahr-i zelel

Har kadar aklı olan rûh-i revânı sevkeder
Tahsîl-i rızâ-yı Hakk'a işte bu hayru'l-amel

5 Gözedir günden güne evlâd 'ıyâlin mevtini
Îmân İslâm ile Hakk'a varalar bilâ-ılel

LUTFİYÂ dârü'l-emân dergâh-ı Mevlâ'dır bize
Bâb-ı dergâh-ı İlâhî hiç yıkılmaz bir temel

Fâ 'i lâ tün /Fâ 'i lâ tün /Fâ 'i lâ tün /Fâ 'i lün

342

1 Derd elinden âh u zâr etdin gönül
Âkıbet terk-i diyâr etdin gönül
Ol kadar yandın yakıldın rûz u şeb
Zülf-i yâri müşg-bâr etdin gönül

Derd ocağına kayılmışsın meğer
Âhın oku her seher Arş'a değer
Bu revîşin dillere âteş eker
Herkesi cândan bî-zâr etdin gönül

Gün-be-gün odlara saldın sen beni
Hiç râhat ettirmedin cân u teni
Derd-i dilber mi zebûn etdi seni
Âlemi başıma dâr etdin gönül

Firkat-i yâr sîneme dağlar çeker
Dîdelerim rûz u şeb kan yaş döker
Yârelerden ılgıt ılgıt kan gider
Cângâhımı bî-karâr etdin gönül

5 Ol kadar yandın yakıldın yâr içün
Ya seni halk etdi mi Hak nâr içün
Yoksa geldin âleme bu zâr içün
Mülk-i cânından güzâr etdin gönül

Aşkın odu yakdı cân u bedenim
Te'sîr-i derd mahv kılmışdır tenim
Yâr diyor ki men seninem sen menim
Sen yine derdin hezâr etdin gönül

Ağlamakdan özge kârım kalmadı
Elde ise ihtiyârım kalmadı
Âr u vârım yâr-i gārım kalmadı
LUTFÎ'yi sen târ u mâr etdin gönül

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

343

1 Nûr-i hidâyetden eser her kimde var ey nûr-i dil
Elbet bulur merd-i saîd râh-i hidâyete delîl

Hubb-i Hudâ cângâhına hurşîd-veş eyler tulû'
Muhabbet-i Mevlâ ise kalbe şerâb-ı selsebîl

Dergâh-ı Hakk'a kıl niyâz niyâz ile bul çâre-sâz
Vakt-i seher sûz ü güdâz eden bulur nûr-i Cemîl

Nûr-i hüdâ yârin ola dildeki dildârın ola
Dergâh-ı maksûdu bula göstere cemâl-i Celîl

5 Cân gözüne cânân yüzün göstere her vakt-i seher
Nûr-i cemâl-i dilberi kande görür merd-i alîl

Deryâ-dili âriflerin Arş-ı berîni gezdirir
Hayât-veş devrân ile elbette olur müşteil

Âb-ı hidâyet perveri gül-bûy-i dil olsa eğer
Güller açar bâğ-ı hüdâ LUTFÎ akar enhâr-ı Nîl

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

344

1 Ver şerâb-ı eynemâ cismimi câm etdin güzel
Teşne-i la'l-i lebin rûhumu fâm etdin güzel

Gülşen-i gülzâr-ı aşka eşk-i gülgûnum gider
Gül-ruhinde güllere karşu kıyâm etdin güzel

Cânıma cân bahşeder derdin derûnumda bugün
Hayret-engîz gönlümün zevkın temâm etdin güzel

Kûşe-i âğûş-i gönlüm olmaz isen sen bugün
Lutfu kesdin LUTFÎ'den kahre devâm etdin güzel

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

345

1 Mir'ât-ı hikmete nâzır hamd ola oldu gönül
Sırr-ı tevhîd kevseriyle hamd ola doldu gönül

Sâkî-i bâde-i bâkî mey-i vahdet cur'asın
Zevk ile bezm-i elestde şevk ile aldı gönül

Ol zemân rûh-i revân sermest-i hem-demler ile
Mescid-i Belâ'da Hakk'a secdeler kıldı gönül

Hidâyeti sebkat etmiş ehl-i tevhîdler ile
Tevhîd ederek dem-â-dem hidâyet buldu gönül

5 Tâbi-'i fermân-ı ilhâm ârif-i billâhdır
Füyûzât-ı Kur'ân ile Mevlâ'yı bildi gönül

LUTFİYÂ dergâh-ı Mevlâ'ya yüzün dut dâimâ
İlticâda ihlâs ile ber-murâd oldu gönül

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

346

1 Ârifâne kıl nazar eş'ârıma ey nûr-i dil
Zevk-ı eş'ârım alup hayretde kaldı nehr-i nîl

Şi'r-i âşık vezn-i dilden güneş-veş pertevi
Gösterince kalbe bahşeder safâ-yı selsebîl

Verd-i vahdet zarf-ı hikmet ehl-i dil eş'ârıdır
Nâsır idi Hazret-i Hassân'a bunda Cebrâîl

Hayder-i Kerrâr ile Sıddîk-ı Ekber şi'ri var
Sünnet olduğuna eş'âr şüphe yok elde delîl

5 Enverî Firdevsî Sa‘dî nice bin emsâlleri
Kevser-i cennât-ı âcil sözleri vird-i cemîl

Rûha kuvvet bahşeder verir hayât-ı câvidân
Zevk-ı eş‘ârdan alur âşık bulur aşka sebîl

Sâlikân-ı râh-i Hak eyler niyâz eş‘âr ile
LUTFİYÂ inkâr eder hurşîdi gözleri alîl

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

M (Mim) KĀFİYESİ

347

1 Dilbend olalı hazret-i dildârıma yandım
Gül-ruhlerini göz göreli derde boyandım

Gül-ruhlerinin âlına güller ola müştâk
Düşmez mi bu cângâhıma âteşlere yandım

Meyhânede mey-fürûş ile bâde-keş oldum
Sermest-i ser-endâzlık ile meye boyandım

Elden gidicek ihtiyârım pîr-i mugānı
Ser-tâc ederek başıma âteşine yandım

5 LUTFÎ gibi âvâre-i sahrâ-yı cünûnda
Mecnûn gibi reng-i ruh-i Leylâ'ya boyandım

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

348

1 Cânân bağının güllerine bülbül olaydım
Sabâ-yı seher salladığı sünbül olaydım

Bir zülf-i siyeh kâkül-i gülbâr sanemim var
Billûr-teki gül gerdenine fülfül olaydım

Derd-i derûnum yâr ile yârân ola n'olsa
Gerden-haremi geysûsine bir tel olaydım

Mestânelerin hem-demi mestâne gerekdir
Câm-ı mey-i işretgehine bir kul olaydım

5 LUTFÎ ne revâdır bu kadar çarha çekildin
Zîr-i kademinde güzelin bir çul olaydım

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

349

1 Verd-veş bülbül-i dil şevk-ı fezâdır sühanim
Bâde-veş mest-i müdâmâne cezâdır sühanim

Sû-be-sû kûy-i dilârâyı seyâhat ederem
Emr ü fermânına dildâde rızâdır sühanim

Nehr-i nûr feyz-i Hudâ âb-ı revân-veş dökülür
Dil-i âgâhîlere râh-i hüdâdır sühanim

Gûş-i cân kuvve-i sem'iyyesini verse eğer
Maraz-ı mânevîye lübb-i devâdır sühanim

5 Zevk-ı mey cennet-i cândır dağılur leşker-i gam
Bezm-i vahdet eseri rengîn edâdır sühanim

Bülbül-i bâğ-ı ezel nağmesini şerh edeyim
Gül-gülistân-ı vefâ bâd-ı sabâdır sühanim

LUTFİYÂ bâkî hayât bâdesini nûş edegör
Şuarâ leşkerine mîr-i livâdır sühanim

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

350

1 Yâ Rab n'ideyim zâr u zebûn abd-i zelîlim
Ammâ ne keremdir der-i dergâhe dahîlim

Ey kân-i kerem lutf-i Kadîm Hazret-i Allah
Rahm eyle bana zîrâ ki bir merd-i alîlim

Ummân-ı kerem sarf olıcak rûz-i cezâda
Bir katreyi ahz etmeye muhtâc-ı delîlim

Vâ nefsî sadâsı kopıcak yevm-i kıyâmda
Olmazsa inâyet bulamam kurb-i sebîlim

5 Şân u şeref ü şevketine eyledim ümmîd
Defterimi feth eyleme ki zâd-ı kalîlim

Yâ Rabbi beni Hazret-i Muhtâr'e bağışla
Her iki cihânda ki odur nûr-i cemîlim

Mahşerde bulunmaz rû-siyeh LUTFÎ gibi ferd
Setr eyle beni görmeye halk öyle hacîlim

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

351

1 Zülf-i zer-efşâne bak zevk u safâdır bu dem
Dîde-i cânbâzı gör seyr-i şifâdır bu dem

Nûr-i hüdâ gösterir ruhlerinin âlı var
Arz-ı hâli va'dine ahde vefâdır bu dem

Müjde-resândır sabâ kâkül-i güller döker
Gerdenine dilberin derde devâdır bu dem

Gülberi dilberlerin kevser-i cennet değer
Mâh-ı muzayyâ gibi devr-i devvârdır bu dem

5 Böyle şeref-şân güzel âfet-i devrân güzel
Seyr-i cemâl-i civân terk-i sivâdır bu dem

LUTFÎ kerem-rîz olur serv-i revân dilberân
Oldu Kerîm'den kerem bâd-ı hevâdır bu dem

Müs tef 'i lün / Fâ 'i lün / Müs tef 'i lün / Fâ 'i lün

352

1 Hakk'ı dost etmek dilersen mazhar-ı ism-i Kerîm
Ol ki olasın efendim vâkıf-ı sırr-ı Hakîm

Men aref meyhânesinde mest olan insân olur
Bâkî bir cân bahş eder mestâneye Zât-ı Kadîm

Gülbün-i dil nem alur enhâr-ı tevhîdden güzel
Bir nümâyiş gösterir nûr-i tecellîden Rahîm

Ârif-i billâh olan gark oldu bahr-i hayrete
Mu'tekif olmuş müferrah mescid-i dilde mukîm

5 Mürg-i aşkı âşiyân-ı dilde mihmân eyleyen
Arş-ı irfânı görenler istemez dâr-ı ne'îm

Devr-i girdâb-ı belâdan pek şedîddir râh-i aşk
Yine aşk ile bulursun cennet-i dilde azîm

LUTFÎ sen kûy-i dilârâda bulursun devleti
Bülbül-âsâ dilbere ammâ gerek olmak nedîm

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

353

1 Hazret-i Allah'dan hak râhı gözler gözlerim
Lutf ede Bârî Hudâ dergâhı gözler gözlerim

Yokları var eyleyen Mevlâ bizi afv eyleye
Bir kerem-şân zât-ı sultân şâhı gözler gözlerim

Öyle bir âşüfte-hâl zâr u zebûn pejmürdeyim
Dilbere te'sîr eder bir âhı gözler gözlerim

İhtiyârım gitdi elden îtibârım kalmadı
Kubbe-i eflâk-i dilde mâhı gözler gözlerim

5 LUTFİYÂ sular gibi yüz sür der-i dergâhe sen
Kuluna erham olan Allah'ı gözler gözlerim

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

354

*(Dinarkom köyünde iftârdan
önce inşâd buyrulmuştur.)*

1 Sâkıyâ doldur şerâbı vakt-i iftârdır bu dem
Mâmûr eyle bu harâbı lutfu ızhârdır bu dem

Ver şerâb-ı eynemâ bâkî hayât bahş et bize
Dîdeden ref' et hicâbı arz-ı dîdârdır bu dem

Nûr-i vahdet gülleri gülşen-i dilde açıla
Men aref dershânesinde keşf-i esrârdır bu dem

Zevk-ı dil hâsıl olunca cennet-i âcil odur
Mest eder peymâneyi bul bezm-i hüş-yârdır bu dem

5 Gülbün-i bâğ-ı hidâyet güllerine şebnem ol
Ol zemân tahkîk bil ki dürr-i şeh-vârdır bu dem

LUTFİYÂ nûr-i hidâyet şu'lesi kalbde ola
Sen ferâmûş olma hakkı şâh-ı ezkârdır bu dem

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

355

1 Ey nûr-i basar seyret
Seyrân demidir bu dem
İbretle nazar eyle
İrfân demidir bu dem

Geşt eyle bu sahrâyı
Gör kudret-i Mevlâ'yı
Bul dîde-i bînâyı
Cevlân demidir bu dem

Bu eşyâdan al dersi
Tevhîdden eder bahsi
Bir mekteb-i hikmetdir
Hayrân demidir bu dem

Her kim dil-i ârifdir
Künûz-i meârifdir
Meydân-ı muhabbetde
Kurbân demidir bu dem

5 Cângâhına cânânı
Mihmân ede sultânı
Dergâh-ı dilârâda
Derbân demidir bu dem

Yâr yoluna mâil ol
LUTFÎ gibi sâil ol
Eltâfına nâil ol
İhsân demidir bu dem

Mef'ûlü / Mefâ îlün

356

1 Ey sanem-rû nice bir nâr-ı firâkında yanam
Dilberin vefâsı yok hangi sözüne inanam

Servi-veş sallanışı ebrû-kemân tâze civân
O kıyâmet âfeti her işini doğru sanam

Va'd eder vuslatına âfet-i devrân bu gece
Pek ümîd-vâr olamam şerbet-i vaslına kanam

Reh-i sevdâda olan cevr ü cefâ kevser olur
İsterim dilberimi emr ede kana boyanam

5 Ne güzel gündür o gün gözüme cânân görüne
Hâk-i pâyine fedâ dergehe LUTFÎ dayanam

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

357

1 Ey çarh-ı keç-rev bes değil midir
Yere batırdın şöhret ü şânım
Târ u mâr edüp âr u vârımı
Harâb eyledin hân u dükkânım

Gülbün-i güzel gül-gülistânı
Gönlümü vîrân eyleyen dilber
Mey-i la'linden âb-ı zülâlin
Câmını vermiş nazlı civânım

Dûd-i âhımı eylemiş hem-râh
Rûz u şeb dâim zâr u giryânım
Arş-ı a'lâya azm-i râh edüp
Her seher gider tîr-i efgānım

Cân atar cânım cânân iline
Dâmen-i cânân düşe eline
Milk-i ademde devlet-i câvid
Bahş ede câna mîr-i mîrânım

5 Ey kerem-pîşe merhamet eyle
Der-i dergâhın âsitânına
Yüz yere koyup intizâr eden
Afv eder elbet şân-ı sultânım

Metn-i derûnum şerhini yaza
Zer-kalem ile nice bin kâtib
LUTFÎ'ye yâ Rab olmaz mı birgün
Perde kaldıra rûy-i cânânım

10'lu hece vezni

358

1 N'olaydı harîm-i hareme mahrem olaydım
Yâr ile beraber görüşüp hem-fem olaydım

N'olaydı gönül yâre düşüp zülfü teline
Kalaydı yârin hallarına dirhem olaydım

N'olaydı leb-i kandesinin bûselerinden
Bir bûsesinin zevkı ile hoş-dem olaydım

N'olaydı güzeller bâğının güllerine ben
Her vakt-i seher incû gibi şebnem olaydım

5 N'olaydı gözüm şâhına hâk-i kademinden
Bir sürme ile der-dü-cihân hurrem olaydım

N'olaydı koyaydım yüzümü yâr eşiğine
Dergâhda olan gülber ile hem-dem olaydım

N'olaydı gönül kâsesine âl-ı ruhinden
Gül gibi kızıl eyleyerek pürgem olaydım

N'olaydı bu dil kansa mey-i la'line yârin
Her şâm u seher LUTFÎ gibi bî-gam olaydım

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

359

1 Cân u dilden kurbân olam o ferde
Gönül vermiş Mevlâ'sına efendim
Muhabbet-i Mevlâ bırakmış derde
Düşmüş bu derd deryâsına efendim

Gönlünden nefy etmiş şugl-i sivâyı
Cân içre cân etmiş hubb-i Mevlâ'yı
Âyîne eylemiş rûy-i Leylâ'yı
Mecnûn olmuş Leylâ'sına efendim

Gâhî mahzûn olur gâhî şâd olur
Gâhî türâb olur gâhî bâd olur
Çâr-ı unsur unvânıyla yâd olur
Düşmüş adüv gavgāsına efendim

Gâhî meyhânede şerâb-dâr olur
Gâhî mest-i müdâm bâde-hâr olur
Gâhî leyl ü nehâr şugli zâr olur
Dalmış aşkın deryâsına efendim

5 LUTFÎ tahsîn eyler böyle merdâne
Kalbinde tevhîdi olmuş dürdâne
Meydân-ı tevhîdde merd-i merdâne
Âşık olmuş Leylâ'sına efendim

11'li hece vezni

360

1 Dil mekteb-i hikmetdir hikmet demidir bu dem
Dil matlab-ı rahmetdir rahmet demidir bu dem

Meydân-ı muhabbetde bir dâne yine dildir
Bu dürr-i hidâyetdir kıymet demidir bu dem

Deryâsı derûnunda kāflar başına çıkmış
Bin bahr-i muhît olmuş hayret demidir bu dem

Cân gözlerine cânân cevr ile çeker perde
Seyr ile seni söyler külfet demidir bu dem

5 Ey kân-i kerem besdir LUTFÎ'ye Hudâ hakkı
Hâk-i kademin bir bak şefkat demidir bu dem

Mef 'û lü / Me fâ 'î lün / Mef 'û lü / Me fâ 'î lün

361

1 Gözler bakamaz mihr-i dirahşâne efendim
Hayretde güneş ruhleri rahşâne efendim

Bir rûy-i kamer vakt-i seher gülşene girmiş
Kim baksa gider âfet-i devrâne efendim

Kudret gülünün bülbülüne zevk-ı gülistân
Baktıkça verir gonce-i handâne efendim

Gülberleri gör cennet-i firdevsle berâber
Dil zevk-ı cinân âşık-ı Rahmân'e efendim

5 Ol serv-i revân hûr-i kıyâfet ne kıyâmet
Eyler ise âşıkına fettâne efendim

Hiç nûr-i mücessem yere inmiş mi sorarsın
LUTFÎ bu şeref oldu bu hakāne efendim

Mef û lû / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

362

1 Nice müddetden beri dîdâr-ı yâri gözlerim
Zülf-i sünbül kâkül-i gül müşg-bârı gözlerim

Derd-i dilberden derûnum dâğ-ı lâle dâğıdır
Gerden-i sîm hâl-i mercân zer-'ıyârı gözlerim

Gül-gülistân-ı melâhat bir kamer-tal'at güzel
Hurşîd-i arş-ı mehâsin nûr dîdârı gözlerim

Sâye saldı başıma ol şâh-ı kişver-i zemân
Hâk-i pâyinden gözüme bir gubârı gözlerim

5 Böyle bir zât-ı kerem-şân âleme hurşîd-veş
Ol dürür mâh-ı muzayyâ yâr-i gārı gözlerim

Âsitân-ı devletinde Kıtmîr'i olsam n'ola
Yüz yere koy LUTFİYÂ sen iftihârı gözlerim

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

363

1 Ol perî-veş dilber-i dildârı gözler gözlerim
Taht-ı dilde zü'l-kerem hünkârı gözler gözlerim

Tâc-ı zer kıykâc serinde serv-i kāmet bir levend
Gerdeninde kâkül-i gülbârı gözler gözlerim

Ol kemân ebrûleri mihrâb-ı kudret mâh-ı nev
Dürr ü mercân lebleri gülnârı gözler gözlerim

Mey-i mânâ cur'asıyla mest-i medhûş bir güzel
Katmer-i cennet gibi nûr yâri gözler gözlerim

5 Kays-veş sahrâlara saldı sanem-rûler beni
Cân verüp cânân yolunda kârı gözler gözlerim

LUTFİYÂ nâz-bâz olan dilber seni katl eylesün
Cânıma kast eyleyen dürr-bârı gözler gözlerim

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün

364

1 Sâhib-i makām-ı Mahmûd Muhammed
"Rahmeten li'l-âlemîn"dir efendim
Habîb-i Kibriyâ zâtında Ahmed
"Rahmeten li'l-âlemîn"dir efendim

Zât-ı Muhammed'dir mihr-i hidâyet
Vücûdu mevcûde şems-i seâdet
Âlem-i melekût eyler şehâdet
"Rahmeten li'l-âlemîn"dir efendim

Sultân-ı serîr-i kürsî-i Levlâk
Cemâline âşık ashâb-ı eflâk
Nûrullahdan mürekkebdir zât-i pâk
"Rahmeten li'l-âlemîn"dir efendim

Şöhret ü şevketi Arş'dan a'lâdır
Muhtâr-ı Kibriyâ nûr-i Mevlâ'dır
Evvel meddâh olan Hak Teâlâ'dır
"Rahmeten li'l-âlemîn"dir efendim

5 Nûr-i tecellî-i Zât-ı İlâhî
Vücûdunda cûd-i Hakk'ın dergâhi
Seyrun ilallahı gösterir râhi
"Rahmeten li'l-âlemin"dir efendim

Server-i enbiyâ Ahmed-i Muhtâr
Hidâyet güneşi zâtında dildâr
Ehl-i îmân olan olur fedâkâr
"Rahmeten li'l-âlemîn"dir efendim

İmâm-ı enbiyâ oldu âşikâr
Kamer-i ilm ile meşhûr iştihâr
Rûz-i kıyâmetde oldur livâdâr
"Rahmeten li'l-âlemîn"dir efendim

Enbiyâlar gözler şefâ'atini
Evliyâlar gözler işâretini
Yüz dört kitâb nâtık risâletini
"Rahmeten li'l-âlemîn"dir efendim

Muhammed LUTFÎ'ye lutf ede Allah
Şefâ'at eyleye Hak Resûlullah
Hak Resûlullahdır vallahi billâh
"Rahmeten li'l-âlemîn"dir efendim

11'hece vezni

365

1 Deryâlara daldırsa eğer derd-i derûnum
Bir katre de kalmaz kurudur nâr-ı füzûnum

Bu bâr-ı belâ kāmet-i kāfları dâl etmiş
Derdim eridir seng-sârı böyle zebûnum

Âşıklarını dâre çeker darb ile dildâr
Eskāl-i gîrân çekmede ben sevr ile nûnum

Leylâ'ları gör zâr u zebûn eyledi derdim
Mecnûn'a salâ söyledi sahrâ-yı cünûnum

5 Âvâre-i sevdâ olanın başına taşlar
Yağsa n'ola yâr kıblesine dönse berûnum

Bir mîr-i zemân şîr-i devân dâmına düştüm
Kan yaş dökerek kalmadı ya sabr u sükûnum

LUTFÎ der-i dildâre yanaşmak ne belâdır
Dedim sana evvelce dedin ki zû-fünûnum

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

366

1 Ne kadar cevr u cefâ eylesen ey nûr-i basar
Mihr de zerre gibi men seninem sen de menim

Mihr-veş nûr-i ruhın gönlüme pertev salalı
Kubbede zühre gibi men seninem sen de menim

Âhû gözlüm o kara gözler ile bir bakışın
Kamere gurre gibi men seninem sen de menim

Bu gönül gül yüzüne bülbül-i nâlân olalı
Sadefe dürre gibi men seninem sen de menim

5 LUTFİYÂ kesme nazar rûy-i dilârâ görünür
Bahrde katre gibi men seninem sen de menim

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

367

1 Hâmil-i îmân olan efrâd-ı İslâm'a selâm
Eylerem cân u gönülden hayr duâlar temâm

Hıfzede Hâfız Teâlâ her belâlardan sizi
Hatmede enfâsımızı tevhîd ile ihtitâm

Dâreyinde dest-gîrimiz ola Perverdigâr
Celb ede rûz-i cezâda bizleri Hayru'l-enâm

Zü'l-kerem ikrâm ede nûr-i hidâyet dillere
Himmet edeler gönülden bize ricâl-i kirâm

5 Bâde-i feyz-i muhabbet sâkî-i vahdet verir
Dil dola envâr-ı irfân râzı ola Lâ-yenâm

Nûr-i basîret ile cân gözü cânânı göre
Tâlib ola emr-i Hakk'a hizmete ede kıyâm

Dâmen-i şer-'i şerîfden el çeken husrân olur
LUTFİYÂ dâr-ı selâmet kâmil îmân ve's-selâm

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

368

1 Şârih-i metn-i gönül esrâra vâkıf dilberim
Lübb-i maksad hâsıl-ı efkâra vâkıf dilberim

Şebnemi vakt-i seher gül gönlüne koymaz sabâ
Yâr ile yârân olan ağyâra vâkıf dilberim

Mûcib-i tahsîn bugün irfâne mâlik bir güzel
Cennet-i dil dâhili ezhâra vâkıf dilberim

İhtiyârsız cân cesetden kuş gibi pervâz eder
Âhû-yi Çîn'den güzel enzâra vâkıf dilberim

5 LUTFİYÂ herbir zemân bir dilberin devrânıdır
Tâlib-i feyz-i Hudâ ebrâra vâkıf dilberim

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

369

1 Yâr yolunda yârelensem yine yâri gözlerim
Baş açık yalın ayak ben terk-i ârı gözlerim

Verd-i vahdet açılur gülzâr-ı gönülde güzel
Gülşen-i tevhîdde bülbül ile zârı gözlerim

İhtiyârsız dilrubâ yandırdı cângâhım benim
Âteşi âlemleri yakmış nigârı gözlerim

Ol kemân-ebrû bize bir fitne-i cândır bugün
Cennet-i dilde civânı bul şikârı gözlerim

5 Görse ger dâğ-ı derûnum lâle eyler iştiyâk
Cân gide cânân iline intizârı gözlerim

LUTFİYÂ dârü'l-emân meyhâne-i pîr-i mugān
Der-i dergâh-ı keremdir bir diyârı gözlerim

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

370

1 Ey hâmil-i îmân evlâd-ı İslâm
Vârid ola her dem Mevlâ'dan selâm
Selâm ism-i şerîfinden tecellî
Cennet-i a'lâda burada a'lâm

Mevlâ-yı Müteâl tevhîd tâcını
Başımıza koymuş nûr minhâcını
Gülbe-i gönülde dîn sirâcını
İhsân-ı İlâhî bu vefk-ı merâm

Ekramü'l-ekramîn Hazret-i Mevlâ
Eltâf-ı kadîmdir Zât-ı Teâlâ
Mü'minin kalbinde nûr-i tecellâ
Ümmet-i Muhammed ricâl-i kirâm

Mürûrgâhdır bu dünyâ-yı deniyye
Cennet-i a'lâdır mülk-i seniyye
Bizi kabûl ede Hayru'l-beriyye
Fazl u kereminden ede ihtirâm

5 Fâni dünyâ gāyet fenâya gitdi
Ümmet-i Muhammed gitgide bitdi
Ey Hâlik-ı âlem bu kadar yetdi
Gelmedi mi yâ Rab vakt-i intikām

Kevser-i tevhîdde sâkî Muhammed
Şefâ'ati dâim bâkî Muhammed
Server-i ümmete hakkî Muhammed
Dest-gîrdir bize o Hayru'l-enâm

Rahmân-ı Rahîm'den aldık hitâbı
Elest bezminde verdik cevâbı
Rabbü'l-âlemîn'e cevab sevâbı
Belâ yâ Rabbenâ ikrârı temâm

Zümre-i ümmet-i Muhammed olduk
Zevk-ı tevhîd ile o demde dolduk
Bezm-i evvel bâkî devleti bulduk
Bezm-i merhamet Rabbü Lâ-yenâm

Dünyâya geldikde lutf-i Rabbânî
Bize yâr eyledi nûr-i îmânı
Kur'ân'ı gönderdi derdin dermânı
Şerîatle âlem buldu intizâm

10 LUTFİYÂ bu devr-i zemâne kaldık
Îmân İslâm ile emâne kaldık
Âkıbet rahm-i Rahmân'e kaldık
Elbet Mevlâ eder ümmete ikrâm

11'li hece vezni

371

1 Safâlarla safâ geldiz getürdüz
Güllendi gönülde rûh-i revânım
Bu haste gönlüme şifâ getürdüz
Güzellendi güzel devr-i zemânım

Kurulsa bir mahalde aşk bâzârı
Nişân-ı cinândır yârin dîdârı
Vuslat-ı ahbâbdır âlemin vârı
Bezendi gönülde cân gülistânım

Gülşen-i tevhîdde okur bülbüller
Seherlerde raksa gelür sünbüller
Bezm-i muhabbetde dağılur müller
Getür câm-ı kalbin nazlı civânım

Dest-gîriz lutf-i rabbânî olsun
Gönül gözü nûr-i irfânla dolsun
Her ferdiniz Hak'dan keremler bulsun
Perverde eylesün feyz-i Rahmânî

5 LUTFÎ ne güzeldir kûy-i Dinarkom
Âb-ı hayat akar sû-yi Dinarkom
Safâlar bahş eder bûy-i Dinarkom
Güllendi bir zemân bâğ u bostânım

11'li hece vezni

372

1 Yûsuf seni ol Rabbü'l-enâm şâd ede her dem
Ol kân-i kerem lutfede dilşâd ede her dem

Her subh u mesâ feyz-i İlâhî dola gönlün
Muhabbet-i Hak katresi âbâd ede her dem

Gülşen-i gülistân-ı meârifde vahîd ol
Kalbinde hidâyet seni is'âd ede her dem

Envâr-ı hüdâ hubb-i Hudâ dilde ki dildâr
Olsun da bu ihsân sana imdâd ede her dem

5 LUTFÎ size hâdim ola her iki cihânda
Hayr-i duâyı sizlere mûtâd ede her dem

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

373

1 Ciğerim pâresi Nûrullah Paşa
Zü'l-Kerem'e seni emânet verdim
Hak yolunda başın çal taştan taşa
Zü'l-Kerem'e seni emânet verdim

Allah'a emânet cümle ihvânın
Kerîm'den erişe dâim ihsânın
Himmeti ulaşa şâh-ı merdânın
Zü'l-Kerem'e seni emânet verdim

Ummân-ı azîmdir Hakk'ın keremi
Nasîb ola Beytullah'ın haremi
Seni tebşîr ede kudret kalemi
Zü'l-Kerem'e seni emânet verdim

Fethola gönülde bâb-ı mârifet
Kalbin ola cânâ deryâ-yı himmet
Cümlemize ede Mevlâ merhamet
Zü'l-Kerem'e seni emânet verdim

5 Nûr-i muhabbetden mihr-i hidâyet
Seni tenvîr ede şems-i seâdet
Dâreyinde Mevlâ vere selâmet
Zü'l-Kerem'e seni emânet verdim

Mülk-i kadîm ola cennet diyârı
Rabbim refîk ede güzel Tayyâr'ı
Siz de kabûl edin bu ihtiyârı
Zü'l-Kerem'e seni emânet verdim

Yâ Rabbi kabul et cümle ihvânım
Nûr-i îmânımdır dârü'l-emânım
LUTFÎ îmânımdır derde dermânım
Zü'l-Kerem'e seni emânet verdim

11'li hece vezni

N (Nûn-i aslî) KĀFİYESİ

374

1 Habîb-i Kibriyâ Ahmed-i Muhtâr hazret-i cânân
Muhammed Mustafâ Mahmûd iki âlemde bir sultân

Huzûr-i Hazret'e vardı şeb-i esrâ bi-emrillâh
Haremgâh-ı visâle eyledi Cebrâil'i derbân

Konağın "kābe kavseyni ev ednâ" eyledi Allah
Şerâfetle beşâretle verüp eyledi âlî-şân

Kerem-kâni Kerîm Allah şerâb-ı lâ-yezâlîden
Yed-i kudret ile sundu mükerrem eyledi Rahmân

5 Melekûtde mukarrebler seni istikbâl eylerken
Cemâlin nûruna âşık olup hep ey nûr-i Yezdân

Cenâb-ı zü'l-kerem Allah seni âlemlere rahmet
Edüp gönderdi Kur'ân'ı yedinde eyledi fermân

MUHAMMED LUTFÎ'ye lutf-i İlâhî'dir bu mevzûnât
Ola ki kulunu kurbân ede memdûhine Hannân

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

375

1 Ey pâdişeh-i mânâ dil tahtı diler sultân
Ey şân-i kerem-rânâ kurbânın ola bu cân

Ey nûr-i basar rahm et üftâdelerin hâli
Pejmürde perîşândır düşer mi sana bu şân

Ey kân-i kerem gözle yüz yerde olanlar var
Kan yaşı revân olmuş cân dîdeleri giryân

Ey mâh-ı muzayyâ gel göster dile dildârı
Dilhânemizi rûşen eyle olalım şâdân

5 Deryâ-dil olan ârif ister mi dahî târîf
LUTFÎ'ye kerem eyle ey pâdişeh-i devrân

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Me fâ' î lün

376

1 Gönlünde gülüm hubb-i Hudâ Arş kadar olsun
Havf ile recâ devleti ümm ü peder olsun

Elvân nakışına sakın aldanma sivânın
Gaflet-i Hudâ'dan ise gāyet hazer olsun

Dildâde olup Hazret-i Mevlâ'ya niyâz et
Allah'a ibâdet sana şîr ü şeker olsun

Şûrîde-i gülzâr-ı likā olmalı cânâ
Bülbül gibi zevkın demi vakt-i seher olsun

5 Gerek ise ermek bize menzil-i merâma
Kur'ân-ı azîm başımıza tâc-ı ser olsun

Bir mihr-i hüdâ doğsa dile burc-i rızâdan
Tevfîk-ı Hudâ kalbine kenz-i güher olsun

LUTFÎ der-i dergâh-ı İlâhî'de temennâ
Eyle nedîm-i aşk-ı Hudâ'dan haber olsun

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

377

1 Ey seher söyle sabâya zülf-i yâre değmesün
Kâkül-i gülberlerinde müşg-bâre değmesün

Serv-i kad serv-i revân azm-i gülistân eylemiş
De temâşâgâhı olan kûh-sâre değmesün

Seyreder cîm-i cemâlin gül-gülistân-ı İrem
Dîde-bân-ı dilber olan söyle hâre değmesün

Nâveg-i müjgânına dokunmasun fitne-feşân
Zülf-i zer gevher-nisârdır gül'îzâre değmesün

5 Kâkül-i târına rabt eyle dilâ cân riştesin
LUTFÎ'yi berdâr edende tîl-i dâre değmesün

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

378

1 Gül yüzlü güzel bülbül-i cânım sana kurbân
Çok eyledi efgān
Gönlüm gözüne görüneli sen meh-i tâbân
Oldum sana hayrân

Hurşîd-i ruhın pertevine tâkat olur mu
Misli bulunur mu
Ey fitne-i cân serv-i revân âfet-i devrân
Âşıklara seyrân

Gül kâkülünün bûyi güzel müşg-i Tâtâr'dan
Zâtındaki bârdan
Güller dökülür gülmelerinden gül-i handân
Ey zevk-ı gülistân

Hûrî gülüşü sallanışı zevk-ı cinândır
Bir mihr-i zemândır
Gün gibi güzel arz-ı cemâl eylese cânân
Bir mâh-i nûr-efşân

5 LUTFÎ yere yüz koy o kerem-şâne niyâz et
Niyâz ile nâz et
Yerdeki yüzün sâhibine çok çıkar ihsân
Mâmûr ola vîrân

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün
Mef û lû / Fe 'û lün

379

1 Muharrem'dir yine düşdü cihâna âteş-i sûzân
Reh-i Âl-i abâ'ya cân verir âşık-ı serbâzân

Huseyn-i Kerbelâ şâh-i şehâdet azm-i râh etdi
Muharrem'de şehâdet şehrine şâh eyledi devrân

Muharrem mâh-ı mâtemdir Habîb-i Kibriyâ ağlar
Aliyyü'l-Mürtezâ'nın hem ciğerleri olup büryân

Huseyn evlâd-ı Zehrâ'dır güneş-veş bir dilârâdır
Huseyn bedr-i tecellâdır olup şems ü kamer kurbân

5 Muharrem Âl-i Zehrâ'yı edüp bir kan gülistânı
Giyüp bir câme-i gülgûn şehâdetde meh-i tâbân

Bugün Âl-i abâ'ya bak cilâ verdi kızıl kanlar
Düşünce hâke seyyîdler kan etdi taşları mercân

Bütün evlâd-ı Peygamber Huseyn'in bâşına geldi
Dediler ki aman yandık yakıldık böyle teşnegân

O cedd-i pâkimiz Muhtâr-ı Mevlâ'ya niyâz eyle
Niyâz eyleye Allah'a bütün yandı sabî sıbyân

Huseyn ağlar döker kan yaş dedi sabır seâdetdir
Alî'dir sâkî-i kevser bizi gözler bugün Rıdvân

10 Kamu enbiyâ evliyâ bizi istikbâle gelmiş
Cemâlin gösterir göze atar perdesini cânân

Rızâ-yı Bârî ki başımıza tâc Hakk'a teslîmde
Meyân-ı enbiyâda ceddimizi eyleyen şâdân

Ne gelse Hazret-i Hak'dan bize kevser-i ahmerdir
Haremgâh-ı visâle vuslat olsun boynumuz al kan

MUHAMMED LUTFÎ'yi yâ Rab bu hânedâna bahşeyle
Gedâlarsız olur mu ya cihânda bir şeh-i devrân

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

380

1 Muharrem'dir bugün diller derûnu bâr-ı nâr olsun
Dökülsün yerlere gözler bütün yüzler gubâr olsun

Muharrem'dir bugün Âl-i abâ'nın kan gülistânı
Açar gonce-i ahmerler cihâna müşg-bâr olsun

Muharrem'dir bugün derd ehline dermân yine derddir
Yakılsun odlara derd-i derûnu âşikâr olsun

Huseyn-i Kerbelâ'nın basdığı yerlere cân kurbân
Yezîd nâr-ı cehennemde çâr-etrâfı hisâr olsun

5 Huseyn'in nûr gülistânı cemâl-i bedr-i kudretdir
O mir'ât-ı Muhammed'i kıranlar târ u mâr olsun

Huseyn arş-ı mehâsindir bezenmiş nûr-i vahdetden
Yaratmış Hazret-i Allah vücûdu dürr-i bâr olsun

Huseyn ser-defter-i Âl-i Muhammed'de muallâdır
Velâyet kubbesinde nûr güneş-veş pây-dâr olsun

Şîmr-i bed-gümândır bî-emân âlemde bir mel'ûn
O sultân-ı selâtîne nasıl kâfir kıyar olsun

O bûsegâh-ı Muhtâr-ı İlâhî gerdene hançer
Çeken mel'ûn-i bed-ahter dü-âlem şerm-sâr olsun

10 Döker kan gözleri Zehrâ berâber Hayder-i Kerrâr
Muhammed Mustafâ ağlar bugün sabr ihtiyâr olsun

MUHAMMED LUTFÎ'ye lutfu olursa Hazret-i Hakk'ın
Huseyn'in zîr-i akdâmı mahallinde gubâr olsun

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

381

1 Hamdü lillâh ol dilârâ yâre peyvestem bugün
Şâhid-i kudsî olan dildâre dil-bestem bugün

Nâveg-i müjgânına her çend sancıldı gönül
Şâdiyâne nev-civân bir tâze nev-restem bugün

Dilrubâlar dergehinde gerçi kim ham gerdenim
Halka-i bâb-ı emâne vâsıl-ı destem bugün

Ol kerem-rûler kerem-şândır ümîdim kesmezem
Zîr-i pâ rû-ber-zemînem muttasıl-bestem bugün

5 LUTFİYÂ ger dâreyinde ister isen devleti
Yüz yere koy Hakk'a karşu söyleme hestem bugün

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

382

1 Derd-i firkat cânıma te'sîr eder cânân bugün
Dağlamaz mı derd-i dilber dilde mihmânım bugün

İhtiyârsız iftirâkın od salar cângâhıma
Dil-nişînim bu firâkın bozdu devrânım bugün

Kābil-i ders-i arefdir mekteb-i irfânede
Halkamızdan devri kesdi câm-ı irfânım bugün

LUTFİYÂ dârü'l-emân meyhâneden al bir haber
Hâdim-i pîr-i mugāndır rûh-i revânım bugün

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

383

1 Şems-i vahdet burcu gönüldür Dede'm
Seyret o güneşi sen de ey dîdem
Seni gözler güneş sende dem-be-dem
Sendedir matla-'i mihr-i dirahşân

Ebrû-kemân dilber gülber gönüldür
Dergeh-i dildâre rehber gönüldür
Hayder-veş fâtih-i Hayber gönüldür
Bir neyyir-i a'zam feyz-i firâvân

Cemâline hayrân encûm-i eflâk
Kemâline tahsîn eylemiş emlâk
Bu cânânı gören olur mu gam-nâk
Mâh-ı muzayyâdır rûy-i nûr-efşân

LUTFÎ seyretdinse dildârı dilde
Devlet-i dâreyni eyledin elde
Bu zevkı aldınsa mey ile mülde
Reşk eder fark etse emîr-i devrân

11'li hece vezni

384

1 Nûr-i vahdet güllerin gönlünde handân eylesün
Hubb-i Hak nûr-i hüdâ ilm-i ledün-dân eylesün

Gül-gülistân-ı hidâyet bülbülü ol zevk ile
Rûh-i pâkin dâimâ uşşâka meydân eylesün

Mey-i tevhîd cur'asından nûş eden mestâneler
Gülbe-i meyhânede bir merd-i meydân eylesün

Der-i dergâh-ı İlâhî'de niyâz-mend âşıkān
Câm-ı mey-i vahdet ile kalbini şâd eylesün

5 Dest-gîrin hubb-i Hak feyz-i Muhammed her zemân
Mâsivallahdan geçirsin mîr-i merdân eylesün

LUTFÎ-veş olma Muhammed âşık-ı eşyâ bugün
Âşinâ-yı Hak olup eşyâya nâ-dân eylesün

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

385

1 Merhamet eyleye merhamet kâni
Iyd-i udhiyyeniz mübârek olsun
Bahşede kalblere nûr-i irfâni
Iyd-i udhiyyeniz mübârek olsun

Kerem-i Kerîm'den ola merhamet
Enbiyâ evliyâ eyleye himmet
Gark ede dilleri feyz-i muhabbet
Iyd-i udhiyyeniz mübârek olsun

Doğa dilden dile bahş-i hidâyet
Cenâb-ı zü'l-kerem eyleye rahmet
Muhammed Mustafâ şems-i şefâ'at
Iyd-i udhiyyeniz mübârek olsun

Kat' ola gönülden hubb-i mâsivâ
Kabûl ede sizi Hazret-i Mevlâ
Merhamet buyura Zât-ı Teâlâ
Iyd-i udhiyyeniz mübârek olsun

5 Keremler erişe ol kerem-kândan
Güneşler göstere ism-i Rahmân'dan
LUTFÎ'ye erişe katre ummândan
Iyd-i udhiyyeniz mübârek olsun

11'li hece vezni

386

1 Hubb-i dünyâdan münezzehdir veliyyullah olan
Mâsivâya meyleder mi âşık-ı Allah olan

Der-i dergâh-ı İlâhî'de niyâz-mend âşıkān
Cennet-i a'lâyı bilmez dâhil-i dergâh olan

Sırr-ı tevhîd nûr-i vahdet neşr eder dilden dile
Cenneti gönlünde bulmuş ârif-i âgâh olan

Kāl ile kalmak olur mu nûr-i mânâ var iken
Hızr-veş eyler sefer ol sâlik-i şeh-râh olan

5 Men aref dershânesinde ilm-i ledün-dân ile
Tahsîl-i ilm etmeyen LUTFÎ odur gümrâh olan

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

387

1 Ol perî-veş dilber-i dildârı gördüm ben bugün
Taht-ı dilde zü'l-kerem hünkârı gördüm ben bugün

Tâc-ı zer kıykâc serinde serv-i kāmet bir levend
Gerdeninde kâkül-i gülbârı gördüm ben bugün

Ol kemân-ebrûleri mihrâb-ı kudret mâh-ı nev
Dürr ü mercân lebleri gülnârı gördüm ben bugün

Mey-i mânâ cur'asıyla mest-i medhûş bir güzel
Katmer-i sahrâ gibi dür-bârı gördüm ben bugün

5 Kays-veş sahrâlara saldı sanem-rûler beni
Cân verüp cânân yolunda kârı gördüm ben bugün

LUTFİYÂ bâr-ı belâdır düşme dâr-ı dilbere
Cânıma kasd eyleyen bir yâri gördüm ben bugün

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

388

1 Bir vücûd mevcûdu ile def' olur illet hemân
Öyle bir mihr-i beşâşet bahşi doğsun bir zemân

Ger dilerse seng-i hârâdan çıkar âb-ı hayât
Nâr olur cennet gibi dünyâ evi dârü'l-emân

Pertevin şems-i hüdâ ârif yüzünden gösterir
İhtiyâr elden gidince kâfir olur müslümân

Katreler ummân olur hem zerrelerden gün doğar
Zâhir olur bir tecellî câhil olur âlimân

5 Mihr-i burc-i men arefden feyz alur erbâb-ı dil
Cân gözü cânân yüzünü görse olur şâdümân

LUTFİYÂ insâf edüp bâb-ı seâdetde bugün
Cân verüp cânân yolunda bul selâmet bî-gümân

Fâ 'i lâ tün /Fâ 'i lâ tün /Fâ 'i lâ tün /Fâ 'i lün

389

1 Hâmil-i tevhîd olanın kalbi cennetdir bugün
Sırr-ı tevhîdi bulanın rûhu rahmetdir bugün

Âkifâ cedvel-i kudret kayd eder ilm-i ezel
Ehl-i tevhîd zümresi pek âlî himmetdir bugün

Hikmet-i Hakk'ın buhûruna nihâyet var mıdır
Kıllet-i dünya ise bir bâkî devletdir bugün

Zâhire kıllet verir bâtında rızka kesreti
A'zam-ı erzâk gönülde ilm-i hikmetdir bugün

5 Kesret-i mâl ile olmaz vüs'at-i rızkın senin
Her dü-cihân ağniyâlık dîne rağbetdir bugün

Âkifâ katren bırak ummân-ı rahmet ka'rine
Âşık olan her zemânda sana rahmetdir bugün

Seni halk etmezden evvel erzâkın cedveldedir
Cüz-i esbâba teşebbüs bir ibâdetdir bugün

LUTFİYÂ Âkif'e Mevlâ nûr-i vahdet bahş ede
Hikmet-i hilkat ise Hakk'a ibâdetdir bugün

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

390

1 Gözler aydın olsun bugün efendim
Iyd-i sünnetiniz mübârek olsun
Şerâfetli cemâatı beğendim
Sûr-i sünnetiniz mübârek olsun

Okunsun salâvât meclis kurulsun
Cemâatın gönlü gözü nûr olsun
Bu hitânda feyz-i Rahmân bulunsun
Iyd-i sünnetiniz mübârek olsun

Muhammed Mustafâ Ahmed-i Muhtâr
Bu sünneti bize kıldı yâdigâr
Alâmet-i İslâm budur âşikâr
Sûr-i sünnetiniz mübârek olsun

Envâr-ı îmândır salât ü selâm
Salât ü selâmdır sultân-ı kelâm
İcrâ-i sünnetdir netîce merâm
Iyd-i sünnetiniz mübârek olsun

5 İslâm'ları tergîb edin sünnete
Sünnet olan sabîlere hurmete
Nâil olun Hak'dan büyük rahmete
Sûr-i sünnetiniz mübârek olsun

Sünnet eden üstâd hünerde mâhir
Olsun ehliyeti himmeti zâhir
Erbâb-ı diyânet hem rûhu tâhir
Iyd-i sünnetiniz mübârek olsun

Şâd ü handân olsun ümm ü pederler
Ref' olsun meyândan gamlar kederler
İslâmlar evlâdın sünnet ederler
Sûr-i sünnetiniz mübârek olsun

Sünnet olan sabî tâze bir güldür
Gönül bağçesinde yeşil sünbüldür
Ümm ü pederleri gülle bülbüldür
Iyd-i sünnetiniz mübârek olsun

Kivralar meclise verir şerâfet
Bezm-i hitân güzel olur muhabbet
Semâver şâhâne kurulur elbet
Sûr-i sünnetiniz mübârek olsun

10 Şeker şerbet ballı börek katmerler
Tatlı çaylar kızıl camlar kamerler
Sünnet olan bağlar gümüş kemerler
Iyd-i sünnetiniz mübârek olsun

Elvân nakış dürlü taâm görülür
Emîrâne semâverler kurulur
Dâireler urur mahlûk dirilir
Sûr-i sünnetiniz mübârek olsun

Üstâdına eyler kivra ikrâmı
Herkes cevherince eyler ın'âmı
Gül-gülistândır meclis hıtâmı
Iyd-i sünnetiniz mübârek olsun

Kivralar meydâne merdâne gelür
Sünnet olan al yeşile gark olur
Sonunda kivraya bir at verilür
Sûr-i sünnetiniz mübârek olsun

Ümm ü pederine merhametullah
Erişir o rahmet görene vallah
Her kimler de gelse hasbeten lillâh
Iyd-i sünnetiniz mübârek olsun

15 Rahmet-i Rahmân'e gark olsun hurmet
Eyleyen sünnete güzel riâyet
Mesrûr olsun her dü-âlem bu ümmet
Sûr-i sünnetiniz mübârek olsun

Okunsun Fâtihâ meclis hıtâmdır
Müslümâna LUTFÎ Kur'ân imâmdır
Cenâb-ı Allah'dan büyük in'âmdır
Iyd-i sünnetiniz mübârek olsun

11'li hece vezni

391

1 Dergâh-ı Mevlâ'ya nâzır olan göz
Gözlemez mahlûkdan asla bir ihsân
Dergâh-ı Mevlâ'ya dönerse bir yüz
Gedâlara bakmaz bende-i sultân

Kerem-i Kerîm'den kerem gözleyen
Hak yolunda derûnunu düzleyen
Hakk'ı sevip seherlerde sızlayan
Harem-i Kerîm'e ol olur mihmân

Derdi derûnunda hubb-i Mevlâ'dır
Kulları besleyen Hak Teâlâ'dır
Nûr-i hüdâ dilde bir tecellâdır
Dergeh-i Mevlâ'dır âşıklar kurbân

Ganî kalb olanlar buldular devlet
Kur'ân'a hâdimler aldılar himmet
Hâfız-ı Kur'ân'a olur merhamet
Dest-gîri olur rahmet-i Rahmân

5 Gülbe-i gönlünde bulan cânânı
Gözü gönlü dolar feyz-i Rabbânî
LUTFÎYÂ dilersin Hak'dan ihsânı
Hakk'ın kullarına sen eyle ihsân

11'li hece vezni

392

1 Der-i dergâh-ı Mevlâ'da muhıbb-i hânedânım men
Ezelden bezm-i vâlâda muhıbb-i hânedânım men

Hidâyet perveri pervâz eder muhabbetin ibrâz
Güneş gibi ayân bu râz muhıbb-i hânedânım men

Gönül gülzârına güldür muhabbet mürg-i bülbüldür
Muhabbet dilde düldüldür muhıbb-i hânedânım men

Muhammed âleme rahmet Alî'dir deryâ-yı himmet
Hasen'dir meşrık-ı şefkat muhıbb-i hânedânım men

5 Huseyn evlâd-ı Zehrâ'dır Huseyn gonce-i Esrâ'dır
Huseyn bir âlem-ârâdır muhıbb-i hânedânım men

Çihâr-yârler mübeşşerdir sahâbe hep mutahherdir
Muhabbet bir mücevherdir muhıbb-i hânedânım men

Bütün bu ümmet-i Ahmed muhıbb-i Zât-ı Muhammed
Erişe LUTFÎ'ye rahmet muhıbb-i hânedânım men

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

393

1 Ceres feryâd eder vakt-i seherde
Çekildi kârubân gitdi bu ilden
Bu rıhlet dâimî kûy ü şeherde
Gelen gitdi konan göçtü bu ilden

Nihâyet buldu huddâm-i mesâcid
Tehî kaldı menâbir-i meâbid
Acep var mı bu derde bir müşâhid
O serviler yere düştü bu ilden

Gönülde nûr-i irfân kimde vardır
Başında âteş-i hasret gubârdır
Vücûdunu alan âh-ı hezârdır
O âhûlar bugün aşdı bu ilden

Sönübdür gülbe-i dînin çerâğı
Bu derd deryâsının yokdur kırağı
Olur mu derdli derûnun durağı
Ferîd dînin alup kaçdı bu ilden

5 .....
.....
.....
.....

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

394

1 Ciğerim pâresi gözümün nûru
Ehl-i tevhîd olan câne cân kurbân
Tâc-ı seâdetim sadrım sürûru
Ehl-i tevhîd olan câne cân kurbân

Fermân-ı Mevlâ'ya itâat eyler
Emrolduğu gibi ibâdet eyler
Nefsini rûhunu hidâyet eyler
Ehl-i tevhîd olan câne cân kurbân

Ta'dîl-i erkânla kılar namazı
Huzûr-i kalb ile eyler niyâzı
Per-i muhabbetle eder pervâzı
Ehl-i tevhîd olan câne cân kurbân

Cân ü dilden sever verir zekâtı
Kur'ân emriyledir hep harekâtı
Îmân ile bulmuş bin berekâtı
Ehl-i tevhîd olan câne cân kurbân

5 Şehr-i Ramazân'da dutar savmını
Cenâb-ı Allah'dan diler kavmini
Tevhîd ile terkeylemiş nevmini
Ehl-i tevhîd olan câne cân kurbân

Beytullah'ı zâir olmak murâdı
Muhabbetullahdır dilde îrâdı
"Allâhümme yessir lenâ" feryâdı
Ehl-i tevhîd olan câne cân kurbân

Sadrını doldurmuş envâr-ı tevhîd
Tevhîd eder her dem ezelde sa'îd
Kamer-i hidâyet gönlünde cedîd
Ehl-i tevhîd olan câne cân kurbân

Zıyâ verir hayâ ehl-i îmâna
Ehl-i hayâ lâyık olur gufrâna
Kurbiyyetler bulur Zât-ı Rahmân'a
Ehl-i tevhîd olan câne cân kurbân

Derûnunda dâim hubb-i Rahmânî
Gözünde gönlünde havf-i Rabbânî
LUTFÎ olsun böyle kulun kurbânı
Ehl-i tevhîd olan câne cân kurbân

11'li hece vezni

395

1 Bir gör hele ahvâl-i perîşânımı cânân
Var mı acebâ ben gibi bu derde dayanan

Sergeşte bu âşüftelerin âhını alma
Sellere verir beytini bak dîde-i giryân

Dildâdelerin dâimâ gör gözleri kandır
Pervâ mı eder yansa eğer âşık-ı uryân

Bir âteş-i cânsûz ile yakdın dil ü cânı
Âfet olur elbette olan âfet-i devrân

5 Görsem o sanem lebleri gülbârını bir dem
Güldürse bu mahzûn yüzümü eylese handân

LUTFÎ o kamer-tâb-ı zemân bir nazar etse
Rahmet gözüyle cânım olur ravza-i Rıdvân

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

396

1 Kerem kıl kesme sultânım keremin bî-nevâlardan
Kerem-kâne yakışır mı kerem kesmek gedâlardan

Esîr-i dâm-ı firkatdir gönül derbend-i hayretde
Alur dil bûy-i zülfünden seherlerde sabâlardan

Der-i dergâhına karşu nice üftâdelerin var
Ser-i kûyinde kurbânın muhabbet-âşinâlardan

Terahhum eyle dildârım bırakma dâr-ı hasretde
Kesilmez hastegânın gözleri dâr-ı devâlardan

5 Bu kānûn-i kadîmîdir ezelden tâ ebed cânâ
Ki va'deye vefâdârlık umarlar zü'l-vefâlardan

Düşüp yüz üstüne sızlar göre dîdâr-ı cânânı
Erişe merhamet elbet sizin devlet-serâlardan

Civâr-ı yâre kurbiyyet bulursa âşık-ı sermest
Umanlar vuslatı LUTFÎ çekinir mi cefâlardan

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

397

1 Nevâ-yı nây-ı dilden dinleyen dildâre cân kurbân
Bu iklîm-i dile mâlik olan hünkâre cân kurbân

Güneş-veş bahş-i nûr eyler o mihr-i cân olan cânân
Hayât-ı câvidân câne veren dîdâre cân kurbân

Kemâlât ehline kâfî değildir cennet-i Rıdvân
Muhabbet zencirinde Mansûr-ı berdâre cân kurbân

Cemâlin cîmini cânân ederse cân gözüne câm
Görürsem kûy-i dildârı der-i dîvâne cân kurbân

5 Gel ey LUTFÎ yüzün sür yerlere bir Allah'a yalvar
Anadan babadan erham olan bir yâre cân kurbân

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

398

1 Dilâ mir'ât-ı husn-i dilbere karşu cemâl olsun
O cânân ile hem-dem olmağa lâyık kemâl olsun

Kemân-ebrûler ile ülfet etmek âfet-i cândır
Der-âgûş et perî-veş dilberi koy kıyl ü kāl olsun

Güzeller gül-gülistânı olan bir hurşîd-i rânâ
Mukaddes hâk-i pâyin bûs eden ol leb zülâl olsun

Nevâ-yı nây-ı aşkı âşık-ı mestânelerden sor
Eriş ol bezm-i rindâne vücûdun perr ü bâl olsun

5 Güneş-veş âlem-ârâ sende bir mihr-i mücellâ var
O nûr-i dürr-i tevhîdi gönülde bul ki mâl olsun

Gönül bir menzil-i feyz-i İlâhî manzar-ı Rahmân
Yetiş ol menzili kat' et eğer râh-ı cibâl olsun

Kerem-kâni eğer LUTFÎ kerem ederse bir ferde
Bulur bir devlet-i bâkî bu fânîye zevâl olsun

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

399

1 Uçup mürg-i akıl eyvâh kulûbun âşiyânından
Değil vâkıf kolay hal bir kişi kârı ziyânından

Ne hayretdir güneş-veş her belâ günden ayân olmuş
Ne nıkmetdir bu gaflet bu felâketler devânından

Basîret ü basar yok mu bütün bu a'yün-i nâsda
Keder yok mu yarın rûz-i cezâ Hakk'ın dîvânından

Nazar kıl mağrib ü meşrık belâ balıyla dolmuşdur
Aceb âgâhiyân var mı nâsın pîr ü civânından

5 Belâ bahrine gark etdi gazab ile Teâlallah
Gazabı fark eden kimdir bu devriyât revânından

Çocuklar gibi ağzımız sözü kalbimize girmez
Kulak ister eser alsın mükedderler şivânından

Meğer nâzır ola şems-i hidâyet nûrile gözler
Eyâ LUTFÎ meğer Mevlâ ede îkāzı şânından

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

400

1 Gel ey nûr-i îmân gönlüm senin aşkın safâsından
Edüben zevk-ı rûhânî bulup şevkın şifâsından

Zehî dilber sana nisbet nice Yûsuf 'ların husni
Olur mevhûm huzûrunda Hudâ'nın enbiyâsından

Seni ey şâh-ı evreng-i risâlet bir Hudâ sevdi
Bi-külli âlemin halkı senin nûrun zıyâsından

Bu mihr ü mâh u encümler olamaz mihrine zerre
Duramaz cümlesi karşu utanırlar zıyâsından

5 Gürûh-i enbiyânın server-i serdârısın ekrem
Seni halk eyledi Allah o nûr-i Kibriyâ'sından

Senin husnin kitâbını okurlar Arş-ı a'lâda
Bulurlar izzet ü devlet oluben âşinâsından

Elâ ey cümlenin şâhı risâlet burcunun mâhı
Bütün gözler bu dergâhı ümem ü enbiyâsından

Senin kadrin muallâdır Livâü'l-hamd ile fermân
Yedindedir kıyâmetde olup Hakk'ın atâsından

Seni sevdi ve sevdirdi över Kur'ân'da bir Allah
Sana kurbân olup cânım geçüp rûhî fedâsından

10 İlâhî kemter-i müznib bu LUTFÎ'yi bu sultâna
Bu kadr ü kıymete bahş et geçüp cümle hatâsından

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

401

1 Bir kâkül-i gülçîn teli zîn rûy-i gülistân
Bağbân ile bostân
Bir ruhleri al lâle misâl rûy-i nûr-efşân
Cennât ile Rıdvân

Bir çeşm-i câdû halleri hindû kad-i bâlâ
Gāyetce dilârâ
Bir kebkeb-i per serv-i revîş eyledi devrân
Kıldı bizi hayrân

Bir mâh-ı muzayyâ görünür vech-i müdevver
Gün gibi münevver
Bir sîret-i nûr sûret-i hûr kudret-i Rahmân
Dilberlere sultân

Bir âfet-i cân şûh-i zemân hûr-i kıyâfet
Gör ki ne kıyâmet
Bir nûr-i ezel hulk-i güzel husn-i firâvân
Ammâ yine insân

5 Bir kirpiği ok gözleri nergîs ruh-i lâle
San dolu piyâle
Bir lebleri kevser gül-i ahmer bûy-i reyhân
Derdlilere dermân

Bir sîm-beden dürr-i Aden tâze gül-endâm
Gökden bize ikrâm
Bir sâkî-i mey mazhar-ı Hay şem'a-i rindân
Hoş meşreb-i mestân

Bir rûha gıda kalbe cilâ câm-ı mücellâ
Pek kadr-i muallâ
Bir sırr-ı Hudâ nûr-i atâ âleme ihsân
Eyledi o Mennân

Bir nazlı nezâketli güzel misli bulunmaz
Onsuz hiç olunmaz
Bir bülbül-i cân rûh-i revân merkez-i îmân
LUTFÎ sana kurbân

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün
Mef 'û lü / Fe 'û lün

402

1 Gözlerim göreyim dîdâr-ı yâri
Perde çekdi nûr-i dîdâre cânân
Cennetdir cânıma dâr u diyâri
Gözlere görünmez gülzâr-ı cinân

Ne hikmetdir muhabbetin illeri
Gözlerden akıdır hasret selleri
Nev-reste dilberler kudret gülleri
Gerden-i dilberdir ravza-i Rıdvân

Nazlı cilvelidir kemân-ebrûler
Âfet-i devrândır bu perî-rûler
Güneşe şa'şaa verir hûb-rûler
Bu mihr-i münevver olur mu seyrân

Sabâ ile oynar gerdende teller
Bağ-ı sînesinde açılmış güller
Vasf-ı cemâlinden lal olmuş diller
Görse tâc bırakır emîr-i devrân

5 Geysûler bezetmiş serv-i kāmeti
Kim görse mahvolur bu kıyâmeti
Hûr u gılmân görse bu kıyâfeti
Mir'ât-ı hikmete olurlar hayrân

Dest-beste giryândır der-i dergâhde
Âşıklar âşüfte olur her gâhde
Yanar üftâdeler bu âteşgâhde
Cennetdir âşıka âteş-i sûzân

Dîde-i dil görür LUTFÎ dilberi
Kenz-i muhabbetdir kimin gülberi
Aşk olmuşdur âşıkların rehberi
Dergeh-i dildâre giderler kurbân

11'li hece vezni

403

1 Esîr-i nefs-i emmâre felâh bulmaz felâketden
Hevâ-yı nefs ise âteş olur nâr-ı nedâmetden

Kanâat iffet ü ısmet sadâkat mihr-i izzetdir
Nihâyet rû-siyah gitdi olan ehl-i şekāvetden

Güneş-veş âşikâr olmuş seâdet-mend olan efrâd
Şeref ü şân u şevketler gelür bâb-ı seâdetden

Edeb nûr-i İlâhî'den seâdet tâcıdır başda
Tarîk-ı istikāmetde sebât etmek hidâyetden

5 Kerem-kâni Kerîm Allah bize gönderdi Kur'ân'ı
Şerîat-i Muhammed men' edübdür her kabâhatden

Dilersen zîynet ü zîver veresin saltanat cânâ
Bulunmaz böyle bir devlet şerîatli sehâvetden

MUHAMMED LUTFÎ'nin yâ Rab recâsı zât-ı pâkinden
Amân dûr eyleme bu ümmeti râh-ı selâmetden

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

404

1 Lutfî eğer dilersen lutf-i Hudâ'yı her an
Mevcûdât-ı Hudâ'ya kurbân ola ser ü cân

Hâk ol kadem zîrinde sâbit ol yâr derinde
Elde vârın fedâ kıl cânân ola sana cân

Kerem-rûler kerîmdir derd-i dile hakîmdir
Himmetde müstakîmdir eder derdine dermân

Kurbân olam o cána hâmil ola îmána
Girmiş dârü'l-emána mülkinde olan sultân

5 LUTFÎ'ye yâdigârım yâr ola yâr-i gārım
Sînemdeki şikârım rûz u şeb ism-i Rahmân

Müs tef 'i lün / Fe 'û lün / Müs tef 'i lün / Fe 'û lün

405

1 Hasen'im ahsen-i hâli sorarsın sor sabâlardan
Gezer âlem-i eşyâyı alur dersi hevâlardan

Eder seyrân kamu aktâr-ı arzı dîde-i cândan
Görür dilkeş muhabbet-bahş nedir cânâ nevâlardan

Sabâ enhâr-veş cârî sürer yüz yerlere her dem
Bulur nedir bu âlemde olan derde devâlardan

Olur hurşîd-veş âgâh güzeller zülfüne cânâ
Dağıdır gerdene teller bula bu dilrubâlardan

5 Sabâ cism-i lâtîfîdir görünmez gözlere ammâ
Gülistân güllerine rûh verir LUTFÎ hafâlardan

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

406

1 Deryâları doldurmuş derdime gerek dermân
Yâr eli şifâdır ya katlime yaza fermân

Ummân-ı muhabbetden bir katre düşe dilde
Her katresi bir ummân olsa ola mı pâyân

Üftâdelerin hâli pejmürde perîşândır
Nûr-i basarım rahm et besdir bize bu hicrân

Envâ-ı belâ cânâ bir bize mi âşıkdır
Ya kurtuluş olmaz mı cânım olalı kurbân

5 Ey mihr-i zemân lutfet nakş-ı cemâlin göster
Günden güzelim bedr-ay revâ mı ola pünhân

LUTFÎ der-i dergâh-ı dildârına kurbândır
Olur mu dü-âlemde bî-bende kala sultân

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Me fâ' î lün

407

1 Elâ ey cümlenin şâhı rîsâlet burcunun mâhı
Bütün gözler bu dergâhı ümem ü enbiyâsından

Senin kadrin muallâdır Livâ-i hamd ile fermân
Yedindedir kıyâmetde olup Hakk'ın atâsından

Seni sevdi ve sevdirdi över Kur'ân'da bir Allah
Sana kurbân olup âlem geçip rûhî fedâsından

Senin vasfın amân ey Hak Habîb'i yine sen söyle
Sana meddâh olan kimdir Hudâ'nın mâadâsından

5 İlâhî sen bilirsin ol Habîb'in kadrini senden
Kelâmında buyurmuşsun Habîb'in pür-bahâsından

İlâhî kemter-i müznib bu LUTFÎ'yi bu sultâna
Bu kadr ü kıymete bahş et geçüp cümle hatâsından

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

408

1 Bir âteş-i cânsûz ki derûnumda fürûzân
Bıraksa n'ola derd-i derûn âleme lerzân

Çâr-kûşe-i gönülde olan bâr-ı belâdır
Hûn-rîz ciğer-sûz iledir derd-i firâvân

Kande görünür râh-i rehâ bizlere cânâ
Tebşîr ede dil-hasteleri hidmet-i devrân

Bîmâr olanın hâlini sormak gerek olsun
Üftâdelere yardım eder zât-ı kerem-şân

5 Ey nûr-i basar Hazret-i Allah içün olsun
LUTFÎ gibi ashâb-ı îmân oldu perîşân

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

409

1 Aceb bir kârubânhâne bu dünyâ
Gelen gider konan göçer bu ilden
Vefâsı yok safâsı fânî hulyâ
Gelen gider konan göçer bu ilden

Civânları cefâ ile eder pîr
Ne gedâlar güler bunda ne emîr
Misâfirhânedir ol pâk-i zamîr
Gelen gider konan göçer bu ilden

Yıkar tahtları şâhların başına
Çalar yere ağu katar aşına
Yazar hasbihâlin mezar taşına
Gelen gider konan göçer bu ilden

Görülmemiş vefâsızın vefâsı
Ecel şerbetinin yokdur şifâsı
Bu dâr-ı mihnetin olmaz safâsı
Gelen gider konan göçer bu ilden

5 Nice al yeşili sürer bâzâra
Dûçâr eyler büyük âh-ı hezâra
Nazar eyle bugün bu reh-güzâra
Gelen gider konan göçer bu ilden

Nice serv-i revân cânlar ölürler
Gider kabristâna mihmân olurlar
Küçük yavruları yetîm kalurlar
Gelen gider konan göçer bu ilden

Yüzü gülden güzel gül-desteleri
Yüzü handân gül-i nev-resteleri
Cemâl-i yârine dil-besteleri
Gelen gider konan göçer bu ilden

Aman LUTFÎ gibi gāfil bulunma
Ölümdür âkıbet ferah salınma
Muhakkak sen de ölürsün alınma
Gelen gider konan göçer bu ilden

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

410

1 Şerâb-ı nâb ile cânâ güzel rengîn kebâb olsun
Bu bezm-i ayş u işretde güzel müşgîn şerâb olsun

Kızıl peymâneler memlû sunar sâkî-i nev-reste
Kerem-rû sâkînin devri cemâl-i bî-nikāb olsun

Güneş-veş câm-ı gülgûnu vere pervâneye hayret
O seyrângâh-i cânânı gören âşık hubâb olsun

Bu mey-kede-i mânâda olan sermest-i sergerdân
Ezel dim-dâr olan mestân diler bâde-i nâb olsun

5 Aref esrârını meyden alur zevk nefha-i neyden
Görür bir âlem-i vahdet bütün dünyâ harâb olsun

Bu dâr-ı dil-güşâ meyhâne-i erbâb-ı irfândır
Gözet mey-i musaffâyı hemân ref-'i hicâb olsun

Bil ey LUTFÎ şerâb-ı vahdeti der-dest eden buldu
Gönülde zevk-ı rûhânî kadîmî feyz-yâb olsun

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

411

1 Devrân olalı devrân tevhîd iledir her ân
Bâzâr-ı muhabbetde âşıklar alur meydân

Aşkın âteşi baldır âşıklara zülâldir
Derd ehli olan dervîş derdine olur kurbân

Esmâyı müsemmâdan gayri göremez ârif
Esrâra olur vâkıf dervîş-i pîr-i Geylân

Deryâ-dil olur mey-nûş mey-keşler olur bî-hûş
Ezelde olan serhoş kıble-i kadeh-hârân

5 Bir bâde ki bahş olmuş peymâne-i kudretden
Kim içse olur mahrem perdeyi atar cânân

Bir nûr-i İlâhî'dir dilden dile neşr olmuş
Tevhîd-i Teâlâ'dır erbâb-ı dile sultân

LUTFÎ yine meydanda erler bulunur ammâ
Cân gözlerine cânân destûru ede ihsân

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Me fâ' î lün

412

1 Muharrem'dir gülistân-ı gönüller bahr-i kan olsun
Vücûd iklîmine hûn-i ciğer âb-ı revân olsun

Çözülsün mafsal-ı ebdân dökülsün dîdeden kanlar
Dal olsun serv-i kāmetler kıyâmetden nişân olsun

Muharrem'de muhıbb-i hânedânın kalbi âteş-bâr
Dilerim ki kıyâmetde Yezîd'i nâr-feşân olsun

Huseyn'i cilve-i hubb-i İlâhî mübtelâ etdi
Velâyet şâhına baldır belâlar âlî-şân olsun

5 Bugün evlâd-ı Zehrâ âl-i Muhtâr-ı İlâhî'dir
Ne yapdı başlarına ol Yezîd lânet-mekân olsun

Gülistân-ı risâletden dökülür hâke bülbüller
Nübüvvet gülleri soldu nedir hikmet ayân olsun

Huseyn sâdât-ı kirâmın şühedâsına rehberdir
Huzûr-i Hazret-i Hak'da Yezîd de serkeşân olsun

Şehâdet şerbeti Âl-i abâ'ya kevser-i mânâ
Bütün ehl-i îmâne cümlesi dârü'l-emân olsun

MUHAMMED LUTFÎ'yi rûz-i cezâ dûr eyleme yâ Rab
Maiyyet-i şühedâda o gün ehl-i îmân olsun

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

413

1 Cânân ile cân olmağa cânın diler ol cân
Cânân ile cân vermek ola dür ile mercân

Dilber ile gül devşiricek gül olur eller
Cânân nazarı ile düşe câne heyecân

Hurşîd-i likā göstere envâr-ı cemâlin
Meyhâne-i vahdetde göre mey dola fincân

Ol zülf-i sanem verd-i harem kâkül-i gülbâr
Gülbe-i gönülde ola olur mu halecân

5 Dildâr-ı dilârâ ile dilbâzlığa girme
Yandı bu oda LUTFÎ âsumân ile zî-cân

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

414

1 Şeref ü şevket-i İslâm iledir emn ü emân
Kuvvet-i ehl-i îmân ile durur kevn ü mekân

Yağar elbette belâ başına serkeş olanın
Şer-'i şerîf yoluna gitmez ise ehl-i îmân

Hâtemü'l-enbiyâ Mahmûd u Muhammed getürüp
Bize Kur'ân-ı Kerîm her dü-cihân dâr-ı emân

Nazar et kâinâtın kâtibinin defterine
Kalem-i kudret ile yazdığına var mı gümân

5 Bu kadar saltanatı göstericek Zât-ı Hudâ
Var mı tebdîl ile tağyîr bu kadar devr-i zemân

Berr ü bahirde olan ekl ile şürb muhtâcı
Herkesin rızkını vermeğe Kādir'dir Rahmân

Mihr ü mâh encüm-i eflâke nazar kıl her dem
Kendi tab'iyle ola ya kul îcâd ede hemân

Rahm-i zî-rûhda tecemmû edicek her iki sû
Ola bir mîr-i zemân inkâr eder mi insân

Bir avuç toprağı âdem edemez mi Allah
Rûz-i mahşerde bize kudretini ede ayân

10 Bir çekirdeği Hudâ eyleye bir cism-i kebîr
Yevm-i kıyâmda olur mu LUTFİYÂ şübhe amân

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

415

1 Kāl ile kalan cehl-i celî râzı ne bilsün
Ol zâğ-ı siyeh mezbelede yâzı ne bilsün

Cân-gûşine cânân hitâbı olmamış aslâ
Hâtif-i gayıbdan gelen âvâzı ne bilsün

Esrâr-ı derûn dersini erbâb-ı arefden
Görmemiş olan dilde öten sâzı ne bilsün

Decâce gibi tâlib-i dâne olan ancak
Mürg-âb ile bahr eylediği nâzı ne bilsün

5 Bu kāl ü kîlin lübbünü bul LUTFÎ ki yoksa
Karada kalan Nil'de olan râzı ne bilsün

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

416

1 Cenneti alur dâimâ bir dâne-i ihsân
Ya nârda yanar mı per-i pervâne-i ihsân

İnsân olanın kıymeti ihsânı kadardır
Tâmîr eder elbette ki vîrâneyi ihsân

İn'âmları ihsânları hep cem eder Allah
Cennetde vere kevser-i peymâne-i ihsân

İhsân edenin muhsini her demde Hudâ'dır
Gülistân olur kabrine her dâne-i ihsân

5 Ger kûşe-i dilde ola bir dürre-i himmet
Zülf-i ser-i Hayder'de olan şâne-i ihsân

Memdûh-i Hudâ her dü-cihân ehl-i sehâdır
Arş'a erişir şevk ile kâşâne-i ihsân

LUTFÎ'yi Hudâ bahş ede erbâb-ı sehâya
Rûz-i ezelî var idi meyhâne-i ihsân

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

417

1 Tevhîd güneşi doğmuş yağmadır alan alsın
Emtâr-ı kerem yağmış yağmadır alan alsın

Gülşen-i muhabbetde güller açılur dâim
Bülbüller okur tevhîd yağmadır alan alsın

Kerem-i Kerîm müştâk zâkirleredir tiryâk
Tevhîd oku ol uşşâk yağmadır alan alsın

Deryâ-yı muhabbetde dürdâne-i hikmet var
Feyyâz'da buhul yokdur yağmadır alan alsın

5 Ey nûr-i basar seyret meyhâne-i vahdetde
Sermest-i ser-endâz var yağmadır alan alsın

Dildâr-ı dilârâdır dilde gör nûr-i cânân
Ey nûr-i dil âgâh ol yağmadır alan alsın

LUTFÎ seri sevdâda sâbit olan âşüfte
Vuslata olur şâyân yağmadır alan alsın

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Me fâ' î lün

418

1 Ramazân'dır bugün cânâ mü'minler şâdümân olsun
Açıldı bâb-ı rahmetler bize dârü'l-emân olsun

Kerem-kâni edüp fermân bu ümmete iner rahmet
Nüzûl-i rahmet-i Rahmân Ramazân'a şâyân olsun

Doğar mihr-i muhabbetler açılur bâb-ı himmetler
Bulurlar yüce devletler bu ümmet mihribân olsun

Sehâvetli şecâatli Ramazân'da bulur kuvvet
Seâdet ehline kıymet verir bu mâh ayân olsun

5 Ne devlet seni Allah seve iftâr-ı Ramazân'da
Kamu ısyânı afv eyler inâyâtı ayân olsun

Kirâmen-kâtibîn bilmez ne yazdı Hazret-i Allah
Sâimler defterine bak kıyâmetde beyân olsun

Ayırma bâb-ı rahmetden bu LUTFÎ kemterin yâ Rab
Buhûr-i merhametinden verüp bir katre şân olsun

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

419

1 Nevâ-yı nâyı gûş eyle bugün şîrîn edâlardan
Muhabbet dersini anla geçüp rûhî fedâlardan

Görün Mansûr-i berdârı nedir dermânı bu derdin
Sorun ancak bu esrârı hâtif-i gayb nidâlardan

‘Amâ âlemine cân at adem mülkin karargâh et
İşit ezkâr-ı eşyâyı geçüp sît ü sadâlardan

Gönül bâğında gülzâr-ı gülistân-ı hakîkat var
Güneş-veş âlem-i vahdet görüp şem-‘i hüdâlardan

5 Aman LUTFÎ gibi bî-derd olup kalma bu zulmetde
Yarın olur Hudâ’dan dûr olan bugün cüdâlardan

Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün

420

1 Cânânı cânda bulup cânını kurbân eyleyen
Dâr-ı fenâda bugün derdine dermân eyleyen

Dîde-i hakîkat ile seyreden bu âlemi
Kalbini cânâ odur mir’ât-ı irfân eyleyen

Yoksa zâhir-bînlik ile cümle hayvân müşterek
Maksûda erişdi Hakk’ı Hak’la seyrân eyleyen

Feyz-i Hakk’ı bul seher güllerdeki şebnem gibi
Nûr-i basîretle bak âlemde devrân eyleyen

5 Reh-revân-i râh-i Hakk’a LUTFİYÂ hem-râh olan
Kendisin nâ-bûd eder vuslat-ı cânân eyleyen

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

421

1 Mâh-ı mâtem geldi ey dil dîdeler kan eyleyen
Kan döken cânlar söken mâmûru vîrân eyleyen

Bir belâ deryâsıdır âlemde misli gelmemiş
Kerbelâ germ-i belâya emr ü fermân eyleyen

Dest-i kahr ile deren Âl-i abâ güllerini
Hûn-i evlâd-ı Ali’yle sengi mercân eyleyen

Hayder-i Kerrâr'ı savdın ey felek netdin bugün
Rûh-i pâk-i hânedânı tenden uryân eyleyen

5 Ey felek günden güzel nûr-i Muhammed'den eser
Gösteren nûr-i Huseyn'i kāne galtân eyleyen

Hâdimi Cibrîl olan taht-ı şehâdet şâhını
Var mı sen-tek ey cefâkâr zâr u giryân eyleyen

Ehl-i beyt'in bastığı yerlere LUTFÎ yüz sürer
Hâlis İslâm'dır bugünde âh u efgān eyleyen

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

422

1 Âh-ı cânsûz çekmesin mi dûr olan meh-pâreden
Hayf budur ki ayrı düşdüm böyle bir gülpâreden

Bir sanem-rû kâkül-i gül-bûleri gülberlerin
Gerdeninde kim görürse âşık-ı bî-çâreden

El çeker cân u bedenden aklı sergerdân olur
Cismi fark olmaz o dem mir'ât-ı pâre pâreden

Böyle bir zülf-i siyeh ebrû-kemân dilberlerin
Gerdeninde halları san seb'a-i seyyâreden

5 LUTFİYÂ dürdâne-veş berrâk olur dilberlerin
La'l-i lebinde kelâmı kevser etmiş yâreden

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

423

1 Bülbül ayrılır mı nazlı gülünden
Seyr eyler cemâlin ne olur olsun
Sabâ da ayrılmaz bak sünbülünden
İstemez zevâlin ne olur olsun

Gülistân-ı dilde bülbül-i cân var
Cennet-i gönülde zevk-ı cinân var
Bülbüller içinde âh u figān var
Terk etmez bu hâlin ne olur olsun

Bülbüllerin cânı güle fedâdır
Güllerden aldığı feyz-i Hudâ'dır
Gülistân-ı gönül bûy-i hüdâdır
Söyler bu mekālin ne olur olsun

Diyâr-ı ademde bir gülistân var
Anı görmüş meğer bu bülbül-i zâr
O gülşende hergiz bulunmaz ağyâr
Almışdır nevâlin ne olur olsun

5 Erbâb-ı muhabbet bilür bu bâbı
O babdan içeru aşkın kebâbı
Bahr-i muhabbetin bülbül hubâbı
Kesmişdir mecâlin ne olur olsun

Sırr-ı aşkı söyler inceden ince
Seyreyle bülbülü zevka gelince
Hikmet-i gülşeni bülbül bilince
Fark eder meâlin ne olur olsun

Bülbüllerin zârı derûnun dağlar
Bülbüllerin derdi kendini ağlar
Ağlar bülbülleri bağçeler bağlar
LUTFÎ terk et kālin ne olur olsun

11'li hece vezni

424

1 Gönülde dilrubâlar yapdığı rengîn şerâb olsun
Kızarmış âteş-i âhla ciğerlerde kebâb olsun

Gönül âleminin vardır gülistânı açar güller
O gevher-i muhabbet bahr-i dilde dürr-i nâb olsun

Dilersen hazret-i yâri bırakma dilde ağyâri
Huzûr-i hazret-i yâre muhabbetle şitâb olsun

Gönül meyhânesinde sâkî-i vahdet meyin nûş et
Sana sırr-ı aref söyler bütün eşyâ kitâb olsun

5 Yetiş bir nûr-i irfâne ayırup ağı karadan
Bu ummân-ı meârifde vücûdun bir hubâb olsun

Serîr-i sadr-ı tevhîdde gönül nûr-i mücessemdir
N'ola ki sırr-ı vahdetden bu LUTFÎ'ye hitâb olsun

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

425

1 Iyd odur cânân ile cân hem-dem ola bir zemân
Cilvegâh-ı hazret-i cânânedir dârü'l-emân

Nûr verir kubbe-i kalbe hurşîd-âsâ sohbeti
Âb-ı kevser-veş ede sîr-âb ola hep teşnegân

Sâkî-i devrân ile ülfet eder mestâneler
Mey-i vahdet câmı ile fer bulur nûr-i îmân

Gülşen-i meyhânede açmış hidâyet gülleri
Seyredersin kudret-i Hak herbiri bir nûr-i cân

5 LUTFİYÂ sâzendeler var dildedir zevk-ı tarâb
Görse Rıdvân rakseder Cebrâil olur şâdümân

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

426

1 Nevâ-yı nây-ı aşkı dinleyen diller gûş-i cândan
Görenler mihr-i mânâyı haberdâr oldu cânândan

Şular ki yüz yere koymuş gözetmiş emr-i dildârı
Sivâdan gözlerin yummuş olup erbâb-ı uryândan

Eğer ser-defter-i dildârda dil kaydın istersen
Türâb-veş zîr-i akdâm ol münezzeh cism-i cihândan

Bu dâm-ı kîyl ü kālde kim kalursa kaldı hırmânde
Kenarsız bahr-i cehli bul murâddır ilm ü irfândan

5 Bu dünyâ gülbe-i ahzân olubdur ehl-i îmâne
Belâlar bal olur birgün kerem olur kerem-kândan

Kazâ ümmü'r-rızâ oldu belâ bâb-ı velâyetdir
Belâ evvel gelür abde erîşir rahm-i Rahmân'dan

Aman LUTFÎ gibi deryâ-yı gafletde perâkende
Olup kalma ciğer-köşem ırak dergâh-ı ihsândan

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

427

1 Âlemi var eyleyen Mevlâ bizi afv eylesün
Bir gınâ-i kalb ile tevekküle yâr eylesün

İkrâm u ihsân-ı Mevlâ dâim ola rûz u şeb
Nûr-i irfânı gönülde mihr-i dildâr eylesün

Rahmet-i Rahmân ise âşık olup ilm-i ezel
Mü'min ü miskînlere ikrâmı iksâr eylesün

Burc-i mihr-i vahdet-i Mevlâ gönüldür sende var
Âsumân-ı dilde hurşîd-i zıyâ-dâr eylesün

5 Yüz yere koyup kerem-şâne ede nazlı niyâz
Bu keremde cümleten ihvânı bâzâr eylesün

Şâkir'i gark eyleye bahr-i kerem ummânına
Zü'l-kerem Allah bu LUTFÎ abdini câr eylesün

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

428

(Efrâd-ı ümmet-i Muhammed yâ Rab
Zât-ı Kerîm sana emânet olsun)

1 Merhabâ-dârımız olan zevâtı
Cenâb-ı zü'l-kerem mağfiret etsün
Yedlerine versün âzâd berâtı
Rahmân-ı Rahîm'dir merhamet etsün

Selâm ile selâmete ersünler
Bir Mevlâ'dan kerâmetler görsünler
Cennet-i a'lâda dâim dursunlar
Şefâ'atı zât-ı risâlet etsün

Deryâ-yı keremden ne noksân olur
Kerîm'den muhtâca her ihsân olur
Bir katre merhamet bin ummân olur
Yokları var eden hidâyet etsün

Ey Hâlik-ı âlem Kādir u Kayyûm
Ahvâlimiz nedir hep sana mâlûm
Ey Âlimü'l-esrâr yok sana mektûm
Senden gayri bize kim nusret etsün

5 LUTFÎ dergâhına ilticâ eyler
Kerem-i Kerîm'i mültecâ eyler
Ehl-i îmân olan hep recâ eyler
Allah encâmımız selâmet etsün

11'li hece vezni

429

1 Dilerim her dü-âlemde dârın dârü'l-emân olsun
Sana rahm eyleye Mevlâ melekler şâdümân olsun

Kerem-i Kerîm'e mazhar olasın her zemân her dem
Füyûzât-ı İlâhî kalbine âb-ı revân olsun

Sakın endîşe kılma nûr-i dil ekdâr-ı ezmândan
Görürsün devlet-i sabrı hele âlî-dîvân olsun

Der-i dergâh-ı Mevlâ'dan yüzün döndürme döndürme
Gönülde nâz u niyâzın güzel zevk-ı cinân olsun

5 Olupdur LUTFÎ'ye eltâf gönül şehrinde hem-sâye
Yıkılsın devri dünyânın selâmetde îmân olsun

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

430

1 Ey tâlib-i Mevlâ gel gir bâb-ı muhabbetden
Dil cennetini seyret çal nây-ı muhabbetden

Gülzâr-ı gönül vardır cennet ona müştâkdır
Ârifler olur âgâh bu nâb-ı muhabbetden

Var bâde-fürûşu gör meyhâne-i mânâda
Peymâne-i vahdetle iç âb-ı muhabbetden

Bir âb-ı hüdâdır mey mâye-i seâdetde
Verd-i dile nem düşmüş gülâb-ı muhabbetden

5 Mey ney ile bir demde âşıkları mest eyler
Devrânı alur âşık tullâb-ı muhabbetden

Mey-keşler olur mestân perdeyi atar cânân
Hayretde kalur cinân derbân-ı muhabbetden

LUTFÎ ne keremdir bu meyhânede mey-nûşlar
Bir cân-ı bâkî bulmuş erbâb-ı muhabbetden

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Me fâ' î lün

431

1 Açıla mir'ât-ı dîdâr cemâl-i zü'l-Celâlî'den
Olasız âşık-ı Mevlâ harâb-ı lâ-übâlîden

Keremullah ola sâkî vere bir bâde-i bâkî
Bulasız zehre tiryâk mey-i mânâ zü'l-Celâlî'den

Göresiz âlem-i lâhût gülistânın bu gözlerle
Bulasız zevk-ı rûhânî şerâb-ı Lâ-yezâlî'den

Cenâb-ı zü'l-Kerem Allah aça perde cemâlinden
Görüne gözlere cânân o ravza-i visâlîden

5 MUHAMMED LUTFÎ'ye yâ Rab Habîb'in hurmeti mutlak
Erişdir sen hidâyâtın emîn eyle melâlîden

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

432

1 Bugün mir'ât-ı husn-i dilbere karşu cemâl olsun
O sultân ile hem-dem olmağa mutlak kemâl olsun

Kemân-ebrûler ile ülfet etmek âfet-i cândır
Der-âgûş et perî-veş dilberi koy kıyl ü kāl olsun

Güzellerin gülistânı sîmîn-gerdende hallardır
O katmer ruhlerinde bûsegân leb-i zülâl olsun

Güneş-veş dilber-i gülberleri dildâdelerden sor
Nedir esrârı uşşâkın o gevher dilde mâl olsun

5 Belâlardan velâ eyler tevellüd LUTFÎ'ye mutlak
Bu cân cânâne vuslatda vücûdu perr ü bâl olsun

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

433

1 Seyr-i dîdâr ister dîde-i giryân
Göstermez cemâlin dilber-i devrân
Nazar-endâz olmaz âşüftesine
Kûşe-i hasretde kalmış perîşân

Güzeller gözlemez derd-mendleri
Dâm-ı muhabbetde kayd-bendleri
Dilberler dinlemez nush u pendleri
Âh u zâr bilmez mi âfet-i devrân

Gösterdikçe nâzın dilber-i tannâz
İştiyâk artırır âşık-ı serbâz
Gözleri yoldadır gönülde niyâz
Sûret ü zâhirde olmaz mihribân

Gözlerler kānûn-i ezel ezelden
Âteşler âşıka gelür güzelden
Göstermez cemâlin sana tez elden
Olmadıkça bâb-ı dergâhe kurbân

5 LUTFÎ bedeninden cân ayrılmazsa
Fedâ olmuş cânın cânân bulmazsa
Yâr yolunda vârın fedâ olmazsa
Görür mü cemâli dîde-i hayrân

11'li hece vezni

434

1 Ezel bezminde bâde-nûş olan sâkî-i vahdetden
Aref dershânesinde gör okur o ilm-i hikmetden

Der-i dergâh-ı cânâne eder cân gözlerin hayrân
Nevâ-yı zevk-ı rûhânî alup bâb-ı muhabbetden

Hidâyet-perver olmuşdur o mey ile olan sermest
Künûz-i dürr-i meârif olup zât-ı hidâyetden

Ledün-dân ârifâne hem-dem olmuş almış ol himmet
Bürünmüş nûr-i vahdet perdesine bak inâyetden

5 Seher vaktinde nem-veş gönlüne girmiş o cânânın
Olur mu LUTFİYÂ böyle güzel erbâb-ı himmetden

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

435

1 Dûr olma Yûsuf'um dâr-ı dünyâda
Râh-i hidâyetde olan ihvândan
Bak ilm-i hikmeti oku eşyâda
Ayrılma bulursun ehl-i irfândan

Râh-i Mevlâ'sından rû-gerdân olan
Bahr-i şehvetine gark olup kalan
Anlardır kalblere şekāvet salan
Irak olmak farzdır kurb-i butlândan

Kirâmen-kâtibi sâğ u solunda
Mevlâ'nın kitâbı vardır elinde
Ne devletdir ki zikrullah dilinde
Derûnun münevver nûr-i îmândan

Gönül fâriğ ola hubb-i sivâdan
Tetahhur eylese kibr ü riyâdan
Bulsa ehl-i himmet kimse hevâdan
Ayrılmaz ebedî emr-i Rahmân'dan

5 LUTFÎ'ye lutfede Bârî Teâlâ
Setr ede ısyânın Hazret-i Mevlâ
Münevver eyleye nûr-i tecellâ
Şefâ'at erişe dârü'l-emândan

11'li hece vezni

436

1 Muharrem'dir bugün cânâ gönüller hûn-feşân olsun
Mükerremdir o cân-dâde bu yolda âlî-şân olsun

Huseyn-i Kerbelâ'nın sergüzeştin söylerem ey dil
Dökülsün dâne-i dürler dü-âlemde nişân olsun

Bugün dergâh-ı Muhtâr'e revâdır enbiyâ varsun
Verüp eflâke hayretler melekler gam-keşân olsun

Bugün Hayrü'n-nisâ bir câme-i gülgûn ile görsün
Huseyn-i gül-beden tûfân-ı kanda keştibân olsun

5 Hasen ağlar Huseyn ağlar Alî vü Fâtıma ağlar
Felek ağlar melek ağlar gerek ins ile cân olsun

Kevâkib seyreder evlâd-ı peygamberleri görüp
Gülistân-ı nübüvvet güllerinin bağrı kān olsun

Huseyn Hayder-i Kerrâr'e şecâatde muâdildir
Muhammed mazharı ol şân nedir hikmet ayân olsun

Muattar emr-i Levlâk ile memdûh bir Muhammed'dir
MUHAMMED LUTFÎ'ye lutfeyle yoldaşı îmân olsun

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

437

1 Dergâh-ı Mevlâ'da sâil-i sâdık
Nihad Efendi'ye yâdigâr olsun
Hidâyet-i güzel yâr-i muvâfık
Muhabbeti dilde müşg-bâr olsun

Bâğ-ı hidâyetde güller devşirmiş
Nâr-ı muhabbetde kalbin pişirmiş
Dergâh-ı dildâre gönlün düşürmüş
Himmeti hurmeti pây-dâr olsun

Erenler râhına vermiş serini
Dergâh-ı pîrânda bulmuş yerini
Satmış yâr yolunda âr u vârını
Çâr-taraf bu dünyâ târ u mâr olsun

Verenler dünyâda cânı cânâne
Meyl eylemez aslâ incû mercâne
Düşünce âşıklar bu heyecâne
İster Mansûr gibi o berdâr olsun

5 Sular gibi yüzün koymuş yerlere
Gubâr olmuş âsitân-ı pîrlere
Esîr olmuş ezel şîr-i nerlere
Rû-ber-zemînliği müştehâr olsun

LUTFÎ gibi olma esîr-i dünyâ
Dünyâ esîrinde bulunmaz hayâ
Tevhîd ile dâim ver kalbe zıyâ
Nâmın ind-i Mevlâ bahtiyâr olsun

11'li hece vezni

438

1 Nûr-i irfân ile bu elvânı seyrân eyleyen
Dîdesi dürbîn-i esrâr keşf-i esrâr eyleyen

Ne aceb nakkāşdır menkûşe lâyık nakşedüp
Tahsîn eyler seyredince kesb-i irfân eyleyen

İktidârın gösterir seyreyle her san'atını
Pek yakışmış serpûşi serpûşe akrân eyleyen

Şevket ü şânı şerâfet bahş eder âriflere
Ayn-i hikmetdir fi'âli şevket ü şân eyleyen

5 Lutfuna yokdur nihâyet kahrına yokdur aded
Tasdîk eyler tahkîk eyler zâtın insân eyleyen

Çok emek ister Hudâ'nın emrinin tahsîline
Kahrolur mu LUTFİYÂ kabûl-i fermân eyleyen

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lûn

439

1 Derûn-i dilde dildârın nazîri yâr-i gār olsun
Hidâyet-i İlâhî yâr ü yâver pây-dâr olsun

Mutahher olasız bahr-i inâyet-i İlâhî'de
Cinân-ı mânevîde çâr-civârız Çâr-i yâr olsun

Mey-i vahdet ile sermest olasız her dü-âlemde
Bu esrâr-ı hidâyet ka'r-i kalbde dürr-i bâr olsun

Görüne şems-i vahdet pertevi fecr-i tecellâdan
Gönül mir'âtına mihr-i muhabbet âşikâr olsun

5 Görünür ârifân gözlerine her zerreden hurşîd
Gönülde nûr-i vahdet-i İlâhî nâmdâr olsun

Kamu enbâz-ı tevhîdim emânet ola Mevlâ'ya
Muhabbet-i İlâhî dillerine müşg-bâr olsun

Erîşe dem-be-dem ilhâm-ı Rabbânî süveydâya
Bu LUTFÎ ümmet-i Muhammed ile bahtiyâr olsun

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ î lün / Me fâ' î lün

440

1 Mansur-âsâ âşık ol kaçma bu dem sen dârdan
Cândan ayrılmak olur ayrılmak olmaz yârdan

Gül döker gülpâreler gülbün-i gönlüm gülleri
Kat-'ı enzâr etmek olmaz vallahi dildârdan

Nîm-nigâh-ı dilber ile âşıkān bulur hayât
Hayât-ı bâkî bulur kim feyz alur eshârdan

Ger şerâb-ı vahdeti verse gönülde sâkıyâ
Âşıkān sermest olur halâs bulur ağyârdan

5 LUTFİYÂ dilberlerin devrinde devrân eyle ki
Gerden-i dilde göresin cevher-i şeh-vârdan

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'î lün

441

1 Her dü-âlem sizi Mevlâ şâd ü handân eylesün
Hikmet-i Rabbânî dilde derde dermân eylesün

Dâreyinde dest-gîr ola Cenâb-ı zü'l-Celâl
Hak yolunda cânların cânâne kurbân eylesün

Hubb-i Mevlâ dilde dâim bahş ede zevk u safâ
Cezbe-i Rahmân gönülde devr ü cevlân eylesün

Kara Hâce hâcelerle Livâü'l-hamd altına
Cem ola rûz-i cezâda Mevlâ mihmân eylesün

5 Cümleten ehl-i îmânı cem ede Bârî Hudâ
Cennet-i a'lâ içinde câr-ı Rıdvân eylesün

Sâcid ü râki‘ olan efrâd-ı İslâm zümresi
LUTFÎ müsterhim bugün Mevlâ sizi hân eylesün

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

442

1 Gel ey nûr-i Hudâ diller senin aşkın safâsından
Ederler zevk-ı rûhânî bulup şevkın şifâsından

Gel ey şems-i hüdâ senden alup hep enbiyâ feyzi
Seâdet-mend olan oldu Habîbullah hüdâsından

Gel ey Ahmed gel ey Mahmûd Muhammed Mustafâ sensin
Sana meddâh olan kimdir Hudâ’nın mâadâsından

Gel ey mihr-i meârif merhamet kâni kerem nehri
Bütün âlem sana kurbân geçüp rûhî fedâsından

5 Gel ey şems-i risâlet burcuna bahş eyleyen nûru
Kamu Arş ile ferş dolmuş senin nûrun zıyâsından

Gel ey üstâd-ı kül bezm-i risâletde dilârâsın
Bulunmaz mihr-i vâlâsın güzel Hakk’ın atâsından

Gel ey va‘d-i kerîm-i Hak ile tebşîr olan cânân
Seni râzı ede Allah yarın şân-ı ‘ulâsından

Gel ey mahbûb-i Mevlâ dergehinde bir gulâm LUTFÎ
Aceb geçmez mi bir Allah bu ümmetin hatâsından

Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün

443

1 Yâ Rab ne şerefdir bize bu devlet-i îmân
Ey şân-ı kerem fazlın ile eyledin ihsân

Yâ Rab ne keremdir bize bu nîmet-i bâkî
Hidâyet-i ezelî güzel derdlere dermân

Sâkî-i ezel verdi bize şerbet-i tevhîd
Erişdi bize rûz-i elest rahmet-i Rahmân

Olmuş olacak ilm-i ezel sâbit ü sâbık
Evvel ü Âhir esrârı bir nokta-i fermân

5 LUTFÎ o kerem-şâne dayan her dü-serâda
Ne nâr ola kalbinde ve ne cennet-i Rıdvân

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

444

1 Bizi halk eyledin ketm ü ademden
Verüp evrâkımız bahr-i keremden
Bu dîn-i İslâm'a geldik hidemden
Kerem eyle kerem-kâni keremden
Neyin noksân olur bahr-i keremden

Bizi kıldın Muhammed ümmetinden
Verüp dünyâda îmân devletinden
Ümîdi kesmeyiz merhametinden
Kerem eyle kerem-kâni keremden
Neyin noksân olur bahr-i keremden

Verüp kalbimize nûr-i hidâyet
Hidâyet bahrine yokdur nihâyet
Seâdetle müyesser et selâmet
Kerem eyle kerem-kâni keremden
Neyin noksân olur bahr-i keremden

Bizim peygamberimiz Mustafâ'dır
İmâmımız Aliyyü'l-Mürtezâ'dır
Gül-i gülzârımız Âl-i abâ'dır
Kerem eyle kerem-kâni keremden
Neyin noksân olur bahr-i keremden

5 Bizi kıldın şerîat ile me'mûr
Hidâyet hil'ati ile de mesrûr
Muvahhidler olur elbette mağfûr
Kerem eyle kerem-kâni keremden
Neyin noksân olur bahr-i keremden

Ezelden tâ ebed Zât-ı Kerîm'sin
Rahîm'sin Evvel ü Âhir Kadîm'sin
İlâhî ahvâlimizi Alîm'sin
Kerem eyle kerem-kâni keremden
Neyin noksân olur bahr-i keremden

Kerîm'in sevdiği lutf u keremdir
Delîlimiz nebiy-yi muhteremdir
Bu dergâhe kamu âlem hidemdir
Kerem eyle kerem-kâni keremden
Neyin noksân olur bahr-i keremden

Kerîm'in keremine yok nihâyet
Tarîk-ı müstakîme kıl hidâyet
Hidâyete bize sen ver dirâyet
Kerem eyle kerem-kâni keremden
Neyin noksân olur bahr-i keremden

Bizi bahşet Habîb'in Mustafâ'ya
İmâmımız Aliyyü'l-Mürtezâ'ya
Dahî hem Çâr-i yâr-i bâ-safâya
Kerem eyle kerem kâni keremden
Neyin noksân olur bahr-i keremden

10 Diler LUTFÎ kerem kâni Kerîm'den
Diler dermânı Hallâk-ı Hakîm'den
Dilerler merhamet elbet Rahîm'den
Kerem eyle kerem kâni keremden
Neyin noksân olur bahr-i keremden

Me fâ î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

445

1 ……
……

Ey Kerîm ummân-ı lutfun katresi ümmîdile
Dîde-bân-ı dergehindir ehl-i îmân her zemân

Mü'mine kahrin içinde nice lutfun var bile
Der-i dergâhında gözler keremin ehl-i îmân

Sen Kerîm bir Kādir u Kayyûm u Rabbü'l-âlemîn
Ez-ezel tâ bâ-ebed keremin olmuş mihribân

5 Bu kadar ubbâd-ı müslim dergehin devrân eder
Ey kerem-kân boş döner mi böyle dergâhe varan

Kıl kerem âlemleri var eyleyen Rabb-i Rahîm
Sen Rahîm'den gözlerim gözler keremin el-amân

Sen bizi halk eyledin yokdan getirdin âleme
LUTFÎ-veş olmadı âlemde günahkâr abd olan

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

446

1 Selâm ism-i şerîfinin tecellîsisin ey kurbân
Muallâ dergeh-i vâlâsına Hak eyledi mihmân

Kulunam kurbânınam ey kerem nehri kerem-şânım
Edüpdür merhamet kâni seni dergâhına derbân

Dilerim zât-ı pâkinden bizi reddetme kapundan
Ederler bendesin âbâd olan sâhib-kerem ihsân

Nice bin bendegânın var rû-ber-zemîn seni gözler
Eder mi muntazırların nevâsız bahr-i bî-pâyân

5 MUHAMMED LUTFÎ'dir cân u ciğerden kulu kurbânı
Sana kurbân ola cânım kerem eyle şeh-i devrân

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

447

1 Şifâhâne-i hikmetden erişe derdlere dermân
Bula derdli devâsını Cenâb-ı Hak ede ihsân

Yetişe rahmet-i Bârî Teâlâ şânühû ekber
Der-i dergâh-ı Mevlâ'da ola merhamete şâyân

Dilerse Kādir u Kayyûm eder mürdeleri ihyâ
Verir âfiyet-i ebdân eder Yûsuf gibi sultân

Anadan babadan erham olan Hallâk-ı âlemdir
Verir bir devlet-i bâkî biter dilde gül ü reyhân

5 Gel ey nûr-i dîdem dil ver seni var eyleyen Hakk'a
Her işin Hakk'a teslîm et ola LUTFÎ sana kurbân

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

448

1 Selâmün aleyküm ihvân-ı îmân
Aşr-i Zi'l-hicce'dir sultân-ı ezmân
Bu günlerde efdaldir sıyâm u kıyâm
Açılur ebvâb-ı rahmet-i Rahmân

Bu eyyâmda olur merhametullah
Taksîm olur bu mâh inâyetullah
Erişe mü'mine hidâyetullah
Sarf olur bu eyyâm ummân-ı ihsân

Kerem-i Kerîm'den emr olur her an
Sâillere edin ikrâm u ihsân
İhsân-ı Mevlâ'ya olasız şâyân
Cennet-i a'lâda bulasız devrân

Huccâc-ı müslimîn Arafât'dadır
Dergâh-ı Mevlâ'da şerâfetdedir
Nazlı niyâz ile zarâfetdedir
Afv ü mağfirete yazılur fermân

5 Merhamet-i Rahmân âşıkdır bize
Kerem-i İlâhî lâyıktır bize
Îmân İslâm dilde fâıkdir bize
Mü'mine mahsûsdur LUTFÎ bu gufrân

11'li hece vezni

449

1 Kasr-ı dilde muhabbetin gevheri
Selâm olsun sana cân u gönülden
İsmin Mustafâ'dır rahmet perveri
Bırakma Mevlâ'yı asla dilinden

Cenâb-ı zü'l-kerem merhamet kâni
Dilde dâim muhabbet-i Rahmânî
Arş'dan muazzamdır rahmet ummânı
Bırakma dâmân-ı şer'i elinden

Kurbân et tarîk-ı Mevlâ'da cânı
Güneş-veş gönülde kevser îmânı
Tevhîdde bulursun dârü'l-emânı
Himmet kemerini açma belinden

İlm ü irfân nûr-i Kur'ân dildedir
Emr-i Mevlâ Kitâbullah eldedir
Himmet gönüldedir kuvvet koldadır
Tevhîd güllerini devşir dalından

5 LUTFÎ'ye lutf-i Mevlâ ede imdâd
Keremullah anı eyleye dilşâd
Muhabbet-i Mevlâ gönülde şimşâd
Nasîb olsun ehl-i hâlin hâlinden

11'li hece vezni

450

1 Gülistân-ı risâletde gül-i handân olan cânân
O meydân-ı hidâyetde nûr-i Yezdân olan cânân

Muallâ arş-ı irşâd kubbesinde hurşîd-i mânâ
Bu eflâk-i nübüvvetde meh-i tâbân olan cânân

Gürûh-i enbiyâ senden alurlar feyz-i Rabbânî
Mukarrebler meyânında şeh-i devrân olan cânân

Habîb-i Kibriyâ Muhtâr-ı Mevlâ Ahmed ü Mahmûd
Şeb-i esrâda bezm-i vuslata şâyân olan cânân

5 Sana vassâf olan Mevlâ Teâlâ şânühû ekber
Kerem-kâni vefâ şânı rîh-i Rahmân olan cânân

Seni âlemlere rahmet Hudâ gönderdi va'detdi
Seni râzı ede rûz-i cezâ zî-şân olan cânân

MUHAMMED LUTFİ'ye lutfet amân ey rahmet-i Rahmân
O şevket-i şefâ'at tahtına sultân olan cânân

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

451

1 Muhabbet-i İlâhî gülbe-i dilde çerâğ olsun
Muhabbet mürgine sadrın muhabbetle durâğ olsun

Cenâb-ı Kādir ü Kayyûm duta destin dü-âlemde
Münevver eylesün Mevlâ gönülde feyz-i sâğ olsun

Erişe rahmet-i Rahmân ola dest-gîrin Kur'ân
Alasın afvine fermân keder senden ırâğ olsun

Kerem-kâni kerem ede dârın kurb-i harem ede
Hidâyet eyleye Allah seâdet dilde bâğ olsun

5 Bütün ihvân-ı îmânla Livâü'l-hamd'in altında
Huzûr-i Hazret-i Hak'da yüzü ihvânın ağ olsun

Muhammed Mustafâ hakkı kerem ede Kerîm Allah
Bu LUTFÎ'yi ede mağfûr gazabullah ırâğ olsun

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

452

1 Ummân-ı merhamet mâh-i Ramazân
Gark-ı usât oldu rahmet-i Rahmân
Kerîm'dir bir Allah Nusret Efendi
Arş'dan muazzamdır kerem-i Mennân

Bu mâhda abdine ihsân-ı Mevlâ
Nazar-ı merhamet eder Teâlâ
Sâat-i iftarda nûr-i tecellâ
Dem-be-dem dökülür emtâr-ı ihsân

Mevlâ mesrûr eder sâim olanı
Mağfûr eder mutlak kāim olanı
Râh-ı rızâsında dâim olanı
Gönülde fürûzân şem'a-i îmân

Taksîm olur bu mâh kerem-i Kerîm
İkrâm eder elbet ihsân-ı Kadîm
Derdlere dermânı eder O Hakîm
Kerem-i Kerîm'den bu derde dermân

5 Cenâb-ı zü'l-Kerem eder ihsânı
Dergâh-ı İlâhî gözler derbânı
Fethede tâlibe o kerem-kânı
İkrâm ede bizzat Hazret-i Deyyân

Dergâh-ı Mevlâ'ya olan dildâde
Derûn-i gönülden olsa sevdâde
Merhamet-i Rahmân gelür imdâde
LUTFÎ bu dergâhın kuludur kurbân

11'li hece vezni

453

1 Ey dil yine ol dilber meydânda eder cevlân
Emsâlini kim görmüş devrân olalı devrân

Ey dil yine ol şâhid vuslata olur âhid
Va‘dine vefâ etmez mâlûm âfet-i devrân

Ey dil yine ol câhid olmuş yine mücâhid
Âşıklarını eyler firkat râhına kurbân

Ey dil yine ol cânân ağyâra eder ikrâm
Dergâh-ı haremgâhe rakîbi eder derbân

5 LUTFÎ yine ol meh-rû gerdende döner geysû
Cemâle çeker perde âşıklara yok seyrân

Mef ‘û lü / Me fâ‘ î lün / Mef ‘û lü / Me fâ‘ î lün

454

1 Âdem olana lâzım olan dîde-i irfân
Ârif olur elbette olan zümre-i insân

Hayvânları sen nûr-i basîret ile seyret
Hayvân olana dünyâ olur sahrâ-yı cevlân

Kanlar yudar elbette bugün âlim ü dânâ
Erbâb-ı zekâya görünür kanlı bu devrân

Ger dîde-i cânda var ise nûr-i hidâyet
Sadrında yanar dehşet ile âteş-i sûzân

5 Akl ile zekâvet per-i pervâz ile gitdi
Hayâ ile insâf idi karargâh-ı îmân

Mevlâ’ya tevekkül ne diyem Kādir ü Kayyûm
Merhamet ede mü’mine ol Hazret-i Rahmân

LUTFÎ’ye kerem eyleye Hak her dü-serâda
Dillerde dâim tevhîdimiz ravza-i Rıdvân

Mef ‘û lü / Me fâ ‘î lü / Me fâ ‘î lü / Fe ‘û lün

455

1 ……
……

Aşkın âteşi baldır derd ehline zülâldir
Derd ehli olan dervîş kabûle olur şâyân

Esmâyı müsemmâdan gayri göremez ârif
Ârif olanın gönlü merkez-i nûr-i irfân

Her vakt-i seher âşık meyhâne-i mânâda
Demkeşler ile dâhil halka-i kadeh-hârân

5 Bir bâde ki bahş olmuş peymâne-i kudretle
Kim içse olur mahrem perdeyi atar cânân

Mekteb-i meârifde ders-i arefin bahsi
Ol âşıka mahsûs ki ezelden ola mestân

Her kim ki bulur râhı yâ Rab ne seâdetdir
LUTFÎ meğer Allah'dan erişe sana ihsân

Mef 'û lü / Me fâ' î lün /Mef 'û lü / Me fâ' î lün

456

1 Gül yüzlü güzel bülbül-i cânım sana kurbân
Çok eyledi efgān
Nergîs göz ile bir bakışın te'sîri yamân
Pek derd-i firâvân

Ol lâle-ruhın atdı şivengâhıma bir gürz
Kesildi kamu söz
Ey kaşı kemân kirpiği peykân leb-i handân
Bir âfet-i devrân

Ey halları hindû leb-i kandim sana yandım
Gafletden uyandım
Ey serv-i revân nahl-i hırâmân meh-i tâbân
Gönlüm sana mihmân

Ey nûr-i basar ru'yet-i dîdârını andım
Başdan başa yandım
Âşıklara mâşuklarının kurduğu erkân
Bir âteş-i hicrân

5 Mestâne-reviş rinde gidiş gönlümü çaldı
Âh dahî ne kaldı
Mürg-i dili hapsettiğiçün ol şâh-ı hûbân
Gör ki bu ne ihsân

Ey şems-i zemân hulk-i husün Yûsuf-i sânî
Yakdın dil ü cânı
Ey tâze gülüm kâkül-i anber bûy-i reyhân
Dilberlere sultân

Âlemde gözüm görmedi bir sen gibi dilber
Ey ruhleri ahmer
Ey nazlı civân rûh-i revân sözü dür-efşân
Âlem sana kurbân

Lutfen kerem et hâk-i pâyin LUTFÎ kulundur
Bezminde bulundur
Müştâk sana ins ile cin cân hûrî gılmân
Cennât ile Rıdvân

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün
Mef ' û lü / Fe 'û lün

N (Kāf-i nûnî) **KĀFİYESİ**

457

1 İster allan güller gibi her seher
Âhiri ölümdür ne hayâldesin
İster olsun hazînende dür güher
Âhiri ölümdür ne hayâldesin

İster Cemşîd gibi başında zer-tâc
Olsun kâküllerin gerdende kıykâc
İsterse devletin tarîk-ı minhâc
Âhiri ölümdür ne hayâldesin

İster elvân-nakış eyvânları yap
Kürkün elmas altun kemer dürr-i nâb
İster rızkın olsun gül rengi şerâb
Âhiri ölümdür ne hayâldesin

İster emîrâne kur taht-ı revân
Şâhâne üstüne kurul nev-civân
Husrev gibi hergün eyle bir dîvân
Âhiri ölümdür ne hayâldesin

5 Hadem haşem ile seyrângâhe var
Evlâdların etrâfında gül'izâr
İskender-veş olsan dahî bahtiyâr
Âhiri ölümdür ne hayâldesin

İsterse bu dünyâ hep senin olsun
Şân ü şöhret şerâfetinle dolsun
Halk-ı zemân hep emrinde bulunsun
Âhiri ölümdür ne hayâldesin

İster ömrün ise sad-hezâr olsun
Ârâmgâhın güzel sebzezâr olsun
Gül-gülistân LUTFÎ reh-güzâr olsun
Âhiri ölümdür ne hayâldesin

11'li hece vezni

458

1 İster İskender ol serîr üstünde
Âhiri ölümdür ne hayâldesin
İster Süleymân ol mühür destinde
Âhiri ölümdür ne hayâldesin

İster Hayder gibi zülfikār takın
İster Îsâ gibi düşmândan sakın
İsterse sefîne bahre bırakın
Âhiri ölümdür ne hayâldesin

İster allar giyin mihr-i zemân ol
İster güneş gibi dârü'l-emân ol
İsterse kamer-veş şeh-i şâdân ol
Âhiri ölümdür ne hayâldesin

İsterse devletin Hârûn'e dönsün
İsterse hazînen Kārûn'e dönsün
İsterse servetin Hâmân'e dönsün
Âhiri ölümdür ne hayâldesin

5 İster tâze güller gibi olsun evlâdın
Serv-i kad nev-civân olsun ahfâdın
Dünyâya şân versin nâm-ı ecdâdın
Âhiri ölümdür ne hayâldesin

İster Cemşîd gibi zer-tâcın olsun
İster Rüstem gibi minhâcın olsun
İster güneş gibi sirâcın olsun
Âhiri ölümdür ne hayâldesin

İster Husrev gibi günde bir dîvân
İster Kisrâ gibi yap âlî eyvân
İster Kayser gibi sür sen de devrân
Âhiri ölümdür ne hayâldesin

İster Hâlid gibi üstüvâr olsan
İster Hamza gibi şehsüvâr olsan
İster Mıkdâd gibi nev-civân olsan
Âhiri ölümdür ne hayâldesin

İster Hasen gibi evlâd-ı Nebî
İster Huseyn gibi sultân çelebî
LUTFİYÂ hiç gezme Şâm u Hâleb'i
Âhiri ölümdür ne hayâldesin

11'li hece vezni

459

1 Dilberâ cána yetişdi zulm-i âzârın senin
Kubbe-i eflâke çıkdı kahre ısrârın senin

Kayd-bend dâm-ı belâda bu kadar tahkîr ola
Bu felâketden ziyâde var mı efkârın senin

Böyle bir bâr-ı belâya şîr-i ner tâb eylemez
Bak ki bir asra sığar mı adle girdârın senin

Bu kadar sıkleti sen kāflara ursan inledir
Hak budur bu iddiâya var mı inkârın senin

Bahr-i zulmet kapladı feryâd-res var mı bugün
Senden özge ey kerem-şân yok mu ikrârın senin

5 Kıl kerem sâhib-zemân biz ümmet-i Muhammed'iz
Güldüre solmuş yüzümüz mihr-i dîdârın senin

Nâmımız muzâfdır Muhtâr-ı Mevlâ'ya bugün
LUTFİYÂ var gavse söyle nerdedir yârin senin

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fa 'i lün

460

1 Mihr-i tevhîd gösterir mir'ât-ı dîdârın senin
Hubb-i Hak feyz-i İlâhî nûr-i dil vârın senin

Hurşîd-i Arş-ı muallâsın Habîb-i Kibriyâ
Kimse bilmez Hak'dan özge hadd-i esrârın senin

Mekteb-i ilm-i ledünnîdir derûnun nûr-i Hak
Katre-i ummân-ı ilmin ister ahyârın senin

Nûr-i Mevlâ'dan mürekkebdir vücûdun feyz-i Hak
"Rahmeten li'l-âlemîn"dir zât-ı hüş-yârın senin

5 Ahmed ü Mahmûd Muhammed Mustafâ derler sana
Leyle-i Esrâ'da Arş-ı a'lâ gülzârın senin

Sen emengâh-ı kıyâmetsin şefîu'l-müznibîn
Kıl şefâ'at yâ Muhammed göster etvârın senin

Bu MUHAMMED LUTFÎ'dir zâr u zebûn gözler seni
Bahr-i rahmet-i İlâhî var mı mi'yârın senin

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

461

1 Her dü-âlem mürtefi'dir kıymeti âriflerin
Âleme şems ü kamerdir himmeti âriflerin

Gül-gülistânı melâhat gülleridir her zemân
Arş'dan ferşe kadardır hurmeti âriflerin

Men aref dershânesinde lübb-i hikmet neşreder
Feyz-i Feyyâz iledir bil sohbeti âriflerin

Ârifân akmâr-ı rahmetdir dü-âlem LUTFİYÂ
Bahr-i ummândır gönülde şefkati âriflerin

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

462

1 Âşıkların aklın alur
Gerdende halların senin
Bülbüller hayretde kalur
Açılsa güllerin senin

Hûrîleri raksa salar
Gözlerinden sürme talar
Şâhların tâcını çalar
Dür döken dillerin senin

Geysûlerin bâd-ı sâbâ
Kaldırsa etse ber-hevâ
Güneş gibi verir zıyâ
Neşr olsa tellerin senin

Âriflerin irfânına
Karşu bırakmış şânına
Cem eylemiş dîvânına
Dest-beste kulların senin

5 Dildâdeler giryân olur
Ciğerleri büryân olur
Dîvâneler uryân olur
Görünse illerin senin

Pervâne-veş şem'a yanar
Kebâb gibi yanar döner
Bulsa eğer Kevser sanar
La'linde balların senin

Derdlilere dermân eder
Katreleri ummân eder
LUTFÎ'yi zü'l-fermân eder
Hikmet mekāllerin senin

8'li hece vezni

463

1 Berk-veş berrâk eder hayâlimi hâlin senin
Gün gibi eyler güzel ahvâlimi hâlin senin

Ne seâdetdir serimde serv-i kaddin sâyesi
Nûr verir kubbe-i kalbe mihr-i ikbâlin senin

Âl-i la'lin pertevi mânend-i hurşîd dildedir
Gül-gülistân-ı husünde var mı emsâlin senin

Dilberâ nûr-i cemâlin cânıma cân eylesen
Rûh-i âlemdir gözümde nûr-i cemâlin senin

5 Bir göreydim kelb-i kûyinle müşerref olduğum
Cân-nisâr etsem yolunda dilrubâ mâlin senin

Dâm-ı aşka mürg-i dil oldu giriftâr çâre yok
Tesbît etdi kâtib-i aşk dilde eşkâlin senin

LUTFÎ'dir zâr u zebûn pejmürde-hâl miskîn garîb
Derdine dermândır ancak hâk-i ni'âlin senin

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

464

1 Bahr-i hayrete salar güneşleri hâlın senin
Gönlüm eyler nehr-i nûr dolunca hayâlin senin

Ey kerem-pîşe niyâzdârın yüzü yerlerdedir
Levhâ-i sadrımda sâbit nakş-ı eşkâlin senin

Olmuş oldu ey dirîğ nâmım mekālinden berî
Kim görübdür menden özge böyle bir hâlin senin

Akl ile aşkı berâber al da gel fermân ise
Kimde cem olduysa göster emr-i muhâlin senin

5 Zevk-ı dil zâil olunca rûh hayâtından düşer
Bu hayâtımın hayâtı nûr-i dil mâlin senin

Bir göreydi gözlerim ebrû-kemânın tâkını
Âl ile elden alaydı vârımı âlın senin

LUTFÎ-tek var mı aceb bir kâbe-i kûyinde yâ
Dest-beste gönlü haste hâk-i ni'âlin senin

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

465

1 Dokunur tellerine her seherlerde sabâ zülfün
Getürüp bûy-i cânânı verir câna safâ zülfün

Gülistân-ı cemâlindir eden bülbülleri sermest
Eder bahş-i hayât uşşâkına dârü'ş-şifâ zülfün

Dağılmış gerdeninde dâne-i hallar hayâl eyler
Şeb-i beyzâda mihr-âsâ vere câna şifâ zülfün

Seni ey şâhid-i kudsî göreydi hurşîd-i Ken'ân
Anı dilşâd ederdi ahdine elbet vefâ zülfün

5 Kamer-tal'at nehr-i himmet kerem-rû şânına şâyân
Güneş-veş bezm-i hûbânda vere kalbe cilâ zülfün

Amân ey seng-dil dilber kerem kıl LUTFÎ'ye lutfet
Cemâlin cilvesin göster ede derde devâ zülfün

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

466

1 Birgün olur yâre bakar gözlerin
Mergûb olur yâre şîrîn sözlerin

Birgün olur câne düşer heyecân
Bahr-i nûra garkeder yâr yüzlerin

Birgün olur sadr-ı safâya alur
Sînesine yâri çeker nâzların

Birgün olur vuslata vâsıl eder
Kabûl eder nâz ile niyâzların

5 Birgün olur zevrak-ı bahr-i kerem
Seni alur sahnına enbâzların

LUTFÎ gibi kalma zebûn nûr-i dil
Şevka salar gönlünü dem-sâzların

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

467

1 Dür döker dilden dile sohbetleri çul-pûşların
Bahşeder feyz-i Hudâ ülfetleri çul-pûşların

Arş-ı Rahmân'dan iner sermâyesi kalblerine
Dağılur ihvânlara rahmetleri çul-pûşların

Hazret-i Allah sever yüz yere koymuş kulları
Bahr-i ummâna döner şefkatleri çul-pûşların

Dâimâ vîrânelerde kenz-i pünhân gizlidir
Hurşîd-âsâ erişir himmetleri çul-pûşların

5 Hazret-i Ömer ile Osman Alî çul-pûş idi
LUTFİYÂ Arş'dan yüce kıymetleri çul-pûşların

Fâ 'î lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

468

1 Ey kerem-şânım Kerîm'in bahr-i eltâfındasın
Misli yok hût-i muazzam hubb-i deryâsındasın

Kendi nûrun kabzedüp Hallâk-ı âlemden ezel
Ol Habîb'im yâ Muhammed emr-i vâlâsındasın

Kubbe-i kudret kuralı neyyir-i a'zam seni
Gösterüpdür enbiyâya tâk-ı mihrâbındasın

Yed-i kudretle verüp fermân-ı muhtâriyyetin
Muktedâ-yı enbiyâsın Leyl-i Esrâ'sındasın

5 Şâh-ı evreng-i şefâ‘at matla-‘i mihr-i hüdâ
Hurşîd-i rûz-i kıyâmet taht-ı livâsındasın

“Kābe kavseyni ev ednâ” bezm-i vuslat mahremi
Vâkıf-ı sırr-ı “mâ evhâ” kurb-i Mevlâ’sındasın

Hâzin-i kenz-i füyûzatsın MUHAMMED LUTFÎ’ye
Bir nazar kıl ki Kerîm’in ind-i mânâsındasın

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

469

1 Gonce-i handândır la‘l-i lebleri
Güller döker gül yanağı dilberin
Hurşîd-nümâyişdir Cibrîl şehperi
Mâh-tâbân sîm-bukağı dilberin

Allara gark olmuş gül-endâm nevres
Hâl-i hayâlinde feryâdda ceres
Nîm-nazarı âşıklara dâd-res
Verd-i ahmer dilde dâğı dilberin

Güneşler reşk eder gülberlerine
Ebrû-kemân zülf-i anberlerine
Kâküller dökülmüş şehperlerine
Cemâlinde cân çerâğı dilberin

Arş’a şöhret verir tâk-ı ebrûler
Cemâline cân-dâdedir hûb-rûler
Kemâline hayret eder meh-rûler
Kurulmuş âşıka âğı dilberin

5 Dağılmış devrâne şân u şöhreti
Kamer-veş bir dilber Hakk’ın kudreti
Okumuş elestde ders-i hikmeti
Verd-i vahdet açar bâğı dilberin

LUTFÎ sanem-rûler dârına düşme
Âteş-feşân elden bâdeyi içme
Dilbere dil verüp âteşde pişme
Âteşlidir tâze çağı dilberin

11’li hece vezni

470

1 Kan yaş dökerek nâme yürü yanına yârin
Ol sâkin-i gārın
Mebhasini zikretme güzel terk-i diyârın
Açma dil-i zârın

Gülzâr-ı gülistân-ı zemânın zevâli var
Âleme bu hâl var
Gül gibi güzel nûr yüzüne bak içi nârın
Sil rûy-i gubârın

Ef'âl-i Hudâ ayn-i hikemdir dedi Kur'ân
Mü'minlere fermân
Nâsırı Cenâb-ı Hak ola derd-i hezârın
Allah ola yârın

Bir merd-i sahî şân-ı kerem zât idi hâlâ
Allah ede a'lâ
Hak yoluna sarfeyler idi ekser-i vârın
Müştâk-ı dîdârın

5 Gark-ı garîk-ı rahmet ede Hâlik-ı âlem
Reşk eyleye Âdem
Hıfzetdi kemâl ile güzel nâmûs u ârın
Dense vefâdârın

Allah'a emânet ola evlâd-ı kiramı
Ber-vefk-ı merâmı
Kardeşlerine göstere cemâl-i kibârın
Cennetde diyârın

LUTFÎ kuluyam kurbânıyam kim sever Hakk'ı
Fark eder ehakkı
Gönderdi Hudâ lutf ile firdevse şikârın
Rahmeyledi târın

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün
Mef 'û lü / Fe 'û lün

471

1 Ey şâhid-i kudsî yine cevlâne mi geldin
Ya nûr-i hüda şem'ine pervâne mi geldin

Sen bezm-i elest va'd-i visâl eyledin ammâ
Ey şân-ı vefâ va'dini ihsâne mi geldin

Ey nûr-i nümâyiş gül-i handân şeh-i devrân
Meh-pârelerin gerdenine dâne mi geldin

Ey şûh gülistân-ı melâhatde vahîdsin
Dildâr-ı dilâverlere şâhâne mi geldin

5 Ey nûr-i basar merhamet et pîr ü civâne
Ey mîr-i zemân âfet-i devrâne mi geldin

LUTFÎ keremin teşnesidir mihr-i dilârâ
Dildâdelere cevr ile meydâne mi geldin

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

472

1 Ey dil nazar-bâz olma gel dîdârına dilberlerin
Her kim bakarsa cân gider gülberine dilberlerin

Bir âfet-i cândır sana sevdâsı serv-i kāmetin
Değer ise bâd-ı sabâ dîdârına dilberlerin

Müşg-i Tâtâr-veş neşreder bûy-i cinânı dillere
Bâd-ı sabâ müştâk olur şehperine dilberlerin

Dilrubâlar dîdârıdır âşıkların cân cenneti
Cennetde Rıdvân reşk eder gülzârına dilberlerin

5 Hayât-ı cândır sözleri mihr-i muhabbet gözleri
Cânın verüp cân atagör düş dârına dilberlerin

Cevher-i cân her kimde var güzellere kurbân olur
Seyyâreler âşüftedir ezhârına dilberlerin

LUTFÎ o dilber ki dedin nûr-i hidâyet perveri
Kıymet-şinâs dildâdedir dür-bârına dilberlerin

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

473

1 Bağla nûr-i basarım meyâne himmet kemerin
Olasın müntehab-i manzûr-i ehl-i nazarın

Bir nazar etse eğer ehl-i nazar mürde dile
Bir hayât bahşede ki kalmaya hergiz kederin

Dili dildâre fedâ eyle ki dildâr sana
Dest-gîrin ola ol hayr ola dâim seferin

Sana mir'ât-ı muhabbetde eder arz-ı cemâl
Göze göstere güzel dildeki dürr ü güherin

5 Gülbe-i gönlün ise ravza-i Rıdvân'ı değer
O zemân LUTFÎ bilirsin ne kadardır değerin

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

474

1 Derd-i derûnuma dermân arardım
Dediler ki derddir dermânın senin
Dergâh-ı dildâre kurbân arardım
Dediler ki cânın kurbânın senin

Bir meded gözlerdim bây u gedâdan
Dediler ki dinle emr-i nidâdan
İhsân olmayınca Zât-ı Hudâ'dan
Bay gedâ edemez ihsânın senin

Sordum erenlerin dergâhı kanda
Dediler ki dergâh olur her yanda
Senin aradığın bir âlî-şânda
Var ise bulursun iz'ânın senin

Çâr-etrâfıma eyledim nazar
Gördüm eşyâ olmuş dür ile güher
Mahall-i merkezden verdiler haber
Dediler tevhîddir bürhânın senin

5 Kim okursa dilde ders-i men aref
Âlem-i mânâda bulur bin şeref
Bir gör tevhîd eder eşyâ her taref
LUTFÎ hüccetindir îmânın senin

11'li hece vezni

475

1 Mecma-‘i mehâsin ravza-i cennet
Güzeller içinde bir dâne misin
Ebrû-kemân dilber kamer-i kudret
Gerden-i havrâda dürdâne misin

La‘l-i lebin kevser câm-ı muhabbet
Verd-i hikmet gülistân-ı melâhat
Sana mahsûs bu şöhret ü şerâfet
Hayder-veş meydânda merdâne misin

Sana kurbân olam âfet-i devrân
Şems ü kamer encüm cemâlan hayrân
Sana kulluk eder emîr-i zemân
Ey Husrev-i devrân yekdâne misin

Serviler seherde kāmetin gözler
Âşüfte âşıklar yerdedir yüzler
Üftâdeler ağlar ciğerler sızlar
Gülistân-ı dilde handâne misin

5 LUTFÎ’ye lutfeyle dîdesi fettân
Merhametin gözler bu derd-mendân
Er bulunur amma bulunmaz meydân
Darb-ı uşşâk ile sindâne misin

11’li hece vezni

476

1 Güvenme güzelim mâle devlete
Birgün olur elden gider devletin
Ömrün hebâ edüp düşme zahmete
Ellerin elinde kalur servetin

Bu dünyâya hizmet eyledi binler
Cânlar fedâ etdi nice yüzbinler
Kara günler gördü zülf-i sünbüller
Herkesin eline verdi himmetin

Şân u şerâfeti dünyânın kandır
Âdemler öldürür kanlı mekândır
Devleti serveti âb-ı revândır
Boş yorulma boşa gider gayretin

Nice bin Rüstem'ler Husrev ü Dârâ
Nice bin İskender rûy-i dilârâ
Nice bin Yûsuf'lar cemâl-i havrâ
Terk etdi gitdiler şân u şöhretin

5 Semâya uçardı taht-ı Süleymân
Yüzlerce yaşadı Hazret-i Lokmân
Bakdılar ki değil bu dârü'l-emân
Bırakdılar saltanat u şevketin

Hayder-i Kerrâr ki şâh-ı velâyet
Allah'ın arslanı mihr-i şecâat
Enbiyâ evliyâ çekdiler zahmet
Dutar mı bu gaddâr senin hurmetin

Gül-gülistân yüzlü şehzâdeleri
Cemâl-i cânâne cân-dâdeleri
Dîdâr-ı dilbere dildâdeleri
Bir avuç toprakdır dedi kıymetin

LUTFİYÂ misâfirhânedir bu hân
Aldanma verse de dür ile mercân
Emânetdir sana tendeki bu cân
Ona göre iş dut anla mühletin

11'li hece vezni

477

1 Selâm olsun sana güzel nev-civân
Bahr-i merhametde mathûr olasın
Dest-gîrin ola Hazret-i Ahmed
İnd-i Peygamber'de mesrûr olasın

Merhamet buyura Hazret-i Mennân
Derdlere dermândır rahmet-i Rahmân
Her ne kadar varsa ihvân-ı îmân
Berâberlerince mağfûr olasın

Açıla gönülde tevhîd gülleri
O gülşende öter cân bülbülleri
Raksa gelür ol dem dîn sünbülleri
Meydân-ı tevhîdde meşhûr olasın

Gülistân-ı dilde gonce-i hamrâ
Tevhîd-i Bârî'se dilde dilârâ
Kalbin olur ol dem cennet-i Me'vâ
Huzûr-i hazretde mezkûr olasın

5 Elbet makbûl olur yerdeki yüzler
Muhtâc olan dâim dergâhı gözler
Cânânını gözler cângâhı sızlar
Bu der-i dergâhe mecbûr olasın

MUHAMMED LUTFÎ'yi hayr ile yâd et
Hayır duâ ile kalbin âbâd et
Bir Fâtihâ oku rûhunu şâd et
Her iki âlemde mansûr olasın

11'li hece vezni

478

1 Cevr devrinde felek söyle kimi şâd eyledin
İzz ü nazla besleyüp vârımı berbâd eyledin

Bahr-i kan enhâr-ı tuğyân fitne-güster zî-zevâl
Nice Husrev Cemşîd'in tâcını berbâd eyledin

Gül-gülistân yüzleri soldurdun ey gaddâr felek
Haccâc'ı mefkûd eder âlemde bir âd eyledin

Ol kadar mânend-i Rüstem serv-i kadler kāmetin
Kahr ile rû-ber-zemîn kānûnu îcâd eyledin

5 Şah gedâ feryâd ederler zîr-i darbında senin
Kangı çeşm-i nem yetîme sen de bir dâd eyledin

Şîr-nerler dest-i kahrında olur lerzân bugün
Ahyârı zîr u zeber eşrâre imdâd eyledin

LUTFİYÂ câm-ı ecelden özge dermân kalmadı
Câlis-i ser-sadrımız çünki haram-zâd eyledin

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

479

1 Kurbân olayım ben sana ey Kādir u Kayyûm
Isyânıma bakmaz bana ihsânlar edersin

Ne arz edeyim âlim ü dânâ sana mâlûm
Merhamet edüp derdime dermânlar edersin

Ahvâl-i perîşânıma oldum sebeb ammâ
Ümmîd ederim şânına gufrânlar edersin

Setr eyle beni görmeye halk rûz-i cezâda
Settâru'l-uyûb dâimâ kitmânlar edersin

5 LUTFÎ gibi âşüfte alîl abd-i hakîrin
Isyânını afv eyleyerek şânlar edersin

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü/ Fe 'û lün

480

1 Ecel yeli cân mülkine
Eser bozar gülistânın
Cân mülki geçer hükmüne
Keser bozar gülistânın

Giryân eder bülbüllerin
Düşürür hâke güllerin
Hâsılı yıkar illerin
Basar bozar gülistânın

Harbesin alur eline
Hücûm eder cân iline
Çalar sağına soluna
Ezer bozar gülistânın

Bâğ-bânı bağdan ayırır
Âvâzın bâğa duyurur
Bir harâbistân kayırır
Keser bozar gülistânın

5 Esirgemez civânları
Ne pîr-i âlî-şânları
Yıkar âlî-dîvânları
Hezâr bozar gülistânın

Birgün eser bu illere
LUTFÎ od salar dillere
O gün elvedâ güllere
Eder mezâr gülistânın

8'li hece vezni

481

1 Dilâ vasf-ı makāmât-ı dil eyleyen yine sensin
Temâm şerh-i kemâlât-ı dil eyleyen yine sensin

Kemâl-i ru'yet-i eşyâ sana mahsûsdur ey dil
Reh-i Hakk'a dalâlet-i dil eyleyen yine sensin

Cemî-‘i enbiyâya evliyâya zâhir ü bâtın
Vukûf-ı sırr-ı âyât-ı dil eyleyen yine sensin

Huzûr-ı Hazret-i Bârî’de evsâf-ı cemîl sensin
Temâm neşr-i füyûzât-ı dil eyleyen yine sensin

5 Zehî ayn-i hayâtsın havz-ı Kevser sendedir ey dil
Güzel tezyîn-i cennât-ı dil eyleyen yine sensin

Senindir zevk-ı rûhânî özündür mahzen-i esrâr
İşârât u îzâhât-ı dil eyleyen yine sensin

Derûn-i dildedir cânâ Hudâ’nın Arş-ı Rahmân’ı
Cemâl-i Hakk’a mir’ât-ı dil eyleyen yine sensin

Zehî bir zevke mâlikdir zemîn ü âsumân dildir
Deverân u harekât-ı dil eyleyen yine sensin

Mahall-i feyz-i Rabbânî makām-ı sırr-ı Hakkānî
Cezebât u kerâmât-ı dil eyleyen yine sensin

10 Dilâ bezm-i elestde sen muhâtab müntehab oldun
Yerinde her hurûfât-ı dil eyleyen yine sensin

Nazargâh-ı İlâhî’dir tecellîhâne-i mutlak
Bu LUTFÎ’ye seâdât-ı dil eyleyen yine sensin

Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün

482

1 Ey nefs-i bed-ter bes değil midir
Bu kadar kibr ü inâdın senin
Yüz yere koymak hoş değil midir
Kara taş mıdır bünyâdın senin

Dâimâ bir şirk açup açarsın
Benlik şerâbın her dem içersin
Fir‘avun gibi Hak’dan kaçarsın
Şeytân mı oldu üstâdın senin

Hakk’a ibâdet aslâ yok sende
Âbid olana eylersin hande
Nefs ü şeytâne olmuşsun bende
İblîs’den eşed fesâdın senin

Farzı sünneti lâ-şey sayarsın
Râh-i bâtıla gider uyarsın
İbrâhîm'leri nâre koyarsın
Nemrûd mu olmak murâdın senin

5 Teberrî etdin edeb hayâdan
Geçmedin aslâ kibr ü riyâdan
Nasîbin yok mu nûr-i zıyâdan
İnkâr mı oldu güşâdın senin

Sevmedin bunda savm u salâtı
Vermedin hani mâlin zekâtı
Nasıl geçersin yarın sırâtı
İslâm'dır ancak bir adın senin

Mahlûk-ı Hakk'a merhametin yok
Muâmelede mürüvvetin yok
Dîn-i İslâm'a muhabbetin yok
Küfr ü kebâir îcâdın senin

Bir hizmetin yok tevhîd yolunda
Âfet-i âteş mürde dilinde
Herkese zulüm etmek elinde
Cehennemdedir feryâdın senin

MUHAMMED LUTFÎ söyler bu sözü
Kimin ki münevver olmuşsa gözü
Mü'min olanın utanır yüzü
Mevlâ'dan olsun irşâdın senin

10'lu hece vezni

483

1 Âşık olan cân verir dîdârına dilberlerin
Bülbül-veş cân atar gülzârına dilberlerin

Cân verir cândan geçer cânânına âşık olan
Gûş-i cânın bahşeder ezkârına dilberlerin

Hubb-i Mevlâ bâdesi âşıkların gark eylemiş
Kim düşer fânî olur efkârına dilberlerin

Ger çalarsa gözüne şems-i muhabbet şu'lesi
Bin cânın kurbân eder dür-bârına dilberlerin

5 Gül-gülistân-ı seâdet âşıka diyâr-ı yâr
LUTFİYÂ cânın atagör dârına dilberlerin

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

484

1 Ey şâh-i zemân birgün olur tahtdan uçarsın
Giryân olarak âkıbeti kabre göçersin

Bu fânî cihân bây u gedâ şâhı da uryân
Eyler de kara yerlere elbette geçersin

Bu mâl ü menâl evlâd ıyâl fâide vermez
Hisâb günü öz yavrularından da kaçarsın

İncû ile elmasa zer ü sîme dayanma
Hasret ile sen bâb-ı nedâmeti açarsın

5 Zekât nâmını vermedin ey münkir-i menhûs
Zannetme ki cennetdeki Kevser'den içersin

Fakîrlere karşu yediğin dürlü ta'âmı
Yarın sana Hakk'ın bu suâlinde nâ-çârsın

Her kim ki bugün nefsine bir merhamet etmez
LUTFÎ gibi bin dürlü nice derde dûçârsın

Mef ' û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

485

1 Derd-i derûnuma dermân arardım
Dediler ki derddir dermânın senin
Dergâh-ı dildâre kurbân arardım
Dediler ki cânın kurbânın senin

Âşıkların işi olur âşikâr
Kimde vardır mâlûm olur müşg-bâr
Aristo Eflâtun verdiler karar
Terk-i cândır elde fermânın senin

Zevrak-ı zevk bahr-i muhabbetdedir
Ravza-ı cân tîg-i şehâdetdedir
Mihr-i irfân burc-i hidâyetdedir
Gönüldedir gül-i handânın senin

Zencîr-i aşk mecnûnları bağlamış
Sevdâ-yı aşk ciğerleri dağlamış
Rakîblerse kılıçları yağlamış
Alkan olur birgün gerdânın senin

5 Sanma LUTFÎ bu derd seni öldürür
Hak Kerîm'dir ağlayanı güldürür
Erham Allah düşmüşleri kaldırır
Birgün olur gelür Lokmân'ın senin

11'li hece vezni

486

1 Ey gönül âh ile feryâdın senin
Nâle vü zâr oldu mûtâdın senin
Cângehe âteş düşmüşdür bugün
Arş'ı tahrîk eyledi zârın senin

Nûr-i dîdârı mı gözler gözlerin
Âteş-engîz oldu dilde sözlerin
Te'sîr eder câna bu âvâzların
Görmedim âlemde dilşâdın senin

Kara gözler zülf-i anberler seni
Devre saldı çarh-ı çenberler seni
Oda yakmış seyr-i dilberler seni
Dillere destân olup adın senin

LUTFÎ-veş ebrû-kemânlar dârına
Bir nazarla dilberin dîdârına
Âşık olan kurbân olur yârına
Böyle mi emreder üstâdın senin

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

487

1 Mevlâ seni halk etmeden bahş eylemiş hidâyetin
Nûr-i îmân İslâm ile hayr eylemiş nihâyetin

Eşyâdan okursa aref esrâr-ı tevhîd her taref
Mir'ât-ı vahdetdir cihân müzdâd ola dirâyetin

İlm-i aref kitâbıdır bu mümkinât eyle nazar
Mevcûd mûcidi gösterir kuvvet bula ferâsetin

Evvel seni mezkûr eder ilm-i ezelde zü'l-kerem
Seâdeti sebkat eden saîd imiş bidâyetin

5 Ey nûr-i dil Hakk'a dayan âheste-rev yollar keser
Zikr-i müdâmı dil bulur budur yüce kerâmetin

Eşkin giden esb-i sefer râhına bulur tiz zafer
İstikāmetde devâmın seâdete alâmetin

LUTFÎ hüner-mendânların peyrevi ol kesb et hüner
Dâimâ ehl-i himmete hizmet verir şerâfetin

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

488

1 Ey dil yine sen dilber-i dilbâzı mı gördün
O zülf-i sanem gülber-i cânbâzı mı gördün

Âşüfte perîşân yürüyorsun yine ey dil
Geysûleri gülbâr sabâ-bâzı mı gördün

Gerdende gezer kâkül-i anber ne kıyâfet
Ol âfet-i cân ebrû-kemân-bâzı mı gördün

Yerlere salup serv-i kāmetin ne melâhat
Meh-pârelerin etdiği nâz-bâzı mı gördün

5 Nev-reste güzeller göze bir fitne-feşândır
LUTFÎ o sabâ gülşen-i gülbâzı mı gördün

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

489

1 .....
.....

Emr ü fermânın İlâhî ezelinden ezelî
Fukarâ zümresini şâd edeni şâd edesin

Arş'dan a'zam iken merhamet-i Lem-yezelî
Dilerem ehl-i kerem olanı âbâd edesin

Ey kerem-şân sana şâyân bu kadar lutf u kerem
Cennet-i Me'vâ ile ihvânımı şâd edesin

5 Yâ İlâhî kerem-i ummâna eyle nazarı
O ummâna ne zevâl kulları irşâd edesin

Bu kâinât kudretinde bir hubâbdır ya Ganî
Zerre-i merhameten LUTFÎ'yi âzâd edesin

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

490

1 Zevk-ı rûha bahşeder ahsen-i etvârın senin
Halka merhamet gönülde dâim efkârın senin

Nâsırın Allah ola her dü-serâ ey nûr-i dil
Feyz-i Feyyâz'dan ala nûr çeşm-i bîdârın senin

Gülbün-i dil nem ala âb-ı hidâyetden güzel
Verd-i vahdetden aça dildeki gülzârın senin

Bu devirde böyle bir uslûb-i ilhâm lutf-i Hak
Ârifâne kıl rûşen rahmet-nisâr kârın senin

5 Bahr-i tuğyâne salan sefînesin kaptanların
Urmaya bir seng-sâre eldeki dârın senin

Kādir ü Kayyûm olan Perverdigâr destin duta
Her umûrunda muînin ola Settâr'ın senin

Dâimâ mesrûr olur Mevlâ'dan istimdâd eden
Dârü'l-emân halk ola herbir zemân gārın senin

İlm ü irfândan nasîbi olmayan zahmet çeker
Gülbe-i dilde yana LUTFİYÂ çerâğın senin

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

491

1 Ey aşk beni sen derd ile gavgālara saldın
Aklımı alup son ucu sevdâlara saldın

Bir hâle bırakdın beni n'olduğumu bilmem
Dîvâne edüp sen beni sahrâlara saldın

Pek bilmez idim husnünü bu rutbe nigârın
Gözden akıtıp sel gibi deryâlara saldın

Âkıller ile ülfet ederdim edeb ile
Anlardan alup aşk ile rüsvâlara saldın

5 Gelmezdi hayâlime hem ol zülf-i perîşân
LUTFÎ'yi bugün fikr ile hulyâlara saldın

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

492

1 Gözlerimin nûru gönlüm sürûru
Sevdiğim serverim sen safâ geldin

Rûhumun şâh-bâzı başımın tâcı
Kamer-veş dilberim sen safâ geldin

Zarf-ı zarâfetim dürr-i rahmetim
Hidâyet şehperim sen safâ geldin

Bezm-i muhabbetde bahr-i rahmetde
Ey çarh-ı çenberim sen safâ geldin

5 Belâgat bâğında nûr çerâğında
Seâdet güherim sen safâ geldin

Câm-ı mey elinde hubb-i Hak dilde
LUTFÎ'ye güzelim sen safâ geldin

11'li hece vezni

U (Vav) KĀFİYESİ

493

1 Buyurun halka-i tevhîd
Gülistân-ı îmândır bu
Îmânları edin tecdîd
Seâdetli zemândır bu

Tevhîd dilleri şâd eder
Zâkiri ber-murâd eder
Gönülleri âbâd eder
İsm-i pâk-i Rahmân'dır bu

Tevhîd kalbe verir safâ
Emrâz-ı bâtına şifâ
Tevhîd eder ehl-i vefâ
Îmânına bürhândır bu

Bâde-i tevhîdi için
Kayd-i mâsivâdan geçin
Eflâk-i aşka per açın
Câzibe-i cânândır bu

5 Cân bahş eder zâkirlere
Nûr-i tevhîd şâkirlere
Bak zikirde mâhirlere
Yüzünde nûr ayândır bu

Taht-ı tevhîdi kur dilde
Fırsat ganîmetdir elde
Tevhîd ile ol her halde
Ezkâr içre sultândır bu

Tevhîd ile Hakk'a dayan
Envâr-ı tevhîde boyan
Eltâf-ı Hakk'a ol şâyân
Zâkirlere emândır bu

Âriflere irfân olur
Âşıklara fermân olur
Muvahhid âlî-şân olur
LUTFÎ emr-i Kur'ân'dır bu

8'li hece vezni

494

1 Ey nûr-i basar gözle
Dergâh-ı keremdir bu
Mekteb-i meârifde
Deryâ-yı hikemdir bu

Hurşîd-i muhabbetdir
Eflâk-i hidâyetdir
Bir iklîm-i vahdetdir
Sahrâ-yı ademdir bu

Derd ehline cennetdir
Ravza-i seâdetdir
Dershâne-i hikmetdir
Mâkām-ı kıdemdir bu

Bir menzil-i rahmetdir
Rahmet ile ülfetdir
Bir dâr-ı şerâfetdir
Gülzâr-ı haremdir bu

5 Bu Küfrevî dergâhı
Kabûl eder âgâhı
Ebvâb-ı hidâyetdir
Deryâ-yı himemdir bu

Meşrık-ı tecellâdır
Matla-'i muallâdır
Bir dergeh-i vâlâdır
Metâf-ı hidemdir bu

Âlem-i muhabbetdir
Mâkām-ı mukarrebdir
Âgâh ola gör LUTFÎ
Ricâl-i kirâmdır bu

Mef 'û lü / Me fâ' î lün

495

1 Bâzâr-ı aşka girdi erenler
Meydân içinde merdâne yâ Hû
Bu zevk-ı aşkı sürdü erenler
Devrân ederler merdâne yâ Hû

Bezm-i elestde içmiş şerâbı
Tasdîk ederek duymuş hitâbı
Levha-i dilde okur kitâbı
Olmuş derûnu dershâne yâ Hû

Almış nemâyı âb-ı hüdâdan
Bulmuş hayâtı hubb-i Hudâ'dan
Ayrılmaz aslâ ol muktedâdan
Kemâl-i kâmil ferzâne yâ Hû

Deryâ-yı vahdet mâhîlerinden
Erbâb-ı himmet şâhîlerinden
Görsen eğer sen gâhîlerinden
Dersin o merde dîvâne yâ Hû

5 Âşüfte cânlar sermest ü hayrân
Derûnlarında derd-i firâvân
Her demlerinde nâlende giryân
Şem'a-i derde pervâne yâ Hû

Kubbe-i derde seyyâredirler
Herbiri ka'r-i deryâdedirler
Derd-i veremle devvâredirler
LUTFÎ olur mu handâne yâ Hû

Müs tef 'i lâ tün / Müs tef 'i lâ tün

496

1 Rahmet güneşi doğmuş mâh-i Ramazân'dır bu
Kerem-i Kerîm yağmış mâh-i Ramazân'dır bu

Âlem-i melekûtda bir şân u şerâfet var
Arş'ı bürümüş nûru mâh-i Ramazân'dır bu

Meydân-ı hidâyetdir menzil-i seâdetdir
Bu ümmete devletdir mâh-i Ramazân'dır bu

Bir bak ki Hudâ n'eyler sâimleri seyreyler
İftâr sâatında Hak mâh-i Ramazân'dır bu

5 Gülzâr-ı hidâyetdir dür-bâr-ı seâdetdir
Enhâr-ı kerâmetdir mâh-i Ramazân'dır bu

Memdûh-i İlâhî'dir mü'minler penâhidir
Şer-'i şerîf râhidir mâh-i Ramazân'dır bu

Rahmet nazarın dâim her gâhde alur sâim
Husûsî Ramazân'da mâh-i Ramazân'dır bu

Ezân-ı Muhammedî gör cemâl-i Ahmed'i
Bul rızâ-yı Ehad'i mâh-i Ramazân'dır bu

Cennetleri bezetmiş Rıdvân bizi gözetmiş
Firdevs-i âlâ içre mâh-i Ramazân'dır bu

10 Yetimleri şâd eyle fukarâyı yâd eyle
Âlemde bir ad eyle mâh-i Ramazân'dır bu

LUTFÎ nice nâdimdir bu ümmete hâdimdir
Rahmet ede Mevlâ'sı mâh-i Ramazân'dır bu

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Me fâ' î lün

497

1 İşretgeh-i meyhâne güzel çalmalı çalgu
Gûş-i dili ver nûr-i dîdem perdeye doğru

Sâzendeleri seyredegör hâne-i dilde
Hayrân bu tarab tarzına Çîn'de olan âhû

Gülzâr-ı melâhatde olan gül-ruhe müştāk
Bülbüller olur sâzıyla sözünde be-yâ Hû

Nev-sâkî mey-i la'li kızıl muğbeçe cânbâz
Halları hayâl gerden-i sîm müşg ola geysû

5 Devrân edicek çalgu ile ebrû-kemânlar
Ol bezm-i mey-i vahdete Rıdvân ola dil-cû

Gül-ruhlerinin güllerine şems ü kamerler
Hayret-zededir sâz ile sâzende ki hûb-rû

Allar giyinüp nağme-nevâ dilber-i gülber
Devr olsa n'ola LUTFÎ'ye ol bâde-i gül-bû

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

A, E, H (He) KĀFİYESİ

498

1 Derdlilerin dermânı
Lâ ilâhe illallah
Mağfiretin fermânı
Lâ ilâhe illallah

Şems-i hüdâ dilinde
Huccet olur elinde
Himmet olur belinde
Lâ ilâhe illallah

Nûr deryâsı gark eder
Gönlün nûru fark eder
Mağribleri şark eder
Lâ ilâhe illallah

Kerem-i Kerîm olur
Feyzullah seni bulur
Hubbullah kalbde kalur
Lâ ilâhe illallah

5 Miftâhı cennetlerin
Kevseri nîmetlerin
Deryâsı rahmetlerin
Lâ ilâhe illallah

Gül-gülistân-ı dildir
Feyz-i Hak nehr-i Nîldir
Hakk'a giden sebîldir
Lâ ilâhe illallah

Tevhîde eyle devâm
Olasın sen de kirâm
Bul indallah ihtirâm
Lâ ilâhe illallah

Nûr-i hidâyet doğar
Emtâr-ı hikmet yağar
Sırrullah kalbe sığar
Lâ ilâhe illallah

Nâzil olur rahmetler
Hâzır olur nîmetler
Ehlullahdan himmetler
Lâ ilâhe illâllah

10 Melekler nâzil olur
Rahmete nâil olur
Mü'minler kāil olur
Lâ ilâhe illâllah

Nûr-i irfânın budur
Tûr-i îmânın budur
LUTFÎ ihsânın budur
Lâ ilâhe illallah

7'li hece vezni

499

1 Nûr-i hidâyet dilde
Lâ ilâhe illallah
Ders-i seâdet elde
Lâ ilâhe illallah

Bahr-i rahmet-i Rahmân
Zâkire dârü'l-emân
Kamu derdlere dermân
Lâ ilâhe illallah

Gönül gözü nûr ola
Sıdk ile huzûr bula
Karargâhın devr ola
Lâ ilâhe illallah

Nûr-i hüdâdır dile
Afv ü fermândır ele
Kalbe muhabbet sala
Lâ ilâhe illallah

5 Merhamet nâzil ola
Melekler hâzır ola
Zü'l-Celâl nâzır ola
Lâ ilâhe illallah

Bâb-ı hikmet açıla
Mey-i safâ içile
Ağ karadan seçile
Lâ ilâhe illallah

Ders-i men aref budur
Kemâl-i şeref budur
Rızâya taref budur
Lâ ilâhe illallah

Muhabbet-i Sübhân'dır
Füyûzât-ı Rahmân'dır
Mârifet-i ummân'dır
Lâ ilâhe illallah

Gül-gülistân-ı dîndir
Gülbe-i nûr-mübîndir
Vallah Arş'ı yürüdür
Lâ ilâhe illallah

10 Mukarrebler şânıdır
Kâinâtın cânıdır
İslâm'ın îmânıdır
Lâ ilâhe illallah

Hakk'ın bahr-i rahmeti
İki cihân devleti
Enbiyâlar rif'ati
Lâ ilâhe illallah

Budur dînin esâsı
LUTFÎ sen olma âsî
Merhametin deryâsı
Lâ ilâhe illallah

7'li hece vezni

500

1 Derûn-i gönülde güneş-veş tevhîd
Envârı lemeân elhamdü lillâh
Merkez-i tevhîddir karâr u tasdîk
Esrârı feyezân elhamdü lillâh

Hâlik-ı âlemdir Cenâb-ı Allah
Merhamet eylemiş bizlere vallah
Bizler kul olalım hasbeten lillâh
Dilde nûr-i Rahmân elhamdü lillâh

İslâm halk eylemiş keremler kâni
Kalbimize vermiş nûr-i îmânı
Îmân İslâm bizde Hakk'ın ihsânı
Ne büyük bu ihsân elhamdü lillâh

Bu dünyâ fânîdir gelenler gitdi
Şâh u gedâ bütün türâbda yatdı
Hakk'a kulluk eden murâda yitdi
Kur'ân elde bürhân elhamdü lillâh

5 LUTFİYÂ aldanma denî dünyâya
Ednâ olan gönül verir ednâya
Kazandı kalbini veren Mevlâ'ya
Mansûr olur her an elhamdü lillâh

11'li Hece vezni

501

1 Ey şân-ı kerem ism-i Kerîm Hazret-i Allah
Kapandı mı dergâh
Yâ Rabbi bizi eyle kabûl vallahi billâh
Yok gayri penâhgâh

Âlemleri sen halk edeli ey Ganî Gaffâr
Yâ Hazret-i Settâr
Muhtâc olana dâimâ meftûhdur o dergâh
Elbette ki her gâh

Ummân-ı kerem arşı hubâb-vârî çevirmiş
Nüh-tâkı devirmiş
Ger kopsa bu âlemlere bir katresi nâ-gâh
Gedâyı eder şâh

Ey dâim ü Bâkî der-i eltâfına geldik
Rahmân seni bildik
Ey Zât-ı Rahîm gayri dahî var mı rehâgâh
Maktu' ola her âh

5 Mevcûd-i cûdun zerresini taksîme koysan
Bu bâzâra uysan
Mahşer yerini doldura görünmeye eşbâh
Mevcûd ola dil-hâh

Ey Bârî Teâlâ sana karşu nemiz olsun
Dergâhe mi dolsun
Sen Kādir ü Kayyûm ü Ehad'e olmuşuz âgâh
Fânî bu güzergâh

LUTFÎ'ye kerem-kâni Hudâ merhamet eyle
Aşkın ile toyla
Şerîat-i Muhammedî'dir bizlere şeh-râh
Ferd olmaya gümrâh

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün
Mef 'û lü / Fe 'û lün

502

1 Nush u pend sûd vere mi bu dil-i dîvânemize
Sâkıyân mey-i hüdâ doldura peymânemize

Dil-i dildâre fedâ cânımı kurbân edeyim
Nem-i la'linde ede meze-i mestânemize

Cilve-i tâze civân ebrû-kemân nâzına bak
Müjgânı tîr derûn-i âşık-ı ferzânemize

Hurşîd-i burc-i melâhat ne ferîddir o sanem
Kamer-i kudret-i Hak ravza-i meyhânemize

5 LUTFİYÂ bu cemâlin dârına dildâre yetiş
Âb-ı hayat-ı kadîm nem vere güldânemize

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

503

1 Âşıkān esrârını Şâh-nâme söyler söylese
Bezm-i meyde bâde-i gül-fâme söyler söylese

Mîr-i meydân-ı kerâmetdir şerâb-hârân-ı aşk
Defter-i meyhânede zer-hâme söyler söylese

Şevket ü şevk-ı şerâb-ı vahdetin sermestleri
Şerh-i metn-i zevkını bir câme söyler söylese

Mihr-i vahdet pertevinden gülşen-i dil nem alur
Gülbün-i gönlünde verd-i fâme söyler söylese

5 LUTFİYÂ dârü's-safâdır gülber-i mestâneler
Zevk-ı meyden fer alan endâme söyler söylese

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

504

1 Nây-i dil esrârını kûh-sâre söyler söylese
Bülbülân vakt-i seher gülzâre söyler söylese

Âşıkān derd ehline ister ki keşf-i râz ede
Ehl-i diller dîde-i bîdâre söyler söylese

Aşk ile aklın refâkati muhaldir mutlaka
Ehl-i dil dil zevkını berdâre söyler söylese

Gülbe-i gönlünde ârif mu'tekif olmuş müdâm
Taht-ı dilde câlis-i hünkâre söyler söylese

5 Men aref dershânesinde sırr-ı vahdet dersini
Bezm-i meyde şîşe-i sad-pâre söyler söylese

Mihr-i mânâ matla-'i dilden doğar âşıklara
Vahdet âlemindeki gam-hâre söyler söylese

LUTFİYÂ ehl-i niyâzın nâzı nâzikdir güzel
Nâzını ehl-i niyâz dildâre söyler söylese

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

505

1 Cibrîl âşıkdır vakt-i seherde
Derdli derûnun ilticâsına
Zî-rûhât bütün berr ü bahirde
Niyâz-mend olmuş mültecâsına

Gülşen-i vahdet güllerin açmış
Gül-gülistân-ı ravza-i dilde
Gonceler dildâr bülbülân can-bâz
Mihr ü mâh âşık irticâsına

Nehr-i vahdetden nemâsın almış
Gülbün-i hikmet verd-i muhabbet
Katmer-i kamer ruhleri ahmer
Himmeti âlî inticâsına

Âl-ı ruhinden hurşîd-i âlem
İktibâs eder nûr-efşân olsun
Bu şerâfeti serv-i bülendin
Âfâkı almış câ-be-câsına

5 Bezm-i ezelden bu kerem-rûler
Kenz-i mehâsin cemâl-i celî
Mihri-veş tâbân şân u şevketi
Kevser-i cennet merhabâsına

Nîm-nazariyle kamer-i kudret
Âlem-i encüm eylemiş hayret
Âşıklar ise üftâde sermest
Îtibâr olmaz her recâsına

Seyr-i cemâlin zevkını zâık
Ders-i arefde akrâna fâık
LUTFÎ'ye bir sor kim olur lâyık
Kuvveti veren ilticâsına

10'lu hece vezni

506

1 Hidâyet-bîn olan gözler cihânda
Hudâ'ya dil verir zâhir nihânda

Nukûş-i eşyâya olmaz nazar-bâz
Yapar mı köşk saray fânî mekânda

Nice bin cân döküp gitdi künûzu
Hezârân âşikâr devr-i zemânda

Misâfirhânedir dünyâ serâpâ
Kimi gördün bekā buldu bu hânda

5 Şerâfet şerbeti hubb-i Hudâ'dır
Müyesser ola mı âhir zemânda

Amân LUTFÎ gibi olma perîşân
Münevver olasın nûr-i îmânda

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

507

1 Derd elinden dâde geldik gelmedi Lokmân bize
Rûz u şeb feryâd kıldık vermedi dermân bize

Bâğ u bostân-ı melâhatde eder zevk u safâ
Arz-ı hâlimiz okumaz istemez imkân bize

Böyle bir cânsûz ciğer-dûz tîrine olduk hedef
Dergeh-i tıbhânesinde kaldı bir efgān bize

Ne kadar yandık yakıldık merhamet göstermedi
Korkaram âhir içirir bu şerâb-ı kan bize

5 Böyle nâz satmak niyâz-mendâne kimse görmemiş
Kalmadı bir cân cesedde eyledi bu cân bize

Mîr-i meydân-ı seâdetden meğer imdâd ola
Yoksa âteşler verir cân cânına hâkān bize

LUTFİYÂ dârü'l emân dergâhına eyle niyâz
Erişe bâb-ı keremden rahmet-i Rahmân bize

Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lün

508

1 Ey dil ne revâdır bu dildârıma var söyle
Böyle mi olur yâ hû hünkârıma var söyle

Firkat okunu atdı cângâhıma bırakdı
Ciğergâhımı yakdı bir yârime var söyle

Bir âteş-i bârim ki ne Kays ile Ferhad'da
Rûhum ola feryâdda gam-hârime var söyle

Şem'a-i şebim cânâ pervâneleri ister
Deryâyı yakar zârım gülbârıma var söyle

5 Ey yüzü nûr-efşânım rahm eyle dil-i zâre
Etmezse yürü ey dil bu zârıma var söyle

LUTFÎ ki ne sûd bu cân cânâne yetişmezse
Yüzün yere koy sızlan Settâr'ıma var söyle

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Me fâ' î lün

509

1 Ey kerem-kâni bes değil midir
Bu kadar adl ü itâbın bize
Recâmız sana hoş değil midir
Emr eder recâ kitâbın bize

Rahmetin sâbık gazab üstüne
Herkes yüz dutar kendi dostuna
Al bizi yâ Rab rahmin destine
Olmasun kahre şitâbın bize

Nâm-ı Muhammed bizde yâ Ehad
Sana sığındık amân yâ Samed
Kendi rahminden sen eyle meded
İsm-i Kerîm'den hitâbın bize

Var mı bir dergâh ilticâ idek
Gayrı emengâh oraya gidek
Yâ Rabbi sensiz bizler ne idek
Şânına lâyık cevâbın bize

5 Kulların senden merhamet ister
Yâ Rab sen bize merhamet göster
Var mı bir özge merhamet-güster
Merhametindir sevâbın bize

Hallâk-ı âlem sensin illallah
Ey kerem-kâni ey Kerîm Allah
Dönmeziz senden vallahi billâh
Bahr-i keremden hubâbın bize

LUTFÎ'ye lutfet ey kerem-kâni
Fetheyle bize bâb-ı Rahmân'i
Gözlere göster şems-i gufrâni
Arş-ı ihsândan aç bâbın bize

10'lu hece vezni

510

1 Ru'yet-i eşyâ-yı âlem ilm-i hikmetdir bize
Sırr-ı tevhîd seyr olur bu bahr-i rahmetdir bize

Nûr-i îmân ile İslâm kalbde müstahkem olur
Hubb-i Hak feyz-i Muhammed bâkî devletdir bize

Hazret-i Muhtâr-ı Mevlâ'ya muzâfız biz bugün
Nâmımız ümmet-i Ahmed gör ne rif'atdir bize

Sahrâ-yı vahdetde seyyâh ümmet-i Muhammed'dir
Kaydımız ehl-i îmândır ne seâdetdir bize

5 Âlemi var eyleyen Allah bizi etmiş kabûl
Tâbi-'i Kur'ân olup emr-i şerîatdir bize

Seyr-i kâinât kitâb-ı vahdetin bir şerhidir
Her tarafdan gösterir Hakk'ı hidâyetdir bize

Hilkat-i eşyâ Hudâ'nın birliğine bin delîl
Görünür her zerresinden Hak şerâfetdir bize

LUTFİYÂ sen dîde-i cândan nazar kıl âleme
Gösterir mevcûd vücûd-i Hakk'ı ibretdir bize

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

511

1 Şefâ'at tahtına sultân olan yevm-i kıyâmetde
Kemâlâtı kemâle ermiş olandır risâletde

O ki ser-defter-i sırr-ı "ev ednâ"da bulan şöhret
Münevver neyyir-i a'zam doğan arş-ı seâdetde

Tecellîhâne-i Hak'dır mukarrebler metâfıdır
Ezelde kāsim-i feyz-i İlâhî'dir hidâyetde

Kerem-şân mihr-i nûr-efşân meyân-ı enbiyâ zî-şân
Ana emsâl olan kimdir bugün şân u şerâfetde

5 Odur nûr-i İlâhî'den mürekkeb efdal-i mahlûk
Ezelden tâ-ebed dâim olandır bu hilâfetde

Bu bir Muhtâr-ı Mevlâ'dır mukaddemde muahharde
Vücûda gelmemiş mevcûd böyle ahsen kıyâfetde

MUHAMMED LUTFÎ'dir zâr u zebûn dermânde bir kemter
Kulundur kurbânındır dîde-bân bâb-ı inâyetde

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

512

1 Görünce gülberin gönlüm döner elbet gülistâne
Gül-i handân o dilberi değişmem bâğ u bostâne

Cemâlinden eğer cânân atarsa perdesin bir ân
Nazar-bazlık edersem kemterim mülk-i Süleymân'e

Cemâl-i cîm-i cânânın olanlar sırrına ârif
Görenler şâhid-i kudsî bakar mı rûy-i hâkāne

O şeb ki yâr ile hem-bezm olursa âşık-ı sermest
Sürûr-i seyr-i servi-kad gelür mi hadd-i imkâne

5 Ruh-i dildârdır dilde temâşâgâhı uşşâkın
Görünse perdesiz meh-rû ne noksân ola ol şâne

MUHAMMED LUTFÎ'ye lutfet Muhammed Mustafâ hakkı
Bu kānûn-i kirâmîdir çıkar ihsân perîşâne

Me fâ' î lün /Me fâ' î lün /Me fâ' î lün /Me fâ' î lün

513

1 Ey bâd-ı sabâ tîz-rev ol o yârime söyle
Ahvâlimi gör nâz ile dildârime söyle

Ol rûy-i kamer-tal'atı gördü gözüm ammâ
Ârâm-gehini sor sabâ seyyârime söyle

Bir nazlı nezâketli şerâfet-şiârım var
Cângâhımı âteşleyen eş'ârime söyle

Ol ebrû-kemân mîr-i zemân seyre sezâdır
Pırlanta gibi parparalı zârıma söyle

5 Yakdı der-i divâr-ı dili nâr-ı muhabbet
Sabâ-yı seher şevkı hem-esrârıma söyle

Deryâ-yı derûnumu yakar âteş-i cânsûz
Kānûn-i kirâm böyle mi dildârıma söyle

LUTFÎ der-i dergâh-ı dilârâda sebât et
Rahm eyleye belki o kerem-kârime söyle

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

514

1 Verd-i ter-veş dilde hubbin yâdigâr oldu bene
Asl-ı uslûb-i cemîlin ber-güzâr oldu bene

Âlemi halk eyleyen Allah seni gül saklasun
Ülfet ü ünsiyyetin hoş müşg-bâr oldu bene

Devlet-i bâkî dilersin Hakk'ı nâsî olma sen
Lübb-i mânâ-yı muhabbetin şikâr oldu bene

Berg-i gül şebnem ile hayât bulur vakt-i seher
Resm-i âdâb-ı kemâlin yâr-ı gār oldu bene

5 Mir'ât-ı Hak'dır gönül rûşen-zamîr âriflerin
Kûşe-i kalbinde LUTFÎ gül'izâr oldu bene

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

515

1 Amandır ey mü'min kardeş
Rızâ-yı Bârî'yi gözle
Îmân ola sana yoldaş
Rızâ-yı Bârî'yi gözle

Kara yerler seni yerler
Kişi niyetine derler
Süâl melekleri gözler
Rızâ-yı Bârî'yi gözle

Sorarlar hasb-i hâlinden
Haram helâl bu mâlinden
Azâb olur vebâlinden
Rızâ-yı Bârî'yi gözle

Eğer hayvân eğer insân
Alurlar hakkını yeksân
Değildir bu hisâb âsân
Rızâ-yı Bârî'yi gözle

5 Cenâb-ı zü'l-Celâl Allah
Huzûra celb eder vallah
Okudur defterin billâh
Rızâ-yı Bârî'yi gözle

Îmân İslâm namâz ile
Kāim olur niyâz ile
Bugün bir çâre-sâz ile
Rızâ-yı Bârî'yi gözle

Fakîr miskînleri Allah
Sana muhtâc edüp vallah
Zekât ver bul keremullah
Rızâ-yı Bârî'yi gözle

Kabûl etdinse Kur'ân'ı
Kâmil etdinse îmânı
Dutarsın emr ü fermânı
Rızâ-yı Bârî'yi gözle

Seni halk eyledi Allah
Îmân İslâm ile vallah
Peygamberin resûlullah
Rızâ-yı Bârî'yi gözle

10 Hevâ-yı nefsine gitme
Kitâbın emrini atma
Bu dîni dünyâya satma
Rızâ-yı Bârî'yi gözle

Hâkim-i yevmi'd-dîn Allah
Bizi ihyâ eder vallah
Görür hisâbımız billâh
Rızâ-yı Bârî'yi gözle

O günde hakkı hak ede
Herkes mahalline gide
O günde âsîler n'ide
Rızâ-yı Bârî'yi gözle

Tarîk-ı hakkı Kur'ân'da
Beyân eyledi fermânda
Kulu kalmaya nîrânda
Rızâ-yı Bârî'yi gözle

Der-i dergâhını Allah
Bize feth eyledi vallah
Olur tevbe kabûl billah
Rızâ-yı Bârî'yi gözle

15 MUHAMMED LUTFÎ'ye dermân
Vere afvimize fermân
Ola yoldaş bize îmân
Rızâ-yı Bârî'yi gözle

8'li hece vezni

516

1 Bir selâm gönderdim merd-i merdâne
Merhabâ efendim la'l-i dürdâne
Burc-i hidâyetde güneş görenler
Kurbân olur muallim-i Kur'ân'e

Ne renklere düşdü bu devr-i zemân
Kalmadı bir yerde bir dârü'l-emân
Her kimde var ise vallahi îmân
Kurbân olur muallim-i Kur'ân'e

Ümmet-i Muhammed hâmil-i îmân
Hazret-i Kur'ân'dır îmâne dermân
Her kim ister ise rızâ-yı Rahmân
Kurbân olur muallim-i Kur'ân'e

Sirâc-ı neyyîr ehl-i îmândır
Muallim-i Kur'ân dârü'l-emândır
Her kim ki tâlib-i dâr-ı cinândır
Kurbân olur muallim-i Kur'ân'

5 Muallimin kahr ü sitemi câne
Verilmez vallahi dürr ü mercâne
Her kim âşık ise Zât-ı Sübhân'e
Kurbân olur muallim-i Kur'ân'e

İsteyenler seâdet-i ebedî
Gözleyenler dilde nûr-i Ehad'i
Her kim sever ise Zât-ı Samed'i
Kurbân olur muallim-i Kur'ân'e

Görmez misin Mevlâ bizleri netdi
Kâfirler elinde terbiye etdi
Nice müslim kâfir ellerin öpdü
Kurbân olur muallim-i Kur'ân'e

Tâlîm-i Kur'ân'dır efdal-i a'mâl
Kur'ân ile bulur bu îmân kemâl
Her kim ister ise bulmaya zevâl
Kurbân olur muallim-i Kur'ân'e

Ne kadar olsa da âlim-i âmil
Şöhreti olursa âleme şâmil
Tâlîm-i sıbyâne olmasa mâil
Kurbân olur muallim-i Kur'ân'e

10 İster ise olsun âlemde fâık
Bu üstâd-ı kâmil fetvâya lâyık
Takdîr etse kemâlâtına lâyık
Kurbân olur muallim-i Kur'ân'e

Muallim-i sıbyân dârü'l-emândır
Muallim-i sıbyân nûr-i zemândır
Dest-gîr-i ümmet rahm-i Rahmân'dır
Kurbân olur muallim-i Kur'ân'e

Seâdet-mend olan dutar hak sözü
Tâlîm-i Kur'ân'dan ayırmaz gözü
LUTFİYÂ hak sözden utanır yüzü
Kurbân olur muallim-i Kur'ân'e

11'li hece vezni

517

1 Gözüm göreli gülberini dâr-ı haremde
Bir dahî müyesser ola mı beyt-i keremde

Gülzâr-ı melâhatde gül-endâm o kamer-veş
Geysûleri zehir sanemin telleri nemde

Gör nev-kameri ebrûleri eyledi temsîl
Sûretini ser-satr-ı şeref bâğ-ı İrem'de

Âhûlara âfet olalı ol kara gözler
Çîn iklîmine fitne-feşân oldu kıdemde

5 LUTFÎ gibi âşüftelerin halini seyr et
Odlara yanar subh u mesâ bahr-i veremde

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

518

1 Ağla ey dil cân söken kanlar döken geldi yine
Ehl-i îmân kalbine âteş eken geldi yine

Bu Muharremü'l-haramde mâcerâ-yı Kerbelâ
Zahr-i İslâm'ı kırup beller büken geldi yine

Ol kamer-tal'at Huseyn'in kâkül'i gülbârını
Dâne dâne yerlere eyvâh eken geldi yine

Ehl-i eflâk ü arâzi cümleten eşyâ bugün
Dağlanurlar hânedâne dâğ çeken geldi yine

5 LUTFİYÂ dâr-ı fenâ bây u gedâyı ağladır
Doğduğu günde de ki devlet-füken geldi yine

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

519

1 Ey bâd-ı sabâ zülf-i semen-sâyeme değme
Ol serv-i revîş ebrû-kemân yayıma değme

Ey bâd-ı sabâ kâkül-i gül müşg-feşânım
Gülşene verir şa'şaa bedr-âyeme değme

Ey bâd-ı sabâ rûy-i nûr efşâne nazar kıl
Dîdârına bak mihr ü meh-ârâyime değme

Ey bâd-ı sabâ dilbere dildâdesin ammâ
Meyhânede mey-keşleri gör pâyime değme

5 LUTFÎ'ye terahhum ede ol pîr-i mugān ki
Emr eyleye dil-beste revîş nâyime değme

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

520

1 Ey merhamet kâni Hazret-i Allah
Amân Allah amân amân ver bize
Yüz dutduk dergâhe hasbeten lillâh
Amân Allah amân amân ver bize

Habîb'indir senin Ahmed-i Muhtâr
Ey keremler kâni ey Ganî Settâr
Muhammed hurmeti amân yâ Gaffâr
Amân Allah amân amân ver bize

Bi-hurmeti sıdk-ı Sıddîk-ı Ekber
Severdi Sıddîk'ı Zât-ı Peygamber
Bi-hurmeti yâ Rab nâmûs-i ekber
Amân Allah amân amân ver bize

Bi-hurmeti yâ Rab Hazret-i Ömer
Mâden-i adâlet belinde kemer
Ehl-i îmân olan merhamet umar
Amân Allah amân amân ver bize

5 Bi-hurmeti yâ Rab Hazret-i Osman
Yüzünde berk urur envâr-ı Kur'ân
Feyz-i Kur'ân ile olmuş nümâyân
Amân Allah amân amân ver bize

Bi-hurmeti yâ Rab Hazret-i Ali
Dâmâd-ı Peygamber hakkā bir velî
Şâh-ı velâyetdir nazlı cilveli
Amân Allah amân amân ver bize

Bi-hurmeti yâ Rab Hazret-i Hasen
Hilm ü sabrı indallahda muhassen
Nûr-i hüdâ kadri âli müstahsen
Amân Allah amân amân ver bize

Bi-hurmeti yâ Rab Hazret-i Huseyn
Serdâr-ı şühedâ ol kurret-i ayn
Severdi Huseyn'i sultân-ı kevneyn
Amân Allah amân amân ver bize

Zeyne'l-Âbidîn'dir dürr-i velâyet
Üveys-i Karânî mihr-i seâdet
Pîr-i Geylânî'dir şems-i reşâdet
Amân Allah amân amân ver bize

10 Enbiyâullahın şefâ‘atine
Evliyâullahhın kerâmetine
Gavs-i zemânenin merhametine
Amân Allah amân amân ver bize

Sen Kerîm’sin sen Rahîm’sin İlâhi
Sen hakîm’sin sen Halîm’sin İlâhi
Yüzü yerde LUTFÎ gözler dergâhi
Amân Allah amân amân ver bize

11’li hece vezni

521

1 Arş’da okunur sûre-i Rahmân Ramazân’da
Envâr-ı hüdâ dillere Kur’ân Ramazân’da

Bu rahmet ayı Hazret-i Kur’ân ile Memdûh
Bu kenz-i kerem İslâm’a ihsân Ramazân’da

İstiğfâr eder mü’mine bu mâhda melekler
Gün gibi doğar kalblere irfân Ramazân’da

Her kimde ki var hubb-i Hudâ lübb-i muhabbet
Allah’a eder cânını kurbân Ramazân’da

5 Ey nûr-i basar nûr-i basîret ile bir bak
Envâr-ı Muhammed ola sultân Ramazân’da

Cibrîl-i emîn emr-i Hudâ ile getirdi
Ahmed’e nüzûl eyledi Furkān Ramazân’da

Dergâhe yüzün dut O kerem-kânına yalvar
Elbette eder derdine dermân Ramazân’da

Leyle-i Kadir’de açılur bâb-ı tecellâ
Cân gözlerine görüne cânân Ramazân’da

Hak sâat-i iftârda eder sâime hurmet
Rahmet nazarıyla baka Rahmân Ramazân’da

10 Allah’ı seven mâl ile cânına ne minnet
Sahîler alur cennet-i gufrân Ramazân’da

Bir kerre düşün cânın emânet bedeninde
Lutf u kerem-i Hakk'a bul imkân Ramazân'da

Bir kere tefekkür edegör rûz-i cezâyı
Al ihsân ile afvine fermân Ramazân'da

Allah sahîdir sahîyi hem sever Allah
Kalmaya fakîr aç yetîm uryân Ramazân'da

Bu malı sana verdi Hudâ emri budur ki
Ver yine Hudâ yoluna bul şân Ramazân'da

15 LUTFÎ'de ne var te'sîrini halk ede Allah
Lutfeyleye bu ümmete Rahmân Ramazân'da

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

522

1 Seyr-i dîdâr ister bu haste gözler
Bir haber gönderin mihr-i zemâne
Dildâde dildârdan merhamet gözler
Kabûl ede dilber dârü'l-emâne

Gülbe-i gönülde yanmış sirâcı
Göstermiş muhabbet râh-i minhâcı
Her ne emrederse başımın tâcı
Kurbân olsun cânım ebrû-kemâne

Bir nazar-endâzı cennet-i cândır
Güneşlerden güzel nazlı civândır
Bir bakın ki dilde ne heyecândır
Bu kadarca hasret sığmaz imkâne

Ne kadar devr etse belâ-yı girdâb
Bahr-i muhabbetde olmaz bir hubâb
Zîr-i muhabbetde kāf olur zübâb
Bu âfet sığar mı kevn ü mekâne

5 Mecnûn'u sahrâya saldı o Leylâ
Kâkül-i Leylâ'dan oldu tecellâ
Dîdâr-ı Leylâ'dır Mecnûn'a sahrâ
O sahrâda düşdü gül gülistâne

Nice bin güneş var her bir zerrede
Mâh-i tâbân gizli tâze gurrede
Dürr ü mercân vardır köhne surrede
Cihân-nümâ dildir sende dürdâne

LUTFİYÂ keremi Kerîm'den iste
Merhameti dâim Rahîm'den iste
Derdine dermânı Hakîm'den iste
Bu kerem mahsûsdur rahm-i Rahmân'e

11'li hece vezni

523

1 Ey nûr-i basar nûr-i basîret vere Allah
Dil-dîdesine mihr-i hidâyet çala her gâh

Dest-gîr ola Hâdî-i Mutlak dü-serâda
Esrâr-ı hakîkate seni eyleye âgâh

Gülbe-i gönül feyz-i muhabbet ile mâmûr
Olsun sana mürşid reh-i Mevlâye'de bir âh

Her demde niyâz eyle der-i dergeh-i Hakk'a
Elbet lâzım ehl-i niyâza niyâzı hem-râh

5 Allahü Kerîm lutfu kadîm rahmeti vâsi'
Fettâh u Hakîm dergehi feth eylemiş her gâh

LUTFÎ gibi vîrâne ile hem-nişîn olma
Mâmûr gönül mülkini vîrân eder nâ-gâh

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

524

1 Gûş-dâr ol hûş-mendim şerîat akvâline
"Es-sahiyyü habîbullah" bak hadîs meâline

Men-yetevekkel alâllah sırrına serdâr olup
Bul kanâat kenzini yapış sehâvet dâline

Fakr içinde bul gınâ müstağnî ol ey merd-i şîr
Âb-ı rûyin katresin verme cihânın mâline

Dergeh-i Mevlâ'ya dilden kıl münâcât arza ver
Râzı ol ilm-i ezelden taksîmin nevâline

5 Bâb-ı abdi dak eden sâil olur dâim fakîr
Her dü-âlemde fakîrdir bak Resûl'ün kāline

Sâilân meyân-ı nâsda hor hakîrdir dâima
Kes gözün kılma nazar sen bir ehad emvâline

Devlet-i dünyâ seni ta'kîb ederse sâye-veş
Ol zemân ızhâr-i nîmet et Hudâ ebdâline

Zevk-ı nefsin terk ederek sor fakîrler hâlini
Hayder ü Fârûk gibi bak eytâmın ahvâline

Çâr-civâran kıl nazar noksân-ı cîrânı gözet
Allah içün nâzır ol her gün gedâlar hâline

10 Kuş gibi derüp deşürüp kendi yavrun besleme
İnsâfın var ise bir bak ehl-i hâl ef'âline

Rağbet etmez er olan kerkes gibi bil cî'feye
Ankā-veş konar o meh-rû bir seâdet dâline

Aç yatar çul-pûş gezer etmez tenezzül merd-i şîr
Ağzını vurmaz süâlin bu zehirli bâline

Pek müreccahdır yanında evliyânın LUTFİYÂ
Fakr ile eyler tefahhur bakmaz ednâ yâline

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

525

1 Mey içüp mahbûb seven cânın verir meyhâneye
Sâkî nev-bâde kızıl ruhun verir demhâneye

Îyş ü nûşi işret-i zevk-ı meyi nây-ı dili
Ol bilür ki cân u dilden cân verir cânâneye

Dâimâ aşk zevkının bu Arş u ferş muhtâcıdır
Bahr-i aşkda mâlik oldukça gönül dürdâneye

Seyredince kasr-ı dilde mihr-veş cânânını
Cevr-i yâri ızz ü nâzla doldurur cânhâneye

5 Kim severse dilberi cânından el çekmek gerek
Aç gözün bir kerre bak ağlar güler mestâneye

Nâr-ı aşkı bülbüle sorma gülün dalındadır
LUTFİYÂ sor şiddet-i nârda yanan pervâneye

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

526

1 Cânân yolunda cânım giderse cânıma minnet "el-hukmü lillâh"
Yârin eliyle şem'am yanarsa devlet-i bâkî "fazlun minallah"

Dîdâr-ı yâri kılan temâşâ ağyâr yüzüne bakar mı hâşâ
Nûr-i tecellâ menzil-gehidir mir'at-ı hikmet "min-kudretillâh"

Hurşîd-i mânâ mihr-i dilârâ şevk-ı cemâli kamer-i garrâ
Enzâr-ı rahmet kân-i kerâmet şems-i seâdet "min-rahmetillâh"

Enhâr-ı irfân sadrında cârî ezkâr-ı Rahmân leyl ü nehâri
Feyz-i feyezân dârü'ş-şifâdır fermân-ı dâim "tûbû ilallah"

5 Burc-i Küfrâ'da mah-i münevver doğdu o meh-rû hurşîd-i ahmer
Mürşid-i ümmet ummân-ı rahmet nûr-i mücessem "rûh-i meallah"

Pîr-i Küfrevî emîr-i ebrâr nûr-i mânevî sultân-ı ahyâr
Şems-i hidâyet necm-i seâdet hâdî-i ümmet "min-keremillâh"

Nâm-ı Muhammed sırr-ı mukaddes emîr-i aktâb bir Zât-ı Akdes
Serdâr-ı pîrân râh-ı hüdâde Lokmân-ı devrân "li-hikmetillâh"

Tavâf ederdi ricâl-i kirâm asrında olan âlim ü allâm
Dergâh-ı Mevlâ idi o sultân ihsân ederdi "hasbeten lillâh"

LUTFÎ letâfet şânına şâyân hurşîd-i vahdet güneşden ayân
Nâşir-i feyz-i feyyâz-ı mutlak ehl-i îmâne "lillâhi fillâh"

Müs tef 'i lâ tün / Müs tef 'i lâ tün / Müs tef 'i lâ tün / Müs tef 'i lâ tün

527

1 Rahm eder mîr-i zemân gördüğü üftâdesine
Kerem etmez mi Kerîm bende-i dildâdesine

Dür-i deryâ-yı kerem Hayder-i Kerrâr-ı velî
İhsân ederdi aceb bende-i şermendesine

Er olur erbâb-ı dil himmeti âlî ne kadar
Olsa mültecîleri bin vere her bendesine

Der-i dergâhını tâif olıcak bây u gedâ
Gün gibi ikrâm eder gördüğü efgendesine

5 Ne seâdet ne hidâyet bu şerâfet ne sehâ
Cân verir cân diyerek dârına âyendesine

LUTFİYÂ dârü'l-emân dârıdır ehl-i keremin
O kerem-şân ne yapar dârına pâ-bendesine

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

528

1 Ey şân-ı kerem rahm et mahzûnları şâd eyle
Bu dergeh-i vâlâda gedâları yâd eyle

Dil-hastelerin gözler şerbet-i şifâ senden
Lokmân-ı zemân sensin derdlerine dâd eyle

Erbâb-ı kerem her dem üftâdelerin gözler
Ahvâl-i perîşâne ikrâmı murâd eyle

Şerâfeti eşrâfın ihsân iledir dâim
Dermândeye kıl hurmet âlemde bir âd eyle

5 Sâilleri mesrûr et harâbları mâmûr et
Esîrlere kıl ihsân derbendi âzâd eyle

LUTFÎ'ye kerem eyle peymâne-i himmetden
Bir şerbet-i şâfî ver dergâhı güşâd eyle

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Me fâ' î lün

529

1 Deryâ-yı muhabbetden bir katre düşe dilde
O nûr-i hidâyetden bir zerre ola elde

Bu âb-ı hidâyetden nem ala gönül verdi
Seâdet-i sermedî bu mey ile bu mülde

Gözler seni o dildâr bilsen nedir ol efkâr
Eyleye seni bîdâr irşâd ede bu çölde

Ey nûr-i basar kurbân cânım sizedir her ân
Bir bûy-i hidâyet var bu bağda olan gülde

5 Bu verd-i hidâyet ki sultân-ı reyâhîndir
Sahrâ-yı hakîkatdir bulunmadı her ilde

LUTFÎ ne şerâfetdir meyhâne-i vahdetde
Lutfî'ye ede ikrâm Hak duttuğu hak yolda

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Me fâ' î lün

530

1 Gör ne hevâ gösterir bu meh-tâbân bize
Nazlı nüvâziş eder lebleri handân bize

Fitne-i cânsûzdur dilber-i tannâz olan
Gör ki ne nâzlar satar âfet-i devrân bize

Ebrû-kemân dilberân dillere âteş atar
Ol perî-veş nev-civân âteş-i hicrân bize

Servi-revân servi-veş kāmet-i şimşâddır
Seyr ü safâ âleme vermedi meydân bize

5 LUTFÎ perî-rûlerin âdetidir her zemân
Herkese kevser verir ciğer-i atşân bize

Müf te 'i lün / Fâ 'i lün / Müf te 'i lün / Fâ 'i lün

531

1 Nev-reste nev-civânım envâr-ı her dü-dîde
Cânım size fedâdır dilber-i ber-güzîde

Ebrû-kemân dilârâ serveri dilberânın
Böyle cânbâz-ı dilber ez-âşıkān remîde

Nazarı tîr kemân-bâz ciğergâhım dağıtdı
Dûd-i âh-ı derûnum imdâdıma resîde

Geysûleri dağılmış serv-i kāmet levendin
Seyrine tâkat etmez âşıkān-ı şûrîde

5 Zülf-i sabâya müşg-i Tâtâr'dan hûb-terdir
Gülistân-ı gül-i ter vakt-i seher demîde

Görülmemiş cihânda emsâli şûh u şengin
Hurşîd-veş nümâyân halk etmiş âferîde

Devr-i dehirde cânâ bir âfet-i zemândır
Üftâdeler elinden dâd etmede revîde

LUTFÎ o mihr-i rûyân saldı seni belâya
Âteş ocağı olmuş ciğergâhım kadîde

Müs tef 'i lün / Fe 'û lün / Müs tef 'i lün / Fe 'û lün

532

1 Yâ Rabbi bizi şânın olan şâne bağışla
Hurşîd-i hüdâ Resûl-i zî-şâne bağışla

Ey şân-ı kerem merhametin bahrine bahşet
Dergâhde olan nazlı perîşâne bağışla

Lutf u keremin bahrine kenar mı olur yâ
Ezelden ebed nûr-i âlî-şâne bağışla

Rahmân u Rahîm Zât-ı Kadîm Hazret-i Mevlâ
Sûre-i Duhâ tebşîr-i Kur'ân'e bağışla

5 Hurşîd-i hüdâ doğdu bize Zât-ı Muhammed
Ol zât-ı kerem rahmet-i Rahmân'e bağışla

Ümmîd-i kavîmiz budur ey Hâlik-ı âlem
Kamer-i hüdâ hurşîd-i rahşâne bağışla

Yokdan bizi var eyleyen ey Kādir ü Kayyûm
Deryâ-yı kerem katre-i ummâne bağışla

Yâ Rabbi bu dem dergehe karşu yüzümüz yok
Muhtârın olan zât-ı kerem-şâne bağışla

Sensin bize ancak İlâhî erham ü ekrem
Dergâhe fedâ LUTFÎ'yi kurbâne bağışla

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

533

1 Yolun uğrar ise ey dil ser-i kûy-i dilârâye
Gider elden gönül cânâ ola kurbân o bedr-âye

Zehî ol şem-'i ruhsâre yanar pervâne-veş uşşâk
Eğer arz-ı cemâl etse döner Leyle-i Esrâ'ye

Eyâ şâhlar şâhı cânân senin devrindeki ihsân
Zülâl-i vaslına karşu ne minnet câm-ı hamrâye

Leb-i la'linden aksetmiş kızıllık câm-ı cilâye
Kızıl güller olur hayrân şehâ sen yüz-i tuğrâye

5 Cemâl-i bâ-kemâlinden tecellî nûrunun aksi
Müsellemdir sana cânân ne İskender ü Dârâ'ye

Eğer husnin kitâbı bir okunsa halk-ı âlemde
Ne zikr-i cennet-i Me'vâ ne hûrî-îyn ü havrâye

Eğer şefkat yüzünden bir nazar-ı rahmetin LUTFÎ
Alursa yetişir elbet o mihr-i âlem-ârâye

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

534

1 Dikkatle hele eyle nazar halk-ı cihâne
Güneş gibi görünmeye hiç var mı bahâne

Kitâb-ı Kerîm hâk ile yeksân ola bir ferd
Hurmetdârı var mı dahî bak pîr ü civâne

Elbet bu gidiş zîr ü zeber etmese halkı
Muhâlif olur îtikād-ı ehl-i îmâne

Kahhâr-ı Kadîm verdiği fermâne muhâlif
Kendisi ola etmeye emrini revâne

5 Ger çıkmaya bu hâle dahî gayret-i Mevlâ
Düşmez bu sıfat Hâlik-ı âlemdeki şâne

Tizden görülür adl-i Hudâ gün gibi cânâ
Gaflet ile ey LUTFî bugün düşme ziyâne

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

535

1 Neler vardır eğer görsen huzûr-i beyt-i Mevlâ'de
Neler vardır eğer bilsen o dergâh-ı muallâde

Nice Cibrîller iner sidrelerinden olur tâif
Niceler gark olur gider o meh-rû âlem-ârâde

Metâf-ı enbiyâdır evvel-i emirde âdemde
Çâr-etrafında medfûndur görünür dâr-ı ukbâde

Gerek pîr ü gerek civân gerek cinn ü gerek insân
Olurlar hâk ile yeksân alurlar zevk mânâde

Cem olmuş aktâr-ı arzdan dahî bilâd-ı şettâden
Ederler bâb-ı Kâbe'de niyâzı dâr-ı vâlâde

5 Kamu rû-ber-zemîn olmuş dilerler rahmet-i Rahmân
Teâlâ şânuhû ekber okurlar dersi eşyâde

Nebîler serveri nûr-i hüdâ ancak Muhammed'dir
Alırdı feyz-i Rabbânî olurdu gark bu deryâde

Nisâ ricâl sabî sıbyân niyâz bahrine gark olmuş
Akar gözlerinin yaşı vereler cân o esnâde

Görünür rahmet-i Rahmân güneşden azher ey LUTFÎ
Hidâyet güneşi doğmuş amândır kalma amâde

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

536

1 Ey sabâ esrâr-ı aşkı zülf-i yâre söyleme
Ki sakın vakt-i seher bülbül-i zâre söyleme

İhtiyârsız eylemiş zevk-ı derûnî gönlümü
Zevrak-ı dil zevkini Mansûr-i dâre söyleme

O kemân-ebrûlerin tâkına kurbândır bu cân
Zülf-i zer kıykâc-külâh hurşîd-i yâre söyleme

Gül-gülistân-ı melâhat serveridir sevdiğim
İklîm-i Çîn'e varırsan müşg-bâre söyleme

5 Nâzını meh-pârelerin ehl-i muhabbet çeker
Sakla bu cevheri canda bir nigâre söyleme

Gir derûn-i dilbere vakt-i seher şebnem gibi
Kûh-sârlar çevresinde lâlezâre söyleme

Gülbe-i gönlünde görsen sâf sâf güller güzel
Şevk-ı iftihâr ile çigninde câre söyleme

Serfürû et server-i hûbâne eyle ilticâ
Dil-nişîn ol derdini her gam-küsâre söyleme

Ketm-i esrâr eyle LUTFÎ bâri ağyâr duymasın
Der-i dergâh-ı haremde yâr-i gāra söyleme

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

537

1 Âhir zemândır ey dîdem
Bozuldu âlem dem-be-dem
Müddet temâm buldu adem
Yetmez mi bu noksan bize

Çarhı temâm çevirdiler
Yerli yerin devirdiler
Harman gibi savurdular
Yetmez mi bu noksan bize

Din yolunu sed etdiler
Bid'atları medh etdiler
Ehl-i hakkı reddetdiler
Yetmez mi bu noksan bize

Emredler âmir oldular
Sadr-ı dîvâne geldiler
Bir yerine bin doldular
Yetmez mi bu noksan bize

5 Arsız edebsiz ileri
Ehl-i kemâl kaldı geri
Dindârların yokdur yeri
Yetmez mi bu noksan bize

Bir dâm-ı dîn oldu güşâd
Bid'atları kıldı âbâd
Gitdi kulûbdan îtikād
Yetmez mi bu noksan bize

Bir hizmetin bin mislini
Almış o fer‘î aslını
Bilmez kıymet-i faslını
Yetmez mi bu noksan bize

İrfânı îmânı olan
Ekser ölüp oldu revân
Fâsıklara kaldı cihân
Yetmez mi bu noksan bize

Ehl-i ilimdir her zemân
Şem-‘i halâyıkdır cihân
Boş kaldı ekser şem‘adan
Yetmez mi bu noksan bize

10 Kul oldular âmirlere
Buğz etdiler fakîrlere
Doldu sivâ zamîrlere
Yetmez mi bu noksan bize

Sünnet-i Ahmed nerdedir
Şer-‘i Muhammed nerdedir
Kur’ân-ı Ehad nerdedir
Yetmez mi bu noksan bize

Hubb-i riyâset âlime
Baş eğdirir çok zâlime
Ola mı husn-i hâtime
Yetmez mi bu noksan bize

Tâc ile hırkadır nazar
Dervîş imiş deyû gezer
Bir menhîden kılmaz hazer
Yetmez mi bu noksan bize

Hakk’ı kabûlden taşradır
İlm-i tasavvuf başladır
Şer‘in hilâfın işledir
Yetmez mi bu noksan bize

15 Haram helâl demez yiyer
Kılıçsız kalkansız soyar
Kustuğu gününde doyar
Yetmez mi bu noksan bize

Cem eylemiş LUTFÎ hemân
Nazm u şi‘rinde bil ayân
Hulk-ı rezîleyi beyân
Yetmez mi bu noksan bize

Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün

538

1 Eğer mey-i muhabbet neş’esinden bir kadeh-bâze
Düşerse artırır zevkı uyunca tel-i yelpâze

Döner pervâne-tek camlar leb-i gülnâr-ı uşşâka
Verirler bâde-i gülgûn dil-i şeydâ-yı cânbâze

Gönül eflâkinin şems-i hüveydâsı muhabbetdir
Muhabbetden olur imdâd hadîs-i aşk-ı dilbâze

Simürg-i kāf-ı ankāyı eğer koknûs-i Hindî’le
Ne bir katre ne bir zerre o mürg-i şâh-ı şehbâze

5 Ne tâc u taht-ı Keyhusrev ne nakş-ı câm-ı Cem Cemşîd
Ne saltanat-ı Osmânî erişir zevk-ı mül-bâze

Ne gül-i gülşen-i bâğ-ı İrem'de ber-karâr eyler
Değince zülf-i dildârın sabâ-yı aşk-ı gülbâze

Gönülden rûz u şeb LUTFÎ tazarru' eyle Mevlâ'ye
Şerâb-ı aşkın ihsânı sezâdır ol bî-enbâze

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

539

1 Bülbül-i şeydâ gül budağına
Mecnûn-i sahrâ Leylâ dâğına
Kûhken Ferhâd bülbül-i cânı
Saldı feryâda Şîrîn bâğına

Kurdu cângâhe tahtını cânân
Bahşetdi câne zevkıni cinân
Husn-i cemâli seyretdi cânân
Mihr ü mâh kurbân al yanağına

Mihr-i muhabbeti çaldı gönlüme
Ekmel-i îmân doldu gönlüme
İlm ü hikmeti geldi gönlüme
Olalı huddâm pîr ocağına

Evliyâullah kenz-i irfândır
Mazhar-i nâm-ı nûr-i Yezdân'dır
Kalbi kābil-i feyz-i Rahmân'dır
Dürr-i şehvârdır al kulağına

5 Pîr-i tarîkın el ver eline
Seni iletsün lâhût iline
Merhameti bul râz-ı diline
Cân u dilden koy yüz ayağına

Aşkı meşk eyle derûn-i dilde
Zevk-ı güli bul hoş mey ü mülde
Bülbül-i cânı mevsim-i gülde
Kurbân edegör gonce çağına

İlm-i ezelde âşıka ezvâk
Eylemiş Allah aşkını erzâk
Cem olup uşşâk aldılar evrâk
Dermeye güller tevhîd bâğına

Hubbun edüpdür âdemi nâcî
Zerre-i derdin gönlüm ilâcı
LUTFÎ gönlünde yakdı sirâcı
Pervâne olup dîn çerâğına

10'lu hece vezni

540

1 Pek keder oldu bugün bu uluvv-i şânımıza
Merhamet ede Hudâ hâl-i perîşânımıza

Kerem-i Zât-ı Kerîm dâd-res olsa n'ola ki
Bizi bahşeyleye Hak Resûl-i zî-şânımıza

Ne aceb bahr-i siyah emvâcı gark etdi bizi
Nâzırân hayret eder başdaki nişânımıza

Kütüb-i münzelenin memdûhi Muhtâr-i Hudâ
Ümmeti hayru'l-ümem Hak buyurup şânımıza

5 Bu felâket var iken gayri kederler ne imiş
LUTFİYÂ esdi hazân dîn-i gülistânımıza

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

541

1 Gel güzelim rahm kıl âşık-ı şeydâ dile
Âhûlar ağlar gezer mecnûn-i rüsvâ dile

Pençe-i bu kahr-ı aşk şîr-i nere benzemez
Cevr ü cefâ sen de gel eyleme sevdâ dile

Bâr-i muhabbet eğer kûh-i kāf olsa ezer
Lutf ü kerem eyleye Hazret-i Mevlâ dile

Yâr ile hem-dem olan âşık olur mün'adim
Sağlığa sahrâ gerek meftûn-i Leylâ dile

5 Kāide-i aşkdır âşıkı cellâd eder
Arz-ı cemâl eylese dilber-i rânâ dile

Feyz-i muhabbet-i Hak nûr-i hüdâ dildedir
Bezm-i ezel bahş olup bu dürr-i yektâ dile

LUTFÎ sözün eyleme sâde güzel rahm kıl
Kendine eyle nazar nusret-i Mevlâ dile

Müf te 'i lün / Fâ 'i lün / Müf te 'i lün / Fâ 'i lün

542

1 Hızr ile Mûsâ
Meryem ü Îsâ
Urdular asâ
Âlem-i aşka

Yûsuf u Ya'kûb
Sâbır-ı Eyyûb
Kurdular uslûb
Âlem-i aşka

Çâr-i yâri Hak
Eyledi mülhak
Oldular ilhak
Âlem-i aşka

Etdiler seyrân
Kıldılar devrân
Oldular hayrân
Âlem-i aşka

5 Erbâb-ı sülûk
Sultân-ı mülûk
Etdiler dülûk
Âlem-i aşka

Gör ehl-i nâzı
Eyler niyâzı
Çaldılar sâzı
Âlem-i aşka

Pîr-i tarîkat
Ehl-i hakîkat
Etdiler dikkat
Âlem-i aşka

Mey cân-ı cândır
Sâfî îmândır
Mey râygândır
Âlem-i aşka

Ol merd-i kâmil
Şer' ile âmil
Olasın kāil
Âlem-i aşka

10 Evvel şerîat
Bilmek mârifet
Dutmak tarîkat
Âlem-i aşka

Ey nûr-i basar
Vahîd söz keser
Er bayrak asar
Âlem-i aşka

LUTFÎ'ye Bârî
Lutf ede Tanrı
Lutf ola yâri
Âlem-i aşka

5'li hece vezni

543

1 Ey nâme yürü var gül-i gülzârıma söyle
Ahvâl-i perîşânımı dildârıma söyle

Cângâhıma bırakdı âteş âfet-i devrân
Ey nûr-i basar dîde-i bîdârıma söyle

Bilmem ne tarafdan görünür dâd-res ey dil
Sabâ-yı seher kâkül-i tarrârıma söyle

Sahrâ-yı seyâhatde ki gördüm o levendi
LUTFÎ bu girân-bârımı berdârıma söyle

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

544

1 Yok mu acebâ nûr-i basîret bu beşerde
Kāflar gibi var mehlekeler dâr-ı kederde

Oynar güler ebnâ-yı zemân mest-i firâvân
Fehm eylemez ol merd-i cedîd ne var eserde

Başlarda gezer şîr-i Hudâ gözü bırakmış
Eylese gerek gayret-i kül ka'r-i kabirde

Başdan ayağa sel gibi şehvetlere batmış
Cây-ı selâmet var mı kenarsız bu bahirde

5 Âdem görünen âdeme dikkatle nazar kıl
Bilmez ki kerâmetde mi ya zîr-i kahirde

Zevkıyle gezer yer içer hayvâne ne minnet
Gülbang okunur şehvet ile kûy ü şehirde

N'oldu n'oliser âkıbet-endîşi ararsan
Kabristâne var belki bulursun bu dehirde

Hayret eder elbette bize ecnebî el-yevm
Akmış gidiyor nâs ki bu seylâb-ı nehirde

LUTFÎ kerem-i Hakk'a dayan ki yine vardır
Mevlâ'ya sığınan bulunur devr-i devirde

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

545

1 Bu bağçe ne müzeyyen kudret-i Mevlâ'yı seyr eyle
Görünür sırr-ı vahdet cennet-i Me'vâ'yı seyr eyle

Nazar kıl gül-gülistânı ederler tevhîd-i Bârî
Bezetmiş dâr u diyârı gül-i ra'nâyı seyr eyle

Okunur her varaklarda "Teâlâ şânühû ekber"
Açılmış verd-i ahmerler ruh-i Leylâ'yı seyr eyle

Olur bülbülleri nâlân eder sünbülleri devrân
Gören gözler olur hayrân rûy-i sahrâyı seyreyle

5 Şükûfehâ-yı elvânı münakkaş hikmet-efzâyı
Bırak LUTFÎ mâsivâyı âlem-ârâyı seyreyle

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

546

1 Ey emîr-i meyhâne gözler seni mestâne
Peymâne-i himmetle gelsen n'ola meydâne

Sâkîlere emreyle sâfî dolu câm versün
Bir zevk ile doldursun vecde gele peymâne

Bî-câm dağılur sâkî gül rengi şerâb var mı
Hak aşkına bir bâde ister dil-i dîvâne

Sâkî-i mey-i vahdet senden saçılur rahmet
Bir katre düşe dilde gencîne-i irfâne

5 Cânân cemâlin cânâ mir'ât-ı hüdâ eyler
Kim baksa olur ma'dûm âyîne-i Rahmân'e

Var kûy-i tecellâda gör tûr-i hidâyâtı
Şem'a-i Muhammed'de rûhlar ola pervâne

Vallahi gönül LUTFÎ Kâbe-i hakîkatdir
Sûzişli niyâz eyle te'sîr ede cânâne

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Me fâ' î lün

547

1 Ey tâlib-i feyz-i Hudâ
Gel halkaya gir halkaya
Ey âşık-ı nûr-i hüdâ
Gel halkaya gir halkaya

Diler isen seyr-i cemâl
Kesb edesin ilm-i kemâl
Bulmaya îmânın zevâl
Gel halkaya gir halkaya

Kalbe dola nûr-i îmân
Kahr-i Hudâ'dan bul emân
Zikr eyle Hakk'ı her zemân
Gel halkaya gir halkaya

Rahmet-i Rahmân isteyen
Mevlâ'dan ihsân isteyen
Esrâr-ı Kur'ân isteyen
Gel halkaya gir halkaya

5 Dervîşlerin deryâ dili
Hakk'a gider zikrin yolu
Dergâhe erişir eli
Gel halkaya gir halkaya

Nûr-i hüdâ doğsun dile
Feyz-i Hudâ girsün ele
Rızâ-yı Hakk'a yol bula
Gel halkaya gir halkaya

Cemâli seyrân bundadır
Kemâl-i pîrân bundadır
İkmâl-i irfân bundadır
Gel halkaya gir halkaya

LUTFÎ diler mey-i vahdet
İçe dola dile hikmet
Açıla ebvâb-ı rahmet
Gel halkaya gir halkaya

Müs tef 'i lün /Müs tef 'i lün

548

1 Ey dil dem-â-dem kıl karâr âriflerin sohbetine
Gönül gözün aç et firâr âriflerin sohbetine

İrfân hazînesine sen mâlik olursun bilmiş ol
Ders-i aref okuyasın âriflerin sohbetine

Âriflerin dilhânesi âşıkların meyhânesi
Dersi alan dürdânesi âriflerin sohbetine

Dildârı dilinde bulan âriflere kulluk kılan
Devâm eden insân olur âriflerin sohbetine

5 Güneş ki gönülden doğar feyz-i muhabbetler yağar
Var gör neler kalbe sığar âriflerin sohbetine

Ahmed Muhammed Mustafâ Hasen Huseyin Mürtezâ
Her dem ederler bin atâ âriflerin sohbetine

Cennât-ı hûra benzemez güneşte nûra benzemez
Herbir huzûra benzemez âriflerin sohbetine

LUTFÎ'ye lutfun ey Hudâ âriflerden kılma cüdâ
Her rûz u şeb olur nidâ âriflerin sohbetine

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

549

1 Ey nûr-i basar nûr-i basîretden eser-yâb
Ol bak ki doğar envâr-i irfân Ramazân'da

Doldukda muhabbet nûrile dîde-i dil-yâb
Dillere dolar rahmet-i Rahmân Ramazân'da

Bir mihr-i hüdâdır bize bu şehr-i şerâfet
Dil tahtına sultân ola Kur'ân Ramazân'da

Herbir günü bir cennet-i Me'vâ-yı hidâyet
Sâimleredir sohbet-i Sübhân Ramazân'da

5 Kur'ân ile âmil olanın nûru nümâyân
Vechinde Hudâ âşıkı sekrân Ramazân'da

Cânân ile cân câme-i muhabbeti giymiş
Dil-dîdesi dildârına seyrân Ramazân'da

Ümmet-i Muhammed'e âşık rahmet-i Rahmân
Emtâr-ı kerem ümmete ummân Ramazân'da

Vallahi bugün nehr-i kerem bizleri gözler
Lutf u keremi mü'mine mihmân Ramazân'da

İslâm olana şehr-i sıyâm kâse-i kevser
Feyzullah ile rûhları reyyân Ramazân'da

10 Bu mâhda bulur merhametullah bütün âlem
Güneş gibi doğmuş ola îmân Ramazân'da

Leyle-i Kadir'de görünür mihr-i tecellâ
Şem'a-i Hudâ nûr-i fürûzân Ramazân'da

Dergâh-ı İlâhî bize mahsûs ve müheyyâ
Derd ehline derbân vere dermân Ramazân'da

Çâr-çeşmile gözler bizi şefkat-i Muhammed
Civârına câr eyleye sultân Ramazân'da

Dil beyt-i Hudâ'dır anı ver Hazret-i Hakk'a
Cânhâneye câlis ola cânân Ramazân'da

15 Yerlere yüzün LUTFÎ bugün sür ki ganîmet
Arş'dan erişir ferşe şeref-şân Ramazân'da

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe û lün

550

1 Bu dünyâ câdû-mekkâre gönül aldanma aldanma
Seni salar bin efkâre gönül aldanma aldanma

Hevâdan eylemiş tezyîn sana bir dilber-i zîbâ
Zıyâ-yı zülf-i ağyâre gönül aldanma aldanma

Fenâ bâğında bülbüller şakırsa güllere karşu
Hakîkatsiz bu gülzâre gönül aldanma aldanma

Tâc u tahtın nihâyet zabt eder bahşeyler ağyâre
Vefâsız bu denî-kâre gönül aldanma aldanma

5 Seni taşdan taşa bir lu‘b ile bin kez çalar dünyâ
Yolundan eyler âvâre gönül aldanma aldanma

Bu bir mâr-ı münakkaşdır sakın aldanma nakşına
Atarsın sen seni nâre gönül aldanma aldanma

Şifâ sanma şerâbını serâb-ender-serâbdır ol
Nazar kılma bu bed-kâre gönül aldanma aldanma

Seni Hak’dan eder gāfil çıkarmaz câh-ı gafletden
Hayâl-i hâm boş efkâre gönül aldanma aldanma

Muhıbb-i mâl-i dünyâyı Hudâ sevmez Hudâ sevmez
Yıkılacak bu diyâre gönül aldanma aldanma

10 Gel ey dil sev bir Allah’ı seni halk eyledi yokdan
Amândır özge dildâre gönül aldanma aldanma

Hudâ hakkı Hudâ hakkı Muhammed Mustafâ hakkı
Rızâdan gayri bir kâre gönül aldanma aldanma

İlâhî LUTFÎ’ye lutfet kulundur kemter-i müznib
Bu yâr-i bî-vefâdâre gönül aldanma aldanma

Me fâ‘ î lün /Me fâ‘ î lün /Me fâ‘ î lün /Me fâ‘ î lün

551

1 Bir meşreb-i mest ile görüş şâm u seherde
Def-‘i gam içün bâde-keş ol kalma kederde

Elvân nakışına sakın aldanma fenânın
Zarf-ı zeherin âdeme her kâri haterde

Envâ-ı beliyyesi zemânın tükenir mi
Bir cây-ı sürûr var mı bugün berr ü bahirde

Âsâyiş-i âlem bozulup dahî düzelmez
Hayât mı ola hâşâ ki deryâ-yı zeherde

5 Ebnâ-yı zemânda bulunan aklı mîzan et
Bir per-i sinekden de hafîf kûy ü şeherde

Erlik eseri kalmayalı hayli zemândır
Huddâm-ı nisâ oldu ricâl şekl-i keferde

LUTFÎ ne bakarsın ki güneş batdı kamer hem
Zıyâ mı umarsın yine çıkmış bu basarde

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

552

1 Âzer değilem sâcid olam beyt-i sanemde
Şeddâd değilem zevk ideyim bâğ-ı İrem'de

Cemşîd gibi zer-tâc olanı hâtıra almam
Emvâlimi kimdir göre hâne-i rakamde

Kârûn gibi mal cem idemem yer yuda ânı
Görmem ebedî gönlümü miskâl ü diremde

Tekebbür-i fir'avnî'den Allah'a sığındım
Tâ rûz-i kıyâmet küfürün nâmı kalemde

5 Eyvân-geh-i Kisrâ'yı görürsem nazar etmem
Buldum şân u şevketi bugün bâb-ı keremde

Besdir bize bu nîmet-i îmân dîn-i İslâm
Cân terk edeyim kurb-i rızâ sahn-ı haremde

LUTFÎ der-i dergâh-ı İlâhî'de bulursun
Devlet-i hidâyât-ı îmân tâcı serimde

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

553

1 Haste dilânın derdine dermân eder Allah
Tâib olanın afvine fermân eder Allah

Tebşîr iderem ehl-i belâyı dü-cihânda
Sevdiklerini dergâhe kurbân eder Allah

Sâdâtda olan ibtilâ kimlerde görülmüş
Derd ehlini gör dâimâ seyrân eder Allah

Bin cân ile sen dâimâ dergâhe yüzün koy
Dostlarını bak dâimâ giryân eder Allah

5 Encâmı açılur ne güzel bâb-ı tecellâ
Ru'yet-i cemâl ile ihsân eder Allah

Kerem-i Kerîm'e dayanan LUTFÎ kazandı
Kullukda olan kulları gufrân eder Allah

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

554

1 Arş-ı a'zam sallanır
Zâkir Allah dedikçe
Levh u kalem allanır
Zâkir Allah dedikçe

Zâkiri nâr mı yakar
Enhâr-ı tevhîd akar
Melekler Arş'dan bakar
Dervîş Allah dedikçe

Arş'a düşer velvele
Ferşe düşer zelzele
Aşkullah kalbe gele
Zâkir Allah dedikçe

Nûr-i hidâyet doğar
Emtâr-ı hikmet yağar
Hubbullah kalbe sığar
Dervîş Allah dedikçe

5 Hikmet-i ders-i aref
Mâlûm olur her taref
Tevhîddedir bu şeref
Zâkir Allah dedikçe

Feyz-i Mevlâ yâr olur
Zikrullah dildâr olur
Târik-i ağyâr olur
Dervîş Allah dedikçe

Mihr-i hidâyet zâhir
Nûr-i hidâyet bâhir
Zikirde olur mâhir
Zâkir Allah dedikçe

Nâsırı Allah olur
Keremullahı bulur
Dârü'l-emânda kalur
Dervîş Allah dedikçe

Zâkire mezkûr imdâd
Eder olur gönül şâd
Zikrullah eder irşâd
Zâkir Allah dedikçe

10 İner Hakk'ın rahmeti
Evliyâlar himmeti
İki cihân devleti
Dervîş Allah dedikçe

Zikreyle Hakk'ı dilde
Fırsat var iken elde
Hakk'ı bulur bu yolda
Zâkir Allah dedikçe

LUTFÎ'ye Hak'dan kerem
Derdine bula merhem
Feth ola bâb-ı harem
Dervîş Allah dedikçe

7'li hece vezni

555

1 Görmem o şîr-i nerleri devr-i kamerimde
Terkîm edeyim nâmını zîr-i eserimde

Encüm-i seâdet dolanıp gitdi gurûba
Bir merd-i mezîd kalmadı kûy ü şeherimde

Erlik eseri efrâd-ı âdemde hümâdır
Emvâtde ara var yürü bahr ü bererimde

İnsân sûretinde görünür ebnâ-yı Âdem
Bilmem ne diyem hâsılı taht-ı nazarımda

5 Bir maraz-ı mühlik bu ki emsâli bulunmaz
Kāflar gāib olsa n'ola bahr-i kederimde

Bu mevcûd olan âfeti ta'dâd edebilmem
Ne olsa gelür başıma kayd-ı kaderimde

Gark oldu şekā bahrine efrâd-ı mükellef
Rahm eyleye Mevlâ bize hâl-i kiberimde

LUTFÎ kerem-i Hakk'a dayan her dü-serâda
Zehr-âbe karışmamağa şîr ü şekerimde

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

556

1 Ey şân-ı kerem sâkî bir dem bizi yâd eyle
Bâde-i muhabbetle mahzûn dili şâd eyle

Mestânelerin gözler şerbet-i şifâ senden
Bir şerâb-ı vahdetle derd ehline dâd eyle

Erbâb-ı kerem dâim üftâdelerin gözler
Âşüftelere rahm et ikrâmı murâd eyle

Şerâfeti eşrâfın ihsânla olur zâhir
Şöhret ü şerâfetdir dergâhı güşâd eyle

5 Kānûn-i kadîmîdir erbâb-ı kerem şânı
Gedâlara ver hil'at esîri âzâd eyle

LUTFÎ ne seâdetdir himmetin ola âlî
Harâbları mâmûr et vîrânı âbâd eyle

Mef ‘û lü / Me fâ‘ î lün / Mef ‘û lü / Me fâ‘ î lün

557

1 Ezelden bâdeyi doldurdu câme
Dağıtdı mestlere bırakdı vâme

Bu câmın meyinin kıymeti cândır
Alanlar düşdüler âteşli dâme

Bu bâde sâkîsi fitne-feşândır
Aman yüz vermeyin ol la‘l-i fâme

Münevver eylemiş peymâneyi mey
Derûn-i mey-keşân gelmiş kıvâme

5 O zülf-i zer nümâyiş cilve-mendân
Yazar herbir teli bir Şâhnâme

Güzeller câ-be-câ necm-i belâdır
Düşürür âşıkı hayâl-i hâme

Temâşâgâh-ı uşşâk cilve-endâz
Seherlerde gelür cânân hırâme

Bu LUTFÎ’yi zebûn etmiş o hünkâr
Erişmezse n’olur encâm-ı kâme

Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Fe ‘û lün

558

1 Mezâk-ı şi‘ri şâirân alurlar gülbe-i câne
O mir’ât-ı muhabbetden bakarlar rûy-i cânâne

Kelâm-ı âb-dâr dürdür velev ki çıksa bir hâkden
O câm-ı mey-i mânâdır yakışır bezm-i sultâne

Sezâdır ârife eş‘âr ile hoş hasb-i hâl etmek
O verd-i bâğ-ı hikmetdir âşıkdır la‘l-i handâne

Güneş-veş pertevin salmış kulûb-i ârife eş‘âr
Safâ bahş eylemiş her dem sudûr-i ehl-i irfâne

5 Diler LUTFÎ kerem-şân hem fazîlet-mend olan zâtdan
Kabûle şâyân olmazsa kabûl et atma yâbâne

Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün

559

1 Gül-gülistân-ı gönül güller açar tevhîd ile
Yedi eflâki geçer Arş’a uçar tevhîd ile

Nûr-i dîdâr-ı dilârâyı güzel seyr kılan
Terk eder benliğini nefsi biçer tevhîd ile

Yetişir maksûduna kat-‘ı makāmât ederek
Per-i pervâz-ı muhabbetle uçar tevhîd ile

Sırr-ı tevhîdi serinde edinen tâc-ı güher
Hakk’ı bâtılı güneş-veş o seçer tevhîd ile

5 LUTFİYÂ nûr-i ferâset îmânın şu‘lesidir
Mey-i mânâ-yı İlâhî’den içer tevhîd ile

Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lün

560

1 Gel ey vâiz bugün cânân cemâlinden haber söyle
Ubûdiyyetde gāyâtın kemâlinden haber söyle

Gönülde gül-gülistân-ı muhabbet dersini feth et
Füyûzât-ı İlâhî’nin zülâlinden haber söyle

Aref meyhânesinde gülbün-i gonce-i vahdet var
O câm-ı mey-i cânın la‘l ü âlından haber söyle

Süveydâ metnini şerh et muammâ-yı dili hallet
Sivâ akyâdını kat‘et zevâlinden haber söyle

5 Tecellîgâh-ı Mevlâ bârgâh-ı hazret-i cânân
Şecer-i ravza-i kalbin nevâlinden haber söyle

Serây-ı lî-meallahdan cemâl-i cîm-i cânânı
Gören peymâne meşreb lâ-übâlîden haber söyle

Bu âlem içre LUTFÎ cennet-i candan güzel var mı
Kitâb-ı sırr-ı vahdetin meâlinden haber söyle

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

561

1 Bu dünya fânîdir fânî
Gönül aldanma aldanma
İskender Süleymân hani
Gönül aldanma aldanma

Ahdinde hiç vefâsı yok
Şerâbında şifâsı yok
Visâlinde safâsı yok
Gönül aldanma aldanma

Dostlarının bağrın yüzer
Tâlibinin kanın süzer
Muhıbbini kabre düzer
Gönül aldanma aldanma

Şâhları tahtdan indirir
Bir cânsız ata bindirir
Karanlık kabre kondurur
Gönül aldanma aldanma

5 Mâmûrları eyler harâb
Su yerine verir serâb
Gül yüzleri eyler türâb
Gönül aldanma aldanma

Biraz müddet güler yüze
Datlı datlı dutar söze
Avını indirir düze
Gönül aldanma aldanma

Seni bir sevdâya salar
Îmân ile dînin talar
Şeytân gibi yüzün yalar
Gönül aldanma aldanma

Her kim ki mekrine düşe
Ciğeri düzülür şişe
LUTFÎ âgâh ol bu işe
Gönül aldanma aldanma

8'li hece vezni

562

1 Kesretle gelür sâime rahmet Ramazân'da
Sâim bulunur Ahmed'e ümmet Ramazân'da

Bu rahmet ayı Hazret-i Kur'ân ile sâbit
Peygamber eder ümmete şefkat Ramazân'da

İstiğfâr eder sâime cân ile melekler
Hak'dan erişir mü'mine devlet Ramazân'da

Allah'ına kul Hazret-i Peygamber'e ümmet
Olanlar eder savmına dikkat Ramazân'da

5 Hak emri ile açılur ebvâb-ı merâhim
Muhabbet-i Ahmed ile ülfet Ramazân'da

Sâim kulunun ecrini Allah verir ancak
Kurbiyyet-i Hak'da bula rif'at Ramazân'da

Güller açılur kalblerine ehl-i îmânın
Cânânı ile cânına minnet Ramazân'da

Hakk'ı bilene emr-i Hudâ elbet aseldir
Zâhir u bâtın ümmete nîmet Ramazân'da

Îmânı kavî emr-i Hudâ'yı kırabilmez
Elbette eder savmına dikkat Ramazân'da

10 Bu rahmet ayını bize bahş etdi Hudâ'mız
Rahmeti bula kullara kesret Ramazân'da

Kur'ân okunur va'z olunur LUTFÎ bu eyyâm
Allah'ı sever cân ile ümmet Ramazân'da

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

563

1 Meyl eyleme dünyâya aman düşme belâya
Kim verdi gönül oldu harâb dâr-ı fenâya

Serveti serâp âkıbeti taht-ı türâbdır
Aldanma sakın mâr-i münakkaş-ı sivâya

Bu dâr-ı belâ bây u gedâyı yedi gitdi
Şerbet-i şerîat ile bak derde devâya

Sultân-ı selâtînleri hep eyledi berbâd
Çend-rûz yüzüne güldü verüp dest-i vebâya

5 LUTFÎ bu kadar seyr-i serâhatle bir ibret
Aldın mı dönesin gidesin râh-ı rızâya

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

564

1 Ummân-ı kerem sarf olıcak halk-ı cihâne
Rahmet-i Rahîm âşık idi ehl-i îmâne

Kerem-i Kerîm bahrine pâyân bulunur mu
Sarf-ı kereme halk eder Allah bahâne

Neyyir-i muazzam gibi dilde ola himmet
Himmeti ile dâhil ola dârü'l-emâne

Gülbe-i gönülde doğa envâr-ı muhabbet
Muhabbet ile erişe hurşîd-i nihâne

5 LUTFÎ gibi pejmürde perîşâne duâ kıl
Mevlâ seni idhâl ede lutfuyle cinâne

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

565

1 Âlem-i muhabbetde ey rûh-i revân söyle
Âşıklar ola sermest esrârı ayân söyle

İşretgeh-i meyhâne ravza-i mücellâdır
Elfâz-ı şerâfetle derbâne şâyân söyle

Sohbet demidir cânâ dilde açıla güller
Peymâneleri doldur cemâl-i civân söyle

Bu bezm-i dilârâye merdâne olan gelsin
Cânân cemâlin görsün bu zevkı revân söyle

5 Ummân-ı muhabbetden bir katre düşe câne
Cân gözüne nûr versin LUTFÎ'ye hemân söyle

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Me fâ' î lün

566

1 Müjde ey dil görünür kûy-i tecellâ gözüme
Lutf u merhamet ile yâr bakıyor bu yüzüme

Âteş-i aşkı olur cângâhıma zevk-ı cinân
Dildârım beni dâre çekse hayâtdır özüme

Nîm-nazar eylese dilhânem olur Arş-ı berîn
Ne diler ise yapar râzı oluram yazıma

Beni ol serv-i seher sâyesile perver ede
Niyâzım kabûl ede merhamet ede nâzıma

5 Bu kerem şân u şerâfâtına elbette sezâ
LUTFİYÂ bu ne kerem bak kerem-i dilbâzıma

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

567

1 Zîb ü zîver-i dilber la'l-i leb ü ruhinde
Geysûleri dü-şehper serv-i revân âyende

Cilve-i per-i rûyân hurşîd-veş münevver
Meh-veşlerin dîdârın âşüftegân gûyende

Ebrû-kemân güzeller fitne salar zemâne
Diller bulur gülistân her eyledikçe hande

Mîr-i mîrân-ı hûbân kasd-ı cefâ edince
Âşıklara ne devlet derinde ola bende

5 Dilber olur kerem-rû nazar edince her sû
Yâ Rab n'olur o demde LUTFÎ ola revende

Müs tef 'i lün / Fe 'û lün / Müs tef 'i lün / Fe 'û lün

568

1 Düşdü âteş-i dalâl gülbe-i îmânımıza
Kara su indi meğer dîde-i irfânımıza

Atdı küfür küpüne riştemizi etdi siyâh
Bu felâket dü-serâda dokunur kānımıza

Eşnâ-ı etvâr ile seyr edegör merd ü zeni
Bu şürûr-i şererin âteş atar cânımıza

Öyle kal' oldu hayâ vücûh-i ebnâ-yı zemân
Görmemiş ehl-i îmân girdi bütün hânemize

5 Deryâ-yı mel'anetin ka'rine daldırdı bizi
Âsumân âteş atar nîmete küfrânımıza

Arş-ı vahdet güneşinden kör olan ferdlerimiz
Şirki de şerîk olur maksad-ı şeytânımıza

Kişi kendi elile yârini ağyâr mı eder
Seyr ede ülfetini zevk vere vicdânımıza

Bu denâeti kabûl kelb ü hımâr eylemedi
Ebâlîs parmak atar ağzına tuğyânımıza

Vallahi gitdi gider bu felâket tâ kıyâmet
Düşmese ehl-i îmân dergeh-i Kur'ân'ımıza

10 Sanma ki Kādir ü Kayyûm bizi ahz eylemeye
Kahr ile kān yığılır meydân-ı buhrânımıza

Kahr-i dalâle gider su gibi ebnâ-yı zemân
Ezelinden îmânı yok reh-i Kur'ân'ımıza

Kerem-i Zât-ı Kerîm hikmet-i Rahmân u Rahîm
Âkıbet nusret eder dîn-i âlî-şânımıza

Her yüz içinde Hudâ va'd-i Celîl'i celîdir
Nusret-i şer-'i şerîf Resûl-i zîşânımıza

LUTFÎ deryâ-yı kerem-i Kerîm'e eyle nazar
Bakarak gözlerimiz rahmet-i Rahmân'ımıza

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

569

1 Ey mîr-i zemân devlet-i dünyâya güvenme
Şerâbı serâb bu kuru gavgāya güvenme

Serveti zevâl dâimâ kesreti ziyândır
Gaflete gidüp ba'dehû ferdâya güvenme

Elvân nakışına sakın aldanma fenânın
Girme derine bu kara deryâya güvenme

Binlerce bin er dâre çekip eyledi berbâd
Serden edecek bu denî bed-mâye güvenme

5 İskender ü Dârâ'ları hem Rüstem-i Zâl'i
Eyledi helâk menzil-i mevtâya güvenme

Devrâne salar dâimâ dünyâ seni elbet
Mahveyleye ömrün yıkan iğvâya güvenme

LUTFÎ gibi zâr u zebûn eyler seni birgün
Seâdeti serden ata sevdâya güvenme

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

570

1 Ey sabâ söyle selâmım yâre Allah aşkına
Arz-ı hâlim takdîm eyle yâre Allah aşkına

İhtiyârım elde varken cânımı kurbân dedim
Al beni götür der-i dildâre Allah aşkına

Ey sabâ vakt-i seher cânânıma eyle niyâz
Nâzır olam bir dahî dîdâre Allah aşkına

Ey sabâ zülf-i zer-i zî-şâne vuslat yoludur
Nâmımı zikret gül-i gülzâre Allah aşkına

5 Ey sabâ günden güzel gül-ruhlerinin âlı var
Vâkıf ol bir sen dahî esrâre Allah aşkına

Derd-mendân âşık-ı pejmürdeler feryâd eder
Söyle şevkım halları şeh-vâre Allah aşkına

Ey sabâ metn-i dilim şerh eylesen sâzende-veş
LUTFİYÂ nâr ola derdim yâre Allah aşkına

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

571

1 Kûy-i cânâne yürü dergeh-i dildâresine
Rahm eder şüphe mi var âşık-ı âvâresine

Ey civân cân per ile pervâz edüp yâre yetiş
Sabâ-veş vuslat edüp kâkül-i gülpâresine

Ne seâdetli zemân yâr seni yârân edine
Bir nazar eyleye yâr bende-i bî-çâresine

Dil-i dildâre fedâ cânını cânâne dahî
Eyleyen elbet alur dermânı her yâresine

5 Kuluyam kurbânıyam bendelerin kemteriyem
Çâr-pâ dîde-bânem üstühânın pâresine

LUTFİYÂ lutf-i Kadîm Hazret-i Allah keremi
Eyledi cân verelim gözlerinin kāresine

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

572

1 Zıyâfet verdiniz ihvân-ı câne
Götürdüz cânları dârü'l-emâne
Ezelden Hak beyân etmiş ki dostum
Odur ki rahm ede ehl-i îmâne

Muhammed Bakkal'ı dûr etme gözden
Amândır dü-dîdem ayrılma sözden
Sahîler hâşâ ki düşer mi yüzden
Güneş-veş sevgili pîr ü civâne

Cenâb-ı zü'l-Celâl'i nâsî olma
Sakın bu gafletin deryâsı olma
Bugünkü hizmetin ferdâsı olma
Velî te'hîr edüp düşme ziyâne

Cenâb-ı Hak seni senden güzelce
Bilür halk eylemiş anla ezelce
Güzel bulun rızâ-yı Lem-yezel'ce
Ârif ol nûr-i dil devr-i zemâne

5 Seni halk eylemiş erham bir Allah
Sana senden dahî erham o vallah
Eğer olur isen lillâhi fillâh
Keremullah sığar mı ya beyâne

MUHAMMED LUTFÎ'ye lutf ede Mevlâ
Şefî' ola güzel kadr-i muallâ
Bizi afveyleye Bârî Teâlâ
Yüzü ağ olarak çıkak dîvâne

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

573

1 Yâr-i dîdâr ister bu haste gönlüm
Rahm eyle serverim rûh-i revâne
Râhat-ı zemanda peyveste gönlüm
Rencûr elbet bakar âb-ı hayvâne

Nahl-i ihlâs üzre açılsa bir gül
Dillere neşr olur bûy-i mey ü mül
Esrâr-ı gülşeni bilince bülbül
Sarf-ı vâridâtı sığmaz beyâne

İhtiyârı gider elinden elbet
Âteşler saçılur dilinden elbet
Merhabâlar olur gülünden elbet
Âşıklar bahşeder cânın cânâne

Fenâ-ender-fenâ olur yârında
Ne devletdir kalmış yâr diyârında
Nâm u nişân kalmaz âr u vârında
Merhamet ederler böyle civâne

5 Şerâb olur kadehlere dökülür
Zîr-i muhabbetde kaddi bükülür
Gözlerinden eşk-i revân dökülür
Tahsînler olunur böyle merdâne

Bir derdi var derûnunu dağlamış
Zencîr-i aşk etrâfını bağlamış
Gözden olmuş cânân içün ağlamış
LUTFÎ görmüş değil böyle ferzâne

11'li hece vezni

574

1 Selâm vere size Bârî Teâlâ dâr-ı cennetde
Karar-gîr eylesün Allah sizi feyz-i muhabbetde

Görünsün gözlere nûr-i tecellî lutf ede Allah
Olasız âşinâ cânâ sizi ders-i şerîatde

Bulasız lübb-i mânâyı aref dershânesinde siz
Erişe kâbe-i maksûda kalbiz bu hakîkatde

Ne kim var ehl-i tevhîddir o mü'min Hakk'a yâr olmuş
Mutahher eylemiş rûhun güzelce bahr-i rahmetde

5 Bu LUTFÎ kemterin yâ Rab sana eyler münâcâtı
Kerem-kâni Kerîm Allah bırakma dâr-ı mihnetde

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

575

1 Îyd odur cânân ile cânın berâber cân ola
Zevk-ı tevhîd ile cânın bir tâze civân ola

Îyd odur dildâr ile dil dâr-ı vahdet sadrına
Dilrubâlar ile meclis vuslata şâyân ola

Îyd odur cânân cemâlin perdesini kaldıra
Âfitâb-ı âlem-ârâ-veş dile mihmân ola

Îyd odur hubb-i sivâdan fâriğ ola gönlümüz
Hubb-i Mevlâ ka'r-i kalbde dür ile mercân ola

5 Îyd odur Mevlâ kuluna "ente abdî" emr ede
LUTFİYÂ tevfîk-ı Mevlâ dergehe derbân ola

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

576

1 Yâ Rab bize bir er gerek
Gönüllere nûr bahş ede
Bu halde şîr-i ner gerek
Mûsâ'lara Tûr bahş ede

Bahs-i arefden dem ura
Hayrân ola gören nûra
Sanki Mûsâ çıkmış Tûr'a
Âleme mâmûr bahş ede

Ders-i meârif okuna
Hikmeti kalbe dokuna
Herkes edebin takına
Tâlibe huzûr bahş ede

Bir bâde-i bâkî vere
Cemâl-i cânânı göre
Cezbe-i Rahmân'e ere
Her dâre Mansûr bahş ede

5 LUTFÎ kemâlin bir takın
Deryâlara girme sakın
Ef'âli güzeldir Hakk'ın
Dillere sürûr bahş ede

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

577

1 Ey tâlib-i cinân olan
Merhamet et fakîrlere
Makāmâtı âlî olan
Merhamet et fakîrlere

Merhamet edene Mevlâ
Merhamet eder o a'lâ
İstersen kadrin muallâ
Merhamet et fakîrlere

Dilersin rahmet-i Rahmân
Yâr-i kadîm ola îmân
Düşmüşlere eyle ihsân
Merhamet et fakîrlere

Halâsın istersin nârdan
Cânın kurtarasın vârdan
Dilersin seyr-i dîdârdan
Merhamet et fakîrlere

5 Dilersin yüzün ağ olsun
Kabrinde nûr çırağ olsun
Cennet sana durağ olsun
Merhamet et fakîrlere

İstersin Livâü'l-hamd'i
Nûr-civâr-ı Muhammed'i
Devlet dilersin sermedî
Merhamet et fakîrlere

Mal Allah'ındır sen dahî
Hâlik'ı düşün ey ahî
Olur mu düşün bir dahî
Merhamet et fakîrlere

LUTFÎ maldâr oldu çoklar
Anlar hani şimdi yoklar
İns ü cinni ölüm oklar
Merhamet et fakîrlere

8'li hece vezni

578

1 Kerem-kâni Perverdigâr
Keremin günden âşikâr
Ey rahmeti bol kerem-kân
Nân-ı azîzi bol eyle
Kabûl et bizi kul eyle

İzz ü Celâl'in hakkıçün
Nûr-i Cemâl'in hakkıçün
Amme nevâlin hakkıçün
Nân-ı azîzi bol eyle
Kabûl et bizi kul eyle

Habib'in Ahmet hurmeti
O'dur âlemler rahmeti
Güşâd et bâb-ı şefkati
Nân-ı azîzi bol eyle
Kabûl et bizi kul eyle

Âdem peygamber hurmeti
İbrâhim Halîl himmeti
Sen kıl bize merhameti
Nân-ı azîzi bol eyle
Kabûl et bizi kul eyle

5 Evliyâullaha server
Yâr-i gār-ı hak peygamber
Be-hakk-ı Sıddîk-ı Ekber
Nân-ı azîzi bol eyle
Kabûl et bizi kul eyle

Himmet-i Pîr-i Geylânî
Ehl-i tarîkın sultânı
Şâd eyle ehl-i îmânı
Nân-ı azîzi bol eyle
Kabûl et bizi kul eyle

Gökden yağdır yerden bitir
Gayıb hazînenden getir
Görünmezinden sen yetir
Nân-ı azîzi bol eyle
Kabûl et bizi kul eyle

Yâ Rabbi biz kusûr etdik
Büyük belâlara yetdik
Rahmeyle yâ Rabbi bitdik
Nân-ı azîzi bol eyle
Kabûl et bizi kul eyle

Sebeb bizim kusûr idi
Bir çok İslâm kanı yedi
Cehennemdir açlık odı
Nân-ı azîzi bol eyle
Kabûl et bizi kul eyle

10 Körpeler acından ağlar
Analar ciğerin dağlar
Ölüm ister nice sağlar
Nân-ı azîzi bol eyle
Kabûl et bizi kul eyle

Sabî sıbyân sızlar bugün
Rezzâk'ını gözler bugün
Yerlerdedir yüzler bugün
Nân-ı azîzi bol eyle
Kabûl et bizi kul eyle

Senden özge Rezzâk mı var
Ya Kerîm ü Hallâk mı var
Hâşâ gayrı bir Hak mı var
Nân-ı azîzi bol eyle
Kabûl et bizi kul eyle

Zîra Raûf u Rahmân'sın
Azîmü'ş-şân-ı Mennân'sın
Erhamü'r-râhimîn sensin
Nân-ı azîz-i bol eyle
Kabûl et bizi kul eyle

Kusûrumuz olur adem
Nisbet-i rahmet eylersem
Şânına lâyık söylersem
Nân-ı azîzi bol eyle
Kabûl et bizi kul eyle

15 Var mı bir dergâh ki gidek
Bâbında ilticâ idek
Sana yalvarmayak n'idek
Nân-ı azîzi bol eyle
Kabûl et bizi kul eyle

Server-i enbiyâ bizim
Efdal-i enbiyâ bizim
Rahmet-i Kibriyâ bizim
Nân-ı azîzi bol eyle
Kabûl et bizi kul eyle

Emrin hilâfına gitdik
Büyük bir belâya yetdik
Dergâhe dehâlet etdik
Nân-ı azîzi bol eyle
Kabûl et bizi kul eyle

LUTFÎ değerli nâz eyle
Sûzişli bir niyâz eyle
Yâ Rab kulların şâz eyle
Nân-ı azîzi bol eyle
Kâbûl et bizi kul eyle

8'li hece vezni

579

1 Feyz-i Rabbânî merkezi
Sırr-ı velâyet me'hazi
Meydân-ı reşâdet bâzi
Abdülkādir'dir gavsullah

Nûr-i hüdâdır dillere
Nûr verir mey ü müllere
Rîh-i Rahmân'dır güllere
Abdülkādir'dir gavsullah

Necm-i hüdâdır hüveydâ
Muhıbleri bulur hüdâ
Saîd olan olur fedâ
Abdülkādir'dir gavsullah

Her kim diler hidâyeti
Var ise ger seâdeti
Hakk'ın bâb-ı reşâdeti
Abdülkādir'dir gavsullah

5 Almış feyz-i Muhammed'i
Kazanmış âlî himmeti
Hakkā kitâb-ı hikmeti
Abdülkādir'dir gavsullah

Velîlerin serdârıdır
Meşâyihin dildârıdır
Mihr-i hüdâ envârıdır
Abdülkādir'dir gavsullah

Arş-ı berîn eyler nidâ
Geylânî'yi sever Hudâ
Melekler der cânlar fedâ
Abdülkādir'dir gavsullah

Seâdeti sebkat eden
Tarîk-ı hüdâya giden
Geylânî'yi kabûl eden
Abdülkādir'dir gavsullah

Sever Habîb-i Kibriyâ
Severler cümle enbiyâ
Tahsîn eder hep evliyâ
Abdülkādir'dir gavsullah

10 LUTFÎ yere koy sen yüzün
Ayırma izinden gözün
Hak tasdîk etdi bu sözün
Abdülkādir'dir gavsullah

8'li hece vezni

580

1 Mezâk-ı şi'ri şâirân ururlar rişte-i câne
Ki zarf-ı meydir her harfi düzülmüş rûy-i cânâne

Gönül vahdet serâyıdır mahall-i gonce-i tevhîd
Tecellîhânedir esrâr müsellem ehl-i irfâne

Gönül lâhût ilinde âşiyân-sâz mürg gerekdir
Sürûr-i dâne-i aşkı düzer husninde mîrâne

Ki ol kayd-ı teallukda selâm-sâz eyleyen aşkdır
Muhabbetle nazar etse kitâb-ı husn-i hûbâne

5 Eğer bezm-i elestden dem urursa bir dil-i şeydâ
Bulur ol âteş-i aşkı olur âşık-ı ferzâne

Eğer nây-ı ezel sırrı zuhûra gelse bir dilde
Yerinde ol karâr eyler olur mestân-ı meyhâne

Gönül LUTFÎ İlâhî'dir dem-â-dem aşk meyin ister
Anın ile erişdiler erişen kurb-i sultâne

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

581

1 Selâm versin size cânâ cinân içinde bir Allah
Dahî kurb-i civârında kabûl ede Resûlullah

Der-i dergâh-ı Mevlâ'da niyâz-mendân olan ahbâb
Bizi de sizlere bahş eyleye Rabb'im Teâlâllah

Cenâb-ı Hâlık erhamdir bize merhamet etmez mi
Amân Allah diyen abde amân vermez mi ol Allah

Hudâ'nın rahmeti âşık olupdur ehl-i îmâne
Hudâ birdir Muhammed Hak resûl cinândadır billâh

5 MUHAMMED LUTFÎ'nin zann-ı gālibi bu dürür mutlak
Bu tevhîd tâcını başımıza bâkî eder Allah

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

582

1 Cenâb-ı zü'l-kerem merhamet kâni
Her dü-âlem şâd u handân eyleye
Cennet-i a'lâda vere mekâni
Livâdârı şâh-ı merdân eyleye

Ne kadar var ise ihvân-ı îmân
Merhametler ede Hazret-i Rahmân
Her iki cihânda Hak vere emân
Cemâli cîminden ihsân eyleye

Mevlâ nâsır olsun ehl-i îmâne
Âkıbet göndersin dâr-ı cinâne
Kayd eyleye ser-defter-i gufrâne
Herbir derdimize dermân eyleye

Herbir derde dermân hubb-i Hudâ'dır
Hayât-ı rûhumuz nûr-i hüdâdır
Muvahhidin rûhu Hakk'a fedâdır
Afvimize Mevlâ fermân eyleye

5 Kāmet-i himmete bağla kemeri
Eflâk-i gönülde rahmet kameri
Mevlâ'ya tevekkül abdin hüneri
LUTFÎ merhameti Rahmân eyleye

11'li hece vezni

583

1 Şerbet-i şehd-i hidâyet ilm-i irfândır bize
Bu hayâtımız hayât-ı hubb-i Rahmân'dır bize

Mekteb-i ilm-i ledünde men aref dersi ki var
İstikāmet et ubûdiyyetde fermândır bize

Emr olunduğun gibi sen hizmetinde dâim ol
Emre fermân-berlik etmek kâmil îmândır bize

Muktedâ-yı ehl-i îmândır Muhammed Mustafâ
İktidâ etmek ana her derde dermândır bize

5 LUTFİYÂ zarf-ı bevâtındır şerîat lâ-cerem
Şürût-ı İslâm'a dikkat emr-i Kur'ân'dır bize

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

584

1 Şehr-i rahmet mâh-i himmet hurşîd-i ezmân bize
Mâh-i merhamet içinde rahm eder Rahmân bize

Ümmet-i Mahmûd-i Mevlâ ehl-i îmân bizleriz
Nûr-i tevhîddir gönülde derdlere dermân bize

Rahmet-i Mevlâ'ya masraf evvelâ nevbet bizim
Kayd edüpdür deftere ilm-i ezel ihsân bize

Dîn yolunda istikāmet farz-ı a'zam emr-i Hak
Emrine fermân-ber olmak emr-i Kur'ân'dır bize

5 LUTFİYÂ dergâh-i Mevlâ her zemân gözler seni
Dergeh-i dâr-ı şerîat dârü'l-emândır bize

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

585

1 Derdliler derûnunu bağlamış Hudâ'sına
Kerîm'i gözler gözü muntazır nidâsına

Erhamü'r-râhimîn'dir Mevlâ bir kerem eder
Cümle mevcûdat muhtaç Hudâ'nın hüdâsına

Hudâ'nın âdetidir sevdiğine derd verir
Derd ise sebeb olur kendi merhabâsına

Derdine mihmân olur Mevlâ'sı eder kerem
Envâ-ı derdi verüp çünki Mustafâ'sına

5 LUTFÎ'yi kurbân ede Mevlâ muvahhidlere
Nusreti Allah vere hizmetin edâsına

14'lü Hece vezni

586

1 Rahm eder şübhe mi var âşık-ı âvâresine
Sabâ-veş durma yetiş kâkül-i gülpâresine

Ne seâdetli zemân yâr ile hem-dem olasın
Bir nazar eyleye yâr bende-i bî-çâresine

Dili dildâre fedâ cânını cânâne vere
Yârdan elbet alur dermânı her yâresine

Kul olan kurbân olur ebrû-kemân dilberine
Gün gibi doğsa güzel mahbûb-i meh-pâresine

5 LUTFİYÂ lutf-i kadîm mihr-i vefâdâr olana
Kıl nazar dâimâ sen gözlerinin kāresine

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

587

1 Dilberâ esrârını fitne-feşâne söyleme
Pâdişâh-ı âlem-ârâ âlî-şâne söyleme

Beste-dil ol dâmen-i gülbârda besdir sana
Serfürû et emrine sen zer-feşâne söyleme

Verd-i vahdetler açar gülşen-i dilde her zemân
Gülbe-i gönlündeki dârü'l-emâne söyleme

Dilrubâlar dergehinde âşiyân-sâz olmalı
Serv-i kad serv-i levend serv-i revâne söyleme

5 Bezm-i meyde sâkî-i gül-deste eyle ilticâ
Mey-keş ol meydâne gir pîr-i mugāne söyleme

LUTFİYÂ sermestlerin sırrına âgâh ol bugün
Mey-keşâne hem-dem ol ferd-i zemâne söyleme

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

588

1 Gör ne safâ bahş eder zevk-ı muhabbet dile
Hak vere ey nûr-i dil nûr-i hidâyet dile

Gülbe-i gönlünde ki şem-'i hidâyet yanar
Zikr-i Hudâ'dan gelür şân u şerâfet dile

Dürr-i seâdet ise sırr-ı süveydâdadır
Bâde-i vahdet ise ayn-i kerâmet dile

Yâr ile hem-dem olan ağyâre kılmaz nazar
Dilde olan şevk-ı aşk mihr-i seâdet dile

5 Nûr-i hidâyet bula dîde-i dil LUTFİYÂ
Ölmeden evvel öle kopa kıyâmet dile

Müf te 'i lün / Fâ 'i lün / Müf te 'i lün / Fâ 'i lün

589

1 Ehl-i derd derd ehline esrârı söyler söylese
Ehl-i aşk âteş-feşân eş'ârı söyler söylese

Ehl-i irfân ârifâne sohbetin dürdâne-veş
Tâlib-i dürdâneye dür-bârı söyler söylese

Gerden-i kelbe asar mı incû mercânı olan
Bir aref-şân ârife ahbârı söyler söylese

Gösterir gevher-fürûşa cevheri cevher-şinâs
Bülbüle vakt-i seher gülzârı söyler söylese

5 İlm-i hikmet bahseder mi merd olan mürde dile
Zîr-i bârda üştürâne hâne söyler söylese

Şehd ü sükker-rîz olur mu âkılân pîş-i hare
Asgar-i etfâle LUTFÎ Bârî söyler söylese

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

590

1 Ey varak al selâmım var yürü cânân iline
Edeb erkân ile var takdîm ederek eline

Yâr ü yâveri ola her dü-cihân Bârî Hudâ
Bâğ-ı dilde dilerim değmeye hazân gülüne

Nûr-i vahdet güneşin gülbe-i gönlünde göre
Zevk-ı tevhîd-i dile konmaya gubâr bâline

Zevk-ı dil hayât-ı cân cân ise hayât-ı beden
Nâsır ola rûz u şeb Zât-ı Kerîm her hâline

5 Ülfet-i cânân ile cân bula bir zevk-ı kadîm
LUTFÎ ebnâ-yı nâsın sen bakma kıyl ü kāline

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fa 'i lâ tün / Fâ 'i lün

591

1 Derd elinden dâde geldim rahm ede cânân bize
Nîm-nazarla lutf edüb de bakmadı Lokmân bize

Gül-gülistân-ı melâhatde eder zevk u safâ
Arz-ı hâlimiz okumaz istemez imkân bize

Böyle bir cânsûz ciğer-dûz tîrine oldum hedef
Kûşe-i tıbhânesinde kaldı bir efgān bize

Ne kadar yandım yakıldım merhamet göstermedi
Korkaram âhir içirir bu şerâb-ı kan bize

5 Böyle nâz satmak niyaz-mendâne kimse görmemiş
Kâse kâse zehri sundu âfet-i devrân bize

Bu cefâ-cû rahm edüb bir dem meded-res olmadı
Cângâhıma âteş oldu dîde-i fettân bize

LUTFİYÂ var mı emangâh gayri bir dergâhde
Derdimiz teşhîs ederek eyleye dermân bize

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

592

1 Vakt-i seher dökülür bülbülân efgānımıza
Gül-i hasret bû verir gülbe-i ahzânımıza

Dâne dâne la‘l-reng eşk-teri çeşmimizin
Eseri verdi nemâ tâze gülistânımıza

Dil-i târikimizi etdi rûşen şem‘a-i âh
Eyledi bahş-i çerâğ bu şeb-i hicrânımıza

Vuslat-ı ân-ı vefâdârımızı gördüğümüz
Âlem-i hâb mı diyem dîde-i giryânımıza

5 Ruh-i gül-reng-i nigârımızı bu seyr ü safâ
Mihr-veş çaldı o meh şu‘lesini yanımıza

Yâr ile yârân olupdur dil-i hasret-gedemiz
Cân-nisâr eyleyelim cân ile mihmânımıza

LUTFİYÂ cânânımız cânımıza kasd kılup
Yoluna kurbân olup ıyd edelim cânımıza

Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lün

593

1 Yine kasd etdi bugün teşneler îmânımıza
Âsumân yandı yaman hâl-i perîşânımıza

Yâr ile hem-dem olup ülfete yokdur destûr
Rahmi gelmez n’idelim dîde-i giryânımıza

Güzelim nâz u nezâketleri az az edegör
Korkaram kat‘ edesin âteş ola cânımıza

Zevrak-ı bahr-i gamın kaptânına cân kurbân
Devr-i girdâba döner mevc verir yanımıza

5 LUTFİYÂ derd-i deher câne yetişdirdi meni
Yüz dutam ağlayarak dergeh-i sultânımıza

Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lün

594

1 Mestâneleri seyret meyhâne-i mânâda
Sergeşte olur elbet meyhâneye üftâde

Leylâ'yı gören gözler âvâre-i sahrâdır
Elbette düşer Mecnûn bülbül gibi feryâde

El-kıssa sanem-rûler âşıklarını derbend
Kâkülleri zîrinde etmiş seri sevdâde

Dîvâne-i muhabbet cânına eder minnet
Kurbân ola cânâne katre ola deryâde

5 Bâzâr-ı muhabbetde serbâz olur âşıklar
Bir cânına ne kıymet bin cân ile dildâde

Tayyâr ola gör Tayyâr eflâk-i muhabbette
Esrârını tevhîdin seyret rûy-i eşyâde

Mir'ât-ı hakîkatdir dershâne-i vahdetdir
LUTFÎ dürr-i hikmetdir bu mevcûd-i âmâde

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Me fâ' î lün

595

1 Cennet-i dünyâ desem lâyık Söğütlü Köyü'ne
Etrâfında var mıdır fâık Söğütlü Köyü'ne

Bâğ u bostân bir meserretgâh-ı dilkeş menzili
Bülbülân vakt-i seher âşık Söğütlü Köyü'ne

Mürg-i zâre bir gülistân nehr-i kevserden nişân
Gösterir gülşen mi var sâbık Söğütlü Köyü'ne

Nehr-i vahdetden tefeyyüz etmiş ırmakları var
Matla'inde mihr ü mâh şâık Söğütlü Köyü'ne

5 Bir meserretgâhdır âlemde misli az olur
Görse meddâhı olur Vâmık Söğütlü Köyü'ne

Mâhîler havuz içinde cilveli cevlân eder
Hamd ile hâl dilleri nâtık Söğütlü Köyü'ne

Hânedânına yakışır hâne eyvân-gehleri
Hûb-ter olduğuna tanık Söğütlü Köyü'ne

Ehlini Allah hidâyet eylesün her dü-cihân
LUTFİYÂ zevk ehlidir zâık Söğütlü Köyü'ne

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

596

1 Erenler cem olsun erler dirilsün
Bir gaddâr elinden geldik emâne
Bu yolda yumulan gözler kör olsun
Kahrullahı görür gelmez îmâne

Âteşe dökülmüş sabî sıbyânlar
Sahrâları dutmuş bûy-i büryânlar
Eşyâyı ağladır savt-ı giryânlar
Meded etmez bu ebnâ-yı zemâne

Deryâlar bu derdi görse kururlar
Şecerlere olsa kökden çürürler
İslâm olan bu belâyı görürler
Gayret edüb biri girmez meydâne

Kāflar kaldıramaz bu ibtilâyı
Gökler görse erir bu mübtelâyı
Kâfirler görmemiş böyle belâyı
Yakışır mı bu tehammül insâne

5 Sabîleri birbir şişe düzerler
Ulemânın başlarını ezerler
Allah var diyenin etin yazarlar
Merhametleri yok pîr ü civâne

Îmânı İslâm'ı olsa bu nâsın
Çeker mi derdini böyle nesnâsın
Dutar mı bir cânın gidince yasın
Dönmez mi bugünde râh-i Rahmân'e

Dinlerin dünyâya etdiler kurbân
Görünmez gözlere fermân-ı Kur'ân
Bugünde cesetde saklanır mı cân
Merkeb mâlûm lâyık olmaz kurbâne

Îtikād-ı İslâm eridi gitdi
Nûr-i îmân kalbden yürüdü gitdi
Gayret ü şecâ‘at çürüdü gitdi
Herkes tâbi‘ oldu devr-i zemâne

Erler esîr oldu zenâne bugün
Severek uydular zemâne bugün
Îtibâr etmezler Kur’ân’e bugün
Ehl-i tuğyân sığmaz herbir mekâne

10 Gayretullah birgün meydâna gelür
Kahr-i Hudâ elbet yerini bulur
Adâlet eyler Hak intikām alur
Nice yüzbin gerden boyanır kāne

Ahkemü’l-Hâkimîn Hazret-i Allah
Hükmünü yürüdür şüphesiz vallah
Kādir kudretini gösterir billâh
LUTFÎ ol gün hep gelürler îmâne

11’li hece vezni

597

1 Hazer kıl kırma kalbin kimsenin cânını incitme
Esîr-i gurbet-i nâlân olan insânı incitme
Tarîk-ı aşkda bî-çâre-yi hicrânı incitme
Sabır kıl her belâya hâne-yi Rahmân’ı incitme
Felekde hâsılı insân isen bir cânı incitme
Günahkâr olma fahr-i âlem-i zî-şânı incitme

Elin çek meyl-i dünyâdan eğer âşık isen yâre
Muhabbet câmını nûş et asıl Mansûr gibi dâre
Misâfirsin felek bâğında kendin salma efkâre
Düşersin bir belâya sabrı kıl Mevlâ verir çâre
Felekde hâsılı insân isen bir cânı incitme
Günahkâr olma fahr-i âlem-i zî-şânı incitme

Bulaşma çirk-i dünyâya vücûdun pâk ü tâhirken
Güvenme mâl u mülk ü mansıbın ifnâsı zâhirken
Nic’oldu mâli Karûn’un felek bağında vâfirken
Nedir bu sendeki etvâr-ı dert gönlün misâfirken
Felekde hâsılı insân isen bir cânı incitme
Günahkâr olma fahr-i âlem-i zî-şânı incitme

Hasislikden elin çek sen cömerd ol kân-ı ihsân ol
Konuşma câhil ü nâdân ile gel ehl-i irfân ol
Hakîr ol âlem-i zâhirde sen mânâda sultân ol
Karıncanın dahi hâlin gözet dehre Süleymân ol
Felekde hâsılı insân isen bir cânı incitme
Günahkâr olma fahr-i âlem-i zî-şânı incitme

5 Ben insânım diyen insâna düşmez şâd u handânlık
Düşen bî-çâreyi kaldırmadır âlemde insanlık
Hakîkat ehlinin hâli dürür dâim perîşanlık
Bir işi etme kim gelsün sana sonra peşîmanlık
Felekde hâsılı insân isen bir cânı incitme
Günahkâr olma fahr-i âlem-i zî-şânı incitme

Ben irfânım deyû her yerde kendin atma meydâna
El elden belki üstündür ne lâzım uyma şeytâna
Yakîn olmak dilersin Hazret-i Hallâk-ı ekvâna
Cihanda datlı dilli olması lâzımdır insâna
Felekde hâsılı insân isen bir cânı incitme
Günahkâr olma fahr-i âlem-i zî-şânı incitme

Celîs-i meclîs-i ehl-i hakîkāt ol firâr etme
Hevâ-yı nefsine tâbi‘ olan yerde karâr etme
Tekebbürlük eden insâna aslâ îtibâr etme
Sana cevr ü cefâ ederse bir kes inkisâr etme
Felekde hâsılı insân isen bir cânı incitme
Günahkâr olma fahr-i âlem-i zî-şânı incitme

Vefâsı var mıdır gör kim sana bu çarh-ı devrânın
Eser yeller yerinde hâni ya taht-ı Süleymân'ın
Yalınız âdı kaldı âlem-i zâhirde Lokmân'ın
Geçer bir lahzada ru'yâ misâli ömrü insânın
Felekde hâsılı insân isen bir cânı incitme
Günahkâr olma fahr-i âlem-i zî-şânı incitme

Sana bir fâide yokdur bilirsin halk-ı gıybetden
Gözün aç âlemi bir bir geçir sen çeşm-i ibretden
Zarar gördüm diyen gördün mü sen ehl-i muhabbetden
Yeme kul hakkını korkar isen rûz-i kıyâmetden
Felekde hâsılı insân isen bir cânı incitme
Günahkâr olma fahr-i âlem-i zî-şânı incitme

10 Hakîkāt bahrinin gavvâsı ol terk-i mecâz eyle
Çıkar ha alma mazlûmun ahın sen ihtirâz eyle
Çekil semt-i Habîb'e ey gönül azm-i Hicâz eyle
Yüzün dut hâk-i pâyine heman arz-ı niyâz eyle
Felekde hâsılı insân isen bir cânı incitme
Günahkâr olma fahr-i âlem-i zî-şânı incitme

Gönül âyînesin silmek gerekdir kalb-i âgâhe
Muhabbet şems-i doğmuşken ne lâzım mihr ile mâhe
Ne müşkil hâcetin varsa hemân arzeyle Allah'e
Der-i Mevlâ dururken bakma LUTFÎ başka dergâhe
Felekde hâsılı insân isen bir cânı incitme
Günahkâr olma fahr-i âlem-i zî-şânı incitme

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

I, İ (Ye) KĀFİYESİ

598

1 İslâm'da şeref emn ü emân kalmadı gitdi
İylik umulur devr-i zemân kalmadı gitdi

Câhil ü cefâkâr eline verdik umûru
Erbâb-ı kemâl kesdi gümân kalmadı gitdi

Ref' oldu ilim rûy-i zemîn doldu zulümât
Herkesde kemâl ile îmân kalmadı gitdi

Îmân ile İslâm umulur zât-ı kerem-şân
Mülk-i ademe oldu revân kalmadı gitdi

5 Envâ-ı rezâletde olan etdi teşehhür
Ashâb-ı nâmûs pîr ü civân kalmadı gitdi

N'oldu n'oliser ehline meydânda hüveydâ
LUTFİYÂ bugün Hakk'ı soran kalmadı gitdi

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

599

1 İftirâkın dilberâ ehl-i niyâz eyler beni
Bu niyâz cângâhıma bir çâre-sâz eyler beni

Ey kamer-tâb-ı zemân bu nâz-nümâyiş cilveler
Od salar dilhâneme âh-ı dirâz eyler beni

Hasretiyle korkaram devr-i zemân devrân ede
Gide gide kitâb-ı derde şîrâz eyler beni

Ger erişmezse eğer üftâdesine rahm-i yâr
Kays-veş âh-ı derûnum keşf-i râz eyler beni

5 Bir nazar-endâz ile cânân ederse merhamet
Bahş eder hayât-ı bâkî ser-firâz eyler beni

LUTFİYÂ dilberlerin cemâli cennetden güzel
Gösterirse gül yüzünü nâz-bâz eyler beni

Fa 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

600

1 Ka'r-i derûnumda deryâ-yı derdim
Nice bin sefîne gark oldu gitdi
Gülistân-ı dilden döküldü derdim
Hâl-i perîşânım fark oldu gitdi

Bu zulm ü zillete dağlar dayanmaz
Ehl-i gaflet bu gafletden uyanmaz
Gayretsiz milletin çerâğı yanmaz
Cihân baştan başa hark oldu gitdi

Seyf-i izzet düşdü erler elinden
Himmetin kemeri düşdü belinden
Bülbüller ayrıldı seher gülünden
Seâdet güneşi berk oldu gitdi

Ner-arslanlar yer-be-yerîn kurudu
Erenler kolları yerde çürüdü
Şarkı garbı bütün zulmet bürüdü
Ehl-i imân olan mahvoldu gitdi

5 Kerem-i Kerîm'den ümîd kesilmez
Îmân İslâm gālib olur basılmaz
LUTFİYÂ cündullah mutlak bozulmaz
Adüvvullah olan şak oldu gitdi

11'li hece vezni

601

1 Nehr-i hûn etdi bugün bu dîde-i giryân beni
Çâr-taraf seylâba verdi aldı âhir kān beni

Tîğ-ı tîz bir mîr-i kallâş katlimi kasd eyledi
Bir kerem-şân isterem ki eyleye pünhân beni

Özge bir mahbûb-i manzûr etmeğe yokdur mecâl
Öyle etmiş gül-ruhinde güllere hayrân beni

Kâkül-i gülbârı kıykâc zer-külâhdır sevdiğim
Kays-veş etdi bu sevdâ dillere destân beni

5 Cismimi setr eylemiş dâğ-ı derûnum penbesi
Dîde-i ağyâr hergiz görmeye uryân beni

Âteş-endâz dillere bir şûh u şeng bendindeyim
LUTFİYÂ seyret ne yapdı çarh-ı sergerdân beni

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

602

1 Gözlerim göreyim cânân ilini
Hayıf ki dağları duman bürüdü
Koparmağa yâr bâğının gülünü
Daldan gül koparan kollar çürüdü

Çâr-taraf rakîbler gözler yolumu
Bend etmişler ayağımı elimi
Devr-i felek bugün kesmiş dilimi
Hayat bahş eyleyen sular kurudu

Bir emengâh arar idim cânıma
Bir mihribân gözler idim yanıma
Tîğ-ı ağyâr susamışdır kanıma
Yüreğimde olan yağlar eridi

Sarf olsa cihâna derd-i derûnum
Kāfları dağıdır âh-ı füzûnum
Pârelendi bu seyf ile berûnum
Gam leşkeri bölük bölük yürüdü

5 Sahrâ-yı cünûnun Mecnûn'larını
Çemâl-i Leylâ'nın meftûnlarını
Âşüfte üftâde mahzûnlarını
Dilşâd eden LUTFÎ pîrler var idi

11'li hece vezni

603

1 Söyle ey Cibrîl-i cân yâr-i vefâdâra meni
Şerh edegör hâlimi dîde-i bîdâre meni

Meni ol serv-i revân saldı cünûn sahrâsına
Korkaram kardaş ede Mansûr-i berdâre meni

Sahrâ-yı sevdâsını bâd-ı sabâ-veş gezerem
Göremem gül yüzünü eyledi âvâre meni

Kulu kurbânı olam söyle sitem-kâre bugün
Dilerem kurbân ede ru'yet-i dîdâre meni

5 Öyle cânsûz ciğer-dûz âhıma rahm ederek
Şânına şâyân olan vâsıl ede yâre meni

Bu kadar firkat odu yakdı ciğergâhımızı
Bahr-i eltâfı ile yakmaya bu nâre meni

LUTFİYÂ kâr-i kadîm dilber-i dilbâzîlere
Eyleye nazlı niyâz kılmaya bî-çâre meni

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

604

1 Biz bezm-i elest nûş edicek bâde-i nâbı
Müftî o zemân münkir idi sekr-i şerâbı

Mînâ-yı elest nûr-i hidâyet ile devrân
Etdikçe vâiz gözler idi zevk-ı kebâbı

Mekteb-i arefde okunur ilm-i ledünnî
Metn-i dile bak sen de okursun bu kitâbı

Zâhidâ kuru dil ile ülfet ne revâdır
Kerkes tabîat lâşe-hâr ister mi gülâbı

5 Meyhâneye var LUTFİYÂ sermestleri bir gör
Şürrâh-ı aref herbiri gönlünde kitâbı

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

605

1 Dest-gîrin rahmet-i Rahmân ola her dü-cihân
Hâfız ismine emânet eyleye Mevlâ seni

Yâr-i gārın zikr-i Mevlâ olmalı zâhir nihân
Dâr-ı hidâyetde kıla Zât-ı Teâlâ seni

Ahmed ü Mahmûd Muhammed Mustafâ'dır reh-nümâ
Tenvîr ede dü-cihânda nûr-i tecellâ seni

Kande varsan feyz-i Hak nûr-i Muhammed yârdır
Feyz-i Rabbânî eder hem a'lâdan a'lâ seni

5 Bâğ-ı dildir gül-gülistân-ı muhabbet Yûsuf'um
Şübhe yokdur kabûl eder dergâh-ı Mevlâ seni

Kıl tevekkül Hazret-i Mevlâ'ya sen ey nûr-i dil
Huzûr-i Hazretlerinde ede bî-pervâ seni

Dut şerîat dâmenin bırakma elden dem-be-dem
Zikr-i Mevlâ yâr-i gārın eyleye deryâ seni

Yüz yere koy LUTFÎ-veş eyle Hudâ'ya ilticâ
Hak sever nazlı niyâzı rütbe-i ulyâ seni

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

606

1 Bir tükenmez derde saldı âfet-i devrân beni
Kays-veş etdi cihânda dillere destân beni

İhtiyârsız âteş aldı bu vücûdum dem-be-dem
Mahveder cûd-i vücûdum kıldı nâristân beni

Ol kemân-ebrû sanem bir seng-dildir n'eyleyim
Kan ile yuğurdu bağrım etdi gülistân beni

Kâkül-i gülberlerinden bûy-i anber neşrolur
Bâde-i la'l-i lebiyle eyledi mestân beni

5 LUTFİYÂ dârü'l-emân bir dâr-ı Mansûr'dur bize
Dağladı yakdı derûnum kıldı dâğıstân beni

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

607

1 Sâkî bugün meyhânede ebrû-kemân dilberleri
Mey-keş edüp demhânede zî-zevk olup gülberleri

Sâzendelerin sâzının sûzişli sözleri güzel
Nağme-şinâs mestânenin pervâz eder şehperleri

Mey-nûş olan bir nev-civân meyhâneye olur revân
Bu mey ile mîr-i zemân feth eylemiş Hayber'leri

Mey bahrine daldırsalar perdeleri kaldırsalar
Peymâneler doldursalar şâhlar verirler serleri

5 Mey dolarsa câm-ı hüdâ nây-ı aref verir sadâ
Cânân eder ol dem nidâ görünür dîdâr dürleri

Ummân-ı himmet meydedir feyz-i muhabbet neydedir
Hayât-ı bâkî Hay'dedir Hayder eder Kanber'leri

Şem-'i muhabbet yağını bul yak gönül çerâğını
Sor sâkînin durağını berâber al rehberleri

LUTFÎ pîr-i mugānı bul meyhânede mu'tekif ol
İlm-i aref sırrıyla dol mâmûr eyle minberleri

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

608

1 Bâd-i hazân esdi bâğlar bozuldu
Gülistânda katmer güller mi kaldı
Şecerler kırıldı bârlar üzüldü
El atacak dahî dallar mı kaldı

Bir sel aldı sahrâları bürüdü
Ağaçlar kurudu kökler çürüdü
Erler yüreğinde yağlar eridi
Hasb-i hâl edecek kāller mi kaldı

Bozuldu dünyânın bâğ u bostânı
Zâğ-ı siyeh yakdı bu gülistânı
Bülbüller okusun derdli destânı
Elvân nakış keşmir şallar mı kaldı

Er olan eridi yağ gibi gitdi
Şîr-i nerler zîr-i türabda yitdi
Serviler yerinde muğaylân bitdi
Petekler söndüler ballar mı kaldı

5 Ebnâ-yı zemânın gaflet serinde
Oynarlar gülerler yerli yerinde
Seâdet hidâyet binde birinde
Helâki fark eder haller mi kaldı

Er olan çekildi çıkdı aradan
Herbiri mahvoldu gitdi sıradan
Gazab etdi âlemleri yaradan
Mübtelâ olmamış iller mi kaldı

Dillerde kalmamış hidâyet nûru
İslâm'ın kalmamış kalbde sürûru
Kurbân olur İslâm bulsa kubûru
LUTFÎ Hak söyleyen diller mi kaldı

11'li hece vezni

609

1 Dilber-i gülber isterem ruhleri ahmer olmalı
Fâtih-i Hayber isterem yanında Kanber olmalı

Sahn-ı sînesi nûr ola cîm-i cemâli hûr ola
Güneş gibi fehûr ola öylece dilber olmalı

Mahvola dilde derd ü gam kal' ola hem cünûd-i gam
Ma'dûm ola hudûd-i gam mîr-i muzaffer olmalı

Hayrân ola kemâline şems ü kamer cemâline
Reşk ede hatt u hâline âşık-ı şehper olmalı

5 Nazlı nezâketli baka dillere âteş bıraka
Âteşi cângâhı yaka emîr-i kişver olmalı

La'l-i lebi câm-ı celî meşrebi ola cilveli
Gerdende hâli müncelî zülüfler ejder olmalı

LUTFÎ letâfetli güzel intihâb-ı rûz-i ezel
Vasf edemez anı gazel Sa'dî gibi er olmalı

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

610

1 Derd-i derûnuma enbâz olanın
Serv-i kāmetleri dâl oldu gitdi
Meydân-ı gamımda serbâz olanın
Billûr gerdenleri al oldu gitdi

Derdim deryâları emvâce saldı
Belâ-yı girdâbı âteşler aldı
Şems ü kamer encüm hayretde kaldı
İskender Rüstem'ler kāl oldu gitdi

Yıkılsın feleğin çarhı çenberi
Al kana buladı nice şehperi
Hani feth eyleyen bâb-ı Hayber'i
Bu derdin elinden dâl oldu gitdi

Dağlansun âteşe ka'r-i derûnum
Rîze rîze pârelensün berûnum
Evlâd-ı Hayder'dir derd-i füzûnum
Namları dillerde kāl oldu gitdi

5 LUTFÎ âlem yandı oldu perîşân
Erenler mahvoldu kalmadı zî-şân
Meğer ki Allah'dan erişe bir şân
Yoksa cihân böyle hâl oldu gitdi

11'li hece vezni

611

1 Sefînem gark oldu derd deryâsına
Sahrâ-yı sînemi sel aldı gitdi
Hasret-keş olmuşdur dil Leylâ'sına
Bülbül-tek zârımı gül aldı gitdi

Kûy-i cânânıma varayım derdim
Bir zemân zevk safâ süreyim derdim
Dîdâr-ı dildârı göreyim derdim
Nevbetim elimden el aldı gitdi

Sahrâ-yı sîneme dağlar çekilmiş
Dâl olmuş kāmetim kaddim bükülmüş
Yâr yolunda nice ömrüm sökülmüş
Gönlümü zülfünden tel aldı gitdi

Yârelerim sıra sıra sînemde
Kan ağlar gözlerim dâimâ nemde
Âşıklar demişler devr-i kadîmde
Aklımı ruhleri âl aldı gitdi

5 Bu derd derûnumu her dem yâreler
Rakîb gaddâr ciğerlerim pâreler
Ne felekdir benim bahtım kâreler
Bâğ u bostânımı sel aldı gitdi

LUTFİYÂ ağlama Hudâ Kerîm'dir
Derdlinin derdine Allah Alîm'dir
Sende derd var ise Mevlâ Hakîm'dir
Sabr-i bî-pâyânım Nîl aldı getdi

11'li hece vezni

612

1 Zâr u giryân olan ehl-i îmâne
Dest-gîr olacak bir ferd mi kaldı
Derd elinden dâde gelmiş emâne
Bir hakîm-i hâzık üstâd mı kaldı

Uryân giryân yetîm etfâl-i müslim
Fakîrler çekerler azâb-ı elîm
Rahm edecek var mı bir kalb-i selîm
Derûn-i merhamet mûtâd mı kaldı

Nice cânlar açlarından öldüler
Niceler feryâde dâde geldiler
Ganîler nefsine meşgûl oldular
Allah içün kula imdâd mı kaldı

Arayanlar cândan emr-i Hudâ'yı
Yâd ederler elbet rûz-i cezâyı
Kesbedenler dilde nûr-i hüdâyı
Mezar taşlarında bir âd mı kaldı

5 Yine iyiler vardır yüzlerde birler
Ekserî simsiyâh civânlar pîrler
Kavl-i mücerredde İslâmız derler
Hakk'a ibâdetde dilşâd mı kaldı

Ilgıt ılgıt akar kanlar cânlardan
Ayrıldı gitdiler nâm u şânlardan
Belâ nüzûl eder âsumânlardan
Recâya yüz dutmuş ibâd mı kaldı

LUTFİYÂ var ise sende hidâyet
Kalbinde var ise nûr-i dirâyet
Bu seâdet zevâl buldu nihâyet
Yerlere düşmemiş şimşâd mı kaldı

11'li hece vezni

613

1 Meyhâne-i vahdetde mestâne döner sâkî
Şem'a-i muhabbetde pervâne döner sâkî

Dolmuş ayağı elde zevkı bulunur dilde
Bu bezm-i mey ü mülde rindâne döner sâkî

Dil zevrak-ı zevk olmuş deryâsına hem dalmış
Sâkî yine zevk almış zevkāne döner sâkî

Bezm içre safâ bulmuş meydân-ı muhabbetde
Cân câm-ı mey-i vahdet şâdâne döner sâkî

5 Târik-i sivâ olmuş lezzet-i rûhu bulmuş
Feyz-i Hak ile dolmuş handâne döner sâkî

Ders alur men arefden LUTFÎ al bu şerefden
İrşâd ol her tarefden irfâne döner sâkî

Mef 'û lü / Me fâ' î lün / Mef 'û lü / Me fâ' î lün

614

1 Pîr oldun ey dede merhamet buyur
Peyk-i ecel geldi kapuyu basdı
Ne lâzımdır bize nefsine duyur
Bugün dünyâ bizden peyvendi kesdi

Bir merhamet buyur evlâd ıyâle
Sen ölende ismin gelsün hayâle
Feyz-i Fâtiha ile dolsun piyâle
Ömrün tamam ecel yelleri esdi

Amândır küsdürme sakın bir ferdi
Artırma başına belâyı derdi
Hazret-i Hak sever bir halîm merdi
Ecel melekleri kapuyu basdı

LUTFİYÂ dünyâdan göçmek gerekdir
Ecel şerbetini içmek gerekdir
Korkulu bir geçit geçmek gerekdir
Ecel cân mülkine eyledi kasdı

11'li hece vezni

615

1 Haremgâh-ı visâlin mahremidir Gavs-i Geylânî
O bezm-i âşinâlar a'zamıdır Gavs-i Geylânî

Mukarrebler meyânında yücedir himmet ü şânı
Gürûh-i evliyânın ekremidir Gavs-i Geylânî

Ser-i tâc-ı seâdeti yed-i kudretle yapılmış
Uluvv-i şân-ı âlî-şân demidir Gavs-i Geylânî

Ona ihsân edüp kuvvet-i kudsî hârikulâde
Nebîler serverinin hem-demidir Gavs-i Geylânî

5 O zât-ı zü'l-fezâil berk urur nûr-i muhabbetle
Cemâl-i bâ-kemâlin bil cîmidir Gavs-i Geylânî

O rûhâniyyeti anın nebîler sırrına vâkıf
Ol ism-i pâk-i Ahmed'in mîmidir Gavs-i Geylânî

Der-i dergâhına LUTFÎ ola kurbân bu âlemde
Muhabbet verdinin dilde nemidir Gavs-i Geylânî

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

616

1 Bir nazar eyleyin devr-i zemâne
Kârbân-ı İslâm çekildi gitdi
Hak yardım eylesün ehl-i îmâne
Hep ricâl-i kirâm çekildi gitdi

Ehl-i tevhîd bugün ne garîb kaldı
Derde şifâ veren ne tabîb kaldı
Hilm ü hayâ ile ne edîb kaldı
Ulemâ-yı ızâm çekildi gitdi

Mü'min ü muvahhid az az bulunur
Şer-'i şerîf bâzan süâl olunur
Gâhı gâh fetvâdan haber alınur
Kemâl ü ihtirâm çekildi gitdi

Hani yüzü nurlu ümmet-i Ahmed
Meyânda munkatı' şer-'i Muhammed
Zâtında Sabûr'dur Allahü Ehad
Bu dinden intizâm çekildi gitdi

5 Vallahi açıkdır tevbe kapısı
Bu kâinât bütün Hakk'ın yapısı
Afv olunur günâhların hepisi
Tevbeye ihtimâm çekildi gitdi

İttibâ-ı hevâ aldı derûnu
Tarîk-ı şeyâtîn dutdu berûnu
Doldurdu karnına kanı irini
Fark-ı helâl harâm çekildi gitdi

Kal' oldu kalblerden envâr-ı îmân
Kesildi dillerden rızâ-yı Rahmân
İylik tarafına görünmez gümân
Salât ile selâm çekildi gitdi

Nisâlar ricâle emîr oldular
Ricâl gibi meydânlara doldular
Şeyâtînin ocağını kurdular
Hak yoluna devâm çekildi gitdi

LUTFÎ gaflet ile karardı âlem
Bahr-i gafletdedir ebnâ-yı âdem
Artmada şekāvet hayfâ dem-â-dem
Sıyâm ile kıyâm çekildi gitdi

11'li hece vezni

617

1 Bize rahm eyle âlemler penâhi
Kerem kıl pâdişâhlar pâdişâhı
Gazabın katredir bahr-i keremden
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Bizi halk eyledin ketm ü ademden
Edüp ehl-i îmân lutf u keremden
Muhammed ümmetinden muhteremden
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Ne devlet ki Muhammed ümmetinden
Bizi kıldın o zâtın milletinden
Seâdet bulduğumuz devletinden
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Bizi tekrîm edüp tâc-ı kerâmet
Başımızda seâdete alâmet
Verüp ahsen-i takvîmle kıyâfet
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

5 Bizi kābil edüp yâ Rab hitâba
Hem isti'dâdımız fehm-i kitâba
Seni bilmek içün geldik şitâba
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Bizi Kur'ân ile kıldın münevver
Şerîat-i Muhammed'le mutahher
Îmân İslâm ile edüp muzaffer
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Hediyye-i Hudâ'dır ihtidâmız
Ezelden dildedir hubb-i Hudâ'mız
Muhammed Mustafâ'dır muktedâmız
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Kerem-kâni keremin bî-nihâyet
Dileriz rûz u şeb bâkî hidâyet
İnâyet eyle Allah'ım inâyet
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Nice LUTFÎ gibi kemter gedâlar
Der-i dergâhına eyler recâlar
Keremine sezâdır mültecâlar
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

618

1 Heyûlân nûr-i Hudâ şems-i seâdet ebedî
Ey hidâyet güneşi nâşir-i feyz-i Samedî
Yevm-i mahşerde olan enbiyânın müstenedi
Ehl-i tevhîd olanın rûz-i cezâ mûtemedi
Sendedir ümmet-i merhûmenin afvi senedi
Meded ey kāfile-sâlâr-ı rusül huz bi-yedî

Dür-i deryâ-yı seâdet sana kıymet mi yeter
Mihr-i vâlâ-yı hidâyet sana himmet mi yeter
Kerem-i Zât-ı Kerîm devlete devlet mi yeter
"Rahmeten li'l-âlemîn" Ahmed'e hurmet mi yeter
Memdûh-i Hazret-i Hak sana muhabbet mi yeter
Meded ey kāfile-sâlâr-ı rusül huz bi-yedî

Kütüb-i münzelesinde seni medh etdi Hudâ
Kendi nûrun kabz edüp Habîb'im ol dedi Hudâ
Habîb-i Kibriyâ'sın âleme doldu bu nidâ
Server-i enbiyâ ser-defter-i dîvân-ı hüdâ
Neyyir-i a'zam-ı eflâk-i şefâ'at mededâ
Meded ey kāfile-sâlâr-ı rusül huz bi-yedî

Muktedâ eyledi Hak Mescid-i Aksâ'da seni
Enbiyâ zümresine Leyle-i Esrâ'da seni
Zikr edüp Hazret-i Hak mele-i a'lâda seni
Mihmân eyledi Hudâ sadr-ı "ev ednâ"da seni
Gösterüp melekûte rutbe-i ulyâda seni
Meded ey kāfile-sâlâr-ı rusül huz bi-yedî

5 Ey kerem-şân keremin bahrine kenâr mı olur
Keremin sahrâsı âlemde nihâyet mi bulur
Sarf olsa bahr-i kerem katresi noksân mı olur
Şevket-i şefâ'atin mecma-'i mahşeri alur
Enbiyâ ümem ile hep Livâ-i hamd'e gelür
Meded ey kāfile-sâlâr-ı rusül huz bi-yedî

Senden istirhâm eder bây u gedâ her dü-serâ
Keremin mâden-i dergâh-ı kadîm-i fukarâ
Dâim istimdâd eder cân ile senden küberâ
Vücûdun mevcûduna oldu bu cerâ mâ-cerâ
Sebeb-i hilkat-i mahlûk-ı Hudâ nûr-i verâ
Meded ey kāfile-sâlâr-ı rusül huz bi-yedî

"Kābe kavseyni ev ednâ"da o dem Zât-ı Celîl
"Üdnü minî" tâcını verdi sana nûr-i Cemîl
O tâc oldu hidâyet zümresine şem-'i sebîl
Denilir mi sana ümmet olana zâd-ı kalîl
Keremin gözlemede LUTFÎ kulun abd-i alîl
Meded ey kāfile-sâlâr-ı rusül huz bi-yedî

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

619

1 Pây-mâl oldukda elbet şer-'i şerîf gülleri
Irk-ı âdemden akar mutlak gider kan selleri

Bu Kitâbullah eğer baş üzre tâc izzet ile
Olmasa elden gider tenlerde cân bülbülleri

Ger meyân-ı ehl-i îmânda değersiz görseler
Emr-i fetvâyı yıkulur hânümânın çölleri

Yâ eğer ki emr-i şer'î söyleyen tahkîr ola
Kahr-i Kahhâr kahreder ağzında kurur dilleri

5 Yâ Kelâmullah'ı tebdîl etmeğe sa'y edeler
Gayretullah gösterir hâtıra gelmez halleri

LUTFİYÂ sen ebsem ol geldi celâlin nevbeti
Şîr-i kudret pençesi kırar nice bin belleri

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

620

1 Esb-i nefse râkib olma pâreler birgün seni
Emîn olma tîğ-ı ağyâr yâreler birgün seni

Devr edüp ebnâ-yı âdem şâh gedâ olur türâb
Kat-'ı re'sin kāsıdânı âreler birgün seni

Boş yorulma Rüstem ü Zâl'ler zevâle erdiler
Şübhe var mı hâm türâbe saralar birgün seni

Nâz ile perverdigânın âkıbet mevtin arar
Ka'r-i kabrin hâbgâh-veş çâreler bir gün seni

5 LUTFİYÂ bu derde çâre gayr-i mahlûkdur velî
Hazret-i Mevlâ'ya dön gaffâreler birgün seni

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

621

1 Bülbüller ağlasun feryâd eylesün
Güller gitdi gülzârına yetişdi
Sünbülleri sabâ irşâd eylesün
Bâd-ı hazân şikârına yetişdi

Allı güllü varakları soldurdu
Lâle yanakları kabre doldurdu
Şîr-i ner-veş erenleri öldürdü
Bu ibtilâ hezârına yetişdi

Derd-i derûn taşdı ummâne döndü
Bâr-ı gîrân kāf-ı kāmete bindi
Bir emengâh var mı zarf-ı rûh söndü
Oldu adem diyârına yetişdi

LUTFİYÂ kamer-i himmet gurûbda
Ehl-i îmân bütün bahr-i kürûbda
Kanı gayret kalmamışdır kulûbda
Ahyâr olan mezârına yetişdi

11'li hece vezni

622

1 Sensin Habîb-i Kibriyâ
Nenni Muhammed'im neni
Arş u ferşe verdin zıyâ
Nenni Muhammed'im nenni

"Rahmeten li'l-âlemîn"sin
Şeref-i Arş-ı berîn'sin
Dü-âlemlerin nûrusun
Nenni Muhammed'im nenni

Resûl-i Kibriyâ sensin
Sultân-ı enbiyâ sensin
Rehber-i evliyâ sensin
Nenni Muhammed'im nenni

Âlemlere şems-i safâ
Nâmın Muhammed Mustafâ
Güneş gibi dârü'ş-şifâ
Nenni Muhammed'im nenni

5 Âmîne Hâtun annesi
Havvâ anadır dâyesi
Meryem ana pervânesi
Nenni Muhammed'im nenni

Sidre'den indi Cebrâîl
Cemâline olmuş mâil
Dergehinde olmuş sâil
Nenni Muhammed'im nenni

Melekler semâdan indi
Yer yüzü nûrunla doldu
Kâinât hep şeref buldu
Nenni Muhammed'im nenni

Âlemler güldü açıldı
Cihâna rahmet saçıldı
Yeşil hulleler biçildi
Nenni Muhammed'im nenni

Dünyâyı teşrîf eyledin
Her köşeyi nûr eyledin
Halkı feyzinle toyladın
Nenni Muhammed'im nenni

10 Nûrdan harîre sardılar
Nûr-i hüdâyi gördüler
Gehvâresine koydular
Nenni Muhammed'im nenni

Nûrunla doldu Arş ü ferş
Cemâline kurbân güneş
Kamer gibi yüzün güleş
Nenni Muhammed'im nenni

Enbiyâların hâtemi
Dü-cihânın muhteremi
Âleme Hakk'ın keremi
Nenni Muhammed'im nenni

Sensin Hudâ'nın rahmeti
Hakk'ın bâb-ı merhameti
Kıl bizlere şefâ'ati
Nenni Muhammed'im nenni

LUTFÎ kulun rû-ber-zemîn
Ümîdi kavîdir emîn
Kıl şefâ'at nûr-i mübîn
Nenni Muhammed'im nenni

8'li hece vezni

623

1 Top-ı dilden çıkdı gülle-i âhım
Mâh-ı münevveri deldi de geçdi
Andan pertev edüp çeşm-i siyâhım
Hurşîd-i hâveri deldi de geçdi

Çenber-i eflâki etdi bî-karâr
Kal'a-i Hayber'i yıkdı âşikâr
Sedd-i İskender'i kıldı târ u mâr
Kāf-ı mücevheri deldi de geçdi

LUTFÎ bu âhından titredi âlem
Kıyâmet mi kopdu yoksa Muharrem
Zâr u zâr inledi gülzâr-ı İrem
Burc-i sîm ü zeri deldi de geçdi

11'li hece vezni

624

1 Bahr-i lutfundan ey kerem-kâni
Bir katre ihsân etsen olmaz mı
Şems-i keremden Zât-ı Sübhânî
Bir zerre ihsân etsen olmaz mı

Ummân-ı rahmet mevc urur dâim
Kudretin ile mevcûdât kāim
Leyl-i gafletde olmuşuz nâim
Bir kerre yakazân etsen olmaz mı

Kādir u Kayyûm kudretin göster
Bu a'mâ gözler heybetin ister
Keç-revânlara mehâbet-güster
Gözleri hayrân etsen olmaz mı

Zulmet ü zillet leylinde kaldık
Etdiğimizi cümlemiz bulduk
Yâ Rabbi bütün kahr ile dolduk
Âzâde fermân etsen olmaz mı

5 Rahmetin sâbık Zât-ı Sübhânî
Âleme vâsi' rahm-i Rahmânî
Arş'dan a'lâdır feyz-i Rabbânî
Şem-'i fürûzân etsen olmaz mı

LUTFÎ yüz dutar der-i dergâhe
Döndürmüş sadrın doğru bu râhe
Bahş eyle bizi Hakk'a âgâhe
Mihr-i dirahşân etsen olmaz mı

10'lu hece vezni

625

1 İlâhî bu kadar besdir kerem eyle kerem-kâni
Erişdir kalblerimize füyûzât-ı Samedânî

İlâhî ümmet-i Mahmûd Muhammed bizleriz ammâ
Hidâyet nûru ile et münevver ehl-i îmânı

İlâhî bir Kerîm'sin ki keremin bahrine nisbet
Bulunmaz halk-ı âlemde kurulmuş Arş'ın erkânı

İlâhî nûr-i Kur'ân'dan çerâğımız fürûzân et
Yarın rûz-i kıyâmetde şefî' eyle o Furkān'ı

5 İlâhî Ahmed ü Mahmûd Muhammed Mustafâ'yı sen
Şefîu'l-müznibîn kıldın dü-âlemde o sultânı

İlâhî bu kadar eşrâr meyânında bizi hıfz et
Siyâh-rû eyleme yâ Rab Habîb'in hurmet-i şânı

İlâhî var mıdır senden diğer bir Kādir u Kayyûm
Ki yokdur gayri bir senden ede bu derde dermânı

Der-i dergâhına karşu gedâlar ilticâ eyler
Gedâsız dergehin yâ Rab olur mu şöhret ü şânı

MUHAMMED LUTFÎ'ye yâ Rab eğer bir katre-i rahmet
Keremin bahrine nisbet eder mi katre noksânı

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

626

1 Bir havâr eyleyin ilden illere
Gönül ravzasından civânım gitdi
Bir âteş-i cânsûz düşdü dillere
La'l ü mercân ebrû-kemânım gitdi

Gülistân-ı dilden güller döküldü
Yâr yolunda yandım kaddim büküldü
Sahrâ-yı sîneme âteş ekildi
Güneş-veş server-i hûbânım gitdi

Meyân-ı kāmetde zerrîn kemeri
Güzeller içinde kudret kameri
Bahr-i meârifde hikmet güheri
Şeb-i vuslat mâh-i tâbânım gitdi

Gitdi o yâr ile ülfetin çâğı
Gülbe-i vuslatın söndü çerâğı
Âteş almış gönül yokdur durâğı
Taht-ı dilden mîr-i dîvânım gitdi

5 Yıkıldı eflâkin gönül kubbesi
Yıkıldı kalmadı zerre habbesi
Âteş düşdü yandı felek cübbesi
Seâdet bahş eder zemânım gitdi

Dağlasun dilleri dâğ-ı derûnum
Derûnumda yanar nâr-ı füzûnum
Şîr-i kahrın pençesinde zebûnum
Vâveylâdır dâru'l-emânım gitdi

Gülşen serâları düşman bürüdü
Kılınçlar kırıldı kollar çürüdü
Erler yüreğinde yağlar eridi
Derdim azdı elden dermânım gitdi

LUTFİYÂ sen kesme ümîd Hudâ'dan
Ayırma gönlünü nûr-i hüdâ'dan
"Lâ taknetû" gelür yine sadâdan
Sen zannetme rahm-i Rahmân'ım gitdi

11'li hece vezni

Not:Müellif Hazretleri, çok sevdiği birinin Erzurum'dan başka bir yere tâyini sebebiyle ayrılışından duyduğu üzüntüyü bu şekilde terennüm etmişlerdir. Ne var ki bilâhare bu insanın istikāmetten ayrıldığını öğrenen Müellif Hazretleri bu duruma çok üzülmüş ve bu gazelin bir daha huzûrunda okunmasına izin vermemiştir.

627

1 O bezm-i dil-güşâde devr eyledikçe sâkî
Gamdan olur âzâde verdikçe bâde sâkî

Câm-ı mey-i muhabbet verir rûha hidâyet
Nâzil olunca rahmet artar dil iştiyâkı

Ol dem bizi yâd edin rûhumu dilşâd edin
Gönlümü âbâd edin ref‘ edin iftirâkı

Ey nûr-i dil kerem kıl mâsivâyı adem kıl
Enzârı ber-kadem kıl yakın eyle ırâkı

5 Gül vere bu gülistân bâr vere dilde bostân
Nağme ura neyistân LUTFÎ bula Burâk’ı

Müs tef ‘i lün / Fe ‘û lün / Müs tef ‘i lün / Fe ‘û lün

628

1 Dîn-i mübîn-i Ahmed’i
Şer-‘i şerîf-i sermedî
Tasdîk eden Muhammed’i
Ağlar gözü gülmez yüzü

Boşdur bu dünyâ teşvîşi
Terk eden olur er kişi
Mest-i müdâm olan kişi
Ağlar gözü gülmez yüzü

Îmân ile İslâm-ı dîn
Olmuş bize habl-i metîn
Hakk’ı bilen ayne’l-yakîn
Ağlar gözü gülmez yüzü

Dil kâbesi astârını
Dutan görür esrârını
Dilde bulan dildârını
Ağlar gözü gülmez yüzü

Havf-ı Hudâ’yı kâr eden
Gönlünde hikmet var eden
Aşkı özünde yâr eden
Ağlar gözü gülmez yüzü

Esrâr-ı tevhîdi duyan
Şer-‘i Muhammed’e uyan
Yârini görmese ayân
Ağlar gözü gülmez yüzü

Aşkdan olunca bir eser
Mâsivâdan gönül keser
Cânân iline yol keser
Ağlar gözü gülmez yüzü

Aşka erenler her zemân
Erince buldular emân
Aşk ehline budur nişân
Ağlar gözü gülmez yüzü

5 Nûr-i Hudâ’yı aşk görür
Âşıkı zevk-ı aşk bürür
Kalbinde nûr-i aşk durur
Ağlar gözü gülmez yüzü

10 Dildârı dilde bulmasa
Cânânı cânda olmasa
Yâri yanında bilmese
Ağlar gözü gülmez yüzü

Feyz-i muhabbet-i Hudâ
Âşıkdan olur mu cüdâ
Hak yoluna olur fedâ
Ağlar gözü gülmez yüzü

Âlemlerin rahmetine
LUTFÎ'ye merhametine
Kâmillerin himmetine
Ağlar gözü gülmez yüzü

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

629

1 Bahr-i irfândır dilâ ehl-i dilin dilhânesi
Dürr-i şehvârdan doludur anların vîrânesi

Mey-i mânâ kuvveti erbâb-ı kalbin sohbeti
Neşreder lübb-i muhabbet mest olur bî-gânesi

Kenz-i irfândır derûnu derd ile deryâ olan
Nûr-i tevhîd şem'inin anlar olur pervânesi

Kim kemâlât ehline peyrev ola elbet olur
Zî-seâdet âkıbet merdâneler merdânesi

5 Şehperi zer-dûz olur âşıkların vakt-i seher
Yâr ile hem-dem olanın nûr dolar cânhânesi

Bezm-i vahdet sırrının cemiyyetinde cân veren
Ol olur kişver-i dilde tahtının şâhânesi

LUTFİYÂ bir mîr-i meydân bulmak ister ve's-selâm
Âkıl ola bir nazarla âlemin dîvânesi

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

630

1 Ey kemân-ebrû görürsün âh ü feryâdım beni
Nâr-ı hasretinde yakdı zâr-ı mûtâdım beni

Al giyüp elvân-nakış dilbâz-ı dildâr mihr-veş
Seyr-i sevdâ sahrâsına atdı üstâdım beni

Bir kemân-bâz cilve-endâz zülf-i yelbâz nev-civân
Bend edüp îcâd-ı aşka tarz-ı îcâdım beni

Bir kamer-tal‘at güneş-veş aldı aklım âl ile
Sevdâ-yı zülfüne saldı baht-ı is‘âdım beni

5 LUTFİYÂ dârü’l-emân Mansûr-veş dârdır bize
Şâd eder yâr derdi ile dil-i nâ-şâdım beni

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

631

1 Şerâb-ı vahdet içmeğe
Besdir gönül meyhânesi
Kayd-ı sivâdan geçmeğe
Besdir gönül meyhânesi

Merdâneler meydânına
Âriflerin irfânına
Âşıkların rindânına
Besdir gönül meyhânesi

Gönüllerin gülistânı
Ehl-i dillerin bostânı
Âşıkların dâsitânı
Besdir gönül meyhânesi

Sâliklerin seyrângâhı
Âşıkların niyâzgâhı
Nazlıların cilvegâhı
Besdir gönül meyhânesi

5 Mürîdlerin murâdına
Emîrlerin îrâdına
Dervîşlerin evrâdına
Besdir gönül meyhânesi

Dervîşlerin dermânına
Ulların fermânına
Erbâb-ı kalb ummânına
Besdir gönül meyhânesi

Mücâhidlerin nusreti
Ehl-i seâdet devleti
Ârifânın cân kıymeti
Besdir gönül meyhânesi

İnd-i Hudâ’da mûteber
Kitâbullah’da var haber
Mürg-i rûha olan şehper
Besdir gönül meyhânesi

Saîdlere seâdetdir
Sâliklere selâmetdir
LUTFÎ Hak’dan inâyetdir
Besdir gönül meyhânesi

8’li hece vezni

632

1 Şems ü kamer hayrân olur görse gönül envârını
Âşık mâşûkun âşikâr dilde görür dîdârını

Mir'ât-ı dil bulsa safâ mey-i hüdâ verse şifâ
Meyhânedir dâr-ı vefâ gör sâkînin devvârını

Dilhâneyi tenvîr eder ekdâr-ı ezmân hep gider
Verir şerâb-ı eynemâ seyret gönül gülzârını

Cânân iline cân gider cânân ile cân zevk eder
Seyr-i cemâli dilberin dilşâd eder nezzârını

5 Kıyâm-ı serv-i kāmetin alâmeti kıyâmetin
Âşıkları raksa salar gör gülberin etvârını

Şems-i şerâfet ruhleri mihr ü mâhe vermiş zıyâ
Dürdâne-veş nûr halları gerdende gör ızhârını

Zülf-i siyeh ebrû-kemân bir tâze gül-nev-reste şân
Vermiş cihâna LUTFİYÂ kaldır gözün astârını

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

633

1 Gönül nûr-i hidâyetle okur esrâr-ı eşyâyı
Aref dersin alan tâlib görür dilde dilârâyı

Hidâyet hurşîdi doğsa muhabbet emtârı yağsa
Bulur gülşen-i tevhîdde gönül mihr-i mücellâyı

Tecellîhâne-i Mevlâ gönüldür Leyle-i Esrâ
Cemâl-i Hazret-i cânân atar perde-i vâlâyı

O dem dil bula dildârı unuda nâm-ı ağyârı
Görüne şâhid-i kudsî ede tâlîm-i esmâyı

5 MUHAMMED LUTFÎ'ye Mevlâ vere bir zevk-ı rûhânî
Erişe feyz-i Rabbânî ede hal bu muammâyı

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

634

1 Ekser-i erbâb-ı kalbin nazm iledir ülfeti
Feth olur kenz-i meârif şi're eyle dikkati

Nazm ile esrâr-ı tevhîd neşr olur dilden dile
Kesbi pek sür‘at bulur evzâne eyle rağbeti

Metn-i ilm-i hikmet olmuşdur bu eş‘âr aç gözün
Nûr-i cân feyz-i îmândır Mesnevî’nin sohbeti

Nice Enverî vü Sa‘dî dahî Firdevsî gibi
Gün gibi gösterdiler şi‘r ile ilm-i hikmeti

5 Mey-i mânâ-yı hidâyet câmıdır Mollâ-yı Rûm
Kâbetullah-i hakîkat vâcib oldu hurmeti

Tâlib-i dîdâr-ı Mevlâ aşkı rehber eylemiş
Şi‘r ise mir’ât-ı aşkdır aşka eyle himmeti

LUTFİYÂ ilm-i ledünnî kesb ile hâsıl değil
Lutf ede Bârî Teâlâ aça bâb-ı rahmeti

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

635

1 Bu gaflet perdesin kaldır gözünden seyret eşyâyı
Kemâlât ehline peyrev olan anlar bu mânâyı

Dilâ erbâb-ı diller sohbeti feyz-i İlâhî’dir
O sohbet halleder nokta-i dilde her muammâyı

Kelâm-ı evliyâ ilhâm ile nâzil olur kalbe
Gerek şi‘ri gerek nesri açar nehr-i tecellâyı

Dürer-i şi‘ri ârifân düzerler rişte-i câne
Gürûh-i evliyâ söyler güzel şi‘r-i dilârâyı

5 Ederdi nusreti Hassân’e nazm ü şi‘ride Cibrîl
O gün müftî idi Cibrîl verir idi bu fetvâyı

MUHAMMED LUTFÎ’ye lutfet velîler sohbetin bulsun
Bilelim ey Hudâvendâ kemâhî sırr-ı eşyâyı

Me fâ ‘ î lün / Me fâ ‘ î lün / Me fâ ‘ î lün / Me fâ ‘ î lün

636

1 Öyle bir dildâre dil ver eyleye dilşâd seni
Öyle bir dâmânı dut ki ede ber-murâd seni

Öyle bir yâr ile yâr ol yâr ola her dü-serâ
Hurşîd-âsâ her zemânda eyleye irşâd seni

Herkesin gönlü gülüne şebnem ol vakt-i seher
Halk ede Bârî Teâlâ abdine imdâd seni

Bir temâşâgâhdır dünyâ serâser kıl nazar
Âzâd eyle zîr-i desti Hak ede âzâd seni

5 Gel güzel kesme nazar dergâh-ı Mevlâ'dan bugün
LUTFİYÂ bu mâh-ı rahmetdir ede dilşâd seni

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

637

1 Bir dilber-i tannâz bir nazar-endâz
Servi-veş serime bir sâye saldı
Bir sabâ-yı yelbâz kamer-i mümtâz
Âl ile aklımı başımdan aldı

Güller kurban gül yüzünün âlıne
Sabâ kurbân kâküllerin teline
Şems ü kamer kurbân hikmet gülüne
Cîm-i cemâline hayretde kaldı

Geysûleri Hindistân'e kıymetdir
Gerdende halları Sîn'de şevketdir
Ru'yet-i dîdârı câna cennetdir
Âşıkları bahr-i belâya saldı

Gören gözler geçer elbette cândan
Gören ayrılır mı nazlı civândan
Hûrîler görseler dâr-ı cinândan
Felekde kamerin aklını çaldı

5 Gözler görmemişdir böyle levendi
Seyretmemiş seher böyle bülendi
Âteşdendir âşıkların kemendi
Bu âteş LUTFİYÂ âlemi aldı

11'li hece vezni

638

1 Gülbe-i vahdetin şem‘adânları
Bir bir yere düşdü çerâğlar söndü
Bu ümmetin bugün ledün-dânları
Seferleri dâr-ı Kerîm’e döndü

Sirâc-ı ümmetî emr etdi Ahmed
Ulemâ-yı ümmet dedi Muhammed
Âlimlerle gitdi devlet-i sermed
Vallahi seâdet serâyı yandı

Kamer-i kubbe-i seâdet selâm
Alâmet-i îmân eldeki a‘lâm
Livâ-i İslâm’dır meyânda selâm
Selâm gitdi İslâm kana boyandı

“Mevtü’l-âlim mevtü’l-âlem” buyurdu
Fahr-i âlem ümmetine duyurdu
Ümmet ulemâdan yüzün çevirdi
Adl-i Hudâ âsumâne dayandı

5 İlm ü ulemâdan kesildi rağbet
Emr-i şerîate kalur mı hurmet
Herkes hevâsının yoluna himmet
LUTFİYÂ devlet-i şeytân uyandı

11’li hece vezni

639

1 Ey mü’minler gelin hakkı söyleyin
Namazsız niyâzsız İslâm olur mu
Gökden inen kitabları dinleyin
Salâtsız zekâtsız İslâm olur mu

Îmân İslâm eğer sende var ise
Kalbin îmân ile eğer yâr ise
Tevhîd tasdîk dilde ber-karâr ise
Namazsız niyâzsız İslâm olur mu

Hakk’ı tesbîh eder döner felekler
Tevhîd eder dâim suda semekler
Namaz ile kabûl olur dilekler
Salâtsız zekâtsız İslâm olur mu

Namaz dînin direğidir nûrudur
Sefîne-i dîni namaz yürüdür
Cümle ibâdetin namaz pîridir
Namazsız niyâzsız İslâm olur mu

5 Zekât farz-ı a'zam emr eder Kur'ân
Kabûl olmaz namaz zekâtsız bir an
Âdem'den Hâtem'e emr eder Rahmân
Salâtsız zekâtsız İslâm olur mu

Malı verdi âlemleri yaradan
Emretdi vâcibi farzı sıradan
Kırkda birdir zekât çıkmaz aradan
Namazsız niyâzsız İslâm olur mu

Kırkda bir kuruşu verin fakîre
Nâil olun yarın mülk-i kebîre
Râzı olun bugün emr-i Kadîr'e
Salâtsız zekâtsız İslâm olur mu

İslâm olan dutar Kitab emrini
Cân u dilden bilir dînin kadrini
Seyr eder dünyânın görür devrini
Namazsız niyâzsız İslâm olur mu

Nice yüz bin pâdişâhlar kabri var
Ölüm vardır güneşlerden âşikâr
LUTFİYÂ emr etmiş ol Perverdigâr
Salâtsız zekâtsız İslâm olur mu

11'li hece vezni

640

1 Sen Mevlâ'yı sevende Mevlâ seni sevmez mi
Rızâsına ivende rızâsını vermez mi

Sen Hakk'ın kapusunda cânlar fedâ eylesen
Emrince hizmet kılsan Allah ecrin vermez mi

Şer-'i Şerîf yolunda havf-i Hudâ dilinde
Ehlullahın hâlinde Allah hâlin sormaz mı

Vâriyyetin mahv edüp Kur'ân yolunda gidüp
Yâr ile yârân olsan yârin yâver olmaz mı

5 Derd ile cângâhında âteş yansa âhında
Âh u feryâdlar etsen derden dermân vermez mi

Cânın cânân ilinde cânân cânın dilinde
Yârelensen yolunda yaran merhem urmaz mı

LUTFÎ'ye lutf-i Mevlâ rahm eyleye Teâlâ
Allah deyu çağırsan Kerîm kerem kılmaz mı

14'lü hece vezni

641

1 Sen Mevlâ'yı sevende Mevlâ seni sevmez mi
Rızâsına ivende senden râzı olmaz mı

Sen Hakk'ın kapusunda cânlar fedâ eylesen
Emrince hizmet kılsan Allah ecrin vermez mi

Vâriyyetin mahveyle esmâullahı söyle
Bu cânı kurbân eyle Mevlâ kabûl etmez mi

Şer-'i şerîf yolunda Peygamber'in hâlinde
Allah desen dilinde bin kez hâlin sormaz mı

5 Derd ile cângâhından cânân diye çağırsan
Derden dermân ederler yaran merhem urmaz mı

Sular gibi çağlasan Ya'kûb gibi ağlasan
Ciğergâhın dağlasan ahvâlini sormaz mı

Derde dermândır bu derd derdliyi sever Samed
Dermândır derde Ehad fazlı seni bulmaz mı

Büyük nîmetdir îmân bize Allah'dan ihsân
Bu tevhîdin kıymeti cennetleri almaz mı

LUTFİYÂ yâri gözle cân u gönülden sızla
Dergâha dönder yüzün duân kabûl olmaz mı

14'lü hece vezni

642

1 Bir dîde-i fettân dilber-i dildâr
Bir bakışla aldı ihtiyârımı
Taht-ı melâhatde kurulmuş hünkâr
Târ u mâr eyledi âr u vârımı

Gülistân-ı kudret güneş cemâli
Mecma-'i mehâsin kamer misâli
Dilberler içinde yoktur emsâli
Mecnûn-veş mahvetdi îtibârımı

Bir meşrebi nazlı zarf-ı zarâfet
Bir mahbûb-i mümtâz şân u şerâfet
Gözler görmemişdir hûrî kıyâfet
Görünce götürdü iktidârımı

Emsâli bulunmaz bir mîr-i kallâş
Âşık ölür deyu eyler mi telâş
Ham-gerden dest-beste gözümde kan yaş
Gece gündüz alur intizârımı

5 LUTFÎ'ye lutfeyle nazlı civânım
Sana kurbân olsun rûh-i revânım
Senden gayri var mı dârü'l-emânım
Hâk-i pâyen hasr et iftihârımı

11'li hece vezni

643

1 Devlet oldur dâreyinde ser-firâz etsün seni
Kalb odur vakt-i seher ehl-i niyâz etsün seni

Dîn odur ki göstere dîdâr-ı Hakk'ı âkıbet
Hem meyân-ı evliyâda imtiyâz etsün seni

Mal odur cennât-ı Firdevs'de sana olsun refîk
Esb odur râh-ı sıratda tîz cevâz etsün seni

Evlâd oldur gülşen-i dilde ola bülbül sana
Dilber oldur ru'yetiyle şevk-bâz etsün seni

5 Mey odur meydân-ı hubb-i mâsivâdan kat'ede
Bâde oldur bâl-ı vahdetden nüvâz etsün seni

Şerbet oldur ki şerîat şerh edüpdür âleme
Tâbi-'i fermân-ı Hak ol i'tizâz etsün seni

İlm ü irfândan garaz bir sırr-ı tevhîd zevkıdir
Bir ciğer-sûz âh ile bülend-âvâz etsün seni

Zînet oldur hil‘at-i mânevî giysün rûh-i pâk
Âsitân-ı ârifânda zer-şirâz etsün seni

LUTFİYÂ dârü’l-emân mahviyyet olmuş ve’s-selâm
Tâlib-i nûr-i hüdâ ol nûr-dirâz etsün seni

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

644

1 Burc-i dilden atıcak mihr-i muhabbet şafakı
Görünür gün gibi cân gözlerine nûr tabakı

Dili dildârına bahş cânını cânâne fedâ
Eden elbette olur mîr-i zemân merd-i takî

Ru’yet-i cennet-i cân kevser-i firdevs değeri
Tıfl-ı dile okudur ilm-i ledünnî sebakı

Ey kerem-şân bu reviş nûr-i tecellâ-yı Hudâ
Ola bahşîş-i ezel bu gül-i kudret arakı

5 Mecma-‘i bahr-i mehâsin zîver-i vech-i kamer
Kütüb-i nûr-i cemâl fetvâsının müttefakı

Zîr-i zülfün o levendin alıcak bâd-i sabâ
Reşk eder müşg-i Tâtâr anber-i sârâ refakı

Dilberin gülberidir kenz-i füyûzât-ı atâ
LUTFİYÂ âl-ı ruhi defter-i hikmet varakı

Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lün

645

1 Nûr-i ayn-i Muhammed’dir
Şâh-ı merdân Hayder Ali
Dürr-i deryâ-yı Ahmed’dir
Şâh-ı merdân Hayder Ali

Esedullah-ı gālib’dir
Rızâullah-ı tâlibdir
Hubb-i sivâdan tâibdir
Şâh-ı merdân Hayder Ali

Erenlerin merdânesi
Bahr-i irfân dürdânesi
Şem-‘i hüdâ pervânesi
Şâh-ı merdân Hayder Ali

Bezm-i seâdet çerâğı
Mihr-i hidâyet durağı
Lübb-i risâlet kırağı
Şâh-ı merdân Hayder Ali

5 Aliyyü'l a'lâ harfidir
Hasen Huseyin zarfidir
Cemâl-i cânân zülfüdür
Şâh-ı merdân Hayder Ali

Velâyet gül-gülistânı
İlm-i vahdet debistânı
Ali'dir cedd-i Geylânî
Şâh-ı merdân Hayder Ali

Gül-i gülbün-i hüdâdır
Ezelde şîr-i Hudâ'dır
Hakk'ın yolunda fedâdır
Şâh-ı merdân Hayder Ali

LUTFÎ sür yerlere yüzler
Bu yolda olsun bu gözler
Kevser'in başında gözler
Şâh-ı merdân Hayder Ali

8'li hece vezni

646

1 Takdîr edenler bu dînin kıymet-i vâlâsını
Hayderâne şehsüvârdır kim görüp pervâsını

Cân atar serden geçer elbet gider cânâneye
Lâ-cerem Mecnûn olan bir gün bulur Leylâ'sını

Âlem-i ilm-i ledünnî şâhının sır kâtibi
Levh-i dilde nakş edüpdür dersinin imlâsını

Bâd-ı serser-veş gider bu âh u feryâdım menim
Bî-murâd dil bulmayınca rutbe-i ulyâsını

5 Derd olup ummân-ı bî-pâyân dutup dil tâkını
Kangı İskender gezüpdür ka'ri yok deryâsını

LUTFİYÂ dârü'l-mihan zarf-ı belâdır bu cihân
Bir gül içün ağladır bin bülbül-i şeydâsını

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

647

1 Ey ümmet-i Muhammed'ler
Edin Hakk'a muhabbetler
Olun ashâb-ı himmetler
Allah içün lillâh içün
Dutun fermân-ı Kur'ân'ı

Bu ümmet zarf-ı hüdâdır
Âşık-ı nûr-i Hudâ'dır
Hak yoluna cân fedâdır
Allah içün lillâh içün
Dutun fermân-ı Kur'ân'ı

Mü'minin dilde îmânı
Gönülde hubb-i Rahmânî
Allah'ın büyük ihsânı
Allah için lillâh için
Dutun fermân-ı Kur'ân'ı

Kerem-kâni Allah'ımız
Nûr-i Resûlu'llah'ımız
Ele gire dil-hâhımız
Allah için lillâh için
Dutun fermân-ı Kur'ân'ı

Nûr-i Muhammed Mustafâ
Kalbe dola vere safâ
Mü'min eyler ahde vefâ
Allah için lillâh için
Dutun fermân-ı Kur'ân'ı

Hak yolu güneşden ayân
Kur'ân anı etmiş beyân
Kerem-i Kerîm'e dayan
Allah için lillâh için
Dutun fermân-ı Kur'ân'ı

5 İstersiz Hak'dan cennâtı
Kat' edesiz makāmâtı
Erişe Hak inâyâtı
Allah için lillâh için
Dutun fermân-ı Kur'ân'ı

Âdem'den Hâtem'e kadar
Dîn-i İslâm nûrdur gider
Dü-cihânda görme keder
Allah için lillâh için
Dutun fermân-ı Kur'ân'ı

Îmân İslâm mevcûd ola
Küfr ü dalâl mefkûd ola
Dest-gîrin mâbûd ola
Allah için lillâh için
Dutun fermân-ı Kur'ân'ı

10 LUTFÎ Allah sevdâsına
Düş Rahmetin deryâsına
Gir cennet-i a'lâsına
Allah için lillâh için
Dutun fermân-ı Kur'ân'ı

8'li hece vezni

648

1 Nîm-nigâhın dilberâ vîrâne kıldı gönlümü
İştiyâkın âteşi sûzâne kıldı gönlümü

Halların hindûlerin zarf-ı mey-i vahdet güzel
Seyr edince herbirin peymâne kıldı gönlümü

Âr u vârım ihtiyârım îtibârım kalmadı
Husn-i rûyin âfet-i dîvâne kıldı gönlümü

Ey kemân-ebrû tîr-i müjgânların cângâhımı
Düzleyüp incû-teki dürdâne kıldı gönlümü

5 Ben senin kurbânınam ey şûh u şengim gel yetiş
Bilmezem ki şem'ine pervâne kıldı gönlümü

Târ-ı zülfün târ u mâr etdi dil-i pür-derdimi
Kays-veş sahrâ-nişîn giryâne kıldı gönlümü

Âh âteş-i yârdan doldu vücûdum rahm kıl
LUTFÎ'ye eyle kerem odhâne kıldı gönlümü

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

649

1 Ey Kerem-kâni vücûdun
Rahmet-i Rahmân değil mi
Vücûdundaki o cûdun
Ummân-ı ihsân değil mi

İlm-i hikmetdir fi'âlin
Arş'a şerefdir ni'âlin
Keşfolunsa ruh-i âlin
Hurşîd-i rahşân değil mi

Kemâhî vasfında vassâf
Hazret-i Kur'ân nûr-i sâf
Melekûtde olan asnâf
Cemâlan hayrân değil mi

5 Seni vasf edince "Yâsîn"
Cemâlin şems-i mehâsin
Sırr-ı Sûre-i "Tâhâ"sın
Beyân-ı "Furkān" değil mi

La'l-i lebin kevser-i cân
Her kelâmın dür ü mercân
Âşıklar eyler heyecân
Cânları kurbân değil mi

Kāmetin kāf-ı seâdet
Vücûdun mihr-i hidâyet
Şevket ü şânın şefâ'at
Gün gibi ayân değil mi

Der-i dergehinde Cibrîl
Derbân olmuş ey nûr-i dil
LUTFÎ bir ahkar-ı sâil
Muhtâc perîşân değil mi

8'li hece vezni

650

1 Müştâk-ı dîdârım derd-i derûnum
Lutfeyle sultânım ağlatma beni
Alışdı derûnum yandı berûnum
Lutfeyle sultânım ağlatma beni

Server-i enbiyâ Ahmed-i Muhtâr
Muhıbb-i Muhammed olur bahtiyâr
Âşık muhıbbini kılar ihtiyâr
Lutfeyle sultânım ağlatma beni

Dâmâd-ı Peygamber Hayder-i Kerrâr
Fâtih-i Hayber'dir sâhib-Zülfikār
Hasen-i Müctebâ emîr-i ebrâr
Lutfeyle sultânım ağlatma beni

Server-i evliyâ şâh-ı şehâdet
Kamer-i hidâyet mihr-i seâdet
Kanlı kanlı kıldı Hakk'a ibâdet
Lutfeyle sultânım ağlatma beni

5 LUTFÎ kurbân olsun Âl-i abâ'ya
Te'sîr eder âhım bâd-ı sabâya
Nazlı niyâzımı koyma hebâya
Lutfeyle sultânım ağlatma beni

11'li hece vezni

651

1 Ey keremler kâni Hazret-i Allah
Ahmed-i Muhtâr'e bağışla bizi
Merhametin hakkı amân yâ Gaffâr
Hayder-i Kerrâr'e bağışla bizi

Serdâr-ı evliyâ Sıddîk-ı Ekber
Yâr-ı gār eyledi Zât-ı Peygamber
Ömerü'l-Fârûk'dur İslâm'a rehber
Osmân-ı zi'n-nûr'e bağışla bizi

Hasen-i Müctebâ sultân-ı ebrâr
Huseyn-i Kerbelâ zâtında dildâr
Zeyne'l-Âbidîn'dir hâzin-i esrâr
Muhammed Bâkır'a bağışla bizi

Evlâd-ı Resûl'ün hurmeti yâ Rab
Ulemâ-yı dînin kıymeti yâ Rab
Evliyâullahın himmeti yâ Rab
Efrâd-ı ahyâra bağışla bizi

5 LUTFÎ'ye erişe ihsân-ı Mevlâ
İslâm'ı afvede Bârî Teâlâ
Kalbimize dola nûr-i tecellâ
Tevhîd-i esrâra bağışla bizi

11'li hece vezni

652

1 Devlet oldur dâreyinde bahtiyâr etsün seni
Feyz-i Hak nûr-i muhabbet müşg-bâr etsün seni

Nûr-i Mevlâ'dan mürekkebdir Habîb-i Kibriyâ
Kasr-ı muallâsına Allah civâr etsün seni

Bu denî dünyâ ise şâhları etmiş pây-mâl
Ravza-i bâkî içinde zü'l-karâr etsün seni

Rabt-ı kalbeyle veliyyullahe bul râh-i hüdâ
Dergeh-i Mevlâ'dır anlar zer-'ıyâr etsün seni

5 Her ne eyler ise Rahmân merhamet şerbetidir
Âsitân-ı bâb-ı rızâya gubâr etsün seni

LUTFİYÂ endîşe etme erham Allah'dır bize
Hakk'a teslîm ol gönülden dürr-i bâr etsün seni

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

653

1 Sadâ-yı nây-ı vahdet dâimâ eyler beyânâtı
Yaratdı Hâlik-ı âlem ademden bu kâinâtı

Basîret nûruna mâlik olan göz câm-ı irfândır
Bu eşyâ mazhar-ı esmâ müsemmânın hidâyâtı

Erişse dîde-i dilde görür kudret-i Mevlâ'yı
Doğar her zerreden bir şems bu eşyâ vahdet âyâtı

Tecellîgâh-ı Mevlâ'dır gönül her ferdde mevcûddur
Bu bahr-i hikmete gir bak bulunmaz hiç nihâyâtı

5 Bütün ef'âli hikmetdir Hudâ'nın kahri rahmetdir
Eder ashâb-ı tevhîde lutf-i zarf-ı beliyyâtı

Belâlar bal olur evliyâsına Hazret-i Hakk'ın
Bu kahr içinde eltâf-ı belâ ola bidâyâtı

Hudâ sevgili abdini eder mübtelâ derdine
O derd LUTFÎ ne devletdir eder tekmîl makāmâtı

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

654

1 Ramazân'dır bi-emrillâh bu dînin gül-gülistânı
Okunur Hazret-i Kur'ân verir bâr bâğ u bostânı

Muhammed ümmeti mü'min muvahhidler olur şâdân
Ramazân'dır bu İslâmın gönüllerde nûristânı

Cenâb-ı zü'l-Celâl Allah anı Kur'ân'da vasfetmiş
Kerem-kâni Kerîm Allah açup ebvâb-ı ihsânı

Ramazân'dır füyûzât-ı İlâhî'nin karârgâhı
Kulûb-i ehl-i îmâne erişir feyz-i Rabbânî

5 O ki îmân ile sâbit-kademdir hakkā mü'mindir
Yüzünde görünür elbet güneş-veş nûr-i Rahmânî

Ramazân nûr-i vahdet mihrine kuvvet verir cânâ
Eder zarf-ı fütûhât-ı İlâhî ehl-i îmânı

Ramazân'da hayâ eyler Hudâ'nın emrine münkād
Edeb ile dutar savmı görür gönlünde irfânı

Muhammed Mustafâ nûr-i İlâhî'den mürekkebdir
Kitâbullah ile ümmet bulur elbet o sultânı

Ramazân bâb-ı dergâh-ı İlâhî'dir niyâz eyle
Alırsın afvine fermân edersin derde dermânı

10 Ramazân'da kerem nehri olur cârî bi-emrillâh
Ramazân şehr-i gufrândır Hudâ'nın emr ü fermânı

MUHAMMED LUTFÎ'ye lutfet amân ey Hâlik-ı âlem
Bu mevcûdun vücûdu zerre-i cûdun kerem-kâni

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

655

1 .....
.....

Meğer kendi kereminden hidâyet eyleye Allah
Kulûb-i ehl-i îmâne dutalar bâb-ı Rahmân'ı

Kabûl ede hidâyet nûru ile dergeh-i vâlâ
Basîret dîdesi ile göreler nûr-i irfânı

Erişe rahmet-i Rahmân bulalar derdlere dermân
Edeler cânların kurbân alalar ıtka fermânı

5 Düşeler râh-i Kur'ân'e itâat ola Rahmân'e
Döne yüzler kerem-kâne göreler Hak'dan ihsânı

Cenâb-ı zü'l-kerem Allah bize erhamdır ol vallah
Sever bizi Teâlallah dutulsa emr-i Kur'ân'ı

Bizi halk eyledi İslâm îmânı eyledi ikrâm
Eder dâim bize in'âm Kerîm'dir Zât-ı Sübhânî

Bizim peygamberimizdir kamu âlemlere rahmet
Odur bir ummân-ı himmet odur enbiyâ sultânı

Bu ümmet-i Muhammed'e kerem ede Kerîm Allah
MUHAMMED LUTFÎ'ye lutf-i İlâhî erişe hani

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

656

1 Ey Kerîm kerem kıl merhamet buyur
Ol ism-i Gaffâr'e bağışla bizi
Yâ Rab muhabbetin kalblere duyur
Ahmed-i Muhtâr'e bağışla bizi

Sevgili Habîb'in sevgili yâri
Yolunda sarf etdi o kadar vârı
Dünyâda seyr etdi o nûr dîdârı
Sıddîk-ı Ekber'e bağışla bizi

Hak yolunda cânın fedâ eyleyen
Hakk'ı hak bilerek hakkı söyleyen
Bahr-i adâlete dalup boylayan
Hazret-i Ömer'e bağışla bizi

Nûr-i Kur'ân ile münevver olan
Feyz-i irfân ile müzeyyen olan
Nûr-i Osmân gibi mübeyyen olan
Hidâyet-pervere bağışla bizi

5 Bahr-i şecâ'atde dürr-i hidâyet
Kemâl-i velâyet buldu nihâyet
Meddâh olsa Hassân etmez kifâyet
Hayder-i Kerrâr'e bağışla bizi

Hasen-i Müctebâ nûr-i hüdâdır
Huseyn-i Kerbelâ şâh-ı hecâdır
Zeyne'l-Âbidîn'se dârü'ş-şifâdır
Sultân-ı ebrâre bağışla bizi

Şeyhu'l-meşâyihdir pîr-i Geylânî
Câmiu'l-kemâlât Hakk'ın ihsâni
Şeb-i Mîrâc Muhammed'in kurbâni
Ol Zât-ı Kerîm'e bağışla bizi

LUTFÎ kurbân olsun bunlara her an
Bu ümmete sâhib gönder bu zemân
Mazlûmlar ederler amân el-amân
Esrâr-ı tevhîde bağışla bizi

11'li hece vezni

657

1 Deli seller dereleri târ u mâr
Eyledi taş ağaç feryâde geldi
Sahrâlar içinde kalmadı şikâr
Bu âfet-i devrân ziyâde geldi

Yıkdı vîrân etdi köşk ü serâyı
Karartdı hurşîd-i âlem-ârâyı
Âteşe bırakdı urdu yarayı
Leşker-i derd ü gam piyâde geldi

Çaldı çâr-tarafa etdi perîşân
Mürüvvet etmedi bu âteş-feşân
Görmedim bir murâdına ulaşan
Bu dâr-ı belâya üftâde geldi

Devr-i felek urdu sûz ü güdâzı
Ciğergâhe etdi te'sîr-i râzı
Dinlemedi dilde nâz u niyâzı
Cevr ü cefâsını mûtâde geldi

5 Merhamet yok gözlerimin kanına
Âteş düşsün bu gaddârın cânına
Bây u gedâ bırakmıyor yanına
Belâ-yı âsumân âmâde geldi

Perîşân eyledi devr-i kameri
Beline bağladı zulüm kemeri
Bin âdem öldürse etmez kederi
Gûya emîrinden irâde geldi

Analardan kuzuları ayırdı
Bu derd-i firkati câne duyurdu
LUTFÎ emr-i kader böyle buyurdu
Yanar âteş gibi sahrâda geldi

11'li hece vezni

658

1 Ey ihvân-ı îmân bu ahvâl ile
Aceb Allah bizi kabûl eder mi
Şerîate bakın bu ahvâl ile
Aceb Allah bizi kabûl eder mi

Zü'l-Celâl bizleri halk etdi İslâm
Îmânı irfânı eyledi ikrâm
Ümmet-i Muhammed ne oldu encâm
Aceb Allah bizi kabûl eder mi

Cenâb-ı Mevlâ'dan ne büyük ihsân
Nâzil oldu bize Hazret-i Kur'ân
Fermân-ı Kur'ân'e eyledik ısyân
Aceb Allah bizi kabûl eder mi

Rûz-i ezel verdik veliyy-i ahdi
Kabûl etdik o dem takvâyı zühdi
Emr-i şerîatde etmedik cehdi
Aceb Allah bizi kabûl eder mi

5 Bu va'd-i ahd ile geldik dünyâya
Tâbi' olduk bugün hubb-i sivâya
Rağbet eylemedik ahde vefâya
Aceb Allah bizi kabûl eder mi

Kitâba sünnete yok bizde rağbet
Cenâb-ı Mevlâ'ya var mı muhabbet
Hevâ-yı nefsinde tâbi-'i şehvet
Aceb Allah bizi kabûl eder mi

Namaz ise mü'minlerin mîrâcı
Fermân-ı Kur'ân'da râh-ı minhâcı
Gülbe-i dillerde söndü sirâcı
Aceb Allah bizi kabûl eder mi

İslâm'ın İslâm'a merhameti yok
Sa'y-i şerîatde meveddeti yok
Sırr-ı süveydâda hakîkati yok
Aceb Allah bizi kabûl eder mi

Nisâlar yüzünde hayâ kalmadı
Vücûh-i ricâlde hayâ kalmadı
Âhirete zâd ü nevâ kalmadı
Aceb Allah bizi kabûl eder mi

10 İçerler su gibi âb-ı harâmı
Günâh-ı kebâir maksûd merâmı
Zemmederler ehlullah-ı kirâmı
Aceb Allah bizi kabûl eder mi

Kör olmuş dîdeler kalbler dutulmuş
Deryâ-yı şehvete nefis atılmış
Îmân İslâm bu dünyâya satılmış
Aceb Allah bizi kabûl eder mi

Mevlâ nâsır ola ehl-i îmâne
Kendi idhâl ede dâr-ı cinâne
LUTFİYÂ sen bir bak devr-i zemâne
Aceb Allah bizi kabûl eder mi

11'li hece vezni

659

1 Bâğ-ı hidâyetin hayıf bâğ-bânı
Cennetde ravza-i Rıdvân'e gitdi
Dâr-ı seâdetin bu dem derbânı
Dergâh-ı Kerîm'e ihsâne gitdi

Gülistân-ı dilden döküldü güller
Gülbe-i hasretde ağlar bülbüller
Seherlerde kan yaş döker sünbüller
Kudret katmerleri hazâne gitdi

Serây-ı servet-i seâdetimiz
Sebeb-i hidâyet şerâfetimiz
Dergâh-ı Mevlâ'ya dehâletimiz
Rehberi rahmet-i Rahmân'e gitdi

Ulemâ-yı ümmet necm-i hüdâdır
Ashâb-ı îmânın rûhu fedâdır
Bu nûru görmeyen Hak'dan cüdâdır
Ehl-i İslâm Hakk'a kurbâne gitdi

5 Seâdet-mend idi tâlib-i Rahmân
Muhabbet yolunda ederdi devrân
Kabûl etdi anı dergâh-ı Deyyân
LUTFİYÂ civâr-ı sultâne gitdi

11'li hece vezni

660

1 Bâğ-ı vahdetde açılur ilm-i hikmet gülleri
Zevk ile tevhîd okurlar bu gülün bülbülleri

Halka-i tevhîde nâzil rahmet-i Rahmân olur
Bu seâdet sahrâsının raks eder sünbülleri

Her seher zâkir olanlar feyz-i Mevlâ'dan alur
İklîm-i kalbe dolar akar hidâyet selleri

Gül-gülistân-ı muhabbet gülbe-i gönlündedir
Verd-i ahmerler açarlar bu şecerin dalleri

5 Şâh-ı evreng-i velâyet Hayder-i Kerrâr'dır
Ehl-i hâle mâlûm ancak ehl-i hâlin hâlleri

LUTFİYÂ meydân-ı âlem şehsüvârsız kalmamış
Her zemân meydân eder bu Hayder'in düldülleri

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

661

1 Emîrâne kurmuş semâver özün
Âşıkāne söyler söylerse sözün
Mürşidâne bakar açınca gözün
Dervîşâne benzer çayın camları

Merd-i zemân gibi meydâne girmiş
Şecâ'ati derûnunu doldurmuş
Semâver aşk ile aklın kaldırmış
Ferzâneye benzer çayın camları

Erbâb-ı nazardan bir nazar almış
Bahr-i aşka dalmış gevherler bulmuş
Halâvet-i câmlar gönül doldurmuş
Güldâneye benzer çayın camları

Sızlar derûnundan bin niyâz eyler
Huzûr-i kalb ile münâcât söyler
Bahr-i muhabbeti semâver boylar
Âşıkāne benzer çayın camları

5 Bezm-i muhabbetde bâzârı kurmuş
Cân u dilden yanmış cânânı görmüş
Semâver gönülden sivâyı sürmüş
Sâlikâne benzer çayın camları

Kerem-i Kerîm'den ıtkına fermân
Almışdır Hudâ'dan bulmuşdur emân
Semâverde şem-'i tevhîd fürûzân
Pervâneye benzer çayın camları

Bezm-i muhabbetden almış berâtı
Nefy ü isbât etmiş geçmiş Sırât'ı
Semâverde vardır aşk vâridâtı
Ârifâne benzer çayın camları

Semâver ezelden derde boyanmış
Allah Allah demiş derûnu yanmış
Nûr-i îmân ile Hakk'a dayanmış
Dilhâneye benzer çayın camları

Semâver serinde bir sevdâsı var
Derûn-i gönlünde bir Leylâ'sı var
Cümle mahlûkātın bir Mevlâ'sı var
Muhlisâne benzer çayın camları

10 Yanar döner candan bir âteşi var
Nûr-i aşkı dilde olmuş bahtiyâr
Semâver bir devlet etmiş ıhtiyâr
Bahtiyâre benzer çayın camları

Zâkirler zikirden fâriğ olunca
Harâret-i zikir kalbe dolunca
Demli çaylar nûr semâver gelince
Cânhâneye benzer çayın camları

Seâdet tâcıdır başında demlik
Bezm-i semâverde olur mu gamlık
Sezâdır şehzâde yapsa huddemlik
Emîrâne benzer çayın camları

Demlikdedir feyz-i envâr-ı Yezdân
Böyle karâr vermiş erkân-ı irfân
Hindistân harâcı demliğe şâyân
Şeh-dâneye benzer çayın camları

Semâver sultan-veş ser-tâcı demlik
Bezm-i muhabbetin sirâcı demlik
Tiryâkî derdinin ilâcı demlik
Demhâneye benzer çayın camları

15 Demlikden devr olur feyz-i âşıkān
Devr-i zemânede miftâh-ı derbân
Safâlar bahşeder misl-i gülistân
Güldâneye benzer çayın camları

Demliğe efendim eyle ihtirâm
Bezm-i muhabbetde halleder merâm
Zîrâ emreyledi ricâl-i kirâm
Dürdâneye benzer çayın camları

Semâver merkez-i muhabbet olmuş
Meyân-ı uşşakda meydânı almış
LUTFİYÂ kenarsız deryâya dalmış
Ehl-i hâle benzer çayın camları

11'li hece vezni

662

1 İhtiyârım hâricinde sevkeder sevdan beni
Tarîk-ı terk-i edebe zevk u şevk her ân beni

Ben senin kurbânınam kurbân olayım ben sana
Pençe-i kahrine almış âfet-i devrân beni

Perde-i aynimi ferş-i râh iderdim yoksa ki
Perlerim yakdı bırakdı âteş-i sûzân beni

Ey kemân-ebrû kerem kıl târ-ı zülfün telleri
Bahş eder bûy-i nesîme kabûl et sultân beni

5 Bu MUHAMMED LUTFÎ'yi bahş et Muhammed ismine
Ben sana kurbân olayım kabûl et kurbân beni

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

663

1 Her dü-cihân nûr-i dil rahmet-i Rahman seni
Gark ede bahr-i kerem setr ede Sübhan seni

Nûr-i hidâyet doğa burc-i gönülde güzel
Lutf-i Hudâ erişe şâd ede ihsan seni

Cümleten ahbâbların ile bulasın kerem
Zü'l-keremullahîden hıfz ede Mennan seni

Dergâhına Hak kabûl eyleye ihvânımız
Cân u gönülden seve ihvân-ı îman seni

5 Her dü-serâ LUTFİYÂ dest-gîrin Hak ola
Derd-i derûne şifâ araya derman seni

Müf te 'i lün / Fâ 'i lün / Müf te 'i lün / Fâ 'i lün

664

1 Ezel mestânesi sermest olur dâim çeker âhı
Yanar aşk âteşine odlanır her dem ciğergâhı

Akar gözlerinin yaşı cânân yoluna kor başı
Verir cânı geçer serden budur âşıkların râhı

O meyhâne-i vahdetde Muhammed'dir olan sâkî
Habîbullah bize teslîm edüp gitdi bu dergâhı

Zıyâfethâne-i rahmet muhabbetdir yüce devlet
Seâdet ehli zî-himmet olur bulur haremgâhı

5 MUHAMMED LUTFÎ'nin dest-gîri ola Resûlullah
Dü-âlemde anı memnûn u mesrûr ede Allah'ı

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

665

1 Yine bu derd-i derûnum
Beni nâr-i zâre saldı
Âteş aldı berûnum
Zîrâ hicr-i yâre saldı

Cân göze görünmez oldu
Dîdeler kan ile doldu
Bedenim gül gibi soldu
Bülbülümü hâre saldı

Gerden-i sîmîn-berinden
Ölürüm geçmem yârimden
Geçerim bütün varımdan
Dili tel-i dâre saldı

Her şâm u seher sabâya
Yalvarırım zü'l-vefâya
Götüre bezm-i safâya
Gayri bir diyâre saldı

5 Lutfî ne güzel gazeldir
O da bahşîş-i ezeldir
Muînim ki Lem-yezel'dir
Meni hubb-i yâre saldı

LUTFÎ ne güzel yârin var
Derûn-i dilde zârın var
Âlem-i aşkda vârın var
Seni hubb-i yâre saldı

8'li hece vezni

666

1 Bir âteş-i cânsûz derûnumda ki yandı
Ol derd ile bu dîdelerim kāne boyandı

Çâr-kûşe-i âlem doludur zulm ü şekāvet
Bu zulm ise cân u ciğerim Arş'a dayandı

Kande görünür râh-i rehâ mü'mine cânâ
Emvâc-ı bahr-veş ne aceb fitne uyandı

Tebşîr ede dil-hasteleri var yine Lokmân
Allah'a dönen ehl-i îmân halkdan usandı

5 Üftâdelere nâsır olacak yine Hak'dır
Allah'a tevekkül eden elbette kazandı

Hallâk-ı Hakîm'e dayanan mahzûn olur mu
Allah'dan eden kendini bil yandı da yandı

Ey nûr-i basar Hazret-i Allah içün olsun
Allah'a dayan LUTFİYÂ iş Hakk'a dayandı

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

667

1 Bir nazarla dilrubâlar lâlezâr eyler beni
Lâle-veş âteş-i hasret dâğ-dâr eyler beni

Zülf-i Leylâ telleri mecnûnları berdâr eder
Dâr-ı zülf-i gül'izârın müşg-bâr eyler beni

Âfet-i devrân olan dilberlere kılma nazar
Ey gönül bilmez misin ki târ u mâr eyler beni

Bir kamer-veş dilberin devrinde devrân eylerem
Mübtelâlar meyânında nâmdâr eyler beni

5 Derd-mendânı felek hâk ile yeksân eylemiş
Sevdâsında bu sanem şîre şikâr eyler beni

Telleri geysûlerin âşıkları derbend eder
Dilrubâlar dergehinde bî-karâr eyler beni

LUTFİYÂ dilberlerin sûzi cinândır âşıka
Basdığı yerler ise müşgîn-gubâr eyler beni

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

668

1 Dilersin Hazret-i Hak'dan bulasın lutf u ihsânı
Gönül ravzasına cânâ erişe feyz-i Rabbânî
Gözet herbir umûrunda bugün fermân-ı Kur'ân'ı
Aman zulmetme bir ferde yitirme rahm-i Rahmân'ı
Fakîre merhamet eyle kerem ede kerem-kâni

Adâlet merhamet insâf gerekdir ehl-i îmâne
Mürüvvet et kıyâs-ı nefs ile zulmetme insâne
Revâ mı zulm ile dâhil olasın nâr-ı hırmâne
Aman zulmetme bir ferde yitirme rahm-i Rahmân'ı
Zaîfe merhamet eyle kerem ede kerem-kâni

Cenâb-ı zü'l-Celâl Allah seni halk eyledi yokdan
Aman mahlûkunu ağlatma havf eyle utan Hak'dan
Kemâl-i kudreti seyret bugün enfüs ü âfâkdan
Aman zulmetme bir ferde yitirme rahm-i Rahmân'ı
Fakîre merhamet eyle kerem ede kerem-kâni

Düşerse destine abd-i Hudâ'ya merhamet eyle
Düşün rûz-i kıyâmeti güzel insân gibi söyle
Gece gündüz Hudâ'dan kork anı evlâd gibi besle
Aman zulmetme bir ferde yitirme rahm-i Rahmân'ı
Zaîfe merhamet eyle kerem ede kerem-kâni

5 Yetîmi ağladan elbet olur nârullahe dâhil
Zaîfi sızlatan mutlak cehennemde olur sâil
Erişir mazlûmun âhı der-i dergâhe yok hâil
Aman zulmetme bir ferde yitirme rahm-i Rahmân'ı
Fakîre merhamet eyle kerem ede kerem-kâni

Fakîrler bâr-ı girân bir belâya mübtelâ olmuş
Fakîrlik bir cehennemdir bu nârı dünyâda bulmuş
Zelîl olmuş hakîr olmuş bugün ki kapuna gelmiş
Aman zulmetme bir ferde yitirme rahm-i Rahmân'ı
Zaîfe merhamet eyle kerem ede kerem-kâni

Fakîrin âhının okuna vallahi siper olmaz
Kişi eylediği zulmü cihânda sanma ki bulmaz
Muhakkak intikām eyler Hudâ hak kimseye kalmaz
Aman zulmetme bir ferde yitirme rahm-i Rahmân'ı
Fakîre merhamet eyle kerem ede kerem-kâni

Hisâb görmek yola urmak zemânında adâlet et
Bütün âlemleri halk eyleyenden kork mürüvvet et
Gözetme nefsini Allah içün ana şefâ'at et
Aman zulmetme bir ferde yitirme rahm-i Rahmân'ı
Zaîfe merhamet eyle kerem ede kerem-kâni

Dilersin cennet-i firdevs-i a'lâda Muhammed'i
Güzel dut gözle hâtırı bugün ümmet-i Ahmed'i
Gerekdir LUTFİYÂ bunda bulasın bâkî devleti
Aman zulmetme bir ferde yitirme rahm-i Rahmân'ı
Fakîre merhamet eyle kerem ede kerem-kâni

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

669

1 Kesâfet perdesin kaldır gözünden seyr et eşyâyı
Kemâlât ehline peyrev olan anlar bu mânâyı

Bak ilhâm-ı İlâhî'den dolan dil kenz-i hikmetdir
Anı bul halleder ilm-i ledünle her muammâyı

Gehî eş'âr ile şerh u beyân eyler şühûdâtı
Gehî sohbet ile açar o mihr-i âlem-ârâyı

Kelâm-ı evliyâya tâzîm etmek vâcib olmuşdur
Kütübhâne-i arefde teharrî et bu fetvâyı

5 Şiirde nâsır-ı Hassân olandır Hazret-i Cibrîl
Bedir'de vasf ederdi nazm ile kadr-i muallâyı

Şiir mey-i muhabbet câmıdır zevk ehline LUTFÎ
Bilenler pek severler cân u dilden feyz-i Mevlâ'yı

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

670

1 Hâdise-i devr-i zemân
Besdir gönül endîşesi
Fitneleri âhir zemân
Besdir gönül endîşesi

Şer-'i şerîfden kaçdılar
Bid'at yoluna düşdüler
Kānûn u nizâm açdılar
Besdir gönül endîşesi

Âr u nâmûs gitdi gider
İlm ile hilmi kim n'ider
Günden güne yevme'l-beter
Besdir gönül endîşesi

Doldu cihâna şor u şer
Kâr u zarar bilmez beşer
Ehl-i fesâd dizden eşer
Besdir gönül endîşesi

5 Günden güne işler azar
Ederler rişveti bâzâr
Kimler okur kimler yazar
Besdir gönül endîşesi

Ekser ulemâ-yı zemân
Terk etdi meslekin hemân
Dünyâ içün oldu revân
Besdir gönül endîşesi

Hakîmâne kin dutdular
Serfürû edüp gitdiler
Hubb-i riyâset etdiler
Besdir gönül endîşesi

Mürşid mürîdin kesreti
Gitdi tarîkın rağbeti
Dünyâya vermiş himmeti
Besdir gönül endîşesi

Kendinde cehli bâkîdir
İlm-i tasavvuf okudur
İpliği yok bez dokudur
Besdir gönül endîşesi

10 Yüzbin koyun bir kurd içün
Yüzbin kuzu bir kürd içün
Bir habbe yok bir merd içün
Besdir gönül endîşesi

Cümle fakîri ezdiler
Cild-i fakîri üzdüler
Büryânı şişe dizdiler
Besdir gönül endîşesi

Gitdi nisâlardan hayâ
Kalmadı dillerde zıyâ
Âbidlerin işi riyâ
Besdir gönül endîşesi

İmdi bu ümmet der-cihân
Gerek diye yâ Müsteân
Sen ver bize tekmîl îmân
Besdir gönül endîşesi

LUTFÎ sığın Allah'a sen
Dâimâ ol lillâhe sen
Dil bağla gel Allah'a sen
Besdir gönül endîşesi

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

671

1 Bizi halk eyledin ketm ü ademden
Sana binlerce hamd olsun İlâhî
Edüp ehl-i îmân lutf u keremden
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Bizim peygamberimiz Mustafâ'dır
İmâmımız Aliyyü'l-Mürtezâ'dır
Yedimizde şerîat muktedâdır
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Bizi Ahmed-i Muhtâr'e edüp yâr
Ne keremdir bize ey Ganî Settâr
Bizi irşâd eder ebrâr u ahyâr
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Kitâbullah elimizde hüdâdır
Ramazân bahr-i rahmet-i Hudâ'dır
Bütün mü'min Hudâ'sına fedâdır
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

5 Ramazân'da gelür Hak'dan nidâlar
Kerîm'dir Rabb'ınız edin ricâlar
Ramazân'da kabûldür ilticâlar
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Huzûr ile dutun dergâhe yüzler
Kerîm'in keremi bizleri gözler
Ramazân'da ağ olur kara yüzler
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Ramazân'da doğar mihr-i hidâyet
Ramazân'da bulur rahmet nihâyet
Ramazân'dır bugün bize beşâret
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Ramazân'da açılur bâb-ı rahmet
Ramazân'da bulanlar buldu devlet
Hudâ sâimlere eyler muhabbet
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Ramazân'da olur Hak'dan tecellî
Tecelliyle bulur kullar tesellî
Gönüller feyz-i Hak'la mütesellî
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

10 Ramazân'da alanlar aldı meydân
Dağılur dillere envâr-ı irfân
Olur mağfûr bu mâhda ehl-i îmân
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Ramazân'da bulur İslâm şerâfet
Ramazân'da eden mü'min sehâvet
Bulur kadrince nâil-i şerâfet
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Sahîler medh olur yüz dört kitâbda
Bahîllerdir kalan taht-ı'itâbda
Sahîlerdir mukaddem hûb hitâbda
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Kerem-i Kerîm'i dilersin ey cân
Yetîmler başına dök dürr ü mercân
Sahîler cânına düşer heyecân
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Bu ihsânlar ki eylersin bugün sen
Kıyâmetde edersin bir düğün sen
Görürsün Hak'dan ihsanlar o gün sen
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

15 Bilirsin Leyle-i Kadr'in ne kadri
Beyân etdi Kitâb-ı Hak o bedri
Gerekdir sâimin açıla sadrı
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Yüzün koy LUTFÎ yerlere niyâz et
Dayan bir Allah'a sûz-i dirâz et
Yine sen merhamet kânına nâz et
Sana binlerce hamd olsun İlâhî

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

672

1 Semiyy-i fahr-i âlemsin buhûr-i feyz-i Rabbânî
Muhammed ismine mazhar künûz-i Zât-ı Sübhânî

Seni medhetmeğe diller ne mümkindir ale'l-icmâl
Teâlâllah zehî devlet latîf-i lutf-i Rabbânî

Vücûd-i Zât-ı Akdes bezm-i vahdet şem'ine hikmet
Gürûh-i kudsiyânda âlî-şândır şöhret ü şânı

Mehâsinle şikâr etdin gönüller mürgini dâme
Seâdet-mend olan buldu seninle râh-i Rahmân'ı

5 Meârif bahri ger kılsa temevvüc gark olur âlem
Eyâ mir'ât-ı Rabbânî ki sensin Yûsuf-i sânî

Kemâlât-ı velâyâtın çü sensin hâtemi cânâ
Münevver neyyir-i a'zam zemanda pîr-i Şîrvânî

Kamer-i sırr-ı hikmet kubbe-i sahn-ı reşâdetde
MUHAMMED LUTFÎ'ye lutfet olan dâim kerem şâni

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

673

1 Rişte-i câne düzen dildeki dürdâneleri
Meydân-ı meyde gören dâima merdâneleri

Sahn-ı meyhânede peymâne-keşân mestler ile
Bırakır mı acebâ eldeki dürdâneleri

Zevk-ı mey bâkî hayat bahşedicek rûha o dem
Kâbe-veş tâif olur şevk ile meyhâneleri

Sâkî sermest-i ser-endâz kerem-rû ne şeref
Muğbeçe tâze güzel zülfünde zer-şâneleri

5 LUTFİYÂ böyle ganîmet kadîmî elde iken
Reşke sal kadrini bil celb ede mestâneleri

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün

674

1 Bahr-i seâdetde dürr-i hidâyet
Bulmak ister isen oku Kur'ân'ı
Şehr-i şerâfetde dâr-ı selâmet
Bulmak ister isen zikret Rahmân'ı

Hâlik-ı âlemdir Hazret-i Allah
Cibrîl-i Emîn'dir bevvâb-ı dergâh
Seni gözler dergâh vallahi her gâh
Kerem ister isen kesb et irfânı

Muvahhidi tavâf eder melekler
Tevhîd ile kabûl olur dilekler
Tasdîk ile kuvvet alur bilekler
Kuvvet ister isen hıfzet îmânı

Yârin ister isen ağyâre bakma
Kârin ister isen bed-kâre bakma
Hayrın ister isen eşrâre bakma
Dermân ister isen bul bir Lokmân'ı

5 LUTFİYÂ daldırma derin deryâya
Süvâr ol zevrak-ı hubb-i Mevlâ'ya
İntizâr sarf eyle rûy-i bedr-âya
Cemâl ister isen bul bir cânânı

11' li hece vezni

675

1 Dilersin rahmet-i Rahmân'ı cânâ
Bu dâr-ı dünyâda incitme cânı
Kerem-i Kerîm'den ihsânı cânâ
Bu dâr-ı dünyâda incitme cânı

Sular gibi yüzün yerlere koy ak
Tevâzu‘ incisin gerdânına tak
Kullara kurban ol bu kibri bırak
Bu dâr-ı dünyâda incitme cânı

Peder ü mâderen eyle merhamet
Hilm ü sabır güzel bir büyük devlet
Bağla hil‘at içün kemer-i himmet
Bu dâr-ı dünyâda incitme cânı

Şân u şöhret içün aman özenme
Enzâr-ı nâs içün sakın bezenme
Urefânın nefretini kazanma
Bu dâr-ı dünyâda incitme cânı

5 Dilersin kalbini olsun ürûşân
Elbisen toz eyle başın perîşân
Erbâb-ı kemâle budur bir nişân
Bu dâr-ı dünyâda incitme cânı

LUTFİYÂ ten-perver olma ziyândır
Râh-i rahmet güneşlerden ayândır
Bu nasîhat kadîmîden beyândır
Bu dâr-ı dünyâda incitme cânı

11’ li hece vezni

676

1 Nûrullahdan mürekkebdir Muhammed
Feyzullahdan müeddebdir Muhammed
İndallahda mukarrebdir Muhammed
Yâ Rab Muhammed’e bağışla bizi

Ümmet-i Muhammed zâir-i Ahmed
Oldular kāsıd-ı kabr-i Muhammed
Ne keremler etdi Allahü’s-Samed
Yâ Rab Muhammed’e bağışla bizi

Ravza-i Muhammed âlem-ârâdır
Arş ile ferş Muhammed’e garrâdır
Muhammed sultân-ı her dü-serâdır
Yâ Rab Muhammed’e bağışla bizi

Arş u ferş ravzadan alur envârı
Âlem-i melekût eyler ezkârı
Muhammed'e salevâtın esrârı
Yâ Rab Muhammed'e bağışla bizi

5 Muhammed meddâhı yüz dört kitâbdır
Kur'ân ancak Muhammed'e hitâbdır
Bahr-i Muhammed'de Arş bir hubâbdır
Yâ Rab Muhammed'e bağışla bizi

Medîne-i Münevvere'ye ümmet
Doldular buldular Allah'dan rahmet
Ne seâdet Muhammed'e muhabbet
Yâ Rab Muhammed'e bağışla bizi

Yüzü yerde LUTFÎ eyler niyâzı
Senden özge yokdur bir çâre-sâzı
Yâ Rab delîl eyle bir ehl-i nâzı
Âl-i Muhammed'e bağışla bizi

11'li hece vezni

677

1 Kerbelâ'da bârgâh-ı âl-i Zehrâ hikmeti
Kurdular ki buldular Arş'dan yüce bir devleti

Ehl-i eflâk erâzîyi cümleten seyrân edüp
Gördüler ki bu tarafdandır Hudâ'nın rahmeti

İns ü cân eşyâ-yı âlem bahr-i hayretde zebûn
Tîğ-ı a'dâdan çıkar Hakk'ın büyük merhameti

Şimr-i zi'l-cevşen Yezîd'in emrine münkād olup
Kerbelâ ashâbının Allah iledir ülfeti

5 Ol Huseyn'in zât-ı pâki şeb-i Muhtâr-ı Hudâ
Hazret-i Yahyâ edüp anı bu cilve rif'ati

Âl ü evlâd-ı Resûl'i teşne-leb dûçâr edüp
Ol Yezîd lânet-mekân çeksün dü-âlem zahmeti

LUTFİYÂ Âl-i abâ Çihâr-ı yâr'e buğz eden
Vallah anlara ezeldendir Hudâ'nın lâneti

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

678

1 Nûr-i Kur'ân feyz-i Rahmân dil-güşâd etsün seni
Hubb-i Mevlâ nutk-ı eşyâ zevk-yâb etsün seni

Sâkî-i bezm-i ezel vermiş şerâb-ı eynemâ
Mey-i vahdet neş'esi gamdan âzâd etsün seni

Mekteb-i ilm-i ledünnî nâşir-i ders-i aref
Men aref dershânesinde ber-mûrad etsün seni

Câm-ı şerbet-i şerîat var olan bîdâr olur
Nûr-i irfân ile dol ki ol âbâd etsün seni

5 Dâreyinde dest-gîrin Hazret-i Allah ola
LUTFİYÂ lutf-i Hudâ dinde imâd etsün seni

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

679

1 .....
.....

Bir sühan-senc-i hüner-mend ârif-i cevher-şinâs
Rişte-i şi'rim dutar destinde tâze gül gibi

Ehl-i dil olmaz ise ya kim olur hurşîd-i nâs
Güllere zevk bahşeder vakt-i seher bülbül gibi

Bahr-i vahdetden alur emtâr-ı hikmet yağdırır
Hadravât-ı kalbi tecdîd eyleye mey mül gibi

5 İhtiyârsız şerh eder metn-i derûnum şerhini
Sîne-i sâfında esrâr sallanır sünbül gibi

LUTFİYÂ yak mihr-i vahdetden muhabbet şem'ini
Bu muhabbet fer verir Hayder'lere düldül gibi

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

680

1 Basîret ehli ol nûr-i basar seyr eyle ekvânı
Bu nakkāş nice nakşı eylemiş hikmetle bu eyvânı

Yakışmış nakşı menkûşe bu ser lâyık bu ser-pûşe
Yerindedir bu serhôşa yolunda fi‘l-i Rabbânî

Giderse bülbülân zâğ-ı siyâhın menzilesine
Kemâl-i iştiyâk ile ederse terk gülistânı

Yıkar kâşânelerin bâğbân gül-i gülistândan
Ederler zâğ ile pervâz o menzilde cevelânı

5 Erişür fâsid ü sâdık ne ise maksûd u matlab
Gerek deyr ü gerek Kâbe neyi diler bulur anı

Kemâl-i akle mâlik bir necâbetlü selîm tab‘a
İçirmek LUTFİYÂ olmaz hayâtında irin kanı

Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün

681

1 Dilrubâlar derdi dilde nâtüvân eyler beni
Zevk-ı sevdâ derûnumda nev-civân eyler beni

Kûy-i cânân cennet-i Me’vâ’dan elzemdir bana
Âsitân-ı dergehe âb-ı revân eyler beni

Derd-i deryâ-yı muhabbet zevrakım gark eyledi
Dem-be-dem ka‘rine emvâcı revân eyler beni

Pâre pâre olsam o meydân-ı cevlângâhde
Bu seâdet rehberi mîr-i dîvân eyler beni

5 Mey-i mânâ-yı hidâyetden alur dil zevkıni
Men aref meyhânesi hikmet-beyân eyler beni

Bezm-i vahdetde şerâb-ı eynemâdan LUTFÎ’ye
Olsa ikrâm-ı Hudâ mihr-i ayân eyler beni

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

682

1 Seâdet-mend olan efrâd-ı İslâm
Okur hem okudur ders-i Kur’ân’ı
Her kim ister ise Allah’dan ikrâm
Okur hem okudur ders-i Kur’ân’ı

Nâzil olur Arş-ı a'lâ'dan rahmet
Cenâb-ı zü'l-Celâl eder merhamet
Her kim diler ise bâkî bir devlet
Okur hem okudur ders-i Kur'ân'ı

Her kim okudursa sıbyâne Kur'ân
Müftî müderrisler hep ona kurbân
Her kim ister ise rahmet-i Rahmân
Okur hem okudur ders-i Kur'ân'ı

Göklerde melekler suda semekler
Yerde karıncalar diler dilekler
Hâcesine duâ eder melekler
Okur hem okudur ders-i Kur'ân'ı

5 Âlem-i melekût istiğfâr eyler
Rabbü'l-âlemîn'den merhamet diler
Kur'ân okuyanı afveyle derler
Okur okutdurur LUTFÎ Kur'ân'ı

11' li hece vezni

683

1 Kopdu bugün kıyâmet
Yer yüzü alkan oldu
Görülmemiş alâmet
Kandan bir tûfân oldu

İslâm hânümânıyla
Kurtulmaz bir cânıyla
Herkesin öz kanıyla
Saçları elvân oldu

Lâle yanak gül yüzler
Gonce dehân dür sözler
Hançerlendikçe sızlar
Bedenleri kan oldu

Yavrular ağladıkça
Ciğerler dağladıkça
Hançerler bağladıkça
Cesed de bî-cân oldu

5 İslâm sızlar Hudâ'ya
Arş sallanur sadâya
Dağlar gelür nidâya
İslâm perîşân oldu

Deste deste gül yüzler
Döküldü kara gözler
Kana boyandı yerler
Taşları mercân oldu

Yiğitler baltalanmış
Öz kanına boyanmış
Körpe kuzular yanmış
Âteşde büryân oldu

Kanlı bâzâr kuruldu
Boyunları buruldu
Kan harmanı görüldü
Gören âdem kan oldu

Ağladılar felekler
Eyler duâ melekler
Kabûl olmaz dilekler
Göz yaşı ummân oldu

10 LUTFÎ fi'l-i Hudâ'da
Noksan mı ya irâde
Te'sîr yok bu sadâde
Âdem ki hayvân oldu

7 'li hece vezni

684

1 Rûy-i zemîni seyret alkanlara boyandı
Feryâd u âh-ı İslâm Arş'a kadar dayandı

Haşre kadar bu derde yansın âdem olanlar
Felekde hep melekler bu derdimize yandı

Ebrû-kemân civânlar hâk üzre yeksân oldu
Günden güzel gül yüzler odlar içinde kaldı

Pîr ü civân o günde kanlar döker gözünden
Nev-resteler güzeller kızıl kana boyandı

5 A'dâ-i ehl-i İslâm bugünde kandı kandan
Kāfdan kāfa bu dünyâ alkanlara boyandı

Başdan başa bu fitne âteşlenüp alışdı
Yâ Rab ne sönmez oldu yandıkça yandı yandı

Amâmeler açıldı âlemler oldu gül renk
Tîğ-i a'dâ bu kandan kandıkça kana kandı

Baltaları çalarak hep kolları usandı
Ura ura kâfirler kılınçları üşendi

Câmilere haçları kâfirler o gün asdı
Çok köyleri kâfirler bütün berâber basdı

10 Nice cânlar tenine kılınçlarını çaldı
Anaların yanında yavrularını kesdi

Dört kâfir oldu kasab bölük bölük düşürdü
Yiğitlerin kanına parmaklarını bandı

İslâm erişmeseydi bir ferd kalır mıydı ya
Lutf-i Hudâ erişdi orduları dayandı

LUTFÎ bu derd değerli bir âh çeküp derûndan
Sızıltı çıkdı Arş'a ehl-i kubûr uyandı

Müs tef 'i lün / Fe 'û lün / Müs tef 'i lün / Fe 'û lün

685

1 Târ-ı zülfün gönlümü tenvîr eder hurşîd gibi
Pertev-i nûr-i cemâlin dildedir Cemşîd gibi

Dâver-i devrâne minnet eylemem cânâ bugün
Şâd u hurrem-hâtırım bir bende-i nûr-dîd gibi

Server-i mestâne sordum zevk-ı dilden bir haber
Dedi hasret âteşinde yak dili sen Şît gibi

Âsitân-ı dergeh-i dildâre yüz koy kıl niyâz
Her seher serv-i bülend-veş serfürû ol bîd gibi

5 LUTFİYÂ dâr-ı bekāda devlet istersen eğer
Baş açık yalın ayak dergâhde sızlan sıyd gibi

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

686

1 Ârifâne yazdım bu dâsitânı
Dervîşlere olur Hakk'ın ihsânı
Dervîş olan olur tarîk-ı Hak'da
Emr-i şerîatin olur kurbânı

Dervîşândır bahr-i aşkın dürleri
Dervîşândır yerin göğün nûrları
Dervîşândır gülşen eden Tûr'ları
Dervîşâne mahsûs sem-'i Hakkānî

Ubûdiyyet içün hâlis niyyeti
Erbâb-ı irfâne eyler hizmeti
Hak yolunda Hakk'a bağlar himmeti
Bırakmaz dâmen-i pîr-i pîrânı

Zümre-i dervîşân lübb-i Âdem'dir
Ezelden mazhar-ı sırr-ı Hâtem'dir
Zevk-ı derûn ile Mesîhâ demdir
Bahşederler mürde dillere cânı

5 Dervîşân olup ebdâl ü aktâb
Dervîşândır Hakk'a ehabb-i ahbâb
Bahr-i tevhîd üzre emsâl-i hubâb
Cezb olur mahveder nâm u nişânı

Mahzen-i hikmetdir nutk-ı dervîşân
Nefesi kimyâdır vechi nûr-efşân
Hakkā dervîşâne bu dürür nişân
Gelür vücûdundan bûy-i Rahmânî

Dervîşlerin gönül gözü mücellâ
Esrâr-ı mukaddes kadr-i muallâ
Kalbi sırrı rûhu nefsi müzekkâ
Olmuş zikr ederek ism-i Sübhân'ı

Ezelden olmuşlar sâhib-velâyet
Destûrları vardır ilâ-nihâyet
Câm-ı muhabbetdir zarf-ı hidâyet
Neşrederler halka feyz-i Rabbânî

Edeb bir tâcdır nûr-i Hudâ'dır
İlhâm ile dervîşâne atâdır
Tarîk-ı dervîşân râh-i hüdâdır
Dervîş olan görür mihr-i irfânı

10 Dilde ders-i aref okur dervîşân
Keşf olur sırrına esrâr-ı Kur'ân
Ârif-i Hak olur ilm-i ledündân
Olur mârifetin bahr ü ummânı

Kıtmîr-i Ashâb-ı Kehf dervîşâne
Eyledi muhabbet erdi emâne
Tarîk budur LUTFÎ düşme gümâne
Sığın bir Allah'a gözle emânı

11' li hece vezni

687

1 Gül-gülistân-ı muhabbet ehl-i diller sohbeti
Hâmil-i esrâr-ı hikmet şi're eyler rağbeti

Nice bin Hassân-ı sânî Tûsî Firdevsî gibi
Şi'r ile meclis-i irfân içre aldı kıymeti

Men aref dershânesinde şâirân muhtâr olur
Şi‘r ile şerh eylemişler metn-i sırr-ı vahdeti

Emtâr-ı hikmet yağınca gülbün-i dil gül açar
Gül-gülistân-ı meârif şi‘re verir şöhreti

5 LUTFİYÂ feyz-i İlâhî merkezidir şâirân
Âşık-ı Mevlâ hidâyet ehline kıl hurmeti

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

688

1 Bu ibretgâhîde cânâ güzelce seyr et eşyâyı
Gönül mir’âtını tenvîr edüp gör sen de Leylâ’yı

Bu âlem ser-te-ser hikmet kitâbıdır nazar-dâr ol
Nice şürrâh olur eşyâ güneş-veş cûd-i Mevlâ’yı

Cihân bir zarf-ı esrâr-ı İlâhî’dir gözün varsa
Görürsün hurşîd-âsâ keşf olunmuş her muammâyı

Ubûdiyyetden özge kurb-i Hakk’a bir sebeb yokdur
Gürûh-i evliyâya lâhık olan gördü a‘lâyı

5 Aman ey nûr-i aynim nûr-i irfândan beîd olma
Gönülde gün gibi mutlak görürsün sen dilârâyı

Eğer tevfîk-ı Mevlâ LUTFİYÂ yâr olsa bir ferde
Erişir feyz-i Rabbânî bulur nûr-i tecellâyı

Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün / Me fâ‘ î lün

689

1 .....
.....

Sahrâ-yı “kābe kavseyn ev ednâ” serîrine
Dâ‘vet edüp Teâlâ Habîb’i Muhammed’i

Sultan ede cinânda Hak mülk-i kebîrine
Lîvâü‘l-hamd’i ile tabîbi Muhammed’i

Şeref ü şân u şevket Habîb-i Kibriyâ'de
Şöhret-şiâr edüpdür kıymet-i Muhammed'i

5 Hitâb-ı "üdnü minnî" beyân etdi kıymetle
Mecme-'i enbiyâda hatîbi Muhammed'i

Hil'at-i levlâk ile müzeyyen etdi Mevlâ
Câmi-i kütüb oldu kitâb-ı Muhammedî

Serây-ı lî-meallah Leyle-i Esrâ'sında
Cibrîl'e oldu pişrev şitâb-ı Muhammedî

Deryâ-yı ilm-i hikmet doldurdu mevc-i rahmet
Nûr-i mârifetiyle hubâb-ı Muhammedî

Sâkî-i rûz-i elest saîdlere dağıtdı
İçen buldu hidâyet şerâb-ı Muhammedî

10 Kevser-i cennet-i cân hubb-i Muhammed ey cân
Dillerde dürr ü mercân hitâb-ı Muhammedî

Ey nûr-i dil hidâyet diler isen seâdet
Habîb-i Kibriyâ bil Cenâb-ı Muhammed'i

Her dem derine derbân olan LUTFİYÂ kurbân
Tevhîd iledir ancak bevvâb-ı Muhammedî

14'lü hece vezni

690

1 Görürsün bülbülü gülzâr içinde
Eder feryâd görünce gül'izârı
Yanar cân u cesedi nâr içinde
Görünce gül'izârında gubârı

Seherde gösterir cemâli güller
Eser bâd-ı sabâ raks ede daller
Vere bülbüllere zevk-ı zülâller
Ederler gülzâr içinde karârı

Seherlerde güzel gonce-i hamrâ
Gül-i handân gülistânda dilârâ
Bûy-i gül bülbüle anber-i sârâ
Dolar bülbül ile gülün civârı

Gülistân-ı melâhatde olan gül
Dağıdır bülbül olana mey ü mül
Verir zevk bülbülâna devr-i sünbül
Görür gülzâr içinde nûr dîdârı

5 Olan gülzâre âşık hâre bakmaz
Yâre dildâdeler ağyâre bakmaz
Diyâr-ı gülzârı bülbül bırakmaz
Seherlerde eder zâr-ı hezârı

Okur evrâk-ı gülde ders-i hikmet
Eder dâim gülistâne muhabbet
Dolar can gözüne nûr-i hidâyet
Güle bülbül olan aldı şikârı

Gülün âşıkıdır bülbüller ey cân
Görünmez gözlerine dürr ü mercân
Gele cezbe düşe câne heyecân
Meyânda LUTFÎ ede âh ü zârı

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

691

1 Yine can gözleri cânâ eder seyrân o cânânı
Açar perde cemâlinden görürse sende irfânı

Ramazan'dır hidâyet güllerinin âb-ı hayvânı
Açar gonceleri bu mâh bu dînin gül-gülistânı

Salâtullah selâmullah Muhammed Mustafâ'sına
Okur bu ümmet-i Mahmûd bulurlar feyz-i Rabbânî

Ramazan bahr-i rahmet-i İlâhî'dir bu ümmete
Ramazan'a eden hurmet bulur rahmet-i Rahmân'ı

5 Ramazan mü'minin mir'ât-ı tevhîdi cilâsıdır
Olanlar hâmil-i tevhîd bulurlar dâr-ı cinânı

Dilersin Hazret-i Hakk'ın rızâsını edebdâr ol
Edeb hayâ ile bulur bulanlar kurb-i Sübhân'ı

Şefâ'at kubbesinde neyyir-i a'zam Muhammed'dir
Kıyâmetde dutar destin görürsün bu Ramazân'ı

Ramazan'da muvahhidler münâcât eyler Allah'a
Şeyâtîn keyd ü mekrinden selâmet ola îmânı

Okunur Hazret-i Kur'ân dağılur rahmet-i Rahmân
Bu ümmet rahmete şâyân olur dutarsa fermânı

10 Namaz nûr-i îmân olmuş savum rûha hayat vermiş
Zekâtdır sed eden yarın bize ebvâb-ı nîrânı

MUHAMMED LUTFÎ'yi Mevlâ kerem bahrine gark ede
Erişe rahmet-i Rahmân bula derdine dermânı

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

692

1 Ramazan'dır yine güller açar diller gülistânı
O sahrâ-yı gönüllerde bezedir bâğ u bostânı

Ramazan'dır doğar dile yine nûr-i hidâyetler
Münevver eyleye kûşe-i dillerde şebistânı

Ramazan'dır gelür sâimlere Feyyâz-ı Mutlak'dan
Füyûzât-ı İlâhî dil olur Hakk'ın nûristânı

Ramazan'da sâime zü'l-Kerem lutf u kerem eyler
Bu ümmet-i Muhammed'e okurlar afv-i destânı

5 MUHAMMED LUTFÎ'yi yâ Rab cüdâ kılma bu rahmetden
Ramazan'da bu ümmete keremin kameristânı

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

693

1 Seâdet-mend olup cânâ gözet dergâh-ı Mevlâ'yı
Doğar burc-i hidâyetden görürsün mihr-i vâlâyı

Gözünde nûr-i ibret var gönülde nûr-i hikmet var
Bütün eşyâ müderrisdir oku ilm-i muammâyı

Güneş gibi mücellâdır gözünde mârifet nûru
O nûru bahşeder tevhîd durup seyret bu eşyâyı

Kitâb-ı sırr-ı vahdetdir bu eşyâda olan eşkâl
Bu mevcûd mûcide dâldir münevver kıl süveydâyı

5 Bu kâinât mükevvini eder isbât dahî Kur'ân
Bütün eşyâdan azher gör kerem-i Hak Teâlâ'yı

Nice bir Kādir ü Kayyûm verir erzâk bu mahlûka
Eğer kâfir eğer İslâm yiyerler rızk-ı a'lâyı

Yarın rûz-i kıyâmetde verir herkese lâyıkın
Muhammed ümmeti LUTFÎ bulur evvelce me'vâyı

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

694

1 Ramazân'da açar güller bu dînin gül-gülistânı
Ramazân'da verir bârı diyânet bâğ u bostânı

Ramazân'da eder ihsân Teâlâ şânühû ekber
Ramazân'dır bu ümmete hidâyetin nûristânı

Ramazân'da açılur bâb-ı rahmet feyz-i Feyyâz'dan
Döker ümmet-i Muhammed bulur rahmet-i Rahmân'ı

Ramazân'a eden hurmet iki cihân bulur devlet
Görür cennet-i Me'vâ'nın yücedir köşk ü eyvânı

5 Mey-i vahdet muhabbet-i İlâhî neşrolur bu mâh
Doğar burc-i hidâyetden kamer-i feyz-i Rabbânî

Görünür Leyle-i Kadr'in muallâ kıymet ü kadri
Eder mü'minleri mansûr kereminden kerem-kâni

MUHAMMED LUTFÎ'yi yâ Rab ayırma bahr-i rahmetden
Ramazân'da dutar âlemleri merhamet ummânı

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

695

1 Burc-i merhametden mihr-i rahmeti
Gösterir gözlere merhamet kâni
Her kimde var ise îmân devleti
Cennet-i a'lâda olur mekânı

Kerem-i Kerîm'e nihâyet mi var
Kerem eder her dem o Perverdigâr
Keremullah güneş gibi âşikâr
Kesilmez İslâm'dan feyz-i Rabbânî

Muvahhid tevhîdde sâbit olunca
Nûr-i tevhîd kalblerine dolunca
Sırr-ı tevhîd kemâlini bulunca
Berk urur dillerde nûr-i Rahmânî

Ol zemân erişir kerem-i Kerîm
Nâzil olur o dem rahmet-i Rahîm
İnâyetler eder ihsân-ı Kadîm
Sen seyret nicedir lutfun ummânı

5 Rahmet-i Rahmân'ı müştakdır bize
Rahmetin güneşi görünür göze
İnşâd eyle LUTFİYÂ sen bu söze
Bâb-ı merhameti açar derbânı

11'li hece vezni

696

1 Gark ede her dü-dîdem
Bahr-i hidâyet seni
Mevlâ'ya dön dem-be-dem
Bula seâdet seni

Gülbe-i dil nûr ola
Hak ile huzûr ola
Dîn ile mesrûr ola
Ala halâvet seni

Tevhîde eyle devâm
Rızâ-yı Hak'dır merâm
Îmân ile kıl kıyâm
Bula şerâfet seni

Huzûr ile kıl namâz
Eyle Hudâ'ya niyâz
Çâre eder çâre-sâz
Dilde dirâyet seni

Müf te 'i lün / Fâ 'i lün

5 İbret ile kıl nazar
Hak ile eyle güzer
Bu hevâdan kıl hazer
Ede selâmet seni

Dâimâ Kur'ân'a bak
Verdiği fermâna bak
Rahmet-i Rahmân'a bak
Ala inâyet seni

Sözümüzü kıl kabûl
Olmayasın sen melûl
Cennete eyle vüsûl
Bula şefâ'at seni

LUTFÎ'ye lutf-i Hudâ
Eyleye nûr-i hüdâ
Kur'ân'a et iktidâ
Ala şefâ'at seni

697

1 Çâr-taraf çâr-per ile pervâze kılma himmeti
Kesret-i emvâl içün boş yere çekme mihneti

Cüz-i ihtiyâr ile bir cüz-i kesbi ihtiyâr
Eyle emr etdi Teâlâ emre kıl itâati

Emrine fermân-ber ol sen rızk içün çekme elem
Artıramazsın muhakkak taksîm olan kısmeti

Bahre düşsen taksîminden fazla bir yudum su yok
Her ne kadar cem edersen dünyâda çok serveti

5 Bir güzergâhdır cihân şâh u gedâya kalmadı
İbret ile kıl nazar âleme al bir ibreti

Bu kitâb-ı kâinât bin ilm ü hikmet bahseder
LUTFİYÂ nûr-i basîretle oku bu hikmeti

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

698

1 Vücûd-i Zât-ı Ahmed'dir dü-kevneyn gül-gülistânı
Kameristân-ı rahmetdir bezetmiş bâğ u bostânı

Bütün dünyâ ve mâ-fîhâ anın indinde ma'dûmdur
Bırakmış Arş ile ferşe uluvv-i şöhret ü şânı

O bir memdûh-i Mevlâ'dır o bir kadr-i muallâdır
O ravza-i tecellâdır nübüvvetin nûristânı

Bütün Cibrîl'leri hayretde koymuşdur kemâlâtı
O cûd-i nûr vücûdundan gelürdi bûy-i Rahmânî

5 Bu LUTFÎ kemterin yâ Rab koyar yüz yerlere sızlar
Amân Allah amân Allah amândır dilde destânı

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

699

1 Velîler serveri Sıddîk-ı Ekber
Severdi Sıddîk'ı Allah ü Peygamber
Adâlet güneşi Hazret-i Ömer
Nûr-i Kur'ân ile Osman münevver
Şecâ'atde Alî güneşden ezher
Biz severiz Çâr-i yâr-i velîyi
Ebû Bekir Ömer Osmân Alî'yi

Sevenler Sıddîk'ı Hakkā velîdir
Cehennem nârından ol zât emîndir
Ömer bu İslâm'a nûr-i mübîndir
Bu dîn-i İslâm'a Osman muîndir
Alî velâyetde Arş-ı berîn'dir
Biz severiz Çâr-i yâr-i velîyi
Ebû Bekir Ömer Osmân Alî'yi

Sıddîk'ı medh etdi Hazret-i Kur'ân
Hazret-i Sıddîk'dir fâtih-i îmân
Ömer'dir dergâh-ı Mevlâ'ya derbân
Osmân'dır hakkıyla kâtib-i Kur'ân
Livâdârdır Alî bâ-emr ü fermân
Biz severiz Çâr-i yâr-i velîyi
Ebû Bekir Ömer Osmân Alî'yi

Çâr-i yâr'e kurbân ola cânımız
Anları sevmekdir dîn îmânımız
Bu ümmet içinde âlî-şânımız
Mecme-'i mahşerde nûr-feşânımız
Evliyâ içinde nûr-efşânımız
Biz severiz Çâr-i yâr-i velîyi
Ebû Bekir Ömer Osmân Alî'yi

5 Sahâbe-i güzîn necm-i seâdet
Herbiri ferden-ferd nûr-i hidâyet
LUTFÎ sahâbeye eden muhabbet
Dâreyinde elbet etmez nedâmet
Îtikād-ı ehl-i îmân temâmet
Biz severiz Çâr-i yâr-i velîyi
Ebû Bekir Ömer Osmân Alî'yi

11' li hece vezni

700

1 Başdan başa seyret halk-ı cihânı
Mâlûm ola âşikâre nihânı
Ne renge boyanmış efrâd-ı zemân
Bir kerre keşfeyle devr-i zemânı

Ulemâ sulehâ çekildi gitdi
Herbiri merâm-ı maksûda yitdi
Ay dutuldu günün zıyâsı bitdi
Bulamazsın bir duracak mekânı

Bir gör ne âlemdir ebnâ-yı beşer
Ekserîsi biri birinden eşer
Bakar bize bugün kâfirler şaşar
İslâm'lar gezdirir tâze nisvânı

Nûrunu nâr etmiş küfür kemendin
Boynuna bırakmış kolalı bendin
Alafrangada beğenmiş kendin
Küfr ile doldurmuş İslâmistân'ı

5 Erkekleri ırak olmuş rahmetden
Dişileri münezzehdir iffetden
Şerîati bırakmışlar zimmetden
Muktedâ etmişler nefs ü şeytânı

Humar hamir meydânları doldurmuş
Fi'l-i zinâ yüzlerini güldürmüş
Envâ-ı ısyânı şeytân buldurmuş
Bu rezâlet doldurmuşdur meydânı

Nisâlarda zerre hayâ bulunmaz
Nisâsız işretsiz meclis olunmaz
İş karışmış bugün önü alınmaz
Meğer ki erişe kahr-i Sübhânî

Mescidlere bugün necâset doldu
Er olan erenler peyderpey öldü
Bu dîn-i İslâm'ın gülleri soldu
Görün ne gösterir hukm-i Rabbânî

Uryan avretleri iftihâr ile
Gezdirir berâber îtibâr ile
Gösterir her yerin iştihâr ile
Aslâ kabûl etmez emr-i Kur'ân'ı

10 Bu kadar bunları seyreder bu nâs
Bu nâsdan kurulmuş elbet bu esâs
Bunlar cemâatdir kumandan vesvâs
Taşlarda mevcutdur küfr ü tuğyânı

Zikr-i lisân bugün deyyûs teresdir
Cümlesi fâsıkdır şehvet-perestdir
Fi'l-i fücûr husret oğlu merestdir
Tâmîr eylemişler dâr-ı husrânı

İki para etmez bir ferd-i leîm
Âmir-i mahlûka olmuşdur ta'yîn
Küfr ü zulmet dolmuş bu rûy-i zemîn
Bu halde bırakmaz Hakk'ın fermânı

LUTFÎ gamdâr olma yakındır şafak
Hak Kerîm'dir tebdîl olur bu siyâk
İnşallah kahrolur efrâd-ı nifâk
Munkatı' olur mu Hakk'ın ihsânı

11' li hece vezni

701

1 Ey nûr-i dîdem sabr edegör hikmet-i Bârî
İkrâmlar eder kullarına sofra-i Bârî

Görmez misin haddâdı döğer teymûri cândan
Bir seyf-i mücellâ yapa altun ola hârı

Debbâğlara bak cildi sürer yerlere dâim
Bir şu'le vere gözlere mesrûr ede cânı

Hattât ise kırtâsını bak mühreler her ân
Üstüne yaza göstere envâr-ı dîdârı

5 Görmez misin üstâzı döğer tâlibi her dem
Maksûde ere LUTFÎ de ahz ede şikârı

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

702

1 Ey nebîler serveri mülk-i melâhat dilberi
Evliyâlar rehberi âhir zemân peygamberi

Yâ Muhammed sen muhabbet tahtının sultânısın
Kaldı Cibrîl Sidre'de sen dosta açınca peri

Ey kerem-kâni kemâl-i lâ-mekânda sen yürü
Tâc-ı Levlâk ile sultân mâmûr etdin minberi

Ez-ezel tâ bâ-ebed memdûh-i Mevlâ'sın güzel
Kenz-i sadrın sırr-ı tevhîd Cibrîl açdı gülberi

5 Kim sana meddâh olur meddâhın Allah'dır senin
Şâh-ı evreng-i risâlet nûr-i Mevlâ peykeri

Nûr-i Hak Hayru'l-verâ fâzıl-terîn-i enbiyâ
Bahr-i rahmetdir Muhammed enbiyâlar serveri

"Rahmeten li'l-âlemîn"sin LUTFÎ koymuş yüz yere
Kıl kerem eyle şefâ'at ey nebîler rehberi

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

703

1 Tecellîhâneyi menzil eder tevhîd-i Rabbânî
Mutahher eyleyen kalbi konaklar ulu sultânı

Cenâb-ı Hazret-i Bârî Teâlâ şânühû ekber
Gönül derdine ibâdın eder bin dürlü dermânı

Hudâ'nın aşkıle sâbit olan derd ehlidir dilde
Bulur eltâfını Hakk'ın gönülde zevk-ı rûhânî

Eğer feyz-i muhabbet ravza-i pâk-i Muhammed'den
Ererse gark olur âlem Hudâ'nın bâb-ı ihsânı

5 Gönül sırr-ı mukaddesdir nazargâh-ı İlâhî'dir
Ezel mir'âtıdır Hakk'ın mahall-i sırr-ı Sübhânî

Gönül âşıkıdır Hakk'ın ezelden tâ ebed aşkı
Güneş gibi eder pertev dutuben râh-ı cânânı

Gel ey LUTFÎ sivâdan geç sana feyz-i muhabbetden
Gelür tekmîl eder tahkîk gönülde nûr-i îmânı

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

704

1 Ey nûr-i basar seyr edegör âb-ı revânı
Yüz yere koyup yâr yoluna oldu revânî

Çağlar gidiyor başını taşdan taşa çalar
Elbette bulur git giderek âlî-dîvânı

Çölden çöle sahrâlara geşt etdi o enhâr
Devr etdi dem-â-dem o nehir göre ayânı

Sahrâ-yı muhabbeti güzâr eyledi mecnûn
Leylâ'yı göricek demi kopardı şivânı

5 Elbette döner pervâne-veş âşık-ı dilsûz
Şem'a-i cemâl âteşine yandı nihânı

LUTFÎ gibi çâr-kûşe-i hayretde mi kalmış
Elbette bu dem kalmadı kuvveti tüvânı

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü / Me fâ 'î lü / Fe 'û lün

705

1 Seherde bülbül-i vahdet eder ezkâr Teâlâ'yı
O ezkârda okur hikmet açar müşkil muammâyı

Edüp feryâd hemân söyler der-i dergâh-ı Mevlâ'da
O dergâhe olan derbân kemâhî bilür eşyâyı

O bir zât-ı muazzamdır mukarreb ind-i Mevlâ'da
O bir dergâh-ı a'zamdır alur a'lâyı ednâyı

Tecelligâh-ı Mevlâ'dır alur feyz-i Teâlâ'dan
Dağıdır feyz-i Rabbânî açar rûy-i dilârâyı

5 Kerîm ismine mazhardır kemâli günden ezherdir
Bu LUTFÎ'yi kabûl ede vere rutbe-i ulyâyı

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

706

1 Nûr-i dil Mansûr-nâm berdâre vermem ben seni
Âteş-i âh ile yansam nâre vermem ben seni

Âlemi var eyleyen Allah'a teslîm etmişem
Ravza-i Rıdvân'daki gülzâre vermem ben seni

İhtiyârım elde varken hâk-i pâyin bir menem
Bahr-i zerde dâne-i şehvâre vermem ben seni

LUTFİYÂ yârin yoluna ver vârın bul devleti
Ey kerem-şân dilrubâ dür-bâre vermem ben seni

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

707

1 Dervîşlerin gülzârı
Nûr-i dîdâr-ı yârı
Her rûz u şeb efkârı
Nefy ü isbât ezkârı
Bülbüllerden sor zârı
Pervânelerden nârı

Dervîşlerdir ayn-i nûr
Ne cennet ister ne hûr
Olurlar ehl-i huzûr
Zevk-ı dil eyler zuhûr
Bülbüllerden sor zârı
Pervânelerden nârı

Dervîşler âr eylemez
Gayriyi yâr eylemez
Meyl-i ağyâr eylemez
Kendini var eylemez
Bülbüllerden sor zârı
Pervânelerden nârı

Dervîşlerin hevâsı
Cennet-i aşk me'vâsı
Her rûz u şeb fehvâsı
Muhabbet-i Mevlâ'sı
Bülbüllerden sor zârı
Pervânelerden nârı

5 Dervîşlerin yüzünden
Nûr dökülür gözünden
Güller biter sözünden
Neşrolur feyz özünden
Bülbüllerden sor zârı
Pervânelerden nârı

Dervîşin yanar cânı
Muhabbet-i Rabbânî
Gel ey cândan sultânı
Meded pîr-i Geylânî
Bülbüllerden sor zârı
Pervânelerden nârı

Dervîşler ağlar gezer
Fânî cihândan bezer
Sırr-ı Sübhânî sezer
Zikrin incisin düzer
Bülbüllerden sor zârı
Pervânelerden nârı

Dervîşler ekrem olur
İndallah mükrem olur
Aşk ile hem-dem olur
Esrâra mahrem olur
Bülbüllerden sor zârı
Pervânelerden nârı

LUTFÎ'ye lutfede Hak
Dervîşe ola mülhak
Erişe tevfîk mutlak
Aşkdır hidâyet-i halk
Bülbüllerden sor zârı
Pervânelerden nârı

7'li hece vezni

708

1 Halk-ı âlem merhametle mihribân ister seni
Bahş edüp bâkî hayât âb-ı revân ister seni

Gün gibi gel yüzlere ur pertevinden dem-be-dem
Su gibi emvâtı ihyâ râyegān ister seni

Âsumân-veş katre-i emtârı inzâl etmede
Hurmetinde dâimâ sâbit-revân ister seni

Kendi nefsin gözedir çâr-çeşmile ehl-i zemân
Zîr-i bâr-ı mihnetinde yâd-keşân ister seni

5 Ârifâne kıl nazar mîzân ile ol nûr-i dil
Ekserîsi her cihetle perîşân ister seni

Dâimâ hurmet ü ikrâmın gören efrâd-ı nâs
Bu mücerrebdir muhakkak der-zebân ister seni

Zü'l-vefâ sadr-ı safâ nîmet-şinâs noksan değil
LUTFİYÂ elbet bulunur âlî-şân ister seni

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

709

1 Mahlûku halk eden Allah
Kitâb göndermişdir vallah
Dâim de amentü billâh
Her amelin olsun lillâh
Sakın incitme bir cânı
Yıkarsın Arş-ı Rahmân'ı

Bilirsin ki Allah vardır
İslâm'a îmânı yârdır
Bu dünyâ fânî bir dârdır
Âhiret dâr-ı karârdır
Sakın incitme bir cânı
Yıkarsın Arş-ı Rahmân'ı

Tasdîk eyledin Kur'ân'ı
Tevhîd eyledin Rahmân'ı
Nâr-ı cahîme îmânı
Vardır kıyâmet dîvânı
Sakın incitme bir cânı
Yıkarsın Arş-ı Rahmân'ı

Bilirsin harâm helâli
Bilirsin sevâb vebâli
Aman olma lâ-übâlî
Terk eyle boş kıyl ü kāli
Sakın incitme bir cânı
Yıkarsın Arş-ı Rahmân'ı

5 Bu dünyâ seni terk eder
Devletin hep elden gider
Ölüm birgün kabre güder
Biri sürer biri yeder
Sakın incitme bir cânı
Yıkarsın Arş-ı Rahmân'ı

Ağ tüylerin nişân olur
Ölümün kehkeşân olur
Vücûdun perîşân olur
Gözlerin hûn-feşân olur
Sakın incitme bir cânı
Yıkarsın Arş-ı Rahmân'ı

Adâlet et umûrunda
Namazın kıl huzûrunda
Şâkir-i din sudûrunda
Râhat eyle kubûrunda
Sakın incitme bir cânı
Yıkarsın Arş-ı Rahmân'ı

Nisvâne merhamet eyle
Anlara lutf ile söyle
Etfâl ile de ol öyle
Şerîatin yolu böyle
Sakın incitme bir cânı
Yıkarsın Arş-ı Rahmân'ı

Herkese münâsib emr et
Lâyık olmayanı terk et
Gücün yetdiğine emr et
Resûlullah yoluna git
Sakın incitme bir cânı
Yıkarsın Arş-ı Rahmân'ı

10 Ol fakîr ki yüzen bakar
Gözlerinin yaşı akar
Mü'min olan kalb mi yıkar
Boynuna lânet mi takar
Sakın incitme bir cânı
Yıkarsın Arş-ı Rahmân'ı

Kimsenin gönlünü kırma
Sakın harama el urma
Bir ferdin aybını görme
Günâh meclisinde durma
Sakın incitme bir cânı
Yıkarsın Arş-ı Rahmân'ı

Ziyânkâr adüvvullahdır
Zâlimin hasmı Allah'dır
İslâm hasbeten lillâhdır
Bu emr-i Resûlullahdır
Sakın incitme bir cânı
Yıkarsın Arş-ı Rahmân'ı

İhtiyâra eyle hurmet
Sabîlere kıl merhamet
Misâfire sarf et nîmet
Allah'dan istersen rahmet
Sakın incitme bir cânı
Yıkarsın Arş-ı Rahmân'ı

Komşulara hayır-hâh ol
Ahvâllerinden âgâh ol
İnsanlık eyle bir şâh ol
LUTFÎ makbûl-i dergâh ol
Sakın incitme bir cânı
Yıkarsın Arş-ı Rahmân'ı

8'li hece vezni

710

1 Derd ehline müştâk olur
Mevlâ'sının merhameti
Üzerine nâzil olur
Hazret-i Hakk'ın rahmeti

Derd ehlini sever Hudâ
Vakt-i kerem eyler edâ
Kalbi dolar nûr-i hüdâ
Zevk ile eyler ülfeti

Derddir devâ mü'minlere
Mevlâ'sına âmillere
Yüz süregör zemînlere
Hamd ü senâya hizmeti

Birgün eder Rahmân'ımız
Derdimize dermânımız
Elbet gelür Lokmân'ımız
Eyler devâya himmeti

5 Mevlâ Kerîm'dir etme gam
Mübtelâdır ibn-i Âdem
Zikreyle Hakk'ı dem-be-dem
Kıl Mevlâ'ya muhabbeti

Mevlâ ile eyle bâzâr
Merhameti hadden hezâr
Elbet geçer bu rûzigâr
LUTFÎ eyle münâcâtı

Müs tef i lün / Müs tef i lün

711

1 Semiyy-i fahr-i âlemsin vücûdun sun-'i Yezdânî
Vücûd-i pâkin ile kıldın âbâd bu gülistânı

Seni medh etmeğe diller ne mümkindir ale'l-icmâl
Teâlâllah zehî zât-ı latîfi lutf-i Rabbânî

Meârif kânı şem-'i bezm-i cânânsın kemâl ile
Mehâmid sahn-ı meydânında sensin Husrev-i sânî

Mehâsinle şikâr etdin gönüller mürgini dâme
Mezâhirle merâsimle çü sensin Yûsuf-i sânî

5 Meârif bahri ger kılsa temevvüc gark olur âlem
O bahrin hem derûnunda çü sensin dürr-i galtânî

Zebân-i hâl ile târih içün nazm-ı nisâr etdim
Gamından geç çıkup dedi bu ebyât-ı dilistânî

Kamer-i sırr-ı hikmet kubbe-i sahn-ı reşâdetde
MUHAMMED LUTFÎ'ye lutfet amân ey şâh-ı Şirvânî

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

712

1 Nûr-i hidâyetle ey Ganî Cebbâr
Gülbe-i gönlümün sensin çerâğı
Sen bizi afveyle Kādir ü Gaffâr
Bahr-i merhametin yokdur kırâğı

Ey Kādir ü Kayyûm Hazret-i Allah
Dâim meftûhdur ebvâb-ı dergâh
Hâlik-ı âlemsin sensin bir Allah
Merhametin olmaz yakın ırâğı

Sen bizi afveyle ey Perverdigâr
Birliğin varlığın günden âşikâr
Bûy-i tevhîd dilde olmuş müşg-bâr
Dâr-ı tevhîd mü'minlerin durâğı

Yâ Rab ihsân eyle nûr-i irfânı
Gözümüz seyretsin şems-i îmânı
Bulalım dü-âlem derde dermânı
LUTFÎ nûr-i tevhîd yüzümüz âğı

11'li hece vezni

713

1 Bir bâde doldur sâkıyâ bî-hûş ede mestâneyi
Bir câm ile versün zıyâ tenvîr ede dilhâneyi

Ey sâkî ver meyhânede sermest olan mey-keşlere
Kâse-i mey-i ahmeri serhoş ede peymâneyi

Şâkî cemâlin cîmini cân gözlerine göstere
Âb-ı hidâyetden içer âkıl ede dîvâneyi

Denn-i mey-i mânâya dal var bâde-i a'lâdan al
Kaldır basîret perdesin göster göze cânâneyi

5 Bülbülleri gül dalına kondur seherlerde bu şeb
Cennet ola cângâhımız mâmûr ede vîrâneyi

Bülbül gülistân-ı dile nây ile ney vursun bile
Görülmemiş bir dem ola LUTFÎ göre cânâneyi

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

714

1 Ne devletdir gözüm nûri
Ala dil rîh-i Rahmânî
Seâdetdir dü-âlemde
Cân ola cânân kurbâni

Erişe rahmet-i Rahmân
Kuluna eyleye ihsân
Kabûl ede anı Mennân
Ede gark feyz-i Rabbânî

Dola dil nûr-i vahdetle
Seve Hakk'ı muhabbetle
Gide râhe hidâyetle
Açıla kenz-i irfânî

Anı cezbeyleye Mevlâ
Hidâyet ede Teâlâ
Görüne dergeh-i vâlâ
Kerem-i Zât-ı Sübhânî

5 Hudâ nâsır ola her gâh
Kabûl ede sizi dergâh
Dilerem Hazret-i Allah
Ede her dürlü ihsâni

Ola hâfız Teâlâllah
Şefâ'at-i Resûlullah
Hem imdâd-ı veliyullah
MUHAMMED LUTFÎ kurbâni

Me fâ' î lün / Me fâ 'î lün

715

1 Der-i dergâh-ı İlâhî şâdümân eyler seni
Ol kerem-şân sâkin-i dâru'l-emân eyler seni

Yüz yere koy dergeh-i cânâne eyle ilticâ
Vuslat-ı visâline âb-ı revân eyler seni

Dergeh-i dildârdan kesme niyâzın nûr-i dil
Meyân-ı merdân-ı dilde âlî-şân eyler seni

Kevser-i ilm-i ledünnîdir muhabbet her zemân
Bezm-i vahdet şerâbında hâdimân eyler seni

5 Zevk-ı dil nûr-i hidâyet âşıkıdır ârifân
LUTFİYÂ esrâr-ı tevhîd nûr-feşân eyler seni

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

716

1 Zikr-i Hak her dü-serâ âlî makām eyler seni
Hubb-i Hak ey nûr-i dil vefk-ı merâm eyler seni

Dâimâ dîdâr-ı dildâr dilde musavver ise
Nazar-ı merhametiyle nîk-nâm eyler seni

Yâre yâr ol cân ile ağyâre kılma iltifât
Bu hidâyet dâhil-i bezm-i kirâm eyler seni

Hazret-i Mevlâ seni da'vet eder dîdârına
Fazlı ile nâil-i dârü's-selâm eyler seni

5 LUTFİYÂ Hak'dan hidâyet kıl temennî dâimâ
Sıdkıle nazlı niyâzın hoş-be-kâm eyler seni

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

717

1 Gönlün güzel ey nûr-i dil mürg-i hidâyet lânesi
Tevhîd-i Bârî perver-i bahr-i hüdâ dürdânesi

Gülşen-i vahdet gülleri ilm-i aref bülbülleri
Sermest-i mey-i mânevî şem-'i hüdâ pervânesi

Meyhânede dem-bâz olan devrân eder pervâne-veş
Serây-ı sadrında olur mestânenin meyhânesi

Bâd-ı sabâ vakt-i seher eyler tavâf gülberleri
Gerden-i dilberler olur geysûlerin kâşânesi

5 Olmaz sanem-rûler gibi dilkeş cihânda bir güneş
Ol dilberin dildâdesi âteş dolar dilhânesi

Mukassim-i bezm-i ezel etmiş bu taksîmi bize
Cennet-i cân-ı câvidân bu sâkînin demhânesi

LUTFÎ kamer-veş dilberân âteş olur âşıklara
Mansûr'ların dâre çeker hallarının her dânesi

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

718

1 Hudâ'nın nûr-i pâkinden cihâna muktedâ geldi
Cemî-'i enbiyânın serveridir Müctebâ geldi

Evelce her asırda bir nebî gelmiş idi ihsân
Anın çün Nûh neciyyullah Mûsâ-yı zü'l-asâ geldi

Şifâ buldu elinden hasta kör alacalık illet
Dahî ölüleri dirilten o sâhib-hayâ geldi

O bir Îsâ bin-i Meryem anı Hak eyledi tebcîl
Zuhûr etdi ana İncîl beşikde Hak sadâ geldi

5 Nice böyle nebî gelmesini Hak kılsa da evvel
Hele sâhib-seâdet cümleden fevkâ'l-ulâ geldi

Habîb nâmıyla tahsîs eyledi ism-i muallâsın
Bu nâm ile fakat Ahmed Muhammed Mustafâ geldi

LUTFİYÂ nûr-i mahzından Hudâ halk eylemek üzre
Ne geldiyse cihâna cümlesi ayn-i şifâ geldi

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ 'î lün

719

1 Ey dilrubâlar bu kadar esîr-i dâm etdiz bizi
Cevr ü cefâlar çekdirip vefk-ı merâm etdiz bizi

Çekdiz çevirdiz her taref derd ü belâ verdiz bize
Kahr ile edüp pây-mâl dehre benâm etdiz bizi

Gelmedi mi âyâ bize merhametinden nevbeti
Böyle felâketler ile müşgîn hitâm etdiz bizi

Her ne kadar kahr u sitem etsen de senden dönmezem
Senden taraf ey nûr-i dil her subh u şâm etdiz bizi

5 LUTFÎ der-i dergâhına kurbân ola ey dilrubâ
Te'dîb ü terbiyet ile kurb-i kirâm etdiz bizi

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

720

1 Hurşîd-i muhabbet dile doğunca
Sen seyr eyle o dem bahr-i ummânı
Kamer-i hidâyet kemâl bulunca
Açılur ebvâb-ı feyz-i Rabbânî

Gülistân-ı gönül güller açınca
Seherde gonceler bâde içince
Eşgāl-i mâsivâ elden göçünce
Hâsıl olur kurbiyyet-i Rahmânî

Dilde yanar hidâyetin çerâğı
Bahr-i seâdetin yokdur kırağı
Bahr-i muhabbetin olmaz ferâğı
Leyl ü nehâr eyler zevk-ı rûhânî

Ehl-i aşkın olur himmeti âlî
Muhabbet-i Mevlâ dilde nevâli
Şermest-i serbâzın yokdur süâli
Âlem-i ademde alur meydânı

5 Kurbân olur der-i dergâh-i yâre
Sular gibi akar gider diyâre
Meyl eylemez LUTFÎ dâr u diyâre
Bırakır gönlünden şöhret ü şânı

11'li hece vezni

721

1 Sahîler okurlar dâim Kur'ân'ı
Bulurlar gönlünde nûr-i îmânı
Olurlar derd ile havf ü recâde
İlticâ eylerler rahm-i Rahmân'ı

Bahîller severler mâl-i dünyâyı
Unutmuşlar zât-ı pâk-i Mevlâ'yı
Atmışlar dünyâya meyl-i sevdâyı
Hâtırlarında yok havf-i Rabbânî

Sahîlerin vardır âlî himmeti
Başlarında sehâvetin devleti
Sahîye âşıkdır Hakk'ın rahmeti
Sahîlerdir açan bâb-ı cinânı

Sevilmez bahîlin bir harekâtı
Yetimlere vermez mâlin zekâtı
Fakîre miskîne yok merhameti
Dutmuştur tarîk-ı bâb-ı nîrânı

5 Sahîler gözlerler ibâdullahı
İhsânla bulurlar rızâullahı
Sahîler açarlar dergâhullahı
Sahîlerdir Hak yolunun kurbânı

Bahîller fakîri miskîni görmez
Uryânın yetîmin hâtırın sormaz
Kullardan utanup borcunu vermez
Sâil olan vallah sevmez ihsânı

Sahîlerdir nûr-i şem'adân elde
Habîbullah olmuş nâmları dilde
Seâdet kemeri sehâvet belde
Cennet-i a'lâda eder devrânı

Bahîllerdir kalan yâbân-ı çölde
Adüvvullah olmuş nâmları dilde
Şekāvet kemeri bağlamış belde
Hayâsı yok söyler her hezeyânı

Îmândan sehâvet alur kuvveti
Emr-i şerîate eyler dikkati
Tarîk-ı İslâm'a gâyet hurmeti
İki cihân sahî bulur emânı

10 Âlim olsa âdem bilse Mevlâ'yı
Cân u dilden sevse Hak Teâlâ'yı
Zât-ı Muhammed'e verse sevdâyı
Fedâ eder bütün mâl ile cânı

Sahîlerdir kurb-i Mevlâ'ya karîb
Sahîlerdir ind-i Mevlâ'da habîb
Sehâvetdir herbir derdlere tabîb
Âlim sahî olsa sen gör sultânı

Âlim bahîl olsa ednâ-yı nâsdır
Sehâvetli âlim dîne esâsdır
Sahî âlim sanma nâsa kıyâsdır
Merhametli âlim alur meydânı

LUTFİYÂ var ise sadrında himmet
Kurbân ol İslâm'a eyle merhamet
Rahmet bulur elbet eyleyen hizmet
Hizmet eden elbet alur dermânı

11'li hece vezni

722

1 Yerlerde göklerde her ne ki vârın
Seni zikr ü tesbîh eder İlâhî
Ne kimseden doğdun ne de doğurdun
Şerîksiz nazîrsiz birsin İlâhî

Ne evvelin vardır ne de âhirin
Bir şeye benzemez yokdur nazîrin
Elde delîl "küllü şey"'in kadîr" 'in
Hâzır nâzır hem Hakîm'sin İlâhî

Hidâyet sendedir keremler kâni
Zîrâ sen halketdin âteşle cânı
Nice millet bilmez râh-i Rahmân'ı
Rahîm sensin Rahmân sensin İlâhî

Zemâna mekâna değilsin muhtâc
Dermânsız derdlere eylersin ilâc
Namazı mü'mine eyledin mîrâc
Bizden bize sensin yakîn İlâhî

5 Yâ Rab îmânımı erdir kemâle
İlticâ eylerem izz ü Celâl'e
Lâyık et rû'yet-i nûr-i Cemâl'e
Bu LUTFÎ'ye Rahîm sensin İlâhî

11'li hece vezni

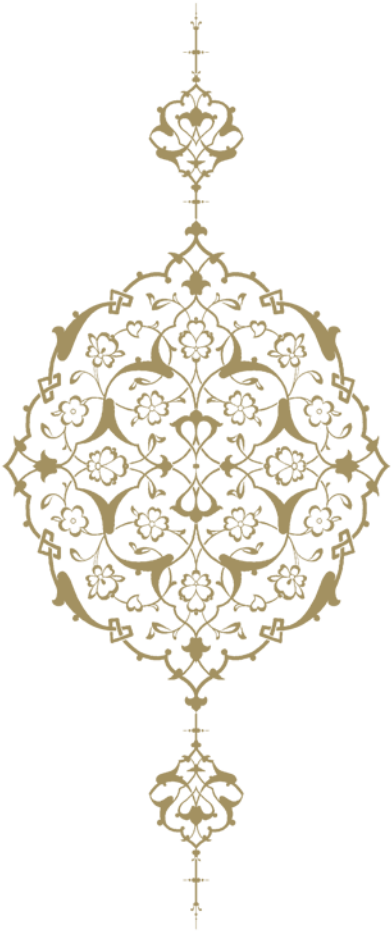

MESNEVÎLER

İLÂHÎ-NÂME

1 İlâhî Kādir u Perverdigâr'ım
Keremin fazlınadır îtibârım

Kerîm'sin Kādir u Kayyûm İlâhî
Keremindir senin âlem-penâhi

Keremin fazlına yokdur nihâyet
Keremin a'zamıdır bu hidâyet

Bizi halkeyledin ketm ü ademden
Mükerrem muhterem ibn-i Âdem'den

5 Îmân İslâm ile kıldın müşerref
Nûr-i tevhîd ile olduk muarref

Bizi kıldın Muhammed ümmetinden
Bulunduk ya Halîl'in milletinden

Bizim Peygamber'imiz Mustafâ'dır
İmâmımız Aliyyü'l-Mürtezâ'dır

Muhammed'e ede Kur'ân'ı inzâl
Muhammed'i bize eyledin irsâl

Muhammed pâdişâh-ı enbiyâdır
Muhammed nûr-i çeşm-i evliyâdır

10 Serinde dü-serâda tâc-ı levlâk
Yüzü hurmetine halkoldu emlâk

Bizim yedimize verdin Kitâb'ı
Kitâb ile bize kıldın hitâbı

Kerîm ü Kādir u Kayyûm İlâhî
Kadîm kıl bizlere bu şâh-i râhi

Kerîm'in şânı yâ Rabbi keremdir
Bu ümmet-i Muhammed muhteremdir

Bizi sen eyledin Ahmed'e ümmet
Muhammed'dir kamu âleme rahmet

15 Bizi basdığı yerlere bağışla
Yüzü hurmetine bizi bağışla

Kerem-şân keremin geri alur mu
Kerîm'in şânına şâyân olur mu

Îmânımız budur ki ey kerem-şân
Kadîmdir keremin senin kerem-kân

Bizi hıfzeyle küfrân-ı keremden
Bizi sakla İlâhî bu veremden

Olalım nîmet-i îmâna şâkir
Olalım rahmet-i Rahmân'ı zâkir

20 Kılalım hamdü bî-had sen Kerîm'e
Niyâz-hân olalım rahm-i Rahîm'e

Bu ikrâmlar bu ihsânlar İlâhî
Senin fazlındır ey âlem-penâhi

Umarız zât-ı pâkinden kerem-şân
Bizi garkeyleye ummân-ı gufrân

Kemâl-i merhametin kudretin var
Eder Arş'ı hubâb bin rahmetin var

Sanadır yâ İlâhî ilticâmız
Ki senden gayrı yokdur mültecâmız

25 Penâhım dest-gîrim gayri yokdur
İlâhî husn-i zannım sana çokdur

İlâhî rahmetin bahrini göster
Der-i dergâhda sâil rahmet ister

O bahr-i rahmete bu Arş u ferşin
Hubâb olur o bahr içinde Arş'ın

Cevâd u hem Kerîm ü hem Rahîm'sin
Kemâl-i merhamet ile Kadîm'sin

Senindir hep gedâlar mübtelâlar
Senin emrin iledir ibtilâlar

30 Verir dergâhe şerâfet gedâlar
Verir dergâhe şöhret mübtelâlar

Keremin bahrinin kenarı olmaz
O bahr-i kereme kenâr bulunmaz

Dileriz merhametin katresini
Bu hurşîd-i keremin zerresini

Bizi kıldın Muhammed'e izâfet
Muhammed ile verirsin zıyâfet

Kerîm ü Kādir ü Perverdigâr'ım
Kerîm'in şânınadır îtibârım

35 Bu LUTFÎ'yi Muhammed ümmetine
Bağışla sen Muhammed hurmetine

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

NA'T-I RESÛLULLÂH

1 Muhammed âleme nûr-i mübîndir
Muhammed "Rahmeten li'l-âlemîn"dir

Tecellîgâh-ı Mevlâ'dır Muhammed
Kamu a'lâdan a'lâdır Muhammed

İmâm-ı enbiyâdır muktedâdır
Kamu âlemlere nûr-i hüdâdır

Salâtullah selâmullah dem-â-dem
Ola rûh-i pâkine nûr-i dîdem

5 O dergâh-ı muallâ-yı İlâhî
Muhammed'dir bu dînin şâh-i râhi

Urub dergâh-ı vâlâya yüzümüz
Salâtullah selâmullah sözümüz

Aleyke yâ Resûlallah sadâsı
Aleyke yâ nebiyyallah nidâsı

Ebû Bekir Ömer'dir Yâr-i gār'ın
Refîklerin mükerrem hem-civârın

Nübüvvet gülleri Osmân Alî'dir
Bu Çâr-yâr velîler evvelîdir

10 Âl ü ashâbına olsun salevât
Muhammed cümleye nûr-i hidâyet

O dergâh-ı Teâlâ'ya ki vardık
O ravza-i Resûlullah'ı gördük

Edüp tâzîmi herkes bildiğince
Ederdi niyâzı herkes dilince

Adedi yok recâlar ilticâlar
O dergâhda kabûl olur recâlar

Edüp Habîb'ini bahr-i hidâyet
O bahre kim düşer bulur selâmet

15 Kara yüzlerimiz yere döşendi
Recâ niyâzımız dilden boşandı

Bu ezyâfın muzîfi Hak Teâlâ
Bu ezyâfın câmii Beyt-i Mevlâ

Muzîf ezyâfını nânsız bırakmaz
Bu dergâhde muzîf ikrâmsız olmaz

Muzîfimiz kerem-kâni İlâhî
Açub dergâhını âlem-penâhi

Ne şüphe var kerem-kâni Kerîm'dir
Keremler olmaya Zât-ı Rahîm'dir

20 Söz encâmı bize rahmet-i Rahmân
Keremler eyleye ol Zât-ı Mennân

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

NA'T-I HABÎB-İ RAHMÂN

Envâ-ı derde dermân afv ü mağfirete fermân na't-ı Habîb-i Rahmân
Sallallahu teâlâ aleyhi ve alâ âlihî ve ashâbihî ecma'in
ve alâ cemi'i'l-enbiyâ-i ve'l- mürselîn
ve alâ âlihim ve ashâbihim
ecma'în

Yâdigârımdır sana ey nûr-i dil cennet-i a'lâda zevk-ı selsebîl
Dâreynde Hak sizi mansûr, envâ-i ikrâm ile mesrur ede

1 Sana kurbân olam envâr-ı vahdet
Eyâ ey matla-'i mâh-ı hidâyet
İmâm-ı enbiyâ mihr-i seâdet
Ezel neyyir-i kubbe-i risâlet
Sebeb-i hilkat-i her dü-serâsın
Heyûlân nûr- i Hak hayru'l- verâsın

Ezelden câlis-i taht-ı "ev-ednâ"
Ki sensin kenz-i esrâr-ı "mâ-evhâ"
Vücûdun menzil-i nûr-i tecellâ
Sana vassâf olub Zât-ı Teâlâ
Sebeb-i hilkat-i her dü-serâsın
Heyûlân nûr-i Hak hayru'l- verâsın

Hidâyet mâdeni cûd-i vücûdun
Bu kâinât senin eser-i cûdun
Ezelden tâ ebed dâim sücûdun
Ubûdiyyetde müstakîm vücûdun
Sebeb-i hilkat-i her dü-serâsın
Heyûlân nûr-i Hak hayru'l- verâsın

Gülistân-ı risâletde gül-i ter
Nübüvvet bahçesinde verd-i ahmer
Hüve'l- evvel hüve'l- âhir peygamber
Hüve'z- zâhir hüve'l- bâtın münevver
Sebeb-i hilkat-i her dü-serâsın
Heyûlân nûr-i Hak hayru'l- verâsın

5 Ezelden tâ ebed meşrık-ı envâr
Livâ-i Levlâk ile ol kerem-kâr
Burak-ı na‘lidir seb‘a-i seyyâr
Sana dest-bestedir ebrâr u ahyâr
Sebeb-i hilkat-i her dü-serâsın
Heyûlân nûr-i Hak hayru’l- verâsın

Bu mevcûd rûhuna verir hayâtı
Muzayyâ eyledin bu kâinâtı
Hudâ verdi sana bu mûcizâtı
Yarattı hürmetine mahlûkātı
Sebeb-i hilkat-i her dü-serâsın
Heyûlân nûr-i Hak hayru’l- verâsın

MUHAMMED LUTFÎ dergâhına sâil
Bu sâil ola merhamete nâil
Keremin gözlemekde bu sâil
Bu dergâhın ihsânına olmaz hâil
Sebeb-i hilkat-i her dü-serâsın
Heyûlân nûr-i Hak hayru’l- verâsın

Me fâ ‘î lü / Me fâ ‘î lü / Fe ‘û lün

Arş-ı vahdet güneşi Hazret-i Muhtâr-ı Hudâ
Sohbet-i zâtı verir dillere envâr-ı hüdâ

Cûd-i vücûdu ola hilkat-i eşyâ sebebi
Rahmetenli’l-âlemîn Zât-ı Hudâ müntehabi

Der-i deryâ-yı kerem âleme rahmet-i Rahîm
Dest-gîr-i fukarâdır dü-serâda o Kerîm

Hilkat-i aslı ise nûr-i Hudâ mihr-i hüdâ
Kevser-i ilm-i ledün künûz-i hikmet-i Hudâ

Reşk eder enbiyâlar ümmet-i merhûmesine
Cibrîlân hayret eder esrâr-ı mektûmesine

Kütüb-i münzelenin memdûhi Muhtâr-ı Hakîm
Vâsıf-ı vasfı ola çâr-kütübde O Kadîm

Kim eder şânına şâyân ola evsâf-ı cemîl
Sana meddâh olıcak ilm-i ezel Zât-ı Celîl

LUTFİYÂ şân u şerâfât-i kadîmdir ezelî
O'nu halk etdi güzel öyle güzeller güzeli

Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lün
(Fâ 'i lâ tün) *(Fa' lün)*

MUHABBET-NÂME

1 Muhabbetden dil alursa nevâyı
Bırakır cângâhından mâsivâyı

Muhabbet neş'e-i kevser-i cândır
Muhabbet bir hayât-ı câvidândır

Muhabbetdir nebîler başına tâc
Muhabbet evliyâya râh-i minhâc

Muhabbet âşıkāna bâl ü perdir
Seâdetden hidâyetden eserdir

5 Muhabbet bâdesi bezm-i ezelden
Müheyyâ oldu emr-i Lem-yezel'den

Muhabbetdir hayât-ı rûh-i âlem
Muhabbet bahrine gark oldu Âdem

Bırakdı cennet-i a'lâyı elden
Hudâ'ya âşık oldu cân u dilden

Muhabbet Âdem'i aldı cinândan
Çıkardı anı mülk-i câvidândan

Serendib Dağı'na indirdi anı
Gözünden sel edip âb-ı revânı

10 Muhabbet zevrekına bindi Âdem
Muhabbet bahrini gezdi dem-â-dem

Muhabbet zevrak-ı nûr-rahmet oldu
Muhabbetle Muhammed'ini buldu

Düşüp cângâhına nâr-ı muhabbet
Girüp dîdesine nûr-i muhabbet

Dutup sahrâları feryâd u âhı
Bula esrâr-ı hikmetin kemâhî

Habîbullah Muhammed'i arardı
Kamu gördüğü eşyâdan sorardı

15 Muhammed yâd olunca bûy-i Rahmân
Dolardı kalbine esrâr-ı Mennân

Cemâlinde idi nûr-i Muhammed
Bilürdi nûr-i Hak'dır rûh-i Ahmed

Muhammed'le bula derdine dermân
Muhammed'le ala afvine fermân

Kamu âlemleri halketdi Mevlâ
Muhammed hurmetine Hak Teâlâ

Bilür Hazret-i Âdem kıymetini
Taşırdı cân ile muhabbetini

20 Kuyûd-i mâsivâdan uryân oldu
Muhammed vuslatına giryân oldu

Muhammed ile bula Hakk'a vuslat
Muhabbetine eyledi muhabbet

Ne kadar enbiyâ ki geldi akdem
Muhabbet-i Muhammed'dir mukaddem

Derûn-i dillerinde hubb-i Ahmed
Nazargâhları mir'ât-ı Muhammed

Hudâ halk eyledi ervâhlarını
Münevver eyledi eşbâhlarını

25 Muhammed'in nûrudur yüzlerinde
Muhabbet-i Muhammed sözlerinde

Muhammed ile buldular nübüvvet
Muhammed'dir tulu'gâh-ı risâlet

MUHAMMED LUTFÎ'yi n'olur ki yâ Rab
Muhammed kurbine eyle mukarreb

Salâtullahi selâmün aleyhim
Ve alâ âlihim ve ashâbihim

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

SABÂ-NÂME

1 Sabâ gülbâr olur vakt-i seherde
Dağıdır bûy-i güli her deherde

Sabâ bûy-i muhabbet nâşiridir
Gül ü sünbül ü reyhân nâsırıdır

Sabâ ile döner kâkül-i tarrâr
Sabâdan zevk alur seherde ezhâr

Gülistâna sabâ verir tarâvet
Gören gülistânı bulur halâvet

5 Sabâ revnâk verir gülzâra her dem
Gülistânda eder cevlân dem-â-dem

Sabâ zülf-i sanemler ile oynar
Seherlerde muhabbet ile kaynar

Muhabbetden sabâ alur nemâyı
Sabâ zevka salar mürg-i hümâyı

Sabâ ile gezer gerdende teller
Sabâ ile açılur tâze güller

Sabâ hamd ü senâ eyler Hudâ'ya
Salât eder dâim nûr-i hüdâya

10 Hû ismiyle olur Mevlâ'yı zâkir
Olur nîmet-i îmânına şâkir

Sabâ dergâh-ı Mevlâ'ya niyâz-dâr
Görüne gözüne cemâl-i Cebbâr

Sabâ dost bâğını eyler ziyâret
Dağıdır dillere bûy-i hidâyet

Ezelinden sabâ müştâk-ı dîdâr
Yanar şem'a olan âşık-ı dîdâr

Sabâ bûy-i muhabbet nâşiridir
Seherde âşıkānın nâsırıdır

15 Sabâ açar gönülde güllerini
Salar raksa seher sünbüllerini

Sabâ gülbâz olur vakt-i seherde
Gezer âşıkāne berr ü bahirde

Sabâ derd ehline dâr-ı devâdır
Devânın efdali bâd-i hüdâdır

Sürer yüzün sabâ dergâh-ı yâre
Gider vakt-i seherde o diyâre

Tavâf eyler sabâ beyt-i Hudâ'yı
Seherlerde alur dâim nidâyı

20 Sabâ seyyâhıdır iklîm-i aşkın
Sabâ tâlibidir rızâ-yı Hakk'ın

Sabâ-veş kıl dü-dîdem bir seyâhat
Cenâb-ı Mevlâ'dan iste inâyet

Sabâ-veş dergeh-i Mevlâ'ya yüz dut
Sabâ gibi seher vaktinde söz dut

Sabâ gibi döşen yerlere yüz sür
Yüzün dergâh-ı dilârâya düz sür

Sabâ gibi tekâpû eyle yâre
Yüzün sür zevk ile dâr-ı dîdâre

25 Sabâ-veş var kûy-i cânâne ey cân
Sana bahşeyleye dür ile mercân

Sabâ gibi seherde ol niyâz-mend
Bu cângâhı der-i dergâhe et bend

Sabâ gibi seherlerde sebât et
Cânânın yoluna terk-i hayât et

Bu dergâhe eden nazlı niyâzı
Bulur derdine elbet çâre-sâzı

Kerem-şân sâili boş dönderir mi
Yoluna bir dahî boş gönderir mi

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

HİDÂYET-NÂME

(Hakk' ı seven mü'minlere yazdım muhabbet-nâmeyi
Hak yoluna sâliklere yazdım hidâyet-nâmeyi)

1 Hamdü bî-had zâtına yâ Rabbenâ
Şükr ü hamd etmek sana vâcib lenâ

Seni tevhîd eyleriz yâ Rabbenâ
Merhametin söyleriz yâ Rabbenâ

Haddi yâ Bâkî bulunmaz nîmetin
Kenarı yok deryâ-yı merhametin

Bizi gark etdin bu kadar nîmete
Bizi bırakdın bu bahr-i rahmete

5 Tarîk-i tevhîde sâlik eyledin
Nîmet-i imâne mâlik eyledin

İmân u İslâm ile kılub zî-şeref
Dalâlet nârından etdin bî-taref

Din-i İslâm ile mümtâz eyledin
Ne keremdir Kerîm ibrâz eyledin

Bu hidâyet râhını verdin bize
Enbiyâlar şâhını verdin bize

Zikr edüb yüz dört kitâbında bizi
Medh edüb emr-i hitâbında bizi

10 Eşref-i ümem bizi halk eyledin
Nâmımızı enbiyâya söyledin

Câmi-'i kütüb olan Kur'ân bizim
Eşref-i âlem olan sultân bizim

Rûh-i îmân nûr-i İslâm'dır namaz
Ne büyük ihsân u ikrâmdır namaz

Namazı vaktinde eyleyen edâ
Ol zemân diyebilür Rabb'im Hudâ

Kimde var ise bugün kâmil imân
Râki' ü sâcid olur ol bî-gümân

15 Hâmil-i tevhîd bizi sen eyledin
Ehl-i imân deyû bizi söyledin

İmânımıza şehâdetin senin
Kur'ân'ında bu inâyetin senin

Kerîm'in keremine yokdur aded
İsteriz yâ Rabbenâ senden meded

Bu ise va'd-i kerîmindir senin
Lutf ise şân-ı kadîmindir senin

Kerîm'in keremine kaldık hemân
Kerîm'in keremidir dâru'l-emân

20 Ey Kerîm ummân-ı rahmet katresin
Gözleriz elbette rahmet zerresin

Şânına şâyândır ihsân eylemek
Sevdiğindir afv-i ısyân eylemek

Dergehin sâili gözler dem-be-dem
Rahmete nâili gözler dem-be-dem

Âşık olmuşdur ezelden rahmetin
Ehl-i imân olana merhametin

Arş-veş bin merhametler sende var
Merhametin masrafı da bizde var

25 Gün doğar eşyâyı gark eyler hemân
Merhametin bizi kaplar bî-gümân

Merhametin bahrine isyânımız
Ger düşerse kala mı noksânımız

Der-i dergâhdan kesilmez elimiz
İlticâlardan kesilmez dilimiz

Ey Kerîm ü Kādir u Perverdigâr
Ey Muîn u nâsır u Âmurzigâr

Şânına şâyân Kerîm'indir kerem
Sen Kerîm'den merhametler isterem

30 İsm-i A'zam hürmetine yâ Ganî
Merhametinle bizi eyle ganî

Hem Habîb'in Mustafâ'nın hürmeti
Hem Aliyyü'l-Mürtezâ'nın hürmeti

Çâr-i yâr-i bâ-sâfâ'nın hürmeti
Bâ-husus Âl-i abâ'nın hürmeti

Âşere-mübeşşerenin hürmeti
Ashâb-ı mütahherenin hürmeti

Âdem ü Havvâ'ya bahşeyle bizi
Dergeh-i vâlâya bahşeyle bizi

35 Enbiyâlar kadrine bahş et bizi
Evliyâlar kadrine bahş et bizi

Sâcid ü râki'a bahş eyle bizi
Zâkir ü şâkire bahş eyle bizi

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

GÜLÜN BÜLBÜL İLE ŞÎVESİ

1 Gülistânda eder bülbüller âvâz
Sabâ gibi açarlar per-i pervâz

Görürler kudretin san‘atlarını
Bilürler Hâlik’ın hikmetlerini

Bu eşyâ mir’ât-ı vahdet ezelden
Zurûf-i hikmet olmuş Lem-yezel’den

Okur bülbül gülün yapraklarında
Bu ilm-i tevhîdi varaklarında

5 Seherlerde sabâ feyz-i muhabbet
Dağıdur gül-gülistâne şerâfet

Seherlerde yağar emtâr-ı hikmet
Suvarır gülleri bu âb-ı rahmet

Dolar gözlerine nûr-i basîret
Okur bülbül seherde ders-i hikmet

Cenâb-ı Hakk’a yüzbin hamd ederler
Seherlerde gülistâne giderler

Gülistânda görürler bir tecellî
Tecelliyle olurlar mütesellî

10 Bütün evrâk-ı gül sırr-ı arefden
Okudur bülbüle ders her tarefden

Bu mir’ât-ı hidâyete bakarlar
Gülistân seyrine cânlar atarlar

Bilürler güllerin bir gülbünü var
Bu gülşenin nice bin bülbülü var

Görünür bülbül olan gül dalında
Nevâ-yı nây-ı aşkı var dilinde

Seherde nem olur güllerde incû
Fedâdır o güle bülbül-i dil-cû

15 Görür bülbül olan gülden cemâli
Cemâli seyreden bulur kemâli

Sabâ sünbüllere verir selâmı
Eder güller ile güzel kelâmı

Sabâ bülbüllere verir hayâtı
Eder gülşende bülbüller sebâtı

Bahâristân eder gülleri handân
Verir seyr ü safâ bülbüle devrân

Görür bülbül nûr-i dîdârı gülde
Bulur zevk-ı muhabbet mey ü mülde

20 Görünce dîdâr-ı dildârı bülbül
Eder devrân sabâ zevkıyle sünbül

Gülistân bülbül-i nâlâne cennet
Eder güllere dâimî o zînet

Alur vakt-i seher bûy-i nübüvvet
Seherlerde açılur verd-i hikmet

Sabâ verir gülistâne halâvet
Olur bülbüllere vakt-i seâdet

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

BİTLİS ZİYÂRETİ

1 Bin üçyüz yedide oldum revâne
Erişdim ravza-i dârü'l-emâne

Cihân gülzâr içinde bir gül-i ter
O şehr-i Bitlîs idi verd-i ahmer

Mekîn ile mekân bulur şerâfet
Kerîm ile görülür her kerâmet

Mübârek bir zemân kıldım ziyâret
Ziyârete var idi bir işâret

5 Verirdi feyz-i Feyyâz'dan nişânı
Var idi Bitlis'in bir âlî-şânı

Makarr-ı ârifân merkez-i irfân
Sezâdır reşk ede cennetde Rıdvân

Hakîkat menzili rahmet-i Rahmân
Nüzûl-i feyz-i İlâhî'de her an

Hayât-ı câvidân âb u hevâsı
Muhabbet idi ehlinin nevâsı

Ulemâsında var şân u şerâfet
Verirdi sözleri rûha halâvet

10 Güneş-veş bahş ederdi nûr cemâli
Kamer-veş gösterirdi her kemâli

Müzeyyen eylemiş kesret-i eşcâr
Mutantan eylemiş envâ-ı ezhâr

Gülistânında gülleri açılmış
Nûristânına sünbüller saçılmış

Seherlerinde bülbüller öterdi
Benefşeler külâhını atardı

Sabâ urdukca berg-i güllerine
Seherlerde per-i sünbüllerine

15 Nesîm-i feyz-âver olurdu câne
Gelürdi derd-mendân heyecâne

Düşerdi feryâda mürgān u eşcâr
Cemâlin göze gösterince ezhâr

O dem ehl-i dilânı şâd ederdi
Muhabbet âlemine cân giderdi

Zurûf-i feyz-i Feyyâz kûy-i cânân
Görünürdü göze ahcârı mercân

Denilse ravza-i firdevs sezâdır
O kudsîler mekânı cân-fezâdır

20 Dağ u bâğ nâle-i tevhîdle memlû
Füyûzat-ı İlâhî ile dolu

Ederdi zâkirân ezkârı enhâr
Sabâ gibi olurdu dilde tekrâr

Metâf-ı ervâh-ı ebdâl ü evtâd
Ederdi ebrârı ahyârı dilşâd

Der-i dergâh-ı âşıkān idi ol
Azîm kâbe-i ârifân idi ol

Ricâlullah eserleri müheyyâ
Veliyyullah kabirleri muzayyâ

25 Yüzü nûrânî pîrleri var idi
Kamusu Hazret-i Hakk'a yâr idi

Var idi serv-i kāmetli civânlar
Hilâl-i nev gibi ebrû-kemânlar

Akardı câ-be-câ enhâr-ı kevser
Olupdur feyz-i İlâhî müyesser

Sîmîn-mûleri verirdi hayâtı
Gören gözler alırdı füyûzâtı

Mesâcidleri mir'ât-ı hidâyet
Dolardı câ-be-câ ehl-i seâdet

30 Câmilerde cemâatin cemâli
Muhakkak gösterirdi her kemâli

O mecme-'i mehâsin kûy-i cânân
Hayât-ı bâkî bulurdu giren cân

Cenâb-ı Küfrevî zât-ı mukaddes
Karargâh eylemiş mürşid-i akdes

Ezelden tâ-ebed nûr-i hidâyet
Rûh-i pâkine olmuşdu inâyet

Vücûd-i mes'ûdi kûy-i tecellâ
Bu âfâk nûri ile mütecellâ

35 Verüb İslâm'a şevket ü şerâfet
Olan dillere nâşir-i hidâyet

Ricâlullah içinde mîr-i mîrân
Gürûh-i evliyâya şâh-i devrân

Bu ümmete o nâib-i peyamber
Hidâyet tarîkıne oldu rehber

Künûz-i merhamet deryâ-yı himmet
O hurşîd-i hüdâ enhâr-ı rahmet

O dem ki Kur'ân'ı tefsîr ederdi
Velî deryâ-yı esrâra giderdi

40 Nice şöhret-gîr âlimler o demde
Kalırdı âlimin ilmi ademde

Güneş yanında encüm görünür mü
Güneş bir perde ile bürünür mü

O dem ki ol dür-i deryâ-yı hikmet
Ledünniyâtını eylerdi sohbet

Nüzûl-i rahmet-i Rahmân olurdu
O merhamet mahallini bulurdu

Füyûzât-ı İlâhî gark ederdi
Gönülden hubb-i mâsivâ giderdi

45 Hidâyet perveri ârif-i billâh
Fenâfillâh olan olur meallah

Bekābillâh olan mürşid-i âlem
Olur irşâd o mürşid ile âdem

Güneş-veş mürşid-i kâmil nûr-efşân
Reşâdet kubbesinde mihr-i rahşân

Güzergâh eylemiş lâhût ilini
Deşirmiş "üdnü minnî" güllerini

Yanında bir idi dür ile mercân
Ubûdiyyetde eylerdi heyecân

50 Berâberinde evlâd-ı kirâmı
Ederdi ehl-i îmân ihtirâmı

O deryâ-yı hidâyet dürlerinden
Alırdık bûy-i Rahmân güllerinden

Zurûf-i mey-i mânâ-yı hidâyet
Yanında herbiri mihr-i seâdet

Yanında herbiri bir nûr pîr idi
Yanında Çâr-i yâr'e benzer idi

Görürdün herbirin cennet cemâli
Cemâlinden nümâyândır kemâli

55 Mukaddes rûh mutahher olur elbet
Seâdet-mend münevver olur elbet

Mukaddes eylemiş Mevlâ ezelden
Bu ihsân sebkat etmiş Lem-yezel'den

Radıyallahü anhüm ve annâ
Radıynâ kısmete'l-cebbâri fînâ

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

1 O şehr-i Bitlîs ki sultân diyârı
Görenler gördüler dîdâr-ı yârı

O meşrık-ı hidâyeti görenler
Hayât buldular o zevkı sürenler

Nesîm-i kurb-i akdesi Nesîm'dir
Nesîm'in per-i pervâzı Cesîm'dir

Alanlar nûr-i mânâyı kebîrden
Ederler himmeti pîr-i hatîrden

5 Bizim gibi nice köhne gedâlar
Dilerler der-i dergâhde atâlar

Rû-ber-zemîn gedâ-yı bî-nevâyım
Diyemem ki bu ihsâna sezâyım

Kerîm ismine mazhardır efendim
Beni böyle kabûl eder ümîdim

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

FİRKAT-NÂME

1 Selâm olsun size ihvân-ı îmân
Bu dem elden gider derdlere dermân

Göründü firkat-i mâh-i hidâyet
Göründü gurûb-i bedr-i seâdet

Nihâyet buldu bu eyyâm-ı rahmet
Bu ümmet-i Muhammed'e bu devlet

Nüzûl-i rahmet-i Rahmân dem-â-dem
Olurdu bî-aded ey nûr-i dîdem

5 İnerdi Arş-ı a'zam'dan füyûzât
Olurdu rahm-i Rahmânî fütûhât

Olurdu sâimân garîk-ı rahmet
Bulurdu kāimân nûr-i muhabbet

Hudâ kullarını âzâd ederdi
Cehennemden Hudâ ib'âd ederdi

Tecellî nûru her düşde doğardı
Dem-â-dem emtâr-ı rahmet yağardı

Mübârek Ramazân şehr-i şerâfet
Gider elden bu ezmân-ı seâdet

10 Bizi kabûl ede Hazret-i Mevlâ
Bizi afv eyleye Zât-ı Teâlâ

Bizi kabûl ede Habîb-i Rahmân
Meğer râzı ola mâh-ı Ramazân

Kerîm'in kereminedir dehâlet
Cenâb-ı zü'l-keremdendir hidâyet

Bizi bahş eyleye peygamberine
Habîb'ine nebîler serverine

Bizi bahş eyleye Âl-i abâ'ya
Bizi bahş ede nûr-i Mürtezâ'ya

15 Bizi bahş eyleye Hak Çâr-i yâr'e
Bizi bahş eyleye nûr-i dîdâre

Salâtımız Muhammed Mustafâ'ya
Selâmımız Aliyyü'l-Mürtezâ'ya

Salâtullah selâmullah dem-â-dem
Cemî-'i enbiyâya nûr-i dîdem

Bu firkat-nâmemiz yâdiger olsun
LUTFÎ tarafından ber-güzer olsun

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

Derûn-i dâiyânemizde Muhabbeti Karar-gîr Olan Efrâd-ı

ÜMMET-İ MUHAMMED'E

Es-selâmü Aleyküm ve Rahmetullahi ve Berekâtühû

1 Yürü ey nâme-i muhabbet-âver
Gönül gülşenine ol bir dilâver

Sarıl gerdân-ı yâre eyle ülfet
Edesin can ile sarf-ı muhabbet

Güzel hayır duâlarımı söyle
Câna can bahş ede sohbetler eyle

Hudâ hâfız ola her dü-serâda
Keremin dâimî ede arada

5 Ede hânesi halkına keremler
Ola ind-i Hudâ'da muhteremler

Gönül gülbüninde güller açılmış
Kamusu ayrı ayrıca seçilmiş

Derûn-i Erzurum'da çokdur ahbâb
Olalar cümlesi her dem safâ-yâb

Cenâb-ı Hakk'a emânet olalar
Kerîm'den keremi her dem bulalar

Muhabbet şerbeti dilde ezilmiş
Gönül defterine bir bir düzülmüş

10 Berâberdir rûhumuz hem tavâfda
Gezeriz cümlemiz birlikde safda

Fevallahi ve billâhi dilerem
Berâber herbirinize giderem

O dergâh-ı muallâda İlâhî
Kabûl ede bizi âlem-penâhi

Cenâb-ı Kādir u Kayyûm Kerîm'dir
Gedâ vü bâyına her dem Rahîm'dir

Bizi nazlı niyâzlı kullarına
Bağışlaya o güzel hallerine

15 Nice binlerce bin feryâd ederler
Zelîlâne hakîrâne giderler

Bakarlar dergeh-i Mevlâ'ya candan
Koyarlar yüz yere ehl-i îmândan

Nice candan geçüp feryâd ederler
Amân Allah amân deyû giderler

O bahr-i rahmetin mâhîlerini
Kerem-i Kerîm'in hâhîlerini

Dutarlar estâr-ı Kâbe'yi candan
Ederler niyâzı nûr-i îmândan

20 Bu dergâhdan Hudâ boş dönderir mi
Tehî-dest kulunu ya gönderir mi

Kerîm'in şânı dâimâ keremdir
Bu ümmet-i Muhammed muhteremdir

Duânın hizmetinde bu zelîldir
Kabûl ede Cenâb-ı Hak Celîl'dir

Selâm ism-i İlâhî'dir ezelden
Selâm olsun size o Lem-yezel'den

Rüfekāmızla berâber selâmet
Ederiz hamd ü senâlar temâmet

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

1 Hidâyet-i Hudâ rehberiz olsun
Muhabbet-i hüdâ şehperiz olsun

Ola dest-gîriz nûr-i tecellâ
Olasız nûr-i Hak'la mütecellâ

Erişe rahmet-i Rahmân dem-â-dem
Göre sizden hidâyet ibn-i Âdem

Olasız menzil-i rahmet-i Rahmân
Bulasız derdlere her dürlü dermân

5 Çekesiz desti hubb-i mâsivâdan
Olasız dûr hemân ehl-i hevâdan

Tecellî bâğına varmak gerekdir
Tecellî güllerin dermek gerekdir

Aça gülbün-i vahdet güllerini
Vere feyz-i İlâhî sellerini

Bu bostân-ı hidâyet vere bârın
Gülistân-ı seâdet ola gārın

Nesîm-i feyz-i Rabbânî erişe
Gözüz cânan cemâliyle görüşe

10 O dem dilber yüzünden ata perde
Meyândan yarıla açıla ferde

Bu LUTFÎ'nin duâsın eyle makbûl
Huzûrunda bizi sen kılma mes'ûl

Kamu ahbâb u ihvânımı yâ Rab
Şereflendir katında eyle makbûl

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

1 İlâhî Hazretinden ilticâlar
Kemâl-i merhametinden recâlar

Der-i dergâhdan reddetme yâ Rab
Bizi ağyardan addetme yâ Rab

Bizi bahşet Muhammed Mustafâ'ya
Edüp peyrev Aliyyü'l-Mürtezâ'ya

Kerîm'in keremine yok nihâyet
Rahîm'in rahmine olur mu gāyet

5 Bizi ayırma sen bâb-ı hüdâdan
Bizi dûr eyleme bu ihtidâdan

Bize Muhammed'i kıldın peyamber
Livâdâr-ı îman Sıddîk-ı Ekber

Bu dîn-i İslâm'a yâver Ömer'dir
Bu kubbe-i dîne Osman kamerdir

Hasan Huseyn'dir emîr-i ebrâr
Kamu Âl-i abâ dillerde dildâr

Habîbullah'e yâver Çâr-i yâr'dır
Bu dördü kim severse bahtiyârdır

10 Sahâbe-i kirâma cân fedâdır
Sahâbe tâbi'în hep muktedâdır

Bu ümmet ümmet-i merhûme nâmı
Ümem-i sâlifenin hem kirâmı

Bizi bu cümlede haşret İlâhî
Ki sensin pâdişâhlar pâdişâhı

Kişi her kimi sever bu cihânda
Anınla haşrolur rûz-i kıyâmda

Severiz sevdiğin yâ Rabbi vallah
Kerem eyle bize ey Kerîm Allah

15 Bu mâh-ı rahmete bahşeyle bizi
Bu bahr-i rahmete garkeyle bizi

Der-i dergâhına bây u gedâlar
Ederler ilticâ hep mübtelâlar

Yâr olan var olur sen gibi yâre
Bulunmaz gayride vallahi çâre

Bizi kıldın Muhammed ümmetinden
Eder misin bî-behre rahmetinden

Bu dergâhe varanlar boş döner mi
Bu dergâhı bulan gayre konar mı

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

1 Zâkirini Bârî Hudâ mezkûr eder her dü-serâ
Muvahhidi musaddikı elbet sever hayrü'l-verâ

Envâr-ı tevhîd nûr-i dil kalbe verir elbet zıyâ
Eyler müzeyyen dilleri hubb-i Habîb-i Kibriyâ

Rahmet-i Rahmân dâimâ gözler seni ey nûr-i dil
Mesteyleye cân u dili zevk-ı şerâb-ı selsebîl

Ahmed Muhammed Mustafâ Hasen Huseyin Mürtezâ
İntizâr eylerler seni destin duta rûz-i cezâ

5 Ayırma cânândan cânı bırakma elden dâmeni
Sular gibi yüz yere koy kabûl ede Rahmân seni

Elin ola ağyâr ile kalbin de ola yâr ile
Gözün göre eşyâları gönlün ola dildâr ile

Hadd-i hudûdunda karâr eyle sebât ol müstakîm
Râh-i hidâyetde hemân rahm eyleye Zât-ı Kadîm

Şehperin ola şerîat rehberin ola tarîkat
Fermânın elde mârifet göstere kendin hakîkat
……
……

Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün

1 Bezm-i muhabbetde var nûr-i hüdâ nûr-i dil
Cennet-i gönlündedir kevser-i cân selsebil

Hâline sabreyle sen Yûsuf-i devr-i zemân
Muhsin sabırda olur gülbe-i dârü'l-emân

Her emrde tefvîz et Hazret-i Hakk'a güzel
Gör ne sürûr bahşeder merhamet-i Lem-yezel

Hâmil-i îmân olan dünyâda görmez safâ
Derd-i derûna devâ hubb-i Hudâ'dır şifâ

5 Ana babadan Rahîm Hazret-i Mevlâ Kadîm
Ashâb-ı emrâzına dermân eder o Hakîm

Her ne dilerse Kerîm sebebini halkeder
Lutf-i Kadîm lutfeder ekdâr-ı kalbin gider

Hakk'ı bilen kullara ilticâlar eylemez
Erham olan Rabb'ıdır gayriye derd söylemez

Hakk'a dayan her zemân gayriye etme gümân
Dergâh-i dârü'l-emân eylemişiz biz îmân

Dildeki nûr-i hüdâ sana yeter reh-nümâ
Dest-gîrindir Hudâ gayri değil innemâ

10 LUTFÎ diler dâimâ Hazret-i Hakk'dan meded
Zât-ı Kerîm kuluna merhameti bî-aded

Müs tef 'i lün / Fâ 'i lün / Müs tef 'i lün / Fâ 'i lün

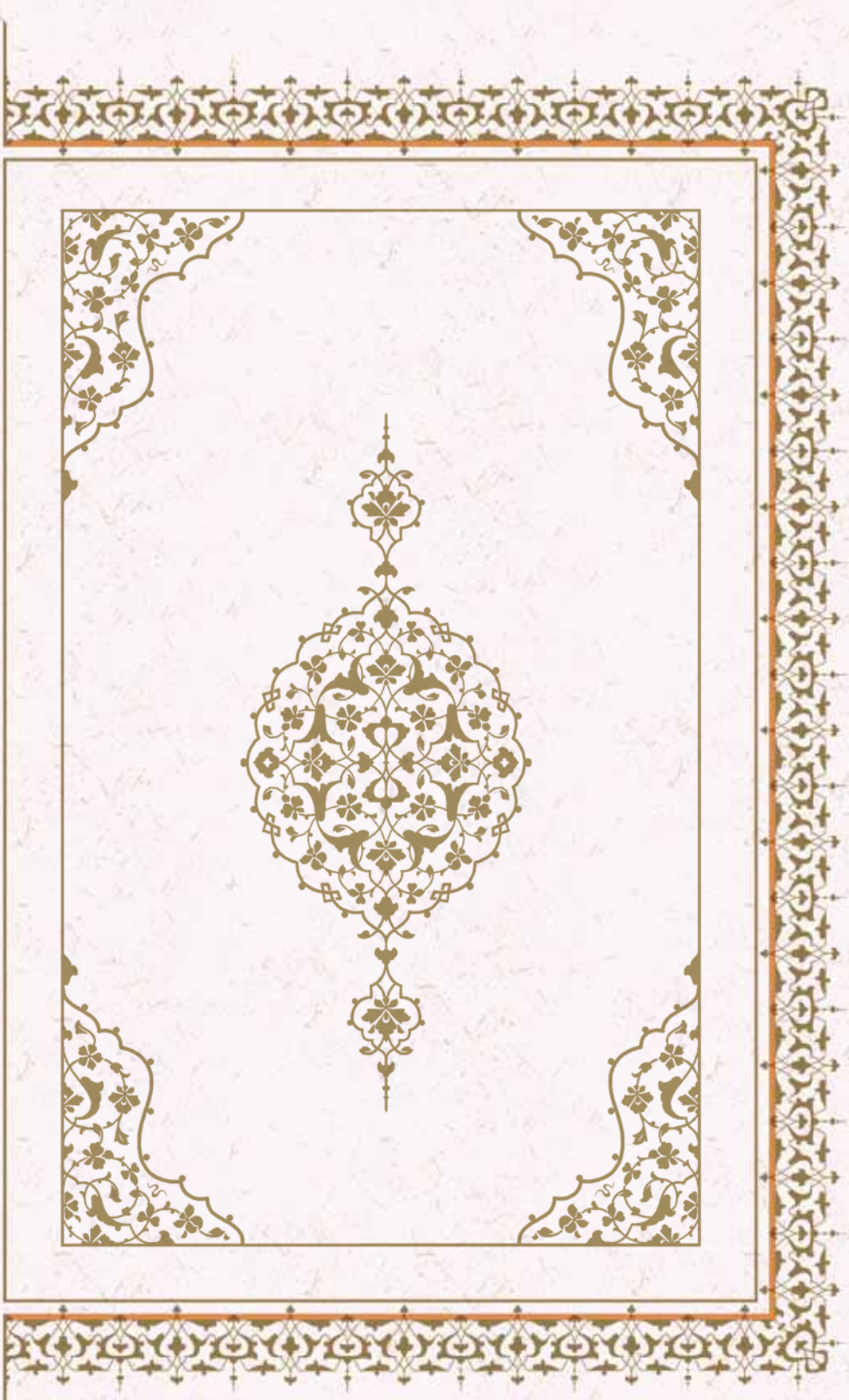

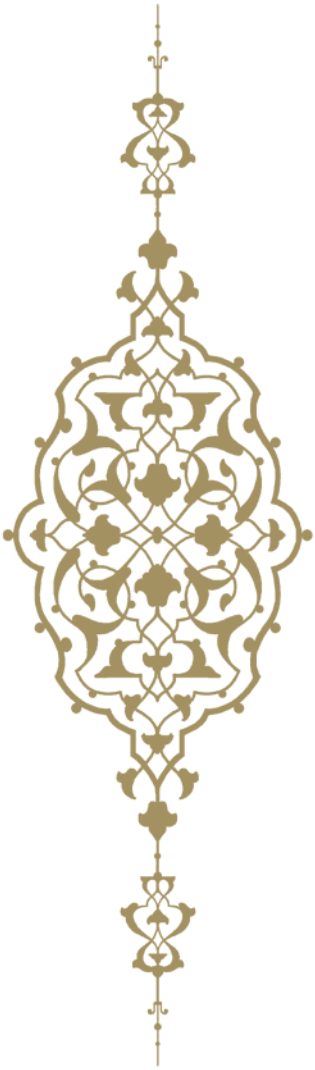

DESTÂNLAR

TEVHÎD DESTÂNI

1 Bir dâsitânım var mü'min-i dindâr
Her kim etmiş ise tevhîd-i dildâr
Kâdir u Kayyûm'u sever gönülden
Gece gündüz söyler aman yâ Gaffâr

Ehl-i tevhîd nûr-i ferâset ile
Görür gözü mihr-i hidâyet ile
Sefîne lücce'i seâdet ile
Varır menziline eder iftihâr

Kâinât gösterir vâcibü'l-vücûd
Olmasa olmazdı mahlukāt mevcûd
Hudâ bir olduğu eşyâda meşhûd
Güneşden ayândır ol çeşm-i bîdâr

Bu mahlûk varlığı hâlika delîl
Basîret ehli ol gel olma alîl
Tevhîdden mâ'adâ yokdur bir sebîl
Mevcûdun mûcidi birdir âşikâr

5 Kurulmuş kubbe-i lâciverde bak
Âb u havâ güneş mahlûka tiryak
Seyretdiğin eşyâ gözlere müştâk
Gördüğün eşyâdır kitâb-ı esrâr

Pervâz eder uçar havada kuşlar
Kullardan gördüğün garib dervişler
Ebnâ-yı âdemde çokdur gidişler
Hak güneşden ezher şaşırma zinhâr

Her bir millet der ki hak-din bizimdir
Her bir âdem der ki hak-söz sözümdür
Herkes der ışıklı benim gözümdür
Hak gösterir kendin sarf eyle enzâr

Devrâne ebedî emîr halk eder
Bir katre su bir iklîme emr eder
Diğeri nasb eder anı kahr eder
Arslanları eder dârında berdâr

Bir dâne çekirdek olur bir şecer
Ser çeker per açar eflâke kadar
Bâr verür gün-â-gün emsâl-i güher
Bu kitâbı okur kimde irfân var

10 Vuhuş tuyur bir gayrete mâlikdir
Tarîkat-i seâdete sâlikdir
Gayreti olmayan âdem hâlikdir
Gayretliyi sever Hazret-i Cebbâr

Seyreyle baharda gül-gülistânı
Vech-i arâzîde kudret bostânı
Seherde bülbüller okur destânı
Hâtemü'l-enbiyâ Ahmed-i Muhtâr

Dilerse indirir tahtından şâhı
Âsumâne çıkar feryâd u âhı
Yerlere yapışır altın külâhı
Binlerce vukû'u olmuş âşikâr

Bir çirkini verir güzel bir ferde
Görünce ol güzel gelür bin derde
Cânına ölüm arar her yerde
Zîr-i ibtilâda ağlar zârı zâr

Dilerse gedâyı eyler pâdişâh
Sürdürür saltanat etme iştibâh
Arslanı kuyuya bırakır rûbâh
Kāfları kaldırır bir kahr etse Kahhâr

15 Sabîler rahimde rızkın ne dedi
Doğmadan çıkarır memeden sütü
Ebeveyn sadrına merhamet kodu
Ederler hizmeti hürmeti tekrâr

Bir âdem hıfz eder yüz dört kitâbı
Şerh eder âyetde olan hitâbı
Her kimi ederse Hak intihâbı
Kaldırır vücûd-i esrârdan asdâr

Dilerse bir kula hikmet bildirir
Şerh eder sadrını rahmet doldurur
Gösterir guyûbât perde kaldırır
Gözlerine verir kudret iktidâr

Deryâlar devr eder ummâne gider
Katre katre olur Rahmân'e gider
Ehl-i ibret görür îmâne gider
Nûr-i mârifetle kalbi zıyâ-dâr

Bu dünyâya nice bel bağlayanlar
Malı çok oldukça çok ağlayanlar
Çürük eşyâları hep sağlayanlar
Ölüm gelür bir gün olur şerm-zâr

20 İhtiyâr oldukça eder gayreti
Cem-'i emvâl içün çeker zahmeti
Kalbinde kalmamış hiç merhameti
Fakirler yanında olmuş bir gubâr

İnsâniyyet şerefini şer bilür
Sehâvetli olanları har bilür
Cü'âl-veş kendisini ner bilür
Âdemiyyet nedir etmemiş ifkâr

Kendisine bugün merhamet etmez
İnsâf edüb râh-ı rahmete gitmez
Bu gaflet perdesin gözünden atmaz
'Âmâ fâre gibi eyler iddihâr

LUTFİYÂ seyreyle bu cevlângâhı
Bu mahlûkun mutlak birdir ilâhı
Hâliku'l-eşyâdır âlem-penâhı
Rûz-i cezâ vardır eyleme inkâr

11'li hece vezni

KIYÂMET DESTÂNI

1 Mahkeme-i kübrâ rûz-i kıyâmda
İhyâ eder Allah emvât olanı
Rûz-i cezâ hakdır kalma niyâmda
Hâkim-i yevmi'd-dîn kurar dîvânı

Kurb-i kıyâmetde çıkar rûzigâr
Kaldırır dağları kalmaz kûhisâr
Görünür mağribden meşrık âşikâr
Dağ u taş eşcârın kalmaz nişânı

Müddet hitâmında İsrâfil sûru
Urunca kaldırır emvâtı geru
İhyâ eder Allah ehl-i kubûru
Mevcûd olur olan türâbda fânî

Âsumândan melekleri indirir
Bin bir ayak bir ayağa bindirir
İslâm olan çerâğını yandırır
Mü'minin destini dutar îmânı

5 Cibrîl'e emr olur ol Ahmed'imi
Hurmet ile kaldır Muhammed'imi
Tâc u hulle Burak götür sermedi
Devlet ü izzetin oldur hâkānı

İzz ü nâzla Muhammed'i kaldırır
Şân u şerâfetin halka bildirir
Nûr-i pâki mahşer yerin doldurur
Gark olur envâre mahşer meydânı

Server-i enbiyâ Ahmed-i Muhtâr
Hizmetin Cebrâîl etmiş ihtiyâr
Ümmet olan efrâd olmuş bahtiyâr
Muhammed'dir şefâ'atin ummânı

Cebrâîl'den evvel ümmetin sorar
Evlâdından evvel ümmetin arar
Haber almayınca eylemez karar
Göster yâ Cebrâîl ümmetim hani

Kaldırınca kudret ehl-i kubûru
Bir azîm meydandır mahşerin yeri
Hayret eder ins ü cinnin herbiri
Derler bu şiddetin nedir imkânı

10 Yevm-i kıyâmetde ins ü cin kalkar
Güneş karîb olur başları yakar
Mü'min kâfir biri birine bakar
İslâm bulur zıll-i Arş-i Rahmân'ı

İns ü cin kabrinden kalkarlar uryân
Dökerler kanlı yaş gözleri giryân
Başlarında güneş ciğerler büryân
Siyah vücûd olur Hakk'ın düşmânı

Nisâ ricâl birbirini görmezler
Yanındaki kimdir anı bilmezler
Birbirinin ahvâlini sormazlar
Ol gün heybet sarar cinn ü insânı

Gözlerinin yaşı olur bir deryâ
Ol deryâda kopar büyük vâveylâ
İnsi cinne katar urunca dalga
Bahr-i ummân olur mahşer meydânı

Taraf-ı Rahmân'dan buyrulur fermân
Enbiyâ evliyâ görmesin buhrân
Buyursunlar Arş'ın altında sultân
Olsunlar görsünler rahm-i Rahmân'ı

15 Arş altında varır saf saf dururlar
Enbiyâlar ümmetlerin görürler
Kâfir İslâm mahlût dalga ururlar
Gözlerler ne olur Hakk'ın fermânı

Hâkim-i kıyâmet zü'l-Celâl Allah
Emr eder defterler verilir vallah
Herkes kitâbını okurlar billâh
Melekler yazmamış fazla noksânı

Cibrîl'i evvelâ ister hisâba
Bir noksan ettin mi yüz dört kitâba
Cebrâîl ol zemân gelir şitâba
Enbiyâlardan sor etsün beyânı

Enbiyâyı bir bir hisâba ister
Cibrîl'den aldığın kitâbı göster
Enbiyâ olunca sadâkat-güster
Emr olur getürün âlim olanı

Ulemâyı bir bir arar tararlar
Emrullahı söyledin mi sorarlar
Câhili âlime şâhid dutarlar
Size dediler mi emr ü fermânı

20 Ulemâ enbiyâ ümenâsıdır
Ümerâ kitâbın hudemâsıdır
Biri yek diğerin şürekâsıdır
Etmeye hiçbiri hakkı kitmânı

Emr olur âmirler gelür huzûra
Kitâb ile hükmettiz mi umûra
İsbâtın şâhidin getir huzûra
Şerîate etmedizse noksânı

Olmuşduz kullara dünyâda âmir
Var idi elinde kitâb-ı münîr
Îmân İslâm ile kalbin müstenîr
Kur'ân ile yürütdün mü fermânı

Adl ü merhametle oldun mu âmil
İcrâ-i şerîat sa'yinde kâmil
Kitâbullah her bir umûra şâmil
Muktedâ ettin mi ilm ü irfânı

Ağniyâyı ister Cenâb-ı Allah
Dedin mi dünyâda el-mülkü lillâh
Emrullaha eyledin mi eyvallah
Zekât verdin ise buldun emânı

25 Fukarâlar yüzünüze bakardı
Gözlerinden kanlı yaşlar akardı
Zekât ver diyemez senden korkardı
Gördüler mi sende havf-i Rabbânî

Yevm-i kıyâmetde Kādir u Kayyûm
Hisâb görür etmez bir hakkı mektûm
Hakkın alır ol gün zâlimden mazlûm
Yürüdür adâlet Zât-ı Sübhânî

Ehl-i mahşer o gün gelir hisâba
Îmân eylediz mi yüz dört kitâba
Tâlib oldunuz mu fehm-i hitâba
Gösterin gönlüzde kâmil îmânı

Savm u salât hacc u zekât sorarlar
Tevhîd u tasdîkde sebât ararlar
Hisâb görür kılı kıldan yararlar
Mü'min ister kurtarmağa bu cânı

Namazın kıldın mı yüzün yerlerde
Eyledin mi niyâz ya seherlerde
Ettin mi ibâdet bahr ü berlerde
Göster gönlündeki nûr-i irfânı

30 Kitâb'ı Sünnet'i tasdîk ettin mi
Helâli harâmı tefrîk ettin mi
Her umûrun şer'a tatbîk ettin mi
Tuttun mu dünyâda râh-i Rahmân'ı

Herkesin esrârı zâhir olunca
Kişi etdiğini bir bir bulunca
Havf ü haşyet mahşer yeri dolunca
Ararlar sorarlar dârü'l-emânı

Derler kimden olur bu derde dermân
Kim olur bizlere ola bir Lokmân
İstirhâm eyleye Rahîm'den Rahmân
Feth eyleye Fettâh bâb-ı gufrânı

Giderler Âdem'e Nûh'a ilticâ
Ederler Mûsâ'ya Halîl'e recâ
Bugün derler Muhammed'dir mültecâ
Enbiyâullah'ın pîr ü civânı

Derler gelin Muhammed'e varalım
"Rahmeten li'l-âlemîn"i görelim
Nedir derdimize dermân soralım
Ne emreder şefâ'atin ummânı

35 Zâr u zebûn öyle giryân giderler
Eman yâ Muhammed feryâd ederler
Sana kurbân olsun ümm ü pederler
Seni dedik geldik ey kerem-kâni

Habîb-i Kibriyâ sensin Yâ Ahmed
Sultân-ı enbiyâ Zât-ı Muhammed
Bizi kabul eyle bi-hakk-ı Ehad
Her ne kadar ettik ise ısyânı

Reddeyleme bizi küffâre karşu
Terkimizi verme ağyâre karşu
Biz mefrûr olmuşuz Settâr'e karşu
Bırakmayız bugün biz bu dâmânı

Ümmetin görünce bu halde Ahmed
Olur bî-ihtiyâr Zât-ı Muhammed
Merhamet deryâsı meded yâ Samed
Merhamet gözlerem merhamet kâni

Yerlere yüzün kor mahbûb-i Mevlâ
İndallah'da kadri şânı muallâ
Matla-'i merkez-i nûr-i tecellâ
Ezelden ebede dağılmış şânı

40 Makām-ı Mahmûd'da edince kıyâm
Enbiyâ evliyâ eyler istirhâm
Rikâbında yürür ricâl-i kirâm
Neşreder mahşere rîh-i Rahmân'ı

Sağ yanında ağlar Sıddîk-ı Ekber
Ömer berâberce adâlet-güster
Osmân-ı zi'n-nûreyn zât-ı mûteber
Aliyyü'l-Mürtezâ Hakk'ın arslanı

Fâtımatü'z-Zehrâ ciğer-hûn olur
Hasen'le Huseyin ceddini bulur
Bizleri fedâ kıl yâ Rabbi n'olur
Ümmet-i ceddimiz bulsun emânı

Emr eder varalım Arş-ı Rahmân'e
Sağında duralım niyâz-mendâne
Secdeler edelim Zât-ı Sübhân'e
Dileyelim Hak'dan ehl-i ısyânı

Yüz dutar dergâhe eyler niyâzı
Huzûr-i izzetde sarf eder nâzı
Mü'min olanların ol çâre-sâzı
Sarf-ı merhametin geldi zemânı

45 Ağlar Habîbullah ciğerler yanar
Cebrâîl başında pervâne döner
Gözleri yaşından cehennem söner
Yâ Rabbi ver ümmetime cinânı

Emr eder Zü'l-Celâl nedir murâdın
Kabul etdim şefâ'atin irâdın
İstediğin kadar verdim efrâdın
Sûre-i Duhâ'da ettim beyânı

Cebrâîl kaldırır secdeden başın
Lutf u merhametle siler göz yaşın
Der ki yâ Muhammed nedir talaşın
Allah afv eyledi mü'min olanı

Emr eder Cibrîl'e kaldır Livâ'yı
Livâdarlık içün bul Mürtezâ'yı
Haberdâr eyle gel hep enbiyâyı
Görünsün risâlet gül-gülistânı

Evliyâullah'dır üstâd-ı ümmet
Dünyâda etdiler ümmete himmet
Bugünde etmekdir etmek merhamet
Râhime rahmeder merhamet kâni

50 Enbiyâya evliyâya hitâbı
Eder Habîbullah eyler şitâbı
Emr eder ki bugün verin cevâbı
Gözler dermândeler bizden dermânı

Dünyâda bizleri senâ etdiler
Salât ü selâmlar ile gitdiler
Takdîs ü tardiye terhîm etdiler
Bugün lâzım mükâfâtın imkânı

Evliyâ enbiyâ berâberince
İlticâ eylerler inceden ince
Dergâh-ı izzete niyâz edince
Doldurur ilticâ Arş-ı Rahmân'ı

Ebvâb-ı merhamet açılır ol ân
Rahmet-i Rahmân'a bulurlar meydân
Şâd u handân olur hep ehl-i îmân
Kerem eder Kerîm keremdir şânı

Emr eder Livâü'l-hamd'i zü'l-Celâl
Âb-ı kevser akar zîrinde zülâl
Enbiyâ evliyâ eyler istikbâl
Alî'dir sâkî-i kevser-feşânı

55 Emr olur ayrılsın kâfir mü'minden
Tefrîk olsun bugün hâin emînden
Firkateyn çekilsün mahşer yerinden
Herkesi gözlüyor kendi mekânı

Bu emri duyunca kâfirler bakar
İslâm'lar yüzüne ciğerler yakar
Münâfıkın gözlerinden kan akar
Görünce devlet-i ehl-i îmânı

Küfr ile birlikde îmân olur mu
İslâm kâfir bir hânede kalır mı
İki ezdâd bir arada olur mu
Herkese lâyıkdır kendi akrânı

Feryâd eder küffâr nâre gidince
Merhametden kat-'ı ümîd edince
Zebânîler cehenneme yedince
Ahz ederler girîbân-ı şeytânı

Niçün bizi hevâlarda gezdirdin
Bâtıl iğvâ ile bizi azdırdın
Küffâr defterine âhir yazdırdın
Gözümüzden aldın nûr-i irfânı

60 Kâfirlere verir şeytân cevâbı
Size geldi Hakk'ın yüz dört kitâbı
Enbiyâ ulemâ etdi hitâbı
Gözler gördü günden ayân bürhânı

Güneş gibi zâhir idi Hak size
Göstermişdi Hak kendini her göze
Resûller gösterdi mûcizât size
Bilerek terk etdiz râh-ı Rahmân'ı

Bu kadar enbiyâ kitâb-ı Rahmân
Bâ-husûs getirdi Muhammed Kur'ân
Hak zâhir göründü etmediz îmân
Hiç ta'yîb etmeyin mel'ûn şeytânı

Kâfirleri bölük bölük bölerler
Zebânîler cehenneme sürerler
Size resûl gelmedi mi sorarlar
Derler tekzîb ettik resûl olanı

Kâfirler İslâm'dan tefrîk olunca
Küffâr gidüp cehenneme dolunca
Mü'min olan birbirini bulunca
Gelir bulur iki cihân Sultân'ı

65 Ümmetini görür Habîb-i Rahmân
Mağfiret eylemiş Cenâb-ı Sübhân
Şâd u handân olur ol zemân Sultân
Cem eder başına ümmet olanı

Fakr-ı hâle sâbır olan ümmetler
Kerem-i Kerîm'den bulur devletler
Kazâya rızâya eden himmetler
Verilir Firdevs'in bâğ u bostânı

Getürüp Livâü'l-hamd'i kurarlar
Ehl-i İslâm etrâfını sararlar
Kâfirler de ağlayarak sorarlar
Bize ne emr eder merhamet kâni

Makām makām enbiyâlar gelirler
Evliyâlar zümre zümre olurlar
Cümlesi Livâü'l-hamd'i bulurlar
Seyr eder görürler Sırât Mîzânı

Sırât'ın başına varınca Ahmed
Ümmetini görür ağlar Muhammed
Enbiyâ evliyâ derler yâ Samed
Sen selâmet eyle ehl-i îmânı

70 "Sellim sellim" duâ eder Muhammed
Ümmeti önünce gider Muhammed
Ümmetimi sakla aman yâ Samed
Kerîm'sin kerem et ey kerem-kâni

Muhammed ümmetin almış destine
Nâr ne eder Muhammed'in dostuna
Sırât sefînedir nârın üstüne
Muhammed'dir sefînenin kaptânı

Enbiyâ evliyâ duâya başlar
Gözlerinden akar dürdâne yaşlar
Aman Allah söyler cümle yoldaşlar
Sukût-ı Sırât'dan diler emânı

Açılır sancaklar yürür enbiyâ
Sırât üzerinde cümle evliyâ
Ağlar gözle o Habîb-i Kibriyâ
Ümmetini hıfz eyleye Sübhân'ı

Fettâh u Kadîm'den feth-i bâb olur
Duâ-i Muhammed müstecâb olur
Enbiyâ evliyâ kâm-yâb olur
Selâmet görürler ehl-i îmânı

75 Mukaddem Livâü'l-hamd ile Hayder
Ehl-i seâdete pişrev gider
Emr eder Muhammed Sıddîk-ı Ekber
Bu ümmetin oldur bâb-ı îmânı

Kerîm ü Kadîm'in lutf u rahmeti
Dutarlar tarîk-ı bâb-ı cenneti
Bir nehr-i hayatda Hakk'ın hikmeti
Çimerler olurlar gâyet nûrânî

Pîrler civân olur otuzikişer
Yaşında bir bâkî hayâta düşer
Kevserler içerler ebnâ-yı beşer
Hulleler giyerler dürr ü mercânı

Livâ-i Muhammed sekiz cenneti
Hayrete bırakır Livâ heybeti
Görünce şeref ü şân u şevketi
Bûs eder kademin Arş'ın bevvâbı

Görülür livâlar cennet sökülür
Cennet ehli istikbâle dökülür
Kâfirler de görür kaddi bükülür
Cemâl-i Muhammed nûr-gülistânı

80 Ebvâb-ı cennetler açılmış gözler
Muhammed'e kurbân yerlerde yüzler
Enbiyâ evliyâ hep anı gözler
Muktedâdır iki cihân Sultân'ı

Bezenmiş cennetler bâ-emr-i Mevlâ
Muhammed'e fermân eder Teâlâ
Miftâhı cennetin sendedir hâlâ
Feth eyle Habîb'im bâb-ı cinânı

Melekler de saf saf selâm dururlar
Tâzîm ile bir bir selâm verirler
Mihr-i mârifeti doğmuş görürler
Rikâbında yürür cennet Rıdvân'ı

Livâlar dayanır bâb-ı cennete
Erişirler kurb-i dâr-ı rahmete
Müyesser olurlar bâkî devlete
Habîbullah açar bâb-ı cinânı

Cennete Muhammed dâhil olunca
Enbiyâ evliyâ vâsıl olunca
Ümmet-i enbiyâ bir bir dolunca
Safâ geldin eder merhamet kâni

85 Hûri gılmân vildân huddâm-ı cennet
Iyd-i ekber olur cânlara minnet
Doğar dilden dile mihr-i muhabbet
İçerler kevser-i feyz-i Rabbânî

Livâü'l-hamd ile Hayder-i Kerrâr
Zîr-i Livâ'sında Ahmed-i Muhtâr
Cennet-i Adin'de edince karâr
Olur tahtgâhı nûr-i Rabbânî

Selâm verir Muhammed'e bir Allah
Müşterek selâm da enbiyâullah
Bu selâma dâhil mü'min-i billâh
Sen seyreyle bu kıymet-i îmânı

Evvel gelir Cibrîl eyler ziyâret
Tâzîm-i azîmle verir beşâret
Her ne emreylersen eyle işâret
Hâdimin Cibrîl'dir buyur fermânı

Cenâb-ı zü'l-Celâl ehl-i cenneti
Cennete doldurdu etdi minneti
Bu merhamet Muhammed'in hurmeti
Erişir mü'mine ile îmânı

90 Cennet-i Adin'de makām-ı Mahmûd
Ziyârete gelür enbiyâ mevcûd
Güneş-veş meydânda Muhammed meşhûd
Neşr-i züvvâr eder rîh-ı Rahmanî

Îmân İslâm ile müşerref olan
Esrâr-ı tevhîdin zevkını duyan
Nûr-i basîretle bu dersi alan
Bu dînin yolunda verir bu cânı

Îmân eyleyenler bugün Kur'ân'a
Rabb'imdir diyenler Zât-ı Rahmân'a
İnkıyâd eylemek gerek fermâna
Başda gezdirmeli emr-i Kur'ân'ı

Mâbûdum var diyen ibâdet eyler
Hâlikım var bilen itâat eyler
Allah da ol zemân hidâyet eyler
Bulursun tarîk-ı ehl-i îmânı

Okunsun Fâtiha ehl-i îmâna
Hediyye olunsun ehl-i İslâm'a
İkrâm eden elbet erer ikrâma
Bahîllerdir vallah Allah düşmânı

95 MUHAMMED LUTFİ'ye rahm ede Allah
Dest-gîri ola hem Resûlullah
Rûhuna "Fâtihâ" hasbeten lillâh
Hediyye eyleyen bulsun ihsânı

11'li hece vezni

DÂSİTÂN-I ZEMÂN

1 Gûş et nûr-i dîdem bu dâsitânı
Fi'lullahın aslâ olmaz noksânı
Herkes lâyıkını bulmasa olmaz
Hikmetullah adâletdir kemâkân

Gece gündüz sa'yin neye olursa
Her ne gûnâ fikrin karar bulursa
Âkıbet niyyetin nerde kalursa
İstediğin alur Allah'dan insân

Îmân İslâm ise âşıkdır sana
Vallahi böyledir inan sen bana
Sâdıkāne sarılırsan bu dîne
Dest-gîrin olur nusret-i Deyyân

Küfre tâlib olsan küfrü verirler
Kayırmazlar küfre lâyık görürler
Emrullâhe râzî olup dururlar
Teslîm alur seni Mâlik-i nîrân

5 Zevâl-i îmândan havf eyle amân
Bölük bölük oldu ashâb-ı îmân
Revîş-i küffârı tahsîn ederler
Görülmemiş böyle yaman bir zemân

Kāfdan kāfa bayrak açdı şeyâtîn
Şer ü şekāvetle doldu bevâtîn
Meydân aldı uryân oldu havâtîn
Böyle olmaz illâ îmândan uryân

Tâbi-'i Kur'ân'ı tahkîr ederler
Peyrev-i şeytânı tevkîr ederler
Ahkâm-ı Furkān'ı tağyîr ederler
İstirâhat etdi helelik şeytân

Frengâne deste deste gezerler
Bahr-i şehvet zevrakında yüzerler
Avrupa uslûbu gidiş düzerler
Ormân-ı küfürde olmuş kahramân

Şeyâtînin ululanmış ocağı
Kalblerine dolmuş küfür sıcağı
Boynuna dolanmış şeytân bacağı
Kızarmış gözleri küfrü firâvân

10 Nisâ ricâl birbirine karışmış
Bacı kardeş biribiriyle görüşmüş
Herkes istediği yerde buluşmuş
Yer yüzünü dutmuş siyâh bir duman

Gelininin sürmelemiş gözünü
Elvân çiçek nakışlamış kızını
Şenlendirmiş sinemanın yüzünü
Lânet edekalmış başında şeytân

Çantalar kolunda gider bâzâra
Ahbâb olur mel'ûn ahlâk bozara
Hayâ gide yüzü gözü kızara
İstediği gibi ala bir meydân

Îmânı yok hevâsına dayanmış
Sever kâfirleri küfre boyanmış
Şehvet ile şekāveti uyanmış
Çenberlenmiş eder ısyân u tuğyân

Olanca İslâm'ı döndürmeyince
Îmânı vatandan göndermeyince
Çerâğ-ı Kur'ân'ı söndürmeyince
Ricâl-i teceddüd edemez devrân

15 Ehl-i îmân gözeleri bulanmış
Seâdetin dükkânları talanmış
Diyânetin barutları sulanmış
Kemâl bulmuş bugün deryâ-yı küfrân

Kasr-ı İslâm binâsından sökülmüş
Semer taşı himlerine dökülmüş
Kāmet-i îmânın kaddi bükülmüş
Meğer ki Allah'dan erişe emân

Nice pîrler keyf keyfine gezerler
Dünyâ malı nerde anı sezerler
Gece gündüz dünyâsını düzerler
Nerde kaldı kalsın rızâ-yı Rahmân

Suladılar İstanbul'un yolunu
Fark etmezler kâfir İslâm hâlini
Hiç sormazlar bir Allah'ın yolunu
Gayretullah elbet çıkar bî-gümân

Helâl harâm endîşesi kalmadı
O var mıdır harâm ile dolmadı
Bugünkü bu yüzler rengi solmadı
Şeytânı sevenler şeytâna şâyân

20 Elvân nakış nisâ seyr u sohbetde
Herkes sevdiğiyle olmuş ülfetde
Fırsatını bulmuş şeytân gayretde
İcrâ-i şehvete verilmiş fermân

Bu zemân şeytâna parmak dişletdi
Şeytân ise dediğini işletdi
Mel'ûnlar da merkebini kışlatdı
Buldu meydân etdi îmânı talan

Arş'dan ferşe kadar bu nûr-i İslâm
Dutmuşdu vermişdi âleme i'lâm
Îmân İslâm bize Allah'dan ikrâm
Beyân eylemişdi Hazret-i Kur'ân

Bu dîn-i İslâm'dır bir mâh-i tâbân
Güneşden güzeldir envâr-i îmân
Allah kelâmıdır hazret-i Kur'ân
Kur'ân ile olur derdlere dermân

Kâmil îmân eğer sudûrda olsa
Şerîat-i garrâ yerini bulsa
Başdan başa dünyâ kâfirle dolsa
Hiç mağlûb olur mu cündullah bir an

25 Bâzı kez bozuldu ekser-i ashâb
Tez elden eyledi Hudâ şifâyab
Hikmet cilve eder ahbâba ahbâb
Nâsır benem dedi size ol Mennân

Mea'r-Rahmân olan mükedder olmaz
Mea'ş-şeytân olan hiç necât bulmaz
Bu dünyâ fânîdir kimseye kalmaz
Kudret-i Hak yarın kurar bir dîvân

MUHAMMED LUTFÎ'yi afvede Hudâ
Doldura gönlüne envâr-ı hüdâ
Hak yoluna olsun cânımız fedâ
Sever destânımı erbâb-ı irfân

11'li hece vezni

ERZURUM DESTÂNI

1 Erzurum kilidi mülk-i İslâm'ın
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum
Erzurum derbendi ehl-i îmânın
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

Gayret şecâatli erler var idi
Nisâsı ricâli hayâdâr idi
Edebli erkânlı bir diyâr idi
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

Göl yerinde elbet sular bulunur
Yine vardır deyu ümîd olunur
Yine bugün bin bahâya alınur
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

Hamdü lillâh metîn İslâm'ları var
Fakîre zaîfe ihsânları var
Gülbe-i gönülde îmânları var
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

5 Hayrât hasenâtlı erleri vardır
Hayr ü bereketli güzel diyârdır
Seyretsen âlemi bu âşikârdır
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

Müşkil halleyleyen ulemâsı var
Safâ bahşeyleyen fuzalâsı var
Şöhret-şiâr yine küberâsı var
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

Seherlerde müezzinler nidâsı
Halkalarda muvahhidler sadâsı
Ne güzeldir zikrullahın edâsı
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

Vâizleri kürsîleri bezetmiş
Cândan geçmiş emrullahı gözetmiş
Allah içün sohbetini uzatmış
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

Ramazân'da bir âlî-şân ederler
O şehr-i sıyâmı zî-şân ederler
Fukarâ gönlünü gülşen ederler
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

10 Civânlar pîrlere hurmet ederler
Duâsın almağa gayret ederler
Ramazân'a güzel hurmet ederler
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

Rabb'im beldemize merhamet ede
Ahâlîsi râh-i Mevlâ'ya gide
Enbiyâ evliyâ bir himmet ede
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

Doğa kalbimize nûr-i hidâyet
Sâbık ola sâbit ola seâdet
Ol zeman bulunur bâkî selâmet
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

Binlerce bin medfûn evliyâsı var
Zâhir bâtın nîce asfiyâsı var
Feyz ü berekât-ı Kibriyâ'sı var
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

Dilerem kerem-i Kerîm'den elbet
Rabb'im ede Erzurum'a merhamet
Halkeyleye Rabb'im bir âlî himmet
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

15 İnsaf merhametle kalbimiz dola
Gitdiğimiz tarîk şerîat ola
Kalbimiz envâr-ı mârifet bula
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

Bir kul günâhına tevbe ederse
Sâdıkāne o dergâha giderse
Afvolur günâhı her ne kadarsa
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

Dilerem dâimâ kân-i keremden
Kaldırmaya nûr-i irfân dîdemden
Bizi halâs ede derd-i veremden
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

Hâfızları binbir hatim okurlar
Nûr-i Kur'ân enhârına akarlar
Nüzûl-i merhametgâhe bakarlar
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

Binbir hatim nûru Arş'ı doldurmuş
Belâ musîbeti yerden kaldırmış
Düşmanları kahreylemiş öldürmüş
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

20 Kerem-i Kerîm'den oldu inâyet
Binbir hatim beldemizde kırâet
Gönlümüze doldu nûr-i şerîat
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

Rabb'im hıfzeyleye düşman şerrinden
Gazab göstermeye berr ü bahrinden
Husûsâ ki Erzurum'un şehrinden
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

Kalblerine dolsun feyz-i Rabbânî
Ahâlîsi bulsun rahm-i Rahmânı
LUTFÎ Erzurum'dan gördün ihsânı
Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum

11'li hece vezni

MERSİYELER

Der-vefât-ı Şeyh Abdü'l-Bâkî Efendi Hazretleri

1 Uçûben mürg-i lâhûtî fenânın âşiyânından
Konup Firdevs-i a'lâ'ya cinânın âlî-şânından

Mukaddes şâhid-i kudsî çıkup bend-i nikābından
Güneş-veş âşikâr oldu cemâl-i ihticâbından

O şems-i âlem-ârâyı bilen nâdir idi amma
Füyûzât-ı İlâhî neşr olurdu her hitâbından

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

1 Sezâ-vârdır cihân câne dâr olsun
Dil-i ehl-i îmân âteş-bâr olsun

Nûr-i ebsâr idi hurşîd-i vahdet
Mîr-i ebrâr idi deryâ-yı himmet

Kelâm-ı kudsîlerinden nümâyân
Musaddak makām-ı vâlâya şâyân

Güneşden hûb-ter idi cemâli
Kamerden ezher idi her kemâli

5 Akardı âb-ı kevser sözlerinden
Görünüp mihr-i enver yüzlerinden

Eğer bir gözde olsaydı basîret
Bî-ihtiyâr eder idi muhabbet

Peder-i âlî-şânları misâli
Bulur idi o sultânda hisâli

Alırdı bûy-i Rahmân zâirânı
Hidâyet bahş ederdi âşiyânı

İzheb yâ eyyühe'l-verak minnî ileyhi bi's-selâm
Lillâhi zâirân lehû kün indehû bi'l-ihtirâm

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe' û lün

Der-vefât-ı Vehbî Efendi

1 Fenâdan bekāya Vehbî Efendi
Göçüp gitdi bu dînin derd-mendi

Kerîm'in keremine yok nihâyet
Ne devletdir hidâyetden bidâyet

O ne mahbûb idi sünnet-i Ahmed
Yüzünde gün gibi nûr-i Muhammed

Kemâl-i himmet ile etdi hizmet
Selâmet bula ümmet-i Muhammed

5 Gezer idi kitâbı koltuğunda
Gül idi dîn-i İslâm'ın bağında

Derûnundaki ilmi vehbî idi
O ilmin cüz'i ise kesbî idi

Dağıdırdı şerîatin şerâbın
Okudurdu hidâyetin kitâbın

Tarîk-ı Hakk'ı dâim gösterirdi
Kitâbullah ile sohbet ederdi

Ezelden aldığı ilm-i arefden
Görünürdü Hudâ'sı her tarefden

10 Kamu halka ederdi merhametler
Görünürdü zâtında mekremetler

Muhammed sırrına ol mazhar idi
Güneş-veş derûnu bil ezher idi

Yüzü yerde eli hizmetde idi
Bu hizmeti edâ-yı himmet idi

Ederdi iftihâr çul-pûş gezerdi
Tevâzu bahrine düşüp yüzerdi

Fukarâ miskînâne sûretinde
Cem olmuş ilm-i irfân sîretinde

15 Cihânın şöhretinde yok fi‘âli
Bilinmezdi anın ekser-i hâli

Nişânsız görünür Hak âşinâlar
Olur mestûr dâimâ rû-şinâlar

Görürlerdi anı dür-bîn olanlar
Olurdu üstüne dahî gülenler

Yok idi anda hiç şöhret-şiârlık
Dahî ben bir âdemim iftihârlık

Gönülden hâk ile yeksân olurdu
Fakîrlere zevi’l-ihsân olurdu

20 Düşüp yollara kevelin giyerdi
Pınarları akıtmağa iverdi

Yapardı ehl-i îmân yollarını
Sorar idi fukarâ hallarını

Suların mecrâlarını açardı
Dâimâ Hak yolunda ol uçardı

Ederdi bu dîne bin dürlü hizmet
Kemâl ile bu ümmete muhabbet

Cân u dilden fedâ-yı cân olurdu
Mahall-i merhametleri bulurdu

25 İbâdullaha nâsır olan insân
Sezâ-yı nâil-i rahmet-i Rahmân

Bulanlar buldular hizmetle devlet
Alanlar aldılar hizmetle himmet

O merhûm hizmeti ile kazandı
Kerem-i Kerîm ile hem bezendi

Kabûl etmiş anı deryâ-yı dergâh
Görünür rü’yâ-yı mü’minde her gâh

Kerem-i Kerîm’e ol nâil olmuş
Murâdı ind-i Hak’da hâsıl olmuş

30 Anı gark eyleye rahmet-i Rahmân
Ola dest-gîri Hazret-i Mennân

MUHAMMED LUTFÎ'ye Allah Kerîm'dir
Kamu müznibâne Allah Rahîm'dir

Okuna Fâtiha rûh-i pâkine
Rahmetullah nâzil ola hâkine

Me fâ i lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

Vehbi Efendi'nin mezar taşı kitâbesidir

1 Hamdü lillâh fazl-ı ekber ehl-i îmân olduğum
Ümmet-i Muhammed'im tabi-'i Kur'an olduğum

Hân-kāh-ı Hazret-i Mennân'a mihmânım bugün
Şüphe yoktur müstahakkı rahm-i Rahmân olduğum

Kesret-i zenbim beni mahcûb edip bevvâbiden
Ümîdim rahm-i Rahîm hâk ile yeksân olduğum

Ehl-i îmân hizmetinde terk-i cân ettimse de
Kabûl ede dergehinde kulu kurbân olduğum

5 Huzûr-i izzet-i Hak rûz-i cezâ hâlim n'ola
Kerem-i Kerîm'e kaldı afve şâyân olduğum

Zâirâni kabrimi afveyleye Bârî Hudâ
Fâtiha ihdâsına muhtâc-ı ihvân olduğum

Ganiyyün kerîmün lehû târihim
Bu beşârettir bize nâil-i gufrân olduğum

Vehbi Hâce nâmı ile abd-i âciz bendeyim
Rahmede rûhuma Mevlâ tenden üryân olduğum

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

Der-vefât-ı Maksûd Efendi

1 Rahmet-i Rahmân'a nâil
Maksûd Efendi Hâcemiz
Ravza-i Rıdvân'a dâhil
Maksûd Efendi Hâcemiz

Dillerde bir dildâr idi
Kâmil-îmân dindâr idi
Cân gözleri bîdâr idi
Maksûd Efendi Hâcemiz

İlm ü amel lillâh idi
Bu ümmete fillâh idi
Sa'yi rızâullah idi
Maksûd Efendi Hâcemiz

Hilm ü tevâzû yerleri
Kur'ân idi rehberleri
Kenz-i ilim gülberleri
Maksûd Efendi hâcemiz

5 Aramadı şöhret ü şân
Olmadı fazîlet-feşân
Mü'minler içün dert-keşân
Maksûd Efendi Hâcemiz

Bu ümmete hâdim idi
Hizmetine dâim idi
Mâsivâdan sâim idi
Maksûd Efendi Hâcemiz

Cevheri dilde pâk idi
Ehl-i tevâzu hâk idi
Ümmet içün gam-nâk idi
Maksûd Efendi Hâcemiz

Gözlemedi nâsdan nevâ
Anda idi terk-i hevâ
Hubb-i Hudâ dolmuş kuvâ
Maksûd Efendi Hâcemiz

Mevlâ ana rahmet ede
Resûl'ü hem şefkat ede
Evliyâlar himmet ede
Maksûd Efendi Hâcemiz

10 İzzet bula ind-i Hudâ
Gark eyleye nûr-i hüdâ
Hak yoluna oldu fedâ
Maksûd Efendi Hâcemiz

Ehl-i îmâne nûr idi
Muvahhidîne tûr idi
Dâim ehl-i huzûr idi
Maksûd Efendi Hâcemiz

LUTFÎ ne vasf edem anı
Allah içün idi şânı
Bulmuşdu kâmil îmânı
Maksûd Efendi Hâcemiz

8'li hece vezni

Der-vefât-ı Hacı Fâruk Efendi

1 Gülistân-ı hidâyetden düşüp bir gonce-i hamrâ
Ne aceb bir ziyân oldu gurûb-i kamer-i garrâ

O zât bu ravza-i ilmin çerâğı idi ki söndü
Bezendi cennet-i a'lâ anınçün vildân u havrâ

Büyük bir himmete mâlik idi tedrîs ilminde
O Erzurum'u etmişdi ilim neşrinde dilârâ

Hacı Fâruk Efendi'yi mükerrem eylemiş Allah
Serîr-i Firdevs-i a'lâ içinde ola nûr-ârâ

5 Ne şefkatle muhabbetle ederdi tâlibe hurmet
Kerâmetle şerâfetle huzûr-i Hazret'e vara

MUHAMMED LUTFÎ'yi Mevlâ kabûl ede kereminden
Musaddak ola îmânı erişe dergeh-i yâra

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

Der-vefât-ı Hacı İbrâhim Baba

1 Kıyâmet kurbidir mutlak bu dînin gül-gülistânı
Solar elbet budur hikmet bozulur bâğ u bostânı

Bu tevhîd gülleri bâğ-ı hidâyetden düşer bir bir
Çekildi evliyâullah Kitâbullah nûristânı

Mukadder eylemiş Allah Teâlâ şânühû ekber
Bu dünyâya gelen gider bekāya yokdur imkânı

Bu âlem fân olur rûz-i kıyâmet âkıbet vardır
Seher vaktinde sûzişle okur bülbül bu destânı

5 Sükût etdi bu eflâk-i hidâyetden yine bir necm
Erişdi kûy-i cânâne muvahhid mîr-i meydânı

Bütün ömrünü sarf etdi tarîk-ı Hazret-i Hakk'da
Halîlullah'e hem-nâmdır mukaddes rûh-i nûrânî

Mübârek ismi İbrâhim Hacı Baba ile şöhret
Şi'âr olmuş idi ol zât vücûdu himmet ummânı

Cenâb-ı zü'l-Celâl Allah kerem bahrine gark ede
Kerem-kâni Kerîmü'ş-şân eder elbette ihsânı

Muhammed meşrebi ekser olurdu mûsevî bâzan
Dolardı gün gibi arza derûnu feyz-i Rabbanî

10 O zât-ı âlî kadre ol kadar ikrâm ede Allah
Olalım mazhar-ı Rahmân ne kim var cümle ihvânı

Yarın rûz-i cezâda zü'l-Celâl haşreyler emvâtı
Verilir gâhî sağ soldan olur evrak bezistânı

Bugün ey mü'min-i ârif seni halk eyleyen Allah
Kitâbullah'ına bir bak nedir gör emr ü fermânı

Güneş-veş âşikâr olmuş eğer nûr-i basîretden
Görürsün neyyir-i a'zam hurûf-i ilm-i Kur'ân'ı

Doğunca mihr-i irfân burc-i dilden gösterir Hakk'ı
Gönüldür her dü-âlemde tecellîgâh-ı Sübhânî

15 Bütün âyât-ı Hak'dır tevhîdi tekmîl ider eşyâ
Olur şâhid eder tasdîk kimin var nûr-i irfânı

MUHAMMED LUTFÎ'ye lutfet amân ey Hâlik-ı âlem
Der-i dergâh-ı izzetde mukarreblerle kıl anı

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

Der-vefât-ı Kırklar İmamı

1 Gülistân-ı hidâyetden düşüp bir gonce-i hamrâ
Cinân-ı câvidânını bezetdi ravza-i rânâ

Seâdet silsilesinden yine bir halka-i tevhîd
Reîsi terk edüp dâr-ı fenâyı eyledi ifnâ

Kamer-veş kubbe-i kalbi münevver eyleyen hurşîd
Gurûb etdi o mâh-ı mânevî şems-i gurûb-âsâ

Der-i dergâh-ı Mevlâ'da geçip seksen sene ömrü
Penâhı dest-gîri Hazret-i Allah'a ilticâ

5 Müsemmâ-yı Muhammed'e eder elbet Hudâ rahmet
Kamu ihvân u ahbâbına merhamet ede Mevlâ

Gönülde yâr-i gārı hubb-i Mevlâ idi o zâtın
Muhabbet hâmili elbet bulur bir devlet-i vâlâ

Dilerim her dü-âlemde Cenâb-ı zü'l-Celâlî'den
Bu ümmet-i Muhammed'e erişe hikmet-i mânâ

MUHAMMED LUTFÎ'yi yâ Rab kerem bahrine gark eyle
Derûn-i gönlünü âb-ı hidâyet eyleye ihyâ

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

1 Gönül mâh-ı Muharrem'dir amândır şâd olup gülme
Düşün Âl-i Resûl'ü sen bu dehşetden gâfil olma

Muharrem'de esip bâd-ı hazân gülzâr-ı Muhtâr'e
Yanar canlar döker kanlar gözünden dâr-ı dildâre

Muharrem'de bütün ehl-i îmân feryâda gelmişdir
Bu mâhda Âl-i abâ gerdeni kana boyanmışdır

Huseyn evlâd-ı Zehrâ'dan güneş-veş kamer-i hikmet
O hurşîd-i muallâya erişdi bâkî bir devlet

5 O mahbûb-i Muhammed'dir Alî'nin kurret-i ayni
Şehâdet şerbeti sîr-âb edüpdür âl-i Huseyn'i

Feleklerde melekler âlem-i eşyâ edüp hayret
Neler gördü bu gaddârın elinden mâden-i şefkat

Severler Âl-i Mahmûd'u bilenler rûh-i vücûdu
MUHAMMED LUTFÎ'ye lutf-i İlâhî'dir eden cûdu

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

DUÂ-İ HUCCÂC

DUÂ-İ HUCCÂC

1 Binlerce hamd olsun Hazret-i Mevlâ
Ne keremler etdi Zât-ı Teâlâ
Beytullah menzil-i nûr-i tecellâ
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtacı afv et

Muhammed hurmeti Hazret-i Allah
Nasîb oldu ziyâret-i Beytullah
Hâzâ min-fazlillâh inâyetullah
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

Kerem-i Kerîm'den inâyet oldu
Muhabbet-i Beytullah kalbe doldu
Mü'minler zâir-i Beytullah oldu
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

Gözlere göründü Beyt-i Muazzam
Zâir-i sâdıklar olur mükerrem
İndallahda huccâc olmuş muhterem
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

5 Beyt-i Muazzam'dır dergâh-ı Mevlâ
Huccâca rahmeder Zât-ı Teâlâ
Beytullah matla-'i nûr-i tecellâ
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

Zelîl hakîr müznib geldik perîşân
Bu dergâha lâyık bizde yok nişân
Amân Allah amân sensin kerem-şân
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

Hidâyet senindir etdik icâbet
Lâkin bizde vardır büyük hacâlet
Mağfirethâneye eyledin da'vet
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

Sarıldık dergâhe yüzümüz kara
Envâ-ı ısyanla olduk âvâre
Ümîd kaldı ancak Perverdigâr'e
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

Gayri bir dergâh yok oraya gidek
Senden gayri kime arz-ı hâl idek
Sen bilirsin yâ Rab bizler ne idek
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

10 Sen bilirsin ancak yâ Rabbi seni
Sen zaîf halketdin beşer insâni
Va'd eyledin ezel bize ihsâni
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

Sen Kerîm'sin sen Rahîm'sin İlâhî
Ancak sensin âlemlerin penâhi
Bizlere gösterdin ulu dergâhi
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

Cebel-i Arafât merhametgâhdır
Muhtâc u müznibe ulu dergâhdır
Vüsûl-i rahmete bir şâh-i râhdır
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

Müzdelife'ye ki inince huccâc
Mağfiret güneşi huccâca minhâc
Doğar başlarına bu şems-i vehhâc
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

Âlem-i melekûtden melekler iner
Huccâc ki o zemân Minâ'ya döner
Mağfiret fermânı başlara konar
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

15 Bi-emrillâh şeyâtînler taşlanır
Huccâc olan bin zevk ile hoşlanır
Şeyâtînin yürekleri haşlanır
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

Kesilir kurbânlar akar al kanlar
Kurbanlar teninden çıkınca cânlar
Açılur ebvâb-ı dâr-ı cinânlar
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

Merhametle nazar eder bir Allah
Kullarına o dem vallahi billâh
Dâ'vet sâhibidir Hazret-i Allah
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

Âlem-i melekût duâ ederler
Minâ'dan Mekke'ye huccâc giderler
O dem farzullahı edâ ederler
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

Bu da'vete dâî ancak Allah'dır
Huccâcın pişrevi rahmetullah'dır
Sebeb-i seâdet Resûlullah'dır
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

20 Alîl zelîl bu yollara düzüldük
Hakîr fakîr denî râhe süzüldük
Hâlimiz ne olur yâ Rab üzüldük
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

Bahr-i merhametin kenârı olmaz
Merhametden büyük umman bulunmaz
Yâ Rabbi dü-âlem sensiz olunmaz
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

Gönderdin Habîb'in âleme rahmet
Sen eyledin bizi Habîb'en ümmet
Senden özge kimden görek merhamet
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

Halk eyledin bizi yâ Rab ademden
Beşer halk eyledin ibn-i Âdem'den
Ümmet-i Muhammed kıldın kadîmden
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

Bu bâzârda karârımız kadîm et
Hilâfını bizim içün adîm et
Huzûr-i izzetde bizi nedîm et
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

25 Hurmet-i Ahmed'e bağışla bizi
Âl-i Muhammed'e bağışla bizi
Vüs'at-i rahmete bağışla bizi
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

LUTFÎ kulun yâ Rab muhtâc-ı rahmet
Leyl ü nehâr gözler senden merhamet
Tevhîd ola enfâsında nihâyet
Ey keremler kâni huccâcı afv et
Rahmet-i Rahmân'e muhtâcı afv et

11'li hece vezni

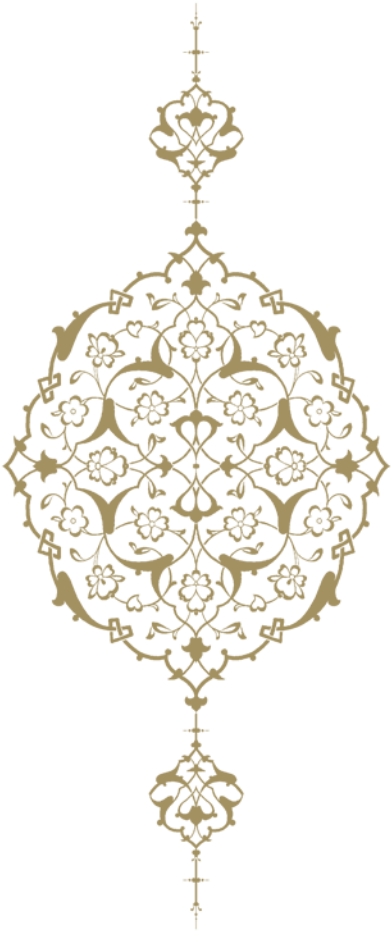

MÂNİLER, KIT'ALAR, FERDLER

MÂNİLER

1 Âşık der âhû gözler
Avcılar âhû gözler
Beni sahrâya saldı
Gördüğüm âhû gözler

Âşık der ala gözler
Güzeldir ala gözler
Bir kanlı sevdiğim var
Cânımı ala gözler

Âşık der kara gözler
Güzeldir kara gözler
Bilmem dûçâr olduğum
Kan eder kara gözler

Âşık der güzel gözler
Güzeli güzel gözler
Çirkini ejder yutsun
Mâşûku âşık gözler

5 Âşık der âşık gözler
Gözlerim güzel gözler
Rakîb gözü kör olsun
Bilmez ne âşık gözler

Âşık der dağlı derûn
Ağlıyor dağlı derûn
Derdimi ol bilür ki
Olmuşdur dağlı derûn

Kan yaşım revânedir
Âşıklar dîvânedir
Yârimi yâr eyleyen
Bilmezem sevdâ nedir

Âşık der kara bağlar
Irakdır kara bağlar
Yârini küstürenler
Elbette kara bağlar

Değme benim yâreme
Yâre urma yâreme
Dost eli değmedikçe
Merhem olmaz yâreme

10 Bu gönlümüz yâreli
Yâr elinden yâreli
Gayri elden eylenmez
Olmayınca yâr eli

Âşık der sâzendeler
Saz çalar sâzendeler
Mürde diller ne bilür
Ne çalar sâzendeler

Âşık der güller açar
Gönül var güller açar
Zâğ-ı siyeh ne bilsün
Gülistân güller açar

Âşık der tâze güller
Tâzedir tâze güller
Seher bülbülü bilür
Nicedir tâze güller

Derdim derdime dermân
Vermiş elime fermân
Derdsizlik büyük derddir
Derdlidir ehl-i îmân

15 Derdim derde dermândır
Kabûlüme fermândır
Derdsizler hayvân imiş
Derdli ehl-i îmândır

Yârimden yârem menem
Yârime yârem menem
Yâresizler ne bilür
Yârimden yârem menem

Âşık der yârasızlar
Yâra var yârasızlar
Yârasızlar ne bilsün
Yâra var yârasızlar

Bülbül gülü ağladır
Derûnunu dağladır
Bülbülsüz güle benzer
Bahtım kara bağladır

Âşık der cânım yandı
Yâr urdu cânım yandı
Kınamayın ağalar
Ağlaram cânım yandı

20 Âşık der dağlar beni
Ağlasun dağlar beni
Ben dilbere n'etmişem
Dâimâ dağlar beni

Âşık der derd ucundan
Dutmuşam derd ucundan
Bu âteşe yandığım
Yine bu derd ucundan

Âşık der ki gülüm men
Gülistânda gülüm men
Hâristânı seyreden
Tasdîk eder gülüm men

Âşık der güzelleri
Severim güzelleri
Kül ola ol başa ki
Görmemiş güzelleri

Âşık der gül elleri
Gül dutar gül elleri
Katlime fermân yazar
Güzelin gül elleri

25 Âşık der cân ağladı
Ciğerde cân ağladı
Güzellerin boynunda
İncû mercân ağladı

Âşık der vîrânede
Hazne var vîrânede
Mâmûrda hüner olmaz
Hüner var vîrânede

Âşık der irfân gerek
İslâm'a irfân gerek
İrfânsız dil mürdedir
Hayâta irfân gerek

Âşık der gayret gerek
Yiğide gayret gerek
Gayreti olmayanın
Katline gayret gerek

Âşık der yâre yandım
Ben gördüm yâre yandım
Görenler anlar bunu
Aceb bir zâre yandım

30 Gözlerimdir şeh-dâne
Kan döker dâne dâne
Beni urucu urdu
Dayanır mı merdâne

Âşık der kara gözler
Kan döker kara gözler
Deryâlara gark olan
Elbette kara gözler

Âşık der incidenden
İncinme incidenden
Kemâlde noksân imiş
İncinen incidenden

Bugün akıl belâdır
Âkıller mübtelâdır
Hayvân olan râhatda
Ne büyük ibtilâdır

Olmaz mı birgün gülsem
Zevk-ı derûnla dolsam
Sohbet etmek isterem
Kulak vereni bulsam

35 Âşık der cânım yandı
El urdu cânım yandı
Kınamayın ağalar
Ağlaram cânım yandı

Bu deryâlar sökülmüş
Girdâbına dökülmüş
Derdimin dengi yokdur
İşte kaddim bükülmüş

Kāftan kāfa sökülsün
Girdâbına dökülsün
El kaldırın duâya
Çarhın beli bükülsün

Âşık der yâre yandım
Ben gördüm yâre yandım
Güzel görmeyen kördür
Ne bilür yâre yandım

7'li hece vezni

1 Derd-mendân gedâlar
Etmekde ilticâlar
Bu dergâhde kabûldür
Yâ Rabbenâ recâlar

Perîşândır fakîrler
Boynu buruk hakîrler
Elbette merhamet eder
Sağîrlere kebîrler

Âşüfte nev-civânlar
Râh-i derde revânlar
Ağlayanı güldürür
Olan âlî-dîvânlar

Sahrâlarda âhûlar
Hayretde-bâd âhûlar
Elbet susuz kalanı
Bir merhametli sular

5 Bu bağda bağbân ağlar
Ciğerlerini dağlar
Birgün bir dermân eder
Haste olana sağlar

Güzeller dürdânedir
Âşıklar vîrânedir
Vîrâneyi tâmîre
Gelen bir merdânedir

7'li hece vezni

Seâdet kubbesinde mâh-i tâbân
Hidâyet eflâkinde hurşîd-i şân
Gurûb etdi cihân zulmetde kaldı
Yerine nasb ola evlâd-ı zî-şân

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün / Fe 'û lün

KIT'A

Gelenler hep sabî geldi
Gidenlerden haber gelmez
Bu bir ahvâl-i âlemdir
Gelen bilmez giden gelmez

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

KIT'A

Fenâ fi'd-dünyâ olanın
Olur cân gözleri a'mâ
Eder dünyâsını maksûd
Olur dünyâ emir-fermâ

Me fâ' î lün / Me fâ' î lün

KIT'A

Öyle bir yâr ile yârân olagör bâkî sana
Devleti bahşede kim bâde verir sâkî sana
Öyle bir güllere bülbül olagör vakt-i seher
Gül cemâliyle vere şerbet-i tiryâkî sana

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

KIT'A

Her kimin sadrında var ise îmân
İnkırâz-ı ulemâyı ağlasun
Her kimin gözünde var ise irfân
İnkırâz-ı ulemâyı ağlasun

11'li hece vezni

FERD

Ehl-i gaflet zanneder ki yığdığım eşyâ benim
Bilmez o mağlûb-i gaflet bir kuru gavgā benim

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

FERD

Dildedir dildâr dâim dûr olan sensin meğer
Hurşîd-i âlem hüveydâ kör olan sensin meğer

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

FERD

Derdimin dermânı derddir özge dermân istemem
Kayd-ı bendim dâm-ı cennet afve fermân istemem

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

FERD

Mahlûka rahm eyle ey nûr-i dîdem
Rahmet-i Rahmân dilersen dem-be-dem

Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

FERD

Esîr-i dâm-ı sevdâya verir bir zevk sevdâsı
O dâm içinde görünür gözüne rûy-i Leylâ'sı

Me fâ' î lün /Me fâ' î lün /Me fâ' î lün /Me fâ' î lün

FERD

Ten-perver olan merd-i denî himmeti batnî
Bir merkebe benzer ki o ferd palanı kutnî

Mef 'û lü / Me fâ 'î lü/ Me fâ 'î lü/ Fe 'û lün

FERD

Her işinde eyle insâf karşuyu gözle hemân
Hak sana her dü-cihânda vere bir dârü'l-emân

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

FERD

Ey kerem-şân hazretinden derde dermân isterem
Mâh-i rahmetde Kerîm'den afve fermân isterem

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

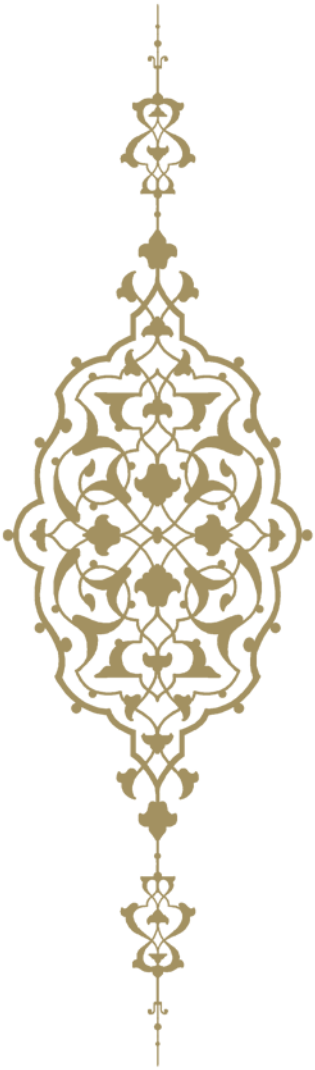

HİDÂYET BAHÇELERİ

HİDÂYET BAHÇELERİ

Bu eser sâhibi *Hâce Muhammed Lutfî (Efe Hazretleri)* kemâl-i merhamet ve şefkatle size şöyle sesleniyor:

Bil geldiğini mülk-i vücûda ne içindir
Sa'y et olasın pâdişeh-i kişver-i irfân.

Bir edîb-i kâmil, bir âlim-i sırr-ı hakāyık sana sesleniyor ey insan oğlu! Bu âlem-i vücûda gelişini, beyhûde mi zannediyorsun? Seni îcâd eden Mûcid-i Hakîkî senden acabâ ne istiyor, ne istiyor?.. Diyor ki: "Seni biz yarattık. Sana bir akıl cevheri ile berâber bir de kuvve-i müdrike verdik; bunları çalıştırmayı sana teklîf ettik." Bir tefekkür âlemine geç ki; Peygamberimiz buyurmuştur: "Bir saat tefekkür, bir sene tefekkürsüz ibâdetten hayırlıdır." Bu tefekküründe, nukûşât-ı eşyâya ve nizâm-ı kâinâta basîret-i ibretle, mülâhaza-yı dikkatle bu kâinâtın ve bu mevcûdâtın tek bir yaratıcısı olduğunu elbette içinde bulacaksın. İşte bu buluşunla Allah'ını ârif olacaksın ve o zaman kendini Allah'sızlar safından çıkmış bulacaksın.

Kâinatta yaşayan insanlar Allah'ı isbât etmek üzere; her zümre, her kavim bir îtikadla Allah var derler. Bu Allah var diyen topluluk da şûbe şûbe ayrılmış... Sana düşen vazîfe, bu şûbelerden hangi zümre ve kavmin dîni ve inanışları, sıhhatli ve mâkul; ulü'l-elbâb ve ulü'l-ebsâr tetkîk ve tasdîkinden geçmiş bir inanç ise onu seçmendir. Bu da, cevher-i akliyyeni ve kuvve-i müdrikeni çalıştırarak mümkün olacaktır. Ancak böylece sıhhatli bir din ve bir yol seçmiş olursun. Meselâ: Bir keşişin günah çıkarması, veyâhut gündoğusuna dönüb iki omuzuna ve bir alnına işâret etmesi ile Allah'ına taptığını sanması, mâkul ve sahîh bir dîn olabilir mi?

İşte bunları seyrederken Cenâb-ı Hakk'ın Kur'ân-ı Kerîm'de buyurduğu: "Hemen ancak sıhhatli din, dîn-i İslâm'dır." netîcesine varmak üzere, vazîfelerinin neler olduğunu bilmek ve mâlûmât edinmek endîşesi, insan oğlunu istilâ edecektir. Ve bu hisle kendisinin bir âlim-i hakîkiye mürâcaat etmek zarûretinde olduğunu anlayacaktır. Bu âlim-i hakîkiyi bulduğunda ondan şu cevâbı alır: "Oğlum! Allah'ını buldunsa, dinler arasından sıhhatli, sağlam bir din olarak dîn-i İslâm'ı seçtinse, semâvî kitablardan son gelen kitab ki; Cibrîl-i Emîn vâsıtasıyla Hazret-i Muhammed sallallâhû aleyhi veselleme ve Hazret-i Muhammed sallallâhû aleyhi vesellem vâsıtasıyle bize gönderilen Allahü azîmü'ş-şan tarafından O'nun sözü olarak Kur'ân-ı Kerîm'e mürâcaatın seni, bu endîşeden kurtaracaktır."

Sonra şu mülâhazaya varacaksın: Mâdem ki ben Allah'ımı bildim ve O'na inandım. Rabim bize yer yüzünde eğer insan eğer hayvan nizam ve intizâmını te'mîn etmek ve hukûkî yönden her ruh sâhibinin hakkını müdâfaa etmek üzere, dünyâ ve âhiret hayatımızı ve hürriyetimizi te'mîn edecek bir kitap göndermiştir. Nasıl ki bir kişi yaşadığı ülkenin kanunlarına riâyet etmemekle, hakk-ı hürriyeti elinden alınır ve bir cezâ evine gönderilirse ve itâat ve riâyet eden bir insan hiçbir mes'ûliyyete mâruz kalmadan hakk-ı hürriyeti te'mîn edilmiş ve arzû ettiği zevk u safâ mahallerinde gezebilirse; Allah'ın kitabına riâyet etmek veya etmemek de aynı âkıbeti intâç eder.

İşte azîz kardeşim, sana irfâniyet cetvelini çiziyoruz. Bu mülâhaza ve şuûrunla sen cehâlet zulmetinden kurtulub ilim ve irfân ışığında, seâdetle dünyâ hayâtını tamamlayıp mes'ut olarak ebedî hayâta geçeceksin.

Aziz kardeşim! Yukarıda beyân edilen vecih üzere seni ulvî bir mevkîye yükseltecek vesîle, âlim-i hakîkî ve edîb-i kâmillerin eserlerini mütâlaa etmendir. O zaman gönlünde bir zevk-ı rûhânî te'mîn ederek dünyânın germ ü serdinden yâni, gönlüne hoş gelmez herhangi hâdiselerden müteessir olmamak üzere genişce, fârigu'l-bâl olduğun halde yaşayacaksın.

İşte bu eserlerden biri de âlim-i sırr-ı hakāyık ve edîb-i kâmillerden olarak zamânımızda yetişen, Efe Hazretleri şöhretiyle Hâce Muhammed Lutfî Efendi Hazretleri'nin "Hülâsatü'l-Hakāyık Ve Mektûbât-I Hâce Muhammed Lutfî" İsmiyle müsemmâ eserini mütâlaa etmeni tavsiye etmek üzere, bu zâtın târihçe-i hayâtını ve âilevî geleneğini, kemâl-i faziletini ve hüsn-i ahlâkını irâe eder bir yazı sunmak mecbûriyetini oğlu olarak kendimde hissediyor ve takdim ediyorum.

Meşâhir-i Ulemâ-i Kibârînden

HÂCE HUSEYN EFENDİ HAZRETLERİ

Mûmâ-ileyh zâtın pederleri Hâce Huseyn Efendi nefs-i Hasankale'de Fâtıma Hanım'dan doğma ve Hâce Muhammed Efendi'den olma bu âlem-i dünyâya gelmiş ve beş yaşında iken pederlerinin vefâtı ile yetim olarak annesinin himâyesinde ilk tahsilini bitirmiş. İkinci tahsilini, Erzurum'da büyük hocalar tedrisâtında tamamlamış ve mücâz olarak İstanbul'a gitmek üzere iken Of kazâsının Şinek köyünden Abbas Efendi isimli âlimin nezdinde bir sene kalmış. Abbas Efendi bu müddet zarfında genç Hüseyin Efendi'nin ilmî derecesine hayran kalmış ve ona "Oğlum! Senin tahsîle ihtiyâcın yok. Sen bir müderris olarak Erzurum'da âlim yetiştirmek üzere vazifelenmiş bir kimsesin. Vaktini zâyî etme ve vazifeni müdrik olarak hizmetine devâm et" tavsiyesinde bulunarak memleketine geri dönmesini sağlamıştır.

Mûmâ-ileyh Huseyn Efendi annesine hizmet etmek üzere tekrar Hasankale'ye avdet etmiş. Kendisi saf ve zamîr-i pâk bir insan olarak şân ve şöhrete geçmemek üzere, içinde olan hilkaten ve rûhen bir zevk-i mânevî kendisini bir kûşe-i inzivâya ve bir mahall-i tenhâya götürmeye mecbûr etmiş. Hasankale'nin cenûbunda, beş kilometre mesâfedeki Kındığı köyünde imâmet vazifesi alarak tedrîsât-ı ulûm ile meşgul ve yanında yirmi ile otuz arasında talebe tahsîl-i ilim etmek üzere iken, Hasankale'de Mazlumoğlu Hacı Emin Efendi'nin kerîmesi Hadîce Hanım ile evlenmiş, beş erkek çocuğu olmuştur. Bu sırada esâsen kendisinde merkûz bir rûhânî iştiyak dolayısıyle Erzurum'da Tortum'un Kishâ Köyü'nde Tarîkat-i Nakşiye'den halîfe olarak âlim, fâzıl ve kâmil Hacı Feyzullah Efendi Hazretleri'ne intisâb etmiş ve bu zâtın târifi üzere ilm-i ledünnî tahsiline ciddî bir sa'y ü gayret göstermiştir. Bu zâtın vefâtını müteâkiben Amasya'da ilm-i ledünnî hocası seyyid mîr-i nîgâri ismiyle mâruf şöhret şiâr Hamza Efendi'nin ziyaretine gider ve orada o zâtın nezdinde tahsîl-i ilm-i mânevîsini tamamlamak gayesiyle iki erba'in yâni seksen gün bir hücrede riyâzatla, ubûdiyyetle meşgul olmuş ve ciddî bir ihtimam göstermiş ise de mûmâ-ileyh Mîr-i Nigârî: "Huseyn Efendi! Sen hâlâ puhte olmamışsın, yâni yetişmemişsin. Memleketde annen intizâr ediyor. Annene git hizmetini yap ve ben sana bir daha gelmen için mektub yazarım" buyurur. Müteâkiben Mîr-i Nigâri'nin vefâtı ile; bütün dünyâda şöhret yapmış, Bitlis şehrinde Pîr-i Küfrevî Hazretlerî'nin ziyâretine gitmeyi seçmiş ve oğlu mezkûr Hazret-i Muhammed Lutfî Efendi ile birlikte, rûmî târih 1307'de Şehr-i Bitlis'e giderek bu zât-ı şerifin nezâreti ve himmetleri tahtında bir dahî erba'in çıkarıp mücâzen halîfesi olarak oğlu Muhammed Efendi ile birlikte mezkûr Kındığı köyüne avdet etmiştir. Erzurum'un düşman istilâsından kurtuluş günü Ermeni'ler tarafından şehîd edilmiş ve Kavak Kapısı Kabristanı'na defnedilmiştir. Bilâhare 1950 târihinde bu kabristanda bir mekteb inşaası dolayısıyle oğlu Muhammed Lutfî Hazretleri tarafından oradan çıkarılarak Hasankale'nin Alvar köyü kabristanında ikinci medfengâhına defnedilmiştir. El-ân ziyâretgâh-ı hâss u âmm olarak devam etmektedir.

Bu zât-ı mübârek, ibtidâ-yı ömründen nihâyet-i ömrüne kadar dünyâ ile meşgul olmamış, dünyâ varlığından haz duymamış; eline geçen dünyâ varlığını tahsîl-i ilim eden talebelerinin ihtiyâcına ulaştırmış... Ubûdiyyetde, hüsn-i ahlâkta ve zühd ü takvâda zamânında yaşayan hâss u âmmın takdirine mazhar olmuş. Hall-i müşkil etmek üzere zemânının ferîdi olarak uzak yakın maddî ve manevî hastaların bir tabîb-i hâzıkı ve bir vâsıta-yı şifâ... kendisiyle herhangi varlıkla dolu kimseler görüştüğünde, kendilerinde nihâyetsiz boşluklar hissederek gözlerinden yaş gelircesine müteessiren nefislerindeki yoksulluğu hissederek, kendisinden gayr-i ihtiyari duâ ve himmet niyâzında bulunmuşlardır. Bütün hâss

u âmmın, zâtına nihayetsiz ihtiramları dolayısiyle kendisinde ufacık bir varlık hissedilmemiş, bay-gedâ demeden her şahsın ve her tanıdığın gönlünü yapmak için fedâkârlıklar neler ise onları, kendisine şiâr edinmiş bir pîr-i rûşen-zamîr olarak dâr-ı bekāya irtihâl etmiştir. Şurasını da arzedeyim ki: Ruslar, Erzurum'u istilâ ettiği müddetçe etrâfındakilerin, "Rusların esâretinden ne zaman kurtulacağız?" suâline cevaben lihyesini aşağı doğru sığarmış. Neticede Ermeniler tarafından tepesine vurulan bir tüfenk dipçiği ile yaralanan başından akan kanla ıslanan sakalını yukarıdan aşağıya sığayarak şehid olmuştur. Rusların ne zaman çekileceği sorusuna mübârek sakalını sığayarak mukabelede bulunmasının ne anlama geldiği böylece anlaşılmış olur. Yani "Bu sakal ne zaman kana boyanırsa, o zaman Ruslar sizin içinizden çekilirler" demek istermiş.

Herkes bu âlim-i takî'nin zâhir ve bâtın ilimlerde yed-i tûlâ sâhibi olduğunu, herkesin yol kenarına çekilerek kendisini seyr ü temâşâ ve kendisine ihtiyarsız kemâl-i ta'zîm ve hurmet-i mahsûsede bulunmayı bir ganîmet bilerek "Mâşâallah" demekten başka bir kelime bulamayıp hayranı olduklarını zaman zaman konuşurlardı. Yine kendisinin müstağrak-ı tecellî-yi İlâhî olduğunu mübeyyen hatt u harekâtı: Nazar ber-kadem, sağa sola bakmadan geçer... mütefekkir-sâkit olarak meclislerde ancak bir mir'ât-ı hüdâ bir nâşir-i feyz-i Hudâ, nur-i mücessem. Yüzüne bakan kimse kalbinde bir zevk-ı rûhânî ve iştiyâk-ı Rabbânî ile göz yaşını silerdi.

Bu zâtın hayatını ve ahlâk-ı Muhammedî sıfatını tamâmen ifade için bir kitab neşredilse dahî yine kâfi gelmez. Biz ancak bu kadarla iktifâ ediyoruz.

Yukarıda zikredilen beş oğlundan Hasbî Efendi kendi nezdinde diğer iki oğlu Ahmed Efendi ile Hacı Emin Efendi, birinci büyük harpte şehîd olmuş, diğer iki oğlu Muhammed Lutfî Efendi ve Mahmud Vehbî Efendi kendisinden geriye kalmışlardır. Bu beş çocuğunun da âlim, müttekî ve sâlih insanlar olduğunu, zamanında yaşayanların hüsn-i zannını kazanmış birer halef-i ferzend-i ercümend bulunduğunu, herkes kabul ve takdîr eder.

Bu zât-ı mübarek, zamanının hattatı ve edebiyyât-ı şi'riyyesi ile de mümtâz idi. Ancak inşâd ettiği şiirleri toplanmamış ve mecmua haline getirilmemiştir. El-an da ellerde perâkende mevcût cihân-kıymet sözleri vardır.

Meşâhir-i Ulemâ-i, Kibârînden Hâce Muhammed Lutfî,
Lâkāb-ı Meşhûriyle

EFE HAZRETLERİ

Bu zât, yukarıda zikrettiğimiz vech üzere Hâce Huseyn Efendi'den

olma ve Seyyide Hadîce Hanım'dan doğma. 1285/1868 târihinde mezkûr Kındığı köyünde kadem-nihâde-i âlem-i dünya olmuştur. Tahsîlini, pederleri Hâce Huseyn Efendi'den tamamlayarak mücâzen 1307/1889-1890'da Hasankale'nin Sivaslı Camii'ne imam olarak tâyin edilmiş ve bu câmi-i şerîfde, imâmeti müddeti içerisinde hâss u âmmın, ulemâ ve fudalânın takdîrine mazhâr olmuştur. 1307'de pederleriyle beraber Şehr-i Bitlis'e giderek Hâce Pîr-i Küfrevî Hazretlerî'nin nazar-ı kudsîlerinde erba'în-keş olmuş ve riyâzet eserleri kendisini ahlâk-ı beşeriyyesinden ahlâk-ı rûhâniyyete ve sıfât-ı melekiyete tahvîli ile bir insân-ı kâmil olduğunu herkes takdîr etmiştir. Bi'l-vesîle Hâce Muhammed Pîr-i Küfrevî Hazretleri'nin mümtâz bir halîfesi olarak mücâzen, pederleriyle Hasankale'ye avdet etmiştir.

Bir müddet vazîfeyi lafzî ve mânevîsini kemâliyle ifâ etmiş... Erzurum'un Dinarkom Köyü'ne nakletmiş ve orada Birinci Cihan Harbi'ne kadar imrâr-ı hayat etmiş ve Erzurum'u Ruslar istilâ ederken pederleriyle birlikte nefs-i Erzurum'a hicret etmiştir. Pederlerini, Erzurum'lu Hacı Receb Efendi isimli zâtın evinde bırakarak kendisi, imâmetlik vazifesini deruhte etmek için Tercan'ın Yavi nahiyesine gitmiştir. Rusların istilâsı müddetince orada kalmış; Ermenilerin katliâma başlaması üzerine, Yavi ve diğer köylerden topladığı altmış kadar müfreze ile Rusların karargâhının bulunduğu köye, o gün Ermenî topluluğunun da burada bulunuşu dolayısıyle taarruz etmiş. Böylece, Ermeniler püskürtülmüş ve kendileri müfrezesiyle birlikte Oyuklu Köyü'nün yanıbaşında Rusların yığdığı kıyas kabul etmez bir depoyu teslim almıştır. Ermenileri takip etmek üzere kararlı olduğu halde maa'l-esef o deponun yağmasına dalan müfrezeye ve etraf köylülere sesini işittirmeğe ve müfrezesini o yağmadan vazgeçirmeğe muvaffak olamamıştır. İki kişi ile Ermenler'i takip eder gibi yavaş yavaş Haydar Bağazı'ndaki Zergideler köyünde Türk ordusuna iltihak ederek ordu ile birlikte gün ışırken Erzurum'a girmiş ve hemen pederlerinin yanına koşmuştur. Pederlerini kana bulanmış ağır yaralı bir halde bulmuş ve o günün ikindisine kadar pederleriyle meşgul olmuş. Akşama doğru vefât eden pederlerini Kavak Kapısı Kabristanı'na defnetmiştir.

Bilâhere vazifesini Yavi Nahiyesi'nden anavatanı olan Hasankale'ye nakletmiş ve kendisine Hasankale Müftülüğü teklif edilmiş ise de kabul etmemiş; Hasankale'ye bir saat kadar uzak mesâfede olan Alvar köyü halkının istirhâmı üzerine Alvar köyüne giderek bu köyde yirmi dört sene vazife yapmıştır. 1939 yılında prostat hastalığından berâ-i tedâvi Erzurum'a gitmiş ve Erzurum'da Topçuoğlu Mustafa Efendi'nin evinde altmış dört gün süren hastalığı netîcesi, kendisinin bir dahî köye dönemeyeceğini ve «hekimli bir yerde yaşayabileceği» mülâhazasıyla Alvar köyü halkından özür dileyerek ve köy halkından memnuniyetini belir-

terek istîzan etmiş; Erzurum'un Mehdi Efendi mahallesinde müstecîren bir evde ikāmet ederek onaltı sene insanlığa ve İslâmiyet'e hizmet etmiştir. 12.3.1956 /28. Receb-i Şerif 1375 târihinde irtihâl-i dâr-ı bekā ile muvakkat hayata gözlerini yummuş, ebedî bir hayata intikāl etmiş ve nâş-ı şerîfi nefs-i Erzurum'dan iştirâk eden cemm-i gafîr ile Alvar köyünde pederleri Huseyn Efendi yanında defnedilmek üzere götürülmüştür.

Bu zâtın müddet-i hayatında peşpeşe vefât eden âileleri beş tane olup ikinci âilesi Esmâ Hanım'dan mütevellit bir oğlunu terk etmiştir. (Geride bırakmıştır.)

Bu zât, şu doksan sene ömrü hayatı içinde, taşı taşın üstüne koymamış bir ev sâhibi olmayı dahî hatırlamamış, dünya metâı ve malına mâlik olmayı hiç arzu etmemiştir. Gāyet temiz elbise giyer, mu'tedilen her hareketi vakûr, müstağnî... Dünyası ve geçimi hâtırası için bay-gedâ hiç kimseye göz ucu ile veya îmâ ile dahî olsa tenezzül etmemiş ve dâr-ı maîşetini te'mîn etmek üzere hiç kimseden ufacık bir yardım hatırından bile geçmemiştir. Her zaman için ve hergün sofrasında sayısız insanlara ikramıyla misâfir-perverliğini herkes hayretle takdîr ederdi.

Hatırdan geçebilir ki; acaba bu zât, hangi vâsıta ve imkân ile bu ümmet-i Muhammed'in bay, gedâ, âlim, fâzıl, kâmil insanlarına ve fukarâ-yı müslimîne ikrâm ve ihsanlarda bulunuyor. Türkiye'nin her tarafından minnet ve şükranla anılmış oluyor?

Evet, ümmet-i Muhammed'in kendisine hürmet-i mahsûsaları var idi. Son zamanlarında kendisine niyâz ve istirhamla hediye edilen neler ise, yerli yerince mahallini keşfederek bir emâneti yerine tevdî etmek üzere ulaştırır idi. Bu meyanda gıdâvî her hangi hediyeleri misâfirlerine ikrâm eder ve kendilerine duâ ederek ikrâmını minnet bilir, kemâl-i iltifatla misâfirlerini yolcu ederdi. Ve hattâ şunu da kasemle ilâve edeyim ki, yirmi iki yaşından doksan yaşına kadar yâni altmış sekiz sene sofrasına misâfirsiz el sunduğu ender görülmüş idi. Ancak bu zâtın gelirinin, giderinden çok az olduğunu herkes bilir ve onun ahvaline akıl erdiremezdi. Geliri köylerde yaşadığı müddet içinde birkaç koyun, iki veya üç inek sağar, ortakçıya yirmi-otuz kile zahîre ektirir ayrıca köylünün de kendisine vazîfesi mukābilinde verdiği elli-altmış kile zahîreden ibaretti. Hal böyle olunca Cenâb-ı Hakk'ın insanları "az şey ile bolluk içinde geçirdiğine, çok şey ile darlığa düçar eylediğine" çok zaman şâhid olmuşuzdur.

Bu zât, sofrasına üç adama yeter yemek koyar, on adamı kemâliyle doyurur ve biraz da artar idi. Kemâl-i sehâveti o derece idi ki, etrafındaki mahremleri şöyle düşünür idiler: "Bu zât yarın için hiç mi düşünmüyor, böyle de ikrâm ve ihsân olur mu?" Yalnız, kendisine ihtar etmeğe cesâret edemez idiler.

Şefkat ve merhametlerine gelince: Düşkünlere ve hastalara o derece merhametli idi ki, hiçbir ana ve baba evlâdına o derece şefkat ve merhamet edemez... Hatırları istilâ ederdi. Yanına gelen muzdariblerin ızdıraplarına çâreler aramak üzere maddî ve manevî onlarla beraber muzdarib olur ve çok kimseler yanından fârigu'l-bâl, ızdırablarına çâre ve dertlerine derman olunmuş halde huzur içerisinde ayrılırlar idi.

Mürüvvet ve fütüvvetlerine gelince; kendisini ziyârete gelenlere, dâima herkese hüsn-i zan etmeği, hiçbir kimseyi incitmemeği, hiçbir ferdi hor görmemeği ve alırken satarken insaflı, mürüvvetli olmayı tavsiye eder, müessir nasîhat ve tenbîhatlariyle onları tenvîr ve îkaz ederdi. Sarhoşları dahî huzûruna kabul eder; fâsık, sâlih seçmez, herkesi menziline oturtturur ve herkese lâyıkı ile teveccüh ve taltifleriyle onları memnun ederdi. Ziyâretine gelen herhangi yolunu şaşırmış kimseler, tarîk-ı müstakîme gelmek üzere yanından ayrılır idiler. Müddet-i hayatında hiç kimseye taarruz etmemiş ve hiçbir ferdin kalbini kırmamış bir insan-ı kâmil idi.

Hulâsa, ahlâk-ı Muhammedî kendisinde tekemmül etmiş bir rehber-i seâdet ve bir mümessil-i Peygamber olduğunu devrinin hâss u âmmı tasdik etmiş idi.

Huzûrunda oturan insanlar vech-i mübârekesine bakınca kendilerinden geçer ve hatırlarında Allahü Azimü'ş-şân'ın varlığından başka bir şey kalmazdı. Kendilerini öyle bir yokluk içinde bulurlar idi ki; "acabâ biz de insan mıyız" diyerek kendilerinin ihtiyaçlı olduklarını hisseder, yanından gözyaşlarıyla ayrılırlardı. Bu hali yaşayanların çoğu bilginlerden, tahsil sâhiplerinden ve kendisinde ilim ve marifet olduğunu kabul eden kimselerden olur idi.

Sohbetinde dâima Allahü Azimü'ş-şân'ın varlığından, Kur'ân-ı Kerîm'den, Hadîs-i Nebevî'den, ilm-i ledünnî mevzûâtından bahseder ve nasîhat eder, ölmüş gönülleri ihyâ eder ve sohbetlerine herkes hayran olurdu. Sözlerine itiraz etmek şöyle dursun gönüllerine zerre miktar şüphe dahi gelmez, herkesin gönlüne safâ, sadrına şifâ bahşeder idi. Meclislerinde oturan ve ziyâretine gelen zâirlerin gönlündekileri veyahut kasdî veya maksadsız tuttukları niyetlerini, müşkil ve muammâlarını hall ü fasletmek üzere müşkil-güşâ sohbetleriyle her şahsın müşkillerini halleden fevkalâde bir kâşifü'l-kulûb insan-ı kâmil idi. Ziyaretçilerin, yanından bu memnuniyetle ve teslîmiyetle ayrıldıklarını zamanın hâss u âmmı tasdîk ve takdîr etmektedir.

Bu zâtın kemâl-i fazîletini ve hısâl-i latîfesini tamamen yazmak ve kemâl-i mâneviyesini ve derece-i ilm-i ledünniyesini tafsilâtıyla neşretmek için bir kitap mütevakkıf olduğunu arzetmek isterim. Ancak bu tafsîlâtın, kendi eserinde kemâliyle, îzâhen ve işâreten bulunacağını

yakînen bildiğimiz için fazla îzah ve tafsilâtı lüzumlu görmeyip bu kadarla iktifa ettik.

Yine dönelim... Şöyle ki:

Bu zât 1947'de Hacc'a teşrif etmiş ve ma'iyyetinde bulunan onbir kişiylr Erzurum'dan Haleb'e kadar trenle ve Haleb'den ve Şam'dan Beyrut'a kadar otomobille ve Beyrut'tan Cidde'ye kadar gemi ile seyr ü sefer etmiştir. Cidde'den Paşa-zâde Muhammed Selim Efendi'yi delil ittihâz ederek misâfir olmuştur. Bu seferi yüz on gün olmak üzere yine aynı vasıtalarla ve aynı yollardan nefs-i Erzurum'a avdet etmiştir. Bu sefer-i mübârekesinde ondört gün Haleb'de ikāmeti, onbir gün Şam'da ikāmeti, üç gün Beyrut'da ikāmeti dolayısıyla bu memleketlerin ulemâ ve fudelâsı kendisini ziyâret ederek huzûrunda, teslîmen kemâl-i edeble oturmuş ve kendisine ihtiyarsız "Mâşâallah fetebârekallahü ahsenü'l-Hâlikîn" demişler, duâ ve himmetlerini istirhâm ederek niyâz-mendlikle, kemâl-i edeble huzurundan ayrılmışlardı. Hicaz'da yâni Mekke'de ve Medine'de vazîfe-i menâsik-i hacc'ını îfa ederken huccâc-i müslimînin onun bir levha-i mümessil-i peygamberî olduğunu takdir etmiştir. Dillerde ve gönüllerde bırakmış olduğu mehabbetler, huccâc-i müslimîn bir heyecân içinde bırakır ve ellerini her makāmda duâya kaldırırken, hangi milletten olursa olsun göz yaşlarıyla kendisine vâlehû hayrân olurlar idi.

Seyr ü seferinde göstermiş olduğu hüsn ü ahlâk, kerem ü sehâ, mürüvvet ve merhametleri herkesi ve bilhassa Mekke ve Medîne halkını hayrette bıraktığını, el-an ve bu günkü hacca giden Türk hacıları, sırası geldikçe ve sözü açıldıkça göz yaşlarıyle ve hasretle dâima konuşurlar. Bu seferinde göstermiş olduğu keşf ü kerâmetleri yazmaktan hiç çekinmeyeceğiz. Lâkin makāmâtını neşretmeye niyetli olduğumuz için, târihçe-i hayâtında yazmayı lüzumlu görmedik.

İkinci haccı 1949 tarihinde, üçüncü haccı 1950 tarihinde.. Yine bu sefer-i mübârekelerini yaparken Erzurum'dan İstanbul'a kadar trenle, İstanbul'dan Cidde'ye uçakla seyr ü sefer etmiş, ikinci delîli Ankavî-Zâde Abdülhamid Efendi olmuştur. Her iki seferinde de yukarıda arzettiğimiz gibi bütün hâss u âmmın hüsn-i kabûlü ile herkes, kendisinin kemâl-i fazîlet ve bir nâşir-i feyz-i Muhammed ve bir fâtih-i bâb-ı hidâyet olduğunu tasdîk ve takdîr etmiştir.

Bu zâtın vatanî hizmetine gelince : Askerlik çağında iken, o günün kānûn-i askeriyyesi şöyle ki; herhangi bilgin, Meşîhatden yâni o günün Diyanet İşleri Reisliğinden tertib edilen bir hey'et-i ilmiyye huzûrunda imtihan edilirdi. O günün vaz' ettiği kānunun ilgili maddesine tevfîkān imtihan veren bilginler askerden muaf tutulurdu. Bu zât da aynı hey'et-i ilmiyye huzûrunda dokuz gün imtihana tâbi' tutularak kâmil derecede

bir âlim olduğu, hey'et-i ilmiyye tarafından ittifakla tasdîkiyle kendisine verilen bir belge ile silk-i askerîden muâf tutulmuştur. Kendisi tedrisât-ı ilmiyesine devam ederek bir çok talebe yetiştirmiştir.

Yalnız bu talebeleri, bugüne kadar hemen hemen tamâmen vefât ettikleri için elbette bizler de çok müteessiriz. Ancak 1939'da Alvar Köyü'nden Erzurum'a nakli ile, Erzurum'da her ne kadar tâlib-i ilim var ise kendisine müracaatla olsun veya kendisinin istihbârı ile olsun, onaltı sene talebenin tamâmen lüzumlu ihtiyaçlarını karşılamıştır. Talebeyi tahrîk ve teşvikleriyle göstermiş olduğu hüsn-i teveccüh, hüsn-i kabul, kemâl-i şefkat ve hocalarına ihtiram ve minnettarlıklarıyla birçok âlimin yetişmesine vesîle olmuştur. Bu onaltı sene içerisinde yâni 1939'dan 1956 târih-i vefâtına kadar Erzurum'un içinde ve dışında yetişen bugünkü vâizler ve müderrisler bu zâtın çerâğı ve yetiştirmiş olduğu bilginlerden olduklarını şükranla îtiraf etmektedirler.

Muhterem okuyucularımıza şöyle tavsiye ederim ki; her an için bu zâtın mehabbetini kûşe-i hâtırlarında taşıyarak Cenâb-ı Hakk'ın lutf ü ihsânına mazhar olsunlar. Cenâb-ı Peygamberimiz Hazret-i Muhammed Mustafa sallallâhû aleyhi vesellemin Livâ-i Şerif'i altında bu zevât-ı kirâm ile haşren berâber bulunsunlar. Âmin.. bi-hurmet-i Seyyidi'l-Mürselîn...

Meşâhir-i Ulemâ-i Kibârînden

HÂCE MAHMUD VEHBÎ EFENDİ HAZRETLERİ

Târihçe-i hayâtında arzetmiş olduğumuz vech üzere Hâce Huseyn Efendi Hazretleri' nin beş oğlu olup birincisi Hâce Muhammed Lutfi Efendi' dir. İkinci oğlu Hasbi Efendi, üçüncü oğlu Hacı Emin Efendi. Bunlardan Hasbi Efendi pederlerinin sağlığında vefât etmiş, Ahmed Efendi ve Hacı Emin Efendi harb-i umûmîde şehîden vefat etmiş oluyorlar. Dördüncü oğlu Hâce Mahmud Vehbî Efendi Hazretleri, 1365 Ramazan-ı Şerif 12. gün irtihâl-i dâr-ı bekā buyurarak Ebsemce köyü kabristanında medfûndur. Hâlen türbesi ziyâretgâh-ı hâss u âmmdır.. Târihçe-i hayâtını ve kemâl-i fazîlet ve makām-ı ulviyyetini, vefâtını müteâkiben büyük kardeşi Hâce Muhammed Lutfi Efendi'nin 622. sayfada tanzîmen inşâd buyurduğu târihçe-i hayâtını okumalarını tavsiye ediyoruz.

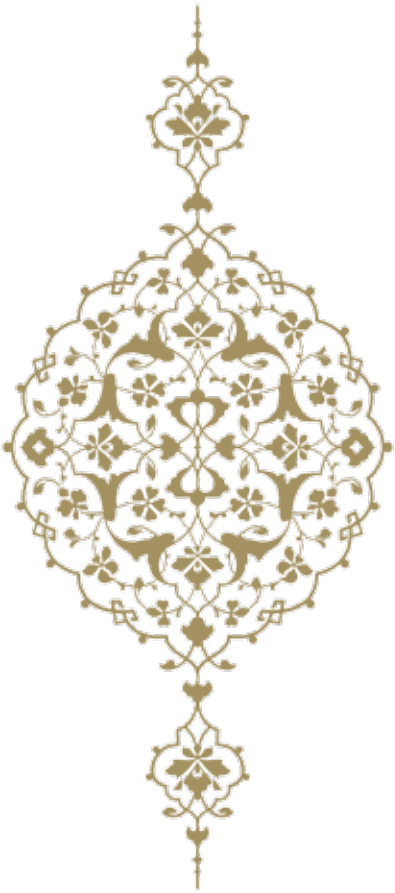

LÜGATÇE

A

Âb:** Su. *Mecâzen:* Hüsn, cemâl, letâfet güzellik. *Tasavvufta:* Mârifet, İlâhî feyz. ***Âb-dâr: Nükteli, zarif, güzel, hoş, anlamlı, anlamı güzel. ***Âb-ı fırkat:*** Ayrılık suyu. Sevgiliden ayrılığın meydana getirdiği mârifet. İlâhî feyz. ***Âb-ı harâm:*** Haram su. Sarhoşluk veren içki. ***Âb-ı hayâ:*** Hayâ, utanma duygusu. ***Âb-ı hayât:*** Cân suyu. İçene ebedî hayat veren su. İçenleri ölümsüzlüğe kavuşturduğu söylenir. Hızır ve İlyâs aleyhisselâm bu sudan içtikleri için ölümsüzlüğün sırrına ermişlerdir. *Tasavvufta:* Evliyânın sözü, öğüdü ve nefesi. Kābiliyeti olanların kalblerini diriltir. ***Âb-ı hayât-ı kadîm:*** Ezelî hayat suyu. ***Âb-ı hayvân:*** Hayat suyu,ölümsüzlük veren su. ***Âb-ı hidâyet, Âb-ı hüdâ:*** Hidâyetin güzelliği. ***Âb-ı kevser:*** Kevser suyu. Cennetteki Kevser havuzunun suyu. ***Âb-ı Kevser-veş:*** Kevser suyu gibi. ***Âb-ı muhabbet:*** Muhabbet suyu. ***Âb-ı revân:*** Akar su. *Tasavvufta:* Ardarda gelen ferahlık, gönül rahatlığı, ezelî alâka ve irtibattan haberdâr olma. ***Âb-ı revân-veş:*** Akar su gibi. ***Âb-ı rûy:*** Yüz suyu, Şeref, haysiyet izzet-i nefs. ***Âb-ı tasdik:*** Tasdik suyu. İman suyu. ***Âb-ı zülâl:*** Berrak, hafif, tatlı ve soğuk su. ***Âb u heva:*** Hava ve su.

***Âbâd:** Şen, neşeli. Mâmûr, bayındır.

***Âbâ ü ecdâd:** Babalar, dedeler.

***Abbâs:** (Abbas b. Ali b. Ebû Tâlib) Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da şehid edilen bababir kardeşidir.

Abd:** Kul, köle, bende. *Tasavvufta:* Hakk'a kul olduğu için başkasına kul olmayan. Peygamber Efendimiz'in en yüce makāmı. İnsanoğlunun sâhip olduğu mânevî mertebelerin en yükseği abdiyettir. Kelime-i şehâdette; " abdühü ve resûlühü" denir. Bu ifade "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi vesellem önce Allah'ın kulu sonra resûlüdür" anlamına geldiğinden dolayı abdiyet (kulluk), risâletten de nübüvvetten de önce gelir. Allah Hz. Muhammed sallallâhu aleyhi vesellemi "kul peygamber" ile "sultan peygamber" olmak arasında muhayyer bırakınca Resûlullah Eefendimiz hiç tereddüt etmeden kul peygamber olmayı tercih etmişti. Çünkü Allah'a tam kul olmak, mâsivaya karşı tam hür olmak demektir. Bu yüzden Peygamber Efendimiz'in bir ismi de "Abdullah" dır. ***Abd-i abîd*:** İbâdet eden zâhidin kulluğu, ubûdiyyeti. ***Abd-i âciz: Zavallı, çâresiz kul. Bir kimsenin kendisi için kullandığı tevâzû sözü. ***Abd-i alîl:*** Hasta, üzgün kul. ***Abd-i hakîr:*** Kıymetsiz kul, köle. Tevazû ve mahviyet sâhibi kimseler kendilerinden bahsederken bu ve benzeri ifâdeler kullanırlar. ***Abd-i Hudâ, Abd-i İlâhî:*** Allah' ın kulu. ***Abd-i kemter:*** Çok değersiz, aşağı hakîr kul. ***Abd-i nâçiz*:** Değersiz, önemsiz kul.

Abd-i Rahmân*:** Rahmân olan Allah'ın kulu. ***Abd-i zelîl: Hor, hakîr kul.

***Abd-i Menâf:** Hz.Peygamber sallallahu aleyhi vesellemin dördüncü kuşakta dedesi. (Muhammed b. Abdullah, b. Abdulmuttalib, b. Hâşim, b. Abd-i Menâf).

***Abdullah:** Abdullah b. Abdülmuttalib. Peygamber Efendimiz'in babası.

***Abdurrahmân:** (Bkz. Şeyh Abdurrahmân)

***Abdülgafûr:** Gafûr olan Allah'ın kulu. (Bkz. Gafûr)

***Abdülbâkî:** (Şeyh Abdülbâkî Hazretleri) 1872 târihinde Bitlis'te dünyâya gelmiştir. Muhammed Küfrevî Hazretleri'nin oğludur. İyi bir eğitim görmüş ve Bitlis'te Küfrevî dergâhında kemâle ermiştir. Belli bir süre dergâhta kalan Abdülbâkî Efendi….. yılında İzmir'e oradan da İstanbul'da ikāmete mecbur edilmiş ve göz altında tutulmuştur. Abdülbâkî Efendi 1943 yılında İstanbul'da vefât etmiştir. Bitlis'te makama define izin verilmediği için Eyüp Kabristanına defnedilmiştir. Büyük oğlu Nesim Efendi, rüyasında aldığı işaretle kabrini açıp na'ş-ı şerîfini gizlice Bitlis'e nakletmiştir.

***Abdülbârî:** Muhammed Küfrevî Hazretleri'nin zevceleri Şeyh Fatma hanımdan doğma dört oğlundan biridir.

***Abdülhâdî:** Muhammed Küfrevî Hazretleri'nin zevceleri Şeyh Fatma hanımdan doğma büyük oğlu ve halîfesidir. Hz. Şâh olarak da tanınır. 1914 yılında vefât etmiştir. Bitlis'te babasının türbesinde medfundur.

***Abdülhâlık:** Muhammed Küfrevî Hazretleri'nin zevceleri Şeyh Fatma hanımdan doğma dört oğlundan biridir.

***Abdülhâlık Gucdevânî:** Yûsuf Hemedânî Hazretleri'nin halîfesi olup, Hâcegân silsilesinin başıdır. Kaynaklarda doğum târihine âit bir kayıt yoktur. Buhâra'ya altı kilometre mesâfede bulunan Gucdevan köyünde dünyâya gelmiştir. Yirmi yaşında iken Hâce Yûsuf Hemedânî Hazretleri'ne intisâb etmiş olup, sebeb-i necâtı Hızır aleyhisselamdır. Yûsuf Hemedânî Hazretleri'nin sohbet ve dersleriyle kemâle eren Abdülhâlık Hazretleri Gucdevan'da vefât etmiştir. Kabri de buradadır.

***Abdülkādir:** (Bkz. Abdülkādir Geylânî)

***Abdülkādir Geylânî:** Kādiriyye tarîkatinin kurucusudur. 470/1077'de Hazar Denizi'nin güneybatısındaki Geylan eyâlet merkezine bağlı Neyf köyünde dünyâya gelmiştir. Kabri Bağdat'ta Bâbü'l-ferec Medresesi'ndedir. İnsanlara doğru yolu gösteren te'lîf eserleri pek çoktur. Gavsü'l-a'zam tabiri onun için kullanılır.

***Abdülmuttalib:** Peygamber Efendimiz'in dedesidir.

***Âbid:** İbâdet eden, amel işleyen, tâatta bulunan.

***Âdâb-ı muâşeret:** Görgü kuralları.

***Adâlet-güster:** Doğruluk yayan.

A'dâ:** Düşmanlar. ***A'dâ-i ehl- i İslâm: Müslümanların düşmanları. ***Adâvet:*** Düşmanlık.

***Adem:** Yokluk. *Tasavvufta:* Sâlikin kendi varlığını yok etmesi. Ayna misâli Hakk'ın tecellîlerini aksettirecek hâli kazanması.

***Âdem:** İnsan, beşer. İlk yaratılan insan ve ilk peygamber. Künyesi Ebu'l-Beşer (beşerin babası)'dir. Kur'ân-ı Kerîm'de Allah'ın seçkin kıldığı kişiler arasında sayılmış olduğundan "Safiyyullah" ünvanıyla anılmaktadır. Cenâb-ı Hakk'ın yeryüzündeki ilk halîfesidir. Kur'ân-ı Kerîm'e göre, yasaklanmış ağaca yaklaşmasından dolayı cennetten çıkarılmıştır. Serendip (Seylan) adasına indirilmiş, Havva'dan ayrı olarak ikiyüz yılını geçirmiştir. Cebrail aleyhisselâm işlediği suçtan nâdim olan Âdem aleyhisselâmı Mekke civarında Arafat'a götürmüş, orada Havva ile buluşmuştur.

***Âdet-i kadîm:**Eski âdet.

***Adîm:** Yok olan.

Adl:** Adâlet, hakkāniyet, doğruluk, tarafsızlık. ***Adl-i Hudâ, Adl-i Teâlâ, Adlullah: Allah'ın adâleti. ***Adl ü itâb:*** Adâlet ve azar. ***Adl ü merhamet:*** Adâlet ve merhamet.

Adüvv:** Düşman. ***Adüvvullah: Allah'ın düşmanı.

Âfâk:** Ufuklar. Gözle görülebilen bütün varlık âlemi. Dış dünya. ***Âfâk u enfüs: Dış dünya ve iç dünya.

***Âferîde:** Yaratılmış, mahluk, yaratık.

***Âferîn:** Yaratan. Beğenme ve övgü.

Âfet:** Mûsîbet, belâ, zarar. Edebiyatta; insanı, uğruna ölünecek kadar aşk belâlarına düşüren güzeller için kullanılır. Divan şâiri, sevgilisini çok zaman "âfet-i devrân" olarak tanımlar ve bu âfet, güzelliği ile fitneler koparır. Ayrıca sevgilinin göz, gamze ve boyu ile birlikte fitne koparma özelliği âfettir. ***Âfet-i âteş: Ateş âfeti. *Mecâzen*: Öfke ateşinin âfeti. ***Âfet-i cân:*** Aşkına tutulmak câna belâ olan güzel. ***Âfet-i devrân:*** Aşkına tutulmak belâ sayılan, başa belâ olan güzel. ***Âfet-i dîvâne:*** Aklı başında olmayanın âfeti. ***Âfet-i zemân (Çoğul: Âfet-i ezmân)*:** Zamanın âfeti.

Âfitâb:** Güneş, güneşin ışığı. Güzel, sevgili, güzel yüz, sevgilinin yüzü. ***Âfitâb-ı âlem-âra-veş: Âlemi süsleyen güneş gibi. ***Âfitâb-ı âlem-ârâ:*** Âlemi süsleyen güneş. ***Âfitâb-ı kubbe-i kübrâ:*** Büyük kubbenin güneşi. ***Âfitâb-ı mevc-i izzet:*** Ululuk dalgasının güneşi. ***Âfitâb-ı zemân:*** Devrin güneşi.

***Âfiyet-i ebdân:** Vücut sağlığı.

***Âgâh (Çoğul: Âgâhiyân)*:** Bilen, haberli, uyanık. Gönül gözü açık, basîretli. *Tasavvufta:* Halden anlayan, doğru yolu göste-

ren, mânen ve maddeten darda kalanların yardımına yetişen, olgun hak erleri, hoşgörülü ve kalb gözü açık velîler.

***Ağa:** Efe Hazretleri'nin müridlerindendir. Ağa efendi olarak tanınır.

***Ağniyâ:** Zenginler.

***Âğûş-i cân:** Cân kucağı.

***Ağyâr:** Yabancılar, bîgâneler, eller, başkaları, yâr olmayanlar. *Tasavvufta:* Mâsivâ. (Bkz. Mâsivâ)

Âh:** Nidâ. Âşıkın iç âlemindeki âteşin ve elemin sesle ifâdesi. Allah kelimesindeki ilk ve son harf bir araya getirilirse "ah" meydana çıkar. "Âh"Allah kelimesinin kısaltılmış hâli demektir. Âşıkın "âh" demesi, O'na sığınması anlamına gelir. "Ah" Allah demektir. Güneşin ışıkları elife (oka), kütlesi "h" (o) harfine benzediğinden hergün "âh" Allah diyerek doğar. Minâre "elif"e, caminin kubbesi "h" (o) ye benzediği için her câmi "âh" yâni Allah der. Îman kelimesinin başındaki elif atılırsa geriye "yaman" kalır ve Allah'ı olmayanın hâli yamandır, demek olur. ***Âh-ı cânsûz: Cân yakan âh. ***Âh-ı ciğer-sûz:*** Ciğer yakan acıklı âh. ***Âh-ı derûn:*** Gönülden çıkan âh. ***Âh-ı dirâz:*** Uzun uzadıya çekilen âh. ***Âh-ı firâvân:*** Çok âh. ***Âh-ı füzûn***: Pek çok âh. ***Âh-ı hezâr***: Bülbülün âhı. Binlerce âh. ***Âh-ı mazlum:*** Mazlumun âhı. ***Âh-ı sûzân:*** Yakan, yakıcı âh. ***Âh-ı şerer:*** Âh kıvılcımı. ***Âh u enîngâh:*** Âh ve inleyiş yeri. ***Âh ü zâr***: Âşıkın iç âlemindeki âteşinin, eleminin sesle ifâdesi ve sesle ağlama, inleme.

***Ahbâb:** Dost. Sevilen dostlar.

***Ahbâr:** Haberler.

***Ahcâr:** Taşlar.

***Ahd-i şebâb:** Gençlik çağı.

***Aheste-rev:** Aheste yürüyen.

Ahfâd:** Torunlar. Yardımcılar. Hizmetkârlar. ***Ahfâd-ı Peygamber: Peygamber Efendimiz'in torunları.

***Ahî:** Kardeşim.

***Ahid (Ahd):** Söz verme, and, yemin.

***Ahkâm-ı Furkān:** Furkān'ın hükümleri. Hak ve bâtılı birbirinden ayırdığı için Kur'ân-ı Kerîm'e Furkān ismi de verilmiştir.

***Ahkār-ı sâil:** Pek hakîr dilenci, kendini çok küçük ve pek muhtaç gören.

***Ahkemü'l-Hâkimîn:** Hâkimlerin en kuvvetlisi, yüce Allah.

Ahlâk:** İnsandaki iyi veya kötü huylar, tabiat. ***Ahlâk-ı beşeriye: Beşerî ahlâk. ***Ahlâk-ı Muhammedî:*** Muhammedî ahlâk. ***Ahlâk-ı rezîle:*** Kötü ahlâk. ***Ahlâk-ı rûhâniyet:*** Rûhâni, ilâhi ahlâk.

***Ahmed:**Peygamber Efendimiz'in isimlerinden biri. Hamd kökünden ism-i tafdil olup, herkesten çok hamdeden ve herkesten daha çok övülen anlamlarına gelir.

***Ahmed Çeştî:** Çeştiyye Tarîkati

pîri, Seyyid Mu'înüddîn Hâce Hasan Senceriyy-i Çeştî Hazretleri 537/1142 yılında Horasan'da dünyaya gelmiştir. 633/1235 yılında ebedî âleme göçmüştür. Kabri Açmir'dedir.

***Ahmede'r-Rifâî:** Rifâiyye tarikatının kurucusudur. 511/1118 târihinde Bağdat'la Basra arasında kalan Batâih bölgesinde Ümmü Âbide köyünde dünyâya gelmiştir. 578/1182 târihinde vefât etmiştir. Türbesi Bağdat'ın güneyinde Vâsıt yakınlarındadır.

***Ahmed-i Muhtâr:** Seçilmiş Ahmed. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem.

***Ahmer:** Kırmızı.

Ahsen:** Çok güzel**.** ***Ahsen-i etvâr: En güzel hâller, tavırlar. ***Ahsen-i hâl:*** En güzel hâl. ***Ahsen-i takvîm:*** En güzel kıvama koyma. Cenâb-ı Hakk'ın her şeyi kendisine lâyık en güzel kıvam, sıfat ve sûrette yaratması. İnsanın en yüksek ve üstün kabiliyetlerde ve en güzel sûrette yaratılışı. " Biz gerçekten insanı en güzel biçimde yarattık." (Tîn Sûresi 4. Âyet)

***Ahter:** Yıldız. Baht, tâlih.

Âhû:** Ceylan. Sevgilinin, güzellerin gözü.Âhû-yi Çîn:*** Çin ülkesinde yetişen iri, güzel gözlü ceylan.

Ahvâl:** Oluşlar, bulunuşlar, durumlar. ***Ahvâl-i âlem: Dünyada olup bitenler. ***Ahvâl-i perîşân:*** Dağınık, düzensiz hâller.

***Ahyâr:** Faziletli ve olgun, herkese faydası ve iyiliği dokunan kimseler. *Tasavvufta:* Ebdâl, nücebâ, ahyâr diye adlandırılan üç evliyâ zümresinden biridir. Ahyâra yediler de denir.

***Ahyer:** En hayırlı.

***Ahz etmek:** Almak. Yapışmak.

***Âişe (Âişe-i Sıddîka):** Peygamber Efendimiz'in mübârek zevcelerinden olup Hz. Ebû Bekir'in kızıdır. Hz. Âişe vâlidemiz hicretten sekiz sene önce Mekke'de doğdu. (M. 614). Hadîce vâlidemizin vefâtı üzerine Peygamber Efendimiz 55 yaşında iken Cenâb-ı Hakk'ın emri ile Âişe vâlidemizle evlenmiş ve vefâtına kadar sekiz sene onunla yaşamıştır. 57/676 senesinin Ramazan ayının 17. Salı günü Medine-i Münevvere'de vefât etmiştir. Vasiyeti üzerine geceleyin Cennetü'l-Bâkî kabristanına defnedilmiştir.

***Akdâm-ı küffâr:** Kâfirlerin ayakları.

***Akdem:** İlk önce, daha önceki.

***Akdes:** En kudsî. En mübarek.

***Âkıbet-endîş:** Sonunu düşünen, geleceği için endişe eden. Düşünceli, tedbirli.

***Âkıl (*Çoğul:Âkılan*):** Akıllı**.**

***Akîde:** İnanış, kanaat.

***Âkifâ:** Ey Âkif. Efe Hazretleri'nin mensuplarındandır.

Âkif:** Bir işte sebat, ısrar ve devamlılık gösteren. ***Âkifân-ı bezm-i mey: Mey meclisine sebât ile müdâvim olanlar. *Tasavvufta:* İlâhî aşk ve he-

yecanın galebe çaldığı coşkulu meclislere tutkun olup oradan ayrılmayanlar. ***Âkif-i meyhâne:*** Meyhânede sebât eden. (Bkz. Meyhâne)

***Akmâr-ı rahmet:** Rahmet yıldızları, ayları.

***Akrân:** Yaş, rutbe, sınıf ve durumca eşit ve benzer olanlar.

***Aktâb:** (Bkz. Ebdâl ü Aktâb)

***Aktâr-ı arz:** Yeryüzünün her tarafı.

***Akvâl:** Sözler.

***Akyad:** Kayıtlar, bağlar.

Âl:** Âile, çoluk-çocuk, sülâle, hânedân.. ***Âl-i abâ: Abâ ehli. Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem, Hz. Ali, Hz. Fâtıma, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin. ***Âl-i Huseyn:*** Hz. Hüseyin'in âilesi. ***Âl-i Mahmûd, Âl-i Muhammed, Âl-i Resûl:*** Resûlullah Eefendimiz'in âile efrâdı. Hz. Ali, Hz. Fatıma ile Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin. ***Âl-i Muhtâr-ı İlâhî:*** Allah'ın elçi olarak seçtiği zâtın âilesi. ***Âl-i Zehrâ:*** Fâtımatü'z-Zehrâ'nın çocukları. ***Âl ü evlâd-ı Resûl:*** Resûlullah Eefendimiz'in evlâdı ve ailesi.

Âl:** Hîle, düzen. ***Âl-i dilber: Sevgilinin tuzağı, hîlesi.

Âl:** Pembeye kaçan parlak kırmızı renk. ***Âl-i lal: Al dudak. *Tasavvufta*: İlâhî feyz ve rûhânî zevkler. ***Âl-i ruh:*** Yanağın alı. *Tasavvufta*: İlâhî lutfa vesîle olan sıfatlar.

***A'lâ:** Daha yüksek, en yüce, pek güzel.

***A'lâm:** Alâmetler.

***Alacalık:** Deride siyah-beyaz lekelerin meydana geldiği bir cilt hastalığı.

***Alak:** Kan pıhtısı.

***Alâmet-i kübrâ:** Büyük alâmet. Kıyâmetin yaklaştığını haber veren büyük alâmet.

***Âlât-ı harp:** Harp âletleri.

***Alâüddin Attar:** İsmi Muhammed b. Muhammed el-Buhârî'dir. Lakabı Alâüddin'dir. Şâh-ı Nakşibend Hazretleri'nin damadı ve halifesidir. 2 Recep 802/28 Şubat 1400'de vefât etmiştir. Kabri Buhar'da Çiğanyân'dadır.

***Ale'l-icmâl:** Topluca, toplu olarak.

***Alem:** Nişan, işâret.

Âlem:** Yerde ve gökde yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat. Yeryüzü. Diyar. Hekes. Hal,hâlet. ***Âlem-ârâ: Âlemi süsleyen, bezeyen, âlemin süsü olan. ***Alemdâr:*** Sancağı, bayrağı taşıyan. ***Âlem-i adem:*** Yokluk âlemi. (Bkz. Adem) ***Âlem-i aşk:*** Aşk âlemi. ***Âlem-i eflâk:*** Gökler âlemi. ***Âlem-i eflâk-i dil:*** Gönül semâlarının âlemi. ***Âlem-i encüm:*** Yıldızlar âlemi. ***Âlem-i eşyâ:*** Maddî âlem. ***Âlem-i ervâh:*** Ruhlar âlemi. ***Âlem-i hâb:*** Rüyâ âlemi, uyku âlemi. ***Âlem-i hayret:*** Hayret âlemi. (Bkz. Hayret) ***Âlem-i ibret:*** İbret âlemi. ***Âlem-i ilm-i ledünnî:*** Ledünnî ilim âlemi. (Bkz. İlm-i ledün) ***Âlem-i irfân:*** İrfân dün-

yası. ***Âlem-i lâhût:*** İlâhî âlem. ***Âlem-i mânâ:*** Mânâ âlemi. ***Âlem-i mahlûk:*** Yaratılmış varlıkların âlemi. ***Âlem-i melekût,*** . ***Âlem-i mülk-i melekût:*** Arş'dan arza kadar olan âlem. ***Âlem-i vahşet:*** Vahşet âlemi. *Tasavvufta*: Yalnız ve tek başına yaşamak. Hak'la ülfet ve ünsiyet eden halktan sıkılır, tersine halkla ünsiyet eden de Hak'tan sıkılır. ***Âlem-i zâhir:*** Görünen âlem. Dünya. ***Âlem-nümâ:*** Âlemin gösteren. ***Âlem-penâh:*** Âlemin sığınağı. ***Âlem-i vücûd:*** Varlık âlemi.

***Âlet-i küfr-i kebâir:** Büyük küfrün âleti. Şirk âleti. Put.

***Ali Ekber** (61/680): Hz. Hüseyin'in büyük oğludur. Kerbelâ şehitlerinin ilkidir. 25 yaşında şehid olmuştur. Mübârek naaşı Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'daki türbesinin ana kubbesi altında medfundur.

***Alîl:** Hasta, üzgün. Sakat, bedeninin bir uzvu kusurlu veya eksik.

Alîm** ***(Çoğul: Âlimân)*:** Bilen. Esmâ-i hüsnâdandır. ***Âlim-i âmil: İlmiyle amel eden âlim. ***Âlim-i bevâtın:*** Görünürdeki eşyâ ve olayların arkasında görünmeyen hakîkatleri ve sebepleri bilen. ***Âlim-i hakîkat:*** Hakîkat âlimi. ***Âlim-i hakîki:*** Gerçek âlim. ***Âlim-i hidâyet:*** Doğru yolu gösteren âlim. ***Âlim-i sırr-ı hakāyık:*** Hakîkat sırlarını bilen. ***Âlim-i takî:*** Takva sahibi âlim. ***Âlim-i zî-şân:*** Şanlı âlim. ***Âlim ü allâm:*** Çok bilgili, bilge. ***Âlim ü dânâ:*** Bilgin, bilgili. ***Âlimü'l-esrâr:*** Sırları bilen.

Âlî:** Yüce, ulu; yüksek rütbe sâhibi. ***Âlî-câh: Yüksek rütbe. ***Âlî-dîvân:*** Yüce meclis. ***Âlî-sultân:*** Yüce sultan. ***Âlî-şân:*** Şan ve şerefi yüce, yüksek olan, çok değerli. ***Aliyyü'l-alâ:*** En üstün, en yüksek. Mükemmel, fevkalâde. ***Aliyyü'l-amîm:*** Herkesi içine alacak şekilde şümullü.

***Ali-yi Râmitenî:** Buhâra'ya 15 km. mesâfede olan Râmiten kasabasında dünyaya gelmiştir. Lakābı "Hâce-i Azîzân" dır. 728/1328'de Harzem şehrinde vefât etmiştir.

***Aliyyü'l-Murtezâ:** Peygamber Efendimiz'in damadı ve dördüncü halîfesidir. Peygamber Efendimiz'in amcası Ebû Tâlib'in oğludur. Hz. Ali, hicretten 23 sene önce Mekke'de dünyâya gelmiştir. 39/660 senesinde şehid edilmiştir. Türbesi Necef'tedir.

***Allah-şinâs:** Allah'ı bilen, tanıyan.

***Allahu's-samed:** Allahü Teâlâ her şeyden müstağni ve her şey O'na muhtaçtır. (İhlas Sûresi 2. Âyet)

***Allahü bes bâkî heves:** Allah kâfîdir, gerisi boş heves.

***Allâhümme yessir lenâ:** Ey Allah'ım bize kolaylaştır.

***Alleme'l-eşmâ:** İsimleri öğretti. "Ve O, Âdem'e her şeyin ismini öğretti, sonra onları meleklerin önüne koydu ve dedikleriniz doğruysa haydi bu şeylerin isimlerini bana söyle-

yin bakalım dedi." (Bakara/31)

***Âlüfte:** Namus perdesi yırtık, iffetsiz kadın. *Tasavvufta*: İnsanların ayıplamasına aldırmayıp, sâdece Allah'ın rızâsını gözeten.

***Âm:** Umûmî, yaygın.

***'Amâ:** Körlük. Mânevî körlük, bilgisizlik. Gerçeği göremeyen câhil. *Tasavvufta:* Zât-ı İlâhî'nin bilinmez, tanınmaz hüviyeti. 'Amâda mâsivâ yoktur. Zâtı, ululuk perdesiyle örttüğü için 'amâya "celâl hicâbı" denmiştir.

***Âmâde:** Hazırlanmış, hazır.

Amâme:** Sarık. ***Amâme-i peygamber: Peygamber'in sarığı.

***Amân:** İmdat. Afv, ricâ, niyâz.

***A'mâr-ı âdem:** İnsanoğlunun ömürleri.

***Âmentü billâh:** Allâh'a îmân ettim.

***Âmil:** Amel eden, işleyen.

***Amîm:** Herkese mahsus, umuma âit.

***Âmine:** Peygamber Efendimiz'in annesidir. Hz. Âmine Peygamber Efendimiz 6 yaşında iken M. 577'de Medine-i Münevvere yakınında Ebva denilen yerde vefât etmiş ve oraya defnedilmiştir.

***Âmir-i mahlûk:** Yaratılmışın âmiri.

***Amme nevâl:** Allah'ın ism-i Celâli anıldığı zaman "Celle Celâlühû amme nevâlühû" denilir. O'nun ihsân, kerem ve engin rahmetinin bütün mahlûkata şâmil olması dileğini ifâde eder.

***Âmürzigâr:** Affeden, bağışlayan Allah.

Ân:** Güzellik câzibesi, alım. Lahzâ, en kısa zaman dilimi, an. ***Ân-ı vâhid: Bir lahza, bir an.

***'Anâ:** Zahmet, meşakkat.

Anber:** Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde. Güzel koku. *Mecâzen*: Güzellerin saçı. ***Anber-i sârâ: Hilesiz, katıksız anber. Güzel koku. ***Anberistân:*** Anber diyârı.

***Âne:**Anne.

Ankā:** Kafdağında yaşadığı varsayılan, tüyleri renkli, yüzü insana benzer, asla yere konmayıp dâimâ yükseklerde uçan ve kendisinde her kuştan bir alâmet bulunduran adı var, kendi yok bir kuştur. Otuz kuştan birer renk taşıdığı için Farsça "Si-mürg" otuz kuş adı ile de anılmıştır. Bir rivâyete göre cennet kuşuna benzer yeşil bir kuş olduğu için "Zümrüdüankâ" denilirmiş. Devlet kuşu olarak bilinen hümâ veya mûsikî kuşu koknüs ile ankāyı karıştırmamak lâzımdır. Sevgili, adı bilinip kendi görünmediği için ankāya benzetilir. ***Ankā-veş: Ankā gibi.

Âr u nâmus-i ıyâl:** Eşinin, ailesinin ar ve namusu. ***Âr u vâr: İnsanların ayıplamasından korkma ve benlik.

***Arafat:** Mekke-i Mükerreme'nin 16 km. doğusunda bulunan ve belli sınırları olan mukaddes bölge. Hacılar, arefe günü burada bulunan Cebel-i Rahme ve eteklerinde haccın iki farzından biri olan "vakfe" görevini îfâ ederler.

***Arak:** Ter, rutûbet.

***Ârâmgâh:** Dinlenilecek yer, dinlenme yeri.

***Ârâyî:** Süsleyen.

***Ârâyiş-i cennet:** Cennet süsü.

Aref:** Daha çok bilen. ***Aref dershânesi, Aref dersi: (Bkz. Ders-i men aref) ***Aref tıbhânesi:*** Kendini bilme, tanıma ve nefsin hastalıklarını tedâvi etme yeri. ***Aref-şân:*** Anlayışı, bilgisi yüksek.

***Ârelemek (Aralamak):** Bir kimseye yapmak istediği şeyi rahatça gerçekleştirebilmek için onu tenhâya çekmek.

***Ârî:** Kurtulmuş. Yoksun,uzak.

Ârif**: Bilen, vâkıf, âşinâ, tanıyan, anlayışlı, kavrayışı mükemmel, irfân ve mârifet sâhibi. *Tasavvufta:* Allah'ın kendi zâtını, sıfatlarını, isimlerini ve fiilerini müşâhede ettirdiği kimse. Müşâhede ve temâşâdan hâsıl olan bilgiye mârifet, bu bilgiye şâhib olan şahsa da ârif denir. ***Ârifân: Ermişler, ârifler. ***Ârifâne:*** Ârife yakışır sûrette. ***Ârif-i âgâh:*** Uyanık, bilgili ârif kişi. ***Ârif-i billâh:*** Allah'ı bilen, tanıyan. ***Ârif-i cevher-şinâs:*** Cevherin yani mânevî değerlerin kıymetini bilen ârif. ***Ârif-i Hak:*** Hakk'ı bilen. ***Ârif-i Mevlâ:*** Allah'ı bilen. ***Ârif-i nefs:*** Nefsini bilen, kendini tanıyan.

***Ârif-i Rivgerevî:** 459/1067 târihinde Buhâra yakınlarındaki Rivger kasabaşında dünyaya gelmiştir. Ârif-i Rivgerevî Hazretleri 714/1315 târihinde Rivger kasabasında vefât etmiştir.

***Aristo** (M.Ö. 384-322): İslâm felsefesi üzerinde önemli etkileri olan ilk çağ Yunan filozofu. Eflâtun'un talebesidir.

Arş:** Göğün en yüksek katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta. *Tasavvufta:* Allah'ın kudret ve saltanatının tecellî ettiği, en yüksek gök katı. Tasavvuf anlayışında insanın gönlü de arş yâni tecellî yeridir. ***Arş-ı âzam: En yüksek gök tabakası. Allah'ın katı. ***Arş-ı a'lâ, Arş-ı berîn:*** Yüce arş. ***Arş-ı dil:*** Kalbin tecellî mahalli. ***Arş-ı ihsân:*** İhsân arşı. ***Arş-ı irfân***: İrfân arşı. ***Arş-ı irşâd:*** İrşâd arşı. ***Arş-ı kalb:*** Kalbin en yüksek makāmı. ***Arş-ı mehâsin***: Güzellikler arşı. ***Arş-ı muallâ***: Yüce, yüksek arş. ***Arş-ı muazzam***: Muazzam, büyük, azametli arş. ***Arş-ı Rahmân:*** Rahmân'ın Arş'ı. ***Arş-ı seâdet:*** Seâdet arşı. ***Arş-ı tecellî:*** Tecellî arşı. ***Arş-ı vahdet:*** Vahdet arşı. ***Arş-veş***: Arş gibi. ***Arş u felek:*** Arş ve felek. ***Arş u ferş:*** Gökyüzü ile yeryüzü. ***Arş u ferş ü âsumân:*** Arş, yeryüzü ve gökyüzü.

***Arûsân:** Gelinler.

***Arza:** Küçükten büyüğe sunulan rica ve niyaz ifâde eden bir

yazı. ***Arza-i dirâz*:** Uzun arza.

Arz:** Yer yüzü. Takdim ve gösterme. ***Arz-ı cemâl: Yüz gösterme. Güzelin lütuf ve ihsânla, tebessüm ve iltifatla müştâkı olan kimselere yüzünü göstermesi. ***Arz-ı dîdâr:*** Yüz, çehre göstermek. ***Arz-ı hâl:*** Hâlin bildirilmesi, ne hâlde bulunduğunu bildirme, dilekçe. ***Arz-ı hurmet:*** Saygı sunma. ***Arz-ı niyâz:*** Küçüğün büyüğe karşı olan selâm, saygı ve duâsı. ***Arz-ı ubûdiyet***: Kulluk gösterme. ***Arz-ı zarîf:*** Güzel, beğenilir yer. (Kudüs)

***Âsân:** Kolay.

***Âsâr:** Eserler, izler, nişâneler, alâmetler,

***Asâyiş-i âlem:** Âlemin düzeni, âlemin güvenliği.

***Asel:** Bal

***Asfiyâ:** Samîmî, saf, içi temiz, seçkin kişiler.

Asgar:** En küçük. ***Asgar-ı etfâl: Pek küçük çocuklar.

Ashâb:** Arkadaşlar, dostlar. Peygamber Efendimiz'in sohbeti ile şereflenen kimseler (sahâbe). Sâhipler, mâlikler. ***Ashâb-ı kerem: Lütuf ve kerem sâhipleri, cömert kişiler. ***Ashâb-ı eflâk:*** Semâ ehli. Göktekiler. ***Ashâb-ı emrâz:*** Dertliler, hastalar. ***Ashâb-ı gayret:*** Gayretli, çalışkan kimseler. ***Ashâb-ı himmet:*** Himmet sâhipleri. ***Ashâb-ı hüdâ:*** Hidâyet sahipleri. ***Ashâb-ı imân:*** İmân sâhipleri, mü'minler. ***Ashâb-ı irfân:*** İrfân sahipleri. ***Ashâb-ı kirâm:*** Peygamber Efendimiz'in şerefli ashâbı. ***Ashâb-ı nâmûs:*** Nâmûs sahibleri. İffetliler, edepliler. ***Ashâb-ı tevhîd:*** Tevhîd ehli, Allah'ın birliğine inanmış olanlar. ***Ashâb-ı mütahhere:*** Peygamber Efendimiz'in tertemiz ashâbı.

***Âsıyân:** İsyân edenler, Allah'ın emirlerini yerine getirmeyenler. ***Âsıyân-ı ümmet*:** Ümmetin âsîleri.

Âsitân:** Eşik, dergâh. *Tasavvufta:* Tekke. Büyük dergâh. ***Âsitân-ı ârifân: Âriflerin eşikleri. ***Asitân-ı bâb-ı rızâ:*** Rızâ kapısının eşiği. (Bkz. Rıza) ***Âsitân-ı dergeh:*** Dergâhın eşiği. ***Âsitân-ı dergeh-i dildâr:*** Gönle hükmeden sevgilinin dergâhının eşiği. ***Âsitân-ı devlet:*** Büyük mevkî sahiplerinin eşiği. ***Âsitân-ı pîr:*** Pîrin eşiği.

***Âsiyâb-veş:** Su değirmeni gibi.

***Âsiye:** Firavun'un zevcesidir. Hz. Musa'yı bebekken bir sepet içinde Nil nehrinden alıp büyütmüştür. Allah'a inanmış, Hz. Musa'nın dinini kabul etmiştir. Kur'an-ı Kerîm'de onun "Ey Rabb'im! Senin katında cennete bana bir ev yaptır ve beni Firavun'dan ve Firavun'un yaptığı işten ve zâlim kavimden kurtar." dediği anlatılmaktadır. (Tahrim/11)"

***Asl-ı uslûb-i cemîl:** Yaratılışından güzel tavır, tarz sâhibi olma.

***Asl-ı usûl:** Usûlün dayandığı temel. Her şeyin bir usûlü, usûlün de dayandığı bir temel vardır.

***Asnâf**: Sınıflar, zümreler.

Âsumân:** Gökyüzü, semâ. ***Âsumân-ı dil, Âsumân-ı kalb: Gönül semâsı. ***Âsumân-veş:*** Gökyüzü gibi.

***Âşere-mübeşşere:** Hayatta iken cennetle müjdelenmiş on sahâbi. Bunlar, Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ali, Talhâ, Zübeyr, Avf oğlu Abdurrahman, Sa'd, Zeyd oğlu Saîd, Ebû Ubeyde (r.a.) hazretleridir.

Âşık** ***(Çoğul: Âşıkān) **:** Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun. *Tasavvufta*: Nefsini dünya nîmetlerinin çekiciliğinden arındıran, bütün varlığıyla Allah'a bağlı olan kimse. ***Âşıkāne:*** Aşıkca, âşıka yakışır şekilde. ***Âşıkān-ı şûrîde:*** Tutkun perîşân âşıklar. ***Âşık-ı âvâre:*** Başı boş âşık. ***Âşık-ı bî-çâre:*** Çâresiz âşık. ***Âşık-ı cûyende:*** Sevdiğini arayan, âşık. ***Âşık-ı dîdâr:*** Cemâle âşık olan. ***Âşık-ı dilbend:*** Gönül bağlayan âşık. ***Âşık-ı dilsûz:*** Gönül yakan âşık. ***Âşık-ı eşyâ:*** Maddî şeylere, dünyalığa âşık. ***Âşık-ı ferzâne:*** Nefsânî arzulardan sıyrılmış olan âşık. ***Âşık-ı mestâne:*** Kendinden, varlığından geçmiş âşık. ***Âşık-ı nûr-i Hudâ:*** Allah'ın nûrunun âşığı. ***Âşık-ı nûr-i hüdâ:*** Hidâyet nûrunun âşığı. ***Âşık-ı pejmürde:*** Dağınık, perîşân âşık. ***Âşık-ı sekrân:*** Sarhoş âşık. *Tasavvufta*: Zâhirî ve bâtınî kayıtlardan geçip Hakk'a yönelen âşık. ***Âşık-ı serbâz (Çoğul: Âşık-ı serbâzân):*** Başı ile oynayan, korkusuz âşık. ***Âşık-ı sermest:*** Kendinden geçmiş âşık. ***Âşık-ı şehper*:** Kanatlı, uçan aşık. ***Âşık-ı şeydâ:*** Sevgi ve aşk hisleriyle coşup, kendinden geçen, cezbeli âşık. ***Âşık-ı şûrîde:*** Şaşkın, perîşân âşık. *Tasavvufta*: İlâhî cezbeye çokça mazhar oluşu sebebiyle hayretler içerisinde kalan âşık. ***Âşık-ı uryân:*** Soyunmuş âşık. *Tasavvufta*: Mâsivâdan gönlünü arındırmış âşık. (Bkz. Mâsivâ) ***Âşık-ı zâr:*** Ağlayan, inleyen âşık. ***Aşk-ı dil-i uşşâk:*** Aşıkların gönül aşkı. ***Aşk-ı sanem:*** Sevgilinin aşkı. *Tasavvufta*: Sâlikin mürşidine karşı duyduğu sonsuz sevgi. ***Aşk u muhabbet-i Hak:*** Allah'ın aşkı ve muhabbeti.

***Aşikâr:** Açık, meydanda, belli.

Âşinâ:** Bildik, tanıdık, dost, yabancı olmayan. *Tasavvufta*: Hakîkat şarabını içerek rûhî zevke ermiş, Hakk'ı tanımış kişi. Benliğinden uzaklaşıp nefsine yabancılaşarak Hakk'a yaklaşan sâlikin O'nunla tanışması, O'na âşinâsı olması, O'nunla üns hâlinde bulunması. Sâlikin İlâhi esrarla tanışması. Bu durumdaki sâlike âgâh, vâkıf ve âşinâ denir. Âşinâ olmayanlara da, yabancı ve ağyâr denir. ***Âşinâ-yı Hak: Hak dostu, Hakk'a yakın.

Âşiyân:** Mesken, ev. Kuş yuvası. ***Âşiyân-ı dil: Gönül yuvası. ***Âşiyân-sâz:*** Yuva yapan.

***Aşr-ı zi'l-hicce:** Zilhicce ayının ilk on günü. Zilhicce; Arabî ayların sonuncusudur, onuncu günü kurban bayramıdır.

***Âşüfte:** Delicesine seven.

Âşüfte-gân: Delicesine sevenler. ***Âşüfte-hâl:*** Delice sevme hâli.

***Atâ:** Bağışlama, lütuf, ihsân.

Âteş:** Nar, od, cehennem. *Tasavvufta*: Aşk, sevgi harareti, muhabbet alevi, aşk ateşi. ***Âteş-bâr: Âteş yağdıran. ***Âteş-endâz:*** Âteş atan. ***Âteş-engîz:*** Yakıp kavuran şiddetli âteş. ***Âteşgâh:*** Âteş yanan yer. ***Âteş-gede:*** Ateşe tapanların mâbedi. *Tasavvufta*: Gönül, aşk âlemi, Hak aşkı. Mecûsî mâbedindeki âteş ebediyyen yandığı gibi, aşk âteşi de gönüllerde sürekli olarak yanar ve orada mâşuktan başka ne varsa hepsini yakar, kül eder. ***Âteş-i âh:*** Âh âteşi. (Bkz. Âh) ***Âteş-bâr:*** Âteş yükü. ***Âteş-i cânsûz:*** Cân yakan âteş. ***Âteş-i dalâl, Âteş-i dalâlet:*** Doğru adına ne varsa yakıp yok eden sapkınlık ateşi. ***Âteş-i derd-i derûn:*** Gönül derdinin âteşi. ***Âteş-i dilsûz:*** Yürek yakan âteş. ***Âteş-i firkât:*** Ayırılık âteşi. ***Âteş-i hasret-i yâr:*** Sevgilinin hasret âteşi. ***Âteş-i hicrân:*** Ayrılık âteşi. ***Âteş-i sûzân:*** Yakıcı âteş. *Tasavvufta*: Âşıkın gönlünde hiç sönmeyen âteş, mâsivâya ait bütün sevgileri yakıp yok eder. ***Âteş-i süveydâ:*** Süveydâ ateşi. (Bkz. Sırr-ı süveydâ) ***Âteş-i şerâre:*** Kıvılcımlı âteş. ***Âteş-i zulm:*** Haksızlık âteşi. ***Âteş-kemer:*** Âteşten kemer. ***Âteş-lâne:*** Ateşten yuva.

***Avam:** Halkın alt tabakası. Halk, umum, herkes.

Âvâre:** İşsiz güçsüz, başı boş. *Tasavvufta*: Dünyaya âit ne varsa hepsini boş veren âşık. ***Âvâre-i meydân-ı belâ: Belâ meydanının başıboş gezeni. ***Âvâre-i sahrâ:*** Çölde başıboş gezen. ***Âvâre-i sahrâ-yı cünûn:*** İlâhî aşk ile kendinden geçme hâlinde irâdesiz gezip dolaşan. ***Âvâre-i sevdâ:*** Sevgilinin aşk ve muhabbetiyle âvâre olan ve sevgilisinden başka şey düşünmeyen.

***Âvâz:** Ses, sedâ. Yüksek sesle bağırma. *Mecâzen*: Şöhret, ün, nâm.

***Âverde:** Naklolunmuş, getirilmiş.

Avn:** Yardım. ***Avn-i Hak: Allah'ın yardımı. ***Avn-i Hudâ:*** Allah' ın yardımı. ***Avn-i ilhâm:*** Gönle gelen İlâhî duygu ve düşüncelerin yardımı. ***Avn-i Mevlâ:*** Ezelî ve ebedî, gerçek efendi olan Allah'ın yardımı. ***Avn ü inâyet:*** Yardım ve iyilik, ihsân. ***Avn ü inâyet-i ulûhiye:*** İlâhî yardım ve ihsan.

***Ayâ:** Hayret ve ümit ifâde eden edat.

***A'yâd:** Bayramlar.

***Ayağ:** Ayaklı kadeh, şarap kupası.

***Ayân:** Apaçık, besbelli, gözle görünen.

Âyât:** Âyetler, deliller. ***Âyât-ı beyyinât: Apaçık, âşikâr âyetler. ***Âyât-ı Hak:*** Allah'ın âyetleri. Allah'ı tanıtan nişâneler. "Kuşkusuz göklerin ve yerin yaratılışında ve gece ile gündüzün birbirini izlemesinde derin kavrayış sâhipleri

için âyetler vardır" (Âl-i imrân/190)

***Âyende:** Gelen.

Âyin:** Tarîkat ehlinin kendi aralarında belli bir usûl ve tertibe göre topluca icrâ ettikleri zikir, dînî merâsim. ***Âyin perest: Âyini çok seven.

Âyîne:** Ayna. *Tasavvufta*: Allah'ın kendi cemâlini seyretmek için yarattığı âlemler ve insan. İnsan-ı kâmilin kalbi. Zîra böyle bir insanın kalbi İlâhî zatın, sıfatların ve isimlerin tam olarak yansıtıcısıdır. ***Âyîne-i Hak, Âyîne-i Rahmân: Allah'ın aynası. ***Âyîne-i hidâyet:*** Hidayet aynası. ***Âyîne-i mârifet:*** Mârifet aynası. Allah'ı bildirme ve tanıtmaya yesîle olan mürşid-i kâmil. ***Âyine-i râh-ı Mevlâ:*** Allah yolunun aynası. ***Âyîne-i şerîat:*** Şerîatin aynası.

Ayn:** Göz. Gözle görülen şey. Bir şeyin aslı tâ kendisi. ***Ayne'l-yakîn: Gözle, görerek, şeksiz-şüphesiz bilgi sâhibi olma. ***Ayn-ı cemâl:*** Güzelliğin ta kendisi. ***Ayn-ı beşâret:*** Müjdenin ta kendisi. ***Ayn-ı bürhân:*** Delilin ta kendisi. ***Ayn-ı hamr-i vahdet:*** Birlik şarabının aynı, kendisi. ***Ayn-ı hayât:*** Hayâtın kaynağı, hayâtın ta kendisi. ***Ayn-ı hikem:*** Hikmetlerin ta kendisi. ***Ayn-ı hikmet:*** Hikmetin ta kendisi, hikmetin kaynağı. ***Ayn-ı ibret:*** İbret gözü. ***Ayn-ı kemâl:*** Mükemmelliğin, olgunluğun ta kendisi. ***Ayn-ı kerâmet:*** Kerâmetin ta kendisi. ***Ayn-ı Kur'ân:*** Kur'ân'ın aynısı, ta kendisi. Hz. Aişe'ye "Resulullah'ın ahlakı nasıldı?"diye sorulduğunda Hz. Aişe hiç tereddüt etmeden "O'nun ahlakı Kur'an ahlakıydı" demiştir. ***Ayn-ı nûr:*** Nûrun ta kendisi. ***Ayn-ı şifâ:*** Şifânın ta kendisi, şifânın kaynağı. ***Ayn-ı ummân-ı hidâyet:*** Hidâyet okyanusunun ta kendisi. ***Ayn-ı ummân-ı inâyet:*** İyilik ve lutuf denizinin ta kendisi. ***Ayn-ı zindân:*** Karanlık ve sıkıntılı yerin, yeraltı hapishânesinin tıpkısı.

***A'yün-i nâs:** İnsanların gözleri.

Azâb:** İşkence, keder. ***Azâb-ı elîm: Acı veren azâb. ***Azâb ü hisâb:*** Dünyâda işlenen suç ve kabahate karşılık olarak âhirette çekilecek ceza ve bütün amellerin hesâbı. ***Azâb ü 'ıkâb ü nâr:*** İşkence, azab ve nâr, cehennem.

Âzâd:** Kurtulmuş, serbest olan, kimsenin kölesi olmayıp istediği gibi hareket eden, ayıpsız, kusursuz. ***Âzâde: Serbest, kayıtsız, hür. ***Âzâd olmak:*** Esâretten kurtulmak.

A'zam:** En büyük, daha büyük. ***A'zam-ı erzak: Rızıkların en büyüğü. ***A'zam-ı in'âm:*** Lütufların, ikramların en büyüğü. ***A'zam-ı şart:*** En önemli, en büyük şart.

Azamet-i İlâhî: Allah'ın büyüklüğü.

Âzâr:** İncitme. ***Âzâr-ı güzel: Güzelin incitmesi, zulmü. ***Âzâr-ı yâr:*** Dostun, sevgilinin azarlaması.

***Âzer:** Hz. İbrâhim aleyhisselamın babası, bir rivâyete göre

de amcasıdır.

***Azher:** En zâhir, pek belli, apaçık. ***Azher ü ebyen*:** Çok açık ve seçik .

Azîm:** Büyük, ulu, derece ve rütbesi büyük. ***Azîmü'ş-şân: Şân ve mertebesi büyük. ***Azîmü'ş-şân-ı Mennân:*** İhsânı bol, şânı yüce Allah.

***Azîmet:** Kesin karar ile yola girme.

Azm (Azim):** Kararlı, niyetli, azimli. ***Azm-i gülistân: Gül bahçesine gitmeye niyet. ***Azm-i Hicâz:*** Mekke ve Medîne şehirlerinin bulunduğu mukaddes ülkeye gitmeye niyet. ***Azm-i râh:*** Yola çıkmaya kesin karar. ***Azim-i râh-ı hidâyet:*** Hidâyet yoluna giden.

***Azrâil:** Dört büyük melekden biri. "Melekü'l-mevt" ölüm meleği adı ile de anılır

B

Bâ:** "İle" anlamında ön ek. ***Bâ-ebed: Ebede kadar. ***Bâ-emr ü fermân:*** Emir ve fermanla. ***Bâ-emr-i Mevlâ:*** Mevlâ'nın emri ile. ***Bâ-hâne:*** Evde. ***Bâ-husûs:*** Husûsiyle. ***Bâ-zâr-ı Muhammed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin ümmeti için feryadı, yakarışı, duâsı hürmetine.

Bâb:** Kapı. ***Bâb-ı abd: Kul kapısı. (Bkz. Abd) ***Bâb-ı adâlet:*** Adâlet kapısı. ***Bâb-ı cennet (Çoğul: Bâb-ı cinân):*** Cennetin kapısı. ***Bâb-ı dergâh:*** Dergahın kapısı. ***Bâb-ı dergâh-ı İlâhî:*** Îlâhi dergâhın kapısı. ***Bâb-ı feyz-i Rahmân:*** Rahmân olan Allah'ın feyiz kapısı. (Bkz. Feyz) ***Bâb-ı gāib:*** Görünmeyen âlemin kapısı. ***Bâb-ı Gufrân:*** Allah'ın af ve merhamet kapısı. ***Bâb-ı harem:*** Harem kapısı. Herkesin girmesine izin verilmeyen kapı. ***Bâb-ı Hayber:*** Hayber'in kapısı. ***Bâb-ı hidâyet, Bâb-ı hüdâ:*** Hidâyet kapısı. ***Bâb-ı hikmet:*** Hikmet kapısı. ***Bâb-ı himmet:*** Himmet kapısı. ***Bâb-ı imân:*** İmân kapısı. ***Bâb-ı inâyet:*** Lütuf, ihsân, yardım kapısı. ***Bâb-ı itâat:*** İtâat kapısı. ***Bâb-ı Kâbe:*** Kâbe'nin kapısı. ***Bâb-ı kerem:*** Cömertlik, lütuf, bağış kapısı. ***Bâb-ı mârifet:*** Mârifet kapısı. ***Bâb-ı merhamet:*** Merhamet kapısı. ***Bâb-ı muhabbet:*** Muhabbet kapısı. ***Bâb-ı nedâmet:*** Pişmanlık kapısı. ***Bâb-ı Rahmân:*** Rahmân'ın kapısı. ***Bâb-ı rahmet:*** Rahmet kapısı. ***Bâb-ı reşâdet:*** Reşâdet kapısı. (Bkz. Reşâdet) ***Bâb-ı seâdet:*** Seâdet kapısı. ***Bâb-ı şefâat:*** Şefâat kapısı. ***Bâb-ı şefkat:*** Şefkat kapısı. ***Bâb-ı tecellâ:*** Tecellî kapısı. (Bkz. Tecellî) ***Bâb-ı temennâ:*** Dilek, istek, temennî kapısı. ***Bâb-ı tevbe*:** Tevbe kapısı. ***Bâb-ı velâ, Bâb-ı velâyet:*** Velâyet kapısı. (Bkz. Velâyet)***:***

***Bâc:** Vergi.

***Bâd:** Bazı kelimelerin sonuna gelerek "olsun, ola" temennisi taşıyan cümle yapar.

Bâd:** Rüzgâr, hava, yel. *Tasavvufta*: İlâhî inâyet. ***Bâd-ı hazân: Sonbahar rüzgârı. ***Bâd-ı hevâ:*** Arzu ve iştiyak

rüzgârı. ***Bâd-ı hüdâ:*** Hidâyet rüzgârı. ***Bâd-ı sabâ:*** Seher vakti doğudan esen ve güllerin açmasını sağlayan latîf rüzgâr. *Tasavvufta*: Rûhânî âlemden esen feyz ve safâ bahşeden nefhalar. ***Bâd-ı sabâ-veş:*** Sabâ rüzgârı gibi. ***Bâd-ı serser-veş:*** Başıboş rüzgâr gibi.

Bâde:** Şarap, içki. *Tasavvufta:* İlâhî aşk. ***Bâde-endâz*:** Bâde veren. ***Bâde-fürûş*:** Bâde satan. ***Bâde-hâr: Bâde içen. ***Bâde-i a'lâ:*** En iyi bâde. ***Bâde-i aşk:*** İlâhi aşk şarabı. ***Bâde-i bâkî:*** Ebedî sarhoşluk veren İlâhî aşk şarabı. ***Bâde-i bâl-i hidâyet:*** Hakk'a götüren, ilim ve irfân vâsıtasıyla kalbin cilalanmasını ve nûrlanmasını sağlayan içki. ***Bâde-i cân:*** Cân şarabı. ***Bâde-i elest-keş*:** Cenâb-ı Hakk'ın "Ben sizin Rabb'iniz değil miyim" diye sorduğu, ruhların da "Evet Rabb'imizsin" şeklinde cevap verdikleri ahid şarabını içen. ***Bâde-i feyz-i muhabbet:*** Muhabbet feyzinin şarabı. ***Bâde-i gül-bû:*** Gül kokulu İlâhî aşk şarabı . ***Bâde-i gül-fâm:*** Gül renkli İlâhî aşk şarabı . ***Bâde-i gülgûn:*** Gül renkli İlâhî aşk şarabı. ***Bâde-i haceste, (Bâde-i huceste):*** Uğurlu, kutlu İlâhî aşk şarabı. ***Bâde-i hâlis:*** Katışıksız bâde. ***Bâde-i hamrâ:*** Kırmızı renkli İlâhî aşk şarabı. ***Bâde-i hayât:*** Ölümsüzlük bâdesi. ***Bâde-i hidâyet:*** Hidâyet bahçesi. ***Bâde-i irfân:*** İrfân bâdesi. ***Bâde-i la'l-i leb:*** Rûhânî zevk ve lezzet veren İlâhî aşk şarabı. ***Bâde-i muhabbet:*** İlâhî aşk şarabı. ***Bâde-i nâb:*** Hâlis, duru İlâhî aşk şarabı. ***Bâde-i nâ-yâb:*** Emsalsiz İlâhî aşk şarabı. ***Bâde-i rûhâne:*** Rûha yakışır İlâhî aşk şarabı. ***Bâde-i sâkî:*** Sâkînin bâdesi. (Bkz. Sâkî) ***Bâde-i tevhîd, Bâde-i vahdet:*** Vahdet şarabı. ***Bâde-i vahdet-i cân:*** Cânın vahdet şarabı. *Tasavvufta*: Sâliklerin gönüllerine İlâhî ikram olmak üzre sunulan vahdet zevki, neşesi. ***Bâde-keş*:** İlâhî aşk şarabı içen. ***Bâde-keşân:*** İlâhî aşk şarabı içenler. ***Bâde-nûş:*** İlâhî aşk şarabı içen. ***Bâde-perest*:** Rûhânî, mânevî zevke düşkün. Kemal erbâbınca bu halde tutulup kalmak noksanlıktır. ***Bâde-veş:*** İlâhî aşk şarabı gibi.

***Ba'dehû:** Ondan sonra, daha sonra.

Bâğ:** Bahçe. ***Bâğ-bân: Bahçıvan. ***Bâğ-ı dil:*** Gönül bâğı, bostanı. ***Bâğ-ı gül:*** Gül bağı, gül bahçesi. ***Bâğ-ı hidâyet:*** Hidâyet bahçesi. ***Bâğ-ı İrem:*** Yemen ile Âd kavminin hükümdârı Şeddâd'ın Allah'a isyan ederek cennete benzetmek iddiasıyla yaptırdığı bağ, bahçe, köşk. (Bkz. Şeddâd) ***Bağ-ı risâlet*:** Peygamberlik bahçesi. ***Bâğ-ı sadr, Bâğ-ı sîne:*** Sîne, göğüs bahçesi. *Tasavvufta*: Sînede yerleri ehlince mâlûm olan latîfeler...Kalb, rûh, sır, hafî, ahfâ. Bu latîfelerin uyanışları, göğüs bahçesinde güllerin açılmasına benzetilir. ***Bâğ u bostân:*** Bağ ve bahçe. ***Bağ u bostân-ı hikmet:*** Hikmet bağı ve bahçesi. ***Bâğ u bostân-ı melâhat:*** Güzelliğin bağı ve bahçesi. *Tasavvufta*: İlâhî kemâl ve güzelliklerin

bulunduğu yer, makām. ***Bâğ u bostân-ı muhabbet:*** Muhabbetin bağı ve bahçesi.

***Bahâdır:** Yiğit, kahraman.

***Bahâristân:** Îlkbaharın hüküm sürdüğü zaman.

***Bahâüddin-i Nakşibend:** 718/1318 târihinde, Buhâra'ya 5 km. kadar uzaklıkta bulunan Kasr-ı Ârifan'da dünyaya gelmiştir. 791/1389 târihinde Kasr-ı Ârifân'da Rebîü'l evvel ayının üçünde Pazartesi günü vefât etmiştir. Kabri oradadır.

***Bahîl:** Hasis, cimri.

Bahr:** Deniz, deryâ, umman. *Tasavvufta*: Hakk'ın sonsuz olan sıfat ve zât makāmı ki bütün eşyâ ve varlıklar bu sonsuz ummânın dalgalarıdır. Küllî varlık âlemi. Vahdet (birlik) ummân, kesret (çokluk) bunun dalgalarıdır. Sûfîler umûmiyetle varlığın bir tek olduğunu, çokluğun görünürde kaldığını anlatmak için deniz misâlini kullanırlar. ***Bahr-i adâlet: Adâlet denizi. ***Bahr-i aşk:*** Aşk denizi. ***Bahr-i belâ:*** Belâ denizi. ***Bahr-i bî-pâyân:*** Uçsuz-bucaksız deniz. ***Bahr-i cehl:*** Cehâlet denizi. ***Bahr-i derd***: Derd denizi. ***Bahr-i dil:*** Gönül denizi. ***Bahr-i Ehl-i beyt:*** Ehl-i beyt denizi. ***Bahr-i eltâf***: Lütuflar denizi. ***Bahr-i feyz (Çoğul: Bahr-i füyûzât):*** Feyz denizi. Çağlayan, taşan coşkun deniz. *Tasavvufta*: Sâlikin çalışması ve çabası söz konusu olmaksızın, Allah tarafından onun kalbine herhangi bir hususun verilip coşması. Gönlü denize benzetilen sâlikin gönlünün taşıp, kabarması. ***Bahr-i gaflet:*** Gaflet denizi. ***Bahr-i hayr u şer:*** Hayır ve şer denizi. ***Bahr-i hayret:*** Hayret denizi. ***Bahr-i hicrân:*** Ayrılık denizi. ***Bahr-i hikmet:*** Hikmet denizi. ***Bahr-i hûn:*** Kan denizi. ***Bahr-i inâyet-i İlâhî:*** İlâhî yardım ve lütuflar denizi. ***Bahr-i irfân:*** İrfân denizi. ***Bahr-i iştiyâk:*** Hasret denizi. ***Bahr-i kahir, Bahr-i kahr:*** Kahreden deniz. ***Bahr-i kan***: Kan denizi. ***Bahr-i keder***: Keder denizi. ***Bahr-i kerem:*** Cömertlik denizi. ***Bahr-i kürûb:*** Kederler, kaygılar denizi. ***Bahr-i lânet:*** Lânet denizi. ***Bahr-i lutf:*** Lutuf denizi. ***Bahr-i meârif:*** Mârifetler denizi. ***Bahr-i mey-i vahdet:*** Vahdetin safâ ve coşku denizi. ***Bahr-i muhabbet:*** Muhabbet denizi. ***Bahr-i Muhammed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin uçsuz bucaksız fazîleti ve meziyeti. ***Bahr-i muhît:*** Okyanus. ***Bahr-i nûr:*** Nûr denizi. ***Bahr-i rahmet:*** Rahmet denizi. ***Bahr-i Rahmet-i Hudâ, Bahr-i rahmet-i İlâhî, Bahr-i rahmet-i Rahmân:*** Allah'ın rahmet denizi. ***Bahr-i seâdet:*** Seâdet denizi. ***Bahr-i siyâh:*** Siyah deniz. ***Bahr-i şecâat:*** Kahramanlık, yürekli-lik denizi. ***Bahr-i şehvet:*** Şehvet denizi. ***Bahr-i şekāvet:*** Bedbahtlık denizi. ***Bahr-i tevhîd:***Tevhid denizi. ***Bahr-i tuğyân:*** Azgınlık denizi. ***Bahr-i ummân:*** Hind okyanusu. ***Bahr-i verem:*** Dert denizi. ***Bahr-i zelel:*** Alçaklıklar, bayağılıklar deryâsı. ***Bahr-i***

zer: Altın denizi. ***Bahr-i zıyâ:*** Aydınlık, ışık denizi. ***Bahr-i zulmet:*** Karanlık, sıkıntı denizi. ***Bahr ü ber, Bahr ü berer:*** Deniz ile kara.

Bahs:** Konu. ***Bahs-i aref: Aref bahsi. (Bkz. Ders-i men-aref) ***Bahs-i Kur'ân:*** Kur'ân bahsi, konusu. ***Bahs-i şâh-ı Kerbelâ:*** Kerbelâ şahıyla (Hz. Hüseyin) ilgili konu.

Bahş eylemek:** Bağışlamak, affetmek, ihsân etmek, vermek. ***Bahş-i çerağ: Işık verme, aydınlatma. ***Bahş-i hayât:*** Hayât verme. ***Bahş-i hidâyet:*** Hidâyet bağışı, bahşisi. ***Bahş-i nûr:*** Nûr verme. ***Bahşîş-i deryâ-yı Muhammed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin deniz kadar engin ihsânı. ***Bahşîş-i ezel:*** Cenâb-ı Hakk'ın ta ezelde takdir ettiği ihsân. ***Bahşîş-i yeksân:*** Her zaman, devamlı olan bahşiş.

Baht:** Kısmet, nasip. Tâlih. ***Baht-ı is'âd: Kutlu baht. ***Baht-ı siyâh:*** Kara tâlih, tâlihi kara olan.

***Bahtiyâr:** Bahtlı, tâlihli, mesût, kutlu.

***Bâkî:** Sürekli, kalıcı, yok olmaz, bitip tükenmez. Kalan, artan.

***Bâkîbillah:** (Bkz. Muhammed Bâkîbillah)

***Bakkal Muhammed Efendi:** 1303 /1885 târihinde Erzurum'da dünyaya gelmiştir. Tahsîlini medresede tamamlamıştır. Bakkallık yaptığı için kendisine Bakkal Mehmed Efendi denilmiştir. İntisâbı Vehbi Efendi Hazretleri'nedir. 1371/1952 târihinde Mekke-i Mükerreme'de vefât etmiştir.

Bâl:** Kol, kanat. Gönül, kalb. *Tasavvufta*: İlim ve irfân ile dolu kalp. ***Bâl ü per: Kol ve kanat.

***Bala:** Çocuk.

Bâlâ:** Yüksek, yüce. ***Bâlâ-yı sehâvet: Sehâvetin yüceliği.

Bâr:** Defa, kere. Meyve, yemiş. Yük. ***Bâr-ı belâ: Belâ, musîbet yükü. ***Bâr-ı gîrân:*** Ağır yük. ***Bâr-ı nâr :*** Ateş yükü, bâr nâr olsun, ateş dolsun. ***Bâr-i muhabbet:*** Muhabbetin yükü, ağırlığı.

***Bârekallah:** Mübârek ola, Allah mübârek etsin, hayırlı ve bereketli olsun.

Bârgâh:** İzinle girilen yüce makām. *Tasavvufta*: Hakk'ın yüce huzûru. ***Bârgâh-ı âl-i Zehrâ: Hz. Fâtıma'nın evlatlarının otağı, çadırı. ***Bârgâh-ı harem:*** Allah'ın yüce katı. ***Bargâh-ı Hazret-i cânân:*** Aziz sevgilinin yüce makāmı. Allah dostu velînin gönlü. ***Bârgâh-ı izzet:*** Ululuk dîvânı, Allah'ın yüce katı.

***Bârî Hudâ, Bârî Teâlâ:** Allah, yüce yaratıcı.

***Basar:** Görme, göz. İdrâk. Kalble hissetme.

Basîr:** Esmâ-i hüsnâdandır. Hakîkatleri anlayan, gizli, âşikâre her şeyi gören. ***Basîret: İdrak, ferâset, kalp gözü ile görüş.Gaflete düşmeden ve duygulara kapılmadan ileriyi ve gerçekleri isâbetli olarak görme yeteneği. ***Basîret-i ib-***

ret: İbretli bakış, görüş. ***Basîr u bînâ:*** Kalb gözü ile gören. Basîretli.

***Bast:** Açılma, yayılma.

***Bâtıl:** Boş, beyhûde, yalan, çürük, bozuk.

***Bâtın:** İç, içte olan, gizli. İç yüz. Sır.

Batn-ı hût:** Balığın karnı. ***Batnî: Karınla ilgili, midesine düşkün.

Bâyezid-i Bistâmî:** İsmi Tayfur b. Îsâ b. Âdem b. Sürûşân'dır. 160/777'de İran'ın Horasan eyâletinde bulunan Bistam kasabasında dünyaya gelmiştir. 234/848 yılında Şaban ayının 15. günü vefât etmiştir. Türbesi Bistâm'dadır. ***Bâyezid-i zemân: Zamanın Bâyezid'i (Bkz. Bâyezid-i Bistâmî)

***Bây u gedâ:** Zengin ve fakir.

Bâz:** Doğan. *Tasavvufta*: Kudsî rûh. Avcı avlamak istediği kuşları şâhin veya doğanla avladığı gibi Allah' da irşâd etmeyi murâd ettiği kullarını velîsi aracılığı ile kendi huzûruna getirir. ***Bâzü'l-Eşheb: Abdülkādir-i Geylânî Hazretleri'nin lakābı.

Bâzâr:** Pazar, çarşı. Meydan. ***Bâzâr-ı aşk: Aşk pazarı. ***Bâzâr-ı muhabbet:*** Muhabbet pazarı.

Be:** "İle" "için". ***Be-hakk-ı ism-i Âzam: İsm-i Â'zam hürmetine. ***Be-hakk-ı Sıddîk-ı Ekber:*** Sıddîk-ı Ekber hürmetine. ***Benâm (be-nâm):*** Namlı, ünlü. ***Be-nûr-i Seyyid-i Evlâd-ı Âdem:*** Âdemoğlunun efendisi Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin nûru için. ***Be-ya Hû:*** Ya Hû (zikri) ile.

***Beîd:** Uzak.

***Becâ:** Yerinde, uygun, münasip.

Bed:** Kötü, fena, çirkin. ***Bed-ahter: Tâlihi kötü. ***Bed-kâr:*** İşi kötü olan. ***Bed-mây:*** Mayası bozuk, soyu bozuk. ***Bed-menîş:*** Kötü huylu, karaktersiz.

Bedr:** Ay. ***Bedr-ây: Dolunay. ***Bedr-i tecellâ:*** Tecellînin dolunayı. Tam anlamıyla Allah'ın lütfuna uğrama, İlâhî kudretin dolunay gibi görünmesi. Hak nûrunun te'siriyle kulun kalbinde hakîkatin dolunay gibi bilinmesi. ***Bedr-i vahdet:*** Vahdet ayı.

***Behâ:** Kıymet, değer.

***Behrâm (Behrâm Şah):** Gazneli sultânı olup 476/1084'de doğmuştur. Babası Gazneli hükümdârı III. Mesuddur.

***Behrâm (Behrâm-ı Gûr):** Sâsânî hükümdârı olup 1.Yezdicerd'in oğlu ve halefidir.

Behre:** Nasib, kısmet. Pay, hisse. ***Behredâr, Behre-mend: Nasip almış, nasibli.

Bekā:** Ölmezlik, ebedîlik. ***Bekābillah: Dervişin nefsini yok ederek fenâdan sonra eriştiği son mertebe, ebedî ve ezelî olan Allah'ın bekāsı ile bâkî olma hâli.

Belâ:** İnsana sıkıntı veren gam, keder. ***Belâ-yı âsumân: Gök-

den inen belâ. ***Belâ-yı ekber:*** En büyük belâ. ***Belâ-yı girdâb:*** Girdap belâsı, tehlikesi.

***Belâğat:** İyi, güzel, pürüzsüz söz söyleme.

***Belâ yâ Rabbenâ:** Evet ey Rabb'imiz! Cenâb-ı Hak rûhları yarattıktan sonra onlara "Elestü bi-Rabbiküm", "Ben sizin Rabb'iniz değil miyim" diye hitab buyurunca, onlar da "Belâ", yâni "evet" diye cevap verdiler.

***Belî:** Evet.

Bend:** Bağ. Bağlama, bağlanma. ***Bend etmek: Bağlamak. ***Bend-i nikāb:*** Örtü, peçe bağı.

Bende:** Kul-kulluk, köle-kölelik. Mürîd. *Tasavvufta*: Allah'a kul olmak, O'na olan kulluk görevini ve borcunu îfa etmek, ubûdiyet. Mürîd, kendisini Allah'a vâsıl edecek mürşide, rehbere bende olur. Kendi iradesini tamamen ona teslim eder. Âdeta onun kulukölesi olur. Bunu herhangi bir uzak diyara seyahat etmek üzre bindiğimiz vasıtanın şöförüne teslim olmamıza benzetebiliriz. ***Bendegân: Kullar, köleler. ***Bende-i alîl:*** Hasta kul. ***Bende-i bî-çâre:*** Çâresiz kul, köle. ***Bende-i dildâde:*** Âşık köle. ***Bende-i mücrim:*** Günahkâr kul, köle. ***Bende-i nûr-dîd:*** Göz nûru köle, gözde köle . ***Bende-i sultân:*** Sultânın kölesi. ***Bende-i Şâh-ı Nakşî:*** Nakşî tarîkatine mensup olanların şâhına (Muhammed Bahâûddin Nakşîbend) bağlanmış. ***Bende-i şermende:*** Mahcup, utangaç köle.

***Benefşe:** Menekşe.

***Beng:** Çitlembik ağacının küçük siyah meyveleri. Ben.

***Berây-i tedâvi:** Tedâvi maksadıyla.

***Berbâd:** Vîrâne, perîşân, harâb.

Ber-dâr:** Darağacına çekilmiş. ***Ber-dâr-ı yâr: Sevgilinin darağacına çekilmiş olan kişi. ***Ber-güzer (Ber-güzâr):*** Hediye, hatıra. ***Ber-güzîde:*** Pek seçkin.***Ber-hevâ:*** Boş, faydasız, lüzumsuz. Havaya uçurulmuş. ***Ber-kadem:*** Ayağın üstü. (Bkz. Nazar ber-kadem) ***Ber-kâm:*** Arzusuna kavuşmuş, murâdına ermiş. ***Ber-kâr:*** İş sâhibi, kâr sâhibi. ***Ber-karâr:*** Kararlı. ***Ber-murâd:*** Arzusuna kavuşan, dileğine eren. ***Ber-siyāk:*** Aynı üslûpta, aynı tarzda. ***Ber-vefk-ı merâm:*** İsteğine uygun olarak.

Berg:** Yaprak. ***Berg-i dil: Gönül yaprağı. ***Berg-i gül:*** Gül yaprağı. ***Berg-i gül-i gülbün:*** Gül ağacının yaprağı. ***Berg-i gülbün-i yâr:*** Sevgilinin gül ağacının yaprağı. ***Berg ü bâr:*** Yaprak ve meyve.

Berk:** Şimşek. ***Berk-veş: Şimşek gibi. ***Berkıyâ:*** Ey şimşek! ***Berrâk:*** Çok parlak, aydınlık, ışıklı.

***Berr ü bahr:** Kara ve deniz.

***Berûn (Birûn):** Dışarı, dış.

***Bes:** Kâfi, yeter, yetişir.

***Besâlet:** Bahâdırlık, yiğitlik, cesurluk.

***Beste-dil:** Gönlü bağlı, âşık.

***Beşâret:** Müjde, sevindirici ha-

ber. ***Beşîr:*** Müjde getiren, müjdeci.

***Beşeriyet:** İnsanlık.

Bevvâb:** Kapıcı. ***Bevvâb-ı dergâh: Dergâh'ın kapıcısı. ***Bevvâb-ı Muhammedî:*** Hakîkat-i Muhammedî kapısında bekleyen. (Bkz. Hakîkat-i Muhammedî)

Beyân:** Anlatma, açık söyleme. ***Beyân-ı Furkân: Kur'ân'ın açıklaması.

Beyt:** Ev. ***Beyt-i Hudâ, Beyt-i İlâhî, Beyt-i Mevlâ, Beyt-i muallâ, Beyt-i Muazzam: Alah'ın evi. Kâbe. Mü'minin gönlü. ***Beyt-i kerem:*** Kerem evi. ***Beyt-i sanem:*** Put evi, puthâne. ***Beyt-i Ümmühân:*** Ümmühân'ın evi. (Bkz. Ümmühân).

***Bezistan (Bedesten):** Kumaş, alış verişi yapılan çarşı .

Bezm:** Meclis. Sohbet meclisi. Muhabbet meclisi. ***Bezm-i âşinâ: Âşinâ meclisi. (Bkz. Âşinâ) ***Bezm-i ayş u işret:*** Yiyip içme meclisi. *Tasavvufta*: Talib-i sâdıkların İlâhî feyz ve neşe tahsili için uğradıkları meclis. ***Bezm-i cânân:*** Sevgilinin meclisi. ***Bezm-i dilârâ:*** Gönül süsü sevgilinin meclisi. ***Bezm-i dilber*:** Gönülleri kendine çekip alan sevgilinin meclisi. ***Bezm-i dil-gûşâde:*** Gönül açan, kalbe ferahlık veren meclis. ***Bezm-i elest, Bezm-i ezel:*** Cenâb-ı Hakk'ın "Ben sizin Rabb'iniz değil miyim" diye sorduğu, rûhların da "evet, Rabb'imizsin" şeklinde cevap verdikleri meclis . (A'raf Sûresi/172) ***Bezm-i evvel:*** Önceki meclis. (Bkz. Bezm-i elest) ***Bezm-i güzel*:** Güzel meclisi. ***Bezm-i hitan*:** Sünnet düğünü, sünnet meclisi. ***Bezm-i hûbân:*** Güzellerin meclisi. ***Bezm-i hüş-yâr*:** Hüşyâr meclisi. (Bkz. Hüş-yâr) ***Bezm-i irfân*:** İrfân meclisi. ***Bezm-i merhamet*:** Merhamet meclisi. ***Bezm-i mestân*:** Mestler meclisi. (Bkz. Mest) ***Bezm-i mey:*** İlâhî aşk, feyz ve neşe meclisi. ***Bezm-i mey-i vahdet*:** Vahdet şarabının meclisi. Ayrılık, gayrılık ve yabancılığın bulunmadığı ve bunlara ait elem, keder, gam ve gussanın yer almadığı, yalnız bir ve tek olan O'nun tecellîsi ile feyz ve neşeye gark olmuş meclis. ***Bezm-i mey ü mül:*** Şarap ve içki meclisi. *Tasavvufta*: İlâhî feyz ve neşe meclisi. ***Bezm-i muhabbet:*** Muhabbet meclisi. ***Bezm-i rindân:*** Rindler meclisi. (Bkz.Rind) ***Bezm-i risâlet:*** Peygamberlik meclisi. ***Bezm-i safâ*:** Safâ meclisi. ***Bezm-i seâdet*:** Seâdet meclisi. ***Bezm-i semâver*:** Semâver meclisi. ***Bezm-i sultân*:** Pâdişah, hükümdar meclisi. ***Bezm-i vahdet:*** Vahdet meclisi. ***Bezm-i vâlâ*:** Yüce meclis. ***Bezm-i vuslat*:** Sevgiliye kavuşma meclisi.

Bî:** "siz, mez" , "ile" anlamında ön ek. ***Bî-aded: Sayısız. ***Bî-bâb:*** Uygunsuz. ***Bî-behre*:** Nasipsiz, mahrûm. ***Bî-bende*:** Bendesiz. (Bende) ***Bî-câm*:** Kadehsiz. ***Bî-cân:*** Cansız. ***Bî-çâre*:** Çâresiz. ***Bî-çâre-yi hicrân:*** Çaresiz ayrılığa düşen kimse. ***Bî-dâd*:** Zâlim, in-

safsız. ***Bî-dehân*:** Ağızsız. Konuşmadan. ***Bî-derd*:** Dertsiz. (Bkz. Dert) ***Bî-emân*:** Amansız. Kaçmaya kurtulmaya fırsat vermeyen. ***Bi-emrillah:*** Allah'ın emriyle. ***Bî-enbâz*:** Eşsiz. ***Bi-fermân-ı Hudâ:*** Allah'ın fermânı ile. ***Bî-gam*:** Kedersiz. ***Bî-gâne*:** Yabancı, el, âşinâ olmayan, ilgisiz. *Tasavvufta*: Mâneviyat yoluna girmemiş, tasavvufla tanışmamış kimse. ***Bi-gāye:*** Gāyesiz, maksatsız. ***Bî-gümân*:** Şeksiz, şüphesiz. ***Bî-haber*:** Habersiz. ***Bî-had:*** Hadsiz, sınırsız. ***Bi-hakk:***Hakkı için. ***Bi-hakk-ı E-had:*** Ehad (tek) olan Allah'ın hakkı için. ***Bî-hand*:** Gülmez. ***Bî-hemtâ:*** Eşsiz, dengi olmayan. ***Bi-hurmet*:** Hürmetine. ***Bî-hûş:*** Sarhoş. *Tasavvufta*: Şarabın aklı örtmesi gibi, İlâhî feyz ve neşe de sâlikin beşeri sıfatlarını örter. ***Bî-hûş-veş*:** Akılsız gibi, sarhoş gibi. ***Bî-ihtiyâr*:** Kendiliğinden, elde olmayarak. ***Bi-iznillah*:** Allah'ın izniyle. ***Bî-karâr:*** Kararsız. Rahatsız. ***Bî-keder:*** Kedersiz. ***Bî-kes*:** Kimsesiz. ***Bilâ-ilel:*** İlletsiz, îtikad bozukluğu olmaksızın. ***Bi-külli:*** Tamamıyla, bütünüyle. ***Bi-mennihî-Teâlâ:*** Allah'ın yardımıyla. ***Bî-murâd:*** Gâyesiz, emelsiz. İstediğini elde edememiş. ***Bî-nevâ:*** Nasibsiz, zavallı, muhtaç. ***Bî-nihâyet*:** Sonsuz. ***Bî-nikāb*:** Peçesiz, yüzü örtüsüz. ***Bi'n-netîce:*** Netîce olarak, sonuçta. ***Bî-pervâ*:** Korkusuz. ***Bî-şümâr*:** Sayısız. ***Bî-taraf*:** Tarafsız. ***Bî-vâr:*** Varlıksız, benliksiz. ***Bî-vefâ:*** Vefâsız. ***Bî-zâr:*** Bıkmış, usanmış, küsmüş, bezgin. ***Bî-zebân*:** Dilsiz, lisansız.

***Bîd:** Söğüt ağacı.

***Bîdâr:** Ayık, *Tasavvufta*: Kendinde olma hâli, kulluk mertebesi.

Bidâyet *(Çoğul: Bidâyât): Başlangıç.

***Bihterin:** En iyi, çok iyi. **Bilâd-ı şettâ:** Değişik, çeşitli ülkeler.

***Billûr-tek:** Billûr gibi.

***Bîmâr:** Hasta.

***Bînâ:** Gören, görücü.

***Bu'd:** Uzaklık, ırak olma. *Tasavvufta*: Kulun Allah'dan gafil olma hâli. Allah'dan uzak kalanlara ba'îd denir.

***Buğz u adâvet:** Kin, nefret, düşmanlık ve husûmet.

***Buhl ü hased:** Cimrilik ve çekememe, kıskançlık.

***Buhrân:** Kriz, bir işin tehlikeli ve karışık hâl alması.

***Buhul (Buhl):** Cimrilik.

***Buhûr:** Denizler. (Bkz.Bahr)

Buhûr:** Tütsü, amber. ***Buhûr-i feyz-i Rabbânî: Rabbânî feyzin güzel kokusu. ***Buhûr-i merhamet:*** Merhamet tütsüsü. ***Buhûr-i rahmet:*** Rahmet tütsüsü. ***Buhûr-i rahmet-i Rahmân:*** Allah'ın rahmet tütsüsü.

***Bukağ:** Köstek, zincir, bend. Çenenin alt kısmında meydana gelen ve dilberlerin güzelliğine güzellik katan kıvrım, büklüm.

***Burâk:** Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemi Mîrâç gecesi Cenâb-ı Hakk'a götüren binek. *Tasavvufta*: Aşk.

Burc-i Küfrâ:** Küfrâ burcunda. Küfrâ; eskiden Bitlis'e bağlı iken sonradan Siirt'e bağlanan Şirvan kazasının bir köyüdür. Şeyh Muhammed Küfrevî Hazretleri bu köyde doğmuştur. (Bkz. Muhammed Küfrevî) ***Burc-i dil: Gönül burcu. ***Burc-i melâhat*:** Güzellik burcu. ***Burc-i mihr-i vahdet-i Mevlâ*:** Allah'ın vahdet güneşinin burcu. ***Burc-i rızâ:*** Rızâ burcu. (Bkz. Rızâ) ***Burc-i sim ü zer:*** Altın ve gümüş burcu.

Bûse** ***(Çoğul: Bûsegân): Öpme, öpüş. *Tasavvufta*: Bâtındaki feyz ve cezbe. Alınan müjde ve sonunda hâsıl olan feyz. Rûhun vâsıtasız aldığı zevk, mânevî haz. ***Bûs etmek*:** Öpmek. ***Bûsegâh-ı Muhtâr-ı İlâhî:*** Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin öptüğü yer. Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin.

***Butlân:** Bâtıllık, boşluk, çürüklük, beyhûdelik.

Bû, Bûy:** Koku, nefha, râyiha. *Tasavvufta*: Gönlün nereden, nasıl geldiğini bilmeden aldığı feyz ve sürur. ***Bû-anber*:** Anber kokulu. (Bkz. Anber) ***Bûy-i Ahmed: Muhammedî koku. ***Bûy-i anber:*** Anber kokusu. ***Bûy-i büryân:*** Kebap kokusu. ***Bûy-i cânân:*** Sevgilinin kokusu. ***Bûy-i cinân:*** Cennetlerin kokusu. ***Bûy-i Dinarkom*:** Dinarkom (köyü)'un kokusu. (Bkz. Dinarkom) ***Bûy-i gül:*** Gül kokusu. ***Bûy-i hidâyet, Bûy-i hüdâ:*** Hidâyet kokusu. ***Bûy-i mey ü mül:*** İçki ve şarabın kokusu. *Tasavvufta*: İlâhi feyz ve neşenin mest eden zevki. ***Bûy-i muhabbet:*** Muhabbet kokusu. ***Bûy-i nesîm:*** Nesîmin kokusu. (Bkz. Nesîm) ***Bûy-i nübüvvet:*** Peygamberlik kokusu. ***Bûy-i Rahmânî:*** Rahmânî koku. ***Bûy-i reyhân*:** Reyhân kokusu. ***Bûy-i zülf:*** Zülfün kokusu. (Bkz. Zülf)

***Büdelâ:** Allah tarafından âlemî mânen yönetmekle görevlendirilmiş ve kendilerine olaylara hükmetme izni verilmiş olan velîlerin belli bir mertebede olanları. (Bkz. Ebdâl ü aktâb)

Bülbül** ***(Çoğul: Bülbülân): Şakıyışlarıyla ağlayıp-inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri söyleyen bir âşığın timsâlidir. Bâzan âşığın kendisi, bâzan canı, bâzan da gönlü olur. Bülbül güle âşık kabul edilir. Bu durumuyla âşığa çok benzer. Üstelik güzel sesi de âşığın güzel sözleri, şiirleridir. Nasıl bülbül gülsüz olmazsa, âşık da mâşuksuz olamaz. Gülün dikenleri nasıl bülbülün ciğerini delerse, sevgilinin eziyetleri de âşığın bağrını deler. Kısaca bülbülün her özelliği âşıkta mevcuttur. ***Bülbül-âsâ:*** Bülbül gibi. ***Bülbül-i bâğ-ı ezel:*** Ezel bağının bülbülü. ***Bülbül-i bezm-i fetedellâ:*** "Fetedellâ" meclisinin bülbülü. Necm sûresinin 8. âyetine işâretle Hz. Muhammed sallallahu a-

leyhi vesellemin Mîrâç'ta Allah'a yakınlık derecesi belirtilmektedir. ***Bülbül-i cân:*** Cân bülbülü. ***Bülbül-i dil:*** Gönül bülbülü. ***Bülbül-i dil-cû:*** Gönlü çeken bülbül. ***Bülbül-i handân:*** Gülen, mutlu bülbül. ***Bülbül-i nâlân:*** İnleyen, sızlayan, figân eden bülbül. ***Bülbül-i şeydâ:*** Çılgın bülbül. *Tasavvufta*: Şiddetli sevgi ve aşk hisleriyle coşup kendinden geçen âşık. ***Bülbül-i vahdet:*** Vahdet bülbülü. ***Bülbül-i zâr:*** Ağlayan, inleyen bülbül. ***Bülbülistân-ı belagat:*** Sözün en güzelini söyleyen bülbüller bahçesi. ***Bülbül-tek:*** Bülbül gibi.

Bülend:** Yüksek, ulu, yüce. ***Bülend-âvâz: Yüksek ses, haykırma.

***Bünyâd:** Temel, esas. Yapı, bina *Mecâzen*: Güven, îtimad.

***Bürhân:** Delil, ispat.

***Büryân (Biryân):** Kebap.

Büt:** Sevgili, mâşuk, matlûb, yâr. ***Büt-gede, Büthâne: Mâbed, duâ edilen makām. *Tasavvufta*: Mârifet-i İlâhiyye'ye (İlâhî bilgilere) şiddetle hasret duyan kâmil ârifin gönlü. ***Büt-i perestân:*** Putperestler.

***Büzr-i muhabbet:** Sevgi tohumu.

C

***Câbecâ:** Yer yer, ara sıra...

Câdû:** Çok güzel göz. ***Câdû-mekkâre: Düzenbaz, aldatıcı cadı.

***Ca'fer-i Sâdık:** Hz. Hüseyin'in torunu olan Muhammed Bâkır Hazretleri'nin oğludur. Hicrî 83'te Medine-i Münevvere'de dünyaya gelmiştir. Ca'fer-i Sâdık Hazretleri H. 148'de 65 yaşında Medine'de vefât ederek babasının kabri yanına defnedilmiştir.

***Câh-i gaflet:** Gaflet hâli.(Bkz. Gaflet)

***Câhid:** Cehdeden, elinden geldiği kadar çalışan.

***Câhil ü nâdân:** Bilgisiz, kaba, anlayışı kıt.

***Câhil ü cefâkâr:** Eziyet eden câhil.

Câlis:** Oturan, tahta çıkan. ***Câlis-i hünkâr: Tahtda oturan, iktidarda bulunan. ***Câlis-i kürsî-i istiğnâ:*** İhtiyaçsızlık, nazlanma kürsüsünde oturan. ***Câlis-i ser-sadr:*** Gönülde en yüksek mevkîde yeri olan. Baş sedire oturan. ***Câlis-i taht-ı "ev-ednâ"***:Ev-ednâ tahtında oturan. Peygamber Efendimiz. (Bkz. Ev-ednâ)

Câm:** Kadeh, kâse. *Tasavvufta* : Hâller. Ârifin içi mârifetle dolu olan gönlü. ***Câm-ı şerbet-i şerîat: Şerîat şerbetinin kadehi, şerîat hükümleri. ***Câm-ı aşk-ı yâr:*** Dostun aşk kadehi. ***Câm-ı celi:*** Parlak, açık kadeh. En büyük kadeh. ***Câm-ı cihannümâ:*** Âlemi gösteren kadeh, içinde kâinatın göründüğü kâse. *Tasavvufta*: Ârifin kalbi, hak erenlerinin derûnu. ***Câm-ı cila:*** Parlak cam. ***Câm-ı cur'a:*** Bir yudumluk kadeh. ***Câm-ı dürer-bâr:*** İnciler saçan kadeh. ***Câm-ı ecel:*** Ölüm kadehi.

Câm-ı fenâ: Bu dünya, geçici âlem. ***Câm-ı gülgûn*:** Gül renkli kadeh. ***Câm-ı hamrâ*:** Kızıl (renkli) kadeh. ***Câm-ı hikmet:*** Üstün akıl ve yüksek ilim, gizli sır, ne olduğu anlaşılmaz sebeb ve hakîkatin kadehi. ***Câm-ı hüdâ:*** Hidâyet kadehi, hidâyet vesilesi. ***Câm-ı irfân:*** İrfân kadehi. (Bkz. İrfân). ***Câm-ı kalb*:** Gönül kadehi. ***Câm-ı mey*:** Mey kadehi. (Bkz. Mey) ***Câm-ı mey-i "Hâ-mîm" :*** "Hâ-mîm" şarabının kadehi. "Hâ-mîm", Kur'ân-ı Kerîm'de bâzı sûrelerin başında yer alan "hurûf-i mukataa"dandır. Gerçek anlamını Allah Teâlâ bilir. Müfessirler değişik yorumlar getirmişlerdir. ***Câm-ı mey-i cân:*** Cân şarabının kadehi. (Bkz. Mey.) ***Câm-ı mey-i esrâr-ı Hak:*** Hak sırlarının mey kadehi. (Bkz. Mey) ***Câm-ı mey-i işret-geh:*** İlâhî feyiz ve neşenin cereyân ettiği meclislerde o feyz ve neşenin elde edilmesine vesîle olan şey. ***Câm-ı mey-i mânâ:*** Mânevî içki kadehi. *Tasavvufta*: Mânevî feyz ve neşenin elde edilmesine vesîle olan şey. ***Câm-ı mey-i muhabbet:*** Muhabbet meyinin kadehi. (Bkz. Mey) ***Câm-ı mey ü mül***: İlâhi aşk kadehi. ***Câm-ı mey-i rûz-i elest:*** Elest gününün mey kadehi.(Bkz. Elest bezmi, Mey) ***Câm-ı mey-i vahdet:*** Vahdet meyinin kadehi. (Bkz. Mey) ***Câm-ı muhabbet:*** Muhabbet kadehi. ***Câm-ı mücellâ:*** Parlak, cilalı kadeh. Kalbinin nûru dışına aksetmiş nûrânî insanları ifâde eder. ***Câm-ı şerâb:*** İçki bardağı.

Câme:** Elbise, çamaşır, giyecek şey. ***Câme-i Ahmed:Ahmed, Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin elbisesi. ***Câme-i cân*:** Cân elbisesi. ***Câme-i cânbâz:*** Cân ile oynayanın elbisesi. ***Câme-i edeb*:** Edeb elbisesi. ***Câme-i gülgûn*:** Gül renkli elbise. ***Câme-i muhabbet*:** Muhabbet elbisesi.

Câmi:** Toplayan, içine alan. Büyük mescit. ***Câmi-'i irfân: Mânevî ve rûhî tecrübe ile elde edilen bilgileri kendinde toplayan. ***Câmi-'i kütüb:*** Kitapları toplayan. ***Câmiu'l-kemâlât*:** Bilgi ve ahlâk bakımından olgunlukları kendinde toplayan.

Cân:** Rûh. *Tasavvufta*: İnsan rûhu, Rahmânî nefes. Hakk'ın tecellîleri. ***Cânâ: Ey cân, ey sevgili. ***Cânbâz:*** Cân ile oynayan, cânını tehlikeye koyan, cânbaz. ***Cânbâz-ı dilber:*** Cân ile oynayan dilber. ***Cânbâz-ı mekkâr:*** Cânla oynayan hilekâr, düzenbâz. ***Cânbâz-ı zemân:*** Zamanın cânbâzı. ***Cân-cû:*** Cân arayan. ***Cân-dâde:*** Bir şeye cândan bağlanmış, cân vermiş. ***Cân-fezâ:*** Gönüle ferahlık veren, cân katan. *Tasavvufta*: Sâliki fenâdan uzaklaştırarak ona bâkî ve ebedî zevk tattıran. ***Cângâh (Cângeh):*** Cân evi kalp, gönül. ***Cân-gûş:*** Cân kulağı. ***Cânhâne:*** Cân evi, kalp, gönül. ***Cân-ı bâkî*:** Ölümsüz olan cân. **Cân-ı cân:** Cânın cânı. Rûha cân veren. ***Cân-ı civân:*** Civânın cânı.***Cân-nisâr*:** Sevdiği için canını ve-

ren. ***Cân-pâre:*** Cân parçası, insanın cânının parçası kadar değerli olan kimse. ***Cân-pâre-i Zehrâ:*** Hz. Fatıma'nın cân-pâresi. ***Cânsûz*:** Cân yakıcı. **Cân u dil:** Cân ve gönül. ***Cân u ten:*** Rûh ve beden.

Cânân:** Yâr, mâşuk, sevgili. *Tasavvufta:* Mevlâ, Rab, Allah, Resûlullah Eefendimiz ve ehli kâmil mürşidler için de kullanılır. ***Cânâne-veş: Cânâne gibi, sevgili gibi.

Câr:** Komşu. ***Câr-ı Muhammed: Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin komşusu. ***Câr-ı Mürtezâ:*** Hz. Ali kerremallahu vecheh'in komşusu. ***Câr-ı Rıdvân:*** Rıdvân komşusu. (Bkz.Rıdvân)

***Cârî:** Akan, geçen, yürüyen.

***Câsûsü'l-kulûb:** Kalblerin hâlinden haber veren.

***Câvidân:** Sonu olmayan, sonsuz, dâimî.

Cây:** Yer, makam, mevki**.** ***Cây-ı meserret*:** Sevinç yeri. ***Cây-ı selâmet*:** Emniyet, selâmet yeri. ***Cây-ı sürûr: Sevinç yeri, sürûrlu yer.

***Câzibe-i cânân:** Sevgilinin câzibesi.

***Cebbâr:** Esmâ-i hüsnâdandır. Kuvvet ve kudret sâhibi .

Cebel:** Dağ. ***Cebel-i Arafat: Arafat dağı. (Bkz. Arafat) ***Cebel-i dil:*** Gönül dağı.

Ced:** Dede. ***Ced-be-ced: Dededen dedeye. ***Cedde-i pâk-i Muhammed Mustafâ:*** Muhammed Mustafâ sallallahu aleyhi vesellemin temiz ninesi. Hz.Havva. ***Cedd-i a'lâ:*** Yüce ced. Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem. ***Cedd-i Geylâni:*** Abdülkādir Geylânî'nin dedesi. Hz. Ali kerremallahu vecheh. ***Cedd-i pâk*:** Temiz, hâlis, mübârek dede. ***Cedd-i zî-şân*:** Şân sahibi dede. ***Ceddü'l-Haseneyn:*** Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'in dedesi, Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem.

Cedel:** Kavga. Doğruyu bulmak için değil, üstün görünmek için çekişme. ***Cedel-cû: Kavga, çekişme arayan.

***Cedîd:** Yeni.

***Cedvel-i kudret:** Kudret cedveli. Levh-i mahfûz.

***Cefâ-cû:** Eziyet ve sıkıntıyı araştıran.

***Cehl-i celî:** Apaçık cehalet, pek câhil.

Celâl**:* Ululuk,büyüklük. *Tasavvufta:* Mâşukun âşıka asla muhtaç olmadığını göstermesi için ululuğunu izhâr etmesi, âşıkın gururunu kırarak onun ne kadar çâresiz olduğunu ona ispatlaması. ***Celâl-i Celîl: Yüce Allah'ın celâli. ***Celâlet:*** Son derece büyük. Azamet. Cenâb-ı Hakk'ın kahrının ve azametinin tecellîsi.

Celb etmek:** Kendi tarafına çekmek, gütürmek. ***Celb-i dünyâ: Dünyâyı (dünyalığı) kazanmak.

***Celî:** Âşikâr, meydanda, açık, parlak.

***Celîl:** Esmâ-i hüsnâdandır. Yü-

celik sıfatları bulunan. Büyük, ulu.

***Celîs-i meclîs-i ehl-i hakîkat:** Hakîkat ehlinin meclisinde oturan.

***Cellâd-ı çeşm:** Öldüren göz, baktığı kimseyi öldürürcesine tesir altında bırakan göz.

Cem':** Toplama, toplanma. ***Cem-'i emvâl: Mal toplama. ***Cem-'i hâtır:*** Hâfıza kuvvetinin bütünlüğü. *Tasavvufta:* Kalbin ve zihnin mâsivâ ile olan bağlarının kesilip Hakk'a teksîf edilmesi, yoğunlaştırılması. ***Cem'iyet-i kerrûbiyân:*** Allah'a en yakın melekler topluluğu. ***Cem' ü celb:*** Toplama ve kendi tarafına çekme.

Cemâl:** Güzellik. Yüz güzelliği. *Tasavvufta:* Âşıkın ısrarlı rağbeti ve talebi üzerine mâşukun kemâlleri izhâr etmesi. Allah'ın lütuf ve rahmet sebebi olan vasıfları. ***Cemâl-i Ahmed: Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin güzelliği. ***Cemâl-i bâ-kemâl:*** Mükemmel güzellik. ***Cemâl-i bedr-i kudret:*** Kudret dolunayının güzelliği. ***Cemâl-i bînikāb:*** Perdelenmemiş, gizlenmeyen güzellik. ***Cemâl-i cân:*** Cânın güzelliği. Rûh güzelliği. ***Cemâl-i cânân:*** Sevgilinin cemâli. ***Cemâl-i câvidânî:*** Sonsuz güzellik. ***Cemâl-i Cebbâr:*** Kuvvet ve kudret sâhibi Allah'ın güzelliği. ***Cemâl-i celî:*** Apaçık görünen güzellik. ***Cemâl-i Celîl:*** Yücelik sıfatları bulunan Allah'ın cemâli. ***Cemâl-i cîm:*** Cîmin güzelliği. (Bkz. Cîm-i cemâl) ***Cemâl-i cîm-i cânân:*** Sevgilinin cîminin güzelliği. (Bkz. Cîm-i Cemâl) ***Cemâl-i civân:*** Ter ü tâze gencin güzelliği. ***Cemâl-i dilber:*** Dilberin güzelliği. ***Cemâl-i Hak:*** Hakk'ın cemâli. ***Cemâl-i havrâ:*** Âhu gözlü dilberin güzelliği. ***Cemâl-i hazreti cânân:*** Sevgilinin cemâli. ***Cemâl-i hurşîd-i mânâ:*** Mânâ güneşinin güzelliği. ***Cemâl-i ihticâb:*** Gizlenmiş güzellik. ***Cemâl-i kibâr:*** Büyüklerin cemâli. ***Cemâl-i kudret:*** Allah'ın ezelî gücünün cemâli. ***Cemâl-i Leylâ:*** Leylâ'nın güzelliği. (Bkz. Leylâ) ***Cemâl-i nûr:*** Nûr yüzlü. ***Cemâl-i pâk:*** Tertemiz yüz. ***Cemâl-i şem-'i cânân:*** Sevgilinin ilâhî nûrunun güzelliği. ***Cemâl-i yâr:*** Sevgilinin güzelliği. ***Cemâl-i zü'l-Celâl:*** Celâl sahibi Allah'ın güzelliği. (Bkz. Celâl)

***Cemal Efendi:** Sığırlı köyündendir. Seyfeddin Efendi Hazretleri'nin bacanağı olup Faik Efendi'nin eniştesidir. Taş Mescidi'nin imamı idi.

Cemî-'i enbiyâ:** Bütün nebîler. ***Cemî-'i ihvân: Bütün ihvan.

***Cemîl:** Güzel, güzellik sahibi.

***Cemm-i gafîr:** Büyük insan kalabalığı, topluluğu.

***Cemşîd:** Pişdadiyan sülâlesinin dördüncü hükümdârı olup İran mitolojisine göre yedi yüz yahut bin yıl yaşamıştır.

***Cenâb-ı vâcibü'l-vücûd:** Varlığı vâcib, gerekli olan. Varlığı kendi zâtı sebebiyle olup, başka hiçbir şeye ihtiyaç duy-

mayan Cenâb-ı Allah.

Cennât:** Cennetler. ***Cennât-ı Firdevs: Firdevs cennetleri, sekiz cennetden biri. ***Cennât-ı hûr:*** Hûrî cennetleri. ***Cennât u hûr*:** Cennetler ve hûrîler. ***Cennet-i âcil:*** Hemen elde edilen, hazır olan cennet. ***Cennet-i Adn:*** Sekiz cennetden birinin ismidir. Nebîlere, sıddîklere, şehidlere has muhteşem ve müzeyyen bir cennet olduğu hakkında bazı hadîs-i şerîfler mevcuttur. ***Cennet-i a'lâ:*** Yüce cennet. ***Cennet-i cân, Cennet-i dil:*** Gönül cenneti. ***Cennet-i cân-ı câvidân:*** Ölümsüz, sermedî cân cenneti. ***Cennet-i Firdevs-i a'lâ:*** Yüce Firdevs cenneti. ***Cennet-i gufrân:*** Afv ve merhamet cenneti. ***Cennet-i Me'vâ-yı hidâyet:*** Hidâyet durağı cennet. ***Cennetü'l-Me'vâ, Cennet-i Me'vâ:*** Dünyada iken iyi amellerde bulunan mü'minlerin gideceği, içinde barınacağı cennet yurdu. "Şehidlerin ruhlarının barınacağı cennetlerden bir nevîdir" de denmiştir. Arş'ın sağında olduğu rivâyet olunur. Kur'ân-ı Kerîm'de "en-Necm" sûresinin 13-15. âyetlerinde, Peygamber Efendimiz'in Cebrâil aleyhisselâm'ı Mîrâç'da aslî hey'eti ile gördüğünden bahs olunurken, "Andolsun ki onu diğer bir defa da Sidretü'l-müntehâ'nın yanında gördü ki, Cennetü'l-me'vâ onun yanındadır" buyurulmaktadır.

***Cenûb:** Güney.

***Cerâ mâ-cerâ:** Olan olmuş, olmuş bitmiş.

***Ceres:** Çıngırak veya zil sesi. *Tasavvufta:* Kahır türünden olmak üzere kalbe gelen kısa İlâhî hitâb. Bu yüzden Peygamber Efendimiz vahyi çıngırak sesine benzetmiş ve bunun son derece çetin bir vahiy türü olduğunu belirtmişti. Gerçekten de çok kısa ve kapalı olan hükümleri ayrıntılarıyla kavramak gayet güçtür.

***Cesim Efendi:** Şeyh Nesîm Efendi'nin oğlu. (Bkz. Nesîm Efendi)

Cevâd:** Cömert, eli açık. ***Cevâdü'n-kerîm: Eli açık, cömert, kerem sâhibi.

***Cevâhir:** Cevherler. Çok kıymet verilen ve az bulunan şeyler.

***Cevârih-i a'zâ:** Uzvun parçaları.

***Cevâz:** İzin verme, yol verme.

Cevher:** Var olan bir şeyin özü. Yaratılıştan gelen değer, fıtrî kabiliyet, değer, kıymet. ***Cevher-fürûşân*:** Cevher satanlar. ***Cevher-i akliye: Akıl cevheri. ***Cevher-i cân:*** Cân cevheri. ***Cevher-i şeh-vâr*:** Şâhlara yakışır kıymetli mücevher. ***Cevher-şinâs*:** Cevherden anlayan.

Cevlân (Cevelân):** Dolaşma, kaynama, yerinde duramayıp gezme. ***Cevlângâh: Gezinti yeri.

Cevr:** Ezâ, cefâ, azab, işkence. ***Cevr-i cefâkâr: Cefâkârın cevri, eziyeti, işkencesi. ***Cevr-i yâr:*** Sevgilinin eziyeti, zahmeti. ***Cevr ü cefâ*:** Cefâ, eziyet, sıkıntı, üzüntü, zulüm.

Cezbe** ***(Çoğul: Cezebât): Çekme,

çekiş mânâsındadır. *Tasavvufta:* Kulun varlığının Allah tarafından kendi yüce varlığına çekilmesidir. Bu hâle erişen sâlik, beşerî vasıflardan sıyrılarak, Hak varlığına erişir. Cezbe, başka bir deyişle, kulun Allah' a yakınlığından doğan "kendinden geçmişlik" hâlidir. Bu hâl insana, bâzan mürşide bağlanmadan, kendiliğinden de gelebilir. Böylesi, hakîkate ulaşmış demektir. Cezbe sâhibi kimselere "meczûb" denir. Cezbeye tutulan bir kimse, sonradan kâmil bir mürşide intisâb ederse, ulaştığı hakîkatin makām ve tecellîlerini görmek imkânını da elde eder ki, bunlar hakîkat erlerinin üstünleri sayılırlar. ***Cezbe-i İlâhi:*** İlâhî cezbe. ***Cezbe-i Rahmân:*** Rahmân olan Allah'ın cezbesi. ***Cezebât u kerâmât-ı dil:*** Gönül kerâmetleri ve cezbeleri. (Bkz. Kerâmet)

***Ci'fe:** Lâşe, leş.

Cibrîl, Cibrîl-i Emîn** ***(Çoğul: Cibrîlân): Dört büyük melekden biri olup, Allah'ın vahyini peygamberlerine iletmekle vazîfelidir. ***Cibrîl-i cân*:** Gönül elçisi.

***Cidde:** Suudî Arabistan'ın Kızıldeniz kıyısındaki liman şehri.

Ciğer:** Bağır, iç. ***Ciğer-büryân: Ciğer kebabı. Yanmış kavrulmuş ciğer. ***Ciğer-dûz*:** Ciğeri delip geçen. ***Ciğergâh:*** Ciğerin bulunduğu yer. Cân evi. Gönül. ***Ciğer-hûn:*** Ciğeri kan içinde. *Mecâzen*: Çok muztarip. ***Ciğer-i atşân:*** Susamış, susuz ciğer. ***Ciğer-kûşe-i Ahmed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin ciğer köşesi. Hz. Hüseyin. ***Ciğer-pâre:*** Ciğer parçası, sevgili, evlât, torun. ***Ciğer-sûz*:** Çok acıklı, ciğer yakan.

***Cihan-nümâ:** Dünyayı gösteren.

Cilâ-yı câm-ı aşk:** Aşk kadehinin parlaklığı. ***Cilâ-yı câm-ı hamrâ: Kırmızı renkli kadehin parlaklığı. (Bkz.Bâde-i hamrâ)

Cilve:** Naz, güzele yakışan duruş ve davranış. Eşyâda ve insanda İlâhî kudret eserlerinin belirip görünmesi, Allah'ın takdirinin ortaya çıkması. Güzellerin gönül fetheden ve hoşa giden hâl ve hareketleri. ***Cilve-bâz: Cilveli, nazlı, edâlı. ***Cilve-endâz*:** Cilveli. ***Cilvegâh, Cilvegeh, Cilvegâh-ı Hazreti Cânâne:*** Cenâb-ı Hakk'ın tecelli mahalli gönül. ***Cilvegâh-ı rahmet:*** Rahmet tecellisi. ***Cilve-ger:*** Cilve ve naz eden, cilveli. Tecellî eden. ***Cilve-i celî*:** Aşikâr cilve. ***Cilve-i haml:*** Karnında taşıdığı çocuğun; Hz.Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin cilvesi. ***Cilve-i hubb-i İlâhî*:** İlâhî sevginin cilvesi. ***Cilve-i per-i rûyân***: Peri yüzlü güzellerin cilvesi. ***Cilve-i Rabbâni:*** Allah'a mahsus cilve. ***Cilve-i tâze:*** Genç delikanlının cilvesi. ***Cilve-mendân*:** Cilveliler.

***Cîm:** Cîm harfi. *Tasavvufta:* Cîm harfi, kıvrımı bakımından güzelin yanağına sarkan zülfü, karnındaki nokta ise beni temsil eder. Ben ise zülfün telle-

riyle kurulmuş tuzağa serpilmiş tâne gibidir. Kuş tâneye olan arzusu sebebiyle tuzağı fark etmeyecek ve yakalanacaktır. Tasavvufî terbiye yolunda sâlike böyle tuzaklar kurulmuştur. Sâlikin gönül kuşu, hevâ semâsında başı boş dolaştıkça nefis ve şeytana av olabilir. Onun için mürşidi onu tuzak kurup yakalar ve muhafaza altında terbiye eder. ***Cîm-i cemâl:*** Cemâlin cîmi, zülüf. Zülüf; güzelin yanaklarına güzellik nakşeden kalem gibidir ve cim harfi yazmaktadır. Bu kalemden damlayan mürekkeb ise güzelin benidir. Şu halde zülüf, cîm olunca, cîmin noktası da ben olur.

Cinân:** Cennetler. ***Cinân-ı câvidân: Sonsuzluk cennetleri. ***Cinân-ı hikmet:*** Hikmet cennetleri. ***Cinân-ı mânevî:*** Mânevî cennetler.

***Cîrân:** Komşular.

Cism-i cihân:** Dünya varlığı, dünyalık. ***Cism-i kebîr: Büyük cisim. ***Cism-i latîfî:*** Latîf olan cisim.

***Civân:** Genç, erkek, delikanlı.

Civâr:** Yakın yer, yakın komşu. ***Civâr-ı sultân: Sultânın yakını, etrâfı. ***Civâr-ı yâr:*** Sevgilinin yakını, etrâfı.

Cûd:** Cömertlik, el açıklığı. ***Cûd-i Hak, Cûd-i Mevlâ: Allah'ın cömertliği. ***Cûd-i nûr:*** Cömertlik nûru. ***Cûd-i vücûd:*** Bütün ilâhî lütuf ve ikramların sebebi Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin varlığı.

***Cur'a:** Yudum, içim, kadehin dibindeki son damla. *Tasavvufta:* Sâlik bazen ilâhî feyzin bir damlasına veya bir yudumuna canını vermeye hazırdır. Bazen de bir yudum kalıncaya kadar ilâhî feyz kadehini içmiş, artık o son cür'a ile tamamen kendinden geçmiştir.

***Cûş:** Coşmak, kaynamak, taşmak.

***Cü'al-veş:** Gübre böceği gibi.

***Cüd bi-lutfik yâ İlâhî men lehû zâdün kalîl:** Hz. Ebû Bekir'in meşhur kasîdesinden bir mısra. Bu bölümün yer aldığı beyit şöyle: Cüd bi-lütfik yâ İlâhî men lehû zâdün kalîl/Müflisün bi's-sıdki ye'tinde bâbik yâ Celîl. "Yâ İlâhî artır lütfunu, azığı tükenmek üzre olana, ey Celîl olan Rabb'im, o gerçekten senin kapına herşeyini yitirmiş olarak geliyor".

***Cüdâ:** Ayrı düşmüş, ayrılmış.

***Cühelâ:** Cahiller.

***Cündullah:** Allah'ın askeri.

***Cüneyd-i alî-şân:** Şânı yüce Cüneyd. (Bkz. Cüneyd-i Bağdadî)

***Cüneyd-i Bağdadî:** Ebu'l-Kâsım b. Muhammed el-Hazzâz el-Kavârîrî. Doğum târihi bilinmemektedir. Aslen Nihâvendli'dir. Bağdat'da doğup büyümüştür. 279/892 yılında Bağdat'ta vefât etmiş ve Şünûziye kabristanında defnedilmiştir.

***Cünûd-i gam:** Gam askerleri.

***Cünûn:** Delilik, cinnet. Aşkın gâlip gelmesi.

***Cürm:** Suç.

Cüz:** Parça. ***Cüz-i esbâb: Sebeplerin bir parçası. İnsan bir parça irâdeye yani seçme yetkisine sahip olduğu gibi Cenâb-ı Hakk'ın insana seçmesi için bıraktığı sahada cüz'îdir. Meselâ hiç kimseye nerede doğacağını veya nerede öleceğini seçme hakkı verilmemiştir. ***Cüz-i ihtiyar:*** "İrâde-i cüz'iyye". Cenâb-ı Hakk'ın insana vermiş olduğu sınırlı irâde. ***Cüz-i kesb*:** Kazancın bir parçası, bir parça kazanç.

Ç

***Çâh:** Kuyu.

***Çâker:** Kul, köle.

Çâr:** Dört. ***Çâr-civâr, Çar-etrâf, Çâr-sû, Çâr-taraf*:** Dört taraf, dört yan. ***Çâr-çeşm*:** Dört göz. ***Çâr-ebrû*:** Çatık kaş. ***Çâr-ı unsur: (Anâsır-ı erbaa). Toprak, su, hava, âteş. *Tasavvufta:* Sûfiler nefsin dört mertebesini dört unsura benzetirler. Nefs-i emmâre, âteşe; Nefs-i levvâme: havaya; Nefs-i mülhime, suya; Nefs-i mutmainne, toprağa benzetilir. ***Çâr-i yâr:*** Dört dost. ***Çâr-i yâr-i bâsafâ:*** Safâlı, gönlü ve rûhu aydınlık dört dost. (Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali). ***Çâr-i yâr-i velî:*** Dört sevgili dost. ***Çâr-kûşe***: Dört köşe, dört taraf, dört yön. ***Çâr-kûşe-i âlem*:** Dünyanın dört bir tarafı. ***Çâr-kûşe-i gönül*:** Gönlün dört bir yanı. ***Çâr-kûşe-i hayret:*** Büsbütün hayret. ***Çâr-kütüb:*** Dört kitap. Kur'ân, Tevrat, Zebur, İncil. ***Çâr-pâ:*** Dört ayaklı hayvan. ***Çâr-per*:** Dört kanat.

***Çâre-sâz:** Çâre bulan, tedbir düşünen.

Çarh:** Çark, tekerlek gibi dönen şey. Gökyüzü, âlem, dünya. Talih, baht, zaman. ***Çarha çekmek: Bir kimseyi dönen çarka bağlayıp işkence yapmak. Hayatı cefa ile geçen kimse için dönen şu dünya bir işkence çarhı gibidir. ***Çarh-ı çenber*:** Dönen çenber. Kâinattaki hâdiselerin, Cenâb-ı Hakk'ın irâde buyurduğu şekilde cereyân edişi. ***Çarh-ı devrân, Çarh-ı felek, Çarh-ı gerdûn:*** Dünya, felek, zaman, talih, kader. ***Çarh-ı keçrev*:** Aykırı ve eğri büğrü dönen çark. Kötü tâlih. ***Çarh-ı ser-gerdân*:** Âvâre, şaşkın çark. Dünyanın akıl almaz, ölçü tanımaz hâdiseleri.

***Çârnâçâr:** İster istemez, çaresiz.

Çenber-i çarh:** Dünyanın gidişâtı. ***Çenber-i eflâk: Göklerin çenberi.

***Çend:** Ne kadar. ***Çend-rûz*:** Birkaç gün.

***Çeng:** Kanuna benzeyen, dik tutularak çalınan telli bir mûsiki âleti.

***Çengâl-i zülf:** Zülfün çengeli, kıvrımı. (Bkz. Cîm-i Cemâl)

***Çerh:** (Bkz. Çarh)

Çerağ:** Mum meş'ale gibi ışık veren şey. Çıra, ışık, alev. *Tasavvufta*: Nur, mârifet. ***Çerâğ-ı Kur'ân: Kur'ân'ın ışığı, nûru. ***Çerâğ-ı ravza-i dil:*** Gönül bahçesinin nûru.

Çeşm:** Göz. ***Çeşm-i bîdâr*:** Uyanık göz. ***Çeşm-i câdû: Çok güzel göz. *Tasavvufta*: İlâhî cezbe.***Çeşm-i ibret:*** İbret gözü. ***Çeşm-i irfân:*** İrfân gözü. ***Çeşm-i nem:***Gözü yaşlı. ***Çeşm-i siyâh:*** Siyah göz.

***Çign:** Bitişik, en yakın.

***Çihâr-ı yâr, çihâr-yâr:** Dört dost. (Bkz. Çâr-i yâr)

***Çîn-i mâçîn:** Çin ülkesi.

***Çirk-i dünyâ:** Dünyâ kiri.

***Çul-pûş:** Dünyâya metelik vermeyen. Maddi şeylere önem vermeyen. Giyimde gösterişe önem vermeyen.

D

Dâd:** Sızlanma. Feryad, figân. İhsân, atiye. ***Dâd-res: Yardıma yetişen, yardımcı. ***Dâd u feryâd:*** Yardım istemek için sızlanarak çağırma.

***Dağ:** Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret. *Mecâzen*: Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara. ***Dâğ-dâr*:** Dağlanmış, yaralı, pek müteessir. ***Dâğ-ı derûn*:** Yürek yarası, gönül acısı. ***Dâğ-ı lâle*:** Lâle yarası (esirlerin, mecnunların boyunlarına takılan demir halkanın yarası).

***Dâğıstân:** Dağlık yer.

Dâhil:** Giren, dâhil olan. ***Dâhil-i bâb-ı harem: Harem kapısından giren. (Bkz. Harem) ***Dâhil-i bezm-i kirâm:*** Kerem sahibi, seçkin insanların meclisine giren. ***Dâhil-i dâru'l-emân:*** Her türlü endişe ve korkudan uzak, huzur ve emniyet içerisinde olan. ***Dâhil-i dergâh:*** Dergâha giren. ***Dâhil-i dergeh-i pîr-i mugān:*** Mürşîd-i kâmilin dergâhına dâhil olan.

***Dâî:** Dâvet eden, çağıran.

***Dâim ü bâkî:** Devam eden, kalıcı.

***Dak etmek:** Çalmak, kapıyı çalmak, kapıya vurmak.

***Dâl:** Delâlet eden, bildiren. Dâl harfi. Âşığın boyu çektiği meşakkatlerden dolayı iki büklüm olmuş, yâni "elif" iken "dal"e dönmüştür.

Dâm:** Tuzak. ***Dâm-ı aşk*:** Aşk tuzağı. ***Dâm-ı belâ*:** Belâ tuzağı. ***Dâm-ı cennet: Cennet evi. ***Dâm-ı dehan:*** Ağzın içi. ***Dâm-ı dîn:*** Din binası, okulu. ***Dâm-ı kîyl ü kāl*:** Kîyl ü kāl tuzağı. "Yapmadığınız şeyleri niçin konuşuyorsunuz" (Sâf Sûresi/2) Özden habersiz, sözle yetinen ve söze îtibâr eden kişi bu tuzağa düşer. ***Dâm-ı mehleke:*** Tehlikeli tuzak. ***Dâm-ı muhabbet:*** Muhabbet tuzağı. ***Dâm-ı sevdâ*:** Sevdâ tuzağı.

***Dâmâd-ı Peygamber:** Peygamber Efendimiz'in dâmâdı. (Bkz. Aliyyü'l-Mürtezâ)

Dâmân, Dâmen:** Etek. ***Dâmân-ı şer': Şerîat eteği. ***Dâmen-i cânân:*** Sevgilinin eteği. Mürşidin eteği. ***Dâmen-i gülbâr:*** Gül saçan, gül serpen etek. ***Dâmen-i lutf:*** Lutuf eteği. ***Dâmen-i pîr-i pîrân:*** Pîrler pîrinin eteği. ***Dâmen-i şer-'i şerîf:*** Şerefli şerîatin eteği.

Dâne:** Tâne. ***Dâne-i dür: İnci tânesi. ***Dâne-i hal:*** Ben tâneleri. ***Dâne-i ihsân*:** İyilik, ihsân tohumu. ***Dâne-i şehvâr*:** İri, kıymetli, tek inci tanesi.

Dâr:** Ev, yer. Darağacı. ***Dâr-ı bekā: Ebediyet yurdu. Âhiret. ***Dâr-ı belâ:*** Belâ evi. Dünya. ***Dâr-ı cennet*:** Cennet yurdu. ***Dâr-ı cinân:*** Cennetler evi. ***Dâr-ı devâ:*** Şifâ yurdu. ***Dâr-ı dîdâr:*** Dîdar evi. (Bkz. Dîdar) ***Dâr-ı dilber:*** Sevgilinin darağacı. ***Dâr-ı dil-güşâ*:** Gönül açan mekân, ev. ***Dâr-ı dünyâ*:** Dünya evi. Bu dünya. ***Dâr-ı emân, Dârü'l-emân:*** Emniyetli, korkusuzca yaşanılan yer. (Bkz. Emân) ***Dâr-ı fenâ*:** Sonlu ve geçici yurt. ***Dâr-ı firkat:*** Ayrılık, hasret yurdu. ***Dâr-ı harem*:** Harem evi. (Bkz. Harem) ***Dâr-ı hasret*:** Hasret evi. ***Dâr-ı hidâyet:*** Hidâyet evi. ***Dâr-ı hüsrân*:** Zarar, ziyan evi. ***Dâr-ı karar:*** Varılacak son menzil. ***Dâr-ı keder*:** Keder evi. ***Dâr-ı kerîm*:** İzzet sâhibi cömert kişinin evi. ***Dâr-ı Livâ:*** (Livâ-dâr) Sancaktar. Livâü'l-hamd sancağını taşıyan. ***Dâr-ı maîşet:*** Evin geçimi. ***Dâr-ı Mansûr*:** Mansûr'un idâm sehbası. *Tasavvufta*: Fenâ makāmı, cânı feda etme sözünün verildiği meydân. (Bkz. Hallâc-ı Mansûr) ***Dâr-ı mihnet*:** Zahmet, eziyet, dert evi. *Mecâzen*: Dünya. ***Dâr-ı na'îm*:** Cennetin sekiz tabakasından dördüncü tabakası. ***Dâr-ı rıhlet*:** Konulup, göçülen yurt, dünya. ***Dâr-ı seâdet*:** Seâdet evi. ***Dâr-ı selâmet:*** Selâmet yurdu. ***Dâr-ı şerâfet:*** Şeref ve asaletin itibarı olan yurt. ***Dâr-ı şifâ:*** Şifâ yurdu. ***Dar-ı tevhîd*:** Tevhîd evi. ***Dâr-ı ukbâ:*** Ebedî âlem. ***Dâr-ı vahdet*:** Vahdet evi. ***Dâr-ı vâlâ*:** Kıymeti yüksek yurt. ***Dâr-ı vefâ*:** Vefâ yurdu. ***Dâr-ı yâr:*** Sevgilinin evi. ***Dâr-ı zülf-i gül'izâr:*** Gül yanaklı güzelin aşağıya sarkan zülfünden kurulmuş îdam şehbâsı. *Tasavvufta:* Sâlikin Ilâhî tecellîlere mazhariyeti, onun benliğini yok etmekle yani îdam etmekle mümkündür. Sevgilinin zülfü âşığın îdam edildiği sehpanın sarkan ipi gibi düşünülür. ***Dâr ü diyâr*:** Yer, konak ve meskenler. ***Dârü'l-mihen:*** Mihnetler evi. *Mecâzen*: Dünya. ***Dârü's-safâ*:** Safâ yeri, safâ evi. ***Dârü's-selâm*:** Cennet. ***Dârü's-sürûr:*** Sevinç evi, sevinçli yer. ***Dârü'ş-şifâ:*** Şifâ evi.

***Dârâ:** İran'ın Keyâniyân sülalesinin dokuzuncu ve son hükümdârı. Ondört sene hükümdarlık etmiş ve İskender tarafından mağlup edilerek öldürülmüştür.

Darb:** Vurma,döğme. ***Darb-ı uşşâk*:** Âşıkların darbesi. ***Darb-ı zikir: Zikir kuvveti.

***Dâreyn:** Dünya ve âhiret.

Dâsitân:** Destân. Geçmiş hâdiseleri anlatan nesir veya nazım hâlinde yazı. ***Dâsitân-ı zemân: Zamanın destânı.

***Dâver:** Hükümdar. ***Dâver-i devrân*:** Zamanın hükümdârı.

***Dâvûd:** Benî İsrâil peygamberlerindendir.

***Dâye:** Dadı.

***Debbâğ:** Deri terbiye eden kimse.

***Debistân:** Mektep.

***Deccâce:** Tavuk.

***Dede (Rüstem Karaman):** 1908 târihinde dünyaya gelmiştir. Lakābı Dede'dir. 30.12.1978 târihinde vefât etmiştir. Müellif Hazretleri'nin mensûblarındandır.

***Def-i gam:** Elem ve üzüntüyü gidermek.

Defter-i ehl-i seâdet:** Ehli seâdetin kayıtlı olduğu defter. Levh-i mahfûz. ***Defter-i hikmet*:** Hikmet defteri. ***Defter-i ilm-i ledünnî: Ledün ilminin defteri. (Bkz. İlm-i ledünnî) ***Defter-i meyhâne*:** Meyhâne defteri. (Bkz. Meyhâne) ***Defter-i uşşâk*:** Âşıklar defteri.

***Dehâlet:** Birinin merhametine ve himâyesine sığınma.

Dehân:** Ağız. ***Dehân-ı irfân: Arifâne sohbet eden ağız.

***Deher (Dehr):** Dehr, zaman, devir. Dünya, âlem.

Delâlet:** Yol gösterme. ***Delâlet-i dil: Gönül rehberliği.

Delîl:** Rehber, yol gösteren. Bir dâvâyı isbâta yarayan şey. ***Delîl-i kurb-i Subhânî: Allah Teâlâ'ya yakınlığın rehberi.

Dem:** Lâhza, an, içinde yaşanılan zaman. Soluk, nefes. *Tasavvufta*: Rahmânî nefes ki, Hakk'ın feyzinden ibârettir, tecellînin zuhûr ettiği an. ***Demâdem: Sık sık. Her vakit. ***Dem-bâz, Demkeş:*** İlâhî feyiz ve neşeden nasibdâr olan. ***Dembedem:*** Bâzan, arasıra. ***Dem-i gaflet:*** Gaflet ânı. ***Dem-i İsâ:*** Hz. İsâ'nın ölüleri dirilten nefesi. ***Dem-sâz:*** Arkadaş, dost, sırdaş.

Dem:** Kan. ***Dem-i nemrîz*:** Kan yaş döken. ***Dem-i peygamber: Peygamber'in kanı.

Demhâne:** İlâhî feyzin ve tecellînin zuhur ettiği yer. ***Demhâne-i dil: Gönül demhânesi ***Demhâne-i mânâ:*** Mânâ demhânesi.

***Demîde:** Sürgün vermiş, yeni bitmiş.

***Denâet:** Alçaklık, âdîlik.

***Dendân:** Diş.

Denî:** Alçak, rezil, soysuz. ***Denîkâr: Alçaklık eden.

Denn-i mey-i mânâ:** Hakîkat, mârifet şarabının küpü. ***Denn-i muhabbet: Muhabbet küpü.

Der:** "de, içinde". ***Der-cihân: Dünyada. ***Der-dehân*:** Ağızda. ***Der-dest*:** Elde etme, tutma, yakalama ***Der-ezel*:** Ezelde. ***Der-dü-cihân:*** Her iki cihanda. ***Der-vefât:*** Vefâtında. ***Der-zebân:*** Dilde, lisanda, sözde.

Der:** Kapı. ***Der-i dergâh*:** Dergâh kapısı. ***Der-i dergâh-ı âşıkān*:** Âşıklar dergâhının kapısı. ***Der-i dergâh-ı cânân: Sevgilinin dergâhının kapısı. ***Der-i dergâh-ı dilârâ*:** Gönle hoş gelen sevgilinin dergâhının kapısı. ***Der-i dergâh-ı ha-***

rem: Harem dergâhının kapısı. (Bkz. Harem) ***Der-i dergâh-ı İlâhî:*** İlâhî dergâhın kapısı. ***Der-i dergâh-ı izzet:*** Kuvvet ve yücelik dergâhının kapısı. ***Der-i dergâh-ı kerem:*** Kerem dergâhının kapısı. ***Der-i dergâh-ı Mevlâ:*** Mevlâ'nın dergâhının kapısı. ***Der-i dergâh-ı sultân:*** Sultanın dergâhının kapısı. ***Der-i dergâh-ı yâr:*** Sevgilinin dergâhının kapısı. ***Der-i dergâh-i dildâr*:** Gönle hükmeden sevgilinin dergâhının kapısı. ***Der-i deryâ-yı kerem:*** Kerem denizinin kapısı. ***Der-i dildâr*:** Gönle hükmeden sevgilinin kapısı. ***Der-i dîvân:*** Dîvânın kapısı. ***Der-i divâr-ı dil:*** Gönül duvarının kapısı. Gönül âleminin mahremiyetini korumak için konulan prensipler veya örülen yasakların ancak zarûri hallerde kullanılabilecek taviz noktası, ciheti. ***Der-i eltâf:*** Lütufların kapısı ***Der-i gār*:** Mağara kapısı. ***Der-i Mevlâ:*** Mevlâ'nın kapısı. ***Der-i tevbe*:** Tevbe kapısı.

***Der-âgûş:** Kucaklama, sarma.

Derbân:** Kapıcı. ***Derbân-ı der-i dergâh: Dergâhın kapıcısı. ***Derbân-ı muhabbet:*** Muhabbet kapıcısı.

Derbend:** Hudut. Eli bağlı, kelepçeli. ***Derbend-i hayret: Hayret kalesi, dargeçidi.

***Derc eyleme:** İçine katma.

Derd:** Gam, ıstırap, elem. *Tasavvufta*: Hakk'a yakîn olmanın meydana getirdiği derd arınma sebebidir. Gam dünyevî, dert ise uhrevîdir. ***Derd-i deher: Zamanın derdi. ***Derd-i derûn:*** Gönül derdi. ***Derd-i deryâ-yı muhabbet:*** Muhabbetin deniz gibi büyük derdi. ***Derd-i dil:*** Gönül derdi. ***Derd-i dilber*:** Gönülleri kendine çekip alan sevgilinin derdi. ***Derd-i firâvan*:** Pek çok derd. ***Derd-i firkat:*** Ayrılık derdi. ***Derd-i füzûn*:** Çok fazla dert. ***Derd-i hezâr*:** Bin derd, pek çok derd ***Derd-i hicrân:*** Ayrılık derdi. ***Derd-i sevdâ*:** Aşk derdi. ***Derd-keşân*:** Derd çeken. ***Derd-mend (Çoğul: Derd-mendân)*:** Dertli.

***Derece-i ilm-i ledünniye:** İlm-i ledün derecesi. (Bkz. İlm-i ledün)

Derecât:** Dereceler. ***Derecât-ı şehâdet: Şehitlik dereceleri.

Dergâh, Dergeh:** Eşik,atabe. Tekke, âsitâne, zâviye. Dervişlerin ve tarîkat ehlinin toplanıp şeyh veya halîfesinin yönetimi altında zikir, âyin ve ibâdet ettikleri, seyr ü sülûk ile meşgûl oldukları, nefis terbiyesi gördükleri, rûhen ve ahlâken eğitilip, olgun kişiler hâline geldikleri yer. ***Dergâh-ı dârü'l-emân*:** Emniyetli dergâh. ***Dergâh-ı der-i dildâr: Sevgilinin dergâhının kapısı. ***Dergâh-ı Deyyân*:** Mükâfat ve cezâyı hakkıyla veren yüce Allah'ın dergâhı. ***Dergâh-ı dilârâ*:** Gönle hoş gelen sevgilinin dergâhı. ***Dergâh-ı haremgâh:*** Harem dâiresi. ***Dergâh-ı ihsân:*** İhsân dergâhı. ***Dergâh-ı İlâhî:*** İlâhî dergâh. ***Dergâh-ı kerem:*** Kerem dergâhı. ***Dergâh-ı maksûd*:** Kasdolunan dergâh.

Dergâh-ı muallâ*:** Yüce dergâh. ***Dergâh-ı muallâ-yı ilâhî: İlâhi yüce dergâh. ***Dergâh-ı Muhtâr:*** Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin dergâhı. ***Dergâh-ı pîrân*:** Pîrlerin dergâhı. (Bkz. Pîr) ***Dergâh-ı rahmet*:** Rahmet dergâhı. ***Dergâh-ı tecellâ:*** Tecellî dergâhı. ***Dergâh-ı vâlâ*:** Yüce dergâh. ***Dergâh-ı ulûhiyet:*** İlâhî dergâh. ***Dergâhullah:*** Allah'ın dergâhı, kapısı. ***Dergeh-i aşk*:** Aşk dergâhı, kapısı. ***Dergeh-i dâr-ı şerîat:*** Şerîat evinin kapısı, eşiği. ***Dergeh-i dildâr*:** Gönle hükmeden sevgilinin dergâhı. ***Dergeh-i fadlâ*:** İyilik, lütuf, erdem dergâhı. ***Dergeh-i haceste*:** Mübârek, kutlu dergâh. ***Dergeh-i Hak:*** Hakk'ın dergâhı. ***Dergeh-i Kur'ân:*** Kur'ân dergâhı. ***Dergeh-i meyhâne:*** Meyhâne. ***Dergeh-i muallâ*:** Yüce dergâh. ***Dergeh-i pîr-i mugān:*** Şeyhin dergâhı. ***Dergeh-i sultân:*** Sultanın dergâhı. ***Dergeh-i tıbhâne:*** Nefs hastalıkları, bunların tedâvî yolları ve en yüce kemâle ermenin sırlarını konu edinen, ledün ilminin öğretildiği yer. ***Dergeh-i vâlâ*:** Yüce dergâh. ***Dergeh-i vâlâ-yı Mevlâ*:** Mevlâ'nın yüce dergâhı. ***Dergeh-i yâr*:** Sevgilinin dergâhı

Dermande:** Çâresiz kalmış, düşkün, bitkin. ***Dermande vü derd-mend: Hasta, dertli, çaresiz.

Ders-i aref, Ders-i men aref:** Men aref dersi, kendini tanıma dersi. "Men arefe nefsehû, fe-kad arefe Rabbehû." "Her kim kendini bilir ve tanır, Rabb'ini de bilir ve tanır" hadîs-i şerîfine işâret etmektedir. Bu itibarla insanın Allah'ı tanıması önce kendini tanımasıyla mümkün olabilecektir. Tasavvuf yolunda da sâlik kendini tanımakla işe başlar. Kendini tanıyabilmek için de bir mürşid-i kâmile bende olur ve o mürşid-i kâmilde kendini seyreder. Böylece kendini tanır. ***Ders-i meârif: Mârifetler dersi.

***Deruhte etmek:** Üzerine almak, yüklenmek.

Derûn:** İç, bâtın, gönül âlemi, rûhânî âlem. ***Derûn-i âşık-ı ferzâne*:** Nefsâni bağlantılardan sıyrılmış âşığın gönlü. ***Derûn-i dâiyâne*:** Duâ eden, duâcı gönül. ***Derûn-i dil, Derûn-i gönül, Derûn-i kalb*:** Gönlün içi, gönül âlemi. ***Derûn-i dilber*:** Gönülleri kendine çekip alan sevgilinin gönlü. ***Derûn-i dil-i dindâr: Dindar kişinin gönlünün içi. ***Derûn-i edeb:*** Edep içinde, edepli. ***Derûn-i Erzurum*:** Erzurum'un içi. ***Derûn-i evliyâ:*** Evliyânın içi, gönlü. ***Derûn-i kalb-i kâmil:*** İnsan-ı kâmilin kalbinin içi. ***Derûn-i merhamet*:** Merhametli gönül. ***Derûn-i mey-keşân*:** İlâhî feyz ve neşeden nasib alanların içi, gönlü. ***Derûn-i nâs:*** İnsanların içi. ***Derûn-i ten:*** Ten içi.

Dervîş:** Fakir, yoksul, dilenci. Dünyaya ve içindekilere itina etmeyen kimse. Sûfî, mutasavvıf. Mürid. ***Dervîşâne: Dervişe yakışır şekilde. ***Dervîş-i***

Pîr-i Geylân: Abdülkādir-i Geylânî Hazretleri'nin dervîşi.

***Dervîş Muhammed:** Kadı Muhammed Zâhid Hazretleri'nin halîfesidir. Hızır aleyhisselâmın işâreti üzerine Muhammed Zâhid Hazretleri'ne intisâb etmiştir. 969/1562 târihinde vefât etmiştir. Kabri Bister'e bağlı Darferar'dadır.

Deryâ:** Deniz. *Mecâzen*: Bir şeyin bolluğunun sınırsız denecek derecede olduğunu anlatır. ***Deryâ-dil*:** Kalbi deniz gibi geniş olan, himmetli. ***Deryâ-yı himem*:** Himmetlerin deryâsı. ***Deryâ-yı adem*:** Yokluk deryâsı. ***Deryâ-yı dergâh*:** Dergâh denizi. Allah'ın uçsuz bucaksız rahmet denizi. ***Deryâ-yı derûn*:** Gönül denizi. ***Deryâ-yı esrâr*:** Sırların deryâsı. ***Deryâ-yı Gufrân: Merhamet denizi. ***Deryâ-yı hikem:*** Hikmetler denizi. ***Deryâ-yı ilm-i hikmet*:** Hikmet ilminin denizi. ***Deryâ-yı kerem-i Kerîm*:** Kerîm olan Allah' ın ihsân ve lütuf deryâsı. ***Deryâ-yı küfrân*:** Nankörlük, inkâr denizi. ***Deryâ-yı meârif*:** Mârifetler denizi. ***Deryâ-yı mel'anet*:** Kötülük denizi. ***Deryâ-yı meveddet*:** Dostluk denizi. ***Deryâ-yı muallâ:*** Yüce deniz. ***Deryâ-yı sehâvet*:** Cömertlik denizi. ***Deryâ-yı zeher*:** Zehir denizi.

Dest:** El. Âşığın çekmiş olduğu üzüntü, gam ve dert bir ele benzer. Bu el, âşığın yakasına yapışmıştır, asla onu bırakmaz. Bâzan onun kulağını çeker, sabrının yakasını parçalar. Allah 'ın eli ifadesi, Allah'ın kudreti anlamında kullanılır. ***Dest-i cevr: Cefa eli. ***Dest-i dilber*:** Gönülleri kendine çekip alan sevgilinin eli. ***Dest-i garîb*:** Kimsesizin, garibin eli. ***Dest-i kahr*:** Kahır eli. ***Dest-i risâlet:*** Peygamberlik eli, makāmı. ***Dest-i vebâ:*** Vebânın eli; vebâ hastalığının öldürücü, amansız pençesi.

***Dest-beste:** El Bağlamış.

Dest-gîr:** Elden tutan. ***Dest-gîr-i fukarâ: Fakirlere yardım eden. ***Dest-gîr-i Hak:***Hakk'ın yardımı, desteği. ***Dest-gîr-i ümmet:*** Ümmetin yardımcısı.

Dest-reste: Yetişmiş, ulaşmış.

***Dest-zen:** El uzatan, el vuran, el atan.

***Destur:** İzin, müsâade. ***Destûr-i mükerrem*:** Muteber, geçerli izin.

***Deşt-i Kerbelâ:** Kerbelâ çölü.

***Devân:** Süratli.

***Deverân u harekât-ı dil:** Gönlün hâlden hâle geçişi .

Devlet:** Baht, tâlih. Seâdet, mutluluk. Mevki, makām, servet, mal ve mülk zenginliği. ***Devlet-füken*:** Devlet yıkan. ***Devlet-hâne: Ev, konak. ***Devlet-i hidâyât-ı îmân*:** Îmân hidâyetlerinin devleti. ***Devlet-i sermed*:** Ezelî ve ebedî devlet. ***Devlet-i bâki*:** Ebedî devlet. Cennet. ***Devlet-i câvid:*** Ebedî devlet. ***Devlet-i dâreyn*:** İki cihan devleti. ***Devlet-i ehl-i îmân:*** Mü'minlerin sâhip oldukları nîmet, lütuf, ihsân. ***Devlet-i sabr*:** Sabır devleti,

nîmeti. ***Devlet-i şeytân*:** Şeytanın bahtı,tâlihi. ***Devlet-i uzmâ*:** En büyük devlet. ***Devlet-i vâlâ*:** Yüce devlet. ***Devlet-serâ*:** Büyük zenginlik, büyük rütbe ve makām.

Devr:** Zaman, çağ. Dönme, dolaşma. Zikir meclisi. ***Devr-i âlem: Dünyanın gidişatı, ahvâli. ***Devr-i âsân:*** Kolay devir. Zor ve hünerli işlerin rağbette olmadığı, herşeyin kolayının tercih edildiği devir. ***Devr-i dehr*:** İçinde yaşanılan zaman, bu zaman. ***Devr-i deryâ-yı belâ:*** Belâ denizinin devri. Bir çok belânın aralıksız dönüp dolaşması. ***Devr-i devir*:** Zaman. ***Devr-i devvâr:*** Belli bir yörünge takip ederek sistemli bir şekilde devamlı dönüp dolaşan. ***Devr-i felek*:** Kader, baht. ***Devr-i girdâb*:** Girdâbın dönüp dolaşması. ***Devr-i girdâb-ı belâ*:** Belâ girdabının dönüşü. ***Devr-i kadîm*:** Eski zaman. ***Devr-i kamer:***Geçici, fâni günler. ***Devr-i kıyâmet:*** Kıyamet vakti (gelmişcesine). ***Devr-i sünbül*:** Sünbülün açtığı mevsim. ***Devr-i zemân*:** İçinde yaşanılan zaman dilimi. Zamanın dönüp dolaşmasıyla meydana gelen hâdiseler. ***Devr ü cevlân*:** Gezme ve dolaşma.

***Devrân:** Zaman, çağ, dünya. Halka teşkil edilerek yapılan zikir meclisi.

***Devriyât:** Devirler.

Devvâre:** Sürekli dönen dolaşan. ***Devvâr-ı gaddâr: Sürekli zulmeden, hep acımasız. *Mecâzen*: Dünya.

***Deyr:** Kilise.

***Deyyân:** Cenâb-ı Hakk'ın isimlerindendir. Mükâfat ve cezâyı hakkıyla veren yüce Allah.

Dîdâr:** Görme, seyretme. Yüz, çehre. Sevgili. *Tasavvufta*: İlâhî güzelliği temâşa. Sevgilinin güzelliğinin büyük bölümünü dîdâr, yâni çehre oluşturur. Çünki kaş, göz, kirpik, dudak, yanak vs. onda bulunmaktadır. Âşık onu seyretmeye doyamaz. Ancak sevgili arada sırada yüzünü gösterir. Âşık da o anı gözetir durur. Sevgilinin saçları karanlık geceye benzetilirse, yüzü o gecenin mehtâbı olur. Yüz güneş olursa âşığın göz yaşları yıldız olur. Yüz nûrunu Allah'ın Cemâl sıfatından alır. ***Dîdâr-ı cânân, Dîdâr-ı yâr: Sevgilinin yüzü. ***Dîdâr-ı dilârâ:*** Gönle hoş gelen sevgilinin yüzü. ***Dîdâr-ı dilber*:** Gönülleri kendine çekip alan sevgilinin dîdârı. ***Dîdâr-ı dildâr*:** Gönle hükmeden sevgilinin yüzü. ***Dîdâr-ı envâr-ı Hudâ:*** Hidâyet nurlarının tecellisi. ***Dîdâr-ı Hak:*** Hak Teâlâ'nın dîdârı.

Dîde:** Göz. ***Dîde-i ağyâr: Ağyarın gözü. (Bkz. Ağyar) ***Dîde-i bâtın*:** Kalb gözü. ***Dîde-i bîdâr*:** Uyanık göz. ***Dîde-i bînâ*:** Gören göz. ***Dîde-i cân:*** Cân gözü. Gönül gözü. ***Dîde-i cânbâz*:** Cân ile oynayan göz. *Tasavvufta*: Mübârek nazarlarıyla sâlikin gönlündeki mâsivâyı yok eden mürşid-i kâmilin gözü. ***Dîde-i dil:*** Kalb gözü. ***Dîde-i dildâr:*** Gönle hükmeden sevgilinin gözü.

Dîde-i dil-yâb*:** Gönle ulaşan, gönlü bulan göz. Gönül gözü. ***Dîde-i fettân*:** Fitne çıkaran göz. Câzibeli, büyüleyici bakışlarıyla âşıklarını birbirine düşürmek sûretiyle fitne çıkaran göz. ***Dîde-i giryân: Ağlayan göz. ***Dîde-i hakîkat*:** Hakîkat gözü. ***Dîde-i hayrân:*** Hayraanlık duyan, hayrette kalan göz. ***Dîde-i hunhâr*:** Kan dökücü göz. ***Dîde-i insâf:*** İnsaf gözü. ***Dîde-i irfân:*** İrfân gözü. ***Dîde-i irfân-güşâde:*** Mârifetle bakan göz.

Dîde-bân:** Bekçi, gözcü. ***Dîde-bân-ı dergeh*:** Dergâhı gözeten. ***Dîde-bân-ı dilber: Sevgiliyi gözleyen, bekleyen.

Dil** ***(Çoğul: Dilân): Kalb. *Tasavvufta*: Sırlar hazînesi, Allah'ın nazar ettiği mahal, kemâl ve cemâlin en güzel tecellî ettiği yer. ***Dilâ*:** Ey gönül. ***Dilârâ:*** Gönül süsleyen, gönle hoş gelen, sevilen beğenilen. ***Dilâver:*** Yürekli, bahâdır. ***Dilbend:*** Gönül bağlayan, seven. ***Dil-beste:*** Gönül bağlamış, âşık. ***Dil-cû:*** Gönül çeken. ***Dildâde:*** Gönül vermiş, âşık. ***Dil-dîde:*** Gönül gözü. ***Dil-endâz:*** Gönül veren. ***Dil-firîb*:** Gönlü aldatan. ***Dil-gede*:** Gönül evi. ***Dil-güşâ (Dil-güşâd):*** Gönül açan, kalbe ferahlık veren. ***Dil-hâh*:** Gönül isteği, gönül dileği. ***Dilhâne*:** Gönül evi. ***Dil-haste*:** Gönlü hasta. ***Dil-i âgâhî:*** Uyanık, haberdâr gönül sâhibi. *Tasavvufta*: Bilgin ve olgun, kalb gözü açık kâmil insan. ***Dil-i ârif:*** Ârif gönüllü (Bkz. Ârif) ***Dil-i derbâz*:** Yırtıcı doğan, yırtıcı şâhin gibi gönül. ***Dil-i deryâ*:** Deryâ gönüllü. ***Dil-i dildâr*:** Sevgilinin gönlü. ***Dil-i dîvâne*:** Aklı başında olmayan âşığın gönlü. ***Dil-i ehl-i îmân*:** Mü'minlerin gönlü. ***Dil-i hasret-gede:*** Devamlı hasret çeken gönül. ***Dil-i nâ-şâd:*** Şâd olmayan, hüzünlü gönül. ***Dil-i pür-derd*:** Derd dolu gönül. ***Dilistân:*** Gönül bahçesi. ***Dil-i şeydâ*:** Aşktan aklını kaybetmiş dîvâne gönül. ***Dil-i şeydâ-yı cânbâz*:** Cânla oynayan taşkın, coşkun gönül. ***Dil-i târik*:** Terkeden, vazgeçen gönül. ***Dil-i teşne*:** Susamış gönül. ***Dil-i vîrâne*:** Yıkılmış, harap gönül. *Tasavvufta*: Mâsivâdan temizlenmiş gönül. Benlik, kibir, ucûb gibi kötü huylardan temizlenmiş gönül. ***Dil-i vîrâne-i uşşâk*:** Âşıkların vîrâne gönlü. ***Dil-i zâr*:** İnleyen gönül. ***Dil-nişîn:*** Gönülde oturan. ***Dil-nüvâz:*** Gönül okşayan. ***Dilrubâ:*** Gönül kapan, gönlü alan, herkesi kendine âşık eden. ***Dil-sûz:*** Yürek yakan. ***Dilşâd:*** Gönlü hoş, sevinmiş, gönlü sevinçli.

Dilbâz:** Gönül eğlendiren, güzel söz söyleyen, göze hoş görünen. ***Dilbâz-ı dildâr, Dilbâz-ı dilber: Sözü sohbeti latîf, konuşkan sevgili.

Dilber:** Gönülleri kendine çekip alan güzel, sevgili. ***Dilberâ: Ey dilber. ***Dilberân*:** Dilberler, güzeller. ***Dilber-i dildâr:*** Gönle hükmeden sevgili. ***Dilber-i hurşîd-nümâyiş:*** Güneş görünüşlü sevgili. ***Dilber-i mehtâb:*** Ayın on dördü gibi güzel sevgili. ***Dilber-i bergüzîde:*** Seçkin güzel. ***Dilber-i***

devân*:** Koşan, seğirten, naz etmeyen sevgili. ***Dilber-i devrân*:** Âlemin, zamanın dilberi. ***Dilber-i dilbâz: (Bkz. Dilbâz-ı dilber). ***Dilber-i gülber*:** Gül sîneli dilber. ***Dilber-i kemân-ebrû:*** Kemân kaşlı dilber. ***Dilber-i nâ-yâb*:** Eşi benzeri olmayan dilber. ***Dilber-i ra'nâ*:** Güzel, latîf dilber. ***Dilber-i tannâz*:** Herkesle eğlenen, alay eden güzel. ***Dilber-i zîbâ*:** Süslü güzel. ***Dilber-i zî-şân*:** Şanlı güzel.

Dildâr:** Gönüle mâlik ve hâkim olan gönül sultânı, sevgili. *Tasavvufta*: Bast sıfâtı ve neşe hâli ki kalpteki sevinç ve sevgiden ibarettir. ***Dildâr-ı dilârâ:Sevgili. ***Dildâr-ı dilâver:*** Gönül alıcı, yiğit. ***Dildâr -ı dilrubâ:*** Sevgili.

***Dim-dâr:** Yüz sâhibi, yüzlü, imtiyazlı.

***Dînâr:** Eskiden kullanılan altın ve sikkeli para.

***Dinarkom:** Müellif Hazretleri'nin 1890-1914 yılları arasında imamlık yaptığı, Erzurum il merkezine 18 km mesâfede bulunan merkez köylerdendir.

Dîn-i âlî-şân:** Şânı yüce din. ***Dîn-i gülistân*:** Dînin gülbahçesi. ***Din-i mübîn-i Ahmed: Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin apaçık doğru dini.

***Diraht-ı kāmet-i insân:** İnsanın ağacı andıran boyu, kāmeti.

***Dirâyet:** İncelikleri kavrama, seziş. Akıl, kābiliyet.

***Dirâz:** Uzun.

***Dirhem:** Gümüş para, eskiden kullanılan ve beş kuruş değerindeki akça.

***Dirîğ:** Eyvah, ah, aman, yazık. Esirgeme, men etme, önleme.

***Dîvân:** Büyük meclis. Klâsik edebiyatımızda şiirlerin toplandığı kitap. ***Dîvânhâne-i hikmet*:** Gizli ve örtülü hakîkatlerin öğretildiği seçkinler meclisi. ***Dîvân-ı Mevlâ*:** Mevlâ'nın huzûru.

Dîvâne:** Aklı başında olmayan âşık. Aşk sebebiyle şaşkın ve hayretler içinde süluk vadisinde gezen kimsedir. ***Dîvâne-i muhabbet: Muhabbet delisi.

***Divâr-ı dil:** Gönül duvarı. (Bkz: Der-i divâr-ı dil).

Diyâr-ı adem:** Yokluk diyârı. (Bkz. Adem) ***Diyâr-ı dâr-ı vahdet*:** Vahdet evi, yurdu. ***Diyâr-ı gülzâr: Gülbahçesi. ***Diyâr-ı yâr*:** Sevgilinin memleketi, yanı.

***Duâhân:** Duâ okuyan.

***Duâ-i huccâc:** Hacıların duâsı.

***Dûçâr:** Tutulmuş, yakalanmış.

Dûd:** Duman, tütün. Dîvân edebiyatında aşığın eylediği âhlardan bir duman çıkar ve göğe yükselip Allah katına ulaşır. ***Dûd-i âh*:** Kederli, gamlı inleme. Bedduâ. ***Dûd-i âh-ı derûn: Kalbden, yürekten yapılan bedduâ.

***Dûn:** Aşağı, alçak.

***Dûr:** Uzak.

***Dûş:** Omuz, sırt.

***Dûzah (Dûzeh):** Cehennem. Ke-

der, külfet. ***Dûzeh-ı nâr:*** Cehennem ateşi.***Dûzeh-i tuzak:*** Cehennem tuzağı.

Dü:** İki. ***Dü-âlem, Dü-cihân, Dü-kevneyn Dü-kevn, Düserâ: İki dünya. Cismânî ve rûhânî âlem, dünya ve âhiret. ***Dü-dîde*:** İki göz. ***Dü-dide-i peygamber:*** Peygamber Efendimiz'in iki gözü, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin. ***Dü-şehper*:** İki kanat. ***Dü-tarîk*:** İki yol. Îmân ve küfür yolu, hidâyet ve dalâlet yolu.

***Dühûl:** İçeri girme. Dâhil olma.

***Düldül:** Peygamber Efendimiz'in Hz. Ali'ye hediye ettiği atın adı. Peygamber Efendimiz Huneyn gazvesinde, Hz. Ali' de Hâricîlerle bu atın üzerinde savaşmışlartır. Düldül, çok uzun müddet yaşamıştır. Hz. Ali'nin vefâtından sonra Abdullah b. Ca'fer tarafından beslenmiştir. Hz. Muâviye zamanında Yanbu'da ölmüştür.

***Dülger:** Marangoz.

***Dülûk:** Batmak.

Dünya- perest:** Dünyaya tapan. ***Dünyâ ve mâ-fîhâ: Dünya ve onun içindekiler. ***Dünyâ-yı denî*:** Alçak, rezil dünya. ***Dünyâ-yı deniyye*:** Alçak, rezil dünya.

Dür:** İnci. *Mecâzen*: Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem. ***Dür-anber-bû*:** Anber kokulu inci. ***Dür-bâr*:** İnci saçan. İnci yükü. Top inci. ***Dür-bâr-ı seâdet: Mutluluk incileri. ***Dürdâne*:** İnci tânesi. *Mecâzen*: Çok güzel, çok kıymetli sevgili. ***Dürdâne-i hikmet*:** Hikmet incisi. ***Dürdâne-veş*:** İnci tânesi gibi. ***Dür-efşân:*** İnci saçan, inci gibi değerli şeyler söyleyen. ***Dürer-i şi'r:*** Şiir incileri. ***Dür-ferîde:*** Eşsiz, nâdir bulunan tek inci. ***Dür-i deryâ-yı halâvet:*** Tatlılık, şirinlik denizinin incisi. ***Dür-i deryâ-yı hikmet*:** Hikmet deryâsının incisi. ***Dür-i deryâ-yı seâdet*:** Seâdet denizinin incisi. ***Dür-i yekta:*** Benzeri olmayan emsâlsiz inci. ***Dürr ü Güher:*** İnci ve elmas. ***Dürr ü mercân:*** İnci ve mercan. ***Dürre*:** Büyük inci tânesi. ***Dürre-i himmet:*** Himmet incisi ***Dürre-i tevhîd:*** Tevhîd incisi. ***Dürr-i deryâ-yı kerem*:** Kerem deryâsının incisi. ***Dürr-i yetim*:** Sedefinden tek ve iri olarak çıkan kıymetli inci. Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem. ***Dürr-i Aden*:** Aden incisi. Güney Arabistan'da Kızıldeniz'e bitişik bir sâhil şehridir. Burada eskiden beri inci çıkarılırmış. Bugün hâlâ o bölgede inci üretimi yapılmaktadır. ***Dürr-i bâr, Dür-bâr:*** İnciler saçan, inciler yağdıran. İnci gibi söz söyleyen. ***Dürr-i derûn*:** Gönlün incisi. ***Dürr-i deryâ-yı Ahmed*:** Ahmed deryâsının incisi. Peygamber Efendimiz'in uçsuz, bucaksız ilim, irfân, fazîlet ve güzellikler denizinin incisi. ***Dürr-i deryâ-yı melâhat:*** Güzelik denizinin incisi. ***Dürr-i galtânî*:** Yuvarlak inci. ***Dürr-i hidâyet*:** Hidâyet incisi. ***Dürr-i irfân*:** İrfân incisi. ***Dürr-i nâb*:** Parlak, saf, beyaz inci. ***Dürr-i rahmet*:** Rahmet incisi. ***Dürr-i seâdet*:** Seâdet incisi. ***Dürr-i***

şehvâr: Sultâna lâyık iri inci. ***Dürr-i vahdet*:** Vahdet incisi. ***Dürr-i vefâ:*** Vefâ incisi. ***Dürr-i velâ*:** Velâyet incisi. ***Dür-veş:*** İnci gibi.

Dürbîn:** İlerisini, ileriyi, uzağı, geleceği gören. ***Dürbîn-i esrâr*:** Sırları yakından görebilen. Sırlara vâkıf. ***Dürbîn-i irfân: İrfân gözü.

Dürd:** Tortu, artık. ***Dürd-i mey: Mey tortusu, artığı.

***Dürür:** dır, dir, dür. Olur.

***Düşvâr:** Güç, zor.

E

***Ebâ Yezîd:** (Bkz. Bâyezîd-i Bistâmî).

***Ebâlis:** İblisler, şeytanlar.

***Ebced:** " Elif" ten "ye" harfine kadar herbir harfin rakam karşılığı gösterilerek ortaya çıkan bir ilim dalıdır.

***Ebdâl ü aktâb:** Ebdal ve kutuplar. Ebdâl; birinin yerine geçmek, değiştirmek, karşılık anlamlarına gelen "bedel" kelimesinin çoğuludur. Nefislerini ruhlarına bedel ettikleri, diledikleri zaman diledikleri yerde kendilerine bedel birer cesetle görünebildikleri, yâhut erenlerden biri vefât edince Allah tarafından bir başkasının onun yerine geçirilmesi dolayısıyla Hakk âşıklarının bir kısmına ebdâl denilmiştir. Bunlar kırk veya yedi kişidirler. Hak erleri, ricâl-i gayb ve Cenâb-ı Hakk'ın kendilerine tasarruf yetkisi verdiği kişiler. (Bkz. Kutub)

***Ebdân-ı perîşân:** Perîşân bedenler.

***Ebedî:** Nihâyeti olmayan, ölümsüz, sonsuz, tükenmez.

***Ebhur-i kerem:** Kerem denizleri.

Ebnâ:** Oğullar, çocuklar, evlatlar. ***Ebnâ-yı âdem, Ebnâ-yı beşer, Ebnâ-yı nâs: Âdemoğulları, insanoğulları, insanlar. ***Ebnâ-yı zaman*:** Günümüz insanları.

***Ebrâr:** Dînin emir ve yasaklarına uyan, iyi işler yapan, hayır sâhipleri, fazîletli kimseler. ***Ebrâr u ahyâr*:** Fazîletli ve hayırlı kimseler.

***Ebrû:** Kaş. Sevgilinin ikinci derecede güzellik unsurlarından sayılır. Fitne husûsunda göz ile ortaktır. Âdeta kaş bir fitne dükkânıdır. İçindekiler ise göz, kirpik ve gamzedir. Kaş çatmak öfkeyi belirtir. Hilâle benzemesiyle bayram hilâlini hatırlatır. Sevgilinin hilâl kaşını gören âşıklar arasında bayram başlar. Bâzen kaş, keman (yay) şeklinde kendini gösterir. Bu durumda âşık kurban ya da av olmaya hazırdır. Kaş bazı kere de mihrap gibidir. Âşık böylece sevgilinin cemâline yönelir. Kaş, tâk olarak da karşımıza çıkar. Bayram tâklarını andırır. Ayrıca "elif"i andıran burun üzerinde kaş bir "med" işareti gibi durur. Güzellik bir berâta benzetilirse, o berâtın üzerindeki tuğra da hiç şüphe yok ki kaş olacaktır. *Tasavvufta*: Sâlikte görülen kusur sebebiyle derecesinin düş-

mesi ve ihmâle uğraması. Zât-ı Kibriyâ'yı örtmesi ve varlık âlemini süslemesi sebebiyle "sıfâtullah"a da ebrû denir. ***Ebrû-kemân*:** Keman kaş, yay gibi kavisli kaş. ***Ebrû-kemân-bâz:*** Hedefine ok atmak üzere hazır durumda bulunan yay gibi kavisli ve gergin kaş.

***Ebrû-yi rahmet**: Rahmet bulutu.

***Ebsem:** Dilsiz.

***Ebû Ali Fâremedî:** 1042 târihinde dünyaya gelmiştir. İsmi Fadl b. Muhammed'dir. Ebû Ali Fâremedî Hazretleri 1085 târihinde vefât etmiş olup, kabri Tûs yâni Meşhed şehrindedir.

***Ebû Bekri's- Sıddîk:** Hulefâ-i Râşidîn'in ilkidir. Peygamber Efendimiz'in kayın pederi, Hz. Âişe vâlidemizin babasıdır. M. 573 yılında dünyaya gelmiştir. 38 yaşında müslüman olmakla şereflenen Hz. Ebû Bekir Peygamber Efendimiz'in vefât ettiği gün halîfe seçilmiştir. Hilâfeti iki sene üç ay on gün sürmüş, 63 yaşında iken hicretin 13. senesi (M. 634) vefât etmiştir. Cenâze namazını Hz. Ömer kıldırmış ve Peygamber Efendimiz'in bulunduğu Hücre-i Seâdet'e defnedilmiştir.

***Ebu'l-Hasen Harakānî:** Künyesi Ebu'l- Hasen olup, ismi Ali bin Câfer'dir. Bistâm'ın bir kasabası olan Harakan'da dünyaya gelmiştir, H. 425 yılında vefât etmiştir. Kabri Kars'tadır. Beşaretnâme ve Esrâr-üs Sûlûk adlı eserleri mevcuttur.

***Ebu'l-Kāsım Gürgânî:** Adı Ali, künyesi Ebu'l-Kāsım'dır. Hicretin 450. yılında vefât etmiştir.

***Ebu'l-beşer:** İnsanların atası, Hz Âdem. (Bkz. Âdem)

Ebvâb:** Kapılar. ***Ebvâb-ı cennet*:** Cennet kapıları. ***Ebvâb-ı dâr-ı cinân*:** Cennet evlerinin kapıları. ***Ebvâb-ı dergâh*:** Dergâhın kapıları. ***Ebvâb-ı feyz-i Rabbânî*:** Rabbânî feyz kapıları. ***Ebvâb-ı hidâyet*:** Hidâyet kapıları. ***Ebvâb-ı ihsân: İhsân kapıları. ***Ebvâb-ı merâhim, Ebvâb-ı merhamet*:** Merhamet kapıları. ***Ebvâb-ı nîrân*:** Cehennem kapıları. ***Ebvâb-ı rahmet*:** Rahmet kapıları. ***Ebvâb-ı rahmet-i Rahmân*:** Rahmân olan Allah'ın rahmet kapıları.

***Ebyât-ı dilistânî:** Gönül bahçesine âit beyitler.

***Ebyen:** Apaçık.

***Ecmâîn:** Hepsi, tamamı.

***Ecnebî:** Yabancı. Başka milletten olan.

***Edâ:** Ödeme. Tarz, uslûp davranış veya anlatış biçimi. Naz, işve, cilve. ***Edâ-yı himmet*:** Himmet etmek.

***Edeb:** İyi terbiye, zarâfet, güzel ahlâk. *Tasavvufta*: Edep dört türlüdür. İlki şerîat edebidir. Şerîat ve sünnetle amel etmektir. İkincisi tarîkat edebidir. Tarîkat âdâbıyla harekettir. Üçüncüsü mârifet edebidir. Korku ve ümîdin insanda dengede olması halidir. Sonuncusu ise hakîkat edebidir. Allah'a yönelerek masivâyı

terk etmektir. Edep kelimesini oluşturan harfler elif(E), dal(D) ve be(B) dir. Bu üç harfin "eline, diline, beline" sâhip olmak anlamına geldiği izah edilir. "Edep yâ Hû" ibâresi kültürümüzde ve sanatımızda önemlidir. ***Edebdâr, Edebkâr:*** Edep sâhibi. Edepli.

***Edebiyyât-ı şi'riyye:** Şâirlik.

***Edîb-i kâmil:** Mükemmel, olgun edebiyatçı.

Ednâ:** Pek aşağı, pek bayağı. ***Ednâ-yı nâs: İnsanların en aşağısı, bayağısı.

***Ef'al**:* İşler, ameller. ***Ef'âl-i Hudâ*:** Allah Teâlâ'nın fiilleri.

Efdal:** Çok fazîletli çok üstün. ***Efdal-i a'mâl: Amellerin en fazîletlisi. ***Efdal-i enbiyâ:*** Peygamberlerin en fazîletlisi. ***Efdal-i ezmân*:** Vakitlerin en fazîletlisi. ***Efdal-i mahlûk*:** Mahlûkun en hayırlısı. ***Efdal-i mevcûd:*** Yaratılmaşların en faziletlisi. ***Efdal-i tâbiîn*:** Tâbiînin en faziletlisi.

***Efgân:** Izdırap ile bağırıp çağırma, inleme, feryâd.

***Efgende:** Düşkün, zavallı, yıkılmış.

Efkâr:** Fikirler, düşünceler. Tasa, kaygı, endişe. Üzüntü. ***Efkâr-ı yâr: Yârin efkârı.

Eflâk:** Felekler, gökler, zamanlar. ***Eflâk-i muhabbet*:** Muhabbet semâları. ***Eflâk-i aşk*:** Aşk semâları. ***Eflâk-i encüm*:** Yıldızların semâları. ***Eflâk-i gönül: Gönül semâları. ***Eflâk-i hidâyet*:** Hidâyet semâları. ***Eflâk-i nübüvvet*:** Peygamberlik semâları. ***Eflâk-i şerîat*:** Şerîat semâları.

***Eflâtun:** Aristo'nun hocası olan meşhur Yunanlı filozof. Sokrat'tan öğrenim gören Eflâtun, Mısır'da okumuş ve Yunanistan'a dönerek Atina'da Akedemia'yı kurmuştur. Edebiyatta akıl, hikmet ve isabetli görüşü temsil eder.

Efrâd:** Ferdler, kişiler. ***Efrâd-ı âdem, Efrâd-ı nâs, Efrâd-ı insân : İnsanlar. ***Efrâd-ı ahyâr*:** Hayırlılar, hayırlı kişiler. ***Efrâd-ı eflâk*:** Göktekiler. ***Efrâd-ı İslâm*:** Müslümanlar. ***Efrâd-ı mü'minân*:** İnananlar, mü'minler. ***Efrâd-ı mükellef:*** Mükellefler, sorumlular. ***Efrâd-ı nifâk*:** Münâfıklar, bozguncular. ***Efrâd-ı ümem*:** Ümmetin fertleri. Ümmetin hepsi. ***Efrâd-ı ümmet-i Muhammed*:** Muhammed ümmetinin fertleri. ***Efrâd-ı zemân*:** Bugünün insanları.

***Efzûn:** Fazla, çok.

***Egn (Eğin):**Sırt

***Ehabb-i ahbâb:** Dostların, ahbapların en sevgilisi.

***Ehad:** Allah'ın isimlerinden biri. Tek, yegâne, bir tek.

***Ehak:** Daha haklı, pek haklı. Daha doğrusu.

Ehl (Ehil):** Sâhip, mâlik. Bir yerin bir topluluğun halkından olanlar. Bir işin ustası, o işte becerikli. ***Ehl-i aşk: Aşk ehli. ***Ehl-i belâ:*** Belâ ehli. *Tasavvufta*: Hakk'ın kulunu denemesi, kendisinde mevcut olan iyi hâllere gerçekte sâhip olup

olmadığını ona fiilen göstermesi, bu maksatla onu sıkıntıya sokması. Kulun Hakk'a yakınlığı, ondan gelen ezâ ve cefâlara samîmî surette katlanması nisbetinde olur. Onun için hadiste: "En şiddetli belâlara dûçâr olanlar peygamberlerdir, sonra da velîler." buyrulmuştur. ***Ehl-i beyt*:** Peygamber Efendimiz'in kızı Hz. Fâtıma, dâmâdı Hz. Ali ve evlatları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin. ***Ehl-i derd*:** Dert ehli. ***Ehl-i dil (Çoğul:Ehl-i dilân):*** Gönül ehli, ârif. ***Ehl-i dünyâ:*** Dünya ehli, ahreti düşünmeyip fânî dünyâya gönül bağlamış olan kimse. ***Ehl-i edep*:** Edepli. ***Ehl-i eflâk*:** Göktekiler, gök ehli. ***Ehl-i eflâk ü arâzi:*** Yer ve gök ehli. Yerdekiler ve göktekiler. ***Ehl-i fesâd:*** Kargaşa çıkaranlar, âsâyişi bozanlar, ortalığı karıştıranlar. ***Ehl-i gaflet*:** Gaflet ehli, gāfil. ***Ehl-i gayret:*** Gayret sâhibi çalışkan kimse. ***Ehl-i Hak:*** Hak yolunu tâkip edenler. ***Ehl-i hakîkat*:** Hakîkat mertebesine eren. ***Ehl-i hâl:*** Hâl sahibi. İlâhî tecellilere ve mânevi feyze mazhar olan. ***Ehl-i hayâ:*** Hayalı, hayâ sahibi. ***Ehl-i hevâ:*** Nefsin süflî istek ve arzularına tâbî olan. ***Ehl-i hidâyet:*** Hidayetli. ***Ehl-i huzûr:*** Her an Cenâb-ı Hakk'ın huzurunda olma hâlini yaşayan kimse. ***Ehl-i ısyân:*** İsyankâr. ***Ehl-i ibret:*** Olup biteni ibret gözüyle seyredip hikmetini araştıran ve sonuçtan ders alan kimse. ***Ehl-i irfân:*** İrfân sahibi. ***Ehl-i kemâl*:** Ergin, olgun kimse. ***Ehl-i kerem*:** Kerem sâhibi, cömert kimse. ***Ehl-i kubur*:** Kabir ehli. Ölüler. ***Ehl-i mahşer*:** Kıyâmet günü mahşerde bulunanlar. ***Ehl-i meârif*:** Bilgili, mârifet sâhibi. ***Ehl-i mehabet:*** Heybetli, azametli. ***Ehl-i nâz:*** Cenâb-ı Hakk'a nazı geçen, O'na karşı nazlanan velî. ***Ehl-i nazar*:** Nazar sahibi. ***Ehl-i niyâz:*** Yalvaran, yakaran. ***Ehl-i rızâ:*** Rıza sahibi. ***Ehl-i seâdet:*** Seâdetli. ***Ehl-i sebât*:** Sebâtkâr, kararlı, sözünde duran. ***Ehl-i sehâ*:** Cömert. ***Ehl-i şekā, Ehl-i şekāvet:*** Bedbaht, azgın, âsî. ***Ehl-i tarîk*:** Tarîkat ehli. Tarîkate mensup. ***Ehl-i tevâzu:*** Alçak gönüllü. ***Ehl-i tevhîd:*** Allah'ın birliğine inanan. ***Ehl-i tuğyan*:** Zulüm ve küfürde çok ileri giden. ***Ehl-i vefâ:*** Vefâlı. Ezelde bezm-i elestte Allah'a verilen söze sâdık kalan. ***Ehl-i zemân:*** Zamanın adamı. Geleneği ve köküyle bağlarını koparıp gidişata ayak uyduran. ***Ehl-i zevk:*** Zevkli, zevk sâhibi. ***Ehlullâh:*** Ermişler, Hak dostları. ***Ehlullâh-ı kirâm*:** Hürmete lâyık, kıymetli velîler.

***Ejder:** Ejderha, büyük yılan.

***Ekdâr:** Kederler, gamlar, acılar. ***Ekdâr-ı ezmân*:** Zamanın kederleri. ***Ekdâr-ı kalb*:** Kalb üzüntüleri, kederleri.

***Eke şeytân:** Çok bilmiş şeytân.

***Ekl:** Yemek yeme.

***Ekmel-i imân:** En mükemmel îmân.

***Ekramü'l-ekramîn:** Kerem sâhiplerinin en kerîmi. Cenâb-ı Hak.

***Ekrem:** Çok cömert.

Ekser**: Çok fazla, en çok. ***Ekser-i ashâb: Dostların çoğu. ***Ekser-i a'zam:*** Olabildiğince. ***Ekser-i erbâb-ı kalb*:** Gönül ehlinin çoğu. ***Ekser-i hâl:*** Çoğu kez. ***Ekser-i vâr*:** Malın çoğu.

***Ekvân:** Âlemler, varlıklar.

***Elâ:** Bak dinle!, bilmiş ol!, haberin olsun! tarzında hitap.

El:** Arapça'da isimleri belirli duruma getiren bir ön ek. ***El-amân*:** (Bkz. Emân.) ***El-hukmü lillah: "Hüküm Allah'ındır, kulun elinde ne var" anlamında taziye için kullanılır. ***El-kâsibü habîbullah:*** "Çalışıp kazanan, Allah'ın sevgilisidir" meâlinde hadîs-i şerîf. ***El-kıssa*:** Hâsılı, sözün kısası. ***El-mülkü lillah:*** Mülk Allah'ındır. ***El-yevm:*** Bugün.

***Elest bezmi:** Kur'ân-ı Kerîm'in "El-A'raf" sûresinin 172. âyetinde "Hani Rabb'in Âdemoğulları'ndan; onların sırtlarından zürriyetlerini çıkarıp kendilerini nefislerine şâhit tutmuş, "Ben sizin Rabb'iniz değil miyim" demişti. Onlar da "evet Rabb'imizsin şâhit olduk" demişlerdi. Bu da kıyâmet günü "Bizim bundan haberimiz yoktu, dememeniz içindi", buyurulmaktadır. İşte bu âyet-i kerîmede geçen "Elestü" "değil miyim" sözü, bu ahd meclisini ifade eder. "Elest bezmi, elest günü" gibi tâbirler de aynı manada kullanılır.

***Elfâz:** Lafızlar, sözler. ***Elfâz-ı küfür*:** Dinden çıkaran sözler. ***Elfâz-ı şerâfet*:** Şerefli sözler. ***Elfâz u ibârât*:** Sözler ve cümleler.

***El-ıyâzen billâh:** Allah'a sığınarak, Allah korusun.

Eltâf:** Lütuflar. ***Eltâf-ı belâ*:** Belâ lütufları. İlâhî lütuflar, Hak dostlarına belâ kâseleri içinde sunulur. ***Eltâf-ı Gaffâr: Çok bağışlayan Allah'ın lütufları. ***Eltâf-ı Hakk*:** Cenâb-ı Hakk'ın lütufları. ***Eltâf-ı Hudâ*:** Allah'ın lütufları. ***Eltâf-ı Kadim:*** Ezeli olan, başlangıcı olmayan Cenâb-ı Hakk'ın lütufları. ***Eltâf-ı Muhammed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin lütufları, iyilikleri, nezâketleri, güzellikleri.

Elvân:** Renkler, rengârenk. ***Elvân-ı asr: Devrin türlü türlü halleri. ***Elvân-ı eşyâ*:** Türlü türlü şeyler, mâsivâ. ***Elvân-nakış:*** Türlü türlü nakışlar.

Emân:** Emniyet, afv. Sığınma ve yardım dileme. ***Emândar: Emân sâhibi. ***Emân el-emân:*** Ne olur affet, ne olur yardım et. ***Emengâh*:** Sığınılacak yer. ***Emengâh-ı kıyâmet*:** Kıyâmet gününde sığınılacak yer. ***Emn ü emân*:** Korkusuzluk ve emniyet.

***Emced:** Çok yüksek, son derece şân, şeref sâhibi.

***Emîn:** Emniyetli, emniyet duyulan, güvenilir.

Emir:** Bir kavim veya memleketin başı, başkan, bey. Komutan. ***Emîrâne*:** Emîre yaraşır sûrette. ***Emir-fermâ*:** Emir buyuran. ***Emîr-i aktâb*:** Kutubların başı. ***Emîr-i âlem: Âlemin reisi, başı. ***Emîr-i devrân,***

Emir-i zemân*:** Zamanın, devrin başı, reisi. ***Emîr-i ebrâr*:** İyi, özü sözü doğru kişilerin emîri, başı. (Bkz.Kutub) ***Emir-i evliyâ*:** Evliyânın başı, reisi. ***Emîr-i kişver: Ülkenin başı. Peygamber'in soyundan gelen. ***Emîr-i meyhâne*:** Meyhânede söz sâhibi olan kişi. (Bkz. Meyhâne)

***Emir Gülâl:** (Bkz. Seyyid Emir Gülâl)

***Emlâk:** Mülkler.

***Emrâz-ı bâtın, Emrâz-ı kalb:** İnsanın iç âlemine âit hastalıklar. Kalb hastalıkları, yâni ahlâk-ı zemîmeler; kibir, riya, hased gibi.

***Emred:** Bıyıkları henüz terlemeye başlamış, yüzünde tüy, kıl bulunmayan genç.

Emr (Emir):** Kesin hüküm. ***Emr-i kün*:** Ol emri.Allah bir şeyi yaratacağı zaman ona "kün" yâni "ol" der, o da oluverir. ***Emr-i billâh*:** Allah'ın emriyle. ***Emr-i dildâr: Dildâr'ın emri. (Bkz. Dildâr) ***Emr-i fetvâ*:** Fetvânın emri. Müftü tarafından verilen şer'î hüküm veya karar. ***Emr-i Kādir*:** Sonsuz kudret sahibi Allah'ın emri. ***Emr-i kat'î* :** Kesin emir. ***Emr-i kün:*** Ol emri.Allah bir şeyi yaratacağı zaman ona "kün" yâni "ol" der, o da oluverir. ***Emr-i Lem-yezel*:** Dâimî olan Allah'ın emri. ***Emr-i levlâk***: Allah Teâlâ'nın Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem için "levlâke levlâk lemâ halaktü'l-eflâk" "eğer sen olmasaydın felekleri yaratmazdım" şeklinde buyurduğu emri. ***Emr-i muhal*:** Vukûu mümkün olmayan, imkânsız olan emir, istek. ***Emr-i nidâ*:** İlâhî çağrı. ***Emr-i sedid*:** Doğru ve makul emir. ***Emr-i şâmil*:** İçine alan, kaplayan emir. Genel emir. ***Emr-i şer'*, *Emr-i şerîat, Emr-i şer-'i şerîf :*** Şerîatin emri. Kur'ân-ı Kerîm ve Peygamber Efendimiz'in târif ettiği ve bildirdiği emirler. ***Emr-i vâlâ:*** Yüce emir. ***Emrullah*:** Allah'ın emri.

Emsâl:** Benzeyen. ***Emsâl-i güher: İnci benzeri. ***Emsâl-i hubâb:*** Su üzerinde bulunan hava kabarcıkları gibi. ***Emsâl-i ummân:*** Deniz gibi.

***Emtâr:** Yağmurlar. ***Emtâr-ı hikmet*:** Hikmet yağmurları. ***Emtâr-ı ihsân*:** İhsân yağmurları. ***Emtâr-ı kerem*:** Lütuf ve ihsân yağmurları. ***Emtâr-ı muhabbet*:** Muhabbet yağmurları. ***Emtâr-ı rahmet*:** Rahmet yağmurları.

Emvâc:** Dalgalar. ***Emvâc-ı bahr-veş: Deniz dalgaları gibi. ***Emvâc-ı deryâ*:** Denizin dalgaları.

***Emvâl:** Mallar. ***Emval ü eşya*:** Mal, mülk, dünyalık.

***Emvât:** Meyyitler, ölüler.

***Enbâz:** Ortak, eş, dost. ***Enbâz-ı tevhîd*:** Ehl-i tevhîd olan arkadaş dost.

***Enbiyâ:** Nebîler, peygamberler.

Encâm:** Âkıbet. ***Encâm-ı kâm: Arzu edilen son.

***Encüm:** Yıldızlar. ***Encüm-i dîde*:** Göz bebekleri. ***Encüm-i eflâk*:** Gökteki yıldızlar. ***Encüm-i kudret*:** Kudret yıldızları.

***Encüm-i seâdet*:** Seâdet yıldızları. ***Encüm-i seher*:** Seher yıldızları.

***Endâz:** Atıcı, atan. ***Endâz-ı nazar*:** Göz atan.

***Endîş:** Düşünen, düşünceli.

***Endûh u enîn:** İnilti ve keder.

***Enfâs:** Nefesler.

***Enfüs ü âfâk:** İnsanın rûh dünyası ve dış âlem.

Enhâr:** Nehirler, ırmaklar. ***Enhâr-ı eş'âr*:** Şiir nehirleri. ***Enhâr-ı kerâmet*:** Kerâmet nehirleri. (Bkz. Kerâmet) ***Enhâr-ı rahmet: Rahmet nehirleri. ***Enhâr-ı tevhîd*:** Tevhîd nehirleri. (Bkz. Tevhîd) ***Enhâr-ı tuğyan*:** Azgınlık ve isyan nehirleri. ***Enhâr-i irfân*:** İrfân nehirleri. (Bkz. İrfân) ***Enhâr-veş*:** Nehirler gibi.

***Enîs:** Dost, arkadaş.

Ente:** Sen. ***Ente abdî: Sen benim kulumsun. ***Ente's-selâm minke's-selâm, es-selâm li'l-mü'minin hayru'l-kelâm:*** **(**Ey Rabb'imiz!) Sen selâmsın, selâm sendedir. Selâm bütün mü'minler için sözlerin en hayırlısıdır. (Bkz.Selâm)

Envâ:** Çeşitler. ***Envâ-ı belâ, Envâ-ı beliye: Türlü türlü belâ. ***Envâ-ı cins-i Âdem*:** Âdemoğlunun her biri, her çeşidi. ***Envâ-ı derd*:** Çeşitli dertler.(Bkz. Derd) ***Envâ-ı ezhâr*:** Çeşit çeşit çiçekler. ***Envâ-ı ısyan*:** Türlü türlü ısyan. ***Envâ-ı inâyât*:** Çeşitli lütuflar, ihsânlar. ***Envâ-ı nezâket*:** Nezâketin her türlüsü. ***Envâ-ı rezâlet*:** Rezâletin her türlüsü. ***Envâ-ı ikrâm*:** İkrâmın her türlüsü. ***Envâ-i küfür:*** Küfrün her türlüsü.

Envâr:** Nurlar. ***Envâr-ı Ahmed, Envâr-ı Muhammed: Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin nurları. ***Envâr-ı cemâl*:** Güzellik nurları. ***Envâr-ı dîdâr:*** Göz nûru. ***Envâr-ı her dü-dîde*:** İki gözün ışığı, nûru. ***Envâr-ı hüdâ*:** Hidâyet nurları. ***Envâr-ı îmân*:** Îmân nurları. ***Envâr-ı irfân*:** İrfân nurları. ***Envâr-ı Kur'ân*:** Kur'ân'ın nurları. ***Envâr-ı mârifet*:** Mârifet nurları. ***Envâr-ı muhabbet:*** Muhabbet nurları. ***Envâr-ı tevhîd, Envâr-ı vahdet:*** Tevhîd nurları.

***Enver:** Çok nurlu, pek nurlu.

***Enverî:** Selçuklular, bilhassa Sincar devrinin büyük şairlerindendir. Asıl adı Muhammed bin Ali'dir. Mahlası Enverî'dir. Havaran Çölü denilen Mahna Kasabasına bağlı olan Badana köyünde doğmuştur. Kasîdeleri, gazeliyâtı, rubâiyâtı, müteferrikâtı ve birkaç küçük mesneviyi ihtiva eden bir külliyâtı mevcuttur. Enverî 563 yılına yakın bir târihte vefât etmiştir. Kabri Belh'de bulunan Şeyh Ahmed Hizrûyan'ın kabrinin yanındadır.

Enzâr:** Nazarlar, bakışlar. (Bkz. Nazar) ***Enzâr-ı nâs: İnsanların görmeleri, nazarları. ***Enzâr-ı rahmet*:** Rahmet nazarları. (Bkz. Nazar)

***Erâzî:** Arâzî, yeryüzü.

Erbâb:** Sâhibler, mâlikler. Ehil, muktedir, becerikli. ***Erbâb-ı aref: Ârif, irfân sahibi, Allah'ı bilen. ***Erbâb-ı derd:*** Dert sahibi. (Bkz. Derd) ***Erbâb-ı dil, Erbâb-ı kalb*:** Gönül ehli. ***Erbâb-ı diyânet*:** Dindârlar. ***Erbâb-ı hidâyet*:** Hidâyet sâhipleri. ***Erbâb-ı himmet*:** Himmet sâhipleri. (Bkz. Himmet) ***Erbâb-ı hüner*:** Mârifetli, bilgili kimseler. ***Erbâb-ı irfân:*** İrfan sahipleri. ***Erbâb-ı kemâl*:** Kâmil insanlar. ***Erbâb-ı kerem*:** Kerem sâhipleri. ***Erbâb-ı muhabbet:*** Muhabbet ehli. ***Erbâb-ı nâz*:** Hakk'a nazı geçen, Hakk'a karşı nazlanan kimseler. Naz ehli. ***Erbâb-ı nazar*:** Nazar sâhipleri, (Bkz. Nazar). ***Erbâb-ı sehâ*:** Cömertler. ***Erbâb-ı sülûk*:** Sâlikler. (Bkz. Sâlik) ***Erbâb-ı tecrîd*:** Kalbden ve akıldan dünyaya âit şeyleri çıkararak yalnız Allah'a gönül bağlayan kişiler. ***Erbâb-ı temennâ*: *:*** İstek ve dilek sahipleri. ***Erbâb-ı uryân*:** Çıplak kimseler, soyunmuş olanlar. *Tasavvufta*: Mâsivâdan gönüllerini arındırmış olan kimseler. (Bkz. Mâsivâ) ***Erbâb-ı zekâ*:** Zekâ sâhipleri, zekî kimseler.

Erba'in:** Kırk. *Tasavvufta*: Çile çekmek, nefsi terbiye etmek, bencilliği kırmak için müritlerin kırk gün halvete çekilmeleri, bu süre içinde zarûret miktarınca yemeleri, konuşmaları, uyumaları, dâima zikir ve tefekkür ile meşgul olmaları. Bu süreyi başarıyla tamamlayan erbaîn ve çile çıkarmış olur. ***Erba'în-keş: Erbaîn çeken.

***Ergavân:** Kırmızı, eflâtun ve mor renkli güzel kokulu bir çiçek.

***Erham:** Çok merhametli ***Erham ü ekrem*:** Çok merhametli ve çok iyilik sâhibi. ***Erhamü'r-râhim, Erhamü'r-râhimîn*:** Merhametlilerin en merhametlisi, Allah.

***Erkân:** Esaslar, temeller. Âdet,yol yöntem, usul. İleri gelen kimseler. ***Erkân-ı irfân*:** Ârifler, irfân sâhipleri. (Bkz. Ârif)

***Erre:** Testere, kesici, kesip biçen.

Ervâh:** Rûhlar. ***Ervâh-ı cüllâs-ı cem-'i azîzân: Azizler topluluğuyla birlikte olan (oturan) rûh. ***Ervâh-ı ehl-i îmân*:** Îmân ehlinin rûhları. ***Ervâh-ı etkıyâ:*** Allah korkusuyla günah işlemekten korkan kimselerin rûhları. ***Ervâh-ı zî-şân:*** Şanlı rûhlar.

***Esam:** Sağır, hakikati duymayan.

Esâme:** İsimler. ***Esâmesi okunmamak: Anılmamak. Kendisine önem verilmeyip adı bile anılmamak.

***Esâs-ı ahlâk-ı zemîme:** Çirkin huyların kaynağı.

***Esb:** At. ***Esb-i mahviyyet*:** Mahviyyet atı. (Bkz. Mahviyyet) ***Esb-i nefs*:** Nefis atı. ***Esb-i sefer*:** Sefer atı.

***Esbâb:** Sebebler

***Esedullah-ı gālib:** Allah'ın arslanı. Hz. Ali'nin lakābı.

***Eser-i cûd:** Cömertliğin eseri. ***Eser-yâb*:** Eser sâhibi.

***Eshâr:** Seherler.

***Eshel:** Çok kolay, pek kolay.

Esîr:** Tutsak, köle. Bir şeye aşırı derecede bağlı olan kimse. ***Esîr-i dâm*:** Tuzak esiri. ***Esîr-i dâm-ı fırkat*:** Ayrılık tuzağının esîri. ***Esîr-i dâm-ı hevâ-yı nefs: Nefis arzusunun tuzağına esîr olan. ***Esîr-i dâm-ı sevda*:** Sevda tuzağının esîri. ***Esîr-i dünya:*** Dünyaya esîr olan.***Esîr-i gurbet-i nâlân*:** İnleyen gurbet esiri. ***Esîr-i nefs-i emmâre*:** Nefsi emmârenin esîri. (Bkz.Nefs-i emmâre) ***Esîr-i kayd-ı bend*:** Zincire vurulmuş esir. ***Esîr-i pençe-i şehbâz-ı aşk:*** Aşk doğanının pençesine esîr olan.

***Eskāl-i girân:** Ağır yük.

Esmâ:** İsimler. ***Esmâ-i İlâhî, Esmâullah: Allah'a ait isimler.

Esrar:** Sırlar. ***Esrâr-ı aref*:** Aref sırları. (Bkz. Derş-i men aref.) ***Esrâr-ı âşıkān*:** Âşıkların sırları. ***Esrâr-ı aşk: Aşk sırları. ***Esrâr-ı derûn:*** Gönül sırları. ***Esrâr-ı eşyâ:*** Varlık âleminin sırları. ***Esrâr- ı ezkâr*:** Zikirlerin sırları. ***Esrâr-ı gülşen*:** Gül bahçesinin sırları. ***Esrâr-ı hakîkat*:** Hakîkat sırları. ***Esrâr-ı Hak:*** Hakk'ın sırları. ***Esrâr-ı hidâyet:*** Hidayet sırları. ***Esrâr-ı hikmet:*** Hikmet sırları. ***Esrâr-ı kābe kavseyn*:** Kābe kavseynin sırları. Mîrâç gecesinde, Hz. Muhammed'in Cenâb-ı Hakk'a olan yakınlık derecesine âit sırlar. (Bkz. Ev ednâ) ***Esrâr-ı Kur'ân:*** Kur'ân'ın sırları. ***Esrâr-ı mektûm*:** Gizli sırlar. ***Esrâr-ı Mennân*:** İhsânı bol olan Allah'ın sırları. ***Esrâr-ı muamma*:** Anlaşılması ve çözülmesi zor sırlar. ***Esrâr-ı mukaddes:*** Kutsal sırlar. ***Esrâr-ı tevhîd, Esrâr-ı vahdet* :** Tevhîd sırları.

***Es-sahiyyü Habîbullah:** Cömerd, Allah'ın sevgilisidir.

Es-salâ:** Çağrı, davet için kullanılır. ***Es-salâh: Namaza davet için kullanılır. ***Es-salâtü ve's-selâm:*** Allah'dan rahmet, meleklerden istiğfar, mü'minlerden duâ ve selâm mânâsına gelen bu terkîb, Peygamber Efendimiz hakkında kullanılır.

Estâr:** Örtüler. ***Estâr-ı Kâbe: Kâbe'nin örtüsü. ***Estâr-ı Kâbe-veş*:** Kâbe'nin örtüsü gibi.

***Eş'âr:** Şiirler. ***Eş'âr-ı selîs*:** Akıcı, kusursuz şiirler.

***Eşbâh:** Cesetler, cisimler.

***Eşcâr:** Ağaçlar.

***Eşed:** Çok şiddetli.

***Eşer:** Çok şerli ve kötü.

***Eşgāl-i mâsivâ:** Allah'dan gayri şeylere âit meşguliyetler.

***Eşhâs:** Şahışlar, kişiler.

***Eşkāl:** Bir kimsenin tanınmasını sağlayan dış görünüş.

Eşk:** Gözyaşı. ***Eşk-i gülgûn: Gül renkli gözyaşı. ***Eşk-i revân*:** Su gibi akan gözyaşı. ***Eşk-ter:*** Pek çok gözyaşı.

***Eşkin:** Koşma, çabuk yürüyüş. Fasılasız ve muntazam adımlarla süratli yürüme.

***Eşnâ-i etvâr:** Çirkin ve fenâ tavırlar.

***Eşrâf:** Şeref sâhipleri, ileri gelenler.

***Eşrâr:** Şerliler.

Eşref:** En şerefli, pek muhterem. ***Eşref-i âlem: Âlemin en şereflisi. ***Eşref-i ezmân:*** Zamanların en şereflisi. ***Eşref-i nâs:*** İnsanların en şereflisi. ***Eşref-i ümem:*** Ümmetlerin en şereflisi.

Eşyâ:** Yaratılmış olan her şey, nesneler. ***Eşyâ-yı âlem, Eşyâ-yı cihân: Âlemde yaratılmış herşey.

***Etfâl:** Çocuklar. ***Etfâl-i Huseyn*:** Hz. Hüseyin'in çocukları. ***Etfâl-i müslim*:** Müslüman çocukları.

***Etkıyâ:** Allah korkusu ile günah işlemekten çekinenler.

***Etmek:** Ekmek.

***Etvâr:** Tavırlar, hâl ve hareketler. ***Etvâr-ı dert*:** Dertlinin derdini yansıtan haller.

***Ev ednâ:** Necm sûresinde geçen "kābe kavseyni ev ednâ" âyetine işaret. Peygamber Efendimiz'in Mîrâç'ta Cenâb-ı Hakk'a olan yakınlığını ifâde için "kābe kavseyn; iki yay mesafesi, ev ednâ; veya daha yakın" sözleri kullanılmıştır.

Evlâd:** Çocuklar. ***Evlâd-ı Âl-i abâ: Âl-i abâ'nın çocukları. (Bkz. Al-i abâ) ***Evlâd-ı Hayder*:** Hz. Ali'nin çocukları. ***Evlâd-ı Mustafâ*:** Mustafâ evlâdı. Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin çocukları ve torunları. ***Evlâd-ı Zehrâ*:** Fâtımetü'z Zehra'nın evlâdı. Hz. Hasan, Hz. Hüseyin. ***Evlâd-ı zî-şân*:** Şanlı, meşhur, şerefli kimselerin evlâdı.

Evrâd:** Her gün okunan duâlar, tesbihler. (Bkz. Vird) ***Evrâd-ı Pîr-i Geylânî: Abdulkādir Geylânî Hazretleri'nin virdleri.

***Evrâk:** Sahifeler, yapraklar. ***Evrâk-ı gül*:** Gül yaprakları. (Bkz. Gül)

***Evreng-i irşâd:** İrşâd tahtı, irşâd makāmı, irşâd postu. (Bkz. İrşâd)

Evsâf-ı cemîl:** Güzel vasıflar. ***Evsâf-ı Muhammed: Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin vasıfları.

***Evtâd:** Direkler, sütunlar. *Tasavvufta*: Biri doğuda, biri batıda, üçüncüsü kuzeyde, dördüncüsü güneyde bulunan dört büyük velî.

Evvel-i emir:** İşin başlangıcında, ilk önce. ***Evvel ü âhir: Esmâ-i hüsnâdandır. Varlığının başlangıcı ve sonu olmayan.

***Evzân:** Vezinler.

***Eyâ:** "Ey, hey" mânâsına gelen nidâ edatı.

***Eytâm:** Yetimler.

***Eyvallah:** Canla başla kabul etmeyi ifâde eder.

***Eyvan:** Köşk, saray. ***Eyvân-geh*:** Sarayın, köşkün bulunduğu yer. ***Eyvân-geh-i Kisrâ*:** Eski İran hükümdarlarının meşhûr büyük sarayları.

***Eyyâm:** Günler. ***Eyyâm-güzer*:**

Günlerini boşuboşuna geçiren. ***Eyyâm-ı mâtem*:** Mâtem günleri. (Hz. Hüseyin ve Ehl-i beyt'in Kerbelâ'da şehit edildiği günler) ***Eyyâm-ı rahmet*:** Rahmet günleri. Ramazan.

***Eyyûb:** Hz. Eyyûb.

Ez:** "den" anlamında ön ek. ***Ez-âşıkān: Âşıklardan. ***Ezelden tâ-ebed:*** Ezelden ebede kadar. ***Ezel-i ezel:*** Ezelin ezeli, tâ ezel. ***Ez-ezel:*** Ezelden ***Ez-ezel tâ bâ-ebed:*** Ezelden ebede kadar.. ***Ez-kerem ber-mâ kerem–kün:*** Kereminden bize ikram eyle.

***Ezdâd:** Zıtlar.

***Ezhân:** Zihinler.

***Ezhâr:** Çiçekler.

***Ezher:** Çok beyâz ve parlak.

Ezkâr:** Zikirler, anmalar, hatırlamalar. ***Ezkâr-ı dil*:** Gönül zikirleri. ***Ezkâr-ı eşyâ*:** Eşyânın zikirleri. Her şey Allah'ı tesbih eder. Kur'an-ı Kerîm'de: "Hiçbir şey yoktur ki O'nu hamd ile tesbih etmesin" (İsra Sûresi/44) buyrulur. ***Ezkâr-ı İlâhi: İlâhî zikirler. ***Ezkâr-ı tevhîd:*** Tevhîd zikirleri. ***Ezkâr-ı yâr*:** Sevgiliyi anma, hatırlama. ***Ezkâr-ı Rahmân*:** Rahmân'ın zikirleri.

***Ezmân:** Zamanlar. ***Ezmân-ı seâdet*:** Seâdet vakitleri.

***Ezvâk:** Zevkler, hazlar.

Ezyâf:** Misafirler, konuklar. ***Ezyâf-ı Mevlâ: Allah'ın misafirleri.

***Ezyed:** Daha çok.

F

Fahr:** Övünme, iftahar, gururlanma. ***Fahr-i âlem: Bütün âlemin kendisi ile övündüğü, Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem. ***Fahr-i âlem-i zî-şân:*** Bütün âlemin kendisiyle övündüğü şanlı peygamber.

***Fâik:** Üstün.

***Fâil-i muhtâr:** Hüküm ve irâde elinde olan, dilediğini yapan, dilediği gibi hükmeden.

Fakr:** Fakirlik, yoksulluk, ihtiyaçlılık. *Tasavvufta*: Fakr, şerefli bir makāmdır. Mutasavvıflara fukara adı verilir. Zira onlar, içlerinde mal-mülk sevgisi bırakmamışlardır. Fakrın hakîkatı, kulun Allah'dan başka hiçbir şeye ihtiyaç duymamasıdır. ***Fakr-i hâl*:** Fakirlik hâli. ***Fakr u fenâ: Yoksulluk ve yokluk. (Bkz. Fenâ)

***Fâm:** Renk.

***Fân:** Yok.

Fânî:** Sonlu, ölümlü, bâkî olmayan. ***Fânî fi'd-dünyâ: Âhireti unutup tamamen dünyaya dalan.

***Fânûs-i sevdâ:** Sevdâ fânusu. (Bkz. Sevdâ).

Fâriğ:** Vazgeçen, alâkasını kesen. ***Fâriğ olmak: Vazgeçmek, el çekmek. ***Fâriğu'l-bâl:*** Rahat, gāileden ve gürültüden uzak.

***Fâruk:** Fark eden. (Bkz. Ömerü'l-Fâruk)

Farz-ı âzâm:** En büyük farz. ***Farzullah: Allah'ın farzı.

***Fâsık:** Günahkâr. Allah' ın emirlerine ve yasakalarına uymayan. Büyük günah işleyen veya küçük günahta ısrar eden kimse.

***Fâsid ü sâdık:** Bozguncu, fesad çıkaran ve hakîkatli, dürüst.

***Fâş:** Meydana çıkmış. Yayılmış.

***Fâtımetü'z-Zehrâ:** Peygamber Efendimiz'in eşi Hz. Hatice'nin dört kızından biridir. Hicretten 13 yıl evvel Mekke'de dünyaya gelmiştir. H. 11. yılda Ramazan-ı Şerîf'in 3. günü vefât etmiştir.

Fâtih:** Fetheden, açan. ***Fâtih-i bâb-ı hidâyet: Hidâyet kapısını açan. ***Fâtih-i dârü'l-emân:*** Emniyet evini açan. Tasavvuf yolunda yürüyenlerin mâsivâ kaydından, endîşe ve tasalarından kurtulmalarına vesile olacak sebeplerin kapısını açan kişi. Mürşid-i kâmil. ***Fâtih-i Hayber:*** Hayber'in fâtihi, Hz. Ali.

Fazl:** Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem. Bir kimsede bulunan şahsî kıymet ve meziyet, değer. ***Fâzıl: Fazîlet sâhibi, üstün kimse. ***Fazîlet-feşân:*** Fazîlet saçan. ***Fazîlet-mend:*** Fazîletli, iyi huylu. ***Fâzıl-terîn-i enbiyâ*:** Nebîlerin en fazîletlisi. ***Fazl-ı ekber:*** En büyük lütuf. En büyük meziyet. ***Fazl-ı Hudâ:*** Allah'ın cömertliği, keremi, lutfu. ***Fazlun minallah*:** Allah'dan bir ikram.

***Fecr-i tecellâ:** Tecellî fecri. (Bkz. Tecellî)

***Fehm:** Anlamak, idrâk etmek. ***Fehm-i hitâb*:** Hitâbı anlamak. ***Fehm-i kitâb*:** Kitabı (Kur'ân) anlama, kavrama. ***Fehm-i muammâ*:** İdrâk edilmesi güç olanı anlamak.

***Fehvâ:** Mânâ, anlam, mefhum.

***Fehûr:** Çok iftihâr eden.

***Felâh u necât:** Selâmet, bahtiyarlık ve kurtuluş.

***Felek:** Gök. Zaman. Ecel. Dünya.

***Fem:** Ağız.

Fenâ:** Fânî olmak, yok olmak. *Tasavvufta*: Kulun fiilini görmemesi hâli. Fenâ hâli, kulun benliğinin kaybolması ile tevhîdin gerçekleşmesidir. ***Fenâ-ender fenâ: Fenâ içinde fenâ. ***Fenâ fi'd-dünyâ*:** Dünyada fânî olmak. Her şeyi dünyalıktan ibaret olmak. Âhireti unutup tamamen dünyaya dalmak. ***Fenâfillah:*** Allah'da yok olmak. Kulun beşerî sıfatlardan sıyrılıp, Allah' ın zât ve sıfatında yok olmasıdır. Sûfî bu makāma ulaşmak için her şeyi terk eder. Tıpkı bir ölünün dünyayı terk edişi gibi. İşte buna "ölmeden önce ölmek" denir. Ölen kişi nasıl Allah'a dönerse bu makāma gelen kişi de Allah'a ulaşmış ve O'na dönmüştür.

***Fend:** Hile, yalan-dolan.

***Fer:** Işık, parlaklık.

***Fer':** Aslî olmayan, ikinci derecede olan.

***Ferâğ:** Dinlenme, istirahat etme. Vazgeçme, bırakıp terketme.

***Ferâiz:** Allah'ın farz kıldığı ibâdetler, yapılması mecbûrî olan din emirleri. İslâm'ın mîras hukuku.

***Ferâmûş:** Unutma, hatırdan çıkma.

***Ferâset (Firâset):** Derin anlayış ve seziş.

***Ferdâ:** Yarın. Âhiret.

Ferd:** Kişi. Tek, yalnız. ***Ferd-be-ferd*:** Ferd ferd.Tek tek. ***Ferden-ferda*:** Fert fert, tek tek. ***Ferd-i gam-hâr*:** Gam çeken kişi. ***Ferd-i kerem-şân: Lütufkâr, sehâvetli kişi. ***Ferd-i leîm*:** Alçak, rezil, kötü kişi. ***Ferd ü Ehad*:** Esmâ-i hüsnâdandır. Eşi bulunmayan. Tek.

Ferîd:** Eşsiz, tek. ***Ferîd-i devrân, Ferd-i zemân: Devrinde eşi, emsâli olmayan.

***Ferde:** Perde

***Ferhâd:** Ferhâd ile Şirin hikâyesinde geçen kahramanlardan biri. Dîvân şiirinde sevgilisine kavuşmak için zorlu, gerçekleşmesi güç işleri göze alan âşığı sembolize eder.

***Fer'î:** İkinci derecede olan.

***Ferid (Mengenecioğlu):** Efe Hazretleri'ne intisâb etmiş, medrese tahsîli görmüş ve Efe Hazretleri'nin yanında seyr ü sülûkünü tamamlamıştır. Ketencizâde Rüşdi Efendi'nin terbiye kerdesidir. Güzel gazel okurdu. Efe Hazretleri Alvar'da iken 1934 târihinde Erzurum'da vefât etmiştir.

Fermân:** Emir, teblîğ. ***Fermân-ber (Çoğul: Fermân-berîn): Aldığı emri en iyi şekilde uygulayan. ***Fermân-ı dâim*:** Dâimî ferman. Geçici olmayan, emri süreklilik taşıyan ferman. ***Fermân-ı Kur'ân*:** Kur'ân'ın emri. ***Fermân-ı muhtâriyet:*** Muhtâriyet fermânı. Cenâb-ı Hakk'ın Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemi seçtiğini beyân eden fermânı.

***Ferrâk:** İyiyi-kötüyü, doğruyu-yanlışı en iyi şekilde ayıran, seçen.

***Ferş:** Yayma. Yeryüzü. ***Ferş eylemek*:** Döşemek, yaymak ***Ferş-i râh*:** Yola sermek, yola döşemek.

Feryâd:** İmdat isteme, yardım dileme. feryâd. ***Feryâd-res: Feryâd edenin imdâdına yetişen. ***Feryâd u âh-ı İslâm:*** Müslümanların feryâdı ve âhı.

***Ferzâne:** Hakîm, bilgili kimse, nefsânî bağlantılardan sıyrılmış derviş.

***Ferzend:** Oğul.

***Fesâd-ı vücûd:** Bedenin bozulması.

Feth**:* Açma, açılma. ***Fetheylemek*:** Açmak. ***Feth-i bâb: Kapının açılması. ***Fethun karîbün:*** Fetih yakındır. (Saf sûresi 13. Âyete işâret edilmiştir. Seveceğiniz başka bir şey daha var: Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. Müminleri (bunlarla) müjdele.) ***Fettâh*:** Esma-i hüsnâdandır. Her türlü hayırları fetheden, açan.

***Fettân:** Câzibeli, ayartan.

***Fetvâ-yı ayân:** Açık, âşikâr fetva.

***Fevallâhi:** Allah'a yemîn olsun ki.

***Fevc-i risâlet:** Peygamber topluluğu, cemaati.

***Fevka'l-'ulâ:** Yücelerin yücesi.

***Fevz ü necâ:** Başarı ve kurtuluş.

***Feyezân:** Coşup taşma.

Feyyâz:** Sınırsız derecede bolluk ve bereket veren, bağışı sınırsız olan, Cenâb-ı Hak. ***Feyyâz-ı Mutlak: Mutlak ve sonsuz feyiz, bolluk sâhibi Allah.

Feyz:** İlim, irfân. Allah' ın kulun kalbine safâ bahşeden İlâhî tecellîsi. ***Feyz-feşân: Feyz saçan. ***Feyz-i âşıkān:*** Âşıkların feyzi. ***Feyz-i atâ:*** Bağışlanan feyz. ***Feyz-i câvid*:** Sonsuz feyz. ***Feyz-i Celîl, Feyz-i Feyyâz, Feyz-i Hak, Feyz-i Hudâ*, *Feyz-i Kadîm, Feyz-i Kibriyâ, Feyz-i Rabbânî*, *Feyz-i Rahmânî, Feyz-i Samed, Feyz-i Samedânî*: *Feyz-i Teâlâ, Feyz-i Yezdân:*** Cenâb-ı Hakk'ın feyzi. ***Feyz-i ebedî:*** Ebedî sonsuz feyz. ***Feyz-i envâr-ı Yezdân:*** Cenâb-ı Hakk'ın nurlarının feyzi. ***Feyz-i Fâtihâ*:** Fâtihâ sûresinin feyzi. ***Feyz-i feyezân, Feyz-i firâvân*:** Dolup taşan feyz. ***Feyz-i füyûzât-ı Samedânî:*** Eşi benzeri olmayan Allah Teâlâ'nın sınırsız feyizlerinden bir feyiz. ***Feyz-i mezîd:*** Artan, ziyâde, çok feyz. ***Feyz-i muhabbet:*** Muhabbet feyzi. ***Feyz-i muhabbet-i Celîl*:** Yüce Allah'ın sevgisinin feyzi. ***Feyz-i muhabbet-i Hak:, Feyz-i muhabbet-i Hudâ*:** Hak Teâlâ'nın muhabbetinin feyzi. ***Feyz-i Muhammed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin feyzi. ***Feyz-i müebbed*:** Dâimî, sonsuz feyz. ***Feyz-i nazar*:** Nazarın feyzi. (Bkz. Nazar) ***Feyz-i nübüvvet, Feyz-i risâlet:*** Peygamberliğin feyzi. ***Feyz-i sağ:*** Canlı, diri, varlığı dâimî hissedilen feyz. ***Feyz-i salât:*** Namazın feyzi. ***Feyz-i şerâb-ı aşk:*** Aşk şarabının feyzi. ***Feyz ü atâ*:** Bağış, bahşîş ve ihsân. ***Feyz ü berekât-ı Kibriyâ*:** Cenâb-ı Hakk'ın feyiz ve bereketleri. ***Feyz-yâb:*** Feyze nâil olan, feyiz bulan.

***Fırat:** Ön Asya'nın en büyük nehridir. Diyadin civarından çıkar, Anadolu'nun doğu taraflarına kadar gelip Mezopotamya'yı dolaştıktan sonra Irak'ta Dicle ile birleşerek Basra Körfezi'ne dökülür.

***Fısk u fesâd:** Allah'a karşı isyan ve bozgunculuk.

Fi'âl:** Fiiller, işler. ***Fi'l-i fücûr: Kötü, fenâ iş. Günah. Zinâ. ***Fi'l-i Rabbânî*:** Allah'a âit iş. Allah'ın işi. ***Fi'l-i zinâ*:** Zinâ fiili. ***Fi'lullah*:** Allah'ın işleri.

***Fi'n-nâr:** Âteşte, cehennemde.

***Fikr ü hayâlât:** Fikirler ve hayaller.

***Fillâh:** Allah yolunda

***Fir'avn (Firavun):** Eski zamanlarda Keyhüsrev'in Mısır'ı ele geçirip İran'a katmasından önce, Mısır'da hüküm süren Kıptî hükümdarlarına ve-

rilen ünvandır. Özellikle Hz. Mûsâ devrinde yaşayan Mısır hükümdârıdır. Hz. Mûsâ'nın Allâh'ın emriyle yardığı Kızıldeniz'de ordusu ve avanesi ile birlikte boğulup gitmiştir.

***Firâk:** Ayrılık, hicran.

***Firâvân:** Çok, bol, fazla.

***Firdevs-i âlâ:** En yüce cennet.

***Firdevsî:** İran'ın millî destanı olan "Şehnâme"nin nâzımıdır. Doğum târihi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak H. 320 ile 325 yılları arasında olduğu zannedilmektedir. Adı kesin olarak bilinmemekle beraber Mansur, Hasan veya Ahmed'dir. Künyesi Ebu'l-Kāsım'dır. Gazneli hükümdârı Sultan Mahmud'un ricâsı üzerine İran'ın millî destanı olan Şehnâme'yi düzenleyip manzûm bir şekilde yeniden yazmıştır.

Firkat:** Ayrılık, hicran, sıla hasreti. *Tasavvufta*: Mâsivâ perdesiyle perdelenmek. ***Firkat-i mâh-ı hidâyet*:** Hidâyet ayından ayrılık. ***Firkat-i yâr*:** Dostun ayrılığı. ***Firkat-nâme: Ayrılık mektubu.

***Firkateyn:** Kıyâmet günü hesap görüldükten sonra kâfirlerin mü'minlerden ayrılmaları emredildiğinde her iki tarafı birbirinden ayıracak olan hat.

Fitne:** Belâ, mihnet, sıkıntı, ayartma. *Tasavvufta*: Sâlikin denenmesi, âşıkın mâşukuna esir olması. ***Fitne-engîz*:** Fitne çıkaran. ***Fitne-feşân*:** Fitne saçan. ***Fitne-güster*:** Fitne yayan. ***Fitne-i âhir zemân*:** Âhir zaman fitnesi. ***Fitne-i âlem*:** Âlemin fitnesi. ***Fitne-i cân: Cân fitnesi.***Fitne-i cânsûz*:** Can yakıcı fitne. ***Fitne-i devrân*:** Dünyanın, zamanın fitnesi.

***Frengâne:** Avrupalı gibi.

***Fudalâ:** Ahlâk, ilim ve meziyetçe üstün fazîletli kimseler.

Fukarâ:** Yoksullar, fakirler. ***Fukarâ-yı Müslimîn: Fakir, yoksul müslümanlar.

***Furkān:** Kur'ân-ı Kerîm. Kur'ân-ı Kerîm'in 25. sûresinin ismi.

***Fuzalâ:** Fazîletli kimseler.

***Fuzûlî:** Adı Mehmed'dir. Doğum târihi ve doğduğu yer hakkında kesin bir kaynak yoktur. Rivâyetlere göre 1480 civarında Bağdat'ta (Kerbelâ) doğmuştur. Fuzûlî, tevhîdleri, münâcât ve na'tları, Ehl-i beyt hakkında yazdığı şiirleri ile dindar bir şâirdir. 963/1566 yılında Taun hastalığından vefât etmiştir. Kabri Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'in türbesi yakınındadır.

***Fülfül:** Karabiber. Edebiyatta sevgilinin siyah beni yerine kullanılır.

***Fürûzân:** Parlak.

Fütûh** ***(Çoğul: Fütûhât): Açma, açılma. Gönül ferahlığı. Tecellîler, zuhûrat, ikram. *Tasavvufta*: Kapalı olan maddî ve mânevî nîmet kapılarının sâlike açılması. Rızk, ibâdet, ilim, mârifet, keşf vs. gibi. ***Fütûh-i ilm-i vehbî:*** Al-

lah vergisi olan ilim tecellîleri.

***Fütûr:** Bıkmak, usanmak, ümitsizlik.

***Fütüvvet:** Gençlik, yiğitlik, mertlik. *Tasavvufta*: Garassız, ivazsız, yani herhangi bir karşılık ve ödül beklemeden başkalarına yardım ve iyilik etmek ama onlardan iyilik beklememek. Başkalarını kendinden daha önemli daha saygıdeğer olarak görmek.

Füyûzât:** Feyizler. İlim, irfân. Allah' ın kulunun kalbine safâ bahşeden İlâhî tecellîleri. ***Füyûzât-ı ânân: Güzelliklerin feyizleri. ***Füyûzât-ı İlâhî*:** İlâhî feyizler. ***Füyûzât-ı Kur'ân*:** Kur'ân'ın feyizleri. ***Füyûzât-ı Muhammed:*** Muhammed sallalahu aleyhi vesellemin feyizleri. ***Füyûzât-ı Rahmân:*** Rahmân'ın feyizleri. ***Füyûzât-ı Samedânî*:** Allah'ın ezelî kuvvet ve kudretinin tecellîsi olan feyizler. ***Füyûzât-ı tecellâ:***İlâhi feyizlerin tecellisi.

***Füzûn:** Çok fazla.

G

Gaffâr:** Esma-i hüsnâdandır**.** Çok bağışlayan, günahları örten Allah. ***Gāfir: Bağışlayan, esirgeyen Allah. ***Gafûr:*** Esma-i hüsnâdandır. Çok mağfiret eden, çok şefkat gösteren, bağışlayan, yarlıgayan.

***Gaflet:** Dalgınlık, dikkatsizlik. *Tasavvufta*: Nefsin arzularına uymak, zamanı boşa geçirmek, önemli bir şeyin önemini kavrayamamak. Kalbin Hak'tan gāfil olması, O'nun zikrinden mahrum kalması. İşlenen bir günahın tevbesinden gāfil olmak, o günahı işlemekten daha kötüdür. Gaflet derin bir uykudur. Gaflette olan kişilere gāfil denir. ***Gaflet-i Hudâ*:** Kulun Allah' dan habersiz olması.

***Gâhî:** Arasıra, bazı.

***Gāib:** Görünmeyen, hazır olmayan, yok olan, kayıp.

***Galîz:** Kaba, çirkin, nezâket ve terbiye dışı. Kalın, sık, yoğun, kesîf.

***Galtân:** Bulanan. Yuvarlanan.

***Gamam:** Bulut.

Gam:** Kaygı, keder, tasa, iç darlığı. ***Gamdâr*:** Kederli, tasalı. ***Gamgîn: Gamlı, kederli. ***Gamgüsâr*:** Gam içen. Çok gamlı. ***Gamhâne-i mihnet*:** Eziyet ve sıkıntılı dünya. ***Gamhâr*:** Kederlenen. ***Gam-keşân*:** Gam çeken, kederlenen, tasalanan. ***Gam-nâk*:** Gamlı, kederli, tasalı, üzüntülü, dertli.

***Gamze-i câdû:** Büyüleyen gamze,süzgün bakış.

***Ganî, Ganiyyün:** Zengin, varlıklı. Esmâ-i hüsnâdandır. ***Ganiyyü'l-âlemîn*:** Âlemlerin en zengini Allah.

Gār:** Mağara. ***Gār-ı Muhammed: Hazret-i Muhammed'in mağarası.

***Garaz:** Maksat, gāye, hedef. ***Garazkâr*:** Gizli düşmanlığı olan, kindar.

***Garib Ağa:** 93 harbinde üç kardeşi ile birlikte beş altı yaşlarında iken Kars'tan Erzurum'a

hicret etmiştir. 30 yaşlarında iken attan düşüp belinden aldığı darbe neticesinde sakat kalmıştır. Besicilikle meşgul olurdu. Şeyh Feyzullah Efendi'nin halîfesi Ketencizâde'ye mensûbdu. Efe Hazretleri'ne muhabbeti ve sadâkati mevcuttu. Efe Hazretleri Alvar'da bulunduğu dönemde Erzurum'u teşrîf ettiklerinde, çoğu kez ona misafir olurlardı. 1949 yılında Erzurum'da vefât etmiştir. Erzurum asrî mezarlığında medfundur.

Gark:** Batma.Boğulma. *Tasavvufta*: Gelen vâridin etkisiyle, kulun kendisinden habersiz hâle gelmesidir. Bu durumda sûfî, üzerine gelen hâlin içinde tam anlamıyla boğulmuştur. ***Garîk-ı rahmet: Rahmete batmış. ***Gark-ı cûd*:** Cömertliğe batma. ***Gark-ı esâmî-i rahmet-i Rahmân:*** Rahmân olan Allah'ın rahmet isimlerinin tecellîlerinin çokluğu. ***Gark-ı garîk-i rahmet:*** Rahmete dalıp kaybolanın batması. ***Gark-ı usat:*** Günahkârların batması.

***Garrâ:** Parlak. Beyaz.Güzel. Şâşaalı.

Gavs:** Sığınma, ilticâ etme. *Tasavvufta*: Kendisine sığınılan, kutupluk makamında bulunan velî. Sûfîler zor durumda kaldıkları zaman: "Yetiş yâ Gavs!", "meded yâ Gavs!", "imdad yâ Pîr!"diye feryâd eder ve kutbun mânevî himayesine ilticâ ederler. Gavs, her asırda ancak bir tane olur. ***Gavs-i a'zam*:** En ulu Gavs. Buna Kutb-i Ekber de denir. Peygamber Efendimiz'in bâtınından ibârettir. Velîliğin en yüce mertebesidir. Özellikle Abdülkādir-i Geylânî Hazretleri'ne denir. ***Gavs-i Geylâni*:** (Bkz. Abdülkādir Geylâni) ***Gavs-i zemâne: Devrin gavsı. ***Gavsullah:*** Allah'ın gavsı.

***Gavvâs:** Dalan, dalgıç. Çok gayretli, çalışkan.

***Gāyât:** Gāyeler, maksatlar, neticeler.

***Gayb (Gayıb):** Gizli olan, görünmeyen.

***Gāyet-i hubb-i visâl:** Kavuşma, buluşma, vuslat sevgi ve arzusunun en yüksek mertebeleri.

Gayret:** Çaba, didinme. Kıskanma. Hak'ta gayret; Yapılan haksızlıklara boyun eğmeyip tepki göstermek. Rûhun sırrını ve kalbin bâtınî hâllerini gizli tutmak, ifşâsını kıskanmak. Hakk'ın velîlerini düşmanlarından kıskanması. ***Gayret-i Hak, Gayret-i Hudâ, Gayret-i Mevlâ, Gayretullah*:** Allah'ın gayreti. ***Gayret-i îmân: İmân gayreti. ***Gayret-i kül:*** Bütün gayret, tam gayret. ***Gayûr:*** Çok gayretli.

Gayr-i mahluk:** Yaratılmışın dışında. ***Gayr-i selîm: Sağlıksız, sıhhatsiz. Noksan.

***Gazeliyyât:** Gazel tarzında yazılmış şiirler.

Gedâ** ***(Çoğul:Gedâyâ): Dilenci, sâil, yoksul, fakir, hiçbir şeyi olmayan kimse. *Tasavvufta*: İlâhî tecelliler dilencisi, Hakk'ın bâkî feyizlerinin dilencisi. ***Gedâ-yı bî-nevâ:*** Na-

sipsiz, azıksız dilenci. ***Gedâ-yı dergeh-i Mevlâ*:** Mevlâ'nın dergâhında dilenci, yoksul, fakir. ***Gedâ vü bây*:** Dilenci ve efendi. Zengin-fakir.

***Gehî:** Bâzan, arasıra.

***Gehvâre:** Beşik.

***Gencîne-i irfân:** İrfân hazinesi.

***Ger:** Eğer kelimesinin kısaltılmışı.

Gerden:** Gerdan. ***Gerden-i cân: Cân gerdanı. ***Gerden-i cânân*:** Sevgilinin gerdanı. ***Gerden-i dil*:** Gönül gerdanı. ***Gerden-i dilber:*** Sevgilinin gerdanı. ***Gerden-i havrâ:*** Âhû gözlü güzelin gerdanı. ***Gerden-i kelb*:** Köpeğin boynu. ***Gerden-i kerem:*** Cömertlik gerdanı. ***Gerden-i sîm:*** Gümüş gerdan. (Bkz. Sîm-gerden) ***Gerden-i sîmîn-ber:*** Gümüş göğüslü güzelin gerdanı. ***Gerden-i şâh-ı cihân:*** Cihân şâhının boynu. (Hz. Hüseyin'in boynu).

***Germ:** Sıcak. ***Germ-i belâ*:** Belâ sıcağı, belâ sıkıntısı. ***Germ ü serd*:** Sıcak ve soğuk. *Mecâzen*: İyilik ve kötülük, acılık ve tatlılık gibi hayâtın her çeşit tecellîsi.

***Geşt eylemek:** Seyretmek, dolaşmak, gezmek, geçmek.

Gevher:** Cevher, elmas. ***Gevher-fürûş*:** Mücevherâtcı. ***Gevher-i muhabbet: Muhabbet cevheri. ***Gevher-nisâr*:** Cevher saçan.

***Geylânî:** (Bkz. Abdülkādir Geylâni)

***Geysû:** Uzun saç, zülf, kâkül, saç örgüsü. ***Geysû-yi zer-nişân*:** Altın nişanlı kâkül.

***Gılâf**: Kılıf, kın, mahfaza.

***Gılmân:** Tüyü, bıyığı çıkmamış delikanlılar, gençler. Cennette hizmet eden delikanlılar.

***Gınâ:** Zenginlik. Tok gözlülük. ***Gınâ-i kalb*:** Kalb zenginliği.

***Gıdâvî:** Yiyecek, içecek.

***Girân-bâr:** Ağır yük.

***Girdâb:** Suların döndüğü ve çukurlaştığı yer, anafor ve çevrinti.

***Girdâr:** Tarz, davranış, meşguliyet.

***Girdigâr:** Kâinâtın yaratıcısı olan Allah.

***Girîbân:** Elbise yakası. ***Girîbân-ı şeytân*:** Şeytanın yakası.

***Giriftâr:** Tutulmuş, yakalanmış, tutkun, mübtelâ.

***Giryân:** Ağlayan.

Gonce:** Henüz açılmamış çiçek. Dîvân şiirinde sevgilinin ağzı yerine kullanılır. ***Gonce-i ahmer: Kırmızı, kızıl gonce. ***Gonce-i cân:*** Cân goncası. ***Gonce-i Esrâ*:** Mîrâç gecesinin goncası. ***Gonce-i hamrâ*:** Kırmızı gonca. ***Gonce-i handân*:** Açılan gonca. ***Gonce-i ter*:** Taze gonca.

Gönül:** Allah'ın tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı. ***Gönül-tek: Gönül gibi.

Göz-i ahter:** Yıldız göz. ***Göz-i câdû: Çok güzel göz.

***Gubâr:** Toz, ince toprak.

***Gufrân:** Allah'ın af, merhamet ve rahmeti. ***Gufrân-ı Mennân*:**

İhsânı bol olan Allah'ın bağışlaması.

***Gulâm:** Oğlan, erkek çocuk. Köle.

***Gûnâ:** Tür, nevi, çeşit, tarz, yol. ***Gûnâ-gûn*:** Renk renk, türlü türlü, alaca.

***Gurre:** Bir günlük hilal, yeni ayın başlangıcı.

***Gurûb:** Batma. Son bulma, yok olma. ***Gurûb-i bedr-i seâdet*:** Seâdet ayının batması. Ramazan ayının sona ermesi. ***Gurûb-i kamer-i garrâ*:** Parlak ayın batması.

Gûş:** Kulak. İşitme, dinleme. ***Gûş et: İşit, dinle. ***Gûş-dâr*:** Dinleyen, kulak veren. ***Gûş-i cân*:** Can kulağı. ***Gûş-i dil:*** Gönül kulağı. ***Gûş-i dirâz:*** Uzun kulak. *Mecâzen*, merkeb. İnsan vücûdu rûhun bineği, merkebi olarak düşünülmüş. ***Gûş-i hüş-yâr:*** Akıllı, anlayışlı, kulak sâhibi.

Gûy-ân:** Diyerek, söyleyerek. ***Gûyende: Söyleyen.

***Guyûbât:** Gayplar. Gözle görülmeyen mânevî âlemler.

***Güher:** Cevher, gevher, elmas, değerli taş.

Gül:** Dîvân şiirinde en çok sözü edilen çiçek güldür. Gül ile bülbül birlikte kullanılır. Bülbül âşığı, gül sevgiliyi temsil eder. ***Gül-bûy-i dil*:** Gönlün gül kokusu. ***Gül-i ahmer: Kırmızı gül. ***Gül-i gülbün-i hüdâ:*** Hidâyet gül ağacının gülü. ***Gül-i gülistân:*** Gülbahçesinin gülü. ***Gül-i gülşen-i bâğ-ı İrem:*** İrem bağının gül bahçesinin gülü. (Bkz. Bâğ-ı İrem). ***Gül-i gülzâr:*** Gül bahçesinin gülü. ***Gül-i gülzâr-ı İrem:*** (Bkz. Gül-gülistân-ı İrem). ***Gül-i gülzâr-ı melâhat:*** Güzellik gül bahçesinin gülü. ***Gül-i hamra:*** Kırmızı gül. ***Gül-i handan*:** Gül gülüşlü. Gülen açan, gül. ***Gül-i hasret:*** Hasret gülü. ***Gül-i kudret:*** Kudret gülü. ***Gül-i nevreste:*** Yeni yetişmiş gül. ***Gül-i rânâ:*** Yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül. ***Gül-i ter:*** Taze gül.

***Gülâb:** Gülsuyu. ***Gülâb-ı muhabbet*:** Muhabbetin gül suyu.

***Gülbang, Gülbeng:** Eskiden tekkelerde zikir sırasında, saraylarda merâsim sırasında hep bir ağızdan yüksek sesle okunan ilâhî veya duâ.

***Gülbâr:** Gül saçan, gül serpen.

***Gülbâz:** Gül ile oynayan, gül ile meşgul.

Gülbe:** Kulübe. ***Gülbe-i ahzân*:** Hüzünler kulübesi, gam, keder, tasa evi. ***Gülbe-i cân*:** Can kulübesi, gönül. ***Gülbe-i dârü'l-emân*:** Emniyetle ve korkusuzca yaşanılan kulübe. ***Gülbe-i derûn*:** Gönül evi. ***Gülbe-i dil, Gülbe-i gönül*:** Gönül kulübesi, gönül evi. ***Gülbe-i din*:** Din kulübesi. ***Gülbe-i hasret: Hasret kulübesi. ***Gülbe-i hüzün*:** Hüzün kulübesi. ***Gülbe-i îmân*:** İmân kulübesi. ***Gülbe-i mestâne*:** Sarhoşların kulübesi. ***Gülbe-i meyhâne*:** Meyhâne kulübesi. (Bkz. Meyhâne) ***Gülbe-i nûr-mübîn*:** Aydınlık, nurlu kulübe. ***Gülbe-i vahdet*:** Vahdet kulübesi. ***Gülbe-i vuslat*:** Vus-

lat kulübesi.

Gülber:** Gül sîneli. ***Gülber-i cânbaz: Sevdiğinin canıyla oynayan gül sineli. ***Gülber-i mestâne*:** Sarhoşların gül sînelisi.

Gülbün:** Gül ağacı. ***Gülbün-i bâğ-ı hidâyet*:** Hidâyet bağının gül ağacı. ***Gülbün-i bâğ-ı risâlet*:** Risâlet (peygamberlik) bağının gül ağacı. ***Gülbün-i dil*:** Gönlün gül ağacı. ***Gülbün-i gonce-i vahdet*:** Vahdet goncasının gül ağacı. ***Gülbün-i gönül*:** Gönlün gül fidanı. ***Gülbün-i gülşen-i "ev ednâ "*:** "Ev ednâ" gül bahçesinin güllerinin bittiği yer. (Bkz. "Ev ednâ") ***Gülbün-i gülzâr: Gül bahçesinin gül ağacı. ***Gülbün-i güzel*:** Güzel gül fidanı. ***Gülbün-i hikmet*:** Hikmetin gül ağacı. ***Gülbün-i îmân*:** İmânın gül ağacı.

***Gül-cebin:** Gül alınlı.

***Gülçîn:** Gül toplayan, gül devşiren.

***Güldâne:** Gül kabı. *Tasavvufta:* Sâlikin gönlü.

***Gül-endâm:** Gül boylu, güzel endamlı, nâzik.

***Gül-endâz:** Gül atan, gül veren.

***Gülgûn:** Gül renkli, pembe.

Gül-gülistân, Gülistân:** Gül bahçesi. *Tasavvufta:* Mutlak olarak kalbin fethi ve açılışı. Sevgilinin semti, vuslatı, aşkı, kendisi. ***Gül-gülistân-ı dil*:** Gönül gülbahçesinin gülü. ***Gül-gülistân-ı din: Dînin gül bahçesinin gülü. ***Gül-gülistân-ı gönül*:** Gönül gülbahçesinin gülü. ***Gül-gülistân-ı Habîb-i Kibriyâ*:** Allah'ın sevgilisinin gülbahçesinin gülü. ***Gül-gülistân-ı husün:*** Güzellik gülbahçesinin gülü. ***Gül-gülistân-ı îmân:*** İmânın gül bahçesinin gülü. ***Gül-gülistân-ı İrem*:** İrem gül bahçesiin gülü. (Bkz. Bâğ-ı İrem). ***Gül-gülistân-ı meârif*:** Bilgilerin gül bahçesi. ***Gül-gülistân-ı mehâsin*:** Güzellikler gülistânın gülü. ***Gül-gülistân-ı melâhat*:** Güzellik gülbahçesinin gülü. ***Gül-gülistân-ı muhabbet*:** Muhabbet gülistanının gülü. ***Gül-gülistân-ı seâdet:*** Seâdet gülistânının gülü. ***Gül-gülistân-ı vefâ:*** Vefâ gülistânının gülü. ***Gül-hande:*** Gül gülüşlü. ***Gülistân-ı bekā:*** Devamlı kalınacak gül bahçesi. Ebedîlik gülistânı. ***Gülistân-ı dil:*** Günlün gül bahçesi. ***Gülistân-ı dîn:*** Dînin gül bahçesi. ***Gülistân-ı gül-i ter:*** Taze yetişmiş güllerden meydana gelen gül bahçesi. ***Gülistân-ı güzellik***: Güzelliğin gül bahçesi. ***Gülistân-ı hidâyet:*** Hidâyetin gülbahçesi. ***Gülistân-ı kudret:*** Kudret gül bahçesi. ***Gülistân-ı mehâsin, Gülistân-ı melâhat:*** Güzellikler gül bahçesi. ***Gülistân-ı muhabbet:*** Muhabbet gül bahçesi. ***Gülistân-ı nübüvvet, Gülistân-ı risâlet:*** Peygamberliğin gül bahçesi.

***Gül'izâr:** Gül yanaklı, güzel çehreli.

***Gülle-i âh:** Âh güllesi.

Gülnâr:** Nar çiçeği. ***Gülnâr-ı yâr: Yârin nar çiçeği.

***Gülpâre:** Gül parçası.

***Gül-ruh:** Yanakları pembe olan güzel.

Gülşen:** Gülzâr, gülistân, gül bahçesi. *Tasavvufta*: Mutlak olarak kalbin fethi ve açılışı. Sevgilinin semti, vuslatı, aşkı, kendisi. ***Gülşen-i bağ-ı İrem*:** İrem bağının gül bahçesi. ***Gülşen-i bâğ-ı muhabbet: Muhabbet bağının gül bahçesi. ***Gülşen-i dil:*** Gönlün gül bahçesi. ***Gülşen-i gönül:*** Gönlün gül bahçesi. ***Gülşen-i gülbâz:*** Gülcü sevgilinin gül bahçesi. ***Gülşen-i gülistân-ı meârif:*** Mârifetlerin gül bahçesi. ***Gülşen-i gülzâr-ı aşk:*** Aşkın gül bahçesi. ***Gülşen-i meyhâne:*** Meyhânenin gülbahçesi. ***Gülşen-i muhabbet:*** Muhabbetin gül bahçesi. ***Gülşen-i sadr:*** Sînenin gül bahçesi. ***Gülşen-i tevhîd, Gülşen-i vahdet:*** Tevhîdin gül bahçesi.

Gülzâr:** Gül bahçesi. *Tasavvufta:* Mutlak olarak kalbin fethi ve açılışı. Sevgilinin semti, vuslatı, aşkı, kendisi. ***Gülzâr-ı cemâl-i cihân: Cihânın gül bahçesinin güzelliği. ***Gülzâr-ı cihân:*** Cihânın gül bahçesi. ***Gülzâr-ı cinân:*** Cennetlerin gül bahçesi. ***Gülzâr-ı denâ:*** "Denâ" gül bahçesi. Denâ Necm suresi 8. âyette geçen yaklaştı anlamına gelen bir kelimedir. Peygamber Efendimiz'in Mîrâç'ta Allah Teâlâ'ya yaklaştığı anı anlatır. "Sonra yaklaştı ve sarktı. Aradaki mesâfe üst üste konulmuş iki yay yakınlığı kadar oldu, hatta daha yakın." (Necm / 8,9) ***Gülzâr-ı dîdâr:*** Sevgilinin gül bahçesi. ***Gülzâr-ı dîn:*** Dînin gül bahçesi. ***Gülzâr-ı dünyâ:*** Dünyanın gülbahçesi. ***Gülzâr-ı gönül:*** Gönlün gülbahçesi. ***Gülzâr-ı gülistân:*** Gül bahçesi. ***Gülzâr-ı gülistân-ı dil, Gülzâr-ı gülistân-ı gönül:*** Gönlün gül bahçesi. ***Gülzâr-ı gülistân-ı hakîkat:*** Hakîkatin gül bahçesi. ***Gülzâr-ı gülistân-ı zemân:*** Zamanın gül bahçesi. ***Gülzâr-ı harem:*** Harem gülzârı. ***Gülzâr-ı hidâyet:*** Hidâyet gülbahçesi. ***Gülzâr-ı İrem:*** İrem gülbahçesi. ***Gülzâr-ı Muhammed, Gülzâr-ı Muhtar:*** Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin gül bahçesi. ***Gülzâr-ı Muhtâr-ı Hudâ:*** Allah'ın seçtiği Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin gül bahçesi. ***Gülzâr-ı nübüvvet:*** Peygamberlik gülbahçesi. ***Gülzâr-ı yâr:*** Sevgilinin gül bahçesi. ***Gülzâr-ı zemân:*** Zamanın gül bahçesi.

Gümân:** Sanma, işkil, zan. ***Gümândar: Zan sâhibi.

***Gümrâh:** Yolunu şaşırmış, doğru yoldan sapmış. Bol, gür.

***Günâh-ı kebâir:** Büyük günah.

Güneş-rû:** Güneş yüzlü. ***Güneş-veş: Güneş gibi.

Gürûh:** Topluluk, cemâaţ, bölük. ***Gürûh-i ârifân*:** Arifler topluluğu. (Bkz. Arif) ***Gürûh-i âşıkān: Aşıklar topluluğu. ***Gürûh-i enbiyâ:*** Nebîler topluluğu. ***Gürûh-i etkıyâ:*** Allah korkusu ile günah işlemekten çekinenler topluluğu.

Gürûh-i evliyâ: Velîler topluluğu. ***Gürûh-i Hânedan:*** Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin Ehl-i beyt'inin asîl mensuplarının topluluğu. (Kerbelâ vak'âsında hazır bulunan Hz. Hüseyin ve aile efrâdı.) ***Gürûh-i kudsiyân:*** Kudsîler topluluğu. ***Gürûh-i Kübrevî:*** Kübrevî tarîkatına mensup olanlar.

***Gürz:** Eskiden silah olarak kullanılan uzun saplı, büyük demir topuz.

***Güşâd:** Açma, açılma, açılış.

***Güzel-i nûr-i ezel:** Ezel nûrunun güzeli.

Güzâr (Güzer):** Geçme, geçiş. ***Güzergâh: Geçilen, geçilecek yer, yol. ***Güzergâh-ı dilberân:*** Sevgililerin gelip geçtikleri yer.

H

Hâb:** Uyku, rüyâ. ***Hâbgâh: Uyku mahalli, uyku yeri. ***Hâbgâh-veş:*** Uyku yeri gibi. ***Hâb-ı gaflet:*** Gaflet uykusu. (Bkz. Gaflet)

***Habbe:** Tane, tohum. Parça.

***Habbezâ:** Ne sevimli, ne güzel mânâsında takdîr edatı.

Habîb:** Sevgili. Dîvân şiirinde daha çok Habibullah (Allah'ın sevgilisi) şeklinde kullanılır. ***Habîb-i Hak, Habîb-i Huda, Habîb-i Kibriyâ, Habîb-i Rahmân, Habîb-i Zât-ı Kibriyâ, Habîb-i Zât-ı Samed, Habîbullah: Allah'ın sevgilisi Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem. ***Habîbiyyet:*** Sevgili olmak

Habl-i metîn:** Sağlam ip. Bağ. ***Habl-i vâriyet: Varlık, benlik ipi. ***Hablullah:*** Allah'ın ipi.

***Hacâlet:** Utanma, utangaçlıkla şaşırma, mahcûbiyet.

***Haccâc-ı Zâlim:** Haccâc, halife Abdülmelik b. Mervan zamanında ordunun başına getirilen Emevî komutanlarındandır. Asıl ismi, Haccâc b. Yusuf es-Sekafî'dir. Haziran 95/714 de ölmüştür. Yaptığı işlerden dolayı "zâlim" lakabıyla anılır. Edebiyatta da zâlimlik konusunda kullanılan örneklerin başında gelir.

Hâce:** Hoca, efendi, muallim. ***Hâcegân-ı izâm: Nakşibendiyye tarîkinin ulu ları. ***Hâce-i hodbîn:*** Kendini beğenen hoca.

***Hâce Ali:** (Bkz. Ali-yi Râmitenî)

***Hâce Fâremedî:** (Bkz. Ebû Ali Fâremedî)

***Hâcegî:** 918 /1512 târihinde Buhâra'nın Emkine kasabasında dünyaya gelmiştir. Hâcegî Hazretleri. 1038/1599 târihinde doksan yaşlarında iken Emkine'de vefât etmiştir.

***Hâce-i Ahrâr:** Bkz. Ubeydullah Ahrâr k.s.

***Hâce Mahmûd:** (Bkz. Mahmûd İncîr-i Fağnevî)

***Hâce Mahmûd Vehbî:** (Bkz. Mahmud Vehbi Efendi).

***Hâcer:** Hz. İbrahim'in zevcesi ve Hz İsmail'in annesidir.

***Hacı Fâruk Efendi:** (Bkz.Sf. 627)

***Hacı İbrahim Baba:** Erzurum'da dünyaya gelmiştir. Kādirî meşâyihindendir. Birşeyler alır-satar, geçimini öyle te'min ederdi. 1348/1930 târihi Şâban ayında Erzurum'da vefât etmiştir. Kabri Yoncalık Hacı İbrahim Baba Camii önündedir.

***Hacı Ömer Faruk Ketvanlıoğlu (Tivnik'li Faruk Hoca):** 1881 târihinde Erzurum'un Tivnik köyünde dünyaya gelmiştir. İlk tahsîlini köyde yaparak 1899'da Erzurum'a gelmiştir. Şehrin birinci sınıf târihi medreselerinden Fevziye Kurşunlu medreselerine girmiş ve burada 15 sene okuyarak 1913'te son tertipten icazetnâme almıştır. Şavşat'lı Hacı Süleyman Efendi'ye intisâblı olup, 1953 târihinde Erzurum'un Tivnik köyünde vefât etmiştir. Kabri buradadır.

***Hacı Yusuf Efendi:** (Bkz.Yusuf Boybey)

***Hacîl:** Utanmış, mahcup, utancından yüzü kızarmış.

Had:** Sınır, derece, mertebe. ***Hadd-i cûd*:** Cömertlik sınırı. ***Hadd-i esrâr: Sırların hududu, sınırı. ***Hadd-i hudûd:*** Hudutların sınırı. ***Hadd-i imkân*:** İmkân sınırı. ***Hadd-i zâtında*:** Aslında, özünde.

***Haddâd:** Demirci.

Hâdim:** ***(Çoğul: Hadem, Hâdimân) Hizmet eden, hizmetçi. ***Hâdim-i ağyâr:*** Başkalarının hizmetçisi. ***Hâdim-i pîr-i mugān:*** Şeyhin hizmetçisi.

Hâdî:** Hidâyet eden, doğru yolu gösteren. Esmâ-i hüsnâdandır. ***Hâdî-i Mutlak*:** Gerçekten doğru yolu gösteren Allah. ***Hâdî-i Rahmet*:** Rahmet kılavuzu. ***Hâdî-i ümmet: Ümmetin yol göstericisi.

***Hadîcetü'l- Kübrâ:** Peygamber Efendimiz'in ilk zevcesidir. Babası Hüveylid b. Esed'dir. Resûlullah Efendimiz'e ilk îmân eden kişi Hz. Hatice'dir. Hicretten 3 sene evvel vefât etmiştir.

***Hadîka:** Bahçe. Fuzûlî'nin "Hadîkatü's-Süedâ" adlı eseri.

***Hâdise-i devr-i zamân:** Zaman içinde olup biten olaylar.

***Hadîs-i aşk-ı dilbâz:** Gönül eğlendiren aşk sözü.

***Hadravât-ı kalb:** Kalb yeşillikleri. *Tasavvufta*: İlâhî tecellîlerle ortaya çıkan kalbî güzellikler, ahlâk-ı hamîdeler.

***Hafâ:** Gizli.

***Hâfız:** Koruyan, saklayan. Esmâ-i hüsnâdandır. Kur'ân-ı Kerîm'i baştan sona kadar ezberleyen kimse.

***Hâfız-ı Şîrâzî:** 716/1317 İran'da yetişmiş meşhur şâirdir. Doğum târihi kesin olarak bilinmemektedir, İran'ın Şîrâz şehrinde doğup büyümüştür. Şîrâz'da 791/1390 senesinde vefât etmiştir. Kabri Şîrâz'dadır.

***Hâhî:** İsteyen.

***Hâil:** Perde.

***Hâk:** Toprak. Anâsır-ı erbaa (su, hava, âteş, toprak)'nın en aşağısıdır. Bu sebeple tevâzûya

işârettir. ***Hâk-i kadem*:** Ayağın tozu. ***Hâk-i kadem-i dilber-i dildâr:*** Gönle hükmeden sevgilinin ayağının tozu. ***Hâk-i ni'al:*** Ayakkabıların tozu. ***Hâk-i pây*:** Ayak tozu. ***Hâk-i pây-i dildâr:*** Sevgilinin ayağının tozu. ***Hâk-i pây-i Hazret:*** Peygamber Efendimiz'in ayağının tozu. ***Hâk-i pây-i hazreti insan:*** İnsan-ı kâmilin ayağının tozu. ***Hâk-i pây-i lü'lü'-i lâlâ:*** Parlak incinin (Hz. Muhammed) ayağının tozu. ***Hâk-i pây-i Muhammed*:** Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin ayağının tozu. ***Hâk-i pây-i Muhtâr*:** Seçilmiş (Hz. Muhammed)'in ayağının tozu.

Hâkān:** Türk hükümdarlarına verilen isim. ***Hâkāne: Padişah, sultan. ***Hâkānî:*** Hâkāna mensup, hâkānla ilgili.

Hâk:** Toprak. ***Hâk-sâr: Toz, toprak içinde kalmış, hâli perîşân. ***Hâk-veş:*** Toprak gibi, toz gibi.

****Hak-âşinâ:*** Hakk'ı bilen tanıyan. ***Hak-cû***: Hakk'ı arayan. ***Hakkā:*** Hakîkaten, gerçekten. ***Hakkî:*** Hak olan, haka âit. ***Hak-şinâs:*** Hakkı bilen, tanıyan.

Hakîkat-i Muhammed:** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin hakîkatı. Muhammedî gerçek. *Tasavvufta*: Bütün güzel isimlerin, kendinde bulunduğu hakîkat. Her şey bu hakîkatten ve bu hakîkat için yaratılmıştır. ***Hakîkat-i râh-ı hüdâ: Hidâyet yolunun aslı, gerçeği.

Hakîm** ***(Çoğul: Hakîmân)*:** Esmâ-i hüsnâdandır. Son bulması tasavvur edilemeyen dâimî ve ezelî en yüksek ilme sâhip olan künhünü kendisinden başkasının tam mânâsıyla bilemeyeceği bir ilimle bilen, gerçek hikmet sâhibi. *Tasavvufta*: Eşyânın hakîkatini olduğu gibi bilen, Allah ile kâinat, insanla âlem arasındaki bağları, âlemle ilgili gerçekleri kavrama ilmine sâhip kimse. Varlıktaki şeylerin mâhiyet ve hakîkatlerini aklı ile bilen kimse. ***Hakîm-i âgâh: Bilgili, uyanık, bilen, haberli, basîretli hakîm. ***Hakîm-i hâzık:*** Mahâretli hâkim. Ehliyetli doktor. ***Hakîm-i Mutlak:*** Mutlak Hakîm Allah.

Hâkim:** Hükmeden, buyruğunu yürüten, hâkimiyet kurmuş olan. ***Hâkim-i kıyâmet, Hâkim-i yevmi'd-dîn: Kıyâmet gününün Hâkim'i.

***Hakîr:** Kıymeti ve değeri olmayan, itibar edilmeyen, alçalmış, hiçe sayılan. Tevâzû ve alçak gönüllülük ifâdesi olarak da kullanılır.

Hal:** Dilberlerin güzelliğine güzellik katan siyah ben. *Tasavvufta*: Gayb âlemi, Hakk'ın mutlak gayb ve bilinmez hüviyeti. Bazan ben dâne manasına gelir, bu durumda gönül bir kuş, saçlar da tuzaktır. Yanak âteş misâli kırmızı tasvir edilmişse, o takdirde ben, od ağacı gibi etrafa güzel kokular saçar. ***Hâlhâne: Sıra sıra benlerin bulunduğu yer. Bu benler sînede bulunuyorsa letâife işaret eder. ***Hâl-i hayâl:*** Hayal benli. Ancak hayal edilebi-

lecek kadar güzel benli. ***Hâl-i hindû:*** Siyah ben, benek. ***Hâl-i mercan:*** Mercan kırmızısı ben, benek. ***Hâl-i siyâh:*** Ben. Dilberlerin yanaklarında bulunan ve güzelliklerine güzellik katan siyah ben. *Tasavvufta*: Hakîkî vahdet noktası. Gizli olması itibarıyla bu adı almıştır. Gayb âlemi, Hakk'ın mutlak gayb ve bilinmez hüviyeti.

Hâl:** Durum. *Tasavvufta*: İnsanın irâdesi ve çabası olmadan sırf Allah'ın bir lütfu olmak üzere kalbe gelen mânâlar (feyz, bereket, mârifet, his ve heyecan). ***Hâl-i kiber: Yaşlı olma hâli, yaşlılık.

Halâvet:** Tatlılık, şirinlik. Zevk. ***Halâvet-i cam: Kadehin güzelliği. (Bkz. Cam) ***Halâvet-i Kur'ân:*** Kur'ân'ın tadı.

***Halecân:** Çarpıntı, titreme.

***Halef-i ferzend-i ercümend:** Yerine geçen şerefli oğul.

***Halel:** Bozukluk, eksiklik.

Hâlık:** Yaratıcı, yaratan. Esmâ-i Hüsnâ'dandır. ***Hâlık-ı âlem: Âlemleri yaratan. ***Hâlık-ı her dü-serâ:*** İki cihânı yaratan. ***Hâlıku'l-eşyâ:*** Eşyâyı yaratan. ***Halk etmek:*** Yaratmak, yoktan vâr etmek.

***Hâlî:** Tenha, boş.

***Hâlid:** Hâlid İbn-i Velid. Câhiliye devrinde Kureyş eşrafındandı. Hudeybiye anlaşmasından sonra Müslüman oldu. Peygamber Efendimiz kendisine "Seyfullah" nâmını verdi. 21/641 tarihinde dâr-ı bekāya göçtü.

Halîl:** Dost. ***Halîlullah: Allah dostu. Hz. İbrahim âteşe atıldığı zaman Cebrâil aleyhisselâm onu havada tuttu ve dileğini sordu. O da "ben Allah'ın kuluyum, hâcetim O'nadır, sana değil, Allah ne dilerse yapsın" dedi. Allah da O'nu dost edindi ve adı Halîlullah oldu.

***Halîm:** Esmâ-i hüsnâdandır. Hilim sâhibi, yumuşak huylu. Acele ve kızgınlıkla iş yapmayan.

Halka:** Tekkelerde zikreden dervişlerin yan yana sıralanmasından meydana gelen dâire şeklindeki dizi. ***Halka-i bab-ı emân: Emân kapısının halkası. (Bkz. Emân) ***Halka-i beytü'l-emân:*** Emân evinin halkası. (Bkz. Emân) ***Halka-i kadeh-hârân:*** Kadeh içenlerin halkası, meclisi. ***Halka-i pîrân:*** Ulu erenlerin halkası. ***Halka-i Pîr-i Bağdâdî, Halka-i Pîr-i Geylânî:*** Abdülkādir-i Geylânî'nin mânevî halkası. ***Halka-i tevhîd:*** Tevhîd halkası. Dergâhlarda sûfîlerin zikir esnasında oluşturdukları halka. ***Halka-i zülf***: Zülfün kıvrımı. (Bkz. Zülf)

***Halk-ı âlem:** Bütün insanlar.

***Hallâc-ı Mansûr:** Mutasavvıf şâir olan Hallâc-ı Mansûr' un ismi Ebu'l Mugis El-Hüseyin bin Mansur El-Beyzâvî'dir. 243/858 târihinde Beyzâ'da doğmuştur. "Ben Hakk'ım" sözünü Hallac-ı Mansûr söylemiştir. Bu sözünden dolayı 922 târihinde îdam edilmiştir.

Hallâk:** Yaratan, her şeyi halkeden. ***Hallâk-ı âlem: Âlemi yaratan. ***Hallâk-ı Hakîm:*** Hikmet sâhibi yüce yaratıcı.

Hall-i müşkil:** Zorluğu yenme, güçlüğü hâlletme. ***Hall ü fasl: Halledip bitirme, işi olumlu bir sonuca ulaştırma.

Ham:* Bükülmüş, kıvrılmış, eğrilmiş. ***Ham-gerden:*** Bükük boyun.

***Hâm:** Pişmemiş, çiğ, işlenmemiş.

***Hamâkat:** Ahmaklık, budalalık.

***Hâmân:** Hz. Mûsâ zamanındaki Mısır Firavunu'nun vezîridir. Kâhinlerden Hz. Mûsâ'nın doğacağını öğrenip Firavun'a çocukları öldürtmesini tavsiye etmiştir.

Hamd:** Övgü, medh. ***Hamdü bîhad: Hadsiz, sınırsız hamd. ***Hamdü lillah:*** Allah'a hamd olsun. ***Hamd ü senâ:*** Cenâb-ı Hakk'a hamd ve O'nu isimleriyle medhetmek. ***Hâmid:*** Hamd eden.

Hâmil:** Taşıyan, yüklü. ***Hâmil-i aşk: Aşk sâhibi. Âşık. ***Hâmil-i esrâr:*** Sırlar taşıyan, sırların sâhibi. (Bkz. Sır) ***Hâmil-i esrâr-ı dil:*** Gönül sırlarını yüklenen. ***Hâmil-i esrâr-ı hikmet:*** Hikmet sırlarını taşıyan. ***Hâmil-i hayâ:*** Hayâ sâhibi. ***Hâmil-i hubb-i Hudâ:*** Allah'ın sevgisini taşıyan, Allah'ı seven. ***Hâmil-i îmân:*** Îmân sâhibi, îmânlı. ***Hâmil-i livâ-yı "fetahnâ":*** Fetih sancağını taşıyan. ***Hâmil-i tevhîd:*** Tevhîd sâhibi. Îmânlı. ***Haml:*** Ana karnındaki çocuk, yüklenme. ***Haml-i pâk:*** Ana karnındaki tertemiz çocuk, Hz. Âmine'nin karnında taşıdığı Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem.

***Hâ mîm:** Kur'ân-ı Kerîm'de yedi sûrenin başında bulunur. Bu sûreler; Mü'min, Fussilet, Şûrâ, Zuhruf, Duhân, Câsiye, Ahkâf'dır.

Hamir (Hamr):** Şarap, sarhoş eden içki. ***Hamr-i mânâ: Mânâ şarabı, mânâ içkisi. (Bkz. Bâde).

Hamzâ:* Abdülmuttalib'in oğlu ve Peygamber Efendimiz'in amcasıdır. Uhud harbinde şehid olmuştur.

Hande:** Gülme,gülüş, eğlence, alay. ***Handân, Handâne: Gülen, şen, sevinçli.

Hâne:** Ev. ***Hâne-i dil: Gönül evi. ***Hâne-i Rahmân:*** Rahmân olan Allah'ın evi, mü'min-i kâmilin kalbi. ***Hâne-i rakam:*** Rakam hânesi. *Mecâzen*: Tapu kaydı.

Hânkāh:** Tekke, dergâh, zâviye. ***Hankāh-ı Hazret-i Mennân: Kullarına hadsiz nimetler veren Allah'ın dergâhı.

***Hannân:** Çok merhametli ve acıyıcı olan Allah. Esmâ-i hüsnâdandır.

***Hânumân:** Ocak, ev- bark, yuva, âile.

Hâr:** Diken. ***Hâristân: Dikenlik. ***Hâristân-ı belâ:*** Belâ dikenliği. ***Hâristân-ı mihnet:*** Sıkıntı, eziyet dikenliği. ***Hâr u has:*** Çer-çöp, çalı-çırpı.

***Har:** Eşek.

Harâb:** Yıkık, dökük. Kötü durumda perişan. ***Harâb-ender-harâb: Harâb içinde harâb. ***Harâb-ı lâ-übâlî:*** Aldırışsız, pervâsız hârâbat ehli. *Tasavvufta*: İrâdesi dışında kendisinden mârifet ve irfân zuhur eden naz ehli. Akıl ve tedbir ile ilgiyi keserek tam anlamıyla teveccüh ve teslimiyet hâli içinde bulunan, fütursuz, naz ehli âşık veya kâmil er. ***Harâbistân:*** Yıkılmış, dağılmış yer.

***Harac:** Vergi.

***Harâmî:** Hırsız, haydut, yol kesen.

***Haram-zâd, Haram-zâde:** Haramdan olan, haram yiyen, soysuz, ahlâksız kimse.

***Hârân-ı aşk:** Gıdası aşk olanlar.

***Harâret-i zikir:** Zikir harâreti.

***Harbe:** Kısa mızrak, süngü.

***Harb-i umûmî:** Dünya savaşı.

***Harekât u sekenât:** Hareket ve duruş.

***Hârelenmek:** Benek benek, renk renk olmak. Dalgalanmak.

Harem:** Herkesin girmesine izin verilmeyen, saygı değer ve kutsal yer. Kâbe-i muazzama. *Tasavvufta*: Sevgilinin kıskanılan güzelliği. ***Haremgâh: Harem. ***Haremgâh-ı Huseyn:*** Hz. Hüseyin'in harem yeri, aile efrâdının bulunduğu mekân. ***Haremgâh-ı visal:*** Vuslat mahalli. Sevgiliye kavuşulan yer. ***Harem-i "kābe kavseyn":*** Kābe kavseyn makāmı. (Bkz. Kābe kavseyn) ***Harem-i hurmet:*** Saygı ve hurmete lâyık, şerefli harem. ***Harem-i Kerîm:*** Kerem sâhibi Yüce Allah'ın haremi. ***Harem-i ravzâ:*** Peygamber Efendimiz'in türbesinin bulunduğu Mescid-i Seâdet. ***Harem-i turre-i tarrâr:*** Âşıkın gönlünü hiç farkında olmadan çalan, güzelin alnına dökülmüş perçemin büyüleyici güzelliğinin sırrı. ***Harîm-i harem:*** Ancak mahrem olanların girmesine izin verilen haremin en özel mekânı.

***Harîf:** Mert, mertçe. Teklifsiz dost.

***Harîr:** İpek.

***Hark olmak:** Yanmak.

***Hârûn:** Mûsâ aleyhisselâm' ın erkek kardeşidir. Hitâbetindeki kuvvetinden dolayı Mûsâ aleyhisselâmın peygamberlik görevlerinde yardımcısı (vezîri) idi.

***Hasan Efendi** (Hasan Sekmen): 1326/1909 târihinde Trabzon'un Sürmene ilçesinde dünyaya gelmiştir. Tahsîlini medresede tamamlamış ve ticâretle meşgul olmuştur. 1935 târihinde Efe Hazretleri ile tanışmış ve intisâb etmiştir. Efe Hazretleri'nin zâtî eşyâlarından mührü kendisine intikāl etmiştir. 7 oğlu ve 5 kızı olan Hasan Efendi 31.10.1963 târihinde vefât etmiştir. Kabri Sürmene'nin Konak köyündedir.

***Hasan (Hasen-i Müctebâ):** Rasûlullah Efendimiz'in torunu, İslâm halîfelerinin

beşincisi, on iki imamın ikincisi, Ehl-i beyt'in de dördüncüsüdür. Babası Hz. Ali, annesi Fâtımat'üz-Zehrâ'dır. 3/625tarihinde Medine'de dünyaya gelmiş, ismini Peygamber Efendimiz koymuştur. Hz. Ali' nin şehid edilmesiyle 40/661 tarihinde Ramazan ayı sonunda halîfe olmuş, Medine'de 48/669 tarihinde vefât edip Cennet-i Bâkî kabristanına defnedilmiştir.

***Hasbeten lillah:** Sırf Allah rızâsı için, herhangi bir kötü niyet beslemeksizin, karşılık ummayarak.

***Hasb-i hâl:** Görüşüp konuşma, hâlleşme. Hâl, durum

***Hased:** Çekememe. Hased edilenin elindeki maddi ve mânevi imkân ve hasletlerin yok olmasını hırsla arzulamak.

***Hasen:** Hasan Efendi, Efe Hazretleri'nin müridlerindendir. Hasankale'de berberlik yapan bir zattır.

***Haseneyn:** Peygamber Efendimiz'in torunları, Hz. Hasan ve Hüseyin.

***Hâsıl-ı efkâr:** Düşüncelerin, fikirlerin tamamı, netîcesi.

***Hasis:** Paraya, mala aşırı düşkünlüğü yüzünden elindekini harcayamayan, cimri, pinti.

Haslet-i hamîde:** Övülmeye lâyık huy. ***Haslet-i zemîme: Kötü, zemmedilen huy.

Hasret-gede:** Hasret evi. ***Hasret-i dilrubâ: Dilrubânın hasreti. (Bkz. Dilrubâ). ***Hasret-keş:*** Hasret çeken.

***Hasretmek:** Ayırmak, ona tahsis etmek.

Hassan:** Peygamber Efendimiz'in şâiridir. Peygamber Efendimiz'i düşmanlara karşı şiirleri ile müdâfaa etmesi dolayısıyle iltifata mazhar olmuştur. Muâviye b. Ebû Süfyân devrinin son zamanlarında 62/680 tarihinde vefât etmiştir. ***Hassân-ı Sânî: İkinci Hassan.

***Hâssa:** Husûsiyet, özellik.

***Hastegân:** Hastalar, rahatsızlar.

***Hâss u amm:** Seçkin kimseler ve halk, herkes.

***Haşem:** Kullar, köleler. Tâbî olanlar.

***Hâşim:** Hâşimîlerin ilk ceddidir. Peygamber Efendimiz bu aileye mensuptur. Hâşim, Peygamber Efendimiz'in büyük babası Abdü'l-muttalib'in babasıdır. Gazze'de vefât etmiş ve oraya defnedilmiştir.

***Haşr:** Toplanma, cem' etme. Ölüleri diriltip mahşere çıkarma, kıyâmet.

Hat:** Ayva tüyü. Gençlerin yüzünde yeni çıkan sakal ve bıyık, sarı tüyler. Bu kelime yazı mânâsına geldiği için tüyler yazıya benzetilmiş, yanak ise sayfa olarak düşünülmüştür. ***Hat-ı ezher: Pek beyaz, pek parlak, pek güzel hat.

Hâtem:** Son, en son. Üzeri mühürlü yüzük. Hz. Muhammed. ***Hâtemü'l-enbiyâ: Nebîlerin sonuncusu Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem.

***Hater (Hatar):** Tehlike.

***Hâtır-şikest:** Hatır yıkan, gönül kıran.

***Hatîb:** Mânalı ve fâideli, güzel söz söyleyen. Güzel, düzgün konuşan.

***Hâtif-i gayb:** Gâibden gelen gizli ses.

***Hâtime:** Bitirme sona erdirme.

Hatm:** Son, nihâyet. ***Hatm-i Hâcegân: Nakşî tarîkatında toplu olarak icra edilen bir zikir ve duâ şekli. Umûmiyetle pazartesi ve cuma geceleri okunur. Tarîkat silsilesine dâhil şeyhlerin (Hâcegân) isimleri sayılır, rûhlarına teveccüh edilip onlardan istimdad edilir. Okunacak duâ ve sûrelerin belli adedleri vardır. ***Hatm-i kelâm:*** Sözü bitirmek, söze nihâyet vermek. ***Hatm-i nefes:*** Son nefes. ***Hatm-i risâlet:*** Peygamberliği sona erdirme. ***Hatm-i zemân:*** Zamanın, ömrün sonu.

***Hattat:** Çok güzel yazı yazan. Hüsn-i hatda icâzet almış sanatkâr.

***Hatt-ı hâl:** Benin çevresini sınırlarını belirleyen çizgi. (Bkz. Hâl)

***Hatt u hâl:** Hâl ve hareket davranış ve durum.

***Havâr:** Seslenmek, haber göndermek.

***Havâtîn:** Hâtunlar.

Havf:* Korku. *Tasavvufta:* Kulun amellerinin ve ibâdetlerinin Hak katında makbul olup olmama endişesinden doğan Allah'ın sevgisini kaybetme korkusu. Hakk'ın azameti karşısında kendi hâlinden hayâ ve çekinme durumu. ***Havf-i firkât:*** Ayrılık korkusu. ***Havf-i Hudâ:*** Allah korkusu. ***Havf-i Rabbânî:*** Rabbânî korku, İlâhî korku. ***Havf ü haşyet:*** Korku ve kaygı, kulun kalbinde hissettiği acı ve üzüntü. Kimi cehennem ve oradaki azaptan, kimi Allah'ın gazabından kimisi de Allah'ın zâtından korkar. Allah'ın zâtından korkmak, âşıkın mâşûkunu üzmesinden korkması gibi bir korkudur. ***Havf ü recâ:*** Korku ve ümit. Allah'ın azabına veya gazabına mâruz kalabileceğini düşünmek havf'a, lütfuna ve nîmetine nâil olabileceğini düşünmek recâya sebeb olur. Sâlik, havf ve recâ arasında yaşar. Cehennemden korkar, cennete girmeyi ümid eder.

***Havra:** Hûri, cennet kızı, sevgili.

***Havva:** Âdem aleyhisselâm'ın zevcesidir.

Havz:** Havuz. ***Havz-ı Kevser: Kevser havuzu.

***Hay:** Esmâ-i hüsnâdandır. Diri. Ezelî ve ebedî hayatla diri olan.

***Hayâ:** Utanma,sıkılma. *Tasavvufta*: Kulun kusurlarından dolayı Allah'tan utanması, kulluk görevlerini O'na lâyık görmemesi ve Allah'ın sevgisini kaybetmekten doğan korku ile kötülüklerden kaçınması hâli. Hakîki hayâ, sürekli olarak zâhiri ve bâtını korumaktır.

***Hayâl:** Mâsivâ. Mutasavvıf-

lar Hak hariç tüm varlıkların gerçek bir varlığı bulunmadığı, bunların birer hayal, akis ve gölge varlıklar olduğunu söylerler. ***Hayâl-i hâm:*** Boş hayal. ***Hayâl-i mâsivallah:*** Allah'tan başka olan şeylerin hayali. ***Hayâl-i yâr:*** Sevgilinin hayâli.

Hayât:** Dirilik, canlılık, sağlık, yaşayış ve ömür. ***Hayât-ı âşıkān: Âşıkların hayatı. ***Hayât-ı bâkî:*** Sonu olmayan, ebedî hayat. ***Hayât-ı beden:*** Beden hayatı. ***Hayât-ı cân:*** Rûh hayatı. ***Hayât-ı câvidân:*** Sonsuz, ebedî hayat. ***Hayât-ı cihân:*** Dünya hayatı. ***Hayât-ı dünyâ ve mâ-fîhâ:*** Dünyâ hayatı ve onun içindekiler. ***Hayât-ı hubb-i Rahmân:*** Rahmân'ın sevgisinden hâsıl olan zindelik, dirilik. ***Hayât-ı innemâ:*** Ancak hayat. Ölümü olmayan hayat. Ölümsüzlük. ***Hayât-ı rûh:*** Rûhun canın hayatı. ***Hayât-ı rûh-i âlem:*** Ruh dünyasının hayatı. ***Hayât-veş:*** Hayat gibi.

Hayder:** Asıl anlamı arslandır. Hz. Ali'ye lakāp olmuştur. Mecâzen pek cesur ve kahraman anlamında kullanılır. ***Hayderâne: Kahramanca, yiğitçe, cesurca. ***Hayder-i Kerrâr:*** Döne döne hamle eden, döğüşen yiğit. Hz. Ali'nin lakāplarındandır. ***Hayder-i Kerrâr-ı velî:*** Allah yolunda döne döne vuruşan, Allah dostu yiğit. Hz. Ali. ***Hayder ü Fârûk:*** Hz. Ali ve Hz. Ömer. ***Hayder-veş:*** Hz. Ali gibi.

***Hayf (Hayfâ):** Vah vah!, Yazık!, Âh!

Hayme:** Çadır. ***Haymegâh: Çadır kurulan yer.

Hayrât:** Hayırlar. Sırf hayır maksadıyla herkesin faydalanması için yapılan cami, çeşme vs. Başkalarının yararlanması için vakıf ve tahsis edilmiş olan gayrimenkuller veya mallar. ***Hayrât ü hasenât: Hayırlar ve iyilikler.

Hayret:** Şaşmak, şaşırmak. *Tasavvufta*: Kalbe gelen bir tecellî sebebiyle sâlikin düşünemez ve muhakeme edemez hâle gelmesi. ***Hayret-engîz: Hayret veren, şaşırtan, hayret içinde bırakan. ***Hayret-fezâ:*** Şaşkın. ***Hayret-i husn:*** Güzellik karşısında duyulan şaşkınlık. ***Hayret-zede:*** Hayrete düşmüş, şaşakalmış.

Hayr:** İyi ve makbul olan hal ve iş. ***Hayr-hâh: Hayır sâhibi. Herkesin mânevî ve maddî iyiliğini isteyen. ***Hayr-i duâ:*** Hayır duâ. ***Hayru'l-amel:*** Amellerin hayırlısı. ***Hayru'l-beriyye, Hayru'l-verâ:*** İnsanların hayırlısı Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem. ***Hayru'l-enâm:*** Yaratılmışların hayırlısı Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem. ***Hayru'l-kelâm:*** Sözlerin hayırlısı. ***Hayru'l-ümem:*** Ümmetlerin hayırlısı. ***Hayru'n-nisâ:*** Kadınların hayırlısı. Hz. Fâtıma.

***Hazâ min fazlillah:** Bu Allah'ın fazlındandır.

***Hazân:** Güz, sonbahar, solgun.

***Hazer:** Sakınma, kaçınma, korunma, çekinme.

Hâzin:** Hazîne muhâfızı, hazinedar, bekçi. ***Hâzin-i esrâr: Sırların bekçisi. ***Hâzin-i esrâr-ı mâ evhâ:*** Mâ evhâ sırlarının muhâfızı. (Bkz. Mâ evhâ). ***Hâzin-i irfân:*** İrfân hazinesinin bekçisi.(Bkz. İrfân) ***Hâzin-i kenz-i füyûzât:*** Feyiz hazînelerinin bekçisi. ***Hazne:*** Hazîne.

Hazret-i Deyyân: Herkesin hesâbını ve hakkını en iyi bilen ve veren. Hak Teâlâ. ***Hazret-i Dildâr:*** (Bkz. Dildâr) ***Hazret-i Hâcegî:*** (Bkz. Hâcegî) ***Hazret-i Hâlid:*** (Bkz. Mevlânâ Hâlid k.s). ***Hazret-i Hallâk-ı Ekvân:*** Varlıklar âleminin yaratıcısı Allah. ***Hazret-i Muhtâr-ı Hudâ:*** Allahü Teâlâ'nın seçtiği, Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem.

***Halâvet:** Güzellik, tatlılık.

***Helelik:** Şimdilik.

Hem:** Birliktelik ve ortaklık anlamı katan ön ek. ***Hem-bezm: Aynı mecliste oturan, meclis arkadaşı. ***Hem-civâr:*** Komşu. ***Hem-dem:*** Samîmî, can-ciğer arkadaş. Dost. ***Hem-fem:*** Mahremâne sırların konuşulduğu sohbet arkadaşı. ***Hem-nâm:*** İsimleri aynı olan, adaş. ***Hem-nişîn:*** Beraber oturup kalkan samîmî arkadaş. ***Hem-râh:*** Yol arkadaşı, yoldaş. ***Hem-râz:*** Sırdaş. ***Hem-sâye:*** Komşu.

***Hergîz:** Asla, katiyen, hiçbir sûrette.

***Hestem:** Varım, varlık sâhibiyim.

Hevâ:** İstek, arzu, nefsin süflî cihete yönelmesi, ulvî cihetten yüz çevirmesi. ***Hevâ damı: Hevâ tuzağı. ***Hevâ-yı harâret:*** Sevgi sıcaklığı. ***Hevâ-yı nefs:*** Nefsin istekleri.

***Hey'et-i tûfân:** Ortalığı kaplayan pek şiddetli yağmur ve fırtınanın durumu, şekli.

Heybet:** Saygıya dayanan korku, azamet. ***Heybetullah: Allah'ın azameti.

***Heyûlân:** Rûh-i a'zam. Yüce rûh. Her şeyin aslı.

Hezâr** ***(Çoğul: Hezârân): Bülbül. Bin. Pek çok.

***Hezeyan:** Saçma sapan konuşma, kötü sözler.

***Hıfz u emân-ı ilâhî:** İlâhî yardım ve koruma.

***Hırâme:** Nazlı, edâlı, salına salına gidiş.

***Hırmân:** Mahrumluk, ümitsizlik.

***Hısân:** Sığınak, ücra bir köşe.

***Hızarcı:** Ağaç biçen usta.

Hızır (Hızr)**: Hızır aleyhisselâm için bâzı âlimler "nebî", bâzı âlimler de "velî" demişlerdir. Soyunun Nûh aleyhisselâm'ın Sam isimli oğluna ulaştığı bildirilmiştir. Allah Hızır aleyhisselâm' a kıyamete kadar yardım isteyen müslümanların imdâdına yetişmek, yardım etmek, ilim öğretmek yetkisi vermiştir. Hızır aleyhisselâm birçok zâtın tasavvufta yetişmesine rehberlik etmiştir. ***Hızır-veş: Hızır gibi.

***Hicâb**: Perde, örtü, hâil.

***Hicân:** Güzel ve beyaz develer, Arap cinsiyle diğer bir cinsten doğmuş melez atlar.

***Hicr-i yâr:** Sevgilinin ayrılığı.

Hidâyet** ***(Çoğul: Hidâyât): Hak yoluna, doğru yola kılavuzlama. ***Hidâyet-bîn:*** Hidâyeti gören. ***Hidâyet-i ezelî:*** Ezelî hidâyet, Cenâb-ı Hakk'ın tâ ezelde Hâdî ismiyle tecellî buyurup doğru yola kılavuzlaması. ***Hidâyet-i halk:*** Halkın hidâyeti. Hidâyetliler. ***Hidâyet-perver:*** Hidâyet yolunu gösteren.

Hidem:** Hizmetler, hizmetliler. ***Hidmet-i devrân: Devrânın hizmeti. Kaderin, bahtın yüze gülmesiyle tecellî eden yardım.

Hikmet:** Gizli ve örtülü hakîkatler, herkesin kavrayamadığı incelikler. Cenâb-ı Hak velîlerinin kalblerini bununla güçlendirir. Eşyânın hakîkati, özelliği, yaratılış sebebi gibi hususlara dair bilgi. ***Hikmet-beyân: Hikmeti îzah eden. ***Hikmet-efzâ:*** Hikmet artıran. ***Hikmethâne:*** Hikmet evi. ***Hikmethâne-i zevk:*** Mânevî zevk ile hikmetlerin fark edildiği makam ve hāl. ***Hikmet-i ders-i aref:*** Aref dersinin hikmeti. (Bkz. Ders-i aref.) ***Hikmet-i fütûh:*** Mânevî güzelliklerin açılmasının hikmetli sebebi. ***Hikmet-i gülşen:*** Gül bahçesinin hikmeti. ***Hikmet-i hilkat:*** Yaradılış hikmeti. ***Hikmet-i hükm-i Hakîm:*** Hikmet sâhibi Allah Teâlâ'nın emir ve muâmelelerindeki hikmeti. ***Hikmet-i hükm-i hitâb:*** Kur'ân'ın hükümlerinin hikmeti. ***Hikmet-i hükm-i kitâb:*** Kur'ân'ın hükümlerinin hikmeti. ***Hikmet-i ıktizâ-yı sırr-ı kader:*** Kader sırrının gerektirdiği hikmet. ***Hikmet-i mânâ:*** Mânâ hikmeti. ***Hikmet-i Rabbânî:*** Rabbânî hikmet. ***Hikmet-i Rahmân u Rahîm:*** Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın hikmeti. ***Hikmet-i sırr-ı kader:*** Kader sırrının hikmeti. ***Hikmet-i Zât-ı Hakîm:*** Hikmet sâhibi Allah' ın hikmeti. ***Hikmetullah:*** Allah'ın hikmeti.

Hil'at:** Padişahlar ve diğer büyük devlet adamları tarafından giydirilen değerli bir onur giysisi. Giydirenin giyene olan ilgi ve itibarının bir simgesidir. *Tasavvufta:* İlâhî lütuflar, Hakk'ın sâlike olan ihsânı. ***Hil'at-i levlâk: **"**Levlâke levlâk lemâ halaktü'l-eflâk"; "eğer sen olmasaydın felekleri yaratmazdım" hadîs-i kudsîsinde Peygamber Efendimiz'e hitâben yapılan İlâhî iltifat ve lütuf. ***Hil'at-i mânevî:*** Mânevî giysi.

***Hilâf:** Ters, karşı, zıt.

Hilâl-i mâh-ı Muharrem:** Muharrem ayının hilâli. ***Hilâl-i mâh-i Ramazân: Ramazân ayının hilâli. ***Hilâl-i nev:*** Yeni hilal.

Hilkat:** Yaratılma, yaratılış, yaratılışta olan hâl, doğuştan gelen tabiat, huy. ***Hilkat-i Âdem: Hz. Âdem'in yaratılışı. ***Hilkat-i âlem:*** Âlemin yaratılışı. ***Hilkat-i asl:*** Yaratılış, cevher mayası. ***Hilkat-i eşyâ:*** Eşyânın yaratılışı. ***Hilkat-i halk:*** Halkın yaratılışı.

Hilm:** Yumuşak huylu olmak. *Tasavvufta:* Öfke ve hiddet zamanında gösterilen sukûnet. ***Hilm ü hayâ: Yumuşak huyluluk ve hayâ. ***Hilm ü sabır:*** Yumuşak huyluluk ve sabır. ***Hilm ü tevâzû:*** Yumuşak huyluluk ve alçak gönüllülük.

***Hîm:** Temel.

***Himem-i enbiyâ:** Peygamberlerin himmetleri.

Himmet:** Gayret, çalışma, çabalama, yüksek irâde. Velîlerin maksûda erdiren mânevî gücü. ***Himmet-bülend: Yüce himmet. ***Himmet-i âb-ı revân:*** Gayret, emek, çalışma, çabalama. Yüksek irâde. Ermiş kimsenin tesiri. ***Himmet-i Cebrâil:*** Cebrâil aleyhisselâm'ın yardımı. ***Himmet-i nâ-gâh:*** Birdenbire, ansızın gelen himmet. ***Himmet-i Pîr-i Geylânî:*** Abdülkādir Geylânî Hazretleri'nin himmeti. ***Himmet-i vâlâ:*** Yüce himmet.

***Hindû:** Benek, ben. *Tasavvufta:* Vahdet noktası. Gayb âlemi.

***Hirmânde:** Nasipsiz, mahrum olmuş.

***Hisâb:** Hesap, sayma, aritmetik.

Hisâl:** Huylar, tabiatler, ahlâklar. ***Hisâl-i hamîde: Övülmeye lâyık hasletler, güzel huylar. ***Hisâl-i latîfe:*** Yumuşak, ince huy.

***Hisar:** Kuşatma, etrafını alma. Etrafında savunmaya elverişli yapılar bulunan yer, kale.

Hitâb:** Söz, sesleniş. ***Hitâb-ı hikmet: Hikmetli söz, hitap. ***Hitâb-ı Muhammedî:*** Muhammedî söz. Hadîs-i şerif. ***Hitâb-ı üdnü minnî:*** Üdnü minnî hitâbı. (Bkz. Üdnü minnî)

***Hitâm:** Son, nihâyet, bitme, tükenme.

***Hitan:** Sünnet.

***Hod-bîn:** Kendini beğenmiş, bencil, mağrur, mütekebbir.

Hoş:** Beğenilen, güzel, iyi, latif. ***Hoş-be-kâm: Maksad ve merâmına hoş bir şekilde kavuşan, mesûd, bahtiyar. ***Hoş-dem:*** Güzel, feyizli, zevkli an. ***Hoş-sühân:*** Tatlı, güzel söz.

Hûb (Çoğul: Hûbân) :** Güzel, dilber. Hoş, iyi. ***Hûb-hû: (Hûb-hûy) Güzel huylu. ***Hûb-rû***: Güzel yüzlü, yüzü güzel. ***Hûb-ter:*** En güzel, pek güzel.

Hub:** Sevgi, muhabbet, bağlılık, dostluk. ***Hubb-i Ahmed: Ahmed sallallahu aleyhi vesellemin sevgisi. ***Hubb-i Çâr-i yâr:*** Çâr-i yâr'ın sevgisi. (Bkz. Çâr-i yâr) ***Hubb-i deryâ:*** Sevgi denizi. ***Hubb-i dünyâ:*** Dünya sevgisi. ***Hubb-i Habîb-i Kibriyâ, Hubb-i Muhammed:*** Ulu Rabb'in sevgilisi Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin sevgisi. ***Hubb-i Hak, Hubb-i Hudâ, Hubb-i Mevlâ, Hubb-i Rahmân, Hubb-i Sübhân, Hubbullah:*** Allah sevgisi. ***Hubb-i mâsivâ:*** Mâsivâ sevgisi. Allah' ın gayri olan şeylere karşı duyulan sevgi. ***Hubb-i Rahmânî:*** Rahmânî sevgi. ***Hubb-i riyâset:*** Başkanlık tutkusu. ***Hubb-i sivâ:***

Sivâ sevgisi. (Bkz. Mâsivâ). ***Hubb-i visâl:*** Sevdiğine kavuşma, vuslat, ulaşma. Sevgiliye kavuşmak için duyulan sonsuz arzu ve istek. ***Hubb-i yâr:*** Sevgilinin muhabbeti.

Hubâb (Hübâb):** Su üzerinde bulunan küçük kabarcıklar. ***Hubâb-ı Muhammedî: Muhammedî hubab. *Mecâzen*: Hz. Muhammed sallalahü aleyhi vesellemin feyz ü bereketinin zerre miktarı. ***Hubâb-vâr:*** Su kabarcığı gibi.

Huccâc:** Hacılar. ***Huccâc-ı müslimîn: Müslüman hacılar.

***Huceste** (Haceste)**:** Uğurlu, kutlu, mübârek.

***Hudâ:** Allah, Rab.

***Hudâvendâ:** Ey Allah'ım.

Huddâm (*Çoğul: Hudemâ*):** Hizmetçiler. ***Huddâm-ı cennet: Cennet hizmetçileri. ***Huddâm-ı mesâcid:*** Mescidlerin hizmetçileri. ***Huddâm-ı nisâ:*** Kadınların hizmetçileri.

Hudûd-i gam:** Gam sınırları. ***Hudûd-i sevdâ: Sevdânın sınırları.

***Hufte:** Uyumuş, uykuda. *Mecâzen*: Habersiz, gafil.

***Hûk:** Domuz, hınzır.

***Hukm-i Rabbânî:** Allah'ın hükmü.

Hulk:** Doğuştan olan huy, yaratılış, tabiat. ***Hulk-i azîm: Büyük, yüce ahlâk. Kalem sûresi 4. âyetinde Cenâb-ı Hak Peygamber Efendimiz için "Ve inneke lealâ hulukin azîm", yâni "şüphesiz sen büyük bir ahlâka sâhipsin" buyurmaktadır. ***Hulk-i güzel:*** Güzel huy. ***Hulk-i husün:*** İyi huy. ***Hulk-i rezîle:*** Fenâ, kötü huy.

***Hulkûm:** Boğaz.

***Hulle:** Cennet elbisesi.

***Humar:** Kumar.

***Humhâne:** Şarap küplerinin bulunduğu mahzen. *Tasavvufta*: Aşk duygularının kaynağı olan gönül, âşığın kalbi. Feyiz kaynağı olan tekke.

Humekā:** Ahmaklar. ***Humekā-yı zemân: Zamanın ahmakları.

Hûn:** Kan. ***Hûn-âb:Kanlı gözyaşı. ***Hûn-bâr:*** Kan yağdıran, kan döken. ***Hûn-ciğer, Hûn-i ciğer:*** Bağrı kanlı, üzüntülü, kederli. ***Hûn-efşân:*** Kan saçan. ***Hûn-feşân:*** Kan saçan. ***Hûn-i evlâd-ı Ali:*** Hz. Ali evlâdının kanı. ***Hûn-nem:*** Kan yaş. ***Hûn-rîz:*** Kan döken, kan dökücü.

Hûr (Hûrî):** Cennet kızı, sevgili. ***Hûr-i cinân: Cennetlerin hûrisi. ***Hûr-i kıyâfet:*** Hûrî görünüşlü. ***Hûrî-îyn ü havrâ:*** İri, güzel gözlü ve çok beyaz âhû gözlü güzel.

Hurmetdâr:** Hürmetli, saygılı. ***Hurmet-i mahsûse: Ayrıca, özel olarak hürmet.

Hurrem:** Sevinçli, güler yüzlü, gönül açan. ***Hurrem-hâtır: Şen hatırlı.

Hurşîd:** Güneş. *Tasavvufta*: İlâhî tecellîlerden hâsıl olan nurlar, zât-ı ehadiyet. Bâzan güneş ile vahdet, ay ile kesret kastedilir. ***Hurşîd-âsâ: Güneş gibi. ***Hurşîd-i a'zam:*** Büyük, yüce

güneş. ***Hurşîd-i ahmer:*** Kırmızı güneş. ***Hurşîd-i âlem:*** Âlemin güneşi. ***Hurşîd-i âlem-ârâ:*** Âlemi, dünyayı süsleyen güneş. ***Hurşîd-i arş-ı mehâsin:*** Güzellikler arşının güneşi. ***Hurşîd-i arş-ı muallâ:*** Yüce Arş'ın güneşi. ***Hurşîd-i arş-ı risâlet:*** Risâlet arşının güneşi. ***Hurşîd-i âsumân:*** Gökyüzünün güneşi. ***Hurşîd-i aşk:*** Aşk güneşi. ***Hurşîd-i burc-i melâhat:*** Güzellik burcunun güneşi. ***Hurşîd-i cân:*** Cân güneşi. ***Hurşîd-i dîdâr:*** Dîdâr güneşi. (Bkz. Dîdâr) ***Hurşîd-i eclâ:*** Pek parlak güneş. ***Hurşîd-i eflâk-i hidâyet:*** Hidâyet semâlarının güneşi. ***Hurşîd-i eflâk-i tecellâ:*** Tecellî semâlarının güneşi. ***Hurşîd-i emlâk:*** Varlık âleminin güneşi. ***Hurşîd-i ezmân:*** Zamanların güneşi, Vakitlerin kıymetlisi Ramazân-ı şerîf. ***Hurşîd-i hâver:*** Doğu güneşi. ***Hurşîd-i her dü-serâ, Hurşîd-i kevneyn:*** İki cihân güneşi. ***Hurşîd-i hidâyet, Hurşîd-i hüdâ:*** Hidâyet güneşi. ***Hurşîd-i hikmet:*** Hikmet güneşi. ***Hurşîd-i îmân:*** Îman güneşi. ***Hurşîd-i irfân:*** İrfân güneşi. ***Hurşîd-i Ken'ân:*** Ken'ân ilinin güneşi. Hz. Yûsuf. ***Hurşîd-i kerem:*** Kerem güneşi. ***Hurşîd-i kubbe-i kerem:*** Lütuf ve cömertlik kubbesinin güneşi. ***Hurşîd-i kubbe-i vahdet***: Vahdet kubbesinin güneşi. ***Hurşîd-i kudret:*** Kudret güneşi. ***Hurşîd-i likā:*** Vuslat güneşi. ***Hurşîd-i mânâ:*** Mânâ güneşi. ***Hurşîd-i meârif:*** Mârifetlerin güneşi. ***Hurşîd-i merhamet:*** Merhamet güneşi. ***Hurşîd-i muallâ:*** Yüce güneş. ***Hurşîd-i muhabbet:*** Muhabbet güneşi. ***Hurşîd-i nâs:*** İnsanların güneşi. ***Hurşîd-i nihân:*** Gizli güneş, gizli hakîkatler, sırlar. ***Hurşîd-i nûr-i vahdet:*** Vahdet nûrunun güneşi. ***Hurşîd-i rânâ:*** Hoş ve latîf güneş. ***Hurşîd-i rahşân:*** Parlak güneş. ***Hurşîd-i ruh:*** Yanağın güneşi. *Tasavvufta*: İlâhî tecellîlerin bütün açıklığı ve berraklığı ile zuhur edişi. ***Hurşîd-i rûz-i kıyâmet:*** Kıyâmet gününün güneşi. ***Hurşîd-i şân:*** Şöhretli, ünlü güneş. ***Hurşîd-i şefâat:*** Şefâat güneşi. Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem. ***Hurşîd-i şeffaf:*** Şeffaf, berrak güneş. ***Hurşîd-i vahdet:*** Vahdet güneşi. ***Hurşîd-i yâr:*** Sevgilinin güneşi. ***Hurşîd-i zemân:*** Devrin güneşi. ***Hurşîd-i ziyâdâr:*** Aydınlık, ziyâlı güneş. ***Hurşîd-vâr, Hurşîd-veş:*** Güneş gibi.

Hurûf:** Harfler. ***Hurûfât-ı dil: Gönül harfleri. ***Hurûf-i ilm-i Kur'ân:*** Kur'ân ilminin harfleri.

Husn, Husün:** Güzellik, cemâl, iyilik, makbûliyet. ***Husn-i cemâl: Cemâlin güzelliği ***Husn-i firâvân:*** Ziyâde güzellik. ***Husn-i geysû:*** Güzel saç, kâkül. ***Husn-i hat:*** Hattın güzelliği. (Bkz. Hat) ***Husn-i hâtime:*** İyi son, iyi bitiş. ***Husn-i kemâl:*** Olgunluğun güzelliği. ***Husn-i kitâb:*** Güzel kitab. ***Husn-i rûy:*** Yüz güzelliği. ***Husn-i teveccüh:*** Bir kimseye takdir ve sevgi ile yönelme, takdir gözü ile bakma. ***Husn-i zan:*** İyi fikir besleme.

Husn ü elvân: Güzellik ve rengârenk.

***Husret:** Zarar, ziyân, dalâlet.

Husrev:** İran hükümdarlarından Nûşirevânın oğludur. Sâniyan sülalesindendir. "Perviz" lakābıyla anılır. ***Husrev-i devrân: Zamanın padişahı. ***Husrev-i sânî:*** İkinci Husrev. Husrev, Nûşirevân'ın torunudur. Sâniyân sülalesinden bir padişah olup, "Perviz" lakābıyla bilinir. Hüsrev ü Şirin mesnevisinin erkek kahramanıdır.

***Husûl-i vuslat-ı yâr:** Sevgiliye kavuşmanın gerçekleşmesi.

***Hûş-mend (*Çoğul: Hûş-mendân*):** Akıllı, aklı başında.

Hût-i muazzam:** Büyük iri balık. ***Hût-i muazzam-veş: Büyük iri balık gibi.

***Huz bi-yedî:** Elimden tut.

Huzûr:** Önemli bir makāmın veya kişinin var olduğu, bulunduğu yer, o makam veya şahsın önü, katı, yanı. ***Huzûr-i beyt-i Mevlâ: Kâbe-i Muazzama huzurunda. ***Huzûr-i hass:*** Husûsi, özel huzur. ***Huzûr-i hazret:*** Kıymetli, yüce huzur. ***Huzûr-i Hazret-i Perverdigâr:*** Allah'ın huzuru. ***Huzûr-i Hazret-i Bârî:*** Örneği ve modeli olmaksızın her şeyi eksiksiz ve mükemmel yaratan Allah'ın huzuru. ***Huzûr-i Hazret-i Hak:*** Hak Teâlâ'nın huzuru. ***Huzûr-i Hazret-i muhtâr-ı Mevlâ:*** Mevlâ'nın seçtiği yüce zâtın huzuru. ***Huzûr-i hazret-i yâr:*** Sevgilinin, yârin huzuru. ***Huzûr-i izzet:*** Allah'ın yüce huzuru.

***Hübe'l-a'lâ:** Câhiliyye devrinde Kureyşlilerin en büyük putu.

***Hüccet:** Vesîka, delil, şâhit.

***Hüdâ:** Hidâyet.

***Hümâ:** Devlet kuşu.

Hüner-dârân:** Hüner sâhipleri. ***Hüner-mend (Çoğul: Hüner-mendân): Hünerli, mârifetli, akıllı.

***Hünkâr:** Padişah. Allah dostlarının büyükleri.

Hüseyn:** Peygamber Efendimiz'in torunu, Hz. Ali Efendimiz'in ikinci oğlu, on iki imamın üçüncüsü ve Ehl-i beyt'in beşincisidir. 6/626 tarihinde doğmuştur. İsmini Peygamber Efendimiz koymuştur. 61/680 tarihinde şehid edilmiştir. Mübârek bedeni Kerbelâ'da, re's-i seâdeti ise Mısır'da Karâfe kabristanında medfundur. ***Huseyn-i gül-beden: Gül bedenli Hüseyin. Hz. Hüseyin. ***Huseyn-i Kerbelâ:*** Kerbelâ'nın Huseyin'i. (Bkz. Kerbelâ) ***Huseyn-i Mücteba:*** Seçilmiş Huseyn.

***Huseyn-i Gedâî (Hâce Huseyin Efendi):** Efe Hazretleri'nin babasıdır. (Geniş bilgi için bkz. "Hâce Muhammed Lutfî Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri". Hüseyin Kutlu, Damla Yayınevi)

***Hüş-yâr:** Uyanık, akıllı, zeki. *Tasavvufta:* Coşkun aşk hâllerinden sükûnete eren kişi. Aşkın galebesiyle kendinden geçip, sonra kendine gelen

sâlik.

Hüve (Hu):** O. Esma-i Hüsnâdandır. ***Hüve'l-Âhir: O, Âhir'dir. Yâni, sonsuzdur, ebedîdir. ***Hüve'l-Bâtın:*** O, Bâtın'dır. Yâni gerçek mâhiyeti insan için gizlidir. ***Hüve'l-Evvel:*** O, Evvel'dir. Yâni varlığının başlangıcı olmayan ilkdir. Ezelî olandır. ***Hüve'z-Zâhir:*** O, Zâhir'dir. Yâni varlığı aşikârdır.

***Hüveydâ:** Açık, apaçık, belli, besbelli.

I

***Irk-ı âdem:** İnsan nesli.

***Istılâhât:** İlim ehli arasındaki ilmî terimler.

***Itk**: Köle ve câriyelikten âzâd etme. Hürriyete kavuşturma.

Iyd:** Bayram. ***Iyd-i ekber: En büyük bayram. ***Iyd-i sünnet:*** Sünnet düğünü. ***Iyd-i udhiyye:*** Kurban bayramı.

İ

***İb'âd:** Uzaklaştırma.

İbâd:** Kullar. ***İbâd-ı kirâm: Soylu, şerefli kullar. ***İbâdullah:*** Allah'ın kulları.

***İbkā:** Devamlı, sürekli kılma.

***İblîs:** Şeytân.

***İbn-i Âdem:** Ademoğlu, insanoğlu.

***İbrahim Hacı Baba:** (Bkz. Hacı İbrahim Baba)

***İbrâz:** Göstermek, meydana koymak.

***İbretgâh:** İbret yeri.

***İbtidâ-yı ömr:** Ömrün başlangıcı.

***İbtilâ:** Belâya uğrama, musîbete düşmek.

***Îcâd-ı aşk:** Aşkın îcâdı. Aşk yolunda yürüyenler, değişik hâller ve imtihanlarla karşılaşırlar. Bunlar çoğu zaman beklenmedik zuhûrat kabilindendir. Âşık herşeye önceden hazırlıklı ve tamamen teslim olmuştur. Aşkın bu zuhûratına îcâd-ı aşk denir.

İcrâ:** Bir şeyi fiil hâline getirme, yapma, yürütme, uygulama. ***İcrâ-ı sünnet: Sünnet merâsiminin yapılması. ***İcrâ-i şehvet:*** Nefsin meyli ve arzusunu yerine getirme. ***İcrâ-i şerîat:*** Şerîatin uygulanması. ***İcrâ-ı ubûdiyet:*** Kulluk yapma.

***İctibâ:** Seçme.

***İctihâd-ı müctehid:** Kur'ân ve sünnette olmayan meseleler hakkında büyük din âlimlerinin Kur'ân ve sünnete dayanarak açıkladıkları kendi görüşleri.

***İddihâr:** Toplama, biriktirme.

***İdhâl:** Dâhil etme.

***İdris:** Hz. Şit'den sonraki peygamber olup kendisine otuz suhuf nâzil olmuştur. İdris aleyhisselâm'a göklerin esrârı açılmış ve nihâyet Cenâb-ı Hak onu diri iken göğe kaldırmıştır.

***İffet:** Namus, ırz. Temizlik. Kötülükten kaçınma. Doğruluk

ve namus. ***İffet ü ismet:*** Namusluluk, temizlik ve günahsızlık, mâsumluk.

***İfkâr:** Fikretmek, düşünmek.

***İfnâ:** Yok etme, tüketme.

İftirâk:** Ayrılmak. Hicrân. ***İftirâk-ı rehber: Rehberden, mürşidden, kılavuzdan ayrı düşmek.

***İğvâ:** Azdırma, azdırılma, baştan çıkarma, çıkarılma,yolunu şaşırtma, ayartma, ayartılma.

***İhdâ:** Hidâyete eriştirmek. Doğru yola yönlendirmek.

***İhdâs:** Yeni bir şey ortaya koyma, ortaya çıkarma.

***İhlâs :**Kulun bütün amel, ibâdet ve davranışlarının şirk ve riyâdan uzak olarak sâdece Allah için olması.

***İhrâk:** Yakma, yakılma.

İhsân:** Lütuf,kerem. Bağışlama, bahşiş. Yardım etme, güzel davranma. *Tasavvufta:* Allah'a O' nu görüyormuş gibi ve O'nun huzûrunda olmanın şuûrunda olarak ibâdet etme. İslâm zâhir, îmân bâtın, ihsân hakîkattır. ***İhsân-ı ezel: Ezelî ihsan. Allah'ın bazı kullarına ruhlar âleminde verdiği lutuf ve bahşiş. ***İhsân-ı İlâhî, İhsân-ı Kadîm, İhsân-ı Mevlâ:*** Allah'ın ihsânı. ***İhsân-ı mekāl:*** Konuşma lutfu (nda bulunma).

***İhsâr-ı kin:** Kin tutmak.

***İhticâb:** Örtünme, gizlenme, perdelenme, saklanma.

***İhtidâ:** Hidâyete ermek, İslâm'ı kabul etmek.

***İhtirâm** :Hürmet, riâyet, saygı.

***İhtirâz:** Sakınma, çekinme.

***İhtitâm:** Sona erme, bitme.

***İhtiyâr:** İstek, arzu. Seçme, tercih.

İhvân:** Kardeşler. *Tasavvufta:* Belli bir tarîkate ve şeyhe bağlı olanlar. ***İhvân-ı cân: Cân kardeşleri. ***İhvân-ı îmân:*** Îmân kardeşleri.

***İhyâ:** Diriltme, canlandırma. *Tasavvufta:* Ölü kalpleri îman, aşk, irfan vb. ile diriltme.

***Îkaz:** Uyarmak, tenbih.

İklîm:** Ülke, diyar. ***İklîm-i aşk: Aşk diyârı. ***İklîm-i Çin:*** Çin ülkesi. ***İklîm-i dil, İklîm-i kalb:*** Gönül diyârı, ülkesi. ***İklîm-i vahdet:*** Vahdet diyarı.

***İkmâl-i irfân:** İrfân tahsilini tamamlamak.

İkrâm-ı İlâhiyye:** İlâhî yardım ikram. ***İkrâm ü in'âm: Ağırlama, hürmet gösterme ve iyilik etme, bağışlama.

İkrâr:** Gizlemeyip açıklama, îtiraf etme. Kabul etme, tasdik etme. Tarîkate intisap etme, bir şeyhe bağlanma. ***İkrâr-ı temâm: Noksansız kabul ve tasdik. ***İkrâr ü tasdîk:*** Kabul ettiğini saklamadan dil ile söyleme ve onu doğrulama.

İksâr:** Çoğaltma, artırma. ***İksâr-ı kerem: Lütuf, bağış ve bahşişi artırma.

***İktibâs:** Aktarma, yansıtma.

***İktisâb:** Kazanmak. Tahsil etmek. Elde etmek.

***İktidâ:** Uyma, tâbi olma. Birini örnek alıp hareketlerini aynen tatbik etme.

***İktifa:** Kâfi görme, yetinme.

***İktisâr:** (Kaf ile) Kısaltma. Sözü kısa kesme, kâfî görme, uzatmama.

***İktisâr:** (Peltek se ile) Çoğalma, artma.

İlâ:** -e kadar, -e değin. ***İlâ yevmi'l-kıyâme: Kıyâmet gününe kadar. ***İlâ-nihâye:*** Sonuna kadar, nihayete kadar.

Î'lâ:** Yükseltme, yüceltme, şânını artırma. ***Î'lây-ı dîn: Dîni yüceltme.

***İlâhe'l-âlemîn:** Âlemlerin ilâhı.

***Î'lâm:** Bildirme, belirtme. Yayma, açığa çıkarma.

***İlhak:** Katma, katılma,karıştırma.

İlhâm:** Bildirmek haber vermek. *Tasavvufta:* Feyz yoluyla kalbe gelen anlam ve bilgi. ***İlhâm-ı Hak, İlhâm-ı Hazret-i Allah, İlhâm-ı İlâhî, İlhâm-ı Rabbânî : Cenâb-ı Hakk'ın ilhâmı. ***İlhâm-ı şe'n:*** Allah tarafından gönle doldurulan yeni hâl.

İllet:** Hastalık. Bir şeyin var olmasını sağlayan sebep. ***İllet kıllet: Hastalık, dert, fakirlik. ***İllet-i gāiyye:*** Bir şeyin elde edilmesi için gerekli olan sebep.

İlm:** Bilme, biliş. ***İlm-i aref: Aref ilmi. (Bkz. Ders-i men aref) ***İlm-i avârif:*** Âriflerin ilmi. (Bkz. Ârif) ***İlm-i bâtın:*** Bâtın ilmi. *Tasavvufta:* Âyet ve hadislerin ancak ârifler ve velîler tarafından bilinen gizli anlamlarına ait bilgi. ***İlm-i edeb:*** Edeb ilmi. (Bkz. Edeb) ***İlm-i esmâ:*** İsimlerin ilmi. Bakara sûresinin 31. âyet-i kerîmesinde; "ve Âdem'e herşeyin ismini öğretti, sonra onları meleklere gösterdi, eğer sözünüzde samîmî iseniz bunların isimlerini bana söyleyin" dedi buyrulmaktadır. ***İlm-i ezel:*** Ezel ilmi. Allah' ın ezelde herşeyi bilmesi. ***İlm-i Lâyenâm:*** Allah Teâlâ'nın ilmi. ***İlm-i ledün, İlm-i ledündân, İlm-i ledünnî:*** Allah ilmine ve Allah'ın bilgisinde bulunan sırlara âit ve onunla ilgili olan. Hakk'ın katından gelen bilgi. Şer'î ve zâhirî ilimler melek aracılığıyla gelir, ilhâm ise aracı olmadan doğrudan Hakk'dan gelir ki, buna ilm-i ledün denir. ***İlm-i muammâ:*** Herkesin anlaması mümkün olmayan şifreli bilgi. ***İlm-i Rabbânî:*** Allah'a âit ilim. ***İlm-i tasavvuf:*** Tasavvuf ilmi. (Bkz. 85 No'lu gazel) ***İlm-i vehbî:*** Çalışmakla kazanılmayıp Allah'ın lütfu ile olan ilim. ***İlm ü aref***: Zâhirî ve bâtınî ilim. ***İlm ü ferman:*** İlim ve emir, buyruk. ***İlm ü ulemâ:*** İlim ve âlimler.

İlticâ:** Sığınma, birine sığınıp, kendisinden himâye ve yardım isteme. ***İlticâgâh: Sığınacak yer, melce. ***İlticâ-nâme:*** İçinde Allah'a sığınma, duâ ve niyaz bulunan manzum küçük mecmua.

***İltimâs:** Hatıra bağlı olarak bir işin gerçekleşmesi için girişimde bulunmak.

***İlyas:** Kur'ân-ı Kerîm'de Zeke-

riya, Yahya ve Îsâ aleyhisselâm ile birlikte "sâlihîn"den biri olarak zikredilir.

***İmâd:** Direk.

İmâm-ı enbiyâ:** Peygamberlerin imamı. Peygamberimiz sallallahu aleyhi vesellem Mîraç'ta önce Mescid-i Aksa'ya uğramış bütün nebîlerin hazır olan ruhlarına imam olup iki rekat namaz kıldırmıştır. ***İmâm-ı hüdâ: Hidâyet önderi. ***İmâmü'l-haremeyn:*** Mekke ve Medine'nin imamı . Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem.

***İmâm-ı Rabbânî:** Hindistan'da yetişen meşhûr İslâm âlimi olup ismi Ahmed bin Abdülehad bin Zeyne'l-âbidin'dir. 971/1563 tarihinde Hindistan'ın Serhend (Sihrind) şehrinde dünyaya geldi. 1034/1624'de Serhend'de 63 yaşında iken vefât etmiştir. Müceddidün li elfi sânî lakabıyla meşhurdur.

***İmdâd-ı veliyyullah:** Allah dostunun mânevî yardımı.

***İmrâr-ı hayat:** Yaşama.

***İn'âm:** İyilik etme. Bağışlama. Nîmet verme.

***İnâbet:** Tevbe edip, doğru yola yönelme. *Tasavvufta:* Bir mürşide başvurarak tarîkate girmek.

İnâyet** ***(Çoğul: İnâyât): Dikkat, gayret, özenme. Lütuf, ihsân, iyilik. ***İnâyât-ı Kerîm ü Lemyezel:*** Dâimi ve çok cömert olan Allah'ın iyilikleri lütufları. ***İnâyetullah:*** Allah'ın yardımı. Hakk'ın insanı kayırması, koruması ve kollaması ona destek olması.

***İncil:** Dört büyük kitaptan biri. Hz. Îsâ'ya gönderilmiştir.

***İncimâd:** Donma, buz hâline gelme.

İncû:** Kıymetli, güzel, zarif az bulunur şeyler için kullanılır. ***İncû-tek, İncû-veş: İnci gibi.

İnd:** Yan, kat, nezd. ***İndallah, İnd-i Hak, İnd-i Huda, İnd-i İlâhî: Allah yanında, Allah katında. ***İnd-i mânâ:*** Mânevî huzur. ***İnde'n-nâs:*** İnsanların katında. ***İnd-i Peygamber:*** Hz. Peygamber sallallahu aleyhi vesellemin katı, yanı, huzuru.

***İnfirâd:** Yalnız olma, yanında kimse bulunmama.

İnkırâz:** Son bulma, batma, çökme, yok olma. ***İnkırâz-ı ulemâ: Âlimlerin yok olması, kaybolması.

***İnkıyâd:** Boyun eğme, kendini teslîm etme.

***İnkisâr:** Kırılma, gücenme. Bedduâ.

***İnnehû abdün zelîl:** Şüphesiz o hor, hakîr bir kuldur. Hz. Ebû Bekir'in "Cüd bi lütfik yâ İlâhî men lehû zâdün kalîl" diye başlayan kasidesinden bir bölüm.

***İnneke meyyitün:** "Şüphesiz sen de öleceksin". Zümer sûresi 30. âyet-i celîlede "Ey Muhammed! şüphesiz sen de öleceksin onlar da ölecekler" buyurulmuştur.

***İnnemâ:** Ancak, yalnız.

İns:** İnsan. ***İnsân-ı kâmil*:** Maddî ve mânevî noksansız, kusursuz, mükemmel insan. ***İns ü cin: İnsan ve cin.

***İnşâd:** Şiir söyleme.

***İnşirâh:** Açılma, ferahlık.

***İntâç:** Sonuçlandırma, bitirme.

***İnticâ:** Kurtulmak.

***İntihâ:** Nihâyet bulma, sona erme.

İntihâb:** Seçme, seçilme. ***İntihâb-ı ezelî: Ezelde, başlangıçta seçilmiş olan. ***İntihâb-ı rûz-i ezel:*** Ezel günü seçilmiş. (Bkz. Rûz-i ezel)

***İntisâb:** Bir kimseye mensûb olma, bir yere bağlanma.

***İntizâr:** Gözlemek, ümîd ederek beklemek.

***İnzâl:** İndirme, indirilme.

***İnzibât:** Düzeni, âsâyişi sağlama, düzen, âsâyiş.

***İnzivâ:** Bir köşeye çekilme, çekilip hiçbir işe karışmama. İnsanlardan ve dünya işlerinden elini eteğini çekme.

***Îrâd:** Söylemek. Gelir, kazanç.

***İrâdet:** İrâde. Dileme, gönül isteği.

***İrâe:** Gösterme, bildirme.

***İrci'î:** Rücû et, dön. Fecr sûresinin 27-28. âyet-i celîlesinde "İrci'î ilâ Rabbiki râdiyeten merdıyye" yâni "Ey huzur içinde olan cân! hoşnut etmiş ve edilmiş olan Rabb'ine dön" buyurulmaktadır.

***İrem:** (Bkz.Bâğ-ı İrem).

İrfân:** İlâhî sırlara ve gerçeklere ulaşma, sezgi. İlâhî bir lutuf olarak verilen kabiliyetle ince düşünce sonucu ulaşılan bilgi. Mânevî ve rûhî tecrübe ile elde edilen bilgi. ***İrfâne: İrfâne yakışır şekilde. ***İrfân-nümâyiş:*** İrfân gösteren.

***İrsâl:** Gönderme, gönderilme, yollama. Salıverme, koyuverme.

***İrşâd:** Doğru yolu gösterme, uyarma.

İrtica:* Umma, ümit etme, korkulu umuş.

***İrtihâl-i dâr-ı bekā:** Bekā evine, ahirete göçmek, ölmek.

***Îsâ aleyhisselâm:** Hz. Îsâ, Hz. Zekeriyyâ'nın yeğeni olan Hz. Meryem'in oğludur. Hz. Îsâ İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. Cenâb-ı Hak tarafından İdris aleyhisselâm gibi göğe kaldırılmıştır.

***İs'âd:** Mesûd etme. Uğur kazandırma, kutlu kılma.

***Îsâr:** İkrâm, bahşiş. Cömertlikle verme. Dökme, saçma, serpme. Kendi muhtaç olduğu hâlde bahşiş verme.

İshâk:* Kur'ân-ı Kerîm'de zikredilen Benî İsrail peygamberlerindendir. Hz. İshâk'dan sonra yerine Hz. Ya'kub geçmiştir.

***İskender:** Makedonya kralı Phylippe (Filip)'in oğlu olup, Aristo'dan ders almış ve 20 yaşında hükümdar olmuştur. Dîvan edebiyatında İskender-i zü'l-Karneyn, İskender-i Rûmî şeklinde geçer. Yunanistan, İran, bütün Anadolu, Suriye,

Mısır ve Hindistan'ı almış meşhûr kumandandır. 33 yaşında ölmüştür. (M. Ö. 356-323).

***İslâmistan:** İslâm diyârı.

İsm:** İsim. ***İsm-i A'zam: En büyük isim. *Tasavvufta:* Allah'ın bütün isimlerini içine alan ismi. Kula, içinde bulunduğu hâlde hâkim olan ismi. Meselâ, kul kabz hâlinde ise onun için "ism-i a'zam el-kabz", bast hâlinde ise o takdirde onun için "ism-i a'zam el-bâsıt" tır. Genelde mutasavvıflar arasında ism-i a'zam, Allah ya da başka bir ism-i celîlî'dir. Ancak ism-i a'zam esmâ-i İlâhî arasında gizlenmiştir. Herkes onu bilemez. Bilen kimse onunla hârikulâde şeyler elde edebilir. ***İsm-i Gaffâr:*** Çok bağışlayan Allah'ın ismi. ***İsm-i hüveydâ:*** Apaçık isim. ***İsm-i muallâ:*** Yüce, yüksek isim. ***İsm-i pâk:*** Temiz, saf, pâk isim. ***İsm-i pâk-i Ahmed:*** Ahmed sallallahu aleyhi vesellemin temiz ismi. ***İsm-i pâk-i Rahmân:*** Rahmân'ın temiz ismi.

***İsmail:** Hz. İbrahim'in oğlu olup, annesinin adı Hâcer'dir. İsmail Aleyhisselâmın vefâtından sonra Dâvud aleyhisselâma peygamberlik gelmiştir.

***İsmail Şirvânî:** 1196/1782'de Dağıstan'ın Şirvan bölgesindeki Kürdemir'de doğdu. Mevlâna Hâlid-i Bağdâdi'nin halîfesi ve Mîr Hamzâ Nigârî'nin mürşididir. 1264/1848'de vefat etmiştir. Türbesi Amasya'dadır.

***İsrâfil:** Dört büyük melekden biridir. Kıyâmet kopacağı ve mahlûkatın öldükten sonra tekrar dirileceği sırada sûra üfürmekle görevlidir.

***İsr-i Resûlullah:** Allah Resûlü sallallahu aleyhi vesellemin izi.

***İstebrak:** Sırma ile dokunmuş bir cins kalın kumaş.

***İsti'dâd:** Allah'ın insanlara ve diğer yaratılmışlara verdiği kābiliyet. Akıllılık.

***İstib'âd:** Uzak görme, ihtimal vermeme.

***İstîd'â:** Yalvararak dileme, rica ile isteme.

***İstiğfâr:** Allah'tan günâhın bağışlanmasını isteme, estağfirullah deme, tevbe etme.

***İstihbâr:** Haber alma, duyma.

***İstihkār-ı fukarâ:** Fakirleri hor hakir görme, küçümseme.

***İstikāmet:** Doğruluk, dürüstlük. Allah'ın emrettiği şekilde hareket etme, tâat ve ibâdetini edâ edip yasaklanan şeylerden kaçınma, sırât-ı müstakîm üzere bulunma.

***İstikbâl:** Birini karşılama.Gelen bir kimseyi karşılamaya çıkma. Gelecek zaman.

***İstikrâm:** Kerem, lutûf, bağış isteme.

***İstimdâd:** Medet ve yardım istemek. *Tasavvufta:*Tarîkat ehlinin şeyhlerden veya büyük velîlerden Allah'ın izniyle mânevî yardıma vesîle olmalarını ummak.

***İstinâd:** Dayanma, güvenme. Senet, delil. Hüccet sayma.

***İstirhâm:** Merhamet isteme, yalvarma. Ricâ etme.

***İsti'zâm-ı ağniyâ:** Zenginleri yüceltme.

***İstîzân:** İzin istemek.

İşârât:** İşaretler. ***İşârât u îzâhât-ı dil: Gönül âlemine dair îzahlar ve îşâretler.

İşret:** İçki âlemi. *Tasavvufta:* Hak ile olmanın verdiği haz. Bu hâlde bulunan kalbin terennümü. ***İşretgeh: İşret yeri. ***İşretgeh-i meyhâne:*** Meyhânenin işret yeri. (Bkz. Meyhâne) ***İşret-i zevk-i mey:*** İlâhî aşk şarabını içmenin zevkı.

***İşti'âl:** Tutuşma, parlama, alevlenme.

***İştibâh:** Şüphe etme, şüphelenmek.

***İştihâr:** Şöhret bulma, meşhûr olma, ün alma, ünlü olma.

İştiyāk:** Özlemek. *Tasavvufta:* Alınan hazzın sürekli olması için âşıkın sevgilisine kavuşmayı şiddetle arzulaması. Âşığın bütün varlığı ile sevgilisini arzulaması ve onun tarafına sürüklenmesi. ***İştiyâk-ı Rabbânî: Allah Teâlâ'ya olan özlem.

***İtâb:** Paylama, azarlama.

Îtikād:** İnanma. Kalben tasdik ederek inanma. ***Îtikād-ı ehl-i îmân: İman sahiplerinin inancı. ***Îtikād-ı İslâm:*** İslâm inancı. ***Îtikād-ı küllî, Îtikād-ı tâm:*** Noksansız, tam inanç.

***İttibâ-ı hevâ:** Nefsin süflî istek ve arzularına tâbî olmak.

***İ'tizâz:** Kendini azîz tutma.

***İvmek:** Acele etmek, koşmak.

***İyâl:** Bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler, çoluk-çocuk.

***Îys:** Hz. Îsâ.

***Îyş ü nûş:** Yeme, içme. *Tasavvufta:* İlâhî zevk ve neşeleri duyma, tatma.

***İz'ân:** Basîret, anlayış. Teslim olup itaat etmek.

***İzâfet:** Bir şeyi bir kimseye veya bir şeye nisbet etmek.

***Îzâhât:** Açıklamalar

***İzdiyâd:** Artma, çoğalma.

İzhâr:** Gösterme, meydana çıkarma. ***İzhâr-ı İslâm: İslâm'ı gizlemeden açığa çıkarma. ***İzhâr-ı kemâl:*** Olgunluğu gösterme, açığa vurma. ***İzhâr-ı nîmet:*** Nîmeti açığa vurmak, sâhip olduğu dünyalıkları başkalarının istifâdesine sunmak.

***İzheb yâ eyyühe'l-varak minnî ileyhi bis's-selâm:** Ey kağıt parçası (mektup), benden ona selâm götür.

İzz:** İzzet. ***İzzet-i nefs: Şeref, onur, haysiyet. İnsanın kendisine karşı olan saygısı.

K

Kâbe:** Beytullah. Mukaddes sayılan yer. ***Kâbe-i ârifân: Âriflerin kâbesi, ***Kâbe-i Kûy:*** Köyün Kâbesi. *Mecâzen*: Sevgilinin diyârı çoğu kez köy olarak ifâde edilir. Âşık

sadâkatinden dolayı sevgilinin köyünde onun köpeğine benzetilir. Bazen sevgilinin köyü Kâbe'ye benzetilir. Âşık sevgilinin köyü etrafında dönüp dolaşması, hacıların Kâbe'yi tavafına benzetilir. ***Kâbe-i maksûd:*** Maksûd kâbesi. Varılması, ulaşılması arzu edilen en ulvî makām. ***Kâbe-i ulyâ:*** Pek yüce Kâbe. ***Kâbetullah (Kâbe):*** Hicazda Mekke-i Mükerreme'de Harem-i Şerîf'in hemen hemen ortasında bulunan kutsal bina. Aslında Hz. Âdem yapısı iken tufanda yıkılmış, Hz. İbrahim ve Hz.İsmail tarafından ihyâ olunup bütün müslümanlar için mukaddes sayılmıştır. Müslümanlar namaza başlarken buraya yönelirler. Ayrıca hacı olmak üzere muayyen zamanda gidip burayı ziyaret ederler. ***Kâbetullah-ı hakîkat:*** Allah'ın hakîkat kâbesi. ***Kâbeveş:*** Kâbe gibi.

Kābe kavseyn: :** Eskiden Araplarda iki kişi vaya iki kābile aralarında anlaşma yaptıkları zaman her iki taraf yaylarını bir araya getirir, iki yayı birlikte çekerek ok atarlardı. Bu uygulama her cihetten yakınlık ve mutabakātı ifade ederdi. İki yayın kābı bu anlama gelmektedir. Mîrâç gecesinde, Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin Cenâb-ı Hakk'a olan yakınlık derecesi. ***Kābe kavseyni ev ednâ: İki yayaın kābı veya daha yakın.

Kābil:** Kabul eden. Alma kabiliyeti olan. ***Kābil-i ders-i aref: Aref dersi almaya kabiliyeti olan. (Bkz. Ders-i men aref) ***Kābil-i feyz-i Rahmân:*** Rahmân olan Allah'ın feyzini alan, almaya kabiliyetli. ***Kābil-i irşâd:*** İrşâda kabiliyetli.

Kabûl-i bâb-ı dergâh-ı haremkün:** Kutsî dergâhın kapısında bekleyeni kabul eyle. ***Kabûl-i fermân: Emrin kabulü. ***Kabûl-i münâcât:*** Allah'a edilen niyâzın, duânın kabûlü.

***Kabz etmek:** Almak, bir kimsenin rûhunun Azrâil aleyhisselâm tarafından alınması.

Kad:** Boy, bos, endam. ***Kad-i tûbâ: Tûbâ boylu.(Bkz. Kāmet-i tûbâ) ***Kadd-i bâlâ, Kad-i bâlâ:*** Uzun boy.

***Kaddesallahu sirrahû:** "Allah onu (onun sırrını) aziz ve mübârek kılsın." Evliyânın ismi geçtiği zaman kullanılır.

Kadeh:** Mânevî hâl. Rûhî haz. Cezbe, vecd. ***Kadeh-bâz (Çoğul: Kadeh-bâzân): Kadehle oynayan, kadehi elinden düşürmeyen.

Kadem:** Ayak, uğur. ***Kademnihâde-i âlem-i dünya: Dünya hayatına ayak basmak, dünyaya gelmek.

***Kadîde** (Kadîd): Kurutulmuş et. Pek zayıf.

Kadîm:** Eski, başlangıcı olmayan, ezelî. ***Kadîmî: Eskiden beri, dâima.

***Kādir:** Kudret sahibi, kudretli. Her şeye gücü yeten ve hakkında âcizlik düşünülmeyen. Esmâ-i hüsnâdandır.

***Kādirîler:** Abdülkādir Geylânî Hazretleri tarafından kurulmuş olan Kādiriye tarîkatine mensup olanlar. (Bkz. Abdulkādir Geylânî)

Kadr:** Değer, itibar. Onur, şeref, haysiyet. Meziyet, rütbe, derece. ***Kadr-i muallâ, Kadr-i vâlâ: İtibârı yüksek, değeri yüce. ***Kadr ü kıymetdân:*** Kadir ve kıymet bilen. ***Kadruhu emced:*** Mâkāmı, rütbesi yüce.

***Kâf u nûn:** Arapça'da "k" ve "n" harfleri. "Kün" (ol) emrini oluşturan iki harf. Allah yaratmayı dilediği bir şeye "ol" (kün) der, o şey derhal olur. (Bakara, 2/117, Yâsin 36/83)

Kāf:** Masallarda zümrüd-i ankā kuşunun yaşadığı rivâyet olunan dağ. Dünyanın etrafını çepeçevre kuşattığına ve aşılmasının imkânsızlığına inanılır. Yüksekliğin, uzaklığın, ihtişamın ve kanaatin sembolü olarak şiirlerde kullanılır. ***Kāf-ı kāmet: Dimdik, uzunca boy. ***Kāf-i kanaat:*** Kanaatin zirvesi. ***Kāf-ı mehâsin:*** Erişilmez güzellikler. ***Kāf-ı mücevher:*** Emsalsiz mücevher. ***Kāf-i seâdet:*** Seâdetin en yüce mertebesi.

***Kāfile-sâlâr-ı rusûl:** Resûller kāfilesinin başkumandanı.

***Kâfî kefâ:** Kâfîdir, yeterlidir.

***Kahr:** Ezmek, mahvetmek, perişan etmek.

Kahhâr:** Esmâ-i hüsnâdandır. Ziyadesiyle kahreden anlamına gelir. ***Kahhâr-ı kadîm: Ezelî ve kahredici olan Allahü Teâlâ. ***Kāhir:*** Kahreden, üstün gelen, ezen, ezici, ortadan kaldıran. ***Kahr-ı dalâl:*** Sapıklığın helaki, bataklığı. ***Kahr-ı Kāhir:*** Kahreden Allahu Teâlâ'nın kahrı. ***Kahr-i guyûb:*** Gayb âleminden gelen kahır. ***Kahr-i Hudâ, Kahr-i İlâhî, Kahr-i Sübhânî:*** Kahreden Allah'ın kahrı. ***Kahr-i kader:*** Kaderin kahrı. ***Kahr-i Kahhâr:*** Bütün güçleri yenen ve her şeye galip olan, isyankârları kahreden Allah'ın kahrı. ***Kahr-i yaman:*** Dünya. Kendisine gönül verenleri acımasız bir şekilde mahvettiği için ona bu isim verilmiştir.

***Kāide-i aşk:** Aşkın kāidesi, kuralı.

***Kāil**: Râzı olan, boyun eğen. Söyleyen, nakleden.

***Kāim (*Çoğul: Kāimân*):** Ayakta duran, ayakta bulunan. Birinin yerini tutan, birinin yerine geçen. Namaz kılan, vaktini namaz kılmakla geçiren.

***Kâinat:** Var olan şeylerin cümlesi, hepsi, yaratıklar. Dünya.

***Kaknûs, Kaknûs-i Hindî:** Rüzgâr estikçe çok delikli gagasından nağmeler çığına ve sesinin verdiği şevk ile kendisini yaktığına inanılan çok iri bir masal kuşu.

Kâkül:** Alına dökülen saç, perçem. ***Kâkül-i anber: Anber kokulu kâkül. (Bkz. Anber). ***Kâkül-i gül:*** Gül kâkül. ***Kâkül-i gülbâr, Kâkül-i gülber:*** Gül saçan kâkül. ***Kâkül-i gülbâr-ı gülendâz-ı gülber:*** Gül sînelinin gül veren, gül saçan kâkülü. ***Kâkül-i gül-bû:***

Gül kokulu kâkül. ***Kâkül-i gülçîn:*** Gül devşiren kâkül. ***Kâkül-i güldeste:*** Gül demeti kâkül. ***Kâkül-i gülpâre:*** Gül parçası kâkül. ***Kâkül-i gülrîz:*** Gül saçan kâkül. ***Kâkül-i gülzâr:*** Gül bahçesi kâkül. ***Kâkül-i Leylâ:*** Leylâ'nın kâkülü.(Bkz. Leylâ) ***Kâkül-i târ:*** Kâkül teli. ***Kâkül-i tarrâr:*** Âşıkın gönlünü, o farkına varmadan çalan kâkül.

Kāl:** Söz, laf. ***Kāl ehli: Söz ve şekilde kalan, ilâhî hakîkatlerden ve mânevî zevklerden haberdar olmayan. ***Kāl ü kîl:*** Dedikodu.

***Kal':** Koparma, koparılma, sökme, sökülme, yerinden çıkarma.

Kal'a:** Kale. ***Kal'a-i dîn: Dînin kalesi. ***Kal'a-i Hayber:*** Hayber kalesi.

Kâlâ:** Kumaş. ***Kâlâ-yı muhabbet: Muhabbet kumaşı. ***Kâlâ-yı sehâvet:*** Cömertlik kumaşı.

Kalb:** Kalp, gönül. ***Kalb-i agâh: Uyanık kalp. ***Kalb-i metîn:*** Metânetli, sağlam, dayanıklı kalp. ***Kalb-i pâk:*** Temiz kalp. ***Kalb-i sanevberüyyü'ş-şekil:*** Çam kozalağı şeklinde kalp. ***Kalb-i selîm:*** Şirk, küfür, şek, şüphe ve nifaktan temizlenmiş kalp. ***Kalb-i tâlib:*** Arzu eden, istekli kişinin kalbi.

***Kalîl:** Az, çok olmayan.

***Kallâş:** Aldatan, hîleci.

Kamer:** Ay. ***Kamer-i envâr-i hüdâ: Hidâyet nurlarının ayı. ***Kamer-i feyz-i Rabbânî:*** Rabbânî feyiz ayı, Ramazan ayı. ***Kamer-i garrâ:*** Parlak, beyaz ay. ***Kamer-i hidâyet***, ***Kamer-i hüdâ:*** Hidâyet ayı ***Kamer-i hikmet:*** Hikmet ayı. ***Kamer-i hikmet-i Hak:*** Allahü Teâlâ'nın hikmet ayı. ***Kamer-i hikmet-i hüdâ:*** Allah'ın hikmetinin ışığı. ***Kamer-i himmet:*** Himmet ayı. ***Kamer-i ilm:*** İlim ayı. ***Kamer-i kubbe-i seâdet:*** Seâdet kubbesinin ayı. ***Kamer-i kudret:*** Kudret ayı. ***Kamer-i kudret-i Hak:*** Hak Teâlâ'nın kudret ayı. ***Kamer-i kudret-i mücellâ:*** Parlak kudret ayı. ***Kamer-i melâhat:*** Güzellik ayı. ***Kamer-i muhabbet-i Hudâ:*** Allah muhabbetinin ayı. ***Kamer-i mümtâz:*** Emsallerinden daha üstün vasıfları olan ay. ***Kamer-i re'fet:*** Lütuf ve merhamet ayı. ***Kamer-i sırr-ı hikmet:*** Gizli ve örtülü hakîkatler sırrının ayı. ***Kameristân:*** Ay bahçesi. ***Kameristân-ı rahmet:*** Rahmetin ay bahçesi. ***Kamer-nümâyiş:*** Ay görünüşlü. ***Kamer-ruh:*** Ay yanaklı. ***Kamer-şân:*** Şöhretli, itibarlı ay. ***Kamer-tâbân:*** Parlak ay. ***Kamer-tâb-ı cihân:*** Cihânın parlak ayı. ***Kamer-tâb-ı felek:*** Semânın parlak ayı. ***Kamer-tâb-ı zemân:*** Zamanın parlak ayı. ***Kamer-tal'at:*** Ay yüzlü. ***Kamer-veş:*** Ay gibi.

Kāmet:** Boy, bos, endâm. ***Kāmet-i ar'ar: Servi boylu, sevgilinin ince uzun alımlı endâmı. ***Kāmet-i bâlâ:*** Uzun boy. ***Kāmet-i bâlâ-yı Muhammed:*** Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin yüce şerefi. ***Kāmet-i himmet:*** Yüksek, yüce himmet. ***Kāmet-i***

îmân: Dosdoğru, sağlam îman. ***Kāmet-i kāf:*** *Mecâzen*: Kaf dağı gibi yüce ve dimdik duran güçlü insanlar. ***Kāmet-i kıyâmet:*** Görenlerin başına kıyâmet kopmuşcasına aklını başından alan boylu poslu güzel. ***Kāmet-i şimşâd:*** Servi boylu. ***Kāmet-i tûbâ:*** Tûbâ boylu. Tûbâ; Sidre'de bulunan ve kökü yukarıda dalları aşağıda olmak üzere bütün cenneti gölgeleyen İlâhî bir ağaçtır.

***Kâmil, (Kâmile):** Bütün, tam, noksansız, eksiksiz. Kemâle ermiş, olgun, yaşını başını almış. Terbiyeli, görgülü, pişmiş kimse.

***Kamu:** Hep, bütün, tamâmen.

***Kâm-yâb:** Talihli, isteğine ulaşmış, bahtiyar, mutlu.

Kân:** Bir şeyin menbaı, kaynağı. ***Kân-i atâ: Bağış ve bahşiş kaynağı. ***Kân-i ihsân:*** İhsân kaynağı. ***Kân-i keramet:*** Keramet kaynağı. ***Kân-i kerem:*** Kerem, bağış kaynağı. ***Kân-i şefâat:*** Şefâat kaynağı.

***Kanber:** Hz. Ali'nin sâdık kölesi.

***Kand:** Şeker, şeker kamışının donmuş özü.

***Kanda (Kande):** Nerede.

***Kandil-i nûr-i hüdâ:** Hidâyet nûrunun kandili.

***Kangı:** Hangi.

***Kanı:** Hani.

Kānûn-i cedîd:** Yeni kānûn. Medeni kānûn. ***Kānûn-i devr-i kadîm: Eski devirlerin kānûnu. ***Kānûn-i ezel:*** Eski kanun. ***Kānûn-i kadîm:*** Eski âdet. ***Kānûn-i kirâmî:*** Büyüklerin, cömertlerin kānûnu.

Kâr:** İş, güç. Kazanç. ***Kâr-i kadîm: Eskinin, geçmişin işi. Eskiden beri bilinen muamele. **Kâr-ı yâr:** Sevgilinin işi, muamelesi. ***Kâr u zârr (darr):*** Kâr ve zarar.

Ka'r:** Dip, derinlik. ***Ka'r-i derûn: Gönül âleminin derinlikleri. ***Ka'r-i deryâ:*** Denizin derinlikleri. ***Ka'r-i kabr:*** Kabrin derinlikleri. ***Ka'r-i kalb:*** Kalbin derinlikleri.

***Karâbet:** Yakınlık, hısımlık, akrabalık.

Karargâh:** Konaklanan yer. ***Karargâh-ı îmân: İmanın karar kıldığı mekânı.

***Karar-gîr:** Kararlı.

***Kârbân-ı İslâm:** İslâm kervanı.

***Karîb:** Yakın, yakın olan, uzak olmayan.

***Kāri-i Kur'ân:** Kur'ân'ı usûlünce okuyan.

Karîn:** Yakın, karib. ***Karîn-i cânân: Sevgilinin yakîni, dostu. ***Karîn-i kurb-i cânân:*** Sevgilinin yakınında bulunan samimi dostu.

Kârubân:** Kervân, kāfile. ***Kârubânhâne: Kervanların konup göçtükleri yer. Kervansaray.

***Kārûn:** Kur'ân-ı Kerîm'de adı Fir'avun ve Hâmân ile birlikte anılır. (Mü'min/124). Bir rivâyete göre Fir'avun'ın nâzırı, bir rivâyete göre ise

Hz. Musa'nın kavminden ve hatta akrabalarından olup çok zengin, ama cimri ve zâlim bir kişiydi. Allah kendisine çok büyük bir servet verdiği halde zekât vermeyip servetiyle kibirlenirdi. Sonunda Hz. Mûsâ'nın bedduâsına uğrayıp servetiyle birlikte yere batmıştır.

***Kasd-ı cefâ:** Cefâ kasdı, niyeti.

Kâse:** Cam, toprak, çiniden yapılan kab. ***Kâse-i mey-i ahmer: Kırmızı şarap kâsesi. ***Kâse-i kevser:*** Kevser kâsesi. ***Kâse-i mey:*** Şarap kâsesi. (Bkz. Mey)

Kasem:** Yemin. ***Kasem-gû: Yemin eden.

Kāsıdân:** Kasdedenler. ***Kāsıd-ı kabr-i Muhammed: Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin kabrini ziyarete niyetlenen.

***Kāsım**: Peygamber Efendimiz'in üç oğlundan birincisidir. Bunun için Peygamberimiz'e "Ebu'l-Kāsım" denilmiştir. Nübüvvetten önce Mekke'de dünyaya gelmiştir. Annesi Hadîce'dir. Onyedi aylık iken vefât etmiştir.

***Kâsım:** Hz. Hasan'ın oğludur. Kerbelâ fâciasında Hz. Hüseyin ve diğer Ehli beyt ile beraber şehîd olmuştur.

***Kāsım-ı feyz-i İlâhî:** İlâhî feyzi taksîm eden. Hz. Peygamber sallallahu aleyhi vesellem.

***Kāsım ibn-i Muhammed:** **18**/640 târihinde dünyaya gelmiştir. Hz. Ebû Bekir'in torunu olup Tâbiînin büyüklerindendir. Mekke ile Medine arasında Kudeyd denilen yerde 106/725 tarihinde vefât etmiştir.

***Kâsib-i sâdık:** Doğru kazanan.

Kasr:** Saray. ***Kasr-ı cânân: Sevgilinin oturduğu saray. ***Kasr-ı cinân:*** Cennet köşkü. ***Kasr-ı dil:*** Gönül sarayı. ***Kasr-ı İslâm:*** İslâm sarayı. ***Kasr-ı muallâ:*** Yüce, yüksek köşk.

Kâşâne:** Mükemmel ev, köşk, mâlikâne. ***Kâşâne-i ihsân: İhsân kâşânesi.

Kâşif-i eşyâ:** Eşyânın mâhiyetini keşfeden, bilen. ***Kâşifü'l-kulûb: Kalpleri keşfeden.

Kat' etmek:** Yol almak. Kesmek, koparmak. *Tasavvufta:* Sûfînin, kendisini maddî âleme bağlayan hususları terk etmesi, onlarla olan ilgisini kesmesi. ***Kat-'ı enzâr: Nazarları kesmek. ***Kat-'ı makāmât:*** Makāmları katetmek, geçmek. ***Kat-'ı re's:*** Baş kesmek. ***Kat-'ı ümîd:*** Ümîd kesmek.

Katmer:** Gül. ***Katmer-i cennet: Cennet gülü. ***Katmer-i kamer:*** Dolunay haline gelmiş ay. *Mecâzen*: Dolunay kadar parlak yüz. ***Katmer-i kudret:*** Kudret gülü. ***Katmer-i sahra:*** Sahra gülü. ***Katmer-i vahdet:*** Vahdet gülü.

Katre:** Damla. ***Katre-i dürd-i mey: Bardağın dibinde kalan meyin son damlası. (Bkz.Mey) ***Katre-i emtâr:*** Yağmur damlaları. ***Katre-i ihsân:*** İyilik ve lütuf damlası. ***Katre-i mey:*** Mey damlası. (Bkz. Mey) ***Katre-i ummân:*** Denizin bir damlası.

Katre-i ummân-ı cûd: Cömertlik denizinin bir damlası. ***Katre-i ummân-ı ilim:*** İlim denizinin damlaları.

***Kattâl-i zemân:** Zamanın amansız katili.

***Kavî:** Sağlam, emniyetli, inanılır.

Kavl:** Söz. ***Kavl-i mücerred: Sözde, uygulamaya geçmeyen söz.

Kavm-i cefâ-cû:** Ezâ ve cefâ için fırsat arayan kavim. ***Kavm-i Fir'âvn: Firavun'un kavmi. ***Kavm-i küffâr:*** Kâfirlerin kavmi.

Kayd:** Bağ, ilgi. ***Kayd-ı bend: Bağlama. ***Kayd-ı kader:*** Kader kaydı, kader yazısı. ***Kayd-ı sivâ:*** Sivâ kaydı, bağı. (Bkz. Mâsivâ). ***Kayd-ı taalluk:*** Dünyalıklara karşı duyulan alâka. ***Kayd-i mâsivâ:*** Mâsivâ kaydı bağı. (Bkz. Mâsivâ)

Kays (Mecnûn):** Leylâ ile Mecnûn hikâyesindeki Mecnûn-i Âmirin asıl adıdır. Mecnûn, Leylâ'ya olan aşkından ve ayrılık ızdırâbından gönlünde Mevlâ'yı bulmuş ve Hak âşığı olmuştur. Tasavvufta Hak âşığının sembolü sayılır. ***Kays-ı şeydâ: Aşk ile aklını kaybeden Kays. ***Kays-veş:*** Kays gibi.

***Kayser:** Eski Roma ve Bizans imparatorlarının lakābı.

***Kayyûm:** Kendiliğinden var olan, ezelden ebede kadar kāim olan. Esmâ-i hüsnâ'dandır.

Kazâ:** Allah'ın takdîrinin ve emrinin yerine gelmesi. ***Kazâ-yı elbet: Allah'ın takdîrinin ve emrinin kesinlikle yerine gelmesi. ***Kazâ-yı kader:*** Kaderin yerine gelmesi.

***Ke'ş-şems:** Güneş gibi.

***Kebâir:** Büyük günahlar.

***Kebîr:** Büyük.

***Kebkeb-i per:** Kanat sesi.

***Kebûter:** Güvercin.

Keç-rev** ***(Çoğul: Keç-revân): Eğri giden, tuttuğu yol aykırı, sakat olan.

***Kefer:** Kâfir.

***Kehkeşân:** Saman uğrusu, saman yolu.

Kelâm:** Söz. ***Kelâm-ı abdâr: Nükteli, zarif söz. ***Kelâm-ı evliyâ:*** Allah'a yakın olan velîlerin sözleri. ***Kelâm-ı kudsî:*** Kutsal söz. ***Kelâmullah:*** Allah'ın kelâmı. Kur'ân.

Kelb:** Köpek. ***Kelb-i kemter-veş: Aşağılık, bayağı köpek gibi. ***Kelb-i kûy:*** Köyün köpeği. ***Kelb ü hımâr:*** Köpek ve eşek.

***Kemâhî:** Olduğu gibi, aynen.

***Kemâkân:** Eskisi gibi, eskiden olduğu gibi.

Kemâl** ***(Çoğul: Kemâlât): Olgunluk, yetkinlik. Mükemmellik. ***Kemâlât ehli:*** Olgun, mükemmel insanlar. ***Kemâlât-ı velâyet:*** Velîlik makāmının en üstün dereceleri. ***Kemâl-i akl:*** Tam, mükemmel akıl. ***Kemâl-i birr:*** İyiliğin son haddi, derecesi. ***Kemâl-i himmet:*** Tam, mükemmel himmet. ***Kemâl-i hürmet:*** Tam, mükemmel hür-

met. ***Kemâl-i ihlas:*** Tam, mükemmel ihlâs. ***Kemâl-i iltifat:*** Tam, mükemmel iltifat. ***Kemâl-i îmân:*** Tam, mükemmel îmân. Tahkîkî imân. ***Kemâl-i iştiyâk:*** Tam bir arzu ve istek. ***Kemâl-i kâmil:*** Olgunluğun son derecesi. ***Kemâl-i kudret:*** Yüce, mükemmel kudret. Allah'ın her şeye kādir olması, dilediği her şeyi yapması şeklinde tecelli eden sıfatı, kâinatta zahir olan gücü. ***Kemâl-i lâ-mekân:*** Mekâna bağımlı olmamanın en yüce mertebesi. ***Kemâl-i merhamet:*** Merhametin son derecesi. ***Kemâl-i sehâvet:*** Tam, noksansız cömertlik. ***Kemâl-i tâzîm:*** Mükemmel saygı. ***Kemâl-i pîrân:*** Pirlerin en olgunu, en mükemmeli. ***Kemâl-i ru'yet-i eşyâ:*** Eşyâyı olduğu gibi mâhiyetiyle beraber tam olarak görmek. Peygamber Efendimiz'in "Allah'ım eşyayı mâhiyetiyle bana göster" meâlinde duâsı vardır. ***Kemâl-i velâyet:*** Velîlik makāmının en üstün derecesi.

Kemân:** Kemân. Yay, kavs. Bir savaş âleti olma yanında daha çok sevgilinin kaşı için yapılan benzetmelerde kullanılır. Hilâlin ve feleğin de zaman zaman kemâna benzetildikleri olur. ***Kemân-bâz: Yay ile oynayan, yay kullanmada çok maharetli. ***Kemân-ebrû:*** (Bkz. Ebrû-kemân) ***Kemân-keşân:*** Yay çekenler.

***Kemend:** Uzakta bulunan herhangi bir şeyi çekmek için kullanılan ucu ilmekli uzun ip.

***Kemlik:** Kötülük.

Kemter**: Aşağı. Âciz. İtibarsız. Eksik. ***Kemter-i müznib: Günahkâr âciz.

***Ken'an:** Yakup peygamberin memleketi. Bugün Filistin'de Sayda, Sur dolayları ile Suriye'nin bir bölümünü içine alır. Nuh peygamberin oğullarından veya torunlarından olan "Ken'an" adına izâfeten bu ismi almıştır.

Kenz:** Hazine. ***Kenz-i dil: Gönül hazînesi. ***Kenz-i esrâr:*** Sırların hazînesi. ***Kenz-i esrâr-ı "mâ-evhâ":*** Mâ-evhâ sırlarının hazinesi. (Bkz. Mâ-evhâ) ***Kenz-i feyzullah:*** Allahü Teâlâ'nın feyiz hazînesi. ***Kenz-i füyûzât-ı atâ:*** Allahü Teâlâ'nın ihsân buyurduğu feyiz hazîneleri. ***Kenz-i güher:*** Mücevher hazînesi. ***Kenz-i Hak:*** Cenâb-ı Hakk'ın hazînesi. (Bkz. Küntü kenz) ***Kenz-i hidâyet:*** Hidâyet hazînesi. ***Kenz-i ilim:*** İlim hazînesi. ***Kenz-i irfân:*** İrfân hazînesi. ***Kenz-i kalb:*** Kalb hazînesi. ***Kenz-i kerâmet:*** Kerâmet hazînesi. ***Kenz-i kerem:*** Cömertlik ve bağış hazînesi. ***Kenz-i kerem-i Hazret-i Mevlâ:*** Allahü Teâlâ'nın cömertlik ve bağış hazînesi. ***Kenz-i mahfî:*** Gizli hazîne. Bir hadîs-i kudsîde "Ben gizli bir hazîne idim, bilinmek istedim. Bundan dolayıdır ki mahlûkâtı yarattım" buyrulur. (Bkz. Küntü kenz) ***Kenz-i meârif***: Mârifetler hazînesi. ***Kenz-i mehâsin:*** İyilikler ve mânevî güzellikler hazînesi. ***Kenz-i muhabbet:*** Muhabbet hazînesi. ***Kenz-i nûr:*** Nur hazînesi. ***Kenz-i***

nûr-i hüdâ: Hidâyet nûrunun hazînesi. ***Kenz-i pinhân:*** Gizli hazîne. ***Kenz-i sadr:*** Kalb hazînesi. ***Kenz-i sultân:*** Sultânın hazînesi. Cenâb-ı Hakk'ın hazînesi.

***Kerâmet** (Çoğul: Kerâmât):* Allah'ın velî kullarından sâdır olan olağanüstü hâl ve söz. İki türlü kerâmet vardır. 1-Mânevî ve hakîkî kerâmet: İlimde, irfanda, ahlâkta, ibâdette, tâatta, amelde, edep ve insanlıkta gösterilen üstün meziyetler, hasletler, fazîletler. 2- Kevnî ve sûrî kerâmet: Uzun mesafeyi kısaltma, suda yürüme, âteşte yanmama gibi. Sûfîler bu tür kerâmetlere fazla önem vermezler. Bunların mekr-i İlâhî olmasından korkarlar.

***Kerbelâ:** Irak'ta bulunan bir bölge. Bağdat'ın 100 km. güneybatısına düşer. Şimdi burada aynı adla anılan bir şehirdir. Peygamber Efendimiz'in torunu Hz. Hüseyin'in şehid edildiği yerdir. Kabri de oradadır.

Kerem:** İhsân, lütuf. Karşılıksız yardım. Ruh asâletinin gereği olan cömertlik. ***Kerem-fermâ: Kerem buyuran. ***Keremgâh:*** Cömertlik, lütuf, bağış yeri. ***Kerem-i bî-gâye:*** Sonsuz kerem. ***Kerem-i dilbaz:*** Gönül eğlendiren güzel söz söyleyen, göze hoş görünen güzelin keremi. ***Kerem-i Hak:*** Hak Teâlâ'nın keremi. ***Kerem-i Hazret-i Mevlâ:*** Allahü Teâlâ'nın keremi. ***Kerem-i Kerîm:*** Kerîm olan Allah'ın keremi. ***Kerem-i Lem-yezel:*** Ebedî olan Allah'ın keremi. ***Kerem-i Mennân:*** İhsânı bol olan Allah'ın keremi. ***Kerem-i zât-ı Kerîm:*** Kerem sâhibi zâtın lütuf ve ihsânı. ***Kerem-i Zât-ı Sübhânî:*** Sübhan olan Allah'ın keremi. ***Keremistân-ı hikmet:*** Hikmetin verildiği, ihsân edildiği yer. ***Kerem-kân, Kerem kânî:*** Kerem kaynağı. ***Kerem-kâr:*** Kerem eden, lutfeden, bağışlayan, cömert. ***Kerem-pîşe:*** Kerem huylu. Cömertlik, lütuf ve ihsânı huy edinmiş. ***Kerem-rîz:*** Kerem saçan. ***Kerem-rû:*** Kerem yüzlü, çehresinden lütuf ve ihsân sâhibi olduğu belli olan kişi. ***Kerem-şân, Kerîmü'ş-şân:*** Kerem tabiatlı. ***Kerih:** İğrenç, çirkin.

Kerîm:** Cömert, iyilik ve cömertlik sâhibi. Yardım ve bağışta bulunmayı seven, büyük şeref ve izzet sâhibi. ***Kerîm-hilkat: Kerim yaratılışlı. Yaratılıştan kerim olan.

***Kerkes:** Akbaba.

Kerrâr:** Döne döne döğüşen. Hz. Ali'ye döne döne savaşan arslan anlamına gelen Hayder-i Kerrâr denilmiştir. ***Kerrâr-ı zemân: Zamanın kerrârı.

***Kerrûbiyân:** Allah'a en yakın melekler.

***Kes:** Kimse, kişi, şahıs.

***Kesâfet:** Şeffaf olmama. Yoğunluk. *Tasavvufta:* Nefsânî ve bedenî tutkular mü'minin kalb gözünün görmesine engel olur, kat kat perdeler oluşturur. Bu tutkuların kesâfeti yani yoğunluğu nisbetinde insanın basîreti azalır. Mânevî körlük

meydana gelir.

Kesb etmek:** Çalışıp kazanmak. ***Kesbî: Çalışmakla kazanılan. Doğuştan olmayan. Vehbî olmayan. ***Kesb-i irfân:*** İrfân kazanmak. ***Kesb-i yed:*** El emeği. ***Kesb-i yed-i nân-cû:*** Rızkını arayanın eliyle çalışıp kazandığı.

Kesret:** Çokluk, bolluk, ziyâdelik, *Tasavvufta:* Bir olan Hakk'ın isim ve sıfatlarıyla tecelli edip çokluk halinde görünmesi kesret, bu çokluğun hakîki bir varlığı olmadığını kavrayıp var olarak sadece Hakk'ı görmeye vahdet denir. ***Kesret-i emvâl: Malların, servetlerin çokluğu. ***Kesret-i eşcâr:*** Ağaçların çokluğu. ***Kesret-i mâl:*** Malın çokluğu. ***Kesret-i nef':*** Menfaat çokluğu. ***Kesret-i zenb:*** Günâhın çokluğu. ***Kesret-i ziyân:*** Zararın çokluğu.

***Keşân:** Çeken, çekici.

Keşf:** Açığa çıkarma, perdenin açılması. *Tasavvufta:* Gaybî temâşâ ederek vâkıf olmak. Mükâşefe, beden ve his perdesinin kalkaması ve ruh âleminin seyredilmesi. ***Keşf-i esrâr: Sırları, keşfetme, anlama , farketme. ***Keşf-i râz:*** Sırrı açığa vurma. (Bkz. Sır) ***Keşf-i sırr-ı tevhîd:*** Tevhîd sırrının açılması, ortaya çıkması.

***Keşmir:** Hindistan'ın kuzey-batı istikāmetinde bir bölge olup, târihin çeşitli dönemlerinde burada, şehirler, devletler kurulmuştur. Eskiden dokumalarıyla meşhurdu.

Keştî:** Gemi. ***Keştibân: Gemici, kaptan.

Ketm:** Sır tutma, gizli. ***Ketm-i adem: Yokluk sırrı. ***Ketm-i esrâr:*** Sırları saklama, göstermeme.

***Kevâkib:** Yıldızlar

***Kevel:** Deri ceket.

***Kevkeb:** Yıldız.

***Kevn ü mekân:** Varlık ve kâinat.

Kevser:** Bereket, çok şey demektir. Cennette Allah'ın nimetlerinden olan bir ırmak. Bu ırmağın suyu baldan tatlı, kardan soğuk, bir içen bir daha susamaz. Cennetin diğer ırmakları kevserden çıkmıştır. Pek çok hayr. ***Kevser-i ahmer: Kırmızı şarab. ***Kevser-i cân:*** Cân kevseri. ***Kevser-i cennât-ı âcil:*** Hemen elde edilen kevser cennetleri. ***Kevser-i cennet:*** Cennetin kevser havuzu. ***Kevser-i cennet-i cân:*** Cân cennetinin kevseri. ***Kevser-i feyz-i Rabbânî:*** Cenâb-ı Hakk'ın feyz kevseri. ***Kevser-i hayât-ı dil:*** Gönül hayatının feyz ve bereketi. ***Kevser-i ilm-i ledünnî:*** Ledün ilminin kevseri. (Bkz. İlm-i ledünnî) ***Kevser-i la'l-i leb:*** Mübârek kırmızı dudağın bereketi. Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin iki dudağı arasından dökülen mübarek sohbetleri, kevser misâli susuz gönülleri sulamış, çorak gönülleri cennet zümrütlüğüne çevirmiştir. ***Kevser-i mânâ-yı vahdet:*** Vahdet mânâsının kevseri. ***Kevser-i Müzzemmil:*** Müzzemmil'in bereketi. Kur'ân-ı Kerîm'de 73. sûre Müzzemmil sûresidir.

Müzzemmil aynı zamanda Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin isimlerindendir. ***Kevser-i peymâne-i ihsân:*** İhsân kadehinin bereketi. ***Kevser-i tevhîd:*** Tevhîd kevseri.

***Keyd ü mekr:** Tuzak ve hîle.

***Keykubât:** Keyâniyân'ın ilk hükümdârıdır. Efsâneye göre bu, Rüstem'in babası "Kubad" dır. "Key" lakābını ilk defa kullanan odur. Adaletiyle ün salmıştır. "Key" büyük hükümdar anlamına gelen bir ünvandır.

Kıble:** Kâbe yönü. *Tasavvufta:* Hak, Hak dostu olan mürşid. Sevgili. Avâmın kıblesi Ka'be, havassın kıblesi gökteki arş, havassü'l-havâssın kıblesi kâmillerin gönlü, âriflerin cânıdır. ***Kıblegâh-ı enam: Bütün insanların kıblesi ***Kıblegâh-ı enbiyâ:*** Peygamberlerin kıblesi. ***Kıble-i kadeh-hârân:*** Gıdası, İlâhî aşk ve muhabbet olanların kıblesi. ***Kıble-nümâ:*** Kıbleyi gösteren âlet.

***Kıbtî:** Kıbt soyundan, çingene.

***Kığırmak:** Sevketmek, teşvik etmek.

***Kılınc-ı hâr:** Pek sert kılınç.

Kıllet:** Azlık, kıtlık. ***Kıllet-i dünya: Dünya azlığı, maddî darlık, fakirlik. ***Kıllet-i merhamet:*** Merhamet azlığı, noksanlığı.

***Kırâğ (Kırak):** Yakın, kenar, kıyı.

***Kırklar İmamı:** İsmi Mehmed Efendi'dir. Yâkutiye medreselerinin karşısında bulunan Kâbe mescidi imamlarındandır. Rivâyete göre erken bir saatte namaz kıldırması için camiye davet edilir. Tanımadığı bir cemaate namaz kıldırır. Namaz bittikten sonra cemaate döndüğünde kimseyi bulamaz. Henüz sabah vakti girmemiş olduğunu fark edince, keyfiyeti zamanın hüsn-i zan edilir sâlih zâtlardan birisine anlatır. O zâtta kendisine "umulur ki sen kırklara imam olmuşsun" der. Bundan sonra Kırklar imamı olarak şöhret bulur. Kabri Erzurum kalesinin dış tarafında saat kulesinin yanındadır.

***Kırtâs:** Kağıt.

Kıtmîr:** Ashâb-ı Kehf'in köpeğinin adı olup tevâzu sözü olarak kullanılır. *Mecâzen*: En küçük parça,en ufak şey. ***Kıtmîr-i ashâb-ı Kehf: Ashâb-ı Kehf'in Kıtmîr'i. Kur'ân-ı Kerîm'in 17. sûresi olan Sûre-i Kehf'de, Ashâb-ı Kehf'in kıssası anlatılmaktadır. İnançları yüzünden Dakyanus adlı valinin zulmünden şehri terkeden "Yemliha, Mekselina, Meslinâ, Mernûş, Debernûş, Sâzenûş, Kefeştetayyûş" adındaki yedi arkadaşın peşlerine "Kıtmîr" adında bir köpek takılır. Ne kadar kovalasalar da onlardan ayrılmaz. Bu köpek cennete gidecek 5 hayvandan biridir. Diğer dördü ise; Üzeyr Peygamber'in eşeği, Sâlih Peygamber'in devesi, Süleyman Peygamber'in hüdhüd'ü, Mûsâ Peygamber'in buza-

ğısıdır. ***Kıtmîr-i derd-mend:*** Dertli kıtmîr.

Kıyâm:** Kalkma, ayağa kalkma, ayakta durma. Namazın iftitah tekbiriyle rükû arasındaki ayakta durma kısmı. ***Kıyâm-ı serv-i kāmet: Servi boylunun ayağa kalkışı.

***Kıyâs-ı nefs:** Kendine benzeterek hükmetme, kendine örnek tutma.

Kıykâc:** Külâhın sağa ya da sola doğru eğri duruşu. ***Kıykâc-külâh: Sağa ya da sola doğru eğik olarak giyilen külâh. Bu şekil, recâ ve naz ifade eder.

Kıymet-i fasl:** Kıymet derecesi. ***Kıymet-i vâlâ: Kıymeti yüce. ***Kıymet-i vâlâ-yı Muhammed:*** Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin yüce kıymeti. ***Kıymet-i vâlâ-yı sehâvet:*** Cömertliğin yüce kıymeti. ***Kıymet-şinâs:*** Kıymet bilen, değer bilen.

***Kiber:** Büyüklük, yaşlılık, yaşlı olma.

***Kibr ü riyâ:** Kendini başkalarından üstün tutma ve gösteriş, ikiyüzlülük.

***Kilâb:** Köpekler.

Kirâm:** Soyu temiz, şerefli ve ulu kimseler. ***Kirâmen kâtibin: İnsanların amellerini yazmakla görevli iki melek. Sağda olan güzel amelleri, soldaki ise kötü amelleri kaydeder. ***Kirâmün'n-nâs:*** İnsanların şereflileri, soyluları.

***Kisrâ:** İran hükümdarlarının lakābı.

Kişver:** İklim. Memleket, vilâyet, ülke. ***Kişver-i dil: Gönül ülkesi. ***Kişver-i melâhat:*** Güzellik ülkesi. ***Kişver-i mülk-i adem:*** Yokluk ülkesi.

Kitâb-ı Ahmed-i Muhtâr:** Seçilmiş olan Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin kitabı. Kur'ân. ***Kitâb-ı aref: Aref kitabı. (Bkz. Ders-i men aref) ***Kitâb-ı derd:*** Derd kitabı. (Bkz. Derd) ***Kitâb-ı esrâr:*** Sırların kitabı.(Bkz. Sır) ***Kitâb-ı hikmet:*** Hikmet kitabı. ***Kitâb-ı hikmet-i husn:*** Güzelliğin hikmet kitabı. ***Kitâb-ı husn-i hûbân:*** Güzellerin güzellik kitabı. ***Kitâb-ı ilm-i hikmet:*** Hikmet ilminin kitabı. ***Kitâb-ı Mesnevî:*** Hz. Mevlânâ Celâleddin Rûmî Hazretleri'nin 6 ciltlik manzûm eseri. ***Kitâb-ı muallim:*** Öğreten, öğretici kitab. Kâinat kitabı. ***Kitâb-ı münîr:*** Nurlandıran kitap. Kur'ân. ***Kitâb-ı sırr-ı vahdet:*** Vahdet sırrının kitabı.

***Kitmân:** Sır saklama, gizleme.

***Kivra:** Sünnet ağası. Sünnet olan çocuğun masraflarını yüklenen kişi.

***Kîyl ü kāl:** Dedikodu. Şerîatin kîyl ü kāli, fıkıh kitaplarında "denildi" ya da falan "dedi" şeklinde belirtilen görüşler.

***Koknûs-i Hindî:** (Bkz. Kaknûs)

***Köhne surre:** Eskimiş para kesesi.

Kubbe-i arş-ı risâlet:** Peygamberlik arşının kubbesi. ***Kubbe-i âsumân: Gökyüzünün kubbesi. ***Kubbe-i eflâk:***

Feleklerin, göklerin kubbesi. ***Kubbe-i eflâk-i dil:*** Gönül semâlarının kubbesi. ***Kubbe-i lâciverd:*** Gökyüzü. ***Kubbe-i sahn-ı reşâdet:*** Reşâdet sahnının kubbesi. (Bkz. Reşâdet).

***Kubur:** Kabirler.

Kudret:** Güç, takat. Allah'a mahsus bir sıfattır. Kudret, mevcûdatı yokluktan ortaya çıkaran kuvvettir. ***Kudret-i Kadîm, Kudret-i Mevlâ, Kudretullah: Allahü Teâlâ'nın ezelî gücü.

***Kuds (Kuds-i Şerîf):** Filistin'in başkenti. Kur'ân-ı Kerîm'de ismi geçen Mescid-i Aksa bu şehirdedir.

Kudsî:** Kutsal. ***Kudsiyân: Melekler. Kudsîler.

***Kudüm:** Uzak bir yoldan, uzak bir yerden gelme, ayak basma.

***Kûfî:** Kûfe şehrine mensup, Kûfeli.

Kûh, Kûhisâr, Kûh-sâr:** Dağlık, dağ tepesi. ***Kûh-i kāf: Kaf dağı. Dünyanın etrafını çevrelediğine ve aşılmasının imkânsızlığına inanılan dağlar zinciri. Efsâneye göre Ye'cûc ile Me'cûc, ankā, cinler ve şeytanlar bu dağın arkasındadır. ***Kûhken:*** Dağ kazıcı, dağ kazan.

***Kul kefâ:** İsra sûresi 96. âyetin ilk iki kelimesi. Bu âyet, Peygamber Efendimiz'i tesellî için indirilmiştir. "De ki: Benimle sizin aranızda gerçek şâhit olarak Allah kâfîdir. Zira O, kullarını hakîkaten bilip görmektedir."

Kulûb:** Kalpler. ***Kulûb-i ârif: Ârif kalpler. ***Kulûb-i dervîşân:*** Dervişlerin kalpleri. ***Kulûb-i ehl-i îmân:*** Mü'minlerin kalpleri. ***Kulûb-i ehl-i zevk:*** Zevk sâhiplerinin kalpleri.

***Kur'ân-ı Ehad:** Bir olan Allah'ın kitabı Kur'an.

Kurb:** Yakınlık. *Tasavvufta:* Allah'ın ibâdet ve tâatına yakın olmak. Hak'ın tevfîkine ve inâyetine yakın olmak. Kul ile Hakk arasındaki yakınlık, zaman ve mesâfe itibariyle değildir. O kuluna sevgisiyle, inâyetiyle yakındır. ***Kurb-i akdes: En kudsî olanın yakınlığı. ***Kurb-i butlân:*** Bâtıl ve boş olana yakınlık. ***Kurb-i cânân:*** Sevgiliye olan yakınlık. ***Kurb-i civâr:*** Civâra yakın. ***Kurb-i dâr-ı rahmet:*** Rahmet evinin yakını. ***Kurb-i Hak, Kurb-i İlâhî, Kurb-i Mevlâ, Kurb-i Sübhân:*** Allah Teâlâ'nın yakınlığı. ***Kurb-i harem:*** Hareme yakınlık. (Bkz. Harem) ***Kurb-i kıyâmet:*** Kıyâmete yakın. Kıyâmetin yaklaşması. ***Kurb-i kirâm:*** Soyu temiz olan cömert, ulu kişilerin yakınlığı. ***Kurb-i rızâ:*** Rızâ yakınlığı. (Bkz. Rızâ) ***Kurb-i sebil:*** Kurtuluşa götürecek olan yola yakınlık. ***Kurb-i sultan:*** Sultânın yakınlığı. ***Kurbiyyet:*** Yakın olma durumu. ***Kurbiyyet-i dildâr:*** Gönlü çeken sevgiliye yakınlık. ***Kurbiyyet-i Hak, Kurbiyyet-i Mevlâ, Kurbiyyet-i Rahmân:*** Allahü Teâlâ'nın yakınlığı. ***Kurbiyyet-i Hudâ-yı Lem-yezel:*** Zeval bulmayan Allah'ın yakınlığı. ***Kurbiyyet-i***

Rahmânî: Rahmân olan Allah'a mahsus yakınlık.

***Kurbân-ı îşân:** Kerâmet sâhibi büyük velîlerin kurbanı.

Kurret :** Parlaklık. ***Kurret-i ayn: Göz nûru. ***Kurret-i ayn-i Ali:*** Hz. Ali'nin gözünün nûru.

***Kuşat:** Taş duvarlara belli aralıklarla yatık olarak konan ahşap çatkı.

Kûşe:** Köşe. ***Kûşe-i âgûş-i gönül: Gönül kucağının köşesi. Gönülde sevgililere ayrılmış müstesnâ yer. ***Kûşe-i dil:*** Gönül köşesi. ***Kûşe-i hasret:*** Hasret köşesi. ***Kûşe-i hâtır:*** Gönül köşesi. ***Kûşe-i inzivâ:*** İnzivâ köşesi. ***Kûşe-i kalb***: Kalbin köşesi. ***Kûşe-i küdûret:*** Gam, tasa köşesi. ***Kûşe-i meyhâne:*** Meyhâne köşesi. (Bkz. Meyhâne) ***Kûşe-i tıbhâne:*** Şifâ ve devâ dağıtan mekânın köşesi. ***Kûşe-i vahdet:*** Vahdet köşesi.

***Kutnî:** Pamuklu, pamuktan imal edilmiş.

***Kutub:** Medâr, değirmenin alt taşına yerleştirilen ve üst taşın dönmesini sağlayan demir. *Tasavvufta:* En büyük velî. Her zaman âlemde Allah'ın nazargâhı olan tek kişi. Kutub âlemin rûhu, âlem de onun bedeni gibidir. Allah'ın izniyle her şey kutbun çevresinde ve onun sayesinde hareket eder. Yani her şeyi o idare eder.

***Kuvâ:** Kuvvetli.

Kuvve:** Güç, kuvvet. ***Kuvve-i müdrike: İdrak ve düşünme kuvveti. ***Kuvve-i sem'iyye:*** İşitme gücü. ***Kuvve-i sevdâ:*** Aşk kuvveti.

Kuvvet-i ehl-i îmân:** Îmân ehlinin gücü. ***Kuvvet-i kudsî: Mukaddes, ilâhi güç. ***Kuvvet-i tasdîk:*** (İmânı kalb ile) tasdik gücü.

Kûy:** Köy. ***Kûy-i cânân: Sevgilinin köyü. ***Kûy-i dilârâ:*** Gönle hoş gelen sevgilinin köyü. ***Kûy-i dildâr:*** Gönlü çeken sevgilinin köyü, beldesi. ***Kûy-i Dinarkom:*** Dinarkom köyü. (Bkz. Dinarkom) ***Kûy-i Rahmân:*** Rahmân olan Allah'ın diyârı. Gönül. ***Kûy-i tecellâ:*** Tecellî beldesi. ***Kûy u şeher:*** Köy ve şehir.

***Kuyûd-i mâsivâ:** Mâsivâ bağları. (Bkz. Mâsivâ).

Küberâ:** Büyükler, ulular. ***Kübrâ: Çok büyük, ulu.

Küffâr:** Kâfirler ***Küffâr-perest: Kâfirleri seven. ***Küfr ü dalâl:*** Kâfirlik ve sapıklık. Dinsizlik. ***Küfr ü tuğyân:*** Küfür ve azgınlık.

***Küfrân-ı kerem:** Keremin inkârı. Allah'ın ihsân ve inâyetine mukābil teşekkür etmeyip fiilen veya kavlen inkâr etmek.

***Kühl-i "mâ zâğa'l-basar":** "Mâ zâğa'l-basar" sürmesi. "Mâ zâğa'l-basar", Kur'ân-ı Kerîm'in 53. sûresi olan Necm Sûresinin 17. âyetidir. Peygamber Efendimiz Mîrâç'ta, tüm sâliklerin seyirlerinin, amellerinin ve ilimlerinin sona erdiği noktada Allahü Teâlâ'nın en büyük âyetlerinden bir kısmını gördü, işte o esnada "gözü kaymadı ve haddi aşmadı" de-

mektir.

***Küllemâ:** Her zaman, dâima.

***Küllü şey'in kadîr:** Her şeye gücü yeten.

Kün:** Allahü Teâlâ bir şeyi yaratacağı zaman ona "kün" "ol" der, o da oluverir. *Tasavvufta:* Allah'ın bu sözüne "kelime-i tekvîn" denir. ***Kün meallah: Allah ile beraber olasın, Rabbine kavuşasın.

***Künc:** Köşe, bucak.

***Küngüre-i kâinât:** Kâinâtın en yüksek yeri.

***Küntü kenz:** "Ben bir gizli hazineydim, bilinmek istedim, bilineyim diye âlemi yarattım" kudsî hadîsinin başlangıcı. Gaybta gizli olan ehadiyyet hüviyeti. Bu hüviyet, en gizli olan şeydir.

Künûz:** Hazîneler. ***Künûz-i dürr-i meârif: İrfân incilerinin hazîneleri. ***Künûz-i hikmet-i Hudâ:*** Allah'nın hikmet hazineleri. ***Künûz-i ilm-i hikmet:*** Hikmet ilminin hazîneleri. ***Künûz-i himmet:*** Himmet hazîneleri. ***Künûz-i meârif:*** Mârifet hazîneleri. ***Künûz-i merhamet:*** Merhamet hazîneleri. ***Künûz-i nûr-i irfân:*** İrfân nûrunun hazîneleri. **Künûz-i sırr-ı Sübhânî:** Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allahü Tealâ'nın sır hazîneleri. ***Künûz-i zât-ı Sübhânî:*** Sübhân olan zât-ı İlâhî'nin hazîneleri.

***Küre-i ferş:** Yeryüzü küresi, dünya.

Kürsî-i Kerîm:** Kerîm olan Allah'ın kürsîsi. ***Kürsî-i Levlâk: Levlâk kürsîsi. (Bkz. Levlâk).

Kütüb:** Kitaplar. ***Kütübhâne-i aref: Kendini ve Rabb'ini tanıma bilgilerini ihtiva eden kütüphâne. ***Kütüb-i münzele:*** İndirilmiş kitaplar. Dört büyük kitap ve diğer sâhifeler. ***Kütüb-i nûr-i Cemâl:*** Cemâl nûrunun kitabı.

L

Lâ:** Olumsuzluk edâtıdır. ***Lâ-cerem: Şüphesiz, besbelli, elbette. ***Lâ-şey:*** Bir şey değil. Değersiz. ***"Lâ-taknetû":*** Ümidinizi kesmeyiniz. (Zümer/53) ***Lâ-übâlî:*** Kayıtsız, aldırışsız. Arabça "aldırış etmem" demektir. ***Lâ vücûde illâ Hû:*** O'ndan başka varlık yoktur. Allah'dan başka varlık olmadığının idrâk ve şuuruna sâhip olmak. Bu bilgiye nazarî olarak değil, yaşayarak ve mânevî tecrübe ile ulaşılır. ***Lâ-yenâm:*** Gâfil olmayan, uyumayan Allahü Teâlâ. ***Lâ-yezâlî:*** Bitmez, son bulmaz, ebedî olan Allahü Teâlâ. ***Lâ-yuhsâ:*** Sayılamaz, hesaba gelmez.

La'l:** Değerli bir kırmızı taş, dudak. ***La'l-i dürdâne: İnci tanesi gibi güzel sözler söyleyen dudak. ***La'l-fâm:*** Kırmızı ve değerli süs taşı renginde. Sevgilinin dudağı. ***La'l-i güherbâr:*** Cevher yağdıran kıymetli kırmızı taş. Kırmızı dudaklar gülümseyince inci gibi dişler görünür. Böylece gülümseyen dudaklar âdeta inciler saçar. ***La'l-i handân:*** Gülen kırmızı

dudak. ***La'l-i kand:*** Şeker kadar tatlı, la'l taşı kadar kırmızı (dudak). ***Lâ'l-i kızıl:*** Kızıl, kırmızı renk. ***Lâ'l-i leb ü ruh:*** Kırmızı dudak ve yanak. (Bkz. Leb. Ruh) ***La'l-i leb:*** Kırmızı dudak. (Bkz. Leb) ***La'l-i reng:*** Kırmızı renkli. ***La'l ü âl:*** Kırmızı. ***Lâ'l ü mercân:*** Lâ'l ve mercan, her ikisi de kırmızı renkli kıymetli mücevher.

***Lânet-mekân:** "Mekânı cehennem olsun" anlamında bir bedduâdır.

***Lâbis:** Giyen, giymiş.

***Lâfız:** Söz söyleyen. Anlatan.

***Lâhık:** Yetişen, ulaşan.

***Lâhut ili:** Ulûhiyyet âlemi.

***Lahzâ:** An, göz ucu ile bir kere bakıncaya kadar geçen zaman.

Lâle:** Dîvan şiirinde kırmızı rengi ile sevgilinin yanağı ve âşığın göz yaşları lâleye benzetilir. Sevgilinin âşıkını yaralayan gül renkli çehresi. Mârifetlerin neticesi olan temaşâ. Lâle ile Allah kelimelerinin, ebced hesâbıyla sayı değeri 66 ettiğinden Lâle, Allah'ı ve onun birliğini ve güzelliğini simgeler. ***Lâle-renk: Kırmızı renk. ***Lâle-ruh:*** Lâle yanak, kırmızı yanak. (Bkz. Ruh) ***Lâle-veş:*** Lâle gibi. Lâle gibi kırmızı. ***Lâlezâr:*** Lâle bahçesi. Lâlelik. *Mecâzen*: Âşığın kanlı göz yaşlarını döktüğü yer.

***Lallandırmak:** Şaşkına çevirip konuşamaz hâle getirmek.

***Lâne:** Yuva.

***Lâşe-hâr:** Leş yiyen.

***Latîf-i lutf-i Rabbânî:** İlâhî lütfun güzelliği, hoşluğu.

***Le umrük:** "(Resûlüm) Ömrün hakkı için" (Hicr/72)

Leb:** Dudak. *Tasavvufta:* Kelâm. Söz. Varlık âlemi yoktu. Allah Teâlâ bilinmek istedi ve "kün" ol sözüyle eşyâ vâroldu. Dudak yokluğu ya da "fenâfillâh makāmı" nı simgeler. ***Leb-be-leb: Lebâleb. Ağzına kadar dolu. ***Leb-i gülnâr:*** Nar çiçeği dudak. ***Leb-i gülnâr-ı uşşâk:*** Âşıkların nar çiçeği dudağı. ***Leb-i gülnâr-ı yâr:*** Sevgilinin nar çiçeği gibi dudağı. ***Leb-i handân:*** Gülen dudak. ***Leb-i kand:*** Bal dudak. ***Leb-i kevser:*** Kevser dudak. ***Leb-i zülâl:*** Tatlı dudak. ***Leb-kızıl:*** Kırmızı dudak.

Ledündân:** Ledün ilmine sâhip olan kişi. (Bkz. İlm-i ledün) ***Ledünniyât: Allah bilgisi ve sırları.

***Lehv ü la'ib:** Oyun ve eğlence.

***Leîm:** Alçak, aşağılık, soysuz. Cimri.

***Lemeân:** Parlama, parıldama.

***Lem-yezel:** Bâkî olan, zevâl bulmayan Allah Teâla.

***Lenâ:** Bizim için.

***Lerzân:** Titrek, titreyen.

Leşker:** Asker. ***Leşker-i derd ü gam: Gam ve derd askeri. ***Leşker-i ehl-i şekâ:*** Şekāvet ehlinin askeri. Hz. Hüseyin ve Ehl-i beyt'ini Kerbelâ'da şehid edenler. ***Leşker-i gam:*** Gam ordusu. ***Leşker-i şeytân:*** Şeytanın askeri. ***Leşker-i Yezîd:***

Yezîd'in askeri. (Bkz. Yezîd)

***Letâfet**: Naziklik, yumuşaklık. Cisimden alâkayı kesip bir nevi nurâniyet kazanmak.

Levend:** Yakışıklı delikanlı, kabadayı. Bir rivâyete göre Şeyh Sabâhî birgün dervişleriyle gezerken fena hâlde sarhoş olan ve elindeki zinciriyle şeyhe doğru gelen bir gence tesadüf etmişler. Genç şeyhe hitaben "benim hâlime uygun bir beyit söyle" deyince, Şeyh o anda: "Hançer elde tîg belde bade serde sîne çâk/ Şehlevendim tarz-ı hâsın âdemi eyler helak" beytini okumuş. Genç tevbekâr olup Sabûhî'nin en mümtaz dervişlerinden olmuş, Ayrî mahlasıyla şiirler söylemiştir. ***Levend-i zemân: Zamanın, devrin boylu poslu, yakışılısı.

Levha-i dil, Levh-i dil:** Gönül levhası. ***Levha-i sadr: Göğüs levhası. ***Levha-i mümessil-i peygamberî:*** Peygamberi temsil eden levha. ***Levh u kalem:*** Allahü Teâlâ tarafından takdir buyrulan herşeyin yazılı bulunduğu mukadderât levhası ve o mukadderâtı yazan kudret kalemi.

***Levlâk:** "Levlâke levlâk lemâ halaktü'l- eflâk" hadîs-i kudsîsinin birinci kelimesi, "Sen olmasaydın" anlamına gelir. Hadîs-i kudsînin anlamı ise şöyledir: "Eğer Sen olmasaydın, Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım".

Leyl:** Gece. ***Leyle-i Esrâ: Peygamber Efendimiz'in Mîrâç gecesinde Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksâ'ya yürüdüğü gece. ***Leyle-i gaflet:*** Gaflet gecesi. (Bkz. Gaflet) ***Leyle-i Kadr:*** Kadir gecesi, Ramazan'ın yirmi yedinci gecesi. ***Leyle-i kerem:*** Kerem gecesi. Mîrâç. ***Leyle-i Mîrâc, Leyle-i şân:*** Mîrâç gecesi. ***Leyl ü nehâr:*** Gece ve gündüz.

Leylâ:** Leylâ ile Mecnûn mesnevisinin kadın kahramanı. Leylî diye de bilinir. Beni Âmir kabîlesinden, Mecnûn'un âşık olduğu kız. *Mecâzen*: Sevgili. ***Leylâ-yi zemân: Zamânın, devrin Leylâ'sı.

***Lezzet-i güşâd:** Açılışın lezzeti.

***Lezzet-i rûh:** Rûhun, cânın lezzeti.

Li:** İçin. ***Li'l-mü'minîn: Mü'minler için. ***Li-hikmetillâh:*** Allah'ın hikmetinden dolayı. ***Lillâh:*** Allah için. ***Lillâhi fillah:*** Allah için, Allah yolunda. ***Lillâhi zâirân lehû kün indehû bi'l-intirâm:*** Ey O'nu (Peygamberi) Allah için ziyaret eden. O'nun huzurunda saygılı ol. ***Lî-meallah:*** Söz konusu Hadîs-i şerîf meâlen şöyledir. "Benim Allah ile öyle vakitlerim olur ki, o yakınlığa, ne Allah'a yakın bir melek, ne bir nebî, ne bir resul yetişemez".

***Lihye:** Sakal.

***Likā-i Rab, Likāullah, Likā-yı İlâhiyye:** Allah'a kavuşma.

***Lisânü'l gayb:** Gayb lisânı.

Livâ:** Bayrak, sancak. ***Livâdâr: Bayraktar. ***Livâdâr-ı îmân:*** Îmânın bayraktarı. ***Livâ-i***

İslâm: İslâm sancağı. ***Livâ-i fetehnâ:*** Fetih sancağı. ***Livâ-i hamd, Livaü'l-hamd, Livâ-i Şerif:*** Ümmet-i Muhammedin mahşer günü altında toplanacakları sancak.

***Liyâkat:** Hüner. Ehliyet.

Lokmân (Lokman Hekim):** Peygamber veya velîdir. Dâvud aleyhisselâm zamanında Arabistan'ın Umman tarafında yaşamıştır. Dâvud aleyhisselâm ile görüşüp ondan ilim öğrenmiştir. Lokman Hekim tabiblerin pîridir. Hikmetli sözleri ve oğluna verdiği nasihatler meşhurdur. ***Lokmân-ı devrân: Devrin Lokmân'ı. ***Lokmân-ı mânevi:*** Mânevî Lokman.

***Lu'b:** Oyun, eğlence.

***Lût:** Hz. İbrahim'in yeğeni olan peygamber. Allah Teâlâ azgınlık yaptıkları için Lut kavmini helâk etmiştir.

Lutf (Lutuf):** İhsân. *Tasavvufta:* Kulu Hakk'ın tâatına yaklaştıran ve günahlardan uzaklaştıran her şey. Neşenin kalıcı, temâşânın sürekli, hâlin kararlı olması için Hakk'ın yardımda bulunması "Allah kulları hakkında Latîftir". (Şuara, 42/19). Tarîkat ehli, Allah ın kendilerine lutf ile muamele etmesini ve ihtiyaçlarının karşılanmasında yardımcı olmasını istedikleri zaman "Ya Latîf" zikrine devam ederler. ***Lutf-i azim: Büyük lutuf.***Lutf-i Hak,*** **Lutf-i Hudâ** ***Lutf-i Mevlâ, Lutf-i Rabbânî*:** Allah'ın lütfu, ihsânı. ***Lutf-i Kadîm:*** Başlangıcı olmayan, ezeli lütuf. ***Lutf-i zarf-ı beliyyât:*** Belâlar zarfının lütfu. Belâ zarfı içinde gizli İlâhî lütuf. ***Lutf u kerem-i İlâh, Lutf u kerem-i Hak:*** Hakk'ın lütuf ve keremi.

Lutfî:** Müellif Hazretleri. (Geniş bilgi için bkz. "Hâce Muhammed Lutfî Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri". Hüseyin Kutlu, Damla Yayınevi) ***Lutfî-i zâr: İnleyen, Ağlayan Lutfî. ***Lutfî-tek:*** Lutfi gibi.

***Lü'lü-i lâlâ:** Parlak inci.

Lübb:** Öz, iç. *Tasavvufta:* Hayal ve vehim kabuklarından arınmış, kutsal nurla aydınlanmış akıl. ***Lübb-i âdem: İnsanın özü. ***Lübb-i devâ:*** Devânın özü. ***Lübb-i hikmet:*** Hikmetin özü. ***Lübb-i ihsân:*** İhsânın özü. ***Lübb-i îmân:*** İmânın özü. ***Lübb-i irfân:*** İrfânın özü. ***Lübb-i maksat:*** Maksadın özü. ***Lübb-i mânâ:*** Mânânın özü. ***Lübb-i mânâ-yı muhabbet:*** Muhabbetin mânâsının özü. ***Lübb-i muhabbet:*** Sevginin özü. ***Lübb-i risâlet:*** Risâletin özü.

***Lücce-i seâdet:** Seâdet ummânı, denizi.

M

***Mâadâ:** Başka, gayrı.

***Mâbûd:** Kendine ibâdet edilen.

Mâden:** Cevher. ***Mâden-i adâlet: Adâletin mâdeni. ***Mâden-i dergâh-ı kadim-i fukara:*** Eskiden beri fakirler dergâhının kaynağı hazînesi, mâdeni. ***Mâden-i hidâyet:*** Hidâyet

mâdeni. ***Mâden-i hikmet:*** Hikmet mâdeni, kaynağı. ***Mâden-i kerem:*** Kerem mâdeni, kaynağı. ***Mâden-i müşgîn:*** Misk kokulu kaynak. ***Mâden-i şefkat:*** Şefkat kaynağı.

***Ma'dûm:** Yok olan, mevcut olmayan.

***Mâ evhâ:** Necm sûresinin 10. âyetine işâret etmektedir. "Allah kuluna vahyini bildirdi". Mîrâç'ta vasıtasız olarak vahyolunanın, yâni "mâ evhâ" nın ne olduğunu Allah ile Peygamber'inden başkası bilemez.

Mâh:** Ay. ***Mâh-ı dîn: Dîn ayı. Ramazan. ***Mâh-ı hidâyet:*** Hak yolda yürüyenlerin yolunu aydınlatan hidâyet ayı. ***Mâh-ı himmet:*** Himmet ayı. Ramazan. ***Mah-ı mânevî:*** Mânevî ay. ***Mâh-ı mâtem:*** Mâtem ayı. ***Mâh-ı merhamet:*** Merhamet ayı. Ramazan. ***Mâh-ı mihribân:*** Şefkatli, sevgili, ay. ***Mâh-ı muhabbet:*** Muhabbet ayı. ***Mâh-ı Muharrem:*** Muharrem ayı. Arabî ayların birincisi. Hicrî yılın başlangıcı. Muharrem'in 10. günü Hz. Hüseyin Kerbelâ'da Yezid taraftarlarınca, Sinan b. Enes hâini tarafından şehid edilmiştir. Bu fâciayı Ehl-i beyt âşıkları mersiyelerle terennüm etmişlerdir. Bu mersiyelere "Muharremiye" denir. ***Mâh-ı muzayyâ:*** Parlak ay. ***Mâh-ı münevver:*** Nurlu, parlak ay. ***Mâh-ı nev:*** Yeni ay, hilâl. ***Mâh-ı nur-efşân:*** Nur saçan ay. ***Mâh-ı rahmet:*** Rahmet ayı. Ramazan. ***Mâh-ı Ramazan:*** Ramazan ayı. ***Mâh-ı şefkat:*** Şefkât ayı. Ramazan. ***Mâh-ı tâbân (Mâh-tâbân):*** Parlak ay. ***Mâh-ı tevhîd:*** Tevhîd ayı. ***Mâh-ı zemân:*** Devrin hidâyet rehberi. ***Mâh-i münevver:*** Nurlu ay. ***Mâhitâb-ı leyle-i esrâ:*** Esrâ gecesinin parlak ayı. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem. (Bkz. Leyle-i Esrâ)

***Mahall-i tenhâ:** Tenha, kimsenin olmadığı mekân.

***Ma'iyyet:** Bir âmirin emri altında olma.

***Mâcerâ-yı Kerbelâ:** Kerbelâ mâcerâsı. (Bkz. Kerbelâ)

***Mâder:** Anne.

Mafsal:** Eklem, oynak yeri. ***Mafsal-ı ebdân: Vücûdun eklem yerleri.

***Mağfirethâne:** Allah'ın kullarının günahlarını bağışladığı yer.

***Mağfûr:** Yarlıganmış. Allah'ın afvına ulaşması arzu edilen.

Mağlûb:** Yenik düşmüş, yenilmiş. ***Mağlûb-i gaflet: Gaflete yenilmiş. ***Mağlûb-i hevâ:*** Nefsin arzularına yenilmiş.

***Mağrib:** Batı.

***Mağrur:** Bir şeye güvenen, bir şeye dayanıp başka çıkar yol ve çâre aramayan. Güvenilmeyecek bir şeye güvenip aldanan. Öğünen, kurum satan, gururlu, büyüklük taslıyan.

Mahabbet:** Sevgi. ***Mahabbet-i İlâhî: İlâhî sevgi.

Mahal:** Yer, mekân, mevki. ***Mahall-i feyz-i Rabbânî: İlâhî feyzin yeri. ***Mahall-i gonce-i tevhîd:*** Tevhîd gon-

casının yeri. ***Mahall-i merhamet:*** Merhamet yeri. ***Mahall-i merkez:*** Bütün işlerin idâre edildiği yer. ***Mahall-i mültecâ:*** Sığınılacak yer. ***Mahall-i sırr-ı Sübhânî:*** İlâhi sırrın yeri.

Mahbûb, Mahbûbe:** Sevilen, sevgili, mâşuk. ***Mahbûb-ı velî: Allah dostunun sevdiği. ***Mahbûb-i cân:*** Can dostu. ***Mahbûb-i Hudâ, Mahbûb-i Mevlâ:*** Allah'ın sevgilisi. ***Mahbûb-i manzûr:*** Beğenilen, gözde sevgili. ***Mahbûb-i meh-pâre:*** Ay parçası gibi çok güzel sevgili. ***Mahbûb-i mümtâz:*** Seçkin sevgili.

***Mahfî:** Gizli, saklı.

***Mâhî:** Balık.

***Mahkeme-i kübrâ:** En büyük mahkeme. Kıyâmet günü.

***Mahlas:** Şâirlerin şiirlerinde kullandıkları ad. Bu bir nevi imza anlamına gelir.

Mahlûk:** Yoktan var edilmiş, yaratık, yaratılmış. ***Mahlûkāt-ı âlem: Âlemde yaratılmış her şey. ***Mahlûk-ı Hak:*** Hak Teâlâ'nın yarattığı. ***Mahlûk-i mükerrem:*** Saygı değer, aziz yaratık, insan.

***Mahlut:** Katılmış, karıştırılmış, karışık.

Mahmûd:** Övülmüş, methedilmiş. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem. ***Mahmûd-i Teâlâ: Allah'ın övdüğü.

***Mahmud Ertörer** (Mahmud Efendi): 1895/1313 târihinde Erzurum'da dünyaya gelmiştir. Medrese tahsîli olup, kunduracılıkla geçimini temin etmiştir. Aynı zamanda hattattır. Efe Hazretleri'ne intisâblı olup Efe Hazretleri Mahmud Efendi'ye "hünerli Mahmud" diye hitâb edermiş. Efe Hazretleri yeni yazılan gazelleri Mahmud Efendi'ye okuttururmuş. 1952 târihinde Erzurum'da vefât etmiş olup, Asrî Mezarlık'da medfundur.

***Mahmud İncir-i Fağnevî:** Hâce Ârif Rivgerevî Hazretleri'nin en mümtâz ashâbından ve en büyük halîfelerindendir. 717/1317 yılında vefât etmiştir. Kabr-i şerîfi Buhâra'dadır.

***Mahmud Vehbi Efendi:** Hâce Hüseyin Efendi'nin oğludur. Erzurum'un Pasinler ilçesine bağlı Kındığı köyünde dünyaya gelmiştir. 1946 yılında 73 yaşında iken Pasinler'in Epsemce köyünde vefât etmiş ve oraya defnedilmiştir. Tarihçe-i hayâtını, yüce makāmını fazîlet ve kemâlini vefâtından sonra büyük kardeşi Hâce Muhammed Lutfi Efendi nazm etmiştir. (Bkz. Sf. 659)

***Mahmûr-i ezel:** Ezel mahmûru. Ezelde rûhlar yaratıldığı zaman "Ben sizin Rabb'iniz değil miyim" İlâhî hitâbıyla sarhoş olmuş ve o hâlin mahmurluğu hâlen üzerinde devam eden âşık.

Mahrem:** Sırlara vâkıf. Çok özel konulara âşina. Teklifsiz. ***Mahrem-i haremgâh: Haremin mahremi. Sırlara âşinâ, başkalarına gizli olan şeylere vâkıf. (Bkz. Mahrem) ***Mahrem-i haremgâh-ı visâl:*** Vuslat, kavuşma sırlarına mah-

rem olan. ***Mahrem-i mihr-i muhabbet:*** Muhabbet güneşinin mahremi. (Bkz. Mahrem)

Mahviyyet:** Kendini hiçe sayma. Tevâzûnun daha ileri derecesi. Tevâzû büyüklüğünün farkında ve kendi üstünlüğünü kabullenmiş olarak alçak gönüllü davranma demektir. Mahviyyet ise büyüklüğünün farkında olmadan yâni büyüklüğünü asla kabullenmeden tabiî olarak alçak gönüllü davranmaktır. ***Mahviyyet-i tâmme: Mükemmel, tam mahviyyet.

Mahzen:** İçinde eşyâ saklanan yer. ***Mahzen-i deryâ: Denizin altı, denizin zenginliği. ***Mahzen-i esrâr:*** Sırların saklı olduğu yer. (Bkz. Sır) ***Mahzen-i hikmet:*** Hikmet mahzeni. ***Mahzen-i nûr-i Rabbânî:*** Allah'a ait nurların saklı olduğu yer.

***Mahz-ı ihsân:** İhsânın ta kendisi.

***Mahzûn:** Tasalı, kaygılı, üzüntülü. İstediğine kavuşamamaktan dolayı üzgün.

***Mâ-i tevhîd:** Tevhîd suyu. (Bkz. Tevhîd)

***Mâil:** Meyilli. Hevesli. Düşkün.

***Maiyyet-i şühedâ:** Şehitlerin yanında bulunanlar.

***Makālât:** Sözler, nutuklar.

Makām** ***(Çoğul: Makāmât): Menzil, merhale, mertebe. *Tasavvufta:* Sâlikin sıkıntılara katlanarak azimli bir şekilde Allah yolunda ulaştığı kalıcı mertebe, mânevî rütbe. Haller Allah'ın sâlike bağışıdır. Makam ise irâde ile çalışılarak kazanılır. ***Makāmât-ı âlî:*** Yüce, yüksek makāmlar. ***Makāmât-ı aşk:*** Aşk makāmları. ***Makām-ı işret:*** İşret makāmı. (Bkz. İşret) ***Makām-ı kıdem:*** Kıdem makâmı. ***Makām-ı Mahmûd:*** "Övgüye lâyık, yüksek dereceli mânevi makām. Kıyâmet günü sorgulama öncesinde uzun bekleyiş sebebiyle bütün insanların sıkıntıda bulunduğu bir sırada Resûl-i Ekrem'e İlâhi rahmetin tecelli etmesi yolunda niyazda bulunması için izin ve yetki verilmesini ifâde eder. Bazı rivayetlerde Makām-ı Mahmûd şefaatle tefsir edilmiştir. ***Makām-ı mukarreb:*** Allah Teâlâ'ya yakın olan meleklerin makāmı. ***Makām-ı sırr-ı Hakkānî:*** Hakānî sırra erme makāmı. ***Makām-ı vâlâ:*** Yüksek, yüce makām.

Makarr:** Karar kılınan, oturulan yer. Karargâh. ***Makarr-ı ârifân: Âriflerin karargâhı.

Makbûl:** Kabul edilen, Geçerli. Beğenilen, hoşa giden. ***Makbûl-i dergâh: Dergâhın makbulü. ***Makbûl-i dergâh-ı hidâyet-perver:*** Hidâyet yolunu gösteren dergâhın makbûlü. ***Makbûl-i dergeh-i pîr-i pîrân:*** Pîrler pîri dergâhının makbûlü. ***Makbûl-i efendi:*** Efendinin makbûlü.

Maksad-ı aksâ:** En yüce maksad. ***Maksad-ı şeytân: Şeytanın maksadı, şeytanca maksad.

***Maksûd Efendi:** Erzurum'da dünyaya gelmiştir. Eski müderrislerdendir, intisâbı yok idi. Çiftçilikle meş-

gul olmuştur. Kendisine Efe Hazretleri'nin mektupları vardır. Doğum ve vefâtı hakkında bilgi olmamakla beraber, kabri Sütevler'in doğusunda Ağzı Açık Yaylası'ndadır.

***Maksûd u matlab:** İstenilen şey, meram .

***Maktu':** Kat' olunmuş, değeri, bahası biçilmiş, pazarlıksız, götürü.

***Maktûl:** Katledilen, öldürülmüş.

Mâl ü menâl:** Varı yoğu, bütün varlığı. ***Maldâr: Mal sâhibi, zengin.

Mâlik:** Bir şeye sâhip olan kimse, sâhip. ***Mâlikü'l-mülk: Mülkün, her şeyin gerçek sâhibi mutasarrıfı olan. Esmâ-i hüsnâdandır.

***Mâlik-i nîrân:** Cehennemi muhâfaza ve idâre etmekle görevli melek.

Mânâ:** Anlam. *Tasavvufta:* Hakîkat, sır, mârifet. ***Mânâ-yı muhabbet: Muhabbetin mânâsı.

Mânend:** Benzer, eş. ***Mânend-i bedr-i berrak: Pek parlak dolunayın misli, benzeri. ***Mânend-i hurşîd:*** Güneşin benzeri, misli. ***Mânend-i Rüstem:*** Rüstem'in benzeri eşi. (Bkz. Rüstem)

***Mâni-'i vuslat:** Vuslata mâni.

***Mansıb:** Erişilmek istenen yüksek mevki, makam.

Mansûr:** (Bkz. Hallâc-ı Mansûr) ***Mansûr-âsâ: Mansûr gibi. ***Mansûr-i ber-dâr:*** Darağacına çekilmiş Mansûr. ***Mansûr-i dâr:*** Darağacındaki Mansûr. ***Mansûr-i hünkâr:*** Padişâhın yardım ve desteğine mazhar olan. ***Mansûr-nâm:*** (Hallac-ı) Mansûr isimli (gibi). ***Mansûr-veş:*** Mansûr gibi.

Mansûr:** Yardım edilmiş, Allah'ın yardımıyla üstün gelmiş. ***Mansûr-i Hak: Allah'ın yardım ettiği.

Manzar:** Görünen, bakılan yer. ***Manzar-ı ağyar: Ağyarın baktığı yer, ağyarın görünüşü. ***Manzar-ı dil:*** Gönlün görünüşü. ***Manzar-ı Rahmân:*** Rahmân olan Allah'ın bakığı yer. ***Manzûr-i ehl-i nazar:*** Nazar sâhibinin nazar kıldığı kimse. (Bkz. Nazar)

Mâr:** Yılan. ***Mâr-ı münakkaş: Süslü, nakışlı yılan. ***Mâr-i münekkaş-ı sivâ:*** Sivâ'nın nakışlı yılanı. (Bkz. Mâsivâ)

Maraz:** Hastalık, illet. ***Maraz-ı mâneviye: Mânevî, rûhî hastalık. ***Maraz-ı mühlik:*** Helâk eden, öldüren hastalık. ***Marîz (Çoğul: Marîzân):*** Hasta.

***Masdar:** Bir şeyin sudur ettiği yer, kaynak, temel.

***Mâsivâ, Masivallah, Mâsivâullah:** Bir şeyin gayri olan şeylerin hepsi. Allah'dan gayri olan şeyler.

***Masraf-ı kerem-i Kerîm:** Kerîm olan Allah'ın kereminin sarf olduğu yer.

***Mârifet:** Bilgi, ilim. Tanımak. *Tasavvufta:* Sûfîlerin rûhânî hâlleri yaşayarak, mânevî ve İlâhî hakîkatleri tadarak iç tecrübe ile vasıtasız olarak elde ettikleri bilgi, irfân. Bu yoldan Hakk'a dâir elde edilen bilgiye

mârifetullah, buna sâhip olan kimseye de ârif-i billâh denir. ***Mârifet-i umman:*** Mârifet denizi. ***Mârifetullah:*** Allah'ı bilmek, tanımak.

***Mârifet-nâme:** Erzurumlu İbrahim Hakkı Hazretleri'nin muhteşem ansiklopedik eseri.

***"Mâşâallah fetebârekallahü ahsenü'l-hâlikîn":** Hoşa giden bir şey görüldüğü zaman bu cümle söylenir. Anlamı; Dilediği gibi yaratanların en güzeli olan Alah Teâlâ mübârek kılsın.

***Mâşuk:** Aşk ve ilgi ile sevilen, sevgili.

***Mathûr:** Temizlenmiş.

Matla':** Doğuş yeri. ***Matla-'i cângâh: Kalbin, rûhun matla'i, doğuş yeri. ***Matla-'i dil:*** Gönlün matla'i. Doğu güneşin matla'i olduğu gibi, gönül de feyz, muhabbet, feyz güneşlerinin matla'idir. ***Matla'-i envâr:*** Nurların kaynağı. ***Matla-'i küll-i seâdet:*** Seâdetlerin kaynağı. ***Matla-'i mihr-i hüdâ:*** Hidâyet güneşinin doğduğu yer. ***Matla-'i mihr-i tecellâ:*** Tecellî güneşinin doğduğu yer ***Matla-'i merkez-i nûr-i tecellâ:*** Tecellî nûrunun doğduğu merkez. ***Matla-'i mihr-i dirahşân:*** Parlak güneşin doğduğu yer. ***Matla-'i şems-i seâdet:*** Seâdet güneşinin doğduğu yer. ***Matla'-i mâh-ı hidâyet:*** Hidâyet ayının doğduğu yer. ***Matla-'i mihr-i mâ evhâ:*** Mâ evhâ güneşinin doğduğu yer. (Bkz. Mâ evhâ). ***Matla-'i mihr-i vefâ:*** Vefâ güneşinin doğduğu yer. ***Matla-'i muallâ:*** Yüceliğin, ululuğun kaynağı. ***Matla-'i nûr-i tecellâ:*** Tecellî nûrunun doğduğu yer. ***Matla-'i tecellâ:*** Tecellînin doğduğu yer.

Matlab:** Taleb olunan şey, meram, maksat, istenilen şey, istek, bahis, mesele. ***Matlab-ı a'lâ: En büyük dilek. ***Matlab-ı rahmet:*** Rahmet talebi, isteği.

Matlûb:** İstenilen, talep edilen. ***Matlûb-i memdûh: Medholunmuş, beğenilen istek. ***Matlûb-i memdûh-i Resûlullah***: Resûlullah Efendimiz'in övgüsüne mazhar olan ve O'nun tarafından arzulanan kimse.

***Mâverâ:** Arka, geri. Bir şeyin ötesinde, arkasında bulunan. Görülen âlemin ötesi.

Mâye:** Maya. ***Mâye-i ihlâs: İhlâsın mayası. ***Mâye-i seâdet:*** Seâdetin mayası.

Mazhar:** Erişen, kavuşan, şeref kazanan kimse. ***Mazhar-ı esrâr: Kendisinde sırların zuhûr ettiği kimse. ***Mazhar-ı esmâ:*** İsimlerin mazharı. Allah Teâlâ'nın isim ve sıfatlarının zuhur ve tecellî mahalli. Bu tecellî ile şereflenen kişi. ***Mazhar-ı gufrân:*** Allah'ın af, merhamet ve rahmetine kavuşmuş. ***Mazhar-ı Hay:*** "Hay" isminin tecellîsine nâil olan kişi. ***Mazhar-ı ism-i Kerîm:*** Kerîm isminin mazharı. ***Mazhar-ı lutf-i Rabbânî:*** Allah'ın lutfuna nâil olmuş. ***Mazhar-ı nâm-ı nûr-i Yezdân:*** Allah Teâlâ'nın İlâhî nûrunun tecellîsiyle şereflenmiş. ***Mazhar-ı Rahmân:***

"Rahmân" isminin tecellîsine mazhar olan kimse. ***Mazhar-ı sırr-ı Hâtem:*** Son Peygamber Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin sırrına mazhar olan. ***Mazhariyyet:*** Kavuşma, şereflenme.

***Mazlum:** Zulüm görmüş, zulme ve haksızlığa uğramış. Sessiz, yumuşak, sâkin.

***Mazruf:** Zarflanmış. İçerik, muhtevâ.

Mea:** Beraber. ***Meallah: Allah ile beraber. ***Mea'r-Rahmân:*** Rahmân ile berâber. ***Mea'ş-şeytân:*** Şeytan ile berâber.

***Meâbid:** Mâbedler.

***Meâdâ:** -den başka, -den gayri.

Meârif**:* Mârifetler. ***Meârif kâni: Mârifetler menbaı.

***Mebhas:** Kısım, fasıl. Bir meseleye âit söz, bir şeyin arandığı yer.

***Mecbur:** Bir şeyi yapmak zorunda olan.

Mecma':** Toplanılan yer. Kavuşma yeri. ***Mecma-'i enbiyâ: Nebîler topluluğu. ***Mecma-'i mehâsin:*** İyiliklerin ve güzelliklerin toplandığı yer. ***Mecma-'i bahr-i mehâsin:*** İyilik ve güzellik denizinin toplandığı yer. ***Mecma-'i enbiyâ:*** Peygamberlerin toplandığı yer. ***Mecma-'i gufrân:*** Allah'ın af, merhamet ve rahmetinin toplandığı yer. ***Mecma-'i mahşer:*** Kıyâmetten sonra bütün insanların toplandıkları yer.

Mecmu':** Bir araya getirilmiş, toplanmış. Bütün, hepsi, cümle. ***Mecmûa-i kübrâ: Büyük toplantı. ***Mecmûa-i mahşer:*** Kıyamette toplanacakların hepsi.

Mecnûn:** Deli, divâne. Leylâ ile yaşadığı aşk dillere destân olan Kays ismindeki âşık. *Tasavvufta:* İlâhî aşk ile kendinden geçen ve aklî dengesi bozulan hak âşıkı. ***Mecnûn-i rüsvâ: Aşk yüzünden insanlar nazarında ayıplanıp, rüsvay olan Mecnûn. ***Mecnûn-veş:*** Mecnun gibi.

Meczûb:** Cezbeye tutulmuş, Allah aşkı ile kendinden geçmiş olan. ***Meczûb-i İlâhî: İlâhî cezbeye tutulan. Hakk'ın kendisine dost edindiği, üns makāmı için seçtiği ve kudsiyet suyu ile temizlediği velî. Bir kısım sâlihler sülûk hâlinde iken cezbeye kapılırlar. Diğer bir kısmı ise cezbeye tutulduktan sonra sülûke başlarlar. Böyle kimselere sülûklerini tamamladıktan sonra uyulur. Mücerred meczûblar ki, birden perdenin açılmasıyla Hakk'a ermişlerdir ve orada kalmışlardır. Bunlara uyulmaz. Mücerred sâlik de yol gösterici olamaz. Sâdece nefis mücâdelesi yapan ve çile çeken mücerred sâlik, cezbeye mazhar olamayan sâliktir. (Bkz.Cezbe)

***Medâyih:** Övgüler.

***Meddâh:** Medheden, öven.

Meded:** Yardım, imdâd. ***Mededâ: Meded ey, emân ey! ***Meded-res:*** Yardım eriştirici, yardıma yetişen, yardımcı.

***Medfûn:** Defnolunmuş, gömül-

müş.

***Medh-i muallâ-yı Muhammed:** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin yüceliğini övme.

Med'uv:** Çağrılmış, dâvet edilmiş.Med'uvv-i harem:*** Haremin dâvetlisi, çok özel, dâvetli. ***Med'uvv-i Hudâ:*** Allah'ın dâvetlisi.

***Mefhar-i kevn ü mekân:** Varlık âleminin övünç kaynağı.

***Mefkûd:** Yok, meydanda olmayan, bilinmeyen.

***Mefrûr:** Firâr eden, kaçan.

***Meftûh:** Açık, açılmış, fethedilmiş.

Meftûn:** Âşık, gönül vermiş, hayrân olmuş. ***Meftûn-i Leylâ: Leylâ'nın âşığı.

Meh:** Ay ***Meh-cebîn: Ay alınlı, parlak alınlı. ***Meh-i hünkâr:*** Sultanın ayı. *Mecâzen*: Ay güneşin zıyasını kendine has güzellikte nasıl yansıtıyorsa, Allah Resûlü Efendimiz de Allah'ın nûrunu öyle yansıtır. ***Meh-i mihribân:*** (Bkz. Mâh-ı mihribân). ***Meh-i nûrâne:*** Aydınlık, nurlu ay. ***Meh-i tâbân:*** Parlak ay. ***Meh-pâre:*** Ay parçası, güzel. ***Meh-rû:*** Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlak güzel, dilber. ***Meh-rû-veş:*** Ay yüzlü gibi. ***Meh-veş:*** Ay gibi (güzel).

***Mehâbet-güster:** Azametli, heybetli.

***Mehâmid:** Medihler, sitâyişler, senâlar.

***Mehâsin:** Güzellikler, iyilikler.

Me'haz:** Bir şeyin alındığı yer, kaynak. ***Me'haz-i hidâyet: Hidâyetin kaynağı. ***Me'haz-i hikmet:*** Hikmetin kaynağı. ***Me'haz-i küll-i kerâmât:*** Bütün kerâmetlerin kaynağı. ***Me'haz-i nehr-i seâdet:*** Seâdet nehrinin kaynağı. ***Me'haz-i nûr-i hidâyet:*** Hidâyet nûrunun kaynağı.

***Mehdî:** Hidâyete erdiren, doğru yolu gösteren. Mehdî'nin zuhûru kıyâmet alâmetlerinden biridir. Kıyâmetin kopmasına yakın İlâhî kanunları ihyâ edecek ve bir müddet hükümrân olacaktır. Halkı hidâyete ulaştıracak ve onları Deccal'ın şerrinden kurtaracaktır.

***Mehleke:** Helâk olunacak yer, tehlikeli yer, tuzak.

***Mehr:** Nikâh sırasında koca tarafından kadına verilen nikâh bedeli.

***Mekādir:** Kudretler, kuvvetler. Kudret sâhibi Allah.

***Mekāl:** Söz, söyleme, söyleyiş.

***Mekânen aliyyâ:** Meryem sûresinin 57. âyetinde "ve rafa'nâhü mekânen aliyyâ" "O'nu üstün bir mâkāma yönelttik" buyurulmaktadır. Müfessirlerin beyânına göre bu kimse İdris aleyhisselâm'dır. Asıl adı Uhnûh'tur. Hz. Nuh'un üçüncü batından dedesidir. İlk defa elbise diken ve ilk defa kalemi kullanan, yıldızlar ve hesap ilmi üzerinde düşünen o olmuştur. Kendisine 30 sayfa vahiy gelmiştir.

***Mekîn:** Oturan, temekkün eden.

***Mekkâr:** Hîlekâr, düzenbaz.

Mekr:** Hîle, düzen. ***Mekr-i

mekkâr: Hîlekârın hîlesi.

***Mekremet:** Kerem, cömertlik, el açıklığı, saygı, ağırlama, izzet, şeref, onur.

Mekteb-i hikmet:** Hikmet mektebi. ***Mekteb-i ilm-i ledünnî: Ledünnî ilim öğretilen mekteb. (Bkz.İlm-i ledün) ***Mekteb-i irfân, Mekteb-i irfâne:*** İrfân mektebi. ***Mekteb-i mânâ:*** Mânevî ilimlerin öğretildiği mekteb. ***Mekteb-i meârif:*** Mârifetler mektebi.

***Mektûm:** Gizli tutulan, sır olarak saklanan, açığa vurulmayan.

***Melâhat:** Güzellik, şirinlik.

Melâl:** Usanç, usanmak, bıkmak. ***Melâlî: Bıkkınlık, usanma hâli.

Melce':** İlticâ edecek, sığınacak yer, sığınak. ***Melce-i a'lâ: Büyük ve ileri gelen meleklerin sığınağı. ***Melce-i bây ü gedâ:*** Zengin ve fakirin sığınağı. ***Melce-i herkes:*** Herkesin sığınağı.

Mele:** Topluluk. Bir topluluğun ileri gelenleri. ***Mele-i a'lâ: Yüce ve büyük melekler topluluğu. ***Mele-i melekût:*** Melekler topluluğu.

***Melekût:** Melekler âlemi.

***Melme':** Işık kaynağı.

***Melûl:** Usanmış, bitmiş. Mahzûn. Garip.

Mel'un:** Lânetlenmiş, kovulmuş. ***Mel'ûn-i bed-ahter: Kötü tâlihli mel'ûn.

***Memâlik:** Memleketler, ülkeler.

***Memat:** Ölüm.

Memdûh:** Beğenilmiş, övülmüş. ***Memdûh-i Hudâ, Memdûh-i Hazret-i Hak, Memdûh-i İlâhî, Memdûh-i Mevlâ, Memdûh-i Mu'în, Memdûh-i Sübhân: Allah'ın övdüğü.

***Memlû:** Doldurulmuş, dolu.

***Memnu':** Men edilmiş, yasak.

Men:** Kim. ***Men aref: (Bkz. Ders-i men aref) ***Men lehû zâdün kalîl:*** Hz. Ebû Bekir'in meşhur kasîdesinden bir bölüm. Bu bölümün yer aldığı beyit şöyle: "Cüd bi-lütfik yâ İlâhî men lehû zâdün kalîl, Müflisün bi's-sıdkı ye'tî" ınde bâbik yâ Celîl. "Yâ İlâhî artır lütfunu, azığı tükenmek üzre olana. Ey Celîl olan Rabb'im, o gerçekten senin kapına herşeyini yitirmiş olarak geliyor". ***Men-yetevekkel alâllah:*** Her kim Allah'a tevekkül ederse.

***Menâbir-i meâbid:** Mâbedlerin minberleri.

Menba':** Herhangi bir şeyin ortaya çıktığı, meydana geldiği, zuhur ettiği yer. ***Menba-'i mâden-i kerem: Kerem mâdeninin kaynağı. ***Menba-'i merâhim:*** Merhametlerin kaynağı.

***Menfûr:** Nefret edilen, nefret uyandıran, iğrenç.

***Menhî:** Yasak olan. Yapılması şer'an men edilmiş olan.

***Menkûş:** Nakışlı. Nakşolunmuş.

***Mennân:** Allah' ın adlarındandır. Çok ihsân eden, veren, ihsânı bol.

Menzil, Menzile:** Konak, konaklanan yer, mahal. Mesken, oturulacak yer. ***Menzil-geh: Konak yeri. ***Menzil-i feyz-i İlâhî:*** İlâhî feyzin indiği yer. ***Menzil-i feyzullah:*** İlâhî feyzin menzili. ***Menzil-i Kur'ân:*** Kur'ân'ın indiği yer veya zaman. ***Menzil-i merâm:*** Ulaşılmak istenilen yer, gaye, hedef. ***Menzil-i mevta:*** Ölü evi, fânîlerin evi. ***Menzil-i nûr-i tecellâ:*** Tecellî nûrunun indiği yer. ***Menzil-i nüzûl-i rahmet-i Rahmân:*** Rahmân olan Allah'ın rahmetinin indiği yer. ***Menzil-i rahmet:*** Rahmet mahalli. Rahmetin indiği yer. ***Menzil-i rahmet-i Rahmân:*** Rahmân olan Allah'ın rahmetinin indiği yer. ***Menzil-i seâdet:*** Seâdet durağı, konağı. ***Menzil-i tecellâ:*** Tecellî mahalli.

Meram:** Maksat, niyet. ***Merâm-ı maksûd: Kastedilen, istenilen niyet.

***Merâtib:** Mertebeler, dereceler, rütbeler.

***Merbut:** Bağlanmış, bağlı.

***Mercan:** Denizden çıkarılan kırmızı renkli, kıymetli ve süs eşyası yapımında kullanılan kıymetli taş.

Merd (*Çoğul: Merdân*)**: Adam. Yiğit, cesur, erkek. ***Merdâne: Ere, erkeğe yakışacak şekilde, mertçe, erkekçe. ***Merd-i alîl:*** Hasta adam. ***Merd-i battal:*** Cesur adam, kahraman. ***Merd-i cedîd:*** Yeni yetme adam. ***Merd-i denî:*** Alçak, rezil, soysuz kişi. ***Merd-i dirahşân:*** Parlak, parlayan adam, gösterişli insan. ***Merd-i ferîd:*** Eşsiz insan. ***Merd-i garîb:*** Zavallı, bîçâre kişi. ***Merd-i kâmil:*** Kâmil insan. ***Merd-i merdân:*** Yiğitler yiğidi. ***Merd-i meydân:*** Meydânın eri. ***Merd-i meydân-ı hidâyet:*** Hidâyet meydânının eri. ***Merd-i meydân-ı nübüvvet:*** Peygamberlik meydanının eri. ***Merd-i mezîd:*** Büyük adam. ***Merd-i müjgân:*** Kirpik aralığı. ***Merd-i münevver:*** Nurlu. ***Merd-i sa'îd:*** Özü-sözü doğru mübârek kişi. ***Merd-i sahî:*** Cömerd kişi. ***Merd-i şerîr:*** Şerli adam. ***Merd-i şîr:*** Kuvvetli, cesur ve asil kişi. ***Merd-i takî:*** Günahtan, haramdan kaçınan, dînine bağlı kişi. ***Merd-i zî-şân:*** Şanlı kişi. ***Merd ü zen:*** Erkek ve kadın.

Merdûd:** Kovulmuş. ***Merdûd-i Hudâ: Allahü Teâlâ'nın reddettiği, kovduğu.

Merdüm-i çeşm:** Gözbebeği. ***Merdüm-i kemterân: Aşağılık adamlar. ***Merdüm-i şîrâne:*** Arslan gibi, babayiğit adam.

***Merest:** Köpeklerin boynuna takılan tasma. Mahalli ağızda aşağılama maksadıyla kullanılan bir kelime.

***Mergûb:** Rağbet edilmiş, beğenilmiş, herkesçe sevilip aranılmış, istenilen, sevilen.

***Merhabâ-dâr**:* Merhabâ edilen, merhabâlaşılan.

Merhamet:** Acıma, şefkat gösterme. ***Merhamet kâni: Merhamet kaynağı, çok merhametli. ***Merhametgâh:*** Şefkat

gösterme, acıma, esirgeme yeri. ***Merhamet-güster:*** Merhamet yayıcı, merhametli. ***Merhamet-i Lem-yezel:*** Yok olmayan, zeval bulmayan Allah'ın merhameti.

***Merîz (*Çoğul: Merîzân*):** Hasta.

Merkez-i feyz-i İlâhî:** İlâhî feyz merkezi. ***Merkez-i füyûzât-ı İlâhî: İlâhî feyizlerin merkezi. ***Merkez-i kubbe-i hüdâ:*** Hidâyet kubbesinin merkezi. ***Merkez-i meârif:*** Mârifetlerin merkezi. ***Merkez-i nûr-i Cemîl-i Yezdânî:*** İlâhî güzelliğin nur merkezi. ***Merkez-i nûr-i îmân:*** Îmân nûrunun merkezi. ***Merkez-i nûr-i irfân:*** İrfân nûrunun merkezi. ***Merkez-i tevhîd-i sırr-ı Yezdânî:*** İlâhi tevhid sırrının merkezi. ***Merkez-i seâdet:*** Mutluluk merkezi.

***Merkûz:** Yaratılışta bulunan, yaratılıştan gelen, fıtrî olan.

Mersiye:** Ağıt. Birinin ölümü üzerine duyulan teessürü anlatmak için yazılan manzûme. ***Mersiyye-gû: Mersiye, ağıt söyleyen.

***Meryem:** Îsâ aleyhisselâm'ın annesidir.

***Merzûk:** Rızkı verilmiş, rızıklanmış.

***Mesâlik:** Meslekler. Tutulan benimsenen yollar, çığırlar.

Mescid (*Çoğul: Mesâcid*):** Câmi. ***Mescid-i Aksâ: Kudüs'te bulunan kutsal mâbed. Müslümanlar namazda önceleri buraya yönelirlerdi, İslâm inancına göre yeryüzünde üç kutsal mâbed vardır. Bunlar sırasıyla; Mescid-i Haram, Mescid-i Nebevî ve Mescid-i Aksâ'dır. Peygamber Efendimiz Mîrâç'ta önce Mescid-i Aksâ'ya uğramış, bütün nebîlerin hazır olan rûhlarına imam olup iki rekat namaz kıldırmıştır. Bu kutsal mâbed maalesef şimdi Yahudi işgâli altında bulunmaktadır. ***Mescid-i Belâ:*** Allahü Teâlâ'nın "Rab" olduğunu tasdîk ederek secde kılınan mescid. Cenâb-ı Hak ezelde rûhları yarattığı zaman onlara "Ben sizin Rabb'iniz değil miyim?" hitâbında bulundu. Rûhlar da "Belâ" yani "evet" cevâbını vererek secde ettiler. Rûhların tasdîk secdesini yaptıkları yer "Mescid-i Belâ" diye vasıflandırılmıştır. ***Mescid-i dil:*** Gönül mescidi.

***Mescûd-i melek:** Meleklerin secde ettiği kişi. Hz. Âdem.

***Mesdûd:** Seddolunmuş, kapanmış,

Meserret:** Sevinç, sürûr. ***Meserretgâh: Neşe ve sürûr yeri. ***Meserretgâh-ı dilkeş:*** Gönül çeken sürûr yeri.

Mesîha:** Îsâ aleyhisselâm'nın lakābı. Hastaları eliyle mesh ettiği zaman şifâ, ölüleri mesh ettiği zaman hayat bahşettiği için Hz. Îsâ'ya bu lakāb verilmiştir. ***Mesîha-dem: Mesîha nefesli, Hz. Îsâ gibi hayat ve şifâ bahşeden.

***Mesken-geh:** Oturulan yer, ikāmetgâh.

***Mesned-i iklîm-i tecellâ:** Tecellî ikliminin dayanağı.

***Mesnevi:** Her beyti kendi içinde kāfiyeli olan nazım şekli. Bu nazım şekliyle meydana getirilmiş eser. Mevlânâ Celaleddin-i Rûmî'nin mesnevi şeklinde yazmış olduğu 26000 beyitlik Farsça meşhur eseri.

***Mesrûr:** Sürûrlu, memnun, sevinmiş.

Mest (*Çoğul: Mestân*):** Sarhoş, sermest. Aşkın, âşıkın bütün varlığına hâkim olması. ***Mestâne: Sarhoşa yakışır şekilde, sarhoşca. ***Mestâne-i bezm-i ezel:*** Ezel bezminin sarhoşu. (Bkz. Bezm-i ezel) ***Mestâne-reviş:*** Sarhoşca gidiş. ***Mestâne-veş:*** Mestâne gibi. ***Mestân-ı meyhâne:*** Meyhâne sarhoşları.(Bkz. Meyhâne) ***Mest-i bî-pervâ:*** Korkusuz sarhoş. ***Mest-i firâvân:*** Ziyâde aşk sarhoşu. ***Mest-i medhûş:*** Dehşete kapılmış aşk sarhoşu. ***Mest-i mey-i şehâdet:*** Şehitlik şarabıyla sarhoş olan. ***Mest-i muhabbet:*** Muhabbet sarhoşu. ***Mest-i müdâm (Çoğul: Mest-i müdâmân):*** Sürekli aşk sarhoşu. ***Mest-i müdâmâne:*** Devamlı sarhoşcasına.

***Mestur:** Setr olunmuş, örtülmüş.

***Mes'ûd-i mukaddes:** Kutlu mutluluğa ermiş.

***Mes'ûl:** İstenilen. Sorulan, süâl edilen.Yaptığı veya üstüne aldığı işlerden ve davranışlardan hesap vermeye mecbur olan,sorumluluk yüklenen (kimse), sorumlu.

***Meşâhir-i ulemâ-i kibârîn:** Meşhur büyük âlimler.

***Meşâyih:** Şeyhler, pîrler. (Bkz. Şeyh)

***Meşhûd:** Görülen, gözle görülmüş.

***Meşîhat:** Şeyhülislâmlık.

***Meşk:** Ders. Bir örneği taklit sûretiyle öğrenme usûlü.

***Meşkûr:** Teşekküre değer, teşekkür edilecek, beğenilip ögülecek.

***Meşreb-i mest (*Çoğul: Meşreb-i mestân*):** Sarhoş tabiatlı. *Tasavvufta:* İlâhî feyzin sarhoşluğu ile kendinden geçmiş, benliğinden sıyrılmış Hak dostu. Sarhoşların meşrebi, huyu.

Meşrık:** Güneşin doğduğu taraf. ***Meşrık-ı envâr: Nurların doğduğu yer. ***Meşrık-ı hidâyet:*** Hidâyetin doğduğu yer. ***Meşrık-ı mehâsin:*** İyilik ve güzelliklerin doğduğu yer. ***Meşrık-ı şefkat:*** Şefkatin kaynağı, doğduğu yer. ***Meşrık-ı şems-i seâdet:*** Seâdet güneşinin doğduğu yer. ***Meşrık-ı tecellâ:*** Tecellînin kaynağı, doğduğu yer.

Meşrût:* Şartlı, şarta bağlı, şart koşulmuş.

Metâf:* Tavaf edilecek yer. ***Metâf-ı ârifân:*** Âriflerin tavaf yeri. ***Metâf-ı enbiyâ:*** Peygamberlerin tavaf yeri. ***Metâf-ı ervâh-ı ebdâl ü evtâd:*** Evtâd ve ebdâl rûhlarının tavaf yeri. Evtâd; direkler sütunlar demektir. Doğu, batı, kuzey, güney olmak üzere yeryüzünde bulunan 4 büyük velîye denir. Allahü Teâlâ bu bölgeleri

evtâd aracılığı ile idâre eder ve korur. (Bkz. Evtâd) ***Metâf-ı hidem:*** Hizmetlilerin tavaf yeri. ***Metâf-ı kudsiyân:*** Meleklerin, kudsîlerin tavaf yeri.

Metn (Metin):** Asıl yazı, yazı parçası. ***Metn-i aref: Aref metni. (Bkz. Ders-i men aref) ***Metn-i derûn, Metn-i dil:*** Gönül metni. ***Metn-i hikmet (Çoğul: Metn-i hikem):*** Hikmet metni. ***Metn-i ilm-i hikmet:*** Hikmet ilminin metni. ***Metn-i insan:*** İnsanın metni. Dürülmüş bir kâinat olarak tarif edilen insanın mahiyeti. ***Metn-i neşr-i şârih-i Tâhâ:*** Tâhâ'nın metnini açıklayan ve yayan. (Bkz. Tâhâ) ***Metn-i sırr-ı vahdet:*** Vahdet sırrının metni.

***Metrûk:** Terk olunmuş.

Me'vâ:** Mekân, varılacak yer. ***Me'vâ-yı muhabbet: Sevginin son durağı.

Mevc:** Dalga. ***Mevc-i bahir: Denizin dalgası. ***Mevc-i deryâ:*** Denizin dalgası. ***Mevc-i rahmet:*** Rahmet dalgası. ***Mevc-i ummân:*** Okyanus dalgası.

Mevcûd (Çoğul: Mevcûdât):** Var olan, bulunan, yok olmayan. ***Mevcûdât-ı Hudâ: Allah'ın yarattığı her şey. Kâinat. ***Mevcûd-i âmâde:*** Hâl-i hazır, mevcûd olan eşyâ ve ceryan eden çeşitli hâdiseler. ***Mevcûd-i cûd:*** Vâr olan, mevcut bulunan cömertlik. ***Mevcûd-i mahşer:*** Mahşerde bulunanlar. ***Mevcûd-i mele-i a'lâ:*** Yüce makamda bulunanlar. Melekler.

***Meveddet:** Sevme, sevgi, muhabbet.

***Mevhum:** Vehmolunmuş; aslı, esâsı yok iken zihinde kurulmuş olan kuruntuya dayanan.

Mevlâ:** Allah. Efendi, sâhip. Azadlı, azad edilmiş köle. Velî, bir işe karışmaya hakkı olan kimse. ***Mevlâ-yı müteâl: Yüce Mevlâ.

***Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî:** 6 Rebîü'l-evvel, 604/30 Eylül 1207 târihinde bugünkü Afganistan'da bulunan Belh şehrinde dünyaya gelmiştir. Belh'den Rûm diyârı olan Anadolu'ya hicret ettiklerinden dolayı da Rûmî denmiştir. 17 Aralık 1273/5 Cemâziye'l-âhir, 672 pazar günü gurup vakti vefat etmiştir. Türbesi Konya'dadır. 6 ciltlik Mesnevi'sinden başka Dîvân-ı Kebîr'i, 150 mektubunun toplanmasından meydana gelen mektupları, yedi vaazının zaptından meydana gelen Mecâlis-i Seb'a, sohbetlerinin derlenmesiyle vücûda gelen Fîh-i Mâ-fîh adlı eserleri mevcuddur.

***Mevlânâ Hâlid (Bağdâdî):** 1192/1178 tarihinde, o zamanlar Türk toprağı olan Musul vilâyetinin Şehrizâr kasabasında dünyaya gelmiştir. 50 yaşında 1242/1826 tarihinde vefât etmiş ve tekkede defnedilmiştir. Mevlânâ Hâlid Hazretleri'nin Farsça, Arapça ve Kürtçe kasîdelerinden mürekkeb bir dîvanı ve 10 dan fazla te'lîfâtı vardır.

***Mevlânâ Urvetü'l-Vüskā Muhammed:** (Bkz. Muham-

med Ma‘sûm)

***Mevlânâ-yı Rûm:** Rum diyârının efendisi Mevlâna Cellâleddîn Rûmî. (Bkz. Mevlâna Cellâleddîn Rûmî.)

***Mevlîdi'n-Nebî:** Mevlîd-i şerîf. Peygamber Efendimiz'in kutlu doğumunu konu alan manzum eser.

***Mevtü'l-âlim:** Âlimin ölümü. "Mevtü'l-âlim ke-mevti'l-âlem" yâni "âlimin ölümü, âlemin ölümü gibidir" hadîs-i şerîfinin baş tarafı.

***Mevzun (*Çoğul: Mevzûnât*):** Tartılmış, vezinle yazılmış. Biçimli, güzel, uygun, düzgün.

Mey:** Şarap, içki. *Tasavvufta:* İlâhî aşk. Mânevî haz ve lezzet. ***Mey-fürûş: Şarab satan meyhâneci. *Tasavvufta:* İlâhî feyz ve bereketi tâliblerine ulaştıran. ***Mey-i ahmer:*** Kırmızı şarap. ***Mey-i bâkî:*** Bâkî ve ebedî nimetlerin başdöndüren zevk u safası. ***Mey-i câm:*** Şarap kadehi. ***Mey-i hayat:*** Hayat şarabı. ***Mey-i la'l:*** Kırmızı şarap. ***Mey-i mânâ:*** Mânâ şarabı. ***Mey-i mânâ-yı ahmer:*** Kırmızı renkli mâna şarabı. ***Mey-i mânâ-yı hidâyet:*** Hidâyet mânasının şarabı. ***Mey-i mânâ-yı İlâhî:*** İlâhî mânâ şarabı. ***Mey-i mehabbet:*** Muhabbet şarabı. ***Mey-i mînâ:*** Mînâ şarabı. (Bkz. Mînâ) ***Mey-i mîrâne:*** Mîrlerin, beylerin, yüksek makām sâhiplerinin şarabı. ***Mey-i muhabbet:*** Muhabbet şarabı. ***Mey-i muhabbet-i Hudâ:*** Allah sevgisinin şarabı. ***Mey-i safâ:*** Kedersizlik şarabı. ***Mey-i sahbâ-yı ezel:*** Bezm-i elestin sarhoş eden mânevî zevkı. ***Mey-i tevhîd, Mey-i Vahdet:*** Vahdet şarabı. ***Mey-i vefâ:*** Vefâ şarabı. ***Mey-kede:*** (Bkz. Meyhâne) ***Mey-kede-i dil:*** Gönül meyhanesi. (Bkz. Meyhâne) ***Mey-kede-i mâna:*** Mânâ meyhânesi. ***Mey-keş (Çoğul: Mey-keşân):*** Şerab içen. ***Mey-nûş:*** Mey içen.

***Meyâdîn-i meârif:** Mârifet, bilgi, hüner meydanları.

Meyân:** Orta, ara. ***Meyân-ı ehl-i îmân: Îmân ehlinin arası. ***Meyân-ı enbiyâ:*** Peygamberlerin arası, yanı, katı. ***Meyân-ı evliyâ:*** Evliyâların arası, yanı katı. ***Meyân-ı kāmet:*** Endamlı, boylu güzeller arası. ***Meyân-ı kâmil:*** Kemâle ermiş, olgun kişilerin arası. ***Meyân-ı ehl-i kemâl:*** Olgun kimselerin arası. ***Meyân-ı merdân-ı dil:*** Gönül erleri arası. ***Meyân-ı mey-keşân:*** Şarap içenlerin arası. (Bkz. Mey) ***Meyân-ı nâs:*** İnsanların arası. ***Meyân-ı ricâl:*** İleri gelen insanlar arası. ***Meyân-ı uşşâk:*** Âşıkların katı, arası.

Meydân:** Bir şeyin, bir husûsun ortaya döküldüğü, cereyan ettiği yer. Tekkelerde zikir ve âyin yapılan yer. ***Meydân-ı belâyâ: Belâlar meydanı. ***Meydân-ı cevlângâh:*** Zaman zaman dolaşılan meydan. Gezinti meydanı. ***Meydân-ı dilârâ:*** Gönle hoş gelen, sevilen, beğenilen sevgilinin meydanı. ***Meydân-ı gam:*** Gam meydanı. (Bkz. Gam) ***Meydân-ı hubb-i mâsivâ:*** Mâsivâ sevgisinin meydanı. (Bkz. Mâsivâ)

Meydân-ı mehabbet: Muhabbet meydânı. ***Meydân-ı mey:*** İlâhi aşk meydanı. ***Meydân-ı reşâdet:*** Reşâdet meydânı. (Bkz. Reşâdet)

Meyhâne:** Kulun aşk ve şevkle Rabb'ine münâcaat mahalli. Dostların sohbet meclisi. Tekke. İçinde İlâhî marifetlerin, zevkin ve şevkin bulunduğu kâmil ârifin kalbi. Lâhûtî âlem. ***Meyhâne-i erbâb-ı irfân: İrfân sâhiplerinin meyhânesi. ***Meyhâne-i hüdâ:*** Hidâyet meyhânesi. ***Meyhâne-i ihsân:*** İhsân meyhanesi. ***Meyhâne-i mânâ:*** Mânâ mayhânesi. ***Meyhâne-i mânây-ı muhabbet:*** Aşk ve sevgi mânâsının meyhânesi. ***Meyhâne-i pîr-i mugān:*** Şeyhin meyhânesi. ***Meyhâne-i vahdet:*** Vahdet meyhânesi.

Meyl (Meyil):** Bir kimseye veya şeye diğerlerinden fazla eğilim, sevgi, istek ve ilgi gösterme. ***Meyl-i ağyar: Allah'dan gayrı olan şeylere yönelme. ***Meyl-i dünyâ:*** Dünyâ meyli. Dünyâ sevgisi, dünyâ isteği. ***Meyl-i sevdâ:*** Aşırı arzu ve istekle yönelme.

***Mezâhir:** Bir şeyin göründüğü yerler. Nâil olmalar, şereflenmeler.

Mezâk:** Tad, lezzet. ***Mezâk-ı şi'r: Şiir zevki.

***Mezbele:** Süprüntülük, süprüntü dökülen yer.

***Meze-i mestâne:** Kendinden geçmiş mest kişilern mezesi.

***Mezellet-i ahyâr:** Fazîletli kimselerin itibarsızlığı.

***Mezîd:** Artma, çoğalma, artmış, büyümüş, çoğalmış.

***Mezkûr:** Adı geçen, sözü edilen, anılan, bahsi geçmiş.

***Mısr-ı Ken'an:** Ken'an'ın Mısrı. Filistin. Hz. Yâ'kub'un memleketi.

***Mısr-ı mânâ:** Mânâ Mısrı. Hz. Yûsuf çeşitli imtihanlardan geçtikten sonra Mısır sultanlığını elde etmişti. Sâlik, yürüdüğü yolda karşılaşacağı imtihanlardan başarıyla çıkarsa mânâ âleminin sultanlığına sâhip olur.

Miftâh:** Anahtar. Şifre çözmek için kullanılan cetvel. ***Miftâh-ı derbân: Kapı bekçisinin anahtarı. ***Miftâh-ı rahmet:*** Rahmet anahtarı.

Mihmân:** Misafir, konuk. ***Mihmânhâne: Misafirhane.

Mihnet:** Sıkıntı, meşakkat. Üzüntü, keder. Belâ, musibet. ***Mihnethâne: Gam, kasâvet, eziyet çekilen yer. Dünya. ***Mihnet-keş:*** Mihnet çeken, eziyet çeken.

Mihr:** Güneş. *Mecâzen*: Sevgi. ***Mihr-âsâ: Güneş gibi. ***Mihr-i âlem-ârâ:*** Âlemi süsleyen güneş. ***Mihr-i ayân:*** Âşikâr güneş. ***Mihr-i bâkî:*** Daimî, sermedî güneş. Ölümsüz sevgi. ***Mihr-i bâtın:*** Gönül güneşi. ***Mihr-i beşâşet:*** Güler yüzlülük güneşi. ***Mihr-i burc-i men-aref:*** Men-aref burcunun güneşi. (Bkz. Men-aref) ***Mihr-i cân:*** Cân güneşi. ***Mihr-i cedîd:*** Yeni güneş. Yeni sevgili. ***Mihr-i devrân:*** Devrin, zamanın güneşi. ***Mihr-i dîdâr:***

Yüzün, çehrenin güneşi. *Tasavvufta:* Allah'ın tecellî güneşi. ***Mihr-i dilârâ:*** Gönül okşayan güneş. Sevgili. ***Mihr-i dildâr:*** Sevgilinin muhabbeti. Sevgilinin güneşi. ***Mihr-i dirahşân:*** Parlak, aydın güneş. ***Mihr-i diyânet:*** Din güneşi. ***Mihr-i ebrâr:*** Fazîletli seçkin insanların güneşi. ***Mihr-i eflâk-i selâmet:*** Korkusuzluk ve emniyet semâlarının güneşi. Korku ve endîşelerden emîn olma. ***Mihr-i enver:*** Çok parlak güneş. ***Mihr-i hidâyet:*** Hidâyet güneşi. ***Mihr-i hikmet:*** Hikmet güneşi (Bkz. Hikmet) ***Mihr-i hüdâ:*** Hidâyet güneşi. ***Mihr-i ikbâl:*** Baht ve seâdet güneşi. ***Mihr-i irfân:*** İrfân güneşi. ***Mihr-i irfân-ı muhabbet:*** Muhabbet irfanından doğan güneş. ***Mihr-i izzet:*** Kudret ve yücelik güneşi. ***Mihr-i kerem:*** Kerem güneşi. (Bkz. Kerem) ***Mihr-i kudret:*** Kudret güneşi. ***Mihr-i mânâ:*** Mânâ güneşi. ***Mihr-i mârifet, Mihr-i meârif:*** Mârifet güneşi. ***Mihr-i melâhat:*** Güzellik, şirinlik güneşi. ***Mihr-i merhamet:*** Merhamet güneşi. ***Mîhr-i meydân-ı dirâyet:*** Akıl, seziş meydânının güneşi. ***Mihr-i mir'ât-ı mehâsin:*** İyilikler ve güzellikler aynasının güneşi. ***Mihr-i mualla:*** Yüce, yüksek güneş. ***Mihr-i muhabbet:*** Muhabbet güneşi. ***Mihr-i mücellâ:*** Parlak güneş. ***Mihr-i münevver:*** Aydınlık güneş. ***Mihr-i münîr:*** Parlak güneş. ***Mihr-i nigâr:*** Sevgilinin muhabbeti. ***Mihr-i nûr-efşân:*** Nur saçan güneş. ***Mihr-i rahmet:*** Rahmet güneşi. ***Mihr-i rahşân:*** Parlak güneş. ***Mihr-i rûyân:*** Güneş yüzlüler. ***Mihr-i seâdet:*** Seâdet güneşi. ***Mihr-i sivâ:*** Sivâ güneşi. (Bkz. Mâsivâ). ***Mihr-i şefâat:*** Şefâat güneşi. ***Mihr-i tecellâ:*** Tecellî güneşi. ***Mihr-i tecellî:*** Tecellî güneşi. ***Mihr-i tevhîd:*** Tevhid güneşi. ***Mihr-i vahdet:*** Vahdet güneşi. (Bkz. Vahdet) ***Mihr-i vâlâ:*** Yüksek, yüce güneş. ***Mihr-i vâlâ-yı hidâyet:*** Hidâyetin yüksek, yüce güneşi. ***Mihr-i vefâ:*** Vefâ güneşi. ***Mihr-i vefâdâr:*** Vefâlı sevgi. ***Mihr-i zemân:*** Zamânın, devrin güneşi. ***Mihr-veş:*** Güneş gibi. ***Mihr ü meh-ârây:*** Güneş ve süslü ay.

Mihrâb:** Camilerde, mescidlerde kıble tarafında bulunan, imamın durduğu yer. Kıble alâmeti. ***Mihrâb-ebrû, Mihrâb-ı ebrû: Mihrâb kaş. (Bkz. Ebrû) ***Mihrâb-ı muhabbet:*** Sevgi mihrabı.

***Mihribân:** Şefkatli, merhametli. Güler yüzlü, muhabbetli. Yumuşak huylu.

***Mîkâil:** Dört büyük melekden biri. Rızıkların taksîmine me'murdur.

***Mikdâd (Mikdâd bin Amr) :** Mekke'de İslâm'ı ilk kabul edenlerdendir. Cesareti ve savaşlardaki üstün yeteneği ile meşhurdur.

***Milk-i adem:** Yokluk ülkesi.

***Mîm:** Mim harfi. Ahmed isminden mim harfi kaldırılırsa Ehad kalır. Ahmed ismindeki mim harfine bu şekilde ayrı bir anlam yüklenir.

***Min:** -den manasında ön ek.

Minallâh: Allah'dan. ***Min 'indillâh:*** Allah katından. ***Min keremillâh:*** Allah'ın kereminden. ***Min kudretillâh:*** Allah'ın kudretinden. ***Min rahmetillâh:*** Allah'ın rahmetinden.

***Minâ:** Mekke-i Mükerreme ile Müzdelife arasında bulunan yer. Hacılar kurban bayramının birinci günü Arafat'tan Müzdelife'ye, oradan da Minâ'ya gelirler. Burada şeytan taşlanır ve kurban kesilir.

Mînâ:** Şişe, şarap şişesi. Hâller. İçi mârifetle dolu olan ârifin gönlü. ***Mînâ-yı elest: Elest kadehi. (Bkz. Bezm-i elest). ***Mînâ-yı muhabbet:*** Muhabbet kadehi. ***Mînâ-yı sehâvet:*** Cömertlik kadehi.

***Minhâc:** Açık, geniş yol.

***Minnet:** Yapılan bir iyiliğin yükü, ağırlığı altında ezilme, iyilik yapana karşı kendini dâima borçlu hissetme. İyilik, yardım, bağış.

***Minvâl:** Biçim, şekil, yol, tarz.

***Mîr:** Kumandan, baş, âmir.

Mîrâc:** Merdiven, göğe çıkma. Peygamber Efendimiz'in Receb ayının 27. gecesi Cenâb-ı Hakk'ın dâvetine icâbet ederek Huzûr-i Bârî'ye vüsûlü. ***Mîrâc-ı Ahmed, Mîrâcü'n-Nebî: Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin Mîrâcı.

Mir'ât:** Ayna. *Tasavvufta:* Allah'ın kendi cemâlini seyretmek için yarattığı âlemler ve insan. İnsan-ı kâmilin kalbi. Zîra böyle bir insanın kalbi İlâhî zatın, sıfatların ve isimlerin tam olarak yansıtıcısıdır. ***Mir'ât-ı aşk: Aşk aynası. ***Mir'ât-ı cedd:*** Dede aynası. Dedesine benzeyen. ***Mir'ât-ı dîdâr:*** Sevgilinin yüzünü gösteren ayna. ***Mir'ât-ı dîdâr-ı şerîf:*** Sevgilinin şerefli yüzünü gösteren ayna. ***Mir'ât-ı dil:*** Gönül aynası. ***Mir'ât-ı dilârâ:*** Gönül alan, sevgilinin aynası. ***Mir'ât-ı Hak, Mir'ât-ı Hudâ, Mir'ât-ı Mevlâ:*** Hakk'ın aynası. ***Mir'ât-ı hakîkat:*** Hakîkat aynası. ***Mir'ât-ı hidâyet, Mir'ât-ı hüdâ:*** Hidâyet aynası. ***Mir'ât-ı hikmet:*** Hikmet aynası ***Mir'ât-ı hüsn-i dilber:*** Güzelin güzelliğini gösteren ayna. ***Mir'ât-ı irfân:*** Irfân aynası. ***Mir'ât-ı kalb:*** Kalb aynası. ***Mir'ât-ı kudret:*** Kudret aynası. ***Mir'ât-ı kudret-i Rahmân:*** Rahmân olan Allah'ın kudretini yansıtan ayna. ***Mir'ât-ı Kur'ân:*** Kur'ân'ı yansıtan ayna. ***Mir'ât-ı muhabbet:*** Muhabbet aynası. ***Mir'ât-ı Muhammed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemi yansıtan ayna. ***Mir'ât-ı nûr-i Cemîl:*** Cemîl olan Allah'ın nûrunu yansıtan ayna. ***Mir'ât-ı nûr-i vahdet:*** Vahdet nûrunu yansıtan ayna. ***Mir'ât-ı pare pare:*** Parça parça olmuş ayna. ***Mir'ât-ı Rabbânî:*** Rabbânî ayna. *Tasavvufta:* İnsan-ı kâmil. Mutasavvıflara göre madde, bitki, hayvanlar, insanlar Hakk'ın isim ve sıfatlarını aksettiren aynalardır. Hak Teâlâ en mükemmel şekilde zâtı, sıfatları, filleri ve isimleriyle insan-ı kâmilde ve Peygamber Efendimiz'de tecellî et-

miştir. Bütün eşyâ kābiliyet, imkân ve mükemmelliyetleri ölçüsünde Hakk'ın varlığını, kemâlini ve cemâlini yansıtır. ***Mir'ât-ı tecellâ:*** Tecellî aynası. ***Mir'ât-ı tevhîd, Mir'ât-ı vahdet:*** Vahdet aynası. ***Mir'ât-ı vahdet-veş:*** Vahdet aynası gibi. ***Mir'ât-ı zât-ı Muhammed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin zâtını yansıtan ayna.

Mîr (*Çoğul: Mîrân*):** Bey, reis, başkan. ***Mîr-i mîrâne: Beylerbeyine yakışır şekilde. ***Mîr-i devrân:*** Divan başkanı. ***Mîr-i dîvân:*** Meclisin başı, sâhibi. ***Mîr-i ebrâr:*** Seçkinlerin, özü-sözü doğru olanların başı. ***Mîr-i kallâş:*** Kalleş emîr. Özü-sözü bir olmayan hîlekâr kumandan. Mâneviyyat büyüklerinin görünüşte ezâ ve cefâ gibi görünen muameleleri sonunda atâ ve safâ ile neticelenir. Burada, sözü ve muâmeleleriyle ezâ ve cefâ eden ama özüyle safâ bahşeden mürebbî kasdedilmektedir. ***Mîr-i livâ:*** Sancak komutanı. ***Mîr-i merdân:*** Yiğitlerin başı. ***Mîr-i meydân:*** Meydanın sâhibi. ***Mîr-i meydân-ı dirâyet:*** Akıl, seziş meydanının pîri, başı. ***Mîr-i meydân-ı hüdâ:*** Hidâyet meydanının sâhibi, başı. ***Mîr-i meydân-ı kerâmet:*** Kerâmet meydanının başı. ***Mîr-i meydân-ı melâhat:*** Güzellik meydanının başı, reisi. ***Mîr-i meydân-ı rusül:*** Peygamberler meydanının kumandanı. ***Mîr-i meydân-ı seâdet:*** Seâdet meydanının başı. ***Mîr-i mîrân:*** Beylerbeyi, başkumandan. ***Mîr-i mîrân-ı hûbân:*** Güzellerin en başı. ***Mîr-i muzaffer:*** Zafer kazanmışların komutanı. ***Mîr-i nâmdâr:*** Namlı kumandan. ***Mîr-i Nigârî:*** (Bkz. Mîr Hamza Nigârî) ***Mîr-i Rusül:*** Rasûllerin başı. ***Mîr-i zemân:*** Zamanın sâhibi.

***Mîr Hamza Nigârî:** Dağıstan'da Karabağ'a bağlı Perküşâd kasabasında 1219/1805 târihinde dünyaya gelmiştir. 1303/1886'da Harput'ta vefât etmiştir. Şirvanlı'lar Câmii bitişiğinde bulunan şimdiki türbesine defnedilmiştir. (Geniş bilgi için bkz. "Hâce Muhammed Lutfî Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri". Hüseyin Kutlu, Damla Yayınevi)

***Miskāl ü direm, Miskâl ü dirhem:** Akça, para, kıratlık bir ağırlık ölçüsü.

Miskîn:** Âciz, zavallı. *Tasavvufta:* Allah karşısında aczini, yokluğunu bilen gönül eri. Gerçek zenginin Allah olduğunu ve kendisinin O'na karşı mutlak ihtiyaç içinde bulunduğunu bilen kul. ***Miskînâne: Miskincesine. ***Miskin ü denî:*** Âciz, zavallı ve alçak, soysuz.

***Misl ü menend:** Eşi, benzeri.

***Mi'yâr:** Ölçü.

***Mîzân:** Ölçme, tartma. Âhirette günah ve sevapların, iyilik ve kötülüklerin tartılacağı terazi. Mânevî ölçü âleti.

***Mîzübân:** Ev sâhibi, konuk ağırlayan kimse.

***Molla Celâleddin, Mollâ-yı Rûm:** (Bkz. Mevlânâ

Celâleddin Rûmî.)

Mû, Mûy:** Kıl, saç, saç teli. ***Mûy-i zülf-i dilber-âsâ: Sevgilinin zülfünün teli gibi.

***Muâdil:** Eşit, denk, müsâvi.

***Muahhar:** Geciktirilmiş.

***Muallak:** Asılı, asılmış, havada boşta duran.

Muallâ:** Yüce, yüksek. ***Muallâ-yı himem: Himmetlerin yücesi, büyüğü.

Muallim-i Kur'ân:** Kur'ân-ı Kerîm okumasını öğreten. ***Muallim-i sıbyân: Küçük çocuklara Kur'ân-ı Kerîm ve dînî bilgiler öğreten hoca.

Muammâ:** Anlaşılmaz iş, gizli ve güç anlaşılır söz, şekil. ***Muammâ-yı dil: Gönül muammâsı.

***Muammer eylemek:** Yaşatmak.

***Muarref:** Târif edilmiş, etrafıyla bildirilmiş, bildik, belli, bilinen.

***Muattar:** Itırlı, güzel kokulu. Meşhur bir lâle.

***Mu'cizât:** Mûcizeler.

***Mûcib-i tahsîn:** Takdîri îcap ettiren. Güzel görüp beğenmeyi gerektiren.

Mûcid:** Yok olanı var eden, yaratan, yaratıcı. ***Mûcid-i eşyâ, Mûcid-i mevcûd, Mûcid-i mevcûdât: Kâinâtı yaratan, yoktan vâreden. ***Mûcid-i Hakîkî:*** Gerçek var edici, Allah.

***Mugabber:** Tozlanmış.

***Muğaylan:** Devedikeni.

***Muğayyer:** Değiştirilmiş , başkalaştırılmış.

***Muğbeçe:** Meyhânenin çırağı. Sâdık ve samîmi mürid.

Muhabbet:** Sevmek, dostluk etmek. Kalbin mahbûba kavuşma arzusuyla yanması ve bu arzuyla yok olması. ***Muhabbet-âşinâ: Seven, âşık. ***Muhabbet-âver:*** Muhabbet götüren, sevgi taşıyan. ***Muhabbet-bahş:*** Muhabbet bahşeden, sevgi veren. ***Muhabbet-dâr:*** Muhabbetli. ***Muhabbet-i İlâhî, Muhabbetullah:*** İlâhî muhabbet. ***Muhabbet-i Muhammed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin muhabbeti. ***Muhabbet-i Sübhân:*** Sübhân olan Allah' ın sevgisi. ***Muhabbet-mend:*** Muhabbetli. ***Muhabbet-nâme:*** Sevgiliye mektup. ***Muhabbet-zâde*:** Sevgiyle var olan.

***Muhal:** Olması, yapılması, gerçekleşmesi mümkün olmayan imkaâsız.

***Muhâlif:** Uymayan, birbirine zıt olan, başka türlü düşünen.

***Muhammed Bâbâ-yı Semmâsî:** Doğum târihi kesin olarak bilinmemektedir. Buhara ve Râmiten arasında bulunan Semmas köyünde dünyaya gelmiştir. 755/ 1354 târihinde Semmas'ta vefât etmiştir. Kabri buradadır. Kendisine ser-halka-i hâcegân denilmiştir.

***Muhammed Bâkır:** Muhammed, 57/676 yılında Medine'de doğdu. Cafer-i Sadık'ın babasıdır. Muhammed Bakır, yirmi

yıla yakın imamet hizmetinde bulunduktan sonra 114/733 yılında Medine'de vefat etti. Nâşı Bâkî Mezarlığı'na defnedildi.

***Muhammed Bâkîbillah:** 971/1563 târihinde dünyaya gelmiştir. 1012/1603 târihinde cemâziye'l-evvel ayının 26. pazartesi günü 40 yaşında vefât etmiştir. Kabri Delhi'de Kutabrol denilen yerdedir.

***Muhammed Emîn:** Peygamber Efendimiz'in lakābı. Hiç yalan söylemediği için kendisine peygamberliğinden çok önceleri bu lakāb verilmiştir.

***Muhammed Kāsım:** (Bkz. Kāsım İbn-i Muhammed).

***Muhammed Küfrevî:** Muhammed Küfrevî Hazretleri Küfra'da doğmuş ve orada tahsîlini tamamlamıştır. Hz. Pîr 120 sene yaşamıştır. 1912 yılında vefât etmiş, Bitlis'teki türbeye defnedilmiştir. (Geniş bilgi için bkz. "Hâce Muhammed Lutfî Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri". Hüseyin Kutlu, Damla Yayınevi)

***Muhammed Ma'sûm:** 1309/1599 târihinde Hindistan'ın Serhend şehrine iki mil uzakta bulunan Mülk-i Hayder mevkiinde dünyaya gelmiştir. Muhammed Ma'sûm Hazretleri 1079/1668 târihinde Serhend'de vefât etmiştir. Kabri, babası İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin türbesinin birkaç metre kuzeyindedir.

***Muhammed Zâhid:** Türkistan'da yetişen büyük velîlerdendir. 936/1529 yılında vefât etmiştir. Kabri Semerkand'a bağlı Hisar'ın Vahş, Rahş köyündedir. Mesmûât-ı Mevlânâ Kadı Muhammed Zâhid ve Silsiletü'l-Ârifîn adlı eseri mevcut olup, baş halîfesi Derviş Muhammed Hazretleri'dir.

***Muhammes:** Beşli. Osmanlı Türkçesi'nde beş rakamı bugünkü sıfır gibi yazılır. Sevgilinin zülfünün kıvrımları "beş" rakamının yazılışına benzediği için bu benzetme yapılmıştır.

***Muharrem, Muharremü'l-Haram**: (Bkz. Mâh-ı Muharrem)

***Muhâsib:** Hesap işlerini yapan görevli. Günah ve sevâbı tesbit etmekle görevli melekler.

***Muhassen:** Güzel bulunmuş, güzel olmuş.

Muhib:** Âşık, seven. ***Muhibb-i hânedân: Peygamber Efendimiz ehl-i beytini seven. ***Muhibb-i mâl-i dünyâ:*** Dünya malını seven. ***Muhibb-i Muhammed, Muhıbb-i zât-ı Muhammed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemi seven. ***Muhibb-i sâdık:*** Gerçekten seven. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemi seven, O'na âşık.

Muhlis (*Çoğul: Muhlisân*)**: Hâlis olan. İhlâsı kazanmak için gayret gösteren, samîmi ve itikadı doğru olan. Her hâli içten ve riyâsız olan. ***Muhlisâne: İki yüzlülükten uzak bir biçimde, riyâsız, içtenlikle, samîmiyetle.

***Muhsin:** İhsân eden, iyilikte, bağışta bulunan.

Muhtâc:** Yoksul, fakir. İhtiyaç sahibi. ***Muhtâc-ı delîl*:** Rehbere muhtaç. ***Muhtâc-ı ihvân: Dosta ihtiyacı olan. ***Muhtâc-ı merhamet:*** Merhamete muhtâc. ***Muhtâc-ı rahmet:*** Rahmete muhtâc. ***Muhtâc ü müznib:*** Günahkâr ve ihtiyaçlı.

Muhtar:** Seçilmiş, seçkin. ***Muhtâr-ı Hakîm, Muhtâr-ı Hudâ, Muhtâr-ı Kibriyâ, Muhtâr-ı Mevlâ, Muhtâru's Samed: Allah' ın seçtiği. Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem.

***Muhyiddin-i Arabî:** İspanya'da Endülüs Muvahhidîn devleti çağlarında 560/1165 târihinde Mürsiye şehrinde dünyaya gelmiştir. 638/1240 târihinde Şam'da vefât etmiştir. Kabri Şam'da Sâlihiye'de Kasyon dağı eteğindedir.

***Muîn:** Yardımcı.

***Mukaddem:** Önde bulunan, ilerde olan, önde giden. Değeri ve kıymeti çok olan, derecesi daha yüksek veya daha lüzumlu olan.

***Mukadder:** Allah tarafından ezelde takdîr olunmuş kader, alın yazısı.

***Mukaddime:** Giriş, sunuş, başlangıç. Önsöz.

***Mukahher:** Kahredilmiş, yok edilmiş.

*** Mukarreb *(Çoğul: Mukarrebûn):*** Allah'a yakın olan melekler.

***Mukarrer:** Kararlaşmış, şüphesiz, sağlam.

***Mukarrib:** Allah'a yakîn olan.

***Mukassim-i bezm-i ezel:** Ezel bezminin taksîmâtını yapan. (Bkz. Bezm-i elest)

***Mukîm:** İkâmet eden, oturan.

Muktedâ:** İktidâ edilen, uyulan, örnek tutulan. ***Muktedâ-yı ehl-i îmân: Îmân ehlinin önderi, imamı. ***Muktedâ-yı enbiyâ:*** Peygamberlerin imamı. Hz. Peygamber sallallahu aleyhi vesellem Mîrâç'ta Mescid-i Aksâ'ya uğrayıp orada hazır bulunan nebîlere imam olup iki rekat namaz kıldırdığı için bu isim verilmiştir. ***Muktedâ-yı ezelî:*** Önderliği tâ ezelden takdîr buyurulan.

***Muktedir-i bâz:** Güçlü, becerikli doğan. (Bkz. Bâz.)

***Mûmâ-ileyh:** Adı geçen, sözü edilen (kimse).

***Munkatı':** İnkıtâ'a uğramış, kesilmiş.

***Muntazır:** Gözleyen, bekleyen.

***Mûr:** Karınca.

***Murâd-ı Zât :**Allah'ın murâdı.

***Musaddak:** Tasdîk olunmuş, doğruluğu kesinleşmiş.

***Musaddik:** Doğruluğunu ortaya koyan, tasdik eden.

Musannif: Kitap telif eden, yazar.

***Musavver:** Zihinde şekillenmiş, biçimlenmiş, tasavvur olunmuş, düşünülmüş.

***Mûsâ-yı zü'l-asâ:** Asâ sâhibi

Mûsâ aleyhisselâm.

***Mûsevî:** Hz.Mûsâ meşrebli.

***Mûsil-i vasl-ı habîb:** Sevgilinin vuslatına eriştiren.

***Mustafa Efendi (Mustafa Necâtüddin):** Rûmi 1327 yılının Şubat ayında Serçeme köyünde dünyaya gelmiştir. Babası Molla Abdullah Efendi olup, annesi Veli Bey'in kızı Fâtıma Hanımdır. İlk tahsîline dedesi Dumlu Hoca'dan başlamış sonra Solakzâde Sâdık Efendi ve Maksûd Efendi'den ders almıştır. 1948 târihinde Mekke-i Mükerreme'ye hicret etmiştir. 7 sene orada müderrislik yapmış daha sonra Medine-i Münevvere'ye yerleşmiştir. 13.11.1991 târihinde orada vefât etmiştir.

***Mûş-i bî-dîde:** Gözsüz fare.

***Mutâbık:** Uyan, uygun.

***Mûtâd:** Alışılmış, alışkanlık hâline getirilmiş, âdet olmuş.

***Mutahher:** Temizlenmiş, temiz.

***Mutantan:** Tantanalı, debdebeli, şatafatlı, gösterişli.

***Mutavvif:** Hacı adaylarına Kâbe'de kılavuzluk eden.

***Muttali':** Öğrenmiş, haber almış, bilgili, haberli olan.

***Muttasıl-best:** Bağlılığı kesintisiz, devamlı olan.

***Mûteber:** İtibarlı, hatırı sayılır, saygın, inanılır, güvenilir. Yürürlükte olan, geçer.

***Mûtedilen:** Orta halde, îtidalli, orta, vasat.

***Mûtekif:** Bir ibâdethâneye çekilip, namaz, niyaz ve ibâdetle meşgul olan. Ramazan'da camide îtikâfa çekilen.

***Mûtemed:** Kendine güvenilen, itimad edilen, emin.

Mûterif: İtiraf eden, kendi kabahatini ve kusurunu gizlemiyerek söyleyen, anlatan.

***Mutî:** Uyan, itâat eden, tâbi olan.

***Muttakî:** Ehl-i takva.Dînin emir ve yasaklarına tam olarak uyan, günah ve haramdan sakınan, Allah'tan korkan.

***Muttasıf:** Bir hal ve sıfatla nitelenmiş olan, kendisinde o hal ve sıfat bulunan.

Muvahhid *(Çoğul: Muvahhidîn): Allah'ın birliğine inanan. ***Muvahhid-i Hak:*** Allah'ı tevhîd eden. O'nun birliğine inanan.

***Muvakkat:** Belirli bir zamâna mahsus olan, az süren, sürekli ve devamlı olmayan.

Muzâf:** İzâfe edilmiş, âit kılınmış. ***Muzâfât: Dünyada olup biten her hâdisenin Cenâb-ı Hakk'ın bir hikmetine dayandığını kabullenme.

***Muzayyâ:** Zıyâlanmış, aydınlık.

Muzîf: Misafir kabul eden.

***Mü'min-i billâh:** Allah'a îmân eden.

***Müberrâ:** İlgisi, alâkası kalmamış, arınmış, arındırılmış. Her türlü beşerî zaaf ve ihtiyaçtan berî hiçbir şeye veyâ kimseye ihtiyâcı bulunmayan (Allah).

Mübeşşer:** Müjdelenmiş. ***Mübeşşer-i feterdâ: "Feterdâ"

ile müjdelenmiş. Duhâ sûresi 5. âyet-i kerîmesinde "Ve lesevfe yu'tîke rabbüke feterda" "Muhakkak Rabb'in sana (âhirette) verecek de hoşnûd olacaksın" âyetine işarettir.

***Mübeyyen:** Apaçık ortada.

***Mübtedî:** Bir şeyi öğrenmeye yeni başlayan, acemi.

***Mücâhid:** Cihâd eden, savaşan.

Mücâz:** Kendisine icâzet verilmiş olan, icâzet almış (kimse). ***Mücâzen: İcâzet almış olarak.

***Mücâzât:** Karşılıklar, bir suça karşı cezalandırmalar, ya da iyiliğe karşı mükâfatlandırmalar.

Müceddid:** Yenileyen, yenileyici. ***Müceddid-i zemân: Devrin müceddidi.

***Mücellâ:** Parlatılmış, parlak.

***Mücerreb:** Tecrübe edilmiş, denenmiş.

***Mücerred:** Tecrîd edilmiş. Tek başına, yalnız.

***Müctebâ:** Seçilmiş, seçkin. Peygamber Efendimiz'in isimlerindendir.

***Müdâm:** Devam eden, sürekli.

***Müddessir:** Kur'ân-ı Kerîm'in 74. sûresi.

***Müddet-i dünyâ:** Dünyânın ömrü, süresi.

***Müdevver:** Yuvarlak.

***Müeddeb:** Edepli, terbiyeli.

***Müessir:** Tesir eden, etkileyici. İçe işleyen dokunaklı.

***Müeyyed:** Te'yid edilmiş, kuvvetlendirilmiş. Doğrulanmış.

***Müferrah:** Ferahlanmış, sıkıntı ve üzüntüden kurtulmuş.

***Müflis:** İflas etmiş, parasız, züğürt.

Müftehar:** Kendisiyle övünülen. ***Müftehar-i Arş-ı muallâ: Yüce Arş'ın kendisiyle övündüğü. ***Müftehirâne:*** İftiharla, övünerek.

***Müheyya:** Hazırlanmış, âmâde.

***Mühlik:** Helâk eden, öldüren.

Mühre:** Hattatların kağıtlarını yazıma elverişli hâle getirebilmek için ıhlamur tahtası üzerinde kağıtlarını düzeltmede kullandıkları akîk taşı, cam veya çakmak taşından hazırlanmış âlet. ***Mührelemek: Yazımdan önce düzgün ve parlak olması için kağıda mühre yapmak.

***Mühr-i Süleymân:** Süleymân aleyhisselâm'ın mührü. Süleymân aleyhisselâm'ın yüzüğünün üstünde bulunan bu mühürde ism-i a'zam yazılı imiş. Bu mühür üzerinde iç içe girmiş iki üçgen bulunurmuş. Yahudiler bu işâretteki her bir parçaya bir peygamber isnâd ederler, İbrahim, İshak, Ya'kub, Mûsâ, Harun, Dâvud. Yüzüğün üzerindeki üçgenler tılsımlı kabul edildiğinden sevgilinin dudağı bu mühüre benzetilir.

***Müjde-resân:** Müjdeleyen.

Müjgân:** Kirpik. ***Müjgân-ı kara göz: Kara gözlerin kirpiği.

***Mükedder:** Kederli, mahzun, tasalı, gamlı.

***Mükerrem:** Saygın, sayılan, hürmet ve tâzime erişmiş.

***Mükevvin:** Tekvin eden, yaratan, meydana getiren.

***Mükrem:** İkram olunmuş, ağırlanmış.

***Mükrim:** İkrâm eden, misâfirperver.

***Müktedâ:** Kendisine uyulan. Önde giden.

Mül:** Şarab. *Tasavvufta:* İlâhî aşk. ***Mül-bâz: Şarapla oynayan, şarapla ülfet ve ünsiyyeti çok. ***Mül-dâne:*** Şarap kadehi.

***Mülâkat:** Kavuşma, buluşma.

***Mülâzim:** Bir yere bağlılık ve devamlılık gösteren.

***Mülevves:** Kirli.

***Mülâhaza-yı dikkat:** Dikkatli bakma, düşünme.

***Mülhak:** Sonradan katılmış.

Mülk:** Ülke, âlem, diyâr, dünyâ. ***Mülk-i adem: Yokluk ülkesi. (Bkz. Adem) ***Mülk-i bâkî, Mülk-i câvidân:*** Ebediyet ülkesi. Cennet. ***Mülk-i cân:*** Cân ülkesi, beden. ***Mülk-i dil:*** Gönül ülkesi. ***Mülk-i fenâ:*** Sonlu yurt, dünyâ. ***Mülk-i İslâm:*** İslâm ülkesi. ***Mülk-i kadîm:*** Sonsuz kalınacak yurt. ***Mülk-i kebîr:*** Büyük saltanat, cennet. ***Mülk-i melâhat:*** Güzellik ülkesi. ***Mülk-i melekût:*** Melekler yurdu. Gayb âlemi. ***Mülk-i seniyye:*** Yüce, ulvî yurt. ***Mülk-i Süleyman:*** Süleyman aleyhisselâm'ın saltanatı. ***Mülk-i vîrân:*** Yıkık, harab ülke. ***Mülk-i vücûd:*** Varlık âlemi. ***Mülk ü kişver-i reşâdet:*** Hak yolunun ülkesi ve yurdu.

Mültecâ:** Sığınılacak ve ilticâ edilecek yer. ***Mültecâ-yı bây u gedâ: Zengin ve fakirin sığınacağı yer.

***Mültecî:** İlticâ eden, bir yere veya bir kimseye kaçıp, sığınma isteğinde bulunan.

***Mümessil-i peygamber:** Peygamberi temsil eden.

***Mümkinât:** Olabilen, olabilir şeyler.

***Mümtâz:** Seçilmiş, seçkin.

***Münâcât:** Allah'a duâ etme, yalvarma.

***Münâdî:** Bir haberi yüksek sesle duyuran, îlân eden kimse, tellâl.

***Mün'adim:** Yok olan.

***Münâfık:** Nifak sokan, iki yüzlülük eden, ara bozan.

***Münakkaş:** Nakışlı, işlemeli.

***Müncelî:** İncilâ eden, parlayan, parlak, meydanda, besbelli.

***Münebbihât:** İbn-i Haceri'l-Askalânî'nin bir eseri.

Münekker:** Bilinmeyen, belli olmayan. ***Münekkirâne: Belli etmeden, gizlice.

***Münevver:** Nurlandırılmış, aydın.

***Münezzeh:** Uzak. Tenzîh edilmiş, kusur ve noksanlardan uzak. Hiçbir şeye muhtaç olmayan.

***Mün'im:** Nimet veren, yedirip içiren.

***Münîr:** Nurlandıran, aydınlatan, parlak.

***Münkad:** Boyun eğen.

Münkir:** İnkâr eden, kabul etmiyen. Hakîkatı tasdîk etmeyen, dinsiz. ***Münkir-i kıyâmet: Kıyâmet gününü inkâr eden. ***Münkir-i menhûs:*** Uğursuz inkarcı. ***Münkir-i râh:*** Yolu inkâr eden, doğru yolu yalanlayan. ***Münkir-i râh-ı hüdâ:*** Hidâyet yolunu inkâr eden.

***Müntehâ:** Nihâyet bulmuş, bir şeyin varabildiği en uzak yer, son derece.

Müntehab:** İntihâb edilmiş, seçkin. ***Müntehab-ı manzûr-i ehl-i nazar: Nazar ehlinin nazarına mazhar olmuş seçkin kimseler. (Bkz. Nazar) ***Müntehâb-ı zât-ı Hudâ:*** Allahü Teâlâ'nın seçtiği.

***Münzelât:** Allah katından nebîlere indirilenler. Dört büyük kitap ve sahîfeler.

Mürd:** Ölü. ***Mürde: Ölü, ölmüş. ***Mürde-dil:*** Gönlü ölmüş, katı yürekli, hissiz, duygusuz. *Tasavvufta:* "Kal" den "hâl" e geçememiş olan kişi.

***Müreccah:** Tercih edilen, üstün tutulan.

***Mürekkeb:** Terkib edilmiş, iki veya daha fazla şeyin karışımından meydana gelen şey.

Mürg:** Kuş. ***Mürg-âb: Su kuşu, ördek, martı, turna. ***Mürgân ü eşcâr:*** Kuşlar ve ağaçlar. ***Mürg-i akıl:*** Akıl kuşu. ***Mürg-i ankā***: Ankā kuşu. ***Mürg-i aşk:*** Aşk kuşu. ***Mürg-i bülbül:*** Bülbül kuşu. ***Mürg-i devlet:*** Devlet kuşu. ***Mürg-i dil:*** Gönül kuşu. ***Mürg-i hidâyet lânesi:*** Hidâyet kuşunun yuvası. ***Mürg-i hüdâ:*** Hidâyet kuşu. ***Mürg-i hümâ:*** Hümâ kuşu. Devlet kuşu. Cennet kuşu. Serçeden biraz büyük, yeşil kanatlı, sarı gagalı, Kaf dağında, okyanus adalarında ve Çin'de yaşadığına inanılan efsânevî bir kuş. Eskiden bir meydanda hümâ uçururlar ve kimin başına konarsa o kişi padişah olurmuş. Edebiyatımızda refah, kudret ve mutluluğa giden bir baht açıklığının sembolü olarak anılır. Sevgili de hümâ kuşu gibidir. Hangi âşığa iltifat ederse o, devlete ermiş olur. ***Mürg-i kerkes-veş:*** Akbaba kuşu gibi. ***Mürg-i lâhûtî:*** Lâhûtî, Ilâhî kuş, rûh. ***Mürg-i mânâ:*** Mânâ kuşu. ***Mürg-i rûh:*** Rûh kuşu, gönül kuşu. ***Mürg-i seâdet:*** Seâdet kuşu. ***Mürg-i şâh-ı şahbâz:*** İri ve beyaz doğan kuşu. ***Mürg-i zâr:*** Kuşu çok olan yer, kuş yatağı.

***Mürîd:** Taleb eden, isteyen. *Tasavvufta:* Tarîkate giren ve şeyhe bağlanan. Cenâze gassal önünde nasıl irâdesiz ise, mürid de şeyhinin önünde o şekilde irâdesizdir. Kendisi için Hakk'ın istediğinden başka birşey istemeyen.

Mürşid:** Rehber, delil, kılavuz, yol gösteren. *Tasavvufta:* Hak ve hakîkate erişme yolunda müritlerine örnek olan, onları irşâd eden, rehberlik eden kimse, şeyh. Sırât-ı müstakîmi gösteren. ***Mürşidâne: Mürşid olana yakışır şekilde. ***Mürşid-i***

akdes: En kudsî mürşid. ***Mürşid-i âlem:*** Cihânın mürşidi. ***Mürşid-i cân:*** Cân mürşidi, gönül rehberi. ***Mürşid-i din:*** Din rehberi. ***Mürşid-i kâmil***: Mânevî yönden Peygamber Efendimiz'in hakîkatine vâris olma seviyesine erişmiş mürşit, insan-ı kâmil. ***Mürşid-i muvahhidîn:*** Allahü Teâlâ'nın birliğine kesin îmân edenlere yol gösteren. ***Mürşid-i ümmet:*** Ümmetin mürşidi.

***Mürtecâ:** Ümit edilen, umulmuş.

***Mürtecî:** Uman, ümid eden, emeli olan, arzulayan.

***Mürtefi':** Yükselmiş, yücelmiş.

***Mürtezâ:** Beğenilmiş, seçkin. Hoşnut ve râzı olunmuş kimse. Hz. Ali'in lakābıdır. Bu sıfat Peygamber Efendimiz için de zaman zaman kullanılmıştır.

***Mürûrgâh:** Uğrak yeri.

***Mürüvvet:** İnsanlık, mertlik. Din ve akıl yönünden öğülmeye değer güzel davranışların ortaya çıkmasını sağlayan nefsin bir kuvveti, rûhî yetenek. Allah için yapılan işleri çoğumsamamak. Dostların kusurlarını görmezlikten gelmek. Sağlam, güçlü ve ahlâkî haslet ve fazîletlerle donatılmış kişilik.

***Müsaddîk:** Tasdîk eden.

***Müsellem:** Su götürmez, doğruluğu gerçekliği herkesce kabul edilmiş olan.

***Müselsel:** Teselsül eden, birbirine bağlı olan, bir sırada devam eden.

Müsemmâ:** Bir adla adlandırılmış olanın kendisi. ***Müsemmâ-yı Muhammed: Muhammed isminin sahibi.

***Müsetter:** Setr olunmuş, örtülmüş.

***Müstağnî:** Kimseden bir menfaat beklemeyen, kimseye ihtiyacı olmayan. Gönlü tok, tok gözlü.

***Müstağrak-ı tecellî-yi İlâhî:** İlâhî tecellilere batmış, gark olmuş.

***Müstahak:** Bir kimsenin lâyık olduğu, hak ettiği cezâ veya mükâfat.

***Müstahkem:** Sağlam, dayanıklı, metin, muhkem.

***Müstahsen:** Herkesce beğenilen ve güzel bulunan, güzel, makbul.

***Müste'ân:** Kendisinden yardım taleb olunan. Allah.

***Müste'îd:** Kābiliyeti olan. Kābiliyetli, yetenekli.

***Müste'în:** İstiâne eden, yardım isteyen.

***Müstebân:** Aşikâr, ayan, açık olarak anlaşılan, meydanda.

***Müstecâb:** Kabul olunmuş.

***Müstecîren:** Kirâcı olarak, kirâ ile tutarak.

***Müstakîm:** Doğru, istikametli. Düz.

***Müstelzim:** Gerekli kılan, gerektiren.

***Müstened:** Dayanak.

***Müstenîr:** İstinâre eden. Nurlu.

***Müsterhim:** İstirham eden, niyâz eden, yalvaran, merhamet dileyen.

***Müşâhid:** Şâhit olan, gören, bakan.

***Müşâvık:** Teşvik eden.

***Müşekker:** Kendisine teşekkür edilen kimse.

***Müşerref:** Şereflendirilmiş, kendisine şeref verilmiş, şerefli.

Müşg:** Misk, misk kokulu. ***Müşg-bâr: Misk yağdıran, misk yükü. ***Müşg-efşân, Müşg-feşân:*** Misk saçan, misk saçıcı. ***Müşg-i Tâtâr:*** Tâtâr miski. Değerli bir misk çeşidi. ***Müşg-i Tâtâr-veş:*** Tâtâr miski gibi. ***Müşgîn:*** Miskli, misk kokulu. ***Müşgîn-gubâr:*** Misk kokulu toz.

***Müşkil-güşâ:** Zor, çetin işleri veya meseleleri halleden, zorlukları yenen (kimse).

Müştâk:** Özleyen, istekli, iştiyaklı. ***Müştâk-ı cemâl: Güzelliğe âşık, aşırı istekli. ***Müştâk-ı dîdâr:*** Sevgilinin yüzünü görmeye iştiyaklı, aşırı istekli.

***Müşteîl:** Yanan tutuşan, alevlenen.

***Müştehâr, Müşteher:** Şöhretlenmiş.

***Müteâl:** Yüksek, yüce.

***Mütecellâ:** Görünen, âşikâr olan.

***Mütefekkir-sâkit:** Düşünen tefekkür eden ve sessiz.

***Mütemennâ:** Temennî olunan, istenilen, istenen.

***Mütenebbih:** Duyarlı, tenbihli. Öğüt ve uyarıyla gafletten uyanan, aklını başına toplayan, gerçekleri görür, anlar duruma gelen (kimse).

***Mütesellî:** Tesellî bulan, avunan.

***Mütevakkıf:** Gerçekleşmesi bir şeye bağlı olan.

***Mütevellit:** Dünyaya gelen, doğan.

***Müttefak:** İttifak olunmuş, birleşilmiş.

***Müttefik:** İttifak eden, birbiriyle aynı fikirde olan, birleşmiş, anlaşmış.

***Müttekî:** Dînin emir ve yasaklarına tam olarak uyan, günah ve haramdan sakınan, Allah'tan korkan (kimse).

***Mütûn:** Metinler .

***Müyesser:** Kolay gelen, kolaylıkla olan.

***Müzdâd:** Ziyadeleşmiş, çoğalmış.

***Müzdelife:** Mekke-i Mükerreme civarında Arafat'la Minâ arasında bulunan mukaddes yer.

***Müzekkâ:** Tezkiye edilmiş, paklanmış, aklanmış, temizlenmiş, saf ve temiz hâle getirilmiş.

***Müzeyyen:** Zînetlendirilmiş, süslenmiş.

Müznib:** Suç işleyen, suçlu. ***Müznibâne: Günahkâra yakışır mahcubiyet içinde.

N

Nâ:** Olmayan, değil, -siz. ***Nâbûd: Yok olan, bulunmayan.

Nâ-çâr: Çâresiz. ***Nâ-dân:*** Bilgisiz, anlayışsız, ilgisiz. ***Nâ-ehil:*** Ehliyetsiz, beceriksiz, ehil olmayan. ***Nâ-gâh, : Nâ-gehân:*** Ansızın, birdenbire. ***Nâ-murâd:*** Murâdına erememiş. ***Nâ-mütenâhî:*** Sonsuz, ucu-bucağı olmayan. ***Nâ-sezâ:*** Yakışmaz, yakışıksız. ***Nâ-şâd:*** Hüzünlü, gamlı, kederli.

***Nâb-ı muhabbet:** Saf, hâlis muhabbet.

***Nâbit:** Yerden biten, yerden çıkıp büyüyen.

***Nâci:** Kurtulmuş, necât bulmuş. Cennetlik olan.

***Nâdim (Çoğul: Nâdimân):** Nedâmet etmiş, pişman.

Nağme:** Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi. ***Nağme-nevâ: Âhenkli, güzel nağme. ***Nağme-şinâs:*** Nağmeden anlayan, güzel ses ve âhengi bilen.

Nahl:** Hurma ağacı, gelinlerin odasına konan gümüş veya mumdan yapılmış süs ağacı. *Mecâzen*: Fidan gibi uzun ve zarif güzel. ***Nahl-i hırâmân: Salınarak naz ve edâ ile yürüyen, ince uzun, nârin güzel. ***Nahl-i ihlâs:*** İhlâs ağacı.

Nâib:** Vekil, birinin yerine geçen. ***Nâib-i peyamber: Peygamber vekîli.

Nâil:** Murâdına eren, ele geçiren. ***Nâil-i dârü's-selâm: Cennete nâil olan. ***Nâil-i devlet:*** Seâdete, yüksek rütbeye ulaşan. ***Nâil-i fevz ü necâ:*** Kurtuluş ve selâmete ulaşan. ***Nâil-i gufrân:*** Merhamete nâil olan, merhamete erişen. ***Nâil-i şerâfet:*** Şerefe ulaşan.

***Nâim:** Uyuyan.

Nakkâş:** Nakış yapan. Süsleyen. ***Nakş-ı câm-ı Cem: Cem'in şarap içtiği yedi madenden mâmül sihirli kadehinin nakşı. ***Nakş-ı cemâl:*** Yüz güzelliği. ***Nakş-ı eşkâl:*** Eşkâlin belirlenmesi, resmedilmesi.

Nakşibend:** Nakşibendî tarîkatının kurucusu Muhammed Bahaüddin Hazretleri'nin lâkabı. ***Nakşibendî: Nakşibend tarîkatine mensup.

***Nâlân:** İnleyen, sızlayan, figân eden.

Nâle vü zâr:** Feryad ve acı acı inleyiş. ***Nâle-i tevhîd: Tevhîd inleyişi. ***Nâlende:*** İnleyen, feryad eden, inleyici.

Na'l:** Na'lin, takunya, ayakkabı. ***Na'l-i Burak: Burak'ın na'lini. (Bkz. Burak)

Nâm:** İsim. Şan, şöhret. ***Nâmdâr: Namlı, ünlü. ***Nâm-ı ağyâr:*** Ağyarın adı. (Bkz. Ağyar) ***Nâm-ı ecdâd:*** Dedelerinin adı, şöhreti. ***Nâm-ı İslâm:*** İslâm adı. ***Nâm-ı pâk:*** Temiz, mübârek isim.

Nâme:** Mektup. ***Nâme-i cânân: Sevgilinin mektubu. ***Nâme-i muhabbet-âver:*** Muhabbet mektubu götüren.

***Nâmûs-i ekber:** Cebrâil aleyhisselâm.

Nân:** Ekmek. ***Nân-ı azîz: Saygı gösterilen ekmek. ***Nân-cû:*** Ekmek arayan. ***Nân u nevâ:*** Ekmek ve azık. ***Nân u nîmet:***

Ekmek ve nîmet.

Nâr:** Ateş, od. Cehennem. ***Nâr-feşân: Ateş saçan, âteş yayan. ***Nâr-ı aşk:*** Aşk âteşi. ***Nâr-ı cahîm, Nâr-ı cehennem,*** Cehennem âteşi. ***Nâr-ı firâk:*** Ayrılık âteşi. ***Nâr-ı füzûn:*** Artan, çoğalan âteş. ***Nâr-ı hasret:*** Hasret ateşi. ***Nâr-ı hırmân:*** Nasipsizlik, mahrumiyet âteşi. ***Nâr-ı muhabbet:*** Muhabbet âteşi. ***Nâr-ı nedâmet:*** Pişmanlık âteşi. ***Nâr-i zâr:*** İnleyiş âteşi. ***Nâristân:*** Cehennem. ***Nârullah:*** Cehennem.

***Nâs:** İnsanlar.

***Nasb olmak:** Tayin olmak.

Nâsır:** Yardımcı, yardım eden. ***Nâsır-ı Hassan: Peygamber Efendimiz'in şâiri Hassân'ın yardımcısı. ***Nâsır-ı Mutlak:*** Mutlak yardımcı. Allah.

***Nâsî:** Unutan.

***Nâsiha:** Nasihat eden, öğüt veren.

***Nasîr:** Nusret eden, yardımcı.

***Nasrun minallah:** Saf sûresinin 13. âyet-i kerîmesinden "yardım Allah'dandır" anlamına gelen bir bölüm.

***Nass-ı kat'î:** Tartışılmaz, kesin hüküm.

Nâşir:** Yayan, dağıtan. ***Nâşir-i bû-müşg-i bâr: Misk kokusu yayan. ***Naşir-i ders-i aref:*** Aref dersini yayan. (Bkz. Ders-i aref) ***Nâşir-i feyz-i feyyâz-ı mutlak:*** Allahü Teâlâ'nın feyzini dağıtan, yayan. ***Nâşir-i feyz-i Hudâ:*** Allahü Teâlâ'nın feyzini neşreden, dağıtan. ***Nâşir-i feyz-i Muhammed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin feyzini neşreden, dağıtan. ***Nâşir-i feyz-i Samedî:*** Allahü Teâlâ'nın feyzini neşreden, dağıtan. ***Nâşir-i hidâyet:*** Hidâyet yayan. Etrafına doğru ve hakîkat aydınlığını yayan. ***Nâşir-i irfân:*** İrfân dağıtan, yayan. ***Nâşir-i nûr:*** Nur dağıtan.

***Na't-ı Habîb-i Rahmân, Na't-ı peygamber, Na't-ı Resulullah:** Peygamber Efendimiz için yazılan manzum methiye.

***Nâtık:** Konuşan.

***Nâtüvân:** Zayıf, kuvvetsiz.

Nâveg:** Ok. ***Nâveg-i gazâ: Gazâ oku. ***Nâveg-i müjgân:*** Kirpik oku. Kirpiğin oka benzeyen her bir teli. ***Nâveg-i müjgân-ı dilber:*** Sevgilinin kirpiklerinin oku.

Nây, Ney:** Üflenerek çalınan nefesli bir çalgı âleti. *Tasavvufta:* Esas vatanı olan ruhlar ve kudsîler âleminden ayrılarak bu dünyaya gelen insanın ruhû. Mürşid-i kâmil. ***Nây-ı aref: Aref neyi. (Bkz. Ders-i men aref). ***Nây-ı aşk:*** Aşk neyi. ***Nây-ı dil:*** Gönül neyi. ***Nây-ı ezel:*** Ezel neyi. ***Nây-ı muhabbet:*** Muhabbet neyi. ***Nây-ı sehâvet***: Cömertlik neyi. ***Nây-i Muhammed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin neyi. ***Neyistân:*** Ney bahçesi, kamışlık. Asıl dünya. **Neyzen:** Ney üfleyen.

***Nâz:** Cilve, işve, şîve. Bir şeyi beğenmiyormuş gibi gözükme. *Tasavvufta:* Maşukun

dertli ve mahzûn âşıkına güç vermesi, veya onu bilmezlikten gelmesi. ***Nâz-bâz:*** Naz eden, nazlı. ***Nâz-endâz:*** Nâz yapan. ***Nâz-perdâz:*** Nazlanan. ***Nâz-nümâyiş:*** Nazlı. ***Nâz u niyâz-ı ehl-i derd:*** Dert ehlinin nâz ve niyâzı.(Bkz. Derd)

Nazar:** Bakmak, bakış. *Tasavvufta:* Mürşid-i kâmillerin sâliklerine bakışı ki, bu bakış onların gönüllerini feyz ile doldurur, mânen terakkîlerine vesîle olur. Bu nazarın eğitimci ve yetiştirici bir özelliği olduğu için "velîler müridlerini kaplumbağanın yavrularını yetiştirmeleri gibi yetiştirirler" denmiştir. ***Nazar-bâz: Nazar eden, bakan. ***Nazar ber-kadem:*** Önüne bakmak, ayakların üzerine bakmak. *Tasavvufta:* Nakşîlikte kalb huzûru bozulmasın diye sâlike lüzumsuz bakışlardan sakınarak önüne bakması tavsiye edilir. ***Nazar-dâr:*** Bakan, itibar eden. ***Nazar-endâz:*** Göz atan, bakan. ***Nazargâh:*** Nazar edilen yer. ***Nazargâh-ı Hudâ, Nazargâh-ı İlâhî, Nazargeh-i Hak:*** Allah'ın baktığı, nazar ettiği yer. Mü'minin kalbi. ***Nazar-ı kudsî:*** Mukaddes, kutsal nazar. ***Nazar-ı merhamet:*** Merhamet nazarı. ***Nazar-ı rahmet:*** Rahmet nazarı.

Nâzır (Çoğul: Nâzırân)**:* Nazar eden, nezâret eden, bakan, gözeten. ***Nâzır-ı dergâh: Dergâhı gözleyen. ***Nâzır-ı dergâh-ı Mevlâ:*** Allah'ın dergâhını gözleyen.

***Nazîr:** Benzer, eş.

Nazm:** Vezinli, ölçülü söz dizeleri. ***Nazm-ı nisâr: Şiir yazmak.

***Necâbet:** Soyluluk, soy temizliği.

***Necât:** Kurtuluş, selâmet.

Necm:** Yıldız. ***Necm-i belâ: Belâ yıldızı. ***Necm-i hidâyet, Necm-i hüdâ:*** Hidâyet yıldızı. ***Necm-i Mîrâc:*** Mîrâç yıldızı. ***Necm-i seâdet:*** Seâdet yıldızı. ***Necm-i seher:*** Seher yıldızı. ***Necm-i seher-âsâ:*** Seher yıldızı gibi.

***Necmüddin Kübrâ:** M. 12-13. asırda yaşamış İran'lı mutasavvıfların en mühim şahsiyetlerinden biridir. 540/1145 senesinde dünyaya gelmiştir. Harzem'de Moğol istilâsı üzerine kâfirlerle cihâd etmiş ve 618/1221 senesinde şehâdet mertebesine ulaşmıştır.

***Nedâmet:** Pişmanlık.

Nedîm:** Meclis arkadaşı, sohbet arkadaşı. ***Nedîm-i aşk-ı Hudâ: İlâhî aşk meclisinin nedîmi. ***Nedîm-i câvidân:*** Daimî sohbet arkadaşı.

Nefha:** Güzel koku, yayılan hoş koku, esinti. *Tasavvufta:* Velîlerden yayılan râyiha, ermişlerin kutsal nefesleri. ***Nefha-i ney: Ney nefesi, sesi. (Bkz. Nây)

***Nefs:** Cân, rûh. Benlik. Aşağı duygular. Bir şeyin içi, kendisi, merkezi. *Tasavvufta:* Kulun kötü huyları ve çirkin vasıfları. Kötü his ve huyların mahalli olan latîfe, cism-i latîf. Bu anlamdaki nefs kişi-

nin en büyük düşmanı olduğundan onu ezmek, kırmak ve mücâhede kılıcı ile katletmek gerekir. Bunun için riyâzet yapılır. Çile çıkarılır. ***Nefs-i bedter:*** Pek kötü nefis. ***Nefs-i emmâre:*** İnsanı, hissî zevk ve lezzete sevkeden nefis ve şehvet. Kulun kötü huyları ve çirkin vasıfları, kötü his ve huyların mahalli olan latîfe. Bu anlamdaki nefs kişinin en büyük düşmanı olduğundan onu ezmek ve mücâhede kılıcı ile katletmek gerekir. ***Nefs-i Erzurum:*** Erzurum'un içi, merkezi. ***Nefs-i Hasankale:*** Hasankale'nin içi, merkezi.

Nefy etmek:** Sürgün etmek. ***Nefy ü isbât: "Lâ ilâhe illallah" kelimesi. "Lâ ilâhe" derken, hak olmayan mâbûdlar nefyedilir, "illallah" ile de Hak olan mâbûdun yalnız Allah olduğu isbât edilir. Beşerî sıfatların Allahü Teâlâ'nın zâtında yok olmasına nefy, Hakk'a has sıfatların zâtında bâkî olmasına isbât denir.

Neher:** Nehir, ırmak. Genişlik, bolluk. ***Nehr-i dalâl: Dalâlet nehri. ***Nehr-i füyûzât:*** Feyizlerin nehri. ***Nehr-i hayat:*** Hayat nehri. ***Nehr-i hikmet:*** Hikmet denizi. ***Nehr-i himmet:*** Himmet nehri. ***Nehr-i hûn:*** Kan nehri. ***Nehr-i ısyan:*** İtaatsizlik nehri. Günah nehri. ***Nehr-i Müddessir:*** Müddessir nehri. El-Müddessir Kur'ân-ı Kerim'in 74. sûresidir. Allah Teâlâ bu sûrede Peygamber Efendimiz "ey Müddessir" yâni "ey bürünüp sarınan (Resûlüm)" şeklinde hitapla sözlerine başlamaktadır. ***Nehr-i selsebil:*** Selsebil nehri. (Bkz. Selsebil) ***Nehr-i tecellâ:*** Tecellî nehri. ***Nehr ü bahir:*** Nehir ve deniz.

***Nemâ:** Besin, gıda. Artma, çoğalma, büyüme.

Nem-i lâl:** Dudağın nemi. ***Nemveş: Nem gibi.

***Nemrûd:** Bâbil'in kurucusu kabul edilen hükümdar. Hz. İbrahim'i âteşe attırmıştır. M.Ö. 2640 yıllarında yaşamıştır. Doğru telaffuzu Nimrûd şeklindedir.

Ner:** Erkek. ***Ner-arslan: Erkek arslan.

***Nergis:** Sarı, beyaz renkte çiçek. Sevgilinin yüzü nergise benzetilir. Üzgün ve şehlâ bakar. Bu bakışta hicran ve bekleyiş ifâdesi vardır.

***Nesim Efendi:** Hz. Pir Muhammed Küfrevî'nin torunu, Şeyh Abdulbâkî Efendi'nin büyük oğludur. 1950 yılında vefât etmiştir. Bitlis'te Hz. Pir'in türbesine defnedilmiştir. Cesim Efendi'nin babasıdır.

Nesîm:** Hafif rüzgâr. Dîvan şiirinde nesîm, sevgilinin kokusunu taşımaktadır. Sevgilinin mahallesine gider-gelir. Bu bakımdan bir haberci kabul edilir ve âşık, nesîm ile sevgilisinden haber alır. Seher ve sabah vakti eser. ***Nesîm-i bâd-ı seher: Seher yelinin esintisi. ***Nesîm-i feyz-âver:*** Feyiz getiren seher yeli. ***Nesîm-i feyz-i Rabbânî:*** İlâhî feyzin seher yeli. ***Nesîm-i hidâyet:*** Hidâyet rüzgârı. ***Nesîm-i kurb-i ak-***

des: En mübârek olanın yakınlık rüzgarı. ***Nesîm-i Küfrevî:*** Küfrevî'nin kokusunu taşıyan seher rüzgârı.

***Nesl-i pâk:** Soyu temiz ve mübârek.

***Nesnâs:** Yarı insan şeklindeki efsânevî bir hayvan.

Neşe:** Gönülde duyulan ve dışa vuran ferahlık hâli. Bazı güzel durumların insanda uyandırdığı mânevî zevk, neşve. ***Neşe-i kevser-i cân: Cân kevserinin neşesi. ***Neşe-i şevk-ı şerâb-ı lâ-yezâl:*** Ölümsüzlük şarabının şevkıyle oluşan neşe.

Neşreylemek:** Yaymak, dağıtmak. ***Neşr-i feyz-i Hak: Hak feyzinin yayılması. ***Neşr-i füyûzât-ı dil:*** Gönül feyizlerinin yayılması. ***Neşr-i züvvâr:*** Ziyaretçilerin dağılması, yayılması.

***Neşve:** Bâzı İlâhî hallerin insanda uyandırdığı mânevî zevk.

Nevâ:** Azık, rızık. Ses, nağme. ***Nevâ-yı nây: Neyin sesi, sadâsı. ***Nevâ-yı nây-ı aşk:*** Aşk neyinin sesi. ***Nevâ-yı nây-ı dil:*** Gönül neyinin sesi. ***Nevâ-yı zevk-i rûhânî:*** Rûhânî zevkin nevâsı, gıdâsı.

***Nevâkıs:** Nâkıslar, noksanlar, eksikler.

***Nevâl:** Bahşiş, kısmet, nasip.Yiyecek-içecek.

Nevâz**:* Okşayan, okşayıcı mânâlarıyla kelimelere eklenir. ***Nevâziş: Okşama, gönül alma iltifat.

Nev:** Yeni. ***Nev-bâde: Taze bâde. (Bkz. Bâde) ***Nev-be-nev:*** Yeniden yeniye, tazeden tazeye. ***Nev-civân:*** Körpe genç, delikanlı. ***Nev-kamer:*** Yeni ay, hilâl. ***Nevres, Nevreste:*** Yeni bitmiş, yeni yetişmiş, yeni meydana gelmiş, taze, körpe. ***Nev-resîd, Nev-resîde:*** Yeni yetişmiş. Taze, genç. ***Nev-sâkî:*** Yeni, genç sâkî. ***Nev-şân:*** Yeni hâl.

***Nevbet:** Sıra ile görülen iş.

Nevm:** Uyku. ***Nevm-i nâim: Uyuyanın uykusu.

***Ney:** (Bkz. Nay)

Neyyir:** Parlak, nurlu. ***Neyyir-i a'zam: Güneş. ***Neyyir-i a'zam-ı eflâk-i şefaat:*** Şefaat semâlarının güneşi. ***Neyyir-i a'zam-ı isti'lâ:*** Her yeri kaplıyan güneş. ***Neyyir-i kubbe-i risâlet:*** Risâlet kubbesinin güneşi. ***Neyyir-i muazzam:*** Güneş. ***Neyyir-i nüh-felek:*** Dokuz feleğin güneşi.

Nezâre:** Bakma, seyir, temaşâ. ***Nezzâr: Bakan, seyreden.

***Ni'al:** Ayakkabı, pabuç.

***Niam-ı İlâhiyye:** İlâhî nîmetler.

***Nidâ:** Seslenmek.

***Nigâh:** Bakış, bakma.

Nigâr:** Resim gibi güzel sevgili. ***Nigâristan: Sevgilinin diyârı.

***Nigerân:** Bakıveren, bakıcı, bakakalan, bakan.

***Nihad Efendi:** 1327/1909 târihinde Erzurum'un Hasankale ilçesinde dünyaya gelmiştir, ilkokul mezunu olup manifaturacılık ve terzilik ile meşgul olmuştur. Yaklaşık

1926 târihinde genç yaşta iken Efe Hazretleri ile tanışan Nihad Efendi 28 Mart 1989 târihinde vefât etmiştir. Kabri Erzurum Asrî Mezarlığı'ndadır.

Nihâl:** Fidan. Fidan gibi tâze ve düzgün vücutlu sevgili. ***Nihâl-i gülbün: Gül fidanı. ***Nihâl-i gülbün-i dil:*** Gönlün gül fidanı.

***Nihân:** Gizli, saklı, bulunmayan, görünmeyen. Sır.

***Nihâyât:** Sonlar, Nihâyetler.

***Nikāb:** Peçe, yüz örtüsü.

***Nıkmet:** Ağır ceza.

***Nîk-nâm:** İyi adlı, iyi ünlü.

Nîm:** Yarım, yarı. ***Nîm-nazar, Nîm-nigâh: Yarım bakış. Göz ucuyla bakış. ***Nîm-nigâh-ı dilber:*** Sevgilinin göz ucuyla bakışı.

Nîmet:** Lutuf eseri olan iyilik, ihsan, bağış. ***Nîmet-i bâkî: Sürekli, kalıcı nîmet. ***Nîmet-i uzmâ:*** En büyük nîmet. ***Nîmet-i uzmâ-yı Hak:*** Hakk'ın en büyük nîmeti. ***Nîmet-şinâs:*** İyilikbilir.

***Nîrân:** Cehennem, âteş.

***Nisa:** Kadınlar

***Nisbet-i rahmet:** Rahmete kıyas (etmek).

Nisvân:** Kadınlar. ***Nisvân-ı zemân: Zamanın kadınları.

***Nişân-ı cinân:** Cennetlerin nişânı.

***Nitâk:** Kemer, kuşak.

***Niyâm:** Uykuda olanlar, uyuyanlar.

Niyâz:** Yalvarma, yakarma, duâ, ihtiyaç, muhtaçlık. ***Niyâz-dâr (Çoğul: Niyâz-dârân): Niyâz eden, yalvaran. ***Niyâzgâh:*** Yalvarma, yakarma, duâ yeri. ***Niyâz-hân:*** Niyâz eden, yalvaran. ***Niyâz-mend (Çoğul: Niyâz-mendân):*** Yalvaran. ***Niyâz-mendân-ı rahmet:*** Rahmet niyaz edenler.

***Nizâm-ı kâinât:** Âlemin düzeni.

***Noksân-ı cîrân:** Komşuların ihtiyacı, eksiği.

Nokta-i dil:** Gönlün noktası. (Bkz. Sırr-ı süveydâ). ***Nokta-i süveydâ: Süveydâ noktası. (Bkz. Sırrı-ı süveydâ)

***N'oliser:** Ne olmakta.

***Nu'mân:** İmâm-ı A'zam Hazretleri'nin adı, Nu'man b. Sabit.

Nûh (A.S.):** Kur'ân-ı Kerîm'de kendisine vahiy indirilen, ümmetini tevbe ve istiğfâra davet için gönderilen ilk peygamber olarak zikredilmektedir. İnsanlığın ikinci atası olarak bilinir. ***Nûh neciyyullah: Allah Teâlâ'nın tufandan kurtardığı Nuh aleyhisselâm. ***Nûh-i necî:*** Tufandan kurtulan Nuh aleyhisselâm.

Nukûşât:** Nakışlar, resimler. ***Nukûşât-ı cihân: Dünyanın nakışları, süsleri. ***Nukûş-i ekvân:*** Âlemlerin, varlıkların nakşı. ***Nukûş-i eşyâ (Çoğul: Nukûşât-ı eşyâ):*** Eşyânın nakşı.

Nûr:** Işık, şûle, Allah'ın isimlerindendir. ***Nûrânî: Nurlu, ı-

şıklı. ***Nûr-ârâ:*** Nur bezeği. ***Nûr-âsumân:*** Gökyüzü aydınlığı. ***Nûr-cemâl, Nûr-i cemâl:*** Cemâl nûru. (Bkz. Cemâl) ***Nûr-cemâl-i Muhammed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin yüzünün nûru. ***Nûr-civâr-ı Muhammed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin nurlu komşuluğu. ***Nûr-dirâz:*** Nûru sürekli, devam eden, uzayan. Baştan aşağıya nur. ***Nûr-efşân, Nûr-feşân:*** Nur saçan. ***Nûr-i ahyâr:*** Hayırlıların nuru. ***Nûr-i âlî-şân:*** Şânı yüce nur. ***Nûr-i aref:*** Aref nûru. (Bkz. Ders-i men aref) ***Nûr-i atâ:*** Bağışlanan, verilen nur. ***Nûr-i âyine-i cemâl-i cânân:*** Sevgilinin güzellik aynasının nûru. ***Nûr-i ayn-i Muhammed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin gözünün nûru. ***Nûr-i bahr-i tevhîd:*** Tevhîd denizinin nûru. ***Nûr-i basar:*** Göz nûru, sevgili. **Nûr-i basîret:** Basîret nûru. (Bkz.Basîret) ***Nûr-i cân:*** Cân nûru. ***Nûr-i cânân:*** Sevgilinin nûru. ***Nûr-i cemâl-i dilber:*** Sevgilinin güzelliğinin nûru. ***Nûr-i cemâlin cîmi*:** (Bkz. Cim-cemâl) ***Nûr-i cemîl:*** Güzel nur. ***Nûr-i çeşm-i etkıyâ:*** Allah korkusuyla günah işlemekten çekinenlerin gözünün nûru. ***Nûr-i çeşm-i evliyâ:*** Evliyânın gözünün nûru. ***Nûr-i dîdâr:*** Dîdâr nûru. (Bkz.Dîdâr) ***Nûr-i dîdâr-ı dilârâ:*** Gönle hoş gelen sevgilinin yüzünün nûru. ***Nûr-i dîdâr-ı Huseyn:*** Hüseyin'in yüzünün nûru. ***Nûr-i dîdâr-ı yâr:*** Sevgilinin yüzünün nûru. ***Nûr-i dîde:*** Göz nûru. ***Nûr-i dil:*** Kalp nûru. ***Nûr-i dirâyet:*** Akıl nûru. ***Nûr-i dürr-i tevhîd:*** Tevhîd incisinin nûru. ***Nûr-i dü-serâ:*** İki âlemin nûru. ***Nûr-i ebsâr:*** Gözlerin nûru, sevilen şeyler. ***Nûr-i Ehad:*** Bir olan Allah' ın nûru. ***Nûr-i ezel*:** Ezel nûru. ***Nûr-i ferâset:*** Ferâset nûru. ***Nûr-i fürûzân:*** Parlayan nur. ***Nûr-i Hemedânî:*** Yusuf Hemedânî'nin nûru. ***Nûr-i hidâyât, Nûr-i hüdâ:*** Hidâyetler nûru. ***Nûr-i hidâyât-ı Hak:*** Hakk'ın hidâyetlerinin nûru. ***Nûr-i Hudâ:*** Allah'ın nûru. ***Nûr-i ibret:*** İbret nûru. ***Nûr-i İlâhî:*** İlâhî nur. ***Nûr-i irfân:*** İrfân nûru. ***Nûr-i Kibriyâ:*** Ululuk yalnız kendisine mahsûs olan Allah'ın nûru. ***Nûr-i mahz:*** Mücerred nur, sırf nur, sâde nur. ***Nûr-i mânevî:*** Mânevî nûr. ***Nûr-i mârifet:*** Mârifet nûru. ***Nûr-i Mennân:*** Kullarına ihsanda bulunan Allah'ın nûru. ***Nûr-i muallâ:*** Yüce nur. ***Nûr-i muhtâr-i Hudâ:*** Allah'ın seçtiği Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin nûru. ***Nûr-i mübîn:*** Hakkı batılı belli eden nûr. ***Nûr-i mücellâ:*** Parlak, cilalı nûr. ***Nûr-i mücessem:*** Cisme bürünmüş nûr. ***Nûr-i Mürtezâ:*** Beğenilip seçilmişin (Hz. Ali) nûru. ***Nûr-i nübüvvet:*** Peygamberlik nûru. ***Nûr-i nümâyiş:*** Nur görünüşlü. ***Nûr-i ruh:*** Yanağın nûru, parıltısı. ***Nûristân:*** Nur dolu, nur bahçesi. ***Nûr-i şem'adan:*** Şamdanın nûru. ***Nûr-i Teâlâ:*** Allahü Teâlâ'nın nûru. ***Nûr-i tecellâ, Nûr-i tecellî:*** Tecellî nûru. (Bkz.Tecellî). ***Nûr-i***

tecellâ-yı Hudâ: Allah' ın tecellî nûru. (Bkz.Tecellî). ***Nûr-i tecellî-i zât-ı İlâhî:*** Allahü Teâlâ'nın zâtının tecellî nûru. (Bkz.Tecellî). ***Nûr-i vahdet-i İlâhî:*** İlâhî vahdet nûru. ***Nûr-i vâlâ:*** Yüce nûr. ***Nûr-i velâ:*** Velâyet nûru. (Bkz. Velâyet) ***Nûr-i verâ:*** Takva nûru. ***Nûr-i Yezdân:***Allah'ın nûru. ***Nûr-i zemân:*** Zamanın nûru. ***Nûr-i zıyâ:*** Işığın nûru. ***Nûr-i zî-şân:*** Şanlı nûr. ***Nûr-pervâz:*** Uçan nur. ***Nûr-peyker:*** Nur yüzlü. ***Nûru'l-mecâlis:*** Meclislerin nûru.

***Nurullah Paşa:** Aslen Kağızmanlı olup 1960 lı yıllarda 80-85 yaşlarında vefat etmiştir. Kabri Dumlu'dadır. İri cüsseli, yakışıklı, nûranî çehreli, cesûr ve gayretli bir zattır. Kurân-ı Kerim'in yasaklandığı dönemde, hiç kimseden çekinmeden Kur'ân eğitimine devam etmiştir. Efe Hazretleri'ne mensuptur.

***Nush:** Nasîhat verme, öğüt.

***Nusret Efendi:** 1909'da Erzurum'da doğmuştur. Efe Hazretleri'nin Dinarkom'u teşriflerinde kendisiyle tanışmış ve ona intisâb etmiştir. Sesinin güzel olması dolayısıyla Efe Hazretleri'nin gazelhânı olmuştur. Nusret Efendi, 1973 yılında Erzurum'da vefât etmiş ve Erzurum Asrî Mezarlığı'na defnedilmiştir.

Nusret:** Yardım. ***Nusret-i Deyyân: Mükâfatlandıran-cezalandıran Allah'ın yardımı. ***Nusret-i Mevlâ, Nusret-i Rab, Nusretullah:*** Mevlâ'nın yardımı. ***Nusret-i şer-'i şerîf:*** Kutsal şerîatin yardımı.

Nûş:** İçmek. ***Nûş-i hamr-i vahdet: Vahdet şarabını içmek.

Nutk:** Söz, konuşma, kelâm. ***Nutk-ı dervîşân: Dervişlerin konuşması, sözü. ***Nutk-i eşyâ:*** Eşyânın konuşması, dili.

***Nücûm:** Yıldızlar.

***Nüh-felek, Nüh-tâk**: Dokuz kat gök.

Nükûşât:** Nakışlar, resimler. ***Nükûş-i ekvân: Varlıklar âleminin nakışları. ***Nükûş-i zevrâk-ı zevk:*** Zevk kayığının nakışları.

***Nümâyân:** Âşikâr, parlayan, görünür.

***Nümâyiş:** Görünüş, gösteriş.

***Nüsha-i Kübra:** Büyük âlem. *Tasavvufta:* İnsan. Kâinat küçük âlem, insan ise büyük âlem olarak vasfedilir.

Nüzûl:** İniş, inmek. ***Nüzûl-i feyz-i İlâhî: İlâhî feyzin inişi. ***Nüzûl-i Hazreti Kur'ânî:*** Yüce Kur'ân'ın inmesi. ***Nüzûl-i merhametgâh:*** Merhamet mahalline (İlâhi rahmetin) inişi. ***Nüzûl-i rahmet-i Rahmân:*** Rahmân olan Allah'ın rahmetinin inişi.

O

Od:** Ateş. *Mecâzen*: Aşk, ayrılık, hasret vb. duyguların yakıcı etkisi. ***Odhâne: Ateş evi.

***Osmân-ı Zinnûreyn:** M. 577 târihinde Mekke'de dünyaya gelmiştir. Peygamber Efendimiz'in damadı ve ü-

çüncü halîfesidir. 82 yaşında iken (M. 659) târihinde Medine-i Münevvere'de şehid edilmiştir. Kabri Cennet-i Bâkî kabristanındadır.

Ö

***Ömer (Hacı Ömer Boybeyli):** Efe Hazretleri'nin müridlerindendir.

P

Pâ, Pây:** Ayak. ***Pâ-bende, Pâ-beste: Ayağı bağlı. ***Pâ-mâl, Pây-mâl:*** Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.

***Pâc:** Sermâye.

Pâdişâh, Pâdişeh:** Büyük hükümdâr. *Mecâzen*: Gönle hükmeden sevgili. ***Pâdişâh-ı âlem-ârâ: Âlemi süsleyen pâdişah. ***Pâdişeh-i devrân:*** Zamânın pâdişahı. ***Pâdişeh-i her dü-serâ:*** Her iki cihânın padişâhı, dünyâ ve âhiret pâdişâhı. Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem. ***Pâdişeh-i kişver-i rfân:*** İrfân ülkesinin pâdişahı. ***Pâdişeh-i mânâ:*** Mâna padişahı.

***Pâk-i zamîr:** İçi temiz, duru.

Palan:_Eşeklere,_ atlara vurulan, kaşsız enli ve yumuşak bir semer çeşidi.

Pâre:** Parça. ***Pârelenmek: Parçalanmak.

***Parpara:** Göz alıcı parlaklık ve câzibe.

***Pâyân:** Son, sonuç, nihâyet.

***Pây-dâr:** İyice yerleşmiş, sağlam, devamlı, sürekli.

Peder-i âlî-şân:** Çok değerli baba. ***Peder ü mâder: Anne ve baba.

***Pejmürde:** Eski, yırtık, dağınık, süflî, perîşân.

Penâh, Penâhgâh:** Sığınacak yer, sığınak. ***Penâh-ı dîn: Dînin sığınağı.

***Pençe-i bu kahr-ı aşk:** Aşkın bu kahr pençesi.

***Pend:** Nasihat, öğüt.

Per:** Kanat. (Daha çok aynı anlamdaki bâl ile birlikte kullanılır.) ***Per-i Cibrîl: Cebrâil aleyhisselâm'ın kanadı. ***Per-i himmet:*** Himmet kanadı. ***Per-i muhabbet:*** Muhabbet kanadı. ***Per-i pervâz:*** Uçan kanat, süratli uçmaktan kinâye. ***Per-i pervâne-i ihsân:*** İhsân kelebeğinin kanadı. ***Per-i pervâz-ı muhabbet:*** Muhabbetin uçan kanadı. ***Per-i sinek:*** Sineğin kanadı. ***Per-i sünbül:*** Sünbül yaprağı.

Perî:** Güzel yüzlü. Sevgili. ***Perî peyker: Peri yüzlü, çok güzel çehreli. ***Perî-peyker-i uşşâk:*** Aşıkların çok güzel çehresi. ***Perî-rû:*** Peri yüzlü, çok güzel. ***Perî-veş:*** Peri gibi, çok güzel.

***Perâkende:** Dağınık, darmadağın.

Perde:** *Tasavvufta:* Kulun Cenâb-ı Hak'la alış verişine ve râbıtasına engel olan düşünce, duygu ***Perde-endâz: Perde atan, utanmayan. ***Perde-i ayn:*** Göz perdesi, göz kapağı. ***Perde-i esrâr:*** Sır perdesi. ***Perde-i perdâz:*** Örten, gizle-

yen. Perde. ***Perde-i perîşân:*** Perîşân perde. Acınacak durum. Perîşân kılık. ***Perde-i settâr:*** Örten, örtücü perde. Allah Teâlâ'nın günahları örten perdesi. ***Perde-i uşşâk:*** Âşıkların perdesi. ***Perde-i vâlâ:*** Yüce perde. ***Perde-keş:*** Perde çeken. Örten.

Pertev:** Işık, parlaklık, yalım. ***Pertev-i nûr-i cemâl: Güzellik nûrunun aydınlığı, parlaklığı.

***Pervâ:** Korku,çekinme.

Pervâne:** Işığın etrafında dönmeyi seven gece kelebeği, kepenek. ***Pervâne-tek, Pervâne-veş: Pervâne gibi.

***Pervâz:** Uçma, uçuş.

Perver, Perverd (Çoğul: Perverdigān):** Besleyen, yetiştiren, koruyan, terbiye eden, seven. ***Perverdigār: Bütün yaratıkları besleyen, terbiye eden, rızıklandıran, Allah. ***Perver-i aşk:*** Aşkın büyüttüğü, yetiştirdiği, beslediği. ***Perver-i aşk-ı Hudâ:*** Allahü Teâlâ'nın aşkıyla gıdâlanıp yetişen. ***Perver-i bahr-i hüdâ:*** Hidâyet denizinin yetiştirdiği. ***Perver-i Muhammed:*** Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin kucağında yetişen Hz. Hüseyin. ***Perver-i nev-reste:*** Yeni biteni, yeni doğanı büyütüp, besleyen. ***Perver-i pervâz:*** Uçmayı seven.

Perveriş:** Besleyiş, besleme, beslenme, terbiye etme, yetiştirme, yetiştirilme, ilerleme. ***Perveriş-dil: Gönlün yetiştirdiği.

***Peşîman:** Pişman.

***Peyâmber:** Haber getiren, peygamber.

***Peydâ:** Âşikâr, zâhir.

***Peykân:** Ok ucundaki sivri demir.

Peyker:** Yüz, surat. ***Peyker-i perî: Perinin yüzü.

***Peyk-i ecel:** Ecel habercisi, Azrâil aleyhisselâm.

Peymâne:** Dolu kadeh. *Tasavvufta:* Arifin kalbi. ***Peymâne-i aşk: Aşk kadehi. ***Peymâne-i himmet:*** Himmet kadehi. ***Peymâne-i kudret:*** Kudret kadehi. ***Peymâne-keşân:*** İçki içenler. ***Peymâne-veş:*** Şarap dolu kadeh gibi. ***Peymâne-i vahdet:*** Vahdet kadehi.

Peyrev:** Arkası sıra giden, izinden giden, uyan. ***Peyrev-i Hayder: Hz. Ali'nin arkasından giden. ***Peyrev-i şeytân:*** Şeytanın peşi sıra giden.

***Peyvend:** Bağ, ilgi.

***Peyveste:** Ulaşmış, bitişik.

***Pinhân:** Gizli, saklı, örtülü.

Pîr** ***(Çoğul: Pîrân): Yaşlı, ihtiyar. *Tasavvufta:* Bir tarîkatin kurucusu. Aşk şarabını sunan kâmil mürşit. ***Pîre-zen:*** Kocakarı, acûze. ***Pîr-i akdes:*** En kudsî, en kutlu pîr. ***Pîr-i âlî-şân:*** Şânı yüce pîr. ***Pîr-i hatîr:*** Şân, şeref sâhibi ulu pîr. ***Pîr-i Hemedânî:*** (Bkz. Yusuf Hemedânî) ***Pîr-i İncîr-i Fağnevî:*** (Bkz. Mahmûd İncîr-i Fağnevî) ***Pîr-i Küfrevî:*** (Bkz. Muhammed Küfrevî) ***Pîr-i mugān:*** Şeyh, mürşid. ***Pîr-i pîrân:*** Pîrlerin pîri. ***Pîr-i***

Rufâî: (Bkz. Ahmede'r-Rifâî) ***Pîr-i rûşen-zamîr:*** İçi aydın, kalbi parlak mürşit. ***Pîr-i tarîk, Pîr-i tarîkat:*** Tarîkatın ilk kurucusu. Şeyh,mürşid.

Pîş, *Pîşegâh, Pîşegeh, Pîşgâh: Ön, ön taraf, huzur, yüce kat. ***Pîş-i hâr:*** Eşeğin önü.

***Pîşe:** Huy, alışkanlık, şiar, meslek.

Pîşrev:** Önden giden. ***Pişrev-i mü'minîn: Mü'minlerin öncüsü.

***Piyâde:** Yaya.

***Piyâle:** Kadeh, şarap bardağı. *Tasavvufta:* Sevgili, yâr. Âlemdeki her zerre bir piyâle olup ârif kişi bu piyâlelerden mârifet şarabını içer.

***Puhte:** Pişmiş. *Mecâzen*: Olgun, kâmil.

***Pûyende:** Koşan, seğirten.

Pür:** Dolu, lebâleb. ***Pür-bahâ: Çok kıymetli, değerli. ***Pür-keder:*** Keder ve üzüntü dolu. ***Pür-nûr:*** Nur dolu. ***Pür-safâ:*** Safâ dolu. ***Pür-seâdet:*** Seâdet dolu.

***Pür-gem (Per-gem):** İşsiz, güçsüz, dünya alâkalarından boşalmış.

***Püşt ü penâh:** Arka, yardımcı, sığınak, dayanak.

R

Rabb:** Bütün mahlukātı yetiştiren, kayıran, besleyen, terbiye eden Allah**.** ***Rabbenâ ente's-selâm minke's-selâm/ Es-selâm li'l-mü'minîn hayru'l-kelâm: Ey Rabbimiz sen Selâm'sın ve selâm sendendir. Sözlerin en hayırlısı olan selâm bütün mü'minler içindir. Rab. ***Rabb-i Mu'în:*** Mu'în olan, yardım eden Rab. ***Rabbü'l-âlemin:*** Âlemlerin Rabbi. ***Rabbü Lâ-yenâm:*** Kendisinde uyuklama olmayan. ***Rabbü'l-enâm:*** Bütün varlıkların Rabbi. ***Rabbüke feterdâ:*** Duhâ sûresi 5. âyet-i celîle "Ve lesevfe yu'tîke Rabbüke feterdâ", "pek yakında Rabb'in sana verecek de hoşnut olacaksın". (Bkz. Mübeşşer-i feterdâ).

Rabt:** Bağlanma, bağlama, iliştirme. ***Rabt-ı kalb: Kalbin bağlanması, rabt edilmesi.

Radıyallahü anhüm ve annâ:** Allahü Teâlâ onalardan ve bizden râzı olsun. ***Radıynâ kısmete'l-cebbâri fînâ: İstediğini mutlak yapan, dilediğinde muktedir olan Allahü Teâlâ'nın bizim için takdir ettiğine râzı olduk.

Râh:** Yol. Tarz. Usûl. Meslek. ***Râh-ı aşk: Aşk yolu. ***Râh-ı bâtıl:*** Bâtıl yol. ***Râh-ı besâlet:*** Bahadırlık, kahramanlık, yiğitlik yolu. ***Râh-ı cânân:*** Sevgilinin yolu. ***Râh-ı cibâl:*** Dağ yolu. ***Râh-ı derd:*** Dert yolu. ***Râh-ı Hak:*** Hakk' ın yolu. ***Râh-ı hidâyet, Râh-ı hüdâ:*** Hidâyet yolu. ***Râh-ı Kur'ân:*** Kur'ân yolu. ***Râh-ı mânâ:*** Mânâ yolu. ***Râh-ı Mevlâ, Râh-ı Rahmân:*** Rahmân olan Allah'ın yolu. Sırât-ı müstakîm. ***Râh-ı minhâc:*** Açık geniş yol. ***Râh-ı muhabbet:*** Muhabbet yolu. ***Râh-ı Muhammed:*** Muhammed sal-

lallahu aleyhi vesellemin yolu. Ehl-i sünnetin yolu. ***Râh-ı rehâ:*** Kurtuluş yolu. ***Râh-ı rızâ:*** Rızâ yolu. ***Râh-ı sefer:*** Ölümle başlayan ebedî yolculuğun gerçekleştirildiği yol. ***Râh-ı selâmet:*** Selâmet yolu. ***Râh-ı sevdâ:*** Sevdâ yolu. ***Râh-ı sırat:*** Sırat'ın yolu. Sırat Köprüsü. ***Râh-ı şerîat:*** Şerîatin yolu. ***Râh-ı yâr:*** Yâr yolu.

***Rahîm:** Esmâ-i hüsnâdandır. Merhametli, esirgeyen, koruyan, acıyan, âhirette mü'min kullarına keremiyle muamelede bulunan Allah.

***Rahmân:** Esmâ-i hüsnâdandır. Dünyada her canlıya mü'min-kâfir ayırd etmeksizin merhamet eden Allah.

Rahmet:** Acıma, esirgeme. ***Rahmeten li'l-âlemin: Âlemlere rahmet olarak. Enbiyâ Sûresi 107. âyet de "Vemâ erselnâke illâ rahmeten lilâlemîn", "Biz seni âlemlere ancak rahmet için gönderdik" buyurulmuştur. ***Rahmet-i Kibriyâ:*** Cenâb-ı Hakk'ın rahmeti. ***Rahmet-i Mennân:*** İhsânı bol, en çok nîmet veren Allah'ın rahmeti. ***Rahmet-i Rahîm:*** Rahîm olan Allah'ın merhameti. ***Rahmet-i Rahmân:*** Rahmân olan Allah'ın rahmeti. ***Rahmet-nisâr:*** Rahmet saçan. ***Rahmetullâhi aleyküm ecme'în:*** Allah'ın rahmeti hepinizin üzerine olsun.

Rahm:** Merhamet, acıma. ***Rahm-i azîm: Büyük merhamet. ***Rahm-i mâder:*** Ana rahmi. ***Rahm-i Rabbâni:*** İlâhî merhamet. ***Rahm-i Rahîm:*** Rahîm olan Allah'ın merhameti. ***Rahm-i Rahmân:*** Rahmân olan Allah'ın merhameti. ***Rahm-i resîd:*** Merhameti yetişen. ***Rahm-i yâr:*** Sevgilinin merhameti. ***Rahm-i zî-rûh:*** Rûh sâhibinin rahmi, ana rahmi.

***Rahşân:** Parlak, parlaklık.

***Râ'î:** Çoban, yöneten, önder.

***Râki':** Namazda rükû' eden.

***Rakîb:** Dâimâ görüp kontrol eden, gözeten. Esmâ-i Hüsnâ'dandır.

***Rakîb:** Aynı şeyi isteyen, aynı şeyi elde etmek için birbiriyle yarışan kişiler. Bir tür hasım. *Tasavvufta:* Sûfînin rakîbi dünya ve şeytandır. Ağyar. Aynı sevgiliye gönül veren iki âşık da birbirlerinin rakîbidir.

***Râkib:** Binici, binen, binmiş, bir nakil vâsıtasına binmiş olan.

***Rânâ:** Güzel, latîf, hoş görünen.

***Raûf u Rahmân:** Çok esirgeyen ve çok acıyan, merhamet eden Allah. Esmâ-i hüsnâdandır.

Ravza**:* Bahçe. Peygamber Efendimiz'in kabr-i seâdetlerinin bulunduğu yer. ***Ravza-i bâkî: Ebedî cennet. ***Ravza-i cân:*** Cân bahçesi. ***Ravza-i cennet, Ravza-i cinân:*** Cennet bahçesi. ***Ravza-i dârü'l-emân:*** Sığınılacak, emniyetle yaşanılacak bahçe. ***Ravza-i dil:*** Gönül bahçesi. ***Ravza-i Firdevs:*** Firdevs bahçesi, cennet. ***Ravza-i ilim:*** İlmin bahçesi. ***Ravza-i kalb:*** Kalp bahçesi. ***Ravza-i***

meyhâne: Meyhânenin bahçesi. (Bkz. Meyhâne) ***Ravza-i Muhammed, Ravza-i Resûlullah:*** Resûlullah Efendimizin kabr-i şerîfinin bulunduğu yer. ***Ravza-i mücellâ:*** Güzelliklerin yansıdığı bahçe. *Tasavvufta:* İlâhî tecellîlerin güzelliği ile bezenmiş, nûruyla aydınlık gönül. İnsan-ı Kâmil'in kalbi. O gönül bahçesini ziyaret edenler safâ bulurlar. ***Ravza-i pâk-i Muhammed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin tertemiz ravzası. ***Ravza-i ra'nâ:*** Latîf, güzel bahçe. ***Ravza-i Rıdvân:*** Cennet, rızâ cenneti. ***Ravza-i seâdet:*** Seâdet bahçesi. ***Ravza-i Sidre:*** Sidre'nin bahçesi. (Bkz. Sidre) ***Ravza-i tecellâ:*** Tecellî bahçesi. (Bkz. Tecellî) ***Ravza-i visâlî:*** Sevenlerin birbirleriyle buluştukları bahçe.

***Râygân:** Zahmetsiz ele geçen şey, karşılığı verilmeksizin elde edilen şey. Parasız. Bol.

Râz:** Sır, gizli tutulan şey. ***Râz-ı dil: Gönül sırrı.

Re's:** Baş, kafa. ***Re's-i devlet: Devlet başkanı. ***Re's-i hitâb:*** Sözün başı.

***Rebîu'l-evvel:** Arabî ayların üçüncüsü.

***Recâ:** İstek, dilek, yalvarma, umma.

Ref':** Kaldırma, yüceltme. ***Ref'-i hicâb: Perdeyi kaldırma.

Refâk, Refîk:** Yoldaş. ***Refâkât: Arkadaşlık. Berâberlik.

***Refref:** İnce yumuşak kumaş, bir çeşit döşek. Peygamber Efendimiz'in Mîrâç gecesinde Sidretü'l- Müntehâ'dan Kürsî'ye kadar üzerinde oturup gittiği yeşil yaygı, binek.

Rehâ:** Kurtulma, kurtuluş. ***Rehâgâh: Kurtuluş yeri. (Bkz. Emengâh) ***Rehâ-yâb:*** Kurtulan.

Rehber:** Yol gösteren, kılavuz. *Tasavvufta:* Şeyh, mürşid. ***Rehber-i evliyâ: Evliyanın rehberi. ***Rehber-i kül:*** Her şeyin yol göstericisi, klavuzu. ***Rehber-i seâdet:*** Mutluluk rehberi.

Reh:** Yol. Tarz. Usûl. Meslek. ***Reh-i Âl-i abâ: Abâ ehlinin yolu. (Bkz. Âl-i abâ) ***Reh-i âşıkān:*** Âşıkların yolu. ***Reh-güzâr, Reh-güzer:*** Devamlı gelip geçilen yol, geçit. ***Reh-i Hak:*** Hak yolu. ***Reh-i Kur'ân:*** Kur'ân yolu. ***Reh-i Muhtar:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin yolu. ***Reh-i müstakîm:*** Allah'ın gösterdiği yol. Sırât-ı müstakîm. ***Reh-i sevdâ:*** Sevdâ yolu. ***Reh-i vasl:*** Vuslat, kavuşma yolu. ***Reh-nümâ:*** Yol gösteren, klavuz. ***Reh-nümâ-yı evliyâ:*** Evliyânın klavuzu. ***Reh-revân-ı râh-ı Hak:*** Hak yolunun yolcusu.

***Rekâket:** Kekemelik, sözün kusurlu ve ilişiksiz olması.

***Remîde:** Ürkmüş, korkmuş.

Renc:** Sıkıntı. Zahmet. Öfke. Gazap. ***Rencûr: Sıkıntılı, hasta, rahatsız, dertli.

Reng-i ruh-i Leylâ:** Leylâ'nın yanağının rengi. ***Rengîn: Par-

lak renkli, boyalı, güzel, hoş, süslü.

***Resen:** İp, urgan. *Mecâzen*: Bir şeye vesîle olmak. Âlet olmak.

***Resîde:** Erişmiş, yetişmiş, olgunlaşmış.

Resm-i âdâb-ı kemâl:** Mükemmel, fazîletli, olgunca yaşayış ve davranış şekli. ***Resm-i savâb, Resm-i sevâb: Doğru şekil.

***Reste:** Kurtuluş.

Resûl-i âlî-şân:** Şanı yüce resûl. ***Resûl-i Kibriyâ, Resûlullah: Allah'ın elçisi Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem. ***Resûl-i zî-şân:*** Şanlı resûl. ***Resûlü's-sekaleyn:*** İnsanların ve cinlerin peygamberi.

***Reşâdet:** Doğru yolu bulup o yola girme, Hak yolunda yürüme.

***Reşk:** Kıskanma, hased, günü.

***Revâk:** Üstü örtülü, önü açık kemerli avlu.

Revân:** Yürüyen, giden, akan, su gibi akıp giden. ***Revânî: Yürüyen.

Revende:** Gidici, giden, çok yürüyen. ***Revîde: Giden yürüyen. ***Revîş:*** Gidiş, yürüyüş, tarz, tavır. ***Revîş-i aşk:*** Aşk tarzı. ***Revîş-i küffâr:*** Kâfirlerin gidişi.

Revnâk:** Tazelik, güzellik. ***Revnâk-ı gülistân: Gül bahçesinin güzelliği, tazeliği.

***Revs-i ebkār:** Gübre çukurundaki pislik.

***Reyhân**: Fesleğen.

***Reyyân:** Suya kanmış. *Tasavvufta:* İlâhî tecellîlerin bütün zevk ve neşelerine kanmış. Sâlik önce tadar, sonra içer, daha sonra da kanar, ilk hâl tatmak, orta hâl içmek, en yüksek hâl ise kanmaktır. Tadan mahmur, içen sarhoş, kanan ise ayık hâldedir.

Rezzâk:** Esmâ-i hüsnâdandır. Rızık veren. ***Rezzâku'l-merzûkîn: Rızka muhtaç olanlara rızık veren. Allah.

Rıdvân:** Cennetin kapıcısı olan büyük meleğin ismi. ***Rıdvân-ı serdâr: Rıdvân cennetinde en yetkili melek.

***Rıdvânullâhi aleyhim ecmaîn**: Allah onların hepsinden râzı olsun.

***Rıhlet:** Göç, sefer.

***Rızâ:** Hoşnutluk. Sızlanmama, yakınmama; hoşnud ve memnûn olma hâli. *Tasavvufta:* Rızâ, itirazı ortadan kaldırmaktır. Rızâ, kaderin acı tecellîleri karşısında kalbin huzur ve sukûn hâlinde olmasıdır. Rızâ, Hakk'ın ezelî takdirini gören sâlikin O'nun kendisi hakkındaki yaptığı tercihin kendisinin kendisi için yaptığı tercihten daha iyi olduğunu kavrayarak itirazı ve şikâyeti bırakmasıdır. Rızâ halindeki kul, "kahrın da hoş lütfun da hoş" der ve Hakk'ın hiçbir tecellîsinden şikâyetçi olmaz. Rızâ kelimesinin ebced hesâbıyle değeri bin birdir. Mevlevîlerde çile çekilen gün sayısı da bin birdir.

Rızâ-yı Bârî, Rızâ-yı Ehâd, Rızâ-yı Hak, Rızâ-yı Rahmân, Rızâullah: Allahü Teâlâ'nın hoşnutluğu. ***Rızâ-yı Lem-yezel:*** Sonu olmayan Cenâb-ı Hakk'ın rızâsı.

***Rızk-ı a'lâ:** En mükemmel, en güzel rızık.

Ricâl:** Büyük insanlar. Erkekler. ***Ricâl-i bâ-safâ: Safâlı seçkin insanlar. ***Ricâl-i kirâm:*** Şerefli, seçkin kişiler. ***Ricâl-i Sühreverdî:*** Sühreverdî tarîkatinin erleri. (Bkz. Şihâbüddin Ömer Sühreverdi) ***Ricâl-i teceddüd:*** Yenilik taraftarı kimseler. ***Ricâlullah:*** Allah adamları. Mânevî kudret sâhibi evliyâ.

Rif'at:** Yükseklik, yücelik, büyük rütbe. ***Rif'at ü bâlâ-yı sehâvet : Cömertliğin yüksekliği ve yüceliği.

Rîh:** Rüzgâr, meltem, soluk. *Tasavvufta:* İlâhî rüzgâr, rahmânî nefes. ***Rîh-i hidâyet: Hidâyet rüzgârı. ***Rîh-i Rahmân:*** Rahmân olan Allah'ın kuvveti, rahmeti. ***Rîh-i Rahmânî:*** Rahmânî esinti.

***Rikāb:** Üzengi.

Rind (Çoğul: Rindân):** Hakkında söylenenlere aldırmadan gönlünce hareket eden, keyfince davranan, içi irfânla süslü, ilimle dolu olduğu hâlde, halktan biri gibi sâde yaşayan bilge kişi. Rızâ mertebesine geldiği için herşeyin İlâhî takdire göre meydana geldiğini bilen, bunun şuur ve idrâkine eren kâmil insan. Zâhid ve âbidler gibi dînin şeklinde kalmayıp, özüne nüfuz eden kişi. ***Rindâne: Rind olana yakışır şekilde. ***Rindâne-veş:*** Rindâne gibi. ***Rind-i şeyh ü şâb:*** Genç ve ihtiyarın rindi.

***Risâlet:** Peygamberlik.

Rişte:** İp, tel. Bağ. ***Rişte-i cân: Cân ipliği. ***Rişte-i muhabbet***: Muhabbet ipi, bağı. ***Rişte-i şi'r:*** Şiir ipi. ***Rişte-i zülf-i ser-i yâr:*** Sevgilinin zülfünün teli.

***Riyâ:** Gösteriş, ikiyüzlülük, sahtekârlık. Hak rızâsı için yapılmayan ihlâssız işler ve samimiyetsiz ibâdetler.

***Riyâzat:** Az yiyip içme, az uyuma, çok ibâdet etme, nefsin arzuladığı şeylerin aksini yapma, dünya lezzetlerinden sakınmak sûretiyle nefsi terbiye etme, ahlâkı güzelleştirme.

***Rîze:** Kırıntı, döküntü, ufak parça.

***Rû:** (Bkz.Rûy)

***Rûbâh:** Tilki. Kurnaz, hilekâr kimse.

***Rubbemâ:** Bâzan, bazı kere.

***Rû-ber-zemîn:** Yüzü yerde.

***Rû-cemâl:** Güzel yüz, güzel çehre.

Rufekā: Refîkler, dostlar, arkadaşlar.

***Rû-gerdân:** Yüz çeviren, ilgi ve sevgi göstermeyen.

Rûh:** Cân, nefes. ***Rûhâne: Rûha âit, rûhla ilgili. ***Rûh-i a'zam:*** En büyük rûh. Varlık âleminde ilk olarak zuhûr eden ve bütün rûhların menşei ve önderi olan küllî rûh, rûh-i

Muhammedî. ***Rûh-i âlem***: Âlemin rûhu, cânı. ***Rûh-i dil:*** Gönül hayatı. ***Rûh-i faikā:*** Üstün rûh. ***Rûh-i fedâ:*** Fedâ olan ruh. ***Rûhî fedâk:*** Canım sana feda olsun. ***Rûh-i meallah:*** Allah ile berâber olan rûh. ***Rûh-i pâk:*** Temiz rûh. ***Rûh-i pâk-i hânedân:*** Peygamber Efendimiz'in Ehl-i beyt'inin temiz rûhu. ***Rûh-i revân:*** Yürüyen rûh. ***Rûh-i vücûd:*** Vücûdun rûhu. ***Rûhu'l-emîn:*** Cebrâil aleyhisselâm.

Ruh, Ruhsâr:** Yanak, çehre, yüz, dîdâr. *Tasavvufta:* İlâhî isimlerin ve cemâlin zuhûr etmesine sebep olan tecellî, İlâhî lütfa vesîle olan sıfatlar. ***Ruh-i ahmer: Kırmızı yanak. Yanağın kırmızılığı lâleyi hatırlatır. Lâle ise kadeh şeklindedir. Öyleyse yanak, içi kırmızı şarab dolu kadeh gibidir. ***Ruh-i âl, Ruhsâr-ı âl:*** Al yanak. ***Ruh-i dildâr:*** Sevgilinin yanağı. ***Ruh-i gül-reng-i nigâr:*** Sevgilinin gül renkli yanağı. ***Ruh-i lâle:*** Kırmızı yanak. ***Ruh-i Leylâ:*** Leylânın yüzü. (Bkz. Leylâ) ***Ruhsâr-ı dilber:*** Sevgilinin yanağı, yüzü. ***Ruhsâr-ı gül:*** Gül yanak.

Rusül:** Peygamberler. ***Rusûl-i kirâm: Şerefli peygamberler.

Rûşen:** Aydın, parlak, nurlu, ışıklı. ***Rûşen-zamîr: İçi aydın, kalbi parlak.

Rutbe-i levlâk:** Levlâk rütbesi. Bir kudsî hadisten alınmış olup, Hz. Muhammed sallallahu aleyhi veselleme hitabdır. "Levlâke levlâk lemâ halaktü'l-eflâk", "Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım". ***Rutbe-i ulyâ: Pek yüce rütbe.

Rûy (Rû):** Yüz, çehre. *Tasavvufta:* Mânâların nur ve sûret olarak tecellî etmesi. İmân nurları, irfân kapılarının açılması, hakîkatin güzelliğinden perdelerin kalkması. ***Rû-siyâh, Rû-siyeh: Siyâh yüz. ***Rû-şinâ:*** Bilen, tanıyan. ***Rûy-i âfet:*** Çok güzel yüz. ***Rûy-i bedr-ây:*** Dolunay yüzlü. *Mecâzen*: Sevgilinin dolunay kadar güzel yüzü. ***Rûy-i cân:*** Cân yüzü. ***Rûy-i cânân:*** Sevgilinin yüzü. ***Rûy-i dilârâ:*** Gönle hoş gelen sevgilinin yüzü. ***Rûy-i eşyâ:*** Mevcûdâtın, her şeyin görünen yüzü. ***Rûy-i gubâr:*** Yüzü tozlu, toza bulanmış yüz. Çirkin ve hor görülen kimse. ***Rûy-i gülistân:*** Gül bahçesinin yüzü. ***Rûy-i hâkān:*** Hükümdârın yüzü. ***Rûy-i kamer:*** Ayın yüzü. ***Rûy-i kamer-tal'at:*** Ay gibi güzel yüz. ***Rûy-i Leylâ:*** Leylâ'nın, sevgilinin yüzü. ***Rûy-i mücellâ:*** Parlak yüz. ***Rûy-i mücellâ-yı Muhammed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin parlak yüzü. ***Rûy-i nûr-efşân:*** Nur saçan yüz. ***Rûy-i ra'nâ:*** Güzel, alımlı yüz. ***Rûy-i sahrâ:*** Sahranın yüzü. ***Rûy-i selâmet:*** Huzur ve sükûn. ***Rûy-i zemîn:*** Yeryüzü.

Ru'yet:** Görmek, görülmek, dîdâr. ***Ru'yet-i cânân: Sevgilinin görülmesi. ***Ru'yet-i cemâl:*** Cemâli görmek. ***Ru'yet-i cennet-i cân:*** Cân cennetini görme. *Tasavvufta:* İlâhî tecellîlerin yansıdığı gönüldeki güzellikleri sey-

retme. ***Ru'yet-i dîdâr, Ru'yet-i dîdâr-ı yâr:*** Sevgilinin yüzünü görme. ***Ru'yet-i dildâr:*** Sevgiliyi görme. ***Ru'yet-i eşyâ-yı âlem:*** Varlık âlemindeki eşyâyı seyretmek. ***Ru'yet-i Kur'ân:*** Kur'ân'a bakmak. görmek. ***Ru'yet-i nûr-i cemâl:*** Allah Teâlâ'nın cemâlinin nûrunu görme.

Rûz:** Gün. ***Rûz-i cezâ, Rûz-i haşr, Rûz-i kıyam, Rûz-i kıyâmet, Rûz-i mahşer: Kıyametten sonra insanların hesaba çekileceği gün. Kıyâmet günü. ***Rûz-i elest, Rûz-i ezel:*** Allah'ın rûhları yaratıp bir araya topladığı gün. (Bkz. Elest bezmi) ***Rûz u şeb:*** Gece, gündüz. Her zaman.

***Rûzigâr:** Dünyanın içinde bulunduğu devir, zaman, vakit. Yel.

***Rübâb**:* Rebâb. Kemençeye benzeyen ve onun gibi çalınan, üzerine deri geçirilmiş ve Hindistan cevizinden yapılmış yuvarlak gövdeli yanık sesli yaylı saz.

***Rükn-i tarîkat:** Tarîkatin temel direği.

***Rüstem:** İran'ın ünlü pehlivanı ve savaşçısıdır. Firdevsî'nin Şehnâme adlı eserinde hikâyesi anlatılan meşhur pehlivan Zal oğlu Rüstem.

***Rüsvâ:** Rezil, kepâze, ayıpları meydana çıkarılmış.

S

Sabâ:** Seher yeli. Gül ve çiçeklerin açmasını sağlayan ferahlatıcı bir esintidir. *Tasavvufta:* Rûhâni âlemin doğusundan esen ve hayra vesîle olan nefhalar, mânevî esintiler. ***Sabâ-bâz: Sabâ ile oynayan. ***Sabâ-nâme:*** Sabâ mektubu. ***Sabâ-veş:*** Sabâ rüzgârı gibi. ***Sabâ-yı aşk-ı gülbâz:*** Gül ile oynayan aşk rüzgârı. ***Sabâ-yı seher:*** Seher vaktinde esen rüzgâr.***Sabâ-yı serbâz:*** Korkusuz sabâ rüzgârı. ***Sabâ-yı yelbâz:*** Sabâ rüzgârı.

***Sâbık:** Önde, ileride olan.

Sabr:** Her olanı Cenâb-ı Hak'tan bilip hoşnut ve râzı olma, sızlanma ve îtirazdan vazgeçme, hâlinden şikâyet etmeme. ***Sabr-ı bî-pâyân: Sonsuz sabır. ***Sabr-ı cemîl:*** Güzel sabır. Yakınmadan ve sızlanmadan gösterilen sabır. Yûsuf sûresinde Hz. Ya'kub'un hüzün ve şikâyetini kullara değil, sadece Allah'a yapması, insanlara şikâyetlenmemesi "sabr-ı cemîl" olarak ifâde edilmiştir.

Sâbır:** Tahammül eden, sabreden, bekleyen. Bir kötülük, haksızlık veya yoksulluğa karşı tahammül gösteren. ***Sâbır-ı Eyyûb: Hz.Eyyûb'ün sabrı. ***Sâbır ü sâbit:*** Sabırlı ve sebatkâr.

***Sabûr:** Esmâ-i hüsnâdandır. Çok sabırlı. Kullarını cezalandırma hususunda acele etmeyen.

***Sabî:** Küçük erkek çocuk.

Sâbit:** Hareketsiz, kımıldamayan, yerinde duran, isbât edilmiş. ***Sâbitât: Seyyar (gezegen) olmayan, yerinde durur gibi görünen yıldızlar. Seyyârâtın zıddı. ***Sâbit-kadem:*** Yerinde veya sözünde sâbit, kararlı,

dönmeyen. ***Sâbit-revân:*** Kararlı yürüyen. ***Sâbit ü sâbık:*** Tesbît edilmiş ve geçmiş.

***Sâcid:** Secde eden.

Sad (Çoğul: Sad-hezâr)**Yüz sayısı. ***Sad-hezârân: Yüz binlerce.

Sadâ:** Sedâ, ses. ***Sadâ-yı nây-ı vahdet:Vahdet neyinin sesi.

Sâdât:** Büyük ve yüce kimseler. ***Sâdât-ı Kādirîler: Kādirî tarîkatinin büyükleri. ***Sâdât-ı kirâm:*** Hürmete lâyık kıymetli büyükler. ***Sâdât-ı Nakşibendî:*** Nakşibendî tarîkatinin büyükleri.

Sadef:** İnci kabuğu. ***Sadef-i dürr-i hüdâ: Hidâyet incisinin kabuğu.

Sâdıkāne:** Sâdık kimseye yakışır şekilde. ***Sâdık-ı cânâne: Sevgiliye sadakatle bağlı.

***Sa'dî:** Sa'dî-i Şîrâzî, Şiraz'da dünyaya gelmiştir. Fars edebiyatının en büyük şairlerindendir. En meşhur eserleri Bostan ve Gülistan' dır.

***Sa'd-mend:** Seâdetli, kutlu.

Sadr:** Göğüs. Kalp. Baş, en önemli. ***Sadr-ı anber: Anber kokulu göğüs. ***Sadr-ı cennet:*** Cennetin en güzel yeri, baş köşesi. ***Sadr-ı defter:*** Defterin başı. ***Sadr-ı dîvân:*** Dîvânın başı. ***Sadr-ı esrâr:*** Gönül sırları. ***Sadr-ı ev ednâ:*** Ev ednâ makamı. (Bkz. Ev ednâ) ***Sadr-ı mihrâb:*** Mihrâb. ***Sadr-ı safâ:*** Safâ kaynağı. Safâ makamı. ***Sadr-ı sahrâ:*** Sahrâ gönül. Sahrâ kadar geniş gönül. ***Sadr-ı şifâ:*** Gönül şifâsı.

Safâ:** Temizlik, duruluk, zevk, keyf. *Tasavvufta:* Nefsânî tutkulardan arınmayı ifâde eder. Tasavvuf güzel ahlâktır. Ahlâkı güzel olan safâlı olur. Sûfîde keder olmaz. ***Safâ-yâb: Safalı. ***Safâ-yı sâf:*** Temiz, pâk safâ. ***Safâ-yı selsebîl:*** Selsebil ferahlığı.

***Saff-ı sadr:** Gönül safı, Gönül tarafı.

Sâf-ı dil:** Gönle âit tertemiz duygular. ***Sâfî: Temiz, hâlis, saf. Katışıksız.

***Sağîr:** Küçük.

***Sahâbe-i güzîn, Sahâbe-i kirâm:** Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin zamanında yaşamış O'nun sohbetinde bulunmuş seçkin müslümanlar, sahâbîler.

***Sahbâ:** Şarap.

***Sahî:** Cömert, eli açık, sehâvetli.

Sâhib-fütûhât: Fütûhât sâhibi. ***Sâhib-hayâ:*** Hayalı. ***Sâhib-huzûr:*** Huzur sâhibi. Allah'ın varlığını her şeyi kaplayıp başka şeye yer bırakmayacak şekilde hisseden kimse. ***Sâhib-i lutf-i himem:*** Mânevî yardım lutuflarına sâhib. ***Sâhib-i makām-ı Mahmûd:*** Makām-ı Mahmûd'un sâhibi. (Bkz. Makām-ı Mahmûd) ***Sâhib-i mâkām-ı ulâ:*** Yüce makam sâhibi. ***Sâhib-kadem:*** Uğurlu, mübârek. ***Sâhib-kerem:*** Kerem sâhibi. ***Sâhib-Livâ:*** Bayrak sâhibi. ***Sâhib-seâdet:*** Mutluluk sâhibi. ***Sâhib-velâyet:*** Velâyet sâhibi. Allah'ın dostluğunu kazanmış. ***Sâhib-zemân:*** Zama-

nın sâhibi. ***Sâhib-Zülfikār:*** Zülfikār sâhibi. (Bkz. Zülfikār)

***Sâhil-i selâmet:** Güvenli sâhil. Kurtuluşa erme yeri.

Sahn:** Orta meydân, açıklık. ***Sahn-ı âsumân: Gökyüzünün açıklığı. ***Sahn-ı harem:*** Haremin ortası. (Bkz. Harem) ***Sahn-ı meydân:*** Meydanın ortası. ***Sahn-ı meydân-ı zemân:*** Zaman meydanının ortası. ***Sahn-ı meyhâne:*** Meyhânenin orta yeri. (Bkz. Meyhâne) ***Sahn-ı sîne:*** Sînenin orta yeri.

Sahrâ**:* Köy. Çöl. ***Sahra-nişîn: Sahrada, çölde yaşayan. ***Sahrâ-yı adem:*** Yokluk sahrası. ***Sahrâ-yı cevlân:*** Gezinme, dolaşma yeri. ***Sahrâ-yı hayret:*** Hayret sahrâsı. (Bkz. Hayret) ***Sahrâ-yı "kābe kavseyn ev ednâ":*** "Kābe kavseyn ev ednâ" sahrası. (Bkz. "Kābe kavseyn ev ednâ") ***Sahrâ-yı Kerbelâ:*** Kerbelâ çölü. ***Sahrâ-yı sîne:*** Gönül sahrâsı.

***Saîd:** Seâdetli. Allah'ın rızasına eren ve o'nun için çalışan kimse. Mübârek.

Sâil (Çoğul:Sâilân)** Dilenciler. Dilenci yoksul. *Tasavvufta:* İlâhî tecellîlere muhtaç olan sâlik. ***Sâil-i dergâh-ı Mevlâ: Mevlâ dergâhının dilencisi, muhtâcı. ***Sâil-i sâdık:*** İhtiyaç ve isteğinde samimi ve dürüst kimse.

Sâim (Çoğul: Sâimân)**:* Oruçlu, oruç tutan. ***Sâim-i lillâh: Allah için oruç tutan.

Sâkî (Çoğul: Sâkıyân)**:* Su veren, sulayan, içki sunan. *Tasavvufta:* Bütün feyz ve sevginin kaynağı Feyyâz-ı mutlak olan Allah Tâlâ'dan aldığı feyzi tâliblere sunan mürşîd-i kâmil. ***Sâkıyâ: Ey sâkî. ***Sâkıyân-ı bezm-i mey:*** Mey meclisinin sâkîleri. ***Sâkî-i bâde-i bâkî:*** Ölümsüzlük şerabı sunan sâkî. ***Sâkî-i bezm-i elest, Sâkî-i bezm-i ezel:*** Elest meclisinin sâkîsi. (Bkz. Elest bezmi) ***Sâkî-i bu ümem:*** Bu ümmetin sâkîsi. ***Sâkî-i cân:*** Gönül sâkîsi. ***Sâkî-i cânbâz:*** Cân ile oynayan sâkî. ***Sâkî-i devrân, Sâkî-i devr-i zemân, Sâkî-i zemân:*** Zamanın sâkîsi. ***Sâkî-i ezel:*** Ezel sâkîsi. ***Sâkî-i güldeste:*** Gül demeti sunan sâkî. ***Sâkî-i hüdâ:*** Hidâyet sâkîsi. ***Sâkî-i Kevser:*** Kevser sâkîsi. ***Sâkî-i kevser-feşân, Sâkî-i kevser-nisâr:*** Kevser saçan sâkî. ***Sâkî-i kevser-i mânâ:*** Mânâ kevserinin sâkîsi. ***Sâkî-i mânâ:*** Mânâ sâkîsi. ***Sâkî-i mey:*** Meyi sunan sâkîsi. ***Sâkî-i meyhâne:*** Meyhâne sâkî. ***Sâkî-i ey-i vahdet, Sâkî-i vahdet:*** Vahdet içkisini sunan. ***Sâkî-i mey-i vefâ:*** Vefâ şarabı sunan sâkî. ***Sâkî-i nevreste:*** Yeni yetişmiş, genç sâkî. ***Sâkî-i rûz-i elest:*** Elest gününün sâkîsi.

***Sakîl:** Ağır yük. Kaba ve çirkin şey.

Sâkin:** Bir yerde oturan, ikāmet eden. ***Sâkin-i dârü'l-emân: Her türlü korku ve endişeden uzak, emniyet içerisinde oturan. ***Sâkin-i gār:*** Mağarada eyleşen, oturan. ***Sâkin-i sîne:*** Sînede, gönülde yer tutan.

Salâ:** Îlân etmek, bildirmek, çağırmak. ***Sâlâ-yı muhabbet:

Muhabbet nidâsı, çağrısı.

***Salâh-ı vücûd:** Vücûdun iyileşmesi, düzelmesi.

Salât:** Namaz, Allah'dan mağfiret, meleklerden istiğfar, mü'minlerden duâ. ***Salâtullah: Allah'ın salâtı. ***Salâtullahi selâmun aleyhim ve alâ âlihim ve ashâbihim:*** Allah'ın rahmeti ve selâmı onların, ailelerinin ve dostlarının üzerine olsun.

***Sâlih:** Hz. Sâlih Semud kavmine peygamber olarak gönderilmiştir.

***Sâlih:** Dînin emrettiği şeylere uygun yaşayan.

Sâlik (*Çoğul: Sâlikân*):** Derviş. Yolcu. *Tasavvufta:* Bir yola giren ve o yolda giden bir tarîkatın âdâbını yerine getiren. Sâlik, hakîkat yolcusudur. Sâlikler. ***Sâlikân-ı râh-ı Hakk: Hak yolunda yürüyen. ***Sâlik-i şeh-râh:*** Sırât-ı müstekîmde yürüyen.

***Sâlim:** Sağlam, sağlıklı.

***"Sallû aleyhi ve sellimû teslîmâ/ Hattâ tenâlû cenneten ve ne'îmâ":** O Resûl'e selâtü selâm getiriniz, tâki cennete ve onun nîmetlerine bu sâyede ulaşasınız.

Samed:** Pek yüksek, ulu. Kimseye ve hiçbir şeye muhtaç olmayan. Her şey kendisine muhtaç olan Allah. ***Samedânî: Allah'a ve O'nun ezelî kuvvet ve kudretine mensup, Allah ile ilgili olan. ***Samedî:*** Samed'e âit olan, Samed'e mensup olan.

***Sâmit u sâbir:** Suskun ve sabırlı.

Sanem:** Put. *Tasavvufta:* Güzel, pîr, mürşid, insan-ı kâmil. ***Sanem-rû: Güzel yüzlü.

Sâni':** Yaradan, sanat eseri olarak meydana getiren. Allah. ***Sâni-'i Mutlak: Kayıtsız, şartsız tek yaratıcı. Allah.

***Sarâhat:** Açıklık, îmâ ve işârete ihtiyaç duymaksızın doğrudan doğruya beyan etme.

Sarf:** Bir şeyi bir işte kullanma, o yolda harcama. ***Sarf-ı kerem: Lütuf ve ihsânda bulunmak. ***Sarf-ı merhamet:*** Merhamet gösterme. ***Sarf-ı muhabbet:*** Muhabbet gösterme. ***Sarf-ı vâridat:*** Kulun, irâdesi dışında Hak'dan gelen mânâların mahiyeti, miktarı.

***Sârık:** Çalan, hırsızlık eden, hırsız.

Savt:** Ses. ***Savt-ı giryân: Ağlayanın sesi. ***Savt-ı sermest:*** Başı dönmüş, kendinden geçmiş âşığın nârası.

***Savum, Savm:** Oruç.

Sa'y:** Çalışma, gayret sarfetme. Bir maksadın meydana gelmesi için elden geleni yapma. ***Sa'y-i beliğ: Kâfi, yeterli çalışma. ***Sa'y-i şerîat:*** Dîn uğrunda çalışma, gayret.

Sâye:** Gölge. *Mecâzen*: Korunma, sâhib çıkma, yardım. ***Sâyebân: Gölgelik. *Mecâzen*: Koruyan gözeten, himâye eden kimse, koruyucu. ***Sâye-i ellezî Esrâ:*** "Ellezî Esrâ"nın gölgesi. İsrâ sûresinin 1. âyetine işaret. (Bkz. Esrâ) ***Sâye-i levlâk:*** Levlâk gölgesi. (Bkz.

Levlâk) ***Sâye-i Livâ:*** Livâü'l-hamd sancağının gölgesi. (Bkz. Livâü'l-hamd). ***Sâye-i lutf-i Mesîhâ:*** Mesîh'in lütfunun gölgesi. (Bkz. Mesîhâ) ***Sâye-veş:*** Gölge gibi.

Sayyâd:** Avcı. ***Sayyâd-ı nîzekeşân: Mızrak çeken avcı.

Sâzende:** Saz çalan. ***Sâzendeveş: Saz çalan gibi.

Seâdât:** Mutluluklar. ***Seâdât-ı dil: Gönül seâdetleri. ***Seâdet-i ebedî:*** Ebedî seâdet. ***Seâdet-i ezelî:*** Devamlı seâdet. Allahü Teâlâ'nın ezelde takdîr ettiği, sonradan kazanılnış olmayan seâdet. ***Seâdet-i sermedî:*** Ebedî seâdet. ***Seâdet-i tâc-ı ser:*** Baştaki seâdet tâcı. ***Seâdet-mend:*** Mutlu, bahtiyar, mesûd.

Seb'a-i seyyâre:** Yedi gezegen. Utarid (Merkür), Zühre (Venüs), Mars, Müşteri (Jüpiter), Zühal (Satürn), Neptün, Plüton. ***Seb-'i semâvât: Yedi gök.

***Sebak:** Ders.

Sebeb-i gufrân:** Af, merhamet sebebi. ***Sebeb-i hikmet-i Ehad: Bir olan Allah'ın hikmetinin sebebi. ***Sebeb-i hilkat-i eşyâ:*** Eşyânın yaratılış sebebi. ***Sebeb-i hilkat-i her dü-serâ:*** İki cihânın (dünya ve âhiret) yaradılış sebebi. ***Sebeb-i hilkat-i mahlûk-i Hudâ:*** Allahü Teâlâ'nın mahlûku yaratmasının sebebi.

***Sebîl:** Yol, büyük cadde. Su dağıtılan yer. Hayrat olarak parasız dağıtılan su.

Sebkat:** Geçme, ilerleme. ***Sebkat-i rahmet: Rahmetin öne geçmesi.

***Sebzezâr:** Yeşillik, çayırlık, çimenlik, sebze tarlası, bostan.

***Seddetmek:** Kapama, tıkama, kapanma, tıkanma, engel olma.

***Sedd-i İskender:** İskender'in seddi. İskender-i zü'l-Karneyn'in Ye'cüc ve Me'cüc için yaptırmış olduğu sed.

Sefîne:** Gemi, vapur. ***Sefine-i dîn: Dîn gemisi.

***Seg-i dergâh:** Dergâhın köpeği.

***Sehâ, Sehâvet:** Cömertlik, el açıklığı.

Seher:** Tan yeri ağarmadan biraz önceki vakit. Allah katında makbul olan vakitlerdendir. ***Seher-hızân: Seher vakitlerinde ibâdet için kalkan.

***Sekîne:** Karar, rahat, sâkinlik, dinlenme. Gönül rahatlığı.

Sekrân:** Mest olan, sarhoş. *Tasavvufta:* Zâhirî ve bâtınî kayıtları terk edip Hakk'a yönelen. Kuvvetli bir tecellî ile kendinden geçip rûhî bir haz ve zevke eren. Vecd hâlinde bulunan. ***Sekr-i şerâb: Şarabın sarhoşluğu.

Selâm:** Bir kimseye veya topluluğa yakınlık, sevgi ve nezâket göstermek, sağlık, esenlik ve başarı dilemek için "selâmun aleyküm, merhaba, hayırlı işler" gibi sözlerden birini söyleme. Esmâ-i hüsnâdandır. Her türlü ayıp ve noksandan uzak bulunan, kullarını huzur ve selâmete eriştiren anlamına gelir. ***Selâm-nâme-i dildâr: Sev-

gilinin selâmını bildiren mektup. ***Selâm-sâz:*** Selâm eden. ***Selâmullah:*** Allah'ın selâmı.

***Selâmet:** Ruh ve beden yönünden sağlıklı olmak, esenlik. Kurtulma, kurtuluş. Doğruluk, sağlamlık.

***Selâtîn:** Sultanlar.

***Selef:** Bir yerde, bir işte, bir vazîfede daha önce bulunan kimse.

***Sellim sellim:** "Selâmet kıl, selâmet kıl" anlamında duâ.

***Selmân-ı Fârisî:** Aslen İran'lı olup, Isfahan yakınında bir köyde dünyaya gelmiştir. 35/655 'devefât etmiştir. Peygamber Efendimiz'in "Selman bizdendir" iltifatıyla ehl-i beytten sayılmıştır.

***Selsebîl:** Tatlı ve hafif su. Cennette bir çeşme.

***Sem:** Zehir, ağu.

***Sem-'i Hakkānî:** Hakkānî işitme. Hakk'ı ve doğruyu dinleme, Hakk'a ve doğruya kulak verme.

***Semâvât ü zemin:** Gökler ve yeryüzü.

***Semek:** Balık.

***Semend:** Çevik ve güzel at.

***Semensâ:** Yâsemin gibi, yâsemini andıran.

***Semer taşı:** Taş duvarların üzerine, duvarı bağlamak ve duvar içine suyun girip duvarı tahrip etmemesi için konulan konik taş. Harpuşta.

***Semiyy-i fahr-i âlem:** Âlemin iftihar kaynağı, övünme sebebi olan Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin adaşı. Onunla isimleri aynı.

***Semt-i habîb:** Sevgilinin mahallesi.

***Senâ:** Övme, övüş.

Seng:** Taş. ***Seng-dil: Taş yürekli. ***Seng-i hârâ:*** Mermer taşı, çok sert taş. ***Seng-i Kerbelâ:*** Kerbelâ taşı. (Bkz. Kerbelâ) ***Seng-sâr:*** Taşlık yer.

***Sen-tek:** Senin gibi.

Ser:** Baş. ***Serâpâ: Bir uçtan bir uca. Baştan ayağa kadar. ***Serâser, Serbeser, Serteser:*** Baştan başa, hep bütün. ***Serbülend:*** Başı yüksek, yüce. ***Ser-defter-i Âl-i Muhammed:*** Hz. Muhammed sallallâhû aleyhi vesellemin âile defterinin başında (adı yazılı) olan. ***Ser-defter-i dildâr:*** Sevgilinin defterinin başı. ***Ser-defter-i dîvân-ı hüdâ:*** Hidâyet dîvânının defter başı. ***Ser-defter-i gufrân:*** Gufrân defterinin başı. ***Ser-defter-i sırr-ı ev ednâ:*** Ev ednâ sırrının defterinin başı. (Bkz. Ev ednâ). ***Ser-defter-i uşşâk:*** Âşıklar defterinin başı. ***Ser-halka-i müştâk-ı dîdâr:*** Sevgiliyi görmek için cân atanlar halkasının başı. ***Ser-i kûy:*** Köy sınırının başladığı yer. ***Ser-i kûy-i dilârâ:*** Sevgilinin köyüne ait sınırın başladığı yer. ***Ser-i kûy-i sanem:*** Güzelin köyüne ait sınırın başladığı yer. ***Ser-i meydân:*** Meydanın başı. ***Ser-i seâdet-i seyyid:*** Seyyid Hz. Hüseyin'in seâdetli başı. ***Ser-i tâc-ı seâdet:*** Baştaki seâdet

tâcı. ***Ser ü cân:*** Cân ve baş.

***Serâ:** Toprak. Yeryüzü, arz.

Serâb:** Çölde, çorak yerlerde sıcağın ve ışığın te'siriyle yakında yâhut ufukta su veya yeşilliğn var gibi görünmesi. Dünya ve dünya nîmetleri. ***Serâb-ender-serâb: Serâb içinde serâb.

Serây:** Saray. ***Serây-ı servet-i seâdet: Seâdet servetinin sarayı. ***Serây-ı lî mea'l-Mevlâ, Serây-i lî-meallah:*** (Bkz. Lî-meallah) ***Serây-ı sadr:*** Gönül sarayı.

Serbâz** ***(Çoğul: Serbâzân): Korkusuz, cesur. Cesâretli. Yiğit.

Serdâr:** Kumandan. ***Serdâr-ı evliyâ: Evliyânın başı. ***Serdâr-ı himmet:*** Himmet edenlerin, himmet sâhiblerinin en önde geleni, başı. ***Serdâr-ı pîrân:*** Pîrlerin başı. (Bkz. Pîr) ***Serdâr-ı serbâzân:*** Yiğitlerin başı. ***Serdâr-ı şühedâ:*** Şehidlerin başı.

***Serendip Dağı:** Hindistan'ın güneyindeki Seylan adasının ismi.

***Ser-firâz:** Başta gelen, seçkin, mümtâz. Başı dik.

***Serfürû:** Baş eğme, söz dinleme.

***Sergerdân:** Başı dönen, ne yapacağını bilmeyen, şaşırmış, sersemlemiş bir durumda olan, şaşkın, perîşan.

Sergeşte:** Başı dönmüş. Hayrette kalmış. ***Sergeşte-i pâ-bend: Sevgilinin aşkıyla başı dönen, ayağına bağ vurulmuş âşık.

***Sergüzeşt:** Serüven, birinin başından geçen şey.

Serîr:** Sedir. ***Serîr-i Firdevs-i a'lâ: Firdevs cennetlerinin tahtı. ***Serîr-i sadr-ı tevhîd:*** Tevhîdin sedir başı. ***Serîr-i Süleyman:*** Süleyman aleyhisselâmın tahtı.

***Serkeşân:** Söz dinlemeyenler, itaatsizler, kural tanımayanlar. Âsiler.

Sermed:** Kalıcı, sürekli. ***Sermedî: Dâimî, ebedî, sürekli olan.

***Sermende:** Utangaç.

Sermest, Sermeste:** Sarhoş. ***Sermest-i ser-endâz, Sermest-i serbâz: Korkusuz, cesâretli, kendinden geçmiş âşık. ***Sermest-i ezel:*** Ezel sarhoşu. (Bkz. Elest bezmi) ***Sermest-i hem-dem:*** Sevdiği ile mahrem olmanın verdiği mânevî zevk u safâ ile kendinden geçen âşık. ***Sermest-i mey-i mânevî:*** Mânevî şarabın sarhoşu. ***Sermest-i peymâne:*** Peymâne sarhoşu. (Bkz. Peymâne) ***Sermest-i sergerdân:*** Başı dönmüş, hayran sarhoş. ***Sermest ü sekrân:*** Sarhoş. ***Sermest ü perîşân:*** Kendinden geçmiş ve dağınık.

***Ser-nihâde:** Baş koymuş.

***Serpuş:** Başa giyilen başlık.

***Ser-satr-ı şeref:** Mânevî yüceliğin baş satırı.

Sertâc:** Baş tâcı olan, çok sevilen sayılan. ***Sertâc-ı Muhammed: Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin başının tâcı. Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin çok sevdiği.

Sertâc-ı seâdet: Mutluluğun baş tâcı.

Server:** Baş, başkan, reis, ulu. ***Server-i ashâb: Ashâbın başı, reisi. ***Server-i enbiyâ:*** Peygamberlerin başı, reisi. Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem. ***Server-i hûbân:*** Güzellerin başı. ***Server-i mestân:*** Mestlerin başı. (Bkz. Mest) ***Server-i serdâr:*** Başkomutan. ***Server-i ümmet:*** Ümmetin efendisi. Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem. ***Server-i zemân:*** Zamanın ulusu, kutbu.

***Servet-i zevâl:** Fânî, geçici servet.

Servi:** Servigillerden, kışın koyu yeşil yapaklarını dökmeyen, daha çok mezarlıklara dikilen uzun ömürlü, güzel kokulu, kozalaklı, ince uzun ağaç. ***Serv-i bülend: Yüksek servi. Uzun boylu güzel. ***Serv-i bülend-veş:*** Uzun boylu servi gibi.***Serv-i kad, Serv-i kāmet:*** Servi boylu. ***Serv-i kemân-ebrû:*** Keman kaşlı, servi (boylu) sevgili. ***Serv-i levend:*** Servi boylu. ***Serv-i revân:*** Yürüyen servi, uzun boylu sevgili. ***Serv-i seher:*** Seher servisi. *Mecâzen*: Hak katında makbul vakit olan seher vaktinde servi gibi dimdik Allah huzûrunda duran, namaz kılan mü'min. "Gece kāim" sözü de bu anlamdadır. ***Serv-i seher-rû:*** Seher yüzlü servi, boylu güzel. ***Serv-i seher:*** Seher servisi. ***Servi-revîş:*** Servi yürüyüşlü. Salına salına yürüyen uzun boylu, endamlı sevgili. ***Servi-veş:*** Servi gibi.

Setretmek:** Örtmek. ***Setr-i vebâl: Vebâli, günahı örtmek. ***Settâr:*** Örten. Allah. ***Settâru'l-uyûb:*** Günahları, ayıpları örten Allah.

Sevdâ:** Sevgi, aşk, çılgınca sevgi. *Tasavvufta:* İlâhî aşk. Kalpde siyah bir nokta vardır. Buna habbetü'l-kalb, sevdâü'l-kalb, süveydâü'l-kalb, dâne-i dîl gibi isimler verilir. Kalbin en değerli yeri burasıdır. Cânın cânıdır. "Cânımın içi" sözü ile buna işâret edilir. Aşırı sevgi ve şiddetli aşk sebebiyle bu siyah noktanın parçalanıp bütün vücuda dağıldığına inanılır. Artık bu türlü âşıklarda akıl mantık kalmaz, sevdiklerini çılgınca severler. Bunlara sevdâlı bazen de karasevdalı denir. ***Sevdâ-keş: Sevdâ çeken, sevdâlı. ***Sevdâ-yı aşk:*** Aşk sevdâsı. ***Sevdâ-yı sanem-rû:*** Güzel yüzlünün sevdâsı. ***Sevdâ-yı sır:*** Sırrın sevdâsı. (Bkz.Sır) ***Sevdâ-yı sivâ:*** Mâsivâ sevdâsı. (Bkz. Mâsivâ) ***Sevdâ-yı zülf:*** Zülfün sevdâsı (Bkz. Zülf)

***Sevr:** Öküz. ***Sevr ile nûn*:** Öküz ve balık. Dünyanın öküzle balığın sırtında bulunduğuna dair bir rivayet bulunmaktadır. Ağır sorumluluk taşıyan kişi dünyanın yükünü taşıyan "sevr" ile "nun" a benzetilir.

***Seyâhat:** Gezme. *Tasavvufta:* İki türlü gezme vardır: Nefs, Hak dostlarını görmek ve İlâhî kudretin tezâhürlerinden ibret almak için yeryüzünde seyâhat eder. Kalb, melekût âleminde seyâhat eder. Bu esnada gaybı

müşâhade eden sâlikin üzerine feyz gelir. Nefs de kalb de tatmin olur. Çile çıkarmak veya bir mürşid bulmak için de seyâhat yapılır.

Seyf:** Kılıç. *Mecâzen*: Sevgili ile âşık arasında önemli bir unsurdur. Kaş bazen ok atan yaya, bazen de eğri kılıca benzetilir. ***Seyf-i celâl: Celâl kılıcı. (Bkz. Celâl) ***Seyf-i ebrû:*** Kılıc gibi aşk. ***Seyf-i izzet:*** İzzet kılıcı. ***Seyf-i mücellâ:*** Parlak kılıç.

***Seyfeddin Mahdûmî:** Efe Hazretleri'nin oğludur. 1908 yılında Erzurum merkezine bağlı Dinarkom köyünde dünyaya gelmiştir. 23 Mart 1984 târihinde Erzurum'da vefât etmiş, Alvar köyünde pederlerinin yanına defnedilmiştir. (Geniş bilgi için bkz. "Hâce Muhammed Lutfî Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri". Hüseyin Kutlu, Damla Yayınevi)

***Seyfüddin Muhammed** (Muhammed Muhsin): Hindistan'ın büyük velîlerindendir. 1639 senesinde Hindistan'ın Serhend şehrinde dünyaya gelmiştir. İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin torunudur. 1684 senesinde Hindistan'ın Serhend şehrinde vefât etmiştir. Kabri babası Muhammed Ma'sûm Hazretleri'nin türbesi yakınındadır.

Seylâb:** Sel. ***Seylâb-ı nehir: Delice akan nehir.

***Seylân:** Akma.

Seyr:** Yürümek, gezmek, gitmek. *Tasavvufta:* Allah'a ulaşmak üzere yapılan mânevî yolculuk. ***Seyr u sohbet: Sohbet ve gezip dolaşma.

Seyrân:** Gezme, gezinme. Bakıp görme. ***Seyrângâh, Seyrengeh: Seyir yeri, eğlence yeri, gezme yeri. ***Seyrângâh-ı cânân:*** Sevgilinin seyir yeri, gezinti yeri. ***Seyrân-ı mîrân:*** Mânâ erlerinin nazarlarına ve takdirlerine mazhariyet meydanı. ***Seyrân-ı sahrâ:*** Sahrâyı temâşâ. ***Seyr-i beyâban:*** Çölü temâşâ. ***Seyr-i cânân:*** Sevgiliyi temâşâ. ***Seyr-i cemâl:*** Cemâli temâşâ. ***Seyr-i cemâl-i civân:*** Mânâ erinin cemâlini temâşâ. ***Seyr-i cemâl-i hurşîdveş:*** Güneş gibi cemâlin seyri. (Bkz. Cemâl) ***Seyr-i dîdâr:*** Sevgilinin yüzünü temâşâ. ***Seyr-i dilber:*** Gönülleri kendine çekip alan sevgiliyi temâşâ. ***Seyr-i dildâr:*** Gönüle mâlik ve hâkim olan sevgiliyi temâşâ. ***Seyr-i envâ-ı nevâkış:*** Türlü türlü nakışların seyri. ***Seyr-i hûbân:*** Güzelleri temâşâ. ***Seyr-i kâinât:*** Âlemi ibretle seyretmek. ***Seyr-i Leylâ:*** Leylâ'yı temâşâ. (Bkz. Leylâ) ***Seyr-i serâhat:*** Apaçık seyretmek, görmek. ***Seyr-i şifâ:*** Şifâyı gözetme, şifâyı temâşa.

***Seyyâr, Seyyâre:** Bir yerde durmayıp yer değiştiren. Gezegen.

***Seyyiât:** Günahlar, suçlar.

***Seyyid:** Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin torunu. Hz. Hasan soyundan gelenler.

***Seyyid Emir Gülâl:** Buhâra'nın Sûhârî kasabasında dünyaya gelmiştir. 772/1370 târihinde

Sûhârî'de vefât etmiş olup, kabri buradadır. Şâh-ı Nakşibend Hazretleri'nin mürşidi-dir.

***Seyyid Nûr Muhammed:** Hindistan'ın Bedevan şehrinde dünyaya gelmiştir. 1135/1722 târihinde yerine Mazhar-ı Cân-ı Cânân Hazretleri'ni bırakıp vefât etmiştir. Türbesi Hindistan'ın Delhi şehrinin güney tarafındadır.

Sezâ:** Münâsip, uygun, lâyık, yaraşır. ***Sezâ-vâr: Yaraşır, münâsip, uygun. ***Sezâ-yı nâil-i rahmet-i Rahmân:*** Rahmân'ın rahmetine kavuşmaya lâyık.

***Sıbyân:** Çocuklar, sabîler.

Sıddîk, Sıddîk-ı Ekber:** Pek doğru, sözünün eri kimse. Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin halîfesi ve kayınpederi Hz. Ebû Bekir'in lakābı. ***Sıddîk-ı ekrem: Sözünün eri olan şerefli.

Sıdk:** Doğruluk, gerçekçilik, samîmiyet samîmîlik. Saflık, temizlik. ***Sıdk-ı Sıddîk-ı Ekber: Hz. Ebû bekir'in sadâkati.

Sıfât-ı bâ-kemâl:** Kemâl sıfatı ile. ***Sıfât-ı melekiye: Melek gibi saf, temiz, pâk sıfat. ***Sıfât-ı mezmûme:*** Yerilmiş, kınanmış, beğenilmeyen sıfat. ***Sıfât-ı zâtiyye:*** Allah'ın zâti sıfatları. (Sıfât-ı sübûtiyye)

***Sığar:** Küçük.

***Sıklet:** Ağırlık. Mânevî sıkıntı.

Sır:** Gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey. Allah'ın akıl ermeyen hikmeti. *Tasavvufta:* Rûh gibi insan bedenine tevdî edilen letâiften biri. Kalb, rûh ve sır sıralamasında sır, rûhtan sonra gelir ve ondan daha latîftir. Kalb, mârifet, rûh muhabbet, sır temâşâ mahallidir. ***Sırr-ı " ma-evha " : Mâ evhâ'nın sırrı. (Bkz. Mâ evhâ) ***Sırr-ı a'zam:*** Büyük sır. ***Sırr-ı Âdem:*** Âdem'in sırrı. ***Sırr-ı aref:*** Kendini bilme ve tanıma sırrı. ***Sırr-ı Çâr-i yâr:*** Dört dostun (Hz. Ebûbekir, Ömer, Osman, Ali) sırrı. ***Sırr-ı elest:*** Elest sırrı. (Bkz. Elest bezmi) ***Sırr-ı esmâ:*** İlâhî isimlerin sırrı. ***Sırr-ı eşyâ:*** Eşyânın sırrı. ***Sırr-ı Hudâ:*** Allah'ın akıl almayan hikmeti. ***Sırr-ı meârif:*** Allah'ı bilme ve O'nu tanıma yolunda elde edilen bilgilerin sırrı. ***Sırr-ı Sübhânî, Sırr-ı süveydâ:*** Kalbin ortasında bulunduğu kabul edilen kara benek. Süveydâ en üstün anlayış noktası ve İlâhî aşkın tecellî ettiği yerdir. ***Sırr-ı Yezdân, Sırrullah:*** Allah'ın sırrı.

***Sırat:** Cehennemin üzerinde kurulu olan kıldan ince, kılıçtan keskin yol. Mü'minler sırat üzerinden yıldırım hızıyla geçeceklerdir. Sıratın bin yılı yokuş, bin yılı iniş, bin yılı da düz olduğuna inanılır.

***Sıyâm:** Oruç.

***Sıyânet:** Koruma, korunma.

***Sıyd, Sayd:** Av hayvanı.

***Sidre, Sidretü'l-müntehâ:** Arş'ın sağ yanında bir ağaçtır ki ötesine hiçbir mahlûk geçemez. Sidretü'l-müntehâ'yı beşerî ilmin son haddi olarak îzah edenler vardır. Ötesi Allah'ın zât âlemidir.

***Sikender:** (Bkz. İskender)

***Silk-i askerî:** Askerî nizam, tertip.

Silsile-i Şerîf:** Şerefli silsile. Peygamber Efendimiz'den itibaren, onun mânevî vârisleri olan mürşid-i kâmillerin isim zinciri. ***Silsiletü'z-zeheb: Altın zincir. Nakşî tarîkatinin silsilesi.

Sîm:** Gümüş. *Tasavvufta:* Zâhir ve bâtın tasfiyesi, bedeni ve rûhu arındırma. ***Sîm-beden: Gümüş bedenli, teni bembeyaz olan. ***Sîm-bukağ:*** Gümüş bukağı. ***Sîm-endâm:*** Gümüş beden, gümüş gibi beyaz beden. ***Sîm-gerden, Sîmîn-gerden:*** Gümüş gibi beyaz gerdan. *Tasavvufta:* Ahlâk-ı zemîme ve mâsivâ kirlerinden arınmış, arı-duru gönül. ***Sîmîn:*** Gümüşten, gümüş gibi, gümüşe benzer. ***Sîmîn-mû:*** Gümüşten, gümüş gibi saç.

Sîmürg:** (Bkz. Ankâ). ***Sîmürg-i Kāf-ı ankā: Kāf dağında yaşayan sîmürg-i ankā. (Bkz. Ankā).

***Sîn:** Çin. Eskiden Çin ülkesinde Türkler ve özellikle Hıta, Huten ve Maçin diyarının halkıyla Çiğil güzellerinin bulunuşu bu ülkenin güzeller diyârı olarak anılmasına sebep olmuştur.

***Sindân:** Örs.

Sîne:** Göğüs, sadr. İç. *Mecâzen*: Gönül, kalp. ***Sîne-i saf: Temiz kalp. ***Sîne-i sahrâ:*** Sahrânın içi.

***Sipihr:** Felek, semâ, tâlih.

***Sîr-âb:** Suya kanmış, taze körpe.

Sirâc:** Işık, kandil, mum. ***Sirâc-ı neyyir: Nurlu kandil. ***Sirâc-ı ümmetî:*** Ümmetimin kandili.

Sîret:** Bir kimsenin içi, hâli, hareketi, ahlâkı. ***Sîret-i hayvân: Hayvân sîretli. Rûhu hayvânî sıfatlarla muttasıf kişi. ***Sîret-i hikmet:*** Hikmetin içi, özü. ***Sîret-i nûr:*** İç dünyası nurlu, rûhu aydınlık.

***Sît ü sadâ:** Ses ve sadâ.

***Sitemkâr:** Sitem eden. Zâlim.

Sivâ:** (Bkz. Mâsivâ). ***Sivâ-perest: Sivâyı seven. (Bkz. Mâsivâ).

***Siyâh-rû:** Siyah yüz.

***Siyâk:** Sözün gelişi, ifâde şekli. Şekil, biçim, tarz, uslup.

***Siyyemâ** (lâ siyyemâ): Hele, husûsiyle, alel husus.

***Sohbet-i Sübhân:** Her türlü kusurdan, noksandan beşerî nitelik ve zaaflardan uzak olan Allah'ın sohbeti.

***Söğütlü Köyü:** Erzurum ili, Ilıca ilçesine bağlı bir köy. Söğüdü çok olduğu için bu isim verilmiştir.

Sû:** Yan, taraf. ***Sû-be-sû: Taraf taraf, her tarafa, her yana, her tarafta, her yanda.

***Subh u mesâ, Subh u şâm:** Sabah ve akşam.

Sûd:** Fayda, kâr, kazanç. ***Sûdmend: Kârlı, kazançlı, faydalı.

Sudur:** Sâdır olma, meydana çıkma. Göğüsler, kalpler. ***Sudûr-i ehl-i cânân: Sevgilinin kalbinde, rûhunda zuhûr eden şey. ***Sudûr-i ehl-i irfân:***

Âriflerin gönülleri. (Bkz. Ârif) ***Sudûr-i sadr-ı cânân:*** Sevgilinin kalb vâridatı. Cenâb-ı Hakk'ın tecellîlerine mazhar olan insan-ı kâmilin kalbine gelen mânevî hâller. ***Sudûr-i taht-ı hikmet:*** Hikmet tahtının başı.

***Sukût-ı Sırât:** Sırât köprüsünden düşmek.

***Sulehâ:** Sâlihler, sâlih kişiler.

Sultân-ı ahyâr:** Hayırlıların sultânı. ***Sultân-ı dü-âlem: İki âlemin sultanı. ***Sultân-ı ebrâr:*** Ebrârın sultânı. (Bkz. Ebrâr) ***Sultân-ı emlâk:*** Mülklerin sultânı. ***Sultân-ı enbiyâ:*** Nebîlerin sultanı. ***Sultân-ı evreng-i belâ:*** Belâ tahtının sultânı. ***Sultân-ı ezmân:*** Zamanların sultânı, vakitlerin en kıymetlisi. Ramazan. ***Sultân-ı her dü-serâ:*** Dünya ve âhiretin sultânı. ***Sultân-ı kelâm:*** Sözün sultânı, en kıymetlisi. ***Sultân-ı kevneyn:*** İki âlemin sultânı. ***Sultân-ı muhabbet:*** Muhabbetin sultânı. ***Sultân-ı mülük:*** Hükümdarların sultânı. ***Sultân-ı reyâhîn:*** Reyhanların sultânı. ***Sultân-ı rusûl:*** Peygamberlerin sultânı. ***Sultân-ı selâtîn:*** Sultanların sultânı. ***Sultân-ı serîr-i kürsî-i levlâk:*** Levlâk kürsîsinin sultânı. (Bkz. Levlâk). ***Sultân-ı tâlib-i rızâullah:*** Allah'ın rızâsını isteyenlerin sultânı. (Bkz. Rızâ) ***Sultân-ı uşşak:*** Âşıkların sultânı. ***Sultân-ı vâlâ:*** Yüce sultan. ***Sultânu'l-ârifîn:*** Âriflerin sultânı. (Bkz. Ârif) ***Sultân-veş:*** Sultan gibi.

***Sun-'i Yezdân:** Allahü Teâlâ'nın yaptığı.

***Sûr:** Hz. İsrâfil'in üfleyeceği boru.

Sûr:** Düğün, şölen. ***Sûr-i sünnet: Sünnet düğünü.

Sûre-i " Ve'd- Duhâ " , Sûre-i Duhâ:** V'ed-Duhâ sûresi Kur'ân-ı Kerîm'in 93. sûresidir. Bu sûrede Allahü Teâlâ Peygamber Efendimiz'i över ve ona ebedî âlemde vereceği büyük lütfu müjdeler. ***Sûre-i A'lâ: Kur'ân-ı Kerîm'in 87. sûresi. ***Sûre-i Rahmân:*** Kur'ân-ı Kerîm'in 55. sûresi. ***Sûre-i Tâhâ:*** Kur'ân-ı Kerîm'in 20. sûresi. ***Sûre-i Ve'n-necm:*** Kur'ân-ı Kerîm'in 53. Sûresi.

Sûretâ:** Görünüşte, zâhiren. ***Sûret-i dür-bâr: İnci saçan sûret. ***Sûret-i eşyâ:*** Varlıkların dış görünüşü. ***Sûret-i hûr:*** Hûrî görünüşlü. ***Sûret-i Lutfî:*** Lutfî'nin sûreti. Efe Hazretleri'nin müntesiplerinden Molla Lutfi Efendi. ***Sûret-i Rahmân:*** Rahmân'ın sûreti. Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem ehadiyet ve vâhidiyetin hakîkatini kendisinde gerçekleştiği için ona bu ad verilmiştir. ***Sûret ü zâhir:*** Kılık ve dış görünüş.

***Susem:** Susam.

***Sû-yi Dinarkom:** Dinarkom'un suyu. (Bkz. Dinarkom)

***Sûzân, Sûzâne:** Yakan, yakıcı, yanan, yanıcı.

Sûz:** Yanma, yanık, ateş. *Mecâzen*: Izdırap, acı. ***Sûz-i bî-tâb: Uygun olmayan, ha-

yırsız ve uğursuz, yanlış. ***Sûz-i dirâz:*** Uzun uzadıya yakarış. ***Sûziş:*** Yanma, yakma, tesir etme, dokunma, yürek yanması, büyük acı. ***Sûz-i nîrân:*** Cehennem âteşi. ***Sûz ü güdâz:*** Eriten âteş, eriten yakarış, yanıp yakılma.

***Sübhânellezî:** İsrâ sûresinin 1. âyetinin başı.

***Sücûd:** Secdeler.

Sühan:** Söz, lakırdı, lâf. ***Sühan-senc-i hüner-mend: Ölçülü söz konuşan hünerli kişi.

***Sükker-rîz:** Şeker döken.

***Süleymân:** Dâvud aleyhisselâm'ın oğludur. On iki yaşında iken Dâvud aleyhisselâm'ın yerine geçmiş olup Benî İsrail peygamberlerindendir. Süleyman aleyhisselâm 40 sene hükümdarlık yaptıktan sonra vefât etmiştir.

***Sülûk:** Bir yola girme, bir yol tutma. Husûsî bir sınıfa bir gruba katılma. Bir tarîkate intisâb etme.

Sünbül:** Güzellerin saçı. ***Sünbülistân-ı sühan: Sözün sünbül bahçesi.

***Sündüs:** Parlak renkli, çiçekli altın veya gümüş telle işlemeli, nakışlı olarak dokunmuş ipek kumaş.

***Sünnet:** İyi ahlâk, iyi tabiat. Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin müslümanlarca uyulması gereken sözleriyle, örnek iş ve davranışlarının tamâmı.

***Süreyyâ:** Yıldız, ülker yıldızı.

Sürh-i mercân:** Deniz dibinden çıkarılan ve süs eşyâsı yapımında kullanılan kırmızı mercan. ***Sürh-renk: Kırmızı, kızıl renk.

***Sürre:** Cüz, küçük parça.

Sürûr:** Sevinç, neşe. ***Sürûr-i dâne-i aşk: Aşk tânelerinin sevinci. Aşkın sürûr tânesi. ***Sürûr-i seyr-i serv-i kad:*** Servi boylu sevgilinin temâşâsının neşesi, sürûru.

***Sütûhât:** Kederliler, sıkıntılılar. Yorgunlar, beceriksizler.

***Süvâr:** Ata binmiş, binici.

***Süveydâ:** (Bkz. Sırr-ı süveydâ).

Ş

***Şâbb-i muhtâr-i Hudâ:** Allah'ın seçtiği genç.

Şâd (Çoğul: Şâdân)** Sevinçli, memnun, mesrûr. ***Şâdâne, Şâdiyâne: Sevinçli bir şekilde, keyiflice. ***Şâd u hurrem-hâtır:*** Sevinçli ve şen hatırlı. ***Şâd ü handân:*** Neşeli ve sevinçli. ***Şâdümân:*** Sevinçli, memnun.

Şah:** Pâdişah, hükümdar. Büyük mutasavvıflara tarîkat pirlerine ve şeyhlerine verilen isim. ***Şah-bâz: İri ve beyaz bir doğan cinsi. Yiğit, gösterişli ve şanlı kimse. (Bkz.Bâz) ***Şâh-dâne:*** İri inci tanesi. ***Şâh-ı adâlet:*** Adaletin şâhı. Hz. Ömer. ***Şâh-ı âlem-ârâ:*** Bütün âlemin zîneti, süsü olan padişah. ***Şâh-ı Buhârâ: (Bkz.*** Bahâüddin Şâh-ı Nakşibend) ***Şâh-ı Dehlevi.*** (Bkz. Abdullah

Dehlevî) ***Şâh-ı devrân:*** Zamanın şâhı. ***Şâh-ı dîvân:*** Yüce meclisin şâhı. ***Şâh-ı enbiyâ:*** Peygamberlerin şâhı. Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem. ***Şâh-ı evreng-i risâlet:*** Peygamberlik tahtının şâhı. ***Şâh-ı evreng-i şefâat:*** Şefâat tahtının şâhı. ***Şâh-ı evreng-i velâyet:*** Velâyet tahtının şâhı. ***Şâh-ı ezkâr:*** Zikirlerin şâhı. ***Şâh-ı hûbân:*** Güzellerin şâhı. ***Şâh-ı keç-rev:*** Aykırı yol tutan şah. ***Şâh-ı kişver-i zemân:*** Zaman şâhı, padişahı. ***Şâh-ı merdân:*** Yiğitlerin şâhı. Hz. Ali kerremallahu vecheh. ***Şâh-ı râh-ı Hazret-i Hak:*** Cenâb-ı Hakk'ın ana yolu, sırât-ı müstakîm. ***Şahrâh:*** Ana yol, ana cadde. Şaşırılması mümkün olmayan doğru ve açık yol. ***Şâh-ı rusül:*** Peygamberlerin şâhı. ***Şâh-ı şehâdet:*** Şehitlik şâhı. Hz. Hüseyin. ***Şâh-ı Şirvânî:*** Şirvân'ın şâhı. (Bkz. Muhammed Küfrevî) ***Şâh-ı velâyet:*** Velâyet şâhı. Hz. Ali. ***Şâh-ı zemân:*** Zamanın şâhı. ***Şâhî:*** Hükümdara, şâha âit, şahla ilgili. ***Şâh u sultân-ı zemân:*** Zamanın sultânı ve şâhı. ***Şâhvâr:*** Şâha, hükümdâra yakışacak şekilde iri ve iyi cins inci.

Şâhid:** Güzel, dilber, sevgili. ***Şâhid-i kudsî: Kutsal sevgili. ***Şâhid-i mânâ:*** Mânâ güzeli. ***Şâhid-i mukaddes:*** Kutsal sevgili. ***Şâhid-i zî-şân:*** Şanlı sevgili.

***Şâh-nâme:** Firdevsî'nin meşhur manzum İran destânı.

***Şâhidât:** Şâhidler, nişânlar, alâmetler.

***Şâik:** Şevkli, hevesli, istekli.

Şâirân:** Şairler. ***Şâir-i şöhretgîr: Şöhretli şâir.

***Şak:** Yarılma, çatlama.

***Şâkir Efendi:** Efe Hazretleri'nin Hasankaleli müridlerinden biri.

Şâkir:** Allah'a şükreden. ***Şâkir-i dîn: Dîni sebebiyle Allah'a şükreden.

***Şâm u seher:** Akşam ve sabah.

***Şâmî:** Şamlı, Şam şehri ile ilgili.

***Şâmil:** İçine alan, kaplayan, çevreleyen.

Şân:** Şan, şöhret, ün. Hâl, keyfiyet. Gösteriş, çalım. ***Şân-ı atâ: Husûsiyeti bağış ve ikram olan. ***Şân-ı kadîm:*** Ezelî olan Allah'ın şânı. ***Şân-ı kerem:*** Lütuf ve ihsanda bulunmak özelliğine sahip olan. ***Şân-ı kerem-rânâ:*** Güzel, latîf, kerem şanlı. Alımlı, güzelliği, cömertliği ile tanınan. ***Şân-ı risâlet:*** Risâletin şânı, peygamberlik vasfı. ***Şân-ı şehâdet:*** Şehitlik şânı. ***Şân-ı 'ulâ:*** Yüce şân. ***Şân-ı vefâ:*** Vefânın şânı, vefâya yakışan şey. ***Şânühû ekber:*** O'nun şânı en büyüktür. ***Şân ü şerâfet:*** Şân ve şeref. ***Şân ü şeref ü şevket:*** Şan, şeref ve heybet.

Şâne:** Tarak. ***Şân eylemek: Taramak, saçı ve zülüfleri taramak. ***Şâne-i ihsân:*** İhsân tarağı. ***Şâne-veş:*** Tarak gibi.

Şârih:** Açıklayan. ***Şârih-i metn-i gönül: Gönül metnini açıklayan.

***Şa'şaa:**Gösteriş, parlaklık.

Şâyân, Şâyeste:** Münâsip, lâyık, yakışır, yaraşır, değer, uygun, müstehak. ***Şâyeste-i bahr-i rahmet: Rahmet denizine lâyık. ***Şâyeste-i ihsân:*** İhsâna lâyık, yakışır.

***Şâz:** Müstesnâ, seçkin.

Şeb:** Gece. ***Şeb-i beyzâ: Çok parlak gece. ***Şeb-i Esrâ:*** Esrâ gecesi. Receb-i şerîfin 27. gecesinde Hz. Peygamber sallallahu aleyhi vesellem Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksâ'ya, oradan da huzûr-i Bârî'ye Mîrâç ettiler. Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksâ'ya yapılan gece yolculuğuna "Esrâ" denilir. ***Şeb-i hicrân:*** Hicrân gecesi. ***Şeb-i Mîrâc:***Mîrâç gecesi. ***Şeb-i Mîrâc-ı Nebî:*** Nebî'nin Mîrâç gecesi. ***Şeb-i muhtâr-ı Hudâ:*** Allah'ın seçtiği gece. ***Şeb-i şerâfet:*** Şerefli gece. ***Şeb-i vuslat:*** Kavuşma gecesi. ***Şebistân:*** Yatak odası, gece ibâdetine mahsus oda, harem dâiresi.

Şebnem:** Çiğ, nem, rutûbet. ***Şebnem-âsâ: Şebnem gibi.

***Şecâat:** Yiğitlik, yüreklilik, cesâret, kahramanlık.

Şecer:** Ağaç. ***Şecer-i hıntâ: Buğday ağacı. ***Şecer-i ravza-i kalb:*** Kalb bahçesinin ağacı.

***Şeddâd:** Hûd Peygamber zamanında Yemen'deki Âd kavminin hükümdârı.

***Şedîd:** Şiddetli, sert, katı.

Şefi':** Şefâatçi. ***Şefîu'l-müznibîn: Günahkârların şefâatçisi.

***Şefîk:** Şefkatli, merhametli, acıyıcı.

***Şefkat-i dil-hâh:** İçten şefkat, gönülden gelen şefkat.

***Şehâ:** Ey şah, ey padişah.

Şehd ü şeker:** Bal ve şeker. ***Şehd ü sükker-rîz: Bal ve şeker döken.

Şehdâne :** İri inci tanesi. ***Şeh-i devrân: Devrin padişahı. ***Şeh-i merdân:*** (Bkz. Şâh-ı merdân). ***Şeh-i şâdân:*** Sevinçli kimselerin şâhı. ***Şeh-nâme:*** (Bkz. Şah-nâme)

Şehper:** Kanat, kuş kanadının en uzun tüyü. ***Şehper-i Cibrîl: Hz. Cebrâil' in kanadı. ***Şehper-i Cibrîl-i cân:*** Can Cibrîli'nin kanadı. ***Şehper-i şân:*** Şanlı şehper. Sâlike mâneviyyat yolunda ilerleyebilmesi için işâretlerde bulunan ilham meleği. ***Şehper-i zenbûr:*** Eşek arısının kanadı.

Şehr:** Ay**.** Şehir. ***Şehr-i gufrân: Gufrân ayı, Ramazan. ***Şehr-i harâb:*** Harab şehir. ***Şehr-i hidâyet:*** Hidâyet ayı. ***Şehr-i rahmet:*** Rahmet ayı. Ramazan. ***Şehr-i Ramazân:*** Ramazan ayı. ***Şehr-i Receb:*** Receb ayı. ***Şehr-i seâdet:*** Seâdet ayı. ***Şehr-i sıyâm:*** Ramazan ayı, oruç ayı. ***Şehr-i şefâat:*** Şefâat ayı. ***Şehr-i şerâfet:*** Şerefli ay. ***Şehr-i Şevvâl:*** Arabî ayların onuncusu olup, ilk üç günü Ramazan bayramıdır. ***Şehr-i ülfet:*** Ülfet ayı, Ramazan. ***Şehr-i vuslât:*** Vuslat ayı, Ramazan .

***Şehsüvâr:** Ata iyi binen.

***Şeh-vâr**: İri ve cins inci.

***Şeh-râh:** (Bkz. Şah-râh)

***Şehvet-i nefs:** Nefsin arzu ve istekleri. (Bkz. Nefs)

***Şek:** Şüphe, zan.

Şekā:** Bedbahtlık, azgınlık, rezillik. ***Şekāvet: Bedbahtlık, bahtı karalık, azgınlık, rezillik.

***Şekk ü gümân:** Şek ve şüphe.

***Şekl-i kefer:** Kâfir şekli, kâfir tarzı.

***Şekvâ:** Şikâyet etme, sızlanma.

Şem':** Mum, meş'ale. *Tasavvufta:* İlâhî nur. Sâlikin kalbini yakan İlâhî nûrun parıltısı, müşâhede ehlinin kalbinde parlayan irfân nûru. ***Şem-'i bezm-i cânân: Cânân meclisinin ışığı. ***Şem-'i cem-'i evliyâ:*** Velîler cemiyetinin ışığı. ***Şem-'i fürûzân:*** Parlayan mum, ışık. ***Şem-'i halayık:*** Mahlûkatın ışığı. ***Şem-'i hidâyet, Şem-'i hüdâ:*** Hidayet nûru. ***Şem-'i muhabbet:*** Muhabbet mumu. ***Şem-'i mücellâ:*** Parlak mum, ışık. ***Şem-'i ruh-i cânâne:*** Sevgilinin yanağının mumu. ***Şem-'i seâdet:*** Seâdet mumu. ***Şem-'i sebîl (Çoğul: Şem-'i sübül):*** Yolun ışığı, aydınlığı. ***Şem-'i tevhîd:*** Tevhîd ışığı. ***Şem-i' ruhsâr:*** Yanağın parıltısı. (Bkz.Ruh)

Şem'a:** Mum, ışık, nur. ***Şem'a-i âh: Âhın mumu, ışığı. ***Şem'a-i cemâl:*** Güzelliğin ışığı. ***Şem'a-i derd:*** Derd mumu, ışığı. ***Şem'a-i hidâyet, Şem'a-i hüdâ:*** Hidâyet ışığı. ***Şem'a-i îmân:*** Îmân nuru. ***Şem'a-i muhabbet:*** Muhabbet nuru. ***Şem'â-i Muhammed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin nuru, ışığı. ***Şem'a-i nûr-i Ahmed:*** Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin nûrunun ışığı. ***Şem'a-i nûr-i hüdâ:*** Hidâyet nûrunun mumu. ***Şem'a-i rindân:*** Rindlerin ışığı. ***Şem'a-i şeb:*** Gece mumu. ***Şem'a-i vahdet:*** Vahdet nuru, ışığı. ***Şem'a-veş:*** Mum gibi.

***Şem'adan:** Şamdan.

Şems:** Güneş. ***Şems-i âlem-ârâ: Âlemi süsleyen güneş. ***Şems-i bezm-i vahdet:*** Birlik meclisinin güneşi. ***Şems-i burc-i enbiyâ:*** Peygamberler burcunun güneşi. ***Şems-i cedîd:*** Yeni güneş. ***Şems-i Çeştî:*** Çeşti'nin güneşi. (Bkz. Ahmed Çeştî) ***Şems-i dil:*** Gönül güneşi. ***Şems-i eflâk-i adâlet:*** Adâlet semâlarının güneşi. ***Şems-i gufrân:*** Allah'ın af, merhamet ve rahmet güneşi. ***Şems-i gurûb-âsâ:*** Batan güneş gibi. ***Şems-i hidâyet, Şems-i hüdâ:*** Hidâyet güneşi. ***Şems-i hüveydâ:*** Apaçık belli olan güneş. ***Şems-i îmân:*** Îmân güneşi. ***Şems-i kerem.*** Kerem güneşi. ***Şems-i kudret:*** Kudret güneşi. ***Şems-i mârifet:*** Mârifet güneşi. ***Şems-i mehâsin:*** Güzellikler güneşi. ***Şems-i merhamet:*** Merhamet güneşi. ***Şems-i muhabbet:*** Muhabbet güneşi. ***Şems-i mücellâ:*** Parlak güneş. ***Şems-i münevver:*** Nurlu güneş. ***Şems-i münîr:*** Parlak güneş. ***Şems-i rahmet:*** Rahmet güneşi. ***Şems-i reşâdet:*** Reşâdet güneşi. (Bkz. Reşâdet) ***Şems-i risâlet:*** Peygamberlik güneşi. ***Şems-i ruhsâr:*** Yanağın güneşi. Âşık sevgilinin ya-

nağını görünce, gündüz güneşe, gece aya iltifat etmez. ***Şems-i sâdât:*** Hz. Hüseyin'in güneş misali kıymetli aile mensupları. ***Şems-i safâ:*** Safâ güneşi. ***Şems-i seâdet:*** Mutluluk güneşi. ***Şems-i sürûr:*** Sürûr, sevinç,neşe güneşi. ***Şems-i şerâfet:*** Şereflilik güneşi. ***Şems-i tecellâ:*** Tecellî güneşi. ***Şems-i vahdet:*** Vahdet güneşi. ***Şems-i vefâ:*** Vefâ güneşi. ***Şems-i vehhâc:*** Çok parıltılı güneş. ***Şems-i zemân:*** Zamanın güneşi. ***Şems ü kamer, Şems ü mâh:*** Güneş ve ay. ***Şems ü semâ:*** Gökyüzü ve güneş.

***Şer ile şor:** (Bkz. Şor ü şer)

***Şemseddîn Habîbullah:** (Mazhar-ı Cân-ı Cânân): 1110/1699 târihinde Ramazan ayının on birinde cuma günü dünyaya gelmiştir. İsmi Şemseddin Habîbullah'dır. 1195/1781 senesinin Muharrem ayının yedisinde evine giren üç Moğol askerinin saldırısı sonucu şehid edilmiştir. Türbesi Dehli'dedir.

Şer':** Şerîat. ***Şer-'i Muhammed, Şer-'i şerîf: Allah ve Resûl'ünün buyrukları ve bu iki ana kaynağa dayanan kuralların bütünü. ***Şer-'i şerîf-i sermedî:*** Ebedî mutluluk kaynağı şerefli İslâm Dîni.

Şerâb:** Bâde, içki. *Tasavvufta:* İlâhî aşk. ***Şerâb-âverde: Şarap getirip götüren, sâkî. (Bkz. Sâkî) ***Şerâb-dâr:*** Sâkî. (Bkz. Sâkî) ***Şerâbhâne:*** (Bkz. Meyhâne). ***Şerâb-hârân-ı aşk:*** Aşk şarabını içenler. ***Şerâb-ı aşk:*** Aşk şarabı. ***Şerâb-ı eynemâ:*** Sâlike, Cenâb-ı Hakk'ın vahdaniyetini, her yerde hâzır ve nâzır olduğunu mânen zevk yoluyla kazandıran şey. Bakara sûresi 115. âyetde "Doğu da Allah'ındır, batı da. Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü (zâtı) oradadır. Şüphesiz Allah (ın rahmeti ve nîmeti) geniştir. O, her şeyi bilendir" buyurulmaktadır. Âyetde geçen "Fe eynemâ tuvellû" (nereye dönerseniz) anlamına gelen cümleciğin "eynemâ" sözüyle bu terkib yapılmıştır. Ayrıca Hadîd sûresinin 4. âyetinde "ve hüve meaküm eynemâ küntüm" "nerede olursanız olun Allah sizinle beraberdir" buyurulmaktadır. Burada da sözü geçen Allah ile berâberlik hâline "şerâb-ı eynemâ" ile işâret edilmektedir. ***Şerâb-ı gaflet:*** Gaflet şarabı. ***Şerâb-ı hidâyet:*** Hidâyet şerâbı. ***Şerâb-ı hikmet:*** Hikmet şarabı. (Bkz. Hikmet) ***Şerâb-ı kan:*** Kan şarabı. *Mecâzen*: Derdini anlatacak kimse bulamayan çâresiz âşığın yüreği kan ağlar. Başkaları fark etmemesi için âşık kanını içine akıtır. Yani kan şarabı içmiş gibi olur. ***Şerâb-ı Kevser:*** Kevser şarabı. ***Şerâb-ı la'l-reng:*** Kırmızı renkli şarap. ***Şerâb-ı lâ-yezâl:*** Ebedî ve sermedî şarap. ***Şerâb-ı Muhammedî:*** Muhammedî şarap. ***Şerâb-ı nâb:*** Hâlis, duru, katıksız şarap. ***Şerâb-ı pür-safâ:*** Safâ dolu şarap. ***Şerâb-ı selsebîl:*** İçimi tatlı ve hafif, lezzetli şarap. ***Şerâb-ı vahdet:*** Vahdet şarabı. ***Şerâb-ı***

vahdet-i rahmet: İlâhî rahmet ve lutufla ikram edilen vahdet şarabı. ***Şerâb-ı vuslat:*** Vuslat şarabı.

Şerâfet:** Değer ve şeref sâhibi olma, itibar, haysiyyet; soyluluk, asâlet, necâbet. ***Şerâfet-i dünyâ: Dünyanın değeri, itibarı. ***Şerâfet-şiâr:*** Asil davranışlı.

***Şerer:** Kıvılcım.

****Şerbet-i şehd-i hidâyet:*** Hidâyet balının şerbeti. ***Şerbet-i şâfî:*** Şifâ veren şerbet. ***Şerbet-i vasl:*** Kavuşma şerbeti.

Şeref-i Arş-ı berîn, Şeref-i Arş-ı ulâ:** Yüce Arş'ın şerefi. ***Şeref-i teşrîf: Değerli kişilerin geldikleri yere kazandırdıkları şeref. ***Şeref-şân:*** Adı yüce, şânı yüce. ***Şeref-tâbân:*** Parlak şeref. ***Şeref ü şevket-i hamr:*** İlâhî feyz ve bereketin yüceliği ve heybeti. ***Şeref ü şevket-i İslâm:*** İslâm dininin ulviyyeti ve yüceliği.

***Şerer-i nâr:** Âteşin kıvılcımları.

Şerh:** Açıklama, açık anlatma. ***Şerh-i kemâlât-ı dil: Ruh olgunluklarının izâhı. ***Şerh-i metn-i zevk:*** Zevk metninin şerhi. ***Şerh-i mütûn-i derd:*** Derdin ayrıntılarını açıklamak. ***Şerh u beyân:*** İzah ve açıklama.

Şerîat:** Allah'ın kulları için peygamberleri vâsıtasıyle koymuş olduğu îman, ahlâk, ibâdet ve hukukla ilgili kural ve hükümlerin bütünü, din. ***Şerîat-i garrâ: Ak, parlak İslâm şerîati. ***Şeriat-i Muhammed***: Muhammed sallallahu aleyhi vesselemin şerîati.

***Şerik:** Ortak,

***Şerîr:** Şerli. Kötülük yapan, kötü.

***Şerm-sâr:** Mahcûb, utangaç.

***Şerrâr-ı zemân:** Zamanın şerlileri.

***Şerr-i şekāvet:** Bedbahlık ve azgınlığın şerri.

***Şeş cihet:** Altı cihet, altı yön.

Şevk: (k kalın okunur):** Neşe, istek, coşku. Işık, ziyâ. ***Şevk-bâz, Şevk-ı bâz: Coşkulu. ***Şevk-ı aşk:*** Aşk çoşkusu. ***Şevk-ı cemâl:*** Cemâlin, güzelliğin şevki, aydınlığı. ***Şevk-ı fezâ:*** Coşkuyu artıran. ***Şevk-ı iftihar:*** Övünme coşkusu. ***Şevk-ı kelâm:*** Sözün kelâmın coşkusu. ***Şevk-ı şerâb-ı vahdet:*** Vahdet şarabının coşkusu. ***Şevk-i câm:*** Kadehin şavkı, parıltısı. (Bkz. Câm) ***Şevk u tarâb:*** Neşe, sevinç ve coşku.

Şevket:** Büyüklük, heybet, ululuk, şân. ***Şevket-i şefâat: Şefâatin yüceliği, azameti. ***Şevket ü şân-ı ezelî:*** Ezelî şan ve şeref.

***Şeyâtîn:** Şeytanlar.

***Şeydâ:** Meczup. Aşkın âşıka galebesinin şiddetine denir. Bu makamda âşık kendisini unutur.

***Şeyh Abdurrahman:** Şeyh Muhammed Küfrevî Hazretleri'nin beş oğlundan biri. Cezbe hâlinde iken içi ateş dolu mangalı kucaklamış ve yanarak vefât etmiştir.

***Şeyh Abdülbâkî:** (Bkz. Abdülbâkî).

***Şeyh Yûsuf-i Kôdî:** (Bkz. Yûsuf-i Kôdi)

Şeyh:** Yaşlı, ihtayar, pir, bey. *Tasavvufta:* Nefsinden fâni Hak'ta bâkî veli, Hak dostu. Taliblere rehberlik etmek ve onları irşâd etmek ehliyetine ve liyâkatina sâhip olan insân-ı kâmil, rehber, delil, mürşid. ***Şeyhu'l-meşâyih: Şeyhlerin şeyhi. Abdülkādir Geylâni. ***Şeyh u şâb:*** Yaşlı ve genç.

***Şeyh Abdurrahman:** Şeyh Muhammed Küfrevî Hazretleri'nin beş oğlundan biridir. Hz. Pîr hayatta iken yanarak vefât etmiştir.

Şi'ar:** Âdet, iz, belirti, işâret, nişân. ***Şi'r-i âşık: Âşığın şiiri. ***Şi'r-i dilârâ:*** Gönül okşayan şiir. ***Şi'r-i dilâvîz:*** Gönlü cezbeden şiir. ***Şi'r-i ehl-i dil:*** Gönül ehlinin, ârifin şiiri. ***Şi'r-i Mürtezâ:*** Hz. Ali'nin şiiri.

***Şiâr-ı dil-i ârifân:** Ârif gönüllerin şiârı, töresi.

Şiddet-i darb-ı Hudâ:** Allah'ın sillesinin şiddeti. ***Şiddet-i fakr: Fakirliğin, yoksulluğun şiddeti. ***Şiddet-i harâret:*** Sıcaklığın şiddeti. ***Şiddet-i nâr:*** Âteşin şiddeti. ***Şifâhâne-i hikmet:*** Hikmetin şifâ evi.

Şifâhâne-veş:** Şifâ evi gibi. ***Şifâyâb: Şifâ bulan, iyileşen. ***Şifâyâb-ı şerâb:*** Şarabın şifâ vermesi, iyileştirmesi.

***Şihâbüddin Ömer Sühreverdî:** 542/1147 yılında dünyaya gelmiştir. 632/1234 yılında 90 yaşında vefât etmiştir. Kabri Bağdat'tadır.

***Şikâr:** Değerli, kıymetli, kolay ele geçmeyen, nâdir bulunan şey. Av, avlanma.

***Şikem-şikâr:** Midesine düşkün, yeme içmeden başka bir şey düşünmeyen.

Şimr:** Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'i şehid eden kātil. ***Şimr-i bedgümân: Kötü düşünceli Şimr. ***Şimr-i zi'l-cevşen:*** Zırhlı Şimr.

Şimşâd:** Servi. Şimşir ağacı. *Mecâzen*: Sevgilinin boyu. İlim irfân sahibi kıymetli insanlar. ***Şimşâd-kâmet: Uzun boylu. ***Şimşir ü hançer:*** Kılıç ve hançer.

Şîr:** Süt. Arslan. ***Şîrâne: Arslancasına, arslana yakışır. ***Şîrâneveş:*** Arslan gibi. Arslancasına. ***Şîr-gîr:*** Arslan gibi kuvvetli ve cesur. ***Şîr-i devân:*** Koşan arslan. *Tasavvufta:* Arslan gözüne kestirdiği bir av peşinde koşar. Pençesinden kurtulan av pek ender görülmüştür. İlâhî aşk şîr-i devân gibidir. Avı ise âşığın gönlüdür. Allahü Teâlâ'nın verdiği yetkiyle gönülleri tasarruf edebilen mürşid-i kâmiller de şîr-i devâna benzetilir. Onlara ehl-i nazar da denir. Böyle zâtlar teveccüh ettikleri gönülleri teslim alır ve istediği gibi tasarruf ederler. ***Şîr-i Hudâ, Şîr-i Yezdân:*** Allah'ın arslanı. ***Şîr-i Hudâvârî:*** Allah'ın arslanı gibi. ***Şîr-i kahr:*** Kahır arslanı. ***Şîr-i kudret:*** Kudret arslanı. ***Şir-i meydân:*** Meydanın arslanı. ***Şîr-i meydân-ı diyânet:*** Diyânet meydanının

arslanı. ***Şîr-i ner:*** Erkek arslan. ***Şîr-i ner-veş:*** Erkek arslan gibi. ***Şîr-i zemân:*** Zamanın arslanı. ***Şîr ü şeker:*** Süt ile şeker. Senli-benli olan.

***Şîrâz:** Kitap ciltlerinin iki ucunda bulunan ve yaprakları muntazam tutan, ibrişimden örülmüş ince şerit.

***Şîrîn:** Ferhad ile Şîrîn hikayesinin kadın kahramanıdır.

***Şîşe-i sad-pâre:** Yüz parça şişe.

***Şît:** Âdem aleyhisselâm'ın oğludur. Peygamberlik, Âdem aleyhisselâm'dan sonra Şît aleyhisselâm'a geldi ve Hak tarafından 50 suhuf nazil oldu. Şît aleyhisselâm'dan sonra da peygamberlik İdris aleyhisselâm'a gelmiştir.

Şitâb:** Acele, sürat, çabukluk, seğirtmek, yürümek. ***Şitâb-ı Muhammedî: Muhammedî yürüyüş.

Şivân, Şiven:** Mâtem, yas, inleme, sızlama. ***Şîvengâh: Mâtem yeri. ***Şivengâh-ı gönül:*** Gönlün matem evi.

Şîve:** Naz, edâ. ***Şîve-mend: Nazlı, edâlı.

***Şor u şer, Şûr u şer:** Yaramaz ve kötü.

Şöhret ü şân u şerâfât-ı kadîm:** Ezelî şerefler, şân ve söhret. ***Şöhret-gîr: Şöhreti yayılmış, ün salmış. ***Şöhret-şi'âr:*** Şöhretli, ünlü, şöhret kazanmış.

***Şu'arâ:** Şâirler.

***Şuğl-i sivâ:** Mâsivâ ile meşguliyet.

Şûh:** Hareketlerinde serbest, neşeli, şen-şakrak. ***Şûh-i kallâş: Hîleci, düzenbaz, şûh. ***Şûh-i zemân:*** Zamanın neşeli, açık sözlü, latîfeci güzeli. ***Şuh-şeng, Şûh u şenk:*** Şen şakrak, neşeli kıvrak.

Şûle:** Alev, parıltı. ***Şule-i şem': Mum alevi.

Şûrîde:** Karışık, perîşân âşık, tutkun. ***Şûrîde-i gülzâr-ı likā: Vuslat gülzârına düşkün.

***Şübühât:** Şüpheler, kuşkular.

***Şühedâ:** Şehidler.

***Şühûdât:** Görülen şeyler.

Şükûfe:** Çiçek. ***Şükûfehâ-yı elvan: Rengârenk çiçekler. ***Şükûfehâ-yı gülşen:*** Gül bahçesinin çiçekleri.

***Şürb:** İçme.

***Şürefâ:** Şerîfler, şerefliler.

***Şürekâ:** Şerikler, ortaklar.

Şürrâh:** Şârihler, şerh edenler, izah edenler. ***Şürrâh-ı aref: Aref şârihleri. (Bkz. Ders- i men aref). ***Şürûh-i metn-i kalb:*** Kalb metninin şerhleri, açıklamaları. ***Şürûr-i şerer:*** Kıvılcımlı şerler. Yayılmaya müsait kötülükler.

Şürût:** Şartlar, temeller. ***Şürût-i İslâm: İslâm'ın şartları.

***Şuûn:** Hâdiseler.

T

***Ta'am:** Yemek, yenilen şey.

***Ta'aşşuk:** Âşık olma.

***Tâb eylemek:** Takat getirmek.

Tâb ü tüvân: Güç, takat.

Tab‘:** Tabiat, huy. ***Tab-‘ı beşeriyyet: Beşerî hal. Huy, yaratılış, tabiat. ***Tab-‘ı kesân:*** Birtakım kimselerin huyu, tabiatı. ***Tab-‘ı latîf***: Hoş, güzel, yumuşak huy. ***Tab-‘ı selîm:*** Yaratılıştan gelen doğru, güzel tabiat.

Tâbi‘:** Tâbî olan, uyan. ***Tâbi-’i fermân-ı Hak: Hakk’ın emrine uyan. ***Tâbi-‘i fermân-ı İlham:*** İlhâmın emrine uyan. ***Tâbi-‘i hevâ:*** Nefsî istek ve arzuların peşinden giden. ***Tâbi-‘i Kur’ân:*** Kur’ân-ı Kerîm’e uyan. ***Tâbi-‘i şehvet:*** Şehvete uyan.

***Tabîb-‘i hâzık:** İşinin ehli doktor.

***Tabiîn:** Peygamber Efendimiz’in sohbetine ulaşamayıp, büyük sahâbîlerden bir veya birkaç zâtla görüşen kimse.

Tâc-dâr (*Çoğul: Tâc-dârân)*:** Hükümdar, padişah. Taç giyen. ***Tâc-dârî: Hükümdarlık, pâdişahlık. ***Tâc-ı güher:*** Elmas taç. ***Tâc-ı levlâk:*** Levlâk tâcı. (Bkz. Levlâk). ***Tâc-ı seâdet:*** Seâdet tâcı. ***Tâc-ı ser:*** Baş tâcı, en çok sevilen, çok îtibar edilen. ***Tâc-ı zer:*** Altın taç. ***Tâc u hulle:*** Taç ve cennet elbisesi. ***Tâc u taht-ı Keyhusrev:*** Keyhusrev’in tahtı ve tâcı. (Bkz. Taht-ı Keyhusrev)

***Tâcir-i gayûr:** Gayretli tüccar.

***Ta‘dâd:** Birer birer söylemek. Sayıp dökmek.

***Ta‘dîl-i erkân:** Namazın her bir rüknünü doğru ve hakkını vererek edâ etmek. Bir rükünden diğer rükne vücut azaları tamamen sükûnete ermeden intikāl etmemek.

***Tağyîr:** Başkalaştırma, değiştirme, bozma.

***Tafdîl:** Birini veya bir şeyi diğerlerine tercih etme, diğerlerine üstün görme.

***Tâhâ:** Kur’ân’da hurufu mukataadan olup Allah ile Peygamber Efendimiz arasında bir şifredir. Kur’ân’ın 20. Sûresinin adı. Aynı zamanda Peygamber Efendimiz’in bir ismidir. Mânâsı hakkında muhtelif rivâyetler vardır.

***Tâhâ-i Hakkârî:** Peygamber Efendimiz’in neslinden olup, Seyyid Abdülkādir-i Geylânî Hazretleri’nin on birinci torunudur. 1853 senesinde Şemdinli yakınlarında Nehrî’de vefat etmiştir. Kabirleri de buradadır.

***Tahakkuk:** Gerçekleşme.

***Tahattur:** Hatırlama, hatıra getirme, getirilme. Unutulduktan sonra hatırlanan şey.

***Tâhir:** Temiz.

***Tahkîk:** Doğru olup olmadığını araştırma, meydana çıkarma.

***Tahkîr:** Hakāret etme, hor görme, küçük görme.

***Tahmîd:** Hamdetme, şükretme.

***Tahsîl-i Rızâ-yı Hak:** Hakk’ın hoşnutluğunu kazanma.

***Tahsîn:** İyi ve güzel bulma, beğenme.

***Tahtgâh:** Taht yeri, başşehir.

Tahte't-türâb, Taht-ı türâb: Toprak altı. ***Tahtgâh-ı hubb-i Mevlâ:*** Mevlâ sevgisinin taht kurduğu yer. ***Taht-ı dil:*** Gönül tahtı. ***Taht-ı hünkâr:*** Hükümdârın tahtı. ***Taht-ı 'itâb:*** Azarlanma mevkii, azara mâruz. ***Taht-ı Keyhusrev:*** Keyhusrev'in tahtı. Keyhusrev, İran'ın Keyâniyân sülâlesinden olup Keykāvus'un torunu ve Siyavuş'un oğludur. Mecâzen ulu pâdişâhlar hakkında sıfat olarak kullanılır. ***Taht-ı Livâ:*** Livâü'l-hamd sancağının altı. (Bkz. Livâü'l-hamd). ***Taht-ı mehâsin, Taht-ı melâhat:*** Güzellikler tahtı. ***Taht-ı nazar:*** Görüşe göre, bakış itibariyle. ***Taht-ı revân:*** Yürüyen taht. ***Taht-ı Süleymân:*** Süleymân aleyhisselâm'ın tahtı. (Bkz. Süleymân aleyhisselâm)

***Tahvîl:** Değiştirme, bir durumdan başka bir duruma çevirme.

Tâib** ***(Çoğul: Tâibân): Tevbe eden.

***Tâif:** Tavaf eden, dolaşan.

Tâk:** Bina kemeri. Yarım dâire şeklinde kapı ve pencere üstü. ***Tâk-ı ebrû: Kaşın kemere benzeyen kavisi.***Tâk-ı ebrû-yi kemân:*** Keman kaşın kemere benzeyen kavisi. ***Tâk-ı mihrâb:*** Mihrâb kemeri.

Takdîr-i ezelî:** Allah'ın ezelde olmasını istediği şeyler. Kader. ***Takdîr-i Hudâ: Allah'ın takdîri.

***Takdîs ü tardiyye:** Büyük saygı gösterme ve hoşnût etme.

***Takrîr:** Anlatma, anlatılış.

***Takvâ:** Sakınma, korunma. *Tasavvufta:* AIlah'a boyun eğerek azabından sakınmak, cezâyı gerektiren davranışlardan nefsi uzaklaştırmak sûretiyle korunmak.

***Tal'at:** Yüz, çehre, güzellik.

***Talamak:** Yağmalamak.

***Talaş:** Telaş.

***Taleb-kâr:** İstekli, arzulu.

Tâli':** Tâlih, kader. ***Tali-'i devlet: Seâdetli, mutlu baht.

Tâlib:** İsteyen, istekli. ***Tâlib-i câlib: Kendine çeken tâlib, istekli. ***Tâlib-i cinân:*** Cennetlerin tâlibi. ***Tâlib-i dâne:*** Dâneye tâlip, istekli. ***Tâlib-i dâr-ı cinân:*** Cennet yurdunun isteklisi. ***Tâlib-i ders-i aref:*** Aref dersini isteyen. (Bkz. Ders-i men aref) ***Tâlib-i dîdâr:*** Dîdârın tâlibi. (Bkz. Dîdâr) ***Tâlib-i dîdâr-ı aşk:*** Aşkın dîdârına istekli. (Bkz. Dîdâr) ***Tâlib-i dîdâr-ı Mevlâ:*** Mevlâ'nın güzelliğinin tâlibi. (Bkz. Dîdâr) ***Tâlib-i dürdâne:*** İnci dânesinin isteklisi. ***Tâlib-i feyz-i Hudâ:*** Hak Teâlâ'nın feyzini isteyen. ***Tâlib-i Hakk, Tâlib-i Mevlâ, Tâlib-i Rahmân:*** Mevlâ'yı isteyen, arayan. ***Tâlib-i irfân:*** İrfân isteyen. ***Tâlib-i nûr-i hüdâ:*** Hidâyet nûruna tâlib. ***Tâlib-i rızâ-yı Rahmân:*** Rahmân'ın rızâsını isteyen. (Bkz. Rızâ) ***Tâlib-i sâdık:*** Gerçekten istekli. ***Tâlib-i seâdet:*** Mutluluk, huzur isteyen.

Tâlîm:** Öğretme, belletme. Okutma. ***Tâlîm-i esmâ: Esmâyı tâlim. İsimleri öğretmek.

Bakara Sûresi 31. âyet-i kerîmesinde "Allah, Âdem'e bütün isimleri öğretti" buyurulmaktadır. ***Tâlîm-i Kur'ân:*** Kur'ân öğretme. ***Tâlîm-i sıbyân:*** Küçük çocukların öğretimi.

***Ta'n:** Hoş görmemek, birisinin ayıp ve kusurlarını açıklamak.

Târ:** Karanlık. Tel. ***Târ târ: Tel tel. ***Târ-ı zülf:*** Siyah saç. *Tasavvufta:* Cenâb-ı Hakk'ın zât-ı ilâhî'sinin tamamı meçhul ve karanlıktır. Zülfün karanlığı, siyah saç bunu temsil eder.

Tarâb:** Sevinçlilik, şenlik; sevinçten gelen coşkunluk. ***Tarâbhâne: Neşe ve coşkunluk yeri. Mutrıbın nağmeleriyle coşan insanların toplandıkları yer. ***Târib:*** Tarâb eden, coşan, neşelenen.

***Tarâvet:** Tazelik, taze olma.

***Tardıye:** "Allah râzı olsun." diye dua etmek.

***Tard u teb'îd:** Kovma ve uzaklaştırma.

***Târîf ü tâlîm:** Eğitim-öğretim.

Tarîk:** Tarîkat. Yol. *Tasavvufta:* Sâliki Hakk'a götüren yol. ***Tarîk-ı aşk: Aşk yolu. ***Tarîk-ı bâb-ı cennet:*** Cennet kapısının yolu. ***Tarîk-ı bâb-ı nîrân:***Cehennem kapısının yolu. ***Tarîk-ı ber-kâr:*** Kazanç yolu. ***Tarîk-ı Çeştî:*** Çeştî tarîkatı. (Bkz.Ahmed Çeştî) ***Tarîk-ı dalâl:*** Sapıklık yolu. ***Tarîk-ı dervîşân:*** Dervişlerin yolu. ***Tarîk-ı devlet:*** Mal, mülk, şan, şeref ve saltanat yolu. ***Tarîk-ı ehl-i îmân:*** İmân ehlinin yolu. ***Tarîk-ı emr-i Kur'ân:*** Kur'ân emirlerinin yolu. ***Tarîk-ı Hak, Tarîk-ı Mevlâ:*** Hakk'ın yolu. ***Tarîk-ı hüdâ:*** Hidâyet yolu. ***Tarîk-ı Hazret-i Hak:*** Hak Teâlâ'nın yolu. ***Tarîk-ı istikāmet:*** İstikāmet yolu. ***Tarîk-ı Kur'ân:***Kur'ân'ın yolu. ***Tarîk-ı minhâc:*** Açık, geniş yol. ***Tarîk-ı müstakîm:*** Doğru yol. ***Tarîk-ı nusret:*** Yardım yolu. ***Tarîk-ı sevdâ:*** Sevdâ yolu. ***Tarîk-ı sıhhat:*** Sıhhatin yolu. ***Tarîk-ı şeyâtîn:*** Şeytanların yolu. ***Tarîk-ı tâlîm:*** Öğretme, yetiştirme yolu. ***Tarîk-ı terk-i edep:*** Edebi terk etmeye koyulma, edebi terketmek. ***Tarîk-ı tevbe:*** Tevbe yolu. ***Tarîk-ı tevhîd:*** Tevhîd yolu.

Târik:** Terk eden, vazgeçen, bırakan. ***Târik-i ağyar: Ağyarı terkeden. ***Târik-i îmân:*** İmânı terk eden. İmânsız. ***Târik-i mâsivâ:*** Mâsivâyı terkeden. (Bkz. Mâsivâ) ***Tarîk-i Muhammedî:*** Muhammedî yol. ***Târik-i sivâ:*** Sivâyı terk eden. (Bkz. Mâsivâ)

***Târ u mâr:** Karmakarışık, dağınık, perîşân.

Tarz-ı Geylânî:** Geylânî usûlü, tarzı. ***Tarz-ı Hayder: Hz. Ali' nin tarzı, usûlü. ***Tarz-ı îcâd:*** Yeniden meydana getirme usûlü. ***Tarz-ı tarîk:*** Tarîkāt tarzı, usûlü.

***Tasallut:** Sıkıntı verecek şekilde üstüne düşme, saldırma, musallat olma.

***Tasavvuf:** Sof giymek, saf olmak, ilk safta bulunmak, suffa

ashabı gibi yaşamak. Tasavvuf baştanbaşa edeptir. Kötü huyları terk edip güzel huylar edinmektir. Kimseden incinmemek, kimseyi incitmemektir. Nefse karşı girişilen bir savaştır. Herkesin yükünü çekmek, kimseye yük olmamaktır. Bütün mensuplarının birbirini dost ve kardeş tanıdığı bir birliktir. Hak ile birlikte ve O'nun huzurunda olma hâlidir. Hakk'ın seni senden öldürmesi ve kendisiyle yaşatmasıdır. Temiz bir kalb, pâk bir gönül sâhibi olmaktır. Nefsinden fânî, Hak ile bâkî olmaktır. Kâmil insan olmaktır. Hakk'a ermektir. (Bkz. 85 no'lu gazel).

***Tasdîk:** Doğrulama, gerçek olduğunu söyleme, onaylama.

***Taşra:** Dış, dış taraf.

***Tathîr:** Temizleme.

***Tavaf:** Etrafını dolaşma, Kâbe'nin etrafını dolaşarak ziyaret etme.

***Ta'yib:** Ayıplama.

***Tayyar Efendi: 1898** târihinde Ümidim Köyü'nde dünyaya gelmiştir. Babası Mevlüd Hoca'dır. 1962 de vefât etmiştir. Kabri Dinarkom köyü kabristanında, Hâce Seyfüddin Hazretleri'nin vâlidelerinin doğu tarafındadır.

***Tazarru':** Huşû içinde yalvarma.

Tâzîm:** Ululama, büyük sayma, saygı gösterme. ***Tâzîm-i azîm: Büyük hürmet.

***Tâzîr:** Tekdir etme, azarlama, suçluyu suçuna göre tekdir etme.

Teâlâ şânuhû ekber:** Şânı yüce, büyük Allahü Teâlâ. ***Teâlallah: Yüce Allah.

***Teayyün:** Meydana çıkma, âşikâr olma. İtibar kazanma, ileri gelen kimseler arasına girme. *Tasavvufta:* Allah'ın kudretinin zuhur ve tecellî yoluyla belirmesi, Hakk'ın zâtında vâr olanların ortaya çıkıp zâhir olması.

***Tebcîl:** Ağırlamak, yüceltmek.

***Tebdîl:** Değiştirme, başka bir hâle getirme.

***Teberrî:** Yüz çevirme.

***Teberrük:** Mübârek sayma, uğur sayma.

Tebşîr *(Çoğul: Tebşîrât)*:** Müjde verme, müjdeleme, müjdelenme. ***Tebşîr-i azîm: Büyük müjde. ***Tebşîr-i Kur'ân:*** Kur'ân'ın müjdesi.

***Tecdîd:** Yenileme, yenilenme, tazeleme.

Tecellî:** Görünme, belirme; kader, tâlih; Allah'ın lütfuna nâil olma. *Tasavvufta:* Hak nûrunun te'siriyle makbul kulların kalbine İlâhî sırların ayan olması hâli. ***Tecellîgâh-ı Mevlâ, Tecellîgâh-ı Sübhânî, Tecellîhâne-i Hak, Tecellîhâne-i Mevlâ: Cenâb-ı Hakk'ın tecellî buyurduğu mahal. Mü'minin kalbi. ***Tecellihâne:*** Tecellî mahalli. ***Tecellîhâne-i mutlak:*** Mutlak tecellî yeri, gönül, kalb. ***Tecellîhâne-i vahdet:*** Vahdetin tecellî ettiği yer. ***Tecelliyât-ı merhamet:*** Mer-

hamet tecellîleri. ***Tecellî-yi Rahmân:*** Allah'ın tecellîsi.

***Tecemmu:** Toplanma, yığılma, birikme.

Tedris:** Ders verme, ders öğretme. ***Tedrîsât-ı ulûm: İlim öğretimi.

Te'dîb ü terbiye:** Edep öğretme ve terbiye etme. ***Te'dîb-vâr: Edep sâhibi.

***Tefahhur:** Övünme.

***Tefeyyüz:** Feyz alma.

***Tefhîm:** Anlatma, bildirme, bildirilme.

***Tefrîk:** Ayırma, seçme, ayırd etme.

Tefvîz:** Havâle etme, sipariş etme. ***Tefvîz-i umûr: İşleri ısmarlama, havale etme.

***Teğayyur:** Değişme, başkalaşma.

***Teharrî:** Araştırma.

Tehî:** Boş. ***Tehî-dest: Eli boş.

***Tekâpû:** Teslimiyet gösterip, baş eğmek.

***Tekbîrât:** Tekbirler, tekbir getirmeler.

***Tekdîr:** Azarlama.

Tekebbür:** Kibirlenmek, kendini büyük saymak, nefsini büyük görmek. ***Tekebbür-i Fir'avn: Firavun'un kibirliliği.

Teklif:** Cenâb-ı Hakk'ın, insanlara emir ve nehiylerine göre hareket etme sorumluluğunu yüklemesi. ***Teklif-i muazzam: Büyük teklif, sorumluluk. "Biz emâneti, göklere, yere ve dağlara teklif ettikte onlar bunu yüklenmekten çekindiler, (sorumluluğundan) korktular. Onu insan yüklendi. Doğrusu o çok zâlim, çok câhildir." (Ahzab sûresi/72)

Tekmîl:** Tam, bütün, eksiksiz. Kemâle erdirmek. ***Tekmîl etmek: Tamamlamak. Kemâle erdirmek. ***Tekmîl îmân:*** Eksiksiz, kâmil îmân.

***Tekrîm:** Yüceltme saygı gösterme.

***Tekye-geh:** Dayanılacak yer, tekke.

***Tekzîb:** Yalanlama, yalan olduğunu söyleme.

Tel-i anber:** Anber kokulu saç teli. ***Tel-i dâr: Darağacının ipi. Güzelin saçının teli, darağacının ipine benzetilir. Müellif Hazretleri bir mısraında "Zülfün her bir telinde var nice ber-dâr-ı yâr" buyurmaktadır. ***Tel-i yelpâz:*** Yelpâze (ye benzer) saç teli.

***Te'lifât-ı evliyâ:** Velîlerin yazdığı eserler.

***Temâmet:** Tam olarak.

Temâşâ:** Bakıp seyretme. ***Temâşâgâh: Seyir ve gezinti yeri. ***Temâşâgâh-ı uşşâk:*** Âşıkların seyir ve gezinti yeri.

***Temel-i İslâmiyyet:** İslâm dîninin esasları.

Temennâ:** Dilek, istek, dileme. ***Temennâ-yı visal: Sevgiliye kavuşmayı isteme.

***Temevvüc:** Dalgalanma, dalgalı olma, dalga dalga olma.

Ten-perver** ***(Çoğul: Ten-perverân): Rahatını seven, rahatına düşkün.

Tenvîr:** Işıklandırma, aydınlatma. ***Tenvîren: Aydınlatarak, bilgilendirerek.

***Tenzîl:** İndirmek.

***Terahhum:** Merhamet etme, acıma.

***Terakkî:** İlerleme, yükselme.

***Terceme-i âyât:** Âyetlerin tercümeleri.

***Teres:** Korkmuş, korkak.

***Tergîb:** İsteklendirme, rağbet ettirme.

***Terhîm:** Rahmet dileme "Allah rahmet eylesin" sözünü söyleme.

Terk-i mecaz:** Mecâzı (fânî hayatı) terketme. ***Terk-i âr: Utanmayı, ayıbı bırakma. ***Terk-i a'yâd:*** Bayramları terk. Sevinmeyi terk. ***Terk-i cân:*** Cânı terketmek. ***Terk-i diyâr:*** Diyârı terketme. ***Terk-i hayât:*** Hayatı terketmek, ölmek. ***Terk-i hevâ:*** Nefsin isteklerini terk etme. ***Terk-i hubb-i mâsivâ:*** Mâsivâ sevgisini terk etme. (Bkz. Mâsivâ) ***Terk-i sivâ:*** Mâsivâyı terk etme. (Bkz. Mâsivâ)

***Terkîb:** Bir kaç şey birleşip başka bir şey meydana getirme.

***Terkîm:** Yazma, sayma. Yüceltme, saygı gösterme.

Te'sîr-i derd:** Derdin te'sîri. (Bkz. Derd) ***Te'sîr-i râz: Sırrın te'sîri, izi.

Teslîm:** Teslîm olmak, boyun eğmek. *Tasavvufta:* Allah'ın emrine boyun eğmek, hoşuna gitmeyen hususlarda itirazı terk etmek veya kazâyı rızâ ile karşılamaktır. Dışta ve içte herhangi bir değişme olmaksızın inen belâya sabretmektir. Gayb âleminden zuhûra gelen işlere rızâ göstermek. ***Teslîm-i umûr: İşleri teslîm etmek. ***Teslîm ü te'dîb-vâr:*** Teslîmiyetli ve edepli.

***Teşehhür:** Şöhret sâhibi olma.

Teşne:** Susamış. *Mecâzen*: Çok istekli. *Tasavvufta:* İlâhî cemâli özleme sebebiyle âşıkın yanıp tutuşması. ***Teşne-dil: Cân u gönülden istekli. ***Teşnegân:*** Susamışlar, istekliler. ***Teşne-i la'l-i leb:*** Kırmızı dudağın susuzluğu. *Tasavvufta:* Âşığın gönlünün İlâhî cemâli özleme sebebiyle yanıp tutuşması. ***Teşne-i mey:*** Meye susamış. ***Teşne-leb:*** Dudağı kurumuş, çok susamış. ***Teşne-yâb:*** Susamış.

***Teşrîk-i mesâî:** İş birliği.

***Teşvîş:** Karıştırma, karmakarışık etme.

***Tetahhur:** Temizlenmek, pâklanmak.

***Tevbe:** Pişmanlık, nedâmet, dönme. *Tasavvufta:* Küfürden imâna dönmek kâfirlerin, kötü işlerden iyi işlere dönmek fâsıkların, kötü huylardan iyi ahlâka dönmek iyilerin (ebrârın), mâsivâdan Hakk'a dönmek nebî ve velîlerin tevbesidir. Avam günahtan, havas gafletten tevbe eder.

***Teveccüh:** Bir şeye doğru yö-

nelme.

***Tevekkül:** İşi Allah'a bırakıp kadere râzı olma.

***Tevellüd:** Doğma, sebep olma.

Tevfîk:** Uygun olma, uygunlaştırma. ***Tevfîkān: Uygun olarak, uyarak.

Tevfik-i Hak, Tevfik-i Hudâ, Tevfik-i Mevlâ: Hakk'ın uyumlu kılması. *Tasavvufta:* Allah'ın kulunun fiilini kendi rızâsına, uygun kılması. Kulun irâdesi ile Hakk'ın kazâ ve kaderi arasındaki âhenk ve birlik.

***Tevfîk:** Dülgerzâde Câmii imamı kurra Hacı Tevfik Efendi olarak bilinir. Efe Hazretleri'nin hatm-i hâcegân okutma yetkisi verdiği mensuplarındandır.

Tevhîd:** Bir görme, Allah'ın zâtını, aklen tasavvur edilen ve zihnen tahayyül edilen her şeyden tecrîd etmek. ***Tevhîd-i Bârî, Tevhîd-i Teâlâ: Allahü Teâlâ'nın bir ve tek olduğuna inanmak. ***Tevhîd-i esrâr:*** Tevhîd sırları.

***Tevkîr:** Güzel karşılama, ağırlama, ululama.

***Teymûr (Timur):** Demir.

***Te'yîd:** Kuvvetlendirme, sağlamlaştırma, doğru çıkarma, doğrulama, destekleme.

***Tezekkür:** Unuttuktan sonra hatıra getirme. Zikretme. Hatırlama.

***Tezevvüc:** Evlenme.

***Tezkîr:** Hatırlatma, hatırlatılma. Vaaz ve nasîhat etme.

***Tezkiye-i nefs:** Nefsi mânevî kirlerden arındırma, emmâre mertebesinden mutmaine mertebesine çıkarma.

Tezyîn:** Ziynetlendirme, süsleme, süslenme. ***Tezyîn-i cennât-ı dil: Gönül bahçelerinin süslenmesi.

***Tıbhâne:** Hastaların hastalığına şifâ, dertlilerin derdine dermân bulunan mekân.

***Tıfl-ı dil:** Veled-i kalb de denilir. Kelime anlamı, kalb çocuğu demektir. Kalbin uyanmasını ifâde eder.

Tîğ:**Kılıç. ***Tîğ-i a'dâ: Düşman kılıcı. ***Tîğ-i ağyar:*** Ağyarın kılıcı. ***Tîğ-i kazâ:*** Kazâ kılıcı. ***Tığ-ı şehâdet:*** Şehitlik kılıcı. ***Tîğ-i tîz:*** Kılıncı seri, çabuk.

***Tic (Tec):** Yığın.

***Timâr:** Bakım, hastanın yaralarını iyileştirmek üzere yapılan bakım.

Tîr:** Ok. ***Tîr-i âh: Âhın oku. ***Tîr-i aşk-ı dilberân:*** Güzellerin aşk oku. ***Tîr-i bâr:*** Eziyet oku. ***Tîr-i efğân:*** Figān, feryat oku. ***Tîr-i kazâ:*** Kazâ oku. ***Tîr-i müjgân:*** Kirpiğin oku. ***Tîr-i nihân:*** Gizli ok. ***Tîr-i şehâdet:*** Şehitlik oku. ***Tîr-i yâr:*** Sevgilinin oku.

Tiryak:** Panzehir. ***Tiryâk-ı bâkî: Bâkî tiryak. Ebedî âleme sürükleyip götüren vesîle.

***Tîşe-i kahr:** Kahr baltası.

Tiz:** Çabuk, tez. ***Tîz-rev: Çabuk yürüyen.

***Top-ı dil:** Gönül topu.

***Toylamak:** Ziyâfet vermek, ikramda bulunmak.

***Tökünmek:** Doldurmak.

***Tûbû ilallah:** Allah'a tevbe ediniz. Kur'ân-ı Kerîm'de içerisinde "Tûbû ilallah" cümlesi geçen 7 âyet bulunmaktadır.

Tûfân:** Çok şiddetli, her tarafı kaplayan yağmur. ***Tûfân-ı kan: Kan tûfanı.

***Tuğyan:** Taşkınlık, azgınlık, coşkunluk.

***Tuhfe:** Hediye, armağan.

***Tûl-i emel:** Hırs, açgözlülük. *Tasavvufta:* Hiç ölmeyecekmiş gibi insanın dünya için çalışması. Sûfîler, insanın ileriyi, bir adım ötesini düşünmesini istemezler. Onlar, içinde yaşadıkları ânı değerlendirirler.

Tullâb:** Tâlipler, talebeler, öğrenciler. ***Tullâb-ı meârif: Mârifetlere tâlib olanlar. ***Tullâb-ı muhabbet:*** Muhabbet tâlibleri.

Tulu':** Doğma, doğuş. ***Tulu'gâh-ı risâlet: Risâletin doğduğu yer.

Tûr:** Hz. Mûsâ'ın İlâhî vahye mazhar olduğu dağ. *Tasavvufta:* Feyz ve mârifet sularının menbaı ve fışkırdığı kaynak. ***Tûr-i hidâyât: Hidâyetlerin dağı. ***Tûr-i hitâb:*** Allah'ın hitâbına mazhar olan Tûr Dağı. "Mûsâ tâyin ettiğimiz vakitte (Tûr'a) gelip de Rabbi onunla konuşunca Rabbim! Bana (kendini) göster; seni göreyim!" dedi (Rabbi): "Sen beni asla göremezsin. Fakat şu dağa bak, eğer o yerinde durabilirse sen de beni göreceksin!" buyurdu. Rabbi o dağa tecellî edince onu paramparça etti. Mûsâ da baygın düştü. (A'raf sûresi./143) ***Tûr-i îmân:*** İmânın tûru. ***Tûr-i muallâ:*** Yüksek tûr. ***Tûr-i tecellî:*** Tecellî tûru.

***Turfa (Turfe):** Yeni, görülmemiş, şaşırtıcı.

Turre:** Alın saçı, kıvırcık saç lülesi. ***Turre-i tarrâr: Gönül çalan, insanın aklını başından alan kıvırcık lüle.

***Tûsî:** 11. asırda yaşamış başta gelen âlimlerden olup Şeyhü't-Tâife ünvânı ile tanınmıştır. 384/995 târihinde Tûs'da dünyaya gelmiştir. 460/1068 târihinde vefât etmiştir. Vasiyeti üzerine defnedildiği evi mescide çevrilmiş olup Mescid-i Tûsî diye mâruftur.

***Tuyûr:** Kuşlar.

Türâb:** Toprak, toz. ***Türâb-ender-türâb: Toprak içinde toprak. ***Türâb-veş:*** Toprak gibi.

***Tüvân:** Güç, takat.

U

***Ubbâd-ı Müslim:** Müslüman kullar.

***Ubeydullah Ahrâr:** 806/1403 senesinde Taşkent'te dünyaya geldi. 895/1493 târihinde Rebiü'l-evvel ayının sonunda cumartesi günü Semerkand'ın Kemânkerân köyünde vefât etmiştir. Kabri Semerkand'dadır.

***Ubûdiyyet:** Kulluk. Ahde vefâlı olmak, İslâm'ın çizdiği sınırları muhafaza etmek, mevcud olana razı olmak, elden çıkana da sabretmektir.

***Ucüb:** Kendini beğenme, kibir.

***Uhrâ:** Âhiret.

***'Ulâ:** Şân ve şeref sâhibi.

Ulemâ-yı dîn:** Din âlimleri. ***Ulemâ-yı ızâm: Büyük âlimler. ***Ulemâ-yı ümmet:*** Ümmetin âlimleri. ***Ulemâ-yı zemân:*** Zamanın âlimleri.

***Ulü'l-ebsâr:** Basîret sahipleri.

Ulûm:** İlimler. ***Ulûm-i âhirîn: Sonrakilerin ilimleri. ***Ulûm-i evvelîn:*** Evvelkilerin ilimleri. ***Ulûm-i zâhir:*** Zâhir ilimler.

Uluvv-i şân:**Yüksek şan, şeref. ***Uluvv-i şân-ı âlîşân: Nam ve şânı yüce ve erişilmez. ***Uluvv-i şöhret ü şân:*** Şöhret ve şânı yüksek.

***Ulü'l-elbâb:** Aklı sâdece hayrı gösterecek duruma gelmiş olan kimseler, basîret sâhipleri.

Ummân:** Ulu, büyük , engin deniz, okyanus. ***Ummân-ı bî-pâyân: Uçsuz-bucaksız okyanus. ***Ummân-ı gufrân:*** Gufrân denizi. ***Ummân-ı himmet:*** Himmet denizi. ***Ummân-ı hüdâ:*** Hidâyet denizi. ***Ummân-ı ihsân:*** İhsân denizi. ***Ummân-ı inâyet:*** İyilik, lutuf denizi. ***Ummân-ı kāhir:*** Dert denizi. ***Ummân-ı kerem:*** Kerem denizi. ***Ummân-ı kerem-i Kerîm:*** Çok cömert olan Allah'ın lutuf ve ihsân denizi. ***Ummân-ı lutf:*** Lutuf denizi. ***Ummân-ı meârif:*** Mârifetler denizi. ***Ummân-ı merhamet:*** Merhamet denizi. ***Ummân-ı rahmet:*** Rahmet denizi.

***Umûr:** İşler.

***Urefâ:** Ârifler, irfân sâhibi kimseler.

***Urmak:** Vurmak.

***Uryân:** Çıplak.

Usât:** Âsîler, itaatsizler, günahkârlar. ***Usât-ı ümmet: Ümmetin günahkârları.

***Uslûb-i ilhâm:** İlhâm tarzı. (Bkz. İlhâm)

Uşşak:** Âşıklar. ***Uşşâk-ı sâkî: Sâkînin âşıkları.

***Uyub:** Ayıplar.

***Uzlet:** Bir yere çekilip, kendi kendine tenhâda yaşama, yalnızlık.

***Uzmâ:** Daha büyük.

Ü

***Üdnü minnî:** Yaklaş bana. Mîraç'da Allahü Teâlâ Peygamber Efendimiz'e yaklaş bana" buyurdu.

Üftâde:** Düşmüş, düşkün, bîçâre âşık. ***Üftâde-i meyhâne: Meyhânenin düşkünü, meyhâneye düşkün. (Bkz. Meyhâne)

Ülfet:** Alışma, kaynaşma. Görüşme, konuşma. Ahbaplık, dostluk. ***Ülfet-i ağyar: Ağyarın dostluğu. ***Ülfet-i cânân:*** Sevgilinin dostu, dostluğu. ***Ülfet-i devrân:*** Zamanın, dünyanın dostluğu. ***Ülfet ü ünsiyet:*** Dostluk ahbaplık ve kaynaşma.

Ümem:** Ümmetler. ***Ümem-i sâlife: Geçmiş ümmetler.

***Ümerâ:** Emirler, kumandanlar, yüksek rütbeliler.

***Ümenâ:** Güvenilir kimseler.

Ümîdgâh:** Ümit yeri, bir şey umulan yer, makām. ***Ümîd-perver: Ümit besleyen. ***Ümîd-vâr:*** Uman, ümitli.

Ümm:** Anne, ana. *Mecâzen*: Kaynak, asıl, menşe. ***Ümmü'l-Haseneyn: Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in anneleri Peygamber Efendimiz'in kızı Hz. Fâtıma. ***Ümmü'l-mü'minîn:*** Müminlerin anneleri, Peygamber Efendimiz'in hanımları. ***Ümmü'r-rızâ:*** Rızânın anası, kaynağı. (Bkz. Rızâ) ***Ümmü'l-'ulûm:*** ilimlerin anası, kaynağı. ***Ümm ü ecdat:*** Ana ve atalar. ***Ümm ü peder:*** Ana ve baba.

Ümmet:** Bir peygambere inanan cemaat, tâife, onun yolundan gidenlerin hepsi. ***Ümmet-i Ahmed: Ahmed'in ümmeti. Ümmet-i Muhammed. ***Ümmet-i ced:*** Dedenin ümmeti. ***Ümmet-i Mahmûd:*** Övülmüş ümmet. ***Ümmet-i mahmûd-i Mevlâ:*** Mevlâ'nın övdüğü ümmet. Allah'ın rahmetine erişmiş. ***Ümmet-i merhume:*** Merhametle müjdelenmiş ümmet. ***Ümmet-i Muhtâr, Ümmet-i Muhtâr-i Mevlâ:*** Allah'ın seçtiği Muhammet sallallahu aleyhi vesellemin ümmeti. ***Ümmet-i zelîl:*** Aşağılanan, hor, hakîr ümmet.

***Ümmîd-i kavî:** Güçlü ümit.

***Ümmühân:** Peygamber Efendimiz'in amcası Ebû Talib'in kızı Hind'e verilen isimdir. Mîraç hadisesi Peygamber Efendimiz onun evinde kaldığı bir gece gerçekleşmiştir.

***Ürûşân:** Aydınlık.

***Üssü'l-esâs:** Ana esas, temel nokta.

Üstâd, Üstâz:** Hoca. ***Üstâd-ı kâmil: Her çeşit ilimde çok ileri bilgisi olan.***Üstâd-ı kül:*** Bütün ilimlerin üstâdı. ***Üstâd-ı levendân:*** Yakışıklı, iri yapılı, boylu poslu üstâd. ***Üstâd-ı ümmet:*** Ümmetin hocası.

***Üstühân:** Kemik.

***Üstüvâr:** Sağlam, güvenilir, dayanıklı.

***Üştürân:** Develer.

***Üveys-i Karânî:** Veysel Karânî.

***Üzülmek:** Kopmak, ayrılmak.

V

***Vâ:** Terketme, bırakma.

***Vâbeste:** -e bağlı, ancak…olursa olabilir.

***Vâcibât:** Vâcibler. Şer'î bakımdan terki doğru ve uygun olmayan, kesinlik bakımından farzdan sonra gelen emirler.

***Vâcibü'l-vücûd:** Varlığı vâcib, gerekli olan. Varlığı kendi zâtı sebebiyle olup, başka hiçbir şeye ihtiyaç duymayan Cenâb-ı Allah.

Va'de:** Söz vermek. ***Va'd-i ahd: Elest bezminde kulların Rabb'lerine verdikleri söz. (Bkz. Elest bezmi)

Va'd-i Celîl: Celîl olan Allah Teâlâ'nın sözü. ***Va'd-i kerîm, Va'd-i kerîm-i Hak:*** Cömert olan Hak Teâlâ'nın va'di, sözü. ***Va'd-i visâl:*** Kavuşma sözü verme.

***Vâfir:** Çok bol.

***Vahdet:** Birlik. *Tasavvufta:* Hakîki mânâda bir, sâdece Allah'dır.

***Vehhâc:** Çok parıltılı, çok alevli.

***Vahîd:** Yalnız, tek. Benzeri bulunmayan.

***Vâhid-i Mutlak:** Mutlak bir. Allah Teâlâ.

Vâkıf:** Vukuf sâhibi. Bir şeyi bilen, anlayan. ***Vâkıf-ı esrâr: Sırlara vâkıf. ***Vâkıf-ı eşyâ:*** Eşyânın künhüne vâkıf. ***Vâkıf-ı sırr-ı Hakîm:*** Her muamelesi hikmetlerle dolu olan Allah Teâlâ'nın sırrına vukûfiyeti bulunan kimse. ***Vâkıf-ı sırr-ı mâ evhâ:*** "Ma evha" sırrına vâkıf olan. Necm sûresi 10. âyetinde "Fe evhâ ilâ abdihî mâ evhâ", "Allah Teâlâ kulu Muhammed sallallahu aleyhi veselleme vahyedeceğini vahyetti" buyurulmakta. Ancak "mâ evhâ" yâni vahyedilenin ne olduğu bildirilmeyip sır olarak saklanmaktadır.

Vâlâ:** Yüksek, yüce. ***Vâlâ-yı muhabbet: Muhabbetin yüceliği.

***Vâlehû:** Takdir, hayret ifade eden ünlem işareti.

***Vâlid-i enbiyâ:** Peygamberlerin babası.

***Vallâh:** "Allah için, Allah hakkı için" mânâsına gelen büyük yemin.

***Vâm:** Borç.

***Vâmık:** Vâmık, Mecnûn gibi meşhur bir Arap âşıktır. Mâşûkası da Azrâ'dır. Vâmık'la Azrâ'nın aşk maceraları Türkler arasında yaygın değildir. Aristokrat hayatın romanı olan "Vâmık u Azrâ"da, ilk defa bir aşk mesnevîsinin bütün kahramanları birbirleriyle buluşmuşlardır.

***Vâ nefsî sadâsı:** "Vah yazık benim hâlim ne olacak!" sadâsı.

***Vâr:** Sâhip olunan şeylerin bütünü, mal servet.

***Varak:** Yaprak, kitap yaprağı. Tek yaprak hâlindeki kağıt.

Vârid** ***(Çoğul: Vâridât): Gelen, vâsıl olan, erişen. Kulun kasdı olmaksızın gaybden kalbe gelen mânâlar. ***Vâridât-ı hikmet:*** Kulun kasdı olmaksızın gaybtan kalbe gelen hikmetler. ***Vâridât-ı mânevî:*** Mânevî vâridât.

***Vâriyyet:** Varlık, benlik.

Vasf-ı cemâl:** Güzelliği anlatma, ifâde etme. ***Vasf-ı makāmât-ı dil: Gönül makāmlarının vasfı. ***Vâsıf:*** Vasfeden, bildiren, öven. ***Vâsıf-ı vasf:*** Hâli, özelliği, sıfatı anlatan. ***Vassâf:*** Vasıflarını bildirerek anlatan veya öven, vasfeden.

Vâsıl** ***(Çoğul: Vâsılân): Ulaşan, erişen, kavuşan. *Tasavvufta:* Hakk'a, hakîkate erişmiş olan, er. ***Vâsıl-ı dârü'l-emân:*** Dârü'l-emâna kavuşan. (Bkz. Dârü'l-emân). ***Vâsıl-ı dest:*** Ulaşan el. ***Vâsıl-ı dîdâr:*** Sev-

giliye kavuşan, eren. (Bkz. Dîdâr)

***Vâsi':** Geniş, bol.

***Vâveylâ:** Eyvah, yazık, çığlık, yaygara feryad.

***Vâz:** Terk etme, bırakma.

***Va'z:** Vaaz.

***Vazîfe-i menâsik-i hacc:** Hacda belli bir usul ve sıraya göre yapılması gereken ibâdetler.

***Ve'd-Duhâ:** (Bkz. Sûre-i "Ve'd-duhâ")

***Ve'l-ba'sü ba'de'l-mevt:** Ölümden sonra dirilme, kıyâmet gününde ölülerin dirilmesi.

***Ve'l-Leyli:** Kur'ân-ı Kerîm'in 92. sûresi.

***Ve'ş-Şems:** Kur'ân-ı Kerîm'in 91. sûresi.

***Vecd:** Bulma, vârolma, hâsılolma, buluş. *Tasavvufta:* Kulun herhangi kasdı ve çabası olmadan onun kalbine gelen coşku.

Vech, Vecih:** Yüz, çehre. ***Vech-i arâzî: Yeryüzü. ***Vech-i güzel:*** Güzelin yüzü. ***Vech-i Huseyn:*** Hz. Hüseyin'in yüzü. ***Vech-i muzayyâ-yı Muhammed:*** Muhammed sallalahu aleyhi vesellemin parlak yüzü. ***Vech-i mübâreke:*** Muhterem, kutlu yüz. ***Vech-i müdevver:*** Değirmi, yuvarlak yüz.

Vefâ:** Ahitte, dostlukta, sevgide sebat etmek. Sözünde durmak. *Tasavvufta:* Bezm-i elestte Allah'a verilen söze bağlı kalmak. ***Vefâdâr: Vefâlı. Sözünde duran.

Vefk:** Uyma, uygun gelme, uygunluk. ***Vefk-ı meram: Merama, isteğe uygun olmak.

***Vehbî:** Allah'ın ihsânı sonucu olan. Allah vergisi, fıtrî.

***Vehbî Efendi:** (Bkz. Mahmud Vehbi Efendi)

***Velâ:** Yakınlık, sâhiplik. Sevme, muhabbet.

***Velâkin:** Lâkin, amma, fakat.

***Velâyet:** Velîlik, ermişlik. Hakk'ın kulunu, kulun Mevlâ'sını dost edinmesi. Allah ile kulu arasındaki karşılıklı sevgi ve dostluk. Nefsinden fâni olan kulun, Hak ile olması.

Velî:** Evliyâ. Dost, yâr, sevgili, eren,ermiş. Velînin çoğulu evliyâdır. ***Veliyullah: Allah dostu.

***Velî:** Farsça'da velâkinin kısaltılmışı. Fakat.

***Veliyy-i ahd:** Kesin söz verme.

***Velvele:** Şaşkınlık, gürültü, patırtı, yaygara.

Verd:** Gül. ***Verd-i ahmer: Kırmızı gül. ***Verd-i ahmer-veş:*** Kırmızı gül gibi. ***Verd-i bâğ-ı hikmet:*** Hikmet bağının gülü. ***Verd-i dil:*** Gönül gülü. ***Verd-i fâm:*** Gül rengi. ***Verd-i hamrâ:*** Kırmızı gül. ***Verd-i hand:*** Açılmış gül. ***Verd-i harem:*** Harem gülü. ***Verd-i hidâyet:*** Hidâyet gülü. ***Verd-i hikmet:*** Hikmet gülü. ***Verd-i muhabbet:*** Muhabbet gülü. ***Verd-i ter-veş:*** Taze gül gibi. ***Verd-i vahdet:*** Vahdet gülü. ***Verdi-veş:*** Gül gibi.

***Verese:** Vârisler, mirasçılar.

***Vesvâs:** Vesvese veren şeytan.

***Veysel Karânî:** Yemen'in Karn köyünde dünyaya gelmiştir. Doğum târihi kesin olarak bilinmemektedir. İsmi Üveys b. Âmir Kamî'dir. 37/657 târihinde Sıffin muharebesinde Hz. Ali tarafında idi ve şehid edildi.

Vezn:** Şiir ve mûsikîde âhenk ölçüsü. Âhenk, ritim. ***Vezn-i dil: Gönül vezni.

***Vildân ü havrâ:** Küçük oğlanlar ve âhu gözlü kızlar.

***Vîrân, Vîrâne:** Harab yer, yıkıntı. *Tasavvufta:* Maddî âlem dünya. Hor görülen derbeder derviş. Eski püskü, yamalı elbise giyen kılık kıyâfeti perîşân ermiş. Üstü başı toza toprağa belenmiş nice kimseler var ki, Allah onların dilediğini kabul eder. Bir dediğini iki etmez. Altınlar ve kıymetli maddeler, kimsenin bir şey ummadığı vîrâne ve harâb yerlerde bulunduğu gibi, mânevî cevherlerde kimsenin bir şey ummadığı kimselerde bulunabilir.

***Vird:** Okunması âdet edinilmiş belli âyet, sûre ve duâlar. *Tasavvufta:* Bir pîr veya şeyh tarafından düzenlenmiş olan, tarîkat mensuplarının her gün veya belirli zamanlarda okudukları, âyetler, salavat ve esmâdan ibâret duâlar. ***Vird-i cemîl*:** Güzel vird. Güzel anı.

Visâl:** Ulaşma, kavuşma. ***Visâl-i teşne: Vuslata, kavuşmaya susamış.

***Vuhuş:** Vahşî, yırtıcı hayvanlar.

Vukûf:** Anlama, bilme, haberli olma. ***Vukûf-i ilm-i esmâ: İlm-i esmadân haberdâr olma. ***Vukûf-i sırr-ı âyât-ı dil:*** Gönül âyetlerinin sırrını bilen. ***Vukûf-i sırr-ı dil:*** Gönül sırrını bilme.

Vuslat:** Bir şeye ulaşma, kavuşma. ***Vuslat-cû: Vuslat arayan. ***Vuslat-ı ahbâb:*** Sevilen dostların kavuşması, buluşması. ***Vuslat-ı ân-ı vefâdâr:*** Vefâlı sevgilinin güzelliğine kavuşma. ***Vuslat-ı cânân:*** Sevgiliye kavuşma. ***Vuslat-ı dergâh:*** Dergâhe ulaşma, kavuşma. ***Vuslat-ı şerâfet:*** Şerefli, asil kavuşma, buluşma. ***Vuslat-ı visâl:*** Sevdiğine istediğine kavuşma.

Vusûl:** Ulaşma, erişme, varma. ***Vusûl-i rahmet: Rahmete kavuşma, ulaşma. ***Vusûl-i vuslat:*** Sevdiğine istediğine kavuşma.

Vücûd:** Bulunma, vâr olma, varlık. Gövde, beden, cisim, ceset, ten. ***Vücûd-i cûd-i Ahmed: Muhammed sallalahu aleyhi vesellemin vâr oluşunun bereketi. ***Vücûd-i ekrem:*** Pek cömert, çok şerefli kişinin varlığı, vücûdu. ***Vücûd-i Hak:*** Hak Teâla'nın varlığı. ***Vücûd-i hübâb:*** Su kabarcıklarının varlığı. ***Vücûd-i kâinât:*** Kâinâtın varlığı. ***Vücûd-i mes'ûd:*** Seâdetli, kutlu varlık. ***Vücûd-i mevcûd:*** Var olan vücut. ***Vücûd-i pâk:*** Temiz, mübârek vücûd. ***Vücûd-i zât-ı Ahmed:*** Muhammed sallalahu aleyhi vesellemin vücûdu, var-

lığı. ***Vücûd-i zât-ı akdes:*** Çok mübârek, pek kudsî bir zâtın varlığı.

Vücûh:** Yüzler, çehreler. ***Vücûh-i ebnâ-yı zemân: Zamanın insanlarının yüzleri. ***Vücûh-i ricâl:*** Erkeklerin yüzleri.

Vüs'at:** Genişlik, bolluk. ***Vüs'at-ı rızk: Rızk bolluğu, genişliği. ***Vüs'at-i rahmet:*** Rahmetin genişliği, bolluğu.

Y

Yâd:** Anma, hatırlatma. ***Yâd-keşân: Hatır çeken, hatır sayanlar. ***Yâd u tezkâr:*** Hatırlama ve anma.

***Yâdiger:** Bir kimseyi veya nesneyi hatırlatacak şey.

***Yahya:** Hz. Zekeriyya aleyhisselâm'ın oğludur. Hz. Mûsâ aleyhisselâm'ın şerîatıyle amel etmek üzere Benî İsrail'e peygamber oldu. Îsâ aleyhisselâm'a peygamberlik gelene kadar Mûsâ aleyhisselâm'ın şerîatıyla hükmetmiş ve Îsâ aleyhisselam'a peygamberlik gelip incil nazil olunca, Yahya aleyhisselâm onun şerîatına tâbi olmuştur. Şerîat-ı Îsâ'ya göre haram olan bir nikâhı kıymaktan çekinen Yahya aleyhisselâm'ı Kudüs reisi katlettirip şehid etmiştir.

***Yakazân:** Uyanıklık.

***Yakîn:** Şüpheden kurtulmuş, doğru, sağlam ve kesin bilgi. Doğru ve kuvvetle bilme.

Ya'kub** : Ya'kub aleyhisselâm İshak Peygamber'in Refeka'dan olan oğludur. Kur'ân-ı Kerîm'de, kendisine vahiyde bulunulan peygamber olarak geçmektedir. 147 yaşlarında vefât etmiş ve vasiyeti üzerine Filistin'de babası İshak aleyhisselâm'ın yanına defnedilmiştir. ***Ya'kub-veş: Yâkub gibi.

***Ya'kub-i Çerhî:** Hâce Alâüddin Attar Hazretleri'nin dostlarından ve en fazîletli halîfelerindendir. 1447 târihinde vefât etmiş olan Ya'kub-i Çerhî Hazretleri'nin kabri Helegnu köyündedir.

***Ya Müsteân:** Ey kendisinden yardım istenen Allah.

Yâr:** Dost. Seven, sevilen, âşık, sevgili. Bildik, tanıdık. ***Yâr-i bî-vefâdâr: Vefâsız yâr. ***Yâr-i dîdâr:*** Sevgiliyi görme. ***Yâr-i dil:*** Gönül dostu. ***Yâr-i gār:*** Mağara dostu, çok vefâlı dost. Hicret esnasında Hz. Muhammed sallallahu aleyhi veselleme mağarada arkadaşlık etmiş olan Hz. Ebû Bekir. "Hani kâfirler onu, iki kişiden biri olarak (Hz. Ebû Bekir ile Mekke'den) çıkarmışlardı; hani onlar mağaradaydı. O, arkadaşına üzülme, çünkü Allah bizimle beraberdir diyordu". (Tevbe Sûresi 40) ***Yâr-i gār-ı hak-peygamber:*** Hak Peygamber Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin mağara arkadaşı. ***Yâr-i kadîm:*** Eski dost. ***Yâr-i muvâfık:*** Uygun, denk sevgili, dost. ***Yâr-i vefâdâr:*** Vefâlı, sözünde ve dostluğunda devamlı olan dost. ***Yâr ü yâver:*** Dost ve yar-

dımcı.

***Yâ-sîn:** Kur'ân-ı Kerîm'in 96. sûresi.

***Yâver:** Yardımcı.

Yed:** El. *Mecâzen*: Kudret, kuvvet, güç. ***Yed-i beyzâ: Bembeyaz parlak el. Hz. Mûsâ'nın Fir'avun'a karşı mûcizeler gösteren parlak eli. ***Yed-i kahr:*** Kahır eli. ***Yed-i kudret:*** Kudret eli. Allah Teâlâ'nın kuvvet ve kudretinin tasarrufu. ***Yed-i süflâ:*** Aşağıda olan el, alan el. ***Yed-i tûlâ:*** Bir sahada çok geniş ilim, ihtisas, geniş nüfuz. ***Yed-i 'ulyâ:*** Yüksekte, yukarıda bulunan el, veren el.

***Yedmek:** Yönetmek, gütmek, iteklemek.

Yek:** Bir, tek, münferit. ***Yek cihet: Fikirleri bir olan, tek yön. ***Yek-dâne:*** Eşi, benzeri olmayan, tek. Eşi bulunmayan inci. ***Yeksân:*** Eşit, aynı seviyede. Dümdüz, yerle beraber.

***Yelbâz:** Yelpâze.

***Yem-i Nil:** Nil denizi (Kızıldeniz).

***Yer-be-yer:** Yer yer.

***Yesrib ü Batha:** Mekke ve Medîne.

Yevm:** Gün. ***Yevme'l-beter: Daha kötü, daha fena gün. ***Yevm-i kıyâm, Yevmü'l- kıyam, Yevm-i kıyâmet:*** Kıyâmet günü. ***Yevm-i mahşer:*** Kıyamette yeniden dirildikten sonra insanların, cinlerin ve hayvanların hesap vermek üzere toplandıkları gün. ***Yevm-i memat:*** Ölüm günü. ***Yevm-i vuslat:*** Kavuşma, buluşma günü.

Yezîd:** Emevîler hânedânının ikinci halîfesidir. Muaviye b. Ebû Süfyan'ın oğludur. 24/645 târihinde dünyaya gelmiştir. 63/683 târihinde ölmüştür. ***Yezîd-i bed-menîş: Kötü huylu, ahlâksız Yezîd.

***Yola urmak:** Yolcu etmek, uğurlamak.

***Yûnus:** Benî İsrail peygamberlerindendir.

Yûsuf:** Hz. Yâkûb'un oğludur. 110 yaşına kadar yaşamıştır. ***Yûsuf-i Ken'an: Ken'an diyârının Yûsuf'u. ***Yûsuf-i devr-i zemân, Yûsuf-i zemân:*** Zamanın Yûsuf'u. ***Yûsuf-i sânî:*** İkinci Yûsuf. Hz Yûsuf misali.

***Yûsuf Boybey** (Hacı Yusuf Efendi): 1327/1909 târihinde Erzurum'un Hasankale ilçesinde dünyaya gelmiştir. Efe Hazretleri'ne intisâblıdır. 1979 târihinde vefât etmiş olup, kabri Karacaahmet Mezarlığı'ndadır.

***Yûsuf Hemedânî:** 439/1048 târihinde Hemedan'da dünyaya geldi, ismi Yûsuf b. Ebû Ya'kub Hemedânî olup, künyesi Ebû Ya'kub'dur. 534/1140 târihinde vefât etmiştir. Kabirleri Merv şehrindedir.

***Yûsuf-i Kôdî:** Şeyh Yûsuf-i Kôdî Hazretleri 1266/1849 târihinde Bağdat'ta doğmuş daha sonra ailece Bitlis'e yerleşmişlerdir. 13401921 yılında bu köyde vefât etmiştir. Türbesi Kod köyünde olup halkın ziyaretine açıktır.

***Yuymak:** Yıkamak.

***Yüz dört kitab:** Dört büyük kitab ve yüz sâhife.

***Yüz-i tuğra:** Tuğra yüzlü.

Z

***Zaaf ü sehv ü hatâ:** Zayıflık, yanlış, hata.

Zâd:** Azık. ***Zâd-ı dâreyn: Dünya ve âhiretin azığı. ***Zâd-ı kalîl:*** Azığı az. ***Zâd ü nevâ:*** Azık ve nasib. ***Zâd ü nevâl:*** Azık ve yiyecek-içecek.

Zâğ:** Karga. ***Zâğ-ı siyeh: Siyah karga.

***Zâhib:** Giden.

Zâhid:** Dünyaya rağbet etmeyen, dünyadan yüz çeviren, el-etek çeken. Ham sofu, ham ruhlu, pişmemiş, olgunlaşmamış, dînin özünden habersiz şekilci kişi. ***Zâhidâ: Ey zâhid.

Zahîr:** Arka çıkan, yardımcı. ***Zahr: Arka, sırt. ***Zahr-ı İslâm:*** İslâm'ın arkası, desteği. ***Zahîr-i millet-i İslâm:*** Müslümanların arka çıkanı, yardımcısı.

Zâhir:** Görünen, açık, belli. ***Zâhir-bîn: Zâhiri gören, şekilci. ***Zâhir-bînlik:*** Şekilcilik. ***Zâhir ü nihân:*** Gizli ve açık.

***Zahîre:** Vakti gelince kullanılmak üzere saklanan yiyecekler.

***Zaîf:** Zayıf.

***Zâik:** Tadıcı, tadan, lezzet alan.

***Zâil:** Geçen, geçici.

Zâir *(Çoğul: Zâirân): Ziyaret eden, görmeye hatır sormaya giden. ***Zâir-i Ahmed:*** Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin kabrini ziyaret eden. ***Zâir-i Beytullah:*** Kâbe-i Muazzama'yı ziyaret eden. ***Zâir-i ehl-i kubur:*** Kabirleri ziyaret eden. ***Zâir-i sâdık:*** Hakîkatli, özü doğru ziyaretçi.

***Zâkir (Çoğul: Zâkirân):** Zikreden.

***Zal:** Firdevsî'nin Şehnâme adlı eserinde adı geçen, ak sakallı ihtiyar kahramanın ismi. Meşhur pehlivan Rüstem'in babası.

Zamîr:** İç, iç yüz. Kalb. Vicdan. Gönülde gizli olan sır. ***Zamîr-i pâk: Temiz kalp.

***Zann-ı gālib:** Kuvvetli, hakîkate en yakın zan.

Zâr:** Ağlayan, inleyen. ***Zâr-ı âteş-nâk: Ateşli inleyiş. ***Zâr-ı hezâr:*** Pek çok inleme, ağlama. ***Zâr-ı mûtâd:*** Mûtâd inleyiş. ***Zâr u giryân:*** Ağlayan ve inleyen. ***Zâr u zâr:*** Ağlaya ağlaya. ***Zâr u zebûn:*** Ağlayan, inleyen ve zavallı, düşkün, âciz.

Zarf:** Kap, kılıf, mahfaza. ***Zarf-ı bevâtın: Gizli tutulan mânâların zarfı. ***Zarf-ı envâr-ı hüdâ:*** Hidâyet nurlarının zarfı, kabı. ***Zarf-ı esrâr-ı İlâhî:*** İlâhî sırların zarfı. ***Zarf-ı feyz-i Rabbânî:*** Rabbânî feyzin zarfı. ***Zarf-ı fütûhât-ı İlâhî:*** İlâhî fütûhâtın zarfı. ***Zarf-ı hikem:*** Hikmet zarfı. ***Zarf-ı hüdâ:*** Hidâyet zarfı. ***Zarf-ı irfân:*** İrfân zarfı. ***Zarf-ı Kur'ân:*** İçinde Kur'ân'ın muhafaza e-

dildiği mahfaza. ***Zarf-ı mey:*** Mey zarf. ***Zarf-ı mey-i vahdet:*** Vahdet şarabının zarfı. ***Zarf-ı nâr:*** Ateş zarfı. ***Zarf-ı rûh:*** Mânevî değerlerin zarfı. ***Zarf-ı zarâfet:*** Zariflik, incelik, nezâket zarfı. ***Zarf-ı zeher:*** Zehir zarfı, kabı.

Zât:** Kendi. Asıl, öz, cevher. Saygıya değer kimse. ***Zât-ı akdes: Pek değerli kişi. ***Zât-ı Celîl:*** Zâtında, sıfatında hiçbirşey kendisine denk olmayan Yüce Allah. ***Zât-ı emced:*** Saygıya değer kimse. Şân, şeref sâhibi kimse. ***Zât-ı füyûzât:*** Feyizlerin sâhibi. (Bkz. Feyz) ***Zât-ı gayûr:*** Gayretli, çok çalışkan kimse. ***Zât-ı Girdigâr, Zât-ı Hudâ:*** Allah'ın zâtı. ***Zât-ı hüş-yâr:*** Akıllı, aklı başında zât. ***Zât-ı izzet:*** Allahü Teâlâ. ***Zât-ı Kadîm:*** Başlangıcı olmayan, ezelî olan Allah'ın zâtı. ***Zât-ı kerem-şân:*** Kerem sâhibi kimse. ***Zât-ı latîf:*** Nâzik, yumuşak, güzel, şirin kimse, lütufkâr kimse. ***Zât-ı Mesîhâ:*** Hz. Mesih, Hz. Îsâ aleyhisselâm. ***Zât-ı mihribân:*** Şefkatli, merhametli, güler yüzlü kimse. ***Zât-ı mûteber:*** Hatırı sayılır, hürmete lâyık kimse. ***Zât-ı muazzam:*** Büyük zât. ***Zât-ı Muhammed:*** Muhammed sallallahu aleyhi vesellem. ***Zât-ı mukaddes:*** Mübârek zât. ***Zât-ı mükerrem:*** Hürmet ve ikrâma nâil olmuş kimse. ***Zât-ı pâk:*** Mübârek, kudsî zât. ***Zât-ı pâk-i Mevlâ:*** Cenâb-ı Hakk'ın noksanlardan pâk zâtı. ***Zât-ı pâk-i Muhammed:*** Temiz, mübârek Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin zâtı. ***Zât-ı reşîd:*** Akıllı, rüşd sâhibi kimse. ***Zât-ı risâlet:*** Hz.Peygamber sallallahu aleyhi vesellem. ***Zât-ı Samed:*** Kimseye ve hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah'ın zâtı. ***Zât-ı sultân:*** Sultânın zâtı. ***Zât-ı Sübhân:*** Allahü Teâlâ. ***Zât-ı veliyyullah:*** Allah'ın dostu olan kimse. ***Zât-ı zî-şân:*** Şan sahibi. ***Zât-ı zü'l-fezâil:*** Fazîletler sâhibi zât.

Zebân:** Lisân, dil. ***Zebân-ı hâl: Hâl dili, lisân-ı hâl.

***Zebânî:** Cehennem ehlini cehenneme atmakla görevli azap meleği.

***Zebûn:** Zayıf, âciz, güçsüz.

Zeher:** Zehir. ***Zehr-âb: Zehirli su, acı su. ***Zehr-i dil:*** Gönül zehri. ***Zehr-i nâb:*** Katıksız zehir.

***Zehî :** Ne güzel, ne mutlu, ne hoş.

***Zehrâ:** Yüzü bembeyaz parlak olan. Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin kızı Hz. Fâtıma'nın lakābı.

***Zekât:** İslâm'ın beş şartından biridir. Mal ve paranın paklığını ve helâlliğini sağlamak üzere her yıl belli şartlar içinde kırkta bir miktarın verilmesi.

***Zekâvet:** Çabuk anlama ve kavrama.

***Zekeriyya:** Benî İsrâil peygamberlerinden olup, Süleyman aleyhisselâm'ın neslindendir. Kendisinden sonra da oğlu Yahya aleyhisselâm gelmiştir.

***Zelâlet:** Hakîrlik, horluk, alçak-

lık.

***Zemân-ı âhir:** Son zaman.

***Zemîn ü âsumân:** Yeryüzü ve gökyüzü.

***Zemmetmek:** Kötülemek, çekiştirmek, ayıplamak.

***Zenân:** Kadınlar.

Zencîr-i aşk:** Aşk zenciri. ***Zencîr-i cünûn: Delilik zinciri. ***Zencîr-i zülf***: Zülfün zinciri, örgüsü. (Bkz.Zülf). ***Zencîr-i zülf-i dilber:*** Güzelin örgülü zülfü.

Zer:** Altın. ***Zer-feşân: Altın saçan. ***Zer-hâme, Zer-kalem:*** Altın kalem. ***Zer-'ıyâr:*** Altın ayarlı. ***Zer-külâh:*** Altın külâh. ***Zer ü sîm:*** Altın ve gümüş.

***Zerdûz:** Sırmalı.

Zerre-i cûd:** Cömertliğin zerresi. ***Zerre-i derd: Derdin zerresi. ***Zerre-i irfân:*** İrfânın zerresi. ***Zerre-veş:*** Zerre gibi. ***Zerrîn:*** Altından mamûl. Altın renginde, sarı. ***Zer-şâne:*** Altın tarak. ***Zer-şirâz:*** Altın toka. ***Zer-tâc:*** Altın tâc. ***Zer-tâk:*** Altın tâk, kemer.

Zevâl:** Sona ermek, gitmek. ***Zevâl-i îmân: Îmânın sona ermesi, sönmesi. ***Zevâl-i hayâ:*** Hayânın gitmesi, yok olması.

Zevât:** Zatlar, şahıslar, kişiler. ***Zevât-ı kirâm: Büyük, yüce kişiler.

Zevi'l-ihsân:** İhsân sâhibi. ***Zevi'l-îtibâr: İtibar sâhibi. ***Zevi'l-ihtirâm:*** İhtirâm sâhibi. ***Zevi'l-îmân:*** Îmân sâhibi. ***Zevi'l-ukûl:*** Akıl sâhipleri.

Zevk:** İlâhi tecellîlerin müşâhedesinden dolayı ârifin kalbinde hâsıl olan idrak ve bu hâlin verdiği haz. ***Zevkāne: Zevk olarak. ***Zevk-âşinâ:*** Zevkli, zevki bilen. ***Zevk-ı cinân:*** Cennetlerin zevkı. ***Zevk-ı derûn, Zevk-ı dil:*** Gönül zevkı. ***Zevk-ı eş'âr:*** Şiirlerin mânevî hazzı. ***Zevk-ı feyzullah:*** İlâhî feyzin zevkı. ***Zevk-ı gül:*** Gül zevkı. ***Zevk-ı gülistân:*** Gül bahçesinin zevkı. ***Zevk-ı hubb-i Hak:*** Allah sevgisinin zevkı. ***Zevk-ı hubb-i Hazreti cânân:*** Muhterem sevgiliye karşı duyulan sevginin zevkı. ***Zevk-ı hûn-âb:*** Kanlı göz yaşının zevkı. ***Zevk-ı îmân:*** Îmân zevkı. ***Zevk-ı kadîm:*** Elest bezminin zevkı. (Bkz. Bezm-i elest) ***Zevk-ı kebâb:*** Kebap zevki. ***Zevk-ı mânevî:*** Mânevî zevk. ***Zevk-ı mey:*** Meyin zevki. ***Zevk-ı mül-bâz:*** İlâhî feyz ile ülfet ve ünsiyet edenin zevki. ***Zevk-ı nefs:*** Kendi zevkı. ***Zevk-ı rûh, Zevk-ı rûhânî:*** Rûha ait zevk. ***Zevk-ı selsebîl:*** Cennet pınarının zevkı. ***Zevk-ı şerâb-ı selsebîl:*** Cennet şarabının zevkı. ***Zevk-ı şi'r:*** Şiir hazzı. ***Zevk-ı tarab:*** Neşe ve sürûrun zevkı. ***Zevk-ı tevhîd-i dil:*** Gönlün tevhîd zevkı. ***Zevk-ı zülâl:*** Saf, berrak, tatlı soğuk suyun zevkı. ***Zevk-yâb:*** Lezzet alan, zevk duyan.

Zevrak:** Kayık, sandal. ***Zevrâk-ı bahr-i gam: Gam denizinin kayığı. ***Zevrâk-ı bahr-i kerem:*** Kerem denizinin kayığı. ***Zevrâk-ı cânân:*** Sevgilinin

kayığı. ***Zevrâk-ı dil:*** Gönül kayığı. ***Zevrâk-ı hubb-i Mevlâ:*** Allah sevgisinin kayığı. ***Zevrâk-ı nûr-rahmet:*** Rahmet nûrunun kayığı. ***Zevrâk-ı zevk:*** Zevk kayığı.

***Zeyd ü Amr:** Belirsiz iki kişiden bahsederken bizim Ali Veli dediğimiz gibi, Araplar da şahıs tâyin etmeksizin iki kişiden bahsedecekleri zaman Zeyd ve Amr derler. Falan ve filan mukābilidir.

***Zeyne'l-Âbidîn:** 46/666 târihinde Medine-i Münevvere'de dünyaya geldi. Babası Hz. Hüseyin'dir. Tâbiînin büyüklerinden ve on iki imamın 4. südür. İsmi Ali b. Hüseyin b. Ali b. Ebî Tâlib'dir. Künyesi, Ebû Muhammed ve Ebu'l Hasen'dir. Lakābı eccâd ve Zeyne'l Âbidîn'dir. 94/713 senesi Muharrem ayının 18'inde Medine-i Münevvere'de şehid edilmiştir. Bâkî kabristanında amcası Hz. Hasan'ın kabrinin yanına defnedilmiştir.

Zıll-i Arş-ı Rahmân:** Rahmân'ın Arş'ının gölgesi. ***Zıll-i zâil: Geçici, fânî gölge.

Zî:** Sâhip. ***Zî-basîret: Basîretli, görüş sâhibi. ***Zî-cân:*** Canlı, cân sâhibi. ***Zî-himmet:*** Himmet sahibi. ***Zî-kerem:*** Kerem sâhibi. ***Zî-rûhât:*** Rûh sâhibleri. ***Zî-seâdet:*** Seâdet sâhibi. ***Zî-şân:*** Şanlı, şerefli. ***Zî-şeref:*** Şerefli. ***Zî-şevket:*** Azametli, heybetli. ***Zî-zevâl:*** Fânî. ***Zî-zevk:*** Zevk sâhibi.

Zîbâ:** Süslü, yakışıklı, güzel. ***Zîb ü ziver: Süslü ve bezekli. ***Zîb ü zîver-i dilber:*** Süslü ve bezekli dilber. (Bkz. Dilber)

Zikir:** Anmak, hatırlamak, yâd etmek. *Tasavvufta:* Allah'ı anmak ve hatırlamak, onu unutmamak, nisyan ve gaflet hâlinde olmamak. ***Zikr-i cennet-i Me'vâ: Me'vâ cennetinin anılması, sözünün edilmesi. (Bkz. Cennetü'l-Me'vâ) ***Zikr-i İlâhî:*** İlâhî zikir. ***Zikr-i Mennân:*** Mennân'ın zikri. ***Zikr-i müdâm:*** Sürekli, devamlı zikir.

***Zi'l-hicce:** Arabî ayların on ikincisi. 10 zilhicce kurban bayramıdır. Zilhiccenin ilk on günü makbul günlerdendir.

Zillet:** Hakîrlik, alçaklık, aşağılık. ***Zillet-i hüsrân: Zarar-ziyanın sonunda düşülen zillet, alçaklık.

***Zimâm:** Yular.Yönetim. İdâre.

***Zîn (Zeyn)**: Zînetli, süslü.

***Zincîr-i zülf-i dilber:** Gönülleri kendine çekip alan sevgilinin zülfünün zinciri, örgüsü. (Bkz. Zülf)

***Zindân-ı zülf:** Zülfün karanlığı.

***Zinhâr:** Asla, sakın.

***Zi'n-nûreyn:** İki nur sâhibi. Hz. Osman, Peygamber Efendimiz'in iki kızı ile evlendiği için bu ad verilmiştir.

Zîr:** Alt, aşağı. ***Zîr-i akdâm: Ayakların altı. ***Zîr-i bâr:*** Yükün altı. ***Zîr-i bâr-ı firkat:*** Ayrılık yükünün altı. ***Zîr-i bâr-ı mihnet:*** Eziyet, elem ve keder yükünün altı. ***Zîr-i dâmân:*** Eteğin alt kısmı. ***Zîr-i dâmân-ı***

selâmet: Selâmet eteğinin altı. ***Zîr-i darb:*** Darbenin, vuruşun altı. ***Zîr-i dest (Çoğul: Zîr-i destan):*** El altı. Yönetim altında bulunan. Eskiden köle ve hizmetliler için kullanılan tâbir. ***Zîr-i eser:*** Eserin altı. Eser sâhibinin eserine imza koyacağı yer. ***Zîr-i hubâb:*** Su kabarcığının altı. ***Zîr-i ibtilâ:*** İbtilâ altında. ***Zîr-i ikram:*** İkram altında. ***Zîr-i kadem:*** Ayağın altı. ***Zîr-i kahr:*** Kahır altında. ***Zîr-i livâ:*** Sancağın altında. ***Zîr-i muhabbet:*** Muhabbetin altında. ***Zîr-i pâ:*** Ayak altı. ***Zîr-i türâb:*** Toprağın altı. ***Zîr-i zemîn:*** Yerin altı. ***Zîr-i zillet:*** Zillet altında. ***Zîr-i zülf:*** Zülfün altı. ***Zîr u zeber:*** Alt ve üst.

Zîver:** Süs, bezek, güzellik. ***Zîver-i nûr-i dîde: Göz nûrunun, göz ışığının güzelliği. ***Zîver-i vech-i kamer:*** Ay (gibi) yüzün güzelliği.

Zıyâ** ***(Çoğul: Zıyâân): Işık, aydınlık. ***Zıyâ-dâr:*** Işıklı. ***Zıyâ-yı mânevî:*** Mânevî nur, ışık. ***Zıyâ-yı şems-i ruhsâr:*** Yanağın güneş (gibi) aydınlığı. (Bkz.Şems-i ruhsâr) ***Zıyâ-yı zülf-i ağyar:*** Ağyarın zülfünün parlaklığı, ışığı.

Zıyâfethâne-i rahmet:** Rahmetin ziyafet yeri. ***Zıyâfet-i Hudâ: Allah'ın mânevî ikramı.

***Ziyânkâr:** Zarar veren.

***Ziyâret-gâh-ı hâss u amm:** Seçkin kimselerin ve halkın ziyâret ettiği yer.

***Ziynet ü zîver:** Süs ve bezek.

***Zu'afâ:** Zayıflar.

***Zü-fünûn:** Fenler sâhibi, becerikli, birçok sahada mârifet sâhibi.

Zuhûr** ***(Çoğul: Zuhûrât): Meydana çıkma, görünme. Belli olma belirme. *Tasavvufta:* Sâlikin kendi katkısı olmadan ortaya çıkan olaylar. Tecelliyât. ***Zuhûr-i zevk-i dil:*** Gönül zevkinin meydana çıkması, görünmesi.

Zulmet** ***(Çoğul: Zulem, Zulümât): Karanlık. *Tasavvufta:* Allah'ın nurundan mahrum olma hâli.

***Zulm-i âzâr:** Azar zulmü. *Mecâzen*: Âşığın sevgilisinden iltifat beklediği bir anda ondan azar işitmesi âşık için zulüm ve haksızlıktır.

Zurûf:** Zarflar. ***Zurûf-i feyz-i Feyyâz: Sınırsız derecede bolluk ve bereket veren, bağışı sınırsız olan, Cenâb-ı Hakk'ın feyzini içinde taşıyanlar. ***Zurûf-i hikmet:*** Hikmet zarfları. ***Zurûf-i mey-i mânâ:*** Mânâ meyinin zarfları. (Bkz. Mey). ***Zurûf-i mey-i mânâ-yı hidâyet:*** Hidâyetin mânevî zevk ve neşesinin içinde bulunduğu şeyler.

Zü'l-celâl:** Celâl, ululuk sâhibi olan Allah. ***Zü'l-cenâheyn: Zahirî ve bâtınî ilimlerde üstâd olan. ***Zü'l-fermân:*** Ferman sâhibi, padişah. ***Zü'l-hitâb:*** Hitap sâhibi. ***Zü'l-karar:*** Karar sâhibi. ***Zü'l-Kerem:*** Kerem sâhibi. ***Zü'l-keremullâhî:*** Kerem sâhibi olan Allah'a âit. ***Zü'l-vefâ:*** Vefâ sâhibi. ***Zü'l-velâ:*** Yakınlık sâhibi. Dostluk sâhibi.

***Zübâb:** Sinek.

***Zübde:** Öz, bir şeyin en seçkin parçası.

***Zühd:** Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibâdete verme. *Tasavvufta:* Hakk'a yönelmek için dünyadan da âhiretten de el-etek çekmek. Elde mevcud olsa bile gönülde mal ve mülk sevgisine yer vermemek.

***Zühre:** Çoban yıldızı, Venüs.

Zülâl:** Saf, hafif soğuk, güzel tatlı su. ***Zülâl-i vasl: Kavuşmanın zevkı, tadı.

***Züleyhâ:** Yûsuf aleyhisselâm Mısır'da köle olarak satılırken, onu satın alan Mısır melîkinin mâliye nâzırının hanımıdır.

Zülf:** Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. *Tasavvufta:* Hiç kimsenin ulaşamadığı gaybî hüviyet. Karanlık (siyah saç) nasıl meçhul ise Hakk'ın zâtı da öylece meçhuldür. ***Zülf-i anber: Anber kokulu zülf. ***Zülf-i çinçin:*** Kıvrım kıvrım zülf. ***Zülf-i dilârâ:*** Gönle hoş gelen sevgilinin zülfü. ***Zülf-i dilber:*** Gönlü alıp götüren güzelin zülfü. ***Zülf-i dildâr:*** Sevgilinin zülfü. ***Zülf-i dilkeş:*** Gönül çeken güzelin zülfü. ***Zülf-i gül-bû:*** Gül kokulu güzelin zülfü. ***Zülf-i sabâ:*** Sabânın zülfü. ***Zülf-i sanem:*** İnsan-ı kâmilin, mürşidin zülfü. ***Zülf-i semensâ:*** Yâseminli zülüf. ***Zülf-i semen-sây:*** Yâsemin zülüf. ***Zülf-i ser-i Hayder:*** Hayder'in (Hz. Ali) başındaki zülüf. ***Zülf-i siyah (Zülf-i siyeh):*** Siyah zülüf. ***Zülf-i sünbül:*** Sünbül gibi zülüf. ***Zülf-i yâr:*** Sevgilinin zülfü. ***Zülf-i yelbâz:*** Yelpâze gibi zülüf. ***Zülf-i zer:*** Altın zülüf. Altın sarısı renginde zülüf. ***Zülf-i zer-efşân, Zülf-i zer-feşân:*** Altın saçan zülf. ***Zülf-i zer-i zî-şân:*** Şanlı, ünlü altın zülf. ***Zülf-i zerrîn:*** Altın gibi parlak, sarı zülf.

***Zülfikâr:** Hz. Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin Hz. Ali'ye hediye ettiği ucu çatallı kılıç.

***Züll ü keder:** Horluk ve tasa.

Zümre:** Cemaat, topluluk. ***Zümre-i Âl-i abâ: Âl-i abâ topluluğu. ***Zümre-i dervîşân:*** Dervişler topluluğu. ***Zümre-i ebrâr:*** Özü sözü doğru, seçkin kimselerin topluluğu. ***Zümre-i ehl-i îmân:*** Mü'minler topluluğu. ***Zümre-i er:*** Er topluluğu. ***Zümre-i hûbân:*** Güzeller topluluğu. ***Zümre-i mestâne:*** Sarhoşlar topluluğu. ***Zümre-i ümmet:*** Ümmetin topluluğu. ***Zümre-i ümmet-i Muhammed:*** Muhammed ümmeti topluluğu. ***Zümre-i velâyet:*** Velîler topluluğu.

***Zünnûn:** Hz. Yunus'u balık yuttuğu için "zü'n-nûn" yani balık sâhibi lâkābıyla anılmaktadır.

***Zürra':** Zirâatçiler, çiftçiler, rençberler.

***Züvvâr-ı beyt-i Mevlâ:** Mevlâ'nın evinin ziyaretçileri.

ALFABETİK FİHRİST

Sıra No:		Gazel No:
1	Âb-ı hayâ yüzünde / Nûr-i irfân gözünde	69
2	Aceb bir kârubânhâne bu dünyâ	409
3	Acebdir mâden-i müşgîn cihânı müşg-bâr etmez	262
4	Açıla mir'ât-ı dîdâr cemâl-i zü'l-Celâlî'den	431
5	Âdem olana lâzım olan dîde-i irfân	454
6	Âdem olana lâzım olan dîde-i irfân	455
7	Âdem oldur hak kelâmı duyduğunca şâd olur	101
8	Adem sahrâsına cânâ ömür âb-ı revân olmuş	295
9	Âfitâb-ı kubbe-i kübrâ Muhammed Mustafâ	7
10	Ağla ey dil cân söken kanlar döken geldi yine	518
11	Âh odu tende iken büryân kebâbdayız biz	280
12	Âh-ı cânsûz çekmesin mi dûr olan meh-pâreden	422
13	Âhım âteşi yakar âteşimin âhına bak	314
14	Âhir zemândır ey dîdem	537
15	Ahmed ü Mahmûd Muhammed Mustafâ derler sana	31
16	Âhû bakışlı dilberin zülf-i semensâları var	251
17	Âkıl isen ey bahtiyâr	154
18	Âkifân-ı bezm-i mey âyîn-perest mestânedir	223
19	Aklımı başımdan aldı da gitdi	55
20	Âl ile aldı meni ol mâh-i tâbân giderek	322
21	Âlem-i mahlûk ile devr-i zemân ağlar güler	116
22	Âlem-i muhabbetde ey rûh-i revân söyle	565
23	Âlemi var eyleyen Mevlâ bizi afv eylesün	427
24	Âlemlere rahmet olan / Ahmed Muhammed Mustafâ	16
25	Âlemleri var eyleyen Allahu Kerîm'dir	174
26	Amandır ey mü'min kardeş / Rızâ-yı Bârî'yi gözle	515
27	Ârifâne kıl nazar eş'ârıma baldan lezîz	81
28	Ârifâne kıl nazar eş'ârıma ey nûr-i dil	336
29	Ârifâne kıl nazar eş'ârıma ey nûr-i dil	346
30	Ârifâne yazdım bu dâsitânı	686
31	Ârif-i billâh olan bir ferd ile etmez cedel	341
32	Ârifin cân gözlerinde nûr-i irfân var olur	95
33	Arş'da okunur medh-i muallâ-yı Muhammed	78
34	Arş'da okunur sûre-i Rahmân Ramazân'da	521
35	Arş'dan urulur ferşe kadar nây-ı sehâvet	71
36	Arş-ı a'zam sallanır / Zâkir Allah dedikçe	554
37	Asl-ı zâtın ne diyem nûr-i Hudâ nûr-i Hudâ	28
38	Âşık olan cân verir dîdârına dilberlerin	483
39	Âşıkān esrârını Şâh-nâme söyler söylese	503

Sıra No:		Gazel No:
40	Âşıkları vecde bırakır nây-ı muhabbet	73
41	Âşıkların aklın alur / Gerdende halların senin	462
42	Âşıkların âteş-i aşk gülberine güller döker	241
43	Âşıkların işretgehi dilhânedir vakt-i seher	149
44	Aşk u muhabbet-i Hak âşıka verir sebak	318
45	Ayrılık nidâsı geldi Hudâ'dan	319
46	Âzer değilem sâcid olam beyt-i sanemde	552
47	Bâd-ı sabâ var cânân iline	37
48	Bâd-i hazân esdi bâğlar bozuldu	608
49	Bâğ-ı hidâyetin hayıf bâğ-bânı	659
50	Bâğ-ı vahdetde açılur ilm-i hikmet gülleri	660
51	Bağla nûr-i basarım meyâne himmet kemerin	473
52	Bahr-i hayrete salar güneşleri hâlın senin	464
53	Bahr-i irfândır dilâ ehl-i dilin dilhânes	i629
54	Bahr-i lutfundan ey kerem-kâni	624
55	Bahr-i muhabbetde gavvâs olanlar	259
56	Bahr-i seâdetde dürr-i hidâyet	674
57	Basîret ehli ol nûr-i basar seyr eyle ekvânı	680
58	Basma tuğyâne kadem câme-i cân kan boyanır	232
59	Başdan başa seyret halk-ı cihânı	700
60	Bâzâr-ı aşka / Meydâne gel gel	331
61	Bâzâr-ı aşka girdi erenler	495
62	Belâ-yı girdâba düşen sefîne	90
63	Belâ-yı girdâbın devrini bir gör	325
64	Beni benden cüdâ kılsan / N'olur yâ Rab n'olur yâ Rab	42
65	Beni zencîr-i zülfün kayd-ı bend etdi nedir esbâb	39
66	Berk-veş berrâk eder hayâlimi hâlin senin	463
67	Bir âteş yandı cânımda / N'etdinse sen etdin gönül	330
68	Bir âteş-i cânsûz derûnumda ki yandı	666
69	Bir âteş-i cânsûz düşüren câne güzeller	132
70	Bir âteş-i cânsûz ki bülbüllere düşdü	253
71	Bir âteş-i cânsûz ki derûnumda fürûzân	408
72	Bir bâde doldur sâkıyâ bî-hûş ede mestâneyi	713
73	Bir bâde doldur sâkıyâ vecde gele peymâneler	108
74	Bir bâde ver sâkî bize / Mestâneler müştâk ola	24
75	Bir bâde-i hamrâ getür ey sâkî-i nevrestemiz	265
76	Bir dîde-i fettân dilber-i dildâr	642
77	Bir dilber-i tannâz bir nazar-endâz	637
78	Bir gör hele ahvâl-i perîşânımı cânân	395
79	Bir haste ki zâr u zebûn elbet olur bî-ihtiyâr	217
80	Bir havâr eyleyin ilden illere	626

Sıra No:		Gazel No:

81..... Bir kâkül-i gülçîn teli zîn rûy-i gülistân 401
82..... Bir kârubân kopmuş ezel ezelden..... 126
83..... Bir keder halk etse Rabbü'l-âlemîn..... 157
84..... Bir maraz-ı mühlik sardı cihânı..... 105
85..... Bir merd-i ferîd ile görüş devr-i zemânda 25
86..... Bir meşreb-i mest ile görüş şâm u seherde..... 551
87..... Bir nazar eyleyin devr-i zemâne..... 616
88..... Bir nazarla âleme rahmetini âm eylemiş 284
89..... Bir nazarla dilrubâlar lâlezâr eyler beni 667
90..... Bir râha kudûm et ki hüdâsız demesünler 213
91..... Bir selâm gönderdim merd-i merdâne..... 516
92..... Bir sühan-senc-i hüner-mend ârif-i cevher-şinâs 679
93..... Bir tükenmez derde saldı âfet-i devrân beni..... 606
94..... Bir vücûd mevcûdu ile def' olur illet hemân..... 388
95..... Birgün olur Hazret-i Mevlâ seni..... 166
96..... Birgün olur perdeyi yâr kaldırır..... 198
97..... Birgün olur yâr cemâlin gösterir 221
98..... Birgün olur yâre bakar gözlerin..... 466
99..... Biz bezm-i elest nûş edicek bâde-i nâbı 604
100... Biz ümmet-i Muhammed'e / Merhamet kıl yâ Rabbenâ..... 4
101... Bize rahm eyle âlemler penâhi 617
102... Bizi halk eyledin ketm ü ademden 315
103... Bizi halk eyledin ketm ü ademden 444
104... Bizi halk eyledin ketm ü ademden 671
105... Bu ahvâle âgâh olan erenler 102
106... Bu âlem-i ibretde dîvâneleri seyr et 53
107... Bu bağçe ne müzeyyen kudret-i Mevlâ'yı seyr eyle 545
108... Bu cümle kâinâtı kün deyüp var eyleyen Mevlâ 20
109... Bu dârı benim başıma dar eyleme yâ Rab 40
110... Bu derd meyhânesinde kimi gördün şâdümân olmuş..... 301
111... Bu dünyâ câdû-mekkâre gönül aldanma aldanma..... 550
112... Bu dünya fânîdir fânî / Gönül aldanma aldanma 561
113... Bu efrâd-ı zemânda mutlaka adle liyâkat yok 316
114... Bu felâket seyrine bir çeşm-i bîdâr kalmamış 282
115... Bu gaflet perdesin kaldır gözünden seyret eşyâyı 635
116... Bu ibretgâhîde cânâ güzelce seyr et eşyâyı 688
117... Bu kadar felâket bu kadar gaflet..... 263
118... Bu menzil bir mürûrgâhdır mürûrgâhde karâr olmaz..... 268
119... Bu ne âteştir derûn-i tende cânım yandırır 138
120... Bu sevdâ serinde olan nev-civân 120
121... Bugün bu devr-i âlemde nice cânlar bulup devlet..... 66

Sıra No:		Gazel No:

122... Bugün mâh-ı Muharrem'dir muhıbb-i hânedân ağlar 117
123... Bugün mir'ât-ı husn-i dilbere karşu cemâl olsun 432
124... Bugün pîr-i mugānımdan dil-i teşnem şerâb ister 118
125... Burc-i dilden atıcak mihr-i muhabbet şafakı 644
126... Burc-i merhametden bir güneş doğar 104
127... Burc-i merhametden mihr-i rahmeti 695
128... Buyurun halka-i tevhîd / Gülistân-ı îmândır bu 493
129... Bülbül ayrılır mı nazlı gülünden 423
130... Bülbül-i şeydâ gül budağına 539
131... Bülbüller ağlasun feryâd eylesün 621
132... Bülbülleri feryâda salan gonce-i hamrâ 19
133... Bülbülü feryâda saldı gonce-i handâneler 144
134... Cân u dilden kurbân olam o ferde 359
135... Cân zinde olsa elbet cesedde devrân eyler 195
136... Cânâ yine cânân seni sormuş haberin yok 313
137... Cânân bağının güllerine bülbül olaydım 348
138... Cânân ile bir cân olana câna ne minnet 65
139... Cânân ile cân olmağa cânın diler ol cân 413
140... Cânân yolunda cânım giderse cânıma minnet "el-hukmü lillâh". 526
141... Cânânı cânda bulup cânını kurbân eyleyen 420
142... Cânânı incitme cânâ tendeki cânın incinir 220
143... Cenâb-ı zü'l-kerem merhamet kâni 582
144... Cenneti alur dâimâ bir dâne-i ihsân 416
145... Cennet-i dünyâ desem lâyık Söğütlü Köyü'ne 595
146... Ceres feryâd eder vakt-i seherde 393
147... Cevr devrinde felek söyle kimi şâd eyledin 478
148... Cibrîl âşıkdır vakt-i seherde 505
149... Ciğerim pâresi gözümün nûru 394
150... Ciğerim pâresi Nûrullah Paşa 373
151... Çâr-taraf çâr-per ile pervâze kılma himmeti 697
152... Dâd u feryâd eyledikçe dâd u feryâdım gelür 231
153... Dağları dağıdır âh-ı derûnum 258
154... Dâreyinde devlet istersen sana iffet yeter 139
155... Dâr-ı fenâdır bu dünyâ mülk-i bâkî bundadır 196
156... Deli seller dereleri târ u mâr 657
157... Derd ehline müştâk olur 710
158... Derd ehlinin feryâdını merhamet-i Rahmân sever 191
159... Derd elinden âh u zâr etdin gönül 342
160... Derd elinden dâde geldik gelmedi Lokmân bize 507
161... Derd elinden dâde geldim âh eder feryâdımız 257
162... Derd elinden dâde geldim kandedir Lokmân'ımız 269

Sıra No:		Gazel No:
163	Derd elinden dâde geldim rahm ede cânân bize	591
164	Derd-i derûn daşdı ummâne döndü	302
165	Derd-i derûnuma dermân arardım	474
166	Derd-i derûnuma dermân arardım	485
167	Derd-i derûnuma enbâz olanın	610
168	Derd-i firkat cânıma te'sîr eder cânân bugün	382
169	Derd-i hicrânın devâsı ru'yet-i dîdâr-i yâr	156
170	Derdin sana dermândır / Özge dermân istemez	278
171	Derdli olanın derdine dermân ne güzeldir	162
172	Derdliler derûnunu bağlamış Hudâ'sına	585
173	Derdlilerin dermânı / Lâ ilâhe illallah	498
174	Dergâh-ı dilârâya fedâ rûh-i revândır	177
175	Dergâh-ı Hudâ rahmet-i Rahmân bizi gözler	89
176	Dergâh-ı Mevlâ'da sâil-i sâdık	437
177	Dergâh-ı Mevlâ'ya nâzır olan göz	391
178	Der-i dergâh-ı dildâre nice dildâdeler vardır	146
179	Der-i dergâh-ı İlâhî şâdümân eyler seni	715
180	Der-i dergâh-ı Mevlâ'da muhıbb-i hânedânım men	392
181	Der-i dergâh-ı Mevlâ'ya olan sultân Muhammed'dir	194
182	Der-i deryâ-yı kerem Hazret-i Muhtâr-ı Hudâ	38
183	Ders-i men arefe kitâb-ı hikmet	76
184	Derûn-i dilde dildârın nazîri yâr-i gār olsun	439
185	Derûn-i gönülde güneş-veş tevhîd	500
186	Derûnum derdine dermân muhabbet	60
187	Dervîş gel nâr-ı aşka yan	80
188	Dervîşlerin gülzârı	707
189	Deryâlara daldırsa âşık yine âb ister	124
190	Deryâlara daldırsa dil âb-ı revân ister	125
191	Deryâlara daldırsa eğer derd-i derûnum	365
192	Deryâları doldurmuş derdime gerek dermân	406
193	Deryâ-yı fitneye gark etmiş devrân	165
194	Deryâ-yı keremden bir katre yâ Rab	229
195	Deryâ-yı muhabbetden bir katre düşe dilde	529
196	Dest-gîrin rahmet-i Rahmân ola her dü-cihân	605
197	Devlet oldur dâreyinde bahtiyâr etsün seni	652
198	Devlet oldur dâreyinde ser-firâz etsün seni	643
199	Devlet oldur dü-cihânda dest-gîr olsun sana	29
200	Devrân olalı devrân tevhîd iledir her ân	411
201	Devreylesün meyhânede peymâneler versün zıyâ	13
202	Dîdâr-ı dilbere dildâde olan	127
203	Dîdâr-ı dilbere nazar-bâz olma	180

Sıra No:		Gazel No:
204	Dîdâr-ı dilberler dîde-i câne	250
205	Dîde-i dildâre dîde-i hayrân	225
206	Dikkatle hele eyle nazar halk-ı cihâne	534
207	Dil mekteb-i hikmetdir hikmet demidir bu dem	360
208	Dilâ âlem-i hayretde seni cânbâz eden kimdir	161
209	Dilâ bu devr-i âlemden nedir maksad nedir hikmet	74
210	Dilâ gülzâr-ı dünyâya gönül verdi nice cânlar	187
211	Dilâ mir'ât-ı husn-i dilbere karşu cemâl olsun	398
212	Dilâ vasf-ı makāmât-ı dil eyleyen yine sensin	481
213	Dilâ zencîr-i zülf-i dilberi dürdânelerden sor	128
214	Dilbend olalı hazret-i dildârıma yandım	347
215	Dilbendelere cân ile cânân neler eyler	111
216	Dilberâ câna yetişdi zulm-i âzârın senin	459
217	Dilberâ esrârını fitne-feşâne söyleme	587
218	Dilber-i gülber isterem ruhleri ahmer olmalı	609
219	Dilberlere cân vermek içün câna ne minnet	51
220	Dilde halların hayâli nûr-i îmândır bana	11
221	Dilerim her dü-âlemde dârın dârü'l-emân olsun	429
222	Dilersin Hazret-i Hak'dan bulasın lutf u ihsânı	668
223	Dilersin rahmet-i Rahmân'ı cânâ	675
224	Dilrubâlar derdi dilde nâtüvân eyler beni	681
225	Dilrubâlar gerdeninde görünen halhâneler	239
226	Dîn-i mübîn-i Ahmed'i	628
227	Dîvanhâne-i hikmetde merdâneler okurlar ders	281
228	Dokunur tellerine her seherlerde sabâ zülfün	465
229	Dûr olma Yûsuf'um dâr-ı dünyâda	435
230	Dü-cihânda zü'l-cenâheyn olmak istersin gönül	340
231	Dünyâ ve mâ-fîhâ değer ehl-i nazardan bir nazar	109
232	Dünyâ-yı denî dîde-i bîdâre görünmez	275
233	Dür döker dilden dile sohbetleri çul-pûşların	467
234	Düşdü âteş-i dalâl gülbe-i îmânımıza	568
235	Ebû Bekr'i sorarsın benden ey cân	206
236	Ecel yeli cân mülkine / Eser bozar gülistânın	480
237	Eğer mey-i muhabbet neş'esinden bir kadeh-bâze	538
238	Ehl-i derd derd ehline esrârı söyler söylese	589
239	Ehl-i dilin maksadı dildâr olur	163
240	Ehl-i îmânın efendim halka dîdârı garîb	41
241	Ekser-i erbâb-ı kalbin nazm iledir ülfeti	634
242	El elden üzülmüş yâr elden gitmiş	159
243	Elâ ey cümlenin şâhı rîsâlet burcunun mâhı	407
244	Elvedâ şehr-i seâdet gitdi devlet elvedâ	306

Sıra No:		Gazel No:
245	Emîrâne kurmuş semâver özün	661
246	Emr ü fermânın İlâhî ezelinden ezelî	489
247	Emr-i şerîat terk ola binlerce bin ânlar gider	179
248	Ender bulunur Allah içün cândan usanmış	300
249	Erenler cem olsun erler dirilsün	596
250	Esb-i mahviyyete râkib ol ki insânlık budur	207
251	Esb-i nefse râkib olma pâreler birgün seni	620
252	Esîr-i nefs-i emmâre felâh bulmaz felâketden	403
253	Evvel Hudâ'nın aşkına / Ey sâkî doldur bir kadeh	75
254	Ey aşk beni sen derd ile gavgālara saldın	491
255	Ey bâd-ı sabâ al selâmım yâre yetişdir	227
256	Ey bâd-ı sabâ tîz-rev ol o yârime söyle	513
257	Ey bâd-ı sabâ zülf-i semen-sâyeme değme	519
258	Ey bülbül-i muhabbet gülün bir zemânı var	158
259	Ey çarh-ı keç-rev bes değil midir	357
260	Ey dil dem-â-dem kıl karâr âriflerin sohbetine	548
261	Ey dil nazar-bâz olma gel dîdârına dilberlerin	472
262	Ey dil ne revâdır bu dildârıma var söyle	508
263	Ey dil yine meydânda merdâneleri seyr et	62
264	Ey dil yine ol dilber meydânda eder cevlân	453
265	Ey dil yine sen dilber-i dilbâzı mı gördün	488
266	Ey dil yine sen dilber-i dildârımı bir gör	164
267	Ey dilrubâlar bu kadar esîr-i dâm etdiz bizi	719
268	Ey emîr-i meyhâne gözler seni mestâne	546
269	Ey gönül âh ile feryâdın senin	486
270	Ey gönül kaddimi ham etdi n'idem firkat-i yâr	296
271	Ey hâmil-i îmân evlâd-ı İslâm	370
272	Ey her dü-serâ hurşîd-i eflâk-i tecellâ	9
273	Ey ihvân-ı îmân bu ahvâl ile	658
274	Ey kemân-ebrû görürsün âh ü feryâdım beni	630
275	Ey kerem-kâni bes değil midir	509
276	Ey Kerem-kâni vücûdun / Rahmet-i Rahmân değil mi	649
277	Ey keremler kâni Hazret-i Allah	245
278	Ey keremler kâni Hazret-i Allah	651
279	Ey kerem-şânım Kerîm'in bahr-i eltâfındasın	468
280	Ey Kerîm kerem kıl merhamet buyur	656
281	Ey Kerîm ummân-ı lutfun katresi ümmîdile	445
282	Ey merhamet kâni Hazret-i Allah	520
283	Ey mîr-i zemân devlet-i dünyâya güvenme	569
284	Ey mîr-i zemân şüphe ne yerler seni yerler	88
285	Ey mü'minler gelin hakkı söyleyin	639

Sıra No:		Gazel No:
286	Ey nâme yürü var gül-i gülzârıma söyle	543
287	Ey nebîler serveri mülk-i melâhat dilberi	702
288	Ey nefs-i bed-ter bes değil midir	482
289	Ey nûr-i basar dildeki dildâr seni gözler	169
290	Ey nûr-i basar dildeki dildâre nazar kıl	338
291	Ey nûr-i basar dildeki dildârımı bir gör	210
292	Ey nûr-i basar gözle / Dergâh-ı keremdir bu	494
293	Ey nûr-i basar Hazret-i Allah sana nâsır	182
294	Ey nûr-i basar nûr-i basîret ile bir bak	181
295	Ey nûr-i basar nûr-i basîret vere Allah	523
296	Ey nûr-i basar nûr-i basîretden eser-yâb	549
297	Ey nûr-i basar rahmet-i Rahmân bize besdir	140
298	Ey nûr-i basar seyr edegör âb-ı revânı	704
299	Ey nûr-i basar seyret / Seyrân demidir bu dem	355
300	Ey nûr-i dîdem dîdede al kanıma bir bak	307
301	Ey nûr-i dîdem Hazret-i Allah'a emânet	61
302	Ey nûr-i dîdem hazret-i cânân sana cândır	135
303	Ey nûr-i dîdem sabr edegör hikmet-i Bârî	701
304	Ey nûr-i dil eyle nazar cân göz ile bu kâinât	59
305	Ey pâdişeh-i mânâ dil tahtı diler sultân	375
306	Ey sabâ al selâmım yâr-i vefâdâra yetiş	290
307	Ey sabâ esrâr-ı aşkı zülf-i yâre söyleme	536
308	Ey sabâ söyle selâmım yâre Allah aşkına	570
309	Ey sâkî aç meyhâneyi mestâneler elden gider	243
310	Ey sâkî rahmeyle bize / Biz Muhammed ümmetiyiz	264
311	Ey sâkî-i devr-i zemân devrâne gel mestâne-veş	292
312	Ey sâkî-i devr-i zemân devrâne gel mestâne-veş	293
313	Ey sâkî-i devr-i zemân gözler seni mestâneler	83
314	Ey sâkî-i kevser-nisâr	2
315	Ey sanem-rû nice bir nâr-ı firâkında yanam	356
316	Ey savm u salât târiki nârdan haberin yok	310
317	Ey seher söyle sabâya zülf-i yâre değmesün	377
318	Ey şâh-i zemân birgün olur tahtdan uçarsın	484
319	Ey şâhid-i kudsî n'ola bir arz-ı cemâl et	64
320	Ey şâhid-i kudsî yine cevlâne mi geldin	471
321	Ey şâhid-i mukaddes hurşîd-i âlem-ârâ	10
322	Ey şân u şerâfet şerefin gözlere göster	57
323	Ey şân-ı kerem ism-i Kerîm Hazret-i Allah	501
324	Ey şân-ı kerem pâdişehim va'de vefâlar	203
325	Ey şân-ı kerem rahm et mahzûnları şâd eyle	528
326	Ey şân-ı kerem sâkî bir dem bizi yâd eyle	556

Sıra No:		Gazel No:

327... Ey şân-ı kerem Zât-ı Kadîm Hazret-i Mevlâ 36
328... Ey tâlib-i cinân olan / Merhamet et fakîrlere 577
329... Ey tâlib-i feyz-i Hudâ / Gel halkaya gir halkaya 547
330... Ey tâlib-i Mevlâ gel gir bâb-ı muhabbetden 430
331... Ey ümmet-i Muhammed'ler 647
332... Ey varak al selâmım var yürü cânân iline 590
333... Ey zâir-i ehl-i kubûr gel kabrime kıl bir huzûr 155
334... Ezel bâğ-ı risâletde gül-i handân olan dilber 204
335... Ezel bezminde bâde-nûş olan sâkî-i vahdetden 434
336... Ezel mestânesi sermest olur dâim çeker âhı 664
337... Ezel meyhânesinde bâde-i vahdet şerâb olmuş 294
338... Ezel meyhânesinde bâde-keş mest-i muhabbetdir 136
339... Ezelden âdet-i Mevlâ dostuna 103
340... Ezelden bâdeyi doldurdu câme 557
341... Ez-ezel sermest olan bâdesini ballandırır 212
342... Feyz-i Rabbânî merkezi 579
343... Gaflet şerâbıyla sarhoş olanlar 249
344... Garib bülbül hâristân-ı belâda âh ü zâr eyler 137
345... Gark ede her dü-dîdem / Bahr-i hidâyet seni 696
346... Gel ey bâğ-ı risâletde gül-i handân olan dilber 133
347... Gel ey cân bülbülü fânî kafesde zârı mûtâd et 49
348... Gel ey nûr-i Hudâ diller senin aşkın safâsından 442
349... Gel ey nûr-i îmân gönlüm senin aşkın safâsından 400
350... Gel ey vâiz bugün cânân cemâlinden haber söyle 560
351... Gel güzelim rahm kıl âşık-ı şeydâ dile 541
352... Gonce-i handândır la'l-i lebleri 469
353... Gönlün güzel ey nûr-i dil mürg-i hidâyet lânesi 717
354... Gönlünde gülüm hubb-i Hudâ Arş kadar olsun 376
355... Gönül âlemini tenvîr eden şîrîn nevâlardır 145
356... Gönül bâğçesinin bârı muhabbet-i İlâhî'dir 201
357... Gönül diyâr-ı hasretde eder bülbül gibi feryâd 77
358... Gönül nûr-i hidâyetle okur esrâr-ı eşyâyı 633
359... Gönülde dilrubâlar yapdığı rengîn şerâb olsun 424
360... Gönüldür gül-gülistân-ı muhabbet 63
361... Gönül-tek dilberâ çengâl-i zülfünde şikârın var 216
362... Gör ne hevâ gösterir bu meh-tâbân bize 530
363... Gör ne safâ bahş eder zevk-ı muhabbet dile 588
364... Görmem o şîr-i nerleri devr-i kamerimde 555
365... Görünce gülberin gönlüm döner elbet gülistâne 512
366... Göründü hilâl-i mâh-ı Muharrem 93
367... Göründü hilâl-i mâh-i Ramazân 153

Sıra No:		Gazel No:

368... Görürsün bülbülü gülzâr içinde ... 690
369... Gözler aydın olsun bugün efendim ... 390
370... Gözler bakamaz mihr-i dirahşâne efendim ... 361
371... Gözler seni rûz-i cezâ mevcûd-i mahşer yâ Resûl ... 335
372... Gözlerim göreyim cânân ilini ... 602
373... Gözlerim göreyim dîdâr-ı yâri ... 402
374... Gözlerimin nûru gönlüm sürûru ... 492
375... Gözüm göreli gülberini dâr-ı haremde ... 517
376... Gûş-dâr ol hûş-mendim şerîat akvâline ... 524
377... Gül yüzlü güzel bülbül-i cânım sana kurbân ... 378
378... Gül yüzlü güzel bülbül-i cânım sana kurbân ... 456
379... Gülbe-i vahdetin şem‘adânları ... 638
380... Gül-gülistân-ı gönül güller açar tevhîd ile ... 559
381... Gül-gülistân-ı gönülde bülbül-i handân mı var ... 202
382... Gül-gülistân-ı melâhatdir Muhammed Mustafâ ... 6
383... Gül-gülistân-ı muhabbet ehl-i diller sohbeti ... 687
384... Gül-i gülzâr-ı İrem kâkül-i gül-destesidir ... 119
385... Gül-i gülzâr-ı melâhat ne vahîddir o güzel ... 329
386... Gülistân-ı dilde açılan güller ... 131
387... Gülistân-ı muhabbet bülbülünden dersin al ey dil ... 327
388... Gülistân-ı risâletde gül-i handân Muhammed’dir ... 171
389... Gülistân-ı risâletde gül-i handân olan cânân ... 450
390... Gülzâr-ı cemâl-i cihânı eyle temâşâ ... 214
391... Gülzâr-ı dîdâre bülbül-i şeydâ ... 130
392... Gün olur Arş’a kadar rûh-i revân eyler gönül ... 328
393... Günden güzel gül yüzlere şems ü kamer hayrân olur ... 211
394... Güneş-veş dilber-i dildâr gönül eylenmez eylenmez ... 266
395... Güvenme civânım serv-i kāmete ... 272
396... Güvenme güzelim mâle devlete ... 476
397... Güzeller güzeli nûr-i Muhammed ... 283
398... Habîb-i Kibriyâ ağlar bugün eyyâm-ı mâtemdir ... 106
399... Habîb-i Kibriyâ Ahmed-i Muhtâr hazret-i cânân ... 374
400... Hâdise-i devr-i zemân / Besdir gönül endîşesi ... 670
401... Hakk’a gel yâr ol / Zâkir ol zâkir ... 208
402... Hakk’ı dost etmek dilersen mazhar-ı ism-i Kerîm ... 352
403... Hâlik-ı âleme bin hamd ü senâ ... 82
404... Hâlimiz oldu bugün dillere destân giderek ... 320
405... Halk eyleyen âlemleri ol Kādir u Kayyûm ... 27
406... Halk-ı âlem merhametle mihribân ister seni ... 708
407... Hamdü lillâh dîn ü îmândır şerâb-ı eynemâ ... 18
408... Hamdü lillâh ol dilârâ yâre peyvestem bugün ... 381

Sıra No:		Gazel No:

409... Hâmil-i îmân olan efrâd-ı İslâm'a selâm 367
410... Hâmil-i tevhîd olanın kalbi cennetdir bugün 389
411... Haremgâh-ı visâlin mahremidir Gavs-i Geylânî 615
412... Hasb-i hâlinden haber aldım Garîb'im gam değil 334
413... Hasen'im ahsen-i hâli sorarsın sor sabâlardan 405
414... Haste dilânın derdine dermân eder Allah 553
415... Hazer kıl kırma kalbin kimsenin cânını incitme 597
416... Hazret-i Allah'dan hak râhı gözler gözlerim 353
417... Her cihetli çâr-tarafdan ayn-i ibret ile bak 312
418... Her derdine dermân olur / Ey nûr-i dil her dü-serâ 30
419... Her dü-âlem mürtefi'dir kıymeti âriflerin 461
420... Her dü-âlem sizi Mevlâ şâd ü handân eylesün 441
421... Her dü-âlem şâd u handân eyleye 583
422... Her dü-cihân nûr-i dil rahmet-i Rahmân seni 663
423... Her fiilde fâil-i Muhtârı gör 242
424... Her kim ki olur iş bu cihân yâr-i Muhammed 79
425... Her rûy-i kamer âfet-i devrâne yetişmez 274
426... Her serv-i revân âfet-i devrâne yetişmez 256
427... Hevâ dâmında kayd-ı bend olan eşrâre pend olmaz 261
428... Heyûlân nûr-i Hudâ şems-i seâdet ebedî 618
429... Hızr ile Mûsâ / Meryem ü Îsâ 542
430... Hidâyet-bîn olan gözler cihânda 506
431... Hidâyet-i ezelî gönülde şikârı var 160
432... Hilkat-i Âdem'den ancak ilm-i esmâdır garaz 303
433... Hubb-i dünyâdan münezzehdir veliyyullah olan 386
434... Hubb-i Mevlâ bulmak ister seyr-i Leylâ'dan garaz 304
435... Hubb-i Rahman isteyenler dürr ü mercan istemez 270
436... Hudâ'nın nûr-i pâkinden cihâna muktedâ geldi 718
437... Hurşîd-i muhabbet dile doğunca 720
438... Huseyn'in sergüzeştin ger duyarsa 178
439... Iyd odur cânân ile cân hem-dem ola bir zemân 425
440... İbret nazarıyle bir nazar eyle 185
441... İftirâkın dilberâ ehl-i niyâz eyler beni 599
442... İhsâr-ı kin şiâr-ı dil-i ârifân değil 333
443... İhtiyârım hâricinde sevkeder sevdân beni 662
444... İhvân-ı îmân her dü-cihân tâc-ı serimdir 173
445... İlâhî bu kadar besdir kerem eyle kerem-kâni 625
446... İmâm-ı ümmetem bugün 94
447... İslâm'da şeref emn ü emân kalmadı gitdi 598
448... İster allan güller gibi her seher 457
449... İster İskender ol serîr üstünde 458

Sıra No:		Gazel No:
450	İşretgeh-i meyhâne güzel çalmalı çalgu	497
451	Îyd odur cânân ile cânın berâber cân ola	575
452	Ka'r-i derûnumda deryâ-yı derdim	600
453	Kabristânı gördüm bugün	121
454	Kāl ile kalan cehl-i celî râzı ne bilsün	415
455	Kamer-i hikmet cemâlin mihr-i mücellâ mıdır	246
456	Kan yaş dökerek nâme yürü yanına yârin	470
457	Kānûn-i kadîmdir ezel ezelden	91
458	Kasr-ı dilde muhabbetin gevheri	449
459	Kemâlât ehline derbân olan kâmil olur elbet	48
460	Kerbelâ'da bârgâh-ı âl-i Zehrâ hikmeti	677
461	Kerem kıl kesme sultânım keremin bî-nevâlardan	396
462	Kerem-i Kerîm'den azîm merhamet	287
463	Kerem-kâni Perverdigâr	43
464	Kerem-kâni Perverdigâr	578
465	Kesâfet perdesin kaldır gözünden seyr et eşyâyı	669
466	Kesretle gelür sâime rahmet Ramazân'da	562
467	Keşf olsa gerek gün gibi esrâr-ı muammâ	33
468	Kondu yine dil tahtına sultân-ı muhabbet	70
469	Kopdu bugün kıyâmet / Yer yüzü alkan oldu	683
470	Kubbe-i Arş'da bulunmaz incû mercândır gönül	337
471	Kubbe-i hidâyet şem-'i seâdet	110
472	Kurbân olayım ben sana ey Kādir u Kayyûm	479
473	Kurbânın olam cânâ cânım sana kurbândır	114
474	Kûy-i cânâne gider bâd-ı sabâya süvâr ol	324
475	Kûy-i cânâne yürü dergeh-i dildâresine	571
476	Lisânü'l-gayb olan ârif sana sırrın nihân söyler	86
477	Lutf u kahri yâd edince nâdimân ağlar güler	115
478	Lutfî eğer dilersen lutf-i Hudâ'yı her an	404
479	Mâcerâ-yı Kerbelâ'dan bahs eden dil nâr olur	97
480	Mâcerâ-yı Kerbelâ'dan bahseden binlerce var	234
481	Mâh-ı mâtem geldi ey dil dîdeler kan eyleyen	421
482	Mâh-ı Muharrem oldu şafaktan çıkup kamer	230
483	Mâh-ı nev ebrûlere bakma gönül elden gider	209
484	Mahlûku halk eden Allah	709
485	Mansur-âsâ âşık ol kaçma bu dem sen dârdan	440
486	Mârifetullahe mâlik kim olur havf-i Hudâ	1
487	Mâşâallah ayn-i Kur'ân'dır Habîb-i Kibriyâ	8
488	Mecma-'i mehâsin ravza-i cennet	475
489	Mecnûn ki sahrâyı seyretdi ammâ	271
490	Mecnûnları meftûn edicek kâkül-i Leylâ	17

Sıra No:		Gazel No:
491	Meğer kendi kereminden hidâyet eyleye Allah	655
492	Men aref bülbüllerine verd-i handim kıl nazar	84
493	Menzil-i nüzûl-i rahmet-i Rahmân	52
494	Merhabâ-dârımız olan zevâtı	428
495	Merhamet bahrinin kenârı olmaz	279
496	Merhamet eyleye merhamet kâni	385
497	Merhamet-i Rahmân gufrân-ı Mennân	192
498	Mestâneleri bir gör meyhâne neler eyler	150
499	Mestâneleri seyret meyhâne-i mânâda	594
500	Mest-i müdâmdır bu dem âşık-ı şûrîdeler	123
501	Mevlâ bizi afvede / Gör ne güzel ıyd olur	100
502	Mevlâ ile eyle bâzâr / Mevlâ'dan al Mevlâ'ya ver	184
503	Mevlâ seni halk etmeden bahş eylemiş hidâyetin	487
504	Mey içüp mahbûb seven cânın verir meyhâneye	525
505	Meydân-ı muhabbetde / Devrâne gelir erler	141
506	Meydân-ı muhabbetde ki merdânelerin var	142
507	Meydân-ı muhabbetde meydân eden erler var	122
508	Meydân-ı tevhîdde merd-i merdâne	92
509	Meyhâne-i vahdetde mestâne döner sâkî	613
510	Mey-i muhabbet neşreder sâkî ki mihribân ola	21
511	Meyl eyleme dünyâya aman düşme belâya	563
512	Mezâk-ı şi'ri şâirân alurlar gülbe-i câne	558
513	Mezâk-ı şi'ri şâirân ururlar rişte-i câne	580
514	Mihr ü mâh bir zerresidir nûr-cemâlin yâ Resûl	339
515	Mihr-i tevhîd gösterir mir'ât-ı dîdârın senin	460
516	Mir'ât-ı hikmete nâzır hamd ola oldu gönül	345
517	Mir'ât-ı kalbe kıl nazar cânân cemâlin gösterir	252
518	Misâfirin kademleri kesilse	72
519	Muhabbet âleminde âşık-ı şeydâ neler söyler	176
520	Muhabbet bir Süleymân'dır gönül taht-ı revân olmuş	297
521	Muhabbet-i İlâhî gülbe-i dilde çerâğ olsun	451
522	Muhabbetin et dildeki ihsânımı yâ Rab	45
523	Muhammed Mustafâ'dır bu Habîb-i Kibriyâ derler	168
524	Muhammed ümmeti her dü-cihânda bahtiyâr olmuş	291
525	Muharrem'dir bugün cânâ gönüller hûn-feşân olsun	436
526	Muharrem'dir bugün diller derûnu bâr-ı nâr olsun	380
527	Muharrem'dir gülistân-ı gönüller bahr-i kan olsun	412
528	Muharrem'dir yine düşdü cihâna âteş-i sûzân	379
529	Mü'minin kalbindeki nûr-i ferâset gizlidir	172
530	Müjde ey dil görünür kûy-i tecellâ gözüme	566
531	Müjde ey nûr-i basar rahmet-i Rahmân bizdedir	167

Sıra No:		Gazel No:
532	Mükedder dil olma ey nûr-i dîdem	112
533	Müşg-bâr kâkül-i gül zülf-i semensâyı gözet	58
534	Müştâk-ı dîdârım derd-i derûnum	650
535	N'olaydı harîm-i hareme mahrem olaydım	358
536	Nâr-ı hasretinde yandı âşık-ı cûyendeler	134
537	Nây-i dil esrârını kûh-sâre söyler söylese	504
538	Nazâr-endâz olan dîdâr-ı yâre	260
539	Nâz-endâz olan dilber sûzişli niyâz ister	151
540	Nâzır-ı dergâh-ı Mevlâ halka etmez ilticâ	34
541	Ne devletdir bâzâr-ı aşk kurulmuş	143
542	Ne devletdir bâzâr-ı aşk kurulmuş	218
543	Ne devletdir gözüm nûri / Ala dil rîh-i Rahmânî	714
544	Ne kadar cevr u cefâ eylesen ey nûr-i basar	366
545	Ne seâdetli zemân cân ola cânâne fedâ	22
546	Nedendir halk-ı âlemde bu eşrârdan şikâyet yok	311
547	Nedir aşkın demi ey dil gözü alkan olandan sor	190
548	Nehr-i hûn etdi bugün bu dîde-i giryân beni	601
549	Neler vardır eğer görsen huzûr-ı beyt-i Mevlâ'de	535
550	Nevâ-yı nây-ı aşkı dinleyen diller gûş-i cândan	426
551	Nevâ-yı nây-ı dilden dinleyen dildâre cân kurbân	397
552	Nevâ-yı nây-ı dilden dinleyen dilşâd olur cânâ	3
553	Nevâ-yı nâyı gûş eyle bugün şîrîn edâlardan	419
554	Nev-reste nev-civânım envâr-ı her dü-dîde	531
555	Nice müddetden beri dîdâr-ı yâri gözlerim	362
556	Nîm-nigâhın dilberâ vîrâne kıldı gönlümü	648
557	Nûr-i ayn-i Muhammed'dir / Şâh-ı merdân Hayder Ali	645
558	Nûr-i dil Mansûr-nâm berdâre vermem ben seni	706
559	Nûr-i ferâset ile eyle nazar dâimâ	15
560	Nûr-i hidâyet dilde / Lâ ilâhe illallah	499
561	Nûr-i hidâyetden eser her kimde var ey nûr-i dil	343
562	Nûr-i hidâyetle ey Ganî Cebbâr	712
563	Nûr-i irfân ile bu elvânı seyrân eyleyen	438
564	Nûr-i Kur'ân feyz-i Rahmân dil-güşâd etsün seni	678
565	Nûr-i vahdet güllerin gönlünde handân eylesün	384
566	Nûrullahdan mürekkebdir Muhammed	676
567	Nush u pend sûd vere mi bu dil-i dîvânemize	502
568	O bezm-i dil-güşâde devr eyledikçe sâkî	627
569	Ol gamze-i câdû ki bize verdi işâret	47
570	Ol görür ki mâverâyı çeşm-i irfân andadır	215
571	Ol kâkül-i gül serv-i revân tâze bürünmüş	299
572	Ol perî-veş dilber-i dildârı gördüm ben bugün	387

Sıra No:		Gazel No:
573	Ol perî-veş dilber-i dildârı gözler gözlerim	363
574	Ol perî-veş gör nice zülfün perîşân eylemiş	288
575	Olup şems ü kamer hayrânın ey Dost	46
576	Öyle bir dildâre bende ol ki olsun yâr-i gār	248
577	Öyle bir dildâre dil ver eyleye dilşâd seni	636
578	Öyle bir yâre yetiş yârîn ola yâr sana	23
579	Pây-mâl oldukda elbet şer-'i şerîf gülleri	619
580	Pek güvenme dâr-ı dünyâya seni kabre güder	219
581	Pek keder oldu bugün bu uluvv-i şânımıza	540
582	Perîşânı bugün cânâ perîşân olmayan bilmez	254
583	Pîr oldun ey dede merhamet buyur	614
584	Rahm eder mîr-i zemân gördüğü üftâdesine	527
585	Rahm eder şübhe mi var âşık-ı âvâresine	586
586	Rahmet güneşi doğmuş mâh-i Ramazân'dır bu	496
587	Rahmeti Rahîm'den istirhâm eyle	99
588	Rahmet-i Rahmân'ı dilerler ammâ	308
589	Ramazân'da açar güller bu dînin gül-gülistânı	694
590	Ramazân'dır bi-emrillâh bu dînin gül-gülistânı	654
591	Ramazân'dır bugün cânâ mü'minler şâdümân olsun	418
592	Ramazân'dır yine güller açar diller gülistânı	692
593	Revnak-ı gülistân demi bülbüllere kalmaz	267
594	Rızâ-yı Bârî'de şer-'i şerîfi cânda cân eyler	188
595	Rişte-i câne düzen dildeki dürdâneleri	673
596	Ru'yet-i dildâr ile dil şâdümân olsun da gör	247
597	Ru'yet-i eşyâ-yı âlem ilm-i hikmetdir bize	510
598	Rûh-i revânım işit verme bu dünyâya dil	332
599	Rûy-i zemîni seyret alkanlara boyandı	684
600	Sadâ-yı nây-ı vahdet dâimâ eyler beyânâtı	653
601	Safâ geldin eyâ şehr-i şefâ'at	50
602	Safâlarla safâ geldiz getürdüz	71
603	Sâhib-i makām-ı Mahmûd Muhammed	364
604	Sahîler cûd ile makbûl olurlar	186
605	Sahîler okurlar dâim Kur'ân'ı	721
606	Sahrâ-yı "kābe kavseyn ev ednâ" serîrine	689
607	Sahrâ-yı cünûnda kâ'be-i sevdâ	317
608	Sahrâ-yı sevdâya düşen nevreste	277
609	Sâkıyâ doldur şerâbı vakt-i iftârdır bu dem	354
610	Sâkıyân-ı bezm-i mey sermestleri şâdân eder	224
611	Sâkî bugün meyhânede ebrû-kemân dilberleri	607
612	Sâkî-i mey-i vahdet eylerse eğer himmet	56
613	Sâkî-i mey-i vahdet senden ola bir himmet	54

Sıra No:		Gazel No:
614	Sana ey nûr-i dil hayrân gönüldür	244
615	Seâdet-mend olan dildârına dilbend olur elbet	68
616	Seâdet-mend olan efrâd-ı İslâm	682
617	Seâdet-mend olup cânâ gözet dergâh-ı Mevlâ'yı	693
618	Sefînem gark oldu derd deryâsına	611
619	Seherde bülbül-i vahdet eder ezkâr Teâlâ'yı	705
620	Selâm ism-i şerîfinin tecellîsisin ey kurbân	446
621	Selâm olsun sana güzel nev-civân	477
622	Selâm vere size Bârî Teâlâ dâr-ı cennetde	574
623	Selâm versin size cânâ cinân içinde bir Allah	581
624	Selâmün aleyküm ihvân-ı îmân	448
625	Semiyy-i fahr-i âlemsin buhûr-i feyz-i Rabbânî	672
626	Semiyy-i fahr-i âlemsin vücûdun sun-'i Yezdânî	711
627	Sen Mevlâ'yı sevende Mevlâ seni sevmez mi	640
628	Sen Mevlâ'yı sevende Mevlâ seni sevmez mi	641
629	Senden dilerim dâimâ ihsânımı yâ Rab	44
630	Sensin Habîb-i Kibriyâ / Nenni Muhammed'im nenni	622
631	Serây-ı lî-me'a'l-Mevlâ dil-i vîrânemiz vardır	152
632	Serinde sevdâsı olan nev-civân	175
633	Seyreyle güzel kudret-i Mevlâ neler eyler	98
634	Seyr-i dîdâr ister bu haste gözler	522
635	Seyr-i dîdâr ister dîde-i giryân	433
636	Seyr-i dildâr ister isen dilde râhı gizlidir	107
637	Seyr-i dildârını ârif dilde âhe söylemez	273
638	Sırr-ı tevhîd neşreder bir mihr-i irfân dildedir	87
639	Sırr-ı tevhîd seyridir bak mevc-i ummândan garaz	305
640	Söyle ey Cibrîl-i cân yâr-i vefâdâra meni	603
641	Su gibi a'mâr-ı âdem dem-be-dem çağlar gider	193
642	Su gibi yerlere yüzler kim sürer insân olur	238
643	Sultân-ı rusül âleme rahmet seni Mevlâ	35
644	Şân u şerâfâtı kadîm / Ahmed Muhammed Mustafâ	5
645	Şârih-i metn-i gönül esrâra vâkıf dilberim	368
646	Şefâ'at tahtına sultân olan yevm-i kıyâmetde	511
647	Şehr-i rahmet geldi ey dil merhamet ummân olur	147
648	Şem'a-i hidâyetde pervâne neler eyler	148
649	Şem'a-i nûr-i Ahmed'e / Cibrîller pervâne döner	235
650	Şem-'i ruh-i cânâneye pervâneler pervâz eder	226
651	Şems ü kamer hayrân olur görse gönül envârını	632
652	Şems-i rahmet ehl-i îmânı münevver eylemiş	298
653	Şems-i vahdet burcu gönüldür Dede'm	383
654	Şerâb-ı Lâ-yezâlî'den içenler teşne-yâb olmuş	289

Sıra No:		Gazel No:
655	Şerâb-ı nâb ile cânâ güzel rengîn kebâb olsun	410
656	Şerâb-ı vahdet içmeğe / Besdir gönül meyhânesi	631
657	Şerbet-i şehd-i hidâyet ilm-i irfândır bize	584
658	Şeref ü şevket-i İslâm iledir emn ü emân	414
659	Şevk u tarâb eder eflâk / Şerâb-ı eynemâdandır	222
660	Şi'r ise âşıkları dâimâ dilşâd eylemiş	285
661	Şifâhâne-i hikmetden erişe derdlere dermân	447
662	Şûh u şengim tîr-i müjgân bir urur bin pâreler	197
663	Şürûh-i metn-i kalbi ârif-i Mevlâ olandan sor	237
664	Takdîr edenler bu dînin kıymet-i vâlâsını	646
665	Tâk-ı ebrû-yi kemânın dilberâ mihrâbımız	276
666	Târ-ı zülfün gönlümü tenvîr eder hurşîd gibi	685
667	Tarîk-ı müstakîmi tâbi-'i Kur'ân olandan sor	200
668	Tasavvuf sâf-ı dilden Hazret-i Allah'a dönmekdir	85
669	Tecellîhâneyi menzil eder tevhîd-i Rabbânî	703
670	Temennâ-yı visâle mâye-i ihlâs olan aşkdır	236
671	Tevhîd güneşi doğmuş yağmadır alan alsın	417
672	Tevhîdde yoldaşım dinde kardaşım	67
673	Tevhîde buyurun bugün	199
674	Tîşe-i kahr ile kırdın çarh-ı çenberim felek	323
675	Top-ı dilden çıkdı gülle-i âhım	623
676	Uçup mürg-i akıl eyvâh kulûbun âşiyânından	399
677	Ulûm-i zâhirin ism-i hüveydâsı şerîatdir	189
678	Ummân-ı kerem rahmet-i Rahmân Ramazân'dır	129
679	Ummân-ı kerem sarf olıcak halk-ı cihâne	564
680	Ummân-ı merhamet mâh-i Ramazân	452
681	Ülfet-i ağyârı aslâ merd-i zî-şân istemez	255
682	Ümmet-i Muhammed olan efrâda	233
683	Vakt-i seher dökülür bülbülân efgānımıza	592
684	Velîler serveri Sıddîk-ı Ekber	699
685	Ver şerâb-ı eynemâ cismimi câm etdin güzel	344
686	Verd-i ter-veş dilde hubbin yâdigâr oldu bene	514
687	Verd-i veş bülbül-i dil şevk-ı fezâdır sühanim	349
688	Vücûd-i Zât-ı Ahmed'dir dü-kevneyn gül-gülistânı	698
689	Yâ neden terk-i diyâr etdin gönül	326
690	Yâ Rab beni sen kâkül-i gülbâre bağışla	32
691	Yâ Rab bize bir er gerek	576
692	Yâ Rab bu kadar eyledik ısyân sana amma	309
693	Yâ Rab dilerim Hazret-i Muhtâr'e bağışla	26
694	Yâ Rab kerem et derdime Lokmân'ımı gönder	240
695	Yâ Rab kerem et derdimi dermâna yetişdir	205

Sıra No:		Gazel No:

696... Yâ Rab kerem et derdimi dermâna yetişdir 228
697... Yâ Rab n'ideyim zâr u zebûn abd-i zelîlim 350
698... Yâ Rab ne şerefdir bize bu devlet-i îmân 443
699... Yâ Rabbi bizi şânın olan şâne bağışla 532
700... Yâr ile hem-dem olan ağyâre ülfet mi eder 170
701... Yâr yolunda yârelensem yine yâri gözlerim 369
702... Yâr-i dîdâr ister bu haste gönlüm 573
703... Yerlerde göklerde her ne ki vârın 722
704... Yine bu derd-i derûnum / Beni nâr-i zâre saldı 665
705... Yine cân gözleri cânâ eder seyrân o cânânı 691
706... Yine kasd etdi bugün teşneler îmânımıza 593
707... Yok mu acebâ nûr-i basîret bu beşerde 544
708... Yolun uğrar ise ey dil ser-i kûy-i dilârâye 533
709... Yûsuf seni ol Rabbü'l-enâm şâd ede her dem 372
710... Zâir olun kabristânı 113
711... Zâkirler zikr ile ülfet ederler 96
712... Zâr u giryân olan ehl-i îmâne 612
713... Zehî bahş-i hayât eyler leb-i kevserlerin cânâ 12
714... Zehr-i nâb içdi elinden şâh-ı merdân ey felek 321
715... Zevk-ı dilden dûr olanlar şi'ri inkâr eylemiş 286
716... Zevk-ı rûha bahşeder ahsen-i etvârın senin 490
717... Zıyâfet verdiniz ihvân-ı câne 572
718... Zıyâ-yı şems-i ruhsârın döner dil-cûlerin cânâ 14
719... Zîb ü zîver-i dilber la'l-i leb ü ruhinde 567
720... Zikr-i Hak her dü-serâ âlî makām eyler seni 716
721... Zülf-i zer-efşâne bak zevk u safâdır bu dem 351
722... Züvvâr-ı beyt-i Mevlâ'ya Hudâ'dan merhabâlar var 183